EX·MVSÆO·
HVTHII

BREVIARIVM

Romanum ex ſacra potiſsi-

MVM SCRIPTVRÆ, ET

probatis ſanctorum Hiſtorijs nuper confectum,
ac denuo per eundem Authorem accuratius
recognitum, eaꝗ; diligentia hoc in
anno à mendis ita purgatum,
vt Momi iudicium non
pertimeſcat.

IOAN. V.

Scrutamini ſcripturas: quoniam illæ ſunt, quæ teſtimonium perhibent de me.

CVM PRIVILEGIO
SVMMI PONTIFICIS, ET
REGIS GALLIAE.

Lugduni,
M. D. XLVI.

Ad ſanctiſsimum Patrem, &

DOMINVM NOSTRVM PAVLVM

tertium Pontificem Maximum, Franciſci Quignonij Tituli Sanctæ Crucis, in Ieruſalem presbyteri Cardinalis, in Breuiarium proximè confectum, ac denuo recognitum

PRAEFATIO.

BREVIARIVM ROMANVM NVPER
à nobis felicis recordationis Clementis VII. Pontificis Maximi hortatu
cōfectū, ac potius in ampliorē ſacrarū ſcripturarū lectionē, ad veterē ſan-
ctorū patrū, & conciliorū antiquorum formā reuocatum, tuaq; volunta
te, ſanctiſsime pater editū, graues pleroſq; ac doctos viros, ita probaſſe &
recepiſſe intellexi, vt nihil in eo mutandū exiſtimarēt. Alios itē animad-
uerti graues etiā, & prudētes homines, qui eius rationē magnopere pro-
bantes, nōnihil tamē in eo deſyderari affirmarēt. Illud verò nunquā dubitaui, fore in tanta
multitudine nōnullos ex ijs videlicet q in diuerſo precādi ritu cōſenuiſſent, quibus labor
ille noſter nō eſſet perinde gratus, exiſtimātibus ab inueterata illa cōſuetudine precādi nul
la ratiōe clericis eſſe diſcedēdū. Imò verò nobis primā editionē Breuiarij non tanquā pro
mulgationē legis eſſe placuerat, ſed quaſi publicā quandā deliberationem, vt ſic propoſita
nr̄a ſentētia, iudicia multorū exquireremus. & quod omniū cōmodiſsimum, & religioni ac
pietati cōuenientiſsimum pleriſq; prudentibus, grauibusq; viris viſum eſſet, ſequeremur.
Nihil enim humano elaboratū ingenio, tam exactum initio vnquam fuit, quin poſtea, mul
torum accedente iudicio perfectius reddi poſsit, vt in ipſis etiam eccleſiaſticis inſtitutis cir-
ca primitiuam præſertim eccleſiam contigiſſe videmus. Itaq; multorum ſentētijs collatis,
quæ nobis partim vocibus, partim ſcriptis innotuerunt, iudicium eorū ſequuti, qui omnium
prudentiſsimè ſentire viſi ſunt, libenter quædam addidimus, alia mutauimus, & omnia dili-
genter recognouimus, retenta tamē ſumma forma Breuiarij. Sed quoniam ſic fert natura
rerum, vt nihil ſit tam rectum, nihil tanta ratione in vitam vſumq; hominum inductum, cu
ius nouitas nō ſit aliquibus ingrata, non temere facturi eſſe videmur, ſi rationem totius in-
ſtituti noſtri à nobis prius ſummatim redditam, nunc accuratius recognito Breuiario, pau
lò latius explicabimus. Mihi enim (vt ſæpe ſum profeſſus) cogitanti, atque animo repeten-
ti initia veteris inſtituti, in quo ſancitum eſt, vt clerici ſacris initiati, vel ſacerdotijs præſiden
tes ſingulis diebus perlegant horarias preces, quas canonicas etiam appellamus, tres præci
puæ cauſæ ſpectatæ fuiſſe videri ſolent. Quarū ea prima eſt, quòd cùm cæteri homines in
quaque ciuitate, aut ſuum quiſque negotiū agant, aut in Republica adminiſtranda ſint oc-
cupati, clericis ex eo vocatis quòd ſortis Domini ſint, quiq; bonis eccleſiaſticis alūtur, hoc
potiſsimum negotium diuinis, & humanis legibus eſt iniunctum, vt Deum habere propi-
tium in commiſſum ſibi populum ac de ſe bene merentem cunctis rationibus enitantur.
quod non ſolùm ſacrificijs efficitur, ſed etiam precibus, quæ à pio corde proficiſcantur. ip-
ſi enim (vt teſtimonio verſibusq; vtar beati Alexandri papæ & martyris) pro populo in-
terpellant, & populi peccata comedunt, quia precibus ſuis & oblationibus ea delent, atque

consumunt. Qui quātò digniores fuerint, tātò facilius pro quibus necessitatibus clamant, exaudiuntur. Quod testimonio probat Iacobi apostoli, qui nos ad precandum cohortans, Orate (inquit) pro inuicem vt saluemini: multum enim valet deprecatio iusti assidua. Altera causa est, vt qui reliquo populo exemplo debent esse virtutis & sanctimoniæ, assidua precatione Deum alloquētes, minus opportuni reddantur tentatori diabolo, si eos inuenerit, vt Hieronymus ait, occupatos, & à cogitationibus caducarum rerum subinde auocati, contemplationi diuinarum assuescant. Tertia vt religionis quoque futuri magistri quotidiana sacræ scripturæ, & ecclesiasticarum historiarum lectione erudiantur, complectanturque (vt Paulus ait) eum, qui secundum doctrinā est, fidelem sermonem, & potentes sint exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. Et profectò si quis modum precādi olim à maioribus traditum diligenter consyderet, planè intelligat horum omnium præcipuam ab ipsis habitam esse rationem. Sed factum est nescio quo pacto precantiū negligentia, vt paulatim à sanctissimis illis veterū patrum institutis discederetur. Nam libri scripturæ sacræ, qui statis anni temporibus legendi erant more maiorum (vt est in monumentis Gelasij papæ, & concilij Romani lxx. episcoporum) vixdum incœpti omittuntur in alio breuiario. Tum historiæ sanctorum quædā tam incultæ, & tam sine delectu scriptæ habentur in eodem, vt nec authoritatē habere videantur nec grauitatem. Accedit tā perplexus ordo, tamque difficilis precandi ratio, vt interdū paulò minor opera in requirendo ponatur, quàm, cùm inueneris, in legendo. Quibus rebus animaduersis felicis recordationis Clemens vij. Pontif. max. cùm intelligeret officij sui esse, cùm aliorum Christianorum cōmoditatibus prospicere, tum in primis clericorum, quibus ministris vteretur in commisso sibi grege administrando, me hortatus est, negotiumque dedit, vt quātum cura, & diligentia niti possem, preces horarias ita disponerem, & ad veterem illam formam, quoad fieri posset, redigerem, vt difficultatibus, dispendijsque sublatis, nec à summa rationis olim ab antiquis sanctisque patribus institutæ, discederetur, nec rursum clerici ab officio precandi deterrerentur laboris mgnitudine. Quam ego prouinciam libentissime suscepi, simul vt Christi vicario honestissima præcipienti parerē, simul vt bono publico pro mea virili parte seruirē. Adhibitis igitur quibusdam meorū domesticorum prudentibus hominibus, ac sacrarū literarū & pontificij iuris doctrina præditis, eisdemque Græcè & Latinè eruditis, dedi operā quàm maximè potui, vt commodè ac ex vtilitate publica rem conficerem. Ac illud ante omnia visum nobis est in cōsuetudinem reuocare, vt scriptura sacra maximè omnium toto anno, & omnes psalmi singulis septimanis perlegerentur. Vtrunque enim veteribus patribus summa ratione placuisse videbamus, qui plerosque libros (vt suprà dictum est) vtriusque testamenti per anni tempora legendos disposuerāt in Breuiario, & per dies sic psalmos distribuerant, vt singulis septimanis totū psalterium legeretur, quod singulis diebus in primitiua ecclesia perlegi solitum esse tradit Speculator. Sed (vt suprà diximus) precantium negligentia factum erat, vt minima pars scripturæ sacræ legeretur, & psalmorū plerisque omissis, pauci singulis ferè diebus repeterentur. Quod eis accidit dum officij ferialis optimè sanctissimeque à maioribus instituti longitudinem & laborem refugerent. Ad quem vitandum, varia cōpēdia excogitantes, consuetudinē induxerunt, omissis ferijs, toto ferè anno sanctorū festa celebrandi, etiam in quadragesima. quod quantum sit contra veterum instituta, declarat concilium Laodicenum, quo cautum est, ne in quadragesima martyrum natalitia celebrentur, & item Toletanum decimum, in quo traditur, nihil esse in quadragesima de sanctorum solennitatibus celebrandum, idque ex antiquitate regulari cautum esse. Quod ipsi animaduertentes, cōditionemque temporū & infirmitatem clericorum spectantes, rationem ineūdam putauimus, vt pari propemodū labore vt cùm festum celebrabatur, sed minore quàm cùm agebatur de feria veteris testamenti magna & vtilissima pars, & totum nouū, præter par-

tem Apocalypsis, in anno, & singulis Septimanis psalmi omnes perlegerētur, terni singulis horis, vnius longitudine cum alterius breuitate sic cōpensata, vt labor legendi diurnus par propemodùm sit omnibus diebus, siue feria sit, siue festū celebretur, habita quoque in distribuendo, quoad fieri potuit, ratione feriarum, festorum non perinde. nec enim si cuius psalmi vnum aut alterum verbum potest ad aliquod festum accommodari, idcirco mutandus erat ordo cōmodissimus, quo nullus psalmorum in hebdomada prætermittitur, vt nō illa verba solùm, sed cætera omnia in ipsis contēta mysteria, liceat intelligentibus septimo quoq; die contemplari. Nam ad psalterium perlegendum, si veterem illam rectam & sanctam psalmorum distributionem ferialem in qua psalmi quidam quotidie repetuntur, retinuissemus, longitudo officij perinde vt anteà clericos deterreret, qui hac cōmodissima, & ad vetus institutum afformata mediocritate, multū, vt iam experti sumus, alliciuntur. Nam licet opera consueta legendi scripturas, parum minuatur in hoc Breuiario, præsertim cùm pleraq; omnia ex libro legi sit necesse, curauimus tamen, vt ordine longè simpliciore & expeditiore magna pars laboris minueret, sublato tædio & difficultate psalmos & alia hinc inde cum mora & molestia perquirendi, & difficillimam rationē longo tempore perdiscendi. Versiculos, responsoria, & capitula omittere idcirco visum est, non quòd hæc superuacanea aut inutilia viderentur (augent enim pietatem, & sunt scripturæ sacræ particulæ) sed quoniam cùm introductæ sint ad cantus potissimùm modulādos, & legentes sæpe morentur cum molestia quæritandi, locum relinqui voluimus cōtinenti lectioni scripturæ sacræ, quæ magis facit ad pietatem atq; doctrinam priuatim legentium, quorum hac quidē in parte maiorē rationem haberi voluimus, quàm concinentium. Nec enim ad precandū cuncta vtilia, & salubria congeri debent, ne clerici grauentur iniquiori pondere. Atq; vtinā tam robusti essemus, vt totum etiam vetus testamentum in anno perlegere nō grauaremur, libenter enim omnes illius libros legendos proponeremus: sed (vt dictum est) habenda fuit ratio, ne precandi labor in tanta clericorū infirmitate, modū excederet. Officiū beatæ virginis in alio breuiario visitatum omittitur, nec propterea minuitur ipsius honor. Nam paucis festis exceptis, quotidie varijs cōmemorationibus & obsecratur, atq; eius memoria multis dicatis eidem festis, & octauis pro cuiusq; ratione celebratur, ipsiq; solidum officium tribuitur sabbatis ferè omnibus præterquā in Quadragesima, in qua ne ipsum quidē annuntiationis festum celebrari placuit veteribus patribus, vt docet idem concilium, quod suprà diximus, Toletanum. Et profectò quorundam Psalmorum grauem plerisq; repetitionem omitti, non tam molestum esse virgini matri credi par est, quàm gratū illud, quod clerici ad ipsius filij Iesu Christi diuinū cultum cōmodissima & expedita ratione alliciantur. Ex sanctorum historijs diligenter consyderatis, quasdā delegimus, ex probatis authoribus Græcis & Latinis ferè decerptas, & has cultiore stylo non tamen fucato, sed potius ex industria & iussu Clementis pōtificis attemperato, disposuimus per annum totū. Nam licet veteribus in quadragesima nulla (vt docuimus) sanctorū festa celebrari placuerit, tamen à iunioribus tam assiduè in ea quoq; celebrantur, vt à nobis ne tum quidē omnino festa saltem solennia sine aliquo pusillorū offendiculo vitari posse putauerimus. Vt igitur quasdam sanctorū historias retinuimus, aut reposuimus denuo cōquisitas, sic quasdam omisimus illis nec probabilitate, nec grauitate pares, temeritate videlicet priuatè quorundā introductas, qui dum fugerent officij ferialis longitudinē, festa sanctorū studiosè conquirentes, quasdā in breuiario præter publicam authoritatē incōsultis Pontificibus inserendas curauerūt, quas Pontifices ipsi haud dubiè in vsum ecclesiæ non admisissent. Sunt enim nonullæ (nisi fallimur) ex earum genere, quæ publico sanctissimoq; decreto ab ecclesia rejciuntur, & quidē in eo loco siue capite celeberrimo in quo sancta Romana ecclesia quas scripturas clericis legendas admittat, & rursus quas rejciat, explicatur. Vbi cùm multa summo iudicio sancita, tum illud

habetur sanctissime & grauissime à sanctis patribus institutum de historijs sanctorum, quarum authores ignorantur. Ibi enim Gelasius papa ex synodo septuaginta episcoporum, Gesta (inquit) sanctorum martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis irradiant, quis ita esse catholicorum dubitet? & maiora eos in agone fuisse ꝑpessos? nec suis viribus, sed dei gratia & adiutorio vniuersa tolerasse. Sed ideo secundum authoritatem antiquam & consuetudinem in sancta Romana ecclesia non leguntur, quia eorum, qui scripsere, nomina penitus ignorantur, & ab infidelibus, aut dictis superflua, aut minus apta quàm rei ordo fuerit, scripta esse putãtur. Hactenus Gelasius papa. Qui statim subijciens exempla quorundam sanctorum, quorum historiæ ab hæreticis probabantur esse conscriptæ, rursus ait, Propter quod, vt dictũ est, ne vel leuius sub sannãdi oriretur occasio, in sancta Romana ecclesia nõ legũtur. sic Gelasius. Contra hæc igitur, quæ summa ratione fuerant à sanctis patribus instituta, animaduertentes quædam temeritate quorundam priuata irrepsisse, diligẽter curauimus, vt, quæ publico ecclesiæ decreto reijciuntur, omnino vitaremus, & in quibusdã alijs resecatis quæ ad rem minus pertinerent, probatissima quæq; consectaremur, iuxta præceptũ Pauli, quem his quoq; in rebus authorem adhibere iubemur ibidem ab ecclesia. Gelasius enim in eodem loco de nonnullis historijs certitudinis non admodũ exploratæ, quæ à catholicis legerentur, loquutus, hæc subijcit, Sed cùm hoc ad catholicorum manus peruenerit, beati Pauli apostoli sentẽtia præcedat, Omnia probate: quod bonum est, tenete. Precum pro Pontificibus & regibus, & fidelium bonis spiritalibus, ac temporalibus, diligenter est adhibita ratio. Nam singulis diebus ad Matutinum & Vesperam, nostris temporibus pacem, ecclesiæ iustitiam & sanctitatem, precamur, & fideles omnes, tum viuentes, tum etiam defunctos Deo commendamus. Quod impensius etiam efficitur, cùm officium defunctorum, siue psalmi pœnitentiales cum litania & orationibus leguntur, vt sæpe fit in Quadragesima. quod prius tunc fiebat duntaxat cùm ageretur de Feria. Sed hoc tam rarum erat consuetudine clericorum festa pro Ferijs celebrantium, vt plerique ipsorum vix semel aut iterum toto anno legerẽt officium feriale. Itaque si quis diligenter animaduerterit, & vetus patrum concilium institutumq; considerauerit, planè intelliget, hoc Breuiarium non tam esse nouum inuentũ, quàm breuiarij antiqui, adhibito quodam temperamẽto, restitutionem. Habet igitur hæc precandi ratio tres maximas commoditates. Primam, quòd precantibus simul acquiritur vtriusque testamenti peritia. Secundam, quòd res est expeditissima propter summam ordinis simplicitatem, & nonnullam breuitatem. Tertiam, quòd historiæ sanctorum sic cõscriptæ sunt, vt nihil habeant, quod graues & doctas aures offendat. Si cui ergo laboriosum in hoc Breuiario videbitur pleraq; omnia ex libro legi, cùm multa in alio, quæ propter frequẽtem repetitionem ediscuntur, memoriter pronuntientur, compẽset cum hoc labore cognitionem sacræ scripturæ, quæ sic in dies augescit, & intentionem animi, quam Deus ante omnia in precantibus requirit (hanc enim maiorem legentibus, quàm memoriter proferentibus adesse necesse est) & huiusmodi laborem non modò fructuosum, sed etiam salutarẽ iudicabit. Orandum est enim, vt Paulus ait, spiritu, & mente. Nam sine fructu mens eius est, qui orat lingua tantùm, id est qui sine attẽtione, ac velut aliud agens precatur, quod ferè accidit ijs, qui psalmos memoriter percurrunt. Habes, pater sanctissime, instituti nostri rationem, habes formulam Breuiarij. Superest, vt quemadmodum cœpisti, aspires cœptis nostris, & labori faueas publicæ commoditatis causa suscepto.

VALE.

Tabula Literarum Dominicalium.

b	A	g	f e	d	c	b	A g	f	e	d	c b	A	g	f

e d	c	b	A	g f	e	d	c	b A	g	f	e	d c

In Tabula ſupraſcripta literam Dominicalem ſingulis annis hoc pacto inuenies, Primam literam, quæ eſt b, tribue anno 1541. ſequentem, quæ eſt A, tribue anno 1542. ſicq; deinceps progredere quouſque peruenias ad numerum anni cuius literam ſcire vis: quia litera ſuper quam cadit numerus illius anni erit litera dominicalis. Quæ ſi vnica occurrerit, annum communem eſſe intelliges: ſi duplex, Biſſextilem. Et tunc prior, id eſt ſuperior vſque ad feſtum Mathiæ apoſtoli deſeruiet. Inferior autem ad reliquam anni partem accommodabitur. Sciendum autem quòd finitis xviij. annis redeundum eſt ad principium cum annis tunc currentibus.

Aureus numerus. iij. iiij. v. vj. vij. viij. ix. x. xj. xij. xiij. xiiij. xv. xvj. xvij. xviij. xix. j. ij.

Simili modo, vt dictum eſt de litera Dominicali, deprehendes etiam aureum numerum in ſupraſcripta numerorum ſerie. Nam primum numerum, qui eſt iij. tribue anno 1541. Sequentem qui eſt iiij. tribue anno 1542. & ſic deinceps donec ad annum tuum peruenias. & finitis xix. annis regredere iterum ad principium.

Nouiluniorum Canon

Nouiluniũ ſingulis menſibus ſic reperitur. Habito aureo numero anni tui vbicunque ille in ordine aurei numeri in Calend. poſito tibi occurrerit, à loco illius diei iuxta poſiti ſequentium verborum ſyllabas ſurſum computa, In cæ lis eſt hic. vnicuique diei accommodando ſyllabam vnam. Diesq; ille, ſupra quem ſyllaba, hic, ceciderit, dies eſt nouilunij.

In ſequenti Calẽdario cuilibet feſto habenti aliquid proprium apponitur quo folio id inueniatur. Alia uero feſta, quibus non apponitur folium, nihil habẽt ꝓpriũ. Item in quibuſdam diebus aſſignantur tertiæ lectiones repetẽdæ ex epiſtolis, cùm ſit officium de Feria, quarum nonnullæ in quibusdam annis omittuntur, in alijs autem leguntur, ut infra in regulis generalibus uidebitur.

Ianuarius habet dies XXXI.

Aure. nume.					*Dies,*	*Folio.*
iij	A	Calendis		1	Circuncisio Christi duplex maius. Folio.	208
	b	iiij	no.	2	Octaua sancti Steph. duplex minus.	208
xj	c	iij	no.	3	Octa. sancti Ioãnis euãgelistę duplex minus.	208
	d	prid.	no.	4	Octa. sanctorum Innocẽtiũ duplex minus.	208
xix	e	Nonis		5	De vigilia Epiphaniæ.	208
viij	f	viij	id.	6	Epiphania Christi duplex maius.	208
	g	vij	id.	7	De octaua Epipha.	209
xvj	A	vj	id.	8	De octaua Epipha.	209
v	b	v	id.	9	De octaua Epipha.	209
	c	iiij	id.	10	De octaua Epipha.	210
xiij	d	iij	id.	11	De octaua Epipha.	210
ij	e	prid.	id.	12	De octaua epipha.	210
	f	Idibus		13	Octaua Epiphaniæ duplex minus.	210
x	g	xix	cal.	14	Basilius episcopus confessor Fuit. 1. huius	210
	A	xviij	cal.	15	Martina virgo mart Fuit. 1. huius	210
xviij	b	xvij	cal.	16	Marcellus papa martyr.	211
vij	c	xvj	cal.	17	Antonius abbas duplex minus.	211
	d	xv	cal.	18	Prisca virgo martyr.	211
xv	e	xiiij	cal.	19	Telesphorus papa mar. Fuit. 5. huius.	211
iiij	f	xiij	cal.	20	Fabianus papa & Sebastia. mar. dup. minus.	211
	g	xij	cal.	21	Agnes virgo mart. duplex minus.	211
xij	A	xj	cal.	22	Vincentius, & Anasta. mar.	212
j	b	x	cal.	23	Alfonsus archiepiscopus confessor	212
	c	ix	cal.	24	Timotheus episcopus martyr.	212
ix	d	viij	cal.	25	Conuersio Pauli apostoli duplex maius.	212
	e	vij	cal.	26	Policarpus episcopus martyr.	213
xvij	f	vj	cal.	27	Ioannes Chrysostomus episcopus cõfessor	213
vj	g	v	cal.	28	Lucianus presby. mar. Fuit. 7. huius	213
	A	iiij	cal.	29	Paulus primus eremi. Fuit. 10. huius	213
xiiij	b	iij	cal.	30	Igin. papa mar. Fuit. 11. huius	213
iij	c	prid.	cal.	31	Hilarius episcopus confessor Fuit. 13. huius.	213

Aquarius, calidum & humidum, signum bonum.
Vngere crura malum, Phœbe cùm cernit aquosum.
Insere tunc sæpes, excelsas erige turres,
Quod si carpis iter, tutum tibi non fore semper.

Et Februus algeo clamat.

Februarius habet dies XXVIII.

Et si fuerit Bissextus. XXIX.

Aureus nume.		Dies.				Folio
	d	Calendis		1	Ignatius episcop. martyr.	214
xj	e	iiij	no.	2	Purificatio Mariæ virginis duplex maius.	214
xix	f	iij	no.	3	Blasius episcopus martyr.	214
viij	g	prid.	no.	4	Phileas episcopus & Philo. mar.	214
	A	Nonis		5	Agatha virgo martyr.	214
xvj	b	viij	id.	6	Dorothea virgo martyr.	
v	c	vij	id.	7	Adauctus & socij martyres.	214
	d	vj	id.	8	Cointha virgo martyr.	215
xiij	e	v	id.	9	Apollonia virgo martyr.	215
ij	f	iiij	id.	10	Scholastica virgo.	
	g	iij	id.	11	Epist. 1. Petri. Petrus.	202
x	A	prid.	id.	12	Eulalia virgo martyr.	
	b	Idibus		13	Ex epist. 1. Petri. Propter quod.	202
xviij	c	xvj	cal.	14	Valentinus presby. martyr.	
vij	d	xv	cal.	15	Faustinus & Iouita mar.	
	e	xiiij	cal.	16	Iuliana virgo martyr.	
xv	f	xiij	cal.	17	Ex epst. 1. Pet. Deponentes.	203
iiij	g	xij	cal.	18	Ex epst. 1. Pet. Charissimi.	203
	A	xj	cal.	19	Gabinus presbyter mar.	
xij	b	x	cal.	20	Ex epist. 1. Pet. Similiter.	203
j	c	ix	cal.	21	Ex Epist. 1. Pet. Christo igitur.	204
	d	viij	cal.	22	Cathedra Petri apostoli duplex minus.	215
ix	e	vij	cal.	23	Epistola. 1. Petri. Seniores. 204 Vigilia.	
	f	vj	cal.	24	Mathias apostolus duplex maius.	215
xvij	g	v	cal.	25	Ex epistola Pauli ad Philipen. Paulus.	181
v	A	iiij	cal.	26	Epistola Pauli ad Philip. Mihi.	182
	b	iij	cal.	27	Iulianus & Eunus martyres.	215
xiiij	c	prid.	cal.	28	Ex epistola Pauli ad Philip. Itaque.	182

Pisces, frigidum & humidum, signum indifferens.
Piscis habens lunam, noli curare podagram.
Tutus iter carpis, sit potio sumpta salubris.
Aurum debet emi, sponsæ sponsus sociari.

Martius arua fodit.

Martius habet dies XXXI.

Aureus nume.		*Dies*				*Folio*
iij	d	Calendis			Ex epist. Pauli ad Philip. De cæte.	183
	e	vj	no.	2	Ex epistola Pauli ad Philip. Itaque	183
xj	f	v.	no.	3	Emete. & Cel. & Aste. mar.	215
	g	iiij	no.	4	Lucius papa martyr.	216
xix	A	iij	no.	5	Epistola ad Colos. Paulus.	196
viij	b	prid.	no.	6	Ex epistola ad Colos. Et vos.	197
	c	Nonis		7	Thomas aquin. confessor.	216
xvj	d	viij	id.	8	Ex epistola ad Colos. Videte.	197
v	e	vij	id.	9	Quadraginta milites martyres.	216
	f	vj	id.	10		
xiij	g	v	id.	11		
ij	A	iiij	id.	12	Gregorius papa confessor. duplex minus.	216
	b	iij	id.	13		
x	c	prid.	id.	14		
	d	Idibus		15		
xviij	e	xvij	cal.	16		
vij	f	xvj	cal.	17		
	g	xv	cal.	18		
xv	A	xiiij	cal.	19	Ioseph confessor duplex minus.	216
iiij	b	xiij	cal.	20		
	c	xij	cal.	21	Benedictus abbas duplex minus.	217
xij	d	xj	cal.	22		
j	e	x	cal.	23		
	f	ix	cal.	24		
ix	g	viij	cal.	25	Annũtiatio Mariæ virginis duplex maius.	
	A	vij	cal.	26		
xvij	b	vj	cal.	27		
vj	c	v	cal.	28		
	d	iiij	cal.	29		
xiiij	e	iij	cal.	30	Ex epistola ad Colos. Igitur si.	198
iij	f	prid.	cal.	31	Ex epistola ad Colos. Domini quod	

Aries, calidum & siccum, signum bonum.
Quando arietem perlustrat noua luna minantem:
Nolo caput radas, aut corpore balnea prodas,
Nec cephalam minuas, nec tange chirurgicus aures.

Aprilis habet dies XXX.

Aure.nume.				Dies		Folio.
	g	Calendis		1	Ex epist.1.ad Thes. P aulus. Folio	36
xj	A	iiij	no.	2	Ex epist.1.ad Thes. I deo & nos.	37
	b	iij	no.	3	Pancratius martyr.	
xix	c	prid.	no.	4	I sidorus episcopus confes.	217
xiij	d	Nonis		5	Vincentius confessor ordi.prædicatorum	217
vvj	e	viij	id.	6	Xystus papa martyr.	217
x	f	vij	id.	7	Ex epistola.1.ad Thes. D e cætero	37
	g	vj	id.	8	Dionysius episcopus confessor.	
xiij	A	v	id.	9	Ex epistola.1.ad Thes. D e temporibus.	38
ij	b	iiij	id.	10	Ex epistola.2.ad Thes. P aulus	38
	c	iij	id.	11	Leo Primus papa confes.	217
x	d	prid.	id.	12	Ex epistola.2.ad Thes. Rogamus.	39
	e	Idibus		13	Iustinus philosophus martyr.	217
xviij	f	xviij	cal	14	Valerius, Tybur.&c.mar.	217
vij	g	xvij	cal	15	Ex Episto.2.ad Thes. D e cætero.	39
	A	xvj	cal	16	Ex epistola ad Ephes. P aulus.	33
xv	b	xv	cal.	17	Anicetus papa martyr.	
iiij	c	xiiij	cal.	18	Apollonius senator martyr.	218
	d	xiij	cal.	19	Ex epistola ad Ephes. E t vos.	33
xij	e	xij	cal.	20	Ex epistola ad Ephes. H uius rei.	34
j	f	xj	cal.	21	Ex epistola ad Ephes. O bsecro.	34
	g	x	cal.	22	Caius papa martyr.	218
ix	A	ix	cal.	23	Georgius martyr.	
	b	viij	cal.	24	Ex epistola ad Ephe. R enouamini.	35
xvij	c	vij	cal.	25	Marcus euangelista duplex maius.	218
vj	d	vj	cal.	26	Cletus & Marcellus papa & mar.	218
	e	v	cal.	27	Anastasius papa confes.	
xiiij	f	iiij	cal.	28	Vitalis martyr.	
iij	g	iij.	cal.	29	Petrus ordinis prædic.martyr.	218
	A	Pridie	cal.	30	Ex epistola ad Ephes. V idete.	35

T aurus, frigidum & siccum, signum malum.
Mala bonus plantet, Tauro cum luna refulget.
Ardua quæ durent tunc incipe, vel tua curent:
Sed noli medico collum committere ferro.

Maius habet dies XXXI.

Aureus numerus.				*Dies.*		*Folio.*
xj	b	Calendis		1	Philip.& Iacobus apostoli duplex maius.	218
	c	vj	no.	2	Athanasius episco.confes.	219
xix	d	v	no.	3	Inuentio sanctę Crucis duplex maius.	219
viij	e	iiij	no.	4	Monica mater sancti Augustini	
	f	iij	no.	5	Alexan.papa mart. Fuit.3.huius.	220
xvj	g	pridie	no.	6	Ioan.ante portam Latinam duplex minus.	220
v	A	Nonis.		7	Ex epist. ad pes. F ilij obed.	36
	b	viij	id.	8	Appari.sancti Mich.duplex minus.	220
xiij	c	vij	id.	9	Grego.Nazianze.episco.confes.	220
ij	d	vj	id.	10	Gordianus & Epimachus martyr.	
	e	v	id.	11	Epistola Iacobi. I acobus.	69
x	f	iiij	id.	12	Nereus, Archile.& Pancra.martyres.	
	g	iij	id.	13	Ex Epist.Iacobi. E state.	69
xviij	A	pridie	id.	14	Victor & Corona martyres.	220
vij	b	Idibus		15	Ex epist.Iacobi. Q uicunque.	70
	c	xvij	cal.	16	Ex epistola Iacobi. N olite.	70
xv	d	xvj	cal.	17	Ex epistola Iacobi. V nde bella.	71
iiij	e	xv	cal.	18	Ex epistola Iacobi. A gite nunc.	72
	f	xiiij	cal.	19	Potentiana virgo.	220
xij	g	xiij	cal.	20	Bernardinus confessor.	220
j	A	xij	cal.	21	Iuo presby.confes. F uit.17.huius.	
	b	xj	cal.	22	Epistola ad Philip. P aulus.	181
ix	c	x	cal.	23	Ex epistola ad Philippi. M ihi enim.	122
	d	ix	cal.	24	Ex epistola ad Philip. I taque.	182
xvij	e	viij	cal.	25	Vrbanus papa martyr.	221
vj	f	vij	cal.	26	Eleutherius papa martyr.	
	g	vj	cal.	27	Ioannes papa martyr.	
xiiij	A	v	cal.	28	Germanus episco.confes.	
iij	b	iiij	cal.	29	Ex epistola ad Philip. De cætero.	183
	c	iij.	cal.	30	Felix papa martyr.	221
xj	d	prid.	cal.	31	Petronilla virgo.	

G emini, calidum & humidum, signum malum.
Venam non minuit, geminos cùm luna tenebit.
Dogmata tunc pueris, sunt instillanda modestis.
Vendere tunc tenta, nec desere lętus inempta.

Iunius habet dies XXX.

Aureus nume.				Dies		Folio
	e	Calendis			Pamphilus presby.mart.	221
xix	f	iiij	no.	2	Marcellinus & Petrus mar.	221
viij	g	iij	no.	3	Ex epiſtola.ad Philip. Itaque.	183
xvj	A	prid.	no.	4	Epiſt.1.Ioan. Quod fuit.	64
v	b	Nonis		5	Ex epiſt.1.Ioan. Filioli mei.	64
	c	viij	id.	6	Ex epiſt.1.Ioan. Filioli nouiſ.	65
xiij	d	vij	id.	7	Ex epiſt.1.Ioan. Videte.	65
ij	e	vj	id.	8	Ex epiſt.1.Ioã. Chariſsimi.	66
	f	v	id.	9	Primus & Felicianus martyres.	
x	g	iiij	id.	10	Ex epiſt.1. Ioan. Omnis qui.	67
	A	iij	id.	11	Barnabas apoſtolus duplex maius.	221
xviij	b	pridie	id.	12	Baſilides, Cyrinus &c. martyres.	
vij	c	Idibus		13	Antoninus confeſ. ord.minorum.	221
	d	xviij	cal.	14	Ex epiſtola.2. Ioan. Senior elec.	67
xv	e	xvij	cal.	15	Vitus, Modeſtus & Creſcen.martyr.	
iiij	f	xvj	cal.	16	Epiſtola.3.Ioan. Senior Caio.	68
	g	xv	cal.	17	Epiſtola.1.ad Col. Paulus.	196
xij	A	xiiij	cal.	18	Marcus & Marcel.mar.	221
j	b	xiij	cal.	19	Geruaſius & Protha.mar.	221
	c	xij	cal.	20	Siluerius papa martyr.	
ix	d	xj	cal.	21	Ex epiſtola ad Col. Et vos cum.	197
	e	x	cal.	22	Paulinus epiſcopus confeſſor.	
xvij	f	ix	cal.	23	Ex epiſtola ad Coloſ. Videte. Vigil.	197
vj	g	viij	cal.	24	Natiuitas.s.Ioan.baptiſtæ duplex maius.	222
	A	vij	cal.	25	De octaua ſancti Ioannis.	222
xiiij	b	vj	cal.	26	Ioan.& Pau.mar.	222
iij	c	v	cal.	27	De octaua ſancti Ioan.	223
	d	iiij	cal.	28	De octaua ſancti Ioan. Vigil.	223
xj	e	iij	cal.	29	Pet.& Pauli apoſtol. duplex maius	223
	f	prid.		30	Cõmemo.Pauli apoſtoli duplex minus.	223

Cancer, humidum & frigidum, ſignum indifferens.
Pectus, pulmo, iecur, cum Cancro non minuantur:
Somnia falſa vides: ſed tundere tu ſinis ungues.
Potio diligitur, ſecurus pergis vt itur.

Iulio resecatur auena.

Iulius habet dies XXXI.

Aure.nume.				*Dies.*		*Folio.*
xix	g	Calendis		1	Octaua nati.s.Ioan.baptistæ duplex minus.	224
viij	A	vj	no.	2	Visitatio Mariæ virginis duplex maius.	224
	b	v	no.	3	De octaua visitationis.	224
xvj	c	iiij	no.	4	De octaua visitationis.	224
v	d	iij.	no.	5	De octaua visitationis.	224
	e	pridi.	no.	6	Octaua aposto.Pet.& Pau.duplex minus.	225
xiij	f	Nonis		7	De octaua visitationis.	225
ij	g	viij	id.	8	De octaua visitationis	225
	A	vij	id.	9	Octaua visitationis duplex minus.	225
x	b	vj	id.	10	Septem fratres martyres.	225
	c	v	id.	11	Pius papa confessor.	225
xviij	d	iiij	id.	12	Nabor & Felix martyres.	
vij	e	iij	id.	13	Anacletus papa martyr.	225
	f	pridi.	id.	14	Processus & Martin. Fue. 2.huius.	226
xv	g	Idibus		15	Boñ.car.episco.confes. Fuit.13.huius.	226
iiij	A	xvij	cal.	16	Eustachius epis.confes.	
	b	xvj	cal.	17	Alexius confessor.	
xij	c	xv	cal.	18	Symphorosa cum septem filijs mar.	226
j	d	xiiij	cal.	19	Iusta & Rufina virgi. martyr.	226
	e	xiij	cal.	20	Margarita virgo mart.	
ix	f	xij	cal.	21	Praxedis virgo.	226
	g	xj	cal.	22	Maria Magdalena duplex minus.	226
xvij	A	x	cal.	23	Apollinaris episco.mar.	
vj	b	ix	cal.	24	Christina virgo martyr. Vigilia	
	c	viij	cal.	25	Iacobus apostolus duplex maius.	226
xiiij	d	vij	cal.	26	Anna mater Mariæ virginis duplex minus.	227
iij	e	vj	cal.	27	Pantaleo martyr	
	f	v	cal.	28	Nazarius & socij martyres.	
xj	g	iiij	cal.	29	Martha virgo.	227
	A	iij	cal.	30	Abdon & Sennem martyres.	
xix	b	pridi.	cal.	31	Neñ.& Luc.mar. Fue.25.huius.	227

Leo, calidum & siccum, signum malum.
Cor grauat & ventrem tangit cùm luna Leonem.
Vestes non facias, non ad conuiuia tendas.
Et nil ore uomas, nec tunc medicamina sumas.

Auguſtus habet dies XXXI.

Aure.nume.		Dies.				Folio.
viij	c	Calendis		1	Vincula.s.Petri duplex minus.	227
xvj	d	iiij	no.	2	Stephanus papa martyr.	227
v	e	iij	no.	3	Inuentio.s. Stepha.protomar.	227
	f	prid.	no.		Iuſtinus presbyt.mar.	
xiij	g	Nonis.		5	Sanctæ Mariæ ad niues.duplex minus.	228
ij	A	viij	id.	6	Transfiguratio Domini duplex maius.	228
	b	vij	id.	7	Dñicus confeſ.duplex minus. Fuit.5.huius.	228
x	c	vj	id.	8	Cyriacus,Largus &c.mar.	228
	d	v	id.	9	Xyſt.ij.papa.Fuit.6.huius. Vigil.	228
xviij	e	iiij	id.	10	Laurentius martyr.duplex maius.	229
vij	f	iij	id.	11	De octa.s.Laurentij.	229
	g	prid.	id.	12	Clara virgo duplex minus.	229
xv	A	Idibus		13	De octaua.s.Laurentij.	229
iiij	b	xix	cal.	14	De octaua.s.Laurentij. Vigil.	229
	c	xviij	cal.	15	Aſſumptio Mariæ virginis duplex maius.	230
xij	d	xvij	cal.	16	De octaua Aſſumpt.	230
j	e	xvj	cal.	17	Octaua.s. Lauren.duplex minus.	230
	f	xv	cal.	18	De octaua Aſſumpt.	230
ix	g	xiiij	cal.	19	De octaua Aſſumpt.	230
	A	xiij	cal.	20	De octaua Aſſumpt.	231
xvij	b	xij	cal.	21	De octaua Aſſumpt.	231
vj	c	xj	cal.	22	Octaua Aſſumpt.duplex minus.	231
	d	x	cal.	23	Bernar.abb.Fuit.20.huius. Vigil.	231
xiiij	e	ix	cal.	24	Bartholo.apoſtolus duplex maius.	231
iij	f	viij	cal.	25	Ludouicus rex Francorum.	
	g	vij	cal.	26	Zepherinus papa martyr.	231
xj	A	vj	cal.	27	Rufus martyr.	
	b	v	cal.	28	Auguſt.epiſcopus confeſ.duplex minus.	231
xix	c	iiij	cal.	39	Decol.Ioan.baptiſtæ duplex minus.	232
viij	d	iij	cal.	30	Felix & Adauctus martyr.	232
	e	prid.	cal.	31	Ex epiſtola ad Coloſſ.Igitur.	191

Virgo,frigidum & ſiccum,ſignum malum.
Virgo tenens lunam,noli ſociare puellam.
Inijce ſemen agro,pueros tunc redde magiſtro.
Viſcera non tractes,nauem uel naufragus intres.

September habet dies XXX.

Aure. nume.				*Dies*		*Folio.*
xvj	f	Calendis		1	Aegidius abbas.	
v	g	iiij	no.	2	Ex epistola ad Col. Domini quod.	198
	A	iij	no.	3	Seraphia virgo martyr.	232
xiij	b	pri.	no.	4	Epistola. 1. ad Timothe. Paulus.	39
ij	c	Nonis		5	Ex epistola. 1. ad Timothe. Obsecro.	40
	d	viij	id.	6	Ex epistola. 1. ad Timothe. Fidelis.	40
x	e	vij	id.	7	Ex epistola. 1. ad Timothe. Spiritus.	41
	f	vj	id.	8	Natiuitas Mariæ virginis duplex maius.	232
xviij	g	v	id.	9	De octaua Natiuitatis.	233
vij	A	iiij	id.	10	De octaua.	233
	b	iij	id.	11	De octaua Natiuitatis.	233
xv	c	prid.	id.	12	De octaua.	233
iiij	d	Idibus		13	De octaua Natiuitatis.	233
	e	xviij	cal.	14	Exaltatio. s. Crucis duplex maius.	233
xij	f	xvij	cal.	15	Octaua Natiuit. virginis duplex minus.	234
j	g	xvj	cal.	16	Pet. Dor. G. mar. Fuerunt. 9. huius.	234
	A	xv	cal.	17	Cor. & Cy. mar. Fuerunt. 24. huius.	234
ix	b	xiiij	cal.	18	Methodius episcopus martyr.	
	c	xiij	cal.	19	Ianuarius & socij martyres.	
xvij	d	xij	cal.	20	Eustachius & socij marty. Vigilia.	
vj	e	xj	cal.	21	Matthæus apostolus & euang. duplex ma.	234
	f	x	cal.	22	Mauricius & socij mar.	234
xiiij	g	ix	cal.	23	Linus papa martyr.	234
iij	A	viij	cal.	24	Tecla virgo martyr.	
	b	vij	cal.	25	Ex epistola. 1. ad Timothe. Seniorem.	41
xj	c	vj	cal.	26	Ex epistola. 1. ad Timothe. Quicunque.	42
	d	v	cal.	27	Cosmas & Damia. mar.	235
xix	e	iiij	cal.	28	Epistola ad Phile. Paulus.	42
viij	f	iij	cal.	29	Dedicatio Micha. arch. duplex maius.	235
	g	prid.	cal.	30	Hierony. presby. duplex minus.	235

Libra, calidum & humidum, signum bonum.
Inguina non tangat, Libram cum luna subintrat.
Carpe uiam tutus, si uexent æquora fluctus.
Emptio certa valet, mercator uendere curet.

October habet dies XXXI.

Aure. nume.		Dies				Folio.
xvj	A	Calendis		1	Remigius epiſcopus confeſ.	
v	b	vj	no.	2	Epiſtola.2.ad Timothe. P aulus.	198
xiij	c	v	no.	3	Ex epiſtola.2.ad Timothe. T u ergo.	199
ij	d	iiij	no.	4	Franciſcus confeſ. duplex minus.	236
	e	iij	no.	5	Ex epiſtola.2.ad Timothe. H oc autem.	200
x	f	prid.	no.	9	Ex epiſtola.2.ad Timothe. T. eſtificor.	200
	g	Nonis		7	Marcus papa confeſſor.	236
xviij	A	viij.	id.	8	Epiſtola ad Titum. P aulus.	200
vij	b	vij	id.	9	Diony. Ruſticus &c. martyres.	623
	c	vj	id.	10	Ex epiſtola ad Titum. T u autem.	201
xv	d	v	id.	11	Ex epiſtola ad Titum. A dmone.	201
iiij	e	iiij	id.	12	Epiſtola.1.ad Cor. P aulus.	100
	f	iij	id.	13	Ex epiſtola.1.ad Cor. V idete.	101
xij	g	prid.	id.	14	Calliſtus papa martyr.	236
j	A	Idibus		15	Ex epiſtola.1.ad Cor. E t ego.	101
	b	xvij	cal.	16	Ex epiſtola.1.ad Cor. S ic nos.	102
ix	c	xvj	cal.	17	Ex epiſtola.1.ad Cor. R ogo.	102
	d	xv	cal.	18	Lucas euangeliſta duplex maius.	236
xvij	e	xiiij	cal.	19	Ptolomæus & Lucius mar.	237
vj	f	xiij	cal.	20	Ex epiſtola.1.ad Cor. A udet.	102
	g	xij	cal.	21	Vrſula & ſociæ virg. & mar.	
xiiij	A	xj	cal.	22	Hilarion abbas. Fuit heri.	237
iij	b	x	cal.	23	Ex epiſtola.1.ad Cor. D e quibus.	103
	c	ix	cal.	24	Ex epiſtola.1. ad Cor. D e virg.	103
xj	d	viij	cal.	25	Chryſanthus & Maria mart.	
xix	e	vij	cal.	26	Euariſtus papa mar.	237
	f	vj	cal.	27	Ex epiſtola.1.ad Cor. D e ijs. Vigil.	104
viij	g	v	cal.	28	Simon & Iudas apoſt. duplex maius.	237
	A	iiij	cal.	29	Marcellus martyr.	237
xvj	b	iij	cal.	30	Ex epiſtola.1.ad Cor. N on ſum.	104
v	c	prid.	cal.	31	Ex epiſtola.1.ad Cor. E t factus. Vigil.	105

S corpio, frigidum & humidum, ſignum indifferens,
Scorpius augmentat morbos in parte pudenda.
Vulnera non cures, caueas aſcendere naues.
Et ſi carpis iter, caueas de morte ruinam.

Nouember habet dies XXX.

Aure. nume.				*Dies.*		*Folio.*
	d	Calendis		1	Festum omnium sanctorum duplex maius.	238
xiij	e	iiij	no.	2	De octaua. 238. Itẽ cõmemoratio defunct.	238
ij	f	iij	no.	3	De octaua	238
	g	prid	no.	4	De octaua	238
x	A	Nonis		5	De octaua	238
	b	viij	id.	6	De octaua	238
xviij	c	vij	id.	7	De octaua	238
vij	d	vj	id.	8	Octaua omnium sanctorum duplex minus.	239
	e	v	id.	9	Dedic. basilicæ Salua. duplex minus.	239
xv	f	iiij	id.	10	Triphon & socij mar.	239
iiij	g	iij	id.	11	Martinus episcopus confes. duplex minus.	239
	A	prid.	id.	12	Martinus papa mar.	240
xij	b	Idibus		13	Britius episcopus confes.	
j	c	xviij	cal.	14	Vital. & Agr. mar. Fue. 4. huius.	240
	d	xvij	cal.	15	Ex epistola. 1. ad Cor. P ropter.	106
ix	e	xvj	cal.	16	Ex epistola. 1. ad Cor. I mitatores.	106
	f	xv	cal.	17	Ex epistola. 1. ad Cor. E go enim.	107
xvij	g	xiiij	cal.	18	Dedic. basi. Pet. & Paul. duplex minus.	240
vj	A	xiij	cal.	19	Pontianus papa martyr.	240
	b	xij	cal.	20	Elisabeth vidua.	240
xiiij	c	xj	cal.	21	Præsen. Mariæ virginis duplex minus.	240
iij	d	x	cal.	22	Cæcilia virgo mar.	240
	e	ix	cal.	23	Clemens papa mar.	240
xj	f	viij	cal.	24	Chrysogonus mar.	241
xix	g	vij	cal.	25	Catherina virgo mar. duplex minus.	241
	A	vj	cal.	26	Petrus episcopus mar.	241
viij	b	v	cal.	27	Ex epistola. 1. ad Cor. S icut enim.	107
	c	iiij	cal.	28	Ex epistola. 1. ad Cor. S i linguis.	108
xvj	d	iij	cal.	29	Saturni. & Sisin. mar. Vigilia.	241
v	e	prid.	cal.	30	Andreas apostolus duplex maius.	241

S agittarius, calidum & siccum, signum bonum.
Luna nocet femori per partes mota Sagittæ:
Vngues uel crines poteris præscindere tutè.
De uena minues, & balnea non prius intres.

Quærit habere cibum porcum mactando December.

December habet dies XXXI.

Aureus nume.		*Dies*				*Folio.*
	f	Calendis		1	Ex epistola.1.ad Cor. Nunc autem.	242
xiij	g	iiij	no.	2	Bibiana virgo martyr.	242
ij	A	iij	no.	3		
x	b	prid.	no.	4	Barbara virgo martyr.	
	c	Nonis		5		
xviij	d	viij	id.	6	Nicolaus episcopus confes. duplex minus.	242
vij	e	vij	id.	7	Ambrosius episcopus confes. duplex minus.	242
	f	vj	id.	8	Conceptio Mariæ virginis, duplex maius.	242
xv	g	v	id.	9		
iiij	A	iiij	id.	10	Melchiades papa martyr.	243
	b	iij	id.	11	Damasus papa confessor.	243
xij	c	prid.	id.	12		
j	d	Idibus		13	Lucia virgo mar. duplex minus.	243
	e	xix	cal.	14		
ix	f	xviij	cal.	15		
	g	xvij	cal.	16		
xvij	A	xvj	cal.	17		
vj	b	xv	cal.	18		
	c	xiiij	cal.	19		
xiiij	d	xiij	cal.	20	Vigilia	
iij	e	xij	cal.	21	Thomas apost. duplex maius.	243
	f	xj	cal.	22		
xj	g	x	cal.	23		
	A	ix	cal.	24	Vigilia natiuitatis Domini.	243
xix	b	viij	cal.	25	Natiuitas Domini duplex maius.	244
viij	c	vij	cal.	26	Stephanus protomar. duplex maius.	245
	d	vj	cal.	27	Ioan. apost. & euangelista duplex maius.	245
xvj	e	v	cal.	28	Innocentes martyr. duplex minus.	245
v	f	iiij	cal.	29	Thomas archiepiscopus martyr.	246
	g	iij	cal.	30	De octaua Natiuitatis.	246
xiij	A	prid.	cal.	31	Syluester papa confessor	246

Capricornus, frigidum & siccum, signum malum.
Capra nocet febribus si quando luna tenebit:
Spernatur lynther, male tunc curabitur æger.
Semina spargantur, pactum valet agricolarum.

Nfraſcripta Tabula indicat incrementā, & diminutiones Dierum, ac noctium in decimum quenque diem cuiusqꝫ Menſis per horas duntaxat integras, & quartas horæ partes circa rationem ſubtiliorem. Diem autem, quantum attinet ad propoſitum, appellamus ab ortu ſolis ad eius occaſum, reliquum verò totum ſpatium appellamus noctem.

Menſe	Die	Dies Horas	habet quartas	Nox Horas	habet quartas.
Ianuarij	1	9	1	14	3
	10	9	2	14	2
	20	9	3	14	1
Februarij	1	10		14	
	10	10	2	13	2
	20	11		13	
Martij	1	11	2	12	2
	10	12		12	
	20	12	2	11	2
Aprilis	1	13		11	
	10	13	2	10	2
	20	14		10	
Maij	1	14	1	9	3
	10	14	2	9	2
	20	14	3	9	1
Iunij	1	15		9	
	10	15		9	
	20	15		9	

Mense	Die	Dies horas	habet quartas	Nox horas	habet quartas.
Iulij	1	14	3	9	1
	10	14	2	9	2
	20	14	1	9	3
Augusti	1	14		10	
	10	13	2	10	2
	20	13		11	
Septembris	1	12	2	11	2
	10	12		12	
	20	11	2	12	2
Octobris	1	11		13	
	10	10	2	13	2
	20	10		14	
Nouembris	1	9	3	14	1
	10	9	2	14	2
	20	9	2	14	3
Decembris	1	9		15	
	10	9		15	
	20	9		15	

Martij	10	
Septembris	13	Aequinoctia.
		Solstitia.
Iunij	11	
Decembris	11	

Aureus numerus.	Litera Dominicalis.	Dominicæ vagan. ante.lxx.	Septuagesima. Ianua.	Cinis. Februar.	Pascha. Mar.	Pentecoste. Maij.	Dñicæ inter Pente. & Aduentum.	Aduentus.	
16									
5	d	0	18	4	22	10	28	29	Nouemb.
	e	0	19	5	23	11	28	30	
13	f	0	20	6	24	12	28	1	Decemb.
2	g	0	21	7	25	13	28	2	
	Ā	1	22	8	26	14	28	3	
10	b	1	23	9	27	15	27	27	Nouemb.
	c	1	24	10	28	16	27	28	
18	d	1	25	11	29	17	27	29	
7	e	1	26	12	30	18	27	30	
	f	1	27	13	31	19	27	1	Decemb.
15	g	1	28	14	1 April.	20	27	2	
4	Ā	2	29	15	2	21	27	3	
	b	2	30	16	3	22	26	27	Nouemb.
12	c	2	31	17	4	23	26	28	
1	d	2	1 Febr.	18	5	24	26	29	
	e	2	2	19	6	25	26	30	
9	f	2	3	20	7	26	26	1	Decemb.
	g	2	4	21	8	27	26	2	
17	Ā	3	5	22	9	28	26	3	
6	b	3	6	23	10	29	25	27	Nouemb.
	c	3	7	24. 25	11	30	25	28	
14	d	3	8	25. 26	12	31	25	29	
3	e	3	9	26. 27	13	1 Iunij	25	30	
	f	3	10	27. 28	14	2	25	1	Decemb.
11	g	3	11	28. 29	15	3	25	2	
	A	4	12	1 Mar.	16	4	25		
19	b	4	13	2	17	5	24	27	Nouemb.
8	c	4	14	3	18	6	24	28	
	d	4	15	4	19	7	24	29	
	e	4	16	5	20	8	24	30	
	f	4	17	6	21	9	24	1	Decemb.
	g	4	18	7	22	10	24	2	
	A	5	19	8	23	11	24	3	
	b	5	20	9	24	12	23	27	Nouemb.
	c	5	21	10	25	13	23	28	
	d	5	22						

Canon ſequentis Tabulæ

ad feſta mobilia perpetuò inuenienda.

N tabula infrà ſcripta ſic feſta mobilia ſingulis annis inuenies. Primò quære aureum numerum anni cuius feſta perquiris, deinde ſub eius linea quære etiã literã Dominicalem eiuſdẽ anni, quæ primò occurrerit. & notanter dicitur ſub linea: nam linea Dominicalis quæ è regione aurei numeri fuerit, eidem numero non inſeruit, ſed ſolùm ſuperioribus. Poſteà in eadem linea tranſuerſali, in qua literam Dominicalem inueniſti, inuenies etiam quo menſe, & quo die ſingula feſta mobilia incidant, & quot Dominicæ Vagantes ſint ante Septuageſimam, quot etiam Dominicæ ſint inter Pentecoſten & Aduentum. omnia hæc ſub ſuis titulis. In anno autem biſſextili quot Dominicæ Vagantes occurrant ante Septuageſimam, item quo die Septuageſima ipſa incidat, & quo Feria quarta Cinerum inuenies per priorem eius anni literam, quæ inſeruit vſque ad feſtum Mathiæ. Reliqua verò omnia per poſteriorem exquiruntur. Sed has duas literas anni biſſextilis ſic accipere oportet, vt neutra earum ſit è regione aurei numeri: nam tũc omiſsis illis, recurrẽdum eſt ad alias ſimiles inferius primo loco occurrentes. Præterea ſi in anno biſſextili dies Cinerum in mẽſe Martio incidiſſe ſupradicta ratione deprehendatur, per vnum diem retrahenda erit. In proximis tamen triginta annis nõ erit neceſſe inſpicere hanc tabulam, ſed ſolum indicem, qui poſt eam poſitus eſt.

INDEX FESTORVM MOBI-lium pro XXX annis.

Nume. annorũ	Aureus numer.	Litera Dñica.	Do.va. añ.lxx.	Septua-gesima.	Cinis.	Pascha.
1544	6	f e	3	10 Febr.	27	13 Apri.
1545	7	d	2	1	18	5
1546	8	c	5	21	10 Mar.	25
1547	9	b	3	6	23 Febru.	10
1548	10	A g	2	29 Ianua.	15	1
1549	11	f	4	17 Febr.	6 Mar.	21
1550	12	e	2	2	19 Febru.	6
1551	13	d	1	25 Ianua.	11	29 Mar.
1552	14	c b	4	14 Febr.	2 Mar.	17 Apri.
1553	15	A	2	29 Ianua.	15 Febru.	2
1554	16	g	0	21	7	25 Mar.
1555	17	f	3	10 Febr.	27	14 Apri.
1556	18	e d	2	2	19	5
1557	19	c	4	14	3 Mar.	18
1558	1	b	3	6	23 Febru.	10
1559	2	A	1	22 Ianua.	8	26 Mar.
1560	3	g f	3	11 Febr.	28	14 Apri.
1561	4	e	2	2	19	6
1562	5	d	1	25 Ianua.	11	29 Mar.
1563	6	c	3	7 Febr.	24	11 Apri.
1564	7	b A	2	30 Ianua.	16	2
1565	8	g	4	18 Febr.	7 Mar.	22
1566	9	f	3	10	27 Febru.	14
1567	10	e	1	26 Ianua.	12	30 Mar.
1568	11	d c	4	15 Febr.	3 Mar.	18 Apri.
1569	12	b	3	6	23 Febru.	10
1570	13	A	1	22 Ianua.	8	26
1571	14	g	3	11 Febr.	28	15 Apri.
1572	15	f e	2	3	20	6
1573	16	d	1	18 Ianua.	14	22 Mar.

Nume. annorũ	Rogationes.	Ascensio.	Pentecoste.	Corpus Christi.	D.in.p. & adu.	Aduentus.
1544	19 Maij	22	1 Iunij	Iunij	25	30 Nouemb.
1545	11	14	24 Maij	4	26	29
1546	31	3 Iunij	13 Iunij	24	23	28
1547	16	19 Maij	29 Maij	9	25	27
1548	7	10	20	31 Maij	27	2 Decemb.
1549	27	30	9 Iunij	20 Iunij	24	1
1550	12	15	25 Maij	5	26	30 Nouemb.
1551	4	7	17	28 Maij	27	29
1552	23	26	5 Iunij	16 Iunij	24	27
1553	8	11	21 Maij	1	27	3 Decemb.
1554	30 Apri.	3	13	24 Maij	28	2
1555	20 Maij	23	2 Iunij	13 Iunij	25	1
1556	11	14	24 Maij	4	26	29 Nouemb.
1557	24	27	6 Iunij	17	24	28
1558	16	19	29 Maij	9	25	27
1559	1	4	14	25 Maij	28	3 Decemb.
1560	20	23	2 Iunij	13 Iunij	25	1
1561	12	15	25 Maij	5	26	30 Nouemb.
1562	4	7	17	28 Maij	27	29
1563	17	20	30	10 Iunij	25	28
1564	8	11	21	1	27	3 Decemb.
1565	28	31	10 Iunij	21	24	
1566	20	23	2	13	25	1
1567	5	8	18 Maij		26	30 Nouemb.
1568	24	27	6 Iunij		24	28
1569	16	19	29 Maij		25	27
1570	1	4	14		28	3 Decemb.
1571	21	24	3 Iunij		25	2
1572	12	15	25 Maij		26	30 Nouemb.
1573	27	30 Apri.	10		28	29

INDEX LIBRORVM VETERIS Testamenti: qui in primis lectionibus legendi sunt, quorum genesis, & primus Regũ leguntur integri, ex aliis verò capita quædam.

INDEX LIBRORVM NOVI Testamenti, qui omnes in secundis lectionibus leguntur integri præter Apocalypsin.

INDEX FESTORVM CAlendarii habentium propriam lectionem.

FINIS.

Regulæ generales ad instru-
ctionem diuini Officij.

Prima Regula.

Quomodo dicendæ sint horæ, & in quo consistat diuersitas officij.

ANTE omnia sciendũ est, quòd omnes horæ dicuntur per totum annum queadmodũ explicatur in Dominica prima Aduẽtus. Item, quòd ad singulas horas singuli tantùm dicendi sunt hymni ante psalmos: & ideo ad Laudes non dicitur hymnus, quia Matutinũ & Laudes, pro vna hora reputãtur. Sciendum præterea, quòd Psalmi singulis diebus totius anni sine vlla exceptione dicũtur ad omnes horas, queadmodũ distributi sunt in Psalterio. Similiter prima & secunda lectio semper dicũtur vt dispositæ sunt in Dñicali, præterquàm in die Natiuitatis Dñi & in die Epiphaniæ, quia tũc assignãtur aliæ lectiones.

Aduertẽdum insuper, quòd hymni assignati in dominica prima Aduentus ad Primam, Tertiam, Sextam, Nonã, & Completorium. Item Orationes Domine Deus omnipotẽs, ad Primam, & Visita quæsumus, ad Cõpletoriũ, necnõ Antipho. Salua nos, ad Completorium nũquàm omittũtur in toto anno, præterquàm in triduo ante Pascha. Similiter Antiphonæ assignatæ in Psalterio ad Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam, nũquàm mutantur, præterquàm à Feria quinta in Cœna domini vsque ad ascensionem, vt suis locis videbitur. Itaque cùm prædicta semper dicantur eodem modo, siue celebretur festum, siue Dominica vel Feria intelligendum est, quòd cùm dicimus, Hodie fieri debet officium de tali festo, perinde est, ac si dicamus, quòd ad Matutinum Inuitatorium, Hymnus, Antiphona, & Tertia lectio: ad Laudes Antiphona, & Oratio (quæ dicenda est etiam ad reliquas horas, præter Primam & Completorium) ad Vesperas Hymnus, & Antiphona dicuntur de ipso festo, & in horum mutatione tantùm consistit diuersitas officij.

Secunda Regula.

Vnde incipiendum sit Officium singulis diebus.

NOtandum, quòd quandocunque fit Officium de Dominica, vel de Feria, aut festo simplici. Item de communi beatæ Virginis in Sabbatis, semper incipitur officium à Matutino. Quando autem celebratur festum duplex, semper eius officium incipitur à Vesperis in die præcedenti, nisi dicẽdæ sunt de alio duplici maiore. exempli gratia, Si crastina die inciderit festum duplex, & nullum aliud duplex hodie celebretur, Vesperæ hodie dicendæ sunt de festo duplici diei crastinæ, & similiter si hodie celebretur festum duplex minus, & crastina die occurrat aliud duplex, quodcunque sit, siue minus, siue maius, Vesperæ hodie dicendæ sunt de festo duplici diei crastinæ, & finita eius oratione, statim præmisso Oremus dicenda est oratio festi duplicis hodierni pro eius commemoratione. Deinde Benedicamus &c. Fidelium animæ &c. Et eodem modo faciendum est, quando aliquod duplex maius sequitur immediatè post aliud duplex maius. Si autẽ hodie celebratur duplex maius, & crastina die occurrat duplex minus, Vesperæ hodiæ dicendæ sunt de duplici maiore hodierno, & finita eius Oratione, statim pro commemoratione duplicis minoris diei crastinæ

dicuntur eius Antiphona & Oratio propriæ (si eas habuerit) alioquin de cõmuni. Et supradicta intelligenda sunt exceptis quibusdam festis, & octauis duplicibus, in quibus aliter ordinatur, vt suis locis videbitur. Notãdum autem quòd nunquàm debet fieri commemoratio de festo simplici, aut de Feria in Laudibus & Vesperis, præterquàm de ferijs Quadragesimæ, vt in feria quarta Cinerum explicatur. De Dominica verò fit commemoratio per orationem tantùm in Laudibus & Vesperis ipsius Dominicæ quando in ea celebratur aliquod festum duplex: aut octaua ex ijs, quæ continentur in Calendario, exceptis Dominicis, quibus non est assignata oratio. Et similiter quando infra aliquam octauam celebratur aliud festum duplex, fit commemoratio de octaua per Orationem tantùm, nisi in aliqua earum aliud specialiter ordinetur.

Tertia Regula.

Quando festa duplicia sint transferenda, & quomodo.

NOtandum quòd si in Dominicis Aduentus, aut in Dominica in Septuagesima & sequentibus Dominicis vsq; ad Dominicam Palmarum inclusiuè inciderit aliquod festum duplex, officium fiet de Dominica, & festum duplex transferendum est in Feriam secundam, ita quòd in Dominica Vesperæ dicantur de festo duplici, & post eius Orationem dicatur etiam Oratio Dominicæ pro eius commemoratione. Aduertẽdum tamen, quòd si in Feria secunda inciderit aliud festum duplex, tunc festum duplex occurrens in Dominica transferendum est in tertiam Feriam, aut in quartam, si etiam in tertia inciderit aliud duplex. Et eodem modo festum duplex occurrens in Feria quarta Cinerum transferẽdũ est in proximam quintam Feriam. Similiter quodcunq; festum duplex inciderit in Calendario à Feria quinta in cœna domini vsque ad octauam Paschæ, transferendum est in proximum diem post octauam eodem modo vt suprà. & si contigerit plura festa duplicia incidere infra eãdem octauam, transferantur per ordinem, ita quòd primum celebretur prius, secundum posterius. Si autem festum duplex alicuius sancti occurrerit à die Pentecostes vsque ad Dominicam Trinitatis inclusiuè, trãsferendum est in proximum diem post ipsam Dominicam, sed tunc è diuerso Vesperæ dicendæ sunt de Trinitate, & post eius Orationem fiet commemoratio per Antiphonam & Orationem de festo duplici translato, quod celebrãdum est in die sequenti. Et similiter faciendum est quando in die Ascensionis, a ut in die corporis Christi inciderit festum duplex alicuius sancti, quod transferendum est in proximum sequentem diem. Aduertendum autem, quòd si in Calendario inciderit festum simplex in die, quo celebrandum est festum duplex translatum ex alio die, non fit officium de festo simplici, sed tantùm commemoratio per Orationem in fine Primæ: vt in Dominica prima Aduentus explicatur.

Quarta Regula.

Quomodo debeat fieri officium in octauis.

NOtandum, quòd quando in calendario vel in dominicali, ordinatur officium fieri de aliqua octaua, tunc inuitatorium, hymni, antiphonæ, & Oratio dicenda sunt sicut in festo principali, nisi aliquid prædictorum aliter in aliqua octaua assignetur, tertia autem lectio semper assignatur propria cuilibet diei per totam octauam. & est aduertendum, quòd Antiphona assignata in secundis vesperis festi principalis, dicenda est semper ad Vesperas per totam octauam, nisi alia specialiter assignetur. Aduertendum insuper, quòd Anti

phonæ ad Matutinum, Laudes, & Vesperas, non duplicantur infra octauas, sed tantū in ipsa die octaua, vt infrà dicetur. Notandum etiā quòd si concurrerent simul octaua corporis Christi cum octa. sancti Ioannis (quod tamen rarissimè continget) officium fiet de octaua corporis Christi cum commemoratione sancti Ioannis per Orationem tantùm. Sunt etiam quædam aliæ octauæ, de quibus non fit officium, quia cōcurrunt cum alijs festis duplicibus, aut octauis: sed quid tunc fieri debeat, suis locis videbitur.

Quinta Regula.

Quot dominicæ sunt in anno, & quomodo appellentur.

NOtandum, quòd annus à prima Dominica Aduentus ad aliam similiter primam Aduentus exclusiuè computādo, habet communiter quinquaginta duas Dominicas in hunc modum distributas, videlicet, Quatuor de Aduentu, inter quas & Septuagesimam necessariò ad minus incidunt tres, quæ appellantur post Aduentum. Sunt etiam aliæ tres, Septuagesimæ, Sexagesimæ & Quinquagesimæ. Necnon quatuor Quadragesimæ cum alijs duabus de Passione & Palmarum. Deinde Pascha & aliæ quinque post Pascha.

Item alia intra octauam Ascensionis. Proximo loco Pētecostes, inter quam & primam Aduentus non possunt esse pauciores quàm viginti tres Dominicæ, quæ appellantur post Pentecosten. Sunt prætereà quinque aliæ, quas idcirco Vagantes visum est appellare, quia propter varietatem Septuagesimæ, non semper habent eandem sedem, sed quibusdam annis incidunt omnes quinque simul ante Septuagesimam, quibusdam verò post Pentecosten, alijs autem annis (quod frequentius contigit) non omnes quinque simul, sed tantùm pars earum incidit ante Septuagesimam, & reliqua pars post Pentecosten. Quia tamē rarissimè contingit, vt quinta Vagantium legēda sit ante Septuagesimam, ideò in Breuiario eam adiunximus viginti tribus post Pentecosten, & appellatur vigesimaquarta. Alias autem quatuor Vagantes posuimus inter tertiam post Aduentum, & Septuagesimam, distribuendas singulis annis vt inciderint: quod quemadmodum fieri debeat, inuenies regulam ante Dominicam primam Vagantium. Item aliam regulam cum Indice ante Dominicam tertiam post Pentecosten, & ibi etiam sine difficultate inuenies, quemadmodum repetēda sit post Pentecosten vna ex Vagantibus, illa videlicet, quæ vltimo loco lecta fuit ante Septuagesimam, quando in anno fuerint quinquaginta tres Dominicæ. Quod tamē nō frequentius quàm sexto quoque anno contingere potest.

Sexta Regula.

Quando agendum sit officium de Dominica, & quando de festo aut octaua in ea occurrenti.

NOtandum quòd in Dominicis in quibus non occurrit festum duplex aut octaua, vel vigilia Natiuitatis domini, aut vigilia Epiphaniæ, semper fit officium de Dominica: & si festum simplex in Dominica inciderit, omittitur eius officium, & fit cōmemoratio de eo per Orationem tantùm in fine Primæ antequàm dicatur, Pretiosa. Præterquàm in Dominicis Resurrectionis, Pentecostes & Trinitatis, quia tunc nulla debet fieri commemoratio de festo simplici. Quando verò festum duplex in Dominica occurrerit, tunc in prædictis tribus Dominicis, & in Dominicis Aduentus, item in Dominica Septuagesimæ, & sequentibus vsque ad octauam Paschæ, transferendum est, vt suprà in tertia regula conti-

netur. In alijs autem Dominicis semper quando in Calendario incidit festum duplex in Dominica, fit officium de festo duplici cum commemoratione Dominicæ in Laudibus & Vesperis per orationem tantùm, nisi sit de Dominicis, quibus non sit assignata Oratio. Et similiter quando Dominica incidit intra aliquam octauam, semper fit officium de octaua cum commemoratione Dominicæ, vt suprà, nisi sit de Vagãtibus, quæ interponũtur post Pentecosten, aut de incidentibus intra octauas Natiuitatis Christi & festorum eius mobilium, quia tunc non debet fieri commemoratio Dominicæ. Tertia autem lectio assignata Dominicæ in Dominicali semper omittitur quando in ea fit officium de aliquo festo dupli ci aut de octaua ex ijs quæ continentur in Calendario, præterquam in Dominica inciden ti infra octauam Epiphaniæ, vt in ea videbitur.

Septima Regula.

Quando agendum sit Officium de Feria.

NOtandum quòd quando in aliqua Feria nullum inciderit festum aut octaua, officiũ fiet de Feria, & tunc Inuitatorium, Hymni, Antiphonæ & Oratio dicenda sunt, sicut dicta fuerint in Dominica, quæ proximè præcesserit, nisi fortè in dicta Dominica celebratum fuerit aliquod festũ duplex, aut octaua. Tunc enim supradicta dicenda sunt, quemadmodum dicta fuissent, si in Dominica non incidisset festum duplex, aut octaua. Quædam tamen sunt Feriæ, in quibus non sicut in præcedenti Dominica, sed aliud assignatur officium, vt suis locis videbitur. Tertia autem lectio legenda est ex Epistolis, vt occurrerit assignata in Calendario. Excipiuntur tamen ab hac regula Feriæ omnes Quadragesimæ, in quibus nisi inciderit festum duplex, aut celebrandum sit translatum ex Feria quarta Cinerum, vel ex aliqua Dominica: semper fit officium de Feria, vt latius explicatur in Feria quarta Cinerum. & cuilibet Feriæ assignantur tunc tertia lectio & Oratio propriæ. Similiter in Aduentu cuilibet Feriæ, quando nullum incidit festum, assignatur tertia lectio ex sermonibus sanctorum Ambrosij, & Augustini.

Octaua Regula.

Quando tertiæ lectiones occurrentes in Calendario ex Epistolis, & officia festorum simplicium sint omittenda,

NOtandum quòd tertiæ lectiones assignatæ in Calendario ex Epistolis omittẽdæ sunt per totum Aduentum, & per totam Quadragesimam, item in omnibus Dominicis, & in omnibus Sabbatis totius anni, & quandocunque fit officium de aliquo ex festis Domini aut eorum octauis, quę continentur in Dominicali, quia in prædictis diebus aliæ sunt tertiæ lectiones assignatæ, vt suis locis videbitur. Item omittenda sunt officia festorum simplicium occurrentium in prædictis omnibus diebus, præterquàm in Ferijs aduentus. Si quis tamen extraordinariè voluerit etiam legere lectionem festi simplicis, præsertim cùm fuerit propria, laudabiliter faciet.

Nona Regula.

Quomodo dicendæ sint Antiphonæ.

NOtandum quòd quandocunque celebratur festum duplex, aut octaua duplex, itẽ à Dominica de Passione vsq; ad Pascha, & etiam in officio defunctorũ, antiphonæ ad

Matutinum, Laudes, & Vesperas dicũtur integræ in principio ante psalmos, & deinde repetuntur etiã integræ finitis psalmis. In alijs aũt horis antiphonæ incipiũtur tãtùm in principio ante psalmos, & posteà finitis psalmis dicũtur integræ. Et eodẽ modo incipiũtur tantùm in principio, & dicuntur integræ in fine psalmorũ in omnibus horis quando fit officiũ de Dñica, seu de Feria aut festo simplici, vel de communi beatæ Virginis in Sabbatis, & etiã intra octauas, præterquàm in ipsa die octaua, quæ semper est duplex, excepta die octaua Ascensionis, quia nõ finitur in ea officium Ascensionis, vt ibi videbitur.

DECIMA REGVLA.

De Oratione.

NOtandũ quòd Oratio assignata ad primas Vesperas in festis duplicibus, dicenda est ad omnes horas, præter Primam & Completoriũ, nisi in aliquo festo alia specialiter assignetur. Et similiter dicenda est Oratio assignata ad Laudes in Dominicis & Ferijs, itẽ in festis simplicibus, & in communi beatæ Virginis.

Notandũ etiã quòd ante Orationẽ siue dicatur principaliter, siue per cõmemorationẽ, semp præmittitur Oremus. præterquã in Orationibus, quæ dicuntur in Litania, & in officio defunctorũ, quia tunc ante primam tantùm Orationem dicitur Oremus, & nõ in alijs.

VNDECIMA REGVLA.

De anno Bissextili.

NOtandum quòd in anno bissextili Februarius habet dies vigintinouem, & tunc festũ sancti Mathiæ nõ vigesimaquarta, sed vigesimaquinta die celebrandũ est. Ideò tunc tam die vigesimaquarta quàm die vigesimasexta legitur Tertia lectio assignata in Calẽdario diei vigesimæquintæ. Similiter die vigesimaseptima legitur Tertia lectio assignata diei vigesimæsextæ. Die autẽ vigesimaoctaua fit officium de sanctis Iuliano & Euno, & die vigesimanona legit̃ Tertia lectio assignata diei vigesimæoctauæ. Supradicta verò intelligẽda sunt, cùm fit officium de Feria ante quadragesimam. Nam si in aliquo ex prædictis diebus inciderit Dominica, vel Sabbatum, aut si fuerit Quadragesima, vel si festũ sancti Mathiæ fuerit transferẽdum, tunc seruandæ sunt aliæ regulæ super his traditæ. Quod autem attinet ad Psalmos, necnon ad primã & secundã lectionẽ nihil refert, sit ne annus Bissextilis, an non. nam semper Dominica habet suos psalmos, Feria secunda suos, tertia suos, & sic de alijs, & similiter habent primam & secundam lectionem.

Quando recurrendum sit ad Commune, videbis regulam in principio Communis Sanctorum.

Quomodo fieri debeat Officium in Sabbatis, vide regulam in Cómmuni beatæ Virginis circa finem Breuiarij.

Quando dicendum sit Officium defunctorum, & quando etiam dicendi sint Septem Psalmi, videbis regulas in eorum principijs in fine Breuiarij.

De aduentu.

NOtandum q̃ Aduentus dñi semper celebratur vbicũq; Dñica inciderit inter quintũ calendas Decembris, & tertiũ Non. eiusdem mẽsis, & erit semper Dominica proxima festo sancti Andreæ. Sæpe etiam dictum festum occurrit in ipsa eadem Dominica.

Quando Quatuor tempora celebrentur.

NOtãdum q̃ Quatuor tẽpora semper celebrãtur in Ferijs quartis proximis post dies sanctæ Luciæ, & Cinerũ & Pentecostes & Exaltationis sanctæ Crucis. in officio autem diuino nihil propterea additur aut minuitur, sed solũ hic ponuntur, vt scias quãdo celebrantur, propter ieiunium & ea quæ in Missæ celebratione in eis dicenda sunt.

Quid singulis diebus aduertendum sit antequàm dicatur officium.

Dicturus ergo officium diuinum singulis diebus animaduertere debet sit ne Dominica an Feria, aut Sabbatum, & quæ Dominica vel quæ Feria, item quotus dies mēsis sit. Deinde inspiciat quid eo die occurrat in Calendario vel in Dominicali, & sic ex supra scriptis regulis erit ei facillimum scire quod officium agere, quos item psalmos, & quas lectiones legere debeat.

INDEX INVITATORIORUM & Hymnorum, qui dicendi sunt per totum annum quando fit Officium de Dominica uel Feria.

Item in supradictis folijs inuenientur etiam antiphonæ dicendæ ad Matutinum, Laudes, & Vesperas in prædictis temporibus; quæ tamen nonnunquam mutandæ sunt, vt suis locis videbitur.

Inuitatoria autem, & Hymni, necnon antiphonæ festiuæ non indigent indice, quia propria reperientur in festiuitatibus proprijs, communia verò in Communibus Sanctorum.

Index Pſalmorum.

PSALMORVM INVENIENdorum ordine Alphabetico.

INDEX.

FINIS.

In laudem Psalmorum.

S. Hieronymus.

Nunquam de manu, vel oculis tuis liber Psalterij discedat.

S. Augustinus.

Psalmodia fugat dæmones, Angelos in adiutorium nostrum inuitat, iuuenibus ornamentum, senibus consoalmen, Carmen denique electum est, cuncta peccata consumens, & charitatem inducens.

S. Ioan. Chrisostomus.

Magis expediret mũdo, solem ipsum desuper extingui, quàm singulis diebus & horis Psalterium Dauid, in ecclesia Dei non cantari.

S. Damasus Papa confess. Instituit vt Psalmi in Ecclesia canerentur, & in fine cuiusque diceretur. Gloria patri.

Psalterium

PSALTERIVM

Dispositum in dies, & horas,

ordine quo totum singulis Hebdomadis dicitur, per annum totum.

DOMINICA AD

Matutinum: Psalmus Primus.

Eatus vir qui non abijt in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit.
S ed in lege domini voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte.
E t erit tanquam lignum quod plãtatum est secus decursus aquarum: quod fructum suũ dabit in tempore suo.
E t folium eius non defluet: & omnia quæcunq; faciet, prosperabuntur.
N on sic impij, non sic: sed tanquam puluis, quem proijcit ventus à facie terræ.
I deo non resurgunt impij in iudicio: neque peccatores in consilio iustorum.
Q uoniam nouit Dñs viam iustorum: & iter impiorum peribit. Deinde dicitur
G loria patri, & filio, & Spiritui sancto,
S icut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen.

Prædicto modo dicitur Gloria patri, &c. in fine omnium Psalmorum, & Canticorum per totum annum, pręterquàm in triduo ante Pascha, & in officio defunctorum, & in cantico trium puerorum.

Psalmus 9.

C Onfitebor tibi Domine in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua.
L ætabor & exultabo in te, psallam nomini tuo altissime.
I n conuertendo inimicum meũ retrorsum, infirmabuntur, & peribunt à facie tua.
Q uoniam fecisti iudicium meum, & causam meam: sedisti super thronum, qui iudicas iustitiam.
Increpasti gentes, & perijt impius: nomen eorum delesti in æternum, & in seculũ seculi.
I nimici defecerunt frameæ in finem: & ciuitates eorum destruxisti.
P erijt memoria eorum cum sonitu, & Dñs in æternum permanet.
P arauit in iudicio thronum suum: & ipse iudicabit orbem terræ in æquitate, iudicabit populos in iustitia.
E t factus est Dñs refugium pauperi: adiutor in opportunitatibus in tribulatione.
E t sperent in te, qui nouerunt nomen tuũ: qm̃ non dereliquisti quærentes te Domine.
P sallite Domino, qui habitat in Sion: annũtiate inter Gentes studia eius.
Q uoniam requirens sanguinem, eorum recordatus est: non est oblitus clamorem pauperum.
M iserere mei Domine: vide humilitatem meam de inimicis meis.

Q ui exaltas me de portis mortis,vt annun-
tiem oẽs laudationes tuas in portis filiæ Siõ.
E xultabo in salutari tuo : infixæ sunt Gẽtes
in interitu, quem fecerunt.
I n laqueo isto,quem absconderunt,compre
hensus est pes eorum.
C ognoscetur dominus iudicia faciens : in o-
peribus manuum suarum comprehensus est
peccator.
C onuertantur peccatores in infernum, oẽs
Gentes quæ obliuiscuntur Deum.
Q uoniam non in finẽ obliuio erit pauperis:
patientia pauperum non peribit in finem.
E xurge Dñe, non confortetur homo: iudi-
centur Gentes in conspectu tuo.
C onstitue Domine legislatorem super eos:
sciant Gentes,quoniam homines sunt.
V t quid Dñe recessisti longè, despicis in op
portunitatibus in tribulatione?
D um superbit impius, incenditur pauper:
cõprehenduntur in consilijs quibus cogitãt.
Q uoniam laudatur peccator in desiderijs
animæ suæ.& iniquus benedicitur.
E xacerbauit Dominum Peccator, secũdum
multitudinem iræ suæ non quæret.
N on est Deus in conspectu eius, inquinatæ
sunt viæ illius in omni tempore.
A uferuntur iudicia tua à facie eius:omnium
inimicorum suorum dominabitur.
D ixit enĩ in corde suo, Non mouebor à ge-
neratione in generationem sine malo.
C uius maledictione os plenum est,& amari-
tudine, & dolo : sub lingua eius labor &
dolor.
S edet in insidijs cum diuitibus: in occultis vt
interficiat innocentem.
O culi eius in pauperem respiciunt: insidia-
tur in abscondito quasi leo in spelunca sua.
I nsidiatur,vt rapiat pauperem : rapere pau-
perem dum attrahit eum.
I n laqueo suo humiliabit eum,inclinabit se,
& cadet cùm dominatus fuerit pauperum.
D ixit enim in corde suo, Oblitus est Deus,
auertit faciem suam ne videat in finem.
E xurge Dñe deus,exaltetur manus tua:ne
obliuiscaris pauperum,
P ropter quid irritauit impius Deum? dixit
enim in corde suo,Non requiret.
V ides,quoniam tu laborem & dolorẽ cõsy-
deras : vt tradas eos in manus tuas.
T ibi derelictus est pauper : orphano tu eris
adiutor.
C ontere brachium peccatoris & maligni,
quæretur peccatũ illius, & non inuenietur.
D ominus regnabit in æternũ,& in seculũ se
culi : peribitis gentes de terra illius.
D esyderium pauperũ exaudiuit Dñs:præpa
rationem cordis eorum audiuit auris tua.
I udicare pupillo & humili:vt non apponat
vltrà magnificare se homo super terram.

Psalmus 17

D Iligam te Dñe fortitudo mea : dñs fir-
mamentum meum ,& refugium meũ,
& liberator meus.
D eus meus adiutor meus : & sperabo in
eum.
P rotector meus, & cornu salutis meæ,& su-
sceptor meus.
L audans inuocabo Dominum:& ab inimicis
meis saluus ero.
C ircundederunt me dolores mortis, & tor-
rentes iniquitatis conturbauerunt me.
D olores inferni circũdederunt me:præoccu-
pauerunt me laquei mortis.
I n tribulatione mea inuocaui Dominum,
& ad Deum meum clamaui:
E t exaudiuit de templo sancto suo vocem
meam : & clamor meus in conspectu eius in-
troiuit in aures eius.
C ommota est & contremuit terra:& funda
menta montium conturbata sunt, & cõmo-
ta sunt, quoniam iratus est eis.
A scendit fumus in ira eius : & ignis à facie
eius exarsit:carbones succensi sunt ab eo.
I nclinauit cælos,& descendit : & caligo sub
pedibus eius.
E t ascendit super Cherubin,& volauit : vo
lauit super pennas ventorum.
E t posuit tenebras latibulũ suum,in circui-
tu eius tabernaculum eius, tenebrosa aqua
in nubibus aëris.
P ræ fulgore in conspectu eius nubes trãsie-
runt,grando ,& carbones ignis.
E t intonuit de cælo Dñs, & altissimus de-
dit

dit vocem suam: grando & carbones ignis.
Et misit sagittas suas, & dissipauit eos: fulgura multiplicauit, & conturbauit eos.
Et apparuerunt fontes aquarũ, & reuelata sunt fundamenta orbis terrarum.
Ab increpatione tua Domine, ab inspiratione spiritus iræ tuæ.
Misit de summo, & accepit me: & assumpsit me de aquis multis.
Eripuit me de inimicis meis fortissimis, & ab his qui oderunt me: quoniam confortati sunt super me.
Præuenerunt me in die afflictionis meæ: & factus est Dominus protector meus.
Et eduxit me in latitudinem: saluum me fecit, quoniam voluit me.
Et retribuet mihi Dominus secundũ iustitiam meam, & secundũ puritatem manuum mearum retribuet mihi:
Quia custodiui vias Dñi, nec impiè gessi à Deo meo.
Quoniam omnia iudicia eius in conspectu meo: & iustitias eius non repuli à me.
Et ero immaculatus cum eo: & obseruabo me ab iniquitate mea.
Et retribuet mihi Dñs secundum iustitiam meam: & secundũ puritatem manuum mearum in conspectu oculorum eius.
Cum sancto sanctus eris: & cum viro innocente innocens eris.
Et cum electo electus eris: & cum peruerso peruertêris.
Quoniã tu populũ humilem saluum facies: & oculos superborum humiliabis.
Quoniã tu illuminas lucernã meam Dñe: Deus meus illumina tenebras meas.
Quoniã in te eripiar à tentatione: & in deo meo transgrediar murum.
Deus meus impolluta via eius: eloquia domini igne examinata: protector est omnium sperantium in se.
Quoniã quis Deus pręter Dñm? aut quis Deus præter Deum nostrum?
Deus qui præcinxit me virtute: & posuit immaculatam viam meam.
Qui perfecit pedes meos tanquã ceruorũ: & super excelsa statuens me:
Qui docet manus meas ad prælium: & posuisti vt arcum æreum brachia mea.
Et dedisti mihi protectionem salutis tuæ: & dextera tua suscepit me.
Et disciplina tua correxit me in finẽ, & disciplina tua, ipsa me docebit.
Dilatasti gressus meos subtus me: & non sunt infirmata vestigia mea.
Persequar inimicos meos, & cõprehendã illos: & non conuertar donec deficiant.
Confringã illos, nec poterunt stare: cadẽt subtus pedes meos.
Et præcinxisti me virtute ad bellũ: supplantasti insurgentes in me subtus me.
Et inimicos meos dedisti mihi dorsum: & odientes me disperdidisti.
Clamauerunt, nec erat qui saluos faceret: ad Dñm, nec exaudiuit eos.
Et comminuã eos vt puluerem ante faciem venti: vt lutum platearum delebo eos.
Eripies me de cõtradictionibus populi: cõstitues me in caput gentium.
Populus quem non cognoui, seruiuit mihi: in auditu auris obediuit mihi.
Filij alieni mẽtiti sunt mihi, filij alieni inueterati sunt, & claudicauerunt à semitis suis.
Viuit dominus, & benedictus Deus meus, & exaltetur Deus salutis meæ.
Deus qui das vindictas mihi, & subdis populos sub me, liberator meus de inimicis meis iracundis.
Et ab insurgentibus in me exaltabis me: à viro iniquo eripies me.
Propterea cõfitebor tibi in natiõibus dñe: & nomini tuo psalmum dicam,
Magnificans salutes regis eius, & faciens misericordiã Christo suo Dauid, & semini eius vsq; in seculum.

Sequẽs Canticũ sanctorũ Ambrosij & Augustini dicit̃ finitis tribus lectionibus ad Matutinum per totum annũ, prater quàm in aduentu, & à Dominica ꝗn Septuagesima, vsq; ad Pascha, & etiam tunc dicitur si agatur de aliquo sancto. Canticum.

TE Deum laudamus: te dominum confitemur.
Te æternum patrẽ omnis terra veneratur.

T ibi omnes angeli, tibi cæli, & vniuersæ potestates,
T ibi Cherubin,& Seraphin incessabili voce proclamant,
S anctus, S anctus,S anctus,Dñs Deus sabaoth.
P leni sunt cæli: & terra maiestatis gloriæ tuæ.
T e gloriosus Apostolorum chorus,
T e prophetarum laudabilis numerus,
T e martyrum candidatus laudat exercitus.
T e per orbem terrarum sancta confitetur ecclesia,
P atrem immensæ maiestatis.
V enerandum tuum verum,& vnicũ filiũ,
S anctum quoq; paracletum Spiritum.
T u rex gloriæ Christe,
T u patris sempiternus es filius.
T u ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti virginis vterum.
T u deuicto mortis aculeo aperuisti credentibus regna cælorum.
T u ad dexteram Dei sedes in gloria pr̃is.
I udex crederis esse venturus.
T e ergo quæsumus famulis tuis subueni, quos pretioso sanguine redemisti.
A eterna fac cũ sctis tuis gloria munerari.
S aluum fac populum tuum Dñe,& benedic hæreditati tuæ.
E t rege eos,& extolle illos vsq; in æternũ.
P er singulos dies benedicimus te.
E t laudamus nomen tuum in seculum, & in seculum seculi.
D ignare Domine die isto sine peccato nos custodire.
M iserere nostri Domine,miserere nostri.
F iat misericordia tua Dñe super nos, quem admodum sperauimus in te.
I n te dñe speraui,non cõfundar in æternũ.

Ad Laudes Psalmus. 65.

Vbilate Deo oĩs terra,psalmũ dicite nomini eius:date gloriã laudi ei⁹.
D icite Deo, Quàm terribilia sunt opera tua Dñe:in multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.
O mnis terra adoret te, & psallat tibi:psalmum dicat nomini tuo.
V enite,& videte opera Dei,terribilis in cõsilijs super filios hominum:
Q ui cõuertit mare in aridã,in flumine pertransibunt pede:ibi lætabimur in ipso.
Q ui dominatur in virtute sua in ęternum, oculi eius super Gentes respiciunt:qui exasperant,non exaltentur in semetipsis.
B enedicite gentes Deum nostrum: & auditam facite vocem laudis eius.
Q ui posuit animam meam ad vitã: & non dedit in commotionem pedes meos.
Q uoniã probasti nos Deus:igne nos examinasti,sicut examinatur argentum.
I nduxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro: imposuisti homines super capita nostra.
T ransiuimus per ignem & aquam: & eduxisti nos in refrigerium.
I ntroibo in domũ tuã in holocaustis:reddã tibi vota mea,quæ distinxerunt labia mea.
E t loquutũ est os meũ in tribulatione mea.
H olocausta medullata offerã tibi cũ incenso arietum:offeram tibi boues,cum hircis.
V enite,audite:& narrabo oẽs qui timetis Deum,quanta fecit animæ meæ.
A d ipsum ore meo clamaui,& exultaui sub lingua mea.
I niquitatem si aspexi in corde meo:nõ exaudiet Dominus.
P ropterea exaudiuit Deus:& attendit voci deprecationis meæ.
B enedictus Deus,qui nõ amouit orationẽ meam,& misericordiam suam à me.

Psalmus. 95.

C Antate Domino canticũ nouum:cantate Domino omnis terra.
C antate Dño, & benedicite nomini eius: annuntiate de die in diem salutare eius.
A nnuntiate inter gentes gloriam eius: in omnibus populis mirabilia eius.
Q uoniam magnus Dñs, & laudabilis nimis:terribilis est super omnes deos.
Q uoniam omnes dij gentium dæmonia: Dñs autem cælos fecit.
C õfessio,& pulchritudo in conspectu eius: sanctimonia & magnificentia in sanctificatione eius.

A fferte domino patriæ Gentium, afferte do
mino gloriam & honorem : afferte domino
gloriam nomini eius.
T ollite hostias, & introite in atria eius. Ado
rate dominum in atrio sancto eius.
C ōmoueatur à facie eius vniuersa terra. Di-
cite in gentibus quia Dominus regnauit.
E tenim correxit orbem terræ qui non cō-
mouebitur : iudicabit populos in æquitate.
L ætentur cæli, & exultet terra, cōmoueatur
mare, & plenitudo eius : gaudebunt campi,
& omnia quæ in eis sunt.
T unc exultabūt omnia ligna syluarum à fa
cie domini quia venit: quoniam venit iudica-
re terram.
I udicabit orbem terræ in æquitate, & popu-
los in veritate sua.

Canticum trium puerorum.

Da- B Enedicite omnia opera Dñi dño: lauda-
nie- te, & superexaltate eum in secula.
lis 3 B enedicite angeli Domini domino benedi
cite cæli Domino.
B enedicite aquæ oēs q̃ super cælos sunt do
mino: benedicite oēs virtutes Domini dño.
B enedicite sol, & luna dño: benedicite stel-
læ cæli domino.
B enedicite imber, & ros Domino: benedi-
cite omnes spiritus Dei domino.
B enedicite ignis & æstus Domino benedici
te frigus, & æstas domino.
B enedicite rores, & pruina Domino: bene-
cite gelu & frigus domino.
B enedicite glacies, & niues domino : bene-
dicite noctes, & dies domino.
B enedicite lux, & tenebræ domino : benedi-
cite fulgura, & nubes domino.
B enedicat terra Dominum: laudet, & super
exaltet eum in secula.
B enedicite montes, & colles domino: bene
dicite vniuersa germinātia in terra dño.
B enedicite fontes Domino: benedicite ma-
ria, & flumina domino.
B enedicite cete, & oīa quæ mouentur in a-
quis dño : benedicite oēs volucres cæli dño.
B enedicite oēs bestiæ & pecora domino: be
nedicite filij hominum domino.
B enedicat Israël Dñm : laudet & superex-
altet eum in secula.
B enedicite sacerdotes Dñi domino: bene-
dicite serui domini domino.
B enedicite spiritus, & animæ iustorū dño:
benedicite sancti & humiles corde Domino.
B enedicite Anania, Azaria, Misaël dñm,
laudate, & superexaltate eum in secula.
B enedicamus patrem, & filiū cū sancto Spi-
ritu: laudemus, & superexaltemus eū in scl'a.
B enedictus es domine in firmamento cæli:
& laudabilis & gloriosus, & superexaltatus
in secula. Amen.

Canticum Zachariæ prophetæ. Et dicitur quotidie ad Laudes.

B Enedictus dñs deus Israël : quia visita-
uit, & fecit redemptionem plebis suæ. Lu-
E t erexit cornu salutis nobis, in domo Da- cæ, 1
uid pueri sui,
S icut loquutus est per os sanctorum, qui à se
culo sunt prophetarum eius,
S alutem ex inimicis nostris, & de manu o-
mnium qui oderunt nos,
A d faciendam misericordiam cum patribus
nostris : & memorari testamenti sui sancti,
I usiurandum, quod iurauit ad Abraham pa-
trem nostrum, daturum se nobis,
V t sine timore de manu inimicorū nostro-
rum liberati, seruiamus illi.
I n sanctitate & iustitia coram ipso, omnibus
diebus nostris.
E t tu puer, propheta altissimi vocaberis: præ
ibis eīm ante faciem dñi parare vias eius,
A d dandam scientiam salutis plebi eius, in
remissionem peccatorum eorum.
P er viscera misericordiæ Dei nostri, in qui-
bus visitauit nos oriens ex alto.
I lluminare his, qui in tenebris, & in vmbra
mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros
in viam pacis.

Ad Primam, Antiphona. Vtinam.

Psalmus 53.

Eus in nomine tuo saluum me
fac : & in virtute tua iudica me.
D eus exaudi orationem meam:
auribus percipe verba oris mei.
Q uoniam alieni insurrexerunt
aduersum me, & fortes quæsierunt animam

meam: & non proposuerunt Deum ante cō spectum suum.
E cce enim deus adiuuat me: & Dominus susceptor est animæ meæ.
A uerte mala inimicis meis: & in veritate tua disperde illos.
V oluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Dñe, quoniam bonum est.
Q uoniā ex omni tribulatione eripuisti me: & sup inimicos meos despexit oculus meus.

Psalmus 118.

B Eati immaculati in via qui ambulant in lege Domini.
B eati qui scrutātur testimonia eius: in toto corde exquirunt eum.
N on enim qui operantur iniquitatē in vijs eius ambulauerunt.
T u mandasti mandata tua custodiri nimis.
V tinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas.
T unc non confundar, cùm perspexero in omnibus mandatis tuis.
C onfitebor tibi in directione cordis: in eo quod didici iudicia iustitiæ tuæ.
I ustificationes tuas custodiam: non me derelinquas vsquequaq;.
I n quo corrigit adolescentior viam suam? in custodiendo sermones tuos.
I n toto corde meo exquisiui te: ne repellas me à mandatis tuis.
I n corde meo abscondi eloquia tua: vt non peccem tibi.
B enedictus es Domine: doce me iustificationes tuas.
I n labijs meis pronuntiaui omnia iudicia oris tui.
I n via testimoniorū tuorum delectatus sum, sicut in omnibus diuitijs.
I n mandatis tuis exercebor: & considerabo vias tuas.
I n iustificationibus tuis meditabor: nō obliuiscar sermones tuos. Ex psal. 118
R Etribue seruo tuo, viuifica me: & custodiam sermones tuos.
R euela oculos meos: & considerabo mirabilia de lege tua.
I ncola ego sum in terra: nō abscondas à me mandata tua.
C oncupiuit anima mea desyderare iustificationes tuas in omni tempore.
I ncrepasti superbos: maledicti qui declinant à mandatis tuis.
A ufer à me opprobrium & contemptum: quia testimonia tua exquisiui.
E tenim sederunt principes, & aduersum me loquebantur: seruus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis.
N am & testimonia tua meditatio mea est: & consilium meum iustificationes tuæ.
A dhæsit pauimento anima mea: viuifica me secundum verbum tuum.
V ias meas enuntiaui, & exaudisti me: doce me iustificationes tuas.
V iam iustificationum tuarum instrue me: & exercebor in mirabilibus tuis.
D ormitauit anima mea præ tedio: confirma me in verbis tuis.
V iam iniquitatis amoue à me: & de lege tua miserere mei.
V iam veritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus.
A dhæsi testimonijs tuis Domine: noli me confundere.
V iam mādatorum tuorum cucurri: cùm dilatasti cor meum.

Symbolum beati Athanasij episcopi.

Q Vicunq; vult saluus esse: ante omnia opus est vt teneat catholicam fidem.
Q uam nisi quisq; integram, inuiolatamq; seruauerit, absq; dubio in æternum peribit.
F ides autē catholica hæc est: vt vnū Deū in trinitate, & trinitatē in vnitate veneremur.
N eq; confundentes personas, neq; substantiam separantes.
A lia est enim persona Patris, alia Filij, alia Spiritus sancti.
S ed patris, & Filij, & Spiritus sancti, vna est diuinitas, æqualis gloria, coæterna maiestas.
Q ualis Pater, talis Filius, talis Spiritus sanctus.
I ncreatus Pater, increatus Filius, increatus Spiritus sanctus.

Immensus Pater, immensus filius, immensus Spiritus sanctus.
Aeternus Pater, æternus Filius, æternus Spiritus sanctus.
Et tamen nõ tres æterni: sed vnus æternus.
Sicut non tres increati, nec tres immẽsi, sed vnus increatus, & vnus immensus.
Similiter omnipotens Pater, omnipotẽs Filius, omnipotens Spiritus sanctus.
Et tamen non tres omnipotentes: sed vnus omnipotens.
Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus.
Et tamen non tres Dij: sed vnus est Deus.
Ita Dominus Pater, dominus Filius, Dominus Spiritus sanctus.
Et tamen non tres Dñi: sed vnus est Dñs.
Quia sicut sigillatim vnanquãq; personam, Deum, ac Dominũ confiteri Christiana veritate cõpellimur: ita tres Deos, aut Dominos dicere, catholica religione prohibemur.
Pater à nullo est factus, nec creatus, nec genitus.
Filius à Patre solo est: non factus, nec creatus, sed genitus.
Spiritus sanctus à Patre, & Filio: non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedẽs.
Vnus ergo Pater, non tres patres, vnus filius, non tres filij: vnus Spiritus sanctus, non tres Spiritus sancti.
Et in hac trinitate nihil prius, aut posterius, nihil maius, aut minus: sed totæ tres personæ coæternæ sibi sunt & coæquales.
Ita vt per omnia, sicut iam supradictum est, & vnitas in trinitate, & trinitas in vnitate veneranda sit.
Qui vult ergo saluus esse, ita de trinitate sentiat.
Sed necessarium est ad ęternam salutem: vt incarnationem quoq; Domini nostri Iesu Christi fideliter credat.
Est ergo fides recta, vt credamus & confiteamur quia Dñs noster Iesus Christus dei filius, Deus, & homo est.
Deus est ex substantia patris ante secula genitus: & homo est ex substantia matris in seculo natus.
Perfectus Deus, perfectus homo ex anima rationali, & humana carne subsistens.
Aequalis Patri secundũ diuinitatem: minor Patre secundum humanitatem.
Qui licet Deus sit, & homo: nõ duo tamen, sed vnus est Christus.
Vnus aũt nõ conuersione diuinitatis in carnem: sed assumptione humanitatis in Deum.
Vnus omnino non confusione substantiæ, sed vnitate personæ.
Nã sicut aĩa rationalis, & caro vnus est hõ: ita Deus & homo vnus est Christus.
Qui passus est pro salute nostra, descendit ad inferos: tertia die resurrexit à mortuis.
Ascendit ad cælos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis: inde venturus est iudicare viuos, & mortuos.
Ad cuius aduentum omnes homines resurgere habent cum corporibus suis: & reddituri sunt de factis proprijs rationem.
Et qui bona egerunt, ibunt in viã æternam: qui verò mala, in ignem æternum.
Hæc est fides catholica, quam nisi quisque fideliter, firmiterq; crediderit, saluus esse nõ poterit.
Gloria patri & filio. Sicut erat in principio, & nunc & semper. Aña. Vtinam dirigãtur viæ meæ, ad custodiẽdas iustificationes tuas.

Prædictum symbolum, dicitur ad Primam in Dominicis diebus per totum annum, siue fiat officiũ de dominica, siue de aliquo festo aut octaua in ea incidenti. Ad. iij. Antiph. Da mihi. Ex Psal. 118.

Legẽ pone mihi Dñe viã iustificationum tuarum: & exquirã eã semper.
Da mihi intellectũ, & scrutabor legẽ tuã: & custodiam illã in toto corde meo.
Deduc me in semita mandatorum tuorum: quia ipsam volui.
Inclina cor meum in testimonia tua, & non in auaritiam.
Auerte oculos meos ne videãt vanitatem: in via tua viuifica me.
Statue seruo tuo eloquium tuum in timore tuo.
Amputa opprobrium meum quod suspicatus sum: quia iudicia tua iucunda.

Ecce concupiui mandata tua: in æquitate tua viuifica me.
Et veniat super me misericordia tua Dñe: salutare tuum secundũ eloquiũ tuum.
Et respondebo exprobrãtibus mihi verbũ, quia speraui in sermonibus tuis.
Et ne auferas de ore meo verbũ veritatis vsquequaq;: quia in iudicijs tuis supsperaui.
Et custodiam legem tuam semper: in seculum & in seculum seculi.
Et ambulabam in latitudine: quia mandata tua exquisiui.
Et loquebar de testimonijs tuis in conspectu regum: & non confundebar.
Et meditabar in mandatis tuis: quę dilexi.
Et leuaui manus meas ad mandata tua, quæ dilexi: & exercebor in iustificationibus tuis.
Ex Psalmo. 118.

MEmor esto verbi tui seruo tuo, in quo mihi spem dedisti.
Hæc me consolata est in humilitate mea, qa eloquium tuum viuificauit me.
Superbi inique agebant vsquequaque: à lege autem tua non declinaui.
Memor fui iudiciorum tuorũ à seculo Domine: & consolatus sum.
Defectio tenuit me, pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam.
Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ, in loco peregrinationis meæ.
Memor fui nocte nominis tui Dñe: & custodiui legem tuam.
Hæc facta est mihi, quia iustificationes tuas exquisiui.
Portio mea Dñe, dixi, custodire legẽ tuam.
Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo: miserere mei secundum eloquiũ tuum.
Cogitaui vias meas: & cõuerti pedes meos, in testimonia tua.
Paratus sum, & non sum turbatus: vt custodiam mandata tua.
Funes peccatorum circumplexi sunt me: & legem tuam non sum oblitus.
Media nocte surgebam ad confitendũ tibi, super iudicia iustificationis tuæ.
Particeps ego sum omnium timentiũ te: & custodientium mandata tua.
Misericordia tua domine plena est terra: iustificationes tuas doce me. Ex Psal. 118.

BOnitatem fecisti cũ seruo tuo Dñe: secundum verbum tuum.
Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me, quia mandatis tuis credidi.
Prius quàm humiliarer, ego deliqui: propterea eloquium tuum custodiui.
Bonus es tu: & in bonitate tua, doce me iustificationes tuas.
Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua.
Coagulatum est sicut lac cor eorũ: ego verò legem tuam meditatus sum.
Bonum mihi, quia humiliasti me: vt discam iustificationes tuas.
Bonum mihi lex oris tui super millia auri & argenti.
Manus tuæ fecerũt me, & plasmauerũt me: da mihi intellectum, vt discam mandata tua.
Qui timent te, videbunt me, & lætabuntur: quia in verba tua supersperaui.
Cognoui Dñe quia æquitas iudicia tua, & in veritate tua humiliasti me.
Fiat misericordia tua, vt consoletur me, secundum eloquium tuum seruo tuo.
Veniant mihi miserationes tuæ, & viuam: quia lex tua meditatio mea est.
Confundantur superbi, quia iniustè iniquitatem fecerunt in me: ego autẽ exercebor in mandatis tuis.
Conuertantur mihi timentes te: & qui nouerunt testimonia tua.
Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, vt non confundar.
Añ. Da mihi intellectũ, & scrutabor legem tuã. Ad. vj. Añ. Tuus sum. Ex Psal. 118.

Efecit in salutare tuum aĩa mea: & in verbum tuũ supersperaui.
Defecerũt oculi mei in eloquiũ tuum dicentes, Quando consolaberis me?
Quia factus sum sicut vter in pruina, iustificationes tuas non sum oblitus.
Quot sunt dies serui tui, quando facies de persequentibus me iudicium?

Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non vt lex tua.
Omnia mandata tua veritas: iniqui persequuti sunt me, adiuua me.
Paulominus cōsummauerunt me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua.
Secundum misericordiam tuam viuifica me: & custodiam testimonia oris tui.
In æternum Domine verbum tuū permanet in cælo.
In generatione & generationē veritas tua: fundasti terram, & permanet.
Ordinatione tua perseuerat dies: quoniam omnia seruiunt tibi.
Nisi quòd lex tua meditatio mea est: tunc fortè perijssem in humilitate mea.
In æternum non obliuiscar iustificationes tuas: quia in ipsis viuificasti me.
Tuus sum ego, saluum me fac: quoniam iustificationes tuas exquisiui.
Me expectauerunt peccatores, vt perderēt me: testimonia tua intellexi.
Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis. Ex Psal. 118.

QVomodo dilexi legem tuam dñe: tota die meditatio mea est.
Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo: quia in æternum mihi est.
Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est.
Super senes intellexi: q̄a mandata tua quęsiui.
Ab omni via mala prohibui pedes meos: vt custodiam verba tua.
A iudicijs tuis non declinaui: quia tu legem posuisti mihi.
Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo:
A mandatis tuis intellexi: propterea odiui omnem viam iniquitatis.
Lucerna pedibus meis verbum tuum: & lumen semitis meis.
Iuraui & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ.
Humiliatus sum vsquequaq; Domine, viuifica me secundum verbum tuum.
Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine: & iudicia tua doce me.
Anima mea in manibus meis semper: & legem tuam non sum oblitus.
Posuerunt peccatores laqueum mihi, & de mandatis tuis non erraui.
Hæreditate acq̄siui testimonia tua in æternum: quia exultatio cordis mei sunt.
Inclinaui cor meū, ad faciendas iustificationes tuas in æternum: propter retributionem. Ex. Psal. 118.

INiquos odio habui: & legem tuam dilexi.
Adiutor & susceptor meus es tu: & in verbum tuum supersperaui.
Declinate à me maligni: & scrutabor mandata Dei mei.
Suscipe me secūdū eloquiū tuum, & viuā: & non confundas me ab expectatione mea.
Adiuua me, & saluus ero: & meditabor in iustificationibus tuis semper.
Aperuisti omnes discedentes à iudicijs tuis: quia iniusta cogitatio eorum.
Præuaricantes reputaui omnes peccatores terræ: ideo dilexi testimonia tua.
Confige timore tuo carnes meas: à iudicijs enim tuis timui.
Feci iudicium & iustitiā: non tradas me calumniantibus me.
Suscipe seruum tuū in bonum: non calumnientur me superbi.
Oculi mei defecerunt in salutare tuum: & in eloquium iustitiæ tuæ.
Fac cū seruo tuo secundum misericordiam tuam: & iustificationes tuas doce me.
Seruus tuus sum ego: da mihi intellectum, vt sciam testimonia tua.
Tempus faciendi Domine: dissipauerunt legem tuam.
Ideo dilexi mandata tua super aurum & topazion.
Propterea ad omnia mādata tua dirigebar: omnem viam iniquam odio habui.
Antiphona. Tuus sum ego, saluum me fac.

Ad Nonā Aña. Declaratio. Ex Psal. 118.

MIrabilia testimonia tua: ideo scrutata est ea anima mea.
Declaratio sermonum tuorū illuminat: & intellectum dat paruulis.

O s meum aperui, & attraxi ſpiritum: quia mandata tua deſyderabam.
A ſpice in me, & miſerere mei, ſecundum iudicium diligentium nomen tuum.
G reſſus meos dirige ſecundũ eloquiũ tuũ: & non dominetur mei omnis iniuſtitia.
R edime me à calumnijs hominum: vt cuſtodiam mandata tua.
F aciem tuam illumina ſuper ſeruum tuum: & doce me iuſtificationes tuas.
E xitus aquarũ deduxerunt oculi mei: quia non cuſtodierunt legem tuam.
I uſtus es Domine: & rectum iudicium tuũ.
M andaſti iuſtitiam teſtimonia tua: & veritatem tuam nimis.
T abeſcere me fecit zelus meus: quia obliti ſunt verba tua inimici mei.
I gnitum eloquium tuũ vehementer: & ſeruus tuus dilexit illud.
A doleſcentulus ſum ego & cõtemptus, iuſtificationes tuas non ſum oblitus.
I uſtitia tua iuſtitia in æternum: & lex tua veritas.
Tribulatio & anguſtia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea eſt,
A equitas teſtimonia tua in æternum: intellectum da mihi, & viuam. Ex Pſal. 118.

C Lamaui in toto corde meo, exaudi me domine: iuſtificationes tuas requiram.
C lamaui ad te, ſaluum me fac: vt cuſtodiam mandata tua.
P ræueni in maturitate, & clamaui: quia in verba tua ſuperſperaui.
P ræuenerunt oculi mei ad te diluculo: vt meditarer eloquia tua.
V ocem meam audi ſecundũ miſericordiam tuam Domine: & ſecundum iudicium tuum viuifica me.
A ppropinquauerunt perſequentes me iniquitati: à lege autem tua longè facti ſunt.
Propè es tu Dñe: & oẽs viæ tuę veritas.
I nitio cognoui de teſtimonijs tuis: quia in æternum fundaſti ea.
V ide humilitatem meam, & eripe me: quia legem tuam non ſum oblitus.
I udica iudicium meum, & redime me: propter eloquium tuum viuifica me.
L onge à peccatoribus ſalus: quia iuſtificationes tuas non exquiſierunt.
M iſericordiæ tuæ multæ Domine: ſecundũ iudicium tuum viuifica me.
M ulti qui perſequuntur me, & tribulãt me, à teſtimonijs tuis non declinaui.
V idi præuaricantes, & tabeſcebã: quia eloquia tua non cuſtodierunt.
V ide quoniam mandata tua dilexi Domine: in miſericordia tua viuifica me.
P rincipium verborum tuorum veritas: in æternum omnia iudicia iuſtitiæ tuæ.

Ex Pſalmo. 118.

P Rincipes perſequuti ſunt me gratis: & à verbis tuis formidauit cor meum.
L ætabor ego ſuper eloquia tua: ſicut qui inuenit ſpolia multa.
I niquitatẽ odio habui, & abominatus ſum: legem autem tuam dilexi.
S epties in die laudem dixi tibi, ſuper iudicia iuſtitiæ tuæ.
P ax multa diligentibus legem tuam: & non eſt illis ſcandalum.
Expectabam ſalutare tuum Domine: & mãdata tua dilexi.
C uſtodiuit anima mea teſtimonia tua: & dilexit ea vehementer.
Seruaui mandata tua, & teſtimonia tua: q̃a omnes viæ meæ in conſpectu tuo.
A ppropinquet depræcatio mea in conſpectu tuo Domine: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.
I ntret poſtulatio mea in conſpectu tuo: ſecundum eloquium tuum eripe me.
E ructabunt labia mea hymnum, cùm docueris me iuſtificationes tuas.
P ronuntiabit lingua mea eloquium tuum: quia omnia mandata tua æquitas.
F iat manus tua vt ſaluet me: quoniam mandata tua elegi.
C oncupiui ſalutare tuum Domine: & lex tua meditatio mea eſt.
V iuet anima mea, & laudabit te: & iudicia tua adiuuabunt me.
E rraui, ſicut ouis quæ perijt: quære ſeruum tuum, quia mandata tua non ſum oblitus.
Aña. Declaratio ſermonũ tuorũ illuminat.

Ad Vesperas. Psalmus 109.

DIxit Dñs domino meo, seda à dextris meis:
Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum.
Virgam virtutis tuæ emittet Dñs ex Sion: dominare in medio inimicorum tuorũ.
Tecum principium in die virtutis tuæ in splẽdoribus sanctorum: ex vtero ante luciferum genui te.
Iurauit Dominus, & nõ pœnitebit eum: Tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech.
Dominus à dextris tuis: cõfregit in die iræ suæ reges.
Iudicabit in nationibus, implebit ruinas: cõquassabit capita in terra multorum.
De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.

Psalmus 110.

COnfitebor tibi Domine in toto corde meo: in consilio iustorum & congregatione.
Magna opera Domini: exquisita in oẽs voluntates eius.
Confessio & magnificentia opus eius: & iustitia eius manet in seculum seculi.
Memoriam fecit mirabilium suorum, misericors, & miserator Dominus: escam dedit timentibus se.
Memor erit in seculum testamenti sui, virtutem operum suorum annũtiabit populo suo:
Vt det illis hæreditatem gẽtium: opera manuum eius, veritas & iudicium.
Fidelia omnia mandata eius: confirmata in seculum seculi, facta in veritate & æquitate,
Redemptionem misit Dñs populo suo: mandauit in æternum testamentum suum.
Sanctum, & terribile nomen eius: initium sapientiæ, timor Domini.
Intellectus bonus omnibus facientibus eũ: laudatio eius manet in seculum seculi.

Psalmus 113

IN exitu Israël de Aegypto, domus Iacob de populo barbaro:
Facta est Iudæa sanctificatio eius, Israël potestas eius.
Mare vidit, & fugit: Iordanis conuersus est retrorsum.
Montes exultauerunt vt arietes: & colles, sicut agni ouium.
Quid est tibi mare quod fugisti: & tu Iordanis, quia conuersus es retrorsum?
Montes exultastis sicut arietes: & colles, sicut agni ouium.
A facie Domini mota est terra: à facie Dei Iacob.
Qui conuertit petram in stagna aquarum, & rupem in fontes aquarum.
Non nobis Domine, non nobis: sed nomini tuo da gloriam.
Super misericordia tua, & veritate tua: nequando dicant gentes, Vbi est Deus eorũ?
Deus autẽ noster in cælo: omnia quæcũq; voluit fecit.
Simulachra gentium argentum & aurum: opera manuum hominum.
Os habent, & nõ loquentur: oculos habẽt, & non videbunt.
Aures habent, & non audient: nares habẽt, & non odorabunt.
Manus habent, & non palpabũt, pedes habent, & non ambulabunt: non clamabunt in gutture suo.
Similes illis fiant qui faciunt ea: & oẽs qui confidunt in eis.
Domus Israël sperauit in dño: adiutor eorũ & protector eorum est.
Domus Aaron sperauit in domino: adiutor eorum, & protector eorum est.
Qui timent Dñm, sperauerũt in Dño: adiutor eorum, & protector eorum est.
Dominus memor fuit nostri: & benedixit nobis.
Benedixit domui Israël: benedixit domui Aaron.
Benedixit omnibus qui timent Dñm, pusillis cum maioribus.
Adijciat Dñs super vos: super vos, & super filios vestos.
Benedicti vos à Domino, qui fecit cælum & terram.
Cælum cæli Domino: terram autem dedit filijs hominum.

Non mortui laudabunt te Domine: neque omnes qui deſcendunt in infernum.

Sed nos qui viuimus, benedicimus Domino, ex hoc nunc, & vſque in ſeculum.

Canticum beatæ Virginis, & dicitur quotidie ad Veſperas.

Lu. 1. MAgnificat anima mea dominum.

Et exultauit ſpiritus meus in deo ſalutari meo.

Quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes,

Quia fecit mihi magna, qui potens eſt: & ſanctum nomen eius.

Et miſericordia eius à ꝓgenie in progenies, timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio ſuo: diſperſit ſuperbos mente cordis ſui.

Depoſuit potentes de ſede, & exaltauit humiles.

Eſurientes impleuit bonis: & diuites dimiſit inanes.

Suſcepit Iſraël puerum ſuum, recordatus miſericordiæ ſuæ,

Sicut loquutus eſt ad patres noſtros, Abraham, & ſemini eius in ſecula.

Ad Completorium Pſalmus 4.

Vm inuocarem exaudiuit me Deus iuſtitiæ meæ: in tribulatione dilataſti mihi.

Miſerere mei: & exaudi orationem meam.

Filij hominum, vſquequò graui corde? vt quid diligitis vanitatē, & quæritis mendaciū?

Scitote quoniam mirificauit Dominus ſanctum ſuū: Dominus exaudiet me, cùm clamauero ad eum.

Iraſcimini, & nolite peccare: quæ dicitis in cordibus veſtris, & in cubilibus veſtris compungimini.

Sacrificate ſacrificium iuſtitiæ, & ſperate in dño: multi dicūt, Quis oſtendit nobis bona?

Signatum eſt ſuper nos lumē vultus tui Domine: dediſti lætitiam in corde meo.

A fructu frumenti vini, & olei ſui multiplicati ſunt.

In pace in idipſum dormiam & requieſcam.

Quoniam tu dñe ſingulariter in ſpe, conſtituiſti me. Pſal. 30.

IN te domine ſperaui, non confundar in æternum: in iuſtitia tua libera me.

Inclina ad me aurem tuam: accelera vt eruas me.

Eſto mihi in Deum protectorem, & in domum refugij: vt ſaluum me facias.

Quoniam fortitudo mea, & refugium meū es tu: & propter nomē tuum deduces me, & enutries me.

Educes me de laqueo hoc, quem abſconderunt mihi: quoniam tu es protector meus.

In manꝰ tuas cōmēdo ſpiritū meū: redemiſti me dñe Deus veritatis. Pſalmus 90.

QVi habitat in adiutorio altiſsimi, in ꝓtectione Dei cæli cōmorabitur.

Dicet Domino, Suſceptor meus es tu, & refugium meum, Deus meus ſperabo in eum.

Quoniam ipſe liberauit me de laqueo venantium: & à verbo aſpero.

Scapulis ſuis obumbrabit tibi, & ſub pennis eius ſperabis.

Scuto circundabit te veritas eius: non timebis à timore nocturno,

A ſagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris: ab incurſu & dæmonio meridiano.

Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis: ad te aūt non appropinquabit.

Veruntamen oculis tuis cōſyderabis: & retributionem peccatorum videbis.

Quoniam tu es Domine ſpes mea: altiſsimum poſuiſti refugium tuum.

Non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.

Quoniam angelis ſuis mandauit de te: vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis.

In manibus portabunt te: ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem,

Quoniam in me ſperauit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognouit nomē meū.

Clamauit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipſo ſum in tribulatione: eripiam eum,

& glorificabo eum.
Longitudine dierum replebo eum: & oſtendam illi ſalutare meum.

Cãticum Simeonis prophetæ, & dicitur quotidie ad Completorium,

Lu- c 2 NVnc dimittis ſeruum tuum Dñe, ſecundum verbum tuum, in pace:
Quia viderunt oculi mei ſalutare tuum,
Quod paraſti ante faciem omnium populorum,
Lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Iſraël.

Feria. ij. ad Matutinũ. Pſalmus 30.

IN te Dñe ſperaui: non cõfundar in æternum: in iuſtitia tua libera me.
Inclina ad me aurem tuam: accelera vt eruas me.
Eſto mihi in Deum protectorem, & in domum refugij: vt ſaluum me facias.
Quoniam fortitudo mea, & refugiũ meum es tu: & propter nomen tuum deduces me, & enutries me.
Educes me de laqueo hoc, quem abſconderunt mihi: quoniam tu es protector meus.
In manus tuas commendo ſpiritum meum: redemiſti me domine Deus veritatis.
Odiſti obſeruantes vanitates ſuperuacue.
Ego aũt in domino ſperaui: exultabo, & lętabor in miſericordia tua.
Quoniã reſpexiſti humilitatem meam, ſaluaſti de neceſsitatibus animam meam.
Nec concluſiſti me in manibus inimici: ſtatuiſti in loco ſpatioſo pedes meos.
Miſerere mei domine, quoniam tribulor: conturbatus eſt in ira oculus meus, anima mea, & venter meus.
Quoniã defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus.
Infirmata eſt in paupertate virtus mea, & oſſa mea conturbata ſunt.
Sup oẽs inimicos meos factus ſum opprobriũ vicinis meis valde, & timor notis meis.
Qui videbant me, foras fugerunt à me: obliuioni datus ſum tãquã mortuus à corde.
Factus ſum tanquam vas perditum: quoniam audiui vituperationem multorum cõmorantium in circuitu.
In eo dum cõuenirent ſimul aduerſum me: accipere animam meam conſiliati ſunt.
Ego autẽ in te ſperaui Domine: dixi, Deus meus es tu, in manibus tuis ſortes meæ.
Eripe me de manu inimicorum meorum, & à perſequentibus me.
Illuſtra faciem tuã ſuper ſeruũ tuũ, ſaluum me fac in miſericordia tua, Domine nõ confundar, quoniam inuocaui te.
Erubeſcant impij, & deducantur in infernum: muta fiant labia doloſa.
Quæ loquuntur aduerſus iuſtum iniquitatem in ſuperbia, & in abuſione.
Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te,
Perfeciſti eis qui ſperant in te, in conſpectu filiorum hominum.
Abſcondes eos in abſcondito faciei tuæ à conturbatione hominum.
Proteges eos in tabernaculo tuo, à contradictione linguarum.
Benedictus dñs: quoniam mirificauit miſericordiam ſuam mihi, in ciuitate munita.
Ego aũt dixi in exceſſu mentis meæ, Proiectus ſum à facie oculorum tuorum.
Ideo exaudiſti vocem orationis meæ, dum clamarem ad te.
Diligite dñm omnes ſancti eius: qm̃ veritatem requiret Dominus, & retribuet abundanter facientibus ſuperbiam.
Viriliter agite, & confortetur cor veſtrum omnes qui ſperatis in domino.

Pſalmus 34.

IVdica domine nocẽtes me: expugna impugnantes me.
Apprehende arma & ſcutum: & exurge in adiutorium mihi.
Effunde frameam, & cõclude aduerſus eos qui perſequuntur me: dic animæ meæ, Salus tua ego ſum.
Confundantur, & reuereantur quærentes animam meam.
Auertantur retrorſum, & confundantur, cogitantes mihi mala.
Fiant tanquam puluis ante faciem venti, & angelus domini coarctans eos.
Fiant viæ illorum tenebræ & lubricum: &

angelus domini persequens eos.
Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui: superuacuè exprobrauerũt animam meam.
Veniat illi laqueus quem ignorat, & captio quam abscondit apprehendat eum: & in laqueum cadat in idipsum.
Anima autẽ mea exultabit in Dño: & delectabitur super salutari suo.
Omnia ossa mea dicent, Domine, quis similis tibi?
Eripiens inopem de manu fortiorum eius, egenum & pauperem à diripientibus eum.
Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam, interrogabant me.
Retribuebant mihi mala pro bonis, sterilitatem animæ meæ.
Ego autem cùm mihi molesti essent, induebar cilicio,
Humiliabam in ieiunio animam meam: & oratio mea in sinu meo conuertetur.
Quasi proximum, & quasi fratrem nostrũ, sic complacebam: quasi lugens, & contristatus sic humiliabar.
Et aduersum me lætati sunt, & cõuenerũt: congregata sunt super me flagella, & ignoraui.
Dissipati sunt, nec compuncti, tentauerunt me, subsannauerunt me subsannatione: frenduerunt super me dentibus suis.
Domine, quando respicies? restitue animã meam à malignitate eorum, à leonibus vnicam meam.
Confitebor tibi in ecclesia magna, in populo graui laudabo te.
Non supergaudeant mihi qui aduersantur mihi iniquè, qui oderunt me gratis, & annuunt oculis.
Quoniam mihi quidem pacificè loquebantur: & in iracundia terræ loquẽtes, dolos cogitabant.
Et dilatauerunt super me os suum: dixerũt, Euge, euge, viderunt oculi nostri.
Vidisti, Domine, ne sileas, Domine ne discedas à me.
Exurge, & intẽde iudicio meo: Deus meus, & Dominus meus in causam meam.
Iudica me secundum iustitiam tuam Dñe Deus meus: & non supergaudeant mihi.
Non dicant in cordibus suis, Euge, euge, animæ nostræ: nec dicãt, Deuorabimus eũ.
Erubescant, & reuereantur simul qui gratulantur malis meis.
Induantur confusione, & reuerentia, qui maligna loquuntur super me.
Exultent, & lætentur qui volunt iustitiam meam: & dicant semper, Magnificetur Dominus, qui volunt pacem serui eius.
Et lingua mea meditabitur iustitiã tuã, tota die laudem tuam. Psalmus 54.

Exaudi Deus orationem meam, & ne despexeris deprecationem meam: intende mihi, & exaudi me.
Contristatus sum in exercitatione mea, & conturbatus sum à voce inimici, & à tribulatione peccatoris.
Quoniam declinauerũt in me iniquitates: & in ira molesti erant mihi.
Cor meum conturbatum est in me: & formido mortis cecidit super me.
Timor, & tremor venerũt super me: & contexerunt me tenebræ:
Et dixi, Quis dabit mihi pennas sicut columbæ: & volabo, & requiescam?
Ecce elongaui fugiẽs: & mãsi in solitudine.
Expectabam eum: qui saluum me fecit à pusillanimitate spiritus, & tempestate.
Præcipita Domine, diuide linguas eorum: quoniam vidi iniquitatem, & contradictionem in ciuitate.
Die, ac nocte circundabit eam super muros eius: iniquitas & labor in medio eius, & iniustitia.
Et nõ defecit de plateis eius vsura, & dolus.
Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi: sustinuissem vtique.
Et si is, q oderat me, sup me magna loquutus fuisset: abscondissem me forsitan ab eo.
Tu verò homo vnanimis, dux meus, & notus meus.
Qui simul mecum dulces capiebas cibos: in domo Dei ambulauimus cum consensu.
Veniat mors super illos: & descendant in infernum viuentes.

Quoniam nequitiæ in habitaculis eorum. in medio eorum.
Ego autem ad Deum clamaui: & Dominus saluabit me.
Vespere, & mane, & meridie narrabo, & an nuntiabo, & exaudiet vocem meam.
Redimet in pace animam meam ab his, qui appropinquant mihi: quoniam inter multos erant mecum.
Exaudiet Deus, & humiliabit illos, qui est ante secula.
Non enim est illis commutatio, & non timuerunt Deum: extendit manum suam in retribuendo.
Contaminauerunt testamentum eius, diuisi sunt ab ira vultus eius: & appropinquauit cor illius.
Molliti sunt sermones eius super oleum: & ipsi sunt iacula.
Iacta super dominum curam tuam, & ipse te enutriet: non dabit in æternum fluctuationem iusto.
Tu verò Deus deduces eos in puteum interitus.
Viri sanguinum, & dolosi, non dimidiabunt dies suos, ego autem sperabo in te Domine.

Ad Laudes. Psalmus 94.

Cantate domino canticum nouum: quia mirabilia fecit.
Saluauit sibi dextera eius: & brachium sanctum eius.
Notum fecit dominus salutare suum, in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam.
Recordatus est misericordiæ suæ, & veritatis suæ domui Israel:
Viderunt omnes termini terrę salutare Dei nostri.
Iubilate Deo omnis terra: cantate, & exultate, & psallite.
Psallite Domino in cithara, in cithara, & voce psalmi: in tubis ductilibus, & voce tubæ corneæ.
Iubilate in conspectu regis Domini: moueatur mare, & plenitudo eius: orbis terrarum, & qui habitant in eo.
Flumina plaudēt manu, simul montes exultabunt à conspectu Domini: quoniam venit iudicare terram.
Iudicabit orbem terrarum in iustitia: & populos in æquitate.

Psalmus 103.

Benedic anima mea Dño: domine deus meus magnificatus es vehementer.
Confessionem & decorē induisti: amictus lumine sicut vestimento.
Extendens cælum sicut pellem: qui tegis aquis superiora eius.
Qui ponis nubem ascensum tuum: qui ambulas super pennas ventorum.
Qui facis angelos tuos spiritus: & ministros tuos ignem vrentem.
Qui fundasti terram super stabilitatem suā: non inclinabitur in seculum seculi.
Abyssus sicut vestimentum amictus eius: super montes stabunt aquæ.
Ab increpatione tua fugient: à voce tonitrui formidabunt.
Ascendunt montes, & descendunt campi in locum, quem fundasti eis.
Terminum posuisti, quem non transgredientur: neq; conuertentur operire terram.
Qui emittis fontes in conuallibus: inter medium montium pertransibunt aquæ.
Potabunt omnes bestiæ agri: expectabunt onagri in siti sua.
Super ea volucres cęli habitabunt: de medio petrarum dabunt voces.
Rigans montes de superioribus suis: de fructu operum tuorum satiabitur terra.
Producens fœnum iumentis: & herbā seruituti hominum,
Vt educas panem de terra: & vinum lætificet cor hominis:
Vt exhilaret faciē in oleo: & panis cor hominis confirmet.
Saturabuntur ligna campi, & cedri Libani, quas plantauit: illic passeres nidificabunt.
Herodij domus dux est eorum, montes excelsi ceruis: petra refugium herinacijs.
Fecit lunam in tempora: sol cognouit occasum suum.
Posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes bestiæ syluæ,

Catuli leonum rugientes vt rapiant,& quęrant à Deo escam sibi.
Ortus est sol, & congregati sunt:& in cubilibus suis collocabuntur.
Exibit homo ad opus suum: &ad operationem suam vsq; ad vesperam.
Quàm magnificata sunt opera tua Domine: omnia in sapientia fecisti:impleta est terra possessione tua.
Hoc mare magnum,& spatiosum manibus: illic reptilia, quorum non est numerus,
Animalia pusilla cum magnis, illuc naues pertransibunt.
Draco iste quem formasti ad illudendum ei: omnia à te expectant, vt des illis escam in tempore.
Dante te illis, colligent: aperiente te manũ tuam: omnia implebuntur bonitate.
Auertente autem te faciem, turbabuntur: auferes spiritum eorum,& deficiẽt,& in puluerem suum reuertentur.
Emitte spiritum tuum,& creabuntur:& renouabis faciem terræ.
Sit gloria domini in seculum:lætabitur Dominus in operibus suis.
Qui respicit terram, & facit eam tremere: qui tangit montes,& frumigant.
Cantabo domino in vita mea: psallam Deo meo quandiu sum.
Iucundum sit ei eloquium meum: ego verò delectabor in Domino.
Deficient peccatores à terra,& iniqui,ita vt non sint: benedic anima mea Domino.

Canticum Isaiæ prophetæ.

Isa. 12. Confitebor tibi Domine,quoniã iratus es mihi:conuersus est furor tuus,& cõsolatus es me.
Eccce Deus saluator meus, fiducialiter agã, & non timebo:
Quia fortitudo mea, & laus mea Dominus Deus,& factus est mihi in salutem.
Haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris,& dicetis in illa die,Confitemini domino, & inuocate nomen eius:
Notas facite in populis adinuẽtiones eius: mementote qm̃ excelsum est nomen eius.
Cantate Dño,quoniam magnificè fecit:annuntiate hoc in vniuersa terra.
Exulta, & lauda habitatio Siõ:quia magnus in medio tui sanctus Israël.

Deinde Canticum Benedictus. folio. 3.

Ad primam Antiph. Via tuas. Psalmus. 22.

Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocauit.
Super aquam refectionis educauit me: animã meã conuertit.
Deduxit me super semitas iustitiæ, propter nomen suum.
Nam & si ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala: quoniam tu mecum es.
Virga tua,& baculus tuus: ipsa me consolata sunt.
Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me.
Impinguasti in oleo caput meũ:& calix meus inebrians quàm præclarus est.
Et misericordia tua subsequetur me, omnibus diebus vitæ meæ.
Et vt inhabitẽ in domo Domini,in longitudinem dierum. Psalmus 23.

Domini est terra,& plenitudo eius: orbis terrarum,& vniuersi qui habitant in eo.
Quia ipse super maria fundauit eum: & super flumina præparauit eum.
Quis ascendet in montem domini? aut quis stabit in loco sancto eius?
Innocens manibus, & mũdo corde, qui nõ accepit in vano animam suam, nec iurauit in dolo proximo suo.
Hic accipiet benedictionem à dño,& misericordiam à Deo salutari suo.
Hæc est generatio quærentium eum, quærẽtium faciem Dei Iacob.
Attollite portas principes vestras,& eleuamini portę eternales:& introibit rex gloriæ.
Quis est iste rex gloriæ? Dñs fortis & potens,Dñs potens in prælio.
Attollite portas principes vestras, & eleuamini portę æternales:& introibit rex glorię.
Quis est iste rex gloriæ? Dñs virtutum ipse est rex gloriæ. Psalmus 24.

Ad te

AD te Domine leuaui animam meam: Deus meus in te cõfido nõ erubescã.
Neque irrideãt me inimici mei: etenim vniuersi qui sustinent te, non confundentur.
Confundantur omnes iniqua agentes superuacuè.
Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me.
Dirige me in veritate tua, & doce me: quia tu es Deus saluator meus, & te sustinui tota die.
Reminiscere miserationum tuarum Domine, & misericordiarum tuarum, quæ à seculo sunt.
Delicta iuuentutis meæ, & ignorãtias meas ne memineris.
Secundum misericordiam tuam memento mei tu, propter bonitatem tuam Domine.
Dulcis, & rectus Dñs: propter hoc, legem dabit delinquentibus in via.
Diriget mansuetos in iudicio: docebit mites vias suas.
Vniuersæ viæ Domini, misericordia, & veritas requirẽtibus testamentum eius, & testimonia eius.
Propter nomen tuum Dñe propitiaberis peccato meo: multum est enim.
Quis est homo qui timet Dominũ? legem statuit ei in via quam elegit.
Anima eius in bonis demorabitur: & semẽ eius hæreditabit terram.
Firmamentũ est Dominus timentibus eũ: & testamentũ ipsius vt manifestetur illis.
Oculi mei semper ad Dominũ: quoniã ipse euellet de laqueo pedes meos.
Respice in me, & miserere mei: quia vnicus, & pauper sum ego.
Tribulatiões cordis mei multiplicatæ sunt: de necessitatibus meis erue me.
Vide humilitatem meã, & laborem meum: & dimitte vniuersa delicta mea.
Respice inimicos meos, quoniam multiplicati sunt, & odio iniquo oderunt me.
Custodi animã meam, & erue me: non erubescam, quoniam speraui in te.
Innocentes, & recti adhæserunt mihi, quia sustinui te.
Libera Deus, Israël, ex omnibus tribulationibus suis.
Antiphona. Vias tuas Dñe demõstra mihi.

Symbolum Apostolorum.

CRedo in Deum
Patrem omnipotentem,
Creatorem cæli, & terræ.
Et in Iesum Christum filium eius vnicum,
Dominum nostrum,
Qui conceptus est de Spiritu sancto,
Natus ex Maria Virgine,
Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus,
Descendit ad inferos,
Tertia die resurrexit à mortuis,
Ascendit in cælum, sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis,
Inde venturus est iudicare viuos, & mortuos.
CRedo in Spiritum Sanctum,
Sanctam ecclesiam catholicam,
Sanctorum communionem,
Remissionem peccatorum,
Carnis resurrectionem,
Vitam æternam. Amen.

Prædictum symbolum dicitur semper ad Primã in omnibus diebus, præterquàm in Dominicis, ac in triduo ante Pascha.

Ad Tertiam Aña. Ab oculis. Psalmus. 13.

DIxit insipiens in corde suo, Nõ est Deus.
Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in studijs suis: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.
Dominus de cælo prospexit super filios hominum: vt videat si est intelligens, aut requirens Deum.
Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsq; ad vnum.
Sepulchrum patens est guttur eorum: linguis suis dolosè agebant, venenum aspidum sub labijs eorum.
Quorum os maledictione, & amaritudine plenum est: veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.

Contritio, & infelicitas in vijs eorum, & viã pacis non cognouerunt: non est timor Dei ante oculos eorum.
Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant plebem meam sicut escam panis?
Dominum non inuocauerunt: illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor.
Qm̃ dñs in generatiõe iusta est, cõsiliũ inopis confudistis: qm̃ Dñs spes eius est.
Quis dabit ex Sion salutare Israël? cũ auerterit dñs captiuitatem plebis suæ, exultabit Iacob, & lætabitur Israël.

Psalmus 18.

Caeli enarrant gloriã Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum.
Dies, diei eructat verbum: & nox nocti indicat scientiam.
Non sunt loquelæ neq; sermones, quorũ non audiantur voces eorum.
In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.
In sole posuit tabernaculũ suum: & ipse tãquam sponsus procedens de thalamo suo,
Exultauit vt gigas ad currendam viam, à summo celo egressio eius,
Et occursus eius vsq; ad summum eius: nec est qui se abscondat à calore eius.
Lex Domini immaculata, conuertens animas: testimonium domini fidele, sapiẽtiã prestans paruulis.
Iustitiæ domini, rectæ, lætificãtes corda: præceptum domini lucidum, illuminans oculos.
Timor domini sanctus permanẽs in seculũ seculi: iudicia domini, vera, iustificata in semetipsa:
Desyderabilia super aurum, & lapidem preciosum multùm: & dulciora super mel, & fauum.
Etenim seruus tuus custodit ea: in custodiẽdis illis retributio multa.
Delicta quis intelligit? ab oculis meis mũda me: & ab alienis parce seruo tuo.
Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & emundabor à delicto maximo.
Et erunt, vt complaceant eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.
Domine adiutor meus, & redẽptor meus.

Psalmus. 19.

Exaudiat te Dñs in die tribulatiõis: protegat te nomen Dei Iacob.
Mittat tibi auxilium de sancto: & de Sion tueatur te.
Memor sit omnis sacrificij tui: & holocaustum tuum pingue fiat.
Tribuat tibi secundum cor tuum, & omne consilium tuum confirmet.
Lætabimur in salutari tuo: & in nomine Dei nostri magnificabimur.
Impleat Dñs omnes petitiones tuas: nunc cognoui, quoniam saluum fecit Dominus Christum suum.
Exaudiet illum de cælo sancto suo: in potentatibus salus dexteræ eius.
Hi in curribus, & hi in equis: nos autem in nomine dñi Dei nostri inuocabimus
Ipsi obligati sunt, & ceciderunt: nos autem surreximus, & erecti sumus.
Domine saluum fac regem: & exaudi nos in die, qua inuocauerimus te.
Antiphona. Ab occultis meis munda me, & ab alienis parce seruo tuo.
Ad Sextam Aña. In deo. Psalmus 38.

Dixi, Custodiam vias meas: vt nõ delinquam in lingua mea.
Posui ori meo custodiam, cùm consisteret peccator aduersum me.
Obmutui, & humiliatus sum, & silui à bonis: & dolor meus renouatus est.
Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis.
Loquutus sum in lingua mea, Notũ fac mihi domine finem meum,
Et numerum dierum meorum quis est: vt sciam quid desit mihi.
Ecce, mensurabiles posuisti dies meos: & substantia mea tanquam nihilum ante te.
Veruntamen vniuersa vanitas, omnis homo viuens.
Veruntamen in imagine pertransit homo: sed & frustra conturbatur.
Thesaurizat: & ignorat cui cõgregabit ea.
Et nunc, quæ est expectatio mea? nonne

Dominus,& substantia mea apud te est?
Ab omnibus iniquitatibus meis erue me, opprobrium insipientium dedisti me.
Obmutui,& non aperui os meũ,quoniam tu fecisti:amoue à me plagas tuas.
A fortitudine manus tuæ ego defeci in increpationibus:propter iniquitatẽ corripuisti hominem.
Et tabescere fecisti sicut araneam animam eius:veruntamen vanè conturbatur omnis homo.
Exaudi orationem meam Domine, & deprecationem meam auribus percipe:lachrymas meas.
Ne sileas:qm̃ aduena ego sum apud te, & peregrinus,sicut omnes patres mei.
Remitte mihi, vt refrigerer prius quàm abeam,& amplius non ero.

Psalmus 61.

Nonne Deo subiecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum.
Nam & ipse deus meus,& salutaris meus, susceptor meus non mouebor amplius.
Quousq; irruitis in hominem? interficitis vniuersi vos:tanquam parieti inclinato, & maceriæ depulsæ?
Veruntamen pretiũ meum cogitauerũt repellere,cucurri in siti:ore suo benedicebant, & corde suo maledicebant.
Veruntamẽ Deo subiecta esto anima mea: quoniam ab ipso patientia mea.
Quia ipse deus meus,& saluator meus: adiutor meus,non emigrabo.
In deo salutare meũ,& gloria mea:deus auxilij mei,& spes mea in deo est.
Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite corã illo corda vestra:Deus adiutor noster in æternum.
Veruntamen vani filij hominũ,mendaces filij hominũ in stateris:vt decipiant ipsi de vanitate in idipsum.
Nolite sperare in iniquitate,& rapinas nolite concupiscere: diuitiæ si affluant, nolite cor apponere.
Semel loquutus est deus,duo hæc audiui, quia potestas dei est,& tibi domine misericordia:quia tu reddes vnicuique iuxta opera sua.

Psalmus 114.

Dilexi,quoniã exaudiet Dominus vocem orationis meæ.
Quia inclinauit aurem suam mihi:& in diebus meis inuocabo.
Circundederunt me dolores mortis:& pericula inferni inuenerunt me.
Tribulationẽ & dolorem inueni:& nomen Domini inuocaui.
O Domine libera animam meã: misericors dñs,& iustus,& deus noster miseretur.
Custodiens paruulos Dominus:humiliatus sum,& liberauit me.
Conuertere anima mea in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi.
Quia eripuit animã meã de morte, oculos meos à lachrymis,pedes meos à lapsu.
Placebo Domino,in regione viuorum.
Añ. In Deo salutare meum,& gloria mea.
Ad Nonam Aña. Deus. Psalmus 79.

Qui regis Israël intende:qui deducis velut ouem,Ioseph.
Qui sedes sup Cherubin,manifestare coram Ephraim,Beniamin,& Manasse.
Excita potentiam tuam,& veni, vt saluos facias nos.
Deus conuerte nos:& ostende faciem tuã, & salui erimus.
Domine Deus virtutum,quousque irasceris super orationem serui tui?
Cibabis nos pane lachrymarum:& potum dabis nobis in lachrymis in mensura?
Posuisti nos in contradictionem vicinis nostris:& inimici nostri subsannauerunt nos.
Deus virtutum conuerte nos:& ostẽde faciem tuam,& salui erimus.
Vineam de Aegypto transtulisti: eiecisti gentes,& plantasti eam.
Dux itineris fuisti in conspectu eius:& plãtasti radices eius,& impleuit terram.
Operuit montes vmbra eius: & arbusta eius cedros Dei.
Extendit palmites suos,vsq; ad mare:& vsque ad flumen,propagines eius.
Vt quid destruxisti maceriã eius:& vinde-

miant eam oẽs qui prætergrediuntur viã?
Exterminauit eam aper de sylua: & singularis ferus depastus est eam.
Deus virtutum conuertere: respice de cælo, & vide, & visita vineam istam,
Et perfice eam, quam plãtauit dextera tua: & super filium hominis, quem confirmasti tibi.
Incensa igni, & suffossa, ab increpatiõe vultus tui peribunt.
Fiat manus tua super virũ dexteræ tuæ: & super filium hominis, quem cõfirmasti tibi.
Et non discedimus à te: viuificabis nos, & nomen tuum inuocabimus.
Domine Deus virtutum conuerte nos: & ostende faciem tuam, & salui erimus.

Psalmus 98.

DOminus regnauit, irascantur populi: qui sedet super Cherubin, moueatur terra.
Dominus in Sion magnus: & excelsus super omnes populos.
Confiteantur nomini tuo magno, quoniã terribile, & sanctum est: & honor regis iudicium diligit.
Tu parasti directiones: iudicium, & iustitiam in Iacob tu fecisti.
Exaltate dñm Deũ nostrum, & adorate scabellum pedum eius: quoniam sanctum est.
Moyses, & Aaron, in sacerdotibus eius: & Samuel inter eos, qui inuocant nomẽ eius.
Inuocabãt dominũ, & ipse exaudiebat eos: in columna nubis loquebatur ad eos.
Custodiebant testimonia eius, & præceptũ quod dedit illis.
Domine deus noster, tu exaudiebas eos: Deus tu propitius fuisti eis, & vlciscens in omnes adinuentiones eorum.
Exaltate dominum Deum nostrum, & adorate in monte sancto eius: quoniam sanctus dominus Deus noster.

Psalmus 125.

IN conuertendo dñs captiuitatem Sion: facti sumus sicut consolati.
Tunc repletum est gaudio os nostrum, & lingua nostra exultatione.
Tunc dicent inter Gentes, Magnificauit dominus facere cum eis.
Magnificauit Dominus facere nobiscum: facti sumus lætantes.
Conuertere dñe captiuitatem nostram, sicut torrens in austro.
Qui seminant in lachrymis: in exultatione metent.
Euntes ibant, & flebant, mittentes semina sua.
Venientes autem venient cum exultatiõe, portantes manipulos suos.
Antiphona. Deus virtutum conuerte nos.

Ad Vesperas. Psalmus 76.

VOce mea ad dominũ clamaui: voce mea ad Deum, & intendit mihi.
In die tribulationis meæ Deũ exquisiui, manibus meis nocte contra eum: & non sum deceptus.
Renuit consolari anima mea: memor fui Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum: & defecit spiritus meus.
Anticipauerunt vigilias oculi mei: turbatus sum, & non sum loquutus.
Cogitaui dies antiquos: & annos æternos in mente habui.
Et meditatus sum nocte cum corde meo: & exercitabar, & scopebam spiritũ meum.
Nunquid in æternum proijciet Deus? aut non apponet vt complacitior sit adhuc?
Aut in finem misericordiam suã abscindet, à generatione in generationem?
Aut obliuiscetur misereri Deus? aut continebit in ira sua misericordias suas?
Et dixi, Nunc cœpi, hæc mutatio dexteræ excelsi.
Memor fui operũ domini: quia memor ero ab initio mirabilium tuorum.
Et meditabor in omnibus operibus tuis: & in adinuentionibus tuis exercebor.
Deus in sancto via tua: quis Deus magnus, sicut Deus noster? tu es Deus qui facis mirabilia.
Notam fecisti in populis virtutem tuam: redemisti in brachio tuo populum tuum, filios Iacob & Ioseph.
Viderunt te aquæ deus, viderunt te aquæ: & timuerunt, & turbatæ sunt abyssi.

Multitudo sonitus aquarum: vocem dederunt nubes.
Etenim sagittæ tuę transeunt: vox tonitrui tui in rota.
Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ: commota est, & contremuit terra.
In mari via tua, & semitæ tuæ in aquis multis: & vestigia tua non cognoscentur.
Deduxisti sicut oues populū tuum in manu Moysi, & Aaron.

Psalmus 115.

CRedidi, propter quod loquutus sum: ego autem humiliatus sum nimis.
Ego dixi in excessu meo, Omnis homo mēdax.
Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?
Calicem salutaris accipiā: & nomen domini inuocabo.
Vota mea Domino reddam coram omni populo eius: Pretiosa in conspectu Domini, mors sanctorum eius:
O Domine quia ego seruus tuus, ego seruus tuus, & filius ancillæ tuæ.
Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiā laudis: & nomen domini inuocabo.
Vota mea domino reddam in conspectu omnis populi eius: in atrijs domus domini, in medio tui Ierusalem.

Psalmus 142.

DOmine exaudi orationē meā: auribus percipe obsecrationem meam in veritate tua, exaudi me in tua iustitia.
Et non intres in iudicium cum seruo tuo: quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.
Quia persequutus est inimicus animā meā: humiliauit in terra vitam meam.
Collocauit me in obscuris, sicut mortuos seculi, & anxiatus est sup me spiritus meus: in me turbatum est cor meum.
Memor fui dierum antiquorū, meditatus sum in omnibus operibus tuis: & in factis manuum tuarum meditabar.
Expandi manus meas ad te: anima mea, sicut terra sine aqua tibi.
Velociter exaudi me domine: defecit spiritus meus.
Non auertas faciē tuam à me: & similis ero descendentibus in lacum.
Auditam fac mihi manè misericordiā tuā: quia in te speraui.
Notam fac mihi viam, in qua ambulē: quia ad te leuaui animam meam.
Eripe me de inimicis meis domine, ad te cō fugi: doce me facere voluntatem tuā, quia deus meus es tu.
Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum domine viuificabis me, in æquitate tua.
Educes de tribulatione animam meam: & in misericordia tua, disperdes omnes inimicos meos.
Et perdes omnes qui tribulant animā meā: quoniam ego seruus tuus sum.

Deinde Magnificat. folio 6.

Ad Completorium. Psalmus 7.

DOmine Deus meus in te speraui: saluum me fac ex omnibus persequen tibus me, & libera me:
Nequando rapiat, vt leo animam meam, dum non est qui redimat, neque qui saluum faciat.
Domine Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manibus meis.
Si reddidi retribuentibus mihi mala: decidā merito ab inimicis meis inanis.
Persequatur inimicus animam meā, & cōprehendat, & conculcet in terra vitam meā, & gloriam meam in puluerem deducat.
Exurge Domine in ira tua: & exaltare in finibus inimicorum meorum.
Et exurge Domine deus meus in pręcepto quod mandasti: & synagôga populorū circundabit te.
Et propter hanc in altum regredere: Dn̄s iudicat populos.
Iudica me dn̄e secundum iustitiam meā, & secundum innocentiam meam super me.
Cōsumetur nequitia peccatorū, & diriges iustum, scrutans corda & renes Deus.
Iustum adiutorium meum à domino, qui saluos facit rectos corde.
Deus iudex iustus, fortis, & patiens, nun-

quid irascitur per singulos dies?
Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrauit, arcum suum tetendit, & parauit illum.
Et in eo parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit.
Ecce parturit iniustitiam, cōcepit dolorē: & peperit iniquitatem.
Lacum aperuit, & effodit eū: & incidit in foueam, quam fecit.
Conuertetur dolor eius in caput eius: & in verticem ipsius iniquitas eius descendet.
Confitebor dño secundum iustitiam eius: & psallam nomini domini altissimi.

Psalmus 14.

DOmine quis habitabit in tabernaculo tuo? aut quis requiescet in monte sancto tuo?
Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam,
Qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in lingua sua,
Nec fecit proximo suo malū, & opprobriū non accepit aduersus proximos suos.
Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus, timentes autem dñm glorificat.
Qui iurat proximo suo, & non decipit, qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, & munera super innocentem non accepit.
Qui facit hæc, non mouebitur in æternū.

Psalmus 124.

QVi confidunt in dño: sicut mons Siō non commouebitur in æternum, qui habitat in Ierusalem,
Montes in circuitu eius: & dñs in circuitu populi sui, ex hoc nunc & vsq; in seculum.
Quia non relinquet dñs virgam peccatorū super sortem iustorum: vt non extendāt iusti ad iniquitatem manus suas.
Benefac dñe bonis, & rectis corde.
Declinantes autē in obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatē: pax super Israël.

Deinde Nunc dimittis. folio 7.

Feria tertia ad Matutinū. Psalmus 36.

NOli æmulari in malignātibus, neq; zelaueris facientes iniquitatem.
Quoniam tanquam fœnum velociter arescēt: & quemadmodum olera herbarum citò decident.
Spera in dño, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pasceris in diuitijs eius.
Delectare in Dño: & dabit tibi petitiones cordis tui.
Reuela dño viam tuam, & spera in eo: & ipse faciet.
Et educet quasi lumen iustitiam tuam: & iudicium tuum tanquam meridiem: subditus esto dño, & ora eum.
Noli æmulari in eo, qui prosperatur in via sua, in homine faciente iniustitias.
Desine ab ira, & derelinque furorem: noli æmulari, vt maligneris.
Quoniam qui malignantur, exterminabūtur: sustinentes autem dominum ipsi hæreditabunt terram.
Et adhuc pusillum, & non erit peccator: & quæres locum eius, & non inuenies.
Mansueti autem hęreditabunt terrā, & delectabuntur in multitudine pacis.
Obseruabit peccator iustum, & stridebit super eum dentibus suis.
Dominus aūt irridebit eum: quoniam prospicit, quòd veniet dies eius.
Gladium euaginauerunt peccatores, intenderunt arcum suum,
Vt decipiant pauperem & inopem, vt trucident rectos corde.
Gladius eorum intret in corda ipsorum: & arcus eorum confringatur.
Melius est modicum iusto super diuitias peccatorum multas.
Quoniam brachia peccatorū conterentur: confirmat autem iustos dominus.
Nouit dñs dies immaculatorum: & hæreditas eorum in æternum erit.
Non confundentur in tempore malo, & in diebus famis saturabuntur: quia peccatores peribunt.
Inimici verò Domini mox vt honorificati fuerint, & exaltati: deficientes quemadmodum fumus deficient.
Mutuabitur peccator, & non soluet: iustus autem miseretur, & retribuet.
Quia benedicentes ei hæreditabūt terram:

maledicentes autem ei:disperibunt.
Apud dñm gressus hominis dirigentur: & viam eius volet.
Cùm ceciderit,non collidetur: quia dominus supponit manum suam.
Iunior fui,etenim senui: & non vidi iustum derelictum,nec semen eius quærens panem.
Tota die miseretur,& commodat:& semen illius in benedictione erit.
Declina à malo,& fac bonum, & inhabita in seculum seculi.
Quia Dominus amat iudicium:& non derelinquet sanctos suos:in æternum conseruabuntur.
Iniusti punientur: & semen impiorum peribit.
Iusti autem hæreditabunt terram: & inhabitabunt in seculum seculi super eam.
Os iusti meditabitur sapientiam: & lingua eius loquetur iudicium.
Lex Dei eius in corde ipsius:& non supplantabuntur gressus eius.
Consyderat peccator iustũ: & quærit mortificare eum.
Dominus autem non derelinquet eum in manibus eius:nec damnabit eum, cùm iudicabitur illi.
Expecta Dominum,& custodi viam eius:& exaltabit te,vt hæreditate capias terrã: cùm perierint peccatores,videbis.
Vidi impium superexaltatum,& eleuatum, sicut cedros Libani.
Et transiui,& ecce non erat:quæsiui eum,& non est inuentus locus eius.
Custodi innocentiam, & vide æquitatem quoniam sunt reliquiæ homini pacifico.
Iniusti autem disperibunt simul: reliquiæ impiorum interibunt.
Salus autem iustorum à dño: & protector eorum in tempore tribulationis.
Et adiuuabit eos Dominus,& liberabit eos: & eruet eos à peccatoribus,& saluabit eos: quia sperauerunt in eo.

Psalmus 43.

Deus auribus nostris audiuimus: patres nostri annuntiauerunt nobis.
Opus,quod operatus es in diebus eorum,& in diebus antiquis.
Manus tua Gentes disperdit, & plantasti eos,afflixisti populos,& expulisti eos.
Nec enim in gladio suo possederunt terrã, & brachium eorum non saluauit eos,
Sed dextera tua,& brachiũ tuum,& illuminatio vultus tui:quoniam cõplacuisti in eis.
Tu es ipse rex meus,& deus meus:qui mandas salutes Iacob.
In te inimicos nostros ventilabimus cornu: & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis.
Non enim in arcu meo sperabo: & gladius meus non saluabit me.
Saluasti enim nos de affligentibus nos: & odientes nos,confudisti.
In Deo laudabimur tota die:& in nomine tuo confitebimur in seculum.
Nunc aũt repulisti:& cõfudisti nos: & non egredieris Deus in virtutibus nostris.
Auertisti nos retrorsum post inimicos nostros:& qui oderunt nos diripiebant sibi.
Dedisti nos tanquam oues escarum: & in gentibus dispersisti nos.
Vendidisti populum tuũ sine pretio:& non fuit multitudo in commutationibus eorum.
Posuisti nos opprobriũ vicinis nostris,subsannationem & derisum his, qui sunt in circuitu nostro.
Posuisti nos in similitudinem Gentibus:cõmotionem capitis in populis.
Tota die verecundia mea contra me est: & confusio faciei meæ cooperuit me.
A voce exprobrantis & obloquentis, à facie inimici & persequentis.
Hæc omnia venerunt super nos,nec obliti sumus te:& iniquè non egimus in testamento tuo,
Et non recessit retrò cor nostrum:& declinasti semitas nostras à via tua.
Quoniam humiliasti nos in lòco afflictionis: & cooperuit nos vmbra mortis.
Si obliti sumus nomen Dei nostri:& si expandimus manus nostras ad Deũ alienum,
Nonne Deus requiret ista? ipse enim nouit abscondita cordis.
Quoniã propter te mortificamur tota die:

æstimati sumus, sicut oues occisionis.
E xurge, quare obdormis Dñe? exurge, & ne repellas in finem.
Q uare faciem tuã auertis, obliuisceris inopiæ nostræ, & tribulationis nostræ?
Q m̃ humiliata est in puluere anima nr̃a: cõ glutinatus est in terra venter noster.
E xurge dñe adiuua nos: & redime nos propter nomen tuum. Psalmus 108.

D Eus laudem meam ne tacueris, quia os peccatoris, & os dolosi super me apertum est.
L oquuti sunt aduersum me lingua dolosa, & sermonibus odij circundederunt me, & expugnauerunt me gratis.
P ro eo vt me diligerent, detrahebant mihi: ego autem orabam.
E t posuerunt aduersum me mala pro bonis: & odium pro dilectione mea.
C onstitue super eum peccatorem: & diabolus stet à dextris eius.
C ùm iudicatur, exeat condemnatus: & oratio eius fiat in peccatum.
F iant dies eius pauci: & episcopatum eius accipiat alter.
F iãt filij eius orphani, & vxor eius vidua.
N utantes transferantur filij eius, & mendicent: & eijciantur de habitationibus suis.
S crutetur fœnerator omnẽ substãtiam eius: & diripiant alieni labores eius.
N õ sit illi adiutor: nec sit qui misereatur pupillis eius.
F iant nati eius in interitum: in generatione vna, deleatur nomen eius.
I n memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu Domini: & peccatum matris eius non deleatur.
F iant contra Dñm semper, & dispereat de terra memoria eorum: pro eo quòd non est recordatus facere misericordiam,
E t persequutus est hominem inopẽ, & mẽdicum, & compunctum corde mortificare.
E t dilexit maledictionem, & veniet ei: & noluit benedictionem, & elõgabitur ab eo.
E t induit maledictionem sicut vestimẽtum, & intrauit sicut aqua in interiora eius, & sicut oleum in ossibus eius.
F iat ei sicut vestimentum quo operitur: & sicut zona qua semper præcingitur.
H oc opus eorum, qui detrahunt mihi apud Dominum: & qui loquuntur mala aduersus animam meam.
E t tu Dñe Dñe fac mecum propter nomẽ tuum: quia suauis est misericordia tua.
L ibera me, quia egenus & pauper ego sum: & cor meum conturbatum est intra me.
S icut vmbra cùm declinat, ablatus sum: & excussus sum sicut locustæ.
G enua mea infirmata sunt à ieiunio: & caro mea immutata est propter oleum.
E t ego factus sum opprobriũ illis: viderunt me, & mouerunt capita sua.
A diuua me Dñe Deus meus: saluum me fac secundum misericordiam tuam.
E t sciant, quia manus tua hæc: & tu Domine fecisti eam.
M aledicent illi, & tu benedices: qui insurgunt in me, confundantur: seruus autẽ tuus lætabitur.
I nduantur, qui detrahunt mihi, pudore: & operiantur sicut diploide confusione sua.
C onfitebor Domino nimis in ore meo: & in medio multorum laudabo eum.
Q uia astitit à dextris pauperis: vt saluam faceret à persequentibus animam meam.

Ad Laudes Psalmus 94.

Enite exultemus Dño, iubilemus Deo salutari nostro.
P ræoccupemus faciem eius in confessione: & in psalmis iubilemus ei.
Q uoniam Deus magnus Dominus: & rex magnus super omnes Deos:
Q uia in manu eius sunt fines terræ: & altitudines montium ipsius sunt.
Q uoniã ipsius est mare, & ipse fecit illud: & siccam manus eius formauerunt.
V enite, adoremus, & procidamus, & ploremus ante Dominum qui fecit nos: quia ipse est Dominus Deus noster,
E t nos populus pascuæ eius: & oues manus eius.
H odie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra.

S icut in irritatione secundum diem tentationis in deserto:
V bi tentauerunt me patres vestri: probauerunt, & viderunt opera mea.
Q uadraginta annis offensus fui generationi illi: & dixi, Semper hi errant corde.
E t isti non cognouerunt vias meas: vt iuraui in ira mea, Si introibunt in requiē meam.

Psalmus 144.

E Xaltabo te Deus meus rex: & benedicam nomini tuo in seculum, & in seculum seculi.
P er singulos dies benedicam tibi: & laudabo nomen tuum in seculum, & in seculum seculi.
M agnus Dñs, & laudabilis nimis: & magnitudinis eius non est finis.
G eneratio & generatio laudabit opera tua: & potentiam tuam pronuntiabunt.
M agnificentiam gloriæ sanctitatis tuæ loquentur: & mirabilia tua narrabunt.
E t virtutem terribilium tuorum dicent: & magnitudinem tuam narrabunt.
M emoriam abundantiæ suauitatis tuę eructabunt: & iustitia tua exultabunt.
M iserator, & misericors Dñs: patiens, & multùm misericors.
S uauis Dñs vniuersis: & miserationes eius super omnia opera eius.
C onfiteantur tibi Dñe omnia opera tua: & sancti tui benedicant tibi.
G loriam regni tui dicent: & potentiam tuā loquentur,
V t notam faciāt filijs hominum potentiam tuam: & gloriam magnificentiæ regni tui.
R egnum tuum, regnum omnium seculorum: & dominatio tua, in omni generatiōe, & generationem.
F idelis Dñs in omnibus verbis suis: & sanctus in omnibus operibus suis.
A lleuat Dominus omnes, qui corruunt: & erigit omnes elisos.
O culi omnium in te sperant Dñe: & tu das escam illorum in tempore opportuno,
A peris tu manum tuā: & imples omne animal benedictione.
I ustus Dominus in omnibus vijs suis: & sanctus in omnibus operibus suis.
P rope est Dñs omnibus inuocantibus eū: omnibus inuocantibus eum in veritate.
V oluntatem timētium se faciet, & deprecationem eorū exaudiet: & saluos faciet eos.
C ustodit Dñs omnes diligētes se: & omnes peccatores disperdet.
L audationē Dñi loquetur os meum: & benedicat omnis caro nomini sancto eius in seculum, & in seculum seculi.

Canticum Ezechiæ.

E Go dixi, In dimidio dierū meorū vadam ad portas inferi. Isa. 38.
Q uæsiui residuum annorū meorum: Dixi,
N on videbo Dñm Deum in terra viuētiū.
N on aspiciam hominem vltrà, & habitatorem quietis.
G eneratio mea ablata est: & conuolata est à me, quasi tabernacula pastorum.
P ræcisa est, velut à textente, vita mea: dum adhuc ordirer, succidit me: de mane vsq; ad vesperam finies me.
S perabam vsq; ad mane: quasi leo sic contriuit omnia ossa mea.
De mane vsq; ad vesperam finies me. Sicut pullus hirūdinis sic clamabo, meditabor vt columba.
A ttenuati sunt oculi mei suspicietes in excelsum.
Dñe, vim patior, responde pro me. Quid dicam, aut quid respondebit mihi, cùm ipse fecerit?
R ecogitabo tibi omēs annos meos, in amaritudine animæ meæ.
D omine, si sic viuitur, & in talibus vita spiritus mei, corripies me, & viuificabis me, Ecce, in pace, amaritudo mea amarissima:
Tu autem eruisti animam meam vt nō periret, proiecisti post tergum tuū omnia peccata mea.
Q uia nō infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non expectabunt qui descendunt in lacum, veritatem tuam.
V iuens viuens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie: pater filijs notam faciet veritatem tuam.
D ñe saluum me fac, & psalmos nostros cā-

tabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini.

Deinde Benedictus. fol. 3. Ad primam aña. Mane astabo. Psalmus 5.

Verba mea auribus percipe Domine: intellige clamorem meũ.

Intende voci orationis meæ, rex meus & Deus meus.

Quoniã ad te orabo: Domine mane exaudies vocem meam.

Mane astabo tibi, & videbo: quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.

Neq; habitabit iuxta te malignus: neq; permanebunt iniusti ante oculos tuos.

Odisti oẽs, qui operantur iniquitatem: perdes oẽs qui loquuntur mendacium.

Virum sanguinum, & dolosum abominabitur Dominus.

Ego aũt in multitudine misericordiæ tuæ.

Introibo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.

Domine, deduc me in iustitia tua: propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam.

Quoniam non est in ore eorũ veritas: cor eorum vanum est.

Sepulchrum patẽs est guttur eorũ, linguis suis dolosè agebant, iudica illos Deus.

Decidant à cogitationibus suis, secundum multitudinem impietatũ eorum expelle eos, quoniam irritauerunt te domine.

Et lætentur oẽs, qui sperant in te: in æternũ exultabunt, & habitabis in eis.

Et gloriabuntur in te oẽs, qui diligunt nomen tuum: quoniam tu benedices iusto.

Domine, vt scuto bonæ voluntatis tuæ: coronasti nos.

Psalmus 16.

Exaudi Domine iustitiam meam: intende deprecationem meam.

Auribus percipe orationem meam, non in labijs dolosis.

De vultu tuo iudicium meũ prodeat, oculi tui videant æquitatem.

Probasti cor meum, & visitasti nocte: igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas.

Vt non loquatur os meum opera hominũ, propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras.

Perfice gressus meos in semitis tuis: vt non moueantur vestigia mea.

Ego clamaui, quoniam exaudisti me deus: inclina aurem tuam mihi, & exaudi verba mea.

Mirifica misericordias tuas, qui saluos facis sperantes in te.

A resistentibus dexteræ tuæ, custodi me vt pupillam oculi:

Sub vmbra alarum tuarũ protege me, à facie impiorum qui me afflixerunt.

Inimici mei animam meã circundederunt, adipem suum concluserũt, os eorũ loquutũ est superbiam.

Proijcientes me, nunc circundederunt me: oculos suos statuerunt declinare in terram.

Susceperũt me sicut leo paratus ad prædã, & sicut catulus leonis habitans in abditis.

Exurge Dñe, præueni eũ, & supplanta eũ: eripe animam meã ab impio, frameam tuam, ab inimicis manus tuæ.

Domine, à paucis de terra diuide eos in vita eorum: De absconditis tuis, adimpletus est venter eorum.

Saturati sunt filijs: & dimiserunt reliquias suas paruulis suis.

Ego aũt in iustitia apparebo cõspectui tuo: satiabor cùm appauerit gloria tua.

Psalmus 25.

Iudica me Dñe, quoniam ego in innocẽtia mea ingressus sum: & in Domino sperans non infirmabor.

Proba me Dñe, & tẽta me: vre renes meos, & cor meum.

Quoniã misericordia tua ante oculos meos est: & complacui in veritate tua.

Non sedi cum cõcilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo.

Odiui ecclesiam malignantium: & cum impijs non sedebo.

Lauabo inter innocentes manus meas, & circundabo altare tuum Domine,

Vt audiam vocem laudis tuæ, & enarrem vniuersa mirabilia tua:

Domine dilexi decorem domus tuæ,& locum habitationis gloriæ tuæ.
Ne perdas cum impijs Deus animam meã, & cum viris sanguinum vitam meam:
In quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus.
Ego aũt in innocentia mea ingressus sum: redime me, & miserere mei.
Pes meus stetit in directo: in ecclesijs benedicã te Domine. Antiphona.
Mane astabo tibi,& videbo, qm̃ nõ Deus volens iniquitatem tu es. Deinde Credo.
Ad tertiam Antiphona. Cantabimus.

Psalmus 20.

Domine in virtute tua lætabitur rex,& super salutare tuum exultabit vehementer.
Desyderium cordis eius tribuisti ei: & voluntate labiorum eius non fraudasti eum.
Quoniam præuenisti eum in benedictiõibus dulcedinis: posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso.
Vitam petijt à te:& tribuisti ei longitudinẽ dierum in seculum,& in seculum seculi.
Magna est gloria eius in salutari tuo: gloriã,& magnũ decorem impones super eũ.
Quoniam dabis eum in benedictionem in seculum seculi: lætificabis eum in gaudio cũ vultu tuo.
Quoniam rex sperat in Dño:& in misericordia altissimi non commouebitur.
Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis: dextera tua inueniat oẽs qui te oderũt.
Pones eos vt clibanum ignis in tẽpore vultus tui: Dominus in ira sua cõturbabit eos, & deuorabit eos ignis.
Fructum eorum de terra perdes:& semen eorum à filijs hominum.
Quoniam declinauerunt in te mala: cogitauerunt consilia quæ nõ potuerũt stabilire.
Quoniam pones eos dorsum: in reliquijs tuis præparabis vultum eorum.
Exaltare Domine in virtute tua, cantabimus,& psallemus virtutes tuas.

Psalmus 28.

Afferte Domino filij Dei: afferte Dño filios arietum.
Afferte Dño gloriam & honorem, afferte Domino gloriam nomini eius: adorate Dominum in atrio sancto eius.
Vox Domini super aquas, Deus maiestatis intonuit: Dominus super aquas multas.
Vox domini in virtute: vox domini in magnificentia.
Vox domini confringentis cedros:& confringet dominus cedros Libani,
Et comminuet eas, tanquam vitulum Libani: & dilectus quemadmodum filius vnicornium.
Vox Domini intercidentis flammã ignis: vox Domini concutientis desertum, & cõmouebit Dominus desertum Cades.
Vox Domini præparantis ceruos, & reuelabit condensa: & in templo eius omnes dicent gloriam.
Dominus diluuium inhabitare facit: & sedebit Dñs rex in æternum.
Dominus virtutem populo suo dabit: Dñs benedicet populo suo in pace.

Psalmus 31.

Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.
Beatus vir, cui non imputauit Dñs peccatum, nec est in spiritu eius dolus.
Quoniam tacui inueterauerunt ossa mea: dum clamarem tota die.
Quoniã die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in ærumna mea, dum configitur spina.
Delictum meũ cognitum tibi feci:& iniustitiam meam non abscondi.
Dixi, Confitebor aduersum me iniustitiam meã Domino: & tu remisisti impietatẽ peccati mei.
Pro hac orabit ad te omnis sanctus, in tempore opportuno.
Veruntamen in diluuio aquarum multarũ, ad eum non approximabunt.
Tu es refugiũ meum à tribulatione, quæ circũdedit me: exultatio mea, erue me à circũdantibus me.
Intellectum tibi dabo, & instruã te in via hac qua gradieris: firmabo super te oculos meos.

Nolite fieri, sicut equus, & mulus: quibus non est intellectus.
In camo & fræno maxillas eorum constrin ge, qui non approximant ad te.
Multa flagella peccatoris: sperantē autē in Domino misericordia circundabit.
Lætamini in Domino, & exultate iusti: & gloriamini omnes recti corde.
Antiph. Cātabimus, & psallemus virtutes tuas. Ad Sextam Antiphona. Sit nomen.

Psalmus 52.

DIxit insipiens in corde suo, Non est Deus.
Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in iniqtatibus: nō est q faciat bonū.
Deus de cælo prospexit super filios hominum: vt videat si est intelligens, aut requirens Deum.
Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.
Nonne scient omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant plebem meam vt cibū panis?
Deum non inuocauerunt: illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor.
Quoniam Deus dissipauit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt, qm̄ Deus spreuit eos.
Quis dabit ex Sion salutare Israël? cùm cōuerterit Deus captiuitatem plebis suæ, exultabit Iacob, & lætabitur Israël.

Psalmus 78.

DEus iudicium tuum regi da: & iustitiā tuā filio regis,
Iudicare populū tuum in iustitia, & pauperes tuos in iudicio.
Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam.
Iudicabit pauperes populi, & saluos faciet filios pauperū: & humiliabit calumniatorē.
Et permanebit cū sole, & ante lunam: in generatione & generationem.
Descendet sicut pluuia in vellus: & sicut stillicidia stillantia super terram.
Orietur in diebus eius iustitia, & abundantia pacis: donec auferatur luna.
Et dominabitur à mari vsque ad mare: & à flumine vsque ad terminos orbis terrarum.
Corā illo procident Aethiopes: & inimici eius terram lingent.
Reges Tharsis, & insulæ munera offerēt: reges Arabum & Sabba, dona adducent.
Et adorabunt eum omnes reges: omnes gentes seruient ei.
Quia liberabit pauperē à potente, & pauperem cui non erat adiutor.
Parcet pauperi & inopi: & animas pauperū saluas faciet.
Ex vsuris, & iniquitate, redimet animas eorum: & honorabile nomē eorū, corā illo.
Et viuet, & dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabunt de ipso semper: tota die benedicent ei.
Et erit firmamētum in terra in summis mōtium, superextolletur super Libanū fructus eius: & florebunt de ciuitate, sicut fœnum terræ.
Sit nomen eius benedictum in secula: ante solem permanet nomen eius.
Et benedicentur in ipso omnes tribus terræ: omnes gentes magnificabunt eum.
Benedictus dominus Deus Israël, qui fecit mirabilia solus.
Et benedictum nomē maiestatis eius in æternum, & replebitur maiestate eius omnis terra, fiat fiat.

Psalmus 120.

LEuaui oculos meos in montes: vnde veniet auxilium mihi.
Auxilium meum à domino, qui fecit cælū, & terram.
Non det in cōmotionem pedem tuū: neq; dormitet, qui custodit te.
Ecce non dormitabit, neq; dormiet, qui custodit Israël.
Dominus custodit te, dominus protectio tua super manum dexteram tuam.
Per diē sol nō vret te: neq; Luna per noctē.
Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam dominus.
Dominus custodiat introitum tuū: & exitū tuū: ex hoc nūc, & vsq; in seculum. Aña. Sit nomē domini benedictum in secula. Ad Nonam Aña. Sit splēdor. Psalmus 89.

Omine refugium factus es nobis à generatione in generationem.
Prius quàm montes fierēt, aut formaretur terra, & orbis: à seculo & vsq; in seculum tu es deus.
Ne auertas hominem in humilitatem: & dixisti, Conuertimini filij hominum.
Quoniam mille anni ante oculos tuos, tanquàm dies hesterna, quæ præterijt,
Et custodia in nocte: quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt.
Manè sicut herba trāseat, manè floreat, & transeat: vespere decidat, induret, & arescat.
Quia defecimus in ira tua: & in furore tuo turbati sumus.
Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo: seculum nostrum in illuminatione vultus tui.
Quoniam omnes dies nostri defecerunt: & in ira tua defecimus.
Anni nostri, sicut aranea meditabuntur: dies annorum nostrorum, in ipsis septuaginta annis.
Si autem in potentatibus, octoginta anni: & amplius eorum labor & dolor.
Qm̄ supuenit māsuetudo: & corripiemur.
Quis nouit potestatem iræ tuæ: & præ timore tuo, iram tuam dinumerare?
Dexteram tuam sic notam fac: & eruditos corde in sapientia.
Conuertere Domine, vsquequo? & deprecabilis esto super seruos tuos.
Repleti sumus mane misericordia tua: & exultauimus, & delectati sumus omnibus diebus nostris:
Lætati sumus pro diebus quibus nos humiliasti: annis quibus vidimus mala.
Respice in seruos tuos, & in opera tua: & dirige filios eorum.
Et sit splendor domini dei nostri super nos, & opera manuum nostrarum dirige super nos: & opus manuum nostrarum dirige.

Psalmus 96.

DOminus regnauit, exultet terra: lætentur insulæ multæ.
Nubes, & caligo in circuitu eius: iustitia, & iudicium correctio sedis eius.
Ignis ante ipsum præcedet: & inflammabit in circuitu inimicos eius.
Alluxerunt fulgura eius orbi terræ: vidit, & commota est terra.
Montes, sicut cera, fluxerunt à facie Domini: à facie domini omnis terra.
Annuntiauerunt cæli iustitiam eius: & viderunt omnes populi gloriam eius.
Confundantur omnes, qui adorant sculptilia: & qui gloriantur in simulachris suis.
Adorate eum omnes angeli eius: audiuit, & lætata est Sion.
Et exultauerunt filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine:
Quoniā tu Dominus altissimus super omnem terram, nimis exaltatus es, super omnes Deos.
Qui diligitis Dominū, odite malum: custodit Dominus animas sanctorum suorum, de manu peccatoris liberabit eos.
Lux orta est iusto: & rectis corde lætitia.
Lætamini iusti in domino: & confitemini memoriæ sanctificationis eius.

Psalmus 126.

NIsi Dominus ædificauerit domum: in vanum laborauerunt qui ædificāt eā.
Nisi Dominus custodierit ciuitatem: frustra vigilat qui custodit eam.
Vanum est vobis ante lucem surgere: surgite postquàm sederitis, qui manducatis panem doloris.
Cùm dederit dilectis suis somnum: ecce, hæreditas Domini, filij merces, fructus ventris.
Sicut sagittæ in manu potentis: ita filij excussorum.
Beatus vir, qui impleuit desyderium suum ex ipsis: non cōfundetur, cùm loquetur inimicis suis in porta.
Añ Sit splendor Dñi Dei nostri super nos.

Ad Vesperas. Psalmus. 33.

Enedicam Dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo.
In Domino laudabitur anima mea; audiant mansueti, & lætentur.

M agnificate dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idipsum.
E xquisiui dn̄m, & exaudiuit me: & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.
A ccedite ad eum, & illuminamini: & facies vestræ non confundentur.
I ste pauper clamauit, & Dominus exaudiuit eum: & ex omnibus tribulationibus eius saluauit eum.
I mmittet angelus Domini in circuitu timentium eum: & eripiet eos.
G ustate, & videte, quoniam suauis est Dominus: beatus vir, qui sperat in eo.
T imete Dominum omnes sancti eius: quoniam non est inopia timentibus eum.
D iuites eguerunt, & esurierūt: inquirentes autem Dn̄m, non minuentur omni bono.
V enite filij, audite me: timorem Dn̄i docebo vos.
Q uis est homo qui vult vitam, diligit dies videre bonos?
P rohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum.
D iuerte à malo, & fac bonum: inquire pacem, & persequere eam.
O culi Domini super iustos: & aures eius in preces eorum.
V ultus aūt Domini super facientes mala: vt perdat de terra memoriam eorum.
C lamauerunt iusti, & Dominus exaudiet eos: & ex omnibus tribulationibus eorum, liberauit eos.
I uxta est dn̄s ijs, qui tribulato sunt corde: & humiles spiritu saluauit.
M ultæ tribulatiōes iustorum: & de omnibus his liberabit eos Dominus.
C ustodit Dn̄s omnia ossa eorum: vnum ex his non conteretur.
M ors peccatorum pessima: & qui oderunt iustum, derelinquent.
R edimet Dn̄s animas seruorum suorum: & non delinquent omnes, qui sperāt in eo.

Psalmus 40.

B Eatus vir qui intelligit super egenum, & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus.
D ominus cōseruet eum, & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra: & non tradat eū in animam inimicorum eius.
D ominus opem ferat illi, super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius, versasti in infirmitate eius.
E go dixi, Dn̄e miserere mei: sana animam meam, quia peccaui tibi.
I nimici mei dixerunt mala mihi, Quando morietur, & peribit nomen eius?
E t si ingrediebatur, vt videret, vana loquebatur cor eius: congregauit iniquitatē sibi.
E grediebatur foras: & loquebatur in idipsum.
A duersum me susurrabant oēs inimici mei: aduersum me cogitabant mala mihi.
V erbum iniquum constituerunt aduersum me, Nunquid qui dormit, non adijciet, vt resurgat?
E tenim homo pacis meæ in quo speraui, qui edebat panes meos: magnificauit super me supplantationem
T u aūt Domine miserere mei, & resuscita me: & retribuam eis.
I n hoc cognoui, quoniam voluisti me: qm̄ non gaudebit inimicus meus super me.
M e autem propter innocentiam suscepisti: & confirmasti me in conspectu tuo in æternum.
B enedictus dn̄s Deus Israël à seculo, & vsque in seculum: fiat, fiat.

Psalmus 112.

L Audate pueri Dominum: laudate nomen domini.
S it nomē Domini benedictum: ex hoc nūc, & vsq; in seculum.
A solis ortu vsq; ad occasum, laudabile nomen domini.
E xcelsus super omnes Gentes Dominus: & super cælos gloria eius.
Q uis sicut Dominus Deus noster qui in altis habitat: & humilia respicit in cælo, & in terra?
S uscitans à terra inopem, & de stercore erigens pauperem:
V t collocet eū cum principibus, cum principibus populi sui.
Q ui habitare facit sterilem in domo: ma-

trem filiorum lætantem.

Deinde Canticum Magnificat. folio 6.

Ad Completorium Pſalmus 10.

N Domino confido: quomodo dicitis animæ meæ. Tranſmigra in montem ſicut paſſer?

Q uoniam ecce peccatores intenderunt arcum: parauerunt ſagittas ſuas in pharetra, vt ſagittent in obſcuro rectos corde.

Q uoniam, quæ perfeciſti, deſtruxerunt: iuſtus autem quid fecit?

D ominus in templo ſancto ſuo: dñs in cælo ſedes eius,

O culi eius in pauperem reſpiciunt: palpebræ eius interrogant filios hominum.

D ominus interrogat iuſtum, & impium: qui autem diligit iniquitatem, odit animã ſuam.

P luet ſuper peccatores laqueos: ignis, & ſulphur, & ſpiritus procellarum, pars calicis eorum.

Q uoniam iuſtus dominus, & iuſtitias dilexit: æquitatem vidit vultus eius.

Pſalmus. 15.

C Onſerua me domine, quoniam ſperaui in te. dixi dño, Deus meus es tu, qm̃ bonorum meorum non eges.

S anctis, qui ſunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis.

M ultiplicatæ ſunt infirmitates eorũ: poſtea accelerauerunt.

N on congregabo conuenticula eorum de ſanguinibus: nec memor ero nominum eorum per labia mea.

D ominus, pars hæreditatis meæ, & calicis mei, tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi.

F unes ceciderunt mihi in præclaris: etenim hæreditas mea præclara eſt mihi.

B enedicam dominum, qui tribuit mihi intellectum, inſuper & vſq; ad noctem increpuerunt me renes mei.

P rouidebam dominum in conſpectu meo ſemper: quoniam à dextris eſt mihi, ne commouear.

P ropter hoc lętatum eſt cor meum, & exultauit lingua mea: inſuper & caro mea requieſcet in ſpe,

Q uoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem.

N otas mihi feciſti vias vitæ: adimplebis me lætitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua vſq; in finem.

Pſalmus 29.

E Xaltabo te dñe quoniam ſuſcepiſti me: nec delectaſti inimicos meos ſuper me:

D omine Deus meus clamaui ad te: & ſanaſti me.

D omine eduxiſti ab inferno animam meã: ſaluaſti me à deſcendentibus in lacum.

P ſallite Domino ſancti eius, & confitemini memoriæ ſanctitatis eius.

Q uoniam ira in indignatione eius: & vita in voluntate eius.

A d veſperum demorabitur fletus: & ad matutinum lætitia.

E go autem dixi in abundantia mea, Non mouebor in æternum:

D omine in voluntate tua præſtitiſti decori meo virtutem.

A uertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus.

A d te domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor.

Q uæ vtilitas in ſanguine meo, dum deſcẽdo in corruptionem?

N unquid confitebitur tibi puluis, aut annũtiabit veritatem tuam?

A udiuit Dñs, & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adiutor meus.

C onuertiſti planctum meum in gaudium mihi: concidiſti ſaccum meum, & circundediſti me lætitia:

V t cantet tibi gloria mea, & non compungar: Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

Deinde Nunc dimittis. folio 7.

Feria quarta ad Matutinũ. Pſalmus 48.

Vdite hæc oẽs gẽtes: auribus percipite oẽs, qui habitatis orbem.

Q uiq; terrigenæ, & filij hominum: ſimul in vnum diues & pauper.

O s meum loquetur ſapientiam: & medita-

tio cordis mei prudentiam.
I ndinabo in parabolam aurem meam, aperiam in psalterio propositionẽ meam.
C ur timebo in die mala? iniquitas calcanei mei circundabit me.
Q ui confidunt in virtute sua: & in multitudine diuitiarum suarum gloriantur.
F rater non redimit, redimet homo? non dabit Deo placationem suam,
E t pretium redẽptionis animæ suæ: & laborabit in æternum: & viuet adhuc in finem,
N on videbit interitũ, cùm viderit sapientes morientes: simul insipiens, & stultus peribunt.
E t relinquent alienis diuitias suas: & sepulchra eorum domus illorum in æternum.
T abernacula eorum in progenie, & progenie, vocauerunt nomina sua in terris suis.
E t homo, cùm in honore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.
H æc via illorum scãdalum ipsis: & postea in ore suo complacebunt.
S icut oues in inferno positi sunt: mors depascet eos.
E t dominabuntur eorum iusti in matutino: & auxilium eorum veterascet in inferno, à gloria eorum.
V eruntamen Deus redimet animam meã de manu inferi, cùm acceperit me.
N e timueris, cùm diues factus fuerit homo: & cùm multiplicata fuerit gloria domus eius,
Q uoniã cùm interierit, non sumet omnia: neq; descendet cum eo gloria eius.
Q uia anima eius in vita ipsius benedicetur: confitebitur tibi, cùm benefeceris ei.
I ntroibit vsq; in progenies patrum suorũ: & vsq; in æternum non videbit lumen.
H omo, cùm in honore esset, nõ intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.

Psalmus 58.

E Ripe me de inimicis meis Deus meus: & ab insurgentibus in me libera me.
E ripe me de operantibus iniquitatẽ: & de viris sanguinum salua me.
Q uia ecce ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes.
N eque iniquitas mea, neq; peccatum meũ Dñe, sine iniquitate cucurri, & direxi.
E xurge in occursum meum, & vide, & tu Dñe Deus virtutum, Deus Israël.
I ntende ad visitandas omnes gentes: non miserearis omnibus, qui operantur iniquitatem.
C onuertentur ad vesperam, & famem patientur, vt canes, & circuibunt ciuitatem.
E cce loquentur in ore suo, & gladius in labijs eorum: quoniam quis audiuit?
E t tu Dñe deridebis eos: & ad nihilum deduces omnes gentes.
F ortitudinem meam ad te custodiam, quia Deus susceptor meus es: Deus meus misericordia eius præueniet me.
D eus ostendit mihi super inimicos meos, ne occidas eos: nequando obliuiscantur populi mei.
D isperge illos in virtute tua: & depone eos protector meus domine:
D elictum oris eorum, sermonem labiorum ipsorum, & comprehendantur in superbia sua.
E t de execratione, & mendacio annuntiabuntur in consummatione: in ira consummationis, & non erunt.
E t scient, quia deus dominabitur Iacob, & finium terræ.
C onuertentur ad Vesperam, & famem patientur, vt canes: & circuibunt ciuitatem.
I psi dispergẽtur ad manducandum: si verò non fuerint saturati, & murmurabunt.
E go autem cantabo fortitudinem tuam, & exaltabo mane misericordiam tuam:
Q uia factus es susceptor meus, & refugiũ meum in die tribulationis meæ.
A diutor meus tibi psallam, quia deus susceptor meus es: deus meus misericordia mea.

Psalmus 77.

A Ttendite popule meus legem meam: inclinate aurẽ vestram in verba oris mei.
A periam in parabolis os meũ: loquar propositiones ab initio.

Quanta

Quanta audiuimus & cognouimus ea: & patres nostri narrauerunt nobis,
Non sunt occultata à filijs eorum, in generatione altera.
Narrantes laudes Domini, & virtutes eius, & mirabilia eius, quæ fecit.
Et suscitauit testimonium in Iacob: & legẽ posuit in Israël,
Quãta mandauit patribus nostris nota facere ea filijs suis: vt cognoscat generatio altera,
Filij qui nascentur, & exurgent, & narrabunt filijs suis,
Vt ponant in Deo spem suam, & non obliuiscantur operum dei, & mandata eius exquirant.
Ne fiant sicut patres eorum, generatio praua & exasperans.
Generatio quæ non direxit cor suum, & nõ est creditus cum Deo spiritus eius.
Filij Ephrem intendentes & mittentes arcum: conuersi sunt in die belli.
Non custodierunt testamentum Dei: & in lege eius noluerunt ambulare.
Et obliti sunt benefactorum eius: & mirabilium eius, quæ ostendit eis.
Coram patribus eorũ fecit mirabilia in terra Aegypti, in campo Taneos.
Interrupit mare, & perduxit eos: & statuit aquas quasi in vtre.
Et deduxit eos in nube diei: & tota nocte in illuminatione ignis.
Interrupit petram in eremo: & adaquauit eos velut in abysso multa.
Et eduxit aquam de petra: & eduxit tanquam flumina aquas.
Et apposuerũt adhuc peccare ei: in iram excitauerunt excelsum in inaquoso.
Et tentauerunt deum in cordibus suis, vt peterent escas animabus suis.
Et male loquuti sunt de deo: dixerunt, Nũquid poterit Deus parare mensam in deserto?
Quoniã percusit petram & fluxerũt aquę, & torrentes inundauerunt:
Nunquid & panem poterit dare, aut parare mensam populo suo?
Ideo audiuit Dominus, & distulit: & ignis accensus est in Iacob, & ira ascendit in Israël:
Quia non crediderunt in deo, nec sperauerunt in salutari eius.
Et mandauit nubibus desuper, & ianuas cæli aperuit,
Et pluit illis manna ad manducandum: & panem cæli dedit eis.
Panem angelorum manducauit homo: cibaria misit eis in abundantia.
Transtulit Austrum de cælo: & induxit in virtute sua Africum.
Et pluit super eos, sicut puluerem, carnes: & sicut arenam maris, volatilia pennata.
Et ceciderunt in medio castrorum eorũ circa tabernacula eorum.
Et manducauerunt, & saturati sunt nimis, & desyderium eorum attulit eis, non sunt fraudati à desyderio suo.
Adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum: & ira Dei ascendit super eos,
Et occidit pingues eorum, & electos Israël impediuit.
In omnibus his peccauerunt adhuc: & non crediderunt in mirabilibus eius.
Et defecerunt in vanitate dies eorum: & anni eorum cum festinatione.
Cùm occideret eos, quærebãt eum: & reuertebantur, & diluculo veniebant ad Deum.
Et rememorati sunt, quia Deus adiutor est eorum, & Deus excelsus redẽptor eorũ est.
Et dilexerunt eum in ore suo, & lingua sua mentiti sunt ei:
Cor autem eorum nõ erat rectum cum eo: nec fideles habitati sunt in testamento eius.
Ipse autem est misericors, & propitius fiet peccatis eorum: & non disperdes eos.
Et abundauit, vt auerteret iram suam: & non accendit omnem iram suam.
Et recordatus est, quia caro sunt: spiritus vadens, & non rediens.
Quoties exacerbauerunt eum in deserto: in iram concitauerunt eum in inaquoso?
Et conuersi sunt, & tentauerunt Deum: & sanctum Israël exacerbauerunt.
Non sunt recordati manus eius, die, qua re-

demit eos de manu tribulantis,
Sicut posuit in Aegypto signa sua: & prodigia sua in campo Taneos.
Et cõuertit in sanguinem flumina eorum: & imbres eorum, ne biberent.
Misit in eos cynomyiam, & comedit eos: & ranam, & disperdidit eos.
Et dedit ærugini fructus eorum: & labores eorum locustæ.
Et occidit in grandine vineas eorũ: & moros eorum in pruina.
Et tradidit grandini iumẽta eorum: & possessiones eorum igni.
Misit in eos iram indignationis suæ: indignationem, & iram & tribulationẽ: immissiones per angelos malos.
Viam fecit semitæ iræ suæ, & non pepercit à morte animabus eorum: & iumenta eorũ in morte conclusit.
Et percussit omne primogenitum in terra Aegypti: primitias omnis laboris eorum in tabernaculis Cham.
Et abstulit, sicut oues, populum suũ, & perduxit eos tanquam gregem in deserto.
Et deduxit eos in spe, & non timuerunt: & inimicos eorum operuit mare.
Et induxit eos in montem sanctificationis suæ: mõtem, quem acquisiuit dextera eius.
Et eiecit à facie eorum gentes: & sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis.
Et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Israël,
Et tẽtauerũt, & exacerbauerũt Deũ excelsum: & testimonia eius non custodierunt.
Et auerterũt se, & non seruauerunt pactũ: quemadmodum patres eorum, cõuersi sunt in arcum prauum.
In iram cõcitauerunt eum in collibus suis: & in sculptilibus suis ad æmulationem eum prouocauerunt.
Audiuit Deus, & spreuit: & ad nihilũ redegit valde Israël.
Et repulit tabernaculum Silo, tabernaculũ suum, vbi habitauit in hominibus.
Et tradidit in captiuitatem virtutem eorũ: & pulchritudinẽ eorum in manus inimici.
Et cõclusit in gladio populum suum, & hæreditatem suam spreuit.
Iuuenes eorum comedit ignis: & virgines eorum non sunt lamentatæ.
Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt: & viduę eorum non plorabantur.
Et excitatus est tanquam dormiens Dñs: tanquam potens crapulatus à vino.
Et percussit inimicos suos in posteriora: opprobrium sempiternum dedit illis.
Et repulit tabernaculum Ioseph: & tribum Ephraim non elegit:
Sed elegit tribum Iuda, montem Sion, quẽ dilexit.
Et ædificauit, sicut vnicornium, sanctificiũ suum in terra: quam fundauit in secula.
Et elegit Dauid seruum suum, & sustulit eũ de gregibus ouium, De post foetantes accepit eum,
Pascere Iacob seruum suum, & Israël hæreditatem suam.
Et pauit eos in innocentia cordis sui: & in intellectibus manuũ suarum deduxit eos.

Ad Laudes Psalmus 80.

Exultate Deo adiutori nostro: iubilate Deo Iacob.
Sumite psalmum, & date tympanũ: psalterium iucundum cum cithara.
Buccinate in neomenia tuba, in insigni die solennitatis vestræ,
Quia præceptum in Israël est, & iudicium Deo Iacob.
Testimonium in Ioseph posuit illud, cùm exiret de terra Aegypti: linguã, quam non nouerat audiuit.
Diuertit ab oneribus dorsum eius: manus eius in cophino seruierunt.
In tribulatione inuocasti me, & liberaui te, exaudiui te in abscondito tẽpestatis: probaui te apud aquam contradictionis,
Audi populus meus, & contestabor te: Israël, si audieris me, non erit in te Deus recens, neq; adorabis Deum alienum.
Ego enim sum dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti: dilata os tuum: & implebo illud.
Et non audiuit populus meus vocem meã: & Israël non intendit mihi.

E t dimisi eos secundum desyderia cordis eorum, ibunt in adinuentionibus suis.
S i populus meus audisset me: Israël si in vijs meis ambulasset:
P ro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem: & super tribulātes eos misissem manum meam.
I nimici Domini mentiti sunt ei: & erit tempus eorum in secula.
E t cibauit eos ex adipe frumenti: & de petra, melle saturauit eos.

Psalmus 134.

L Audate nomen Domini, laudate serui Dominum,
Q ui statis in domo Domini, in atrijs domus Dei nostri.
L audate dñm, quia bonus dñs: psallite nomini eius, quoniam suaue.
Q uoniam Iacob elegit sibi Dñs, Israël in possessionem sibi.
Q uia ego cognoui, quod magnus est dominus: & Deus noster præ omnibus dijs.
O mnia, quæcunq; voluit dominus, fecit in cælo, & in terra, in mari, & in omnibus abyssis.
E ducens nubes ab extremo terræ: fulgura in pluuiam fecit.
Q ui producit ventos de thesauris suis: qui percussit primogenita Aegypti, ab homine vsq; ad pecus.
E t misit signa, & prodigia in medio tui Aegypte: in Pharaonem, & in omnes seruos eius.
Q ui percussit gentes multas: & occidit reges fortes,
S ehon regem Amorrhæorum, & Og regē Basan, & omnia regna Chanaan.
E t dedit terram eorum hæreditatē, hæreditatem Israël populo suo.
D omine, nomen tuum in æternum Domine, memoriale tuum in generatione, & generationem.
Q uia iudicabit Dñs populum suum: & in seruis suis deprecabitur.
S imulachra gentium argentum, & aurum, opera manuum hominum.
O s habent, & nō loquentur: oculos habēt, & non videbunt.
A ures habent, & non audient: neq; enim est spiritus in ore ipsorum.
S imiles illis fiant, qui faciunt ea: & omnes qui confidunt in eis.
D omus Israël benedicite dño: domus Aaron benedicite Domino.
D omus Leui benedicite dño: qui timetis Dominum: benedicite domino.
B enedictus Dominus ex Sion, qui habitat in Ierusalem.

Canticum Annæ.

E Xultauit cor meum in dño: & exaltatum est cornu meum in Domino. 1. regū 2.
D ilatatū est os meum super inimicos meos: quia lætata sum in salutari tuo.
N on est sanctus, vt est Dñs: neque enim est alius extra te: & non est fortis, sicut deus noster.
N olite multiplicare loqui sublimia, gloriantes.
R ecedant vetera de ore vestro, quia Deus scientiarum dominus est: & ipsi præparantur cogitationes.
A rcus fortium superatus est: & infirmi accincti sunt robore.
R epleti prius, pro panibus se locauerunt: & famelici, saturati sunt:
D onec sterilis peperit plurimos: & quæ multos habebat filios, infirmata est.
D ominus mortificat, & viuificat: deducit ad inferos, & reducit.
D ominus pauperem facit, & ditat: humiliat, & subleuat.
S uscitat de puluere egenum: & de stercore, eleuat pauperem:
V t sedeat cum principibus: & solium gloriæ teneat.
D omini enī sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem.
P edes sanctorum suorum seruabit, & impij in tenebris conticescent: quia non in fortitudine roborabitur vir.
D ominum formidabunt aduersarij eius: & super ipsos in cælis tonabit.
D ominus iudicabit fines terræ, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Chri-

sti sui.

Deinde Canticum Benedictus. folio 3.

Ad primam Aña. Deus. Psalmus 6.

Domine, ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripias me.

Miserere mei Dñe, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valde, sed tu Domine vsquequo?

Conuertere Domine, & eripe animã meã: saluum me fac propter misericordiam tuã,

Quoniam non est in morte qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo.

Turbatus est à furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos.

Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem: quoniam exaudiuit Dominus vocem fletus mei.

Exaudiuit Dominus deprecationem meã: dominus orationem meam suscepit.

Erubescant, & conturbentur vehementer omnes inimici mei: conuertantur, & erubescant valde velociter.

Psalmus 117.

Confitemini Domino quoniã bonus, quoniam in seculũ misericordia eius.

Dicat nunc Israël qm̃ bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

Dicat nunc domus Aaron: quoniam in seculum misericordia eius.

Dicant nunc, qui timent Dominum: quoniam in seculum misericordia eius.

De tribulatione inuocaui dominũ: & exaudiuit me in latitudine dominus.

Dominus mihi adiutor: non timebo, quid faciat mihi homo.

Dominus mihi adiutor: & ego despiciam inimicos meos.

Bonum est confidere in domino: quàm cõfidere in homine.

Bonum est sperare in domino: quàm sperare in principibus.

Omnes gentes circuierunt me: & in nomine Domini quia vltus sum in eos.

Circundantes circundederunt me: & in nomine domini quia vltus sum in eos.

Circundederunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis: & in nomine Domini quia vltus sum in eos.

Impulsus euersus sum, vt caderem: & Dominus suscepit me.

Fortitudo mea, & laus mea dominus: & factus est mihi in salutem.

Vox exultationis, & salutis in tabernaculis iustorum.

Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me: dextera Domini fecit virtutem.

Non moriar, sed viuam: & narrabo opera Domini.

Castigans castigauit me dñs: & morti non tradidit me.

Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor Domino: hęc porta domini, iusti intrabunt in eam.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me: & factus es mihi in salutem.

Lapidem, quem reprobauerunt ædificãtes: hic factus est in caput anguli.

A Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.

Hæc est dies, quam fecit Dñs: exultemus, & lætemur in ea.

O Domine saluum me fac, ò dñe bene prosperare: benedictus qui venit in nomine domini.

Benediximus vobis de domo Dñi: Deus dominus, & illuxit nobis.

Constituite diẽ solennem in cõdensis: vsq; ad cornu altaris.

Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus es tu, & exaltabo te.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me, & factus es mihi in salutem.

Confitemini domino quoniã bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

Psalmus 130.

Domine non est exltatum cor meum: neq; elati sunt oculi mei.

Neq; ambulaui in magnis: neq; in mirabi-

libus super me.
S i non humiliter sentiebam, sed exaltaui animam meam:
S icut ablactatus est super matre sua, ita retributio in anima mea.
S peret Israël in dño, ex hoc nunc, & vsque in seculum.
Aña. Deus Dominus & illuxit nobis.
Deinde Symbolum Credo. &c.
Ad Tertiam Aña. Emitte. Psalmus 42.

Vdica me Deus, & discerne causam meam de gente nõ sancta: ab homine iniquo, & doloso erue me.
Q uia tu es Deus fortitudo mea: quare me repulisti? & quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?
E mitte lucem tuam, & veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, & adduxerunt in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua.
E t introibo ad altare Dei: ad Deum, qui lętificat iuuentutem meam.
C õfitebor tibi in cithara Deus deus meus: quare tristis es anima mea? & quare conturbas me?
S pera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & Deus meus.

Psalmus 44.

E Ructauit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi.
L ingua mea calamus scribæ velociter scribentis.
S peciosus forma præ filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis: propterea benedixit te Deus in æternum.
A ccingere gladio tuo super femur tuum, potentissime,
S pecie tua, & pulchritudine tua, intẽde prospere, procede, & regna,
P ropter veritatem, & mansuetudinem, & iustitiam: & deducet te mirabiliter dextera tua.
S agittæ tuæ acutæ (populi sub te cadent) in corda inimicorum regis.
S edes tua Deus in seculum seculi: virga directionis. virga regni tui.
D ilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem: propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ, præ consortibus tuis.
M yrrha, & gutta, & casia à vestimẽtis tuis, à domibus eburneis, ex quibus delectauerunt te. Filiæ regum in honore tuo,
A stitit regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circundata varietate.
A udi filia, & vide, & inclina aurem tuam: & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui.
E t concupiscet rex decorem tuum: quoniã ipse est Dominus Deus tuus, & adorabunt eum.
E t filiæ Tyri, in muneribus: vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis.
O mnis gloria eius filię regis abintus, in fimbrijs aureis: circumamicta varietatibus.
A dducentur regi virgines post eam: proximæ eius afferentur tibi.
A fferentur in lætitia, & exultatione: adducentur in templum regis.
P ro patribus tuis nati sunt tibi filij: constitues eos principes super omnem terram.
M emores erunt nominis tui Domine in omni generatione, & generationem.
P ropterea populi confitebũtur tibi in æternum, & in seculum seculi.

Psalmus 59.

D Eus repulisti nos, & destruxisti nos: iratus es, & misertus es nobis.
C ommouisti terram, & cõturbasti eam: sana contritiones eius, quia commota est.
O stendisti populo tuo dura: potasti nos vino compunctionis.
D edisti metuentibus te significationem: vt fugiant à facie arcus:
V t liberentur dilecti tui: saluum fac dextera tua, & exaudi me.
D eus loquutus est in sancto suo, Lætabor, & partibor Sichimam, & conuallem tabernaculorum metibor.
Meus est Galaad, & meus est Manasses: & Ephraim fortitudo capitis mei.
I uda rex meus: Moab olla spei męæ.
I n Idumæam extendam calceamẽtũ meũ: mihi alienigenæ subditi sunt.
Q uis deducet me in ciuitatem munitam?

quis deducet me vsq; in Idumæam?
N onne tu Deus qui repulisti nos: & non egredieris Deus in virtutibus nostris?
D a nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis.
I n Deo faciemus virtutem: & ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.
Antipho. Emitte lucē tuā, & veritatē tuā.

Ad sextam Antiphona. Spera.

Psalmus 41.

Vemadmodum desyderat ceruus ad fontes aquarum: ita desyderat anima mea ad te deus.
S itiuit anima mea ad deum fontem, viuum: quādo veniam, & apparebo ante faciem Dei?
F uerunt mihi lachrimæ meæ panes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie, Vbi est Deus tuus?
H æc recordatus sum, & effudi in me animā meam: quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis vsq; ad domum Dei.
I n voce exultationis, & confessionis sonus epulantis.
Q uare tristis es anima mea? & quare conturbas me?
S pera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, & Deus meus.
A d meipsum anima mea cōturbata est: propterea memor ero tui de terra Iordanis, & Hermoniim à monte modico.
A byssus abyssum inuocat, in voce cataractarum tuarum.
O mnia excelsa tua, & fluctus tui super me transierunt,
I n die mādauit dn̄s misericordiam suam, & nocte canticum eius.
A pud me, oratio deo vitæ meæ: dicā Deo, Susceptor meus es,
Q uare oblitus es mei? & quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus?
D um confringūtur ossa mea: exprobrauerunt mihi, qui tribulant me inimici mei.
D um dicunt mihi per singulos dies, Vbi est Deus tuus? quare tristis es anima mea? & quare conturbas me?
S pera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & Deus meus.

Psalmus 64.

TE decet hymnus deus in Sion, & tibi reddetur votum in Ierusalem.
E xaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet.
V erba iniquorum præualuerūt super nos, & impietatibus nostris tu propitiaberis.
B eatus, quem elegisti, & assumpsisti: inhabitabit in atriis tuis.
R eplebimur in bonis domus tuæ: sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate:
E xaudi nos deus salutaris noster: spes omniū finium terræ, & in mari longe.
P ræparans mōtem in virtute tua, accinctus potentia: qui conturbas profundum maris, sonum fluctuum eius.
T urbabuntur gentes, & timebunt qui habitant terminos, à signis tuis: exitus matutini, & vesperæ delectabis.
V isitasti terram, & inebriasti eam: multiplicasti locupletare eam.
F lumen Dei repletum est aquis: parasti cibum illorum: quoniam ita est præparatio eius.
R iuos eius inebrians, multiplica genimina eius: in stillicidiis eius lætabitur germinans.
B enedices coronæ anni benignitatis tuæ: & campi tui replebuntur vbertate.
P inguescent speciosa deserti: & exultatione colles accingentur.
I nduti sunt arietes ouium: & valles abundabunt frumento: clamabunt, etenim hymnum dicent.

Psalmus 121.

LAetatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum domini ibimus.
S tantes erant pedes nostri in atriis tuis Ierusalem.
I erusalem quæ ædificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in idipsum.
I lluc enim ascenderūt tribus, tribus Domini: testimonium Israël, ad cōfitendum nomini domini.
Q uia illic sederūt sedes in iudicio: sedes super domum dauid.
R ogate, quæ ad pacem sunt Ierusalem: &

abundantia diligentibus te.
F iat pax in virtute tua:& abũdantia in tur ribus tuis.
P ropter fratres meos,& proximos meos lo quebar pacem de te.
P ropter domum domini Dei noſtri quęſiui bona tibi.
Aña. Spera in Deo,qm̃ adhuc cõfitebor illi. Ad Nonã Aña. Glorioſa. Pſalmus 81.

Eus ſtetit in ſynagôga Deorũ: in medio autẽ Deos dijudicat.
V ſquequo iudicatis iniquitatẽ:& facies peccatorũ ſumitis?
I udicate egeno,& pupillo:humilem,& pauperem iuſtificate.
E ripite pauperem:& egenũ de manu peccatoris liberate.
N eſcierunt,neq; intellexerunt, in tenebris ambulant:mouebuntur omnia fundamenta terræ.
E go dixi,Dij eſtis,& filij excelſi omnes.
V os autem ſicut homines moriemini: & ſicut vnus de principibus cadetis.
S urge Deus,iudica terram:quoniam tu hæreditabis in omnibus gentibus.

Pſalmus 86.

F Vndamenta eius in montibus ſanctis: diligit dominus portas Sion, ſuper oĩa tabernacula Iacob.
G loriofa dicta ſunt de te,ciuitas Dei.
M emor ero Raab,& Babylonis ſcientium me.
E cce alienigenę,& Tyrus,& populus Aethiopum:hi fuerunt illic.
N unquid Sion dicet, Homo,& homo natus eſt in ea: & ipſe fundauit eam altiſſimus?
D ominus narrabit in ſcripturis populorũ, & principum, horum qui fuerunt in ea.
S icut lætantium omnium, habitatio eſt in te.

Pſalmus 93.

D Eus vltionum dominus: Deus vltionum libere egit.
E xaltare,qui iudicas terram:redde retributionem ſuperbis.
V ſquequo peccatores domine, vſquequo peccatores gloriabuntur:
E ffabuntur,& loquentur iniquitatem: loquentur omnes,qui operantur iniuſtitiam?
P opulum tuum domine humiliauerunt: & hæreditatem tuam vexauerunt.
V iduam & aduenam interfecerunt:& pupillos occiderunt.
E t dixerunt, Non videbit dominus:nec intelliget Deus Iacob.
I ntelligite inſipientes in populo: & ſtulti aliquando ſapite.
Q ui plantauit aurem,non audiet: aut qui finxit oculum,non conſyderat?
Q ui corripit Gentes,nõ arguet:qui docet hominem ſcientiam?
D ominus ſcit cogitationes hominũ, quoniam vanæ ſunt.
B eatus homo,quem tu erudieris Dñe, & de lege tua docueris eum.
V t mitiges ei à diebus malis:donec fodiatur peccatori fouea.
Q uia non repellet dñs plebem ſuam,& hęreditatem ſuam non derelinquet:
Q uoadufque iuſtitia conuertatur in iudicium: & qui iuxta illam? omnes qui recto ſunt corde.
Q uis conſurget mihi aduerſus malignantes? aut quis ſtabit mecum aduerſus operantes iniquitatem?
N iſi quia dñs adiuuit me:paulo minus habitaſſet in inferno anima mea.
S i dicebam, Motus eſt pes meus:miſericordia tua domine adiuuabat me.
S ecundum multitudinem dolorum meorũ in corde meo,conſolationes tuæ lætificauerunt animam meam.
N unquid adhęret tibi ſedes iniquitatis:qui fingis laborem in præcepto?
C aptabunt in animam iuſti: & ſanguinem innocentem condemnabunt.
E t factus eſt mihi Dñs in refugiũ: & Deus meus in adiutorium ſpei meæ.
E t reddet illis iniquitatẽ ipſorũ,& in malitia eorum diſperdet eos: diſperdet illos dñs Deus noſter.
Antipho. Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas Dei. Ad Veſperas. Pſalmus 32.

EXultate iusti in domino: rectos decet collaudatio.
Confitemini Domino in cithara: in psalterio decem chordarum psallite illi.
Cantate ei canticum nouum: bene psallite ei in vociferatione.
Quia rectum est verbum domini, & omnia opera eius in fide.
Diligit misericordiam, & iudicium: misericordia Domini plena est terra.
Verbo Dñi cæli firmati sunt: & spiritu oris eius omnis virtus eorum.
Congregans, sicut in vtre, aquas maris: ponens in thesauris abyssos.
Timeat dñm omnis terra: ab eo aũt commoueantur omnes inhabitantes orbem.
Quoniam ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt.
Dominus dissipat consilia gentium: reprobat autem cogitationes populorum, & reprobat consilia principum.
Consilium autem Domini in æternum manet: cogitationes cordis eius in generatione & generationem.
Beata gens, cuius est dñs Deus eius: populus, quem elegit in hæreditatem sibi.
De cælo respexit Dominus: vidit omnes filios hominum.
De præparato habitaculo suo respexit super omnes: qui habitant terram.
Qui finxit sigillatim corda eorũ: qui intelligit omnia opera eorum.
Non saluatur rex per multam virtutem: & gigas non saluabitur in multitudine virtutis suæ.
Fallax equus ad salutem: in abundantia autem virtutis suæ non saluabitur.
Ecce oculi Dñi super metuentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius.
Vt eruat à morte animas eorum, & alat eos in fame.
Anima nostra sustinet Dñm: quoniã adiutor, & protector noster est.
Quia in eo lætabitur cor nostrum: & in nomine sancto eius sperauimus.
Fiat misericordia tua Dñe super nos, quẽadmodum sperauimus in te.

Psalmus 83.

QVàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum: cõcupiscit & deficit anima mea in atria Domini.
Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum.
Etenim passer inuenit sibi domũ: & turtur nidum sibi, vbi ponat pullos suos,
Altaria tua domine virtutum: rex meus, & Deus meus.
Beati qui habitant in domo tua dñe: in secula seculorum laudabunt te.
Beatus vir, cuius est auxilium abs te: ascensiões in corde suo disposuit, in valle lachrymarum, in loco, quem posuit.
Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutẽ: videbitur Deus deorum in Sion.
Domine Deus virtutũ exaudi orationem meam: auribus percipe Deus Iacob.
Protector noster aspice Deus, & respice in faciem Christi tui:
Quia melior est dies vna in atrijs tuis super millia.
Elegi abiectus esse in domo Dei mei: magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum.
Quia misericordiam, & veritatem dilexit deus: gratiam, & gloriam dabit dominus.
Non priuabit bonis eos, qui ambulant in innocentia: domine virtutum, beatus homo qui sperat in te.

Psalmus 111.

BEatus vir qui timet dominum: in mandatis eius volet nimis.
Potens in terra erit semen eius: generatio rectorum benedicetur.
Gloria, & diuitiæ in domo eius: & iustitia eius manet in seculum seculi.
Exortum est in tenebris lumen rectis: misericors, & miserator, & iustus.
Iucundus homo, qui miseretur, & commodat, disponet sermones suos in iudicio: quia in æternum non commouebitur.
In memoria æterna erit iustus: ab auditione mala non timebit.
Paratum cor eius sperare in domino, cõfir-

matum est cor eius: non commouebitur do nec despiciat inimicos suos.
Dispersit, dedit pauperibus: iustitia eius manet in seculum seculi: cornu eius exaltabitur in gloria.
Peccator videbit, & irascetur, dentibus suis fremet, & tabescet: desyderium peccatorum peribit.
Deinde Canticum Magnificat. &c. fol. 6.

Ad Completorium Psalmus 39.

EXpectans expectaui dominum, & intendit mihi,
Et exaudiuit preces meas, & eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis.
Et statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos.
Et immisit in os meum canticũ nouum, carmen Deo nostro.
Videbunt multi, & timebunt: & sperabunt in domino.
Beatus vir, cuius est nomen dñi spes eius: & non respexit in vanitates, & insanias falsas.
Multa fecisti tu domine Deus meus mirabilia tua: & cogitationibus tuis non est, qui similis sit tibi.
Annuntiaui, & loquutus sum: multiplicati sunt super numerum.
Sacrificium, & oblationem noluisti: aures autem perfecisti mihi.
Holocaustum & pro peccato non postulasti: tunc dixi, Ecce venio.
In capite libri scriptũ est de me, vt facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.
Annuntiaui iustitiam tuam in ecclesia magna, ecce labia mea non prohibebo, domine tu scisti.
Iustitiam tuam non abscõdi in corde meo: veritatem tuam, & salutare tuum dixi.
Non abscondi misericordiam tuam, & veritatem tuam à concilio multo.
Tu autem domine ne longè facias miserationes tuas à me: misericordia tua, & veritas tua semper susceperunt me.
Quoniã circundederũt me mala, quorũ nõ est numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui vt viderem.
Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei: & cor meum dereliquit me.
Complaceat tibi domine vt eruas me: dñe ad adiuuandum me respice.
Confundantur, & reuereantur simul, qui quærunt animam meam, vt auferant eam.
Conuertantur retrorsum, & reuereantur, qui volunt mihi mala.
Ferant confestim confusionem suam, qui dicunt mihi, Euge, euge.
Exultent, & lætentur super te omnes quærentes te: & dicant semper, Magnificetur Dñs, qui diligunt salutare tuum.
Ego autẽ mendicus sum, & pauper: Dominus solicitus est mei.
Adiutor meus, & protector meus tu es: Deus meus ne tardaueris.

Psalmus 119.

AD Dominum, cùm tribularer, clamaui: & exaudiuit me.
Domine libera animã meã à labijs iniquis, & à lingua dolosa.
Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam?
Sagittæ potentis acutæ: cum carbonibus desolatorijs.
Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est habitaui cum habitantibus Cedar: multùm incola fuit anima mea.
Cum his, qui oderunt pacem: erã pacificus: cũ loquebar illis, impugnabant me gratis.

Psalmus 133.

ECce nunc benedicite Dominũ, omnes serui Domini,
Qui statis in domo dñi, in atrijs domus dei nostri.
In noctibus extollite manus vestras in sancta: & benedicite Dominum.
Benedicat tibi dominus ex Sion, qui fecit cælum, & terram.
Deinde Nunc dimittis. folio. 7.

Feria. v. ad Matutinum. Psalmus 67.

EXurgat Deus, & dissipentur inimici eius: & fugiant qui oderunt eum, à facie eius.
Sicut deficit fumus, deficiant: sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à fa-

cie Dei.
Et iusti epulentur,& exultent in conspectu Dei:& delectentur in lætitia.
Cantate deo,psalmum dicite nomini eius: iter facite ei,qui ascẽdit super occasum:dominus nomen illi.
Exultate in conspectu eius,turbabuntur à facie eius,patris orphanorum,& iudicis viduarum.
Deus in loco sancto suo:Deus,qui inhabitare facit vnius moris in domo:
Qui educit vinctos in fortitudine, similiter eos,qui exasperant,qui habitãt in sepulchris.
Deus cùm egredereris in conspectu populi tui,cùm pertransires in deserto.
Terra mota est,etenim cæli distillauerunt à facie Dei Sinai,à facie Dei Israël.
Pluuiam voluntariam segregabis Deus hereditati tuæ:& infirmata est,tu verò perfecisti cam.
Animalia tua habitabunt in ea: parasti in dulcedine tua pauperi Deus.
Dominus dabit verbum euangelizantibus virtute multa.
Rex virtutum dilecti dilecti: & speciei domus diuidere spolia.
Si dormiatis inter medios cleros,pennæ columbæ deargẽtatæ,& posteriora dorsi eius in pallore auri.
Dum discernit cælestis reges super eã, niue dealbabuntur in Selmon:mons Dei, mons pinguis,
Mons coagulatus, mons pinguis: vt quid suspicamini montes coagulatos?
Mons,in quo beneplacitũ est Deo habitare in eo:etenim dñs habitabit in finem.
Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium:dñs in eis in Sinai in sancto.
Ascendisti in altum,cepisti captiuitatem:accepisti dona in hominibus:
Etenim non credentes inhabitare dominũ Deum.
Benedictus dñs die quotidie prosperũ iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum.
Deus noster:Deus saluos faciendi: & dñi domini exitus mortis.
Veruntamen Deus confringet capita inimicorum suorum: verticem capilli perambulantium in delictis suis.
Dixit dñs,Ex Basan conuertam,conuertã in profundum maris:
Vt intingatur pes tuus in sanguine,lingua canum tuorum ex inimicis,ab ipso.
Viderunt ingressus tuos Deus ingressus dei mei,regis mei,qui est in sancto.
Preuenerunt principes coniuncti psallentibus in medio iuuẽcularũ tympanistriarum.
In ecclesijs benedicite Deo, dño de fontibus Israël.
Ibi Beniamin adolescentulus in mentis excessu.
Principes Iuda,duces eorum:principes Zabulon,principes Nephthali.
Manda Deus virtuti tuæ: confirma hoc Deus,quod operatus es in nobis.
A templo tuo in Ierusalem,tibi offerent reges munera.
Increpa feras arundinis, congregatio taurorum in vaccis populorum: vt excludant eos,qui probati sunt argento,
Dissipa gentes,quæ bella volunt, venient legati ex Aegypto: Aethiopia præueniet manus eius Deo.
Regna terræ cantate deo:psallite domino.
Psallite deo, qui ascendit super cælum cæli,ad orientem.
Ecce, dabit voci suæ vocem virtutis, date gloriã deo,super Israël magnificentia eius, & virtus eius in nubibus.
Mirabilis Deus in sanctis suis, deus Israël ipse dabit virtutem, & fortitudinem plebi suæ:benedictus deus.

Psalmus 72.

QVàm bonus Israël Deus his, qui recto sunt corde.
Mei autem penè moti sunt pedes:penè effusi sunt gressus mei.
Quia zelaui super iniquos,pacem peccatorum videns.
Quia non est respectus morti eorum:& firmamentum in plaga eorum.
In labore hominum non sunt:& cũ hominibus non flagellabuntur.

I deo tenuit eos ſuperbia: operti ſunt iniqui tate & impietate ſua.

P rodijt, quaſi ex adipe, iniquitas eorũ: trãſierunt in affectum cordis.

C ogitauerunt, & loquuti ſunt nequitiam: iniquitatem in excelſo loquuti ſunt.

P oſuerunt in cælum os ſuum: & lingua eorum tranſiuit in terra.

I deo conuertetur populus meus hic: & dies pleni inuenientur in eis.

E t dixerunt, Quomodo ſcit deus, & ſi eſt ſcientia in excelſo?

E cce ipſi peccatores, & abundantes in ſeculo, obtinuerunt diuitias.

E t dixi, ergo ſine cauſa iuſtificaui cor meũ: & laui inter innocentes manus meas:

E t fui flagellatus tota die, & caſtigatio mea in matutinis.

S i dicebam, Narrabo ſic: ecce nationem filiorum tuorum reprobaui.

E xiſtimabam vt cognoſcerẽ hoc: labor eſt ante me,

D onec intrem in ſanctuarium Dei: & intel ligam in nouiſsimis eorum.

V eruntamẽ propter dolos poſuiſti eis: deieciſti eos dum alleuarentur.

Q uomodo facti ſunt in deſolationem, ſubitò defecerunt: perierũt propter iniquitatem ſuam.

V elut ſomnium ſurgentium Domine, in ciuitate tua imaginem ipſorum ad nihilum rediges.

Q uia inflammatum eſt cor meum, & renes mei commutati ſunt: & ego ad nihilum redactus ſum, & neſciui.

V t iumentum factus ſum apud te: & ego ſemper tecum.

T enuiſti manum dexteram meam: & in voluntate tua deduxiſti me: & cum gloria ſuſcepiſti me.

Q uid enim mihi eſt in cælo? & à te quid vo lui ſuper terram.

D efecit caro mea, & cor meum: deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.

Q uia ecce, qui elongant ſe à te peribunt: perdidiſti omnes, qui fornicantur abs te.

M ihi autem adhærere Deo bonum eſt: ponere in domino Deo ſpem meam:

V t annuntiem oẽs prædicationes tuas in portis filiæ Sion.

Pſalmus 88.

M Iſericordias Domini in æternum cãtabo.

I n generatione, & generationem annuntiabo veritatem tuam in ore meo.

Q uoniam dixiſti, in æternum miſericordia ædificabitur: in cælis præparabitur veritas tua in eis.

D iſpoſui teſtamentum electis meis, iuraui Dauid ſeruo meo, vſque in æternum præparabo ſemen tuum,

E t ædificabo in generatione, & generationem ſedem tuam.

C onfitebuntur cæli mirabilia tua Domine, etenim veritatem tuã in eccleſia ſanctorũ.

Q uoniam quis in nubibus æquabitur dño? ſimilis erit Deo in filijs Dei?

D eus, qui glorificabitur in concilio ſanctorum: magnus, & terribilis ſuper omnes qui in circuitu eius ſunt.

D omine Deus virtutum, quis ſimilis tibi? potens es dñe, & veritas tua in circuitu tuo.

T u dominaris poteſtati maris: motum aũt fluctuum eius tu mitigas.

T u humiliaſti, ſicut vulneratum, ſuperbum: in brachio virtutis tuæ diſperſiſti inimicos tuos.

T ui ſunt cæli & tua eſt terra, orbem terræ & plenitudinem eius tu fundaſti: Aquilonem, & mare tu creaſti.

T habor, & Hermon in nomine tuo exultabunt, tuum brachium cum potentia.

F irmetur manus tua: & exaltetur dextera tua: iuſtitia, & iudicium pręparatio ſedis tuę.

M iſericordia, & veritas præcedent faciem tuam: beatus populus, qui ſcit iubilationem.

D omine, in lumine vultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabunt tota die, & in iuſtitia tua exaltabuntur.

Q uoniam gloria virtutis eorum tu es, & in beneplacito tuo exaltabitur cornu noſtrũ.

Q uia domini eſt aſſumptio noſtra, & ſancti Iſraël regis noſtri.

Tunc loquutus es in viſione ſanctis tuis,

& dilexisti, Posui adiutorium in potente: & exaltaui electum de plebe mea.
I nueni Dauid seruum meum: oleo sancto meo vnxi eum.
M anus enim mea auxiliabitur ei: & brachium meum confortabit eum.
N ihil proficiet inimicus in eo: & filius iniquitatis non apponet nocere ei.
E t concidam à facie ipsius inimicos eius: & odientes eum in fugam conuertam.
E t veritas mea, & misericordia mea cum ipso: & in nomine meo exaltabitur cornu eius.
E t ponam in mari manum eius: & in fluminibus dexteram eius.
I pse inuocauit me, Pater meus es tu: Deus meus, & susceptor salutis meæ.
E t ego primogenitum ponam illum: excelsum præ regibus terræ.
I n æternum seruabo illi misericordiã meã: & testamentum meum fidele ipsi.
E t ponam in seculum seculi semen eius: & thronum eius sicut dies cæli.
S i autem dereliquerint filij eius legem meã: & in iudicijs meis non ambulauerint,
S i iustitias meas prophanauerint: & mandata mea non custodierint,
V isitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum.
M isericordiam autem meam non dispergã ab eo, neq; nocebo in veritate mea,
N eque prophanabo testamentum meũ: & quæ procedunt de labijs meis non faciam irrita.
S emel iuraui in sancto meo, si Dauid mentiar: semen eius in æternum manebit.
E t thronus eius, sicut sol in conspectu meo, & sicut luna perfecta in æternum: & testis in cælo fidelis.
T u verò repulisti, & despexisti: distulisti Christum tuum.
A uertisti testamentum serui tui: prophanasti in terra sanctuarium eius.
D estruxisti omnes spes eius: posuisti firmamentum eius formidinem.
D iripuerunt eum omnes transeũtes viã: factus est opprobrium vicinis suis.
E xaltasti dexteram deprimentium eũ: lætificasti omnes inimicos eius.
A uertisti adiutorium gladij eius: & non es auxiliatus ei in bello.
D estruxisti eum ab emundatione: & sedem eius in terra collisisti.
M inorasti dies temporis eius: perfudisti eũ confusione.
V squequo Domine auertis in finem: exardescet, sicut ignis, ira tua?
M emorare, quæ mea substantia: nunquid enim vanè constituisti omnes filios hominum?
Q uis est homo, qui viuet, & non videbit mortẽ: eruet animam suam de manu inferi?
V bi sunt misericordiæ tuæ antiquæ Dñe: sicut iurasti dauid in veritate tua?
M emor esto domine opprobrij seruorum tuorum, quod continui in sinu meo multarum gentium.
Q uod exprobrauerunt inimici tui Domine, quod exprobrauerunt commutationem Christi tui.
B enedictus dñs in æternum: fiat fiat.

Ad Laudes Psalmus 99.

Vbilate Deo omnis terra: seruite domino in lætitia.
I ntroite in cõspectu eius in exultatione.
S citote quoniam dñs ipse est Deus: ipse fecit nos, & non ipsi nos.
P opulus eius, & oues pascuæ eius, introite portas eius in confessione: atria eius in hymnis confitemini illi.
L audate nomen eius, quoniam suauis est Dominus, in æternum misericordia eius, & vsque in generatione, & generationem veritas eius.

Psalmus 102.

B Enedic anima mea domino, & omnia, quæ intra me sunt, nomini sancto eius.
B enedic anima mea dño: & noli obliuisci omnes retributiones eius.
Q ui propitiatur om̃ibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas.
Q ui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia & miserationibus.

Qui replet in bonis desyderium tuum: renouabitur, vt aquilæ, iuuentus tua.
Faciens misericordias Dñs: & iudicium omnibus iniuriam patientibus.
Notas fecit vias suas Moysi: filijs Israel voluntates suas.
Miserator, & misericos dñs: longanimis, & multum misericors.
Non in perpetuum irascetur: neq; in æternum comminabitur.
Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis.
Quoniam secundum altitudinem cæli à terra, corroborauit misericordiam suam super timentes se.
Quantum distat ortus ab occidente: longè fecit à nobis iniquitates nostras.
Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est dominus timentibus se: quoniam ipse cognouit figmentum nostrum.
Recordatus est quoniam puluis sumus, homo sicut fœnum dies eius: tanquã flos agri, sic efflorebit.
Quoniam spiritus pertransibit in illo, & non subsistet: & non cognoscet amplius locum suum.
Misericordia aũt domini ab æterno, & vsq; in æternum super timentes eum.
Et iustitia illius in filios filiorũ: his, qui seruant testamentum eius,
Et memores sunt mandatorũ ipsius, ad faciendum ea.
Dominus in cælo parauit sedẽ suam: & regnum ipsius omnibus dominabitur.
Benedicite Domino oẽs angeli eius: potẽtes virtute, facientes verbũ illius, ad audiendam vocem sermonum eius.
Benedicite domino omnes virtutes eius, ministri eius, qui facitis voluntatem eius.
Benedicite domino omnia opera eius: in omni loco dominationis eius benedic anima mea Domino.

Canticum Moysi.

Exo di. 15. Cantemus domino: gloriosè enim magnificatus est, equum & ascensorẽ deiecit in mare.
Fortitudo mea, & laus mea Dñs: & factus est mihi in salutem.
Iste Deus meus, & glorificabo eum: Deus patris mei, & exaltabo eum.
Dominus quasi vir pugnator, omnipotens nomen eius currus Pharaonis, & exercitum eius proiecit in mare:
Electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Abyssi operuerunt eos, descenderũt in profundum quasi lapis.
Dextera tua Dñe magnificata est in fortitudine: dextera tua Domine percussit inimicum. Et in multitudine gloriæ tuæ deposuisti aduersarios tuos:
Misisti iram tuam, quæ deuorauit eos sicut stipulam. Et in spiritu furoris tui congregatæ sunt aquæ.
Stetit vnda fluens, congregatæ sunt abyssi in medio mari.
Dixit inimicus, Persequar, & comprehendam, diuidam spolia, implebitur anima mea:
Euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea.
Flauit spiritus tuus, & operuit eos mare: submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus.
Quis similis tui in fortibus Domine? quis similis tui? magnificus in sanctitate, terribilis, atq; laudabilis, & faciens mirabilia?
Extendisti manum tuam, & deuorauit eos terra. Dux fuisti in misericordia tua populo, quem redemisti:
Et portasti eum in fortitudine tua, ad habitaculum sanctum tuum.
Ascenderunt populi, & irati sunt: dolores obtinuerunt habitatores Philisthijm.
Tunc conturbati sunt principes Edom: robustos Moab obtinuit tremor: obriguerũt omnes habitatores Chanaan.
Irruat super eos formido, & pauor: in magnitudine brachij tui.
Fiant immobiles, quasi lapis: donec pertrãseat populus tuus Dñe, donec pertranseat populus tuus iste, quem possedisti.
Introduces eos, & plantabis in monte hæreditatis tuæ, firmissimo habitaculo tuo, qđ operatus es domine:

S anctuarium tuum domine, quod firmauerunt manus tuæ. Dñs regnabit in æternum & vltrà.
I ngressus est enim eques, Pharao cum curribus, & equitibus eius in mare: & reduxit super eos dominus aquas maris:
F ilij autẽ Israël ambulauerunt per siccum in medio eius.
Deinde Canticum Benedictus. folio 3.
Ad Primã Aña. Dominus. Psalmus. 8.

Omine Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in vniuersa terra?
Q uoniam eleuata est magnificentia tua super cælos.
E x ore infantium & lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos: vt destruas inimicum, & vltorem.
Q uoniam videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum: lunam, & stellas, quæ tu fundasti.
Q uid est homo, quòd memor es eius? aut filius hominis, quoniam visitas eum?
M inuisti eum paulo minus ab angelis: gloria, & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum.
O mnia subiecisti sub pedibus eius: oues, & boues vniuersas: insuper & pecora campi,
V olucres cæli, & pisces maris: qui perambulant semitas maris.
D omine dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in vniuersa terra.

Psalmus 26.

D Ominus illuminatio mea, & salus mea: quem timebo?
D ominus protector vitæ meæ: à quo trepidabo?
D um appropiant super me nocentes, vt edant carnes meas:
Q ui tribulant me inimici mei, ipsi infirmati sunt, & ceciderunt.
S i consistant aduersum me castra: nõ timebit cor meum.
S i exurgat aduersum me prælium: in hoc ego sperabo.
V nam petij à Domino, hanc requiram: vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ,
V t videam voluntatem Domini, & visitem templum eius.
Q uoniã abscondit me in tabernaculo suo: in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui.
I n petra exaltauit me: & nunc exaltauit caput meum super inimicos meos.
C ircuiui, & immolaui in tabernaculo eius hostiam vociferationis: cantabo, & psalmum dicam domino.
E xaudi Domine vocem meam, qua clamaui ad te: miserere mei, & exaudi me.
T ibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea: faciem tuam Domine requiram.
N e auertas faciem tuam à me: ne declines in ira à seruo tuo.
A diutor meus esto: ne derelinquas me, neque despicias me Deus salutaris meus.
Q uoniam pater meus, & mater mea dereliquerunt me: Dominus autẽ assumpsit me.
L egem pone mihi Domine in via tua: & dirige me in semita recta propter inimicos meos.
N e tradideris me in animas tribulantiũ me: quoniam insurrexerunt in me testes iniqui, & mentita est iniquitas sibi.
C redo videre bona Domini in terra viuentium.
E xpecta Dominum, viriliter age: & confortetur cor tuum, & sustine Dominum.

Psalmus 27.

A D te Domine clamabo, Deus meus ne sileas à me: nequando taceas à me, & assimilabor descendentibus in lacum.
E xaudi domine vocem deprecationis meę dum oro ad te, dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum.
N e simul tradas me cum peccatoribus: & cum operantibus iniquitatẽ ne perdas me:
Q ui loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum.
D a illis secundum opera eorum, & secundum nequitiam adinuentionum ipsorum:
S ecundum opera manuum eorũ tribue illis: redde retributionem eorum ipsis.
Q uoniam non intellexerunt opera Domi-

ni, & opera manuum eius: destrues illos, & non ædificabis eos.
B enedictus dominus: quoniam exaudiuit vocem deprecationis meæ.
D ominus adiutor meus, & ꝓtector meus: & in ipso sperauit cor meũ, & adiutus sum.
E t refloruit caro mea: & ex voluntate mea confitebor ei.
D ominus fortitudo plebis suæ: & ꝓtector saluationum Christi sui est.
S aluum fac populum tuum Domine, & benedic hæreditati tuæ: & reges eos, & extolle illos vsq; in æternum.
Antiphona. Dominus illuminatio mea, & salus mea. Deinde Symbolum, Credo.
Ad Tertiam Antiphona. Confitebor.

Psalmus 91.

Onum est confiteri Domino: & psallere nomini tuo altissime:
A d annunciandam manè misericordiam tuam, & veritatem tuam per noctem.
I n decachordo, psalterio, cum cantico, in cithara.
Q uia delectasti me Dñe in factura tua: & in operibus manuum tuarum exultabo.
Q uàm magnificata sunt opera tua Domine: nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ.
V ir insipiens non cognoscet: & stultus non intelliget hæc.
C ùm exorti fuerint peccatores sicut fœnũ, & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem,
V t intereant in seculum seculi: (tu autẽ altissimus in æternum Domine)
Q uoniã ecce inimici tui Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt: & disperdentur omnes, qui operantur iniquitatem.
E t exaltabitur, sicut vnicornis, cornu meũ & senectus mea in misericordia vberi.
E t despexit oculus meus inimicos meos: & insurgentibus in me malignantibus, audiet auris mea.
I ustus vt palma florebit: sicut cedrus Libani multiplicabitur.
P lantati in domo Dñi, in atrijs domus Dei nostri florebunt.
A dhuc multiplicabuntur in senecta vberi, & bene patientes erunt, vt annuntient,
Q uoniam rectus dñs Deus noster: & non est iniquitas in eo.

Psalmus 92.

D Ominus regnauit, decorem indutus est: indutus est Dominus fortitudinẽ, & præcinxit se.
E tenim firmauit orbem terræ: qui non cõmouebitur.
P arata sedes tua Deus extunc: à seculo tu es.
E leuauerunt flumina Domine, eleuauerũt flumina vocem suam,
E leuauerunt flumina fluctus suos, à vocibus aquarum multarum.
M irabiles elationes maris: mirabilis in altis Dominus.
T estimonia tua credibilia facta sunt nimis: domum tuam decet sanctitudo domine in longitudinem dierum.

Psalmus 107.

P Aratum cor meum Deus, paratum cor meum: cantabo, & psallam in gloria mea.
E xurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara: exurgã diluculo.
C onfitebor tibi in populis domine, & psallam tibi in nationibus.
Q uia magna est super cælos misericordia tua: & vsq; ad nubes veritas tua.
E xaltare super cælos Deus, & super omnẽ terram gloria tua: vt liberentur dilecti tui.
S aluum fac dextera tua, & exaudi me: Deus loquutus est in sancto suo.
E xultabo, & diuidam Sichimam: & cõuallem tabernaculorum dimetiar,
M eus est Galaad, & meus est Manasses: & Ephraim susceptio capitis mei.
I uda rex meus: Moab lebes spei meæ.
I n Idumæam extendam calceamentũ meũ: mihi alienigenæ amici facti sunt.
Q uis deducet me in ciuitatem munitam? quis deducet me vsq; in Idumæam?
N onne tu deus, qui repulisti nos? & non

exibis Deus in virtutibus nostris?
D a nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis.
I n deo faciemus virtutem: & ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.
Antiphona. Cõfitebor tibi in populis Domine. Ad Sextã Aña. Immola. Psal. 49.

Eus deorum dominus loquutus est: & vocauit terram.
A solis ortu vsq; ad occasum, ex Siõ species decoris eius,
D eus manifestè veniet: Deus noster, & non silebit,
I gnis in conspectu eius exardescet: & in circuitu eius tempestas valida.
A duocauit cælum desursum: & terram discernere populum suum.
C ongregate illi sanctos eius: qui ordinant testamentum eius super sacrificia.
E t annuntiabunt cæli iustitiam eius: quoniam Deus iudex est.
A udi populus meus, & loquar: Israël, & testificabor tibi: deus deus tuus ego sum.
N on in sacrificijs tuis arguam te: holocausta aũt tua in conspectu meo sunt semper.
N on accipiam de domo tua vitulos: neq; de gregibus tuis hircos.
Q uoniam meæ sunt omnes feræ syluarum: iumenta in montibus, & boues.
C ognoui omnia volatilia cæli: & pulchritudo agri mecum est.
S i esuriero, non dicam tibi: meus est enĩ orbis terræ, & plenitudo eius.
N unquid manducabo carnes taurorũ? aut sanguinem hircorum potabo?
I mmola Deo sacrificium laudis: & redde altissimo vota tua.
E t inuoca me in die tribulationis: eruam te, & honorificabis me.
P eccatori autẽ dixit Deus, Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentũ meũ per os tuum?
T u verò odisti disciplinam: & proiecisti sermones meos retrorsum.
Si videbas furem, currebas cùm eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas.
O s tuum abundauit malitia: & lingua tua concinnabat dolos.
S edens aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuæ ponebas scandalum: hæc fecisti, & tacui.
E xistimasti iniquè quòd ero tui similis: arguam te & statuam contra faciem tuam.
I ntelligite hæc qui obliuiscimini deum: nequando rapiat, & non sit qui eripiat.
S acrificium laudis honorificabit me: & illic iter, quo ostendam illi salutare Dei.

Psalmus 74.

C Onfitebimur tibi Deus, cõfitebimur, & inuocabimus nomen tuum.
N arrabimus mirabilia tua, cùm accepero tẽpus, ego iustitias iudicabo.
L iquefacta est terra, & omnes qui habitãt in ea: ego confirmaui columnas eius.
D ixi iniquis, nolite iniquè agere: & delinquentibus, Nolite exaltare cornu.
N olite extollere in altum cornu vestrum: nolite loqui aduersus Deum iniquitatem.
Q uia neque ab oriente, neque ab occidente, neque à desertis montibus: quoniã Deus iudex est.
Hunc humiliat, & hunc axaltat: quia calix in manu domini vini meri plenus misto.
E t inclinauit ex hoc in hoc: veruntamẽ fex eius non est exinanita: bibent omnes peccatores terræ.
E go autem annuntiabo in seculum: cantabo Deo Iacob.
E t omnia cornua peccatorum confringam: & exaltabuntur cornua iusti.

Psalmus 122.

A D te leuaui oculos meos, qui habitas in cælis.
E cce sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum.
S icut oculi ancillę in manibus dominæ suę: ita oculi nostri ad dominum Deum nostrũ, donec misereatur nostri.
M iserere nostri Domine, miserere nostri: quia multum repleti sumus despectione,
Q uia multum repleta est anima nostra: opprobrium abundãtibus, & despectio superbis. Antiphona. Immola Deo sacrificium laudis, & redde altissimo vota tua.

Ad Nonam Antiphona, Apud te.

Psalmus 35.

DIxit iniustus, vt delinquat in semetipso, non est timor Dei ante oculos eius.
Quoniam dolose egit in conspectu eius: vt inueniatur iniquitas eius ad odium.
Verba oris eius iniquitas, & dolus: noluit intelligere, vt bene ageret.
Iniquitatem meditatus est in cubili suo: astitit omni viæ non bonæ, malitiam autem nõ odiuit.
Domine, in cælo misericordia tua: & veritas tua vsq; ad nubes.
Iustitia tua, sicut montes Dei: iudicia tua abyssus multa.
Homines, & iumẽta saluabis domine: quem admodum multiplicasti misericordiam tuam Deus.
Filij autem hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt.
Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ: & torrente voluptatis tuæ potabis eos.
Quoniam apud te est fons vitæ: & in lumine tuo videbimus lumen.
Prætende misericordiam tuam scientibus te, & iustitiam tuam his, qui recto sunt corde.
Non veniat mihi pes superbiæ: & manus peccatoris non moueat me.
Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem: expulsi sunt, nec potuerunt stare.

Psalmus 82.

DEus quis similis erit tibi? ne taceas, neque compescaris Deus.
Quoniam ecce inimici tui sonuerũt: & qui oderunt te, extulerunt caput.
Super populum tuum malignauerunt consilium: & cogitauerunt aduersus sanctos tuos.
Dixerunt, Venite, & disperdamus eos de gente: & non memoretur nomen Israël vltrà.
Quoniam cogitauerunt vnanimiter: simul aduersum te testamentum disposuerunt, tabernacula Idumæorum, & Ismahelitæ,
Moab, & Agareni, Gebal, & Ammon, & Amalec: alieuigenæ cum habitantibus Tyrum.
Etenim Assur venit cum illis: facti sunt in adiutorium filijs Lot.
Fac illis sicut Madian & Sisaræ: sicut Iabin in torrente Cisson.
Disperierunt in Endor, facti sunt vt stercus terræ.
Pone principes eorũ sicut Oreb, & Zeb, & Zebee, & Salmana.
Omnes principes eorum, qui dixerunt, Hæreditate possideamus sanctuarium Dei.
Deus meus pone illos vt rotam, & sicut stipulam ante faciem venti.
Sicut ignis, qui comburit syluam: & sicut flãma comburens montes:
Ita persequeris illos in tempestate tua: & in ira tua turbabis eos.
Imple facies eorum ignominia: & quærent nomen tuum Domine.
Erubescant, & conturbentur in seculum seculi: & confundantur, & pereant.
Et cognoscant quia nomen tibi Dominus, tu solus altissimus in omni terra.

Psalmus 100.

MIsericordiã, & iudicium cantabo tibi Domine.
Psallam, & intelligam in via immaculata: quando venies ad me?
Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus meæ?
Non proponebam ante oculos meos rem iniustam: facientes præuaricationes odiui.
Non adhæsit mihi cor prauum: declinantẽ à me malignum non cognoscebam.
Detrahentem secretò proximo suo: hunc persequebar.
Superbo oculo, & insatiabili corde, cum hoc non edebam.
Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeant mecum: ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat.
Non habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam: qui loquitur iniqua, nõ direxit in conspectu oculorum meorum.
In matutino interficiebam omnes peccatores terræ: vt disperderem de ciuitate Domi-

ni omnes operantes iniquitatem.
Antiphona. Apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen.

Ad Vesperas. Psalmus 131.

MEmento domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius,
S icut iurauit Domino, votum vouit Deo Iacob:
S i introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectum strati mei,
S i dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem,
E t requiem temporibus meis: donec inueniã locum Dño, tabernaculum Deo Iacob.
E cce, audiuimus eam in Ephrata: inuenimus eam in campis syluæ.
I ntroibimus in tabernaculum eius: adorabimus in loco, vbi steterunt pedes eius.
S urge Domine in requiem tuam: tu, & arca sanctificationis tuæ.
S acerdotes tui induantur iustitia: & sancti tui exultent.
P ropter Dauid seruum tuum, non auertas faciem Christi tui.
I urauit Dominus Dauid veritatem, & non frustrabitur eam, De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.
S i custodierint filij tui testamentum meum: & testimonia mea hæc, quæ docebo eos:
E t filij eorum vsque in seculum, sedebunt super sedem tuam.
Q uoniam elegit Dominus Sion: elegit eã in habitationem sibi.
H æc requies mea in seculum seculi: hic habitabo, quoniam elegi eam.
V iduam eius benedicens benedicam: pauperes eius saturabo panibus.
S acerdotes eius induam salutari: & sancti eius exultatione exultabunt.
I lluc producam cornu Dauid, paraui lucernam Christo meo.
I nimicos eius induam confusione: super ipsum autem efflorebit sanctificatio mea.

Psalmus 136.

SVper flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, dũ recordaremur tui Sion.
I n salicibus in medio eius suspendimus organa nostra.
Q uia illic interrogauerunt nos, qui captiuos duxerunt nos, verba cantionum:
E t qui abduxerunt nos, Hymnum cantate nobis, de canticis Sion.
Q uomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?
S i oblitus fuero tui Ierusalem, obliuioni detur dextera mea.
A dhæreat lingua mea faucibus meis: si non meminero tui.
S i non proposuero Ierusalem in principio lætitiæ meæ.
M emor esto Domine filiorum Edõ, in die Ierusalem.
Q ui dicunt, Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea.
F ilia Babylonis misera: beatus, qui retribuet tibi retributionem tuam, quam retribuisti nobis.
B eatus, qui tenebit, & allidet paruulos tuos ad petram.

Psalmus 145.

LAuda anima mea dominum, laudabo Dominum in vita mea, psallam Deo meo, quandiu fuero.
N olite cõfidere in principibus: in filijs hominum, in quibus non est salus.
E xibit spiritus eius, & reuertetur in terram suam: in illa die peribũt omnes cogitationes eorum.
B eatus cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Domino Deo ipsius: qui fecit cælum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt.
Q ui custodit veritatem in seculum, facit iudicium iniuriam patientibus: dat escam esurientibus.
D ominus soluit compeditos: Dominus illuminat cæcos.
D ominus erigit elisos: Dñs diligit iustos.
D ominus custodit aduenas, pupillum & viduã suscipiet: & vias peccatorum disperdet.
R egnabit Dominus in secula Deus tuus Sion, in generatione & generationem.

Deinde Magnificat. folio 6.

Ad Completorium. Psalmus 45.

Eus noster refugium, & virtus, adiutor in tribulationibus, quę inuenerunt nos nimis.
Propterea nō timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris.
Sonuerunt, & turbatæ sunt aquæ eorū: conturbati sunt montes in fortitudine eius.
Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei: sanctificauit tabernaculum suum altissimus.
Deus in medio eius non cōmouebitur: adiuuabit eam Deus mane diluculo.
Conturbatæ sunt gentes, & inclinata sunt regna: dedit vocem suam, mota est terra.
Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster Deus Iacob.
Venite, & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terrā: auferens bella vsq; ad finem terræ.
Arcum conteret, & cōfringet arma: & scuta comburet igni.
Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus: exaltabor in gētibus, & exaltabor in terra.
Dominus virtutū nobiscum: susceptor noster Deus Iacob.

Psalmus 46.

OMnes Gentes plaudite manibus: iubilate Deo in voce exultationis,
Quoniam Dominus excelsus, terribilis, rex magnus super omnem terram.
Subiecit populos nobis: & Gentes sub pedibus nostris.
Elegit nobis hæreditatē suam: speciem Iacob, quem dilexit.
Ascendit Deus in iubilo: & Dominus in voce tubæ.
Psallite Deo nostro, psallite: psallite regi nostro, psallite.
Quoniam rex omnis terræ Deus: psallite sapienter.
Regnauit Deus super Gentes: Deus sedet super sedem sanctam suam.
Principes populorum cōgregati sunt cum Deo Abraham: quoniam dij fortes terræ vehementer eleuati sunt.

Psalmus 47.

MAgnus Dn̄s, & laudabilis nimis in ciuitate dei nostri, in monte sancto eius.
Fundatur exultatiōe vniuersæ terræ: mons Sion latera Aquilonis, ciuitas regis magni.
Deus in domibus eius cognoscetur: cùm suscipiet eam.
Quoniam ecce reges terræ cōgregati sunt conuenerunt in vnum.
Ipsi videntes, sic admirati sunt, conturbati sunt, cōmoti sunt: Tremor apprehēdit eos.
Ibi, dolores vt parturientis: in spiritu vehementi conteres naues Tharsis.
Sicut audiuimus sic vidimus in ciuitate Domini virtutum, in ciuitate Dei nostri: Deus fundauit eam in æternum.
Suscepimus deus misericordiā tuam in medio templi tui.
Secundum nomen tuū deus, sic & laus tua in fines terræ: iustitia plena est dextera tua.
Lætetur mons Sion, & exultent filiæ Iudæ: propter iudicia tua domine.
Circundate Sion, & complectimini eam: narrate in turribus eius.
Ponite corda vestra in virtute eius: & distribuite domos eius, vt enarretis in progenie altera:
Quoniā hic est deus, deus noster in æternū & in seculum seculi: ipse reget nos in secula.

Deinde Canticū. Nunc dimittis. folio 7.

Feria sexta ad Matutinum.

Psalmus 21.

Eus deus meus respice in me: quare me dereliquisti: longe à salute mea verba delictorum meorum.
Deus meus clamabo per diē, & non exaudies: & nocte, & non ad insipientiam mihi.
Tu autem in sancto habitas, laus Israël.
In te sperauerūt patres nostri: sperauerūt, & liberasti eos.
Ad te clamauerunt, & salui facti sunt: in te sperauerunt, & non sunt confusi.
Ego autem sum vermis, & non homo: opprobrium hominum, & abiectio plebis.
Omnes videntes me, deriserunt me: loquuti sunt labijs, & mouerunt caput.
Sperauit in domino, eripiat eum: saluum faciat eum, quoniam vult eum.

Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre: spes mea ab vberibus matris meæ, in te proiectus sum ex vtero.
De ventre matris meę Deus meus es tu: ne discesseris à me:
Quoniam tribulatio proxima est, quoniam non est, qui adiuuet.
Circundederunt me vituli multi: tauri pingues obsederunt me.
Aperuerunt super me os suum: sicut leo rapiens, & rugiens.
Sicut aqua effusus sum: & dispersa sunt omnia ossa mea.
Factum est cor meum, tanquam cera liquescens, in medio ventris mei.
Aruit, tanquam testa, virtus mea, & lingua mea adhæsit faucibus meis: & in puluerem mortis deduxisti me.
Quoniam circundederunt me canes multi: concilium malignantium obsedit me.
Foderunt manus meas, & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea.
Ipsi verò consyderauerunt, & inspexerunt me: diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.
Tu autem Dñe ne elongaueris auxilium tuum à me: ad defensionem meam cõspice.
Erue à framea animam meam: & de manu canis vnicam meam.
Salua me ex ore leonis: & à cornibus vnicornium humilitatem meam.
Narrabo nomen tuũ fratribus meis: in medio ecclesiæ laudabo te.
Qui timetis Dominum, laudate eum: vniuersum semen Iacob glorificate eum.
Timeat eum omne semen Israël: quoniam non spreuit, neque despexit deprecationem pauperis.
Nec auertit faciem suam à me: & cùm clamarem ad eum, exaudiuit me.
Apud te laus mea in ecclesia magna: vota mea reddam in conspectu timentium eum.
Edent pauperes, & saturabuntur: & laudabunt Dominum, qui requirunt eum: viuent corda eorum in seculum seculi.
Reminiscentur, & conuertentur ad Dominum vniuersi fines terræ,
Et adorabunt in conspectu eius vniuersæ familiæ gentium.
Quoniam Domini est regnum: & ipse dominabitur Gentium.
Mãducauerunt, & adorauerunt omnes pingues terræ: in cõspectu eius cadent omnes, qui descendunt in terram,
Et anima mea illi viuet: & semen meum seruiet ipsi.
Annuntiabitur Domino generatio ventura: & annuntiabunt cæli iustitiam eius populo, qui nascetur, quem fecit dominus.

Psalmus 68.

Saluum me fac deus, quoniam intrauerunt aquæ vsq; ad animam meam.
Infixus sum in limo profundi: & non est substantia.
Veni in altitudinem maris: & tempestas demersit me.
Laboraui clamans raucæ factæ sunt fauces meæ: defecerunt oculi mei, dum spero in deũ meum.
Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis.
Confortati sunt, qui persequuti sunt me inimici mei iniustè: quæ non rapui, tunc exoluebam.
Deus tu scis insipientiam meam: & delicta mea à te non sunt abscondita.
Non erubescãt in me, qui expectant te Domine: domine virtutum.
Non confundantur super me, qui quærunt te, deus Israël:
Quoniam propter te sustinui opprobrium: operuit confusio faciem meam.
Extraneus factus sum fratribus meis, & peregrinus filijs matris meæ.
Quoniam zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrãtium tibi ceciderunt super me.
Et operui in ieiunio animam meam: & factũ est in opprobrium mihi.
Et posui vestimentum meum cilicium: & factus sum illis in parabolam.
Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta: & in me psallebant qui bibebant vinum.

Ego vero orationem meã ad te Domine: tempus beneplaciti Deus.
In multitudine misericordiæ tuę exaudi me: in veritate salutis tuæ:
Eripe me de luto, vt non infigar: libera me ab his qui oderunt me, & de profundis aquarum.
Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum: neque vrgeat super me puteus os suum.
Exaudi me domine, quoniam benigna est misericordia tua: secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me.
Et ne auertas faciẽ tuam à puero tuo: quoniam tribulor, velociter exaudi me.
Intẽde animæ meæ, & libera eam: propter inimicos meos eripe me.
Tu scis improperium meum, & confusionẽ meam, & reuerentiam meam:
In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me, improperium expectauit cor meum & miseriam.
Et sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inueni.
Et dederunt in escam meã fel: & in siti mea potauerunt me aceto.
Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, & in retributiones, & in scandalum.
Obscurentur oculi eorũ ne videant: & dorsum eorum semper incurua.
Effunde super eos iram tuam: & furor iræ tuæ comprehendat eos.
Fiat habitatio eorum deserta: & in tabernaculis eorum non sit, qui inhabitet.
Quoniam, quem tu percussisti, persequuti sunt: & super dolorem vulnerum meorum addiderunt.
Appone iniquitatem super iniquitatem eorum: & non intrent in iustitiam tuam.
Deleantur de libro viuentium: & cum iustis non scribantur.
Ego sum pauper & dolens: salus tua Deus suscepit me.
Laudabo nomen Dei cum cantico: & magnificabo eum in laude:
Et placebit Deo super vitulum nouellum cornua producentem, & vngulas.
Videãt pauperes, & lætẽtur: quærite Deũ, & viuet anima vestra:
Quoniam exaudiuit pauperes dominus: & vinctos suos non despexit.
Laudent illum cæli & terra, mare, & omnia reptilia in eis.
Quoniam deus saluum faciet Sion, & ædificabuntur ciuitates Iudæ.
Et inhabitabunt ibi, & hæreditate acquirẽt eam.
Et semen seruorum eius possidebit eam, & qui diligunt nomen eius habitabunt in ea.

Psalmus 70.

IN te dñe speraui, non cõfundar in æternum: in iustitia tua libera me & eripe me.
Inclina ad me aurem tuam, & salua me.
Esto mihi in deum protectorem, & in locum munitum: vt saluum me facias.
Quoniam firmamentum meum & refugiũ meum es tu.
Deus meus eripe me de manu peccatoris, & de manu contra legem agentis, & iniqui:
Quoniam tu es patiẽtia mea Domine: Domine spes mea à iuuentute mea.
In te confirmatus sum ex vtero: de ventre matris meæ tu es protector meus.
In te cantatio mea semper: tanquam prodigiũ factus sum multis, & tu adiutor fortis.
Repleatur os meum laude: vt cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam.
Ne proijcias me in tempore senectutis: cùm defecerit virtus mea, ne derelinquas me:
Quia dixerunt inimici mei mihi: & qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in vnum,
Dicentes, Deus dereliquit eum: persequimini, & comprehendite eum: quia non est qui eripiat.
Deus ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum respice.
Confundantur & deficiant detrahẽtes animæ meæ: operiantur confusione, & pudore, qui quærunt mala mihi.
Ego autem semper sperabo: & adijciam super omnem laudem tuam.
Os meum annuntiabit iustitiam tuam: tota die salutare tuum.

Q uoniã non cognoui literaturam, introibo in potentias Domini: Domine memorabor iustitiæ tuæ solius.
D eus, docuisti me à iuuentute mea: & vsq; nunc pronuntiabo mirabilia tua,
E t vsque in senectam & senium: Deus ne derelinquas me,
D onec annuntiem brachium tuum generationi omni, quæ ventura est:
P otentiam tuam, & iustitiam tuam Deus vsq; in altissima, quæ fecisti, magnalia: Deus quis similis tibi?
Q uantas ostendisti mihi tribulationes multas & malas: & conuersus viuificasti me: & de abyssis terræ iterum reduxisti me.
M ultiplicasti magnificentiam tuã: & conuersus consolatus es me.
N am & ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatẽ tuam Deus: psallam tibi in cithara sanctus Israël.
E xultabunt labia mea cùm cantauero tibi: & anima mea, quam redemisti.
S ed lingua mea tota die meditabitur iustitiã tuam, cùm confusi, & reueriti fuerint, qui quærunt mala mihi.

Ad Laudes. Psalmus 148.

Audate Dominum de cælis: laudate eum in excelsis.
L audate eum omnes angeli eius, laudate eum omnes virtutes eius.
L audate eum Sol, & Luna: laudate eum omnes stellæ, & lumen.
L audate eum cæli cælorum: & aquæ, quæ super cælos sunt, laudent nomen domini.
Q uia ipse dixit, & facta sunt: ipse mãdauit, & creata sunt.
S tatuit in ea in æternum, & in seculum seculi: præceptum posuit, & non preteribit.
L audate Dominum de terra: dracones, & omnes abyssi.
I gnis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum, quæ faciunt verbum eius.
M ontes, & omnes colles: ligna fructifera, & omnes cedri.
B estiæ, & vniuersa pecora, serpentes, & volucres pennatæ.
R eges terrę, & omnes populi, principes, & omnes iudices terræ:
I uuenes, & virgines, senes cum iunioribus, laudent nomen Domini: quia exaltatum est nomen eius solius.
C onfessio eius super cælum, & terram: & exaltauit cornu populi sui.
H ymnus omnibus sanctis eius: filijs Israël populo appropinquanti sibi.

Psalmus 149

C Antate domino cãticum nouum: laus eius in ecclesia sanctorum.
L ætetur Israël in eo qui fecit eum: & filiæ Sion exultent in rege suo.
L audent nomen eius in choro: in tympano & psalterio psallant ei.
Q uia beneplacitum est Domino in populo suo, & exaltauit mansuetos in salutem.
E xultabunt sancti in gloria: lætabuntur in cubilibus suis.
E xultationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum:
A d faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis:
A d alligandos reges eorum in cõpedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis:
V t faciant in eis iudicium conscriptum: gloria hæc est omnibus sanctis eius.

Canticum Habacuc.

D Omine audiui auditionem tuam, & timui. Haba. 3.
D omine opus tuum in medio annorum, viuifica illud:
I n medio annorum notum facies: cùm iratus fueris, misericordiæ recordaberis.
D eus ab Austro veniet, & sanctus de monte Pharan.
O peruit cælos gloria eius: & laudis eius plena est terra.
S plendor eius vt lux erit, cornua in manibus eius.
I bi abscondita est fortitudo eius. Ante faciẽ eius ibit mors,
E t egredietur diabolus ante pedes eius. Stetit, & mensus est terram:
A spexit, & dissoluit Gentes: & cõtriti sunt montes seculi:
I ncuruati sunt colles mundi, ab itineribus

æternitatis eius.
Pro iniquitate vidi tentoria Aethiopiæ, turbabuntur pelles terræ Madian.
Nunquid in fluminibus iratus es Domine? aut in fluminibus furor tuus? vel in mari indignatio tua,
Quia ascendes super equos tuos: & quadrigæ tuæ saluatio?
Suscitans suscitabis arcum tuum: iuramenta tribubus, quæ loquutus es:
Fluuios scindes terræ. Viderũt te, & doluerunt montes, gurges aquarum transijt.
Dedit abyssus vocem suam, altitudo manus suas leuauit.
Sol, & Luna steterunt in habitaculo suo, in luce sagittarum tuarũ ibunt, in splendore fulgurantis hastæ tuæ.
In fremitu conculcabis terram: & in furore obstupefacies gentes.
Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo.
Percussisti caput de domo impij: denudasti fundamentum vsque ad collum.
Maledixisti sceptris eius, capiti bellatorum eius, venietibus vt turbo ad dispergẽdũ me.
Exultatio eorũ, sicut eius qui deuorat pauperem in abscondito.
Viam fecisti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum.
Audiui, & conturbatus est venter meus, à voce contremuerunt labia mea.
Ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat:
Vt requiescam in die tribulationis, vt ascendam ad populum accinctum nostrum.
Ficus enim non florebit, & non erit germẽ in vineis:
Mentietur opus oliuæ, & arua nõ afferent cibum:
Abscindetur de ouili pecus: & non erit armentum in præsepibus.
Ego autem in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo.
Deus Dominus fortitudo mea, & ponet pedes meos quasi ceruorum.
Et super excelsa mea deducet me victor, in psalmis canentem.

Deinde Canticum. Benedictus.
Ad primam Antipho. Cor mundum.
Psalmus 2.

Quare fremuerunt Gentes: & populi meditati sunt inania.
Astiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in vnum aduersus Dominum, & aduersus Christum eius.
Dirumpamus vincula eorum, & proijciamus à nobis iugum ipsorum.
Qui habitat in cælis, irridebit eos: & Dominus subsannabit eos.
Tunc loquetur ad eos in ira sua: & in furore suo conturbabit eos.
Ego autẽ constitutus sum rex ab eo super Sion mõtem sanctum eius, prædicans præceptum eius.
Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te.
Postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.
Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos.
Et nunc reges intelligite: erudimini, qui iudicatis terram,
Seruite Domino in timore: & exultate ei cum tremore.
Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur dominus, & pereatis de via iusta.
Cùm exarserit in breui ira eius, beati omes, qui confidunt in eo.

Psalmus 11.

SAluum me fac Domine, quoniam defecit sanctus, quoniam diminutæ sunt veritates à filijs hominum.
Vana loquuti sunt vnusquisque ad proximum suum: labia dolosa, in corde, & corde loquuti sunt.
Disperdat Dominus vniuersa labia dolosa: & linguam magniloquam.
Qui dixerunt, Linguam nostram magnificabimus: labia nostra à nobis sunt: quis noster Dominus est?
Propter miseriam inopum, & gemitũ pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus.
Ponam in salutari: fiducialiter agam in eo.

E loquia dñi, eloqa casta: argentũ igne examinatũ, ꝓbatũ terræ, purgatum septuplum:
T u Domine seruabis nos: & custodies nos à generatione hac in æternum.
I n circuitu impij ambulant: secundũ altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

Psalmus 50.

M Iserere mei Deus secundum magnã misericordiam tuam,
E t secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.
A mplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.
Q uoniam iniquitatem meã ego cognosco: & peccatum meum contra me est semper.
T ibi soli peccaui, & malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas, cùm iudicaris.
E cce enim in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.
E cce enim veritatem dilexisti: incerta, & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.
A sperges me hyssopo, & mundabor, lauabis me, & super niuem dealbabor.
A uditui meo dabis gaudium, & lætitiam: & exultabunt ossa humiliata.
A uerte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.
C or mundum crea in me Deus: & spiritum rectum innoua in visceribus meis,
N e proijcias me à facie tua, & spiritum sanctum tuum ne auferas à me.
R edde mihi lætitiam salutaris tui: & spiritu principali confirma me.
D ocebo iniquos vias tuas: & impij ad te conuertentur.
L ibera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meę: & exultabit lingua mea iustitiam tuam.
D omine, labia mea aperies: & os meum annuntiabit laudem tuam.
Q uoniam, si voluisses, sacrificium dedissem: vtiq; holocaustis non delectaberis.
S acrificium Deo, spiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum, Deus non despicies.
B enignè fac Domine in bona volũtate tua Sion: vt ædificentur muri Ierusalem.
T unc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.

Antipho. Cor mundũ crea in me deus.

Deinde Credo. Ad tertiam Antiphona, Ne derelinquas. Psalmus. 3.

D Omine, quid multiplicati sunt, qui tribulant me? multi insurgunt aduersum me.
M ulti dicunt animæ meæ, Non est salus ipsi in Deo eius.
T u autem Domine susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meum.
V oce mea ad Dominum clamaui: & exaudiuit me de monte sancto suo.
E go dormiui, & soporatus sum: & exurrexi quia Dominus suscepit me.
N on timebo millia populi circundãtis me, exurge domine: saluum me fac deus meus.
Q uoniam tu percussisti omnes aduersantes mihi sine causa: dentes peccatorum contriuisti.
D omini est salus: & super populum tuũ benedictio tua.

Psalmus 37.

D Omine, ne in furore tuo argua me, neq; in ira tua corripias me.
Q uoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, & confirmasti super me manum tuam.
N on est sanitas in carne mea à facie irę tuę: non est pax ossibus meis à facie peccatorum meorum.
Q uoniã iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue, grauatæ sunt super me.
P utruerunt, & corruptæ sunt cicatrices meæ à facie insipentiæ meæ.
M iser factus sum, & curuatus sum vsq; in finem: tota die contristatus ingrediebar.
Q uoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: & non est sanitas in carne mea,
A fflictus sum, & humiliatus sum nimis: rugiebam à gemitu cordis mei.
D omine, ante te omne desyderiũ meum: & gemitus meus à te non est absconditus.
C or meum conturbatum est, dereliquit me

virtus mea: & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.
A mici mei, & proximi mei, aduersum me appropinquauerunt, & steterunt.
E t qui iuxta me erant, de longe steterunt: & vim faciebant, qui quærebant animam meam.
E t qui inquirebant mala mihi, loquuti sunt vanitates, & dolos tota die meditabantur.
E go autem, tanquam surdus, non audiebam: & sicut mutus non aperiens os suum.
E t factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones.
Q uoniam in te Domine speraui, tu exaudies me Domine Deus meus.
Q uia dixi, Nequando supergaudeant mihi inimici mei: & dum commouentur pedes mei, super magna loquuti sunt.
Q uoniam ego in flagella paratus sum: & dolor meus in conspectu meo semper.
Q uoniam iniquitatem mea annuntiabo: & cogitabo pro peccato meo,
I nimici autem mei viuunt, & confirmati sunt super me: & multiplicati sunt, qui oderunt me inique.
Q ui retribuũt mala pro bonis, detrahebãt mihi, quoniam sequebar bonitatem.
N e derelinquas me Domine deus meus: ne discesseris à me.
Intẽde in adiutoriũ meum, Domine Deus salutis meæ. Psalmus 55.

M Iserere mei deus, quoniam conculcauit me homo, tota die impugnans tribulauit me.
C onculcauerunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes aduersum me.
A b altitudine diei timebo: ego vero in te sperabo.
I n Deo laudabo sermones meos, in Deo speraui: non timebo, quid faciat mihi caro.
T ota die verba mea execrabãtur: aduersum me omnes cogitationes eorum in malum.
Inhabitabunt, & abscondent: ipsi calcaneũ meum obseruabunt.
Sicut sustinuerunt animã meam, pro nihilo saluos facies illos: in ira populos cõfringes.
Deus, vitam meam annuntiaui tibi: posuisti lachrymas meas in conspectu tuo.
S icut & in promissione tua: tunc cõuertentur inimici mei retrorsum,
I n quacunq; die inuocauero te: ecce cognoui, quoniam deus meus es.
I n deo laudabo verbum, in domino laudabo sermonem: in deo speraui, non timebo quid faciat mihi homo.
I n me sunt deus vota tua, quæ reddam, laudationes tibi.
Q uoniam eripuisti animam meam de morte, & pedes meos de lapsu, vt placeam coram deo in lumine viuentium.
Aña, Ne derelinquas me dñe deus meus.

Ad Sextam Antiphona, Clamabo.

Psalmus 56.

Iserere mei deus, miserere mei: quoniam in te confidit anima mea.
E t in vmbra alarum tuarũ sperabo: donec transeat iniquitas.
C lamabo ad deum altissimum: deum qui benefecit mihi.
M isit de cælo, & liberauit me: dedit in opprobrium conculcantes me.
M isit deus misericordiã suam, & veritatem suam, & eripuit animã meam de medio catulorum leonum: dormiui conturbatus.
F ilij hominum, dentes eorũ arma & sagittæ: & lingua eorum, gladius acutus.
Exaltare super cælos deus: & super omnem terram gloria tua.
L aqueum parauerunt pedibus meis: & incuruauerunt animam meam.
F oderunt ante faciem meam foueam: & inciderunt in eam.
P aratum cor meum deus, paratũ cor meũ: cantabo, & psalmum dicam.
E xurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara: exurgam diluculo.
Confitebor tibi in populis domine: & psalmum dicam tibi in gentibus:
Quoniam magnificata est vsq; ad cælos misericordia tua, & vsq; ad nubes veritas tua.
Exaltare super cælos deus: & super omnem terram gloria tua.

Psalmus 63.

EXaudi Deus orationem meam, cùm deprecor: à timore inimici eripe animã meam.
Protexisti me à conuentu malignantium: à multitudine operantium iniquitatem:
Qui exacuerunt vt gladium linguas suas, intenderunt arcum, rẽ amaram: vt sagittẽt in occultis immaculatum.
Subitò sagittabunt eum, & non timebunt: firmauerunt sibi sermonem nequam.
Narrauerunt, vt absconderent laqueos: dixerunt, Quis videbit eos?
Scrutati sunt iniquitates: defecerunt scrutantes scrutinio.
Accedet homo ad cor altum: & exaltabitur Deus.
Sagittæ paruulorũ factæ sunt plagæ eorũ: & infirmatæ sunt cõtra eos linguæ eorum.
Conturbati sunt omnes, qui videbant eos: & timuit omnis homo.
Et annuntiauerunt opera Dei, & facta eius intellexerunt.
Lætabitur iustus in Domino, & sperabit in eo: & laudabuntur omnes recti corde.

Psalmus 139.

ERipe me Domine ab homine malo, à viro iniquo eripe me.
Qui cogitauerunt iniquitates in corde: tota die constituebant prælia.
Acuerunt linguas suas sicut serpentes: venenum aspidum sub labijs eorum.
Custodi me Domine de manu peccatoris: & ab hominibus iniquis eripe me.
Qui cogitauerunt supplantare gressus meos: absconderunt superbi laqueum mihi.
Et funes extenderũt in laqueum: iuxta iter scandalum posuerunt mihi.
Dixi domino, deus meus es tu: exaudi domine vocem deprecationis meæ.
Domine deus virtus salutis meæ: obumbrasti super caput meum in die belli.
Ne tradas me Dñe à desyderio meo peccatori: cogitauerunt cõtra me, ne derelinquas me, ne forte exaltentur.
Caput circuitus eorum: labor labiorũ ipsorum operiet eos.
Cadent super eos carbones: in ignẽ deijcies eos, in miserijs non subsistent.
Vir linguosus nõ dirigetur in terra: virum iniustum mala capient in interitu.
Cognoui quia faciet Dominus iudiciũ inopis: & vindictam pauperum.
Veruntamẽ iusti cõfitebuntur nomini tuo: & habitabunt recti cum vultu tuo.

Antiph. Clamabo ad Deum altissimum.

Ad Nonam. Antiph. Rex noster.

Psalmus 60.

EXaudi Deus deprecationem meã: intende orationi meæ.
A finibus terræ ad te clamaui, dum anxiaretur cor meum in petra exaltasti me.
Deduxisti me, quia factus es spes mea: turris fortitudinis à facie inimici.
Inhabitatio in tabernaculo tuo in secula: protegar in velamento alarum tuarum.
Quoniam tu Deus meus exaudisti orationem meam: dedisti hæreditatem, timentibus nomen tuum.
Dies super dies regis adijcies: annos eius vsque in diem generationis, & generationis.
Permanet in æternũ in conspectu Dei: misericordiam, & veritatem eius quis requiret?
Sic psalmũ dicam nomini tuo in seculum seculi: vt reddam vota mea, de die in diem.

Psalmus 69.

DEus in adiutoriũ meum intende: Domine ad adiuuandum me festina.
Confundantur, & reuereantur, qui quærũt animam meam.
Auertantur retrorsum & erubescant, qui volunt mihi mala.
Auertantur statim erubescentes: qui dicũt mihi, Euge, euge.
Exultent, & lætentur in te omnes, qui quærunt te: & dicãt semper, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.
Ego verò egenus, & pauper sum: Deus adiuua me.
Adiutor meus, & liberator meus es tu: Domine ne moreris.

Psalmus 73.

VT quid Deus repulisti in finem: iratus est furor tuus super oues pascuæ tuæ?

M emor esto cõgregationis tuę: quam possedisti ab initio.
R edemisti virgam hæreditatis tuæ: mons Sion in quo habitasti in eo.
L eua manus tuas in superbias eorum in finem: quanta malignatus est inimicus in sancto?
E t gloriati sunt qui oderũt te: in medio solennitatis tuæ.
P osuerunt signa sua, signa: & non cognouerunt sicut in exitu super summum.
Q uasi in sylua lignorum securibus exciderũt ianuas eius in idipsum: in securi, & ascia deiecerunt eam.
I ncenderunt igni sanctuarium tuum: in terra polluerunt tabernaculum nominis tui.
D ixerunt in corde suo cognatio eorum simul, Quiescere faciamus omnes dies festos dei à terra.
S igna nostra non vidimus, iam non est propheta: & nos non cognoscet amplius.
V squequo deus improperabit inimicus: irritat aduersarius nomen tuum in finem?
V t quid auertis manum tuam, & dexteram tuam de medio sinu tuo in finem?
D eus autem rex noster ante secula, operatus est salutem in medio terræ.
T u confirmasti in virtute tua mare: contribulasti capita draconum, in aquis.
T u confregisti capita draconis: dedisti eum escam populis Aethiopum.
T u dirupisti fontes, & torrentes: tu siccasti fluuios Ethan.
T uus est dies, & tua est nox: tu fabricatus es auroram, & solem.
T u fecisti omnes terminos terræ: æstatem & ver, tu plasmasti ea.
M emor esto huius, inimicus improperauit Domino: & populus insipiens incitauit nomen tuum.
N e tradas bestijs animas confitentium tibi: & animas pauperum tuorum ne obliuiscaris in finem.
R espice in testamentum tuum: quia repleti sunt, qui obscurati sunt terræ domibus iniquitatum.
N e auertatur humilis factus confusus: pauper: & inops laudabunt nomen tuum.
E xurge deus, iudica causam tuam: memor esto improperiorum tuorum eorum, quę ab insipiente sunt tota die.
N e obliuiscaris voces inimicorũ tuorũ: superbia eorum, qui te oderũt, ascẽdit semper.
Antiphona. Rex noster ante secula, operatus est salutem in medio terræ.

Ad Vesperas. Psalmus 139.

Onfitebor tibi domine in toto corde meo: quoniam audisti verba oris mei.
I n conspectu angelorum psallam tibi: adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.
S uper misericordia tua, & veritate tua: quoniam magnificasti super omne nomen, sanctum tuum.
I n quacũque die inuocauero te, exaudi me: multiplicabis in anima mea virtutem.
C onfiteãtur tibi Domine omnes reges terræ: quia audierunt omnia verba oris tui.
E t cantent in vijs domini: quoniam magna est gloria domini.
Q uoniã excelsus dominus, & humilia respicit, & alta a longè cognoscit.
S i ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me: & super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam, & saluum me fecit dextera tua.
D ominus retribuet ꝓ me: dñe misericordia tua in seculũ: opa manuũ tuarũ ne despicias.

Psalmus 138.

D Omine probasti me, & cognouisti me: tu cognouisti sessionem meam, & resurrectionem meam.
I ntellexisti cogitationes meas de lõge: semitam meam, & funiculum meum inuestigasti.
E t omnes vias meas præuidisti: quia non est sermo in lingua mea.
E cce tu Domine cognouisti omnia, nouissima & antiqua. tu formasti me, & posuisti super me manum tuam.
M irabilis facta est scientia tua ex me: confortata est, & non potero ad eam.
Q uò ibo à spiritu tuo? & quò à facie tua fugiam?

S i ascendero in cælum, tu illic es: si descendero in infernum, ades.
S i sumpsero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris.
E tenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.
E t dixi, Forsitan tenebræ conculcabũt me: & nox illuminatio mea in delicijs meis.
Q uia tenebræ non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebræ eius, ita & lumen eius.
Q uia tu possedisti renes meos: suscepisti me de vtero matris meæ.
C õfitebor tibi, quia terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua, & anima mea cognoscet nimis.
N on est occultatum os meum à te, quod fecisti in occulto: & substantia mea in inferioribus terræ.
I mperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribẽtur: & dies formabuntur, & nemo in eis.
M ihi aũt nimis honorificati sunt amici tui deus: nimis cõfortatus est principatus eorũ.
D inumerabo eos, & super arenã multiplicabuntur: exurrexi, & adhuc sum tecum.
S i occideris Deus peccatores: viri sanguinũ declinate à me.
Q uia dicitis in cogitatione: accipient in vanitate ciuitates suas.
N onne, qui oderunt te Domine, oderam: & super inimicos tuos tabescebam?
P erfecto odio oderã illos: inimici facti sunt mihi.
P roba me Deus, & scito cor meum: interroga me, & cognosce semitas meas.
E t vide, si via iniquitatis in me est: & deduc me in via æterna.

Psalmus 141.

V Oce mea ad Dominum clamaui: voce mea ad Dñm deprecatus sum.
E ffundo in conspectu eius orationẽ meã: & tribulationem meam, ante ipsum pronũtio.
I n deficiendo ex me spiritum meum, & tu cognouisti semitas meas.
I n via hac, qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi.
C onsyderabam ad dexteram, & videbam: & non erat qui cognosceret me.
P erijt fuga à me: & nõ est qui requirat animam meam.
C lamaui ad te Domine, dixi, Tu es spes mea, portio mea in terra viuentium.
I ntende ad deprecationem meam: quia humiliatus sum nimis.
L ibera me à persequentibus me: quia confortati sunt super me.
E duc de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo: me expectant iusti, donec retribuas mihi.

Deinde Magnificat. folio 6.

Ad Completorium. Psalmus 12.

Vsquequo Domine obliuisceris me in finem? vsquequo auertis faciem tuam à me?
Q uandiu ponam cõsilia in anima mea: dolorem in corde meo per diem?
V squequo exaltabitur inimicus meus super me? respice, & exaudi me Dñe Deus meus.
I llumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus, Præualui aduersus eum:
Q ui tribulant me, exultabunt si motus fuero. Ego autem in misericordia tua speraui.
E xultabit cor meum in salutari tuo: cantabo Domino, qui bona tribuit mihi, & psallam nomini Domini altissimi.

Psalmus 85.

I Nclina Domine aurem tuam, & exaudi me: quoniam inops, & pauper sum ego.
C ustodi animam meam, quoniam sanctus sum: saluum fac seruum tuum Deus meus sperantem in te.
M iserere mei Domine, quoniam ad te clamaui tota die: lætifica animam serui tui, quoniam ad te Domine animam meam leuaui.
Q uoniam tu Dñe suauis, & mitis, & multæ misericordiæ omnibus inuocantibus te.
A uribus percipe domine orationem meã, & intende voci deprecationis meæ.
I n die tribulationis meæ clamaui ad te: quia exaudisti me.
N on est similis tui in dijs Domine, & non est secundum opera tua.

O mnes gentes,quascunque fecisti, venient, & adorabunt coram te Domine:& glorificabunt nomen tuum:
Q uoniam magnus es tu,& faciens mirabilia:tu es Deus solus.
D educ me Domine in via tua,& ingrediar in veritate tua:lætetur cor meum,vt timeat nomen tuum.
C onfitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum,
Q uia misericordia tua magna est super me: & eruisti animã meam ex inferno inferiori.
D eus iniqui insurrexerunt super me:& synagôga potentiũ quæsierunt animã meam: & non proposuerunt te in conspectu tuo.
E t tu Dñe Deus miserator, & misericors, patiens,& multæ misericordiæ,& verax,
R espice in me,& miserere mei, da imperiũ tuum puero tuo:& saluum fac filium ancillæ tuæ.
F ac mecum signũ in bonũ,vt videant, qui oderunt me,& cõfundantur:quoniã tu Domine adiuuisti me,& consolatus es me.

Psalmus 140.

D Omine,clamaui ad te,exaudi me:intẽde voci meæ,cùm clamauero ad te.
Dirigatur oratio mea,sicut incensum,in cõspectu tuo:eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.
P one Domine custodiam ori meo : & ostiũ circunstantiæ labijs meis.
N on declines cor meũ in verba malitiæ,ad excusandas excusationes in peccatis,
C um hominibus operantibus iniquitatem: & non communicabo cum electis eorum.
C orripiet me iustus in misericordia, & increpabit me : oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.
Q uoniam adhuc,& oratio mea in beneplacitis eorum:absorpti sunt iuncti petræ iudices eorum.
A udient verba mea,quoniam potuerũt:sicut crassitudo terræ erupta est super terrã.
D issipata sunt ossa nostra secus infernum: quia ad te Domine,Domine oculi mei,in te speraui,non auferas animam meam.
C ustodi me à laqueo,quem statuerũt mihi: & à scandalis operantium iniquitatem.
C adent in retiaculo eius peccatores:singulariter sum ego,donec transeam.

Deinde. Nunc dimittis. folio. 7.

Sabbato ad Matutinum.

Psalmus 54.

Onfitemini Domino, & inuocate nomen eius:annuntiate inter gentes opera eius.
C antate ei,& psallite ei,narrate omnia mirabilia eius.
L audamini in nomine sancto eius : lætetur cor quærentium Dominum.
Q uærite Dominũ,& confirmamini, quærite faciem eius semper.
M emẽtote mirabilium eius quæ fecit:prodigia eius,& iudicia oris eius,
S emen Abraham,serui eius,filij Iacob,electi eius.
I pse dominus Deus noster:in vniuersa terra iudicia eius.
M emor fuit in seculum testamenti sui,verbi quod mandauit in mille generationes.
Q uod disposuit ad Abraham:& iuramenti sui ad Isaac:
E t statuit illud Iacob in præceptum:& Israëli in testamentum æternum.
D icens,Tibi dabo terram Chanaan, funiculum hæreditatis vestræ.
C ùm essent numero breui,paucissimi, & incolæ eius:
E t pertransierunt de gente in gentem : & de regno ad populum alterum.
N on reliquit hominem nocere eis:& corripuit pro eis reges.
N olite tangere Christos meos : & in prophetis meis nolite malignari.
E t vocauit famem super terram : & omne firmamentum panis contriuit.
M isit ante eos virum:in seruum venundatus est Ioseph.
H umiliauerunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransijt animam eius,donec veniret verbum eius.
E loquium domini inflammauit eum : misit rex,& soluit eum,principes populorum, &

dimisit eum.
Constituit eum dominum domus suæ, & principem omnis possessionis suæ:
Vt erudiret principes eius sicut semetipm: & senes eius prudentiam doceret.
Et intrauit Israël in Aegyptum: & Iacob accola fuit in terra Cham.
Et auxit populum suum vehementer, & firmauit eum super inimicos eius.
Conuerttit cor eorum vt audiret populum eius: & dolum facerent in seruos eius.
Misit Myosen seruum suum: Aaron quē elegit ipsum.
posuit in eis verba signorū suorum: & prodigiorum in terra Cham.
Misit tenebras, & obscurauit: & nō exacerbauit sermones suos.
Conuertit aquas eorum in sanguinem: & occidit pisces eorum.
Edidit terra eorum ranas, in penetralibus regum ipsorum.
Dixit, & venit cynomyia, & ciniphes, in omnibus finibus eorum.
posuit pluuias eorum grādinem: ignem cōburentem in terra ipsorum.
Et percussit vineas eorum, & ficulneas eorum: & contriuit lignum finium eorum.
Dixit, & venit locusta, & bruchus, cuius nō erat numerus:
Et comedit omne fœnum in terra eorū: & comedit omnem fructum terræ eorum.
Et percussit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum.
Et eduxit eos cum argento, & auro: & nō erat in tribubus eorum infirmus.
Lætata est Aegyptus in profectiōe eorum: quia incubuit timor eorum super eos.
Expandit nubem in protectionem eorum: & ignem, vt luceret eis per noctem.
Petierunt, & venit coturnix: & pane cæli saturauit eos.
Dirupit petram, & fluxerunt aquę: abierūt in sicco flumina.
Quoniā memor fuit verbi sancti sui, quod habuit ad Abraham puerum suum.
Et eduxit populum suum in exultatione: & electos suos in lætitia.
Et dedit illis regiones gentium: & labores populorum possederunt:
Vt custodiant iustificationes eius: & legem eius exquirant.

Psalmus 105.

Confitemini Dn̄o, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius,
Quis loquetur potentias Domini, auditas faciet omnes laudes eius?
Beati, qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore.
Memento nostri Domine, in beneplacito populi tui: visita nos in salutari tuo:
Ad videndum in bonitate electorum tuorum, ad lætādum in lætitia gentis tuæ: vt lauderis cum hæreditate tua.
Peccauimus cū patribus nostris: iniustè egimus, iniquitatem fecimus.
Patres nostri in Aegypto non intellexerūt mirabilia tua: non fuerunt memores multitudinis misericordiæ tuæ.
Et irritauerunt ascendentes in mare, mare rubrum.
Et saluauit eos propter nomen suum: vt notam faceret potentiam suam.
Et increpasti mare rubrum, & exiccatū est: & deduxit eos in abyssis sicut in deserto.
Et saluauit eos de manu odientium: & redemit eos de manu inimici.
Et operuit aqua tribulantes eos: vnus ex eis non remansit.
Et crediderunt verbis eius, & laudauerunt laudem eius.
Citò fecerunt, obliti sunt operum eius: & non sustinuerunt consilium eius.
Et concupierunt concupiscentiam in deserto: & tentauerunt Deum in inaquoso:
Et dedit eis petitionem ipsorum: & misit saturitatem in animas eorum,
Et irritauerunt Moysen in castris: Aaron sanctum Domini.
Aperta est terra, & deglutiuit Dathan: & operuit super congregationem Abirom.
Et exarsit ignis in synagôga eorum: flamma combussit peccatores.
Et fecerunt vitulum in Horeb: & adoraue-

runt sculptile.
Et mutauerunt gloriam suam in similitudinem vituli comedentis fœnum.
Obliti sunt deum, qui saluauit eos, qui fecit magnalia in Aegypto, mirabilia in terra Cham: terribilia in mari rubro.
Et dixit, vt disperderet eos: si non Moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius,
Vt auerteret iram eius ne disperderet eos. & pro nihilo habuerũt terrã desyderabilẽ.
Non crediderunt verbo eius, & murmurauerunt in tabernaculis suis: non exaudierũt vocem Domini.
Et eleuauit manum suam super eos: vt prosterneret eos in deserto,
Et vt deijceret semen eorum in natiõibus, & disperderet eos in regionibus.
Et initiati sunt Beelphegor, & comederũt sacrificia mortuorum.
Et irritauerunt eum in adinuẽtionibus suis: & multiplicata est in eis ruina.
Et stetit Phinees, & placauit: & cessauit quassatio.
Et reputatum est ei in iustitiam in generatione & generationem, vsq; in sempiternum.
Et irritauerunt eum ad aquas contradictionis: & vexatus est Moyses propter eos, quia exacerbauerunt spiritum eius.
Et distinxit in labijs suis, non disperdiderunt Gentes, quas dixit Dominus illis.
Et commisti sunt inter Gentes, & didicerunt opera eorum, & seruierunt sculptilibus eorum: & factum est illis, in scandalum.
Et immolauerunt filios suos, & filias suas, dæmonijs.
Et effuderunt sanguinem innocentem, sanguinem filiorum suorum, & filiarum suarũ: quas sacrificauerunt sculptilibus Chanaan.
Et infecta est terra in sanguinibus, & contaminata est in operibus eorum: & fornicati sunt in adinuentionibus suis.
Et iratus est furore Dominus in populum suum: & abominatus est hæreditatem suam.
Et tradidit eos in manus gentim: & dominati sunt eorum qui oderunt eos.
Et tribulauerunt eos inimici eorum, & humiliati sunt sub manibus eorum. Sæpe liberauit eos.
Ipsi autem exacerbauerunt eũ in consilio suo: & humiliati sunt in iniquitatibus suis.
Et vidi cùm tribularentur: & audiuit orationem eorum.
Et memor fuit testamenti sui: & pœnituit eum secundũ multitudinẽ misericordiæ suę.
Et dedit eos in misericordias in conspectu omnium qui ceperant eos.
Saluos nos fac Domine Deus noster: & cõgrega nos de nationibus:
Vt confiteamur nomini sancto tuo: & gloriemur in laude tua.
Benedictus Dominus Deus Israël à seculo, & vsque in seculũ: & dicet omnis populus, Fiat fiat.

Psalmus 106.

Confitemini Domino, quoniã bonus: quoniam in seculum misericordia eius.
Dicant, qui redempti sunt à Domino, quos redemit de manu inimici: & de regionibus congregauit eos.
A solis ortu, & occasu, ab aquilone & mari.
Errauerunt in solitudine in inaquoso: viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt.
Esurientes, & sitiẽtes: anima eorum in ipsis defecit.
Et clamauerunt ad Dominũ cùm tribularẽtur: & de necessitatibus eorum eripuit eos.
Et deduxit eos in viam rectam: vt irent in ciuitatem habitationis.
Confiteantur Domino misericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum.
Quia satiauit animam inanem: & animam esurientem satiauit bonis.
Sedentes in tenebris, & in vmbra mortis: vinctos in mendicitate, & ferro:
Quia exacerbauerunt eloquia Dei: & consilium altissimi irritauerunt.
Et humiliatum est in laboribus cor eorum: infirmati sunt, nec fuit, qui adiuuaret.
Et clamauerunt ad Dñm, cùm tribularẽtur: & de necessitatibus eorum liberauit eos.
Et eduxit eos de tenebris, & vmbra mortis: & vincula eorum disrupit.
Confiteantur Domino misericordiæ eius:

& mirabilia eius filijs hominum,
Quia contriuit portas æreas, & vectes ferreos confregit.
Suscepit eos de via iniquitatis eorum: propter iniustitias enim suas humiliati sunt.
Omnem escam abominata est anima eorũ: & appropiquauerũt vsq; ad portas mortis.
Et clamauerũt ad Dñm, cùm tribularẽtur: & de necessitatibus eorum liberauit eos.
Misit verbum suum, & sanauit eos: & eripuit eos de interitionibus eorum.
Confiteantur Domino misericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum:
Et sacrificent sacrificium laudis: & annuntient opera eius in exultatione.
Qui descendunt mare in nauibus, facientes operationem in aquis multis,
Ipsi viderunt opera Domini, & mirabilia eius in profundo.
Dixit, & stetit spiritus procellæ: & exaltati sunt fluctus eius.
Ascendunt vsque ad cælos, & descendunt vsque ad abyssos: anima eorum in malis tabescebat.
Turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius: & omnis sapientia eorum deuorata est.
Et clamauerunt ad Dñm cùm tribularentur: & de necessitatibus eorum eduxit eos.
Et statuit procellam eius in aurum: & silue runt fluctus eius.
Et lętati sunt, quia siluerunt: & deduxit eos in portum voluntatis eorum.
Confiteantur Domino misericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum:
Et exaltent eum in ecclesia plebis: & in cathedra seniorum laudent eum.
Posuit flumina in desertum: & exitus aquarum in sitim:
Terram fructiferam in salsuginem, à malitia inhabitantium in ea.
Posuit desertum in stagna aquarũ: & terrã sine aqua in exitus aquarum.
Et collocauit illic esurientes: & constituerunt ciuitatem habitationis.
Et seminauerunt agros, & plantauerunt vineas: & fecerunt fructum natiuitatis.
Et benedixit eis, & multiplicati sunt nimis: & iumenta eorum non minorauit.
Et pauci facti sunt, & vexati sunt à tribulatione malorum & dolore.
Effusa est contentio super principes: & errare fecit eos in inuio, & in via.
Et adiuuit pauperem de inopia: & posuit, sicut oues, familias.
Videbunt recti, & lætabũtur: & omnis iniquitas oppilabit os suum.
Quis sapiens, & custodiet hæc: & intelliget misericordias Domini?

Ad laudes Psalmus 116.

Laudate Dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi.
Quoniam cõfirmata est super nos misericordia eius: & veritas Domini manet in æternum.

Psalmus 150.

Laudate Dominum in sanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius.
Laudate eum in sono tubæ: laudate eum in psalterio, & cithara.
Laudate eum in tympano, & choro: laudate eum in chordis, & organo.
Laudate eum in cymbalis bene sonantibus, laudate eum in cymbalis iubilatiõis: omnis spiritus laudet Dominum.

Canticum Moysi.

Audite cæli quæ loquor, audiat terra verba oris mei,
Concrescat vt pluuia doctrina mea, fluat vt ros eloquium meum,
Quasi imber super herbam, & quasi stillæ super gramina. Quia nomen Domini inuocabo:
Date magnificentiam Deo nostro. Dei perfecta sunt opera: & omnes viæ eius iudicia.
Deus fidelis, & absq; vlla iniquitate, iustus & rectus. Peccauerunt ei & non filij eius, in sordibus.
Generatio praua, atque peruersa. Hæccine reddis domino popule stulte, & insipiens?
Nunquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit, & creauit te?
Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas:

Interro

I nterroga patrem tuum,& annuntiabit tibi: maiores tuos,& dicent tibi.
Q uando diuidebat altissimus gentes: quãdo separabat filios Adam,
C onstituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israël.
P ars autem Domini, populus eius: Iacob funiculus hæreditatis eius.
I nuenit eum in terra deserta,in loco horroris,& vastæ solitudinis.
C ircunduxit eum, & docuit: & custodiuit quasi pupillam oculi sui,
S icut aquilla prouocans ad volandum pullos suos,& super eos volitans,
E xpandit alas suas, & assumpsit eum, atq; portauit in humeris suis.
D ominus solus dux eius fuit: & non erat cum eo Deus alienus.
C onstituit eum super excelsam terram: vt comederet fructus agrorum.
E t sugeret mel de petra: oleumq; de saxo durissimo:
B utyrum de armẽto,& lac de ouibus cum adipe agnorum, & arietum, filiorũ Basan,
E t hircos cum medulla tritici,& sanguinem vuæ biberet meracissimum.
I ncrassatus est dilectus,& recalcitrauit, incrassatus,impinguatus,dilatatus:
D ereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari suo.
P rouocauerũt eum in dijs alienis,& in abominationibus ad iracundiam concitauerũt.
I mmolauerunt dæmonijs, & non deo:dijs quos ignorabant.
N oui,recentesq; venerunt,quos non coluerunt patres eorum.
D eum,qui te genuit, dereliquisti:& oblitus es domini creatoris tui.
V idit Dominus, & ad iracundiam concitatus est: quia prouocauerunt eum filij sui,& filiæ.
E t ait, Abscondam faciem meam ab eis, & consyderabo nouissima eorum:
G eneratio enim peruersa est, & infideles filij.
I psi me prouocauerunt in eo,qui non erat Deus,& irritauerunt in vanitatibus suis:
E t ego prouocabo eos in eo qui non est populus,& in gente stulta irritabo illos.
I gnis succensus est in furore meo, & ardebit vsq; ad inferni nouissima:
D euorabitq; terram cum germine suo, & montium fundamenta comburet.
C ongregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis.
C õsumẽtur fame, & deuorabunt eos aues, morsu amarissimo.
D entes bestiarum immittam in eos,cum furore trahẽtium super terrã,atq; serpẽtium.
F oris vastabit eos gladius, & intus pauor, iuuenem simul ac virginem, lactantem cum homine sene.
E t dixi, Vbinam sunt? cessare faciam ex hominibus memoriam eorum.
S ed propter iram inimicorum distuli: ne forte superbirent hostes eorum,
E t dicerent,Manus nostra excelsa,& non Dominus,fecit hæc omnia.
G ens absq; consilio est, & sine prudentia: vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent.
Q uomodo persequatur vnus mille, & duo fugarent decem millia?
N onne ideo, quia Deus suus vẽdidit eos, & dominus conclusit illos?
N on enim est Deus noster vt dij eorum: & inimici nostri sunt iudices.
D e vinea Sodomorum, vinea eorum,& de suburbanis Gomorræ.
V ua eorum vua fellis, & botri amarissimi.
F el draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile.
N onne hæc cõdita sunt apud me,& signata in thesauris meis?
M ea est vltio, & ego retribuam in tẽpore, vt labatur pes eorum:
I uxta est dies perditionis:& adesse festinant tempora.
I udicabit Dominus populum suum, & in seruis suis miserebitur.
V idebit quòd infirmata sit manus,& clausi quoq; defecerunt,residuiq; consumpti sunt.
E t dicet, Vbi sunt dij eorum,in quibus habebant fiduciam?

D e quorum victimis comedebant adipes,& bibebant vinum libaminum.
S urgant,& opitulentur vobis,& in necessitate vos protegant.
V idete quòd ego sim solus:& non sit alius Deus præter me:
E go occidam,& ego viuere faciam:percutiam,& ego sanabo:& non est,qui de manu mea posit eruere.
L euabo ad cælum manum meam:& dicam, Viuo ego in æternum.
S i acuero vt fulgur gladium meum:& arripuerit iudicium manus mea,
R eddam vltionem hostibus meis, & his,qui oderunt me,retribuam.
I nebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes,
D e cruore occisorum: & de captiuitate nudati inimicorum capitis:
L audate Gentes populum eius, quia sanguinem seruorum suorum vlciscetur:
E t vindictam tribuet in hostes eorũ,& propitius erit terræ populi sui.

Deinde Benedictus. folio 3.

Ad Primam Antiphona,

Psalmus 62.

Eus,deus meus ad te de luce vigilo.
Sitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea.
I n terra deserta, inuia, & inaquosa,sic in sancto apparui tibi:vt viderem virtutem tuam,& gloriam tuam.
Q uoniam melior est misericordia tua super vitas:labia mea laudabunt te.
S ic benedicam te in vita mea: & in nomine tuo leuabo manus meas.
S icut adipe.& pinguedine repleatur anima mea:& labijs exultatiõis laudabit os meum.
S ic memor fui tui super stratum meum, in matutinis meditabor in te, quia fuisti adiutor meus.
E t in velamento alarum tuarum exultabo: adhęsit anima mea post te:me suscepit dextera tua.
I psi verò in vanum quæsierũt animam meam, introibunt in inferiora terræ, tradentur in manus gladij, partes vulpium erũt.
R ex verò lætabitur in Deo, laudabuntur omnes qui iurant in eo,quia obstructũ est os loquentium iniqua.

Psalmus 66.

D Eus misereatur nostri, & benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos,& misereatur nostri:
V t cognoscamus in terra viam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum.
C onfiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes.
L ætentur,& exultent gentes,quoniam iudicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis.
C onfiteantur tibi populi deus, confiteãtur tibi populi oẽs: terra dedit fructum suum.
B enedicat nos deus,deus noster,benedicat nos deus:& metuant eũ omnes fines terræ.

Psalmus 135.

C Onfitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in æternum misericordia eius.
C onfitemini deo deorum:quoniam in æternum misericordia eius.
C onfitemini domino dominorum: quoniã in æternum misericordia eius.
Q ui facit mirabilia magna solus: quoniam in æternum misericordia eius.
Q ui fecit cælos in intellectu:quoniam in æternum misericordia eius.
Q ui firmauit terram super aquas: quoniã in æternum misericordia eius.
Q ui fecit luminaria magna:quoniã in æter ternum misericordia eius.
S olem in potestatem diei:quoniã in æternũ misericordia eius.
L unam,& stellas,in potestatem noctis:quoniam in æternum misericordia eius.
Q ui percussit Aegyptum cum primogenitis eorum: quoniam in æternum misericordia eius.
Qui eduxit Israël de medio eorum: quoniã in æternum misericordia eius.
I n manu potenti,& brachio excelso: quoniam in æternum misericordia eius.
Q ui diuisit mare rubrum in diuisiones:quo

niam in æternum misericordia eius.
Et eduxit Israël per medium eius: quoniam in æternum misericordia eius.
Et excussit Pharaonem, & virtutem eius in mari rubro: quoniam in æternum misericordia eius.
Qui traduxit populum suum per desertũ: quoniam in æternum misericordia eius.
Qui percussit reges magnos: quoniam in æternum misericordia eius.
Et occidit reges fortes: quoniam in æternũ misericordia eius.
Sehon regem Amorrhæorum: quoniam in æternum misericordia eius.
Et Og regem Basan: quoniam in æternum misericordia eius.
Et dedit terram eorum hæreditatem: quoniam in æternum misericordia eius.
Hæreditatem Israël seruo suo: quoniam in æternum misericordia eius.
Quia in humilitate nostra memor fuit nostri: quoniam in æternũ misericordia eius.
Et redemit nos ab inimicis nostris: quoniã in æternum misericordia eius.
Qui dat escam omni carni: quoniã in æternum misericordia eius.
Confitemini Deo cæli: quoniam in æternum misericordia eius.
Confitemini Domino Dominorum: quoniam in æternum misericordia eius.
Aña. Deus Deus meus, ad te de luce vigilo.

Deinde Symbolum. Credo.

Ad Tertiam. Antiphona, Inclina.

Psalmus 51.

Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate.
Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolum.
Dilexisti malitiam super benignitatem: iniquitatem magis, quàm loqui æquitatem.
Dilexisti omnia verba præcipitationis, lingua dolosa.
Propterea Deus destruet te in finẽ: euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra viuentium.
Videbunt iusti, & timebunt, & super eum ridebunt: & dicent, Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum,
Sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum: & præualuit in vanitate sua.
Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei: speraui in misericordia Dei in æternũ, & in seculum seculi.
Confitebor tibi in seculum, quia fecisti: & expectabo nomẽ tuum, quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.

Psalmus 57.

Si verè vtiq; iustitiam loquimini: recta iudicate filij hominum.
Etenim in corde iniquitates operamini in terra, iniustitias manus vestræ concinnant.
Alienati sunt peccatores à vulua, errauerũt ab vtero, loquuti sunt falsa.
Furor illis secundum similitudinem serpentis: sicut aspidis surdæ, & obturantis aures suas,
Quæ non exaudiet vocem incantantium, & venefici incantatis sapienter.
Deus conteret dentes eorum in ore ipsorũ: molas leonum confringet Dominus.
Ad nihilum deueniẽt tanquam aqua decurrens: intendit arcum suum, donec infirmentur.
Sicut cera, quæ fluit, auferentur: supercecidit ignis, & non viderunt solem.
Prius quàm intelligerent spinæ vestræ rhamnum: sicut viuentes, sic in ira absorbet eos.
Lætabitur iustus, cùm viderit vindictam: manus suas lauabit in sanguine peccatoris.
Et dicet homo, Si vtique est fructus iusto: vtique est Deus iudicans eos in terra.

Psalmus 87.

Domine deus salutis meæ, in die clamaui, & nocte coram te:
Intret in conspectu tuo oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam.
Quia repleta est malis anima mea: & vita mea inferno appropinquauit.
Aestimatus sum cum descendentibus in lacum: factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber.

S icut vulnerati dormientes in sepulchris, quorum non es memor amplius: & ipsi de manu tua repulsi sunt.
P osuerunt me in lacu inferiori: in tenebrosis, & in vmbra mortis.
S uper me confirmatus est furor tuus: & omnes fluctus tuos induxisti super me.
L onge fecisti notos meos à me: posuerunt me abominationem sibi.
T raditus sum, & non egrediebar: oculi mei languerunt præ inopia.
C lamaui ad te Domine tota die: expandi ad te manus meas.
N unquid mortuis facies mirabilia: aut medici suscitabunt, & confitebuntur tibi?
N unquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam: & veritatem tuam in perditione?
N unquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua: & iustitia tua in terra obliuionis?
E t ego ad te Domine clamaui: & mane oratio mea præueniet te.
V t quid Domine repellis orationem meã, auertis faciem tuam à me?
P auper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea: exaltatus autem humiliatus sum, & conturbatus.
I n me transierunt iræ tuæ: & terrores tui conturbauerunt me.
C ircundederunt me, sicut aqua: tota die circundederunt me simul.
E longasti à me amicum, & proximum: & notos meos à miseria.

Aña. Inclina aurem tuã ad precem meã.

Ad Sextam. Antiphona, Adiuua.

Psalmus 75.

Otus in Iudæa Deus: in Israël magnum nomen eius.
Et factus est in pace locus eius: & habitatio eius in Sion.
I bi confregit potẽtias, arcum, scutum, gladium, & bellum.
I lluminans tu mirabiliter à montibus æternis: turbati sunt omnes insipientes corde.
D ormierunt somnum suum: & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis.
A b increpatione tua Deus Iacob dormitauerunt, qui ascenderunt equos.
T u terribilis es, & quis resistet tibi? ex tunc ira tua.
D e cælo auditum fecisti iudicium: terra tremuit, & quieuit.
C ùm exurgeret in iudicium Deus: vt saluos faceret omnes mansuetos terræ.
Q uoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: & reliquiæ cogitationis diem festũ agẽt tibi.
V ouete, & reddite Domino Deo vestro: omnes, qui in circuitu eius affertis munera.
T erribili & ei, qui aufert spiritum principum, terribili apud reges terræ.

Psalmus 78.

D Eus, venerunt gẽtes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum, posuerũt Ierusalem in pomorum custodiam.
P osuerunt morticina seruorum tuorũ escas volatilibus cæli: carnes sanctorum tuorum bestijs terræ.
E ffuderunt sanguinem eorum tanquam aquam in circuitu Ierusalem: & non erat qui sepeliret.
F acti sumus opprobrium vicinis nostris: subsannatio, & illusio his, qui in circuitu nostro sunt.
V squequo Domine irasceris in finem, accendetur velut ignis zelus tuus?
E ffunde iram tuam in gentes, quæ te non nouerunt: & in regna, quæ nomen tuũ non inuocauerunt.
Q uia comederunt Iacob: & locum eius desolauerunt.
N e memineris iniquitatum nostrarũ antiquarum, citò anticipent nos misericordiæ tuæ: quia pauperes facti sumus nimis.
A diuua nos Deus salutaris noster propter gloriam nominis tui & libera nos, & propitius esto peccatis nostris propter nomẽ tuũ.
N e fortè dicant in gentibus, Vbi est Deus eorum? & innotescat in nationibus coram oculis nostris.
V ltio sanguinis seruorum tuorum, qui effusus est: introëat in conspectu tuo gemitus

compeditorum.
Secundum magnitudinem brachij tui posside filios mortificatorum.
Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum: improperium ipsorum, quod exprobrauerunt tibi Domine.
Nos autem populus tuus, & oues pascuæ tuæ confitebimur tibi in seculum,
In generatione, & generationem annuntiabimus laudem tuam.

Psalmus 123.

NIsi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israël, nisi quia Dominus erat in nobis.
Cùm exurgerent homines in nos: fortè viuos deglutissetnt nos.
Cùm irasceretur furor eorum in nos, forsitan aqua absorbuisset nos.
Torrentem pertransiuit anima nostra: forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem.
Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum.
Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium:
Laqueus contritus est, & nos liberati sumus.
Adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum, & terram.
Aña. Adiuua nos Deus salutaris noster.
Ad Nonam Antiphona. Non auertas.

Psalmus 101.

DOmine exaudi orationem meam: & clamor meus ad te veniat.
Non auertas faciem tuam à me: in quacunque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.
In quacunque die inuocauero te: velociter exaudi me.
Quia defecerunt, sicut fumus, dies mei: & ossa mea, sicut cremium aruerunt.
Percussus sum, vt fœnũ, & aruit cor meũ: quia oblitus sum comedere panem meum.
A voce gemitus mei, adhæsit os meum carni meæ.
Similis factus sum pellicano solitudinis: factus sum sicut nycticorax in domicilio,
Vigilaui, & factus sum sicut passer solitarius in tecto.
Tota die exprobrabant mihi inimici mei: & qui laudabãt me, aduersum me iurabant.
Quia cinerem tanquam panem manducabam, & potum meum cum fletu miscebam.
A facie iræ indignationis tuæ: quia eleuans allisisti me.
Dies mei sicut vmbra declinauerũt: & ego sicut fœnum arui.
Tu autem Domine in æternum permanes: & memoriale tuum in generatione, & generationem.
Tu exurgens dñe misereberis Sion: quia tẽpus miserendi eius, quia venit tempus.
Quoniã placuerunt seruis tuis lapides eius: & terræ eius miserebuntur.
Et timebunt Gentes nomen tuum Domine, & omnes reges terræ gloriam tuam.
Quia ædificauit Dominus Sion: & videbitur in gloria sua.
Respexit in orationem humilium: & non spreuit precem eorum.
Scribantur hæc in generatione altera: & populus, qui creabitur, laudabit Dominum.
Quia prospexit de excelso sancto suo, Dominus de cælo in terram aspexit:
Vt audiret gemitus cõpeditorum, vt solueret filios interemptorum:
Vt annuntient in Sion nomen Domini, & laudem eius in Ierusalem.
In conueniendo populos in vnum, & reges, vt seruiant Domino.
Respondit ei in via virtutis suæ, Paucitatẽ dierum meorum nuntia mihi.
Ne reuoces me in dimidio dierum meorũ: in generatione, & generationem anni tui.
Initio tu Domine terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt cæli.
Ipsi peribunt, tu autẽ permanes: & omnes, sicut vestimentum, veterascent.
Et sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur: tu autẽ idem ipse es, & anni tui non deficient.
Filij seruorum tuorum habitabũt: & semen eorum in seculum dirigetur.

Psalmus 127.

BEati omnes,qui timent Dominum,qui ambulant in vijs eius:
L abores manum tuarum quia manducabis: beatus es,& bene tibi erit.
V xor tua,sicut vitis abundans,in lateribus domus tuæ.
F ilij tui,sicut nouellæ oliuarum,in circuitu mensæ tuæ.
E cce sic benedicetur homo,qui timet Dominum.
B enedicat tibi Dominus ex Sion:& videas bona Ierusalē omnibus diebus vitæ tuæ.
E t videas filios filiorum tuorum:pacem super Israël.

Psalmus 132.

ECce quàm bonum,& quàm iucundum habitare fratres in vnum.
S icut vnguentum in capite,quod descendit in barbam,barbam Aaron:
Q uod descendit in oram vestimenti eius: sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion.
Q uoniam illic mandauit Dominus benedictionem,& vitam vsq; in seculum.

Antiph. Nō auertas faciē tuā à me in quacunq; die tribulor.

Ad Vesperas.

Psalmus 143.

BEnedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum.
M isericordia mea,& refugiū meum: susceptor meus,& liberator meus.
P rotector meus,& in ipso speraui:qui subdit populum meum sub me.
D omine,quid est homo,quia innotuisti ei: aut filius hominis,quia reputas eum?
H omo vanitati similis factus est: dies eius, sicut vmbra,prætereunt.
D omine,inclina cælos tuos, & descende: tange montes,& fumigabunt.
F ulgura coruscationem, & dissipabis eos: emitte sagittas tuas,& conturbabis eos.
E mitte manum tuam de alto,eripe me,& libera me de aquis multis, de manu filiorum alienorum.
Q uorum os loquutum est vanitatem: & dextera eorum,dextera iniquitatis.
D eus canticum nouū cantabo tibi:in psalterio decachordo psallam tibi.
Q ui das salutem regibus:qui redemisti Dauid seruum tuum de gladio maligno. Eripe me,
E t erue me de manu filiorū alienorū,quorum os loquutum est vanitatem:& dextera eorum dextera iniquitatis.
Q uorum filij sicut nouellæ plantationes, in iuuentute sua.
F iliæ eorum compositæ: circumornatæ,vt similitudo templi.
P romptuaria eorū plena:eructantia ex hoc in illud.
O ues eorum fœtosæ,abundantes in egressibus suis:boues eorum crassæ.
N on est ruina maceriæ,neq; transitus,neq; clamor in plateis eorum.
B eatum dixerunt populum, cui hæc sunt: beatus populus,cuius Dñs Deus eius.

Psalmus 146.

LAudate Dominum, quoniam bonus est Psalmus Deo nostro: sit iucunda, decoraq; laudatio.
A edificans Ierusalem Dominus:dispersiones Israëlis congregabit.
Q ui sanat contritos corde: & alligat contritiones eorum.
Q ui numerat multitudinem stellarum: & omnibus eis nomina vocat.
M agnus Dominus noster, & magna virtus eius:& sapientiæ eius non est numerus.
S uscipiens mansuetos Dominus:humilians autem peccatores vsque ad terram.
P ræcinite domino in confessione: psallite deo nostro in cithara.
Q ui operit cælum nubibus:& parat terræ pluuiam.
Q ui producit in montibus fœnum,& herbam seruituti hominum.
Q ui dat iumentis escam ipsorum:& pullis coruorum inuocantibus eum.
N on in fortitudine equi voluntatem habebit:nec in tibijs viri beneplacitum erit ei.
B eneplacitū est Dño super timentes eum, & in eis, qui sperant super misericordia eius.

Psalmus 147.

LAuda Ierusalem dominum: lauda deum tuum Sion.
Quoniam confortauit seras portarum tuarum: benedixit filijs tuis in te.
Qui posuit fines tuos pacem: & adipe frumenti satiat te.
Qui emittit eloquium suum terræ: velociter currit sermo eius.
Qui dat niuem, sicut lanam: nebulam, sicut cinerem spargit.
Mittit crystallum suam, sicut buccellas, ante faciem frigoris eius quis sustinebit?
Emittet verbum suum, & liquefaciet ea: flabit spiritus eius, & fluent aquæ.
Qui annuntiat verbum suum Iacob: iustitias, & iudicia sua Israël.
Non fecit taliter omni nationi: & iudicia sua non manifestauit eis.

Deinde Canticum. Magnificat. fo. 6.

Ad Completorium.

Psalmus 84.

BEnedixisti Domine terram tuã: auertisti captiuitatem Iacob.
Remisisti iniquitatẽ plebis tuæ: operuisti omnia peccata eorum.
Mitigasti omnem iram tuam: auertisti ab ira indignationis tuæ.
Conuerte nos deus salutaris noster: & auerte iram tuam à nobis.
Nunquid in æternum irasceris nobis? aut extendes iram tuam à generatione in generationem?
Deus tu conuersus viuificabis nos: & plebs tua lætabitur in te.
Ostẽde nobis domine misericordiam tuam: & salutare tuum da nobis.
Audiam, quid loquatur in me dñs deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam,
Et super sanctos suos, & in eos, qui cõuertuntur ad cor.
Veruntamen prope timentes eum salutare ipsius: vt inhabitet gloria in terra nostra.
Misericordia, & verias obuiauerunt sibi: iustitia, & pax osculatæ sunt.
Veritas de terra orta est: & iustitia de cælo prospexit.
Etenim Dominus dabit benignitatem: & terra nostra dabit fructum suum.
Iustitia ante eum ambulabit: & ponet in via gressus suos.

Psalmus 128.

SAepe expugnauerunt me à iuuentute mea, dicat nunc Israël,
Sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi.
Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores: prolongauerunt iniquitatem suam.
Dominus iustus concidet ceruices peccatorum: cõfundãtur & cõuertantur retrorsum omnes, qui oderunt Sion.
Fiant sicut fœnum tectorum: quod prius quàm euellatur, exaruit:
De quo non implebit manum suam qui metet: & sinum suum, qui manipulos colliget.
Et non dixerunt qui præteribant, Benedictio domini super vos: benediximus vobis in nomine Domini.

Psalmus 129.

DE profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam:
Fiant aures tuæ intendentes: in vocem deprecationis meæ.
Si iniquitates obseruaueris domine: domine quis sustinebit?
Quia apud te propitiatio est: & propter legem tuam sustinui te domine.
Sustinuit anima mea in verbo eius, sperauit anima mea in Domino.
A custodia matutina vsque ad noctem, speret Israël in Domino.
Quia apud dominum misericordia: & copiosa apud eum redemptio.
Et ipse redimet Israël, ex omnibus iniquitatibus eius.

Deinde Canticum. Nunc dimittis. fol. 7.

PSALTERII FINIS.

ADVENTVS DOMINI semper incipit in Dominica

proxima vltimæ diei Nouembris antè, vel pòst, aut in ipsa die vltima, si fuerit Dominica, & festum duplex in ea, vel in sequentibus Dominicis Aduentus incidens transferendum est in diem sequentem, vt suprà in regulis generalibus.

Dominica prima Aduentus, Ad Matutinum.

PATER NOSTER qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tẽtationem. Sed libera nos à malo. Amen.

AVe Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui Iesus. Sancta Maria mater Dei ora pro nobis peccatoribus. Amen

Notãdũ, quòd Pater noster, & Aue Maria non tãtùm in Matutino, sed etiam in singulis alijs horis dicuntur semper in principio per totum annum. Confessio.

COnfiteor Deo omnipotẽti, beatę Mariæ semper virgini, beato Michaeli archangelo, beato Ioanni Baptistæ, sanctis apostolis Petro & Paulo, omnibus sanctis, & tibi pater, quia peccaui nimis cogitatione, verbo, & opere. Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper virginem, beatum Michaëlem archangelum, beatum Ioannem Baptistam, sanctos apostolos Petrum & Paulũ, omnes sanctos, & te pater orare pro me dominum Deum nostrum.

Absolutio.

MIsereatur tui omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis perducat te ad vitam æternã. Respõsorium Amẽ. Versus.

INdulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens, & misericors Dominus. Responsorium. Amen.

Notandum quòd confessio cum absolutione dicitur ad Matutinum tantùm singulis diebus totius anni præterquàm in triduo ante Pascha, prædicto vel alio modo pro cuiusque deuotione. Est autem aduertendum, quòd si ab vno solo dicatur officium, omittitur **tibi pater** & **te pater** & in absolutione loco **tui** & **tuis** dicitur **nostri**, & **nostris**. Si verò dicatur officiũ à duobus, aut pluribus, iteranda est inuicem confessio, vt fit in missa.

Deinde finita confessione dicitur Vers.

DOmine labia mea aperies. Responsoriũ Et os meũ annũtiabit laudẽ tuã. & hoc dicens interim munit se signo crucis: & similiter in alijs horis cùm dicit Deus in adiutoriũ &c. & Cõuerte nos &c. Deinde dicitur versus, Deus in adiutoriũ meũ intẽde. Respõ. Domine adiuuãdũ me festina. Gloria patri. Sicut erat. Halleluia. & sic dicitur Halleluia ad oẽs horas per totũ annũ, præter quam à Dominica in Septuagesima vsq; ad pascha, loco cuius illo tempore vsque ad Feriam quintam in Cœna Domini dicitur.

Laus tibi domine, rex æternæ gloriæ. Cõsequenter dicitur inuitatoriũ tẽpori vel festo cõueniens. Inuitatoriũ. Dñe, præstolamur aduẽtũ tuũ, vt citò venias, & dissoluas iugũ captiuitatis nostræ. Hoc inuitatoriũ dicitur vsque ad vigiliam Natiuitatis exclusiuè tã in Dominicis, quàm in Ferijs, nisi agatur de aliquo sancto. Notandum autẽ, quòd si officium dicatur ab vno solo, inuitatorium dicitur semel tantùm ante psalmũ. Venite exultemus. & non repetitur vsq; in finem eiusdẽ Psalmi. Si verò officium dicatur à duobus, aut pluribus, inuitatorium dicitur ab vno, & repetitur statim ab alio, vel alijs simul ante prædictum psalmum: in fine autem psalmi omnes simul dicunt inuitatoriũ semel tãtũ.

Psalmus.

VEnite exultemus Domino, iubilemus Deo salutari nostro, præoccupemus faciem eius in confessione, & in psalmis iubilemus ei.

Quoniam Deus magnus Dominus, & rex magnus super omnes Deos: quoniam non repellet Dominus plebem suam, quia in manu eius sunt omnes fines terræ, & altitudines montium ipse conspicit.

Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit illud, & aridam fundauerunt manus eius. venite adoremus, & procidamus ante Deum, ploremus coram Domino, qui fecit nos, quia ipse est Dominus deus noster, nos autem populus eius, & oues pascuæ eius.

Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione secundum diem tẽtationis in deserto: vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt, & viderunt opera mea.

Quadraginta annis ꝓximus fui generationi huic, & dixi, Semper hi errant corde, ipsi verò non cognouerunt vias meas, quibus iuraui in ira mea: si introibũt in requiem meã.

Gloria patri. Sicut erat. Deinde repetitur inuitatoriũ, Dñe præstolamur &c. Prædictus psalmus modo prædicto dicitur per totũ annum cum inuitatorio tempori, vel festo accõmodato, prꝫterquàm in triduo ante Pascha. Deinde dicitur hymnus tempori, seu festo conueniens.

Hymnus.

VOx clara ecce intonat, obscura quæq; increpat: Pellãtur eminus somnia: ab æthere Christus promicat.

Mens iam resurgat torpida, Quæ sorde extat saucia: Sydus resurget iam nouũ, Vt tollat omne noxium.

E sursum agnus mittitur, Laxare gratis debitum: Omnes pro indulgentia Vocem demus cum lachrymis.

Secundò vt cùm fulserit, Mũdumque horror cinxerit, Nõ pro reatu puniat, Sed pius nos tunc protegat.

Laus, honor, virtus, gloria Deo patri, & filio, Sancto simul paracleto, in seculorum secula, Amen.

Prædictus hymnus dicitur ad Matutinũ vsque ad vigiliam Natiuitatis inclusiuè tam in Dominicis quàm in Ferijs, nisi agatur de sancto. Post hymnum incipitur antiphona tempori, vel festo accommodata, & si fuerit festum duplex, dicitur integra Antiphonã, Veniet eccce rex. Deinde dicũtur tres psalmi, vt sunt distributi in Psalterio, quibus finitis semper dicitur antiphona integra, siue sit de festo siue de dominica vel feria Antipho. Veniet ecce rex excelsus cum potestate magna ad saluãdas gẽtes, halleluia. Hæc aña dicitur ad matutinũ vsq; ad Dominicam tertiam Aduentus exclusiuè, quando fit officiũ de Dominica vel Feria. Finita antiphona dicitur Pater noster. &c. Et nos. Sed libera. Deinde dicuntur tres lectiões, & cuilibet earum præmittitur versus. Iube Dñe benedicere. Et ad primã, quæ semper est veteris testamenti, semper etiam dicitur benedictio, Deus pater omnipotẽs sit nobis propitius, & clemens. Responsorium. Amen.

Prophetia Isaiæ, Lectio prima.

VIsio Isaiæ filij Amos, quam vidit super Iudam & Ierusalem in diebus Oziæ, Ioatham, Achaz, & Ezechiæ regum Iuda. Audite cæli, & auribus percipe terra, quoniam Dominus loquutus est, Filios enutriui, & exaltaui: ipsi autem spreuerunt me. Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui: Israël autem nõ cogno- cap. 1. A

uit, & populus meus non intellexit. Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis. Dereliquerunt Dominum, blasphemauerũt sanctum Israël, abalienati sunt retrorsum. Super quo percutiã vos vltrà, addẽtes præuaricationem? Omne caput languidum, & omne cor mœrens. A planta pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas. Vulnus, & liuor, & plaga tumens non est circunligata, nec curata medicamine, neque fota oleo. Terra vestra deserta: ciuitates vestræ succensæ sunt igni. Regionẽ vestram corã vobis alieni deuorant: & desolabitur, sicut in vastitate hostili. Et derelinquetur filia Sion vt vmbraculũ in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, & sicut ciuitas quę vastatur. Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissemus, & quasi Gomorrha similes essemus. Audite verbũ Domini principes Sodomorum, percipite auribus legem Dei nostri populus Gomorrhæ. Quò mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit Dominus? Plenus sum holocausto arietum, & adipe pinguium: & sanguinem vitulorũ & agnorum & hircorum nolui. Cùm veneritis ante conspectum meum, quis quæsiuit hæc de manibus vestris: vt ambularetis in atrijs meis? Ne offeratis vltrà sacrificium frustra. Incensum abominatio est mihi. Neomeniam, & sabbatum, & festiuitates alias non ferã. iniqui sunt cœtus vestri. Calendas vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea, facta sunt mihi molesta: laboraui sustinens. Et cùm extenderitis manus vestras, auertam oculos meos à vobis: & cùm multiplicaueritis orationem, non exaudiam. Manus vestræ sanguine plenæ sunt. Tu autem Domine miserere nostri.

Respõ. Deo grãs. Et sic terminãtur omnes lectiones per totum annum, præterquàm in triduo ante Pascha. Ad secundam lectionem. ℣. Iube domine bened. &c. Benedictio. Vnigenitus dei filius nos bñdicere, & adiuuare dignetur. Respõ. Amẽ. Et hæc similiter bñdictio dicĩt per totũ annũ ad secũdã lectionẽ, quæ est semper noui testamenti.

Sanctum Iesu Christi euangelium secundum Lucam. Lectio secunda.

QVoniam quidẽ multi conati sunt ordinare, narrationem quæ in nobis cõpletæ sunt rerũ, sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderũt, & ministri fuerunt sermonis: visum est & mihi assequuto omnia, à principio diligenter ex ordine tibi scribere optime Theophile, vt cognoscas eorũ verborũ, de quibus eruditus es, veritatẽ. Fuit cap. 1. A in diebus Herodis regis Iudeæ, sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia: & vxor illius de filiabus Aaron, & nomen eius Elisabeth. Erãt autem iusti ambo ante Deũ, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela, & non erat illis filius: eò quòd esset Elisabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis. Factum est autẽ: cùm sacerdotio fungeretur Zacharias in ordine vicis suę ante Deum, secundũ consuetudinẽ sacerdotij, sorte exijt vt incensum poneret ingressus in templũ Domini. & omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autẽ illi angelus Domini, stans à dextris altaris incẽsi. Et Zacharias turbatus est, vidẽs: & timor irruit super eum. Ait autem ad illum angelus, Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua. & vxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Ioannem: & erit gaudium tibi & exultatio, & multi in natiuitate eius gaudebunt, erit enim magnus corã Domino: & vinum & siceram non bibet: & Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ: & multos filiorũ Israël cõuertet ad Dominum Deum ipsorũ. & ipse præcedet ante illum in Spiritu, & virtute Eliæ: vt conuertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudẽtiam iustorum, parare Domino plebem perfectam. Et dixit Zacharias ad angelum, Vnde hoc sciam? ego enim sum senex: & vxor mea processit in diebus suis. Et respõdens angelus, dixit ei, Ego sum Gabriel qui asto ante Deum: & missus sum loqui ad te, & hæc tibi euangelizare. Et ecce, eris tacens, & non poteris loqui vsque in diem quo hæc fiant: pro eo quòd non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempore suo. Et

erat plebs expectans Zachariam: & mirabatur quod tardaret ipse in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos: & cognouerũt quòd visionem vidisset in tẽplo. Et ipse erat innuens illis: & permansit mutus. Et factum est: vt impleti sunt dies officij eius, abijt in domum suam. Post hos autem dies concepit Elisabeth vxor eius: & occultabat se mensibus quinque, dicens, Quia sic fecit mihi Dominus in diebus quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. Tu autem Domine &c. vt suprà.

Ad tertiã lectionem. ℣. Iube domine &c. Benedictio. Spiritus sancti grã illuminet sensus, & corda nostra. Responsio. Amen.

Lectio tertia secundum Lucam.

Lucæ. 21. IN illo tempore dixit Iesus discipulis suis, Erunt signa in sole, & luna, & stellis, & in terris pressura gentium, & reliqua.

Homilia sancti gregorij Papæ.

LEctioni sancti euangelij quam modò vestra fraternitas audiuit, paulò superius Dominus præmisit dicens, Exurget gens contra gentem, & regnum aduersus regnum: & terræmotus magni erunt per loca, & pestilentiæ, & fames. Et quibusdam interpositis, hoc quod modò audistis, adiunxit, Erunt signa in sole & luna & stellis: & in terris pressura gentium, præ cõfusione sonitus maris & fluctuũ. Ex quibus profectò omnibus alia iam facta cernimus: alia è proximo ventura formidamus. Nam gẽtem super gentem exurgere earumq; pressurã terris insistere, plus iam in nostris tribulationibus cernimus, quàm in nostris codicibus legimus. Quòd terræmotus vrbes innumeras subruat, ex alijs mundi partibus scitis quàm frequẽter audiuimus. Pestilentiã sine cessatione patimur. Signa verò in sole & luna & stellis adhuc apertè minimè videmus. Sed quia & hæc non longè sint: ex ipsa iam aeris immutatione colligimus. Quamuis priusquã Italia gẽtili gladio feriẽda traderet, igneas in cælo acies vidimus, ipsum qui postea effusus est humani generis sanguinem coruscantes. Confusio autẽ maris & fluctuum necdum noua exorta est. Sed cùm multa iã prænuntiata completa sint: dubium non est quòd sequantur etiam pauca quæ restant. Quia sequentium rerum certitudo est præteritarum exhibitio. Hæc nos fratres charissimi idcirco dicimus, vt ad cautelæ studium vestræ mentes euigilent, ne securitate torpeant, ne ignorantia languescãt: sed semper eas & timor solicitet, & in bono opere solicitudo confirmet. Pensantes hoc quod redemptoris nostri voce subiungitur, Arescẽtibus hominibus præ timore & expectatione quæ superuenient vniuerso orbi. Nam virtutes cælorum commouebuntur. Tu autem &c.

Notandum, quòd quandocũq; agitur officium de Dominica, seu de Feria, aut de aliquo festo Domini siue eius octaua. Item in festis inuentionis, & exaltationis Crucis, & in dedicationibus basilicarum ad tertiam lectionem dicenda est benedictio, Spiritus sancti gratia &c. vt suprà. Quando verò agitur officium de aliquo sancto, aut sanctis aut eorũ octauis dicitur bñdictio, Cuius, vel quorum, vel quarũ festum colimus, ipse, vel ipsi, vel ipsa, vel ipsæ intercedat vel intercedant pro nobis ad dñm. ℟. Amen. Si autẽ tertia lectio fuerit de beata Virgine tam in sabbatis quàm in eius festiuitatibus, & octauis dicẽda est benedictio. Per virginem matrem cõcedat nobis Dñs salutẽ, & pacem. ℟. Amẽ. Sciendum insuper quòd quãdocunq; fit officium de Dominica per totum annum, aut de aliquo ex festis Domini mobilibus, seu eorum octauis. Item quandocũq; agitur officium de feria in Aduentu, & in Quadragesima semper in prædictis diebus tertia lectio inuenietur assignata in hoc Dominicali statim post secundam lectionem. Quando verò fit officium de aliquo festo aut octaua, ex contentis in Calendario, tertia lectio, si fuerit propria inuenietur in ea parte Breuiarij, quæ continet historias sanctorum. Et si non fuerit assignata propria, dicetur de cõmuni. Item quando agitur officium de feria extra Aduẽtum, & Quadragesimam tertia lectio dicetur ex epistolis, vt assignata fuerit in Calendario. Similiter in sabbatis, in quibus agitur officiũ de beata virgine, tertia lectio inuenietur

nietur in officio eidem assignato pro sabbatis in fine breuiarij. Quando autem debeat fieri officium de Dominica, seu de Feria, aut de festo suprà in regulis generalibus poteris videre. Finitis tribus lectiõibus in Aduẽtu, & à dominica in septuagesima vsq; ad Feriã quintã in Cœna domini quãdo fit officiũ de Dñica vel de feria dicitur psalmus. Miserere. fo.49. Quãdo autẽ fit de aliquo festo in prædictis tẽporibus, & in toto reliquo anni tẽpore, siue fiãt officiũ de dñica siue de Feria siue aliquo festo aut octaua semp̄ dicitur Te Deum laudamus &c. fo.3. prætérquàm in triduo ante Pascha. Ad Laudes Versus.

DEus in adiutorium meum intende. ℟. Domine ad adiuuandum me festina Gloria patri, & filio. Sicut erat. Halleluia.

Et nõ dicitur Hymnus, quia Laudes nõ hora diuersa, sed pars Matutini reputãtur. Post Fidelium. statim dicit̃ antiphona tẽpori vł festo accõmodata. Antiphona. Emitte agnum. Deinde dicũtur tres Psal. vt in Psalterio, quibus adiungitur quotidie Canticũ. Benedictus, quo finito dicitur integra aña Emitte agnũ Dñe dominatorẽ terræ, de petra deserti ad montẽ filię Sion. Hæc antiph. dicitur ad Laudes vsq; ad Dominicam tertiam Aduentus quando fit officium de Dñica vel Feria. Deinde ℣. Dñe exaudi orationẽ meam. Respõ. Et clamor meus ad te veniat. Deinde Oremus. Oratio.

EXcita quæsumus Domine potentiam tuam, & veni, vt ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis: te mereamur protegẽte eripi, te liberante saluari. Qui viuis, & regnas cum deo patre in vnitate spiritus sancti Deus per om̃ia secula seculorum. Respõ. Amẽ. Hæc oratio dicitur per totã hanc hebdomadã qñ fit de Feria. Et semper quando agitur officium de Feria, cui non est assignata propria oratio, dicitur oratio Dominicæ præcedentis. Notandum quòd finita oratione diei fiunt commemorationes sequẽtes de beata Virgine & omnibus sanctis modo infrascripto, In Aduentu, Antipho. Spiritus sanctus in te descẽdet Maria, ne timeas: habebis in vtero filiũ Dei, halleluia. ℣. Ora p̄ nobis sctã dei genitrix. ℟. Vt digni efficiamur p̄missionib⁹ Christi. Orem⁹ Orõ.

DEus, qui de beatę Marię virginis vtero verbum tuũ angelo nuntiante carnem suscipere voluisti, præsta supplicibus tuis, vt qui verè eam Dei genitricem credimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur, per eundem Christũ dominũ nostrum. Respõ. Amẽ. Deinde p̄ sanctis Aña. Ecce Dominus veniet, & oẽs sancti eius cũ eo, & erit in die illa lux magna, halle. ℣. Ecce apparebit Dñs super nubẽ candidam. Respõ. Et cum eorũ sanctorũ millia. Oremus. Oratio.

COnscientias nostras quæsumus Domine visitando purifica: vt veniens Iesus Christus filius tuus Dominus noster cum omnibus sanctis, paratam sibi in nobis inueniat mãsionem, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus per omnia secula seculorum. Respon. Amen. Deinde dicitur Versus. Benedicamus domino. ℟. deo gratias. Versus, Fidelium animæ per misericordiã Dei requiescant in pace. ℟. Amẽ. Et est aduertendum quòd omnes horę finiũtur per Benedicamus &c. halleluia &c. per totũ annũ pręterquàm in triduo ante Pascha. Post aduẽtũ reliquo anni tẽpore fiunt commemorationes modo infrascripto. Antiphona, Sub tuũ pręsidium cõfugimus sancta Dei genitrix: nostras deprecatiões ne despicias in necessitatibus, sed à periculis cũctis libera nos semp̄ virgo gloriosa, & bñdicta. ℣. Ora p̄ nobis sãcta dei genitrix. ℟. Vt digni efficiamur p̄missiõib⁹ Chri. orem⁹. orõ.

COncede nos famulos tuos, quæsumus domine Deus, perpetua mentis & corporis sanitate gaudere, & gloriosa beatę Mariæ semper virginis intercessione à pręsenti liberari tristitia: & æterna perfrui lætitia: p̄ Christum dominũ nostrũ. Respon. Amẽ.

De apostolis, & omnibus sanctis.

Sancti dei oẽs intercedere dignemini p̄ nostra, omniũq; salute. Versus. Lætamini in Dño, & exultate iusti. Respõso. Et gloriamini omnes recti corde. Oremus. Orõ.

EXaudi nos deus salutaris noster: & apostolorum tuorum Petri, & Pauli, &

aliorum apostolorũ nos tuere pręsidijs, quorum donasti fideles esse doctrinis. Oratio.

OMnes sancti tui quæsumus Domine, nos vbique adiuuent, vt dum eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus: & pacem tuam nostris cõcede temporibus: & ab ecclesia tua cunctam repelle nequitiam: iter, actus, & volũtates nostras, & omnium famulorum tuorum in salutis tuæ prosperitate dispone: benefactoribus nostris sempiterna bona retribue: & omnibus fidelibus defunctis requiem æternam cõcede: per dominum nostrũ Iesum Christum filium tuũ, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus sancti deus per omnia secula seculorum. Responsorium, Amen.

Prædictæ commemorationes prædicto modo dicuntur semper in Laudibus & Vesperis post orationem diei, præterquàm in festis duplicibus, & quandocunq; fit officium aut commemoratio de aliqua octaua, & in triduo ante Pascha. Est autem aduertendum quòd in sabbatis in quibus fit officium de beata Virgine, omittitur eius commemoratio, & fit tantùm de sanctis. Aduertendum præterea quòd quando in aliqua Dominica fit officium de aliquo festo duplici, vel de aliqua octaua, post orationem diei dicenda est etiam oratio illius Dominicæ pro eius commemoratiõe in Laudibus, & Vesperis. Deinde dicitur Benedicamus & Fidelium vt suprà Ad Primam, Pater noster. Aue Maria. versus. Deus in adiutoriũ. &c. Hymnus.

IAm lucis orto sydere Deum precemur supplices. Vt in diurnis actibus Nos seruet à nocentibus.

Linguam refrenans temperet, Ne litis horror insonet: Visum fouendo cõtegat, Ne vanitates hauriat.

Sint pura cordis intima, Absistat & vecordia: Carnis terat superbiam Potus, cibiq; parcitas.

Vt cùm dies abscesserit, Noctemq; sors reduxerit: Mundi per abstinentiam ipsi canamus gloriam.

Deo patri sit gloria, eiusq; soli filio, Cũ spiritu paracleto, Et nũc & in perpetuũ. Amẽ.

Deinde dicũtur antiphona & psalmi, vt in Psalterio cum symbolo Athanasij in Dominicis diebus, in alijs autem cum symbolo Apostolorum. Deinde Domine exaudi orõnem meam. Responsoriũ. Et clamor meus ad te veniat. Oremus. Oratio.

DOmine Deus omnipotẽs, qui ad principium huius diei nos peruenire fecisti, tua nos hodie salua virtute: vt in hac die ad nullum declinemus peccatum: sed semper ad tuam iustitiam faciendam nostra procedant eloquia, dirigantur cogitationes, & opera: per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecũ viuit, & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus per omnia secula seculorum. Responsorium, Amen, Benedicamus, & Fidelium. vt suprà, Et sic finita Prima dicitur versus. Pretiosa in conspectu domini. Responsorium, Mors sanctorum eius. Oratio.

SAncta Maria & omes sancti intercedãt pro nobis ad dominũ, vt nos mereamur ab eo adiuuari, & saluari. qui viuit, & regnat in secula seculorum. Responsorium. Amẽ. Versus, Dies & actus nostros in sua pace disponat dominus omnipotens. Responsorium, Amẽ. Et hoc modo dicitur Pretiosa per totum annum præterquàm in triduo ante Pascha. Aduertendum tamẽ quòd si in aliquo sabbato aut Dominica seu infra octauas Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes & corporis Christi, vel in Ferijs Quadragesimæ excepto triduo ante Pascha, inciderit aliquod festum simplex, finita Prima, antequàm dicatur Pretiosa. pro commemoratione illius festi simplicis dicitur Versus, Ora pro nobis sancte N. vel Orate pro nobis sancti N. & N. Respõsoriũ, Vt digni efficiamur promissiõibus Christi. Oremus. & dicitur orõ propria si eã habuerit: alioquin de cõi, qua finita dicitur Pretiosa. &c. vt suprà. Ad tertiã. Pater noster. Aue maria. ℣. Deus in adiutorium meũ intẽde. Hymnus.

NVnc sancte nobis Spiritus, Vnum patri cum filio Dignare prõptus ingeri Nostro refusus pectori.

Os, lingua, mens, sensus, Vigor confessione

personent: Flammescat igne charitas, Accendat ardor proximos.
Præsta pater piissime, Patrique compar vnice, Cum Spiritu paracleto Regnans per omne seculum, Amen.

Deinde Antiphona, & psalmi vt in Psalterio, quibus finitis dicitur versus, Domine exaudi orationem meã. ℟. Et clamor meus ad te veniat. Oremus. Oratio. Excita quæsumus. vt suprà ad laudes. Notandum quòd ad Tertiam, Sextam, & Nonam semper dicitur oratio, quæ dicta fuerit ad Laudes. Deinde Benedicamus. &c. Fidelium. &c.

Ad Sextã. Pater noster. Aue Maria. ℣. Deus in adiutoriũ meũ intẽde. &c. Hymn⁹.

Rector potens, verax Deus, Qui temperas rerum vices: Splendore mane instruis, Et ignibus meridiem:
Extingue flammas litium, Aufer calorem noxium, Confer salutem corporũ, Veráque pacem cordium.
Præsta pater piissime, &c. Deinde antiphona, & psalmi vt in Psalterio, &c. vt suprà ad Tertiam.

Ad Nonã. Pater noster, Aue Maria. ℣. Deus in adiutoriũ meũ intẽde. &c. Hymn⁹.

Rerum Deus tenax vigor, Immotus in te permanens, Lucis diurnæ tempora Successibus determinans:
Largire clarum vespere, Quo vita nusquã decidat: Sed præmium mortis sacræ Perennis instet gloria:
Præsta pater piissime. &c. Deinde antipho na & psalmi vt in Psalterio, &c. vt suprà ad Tertiam. Ad Vesperas. Pater noster. Aue Maria. ℣. Deus in adiutorium meum intẽde. &c. deinde dicitur hymnus tempori, vel festo conueniens. Hymnus.

Conditor alme syderũ, Aeterna lux credentium, Christe redemptor omnium Exaudi preces supplicum.
Qui condolens interitu, Mortis perire seculum, Saluasti mundum languidum, donans reis remedium:
Vergẽte mundi vespere, Vti spõsus de thalamo, Egressus honestissima Virginis matris clausula:
Cuius forti potẽtię Genu curuãtur omnia: Cæslestia, terrestria, Nutu fatentur subdita.
Te deprecamur agie venture iudex seculi: Cõserua nos in tẽpore Hostis à telo perfidi.
Laus, honor, virtus, gloria Deo patri, & filio, Sancto simul paracleto In seculorum secula. Amen.

Prædictus hymnus dicitur ad Vesperas vsque ad vigiliam Natiuitatis domini exclusiuè quando non agitur de sancto.

Post hymnũ dicitur antiph. tempori, vel festo accommodata, quæ in festis duplicibus ad Matutinum, Laudes, & Vesperas dicenda est in principio integra, in aliis autem diebus incipienda tantùm Añа. Rorate cæli desuper &c. deinde dicuntur tres psalmi vt in Psalterio. quibus adiũgitur quotidie Canticũ. Magnificat aĩa mea dominũ. quo finito semper antiphona dicitur integra. Aña. Rorate cæli desuper, & nubes pluant iustũ, aperiatur terra, & germinet saluatorem.

Hæc antiphona dicenda est ad Vesperas vsque ad Dñicam tertiam Aduentus exclusiuè, quando fit officium de Dominica, vel de Feria. Deinde ℣. Domine exaudi orationẽ meam. &c. cum oratione & commemorationibus, vt suprà ad Laudes. Notandum quòd in Vesperis semper dicit᷑ oratio quæ dicta fuerit ad Laudes, nisi vesperæ dicendę sint de aliquo festo duplici sequẽtis diei: tunc enim hymnus, antiphona, & oratio dicendæ sunt de ipso festo sequẽti. Ad completoriũ, Pater noster. Aue Maria. Versus.

Conuerte nos Deus salutaris nr̃. ℟. Et auerte irã tuam à nobis. ℣. Deus in adiutoriũ meum intende. &c. Hymnus.

Te lucis ante terminum Rerũ creator poscimus: Vt solita clementia Sis præsul ad custodiam.
Procul recedant somnia, Et noctium phantasmata: Hostemque nostrum comprime, Ne polluantur corpora:
Præsta pater omnipotens Per Iesum Christum Dominum: Qui tecum in perpetuum Regnat cum sancto Spiritu. Amen.

Post hymum incipitur Antiphona, Salua nos. Deinde dicuntur tres psalmi, vt in

Psalterio, quibus quotidie adiungitur canticũ Nunc dimittis seruũ tuũ domi. quo finito dicĩt integra Aña, Salua nos Dñe, vigilantes, custodi nos dormientes, vt vigilemus cum Christo, & requiescamus in pace.

Hæc antiphona dicitur per totum annũ ad Completorium, præterquã in triduo ante Pascha. Deinde dicĩt ℣. Domine, exaudi di orationem meam Respõsorium, Et clamor meus ad te veniat. Oremus, Oratio.

VIsita quæsumus Domine habitationẽ istam: & omnes insidias inimici ab ea longè repelle: Angeli tui sancti habitent in ea, qui nos in pace custodiant: & benedictio tua sit super nos semper: Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum: qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus per omnia secula seculorum. ℟, Amen. ℣, Benedicamus domino, ℟. Deo gratias. Versus, Fidelium animæ per misericordiam Dei requiescãt in pace. ℟, Amen. Et sic finito Completorio dicitur.

SAlue regina misericordiæ: vita, dulcedo. & spes nostra salue. Ad te clamamus exules filij Euæ: Ad te suspiramus gementes, & flentes in hac lachrymarum valle. Eia ergo aduocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte: Et Iesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende, O Clemens, ò pia, ò dulcis virgo Maria. ℣, Ora pro nobis sancta Dei genitrix. Responsoriũ, Vt digni efficiamur pro missionibus Christi. Oremus. Oratio.

OMnipotẽs sempieerne Deus, qui gloriosæ virginis Mariæ corpus, & animam, vt dignum filij tui habitaculum effici mereretur, Spiritu sancto cooperãte præparasti: Da vt cuius cõmemoratione lætamur, eius pia intercessione ab instantibus malis, & à morte perpetua liberemur: Per eundẽ Christum Dominum nostrum. ℟. Amen. Versus, Diuinum auxilium maneat semper nobiscum. Responsorium, Amen.

Prædicto modo dicitur Salue regina, &c. cũ oratione Omnipotẽs sempiterne. &c. in fine completorij per totum annum, præterquàm à Dominica resurrectionis vsque ad Ascensionem: quo tempore earum loco dicuntur infra scripta.

REgina cæli lætare halleluia: Quia quẽ meruisti portare halleluia, Resurrexit sicut dixit halleluia: Ora pro nobis Deum halleluia. Oremus. Oratio.

GRatiam tuã quæsumus Domine mentibus nostris infunde, vt qui angelo nuntiante Christi filij tui incarnationem cognouimus, per passionem eius, & crucem, ad resurrectionis gloriam perducamur: Per eundem Christum dominum nostrum. ℟. Amen. Diuinum auxilium ma. &c. Sciendum quòd hymni suprà assignati ad Primã, Tertiam, Sextas, Nonam, & completoriũ, necnon orationem Domine Deus omnipotens ad Primam, & Visita quæsumus ad Cõpletorium nunquàm mutantur in toto anno præterquàm in triduo ante Pascha.

Notandum quòd per totum annum præterquam in triduo ante Pascha tã in Dominicis quàm in Ferijs, & festis diebus semper horæ dicuntur ordine in hac prima Dominica Aduentus explicato. Exempli gratia, vt ad Mautinum infrascripta dicantur per ordinẽ, Pater noster q. Aue Maria. cõfiteor. cum absolutione. Dñe labia mea. Deus in adiutoriũ meũ. Halleluia. vel Laus tibi dñe. Inuitatoriũ cum psalmo Venite exultemus. rursus Inuitatoriũ, Hymnus, Antiphona, tres Psalmi, rursus aña integra. Pater noster. Tres lectiones cum suis benedictionibus, & Tu autẽ. Te Deũ laudamus. vel Miserere mei Deus. Deinde statim ad Laudes, Deus in adiutoriũ meum intẽde. Aña, Tres psalmi cũ cantico Benedictus Rursus Aña integra, Domine exaudi orationẽ. Oratio cum commemorationibus de beata Virgine &c. nisi sint omittendæ, vt suprà. Benedicamus. Fideliũ. &c. Item ad Primã, Tertiam, Sextam, Nonam, & Vesperas, Pater noster, Aue Maria. Deus in adiutoriũ. &c. seruato ordine in eisdem horis contẽto. Itẽ ad completorium Pater noster. Aue Maria. Cõuerte nos. Deus in adiutoriũ &c. vt in eadem hora continetur.

Feria secunda ex Isaia. Lectio prima.

ip. LAuamini, mundi eſtote, auferte ma-
E lum cogitationum veſtrarum ab ocu-
lis meis. Quieſcite agere peruerſè, diſcite benefacere: quærite iudicium, ſubuenite oppreſſo, iudicate pupillo, defendite viduam. Et venite, & arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata veſtra vt coccinum: quaſi nix dealbabūtur. & ſi fuerint rubra ſicut vermiculus: velut lana, alba erunt. Si volueritis, & audieritis, bona terræ comedetis. Quòd ſi nolueritis, & me ad iracundiam prouocaueritis: gladius deuorabit vos, quia os Domini loquutum eſt. Quomodo facta eſt meretrix ciuitas fidelis, plena iudicij? Iuſtitia habitauit in ea, nunc autem homicidæ. Argentum tuum verſum eſt in ſcoriam: vinū tuum mixtum eſt aqua. Principes tui infideles, ſocij furum. Omnes diligunt munera, ſequuntur retributiones. Pupillo non iudicant: & cauſa viduæ non ingredit̄ ad illos. Propter hoc ait Dominus Deus exercituū fortis Iſraël, Heu conſolabor ſuper hoſtibus meis, & vindicabor de inimicis meis: & conuertam manum meam ad te, & excoquam ad purum ſcoriam tuam, & auferam omne ſtannum tuum, & reſtituam iudices tuos vt fuerunt prius, & conſiliarios tuos ſicut antiquitus. Poſt hæc vocaberis ciuitas iuſti, vrbs fidelis. Sion in iudicio redimetur, & reducent eam in iuſtitia. Et conteret ſceleſtos, & peccatores ſimul: & qui dereliquerunt Dominum, conſumentur. Confundentur enim ab idolis, quibus ſacrificauerunt: & erubeſcetis ſuper hortis, quos elegeratis, cùm fueritis velut quercus defluentibus folijs, & velut hortus abſque aqua. Et erit fortitudo veſtra vt fauilla ſtuppæ, & opus veſtrum quaſi ſcintilla: & ſuccendetur vtrunque ſimul, & non erit qui extinguat.

Secundum Lucam. Lectio ſecunda.

cp. IN menſe autem ſexto miſſus eſt angelus
1 C Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ cui
nomen Nazareth, ad virginem deſponſatam viro cui nomen erat Ioſeph, de domo Dauid: & nomen virginis Maria. Et ingreſſus Angelus ad eam, dixit, Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Quæ cùm audiſſet, turbata eſt in ſermone eius, & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Et ait Angelus ei, Ne timeas Maria, inueniſti enim gratiam apud Deum. ecce concipies in vtero, & paries filium: & vocabis nomen eius Ieſum. hic erit magnus: & filius altiſsimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus ſedem Dauid patris eius: & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad angelum, Quomodo fiet iſtud: quoniam virum non cognoſco? Et reſpondēs angelus, dixit ei, Spiritus ſanctus ſuperueniet in te, & virtus altiſsimi obumbrabit tibi. Ideoq; & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur filius dei. Et ecce Eliſabeth cognata tua, & ipſa concepit filium in ſenectute ſua: & hic menſis, ſextus eſt illi quæ vocatur ſterilis: quia non erit impoſsibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria, Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum. Et diſceſsit ab illa angelus. Exurgens autem Maria in diebus illis, abijt in montana cum feſtinatione in ciuitatem Iuda: & intrauit in domum Zachariæ, & ſalutauit Eliſabeth. Et factum eſt: vt audiuit ſalutationem Mariæ Eliſabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta eſt Spiritu ſancto Eliſabeth: & exclamauit voce magna, & dixit, Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? Ecce enim vt facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo. & beata quæ credidiſti: quoniam perficiētur ea quæ dicta ſunt tibi à Dño. Et ait Maria, Magnificat anima mea Dominum. Et exultauit ſpiritus meus in deo ſalutari meo. Quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potens eſt: & ſanctum nomē eius. Et miſericordia eius à progenie in progenies, timentibus eū. Fecit potentiam in brachio ſuo: diſperſit ſuperbos mente cordis ſui. Depoſuit potētes de ſede, & exaltauit humiles. Eſurientes impleuit bonis: & diuites dimiſit inanes. Suſcepit

Israël puerum suum, memorari misericordiæ suæ, Sicut loquutus est ad patres nostros, Abraham & semini eius in secula. Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: & reuersa est in domum suam.

Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus secundis ferijs Aduentus quando nullum occurrit festum, excipitur vigilia Natiuitatis, si inciderit in Feria secunda.

Sermo sancti Aug episcopi. Lect. iij.

SAnctam, & desiderabilē, gloriosam, ac singularem solennitatem, hoc est, natiuitatē Domini saluatoris, fratres dilectissimi, deuotione fidelissima suscepturi, totis viribus nos debemus cū ipsius adiutorio præparare, & omnes latebras animæ nostræ diligēter aspicere, ne forte sit in nobis aliquod peccatum abscōditum, quod & conscientiā nostram confundat, ac mordeat, & oculos diuinæ maiestatis offendat. Nam licet Christus dominus noster post passionē resurrexerit, & in cælum ascenderit, considerat tamen, vt credimus, & diligenter attendit, qualiter se vnusquisque seruorum eius sine auaritia, sine ira, sine superbia atque luxiria ad celebrādam eius natiuitatem studeat preparare, atque componere, & secundum quod vnumquenque ornatum bonis moribus viderit, ita illi gratiam suæ misericordiæ dispensabit. Si enim viderit charitatis luce vestitum, iustitiæ vel misericordiæ margaritis ornatum, castum, humilem, misericordem, benignum & sobrium, si talem agnouerit, corpus & sanguinē suum ei non ad iudicium, sed ad remedium per sacerdotum suorum ministerium, dispensabit. Si verò aliquem viderit adulterū, ebriosum, cupidum & superbum, timeo ne hoc illi dicatur, quod in euāgelio Dominus ipse dixit, Amice, quomodo huc intrasti non habēs vestem nuptialem? Et, quod Dominus auertat, fiat illud quod sequitur, Ligate illi manus & pedes, & proijcite in tenebras exteriores, vbi est fletus & stridor dentiū. Ecce qualem sentētiam in die iudicij excipiet, qui sine remedio pœnitētiæ ad festiuitatem Domini vitiorum sordibus inquinatus accesserit. In natali enim Domini, fratres dilectissimi, quasi in nuptijs spiritalibus sponsæ suæ ecclesiæ Christus adiunctus est. Tunc veritas de terra orta est, tunc iustitia de cælo prospexit, tūc processit sponsus de thalamo suo, hoc est, verbum Dei de vtero virginali. Processit enim cum spōsa sua ecclesia, id est, humanam carnem suscepit. Ad istas ergo tam sanctas nuptias inuitati, & ad cōuiuium Patris & filij & Spiritus sancti intraturi, videte qualibus indumentis debeamus ornari. Et ideo mundemus quantum possumus cum Dei adiutorio corda simul & corpora nostra, vt cælestis ille inuitator nihil in nobis sordidum, nihil fœdum, nihil obscurum, nihil oculis suis deprehendat indignum.

Feria tertia ex Isaia. Lectio prima. cap. 2. A

VErbum quod vidit Isaias filius Amos super Iudam & Ierusalē. Et erit in nouissimis diebus præparatus mōs domus Domini in vertice mōtium, & eleuabitur super colles. Et fluent ad eum omnes gentes, & ibunt populi multi, & dicēt, Venite, & ascēdamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius: quia de Sion exibit lex, & verbum domini de Ierusalem. Et iudicabit gentes, & arguet populos multos. Et conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces. Non leuabit gens contra gentē gladium, nec exercebuntur vltrà ad prælium. domus Iacob venite, & ambulemus in lumine domini. Proiecisti enim populū tuum domū Iacob: quia repleti sunt vt olim, & augures habuerunt vt Philisthijm, & pueris alienis adhæserunt. Et repleta est terra eius argento & auro: & non est finis thesaurorum eius. Et repleta est terra eius equis: & innumerabiles quadrigæ eius. Et repleta est terra eius idolis. Opus manuū suarum adorauerunt, quod fecerunt digiti eorum. Et incuruauit se homo, & humiliatus est vir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petram, & abscondere in fossa humo à facie timoris dn̄i, & à gloria maiestatis eius. Oculi sublimes hominis humiliati sunt, & incuruabitur altitudo virorū: exaltabitur dominus solus in die illa.

Secundum Lucam. Lectio secunda.

ap. F ELisábeth autē impletum est tempus pariendi:& peperit filiū. Et audierūt vicini & cognati eius quia magnificauit Dominus misericordiam suam cum illa,& cōgratulabantur ei. Et factum est: in die octauo venerunt circuncidere puerū,& vocabāt eum nomine patris sui, Zachariā. Et respondens mater eius dixit, Nequaquā, sed vocabitur Ioannes. Et dixerunt ad illam, Quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Innuebāt autem patri eius quem vellet vocari eum. Et postulans pugillarem, scripsit, dicens, Ioannes est nomen eius. Et mirati sunt vniuersi. Apertum est autem ilicò os eius, & lingua eius,& loquebatur benedicēs Deum. Et factus est timor super omnes vicinos eorum:& super omnia montana Iudeæ diuulgabantur omnia verba hæc:& posuerunt omnes qui audierāt, in corde suo dicentes, Quis putas puer iste erit? Etenim manus Domini erat cū illo. Et Zacharias pater eius repletus est Spiritu sancto:& ꝓphetauit, dicens, Benedictus dn̄s Deus Israël: quia visitauit & fecit redemptionem plebis suæ. Et erexit cornu salutis nobis, in domo Dauid pueri sui, Sicut loquutus est per os sanctorū, qui à seculo sunt prophetarū eius, Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium qui oderunt nos, Ad faciendā misericordiam cum patribus nostris: & memorari testamenti sui sancti, Iusiurandum quod iurauit ad Abraham patrē nostrum, daturum se nobis, Vt sine timore, de manu inimicorū nostrorum liberati, seruiamus illi In sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris. Et tu puer, propheta altissimi vocaberis: præibis enim ante faciem Domini parare vias eius, Ad dandam scientiam salutis plebi eius, in remissionem peccatorum eorū Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto, Illuminare his, qui in tenebris,& in vmbra mortis sedēt, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Puer autem crescebat,& confortabatur spiritu, & erat in desertis vsq; in diem ostensionis suæ ad Israël.

Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus tertijs ferijs Aduētus in quibus nullum occurrerit festum: excipitur vigilia Natiuitatis, si inciderit in Feria tertia.

Ex sermone sancti August. episcopi.
Lectio tertia.

AVdite fratres, audite non meum, sed Domini cōmune pręceptū. Sic enim ait in Euangelio, Cùm facis prandium aut cœnam, noli inuitare diuites qui te iterum inuitent,& fiat tibi retributio, sed voca pauperes & claudos,& beatus eris, quia non habent vnde retribuant tibi: retribuetur autē tibi in retributione iustorum. Sed dicet aliquis, Ergo amicos aut parentes non debeo ad conuiuium reuocare? Rogādi sunt & parentes & vicini, sed rarius rogandi sunt. Et nō nimis sumptuosa & deliciosa, sed tam parca & sobria vel honesta illis debent conuiuia pręparari, vt remaneat vnde possint pauperes refici, vnde possit aliquid indigentibus erogari: vt cùm dies iudicij venerit, non cum impijs, qui nunc pauperes despiciunt, audiamus, Discedite à me maledicti in ignem æternum: sed cum iustis & misericordibus audire mereamur, Venite benedicti patris mei, percipite regnum: quia esuriui,& dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere. simul etiam nobis illa vox desyderabilis dirigatur, Euge serue bone & fidelis, quia supra pauca fuisti fidelis, supra multa te constitutam, intra in gaudium domini tui. Sed vt hæc, quę suggessim⁹, sensibus vestræ charitatis tenacius inhæreant, breuiter quæ dicta sunt iteramus. Hoc em̄ admonuimus fratres, vt quia natalis domini imminet, tanquàm ad nuptiale & cæleste conuiuium ab omni luxuria alieni, & bonis operibus adornati, nos per Christi adiutoriū præparemus. eleemosynas pauperibus erogemus, iracundiam vel odiū velut venenum de cordibus nostris respuamus. Castitatem fideliter conseruate, ad conuiuia vestra frequentius pauperes reuocate, ad vigilias maturius surgite, in ecclesia stātes aut orate aut psallite, verba otiosa aut secularia nec ipsi proferte,& eos qui proferre voluerint castigate. Pacem cū

omnibus cuſtodite, & quos diſcordes agno
ſcitis,ad concordiam reuocate. Hæc ſi fideli-
ter Chriſto adiuuãte volueritis implere, &
in hoc ſeculo ad altare dominicũ ſecura con
ſcientia poteritis accedere,& in futuro ad e-
ternã beatitudinẽ feliciter peruenire,præſtã
te domino noſtro Ieſu Chriſto,qui viuit &
regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Feria quarta ex Iſaia. Lectio prima.

cap. IN die illa erit germen domini in magnifi
4. B centia,& gloria,& fructus terræ ſublimis,
& exultatio his qui ſaluati fuerint de Iſraël.
Et erit: omnis qui relictus fuerit in Sion,&
reſiduus in Ieruſalem,ſanctus vocabit̃, oĩs q̃
ſcriptus eſt in vita in Ieruſalẽ: ſi abluerit do-
minus ſordem filiarum Sion, & ſanguinem
Ieruſalẽ lauerit de medio eius in ſpiritu iudi-
cij & ſpiritu ardoris. Et creabit dominus ſu-
per omnem locum mõtis Siõ,& vbi inuoca
tus eſt,nubem per diem,& fumum & ſplẽdo
rem ignis flãmãtis in nocte. Super omnem
enim gloriã protectio,& tabernaculũ erit in
vmbraculum diei ab æſtu,& in ſecuritatem,
cap. & abſconſionem à turbine & à pluuia.
5. Cantabo dilecto meo canticum patruelis
mei vineæ ſuæ: Vinea facta eſt dilecto meo
in cornu filio olei. Et ſepiuit eam, & lapides
elegit ex ea,& plantauit vineam electam: &
ædificauit turrim in medio eius,& torcular
extruxit in ea. Et expectauit vt faceret vuas,
& fecit labruſcas. Nunc ergo habitatores Ie
ruſalem,& viri Iuda,iudicate inter me & vi-
neam meam. Quid eſt quod debui vltrà face
re vineæ meæ,& non feci ei? an quòd expe-
ctaui vt faceret vuas, & fecit labruſcas? Et
nunc oſtendam vobis quid ego faciam vi-
neæ meæ. Auferam ſepem eius,& erit in di-
reptionem: diruam maceriam eius,& erit in
conculcationem. Et ponam eam deſertam:
non putabitur, & non fodietur,& aſcendẽt
ſuper eam vepres & ſpinæ: & nubibus man
dabo ne pluant ſuper eam imbrem. Vinea
enim domini exercituum, domus Iſraël eſt:
& vir Iuda,germen eius delectabile.

Secundum Lucam. Lectio ſecunda.

cap. FActum eſt autẽ: in diebus illis exijt edi-
2. ctum à Cæſare Auguſto,vt deſcribere
tur vniuerſus orbis. Hæc deſcriptio prima,
facta eſt à præſide Syriæ Cyrino. Et ibant
omnes vt profiterentur,ſinguli in ſuam ciui
tatem. Aſcendit autem & Ioſeph à Galilæa
de ciuitate Nazareth, in Iudæam,in ciuita-
tẽ Dauid quæ vocatur Bethlehẽ: eò quòd
eſſet de domo & familia Dauid,vt profitere
tur cum Maria deſponſata ſibi vxore, præ-
gnante. Factum eſt autem: cùm eſſent ibi,
impleti ſunt dies vt pareret. Et peperit filiũ
ſuum primogenitum,& pannis eũ inuoluit,
& reclinauit eum in præſepio: quia nõ erat
ei locus in diuerſorio. Et paſtores erãt in re-
gione eadem vigilantes, & cuſtodientes vi-
gilias noctis ſuper gregem ſuum. Et ecce,
Angelus domini ſtetit iuxta illos, & clari-
tas Dei circunfulſit illos,& timuerunt timo
re magno. Et dixit illis angelus, Nolite time
re: ecce enim euãgelizo vobis gaudium ma-
gnum, quod erit omni populo: quia natus
eſt vobis hodie ſaluator,qui eſt Chriſtus do-
minus, in ciuitate Dauid. Et hoc vobis ſi-
gnum, Inuenietis infantem pannis inuolu-
tum, & poſitum in præſepio. Et ſubitò fa-
cta eſt cum angelo multitudo militiæ cæle-
ſtis,laudantium Deum & dicentium, Glo-
ria in altiſsimis Deo: & in terra,pax homini
bus bonæ voluntatis. Et factum eſt: vt diſceſ
ſerunt ab eis angeli in cælum,paſtores loque
bãtur adinuicem, Tranſeamus vſque Beth-
lehem, & videamus hoc verbum quod fa-
ctum eſt,quod fecit dominus,& oſtendit no
bis. Et venerunt feſtinantes: & inuenerunt
Mariam & Ioſeph,& infantem poſitum in
præſepio. Videntes autem cognouerunt de
verbo quod dictum erat illis de puero hoc.
Et omnes qui audierant, mirati ſunt: & de
his quę dicta erant à paſtoribus ad ipſos. Ma
ria autem conſeruabat omnia verba hæc,
conferens in corde ſuo. Et reuerſi ſunt pa-
ſtores, glorificantes & laudantes Deum in
omnibus quæ audierant & viderant: ſicut
dictum eſt ad illos.

Sequens tertia lectio dicenda eſt in omni
bus quartis ferijs Aduentus, quando non
occurrit feſtum: excipitur vigilia Natiuita-
tis,ſi inciderit in Feria quarta.

Sermo sancti Augu. episcopi. Lect. iij.

APpropinquante iam sacratissima solẽnitate, qua saluator noster inter homines nasci misericorditer voluit, fratres charissimi, attentius consyderate, qualiter oporteat nos in aduentu tãtæ potentiæ præparari, vt regem & dominum nostrum læti atq; gaudentes cũ gloria & laudibus mereamur suscipere, & in cõspectu eius inter cœtus felices sanctorum, gratulando exultare, magis quàm ab eo propter fœditatem nostram repulsi inter peccatores æternam confusionẽ mereri. Et ideo rogo & moneo, vt quantum possumus cum dei adiutorio laboremus: vt in illo die cum syncera & pura conscientia, & mundo corde, & casto corpore, ad altare domini possimus accedere, & corpus & sanguinem eius non ad iudicium, sed ad remedium animæ nostræ mereamur accipere. In Christi enim corpore vita nostra cõsistit, sicut ipse dixit, Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitã in vobis. Mutet ergo vitam, qui vult accipere vitam. Nam si non mutet vitam, ad iudicium accipiet vitam, & magis ex ipsa corrumpitur quàm sanetur, magis occiditur quã viuificetur. Sic enim dixit Apostolus, Qui manducat corpus domini, & bibit sanguinẽ eius indignè, iudicium sibi mãducat & bibit. Et licet nos omni tẽpore bonis operibus ornatos ac splendidos esse conueniat, præcipuè tamen in die natalis domini, sicut in euangelio ipse dixit, lucere debẽt hominibus opera vestra. Consyderate, quæso fratres, quando aliquis homo potens aut nobilis natalem aut suũ, aut filij sui celebrare desyderat, quanto studio ante plures dies quicquid in domo sua sordium inuenerit, ordinet emundari, quicquid ineptum & incongruum projci, quicquid vtile & necessariũ, præcipit exhiberi. Domus etiam si obscura fuerit, dealbatur, pauimenta scopis mundantur, & diuersis respersa floribus adornantur. Quicquid etiam ad lætitię animæ & corporis delicias pertinet, omni solicitudine prouidetur. Vt quid ista, fratres charissimi, nisi vt dies natalitius cum gaudio celebretur hominis morituri? Si ergo tãta pręparas in natalitio tuo aut filij tui, quanta & qualia præparare debes suscepturus natalẽ domini tui? Si talia præparas morituro, qualia præparare debes æterno? Quicquid ergo nõ vis inueniri in domo tua, quantum potes labora, vt non inueniat Deus in anima tua.

Feria quinta ex Isaia Lectio prima.

ET factum est in diebus Achaz filij Ioathan, filij Oziæ regis Iuda, ascendit Rasin rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Israël, in Ierusalem, ad præliandum contra eam: & non potuerunt debellare eã. Et nuntiauerunt domui Dauid, dicentes, Requieuit Syria super Ephraim, & commotũ est cor eius, & cor populi eius: sicut mouentur ligna syluarum à facie venti. Et dixit dominus ad Isaiam, Egredere in occursum Achaz tu, & qui derelictus est, Iasub filius tuus, ad extremum aquæductus piscinæ superioris in via agri fullonis, & dices ad eum, Vide vt sileas: noli timere, & cor tuũ ne formidet à duabus caudis titionũ fumigantium istorum in ira furoris Rasin regis Syriæ, & filij Romeliæ: eo quòd consilium inierit contra te Syria in malũ, Ephraim, & filius Romeliæ, dicentes, Ascendamus ad Iudam, & suscitemus eum, & auellamus eum ad nos, & ponamus regem in medio eius filium Tabeel. Hæc dicit dominus deus, Non stabit, & nõ erit istud. Sed caput Syrię Damascus, & caput Damasci Rasin. Et adhuc sexaginta & quinque anni, & desinet Ephraim esse populus, & caput Ephraim, Samaria, & caput Samarię, filius Romeliæ. Si non credideritis, non permanebitis. Et adiecit dominus loqui ad Achaz, dicens, Pete tibi signum à domino deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum suprà. Et dixit Achaz, Non petam, & non tentabo dominum. Et dixit, Audite ergo domus Dauid, Nunquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis & deo meo? Propter hoc dabit dominus ipse vobis signum, Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomẽ eius Emmanuel. Butyrũ & mel comedet, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum.

cap. 7.

Secundum Lucam. Lectio secunda.

cap. 2. D ET postquàm cõsummati sunt dies octo, vt circũcideretur puer: vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab angelo prius quàm in vtero conciperetur. Et postquàm impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem, vt sisterent eum domino, sicut scriptum est in lege domini, Quia omne masculinum adaperiens vuluam, sanctum domino vocabitur. & vt darent hostiam, secundum quod dictum est in lege domini, par turturũ, aut duos pullos columbarũ. Et ecce: homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon, & homo iste iustus & timoratus, expectans consolationem Israël: & spiritus sanctus erat in eo. Et responsum acceperat à spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum domini. Et venit in spiritu in templum. Et cùm induceret puerum Iesum parentes eius, vt facerent secundum consuetudinẽ legis pro eo: & ipse accepit eum in vlnas suas, & benedixit Deum, & dixit, Nũc dimittis seruum tuum domine, secundũ verbum tuum in pace: Quia viderũt oculi mei salutare tuum, Quod parasti ante faciem omnium populorum, Lumen ad reuelationẽ gentium, & gloriã plebis tuæ Israël. Et erat pater eius & mater eius mirantes super eis quæ dicebantur de illo. Et benedixit illis Simeon: & dixit ad Mariam matrem eius, Ecce, positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israël, & in signum cui contradicetur. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius, vt reuelẽtur ex multis cordibus cogitationes.

Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus quintis Ferijs Aduentus, quando non occurrit festum: excipitur vigilia Natiuitatis, si inciderit in Feria quinta.

Ex sermone sancti Augustini episcopi. Lectio tertia.

CErtè si te rex terrenus aut quicũq; paterfamiliàs ad suum natalitium inuitaret, qualibus vestimentis studeres ornatus incedere, quàm nouis vel nitidis, quàm splẽdidis, quorum nec vetustas, nec vilitas, nec aliqua fœditas oculos inuitantis offenderet: tali ergo studio inquantum præuales Christo auxiliante cõtende, vt diuersis virtutum ornamẽtis anima tua composita, simplicitatis gemmis & sobrietatis floribus adornata, ad solennitatem regis æterni, id est, ad natalem domini saluatoris cum secura conscientia procedat, castitate nitida, charitate splendida, eleemosynis cãdida. Christus enim dominus si te ita compositum natalitium suum celebrare cognouerit, ipse per se venire, & animam tuam non solùm visitare, sed etiam requiescere, & in perpetuum in illa dignabitur habitare, sicut scriptum est, Et inhabitabo in illis, & inambulabo. Et iterũ, Ecce sto ad ostium & pulso. siquis surrexerit & aperuerit mihi, intrabo ad illũ, & cœnabo cum illo, & ille mecum. Quàm felix est illa anima, quæ vitam suam ita Deo auxiliante studuerit gubernare, vt Christum hospitem & habitatorem mereatur excipere: sicut è contrario, quàm infelix est illa conscientia, toto lachrymarum fonte lugenda, quæ se ita malis operibus cruentauit, vt in ea Christus nõ requiescere, sed diabolus incipiat dominari: Talis enim anima, si medicamentum pœnitẽtiæ non citò subuenerit, à luce relinquitur, à tenebris occupatur, vacuatur dulcedine, impletur amaritudine, à morte inuaditur, à vita repudiatur. Non tamen de domini pietate diffidat qui talis est, nec mortifera desperatione frangatur, sed magis ad pœnitentiã citò fugiat, & dum adhuc noua sunt & calent peccatorum suorum vulnera, sic sibi adhibeat medicamenta salubria: quia medicus noster omnipotens est, & sic consueuit plagas nostras curare, vt nec cicatricum vestigium post ipsius medicamina remaneat. Ideo etiam ab omni inquinamẽto ante eius natalẽ multis diebus abstinere debetis. Quotiescunque aut natalem domini, aut reliquas solẽnitates celebrare disponitis, ebrietatem ante omnia fugite, iracũdiæ quasi bestiæ crudelissimæ repugnate, odium velut venenum mortiferum de corde vestro repellite, & tanta sit in vobis charitas, quæ nõ solùm vsque ad amicos, sed etiam vsque ad ipsos perue-

niat inimicos, vt secure possitis dicere in oratiõe dominica, Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

Feria sexta ex Isaia. Lectio prima.

cap. 11. ET egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascẽdet. Et requiescet super eum spiritus domini, spiritus sapientię & intellectus, spiritus cõsilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis. Et replebit eum spiritus timoris domini. Non secundum visionẽ oculorum iudicabit, neque secundum auditum aurium arguet, sed iudicabit in iustitia pauperes, & arguet in ęquitate pro mãsuetis terræ. Et percutiet terram virga oris sui, & spiritu labiorũ suorum interficiet impium. Et erit iustitia cingulum lumborum eius, & fides cinctorium renum eius. Habitabit lupus cum agno: & pardus cum hœdo accubabit: vitulus, & leo, & ouis simul morabuntur, & puer paruulus minabit eos. Vitulus, & vrsus pascentur: simul requiescent catuli eorum: & leo quasi bos comedet paleas. Et delectabitur infans ab vbere super foramine aspidis: & in cauernam reguli, qui ablactatus fuerit, manum suam mittet. Non nocebunt, & non occident in vniuerso mõte sancto meo: quia repleta est terra scientia domini, sicut aqua maris operientis. In die illa radix Iesse, qui stat in signum populorum, ipsum gentes deprecabuntur, & erit sepulchrum eius gloriosum.

Secundum Lucam. Lectio secunda.

cap. 2. E ET erat Anna ꝓphetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: hęc processerat in diebus multis, & vixerat cũ viro suo annis septem à virginitate sua. Et hęc vidua vsq; ad annos octogintaquatuor: quæ nõ discedebat de tẽplo, ieiunijs & obsecrationibus seruiens nocte ac die. Et hæc ipsa hora superueniens, cõfitebatur domino: & loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Israel. Et vt perfecerunt omnia secundum legem domini, reuersi sunt in Galilæam in ciuitatem suam Nazareth. Puer autẽ crescebat, & confortabatur: plenus sapientia, & gratia dei erat in illo. Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem, in die solenni pasche. Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi, consummatisq; diebus cùm redirent, remansit puer Iesus in Ierusalem, & non cognouerunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos & notos. Et non inuenientes, regressi sunt in Ierusalem: requirẽtes eum. Et factum est: post triduum inuenerunt illum in templo, sedentem in medio doctorum, audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes qui eum audiebant, super prudentia & responsis eius. Et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum, Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te. Et ait ad illos, Quid est qđ me quærebatis? nesciebatis quia in his quę patris mei sunt, oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt verbũ quod loquutus est ad eos. Et descendit cum eis, & venit Nazareth: & erat subditus illis. Et mater eius conseruabat omnia verba hęc in corde suo. Et Iesus proficiebat sapientia & ætate & gratia apud Deum & homines.

Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus sextis Ferijs Aduentus, quando non occurrerit festũ: excipitur vigilia Natiuitatis, si inciderit in Feria sexta.

Sermo sancti Augustini episcopi.
Lectio tertia.

SAtis abundeq; dixisse me credo superiori tractatu: quemadmodum compti vel nitidi natalem domini suscipere debeamus, & superueniente festiuitatem eius ab omni ambitione retinere. Retinere (inquam) vt si dies natalis eius transeat: apud nos tamẽ sanctificationis eius beatitudo permaneat. Hæc enim gratia natalis est domini saluatoris, vt in futurum ad prædestinatos transeat: & in præteritum maneat ad deuotos. Oportet ergo nos esse sanctitate puros, mundos pudicitia, nitidos honestate: vt quò diem festum aduenire propinquius cernimus, accuratius incedamus. Si enim mulierculæ solẽt aliquas ferias suscepturæ, maculas vestiũ suarũ aquę diluere; cur non magis nos excepturi nata

lem domini, maculas animarum nostrarum fletibus abluamus? Et illę quidē si adeò infectæ res cellulæ sordibus extiterint, quòd maculas sola aqua non purgat: addunt mollitiē olei: saponis etiam acrimoniam. Nos quoq; si tam graue peccatum fuerit vt minimè solis fletibus abluatur: addamus misericordiæ oleum, acrimoniamq; ieiunij. Nullum enim tam graue delictum est, quod non purgetur abstinentia, eleemosynis extinguatur. Ait enim sanctus propheta, Sicut aqua extinguit ignem, ita elemosyna extinguit peccatū. Magna ergo est eleemosyna, quæ ardētium criminum globos beneuolētiæ suæ fonte refrigerat, & quodā irriguo largitatis obruit incendia delictorum: vt quanuis offensus Deus, quāuis criminibus prouocatus, cogatur liberare eleemosynis, quem disposuerat punire peccatis. Cogitur enim à nobis quodammodo, dum cōpellitur pro actibus nostris mutare sentētiā, & in vno eodemq; homine nunc seueritate iudicis promoueri, nunc patris pietate blandiri. Pater enim nobis Deus est, cùm bene agimus: iudex noster est, cùm peccamus.

Sabbato ex Isaia. Lectio prima.

cap. 28 Sacerdos & propheta nescierunt prę ebrietate, absorpti sunt à vino, errauerunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignorauerunt iudicium. Omnes enim mensæ repletæ sunt vomitu sordiumq;, ita vt nō esset vltrà locus. Quem docebit scietiam? & quē intelligere faciet auditum? Ablactatos à lacte, auulsos ab vberibus. quia Manda remāda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. In loquela enim labij, & lingua altera loquetur ad populum istum: cui dixit, Hæc est requies mea, reficite lassum, & hoc est meum refrigerium: & noluerunt audire. Et erit eis verbum domini, Manda remāda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi: vt vadāt, & cadant retrorsum, & cōterātur, & illaqueētur, & capiātur. Propter hoc audite verbū domini viri illusores, qui dominamini super populum meum qui est in Ierusalem. Dixistis enim, Percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Flagellum inundans cùm transierit, non veniet super nos: quia posuimus mendaciū spem nostrā, & mendacio protecti sumus. Idcirco hæc dicit dominus deus, Ecce ego mittam in fundamētis Sion lapidem, lapidem probatum, angularem, pretiosum, in fundamēto fundatum. Qui crediderit, non festinet. Et ponam in pondere iudicium, & iustitiam in mensura. Et subuertet grādo spem mēdacij, & protectionem, aquæ inundabunt. Et delebitur fœdus vestrum cum morte, & pactum vestrum cum inferno non stabit.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

Anno autem quintodecimo imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæā, tetrarcha autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Ituræ & Traconitidis regionis, & Lysania Abilinæ tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna & Caipha, factum est verbū domini super Ioānem Zachariæ filium, in deserto. Et venit in omnem regionē Iordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum: sicut scriptum est in libro sermonum Isaiæ prophetæ, Vox clamātis in deserto, Parate viam domini, rectas facite semitas eius. Omnis vallis implebitur: & omnis mōs & collis humiliabitur. & erūt praua in directa: & aspera, in vias planas. & videbit omnis caro salutare Dei. Dicebat ergo ad turbas quæ exibant vt baptizarentur ab ipso, Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ, & ne cœperitis dicere, Patrē habemus Abraham. Dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Iam enim securis ad radicē arboris posita est. Omnis ergo arbor nō faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbæ, dicentes, Quid ergo faciemus? Respondens autem, dicebat illis, Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat. Venerunt autem & publicani vt baptizerentur: & dixerunt ad illum, Magister cap. 3.

gister, quid faciemus? At ille dixit ad eos, Nihil amplius quàm quod constitutum est vobis, faciatis. Interrogabãt autem eum & milites, dicentes, Quid faciemus & nos? Et ait illis, Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis: & contenti estote stipendijs vestris. Existimante autem populo & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus: respondit Ioannes dicens omnibus, Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me post me, cuius non sum dignus soluere corrigiam calceamẽtorum eius. ipse vos baptizabit in spiritu sancto & igni: cuius ventilabrum in manu eius, & purgabit areã suam: & cõgregabit triticum in horreũ suum, paleas autẽ cõburet igni inextinguibili. Multa quidem & alia exhortans euangelizabat populo. Herodes autem tetrarcha, cùm corriperetur ab illo de Herodiade vxore fratris sui, & de omnibus malis quæ fecit Herodes: adiecit & hoc super omnia, & inclusit Ioannem in carcerem.

Dñica. ij. Aduẽtus ex Isaia. Lect. prima.

cap. 35. LAetabitur deserta & inuia, & exultabit solitudo, & florebit quasi liliũ. Germinãs germinabit, & exultabit lætabũda & laudãs. Gloria Libani data est ei, decor Carmeli & Saron. ipsi videbunt gloriã domini, & decorẽ dei nostri. Cõfortate manus dissolutas, & genua debilia roborate. Dicite pusillanimis, Confortamini, nolite timere. ecce Deus vester vltionem adducet retributionis: deus ipse veniet, & saluabit vos. Tũc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebũt. Tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorũ: quia scissæ sunt in deserto aquæ, & torrentes in solitudine, & quæ erat arida in stagnum, & sitiens in fontes aquarũ. In cubilibus in quibus prius dracones habitabãt, orietur viror calami & iũci: & erit ibi semita & via, & via sancta vocabitur: nõ trãsibit per eam pollutus, & hæc erit vobis directa via, ita vt stulti nõ errent per eam. Nõ erit ibi leo, & mala bestia nõ ascẽdet per eã, nec inuenietur ibi. Et ambulabunt qui liberati fuerint, & redempti à domino: conuertentur & venient in Sion cum laude, & lætitia sempiterna super caput eorum: gaudium & lætitiam obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus.

Secundum Lucam. Lect. ij.

FActum est autẽ cũ baptizaretur omnis populus, & Iesu baptizato & orante apertũ est cælũ: & descendit spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum, & vox de cælo facta est, Tu es filius meus dilectus: in te complacui mihi. Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta: vt putabatᷣ filius Ioseph, qui fuit Heli, qui fuit Matthat, qui fuit Leui, qui fuit Melchi, qui fuit Iãne, qui fuit Ioseph, qui fuit Matathiæ, qui fuit Amos, qui fuit Naũ, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, qui fuit Mahath, qui fuit Matthathiæ, qui fuit Semei, qui fuit Ioseph, qui fuit Iuda, qui fuit Iohãna, qui fuit Rasa, qui fuit Zorobabel, q̃ fuit Salathiel, qui fuit Neri, qui fuit Melchi, q̃ fuit Addi, qui fuit Cosam, qui fuit Elmadan, qui fuit Her, qui fuit Iesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Iorim, qui fuit Matthat, qui fuit Leui, qui fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit Eliacim, qui fuit Melcha, qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit Nathã, qui fuit Dauid, qui fuit Iesse, q̃ fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, qui fuit Aminadab, q̃ fuit Aram, qui fuit Hesron, qui fuit Phares, qui fuit Iudæ, qui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abraham, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, q̃ fuit Phaleg, q̃ fuit Heber, qui fuit Sale, qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, q̃ fuit Sem, qui fuit Noë, qui fuit Lamech, qui fuit Mathusala, qui fuit Enoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainan, q̃ fuit Enos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei. cap. 3. E

Secundum Matthæum.

Lectio tertia.

IN illo tempore cùm audisset Ioannes in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis ait illi, Tu es qui venturus es, an alium expectamus? & reliqua. cap. 11.

Homilia sancti Gregorii Papæ.

QVæredum nobis est fratres charissimi: Ioannes propheta & plus quàm propheta, qui venientem ad Iordanis baptisma dominũ ostendit, dicẽs, Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi: qui & humilitatem suam & diuinitatis eius potentiam considerans dicit, Qui de terra est, de terra loquitur: qui autẽ de cælo venit, super omnes est. Cur in carcere positus mittẽs discipulos requirit: tu es qui venturus es, an alium expectamus? tanquam si ignoret, quem ostẽderat, & an ipse sit, nesciat: quem ipsum esse prophetando, baptizãdo, ostendẽdo clamauerat. Sed hæc citius quęstio soluitur, si gestę rei tẽpus & ordo pẽsetur. Ad Iordanis enim fluẽta positus, quia ipse redẽptor mũdi esset, asseruit. Missus verò in carcerẽ vtrũ alium expectẽt, an ipse veniat, requirit. Non quia ipsum esse mũdi redemptorẽ dubitet: sed quęrit vt sciat, si is qui per se in mũdum venerat, per se etiã ad inferni claustra descẽdat. Quem enim præcurrens mundo nuntiauerat, hunc moriendo, & ad inferos descẽdendo præcurrebat. Ait ergo, Tu es qui venturus es, an aliũ expectamus? Ac si apertè dicat, Sicut pro hominibus nasci dignatus es, an etiã pro hominibus mori digneris insinua, vt qui natiuitatis tuæ præcursor extiti, mortis etiã præcursor fiam, & venturũ inferno te nuntiem, quem iam venisse mũdo nũtiaui. Vnde & inqsitus dñs: enumeratis potẽtiæ suæ miraculis, de mortis suę protinus humilitate respõdit, dicens: Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgũt, pauperes euangelizãtur. Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Visis tot signis tantisq; virtutibus nõ scãdalizari quisq; potuit, sed admirari. Sed infidelium mẽs graue in illo scãdalũ pertulit, cùm eum morientem post tot miracula vidit. Vnde & Paulus dicit, Nos aũt prædicamus Christũ crucifixũ: Iudæis qdẽ scãdalum, gentibus aũt stultitiã. Stultũ quippe hominibus visum est, vt pro hominibus author vitæ moreretur: & inde cõtra eum homo scandalum sumpsit, vnde ei amplius debitor fieri debuit. Oratio.

EXcita domine corda nostra ad pręparãdas vnigeniti tui vias: vt ꝑ eius aduẽtum purificatis tibi mẽtibus seruire mereamur: qui tecũ viuit, & regnat in vnitate Spiritus sancti deus per omnia secula seculorũ.

Feria secunda ex Isaia. Lectio prima.

COnsolamini cõsolamini popule meus, dicit deus vester. Loquimini ad cor Ierusalem, & aduocate eam: quoniam cõpleta est militia eius, dimissa est iniquitas illius. Suscepit de manu domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Vox clamantis in deserto, Parate viã domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri. Omis vallis exaltabitur, & omnis mons & collis humiliabitur, & erũt praua in directa, & aspera in vias planas. Et reuelabitur gloria Dñi, & videbit omnis caro pariter quod os domini loquutũ est. Vox dicentis, Clama. Et dixi, Quid clamabo? Omnis caro fœnũ, & omnis gloria eius quasi flos agri. Exiccatũ est fœnũ, & cecidit flos, quia spiritus domini sufflauit in eo. Verè fœnũ est populus. Exiccatũ est fœnũ, & cecidit flos: verbũ autẽ Dei nostri manet in æternũ. Super mõtẽ excelsum ascende tu quæ euangelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuam quæ euãgelizas Ierusalẽ: exalta, noli timere. Dic ciuitatibus Iudæ, Ecce Deus vester: ecce dominus Deus in fortitudine veniet, & brachiũ eius dñabitur. Ecce, merces eius cum eo, & opus illius corã illo. Sicut pastor, gregẽ suũ pascet: in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo leuabit, fœtas ipse portabit. Quis mensus est pugillo aquas, & cælos palmo põderauit? Quis appendit tribus digitis molẽ terræ, & librauit in põdere mõtes, & colles in statera? Quis adiuuit spiritũ domini? aut quis cõsiliarius eius fuit, & ostendit illi? Cum quo iniit consiliũ, & instruxit eũ, & docuit eum semitã iustitiæ, & erudiuit eum sciẽtia, & viam prudentię ostendit illi?

cap. 40.

Secundum Lucam. Le. ij.

IEsus autẽ plenus Spiritu sancto, regressus est à Iordane: & agebatur in spiritu in deserto diebus quadraginta, & tẽtabatur à diabolo. Et nihil manducauit in diebus il-

cap. 4.

lis: & cõsummatis illis postea esurijt. Dixit autẽ illi diabolus, Si filius Dei es: dic lapidi huic vt panis fiat. Et rñdit ad illũ Iesus, Scriptũ est, Quia non in pane solo viuit homo, sed in omni verbo Dei. Et duxit illũ diabolus in montẽ excelsum, & ostẽdit illi omnia regna orbis terræ in momẽto temporis: & ait illi, Tibi dabo potestatẽ hãc vniuersam, & gloriam illorũ: quia mihi tradita sunt, & cui volo do illa. Tu ergo prócidẽs si adoraueris corã me, erunt tua omnia. Et rñdens Iesus, dixit illi, Scriptũ est, Dñm deum tuũ adorabis: & illi soli seruies. Et duxit illũ in Ierusalem, & statuit eum super pinam templi: & dixit illi, Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum. Scriptum est enim quòd angelis suis mãdauit de te, vt conseruent te: & quia in manibus tollẽt te, ne fortè offendas ad lapidem pedẽ tuum. Et respondens Iesus, ait illi, Dictum est, Non tentabis dominũ Deum tuũ. Et consummata omni tentatione, Diabolus recessit ab illo vsque ad tempus.

Et regressus est Iesus in virtute spiritus in Galilęam: & fama exijt per vniuersam regionẽ de illo. Et ipse docebat in synagógis eorũ: & magnificabatur ab omnibus. Et venit Nazareth vbi erat nutritus: & intrauit secundũ consuetudinẽ suam die sabbati in synagógam, & surrexit legere. Et traditus est illi liber Isaię prophetæ. Et vt reuoluit librum, inuenit locũ vbi scriptũ erat, Spiritus dñi super me, propter quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me, sanare cõtritos corde, prædicare captiuis remissionẽ, cæcis visum, dimittere confractos in remissionem, prædicare annũ domini acceptũ, & diem retributionis. Et cùm plicuisset librũ reddidit ministro, & sedit. Et omniũ in synagóga oculi erãt intendẽtes in eũ. Cœpit autẽ dicere ad illos, Quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: & mirabãtur in verbis gratiæ, quæ procedebãt de ore ipsius, & dicebãt, Nõne hic est filius Ioseph? Et ait illis, Vtiq; dicetis mihi hãc similitudinẽ, Medice, cura teipsum. Quãta audiuimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua.

Tertia lectio quando agitur de feria Sancta & desyderabilẽ &c. vt supra. fo. 71.

Feria tertia ex Isaia. Lectio prima.

Ecce seruus meus, suscipiã eum: electus cap.
meus, complacuit sibi in illo anima mea. 42.
Dedi spiritũ meum super eum, iudicium gentibus proferet. Non clamabit neq; accipiet personã, nec audietur vox eius foris. Calamum quassatum nõ conteret, & linũ fumigans non extinguet: in veritate educet iudiciũ. Non erit tristis, neq; turbulẽtus, donec ponat in terra iudiciũ: & legem eius insulæ expectabunt. Hæc dicit dñs deus creans cælos, & extendens eos: firmãs terram, & quæ germinãt ex ea: dans flatũ populo, qui est super eam, & spiritũ calcantibus eam. Ego dominus vocaui te in iustitia, & apprehẽdi manum tuã, & seruaui te. Et dedi te in fœdus populi, in lucem gentium: vt aperires oculos cæcorũ, & educeres de cõclusiõe vinctum, de domo carceris sedentes in tenebris. Ego dñs, hoc est nomen meum. Gloriam meam alteri nõ dabo, & laudẽ meam sculptilibus. Quæ prima fuerunt, ecce venerunt. noua quoq; ego annuntio: antequàm oriãtur, audita vobis faciã. Cantate dño canticum nouum, laus eius ab extremis terræ, qui descẽditis in mare, & plenitudo eius: insulæ, & habitatores earum. Lætetur desertum, & ciuitates eius: ĩ domibus habitabit Cedar. Laudate habitatores Petræ, de vertice mõtium clamabunt. Ponent domino gloriam, & laudem eius in insulis nuntiabunt. Dominus sicut fortis egredietur, sicut vir prælíator suscitabit zelum. Vociferabitur, & clamabit: super inimicos suos confortabitur. Tacui, semper silui, patiens fui, sicut parturiens loquar: dissipabo, & absorbebo simul: desertos faciã montes, & colles, & omne gramen eorũ exiccabo: & ponam flumina in insulas, & stagna arefaciã. Et educam cęcos in viam quam nesciunt: & in semitis quas ignorauerũt, ambulare eos faciam. Ponam tenebras coram eis in lucem, & praua in recta.

Secundum Lucam. Lectio.ij. cap.

Ait autem, Amen dico vobis, quia ne- 4.
mo propheta acceptus est in patria D

sua. In veritate dico vobis: multæ viduę erant in diebus Elię in Israël quando clausum est cęlum annis tribus & mensibus sex, cùm facta esset fames magna in omni terra: & ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidónis, ad mulierem viduam. Et multi leprosi erant in Israël sub Eliseo propheta: & nemo eorũ mundatus est nisi Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes in synagóga, ira, hęc audientes. Et surrexerunt, & eiecerunt illum extra ciuitatem, & duxerũt illum vsq; ad supercilũ montis super quem ciuitas illorum erat ędificata, vt præcipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum, ibat. Et descendit in Capharnaum ciuitatem Galilæę: ibiq; docebat illos sabbatis. Et stupebant in doctrina eius: quia in potestate erat sermo ipsius. Et in synagóga erat homo habens dæmonium immundũ: & exclamauit voce magna, dicens, Sine, quid nobis & tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quia sis sanctus dei. Et increpauit illum Iesus, dicens, Obmutesce, & exi ab eo. Et cùm proiecisset illum dęmonium in mediũ, exijt ab illo, nihilq; illũ nocuit. Et factus est pauor in omnibus, & colloquebantur adinuicem dicentes, Quod est hoc verbũ, quia in potestate & virtute imperat immundis spiritibus, & exeunt? Et diuulgabatur fama de illo in omnẽ locum regionis.

Surgens autem Iesus de synagóga, introiuit in domũ Simônis. Socrus autem Simônis tenebatur magnis febribus: & rogauerunt illũ pro ea. Et stans super illam imperauit febri: & dimisit illam. Et continuò surgens, ministrabat illis. Cùm autem sol occidisset, omnes qui habebant infirmos varijs languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. Exibant autem dęmonia à multis clamantia & dicentia, Quia tu es filius dei. & increpans non sinebat ea loqui, quia sciebãt ipsum esse Christum. Facta autem die, egressus ibat in desertum locum: & turbę requirebant eum, & venerunt vsque ad ipsum: & detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait, Quia & alijs ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei, quia ideò missus sum. Et erat prędicans in synagógis Galileæ.

Tertia lectio quando agitur de feria. Audite fratres. &c. vt suprà. folio. 72.

Feria quarta ex Isaia. Lectio prima.

Vere tu es deus absc̃ōditus, deus Israël cap.
saluator. Confusi sunt, & erubuerunt 45.
omnes: simul abierunt in cõfusionem fabri C
catores errorũ. Israël saluatus est in domino salute æterna. Non confundemini, & non erubescetis vsq; in seculũ seculi: quia hęc dicit dominus creans cęlos, ipse deus formans terram, & faciẽs eam, ipse plastes eius. Non in vanũ creauit eam: vt habitetur formauit eam. Ego dominus, & non est alius. Non in abscondito locutus sum, in loco terrę tenebroso. Nõ dixi semini Iacob, Frustra quęrite me. Ego dñs loquens iustitiã, annuntians recta. Congregamini & venite, & accedite simul qui saluati estis ex gentibus. Nesciérũt qui leuant lignum sculpturæ suæ, & rogant deũ non saluantẽ. Annuntiate & venite, & cõsiliamini simul. Quis auditũ fecit hoc ab initio? ex tunc prædixit illud. Nunquid non ego dñs, & non est vltrà deus absque me? Deus iustus & saluans, non est præter me. Conuertimini ad me, & salui eritis omnes fines terrę: quia ego Deus, & non est alius. In memetipso iuraui, Egredieť de ore meo iustitiæ verbum, & nõ reuertetur: quia mihi curuabitur omne genu, & iurabit omnis lingua. Ergo in dño, dicet, meæ sunt iustitiæ & imperiũ. Ad eum venient, & confundentur omnes qui repugnant ei. In domino iustificabitur & laudabitur omne semen Israël.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

Factum est autẽ cum turbę irruerent in cap.
eum vt audirẽt verbum Dei, & ipse sta- 5.
bat secus stagnũ Genesareth. Et vidit duas naues stãtes secus stagnũ: piscatores autem descenderant, & lauabant retia. Ascendens autẽ in vnam nauim quæ erat Simônis, rogauit eum à terra reducere pusillũ. Et sedẽs, docebat de nauicula turbas. Vt cessauit autem loqui, dixit ad Simônem, Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Et respõdens Simon, dixit illi, Præceptor per totam

noctem laborantes nihil cepimus, in verbo autē tuo laxabo rete. Et cùm hoc fecissent, cōcluserūt piscium multitudinē copiosam. rumpebatur aūt rete eorū. Et annuerūt socijs qui erāt in alia naui, vt venirent & adiuuarēt eos. Et venerūt, & impleuerūt ambas nauiculas: ita vt pene mergerentur. Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens, Exi à me dñe, quia homo peccator sum. Stupor enī circūdederat eū, & omnes qui cum illo erant, in captura piscīū, quam ceperāt. Similiter autē Iacobum & Ioannem filios Zebedæi, qui erant socij Simônis. Et ait ad Simônem Iesus, Noli timere: ex hoc iam, homines eris capiens. Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus sequuti sunt eū. Et factum est, cùm esset in vna ciuitatū, & ecce vir plenus lepra, & vidēs Iesum, & procidens in faciem suā, rogauit eum, dicens, Domine, si vis, potes me mundare. Et extendēs manum, tetigit eum, dicens, Volo. Mundare. Et cōfestim lepra discessit ab illo. & ipse præcepit illi vt nemini diceret: sed, Vade, ostēde te sacerdoti, & offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses in testimonium illis. Perambulabat autem magis sermo de illo: & conueniebant turbæ multæ vt audirent, & curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum, & orabat.

Tertia lectio quando fit officium de Feria. Appropinquāte &c. vt suprà. fo. 74.

Feria quinta ex Isaia. Lectio prima.

cap. 49. AVdite insulæ, & attēdite populi delōge. Dominus ab vtero vocauit me, de ventre matris meæ recordatus est nominis mei. Et posuit eos meum quasi gladium acutū: in vmbra manus suæ protexit me, & posuit me sicut sagittam electam. In pharetra sua abscōdit me, & dixit mihi, Seruus meus es tu Israël, quia in te glorificabor. Et ego dixi, In vacuum laboraui, sine causa, & vanè fortitudinem meā consumpsi. Ergo iudicium meū cum domino, & opus meū cum deo meo. Et nunc hæc dicit dominus, formans me ex vtero seruū sibi, vt reducam Iacob ad eum, & Israël non cōgregabitur: & glorificatus sum in oculis domini, & Deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit, Parum est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus Iacob, & fęces Israël cōuertendas. Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremum terræ. Hæc dicit dominus redemptor Israël, sanctus eius, ad cōtemptibilem animā, ad abominatam gentem, ad seruum dominorū: Reges videbunt, & cōsurgent principes, & adorabunt propter dominum, quia fidelis est, & sanctum Israël qui elegit te. Hęc dicit Dominus, In tēpore placito exaudiui te, & in die salutis auxiliatus sum tui. Et seruaui te, & dedi te in fœdus populi, vt suscitares terrā, & possideres hæreditates dissipatas: vt diceres his qui vincti sunt, Exite: & his qui in tenebris, Reuelamini. Super vias pascentur, & in omnibus planis pascua eorū. Non esurient, neq; sitient, & nō percutiet eos æstus & sol: quia miserator eorum reget eos, & ad fontes aquarum potabit eos. Et ponam omnes mōtes meos in viam, & semitæ meæ exaltabūtur. Ecce, isti delonge venient, & ecce illi ab aquilone & mari, & isti de terra australi. Laudate cæli, & exulta terra, iubilate mōtes laude: quia consolatus est dominus populum suum, & pauperum suorum miserebitur.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

ET factum est in vna dierum, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisæi sedentes, & legis doctores qui venerāt ex omni castello Galilææ, & Iudææ, & Ierusalem: & virtus domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri portātes in lecto hominem qui erat paralyticus: & quærebāt eum inferre, & ponere ante eum, Et nō inueniētes qua parte illum inferrent præ turba, ascenderūt supra tectum, & per tegulas submiserunt eū cum lecto in medium ante Iesum. Quorum fidē vt vidit, dixit, Homo, remittuntur tibi peccata tua. Et cœperūt cogitare scribę & pharisæi, dicētes, Quis est hic qui loquitur blasphemias? quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? Vt cognouit autem Iesus cogitationes eorum, respondens dixit ad illos, Quid cogitatis in cordibus vestris? Quid cap. 5. D

est facilius, dicere, dimittuntur tibi peccata: an dicere, surge & ambula? Vt autē sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittēdi peccata (ait paralytico) tibi dico, surge: tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et cōfestim consurgens coram illis, tulit lectum in quo iacebat, & abijt in domū suam, magnificans deū, Et stupor apprehendit omnes, & magnificabant deum. Et repleti sunt timore, dicētes, quia vidimus mirabilia hodie. Et post hæc exijt, & vidit publicanum nomine Leui sedentem ad telonium, & ait illi, Sequere me. Et relictis omnibus, surgens secutus est eum, & fecit ei conuiuium magnum Leui in domo sua: & erat turba multa publicanorum & aliorum qui cum illis erant discumbētes. Et murmurabant pharisæi & scribæ eorum, dicētes ad discipulos eius, Quare cum puplicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? Et respōdens Iesus, dixit ad illos, Non egent qui sani sunt, medico: sed q male habēt. Non veni vocare iustos, sed pctōres ad pœnitentiā.

Tertia lectio quando fit de Feria, Certè sit e rex &c. vt supra. fo. 75.

Feria sexta ex Isaia. Lectio prima.

cap. 51. AVdite me qui sequimini quod iustum est, & quæritis dominum: attendite ad petram vnde excisi estis, & ad cauernā laci, de qua præcisi estis. Attendite ad Abraham patrem vestrum, & ad Saram quæ peperit vos: quia vnum vocaui eum, & benedixi ei, & multiplicaui eum. Consolabitur ergo dominus Sion, & consolabitur omnes ruinas eius: & ponet desertum eius quasi delicias, & solitudinem eius quasi hortum domini. Gaudiū, & lætitia inuenietur in ea: gratiarum actio, & vox laudis. Attendite ad me popule meus, & tribus mea me audite: quia lex à me exiet, & iudicium meū in lucem populorum requiescet, Propè est iustus meus, egressus est saluator meus, & brachia mea populos iudicabūt. Me insulæ expectabūt, & brachium meum sustinebunt. Leuate in cælum oculos vestros, & videte sub terra deorsum: quia cæli sicut fumus liquescent, & terra sicut vestimētum atteretur, & habitatores eius sicut hæc interibunt. Salus autem mea in sempiternū erit, & iustitia mea non deficiet. Audite me qui scitis iustū, populus meus lex mea in corde eorum. Nolite timere opprobriū hominū, & blasphemias eorum ne metuatis. Sicut enim vestimentū, sic comedet eos vermis: & sicut lanam, sic deuorabit eos tinea: Salus autē mea in sempiternum erit, & iustitia mea in gñationes generationum. Consurge, cōsurge, induere fortitudinem brachium domini: consurge sicut in diebus antiquis, in generationibus seculorū. Nunquid non tu percusisti superbum, vulnerasti draconē? Nunquid non tu siccasti mare aquam abysi vehementis: qui posuisti profundū maris viam, vt transirent liberati? Et nunc qui redempti sunt à domino, reuertentur, et venient in Sion laudantes, & lætitia sempiterna super capita eorum: gaudium & lætitiam tenebunt, fugiet dolor & gemitus.

Secundum Lucam. Lectio. ii.

AT illi dixerūt ad eum, Quare discipuli Ioannis ieiunant frequenter, & obsecrationes faciūt, similiter & pharisæorū: tui autē, edunt & bibunt? Quibus ipse ait, Nunquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere ieiunare? Venient aūt dies, & cùm ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc ieiunabūt in illis diebus. Dicebat autē & similitudinem ad illos, Quia nemo commissuram à vestimēto nouo immittit in vestimentum vetus: alioquin & nouum rumpit, et veteri non conuenit cōmissura à nouo. Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres: alioquin rumpet vinū nouū vtres, et vinum effundetur, et vtres peribunt. sed vinum nouū in vtres nouos mittēdum est: et vtraq; conseruantur. Et nemo bibens vetus, statim vult nouū. dicit enim, Vetus melius est. Factum est autem in sabbato secundoprimo, cùm trāsiret per sata, vellebāt discipuli eius spicas, et manducabant confricantes manibus. Quidam autem Pharisæorum dicebant illis, Quid facitis quod nō licet in sabbatis? Et respondens Iesus, ad eos dixit, Nec hoc legistis quod fecit Dauid, cū

cap. 5. G.

cap. 6.

esurisset ipse & qui cum illo erãt: quomodo intrauit in domum dei, et panes propositionis sumpsit, et manducauit, et dedit his qui cum ipso erant, quos nõ licet mãducare nisi tantum sacerdotibus? Et dicebat illis, Quia dominus est filius hominis, etiã sabbati. Factum est autẽ et in alio sabbato vt intraret in synagógam, et doceret. Et erat ibi homo, et manus eius dextera erat arida. Obseruabant autem Scribæ et Pharisæi si in sabbato curaret: vt inuenirent vnde accusarẽt eum. Ipse verò sciebat cogitationes eorum: et ait homini qui habebat manum aridam, Surge, et sta in medium. Et surgens, stetit. Ait autẽ ad illos Iesus, Interrogo vos, si licet sabbatis benefacere an male? animam saluã facere, an perdere? Et circũspectis omnibus, dixit homini. Extende manum tuam. Et extẽdit: et restituta est manus eius. Ipsi autem repleti sunt insipientia: et colloquebantur adinuicem quidnam facerent Iesu.

Tertia lectio quando fit de Feria, Satis abundeq; et cætera, vt suprà. fo. 76.

Sabbato ex Isaia. Lectio prima.

cap. 52. CONsurge, consurge, induere fortitudine tua Sion: induere vestimẽtis gloriæ tuæ Ierusalẽ ciuitas sancti, quia non adijciet vltrà vt pertranseat per te incircuncisus et immundus. Excutere de puluere, consurge, sede Ierusalem: Solue vincula colli tui captiua filia Sion: quia hæc dicit dominus, Gratis venundati estis, et sine argento redimemini. Quia hæc dicit dñs deus, In Aegyptũ descendit populus meus in principio, vt colonus esset ibi: et assur absque vlla causa calumniatus est eũ. Et nunc quid mihi est hic, dicit dominus: quoniam ablatus est populus meus gratis? Dominatores ei⁹ iniquè agũt, dicit dominus: et iugiter tota die nomen meum blasphematur. Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa: quia ego ipse qui loquebar ecce adsum. Quàm pulchri super montes pedes annuntiantis et prædicantis pacem, annuntiantis bonum, prædicantis salutẽ, dicentis Sion, Regnabit deus tuus. Vox speculatorũ tuorum leuauerunt vocem, simul laudabunt: quia oculo ad oculum videbunt cùm conuerterit dominus Sion. Gaudete et laudate simul deserta Ierusalem: quia consolatus est dominus populũ suum, redemit Ierusalem. Parauit dominus brachium sanctum suũ in oculis omniũ gentium: et videbunt omnes fines terræ salutare Dei nostri. Recedite, recedite, exite inde, pollutũ nolite tãgere. Exite de medio eius, mũdamini qui fertis vasa domini. Quoniã non in tumultu exibitis, nec in fuga properabitis. Præcedet enim vos dominus, & cõgregabit vos deus Israël. Ecce intelliget seruus meus. exaltabitur, & eleuabitur, & sublimis erit valde. Sicut obstupuerunt super te multi: sic inglorius erit inter viros aspectus eius, & forma eius inter filios hominũ. Iste asperget gentes multas, super ipsum continebunt reges os suum: quia quibus non est narratum de eo, viderunt: et qui non audierunt, contemplati sunt.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

FActum est autem: in illis diebus exijt in cap. 6.
monte orare, & erat pernoctans in ora
tione dei. Et cùm dies factus esset, vocauit C
discipulos suos: & elegit duodecim ex ipsis, quos & apostolos nominauit: Simônem, quem cognominauit Petrum, & Andream fratrem eius, Iacôbum & Ioannem, Philippum & Bartholomæum, Matthæum & Thomam, Iacôbum Alphæi, & Simônem qui vocatur Zelotes, & Iudam Iacôbi, & Iudam Iscariotem qui fuit proditor. Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, & turba discipulorum eius, & multitudo copiosa plebis ab omni Iudæa & Ierusalem, & maritima Tyri & Sidônis, qui venerant vt audirent eum, & sanarentur à languoribus suis. Et qui vexabãtur à spiritibus immundis curabantur. Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus de illo exibat, & sanabat, omnes. Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos, dicebat, Beati pauperes: quia vestrum est regnum dei. Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini. Beati qui nunc fletis, quia ridebitis. Beati eritis cùm vos oderint homines, & cùm separauerint vos, & exprobauerint, & eiecerint no-

men veſtrum tãquam malũ propter filium hominis. Gaudete in illa die & exultate: ecce enim merces veſtra multa eſt in cœlo, ſecundũ hæc enim faciebãt prophetis patres eorum. Verũtamen væ vobis diuitibus, qui habetis cõſolationẽ veſtram. Væ vobis qui ſaturati eſtis, quia eſurietis. Væ vobis qui ridetis nũc: quia lugebitis & flebitis. Vę cùm benedixerint vobis omnes homines. ſecũdũ hæc enim faciebãt pſeudoprophetis patres eorũ. Sed vobis dico qui auditis, Diligite inimicos veſtros: benefacite his qui vos oderunt. Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam vnã, præbe illi & alteram. Et ab eo qui aufert tibi veſtimentum, etiã tunicã noli prohibere. Omni autẽ petenti te, tribue: & qui aufert quæ tua ſunt, ne repetas. Et prout vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis ſimiliter.

Dñica iij. Aduẽtus ad mat. añ. O oriẽs ſplẽdor lucis æternæ, & ſol iuſtitiæ veni, & illumina ſedẽtes in tenebris, & vmbra mortis.

Hæc antiph. dicitur ad Matuti. vſque ad vigiliam Natiuitatis excluſiuè quando fit officium de Dominica, vel de Feria.

Ex Iſaia. Lectio prima.

cap. 55. HAec dicit dñs, cuſtodite iudicium & facite iuſtitiã: quia iuxta eſt ſalus mea vt veniat, & iuſtitia mea vt reueletur. Beatus vir qui facit hoc, & filius hominis, qui apprehendet iſtud. Cuſtodiẽs ſabbatum ne polluat illud, cuſtodiens manus ſuas ne faciat omne malum. Et non dicat filius aduenæ qui adheret domino, dicens, Separatione diuidet me dominus à populo ſuo. Et nõ dicat eunuchus, Ecce ego lignũ aridũ. Quia hæc dicit dñs eunuchis, Qui cuſtodierint ſabbata mea, & elegerint quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum, Dabo eis in domo mea, & in muris meis locũ, & nomen melius à filijs & filiabus: nomen ſempiternum dabo eis, quod non peribit. Et filios aduenę qui adherẽt domino vt colant eum, & diligãt nomen eius, vt ſint ei in ſeruos: omnem cuſtodientem ſabbathum ne polluat illud, & tenẽtem fœdus meum. Adducam eos in montem ſanctum meum, & lætificabo eos in domo orationis meę. Holocauſta eorũ, & victimæ eorum placebũt mihi ſuper altari meo: quia domus mea, domus orationis vocabitur cunctis populis. Ait dñs deus qui cõgregat diſperſos Iſraël, Adhuc cõgregabo ad eũ cõgregatos eius. Omnes beſtię agri venite ad deuorandum, vniuerſæ beſtiæ ſaltus. Speculatores eius cæci omnes, neſcierunt vniuerſi: canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes & amãtes ſomnia. Et canes impudentiſsimi neſcierũt ſaturitatem: ipſi paſtores ignorauerunt intelligentiam: omnes in viam ſuam declinauerunt, vnuſquiſque ad auaritiam ſuam, à ſummo vſque ad nouiſsimum. Venite, ſumamus vinum, & impleamur ebrietate: & erit ſicut hodie, ſic & cras, & multò amplius.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

ET ſi diligitis eos qui vos diligunt: quæ vobis eſt gratia? nam & peccatores, diligẽtes ſe, diligũt. Et ſi benefeceritis his qui vobis benefaciunt: quæ vobis eſt gratia? ſiquidẽ & peccatores hoc faciũt. Et ſi mutuũ dederitis his à quibus ſperatis recipere: quæ gratia eſt vobis? nã & peccatores peccatoribus fœnerantur, vt recipiant æqualia. Verũtamẽ diligite inimicos veſtros: benefacite & mutuum date, nihil inde ſperãtes, & erit merces veſtra multa, & eritis filij altiſsimi, quia ipſe benignus eſt ſuper ingratos & malos. Eſtote ergo miſericordes ſicut & pr̃ veſter miſericors eſt. Nolite iudicare, & nõ iudicabimini. nolite condemnare, & non cõdẽnabimini. Dimittite, & dimittemini. Date, & dabitur vobis. Menſurã bonã & confertam & coagitatam & ſupereffluẽtem dabunt in ſinum veſtrum. Eadem quippe mẽſura qua mẽſi fueritis, remetietur vobis. Dicebat autem illis & ſimilitudinẽ, Nunquid poteſt cæcus cæcũ ducere? nónne ambo in foueam cadũt? Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum: perfectus autẽ omnis erit, ſi ſit ſicut magiſter eius. Quid autem vides feſtucam in oculo fratris tui, trabẽ autem quæ in oculo tuo eſt, non cõſideras? Aut quo- cap. 6. E

modo potes dicere fratri tuo, Frater, sine eijciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem nō vides? Hypocrita, eijce primùm trabem de oculo tuo: & tunc perspicias vt educas festucam de oculo fratris tui. Non est enim arbor bona quæ facit fructus malos: neq; arbor mala, faciens fructum bonum. Vnaquæq; enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neq; enim de spinis colligunt ficus: neq; de rubo vindemiant vuā. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonū: & mal⁹ homo de malo thesauro profert malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me, Domine dn̄e: & non facitis quæ dico? Omnis qui venit ad me, & audit sermones meos, & facit eos: ostēdam vobis cui similis sit. similis est homini ædificanti domū, qui fodit in altū, & posuit fundamētum supra petram. inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi: & nō potuit eam mouere. fundata enim erat supra petrā. Qui autem audit & non facit, similis est homini ædificanti domum suam supra terram sine fundamento: in quam illisus est fluuius: & continuò cecidit. & facta est ruina domus illius magna.

Secundum Ioannem. Lectio .iij.

cap 1. IN illo tempore miserūt Iudæi ab Ierosolymis sacerdotes, & leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum, Tu quis es? & reliq.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

EX huius nobis lectionis verbis, fratres charissimi, Ioannis humilitas cōmendatur. Qui cùm tātæ virtutis esset vt Christus credi potuisset: elegit solidè subsistere in se, ne humana opinione raperetur inaniter super se. Nam confessus est & nō negauit: cōfessus est: quia nō sum ego Christus. Sed qui dixit, non sum: negauit planè quod nō erat: sed nō negauit quod erat, vt veritatem loquens eius membrum fieret, cuius sibi nomē fallaciter non vsurparet. Cùm ergo non vult appetere nomē Christi, factus est membrum Christi, Quia dum infirmitatem suā studuit humiliter agnoscere: illius celsitudinē meruit veraciter obtinere. Sed cùm ex lectione alia redemptoris nostri sententia ad mētem reducitur: ex huius nobis lectionis verbis quæstio valde implexa generatur. Alio quippe in loco inquisitus à discipulis dominus, de Eliæ aduētu rn̄dit, Elias iam venit, & nō cognouerunt eū: sed fecerunt in eo quodcūq; voluerunt. Et si vultis scire: Ioānes ipse est Elias. Requisitus autē Ioannes dicit: non sum Elias. Quid est hoc fratres charissimi: quia quod veritas affirmat, hoc propheta veritatis negat? Valde nanq; inter se diuersa sunt, ipse est: &, non sum. Quomodo ergo propheta veritatis est, si eiusdē veritatis sermonibus cōcors nō est? Sed si subtiliter veritas ipsa requiratur, hoc quód inter se cōtrariū sonuit, quomodo cōtrariū nō sit inuenitur. Ad Zachariā nāq; de Ioānis promissione angelus dixit, Ipse præibit ante illum, in spiritu & virtute Eliæ. Qui idcirco vēturus in spiritu & virtute Eliȩ dicitur: quia sicut Elias secūdū domini aduētū præueniet, ita Ioannes præueniet primū. Sicut ille præcursor vēturus est iudicis, ita iste præcursor factus est redēptoris. Ioannes igitur in spiritu Elias erat: in persona Elias non erat. Quod ergo dominus fatetur de spiritu, hoc Ioannes denegat de persona. Quia & iustū sic erat vt discipulis dn̄s spiritalē de Ioāne sentētiā diceret: & Ioānes idē turbis carnalibus nō de suo spiritu, sed de corpore respōderet. Cōtrariū ergo videt̄ esse veritati qđ Ioānes sonuit: sed tamē à veritatis tramite nō recessit.

Ad laudes an̄. O rex gētiū, & desyderatus earū, lapisq; āgularis, q̄ facis vtraq; vnū, veni, salua hominem, quē de limo formasti.

Hæc an̄a dicenda est ad Laudes vsq; ad vigiliam Natiuitatis exclusiuè quando non agitur de sancto.

Oratio.

AVrem tuam, quæsumus domine, precibus nostris accōmoda: & mētis nostrȩ tenebras gratia tuȩ visitationis illustra: qui viuis. &c. Ad vesperas An̄a. O Emmanuel rex, & legifer noster, expectatio gentium, & saluator earum, veni ad saluandum nos domine Deus noster.

Hæc An̄a dicitur ad Vesperas vsq; ad vigiliam natiuitatis qn̄ nō fit de sancto.

Feria secunda ex Isaia. Lectio prima.

cap. 58. CLama,ne cesses,quasi tuba exalta vocem tuã,& annuntia populo meo scelera eorũ,& domui Iacob peccata eorum. Me etenim de die in diem quærunt,& scire vias meas volunt:quasi gens quæ iustitiam fecerit,& iudicium dei sui non dereliquerit. Rogant me iudicia iustitię,& appropinquare Deo volunt. Quare ieiunauimus,et non aspexisti: humiliauimus animas nostras,et nesciisti?Ecce,in die ieiunij vestri inuenitur volũtas vestra,et omnes debitores vestros repetitis.Ecce,ad lites,et ad contentiones ieiunatis,et percutitis pugno impiè. Nolite ieiunare sicut vsq; ad hãc diem,vt audiatur in excelso clamor vester. Nunquid tale est ieiuniũ quod elegi,per diẽ affligere hominẽ animam suam?nunquid contorquere quasi circulum caput suum,et saccum et cinerem sternere? nunquid istud vocabis ieiunium, et diem acceptabilem domino?Nonne hoc est magis ieiunium quod elegi? dissolue colligationes impietatis,solue fasciculos deprimentes,dimitte eos,qui confracti sunt,liberos,et omne onus dirumpe. Frange esurienti panẽ tuum,et egenos vagosq; induc in domum tuam.Cùm videris nudum,operi eum,et carnem tuam ne despexeris.Tunc erumpet quasi mane lumen tuum,et sanitas tua citius orietur,et anteibit faciem tuam iustitia tua,et gloria domini colliget te.Tunc inuocabis,et dominus exaudiet te: clamabis,et dicet,Ecce adsum. Si abstuleris de medio tui catenam,et desieris extẽdere digitũ,et loqui quod non prodest,cùm effuderis esurienti animam tuam,et animam afflictam repleueris:orietur in tenebris lux tua,et tenebræ tuæ erunt sicut meridies.Et requiem tibi dabit dñs semper,et implebit splendoribus animam tuam,et ossa tua liberabit.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. 7. CVm autem implesset omnia verba sua in aures plebis,intrauit Capharnaum. Centurionis autem cuiusdam seruus male habens,erat moriturus,qui illi erat pretiosus.Et cùm audisset de Iesu,misit ad eum seniores Iudæorum,rogans eum vt veniret, et saluaret seruum eius.At illi cùm venissent ad Iesum,rogabant eum solicitè dicentes ei, Quia dignus est vt hoc illi præstes. diligit enim gentem nostram: et synagógam ipse ædificauit nobis.Iesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longè esset à domo,misit ad eum centurio amicos,dicens,Domine, noli vexari.Non enim sum dignus vt sub tectum meũ intres,propter quod et meipsum non sum dignum arbitratus vt venirem ad te:sed dic verbo,et sanabit̃ puer meus.nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites,et dico huic,vade,et vadit:et alio,veni,et venit:et seruo meo, fac hoc,et facit.Quo audito,Iesus miratus est:et conuersus,sequẽtibus se turbis dixit, Amẽ dico vobis,nec in Israël tantam fidem inueni.Et reuersi qui missi fuerãt,domum: inuenerunt seruum qui languerat,sanum.

Et factum est:deinceps ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Naim:et ibant cum eo discipuli eius & turba copiosa. Cum autem appropinquaret portæ ciuitatis,ecce defunctus efferebatur filius vnicus matri suæ: & hęc,vidua erat:& turba ciuitatis multa cum illa. Quam cum vidisset dominus,misericordia motus super eam,dixit illi,Noli flere.Et accessit,& tetigit loculum.Hi autem qui portabant steterũt.Et ait,Adolescẽs,tibi dico,surge. Et resedit qui erat mortuus, & cœpit loqui.Et dedit illũ matri suę.Accepit autẽ omnes timor,& magnificabãt deũ, dicẽtes,Quia propheta magnus surrexit in nobis:& quia deus visitauit plebem suam.

Tertia lectio quãdo fit de Feria.Sanctã, & desyderabilem&c.vt suprà. fol.71.

Feria tertia ex Isaia: Lectio prima.

SPiritus domini super me,eò quòd vnxerit dominus me:ad annuntiãdum man- cap. 61. suetis misit me,vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiã,& clausis apertionem: & prædicarem annum placabilem domino,& diem vltionis deo nostro:vt consolarer omnes lugentes,vt ponerem lugentibus Sion,& darem eis coronã pro cinere,oleum gaudij pro luctu,pallium laudis pro spiritu mœroris.Et vocabuntur

in ea fortes iustitiæ, plantatio domini ad glorificandum. Et ædificabũt deserta à seculo: & ruinas antiquas erigent, & instaurabunt ciuitates desertas, dissipatas in generationẽ & generationẽ. Et stabunt alieni, & pascent pecora vestra: & filij peregrinorum, agricolæ & vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vocabimini: Ministri dei nostri, dicetur vobis: fortitudinem gentium comedetis, & in gloria earum superbietis. Pro confusione vestra duplici & rubore laudabunt partem eorum: propter hoc in terra sua duplicia possidebunt, lętitia sempiterna erit eis: quia ego dominus diligens iudiciũ, odio habens rapinam in holocaustum. Et dabo opus eorum in veritate, & fœdus perpetuum feriam eis. Et scietur in gẽtibus semen eorum, & germen eorum in medio populorũ. Omnes qui viderint eos, cognoscẽt illos, quia isti sunt semen cui benedixit dominus. Gaudens gaudebo in domino, & exultabit anima mea in deo meo. Quia induit me vestimentis salutis: & indumẽto iustitiæ circundedit me, quasi spõsum decoratum corona, & quasi spõsam ornatã monilibus suis. Sicut enim terra profert germen suum, & sicut hortus semẽ suum germinat: sic dominus deus germinabit iustitiam, & laudem coram vniuersis gentibus.

Secundum Lucam. Lect. ij.

cap. 7. C ET exijt hic sermo in vniuersam Iudæã de eo, & in omnem circa regionem. Et nuntiauerunt Ioanni discipuli eius de omnibus his. Et conuocauit duos de discipulis suis Ioannes: & misit ad Iesum, dicens, Tu es qui venturus es: an aliũ expectamus? Cũ autem venissent ad eum viri, dixerunt, Ioannes baptista misit nos ad te, dicẽs. Tu es qui venturus es: an alium expectamus? In ipsa autem hora multos curauit à languoribus suis & plagis, & spiritibus malis: & cæcis multis donauit visum. Et respondens dixit illis, Euntes renuntiate Ioanni quæ audistis & vidistis, Quia cæci vidẽt, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizãtur: & beatus est quicunq; non fuerit scandalizatus in me. Et cùm discessissent nuntij Ioannis, cœpit de Ioanne dicere ad turbas, Quid existis in desertũ videre? arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimẽtis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt & delicijs, in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? prophetam? Vtiq; dico vobis & plus quàm prophetam. hic est de quo scriptũ est, Ecce mitto angelũ meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuã ante te. Dico enim vobis, maior inter natos mulierũ propheta Ioanne Baptista nemo est. Qui autem minor est in regno dei, maior est illo. Et omnis populus audiens, & publicani, iustificauerunt deum, Baptizati baptismo Ioannis. Pharisæi autem & legis periti, consilium dei spreuerunt in semetipsos, non baptizati ab eo. Ait autẽ dominus, Cui ergo similes dicam homines generationis huius, & cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinuicem, & dicẽtibus, Cantauimus vobis tibijs, & non saltastis: lamentauimus, & non plorastis. Venit autem Ioannes Baptista neque manducans panem, neq; bibens vinum: & dicitis, Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens: & dicitis, Ecce homo deuorator, & bibens vinum, amicus publicanorum & peccatorum, Et iustificata est sapientia ab omnibus filijs suis.

Tertia lectio quãdo agitur de Feria, Audite fratres &c. vt suprà. fol. 72.

Feria quarta ex Isaia. Lectio prima.

PRopter Sion nõ tacebo, & propter Ie- cap.
rusalem non quiescam, donec egredia- 62.
tur vt splendor iustus eius, & saluator eius vt lampas accendatur. Et videbunt gentes iustum tuũ, & cũcti reges inclytum tuum: & vocabitur tibi nomẽ nouum, quod os domini nominauit. Et eris corona gloriæ in manu domini, & diadema regni in manu dei tui. Nõ vocaberis vltrà Derelicta: & terra tua non vocabitur amplius Desolata: sed vocaberis voluntas mea in ea, & terra tua inhabitata. quia complacuit domino in te: & terra tua inhabitabitur. Habitabit enim

iuuenis cum virgine,& habitabunt in te filij tui. Et gaudebit sponsus super sponsam, & gaudebit super te deus tuus. Super muros tuos Ierusalem constitui custodes: tota die & tota nocte perpetuò nõ tacebũt. Qui reminiscimini domini, ne taceatis, & ne detis silentium ei, donec stabiliat, & donec ponat Ierusalem laudem in terra. Iurauit dominus in dextera sua, & in brachio fortitudinis suę, Si dedero triticũ tuum vltra cibũ inimicis tuis: & si biberint filij alieni vinum tuum in quo laborasti. Quia qui congregabunt illud, comedent, & laudabunt dñm: & qui comportãt illud bibent in atrijs sanctis meis. Transite, transite per portas, præparate viam populo, planum facite iter, & eligite lapides, & eleuate signum ad populos. Ecce dominus auditum fecit in extremis terræ, dicite filiæ Sion, Ecce saluator tuus venit, ecce merces eius cum eo, & opus eius coram illo. Et vocabunt eos populus sanctus, redempti à domino, Tu autem vocaberis, Quæsita ciuitas & non derelicta.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. 7. F. Rogabat autem illum quidã de Pharisæis vt mãducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisæi, discubuit. Et ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix, vt cognouit quòd Iesus accubuit in domo Pharisæi, attulit alabastrum vnguenti: & stans retrò secus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguento vngebat. Videns autem Pharisæus qui vocauerat eum, ait intra se, dicens, Hic si esset propheta, sciret vtiq; quæ & qualis est mulier quę tangit eum, quia peccatrix est. Et respõdens Iesus, dixit ad illum, Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait, Magister, dic. Duo debitores erant cuidam fœneratori: vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta. Non habentibus illis vnde redderent, donauit vtrisq;. Quis ergo eum plus diligit? Et respondens Simon dixit, Aestimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei, Rectè iudicasti. Et conuersus ad mulierem, dixit Simoni, Vides hãc mulierem? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis nõ dedisti: hæc autem lachrymis rigauit pedes meos: & capillis suis tersit. Osculum mihi nõ dedisti: hæc autem ex quo intraui, nõ cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum nõ vnxisti: hæc autem vnguẽto vnxit pedes meos. Propter quod dico tibi, Remittuntur ei peccata multa, qm̃ dilexit multũ. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. Dixit autem ad illã, Remittuntur tibi peccata. Et cœperunt qui simul accumbebant, dicere intra se, Quis est hic qui etiam peccata dimittit? Dixit autẽ ad mulierem, Fides tua te saluã fecit: vade in pace.

Tertia lectio quãdo fit de Feria. Appropinquante &c. vt supra. folio.74.

Feria quinta ex Isaia. Lectio prima.

Vtinam dirumperes cælos, & descenderes, à facie tua montes defluerent, sicut exustio ignis tabescerent, aquæ arderẽt igni, vt notum fieret nomen tuum inimicis tuis: à facie tua gentes turbarentur. Cùm feceris mirabilia, non sustinebimus. Descendisti, & à facie tua montes defluxerunt. A seculo non audierunt, neq; auribus perceperunt, oculus non vidit deus absque te, quæ præparasti expectãtibus te. Occurristi lætãti, & facienti iustitiã: in vijs tuis recordabuntur tui. Ecce, tu iratus es, & peccauimus: in ipsis fuimus semper, & saluabimur. Et facti sumus vt immũdi omnes nos, & quasi pannus mẽstruatæ vniuersæ iustitiæ nostræ. Et cecidimus quasi folium vniuersi, & iniquitates nostræ quasi ventus abstulerunt nos. Non est qui inuocet nomẽ tuum: qui consurgat, & teneat te. Abscõdisti faciẽ tuã à nobis, & allisisti nos in manu iniquitatis nostræ, Et nunc dñe, pater noster es tu, nos verò lutum: & fictor noster tu, & opera manuum tuarum omnes nos. Ne irascaris domine satis: & ne vltrà memineris iniquitatis: ecce, respice, populus tuus omnes nos. Ciuitas sancti tui facta est deserta, Sion deserta facta est, Ierusalem desolata est. Domus sanctificationis nostræ, & gloriæ nostræ, vbi laudauerunt te patres nostri, facta est in exustionem ignis, & omnia

cap. 64.

desyde

desyderabilia nostra versa sunt in ruinas. Nunquid super his cõtinebis te domine, tacebis, & affliges nos vehementer?

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. 8. ET factum est deinceps, & ipse iter faciebat per ciuitates & castella, prædicans, & euangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo, & mulieres aliquæ quæ erant curatę à spiritibus malignis, & infirmitatibus, Maria quæ vocabatur Magdalene, de qua septem dæmonia exierant, & Ioanna vxor Chusæ procuratoris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis: Cùm autẽ turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad eum: dixit per similitudinẽ, Exijt qui seminat seminare semen suum: & dum seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatũ est, & volucres cæli comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram: & natum aruit, quia nõ habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: & ortum, fecit fructum centuplum. Hæc dicens clamabat, Qui habet aures audiẽdi, audiat. Interrogabant autẽ eum discipuli eius quæ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit, Vobis datũ est nosse mysteriũ regni Dei, cæteris autẽ in parabolis, vt videntes, nõ videãt, & audientes, nõ intelligant. Est autem hæc parabola, Semen, est verbũ dei. Qui autẽ secus viam: hi sunt qui audiunt, deinde venit Diabolus, & tollit verbũ de corde eorũ, ne credẽtes salui fiant. Nam qui supra petram: qui cũ audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: & hi radices nõ habent: quia ad tẽpus credũt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autẽ in spinas cecidit: hi sunt qui audierũt, & à solicitudinibus & diuitijs, & voluptatibus vitæ euntes suffocantur, & nõ referũt fructum. Quod autẽ in bonã terram: hi sunt qui in corde bono & optimo audientes verbũ retinent, & fructum afferũt in patientia. Nemo autẽ lucernã accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrũ ponit, vt intrãtes videant lumen. Non est enim occultũ, quod nõ manifestetur: nec absconditum, quod nõ cognoscatur, & in palàm veniat. Videte ergo quid audiatis. Qui enim habet, dabitur illi: & quicunq; non habet, etiam quod putat se habere auferetur ab illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres eius: & non poterant adire eum præ turba. Et nuntiatum est illi, Mater tua, & fratres tui stant foris, volẽtes te videre. Qui respondens dixit ad eos, Mater mea, & fratres mei hi sunt qui verbum Dei audiunt & faciunt.

Tertia lectio quãdo agitur de Feria. Certè si te rex. vt supra. folio.75.

Feria sexta ex Ieremia. Lectio prima.

VAe pastoribus, qui disperdunt, & dilacerant gregem pascuæ meæ, dicit do- cap. 23.
minus. Ideò hæc dicit dominus deus Israël ad pastores qui pascunt populũ meum, Vos dispersistis gregem meum, & eiecistis eos, & nõ visitastis eos: ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorũ, ait dominus. Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris, ad quas eiecero eos illuc: & cõuertam eos ad rura sua, & crescẽt, & multiplicabuntur. Et suscitabo super eos pastores, & pascent eos: & non formidabunt vltrà, & non pauebunt: & nullus quæretur ex numero, dicit dominus. Ecce dies veniũt, dicit dominus: & suscitabo Dauid germen iustum: & regnabit rex, & sapiens erit: & faciet iudiciũ & iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur Iuda, & Israël habitabit cõfidenter: & hoc est nomẽ quod vocabũt eum, Dominus iustus noster. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit dominus: & non dicẽt vltrà, Viuit dominus qui eduxit filios Israël de terra Aegypti: sed, Viuit dominus qui eduxit & adduxit semen domus Israël de terra aquilonis, & de cunctis terris, ad quas eieceram eos illuc: & habitabunt in terra sua.

Secundum Lucam Lectio.ij.

FActum est autem in vna dierum: & ipse ascendit in nauiculam, & discipuli eius: cap. 8.
& ait ad illos, Transfretemus trans stagnũ. C
Et ascenderunt. Et nauigantibus illis, obdormiuit: & descendit procella venti in stagnum; & complebantur, & periclitabãtur.

Accedentes autem, suscitauerunt eum, dicentes, Praeceptor, perimus. At ille surgens increpauit ventum, & tempestatē aquae, & cessauit, & facta est trāquillitas. Dixit autem illis, Vbi est fides vestra? Qui timentes mirati sunt, adinuicem dicentes, Quis putas hic est, quia & ventis & mari imperat, & obediunt ei? Et nauigauerunt ad regionē Gerasenorum, quae est cōtra Galilaeam. Et cùm de naui egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidā qui habebat daemonium iam tēporibus multis, & vestimento non induebatur, neq; in domo manebat, sed in monumentis. Is vt vidit Iesum, procidit ante illum: & exclamans voce magna, dixit, Quid mihi & tibi est Iesu fili Dei altissimi? obsecro te ne me torqueas. Praecipiebat enim spiritui immundo vt exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vinciebatur catenis, & compedibus custoditus: & ruptis vinculis agebatur à daemonio in deserto. Interrogauit autē illum Iesus, dicens, Quod tibi nomen est? At ille dixit, Legio. quia intrauerant daemonia multa in eum. Et rogauerunt illū ne imperaret illis, vt in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte: & rogabant eum vt permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo daemonia ab homine, & intrauerunt in porcos: & impetu abijt grex per praeceps in stagnum, & suffocatus est. Quod vt viderunt factū qui pascebant, fugerūt: & nuntiauerūt in ciuitatē & in villas. Exierunt aūt videre quod factum est: & venerūt ad Iesum, & inuenerunt hominē sedentem à quo daemonia exierant, vestitum, ac sana mente ad pedes eius, & timuerunt. Nuntiauerunt autem illis, & qui viderant, quomodo sanus factus fuisset à legione. Et rogauit illū omnis multitudo regionis Gerasenorum, vt discederet ab ipsis qui magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens nauim, reuersus est. Et rogauit illum vir à quo daemonia exierant, vt cum eo esset. Dimisit autem eum Iesus, dicens, Redi in domū tuam, & narra quanta tibi fecit Deus. Et abijt per vniuersam ciuitatem, praedicans quanta illi fecisset Iesus.

Tertia lectio quando agitur de feria, Satis abundeq; &c. vt suprà fo. 76. Notādū quòd in Ferijs hebdomadae sequētis quo ad tertiam lectionem seruandus est idem ordo, qui seruatus est in praecedentibus Ferijs donec vigilia Natiuitatis occurrat.

Sabbato ex Ezechiele. Lectio prima.

ET factum est verbum domini ad me, dicens, Fili hominis propheta de pastori- cap. 34.
bus Israël: propheta, & dices pastoribus, Haec dicit dn̄s Deus, Vae pastoribus Israël, qui pascebant semetipsos: nōne greges à pastoribus pascuntur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini: & quod crassum erat, occidebatis: gregem aūt meum non pascebatis. Quod infirmū fuit, non consolidastis: & quod aegrotum, non sanastis. quod confractum est, non alligastis: & quod abiectum est, nō reduxistis: & quod perierat, non quaesistis: sed cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia. Et dispersae sunt oues meae, eò quòd nō esset pastor: & factae sunt in deuorationem omnium bestiarum agri, & dispersae sunt. Errauerunt greges mei in cunctis montibus, & in vniuerso colle excelso: & super omnem faciem terrae dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret, non erat inquam qui requireret. Propterea pastores audite verbum domini, Viuo ego, dicit Dominus Deus, quia pro eò quòd facti sunt greges mei in rapinam, & oues meae in deuorationem omnium bestiarum agri, eò quòd non esset pastor (neque enim quaesierunt pastores mei gregem meum: sed pascebant pastores semetipsos, & greges meos non pascebant) propterea pastores audite verbum domini, Haec dicit dominus Deus, Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare eos faciam vt vltrà nō pascant gregem, nec pascant amplius pastores semetipsos: & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit vltrà eis in escam. Quia haec dicit dominus Deus, Ecce ego ipse requiram oues meas, & visitabo eas. Sicut visitat pastor gregem suū in die quando fuerit in medio ouiū

suarum dissipatarũ: sic visitabo oues meas, & liberabo eas de omnibus locis, in quibus dispersæ fuerãt in die nubis, & caliginis. Et educam eas de populis, & congregabo eas de terris, & inducam eas in terram suam: & pascam eas in montibus Israël, in riuis, & in cunctis sedibus terræ. In pascuis vberrimis pascam eas, & in montibus excelsis Israël erunt pascua earum: ibi requiescent in herbis virentibus, & in pascuis pinguibus pascentur super montes Israël. Ego pascam oues meas: & ego eas accubare faciam, dicit dominus deus. Quod perierat, requirã: & quod abiectum erat, reducam: & quod confractum fuerat, alligabo: & quod infirmum fuerat, consolidabo: & quod pingue & forte, custodiam: & pascam illas in iudicio.

Secundum Lucam. Lectio .ij.

cap. 8. F FActum est autem: cùm rediisset Iesus, excepit illum turba. erant autem omnes expectantes eum. Et ecce venit vir cui nomen Iairus, & ipse princeps synagógæ erat: & cécidit ad pedes Iesu, rogans eum vt intraret in domum eius, quia vnica filia erat ei ferè annorũ duodecim, & hæc moriebatur. Et cõtigit: dum iret, à turbis cõprimebatur. Et mulier quædam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos erogauerat omnem substantiam suam, nec ab vllo potuit curari: accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti eius: & cõfestim stetit fluxus sanguinis eius. Et ait Iesus, Quis est qui me tetigit? Negantibus autẽ omnibus, dixit Petrus, & qui cum illo erant, Præceptor, turbæ te comprimunt & affligunt: & dicis, Quis me tetigit? Et dixit Iesus, Tetigit me aliquis. nam & ego noui virtutem de me exiisse. Videns autem mulier quia nõ latuit, tremens venit, & prócidit ante pedes eius: & ob quam caussam tetigerit eum, indicauit coram omni populo, & quemadmodum confestim sanata sit. At ipse dixit ei, Filia, fides tua saluam te fecit. vade in pace. Adhuc illo loquente, venit quidam à principe synagógæ, dicens ei, Quia mortua est filia tua, noli vexare illum. Iesus autem audito hoc verbo, respondit patri puellæ, Noli timere: crede tantũ, & salua erit. Et cùm venisset domum, non permisit intrare secum quenquam, nisi Petrum, & Iacôbum, & Ioannem, & patrem & matrẽ puellæ. Flebant autem omnes, & plangebant illam. At ille dixit, Nolite flere: nõ est mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum, scientes quòd mortua esset. Ipse autem tenens manũ eius clamauit, dicens, Puella, surge. Et reuersus est spiritus eius: et surrexit continuò. Et iussit illi dare manducare. Et stupuerunt parentes eius: quibus præcepit ne alicui dicerent quod factum erat.

Dñica quarta Aduentus ex Ezechiele.
Lectio prima.

VOs autem greges mei, hæc dicit dominus deus, Ecce ego iudico inter pecus & pecus, arietum & hircorum. Nónne satis vobis erat pascua bona depasci? insuper et reliquias pascuarum vestrarũ conculcastis pedibus vestris: et cùm purissimam aquam biberetis, reliquã pedibus vestris turbabatis. Et oues meæ his quæ cõculcata pedibus vestris fuerant, pascebantur: & quæ pedes vestri turbauerant, hæc bibebãt. Propterea hæc dicit dominus Deus ad vos. Ecce, ego ipse iudico inter pecus pingue & macilẽtum. Pro eo quòd lateribus, & humeris impingebatis, & cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerẽtur foras: saluabo gregem meũ, & nõ erit vltrà in rapinã, & iudicabo inter pecus & pecus. Et suscitabo super ea pastorem vnũ, qui pascat ea, seruum meum Dauid: ipse pascet ea, et ipse erit eis in pastorẽ. Ego autem dñs ero eis in Deum: et seruus meus Dauid princeps in medio eorum: ego dominus loquutus sum. Et faciam cum eis pactum pacis, et cessare faciam bestias pessimas de terra: & qui habitant in deserto, securi dormient in saltibus. Et ponam eos in circuitu collis mei benedictionem: & deducam imbrem in tempore suo, pluuiæ benedictionis erunt. Et dabit lignum agri fructum suum, et terra dabit germen suũ, et erunt in terra sua absq; timore: et scient quia ego dominus, cùm cõtriuero catenas iugi eorum, & eruero eos de

cap. 34. E

manu imperantium sibi. Et nõ erunt vltrà in rapinam gentibus, neq; bestiæ terræ deuorabunt eos: sed habitabunt confidenter absq; vllo terrore. Et suscitabo eius germen nominatũ: & nõ erunt vltrà imminuti fame in terra, neq; portabunt amplius opprobria gentium. Et scient quia ego dominus deus eorum cum eis, & ipsi populus meus domus Israël, ait dominus deus. Vos autem greges mei, Greges pascuę meæ homines estis: & ego dominus deus vester, dicit Dominus deus.

Secundum Lucam. Lect. ij.

cap. 9. COnuocatis autẽ Iesus duodecim apostolis, dedit illis virtutem & potestatẽ super omnia dæmonia, & vt languores curarẽt. Et misit illos prædicare regnum dei: & sanare infirmos. Et ait ad illos, Nihil tuleritis in via, neq; virgam, neq; perã: neq; panem, neque pecuniam: neque duas tunicas habeatis. Et in quancũque domũ intraueritis, ibi manete, et inde ne exeatis. Et quicũq; nõ receperint vos, exeuntes de ciuitate illa, etiam puluerem pedum vestrorũ excutite in testimoniũ supra illos. Egressi autem circumibant per castella, euangelizantes & curantes vbique. Audiuit autem Herodes tetrarcha omnia quæ fiebãt ab eo: et hæsitabat, eò quòd diceretur à quibusdam, Quia Ioannes surrexit à mortuis. à quibusdam verò, Quia Elias apparuit. ab aliis autẽ, Quia propheta vnus de antiquis surrexit. Et ait Herodes, Ioannem ego decollaui: quis est autem iste de quo ego talia audio? Et quærebat videre eum. Et reuersi apostoli, narrauerunt illi quæcunq; fecerũt: & assumptis illis secessit seorsum in locum desertũ, qui est Bethsaidæ. Quod cùm cognouissent turbæ, secutæ sunt illum: & excepit eos, & loquebatur illis de regno Dei, & eos qui cura indigebãt, sanabat. Dies autem cœperat declinare. Et accedentes duodecim, dixerunt illi, Dimitte turbas, vt euntes in castella villasq; quæ circà sunt, diuertant, & inueniant escas: quia hîc in loco deserto sumus. Ait autem ad illos, Vos date illis manducare. At illi dixerunt, Non sunt nobis plus quàm quinque panes & duo pisces: nisi fortè nos eamus, & emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autẽ ferè viri quinq; millia. Ait autem ad discipulos suos, Facite illos discumbere per conuiuia quinquagenos. Et ita fecerũt. Et discubuerũt omnes. Acceptis autem quinque panibus, & duobus piscibus, suspexit in cælum, & benedixit illis: & fregit & distribuit discipulis suis, vt ponerẽt ante turbas. Et mãducauerunt omnes: & saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.

Secundum Lucam Lect. iij.

ANno quintodecimo imperij Tyberij Cæsaris procurãte Pontio Pilato Iudæam. & reliqua. cap. 3.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

OMnis vallis implebitur, & omnis mons, & collis humiliabitur. Quid hoc loco valliũ nomine, nisi humiles? Quid montium & collium, nisi superbi homines designantur? In aduentu igitur redemptoris nostri valles impletæ sunt: mõtes verò, & colles humiliati sunt: quia iuxta vocem eiusdem: omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Vallis etenim impleta, crescit: mons autem & collis humiliatus, decrescit. Quia nimirum in fide mediatoris Dei & hominum hominis Christi Iesu, & gentilitas plenitudinem gratiæ accepit, & Iudæa per errorẽ perfidiæ hoc vnde tumebat perdidit. Omnis ergo vallis implebitur: quia corda humilium per sanctæ doctrinæ eloquium virtutũ gratia replebũtur: iuxta hoc quod scriptũ est. Qui emittis fontes in conuallibus. Et inde rursum dicitur, Et conualles abundabunt frumẽto. A montibus nanq; aqua dilabitur: quia superbas mẽtes veritatis doctrina deserit: sed fontes in conuallibus surgunt: quia mentes humilium verbum prædicatoris audiũt & accipiunt. Iam videmus, iam cõualles frumento abundare conspicimus: quia illorum ora pabulo veritatis impleta sunt: quia mites ac simplices huic mundo despicabiles esse videbãtur. Ipsum quoq; Ioannem baptistam

quem

quem mira sanctitate præditum populus viderat, illum hunc esse singulariter celsum ac solidum montem credebat de quo scriptum est, In nouissimis diebus erit mons præparatus domus dñi in vertice mõtium. Oratio.

EXcita domine potẽtiam tuam, & veni, & magna nobis virtute succurre: vt per auxiliũ gratiæ tuæ, quod nostra peccata præpediunt, indulgentia tuæ propitiationis acceleret: Qui viuis & regnas. &c.

Feria .ij. Ex Michæa. Lectio prima.

cap. 4. ET erit: in nouissimo dierum erit mons domus domini præparatus in vertice montium, & sublimis super colles: & fluent ad eum populi. Et properabunt gentes multæ, & dicent, Venite, ascendamus ad montem domini, & ad domum Dei Iacob: & docebit nos de vijs suis, & ibimus in semitis eius: quia de Sion egredietur lex, & verbum domini de Ierusalẽ. Et iudicabit inter populos multos, & corripiet gentes fortes vsque in longinquum: & cõcident gladios suos in vomeres, & hastas suas in ligones: non sumet gens aduersus gentem gladium, & non discent vltrà belligerare. Et sedebit vir subtus vineã suam, & subtus ficum suã, & non erit qui deterreat: quia os dñi exercituũ loquutũ est. Quia omnes populi ambulabunt vnusquisq; in nomine Dei sui: nos autẽ ambulabimus in nomine dñi dei nostri in æternum & vltrà. In die illa dicit dominus, congregabo claudicantẽ: & eam quã eieceram, colligam, & quam afflixerã. Et ponã claudicantẽ, in reliquias: & eã quæ laborauerat, in gentẽ robustam, & regnabit dñs super eos in mõte Sion, ex hoc nũc & vsq; in æternũ. & tu turris gregis nebulosa filia Sion vsq; ad te veniet: & veniet potestas prima regnũ filiæ Ierusalem. Nunc quare mœrore cõtraheris? Nunquid rex nõ est tibi, aut consiliarius tuus perijt, quia comprehendit te dolor sicut parturientẽ? Dole, & satage filia Sion quasi parturiens: quia nũc egredieris de ciuitate, & habitabis in regione, & venies vsq; ad Babylonem, ibi liberaberis: ibi redimet te dominus de manu inimicorum tuorum. Et nũc cõgregatæ sunt super te gentes multæ, quæ dicunt, Lapidetur, & Aspiciat in Sion oculus noster. Ipsi autẽ non cognouerũt cogitationes dñi, & non intellexerũt cõsilium eius: quia cõgregauit eos quasi fœnũ areæ. Surge, et tritura filia Sion: quia cornu tuum ponã ferreum, & vngulas tuas ponã æreas: & comminues populos multos, & interficies domino rapinas eorum, & fortitudinẽ eorũ domino vniuersæ terræ. Nunc vastaberis cap. 5.
filia latronis: obsidionem posuerunt super nos, in virga percutiens maxillam iudicis Israel. Et tu Bethlehem. Epratha, paruulus es in millibus Iuda: ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel: & egressus eius ab initio à diebus æternitatis.

Secundum Lucam. Lectio .ij.

ET factum est: cùm solus esset orãs, erant cap. 9. C.
cum illo & discipuli: & interrogauit illos, dicens, Quem me dicunt esse turbæ? At illi rñderunt & dixerunt, Ioannẽ Baptistã, alij autẽ Eliam, alij verò quia vnus propheta de prioribus surrexit. Dixit autem illis, Vos autẽ quem me esse dicitis? Respondẽs Simon Petrus, dixit, Christum Dei. At ille increpãs illos, præcepit ne cui dicerent hoc, dicens, Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari à senioribus, & principibus sacerdotũ & scribis, & occidi, & tertia die resurgere. Dicebat autem ad omnes, Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Qui enim voluerit animã saluã facere: perdet illam. nam qui perdiderit animam suam propter me: saluam faciet illam. quid enim proficit homo, si lucretur vniuersum mundum, seipsum autem perdat, & detrimentum sui faciat? Nam qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet cùm venerit in maiestate sua, & patris, & sanctorum angelorum. Dico autẽ vobis verè, sunt aliqui hìc stantes, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. Factum est autem, post hæc verba ferè dies octo, & assumpsit Petrum & Iacobũ, & Ioannem, & ascendit in montem vt oraret. Et facta est, dum oraret, species vultus eius, altera: & vestitus eius, albus & reful-

gens. Et ecce, duo viri loquebātur cum illo. erant autem Moyses & Elias, visi in maiestate: & dicebant excessum eius, quem cōpleturus erat in Ierusalem. Petrus verò & qui cum illo erant, grauati erant somno. Et euigilantes, viderunt maiestatem eius, & duos viros qui stabant cum illo. Et factum est: cùm discederēt ab illo, ait Petrus ad Iesum, Præceptor, bonum est nos hîc esse: & faciamus tria tabernacula, vnū tibi, & vnū Moysi, & vnum Eliæ. nesciens quid diceret. Hæc autē illo loquente, facta est nubes, & obumbrauit eos: & timuerūt intrātibus illis in nubem. Et vox facta est de nube dicens, Hic est filius meus dilectus: ipsum audite. Et dum fieret vox, inuentus est Iesus solus. Et ipsi tacuerūt, & nemini dixerūt in illis diebus quicquam ex his quæ viderāt.

Feria.iij. Ex Sophonia. Lectio prima.

cap. 3. C IN die illa non cōfunderis super cunctis adinuentionibus tuis, quibus præuaricata es in me: quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbiæ tuæ: & non adijcies exaltari amplius in monte sancto meo. Et derelinquam in medio tui populum pauperem & egenum: & sperabunt in nomine domini. Reliquiæ Israël non facient iniquitatem, nec loquentur mendacium, & nō inuenietur in ore eorum lingua dolosa: quoniā ipsi pascentur & accubabunt, & nō erit qui exterreat. Lauda filia Sion, iubila Israël: lætare, & exulta in omni corde filia Ierusalē. Abstulit dominus iudicium tuum, auertit inimicos tuos: rex Israël dominus in medio tui, non timebis malum vltrà. In die illa dicetur Ierusalem, Noli timere: Sion, nō dissoluantur manus tuæ. Dominus Deus tuus in medio tui fortis: ipse saluabit: gaudebit super te in lætitia, silebit in dilectione tua, & exultabit super te in laude. Nugas quæ à lege recesserāt, cōgregabo, quia ex te erāt, vt non vltrà habeas super eis opprobrium. Ecce, ego interficiam omnes qui afflixerūt te in tempore illo: & saluabo claudicantem, & eam, quæ eiecta fuerat, cōgregabo: & ponam eos in laudem, & in nomen, in omni terra confusionis eorum. In tempore illo, quo adducam vos, & in tempore, quo congregabo vos: dabo enim vos in nomen, & in laudem omnibus populis terræ, cum conuertero captiuitatem vestram coram oculis vestris, dicit dominus.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

FActum est autem: in sequenti die, descē- cap.
dentibus illis de monte, occurrit illi tur- 9.
ba multa. Et ecce vir de turba exclamauit, E
dicens, Magister, obsecro te, respice in filiū meum, quia vnicus est mihi: & ecce spiritus apprehendit eum. & subitò clamat, & elidit & dissipat eum cum spuma, & vix discedit dilanians eum. & rogaui discipulos tuos vt eijcerent illud: & non potuerūt. Respondens autē Iesus, dixit, O generatio infidelis, & peruersa, vsquequo ero apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum. Et cùm accederet, elisit illum dæmonium, & dissipauit. Et increpauit Iesus spiritum immundum, & sanauit puerum: & reddidit illum patri eius. Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibusq; mirātibus in omnibus quæ faciebat, dixit ad discipulos suos, Ponite vos in cordibus vestris sermones istos. Filius enim hominis futurum est vt tradatur in manus hominū. At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ante eos, vt nō sentirēt illud: & timebāt eum interrogare de hoc verbo. Intrauit aūt cogitatio in eos quis eorū maior esset. At Iesus videns cogitationes cordis illorū, apprehēdit puerum, & statuit illū secus se, & ait illis, Quicunq; susceperit puerū istū in nomine meo, me recipit. & quicūq; me receperit, recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic maior est. Respōdens autem Ioannes, dixit, Præceptor, vidimus quendam in nomine tuo eijcientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia nō sequitur nobiscum. Et ait ad illū Iesus, Nolite prohibere. qui enim nō est aduersum vos, pro vobis est. Factum est autem dum complerentur dies assumptionis eius, & ipse faciem suam firmauit vt iret in Ierusalem. Et misit nuntios ante conspectum suum: & euntes intrauerūt in ciuitatem Samaritanorum vt

pararent illi. Et non receperunt eum: quia facies eius erat euntis in Ierusalem. Cùm vidissent autem discipuli eius, Iacôbus & Ioannes, dixerunt, Domine, vis dicamus vt ignis descendat de cælo, & consumat illos? Et cõuersus increpauit illos, dicens, Nescitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perdere, sed saluare. Et abierunt in aliud castellum.

Feria quarta ex Aggæo. Lectio prima.

cap. 2. IN die vigesima & quarta mẽsis, in sexto mense, in anno secũdo Darij regis, in septimo mense, vigesima & prima mensis: factum est verbum domini in manu Aggæi prophetæ, dicens, Loquere ad Zorobabel filium Salathiel ducem Iuda, & ad Iesum filium Iosedech sacerdotẽ magnum, & ad reliquos populi, dicẽs, Quis in vobis est derelictus, qui vidit domum istam in gloria sua prima? & quid vos videtis hanc nũc? nunquid nõ ita est, quasi nõ sit in oculis vestris? Et nunc confortare Zorobabel, dicit dominus: & cõfortare Iesu fili Iosedech sacerdos magne, & cõfortare omnis populus terræ, dicit dominus exercituum, & facite (quoniã ego vobiscum sum, dicit dominus exercituum) verbum quod pepigi vobiscum cum egrederemini de terra Aegypti: & spiritus meus erit in medio vestrum: nolite timere. Quia hæc dicit dominus exercituũ, Adhuc vnum modicum est, & ego commouebo cælum & terram, & mare, & aridam. Et mouebo omnes gentes, & veniã desyderatus cunctis gentibus: & implebo domum istam gloria, dicit dominus exercituum. Meum est argentum, & meum est aurum, dicit dominus exercituum. Magna erit gloria domus istius nouissimæ plus quàm primæ. Et in loco isto dabo pacem, dicit Dominus exercitum.

Secundum Lucam. Lectio .ij.

cap. 9. FActum est aũt: ambulãtibus illis in via, dixit quidã ad illum, Sequar te quocũq; ieris. Dicit illi Iesus, Vulpes foueas habẽt, & volucres cæli nidos: filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. Ait autem ad alterum, Sequere me. Ille autem dixit, Domine, permitte mihi primùm ire & sepelire patrem meum. Dixitque ei Iesus, Sine vt mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade, & annuntia regnũ Dei. Et ait alter, Sequar te domine: sed permitte mihi primũ renuntiare his qui domi sunt. Ait ad illũ Iesus, Nemo mittẽs manum suã ad aratrũ, & respiciens retro, aptus est regno Dei.

cap. 10. Post hæc autem designauit dominus & alios septuaginta duos: & misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatẽ & locum quò erat ipse venturus, Et dicebat illis, Messis quidem, multa, operarij autẽ pauci. Rogate ergo dominũ messis, vt mittat operarios in messem suam. Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neq; peram, neq; calceamenta: & neminem per viam salutaueritis. In quancunq; domum intraueritis, primùm dicite, Pax huic domui: & si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra, sin autẽ, ad vos reuertetur. In eadẽ autem domo manete edẽtes & bibentes quę apud illos sunt, dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quancunq; ciuitatem intraueritis, & susceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis: & curate infirmos qui in illa sunt. & dicite illis, Appropinquauit in vos regnum Dei: In quãcunq; autem ciuitatẽ intraueritis, & nõ susceperint vos, exeũtes in plateas eius, dicite, Etiam puluerẽ qui adhæsit nobis de ciuitate vestra, extergimus in vos. tamen hoc scitote, quia appropinquauit regnum Dei. Dico vobis quia Sodomis in die illa remissius erit, quàm illi ciuitati. Væ tibi Chorozaim, væ tibi Bethsaida: quia si in Tyro, & Sidône factæ fuissent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere sedentes pœniterent. Veruntamẽ Tyro & Sidôni remissius erit in iudicio, quàm vobis. Et tu Capharnaum vsque ad cælum exaltata: vsque ad infernum demergeris. Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.

Feria .v. Ex Zacharia. Lectio prima.

cap. 2. ET leuaui oculos meos,& vidi: & ecce vir,& in manu eius funiculus mensorum. Et dixi, Quò tu vadis? Et dixit ad me, Vt metiar Ierusalem, & videam quanta sit longitudo eius,& quanta latitudo eius. Et ecce angelus qui loquebatur in me,egrediebatur,& angelus alius egrediebatur in occursum eius. Et dixit ad eum, Curre, loquere ad puerũ istum, dicẽs, Absq; muro habitabitur Ierusalem præ multitudine hominum & iumentorum in medio eius. Et ego ero ei, ait dominus, murus ignis in circũitu:& in gloria ero in medio eius. O,o,fugite de terra aquilonis, dicit dñs: quoniam in quatuor vẽtos cæli dispersi vos, dicit dominus. O Sion fuge, quæ habitas apud filiam Babylonis, quia hæc dicit dñs exercituũ, Post gloriam misit me ad gentes quæ spoliauerũt vos: qui enim tetigerit vos, tangit pupillã oculi eius: quia ecce ego leuo manum meã super eos, & erunt prædæ his qui seruiebant sibi:& cognoscetis q̃a dominus exercituũ misit me. Lauda & lætare filia Sion: quia ecce ego venio,& habitabo in medio tui ait dñs. Et applicabuntur gentes multæ ad dominum in die illa,& erunt mihi in populum, & habitabo in medio tui:& scies quia dominus exercituum misit me ad te. Et possidebit dominus Iudam partem suam in terra sanctificata, & eliget adhuc Ierusalem. Sileat omnis caro à facie domini: quia consurrexit de habitaculo sancto suo.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. 10. C. D. REuersi sunt autem septuagintaduo cũ gaudio, dicentes, Domine, etiam dæmonia subijciũtur nobis in nomine tuo. Et ait illis, Videbam satanam sicut fulgur de cælo cadẽtem. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici: & nihil vobis nocebit. Verũtamen in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subijciuntur: gaudete autẽ quòd nomina vestra scripta sunt in cælis. In ipsa hora exultauit in spiritu sancto,& dixit, Cõfiteor tibi pater, domine cæli & terræ, quòd abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus,& reuelasti ea paruulis. Etiam pater; quoniam sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt à patre meo. Et nemo scit quis sit filius, nisi pater: & quis sit pater, nisi filius,& cui voluerit filius reuelare. Et conuersus ad discipulos suos, dixit, Beati oculi qui vident quæ vos videtis. Dico enim vobis quòd multi prophetæ & reges voluerunt videre quæ vos videtis,& nõ viderunt:& audire quæ auditis,& non audierũt. Et ecce quidã legis peritus surrexit, tentans illum,& dicens, Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo? At ille dixit ad eum, In lege quid scriptũ est? quomodo legis? Ille respondens, dixit, Diliges dominũ Deum tuũ ex toto corde tuo,& ex tota anima tua,& ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua, & proximum tuum sicut teipsum. Dixitq; illi, Rectè respõdisti: hoc fac,& viues. Ille autem volens iustificare seipsum, dixit ad Iesum, Et quis est meus proximus? Suspiciens autem Iesus, dixit, Homo quidam descẽdebat ab Ierusalem in Iericho,& incidit in latrones, qui etiam despoliauerũt eum:& plagis impositis abierũt semiuiuo relicto. Accidit autem vt sacerdos quidam descenderet eadem via: & viso illo præteriuit. Similiter & leuita, cùm esset secus locum & videret eum, pertransijt. Samaritanus autẽ quidam iter faciens, venit secus eum: & vidẽs eum, misericordia motus est. Et appropians, alligauit vulnera eius, infundens oleum & vinum:& imponens illum in iumentum suum duxit in stabulum, & curã eius egit. Et altera die protulit duos denarios:& dedit stabulario,& ait, Curam illius habe:& quodcunq; supererogaueris, ego cùm rediero reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille dixit, Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus, Vade,& tu fac similiter.

Feria sexta, Ex Malachia. Lectio prima.

ECce ego mitto angelũ meum,& præparabit viam ante faciem meã. Et statim veniet ad templũ suum dominator, quẽ vos quæritis, & angelus testamenti, quem vos vultis. Ecce venit, dicit dñs exercituum: & cap. 3.

quis poterit cogitare diē aduentus eius? & quis stabit ad videndum eū? Ipse enim quasi ignis conflans, & quasi herba fullonū: & sedebit cōflans & emundans argentū, & purgabit filios Leui, & colabit eos quasi aurū & quasi argentū, & erunt domino offerētes sacrificia in iustitia. Et placebit domino sacrificium Iuda, & Ierusalē sicut dies seculi, & sicut anni antiqui. Et accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficis, & adulteris, & periuris, & qui calumniantur mercedem mercenarij, & humiliant viduas & pupillos, & opprimunt peregrinum, nec timuerunt me, dicit dñs exercituū. Ego enim dominus, & nō mutor, & vos filij Iacob nō estis cōsumpti. A diebus enim patrū vestrorum recessistis à legitimis meis, & nō custodistis. Reuertimini ad me, & reuertar ad vos, dicit dominus exercituum. Et dixistis, In quo reuertemur? Si affiget homo Deum, quia vos configitis me? Et dixistis, In quo confiximus te? In decimis, & in primitijs. Et in penuria vos maledicti estis, & me vos configitis gens tota. Inferte omnem decimam in horreum: & sit cibus in domo mea, & probate me super, hoc, dicit Dominus.

Secundum Lucam. Lect. ij.

cap. 10. G Factum est autē dum irent, & ipse intrauit in quoddā castellum: & mulier quædam Martha nomine, excepit illum in domum suam, & huic erat soror nomine Maria, quæ etiā sedens secus pedes domini, audiebat verbū illius. Martha autē satagebat circa frequens ministeriū: quæ stetit, & ait, Domine, nō est tibi curæ ꝙ soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi vt me adiuuet. Et respōdēs dixit illi dñs, Martha, Martha, solicita es, & turbaris erga plurima. Porrò, vnum est necessariū. Maria optimam partē elegit: quæ nō auferetur ab ea. Et factū est: cū esset in quodam loco orans.

cap. 11. vt cessauit, dixit vnus ex discipulis eius ad eum, Domine, doce nos orare, sicut docuit Ioannes discipulos suos. Et ait illis, Cū oratis, dicite, Pater, sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnū tuū. Fiat voluntas tua. Panē nostrū quotidianū, da nobis hodie. Et dimitte nobis peccata nostra, siquidem & nos dimittimus omni debēti nobis. Et ne nos inducas in tentationē. Et ait ad illos, Quis vestrū habebit amicū, & ibit ad illū media nocte, & dicet illi, Amice, commoda mihi tres panes, quoniā amicus meus venit de via ad me, & nō habeo quod ponā ante illū: & ille deintus respōdēs dicat, Noli mihi molestus esse. iam ostiū clausum est, & pueri mei mecū sunt in cubili: nō possum surgere & dare tibi. Et si ille perseuerauerit pulsans: dico vobis, etsi non dabit illi surgens eo ꝙ amicus eius sit, propter improbitatē tamē eius surget, & dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego dico vobis, Petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: & q quærit, inuenit. & pulsanti aperietur. Quis autē ex vobis patrē petit panē, nūquid lapidē dabit illi? Aut piscē: nūquid pro pisce serpentē dabit illi? Aut si petierit ouū: nūquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos cū sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris: quantò magis pater vester cælestis dabit spiritum bonum petentibus se?

Sabbato ex Baruch. Lectio prima.

O Israël, quàm magna est domus dei, & ingēs locus possessiōis eius? Magnus est, & nō habet finē: excelsus & immensus. cap. 3.
Ibi fuerunt gigātes nominati illi qui ab initio fuerūt, statura magna, sciētes bellū. Non hos elegit dñs, neq; viā disciplinæ dedit illis: propterea perierūt. Et quoniā nō habuerūt sapientiā, interierūt propter suā insipientiā. Quis ascēdit in cælū: & accepit eā, & deduxit eā de nubibus? Quis transfretauit mare: & inuenit illā, & attulit illā super aurū electum? Nō est qui posit scire vias eius, neq; qui exquirat semitas eius: sed qui scit vniuersa, nouit eā, & adinuenit eā prudētia sua: qui præparauit terrā in æterno tēpore, & repleuit eam bipedibus, & quadrupedibus: qui emittit lumen, & vadit: & vocauit illud, & obedit illi in tremore. Stellæ autem dederūt lumen in custodijs suis, & lætatæ sunt: vocatæ sunt, & dixerūt, Adsumus, & luxerunt ei cum iucunditate, qui fecit illas. Hic est

Deus noster, non æstimabitur alius aduersus eum. Hic adinuenit omnem viam disciplinæ, & tradidit illam Iacob puero suo, & Israël dilecto suo. Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est.

Secundum Lucam. Lectio .ij.

cap. 11. B ET erat eijciẽs dæmonium: & illud erat mutũ. Et cùm eiecisset dæmonium, loquutus est mutus: & admiratæ sunt turbæ. Quidam autẽ ex eis dixerũt, In Beelzebub principe dæmoniorũ eijcit dæmonia. Et alij tentantes, signum de cælo quęrebant ab eo. Ipse autẽ vt vidit cogitationes eorum, dixit eis, Omne regnũ in se diuisum, desolabitur: & domus supra domũ cadet. Si autẽ & satanas in seipsum diuisus est: quomodo stabit regnum eius, quia dicitis in Beelzebub me eijcere dęmonia? Si autẽ ego in Beelzebub eijcio dæmonia: filij vestri in quo eijciunt? Ideo ipsi, iudices vestri erũt. Porrò si in digito Dei eijcio dæmonia: ꝑfectò peruenit in vos regnũ dei. Cùm fortis armatus custodit atrium suũ, in pace sunt ea quæ possidet. Si autẽ fortior illo superueniẽs vicerit eũ: vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat: & spolia eius distribuet. Qui nõ est me cum, contra me est: & qui nõ colligit mecũ, dispergit. Cũ immundus spiritus exierit de homine, perambulat per loca inaquosa, quęrens requiẽ. Et nõ inueniẽs, dicit, Reuertar in domũ meã vnde exiui. Et cũ venerit, inuenit eã scopis mũdatã. Tũc vadit, & assumit septẽ alios spiritus secum nequiores se: & ingressi habitant ibi. Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Factum est autẽ, cùm hæc diceret, extollens vocẽ quædam mulier de turba, dixit illi, Beatus venter qui te portauit, & vbera quæ suxisti. At ille dixit, Quinimo beati qui audiunt verbũ Dei, & custodiunt illud. Turbis autẽ cõcurrentibus cœpit dicere, Generatio hæc, generatio nequam est: signum quærit, & signum nõ dabitur ei, nisi signum Ionæ prophetæ. Nam sicut fuit Ionas signum Niniuitis: ita erit & filius hominis generationi isti. Regina austri surget in iudicio cum viris generationis huius, & condemnabit illos: quia venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis. & ecce plus quàm Salomon hic. Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione hàc, & condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ. Et ecce plus quàm Iona hic.

Dominica prima post Aduentum. Notandum quòd in hac Dominica semper fit officium de festo in ea incidenti, siue sit duplex, siue simplex. & si nullũ incidit festum, agitur de octaua Natiuitatis.

Liber Prouerbiorum. Lectio prima. cap. 1.

PArabolæ Salomonis filij Dauid regis Israël: ad sciendam sapientiam & disciplinam, ad intelligenda verba prudentiæ, & suscipiendam eruditionẽ doctrinæ, iustitiã, & iudicium, & ęquitatem: vt detur paruulis astutia, adolescẽti sciẽtia & intellectus. Audiens sapiens, sapientior erit: & intelligens, gubernacula possidebit: Animaduerte parabolam & interpretationẽ, verba sapientũ, & ænigmata eorũ. Timor domini, principiũ sapiẽtiæ. Sapientiã atq; doctrinã stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne dimitas legem matris tuæ, vt addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo. Fili mi, si te lactauerint peccatores, ne acquiescas. Si dixerint, Veni nobiscum, insidiemur sanguini, abscondamus tendiculas cõtra insontem frustra, deglutiamus eum sicut infernus viuentem. & integrum quasi descendentem in lacum. Omnem pretiosam substantiam reperiemus, implebimus domos nostras spolijs. Sortem mitte nobiscũ, marsupium vnum sit omnium nostrũ. Fili mi, ne ambules cum eis: prohibe pedem tuum à semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt, & festinant vt effundant sanguinem. Frustra autẽ iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoq; contra sanguinem suum insidiantur, & moliuntur fraudes contra animas suas. Sic semitæ omnis auari, animas possidentium rapiunt.

Secundum Lucam. Lectio .ij.

cap. 11. E NEmo lucernam accendit, & in abscõdito ponit, neq; sub modio: sed supra candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen

videãt. Lucerna corporis tui,est oculus tu⁹. Si oculus tuus fuerit simplex,totum corpus tuũ lucidũ erit.si autẽ nequã fuerit,etiã corpus tuũ tenebrosum erit. Vide ergo ne lumẽ qđ in te est,tenebræ sint.Si ergo corpus tuũ totum lucidũ fuerit, non habens aliquã partẽ tenebrarum:erit lucidum totũ,& sicut lucerna fulgoris illuminabit te.Et cũ loqueretur,rogauit illũ quidã Pharisæus, vt prãderet apud se.Iesus autẽ ingressus recubuit. Pharisæus autẽ cœpit intra se reputãs dicere,quare nõ baptizatus esset ante prandiũ. Et ait dominus ad illum, Nũc vos Pharisæi quod deforis est calicis & catini mundatis: quod autẽ intus est vestrũ, plenũ est rapina & iniquitate. Stulti, nonne qui fecit quod foris est,etiã id quod deintus est,fecit? Verũ tamen qđ super est,date eleemosynã:& ecce omnia mũda sunt vobis.Sed væ vobis Pharisæis, quia decimatis mẽtã & rutã, & omne olus:& præteritis iudicium & charitatẽ dei. hæc autẽ oportuit facere, & illa nõ omittere. Væ vobis Pharisæis quia diligitis primas cathedras in synagogis, & salutatiões in foro. Væ vobis quia estis vt monumenta quæ nõ parent,& homines ambulãtes supra,nesciũt. Rñdens autẽ quidã ex legis peritis, ait illi, Magister, hæc dicens etiã cõtumeliã nobis facis. At ille ait, Et vobis legis peritis væ: quia oneratis homines oneribus quæ portare nõ possunt,& ipsi vno digito vr̃o nõ tangitis sarcinas. Væ vobis quia ædificatis monumenta prophetarũ:patres autem vestri occiderũt illos: profectò testificamini quod cõsentitis operibus patrum vestrorũ: quoniã ipsi quidẽ eos occiderunt, vos autẽ ædificatis eorũ sepulchra. Propterea & sapiẽtia dei dixit, Mittã ad illos prophetas & apostolos,& ex illis occident & persequentur:vt inquiratur sanguis omniũ prophetarum, qui effusus est à constitutione mundi à generatione ista, à sanguine Abel, vsq; ad sanguinem Zachariæ qui perijt inter altare & ædem. Ita dico vobis, requiretur ab hac generatione. Væ vobis legis peritis quia tulistis clauem scientiæ: ipsi non introistis, & eos qui introibant prohibuistis. Cùm autem hæc ad illos diceret, cœperunt Pharisæi & legis periti grauiter insistere,& os eius opprimere de multis,insidiãtes ei,& quærentes aliquid capere ex ore eius, vt accusarent eum.

Tertia lectio & oratio huius Dominicæ dicuntur in trigesimo die Decembris, quo die fit officium de octaua Natiui. vt ibi videbis. Et ideo quando celebratur aliquod festum in hac Dominica, nulla fieri debet cõmemoratio de ea in Laudibus & Vesperis.

Feria secũda ex Prouerbijs Salomonis, Lectio prima.

SApiẽtia foris prædicat,in plateis dat vocem suã:in capite turbarum clamitat, in cap. 1. C
foribus portarũ vrbis profert verba sua, dicẽs, Vsquequo paruuli diligitis infantiã, & stulti ea quæ sibi sunt noxia cupiunt, & imprudẽtes odibũt scientiã? Conuertimini ad correptionem meã:en proferã vobis spiritũ meũ,& ostendã vobis verba mea. Quia vocaui,& renuistis:extẽdi manũ meam,& non fuit qui aspiceret. Despexistis omne cõsiliũ meũ,& increpatiões meas neglexistis. Ego quoq; in interitu vestro ridebo,et subsannabo,cùm vobis id quod timebatis aduenerit. Cùm irruerit repentina calamitas,& interitus quasi tempestas ingruerit: quãdo venerit super vos tribulatio & angustia:tũc inuocabunt me,& nõ exaudiam: mane consurgẽt,& non inuenient me: eò quòd exosam habuerint disciplinam, & timorem domini non susceperint, nec acquieuerint consilio meo, & detraxerint vniuersæ correptioni meæ. Comedent igitur fructus viæ suæ, suisq; consilijs saturabuntur. Auersio paruulorum interficiet eos,& prosperitas stultorum perdet illos. Qui autem me audierit, absq; terrore requiescet,& abundantia perfruetur,timore malorum sublato.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

MVltis autem turbis cõcurrentibus ita cap.
vt se inuicem conculcarent,cœpit di- 12.
cere ad discipulos suos, Attendite à fermento Pharisæorum quod est hypocrisis. Nihil enim opertum est quod non reueletur, neque absconditum quod non sciatur. Quo-

niam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur: & quod in aure loquuti estis in cubiculis, prædicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis meis, Ne terreamini ab his q occidunt corpus, & post hæc nõ habẽt amplius quid faciant. Ostendã autẽ vobis quẽ timeatis. Timete eum qui postquã occiderit, habet potestatẽ mittere in gehẽnã. ita dico vobis, hũc timete. Nonne quinq; passeres veneũt dipondio: & vnus ex illis nõ est in obliuione corã Deo? Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis. Dico autẽ vobis, omnis quicũq; confessus fuerit me corã hominibus, & filius hominis confitebitur illũ corã angelis Dei: qui autẽ negauerit me coram hominibus, negabitur corã angelis dei. Et omnis qui dicit verbum in filiũ hominis, remittetur illi: ei autẽ qui in spiritum sanctũ blasphemauerit, nõ remittetur. Cũ aũt inducent vos in synagógas, & ad magistratus & potestates, nolite soliciti esse qualiter aut qd rñdeatis, aut quid dicatis. Spiritus eñ sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere. Ait autem ei quidã de turba, Magister, dic fratri meo vt diuidat mecũ hæreditatẽ. At ille dixit ei, Homo, quis me cõstituit iudicẽ aut diuisorem super vos? Dixitq; ad illos, Videte & cauete ab omni auaritia: quia nõ in abundantia cuiusquã vita eius est ex his quæ possidet. Dixit autẽ similitudinẽ ad illos, dicens, Hominis cuiusdã diuitis vberes fructus ager attulit: et cogitabat intra se, dicens, Quid faciã: quia nõ habeo quò congregem fructus meos? Et dixit, Hęc faciam, Destruam horrea mea, & maiora faciam: & illuc cõgregabo omnia quæ nata sunt mihi & bona mea, & dicam animæ meæ, Anima, habes multa bona posita in annos plurimos requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autẽ illi Deus, Stulte, hac nocte animã tuã repetũt à te: quæ autẽ parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & nõ est in Deũ diues.

Feria tertia ex prouerbijs Salomonis.

Lectio prima.

cap. 2. Fili mi, si susceperis sermones meos, & mandata mea absconderis penes te vt audiat sapientiã auris tua: inclinabis cor tuũ ad cognoscẽdam prudentiam. Si enim sapiẽtiã inuocaueris, & inclinaueris cor tuũ prudẽtiæ, si quæsieris eam quasi pecuniã, & sicut thesauros effoderis illã, tũc intelliges timorẽ domini, & scientiã dei inuenies: quia dominus dat sapientiã: & ex ore eius prudẽtia & sciẽtia. Custodiet rectorũ salutem, & proteget gradiẽtes simpliciter, seruans semitas iustitiæ, & vias sanctorũ custodiẽs. Tunc intelliges iustitiam et iudiciũ, & æquitatẽ, & omnẽ semitam bonã. Si intrauerit sapientia cor tuũ, ea scientia animæ tuæ placuerit: consilium custodiet te, et prudentia seruabit te, vt eruaris à via mala, ab homine qui peruersa loquitur. Qui relinquunt iter rectum, et ambulant per vias tenebrosas: qui lætantur cũ malè fecerint, et exultant in rebus pessimis: quorum viæ peruersæ sunt, et infames gressus eorũ. Vt eruaris à muliere aliena, et ab extranea quæ mollit sermones suos, et relinquit ducẽ pubertatis suæ, et pacti Dei sui oblita est (inclinata est enim ad mortẽ domus eius, et ad inferos semitæ ipsius. omnes qui ingrediũtur ad eam, nõ reuertentur, nec apprehendent semitas vitæ). Vt ambules in via bona, et calles iustorum custodias. Qui eñ recti sunt, habitabunt in terra, & simplices permanebunt in ea. Impij verò de terra perdẽtur, et qui iniquè agũt, auferẽtur ex ea.

Secundum Lucam. Lectio .ij.

Dixitq; ad discipulos suos, Ideò dico vobis, nolite soliciti esse animæ vestræ cap. 12. C
quid manducetis: neq; corpori, quid induamini. Anima plus est quàm esca: et corpus plus quàm vestimentum. Consyderate coruos, quia nõ seminant neq; metunt, quibus nõ est cellarium neq; horreũ, et Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis illis? Quis autẽ vestrum cogitando potest adijcere ad staturam suã cubitum vnum? Si ergo neque quod minimum est potestis: quid de cæteris soliciti estis? Consyderate lilia quomodo crescunt: non laborant neque nent. Dico autem vobis, neq; Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut vnum ex istis. Si autem fœnum quod hodie est in agro, et

cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quantò magis vos, pusillæ fidei? Et vos nolite quærere quid mãducetis, aut quid bibatis: & nolite in sublime tolli. hæc eñ omnia gentes mundi quærunt. Pater autem vester scit, quoniã his indigetis. Veruntamẽ quærite primùm regnũ dei et iustitiã eius: et hæc omnia adijciẽtur vobis. Nolite timere pusillus grex, quia cõplacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quæ possidetis, et date eleemosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum nõ deficientem in cælis: quò fur non appropiat, neque tinea corrumpit. Vbi enim thesaurus vester est, ibi et cor vestrũ erit. Sint lumbi vestri præcincti, et lucernæ ardentes in manibus vestris: et vos similes hominibus expectantibus dominũ suum quando reuertatur à nuptijs: vt cùm venerit, et pulsauerit, confestim aperiant ei. Beati serui illi, quos cùm venerit dominus, inuenerit vigilantes. amẽ dico vobis quòd præcinget se, et faciet illos discumbere, et transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, et si in tertia vigilia venerit, et ita inuenerit: beati sunt serui illi. Hoc autẽ scitote, quoniam si sciret paterfamiliâs qua hora fur veniret, vigilaret vtiq;, et non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati: quia qua hora non putatis, filius hominis veniet.

Feria.iiij.Ex Prouer. Salomonis. Le.j.

cap. 3. FIli mi, ne obliuiscaris legis meæ, et præcepta mea cor tuũ custodiat. Longitudinem enim dierum, et annos vitæ, et pacẽ apponent tibi. Misericordia et veritas te non deserant, circunda eas gutturi tuo, et describe in tabulis cordis tui: et inuenies gratiam et disciplinã bonam coram deo et hominibus. Habe fiduciã in domino ex toto corde tuo, et ne innitaris prudentiæ tuæ. In omnibus vijs tuis cogita illum, et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud temetipsum. Time Dominum, et recede à malo. sanitas quippe erit vmbilico tuo, et irrigatio ossium tuorum. Honora dominũ de tua substantia, et de primitijs omniũ frugum tuarũ da pauperibus: et implebuntur horrea tua saturitate, et vino torcularia tua redundabunt. Disciplinam domini, fili mi, ne abijcias, nec deficias cùm ab eo corriperis. quem enim diligit dominus, corripit: et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui inuenit sapientiã, et qui effluit prudentiã: melior est acquisitio eius negotiatione argẽti, et auro primo fructus eius. Pretiosior est cunctis opibus: et omnia quæ desyderantur, huic non valent comparari. longitudo dierũ in dextera eius, et in sinistra illius diuitiæ et gloria. viæ eius viæ pulchræ, et omnes semitæ illius pacificæ lignum vitæ est: et qui apprehenderint eam: et qui tenuerit eam, beatus. Dominus sapiẽtia fundauit terram, stabiliuit cælos prudentia. Sapientia illius eruperũt abyssi, et nubes rore concrescunt.

Secundum Lucam. Lectio prima.

AIt autem ei Petrus, Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an et ad omnes? cap. 12. E
Dixit autem dominus, Quis putas est fidelis dispensator et prudens, quem constituit dominus supra familiam suã, vt det illis in tempore, tritici mensuram? Beatus ille seruus, quem cùm venerit dominus, inuenerit ita faciẽtẽ. verè dico vobis quoniã supra omnia quæ possidet, cõstituet illũ. Quòd si dixerit seruus ille in corde suo, Moram facit dominus meus venire: et cœperit percutere seruos et ancillas, et edere, et bibere, et inebriari: veniet dominus serui illius in die qua non sperat, et hora qua nescit, et diuidet eũ, partemq; eius cũ infidelibus ponet. Ille autẽ seruus qui cognouit voluntatem domini sui, et non se præparauit, et non fecit secundùm voluntatẽ eius: vapulabit multis. qui autem non cognouit, et fecit digna plagis: vapulabit paucis. Omni autẽ cui multum datũ est, multum quæretur ab eo: et cui cõmendauerunt multum, plus petent ab eo. Ignem veni mittere in terram: et quid volo nisi vt accendatur? Baptismo autem habeo baptizari: & quomodo coarctor, vsque dum perficiatur? Putatis quia pacẽ veni mittere in terram: Non, dico vobis: sed separationẽ. erunt enim ex hoc, quinq; in domo vna diuisi, tres in duos, et duo in tres: diuidentur pater in

filium & filius in patrem suum, mater in filiam, & filia in matrem: socrus in nurum suã, & nurus in socrum suam. Dicebat autem ad turbas, Cùm videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis, Nimbus venit: & ita fit. & cùm austrũ flantẽ: dicitis, Quia æstus erit: & fit. Hypocritæ, faciẽ cæli & terræ nostis probare: hoc autẽ tempus quomodo nõ probatis? Quid autẽ & à vobisipsis nõ iudicatis quod iustum est? Cùm autẽ vadis cum aduersario tuo ad principẽ, in via da operã liberari ab illo: ne forte trahat te ad iudicẽ, & iudex tradat te exactori, & exactor mittat te in carcerem. Dico tibi, nõ exies inde, donec etiam nouissimum minutum reddas.

Feria quinta ex Prouerbijs Salomonis. Lectio prima.

cap. 3. FIli mi, ne effluãt hæc ab oculis tuis. Custodi legẽ atq; cõsilium, & erit vita ani-
C mæ tuæ, & gratia faucibus tuis. tũc ambulabis fiducialiter in via tua, & pes tuus nõ impinget. si dormieris, nõ timebis: quiesces, & suauis erit somnus tuus. Ne paueas repentino terrore, & irruentes tibi ruinas impiorum. Dñs enim erit in latere tuo, & custodiet pedem tuũ ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum qui potest. si vales, & ipse benefac. Nec dicas amico tuo, Vade, & reuertere, & cras dabo tibi: cũ statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malum, cũ ille in te habeat fiduciam. Non cõtendas aduersus hominẽ frustra, cùm ipse tibi nihil mali fecerit. Ne æmuleris hominẽ iniustum, nec imiteris vias eius: quia abominatio Domini est omnis illusor, & cũ simplicibus sermocinatio eius. Egestas à Dño in domo impij, habitacula autẽ iustorum benedicẽtur. Ipse deludet illusores, & mansuetis dabit gratiã. Glo
cap. riam sapientis possidebunt: stultorũ exalta-
4. tio, ignominia. Audite filij disciplinã patris, & attẽdite, vt sciatis prudentiã. Donum bonum tribuam vobis, legem meã ne derelinquatis. nam & ego filius fui patris mei, tenellus, & vnigenitus coram matre mea: et docebat me, atque dicebat, Suscipiat verba mea cor tuum, custodi præcepta mea, & viues. Possíde sapientiam, possíde prudentiam. Ne obliuiscaris, neque declines à verbis oris mei. Ne dimittas eam, & custodiet te: dilige eam, & conseruabit te.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

ADerant autem quidã ipso in tempore, cap.
nuntiantes illi de Galilæis, quorũ san- 13.
guinem Pilatus miscuit cum sacrificijs eorũ. Et respondens dixit illis, Putatis quòd hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi sunt? Non, dico vobis: sed nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. Sicut illi decẽ & octo supra quos cecidit turris in Siloẽ, & occidit eos: putatis quia & ipsi debitores fuerint præter omnes homines habitãtes in Ierusalem? Nõ, dico vobis: sed si pœnitentiam nõ habueritis, omnes similiter peribitis. Dicebat autem & hanc similitudinem, Arborem fici habebat quidam plãtatam in vinea sua: & venit quærens fructum in illa, & non inuenit. Dixit autẽ ad cultorem vineæ, Ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructũ in ficulnea hac: & nõ inuenio. Succide ergo illã: vt quid etiã terram occupat? At ille respondens dicit illi, Domine, dimitte illam & hoc anno vsquedum fodiã circa illã, & mittam stercora, & si quidem fecerit fructũ: sin autem, in futurum succides eã. Erat autẽ docens in synagôga eorũ sabbatis. Et ecce mulier quę habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo: & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. Quã cùm videret Iesus vocauit eam ad se, & ait illi, Mulier, dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat Deum. Respondens autẽ archisynagôgus, indignans quia sabbato curasset Iesus, dicebat turbæ, Sex dies sunt in quibus oportet operari: in his ergo venite & curamini: & non in die sabbati. Respondens autem ad illum dominus, dixit, Hypocritæ, vnusquisq; vestrũ sabbato nõ soluit bouem suum aut asinũ à præsepio, & ducit adaquare? hanc autem filiam Abrahæ quam alligauit satanas ecce decem & octo annis, non oportuit solui à vinculo isto die sabbati? Et cũ hæc diceret, erubescebant omnes aduer-

sarij eius: & omnis populus gaudebat in vniuersis quæ gloriose fiebant ab eo.

Feria sexta ex Prouerbijs Salomonis. Lectio prima.

cap. 4. B. PRincipiũ sapientiæ, posside sapientiã, & in omni possessione tua acquire prudentiã. arripe illam, & exaltabit te: glorificaberis ab ea, cũ eam fueris amplexatus dabit capiti tuo augmẽta gratiarũ, & corona inclyta proteget te. Audi fili mi, & suscipe verba mea, vt multiplicẽtur tibi anni vitæ. viã sapiẽtiæ monstraui tibi, & duxi te per semitas æquitatis: quas cùm ingressus fueris, nõ arctabũtur gressus tui, & currens nõ habebis offendiculũ. Tene disciplinã, ne dimittas eã: custodi illã, quia ipsa est vita tua. Ne delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat malorũ via. Fuge ab ea, nec trãseas per illã, declina & desere eã. non enim dormiũt, nisi malefecerint: & non rapitur somnus ab eis, nisi supplantauerint. comedũt panẽ impietatis, & vinũ iniquitatis bibunt. Iustorũ aũt semita, quasi lux splendẽs, procedit & crescit vsq; ad perfectã diem. Via impiorũ tenebrosa: nesciũt vbi corruant. Fili mi, ausculta sermones meos, & ad eloquia mea inclina aurem tuã. ne recedãt ab oculis tuis, custodi ea in medio cordis tui. vita enim sunt inueniẽtibus ea, & vniuersæ carni sanitas. Omni custodia serua cor tuũ: quia ex ipso vita procedit. Remoue à te os prauum, & detrahẽtia labia sint procul à te. Oculi tui recta videãt, & palpebræ tuæ præcedãt gressus tuos. Dirige semitas pedibus tuis, & omnes viæ tuæ stabilientur. Ne declines ad dexterã, neq; ad sinistrã: auerte pedem tuũ à malo, vias enim quæ à dextris sunt, nouit dominus: peruersæ vero ò sunt, quæ à sinistris sunt. Ipse enim rectos faciet cursus tuos, itinera autem tua in pace producet.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

cap. 13. D DIcebat ergo, Cui simile est regnũ dei, & cui simile ęstimabo illud? Simile est grano sinapis, quod acceptũ homo misit in hortum suũ, & creuit: & factum est in arborem magnã, & volucres cæli requieuerunt in ramis eius. Et iterũ dixit, Cui simile æstimabo regnum dei? Simile est fermẽto quod acceptum mulier abscondit in farinæ sata tria, donec fermẽtaretur totum. Et ibat per ciuitates & castella docẽs, & iter faciens in Ierusalem. Ait autẽ illi quidam, Domine, si pauci sunt qui saluantur? Ipse autem dixit ad illos, Cõtendite intrare per angustã portam: quia multi, dico vobis, quærẽt intrare, & nõ poterunt. Cùm autẽ intrauerit paterfamiliãs & clauserit ostium, & incipietis foris stare, & pulsare ostiũ dicentes. Domine aperi nobis: & respondẽs dicet vobis, Nescio vos vnde sitis: tunc incipietis dicere. Mãducauimus corã te & bibimus, & in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis, Nescio vos vnde sitis, discedite à me omnes operarij iniquitatis. Ibi erit fletus & stridor dentiũ: cũ videritis Abrahã & Isaac & Iacob, & omnes prophetas in regno dei, os autem expelli foras. Et venient ab oriente & occidẽte & aquilone & austro: & accumbent in regno dei. Et ecce, sunt nouissimi, qui erant primi: & sunt primi, qui erãt nouissimi. In ipsa die accesserunt quidã Pharisæorũ, dicentes illi, Exi & vade hinc: quia Herodes vult te occidere. Et ait illis, Ite, & dicite vulpi illi, Ecce eijcio dęmonia, & sanitates perficio hodie & cras, & tertia die cõsummor. Verũ tamen oportet me hodie & cras & sequenti die ambulare: quia nõ capit prophetam perire extra Ierusalem. Ierusalẽ Ierusalẽ quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui mittuntur ad te, quoties volui cõgregare filios tuos quemadmodum auis nidum suum sub pennis, & noluisti? Ecce, relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia nõ videbitis me donec veniat cùm dicetis, Benedictus qui venit in nomine domini.

Sabbato ex Prouerbijs Salomonis. Lect. j.

FIli mi, attende ad sapientiam meam, & prudentiæ meæ inclina aurem tuam: vt cap. 5. custodias cogitationes, & disciplinam labia tua conseruent. Ne intenderis fallacię mulieris. fauus enim distillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius. Nouissima autẽ illius amara quasi absynthiũ, & lingua eius acuta quasi gladius biceps. Pedes

eius descendunt in mortem, & ad inferos gressus eius penetrant. Per semitã vitæ non ambulant, vagi sunt gressus eius & inuestigabiles. Nunc ergo fili mi audi me, & ne recedas à verbis oris mei. Longè fac ab ea viã tuam, & ne appropinques foribus domus eius. Ne des alienis honorẽ tuum, et annos tuos crudeli: ne fortè impleantur extranei viribus tuis, et labores tui sint in domo aliena, et gemas in nouissimis quando consumpseris carnes tuas et corpus tuum, et dicas, Cur detestatus sum disciplinam, et increpationibus non acquieuit cor meũ, nec audiui vocẽ docentiũ me, et magistris non inclinaui aurem meã? Penè fui in omni malo, in medio ecclesiæ et synagogæ, Bibe aquã de cisterna tua, et fluenta putei tui. Deriuentur fontes tui foras, et in plateis aquas tuas diuide. Habeto eas solus, nec sint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta, et lætare cũ muliere adolescentię tuæ: cerua charissima, et gratissimus hinnulus. vbera eius inebrient te in omni tempore, in amore eius delectare iugiter. Quare seduceris fili mi ab aliena, et foueris in sinu alterius? Respicit dñs vias hominis, et omnes gressus eius consyderat. Iniquitates suæ capiũt impium, et funibus peccatorũ suorum constringitur. Ipse morietur: quia non habuit disciplinam, et in multitudine stultitiæ suæ decipietur.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. 14. ET factum est: cùm introisset Iesus in domum cuiusdã principis Pharisæorũ sabbato manducare panem, et ipsi obseruabant eũ. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illũ. Et respondens Iesus, dixit ad legis peritos et Pharisæos, dicens, Si licet sabbato curare? At illi tacuerũt. Ipse verò apprehensum sanauit eum: ac dimisit. Et respondens ad illos dixit, Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet: et non continuò extrahet illum die sabbati? Et nõ poterant ad hæc respondere illi. Dicebat autẽ et ad inuitatos parabolã, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicẽs ad illos, Cùm inuitatus fueris ad nuptias, nõ discumbas in primo loco, ne fortè honoratior te sit inuitatus ab illo: et veniens is qui te et illũ vocauit, dicat tibi, Da huic locum. et tũc incipias cũ rubore nouissimũ locũ tenere. sed cùm vocatus fueris, vade, recũbe in nouissimo loco: vt cum venerit qui te inuitauit, dicat tibi, Amice, ascẽde superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discũbentibus: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat, exaltabitur. Dicebat aũt et ei qui se inuitauerat, Cũ facis prandiũ aut cœnã, noli vocare amicos tuos, neq; fratres tuos, neq; cognatos, neq; vicinos diuites: ne fortè te et ipsi reinuitent, et fiat tibi retributio: sed cũ facis conuiuiũ, voca pauperes, debiles, claudos, et cæcos: et beatus eris, quia nõ habẽt retribuere tibi. retribuetur enim tibi in resurrectiõe iustorũ. Hæc cũ audisset quidã de simul discumbentibus, dixit illi, Beatus qui manducabit panem in regno dei. At ipse dixit ei, Homo quidam fecit cœnam magnã: et vocauit multos. Et misit seruum suũ hora cœnæ dicere inuitatis vt venirent: quia iam parata sunt omnia. Et cœperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei, Villã emi: et necesse habeo exire et videre illã: rogo te, habe me excusatũ. Et alter dixit. Iuga boum emi quinq;: et eo probare illa, rogo te, habe me excusatum. Et alius dixit, Vxorẽ duxi: et ideò non possum venire. Et reuersus seruus nuntiauit hæc dño suo. Tunc iratus paterfamiliâs, dixit seruo suo. Exi citò in plateas et vicos ciuitatis: et pauperes ac debiles et cęcos et claudos introduc huc. Et ait seruus, Domine, factum est vt imperasti: et adhuc locus est. Et ait dominus seruo, Exi in vias et sępes: et compelle intrare, vt impleatur domus mea. Dico autem vobis quòd nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.

Dominica secunda post Aduentum. Notandum quòd hæc Dominica si inciderit ante Epiphaniam, aut in ipso die Epiphaniæ, non debet fieri officium nec cõmemoratio de ea, nec habet aliud præter primam et secundam lectionem.

Ex Prouerbijs Salomo. Lectio prima.

FIli mi, si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manũ tuam, illa cap. 6.

queatus es verbis oris tui,& captus proprijs sermonibus. Fac ergo quod dico fili mi, & temetipsum libera, quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita amicũ tuum: ne dederis somnũ oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ. Eruere quasi damula de manu, & quasi auis de manu aucupis. Vade ad formicam ò piger, & consydera vias eius, & disce sapientiam: quæ cùm non habeat ducẽ, nec præceptorẽ, nec principẽ, parat in ęstate cibũ sibi, et congregat in messe quod comedat. Vsquequo piger dormies? quando consurges è somno tuo? Paululum dormies, paululũ dormitabis, paululum conseres manus tuas vt dormias: et veniet tibi quasi viator egestas, et pauperies quasi vir armatus. Si verò impiger fueris, veniet vt fons messis tua, et egestas longè fugiet à te. Homo apostata vir inutilis, graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malũ, et omni tempore iurgia seminat. huic extemplò veniet perditio sua, et subitò conteretur, nec habebit vltrà medicinam. Sex sunt quę odit dominus, et septimũ detestatur anima eius: oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem, cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currẽdum in malum, proferentem mendacia, testem fallacem, et eum qui seminat inter fratres discordias.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. 14. IBant autem turbæ multæ cum eo: et conuersus dixit ad illos, Si quis venit ad me,
F et non odit patrem suum et matrẽ, et vxorem et filios, et fratres et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui nõ baiulat crucem suam et venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, non prius sedens computat sumptus qui necessarij sunt, si habeat ad perficiẽdum: ne postea quàm posuerit fundamentum, et nõ potuerit perficere, omnes qui vident incipiant illudere ei, dicẽtes, Quia hic homo cœpit ædificare, et non potuit consummare? Aut quis rex iturus committere bellum aduersus alium regẽ, nonne sedens prius cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei, qui cum viginti milibus venit ad se? alioquin adhuc illo longè agente, legationem mittens rogat ea quæ pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quæ possidet, nõ potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal euanuerit, in quo cõdietur? Neq; in terrã, neq; in sterquilinium vtile est, sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi, audiat. Erant cap.
autẽ appropinquãtes ei publicani et pecca- 15.
tores, vt audirent illũ. Et murmurabãt Pharisæi et Scribæ dicentes, Quia hic peccatores recipit, et mãducat cũ illis. Et ait ad illos parabolã istam, dicẽs, Quis ex vobis homo qui habet centũ oues, & si perdiderit vnam ex illis, nònne dimittit nonagintanouem in deserto, & vadit ad illã quæ perierat, donec inueniat eam? Et cùm inuenerit eã, imponit in humeros suos gaudẽs: & veniẽs domum cõuocat amicos & vicinos, dicẽs illis, Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quę perierat. Dico vobis quòd ita gaudium erit in cælo sup vno peccatore pœnitẽtiam agente, quàm super nonagintanouem iustis qui nõ indigent pœnitẽtia. Aut quæ mulier habẽs drachmas decẽ: si perdiderit drachmã vnam, nònne accedit lucernã, & euertit domũ, & querit diligenter, donec inueniat eã? Et cùm inuenerit, conuocat amicas & vicinas, dicẽs, Congratulamini mihi, quia inueni drachmã quam perdideram. Ita dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente.

Si hæc Dominica inciderit intra octauã Epiphaniæ tertia lectio erit Cũ factus esset Iesus &c. Orõ. Vota quæsum?. quas inuenies in proxima sequenti Dominica.

Feria secũda ex Prouerbijs Salomonis. Lectio prima.

COnserua fili mi præcepta patris tui, & cap.
ne dimittas legẽ matris tuę. Liga ea in 6.
corde tuo iugiter, & circunda gutturi tuo. C
Cùm ambulaueris, gradiatur tecũ: cùm dormieris, custodiant te, & euigilãs loquere cũ eis; quia mandatũ lucerna est, & lex lux, &

via vitæ increpatio disciplinæ, vt custodiat te à muliere mala, & à blanda lingua extraneæ. Non cõcupiscat pulchritudinem eius cor tuum, ne capiaris nutibus illius. pretium enim scorti vix est vnius panis: mulier autẽ viri, pretiosam animã capit. Nũquid potest homo abscõdere ignem in sinu suo, vt vestimẽta illius nõ ardeant? aut ambulare super prunas, & non comburẽtur plantæ eius? sic qui ingreditur ad mulierẽ proximi sui, nõ erit mundus cùm tetigerit eam. Non grandis est culpa, cũ quis furatus fuerit. furatur enim vt esurientẽ impleat animã: deprehensus quoq; reddet septuplũ, & omnem substantiã domus suæ tradet. Qui autẽ adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam: turpitudinem & ignominiam congregat sibi, & opprobrium illius nõ delebitur. quia zelus & furor viri nõ parcet in die vindictæ, nec acquiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redẽptione dona plurima.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. 15. C Ait autem, Homo quidam habuit duos filios: & dixit adolescentior ex illis patri, Pater, da mihi portionẽ substantiæ quæ me contingit. Et diuisit illi substãtiam. Et post non multos dies congregatis omnibus adolescentior filius peregrè profectus est in regionẽ longinquam: & ibi dissipauit substantiam suam, viuendo luxuriosè. Et postquàm omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, & ipse cœpit egere. Et abijt, & adhæsit vni ciuium regionis illius. Et misit illum in villam suam, vt pasceret porcos, Et cupiebat implere vẽtrem suũ de siliquis quas porci manducabant: & nemo illi dabat, In se autem reuersus, dixit, Quãti mercenarij in domo patris mei abundant panibus: ego autẽ hìc fame pereo. Surgam, & ibo ad patrem meũ, & dicam ei, Pater, peccaui in cælum & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs tuis. Et surgẽs venit ad patrem suum. Cùm autem adhuc longè esset, vidit illũ pater ipsius, & misericordia motus est, & accurrẽs cecidit super collum eius, & osculatus est eum. Dixitq; ei filius, Pater, peccaui in cælum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad seruos suos, Citò proferte stolam primam, & induite illũ, & date annulum in manum eius, & calceamenta in pedes eius: & adducite vitulum saginatum, & occidite, & manducemus & epulemur: quia hic filius meus mortuus erat, & reuixit: perierat, et inuentus est. Et cœperunt epulari. Erat autẽ filius eius senior in agro. et cùm veniret et appropinquaret domui, audiuit symphoniam & chorum: & vocauit vnũ de seruis, & interrogauit quid hæc essent. Is q; dixit illi, Frater tuus venit: & occidit pater tuus vitulum saginatum, quia saluum illum recepit. Indignatus est autem: & nolebat introire. Pater ergo illius egressus cœpit rogare illum. At ille respondens, dixit patri suo, Ecce tot annis seruio tibi: & nunquam mandatum tuum præteriui: & nunquam dedisti mihi hœdum vt cũ amicis meis epularer: sed postquàm filius tuus hic qui deuorauit substantiam suam cũ meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi, Fili, tu semper mecũ es, & omnia mea tua sunt. epulari autẽ & gaudere oportebat, quia frater tu⁹ hic, mortuus erat & reuixit, perierat & inuent⁹ est.

Feria.iij. Ex Prouer. Salomonis. Lect.j.

Fili mi, custodi sermones meos, & præcepta mea recõde tibi. Fili, honora Do- cap 7.
minum, & valebis: præter eũ verò ne timueris alienum. Serua mandata mea, & viues: & legem meam quasi pupillam oculi tui. liga ea in digitis tuis, scribe illa in tabulis cordis tui. Dic sapientiæ, Soror mea es: & prudentiam voca amicam tuam, vt custodiat tè à muliere extranea, & ab aliena quæ verba sua dulcia facit. De fenestra enim domus meæ per cãcellos prospexi, & video paruulos. Consydero vecordẽ iuuenem qui trãsit per plateas iuxta angulũ, & prope viam domus illius graditur in obscuro, aduesperascẽte die, in noctis tenebris, & caligine: & ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio, præparata ad decipiẽdas animas, garrula & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo

consistere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis,nũc iuxta angulos insidians. Apprehensumq́ deosculatur iuuenem, & procaci vultu blanditur, dicens, Victimas pro salute deuoui, hodie reddidi vota mea, idcirco egressa sum in occursum tuũ, desyderans te videre, & reperi. Intexui funibus lectulum meum, straui tapetibus pictis ex Aegypto, aspersi cubile meum myrrha & aloë, & cinnamomo. veni, inebriemur vberibus, et fruamur cupitis amplexibus, donec illucescat dies. non est enim vir in domo sua, abijt via longissima. sacculum pecuniæ secum tulit, in die plenæ Lunæ, reuersurus est in domũ suam. Irretiuit eum multis sermonibus, & blanditijs labiorũ protraxit illũ. Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciuiens, & ignorat quòd ad vincula stultus trahatur, donec trãsfigat sagitta iecur eius: velut si auis festinet ad laqueum, & nescit quòd de periculo animæ illius agitur. Nunc ergo fili mi, audi me, & attende verbis oris mei. Ne abstrahatur in vijs illius mens tua, neq; decipiaris semitis eius. multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quinq; interfecti sunt ab ea. Viæ inferi domus eius, penetrãtes interiora mortis.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. 16. DIcebat autem & ad discipulos suos, Homo quidam erat diues qui habebat villicũ, & hic diffamatus est apud illũ, quasi dissipasset bona ipsius. Et vocauit illũ, & ait illi, Quid hoc audio de te? redde rationẽ villicationis tuæ: iam enim nõ poteris villicare. Ait autem villicus infra se, Quid faciam, quia dominus meus aufert à me villicationem? fodere nõ valeo, mendicare erubesco. Scio quid faciam, vt cùm amotus fuero à villicatione, recipiant me in domos suas. Cõuocatis itaq; singulis debitoribus domini sui, dicebat primo, Quantum debes dño meo? At ille dixit, Centũ cados olei. Dixitq́ illi, Accipe cautionem tuam: & sede, citò scribe quinquaginta. Deinde alio dixit, Tu verò quantum debes? Qui ait, Centũ coros tritici. Ait illi, Accipe literas tuas, & scribe octoginta. Et laudauit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filij huius seculi, prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico, facite vobis amicos de mammona iniquitatis: vt cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est: & qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis: quod verum est quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: quod vestrum est quis dabit vobis? Nemo seruus potest duobus dominis seruire. aut enim vnum odiet, & alterum diliget: aut vni adhærebit, & alterum contemnet. non potestis Deo seruire, & mammonæ.

Feria.iiij.Ex Prouer.Salomonis.Lect.j.

NVnquid nõ sapientia clamitat, & prudentia dat vocẽ suam? In summis excelsisq́ verticibus supra viam in medijs semitis stans, iuxta portas ciuitatis in ipsis foribus loquitur, dicens, O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios hominũ. Intelligite paruuli astutiam: & insipiẽtes animaduertite. Audite, quoniam de rebus magnis locutura sum: & aperientur labia mea, vt recta prædicent. Veritatem meditabitur guttur meum, & labia mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes sermones mei, non est in eis prauum quid, neque peruersum. Recti sunt intelligentibus, & æqui inuenientibus scientiam. Accipite disciplinã meam, & non pecuniam: doctrinam magis, quàm aurum eligite. Melior est enim sapiẽtia cunctis pretiosissimis: & omne desyderabile, ei non potest comparari. Ego sapiẽtia habito in cõsilio, & eruditis intersum cogitationibus. Timor Domini odit malum. arrogantiã, & superbiam, & viã prauam, & os bilingue detestor. Meum est consiliũ & æquitas, mea est prudentia, mea est fortitudo. Per me reges regnant, & legum conditores, iusta decernunt. Per me principes imperant, & potentes, decernunt iustitiam. cap. 8.

Secundum Lucam. Lectio.ij. cap. 16.

AVdiebant autem omnia hæc Pharisæi, qui erant auari: & deridebant illũ. A.

Et ait illis, Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus: deus autem nouit corda vestra. quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum. Lex & prophetæ, vsq; ad Ioannem. ex eo regnum Dei euãgelizatur, & omnis in illud vim facit. Facilius est autem cælum & terram præterire, quàm de lege vnũ apicem cadere. Omnis qui dimittit vxorem suam, & alteram ducit, mœchatur: & qui dimissam à viro ducit, mœchatur. Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splendidè. Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, vlceribus plenus: cupiens saturari de micis quæ cadebant de mensa diuitis, & nemo illi dabat. sed & canes veniebant: & lingebant vlcera eius. Factum est autem vt moreretur mẽdicus, & portaretur ab angelis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & diues: & sepultus est in inferno. Eleuans autem oculos suos cùm esset in tormentis, vidit Abraham à longe, et Lazarum in sinu eius: et ipse clamans dixit, Pater Abraham, miserere mei, et mitte Lazarum vt intingat extremũ digiti sui in aquã, vt refrigeret linguam meã, quia crucior in hac flãma. Et dixit illi Abrahã, Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, et Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris. et in his omnibus, inter nos et vos chaos magnũ firmatum est, vt hi qui volunt hinc transire ad vos, nõ posśint, neq; inde huc transmeare. Et ait, Rogo ergo te pater, vt mittas eũ in domum patris mei. habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi Abraham, Habent Moysen et prophetas: audiãt illos. At ille dixit, Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent. Ait autem illi, Si Moysen et prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

Feria quinta, Ex prouerbijs Salomonis.
Lectio prima.

cap. 8. B EGo diligentes me diligo: et qui mane vigilant ad me, inuenient me. Mecum sunt diuitiæ et gloria, opes supernæ et iustitia. Melior est fructus meus auro, et lapide pretioso, et genimina mea argento electo. In vijs iustitiæ ambulabo, in medio semitarum iudicij, vt ditem diligentes me, et thesauros eorum repleam. Dominus possedit me in initio viarũ suarum, antequam quicquam faceret à principio. Ab æterno ordinata sum, et ex antiquis antequam terra fieret. Nondum erant abyśsi, et ego iam concepta eram: necdũ fontes aquarum eruperant. Necdum montes graui mole constiterant, ante colles ego parturiebar: adhuc terram non fecerat, & flumina, & cardines orbis terræ. Quando præparabat cælos, aderam: quãdo certa lege & gyro vallabat abyssos: quando æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum. quãdo circundabat mari terminũ suum, & legẽ ponebat aquis, ne transirent fines suos: quãdo appendebat fundamenta terræ, cum eo eram cuncta cõponens: & delectabar per singulos dies, ludens coram eo omni tempore: ludens in orbe terrarum: & deliciæ meæ, esse cum filijs hominum. Nunc ergo filij audite me, Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abijcere eã. Beatus homo qui audit me, q vigilat ad fores meas quotidie, & obseruat ad postes ostij mei. Qui me inuenerit, inueniet vitã, & hauriet salutem à domino. qui autem in me peccauerit, lædet animã suam. Omnes qui me oderunt, diligunt mortem.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

ET ait ad discipulos suos, Impośsibile cap. 17.
est vt non veniant scandala: væ autem illi per quem veniunt. vtilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum eius, & proijciat in mare, quàm vt scandalizet vnũ de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccauerit in te frater tuus, increpa illũ: & si pœnitẽtiam egerit, dimitte illi. & si septies in die peccauerit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te dicens, Pœnitet me: dimitte illi. Et dixerunt apostoli domino, Adauge nobis fidem. Dixit autem dominus, Si habueritis fidẽ sicut granum sinapis, dicetis huic

arbor

arbori moro, Eradicare & trāsplātare in mare: & obediet vobis. Quis autem vestrū habens seruum arantē, aut pascentē boues, qui regresso de agro dicat illi, Statim trāsi, & recumbe: & nō dicit, Para quod cœnē, & præcinge te, & ministra mihi donec māducem & bibam, & post hæc tu manducabis & bibes? Nunquid gratiam habet seruo illi, quia fecit quæ ei imperauerat? Non puto. Sic & vos cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, Serui inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus. Et factum est, dum iret in Ierusalem, transibat per mediam Samariam, & Galilæam. Et cùm ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decē viri leprosi, qui steterūt à longè: & leuauerūt vocem, dicentes, Iesu præceptor, miserere nostri. Quos vt vidit, dixit, Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factū est: dum irent, mundati sunt. Vnus autē ex illis vt vidit quia mundatus est: regressus est cùm magna voce magnificans Deum. & cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens ei. & hic erat Samaritanus. Respondens autem Iesus, dixit, Nónne decē mundati sunt? & nouem vbi sunt? Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi, Surge, vade: quia fides tua te saluum fecit.

Feria sexta, Ex Prouerbijs Salomonis.
Lectio prima.

cap. 9. SApientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem. Immolauit victimas suas, miscuit vinū, & proposuit mensam suā. Misit ancillas suas vt vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis, Si quis est paruulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta est, Venite, comedite panē meū, & bibite vinū quod miscui vobis. Relinquite infantiā, & viuite, & ambulate per vias prudentiæ. Qui erudit derisorem, ipse iniuriam sibi facit: & qui arguit impiū, sibi maculam generat. Noli arguere derisorē, ne oderit te. Argue sapiētē, & diliget te. Da sapienti occasionem, & addetur ei sapientia. Doce iustum, & festinabit accipere. Principium sapiētiæ, timor domini: & scientia, sanctorum prudētia. Per me enim multiplicabūtur dies tui, & addentur tibi anni vitæ. Si sapiens fueris, tibi metipsi eris: si autē illusor, solus portabis malū. Mulier stulta & clamosa, plenaq; illecebris, & nihil omnino sciens, sedet in foribus domus suæ super sellā in excelso vrbis loco, vt vocet transeuntes per viam & pergētes in itinere suo. Quis est paruulus, declinet ad me. Et vecordi locuta est, Aquæ furtiuæ dulciores sunt, & panis absconditus suauior. Et ignorauit quòd ibi sint gigantes, & in profundis inferni conuiuæ eius. Qui enim applicabitur illi, descendet ad inferos: nam qui abscesserit ab ea, saluabitur.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

INterrogatus autē à Pharisæis quādo venit regnū Dei, respondens eis dixit, Non cap. 17.
veniet regnū Dei cum obseruatiōe: neq; di D
cēt, Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnū Dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos, Venient dies quādo desyderetis videre vnū diem filij hominis: & nō videbitis. Et dicent vobis, Ecce hic, &, ecce illic. Nolite ire, neque sectemini. nā sicut fulgur coruscans de sub cælo, in ea quæ sub cælo sunt, fulget: ita erit filius hominis in die sua. Primùm autem oportet illū multa pati, & reprobari à generatiōe hac. Et sicut factū est in diebus Noe: ita erit & in diebus filij hominis. Edebant, & bibebāt, vxores ducebāt & dabantur ad nuptias vsq; in diem qua intrauit Noe in arcam: & venit diluuium & perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Lot, Edebāt, & bibebāt, emebāt & vendebāt, plantabant & ædificabāt: qua die autē exijt Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cælo, & omnes perdidit. secundū hæc erit qua die filius hominis reuelabitur. In illa die qui fuerit in tecto, & vasa eius in domo: ne descendat tollere illa, & qui in agro: similiter nō redeat retro. Memores estote vxoris lot. Quicūq; quæsierit animā suā saluam facere, perdet illā. & quicūq; perdiderit illā, viuificabit eā. Dico vobis, in illa nocte erunt duo in lecto vno: vnus assumetur, & alter relinquetur. duæ erūt molentes in vnū: vna assumetur, & altera relinquetur. duo in agro: vnus assumetur, & alter relinquetur. Rñdētes di-

cunt illi, Vbi Dñe? Qui dixit illis, Vbicunq; fuerit corpus, illuc cõgregabũtur & aquilæ.

Sabbato. Ecclesiastes, Lectio prima.

cap. 1. VErba Ecclesiastes filij Dauid regis Ierusalẽ. Vanitas vanitatũ: dixit Ecclesiates: vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Quid habet amplius homo de vniuerso labore suo, quo laborat sub sole? Generatio præterit, & generatio aduenit: terra autẽ in æternũ stat. Oritur sol, & occidit, & ad locũ suũ reuertitur, ibiq; renascens gyrat per meridiem, & flectitur ad aquilonẽ, lustrãs vniuersa, in circumitu pergit spiritus, & in circulos suos reuertitur. Omnia flumina intrant in mare, & mare nõ redundat: ad locũ vnde exeunt flumina, reuertuntur, vt iterũ fluant. Cunctæ res difficiles: non potest eas homo explicare sermone. Nõ saturatur oculus visu, nec auris auditu impletur. Quid est quod fuit? ipsum quod futurũ est. Quid est quod factũ est? ipsum quod faciendũ est. Nihil sub sole nouum, nec valet quisquam dicere, Ecce, hoc recens est. iam enim præcessit in seculis, quæ fuerũt ante nos. Nõ est priorum memoria: sed nec eorũ quidem quæ postea futura sunt, erit recordatio apud eos qui futuri sunt in nouissimo. Ego Ecclesiastes fui rex Israël in Iesuralẽ, & ꝓposui in animo meo quærere, & inuestigare sapienter de omnibus quæ fiunt sub sole. Hanc occupationem pessimam dedit Deus filijs hominum, vt occuparetur in ea. Vidi cuncta quæ fiunt sub sole, & ecce vniuersa vanitas, & afflictio spiritus. Peruersi difficile corriguntur, & stultorum infinitus est numerus.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

cap. 18. DIcebat autẽ & parabolam ad illos quoniam oportet semper orare, & nõ deficere, dicens, Iudex quidã erat in quadam ciuitate, qui Deum non timebat, & hominẽ nõ reuerebatur. Vidua autem quædam erat in ciuitate illa: & veniebat ad eũ dicẽs, Vindica me de aduersario meo. Et nolebat per multum tempus. Post hæc autem dixit intra se, Et si Deum non timeo, nec hominẽ reuereor: tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in nouissimo veniens sugillet me. Ait autem dominus, Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte: & patientiã habebit in illis? Dico vobis quia citò faciet vindictam illorum. Veruntamen filius hominis veniẽs, putas inueniet fidem in terra? Dixit autẽ & ad quosdam qui in se confidebant tanquã iusti, & aspernabãtur cæteros, parabolam istã, dicens, Duo homines ascendebãt in templũ vt orarẽt: vnus Pharisæus, & alter publicanus. Pharisæus stans, hæc apud se orabat, Deus, gratias ago tibi q̃a nõ sum sicut cæteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus. ieiuno bis in sabbato: decimas do omniũ quæ possideo. Et publicanus à longe stans, nolebat nec oculos ad cælum leuare: sed percutiebat pectus suum, dicẽs, Deus propitius esto mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic iustificatus in domũ suam ab illo. quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Afferebãt autẽ ad illũ & infantes, vt eos tãgeret. Quod cùm viderẽt discipuli, increpabant illos. Iesus autem conuocans illos, dixit, Sinite pueros venire ad me: & nolite vetare eos. talium est enim regnum Dei. Amen dico vobis, quicũq; non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud.

Dominica tertia post Aduentum.

Liber sapientiæ. Lectio prima.

DIligite iustitiam, qui iudicatis terram. cap. 1. Sentite de domino in bonitate, & in simplicitate cordis quærite illũ: quoniã inuenitur ab his qui nõ tentant illũ: apparet autem eis qui fidem habent in illum. peruersæ enim cogitationes separant à Deo: probata autẽ virtus corripit insipientes, quoniam in maleuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus eñ sanctus disciplinæ effugiet fictũ, & auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu: & corripietur à superueniente iniquitate. Benignus est enim spiritus sapientiæ, & non liberabit maledictum à labijs suis: quoniã renum illius testis est Deus,

& cordis illius scrutator est verus, & linguæ eius auditor. Quoniam spiritus dñi repleuit orbem terrarũ: & hoc quod cõtinet omnia, scientiam habet vocis. Propter hoc qui loqtur iniqua, nõ potest latêre, nec præteriet illum corripiẽs iudicium. In cogitationibus enim impij, interrogatio erit: sermonum autẽ illius, auditio ad deum veniet, ad correptionem iniquitatũ illius. Quoniã auris zeli audit omnia, & tumultus murmurationũ nõ abscõdetur. Custodite ergo vos à murmuratione, quæ nihil prodest, & à detractione parcite linguæ, qm̃ sermo obscurus in vacuum non ibit: os autẽ quod mentitur, occîdit animam. Nolite zelare mortẽ in errore vitæ vestræ, neq; acquiratis perditionẽ in operibus manuum vestrarum. Quoniam deus mortẽ non fecit, nec lætatur in perditione viuorum. Creauit enim, vt essent, omnia, & sanabiles fecit nationes orbis terrarũ: & non est in illis medicamentum exterminij, nec inferorum regnũ in terra. Iustitia enim perpetua est, & immortalis: iniustitia autem, mortis est acquisitio: impij autem manibus & verbis accersierunt illam: & æstimantes illam amicam, defluxerunt, & spõsiones posuerunt ad illam: quoniam morte digni sunt qui sunt ex parte illius.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

cap. 18. D ET interrogauit eum quidã princeps, dicens, Magister bone, quid faciẽs vitam æternam possidebo? Dixit autem ei Iesus, Quid me dicis bonum? nemo bonus, nisi solus Deus. Mãdata nosti, Non occides, Nõ mœchaberis, Non furtũ facies, Non falsum testimoniũ dices, Honora patrẽ tuũ, & matrem. Qui ait. Hęc omnia custodiui à iuuentute mea. Quo audito Iesus ait ei, Adhuc vnũ tibi deest: omnia quæcunq; habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cęlo: & veni, sequere me. His ille auditis, cõtristatus est: quia diues erat valde. Videns autẽ Iesus, illũ tristem factũ, & dixit, Quàm difficile qui pecunias habent, in regnũ Dei intrabunt. Facilius est enim, camelũ per foramen acus transire, quàm diuitẽ intrare in regnum Dei. Et dixerunt qui audiebant, Et quis potest saluus fieri? Ait illis, Quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud deum. Ait autẽ Petrus, Ecce, nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Qui dixit eis, Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domum aut parentes, aut fratres, aut vxorem, aut filios propter regnũ Dei, & nõ recipiat multo plura in hoc tempore, & in seculo futuro vitã æternam. Assumpsit autem Iesus duodecim, & ait illis, Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis. tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & cõspuetur: & postquàm flagellauerint occident eum, & tertia die resurget. Et ipsi nihil horũ intellexerũt. & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur. Factum est autem: cùm appropinquaret Iericho, cęcus quidam sedebat secus viam, mendicans. Et cùm audiret turbã prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei quòd Iesus Nazarenus transiret. Et clamauit, dicẽs, Iesu fili Dauid, miserere mei. Et q̃ præibant, increpabant eum vt taceret. Ipse verò multò magis clamabat, Fili Dauid, miserere mei. Stans autem Iesus, iussit illum adduci ad se. Et cùm appropinquasset, interrogauit illum, dicens, Quid tibi vis faciam? At ille dixit, Domine, vt videam. Et Iesus dixit illi, Respice: fides tua te saluum fecit. Et confestim vidit: & sequebatur illum magnificans deum. Et omnis plebs vt vidit, dedit laudem deo.

Aduertendum est, quòd in anno in quo Epiphania domini inciderit in die Sabbati, hæc Dominica erit secunda post Epiphaniã, & tunc (vt Breuiariũ concordet cum Missali) tertia lectio erit In illo tẽpore, nuptiæ factæ sunt. &c. Orõ. Omnipotens. &c. quas inuenies in Dominica prima Vagantium. In alijs autem annis semper hæc Dominica erit infra octauam Epiphaniæ, & sic tertia lectio, & Oratio erunt infrascriptæ.

Secundum Lucam. Lect. iij.

CVm factus esset Iesus annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymã cap. 2.

secundũ consuetudinẽ diei festi, & reliqua.

Homilia Origenis.

PVer Iesus crescebat, & confortabatur, & replebatur sapientia. Hoc hominum natura nõ recipit, vt ante duodecim annos, sapiẽtia cõpleatur. Aliud est enim potestatẽ habere sapientiæ: aliud sapiẽtia esse cõpletũ. Non ambigamus ergo, diuinum aliquid in Iesu carne apparuisse: & nõ solùm super hominẽ: sed super omnem quoq; rationabilem creaturã crescebat. Humiliauerat eñi se formam serui accipiens: & eadẽ virtute, qua se humiliauerat, crescebat. Apparuerat infirmus, quia infirmum corpus assumpserat: & ob id iterũq; cõfortabatur. Et euacuauerat se filius Dei: & propterea rursum complebatur sapiẽtia: & gratia Dei erat super eũ. Non quãdo venit ad adolescentiã: non quãdo manifestè docebat, sed adhuc cũ esset paruulus habebat gratiã Dei. Et quomodo omnia in illo mirabilia fuerũt: ita in pueritia mirabilis fuit vt dei sapientia compleretur. Ibant itaq; parẽtes eius iuxta consuetudinẽ in Ierusalẽ, ad solẽnẽ diẽ Paschæ. Et cùm factus esset Iesus annorum duodecim. Diligẽter obserua. Prius quàm duodecim esset annorũ, sapientia Dei, & cætera quę scripta sunt de eo cõplebantur. Cũ ergo (vt diximus) duodecim esset annorum, & iuxta morem dies solẽnitatis expleti essent: & reuerterentur parentes cum infantulo Iesu: remansit puer in Ierusalem, & nesciebant parentes eius.

Oratio.

VOta quæsumus dñe supplicantis populi cælesti pietate prosequere: vt & quę agẽda sunt, videãt, & adimplenda, quæ viderint, conualescãt: Per dominũ nostrũ. &c.

Feria secunda, Ex libro Sapientiæ. Lect. prima. Hîc omittitur capi. ij. quia maior pars eius ponitur in Dominica de Passione.

cap. 3. IVstorum animæ in manu Dei sunt, & non tanget illos tormẽtum mortis. Visi sunt oculis insipientiũ mori, & æstimata est afflictio, exitus illorum. Et ab itinere iusto abierunt in exterminium, & quod à nobis est iter exterminij: illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus tormẽta passi sunt, spes illorũ immortalitate plena est. Et in paucis vexati, in multis bene disponẽtur: quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se. Tanquam aurum in fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiam, accepit illos, & in tempore erit respectus illorũ. Fulgebunt iusti, & tanquam scintillæ in arundineto discurrent. Iudicabunt nationes, & dominabuntur populis, & regnabit dominus illorũ in perpetuum. Qui confidunt in illo, intelligent veritatem, & fideles, in dilectione acquiescent illi: quoniam donũ & pax est electis eius. Impij autem secundum quæ cogitauerunt, correptionẽ habebunt: qui neglexerunt iustum, & à domino recesserũt. Sapientiã enim, & disciplinam qui abijcit, infelix est: & vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorũ. Mulieres eorum insensatæ sunt, & nequissimi filij illorũ. Maledicta creatura eorum: quoniã felix est sterilis, & incoinquinata, quę nesciuit thorum in delicto, habebit fructum in respectione animarũ sanctarum, & spado qui non operatus est per manus suas iniquitatẽ, nec cogitauit aduersus Deũ nequissima. dabitur enim illi fidei donũ electum, & sors in tẽplo dei acceptissima. Bonorũ enim laborũ gloriosus est fructus, & quæ nõ concidit radix sapientię. Filij autem adulterorum in cõsummatione erunt, & ab iniquo thoro semen exterminabitur. Et si quidẽ longæ vitę erunt, in nihilũ computabuntur, & sine honore erit nouissima senectus illorum. Et si celerius defuncti fuerint, non habebunt spem, nec in die agnitionis, allocutionem. Nationis enim iniquæ, diræ sunt consummationes.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

ET ingressus, perambulabat Iericho. Et ecce vir nomine Zachæus: & hic princeps erat publicanorũ, & ipse diues. & quærebat videre Iesum quis esset: & nõ poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Et præcurrens ascẽdit in arborem sycomorũ vt videret eum: quia inde erat transiturus. Et cũ venisset ad locum, suspiciens Iesus vidit illum, & dixit ad eum, Zachæe, festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit: & excepit cap. 19

illum gaudens. Et cũ viderent omnes, murmurabant, dicentes, quòd ad hominẽ peccatorem diuertisset. Stans autẽ Zachæus, dixit ad dominũ, Ecce, dimidiũ bonorũ meorum domine do pauperibus: & si quid aliquẽ defraudaui, reddo quadruplũ. Ait Iesus ad eũ, Quia hodie salus domui huic facta est: eo quòd & ipse filius sit Abrahæ. Venit enim filius hominis quærere, & saluũ facere quod perierat. Hæc illis audiẽtibus adijciens dixit parabolam, eo quòd esset prope Ierusalem, & quia existimarent quòd confestim regnũ Dei manifestaretur. Dixit ergo, Homo quidam nobilis abijt in regionẽ longinquam accipere sibi regnũ, & reuerti. Vocatis autẽ decem seruis suis, dedit eis decem mnas, & ait ad illos, Negotiamini dum venio. Ciues autem ei⁹ oderant eũ: & miserunt legationẽ post illum, dicentes, Nolumus hunc regnare super nos. Et factũ est vt rediret accepto regno: & iussit vocari seruos, quibus dedit pecuniam, vt sciret quantum quisq; negotiatus esset. Venit autẽ primus dicens, Domine, mna tua decem mnas acquisiuit. Et ait illi, Euge bone serue, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens supra decem ciuitates. Et alter venit dicens, Dñe, mna tua fecit quinq; mnas. Et huic ait, Et tu esto super quinq; ciuitates. Et alter venit, dicens, Domine, ecce mna tua, quã habui repositam in sudario: timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod nõ posuisti, & metis quod non seminasti. Dicit ei, De ore tuo te iudico serue nequam: sciebas quòd ego homo austerus sum: tollens quod non posui, & metens quod non seminaui: & quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, & ego veniens cum vsuris vtiq; exegissem illud? Et astantibus dixit, Auferte ab illo mnam, & date illi, qui decẽ mnas habet. Et dixerũt ei, Domine, habet decem mnas. Dico autẽ vobis quia omni habẽti dabitur, & abũdabit: ab eo autem qui non habet, & quod habet, auferetur ab eo. Verũtamẽ inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc: & interficite ante me.

Feria.iij. Ex libro Sapientiæ. Lect. prima.

O Quàm pulchra est casta generatio cũ claritate: immortalis est enim memoria illius: quoniam & apud Deũ nota est, & apud homines. Cùm præsens est, imitantur illam: & desyderãt eam cùm se eduxerit, & in perpetuũ coronata triumphat: incoinquinatorũ certaminum præmium vincẽs. Multigena autem impiorũ multitudo nõ erit vtilis, & adulterinæ plantationes non dabunt radices altas, nec stabile firmamẽtum collocabunt. Et si in ramis in tẽpore germinauerint: infirmiter posita, à vento cõmouebuntur, & à nimietate ventorum eradicabũtur. Confringẽtur enim rami incõsummati, & fructus illorum inutiles, & acerbi ad mãducandum, & ad nihilum apti. Ex iniquis enim omnes filij qui nascuntur, testes sũt nequitiæ aduersus parẽtes in interrogatione sua. Iustus autem si morte preoccupatus fuerit, in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis est, nõ diuturna, neq; annorum numero cõputata: cani autem sunt sensus hominis: & ætas senectutis, vita immaculata. Placens deo factus dilectus, & viuens inter peccatores translatus est, raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. Fascinatio enim nugacitatis, obscurat bona, & inconstantia cõcupiscentiæ, trãsuertit sensum sine malitia. Consummatus in breui expleuit tẽpora multa. Placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. populi autẽ videntes, & nõ intelligentes, nec ponẽtes in precordijs talia, Quoniã gratia dei, & misericordia in sanctos eius, & respectus in electos illius: Condemnat autẽ iustus mortuus, viuos impios, & iuuentus celerius cõsummata longam vitam iniusti. Videbunt enim finem sapientis, & nõ intelligent quid cogitauerit de illo Deus, & quare minuerit illum dominus. Videbunt enim, & contemnẽt eum, illos autem dominus irridebit, & erunt post hæc decidẽtes sine honore, & in cõtumeliã inter mortuos in perpetuum: quoniã disrumpet illos inflatos sine voce, & cõmouebit illos à fundamentis, & vsq; ad supremũ, desolabuntur: & erunt

cap. 4.

gementes, & memoria illorum periet. Veniēt in cogitatione peccatorum suorum timidi, & traducent illos ex aduerso iniquitates ipsorum.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. 19. E ET his dictis præcedebat ascendens Ierosolymā. Et factū est: cùm appropinquasset ad Bethphage, & Bethaniā, ad montem qui vocatur Oliueti, misit duos discipulos suos, dicens, Ite in castellum quod contra vos est: in quod introeuntes inuenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo vnquam hominum sedit: soluite illum, & adducitē. Et si quis vos interrogauerit, Quare soluitis? sic dicetis ei, Quia dominus operā eius desyderat. Abierunt autē qui missi erāt: & inuenerunt sicut dixit illis, stantem pullū. Soluentibus autē illis pullum, dixerunt domini eius ad illos, Quid soluitis pullum? At illi dixerunt, Quia dominus eum necessarium habet. Et duxerunt illū ad Iesum. Et iactantes vestimēta sua supra pullum, imposuerunt Iesum. Eunte autē illo, substernebant vestimenta sua in via. Et cùm appropinquaret iā ad descēsum montis Oliueti: cœperunt oēs turbæ discentium gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus, dicentes, Benedictus qui venit rex in nomine domini, pax in cælo, & gloria in excelsis. Et quidā pharisæorū de turbis dixerunt ad illum, Magister, increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait, Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabūt. Et vt appropinquauit, videns ciuitatem, fleuit super illam, dicens, Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, & circundabunt te inimici tui vallo, & circundabūt te, & coangustabunt te vndiq;, & ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem: eò quòd non cognoueris tempus visitationis tuæ. Et ingressus in templum cœpit eijcere vendentes & ementes, dicēs illis, Scriptum est, Quia domus mea, domus orationis est: Vos autem fecistis illam speluncam latronū. Et erat docens quotidie in templo. Principes autem sacerdotū, & scribæ, & principes plebis quærebant illū perdere: & non inueniebant quid facerēt illi. Omnis enim populus suspensus erat, audiens illum.

Feria .iiij. Ex libro Sapientiæ. Lectio.j.

TVnc stabūt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt, & qui abstulerunt labores eorū. Videntes turbabuntur timore horribili, & mirabūtur in subitatione insperatæ salutis, gementes præ angustia spiritus: dicentes intra se, pœnitentiā agentes, & præ angustia spiritus gementes, dicētes, Hi sunt quos habuimus aliquādo in derisum, & in similitudinem improperij. Nos insensati, vitam illorum æstimabamus insaniam: & finē illorum, sine honore: ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos, sors illorum est. Ergo errauimus à via veritatis, & iustitiæ lumen nō luxit nobis, & sol intelligentiæ nō est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles: viam autē domini ignorauimus. Quid nobis profuit superbia? aut diuitiarū iactātia quid cōtulit nobis? Transierūt omnia illa tanquam vmbra, & tanq; nuntius percurrens: & tanquā nauis quæ pertrāsit fluctuātem aquā, cuius, cùm præterierit, non est vestigium inuenire, neq; semitam carinæ illius in fluctibus, aut tāq; auis quæ transuolat in aëre, cuius nullum inuenitur argumentum itineris illius, sed tantū sonitus alarū verberans leuem ventū: & scindēs per vim itineris aërem, cōmotis alis transuolauit, & post hoc nullū signū inuenitur itineris illius. aut tanquam sagitta emissa in locum destinatum: diuisus aër cōtinuò in se reclusus est, vt ignoretur transitus illius: sic & nos nati cōtinuò desiuimus esse, & virtutis quidē nullū signū valuimus ostendere, in malignitate autē nostra cōsumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hi qui peccauerunt: qm̄ spes impij tanquā lanugo est, quæ à vēto tollitur: & tanquam spuma gracilis, quę à procella dispergitur: & tanq; fumus, q à vento diffusus est: & taq; memoria hospitis vnius diei prætereuntis. cap. 5.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. ET factum est: in vna dierum docēte illo
20. populum in templo & euangelizante,
conuenerunt principes sacerdotum, & scri-
bæ cum senioribus,& aiunt dicētes ad illum,
Dic nobis, in qua potestate hæc facis? aut
quis est qui dedit tibi hanc potestatem? Re
spondens autem Iesus, dixit ad illos,Interro
gabo vos & ego vnum verbū. Respondete
mihi. Baptismus Ioannis de cœlo erat,an ex
hominibus? At illi cogitabant intra se, dicē
tes, Quia si dixerimus, de cælo: dicet,Qua
re ergo non credidistis illi? Si autem dixeri-
mus, ex hominibus: plebs vniuersa lapida-
bit nos. certi sunt enim, Ioannem prophetā
esse.Et respōderūt se nescire vnde esset.Et
Iesus ait illis, neq; ego dico vobis in qua po
testate hæc facio. Cœpit autē dicere ad ple-
bem,parabolā hanc,Homo quidā plantauit
vineā,& locauit eam colonis & ipse pere-
gre fuit multis tēporibus.Et in tēpore misit
ad cultores, seruum, vt de fructu vineæ da-
rent illi. Qui cæsum dimiserunt eum inanē.
Et addidit alterū seruum mittere.Illi autem
hunc quoq; cædentes & afficiētes contume
lia, dimiserunt inanē.Et addidit tertiū mitte
re: qui & illum vulnerantes eiecerūt.Dixit
autem dominus vineæ, Quid faciam? mit-
tam filium meum dilectū: forsitan cùm hūc
viderint, verebuntur. Quem cùm vidissent
coloni, cogitauerūt intra se,dicētes, Hic est
hæres,occidamus illum, vt nostra fiat hære-
ditas. Et eiectum illum extra vineam, occi-
derunt. Quid ergo faciet illis dominus vi-
neæ? Veniet,& perdet colonos istos, & da
bit vineam alijs. Quo audito, dixerunt illi,
Absit. Ille autem aspiciens eos,ait, Quid est
ergo hoc quod scriptum est? Lapidē quem
reprobauerunt ædificantes, hic factus est in
caput anguli. Omnis q ceciderit super illum
lapidem,cōquassabitur: supra quem autē ce
ciderit, cōminuet illum. Et quærebant prin
cipes sacerdotum & Scribæ mittere in illum
manus illa hora: & timuerunt populum.co
gnouerūt enim quòd ad ipsos dixerit simili
tudinē hāc.Et obseruantes miserunt insidia
tores qui se iustos simularent: vt caperent
eum in sermone, vt traderent illum princi-
patui & potestati præsidis. Et interrogaue-
runt eum, dicētes, Magister, scimus quia re
cte dicis & doces: & nō accipis personam:
sed viam dei in veritate doces. licet nobis tri
butum dare Cæsari, an non? Considerans
autem dolum illorum,dixit ad eos, Quid me
tentatis? ostendite mihi denariū. Cuius ha-
bet imaginem & inscriptionē? Responden
tes dixerunt ei, Cæsaris.Et ait illis, Reddi-
te ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ
sunt Dei, Deo. Et nō potuerunt verbū eius
reprehendere corā plebe:& mirati in respō
so eius, tacuerunt.

Feria.v. Ex libro Sapientiæ. Lect.j.

IVsti autē in perpetuum viuent,& apud cap.
dominum est merces eorum, & cogita- 5.
tio illorū apud altissimum. Ideo accipient re- C
gnum decoris, & diadema speciei de manu
domini: quoniam dextera sua teget eos, &
brachio sancto suo defendet illos. Accipiet
armaturam zelus illius, & armabit creaturā
ad vltionē inimicorū. Induet pro thorace iu
stitiam, & accipiet pro galea iudiciū certū,
sumet scutum inexpugnabile, æquitatem:
acuet autē diram iram in lāceam, & pugna-
bit cum illo orbis terrarū contra insensatos.
Ibunt directè emissiones fulgurum, & tan-
quam à bene curuato arcu nubium extermi
nabūtur, & ad certum locum insilient. Et à
petrosa ira plenæ mittentur grandines, ex-
candescet in illos aqua maris,& flumina cō-
current duriter. Contra illos stabit spiritus
virtutis,& tanquam turbo venti diuidet il-
los: & ad eremum perducet omnem ter-
ram iniquitas illorum, & malignitas euer-
tet sedes potentium. Melior est sapien- cap.
tia quàm vires: & vir prudens, quàm for- 6
tis. Audite ergo reges, & intelligite, disci-
te iudices finium terræ. Præbete aures vos
qui continetis multitudines, & placetis vo-
bis in turbis nationum: quoniam data est
à domino potestas vobis, & virtus ab al-
tissimo, qui interrogabit opera vestra, & co-
gitationes scrutabitur: quoniam cùm esse-
tis ministri regni illius, non rectè iudicastis,
nec custodistis legem iustitiæ, neq; secundū

voluntatem Dei ambulastis. Horrende & citò apparebit vobis: quoniam iudicium durissimũ in his qui præsunt, fiet. Exiguo eñ cõceditur misericordia: potentes autem, potenter tormẽta patietur. Non enim subtrahet personã cuiusquã Deus, qui est omnium dominator, nec verebitur magnitudinẽ cuiusquam, quoniã pusillum & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem, fortior instat cruciatio.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. 20. E ACcesserũt autem quidam Sadducæorum qui negant esse resurrectionem, & interrogauerunt eum, dicẽtes, Magister, Moyses scripsit nobis, Si frater alicuius mortuus fuerit habẽs vxorem, & hic sine liberis fuerit, vt accipiat eam frater eius vxorem, & suscitet semẽ fratri suo. septem ergo fratres erant: & primus accepit vxorem, & mortuus est sine filijs. Et sequens accepit illam: & ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam. Similiter & omnes septem: & non reliquerũt semen, & mortui sunt. Nouissime omniũ, mortua est & mulier. In resurrectione ergo, cuius eorum erit vxor? siquidem septem habuerunt eam vxorem. Et ait illis Iesus, Filij huius seculi nubunt, & traduntur ad nuptias: illi verò qui digni habebũtur seculo illo & resurrectione ex mortuis, neq; nubent, neq; ducent vxores, neq; vltrà mori poterunt, æquales enim angelis sunt: & filij sunt Dei, cum sint filij resurrectionis. Quòd verò resurgant mortui, & Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit dominum, deum Abraham, & deum Isaac, & deum Iacob. Deus autem non est mortuorum sed viuorũ. omnes enim viuunt ei. Respondentes autem quidam scribarum, dixerunt ei, Magister, bene dixisti. Et amplius non audebant eum quicquam interrogare. Dixit autẽ ad illos, Quomodo dicunt Christum, filium esse Dauid: & ipse Dauid dicit in libro Psalmorũ, Dixit dominus domino meo, sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorũ? Dauid ergo dominum illum vocat: & quomodo filius eius est? Audiente autem omni populo dixit discipulis suis, Attendite à Scribis qui volunt ambulare in stolis, & amant salutationes in foro, & primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in conuiuijs. qui deuorant domos viduarum simulantes longam orationem, Hi accipient damnationem maiorem.

Feria.vj. Ex libro Sapientiæ. Lectio.j. cap. 6.

AD vos ergo, reges, sunt hi sermones mei, vt discatis sapientiam, & nõ excidatis. Qui enim custodierint iustitiam, iustè iudicabũtur: & qui didicerint iusta, inueniẽt quid respondeãt. Concupiscite ergo sermones meos, diligite illos, & habebitis disciplinam. Clara est, & quæ nunquam marcescit sapientia, & facilè videtur ab his qui diligũt eam, & inuenitur ab his qui quærunt illam. Præoccupat qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat. Qui de luce vigilauerit ad illam, nõ laborabit: assidentẽ enim illam foribus suis inueniet. Cogitare ergo de illa, sensus est cõsummatus: & qui vigilauerit propter illã, citò securus erit. Quoniam dignos se, ipsa circumit quærens, & in vijs ostendet se illis hilariter, & in omni prouidẽtia occurret illis. Initium enim illius verissima est disciplinæ cõcupiscentia. Cura ergo disciplinæ, dilectio est: & dilectio, custodia legum illius est: custoditio autẽ legum, cõsummatio incorruptionis est: incorruptio autem, facit esse proximũ Deo. Concupiscentia itaq; sapiẽtiæ deducit ad regnum perpetuum. Si ergo delectamini sedibus, & sceptris, ò reges populi, diligite sapientiã: vt in perpetuũ regnetis. diligite lumen sapiẽtiæ omnes qui præestis populis Quid est autẽ sapientia, & quẽadmodum facta sit, referam: & non abscõdam à vobis sacramenta Dei, sed ab initio natiuitatis inuestigabo, & ponam in lucem scientiã illius, & nõ præteribo veritatẽ, neq; quidem cum inuidia tabescente iter habebo: qm̃ talis homo non erit particeps sapientiæ. Multitudo autem sapientium, sanitas est orbis terrarum: & rex sapiens, populi stabilimentum est. Ergo accipite disciplinam per sermones meos, & proderit vobis.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

cap. 21. RESpiciens autem, vidit eos qui mittebant munera sua in gazophylaciũ diuites. Vidit autẽ & quandam viduam pauperculã mittentẽ æra minuta duo. Et dixit, Verè dico vobis, quia vidua hæc pauper, plus quàm omnes misit. nã oẽs hi, ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: hæc aũt ex eo quod deest illi, omnem victum suum quem habuit misit. Et quibusdã dicentibus de tẽplo quòd bonis lapidibus & donis ornatũ esset, dixit, Hæc quæ videtis, venient dies in quibus nõ relinquetur lapis super lapidẽ qui nõ destruat. Interrogauerũt autẽ illum, dicẽtes, Præceptor, quãdo hæc erunt? & quod signũ cũ fieri incipient? Qui dixit, Videte ne seducamini. multi ẽm venient in nomine meo dicẽtes, quia ego sum: & tempus appropinquauit. nolite ire post eos. Cũ autem audieritis prælia & seditiones: nolite terreri. oportet primùm hæc fieri, sed nõdũ statim finis. Tunc dicebat illis, Surget gens contra gentem, & regnũ aduersus regnũ, & terræ motus magni erũt per loca, & pestilẽtiæ & fames, terroresq́;, & signa de cælo magna erũt Sed ante hæc omnia, iniÿcient vobis manus suas: & persequẽtur tradentes in synagógas & custodias, trahentes ad reges & præsides propter nomẽ meum. cõtinget autẽ vobis in testimoniũ. Ponite ergo in cordibus vestris non præmeditari queadmodũ respondeatis. ego enim dabo vobis os & sapientiã: cui nõ poterunt cõtradicere, & resistere omnes aduersariÿ vestri. Trademini autem à parẽtibus & fratribus & cognatis & amicis: & morte afficient ex vobis, & eritis odio omnibus propter nomen meum. & capillus de capite vestro non peribit. In patiẽtia vestra possidebitis animas vestras.

Sabbato, Ex libro Sapientiæ. Lect. j.

cap. 7. SVm quidẽ & ego mortalis homo, similis omnibus, & ex genere terreno illius qui prior factus est, & in ventre matris figuratus sum: caro, decem mẽsium tẽpore coagulatus sum in sanguine, ex semine hominis, & delectamento somni cõueniente. Et egò natus accepi cõmunem aërem, & in similiter factam decidi terrã, & primã vocem similem omnibus emisi plorans. in inuolumentis nutritus sum, & curis magnis. Nemo enim ex regibus aliud habuit natiuitatis initiũ. Vnus ergo introitus est omnibus ad vitã, & similis exitus. Propter hoc optaui, & datus est mihi sensus: & inuocaui, & venit in me spiritus sapiẽtiæ, & præposui illam regnis & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in cõparatione illius. Nec cõparaui illi lapidẽ pretiosum: q̃m omne aurum in cõparatione illius arena est exigua, & tanquã lutũ æstimabitur argentũ in conspectu illius. Super salutẽ, & speciem dilexi illã, & proposui pro luce habere illã, q̃m inextinguibile est lumẽ illius. Venerũt autẽ mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius. & lętatus sum in omnibus: q̃m antecedebat me ista sapientia, & ignorabam q̃m horum omniũ mater est. Quam sine fictiõe didici, & sine inuidia cõmunico, & honestatẽ illius nõ abscõdo. Infinitus ẽm thesaurus est hominibus: quo q vsi sunt, participes facti sunt amicitiæ dei, propter disciplinæ dona commendati.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

CVm autem videritis circũdari ab exercitu Ierusalem: tũc scitote quia appro- cap. 21.
pinquauit desolatio eius. tunc qui in Iudæa D
sunt, fugiãt ad mõtes: & qui in medio eius, discedant: & qui in regionibus, non intrent in eam: quia dies vltionis hi sunt: vt impleãtur omnia quæ scripta sunt. Væ autẽ prægnantibus & nutrientibus in illis diebus. erit ẽm pressura magna super terram, & ira populo huic. Et cadent in ore gladiÿ: & captiui ducẽtur in omnes gentes, & Ierusalẽ calcabitur à gentibus: donec impleantur tempora nationum. Et erunt signa in Sole & Luna & stellis, & in terris pressura gentium præ confusione sonitus maris & fluctuum, arescentibus hominibus præ timore & expectatione quę superuenient vniuerso orbi. nam virtutes cælorum mouebũtur: & tunc videbũt filium hominis venientem in nube cum potestate magna & maiestate His autem fieri incipientibus, suspicite & leuate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio ve-

ſtra? Et dixit illis ſimilitudinem, Videte ficulneam & omnes arbores: cùm producunt iam ex ſe fructum, ſcitis quoniam propè eſt æſtas. Ita & vos cùm videritis hæc fieri, ſcitote q̄m propè eſt regnū dei. Amen dico vobis quia nō præteribit generatio hęc, donec omnia fiant. Cęlum & terra tranſibunt: verba autē mea non tranſibunt. Attēdite autē vobis ne forte grauētur corda veſtra in crapula & ebrietate & curis huius vitæ: & ſuperueniat in vos repētina dies illa. tanquam laqueus enim ſuperueniet in oēs qui ſedent ſuper faciem omnis terræ. Vigilate itaque, omni tēpore orātes vt digni habeamini fugere iſta omnia quæ futura ſunt, & ſtare ante filiū hominis. Erat aūt diebus docēs in tēplo: noctibus verò exiens, morabatur in monte qui vocatur Oliueti. Et omnis populus mane ibat ad eum in templo audire eum.

Notādum quòd ſi Dñica ſtatim ſequens non fuerit Septuageſima, legēdū eſt per ordinem de infraſcriptis Vagantibus quouſq; Septuageſima occurrat, qua occurrēte ceſſabunt tūc quæ ſuperfuerint Vagātes, & dicētur poſt Pentecoſten ordine ibi aſsignato.

Dominica prima Vagantium. Eccleſiaſticus. Lectio prima.

cap. 1. OMnis ſapientia à domino Deo eſt, & cum illo fuit ſemper, & eſt ante æuum. Arenam maris, & pluuiæ guttas, & dies ſeculi quis dinumerauit? Altitudinem cæli, & latitudinem terræ, & profundum abyſsi quis dimenſus eſt? Sapientiam Dei præcedētem omnia, quis inueſtigauit? Prior omniū creata eſt ſapientia, & intellectus prudentiæ ab æuo. Fons ſapientiæ verbū Dei in excelſis, & ingreſſus illius mādata æterna. Radix ſapiētiæ, cui reuelata eſt, & aſtutias illius quis agnouit? Diſciplina ſapientiæ cui reuelata eſt, & manifeſtata? & multiplicationem ingreſſus illius quis intellexit? Vnus eſt altiſſimus creator omnium, omnipotens, & rex potens, & metuendus nimis, ſedens ſuper thronum illius & dominans deus. Ipſe creauit illam in ſpiritu ſancto, & vidit, & dinumerauit, & menſus eſt. Et effudit illam ſuper omnia opera ſua, & ſuper omnem carnē ſecundum datum ſuum, & præbuit illam diligentibus ſe. Timor domini gloria, & gloriatio, & lętitia, & corona exultationis. Timor domini delectabit cor, & dabit lætitiam & gaudiū in longitudinem dierum. Timēti dominū bene erit in extremis, & in die defunctionis ſuæ benedicetur. Dilectio dei, honorabilis ſapientia. Quibus autē apparuerit in viſu, diligunt eam in viſione, & in agnitiōe magnalium ſuorū. Initium ſapientiæ, timor domini, & cum fidelibus in vulua concreatus eſt, & cum electis fœminis graditur, & cum iuſtis & fidelibus agnoſcitur. Timor domini, ſcientiæ religioſitas. Religioſitas cuſtodiet, & iuſtificabit cor, iucunditatem atque gaudium dabit.

Epiſtola Pauli ad Galatas. Lectio. ij.

PAulus apoſtolus non ab hominibus, cap. 1.
neq; per hominem, ſed per Ieſum Chriſtum, & Deum patrem ſuſcitauit eum à mortuis, & qui mecum ſunt omnes fratres: eccleſijs Galatiæ, gratia vobis & pax à deo patre noſtro & Dño Ieſu Chriſto, qui dedit ſemetipſum pro peccatis noſtris vt eriperet nos de præſenti ſeculo nequam, ſecūdum voluntatē Dei & patris noſtri, cui eſt gloria in ſecula ſeculorū. Amen. Miror q̄ ſic tam citò transferimini ab eo qui vos vocauit in gratiā Chriſti, in aliud euangeliū: quod non eſt aliud niſi ſunt aliqui qui vos cōturbant, & volunt conuertere euangelium Chriſti. Sed licet nos, aut angelus de cœlo euāgelizet vobis præterquàm quod euangelizauimus vobis: anáthema ſit. Sicut prædiximus, & nūc iterū dico, Siquis vobis euāgelizauerit præter id quod accepiſtis, anáthema ſit. Modò enim hominibus ſuadeo, an deo? An quæro hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem: Chriſti ſeruus nō eſſem. Notum enim vobis facio fratres euangelium quod euangelizatum eſt à me, quia non eſt ſecundum hominem. neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici: ſed per reuelatiōnem Ieſu Chriſti. Audiſtis enim conuerſationem meam aliquando in Iudaiſmo, quoniam ſupra modum perſequebar eccleſiam Dei, & expugnabam illā, & proficiebam in

Iudaismo supra multos coætaneos meos in genere meo, abundantius æmulator existẽs paternarum mearum traditionum. Cùm au tẽ placuit ei qui me segregauit ex vtro matris meæ, & vocauit per gratiam suam, vt re uelaret filiũ suum in me, vt euangelizarem illũ in gentibus: continuò non acquieui carni & sanguini. Neq; veni Ierosolymam ad antecessores meos apostolos: sed abij in Arabiam, & iterũ reuersus sum Damascum. Deinde post annos tres veni Ierosolymam videre Petrũ: & mansi apud eum diebus quindecim. Alium autem apostolorũ vidi neminem: nisi Iacobum fratrem domini. Quę au tem scribo vobis: ecce coram deo, quia non mentior. Deinde veni in partes Syriæ & Ciliciæ. Eram autem ignotus facie ecclesijs Iudææ, quæ erãt in Christo. Tantum autẽ auditum habebant, Quoniam qui persequebatur nos aliquando, nunc euangelizat fidem, quam aliquando expugnabat. & in me clarificabant Deum.

Notandum quòd hæc Dominica quando interponitur post Pentecosten, præter primam & secundam lectionem nihil aliud habet, quia cætera dicenda sunt de festo duplici seu octaua tunc occurrenti.

Quando verò fit officiũ de hac Dominica ante Septuagesimã, tunc aduertendũ est, quòd in anno in quo Epiphania dñi venerit in die Sabbati dicenda est hîc tertia lectio, In illo tẽpore, cũ descendisset Iesus. & Oro, Omnipotens &c. quas inuenies in Dominica secũda Vagantium. In alijs autem annis semper in hac Dominica dicendæ sunt tertia lectio & oratio infrascriptæ.

Secundum Ioannem. Lect. iij.

cap. 2 IN illo tempore, nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & erat mater Iesu ibi. vocatus est autem Iesus & discipuli eius ad nuptias: & deficiente vino dicit mater eius ad eum, Vinum non habent. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

ADsit dominus Deus noster: vt donet nobis reddere quod promisimus. Hesterno enim die, si meminit sanctitas vestra, cùm temporis excluderemur angustia, ne sermonẽ inchoatum impleremus, in hodiernum diem distulimus: vt ea quæ in hoc facto euangelicæ lectionis mysticè in sacramentis posita essent, ipso adiuuante aperirentur. Non itaq; opus est iam morari diutius in commendando miraculo Dei. Ipse est enim Deus, qui per vniuersam creaturam quotidiana miracula facit: quæ hominibus non facilitate, sed assiduitate viluerunt. Rara autem quæ facta sunt ab eodem domino, id est à verbo propter nos incarnato, maiorem stuporem hominibus attulere. Non quia maiora erãt quàm sunt ea quæ quotidie in creatura facit: sed quia ista, quæ quotidie fiunt, tanquam naturali cursu peraguntur. Illa verò efficaciam potentiæ tanquam præsentis exhibuisse videntur oculis hominum. Diximus, sicut meministis: resurrexit vnus mortuus: obstupuerunt omnes: cùm quotidie nasci, qui non erant, nemo miretur. Sic aquam in vinum versam quis non miretur: cùm hoc annis omnibus Deus in vitibus faciat. Sed quia omnia quę fecit Dominus Iesus, non solùm valent ad excitanda corda nostra miraculis: sed etiam ad ædificandã doctrinam fidei: scrutari nos oportet quid sibi velint ista omnia, id est quid significent. Horum enim omnium significationes, sicut recordamini, in diem hodiernum distulimus Quòd autem Domin? inuitatus venit ad nuptias: etiã excepta mystica significatione confirmare voluit quod ipse fecit. Futuri enim erant de quibus dixit apostolus, prohibentes nubere, & dicentes quòd malæ essent nuptiæ, & quòd diabolus eas fecisset: cùm idem dominus in euangelio interrogatus vtrum liceat homini dimittere vxorem suam ex qualibet causa, rñderit non licere, excepta causa fornicationis. In qua rñsione, si meministis, hoc ait, Quod Deus coniunxit homo non separet. Oro.

OMnipotens sempiterne deus, qui cælestia simul & terrena moderaris, supplicationes populi tui clementer exaudi, & pacem tuã nostris concede tẽporibus: Per.

Feria secunda, Ex Ecclesiastico.

Lectio prima.

cap. 1. B TImenti deũ bene erit,& in diebus consummationis illius benedicetur. Plenitudo sapientiæ est, timere deum,& plenitudo à fructibus illius. Omnem domum illius implebit à generationibus,& receptacula à thesauris illius. Corona sapientiæ, timor domini, replens pacẽ,& salutis fructum:& vidit,& dinumerauit eam. vtraq; autẽ sunt dona dei. Scientiam,& intellectum prudentiæ sapiẽtia cõpartietur:& gloriã timentium se, exaltat. Radix sapientiæ est, timere dñm:& rami illus longæui. In thesauris sapientiæ intellectus,& scientiæ religiositas: execratio autem peccatoribus sapientia. Timor domini expellit peccatũ. nam qui sine timore est, nõ poterit iustificari. iracundia enim animositatis illius, subuersio illius est. Vsq; in tempus sustinebit patiens,& postea redditio iucunditatis. Bonus sensus vsque in tempus abscõdet verba illius:& labia multorũ enarrabunt sensum illius. In thesauris sapientiæ significatio disciplinæ: execratio autẽ peccatori, cultura Dei. Fili, concupiscens sapientiam, conserua iustitiam,& Deus præbebit illam tibi. Sapiẽtia enim & disciplina timor domini:& quod beneplacitum est illi, fides & mansuetudo,& adimplebit thesauros illius. Contumax nõ sis,& incredibilis timori Dei:& ne accesseris ad illum duplici corde. Ne fueris hypocrita in conspectu hominum,& non scandalizeris in labijs tuis. Attende in illis, ne forte cadas,& adducas animæ tuæ inhonorationem,& reuelet Deus absconsa tua,& in medio synagogæ elidat te: quoniam accessisti maligne ad dominũ,& cor tuum plenum est dolo & fallacia.

Ex epistola ad Galatas. Lectio.ij.

cap. 2. DEinde post annos quatuordecim, iterum ascendi Ierosolymam cum Barnaba, assumpto & Tito. Ascendi autem secundum reuelationem:& contuli cum illis euangelium quod prædico in gentibus: seorsum autem ijs qui videbãtur aliquid esse: ne forte in vanũ currerem aut cucurrissem. Sed neq; Titus qui mecum erat, cùm esset gentilis, cõpulsus est circuncidi: sed propter subintroductos falsos fratres, qui subĩtroierunt explorare libertatem nostram quam habemus in Christo Iesu, vt nos in seruitutem redigerent. Quibus neq; ad horam cessimus subiectioni: vt veritas euangelij permaneat apud vos. Ab ijs autẽ qui videbãtur esse aliquid (quales aliquãdo fuerint, nihil mea interest. Deus enim personã hominis nõ accipit.) Mihi enim qui videbantur esse aliquid, nihil contulerunt. Sed contrà, cùm vidissent quòd creditum est mihi euangelium præputij, sicut & Petro Circuncisionis (qui enim operatus est Petro in apostolatum circuncisionis, operatus est & mihi inter gentes)& cùm cognouissent gratiam quæ data est mihi, Iacobus & Cephas & Ioannes, qui videbãtur columnæ esse, dextras dederunt mihi & Barnabæ, societatis: vt nos in Gentes, ipsi autem in Circuncisionem: tantũ vt pauperum memores essemus, quod etiam solicitus fui hoc ipsum facere. Cùm autẽ venisset Cephas Antiochiam: in faciẽ ei restiti, quia reprehensibilis erat. Prius enim quàm venirent quidam à Iacobo, cũ gentibus edebat. Cùm autem venissent: subtrahebat,& segregabat se, timens eos qui ex Circuncisione erant. Et simulationi eius consenserunt cæteri Iudæi, ita vt & Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. Sed cùm vidissem quòd non recte ambularent ad veritatẽ Euangelij, dixi Cephæ coram omnibus, Si tu, cum Iudæus sis, Gentiliter viuis,& non Iudaice: quomodo Gẽtes cogis Iudaizare?

Feria tertia, Ex ecclesiastico.

Lectio prima.

FIli, accedens ad seruitutẽ dei, sta in iustitia,& in timore, præpara animam tuam ad tentationem. Deprime cor tuum,& sustine:& inclina aurem tuam,& suscipe verba intellectus,& ne festines in tempus obductionis. Sustine sustentationes Dei: coniungere Deo,& sustine. vt crescat in nouissimo vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit accipe:& in dolore sustine,& in humilitate tua patientiam habe: quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. Crede Deo,& recuperabit te:& dirige cap. 2.

viam tuam,& spera in illum. Serua timorem illius,& in illo veterasce. Metuentes dominum sustinete misericordiã eius:& non deflectatis ab illo,ne cadatis. Qui timetis dominum,credite illi: & non euacuabitur merces vestra. Qui timetis dominum,sperate in illũ:& in oblectationẽ veniet vobis misericordia. Qui timetis dominũ diligite illũ,& illuminabuntur corda vestra. Respicite filij nationes hominũ:& scitote quia nullus sperauit in domino,& confusus est. Quis enim permansit in mãdatis eius,& derelictus est? aut quis inuocauit eum,& despexit illum? Quoniã pius & misericors est Deus,& remittit in die tribulationis peccata:& protector est omnibus exquirẽtibus se in veritate.

Ex Epistola ad Galatas. Lectio secunda.

cap. 2. D NOs natura Iudei:& non ex Gentibus peccatores. Sciẽtes autẽ quòd nõ iustificatur homo ex operibus legis,nisi per fidẽ Iesu Christi:& nos in Christo Iesu credidimus,vt iustificemur ex fide Christi,& non ex operibus legis. Propterea quòd ex operibus legis non iustificabitur omnis caro. Quòd si quærẽtes iustificari in Christo,inuenti sumus & ipsi peccatores:nũquid Christus peccati minister est? Absit. Si enim quę destruxi,iterũ hæc ædifico: præuaricatorem me constituo. Ego enim per legẽ,legi mortuus sum,vt deo viuã. Christo cõfixus sum cruci. Viuo autẽ,iam non ego:viuit verò in me Christus. Quod autem nunc viuo in carne:in fide viuo filij dei,qui dilexit me,& tradidit semetipsum pro me. Non abijcio gratiam Dei. Si enim per legẽ iustitia,ergo gratis

cap. 3. Christus mortuus est. O insensati Galatæ,quis vos fascinauit nõ obedire veritati,ante quorũ oculos Iesus Christus proscriptus est,& in vobis crucifixus? Hoc solũ à vobis volo discere,Ex operibus legis spiritũ accepistis,an ex auditu fidei? Sic stulti estis,vt cũ spiritu cœperitis,nunc carne consummamini? Tanta passi estis sine causa? si tamẽ sine causa. Qui ergo tribuit vobis spiritum,& operatur virtutes in vobis: ex operibus legis,an ex auditu fidei? Sicut scriptum est, Abraham credidit deo,& reputatum est illi ad iustitiam. Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt,ij sunt filij Abrahæ. Prouidens autem scriptura quia ex fide iustificat Gentes Deus:prænuntiauit Abrahæ, Quia benedicentur in te omnes Gentes. Igitur qui ex fide sunt,benedicentur cũ fideli Abraham. Quicunq; enim ex operibus legis sunt,sub maledicto sunt. Scriptum est enim,Maledictus omnis qui nõ permanserit in omnibus quæ scripta sunt in libro legis,vt faciat ea. Quòd autẽ in lege nemo iustificatur apud Deum, manifestum est:quia Iustus ex fide viuit. Lex autem non est ex fide:sed, Qui fecerit ea homo,viuet in illis. Christus nos redemit de maledicto legis,factus pro nobis maledictum(quia scriptum est, Maledictus omnis qui pendet in ligno)vt in Gentibus benedictio Abrahæ fieret in Christo Iesu: vt pollicitationem spiritus accipiamus per fidem.

Feria.iiij.Ex Ecclesiastico. Lect.prima. cap. 2.

VAe duplici corde,& labijs scelestis,& manibus malefacientibus, & peccatori terram ingredienti duabus vijs. Væ dissolutis corde,qui non credunt deo:& ideo nõ protegentur ab eo. Væ his qui perdiderunt sustinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas,& diuerterunt in vias prauas. Et quid facietis,cũ inspicere cœperit dominus? Qui timent dominũ,non erunt incredibiles verbo illius:& qui diligunt illum,conseruabunt vias illius. Qui timent Dominum,inquirẽt quę beneplacita sunt ei:& qui diligunt eum, replebuntur lege ipsius, Qui timent dominum præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Qui timent dominũ,custodiunt mandata illius,& patientiam habebunt vsq; ad inspectionẽ illius,dicẽtes,Si pœnitentiam non egerimus, incidemus in manus domini,& non in manus hominum. Secundum enim magnitudinem ipsius,sic & misericordia illius cum ipso est. Filij sapientiæ,ecclesia iustorum:& natio illorum,obedientia & dilectio. Iudicium patris audite filij, & sic facite vt salui sitis. Deus enim honorauit patrẽ in filijs:& iudicium matris exquirens,firmauit in filios.

Ex epiſtola ad Galatas. Lectio ſecunda.

cap. 3. C FRatres (ſecundum hominē dico) tamen hominis confirmatum teſtamētum nemo ſpernit, aut ſuperordinat. Abrahę dictę ſunt promiſſiones, & ſemini eius. Non dicit, Et ſeminibus, quaſi in multis: ſed quaſi in vno, Et ſemini tuo, qui eſt Chriſtus. Hoc autē dico, teſtamentum confirmatū à Deo, quæ poſt quadringentos & triginta annos facta eſt lex, non irritū facit ad euacuandam promiſſionē. Nam ſi ex lege hæreditas, iam nō ex promiſſione. Abrahæ autē per repromiſſionem donauit Deus. Quid igitur lex? Propter tranſgreſſionē poſita eſt, donec veniret ſemen cui promiſerat: ordinata per angelos in manu mediatoris. Mediator autem vnius non eſt: Deus autem vnus eſt. Lex ergo aduerſus promiſſa Dei? Abſit. Si enim data eſſet lex quæ poſſet viuificare: verè ex lege eſſet iuſtitia. Sed concluſit ſcriptura omnia ſub peccato: vt promiſsio ex fide Ieſu Chriſti daretur credentibus. Prius autem quàm veniret fides: ſub lege cuſtodiebamur concluſi, in eam fidem quæ reuelanda erat. Itaq; lex, pædagogus noſter fuit in Chriſto: vt ex fide iuſtificemur. At vbi venit fides: iam nō ſumus ſub pædagogo. Omnes enim filij Dei eſtis per fidē, quæ eſt in Chriſto Ieſu. Quicūq; enim in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtū induiſtis. Nō eſt Iudæus neq; Græcus, nō eſt ſeruus neq; liber, nō eſt maſculus neq; fœmina. Omnes enim vos vnum eſtis in Chriſto Ieſu. Si autē vos Chriſti: ergo ſemen Abrahæ eſtis, ſecundū promiſſionem hæredes. Dico autem, quanto tempore
cap. 4. hæres paruulus eſt, nihil differt à ſeruo, cùm ſit dominus omnium: ſed ſub tutoribus, & actoribus eſt vſq; ad præfinitum tēpus à patre: ita & nos, cū eſſemus paruuli, ſub elemētis mūdi huius eramus ſeruientes. At vbi venit plenitudo tēporis, miſit Deus filiū ſuū factū ex muliere, factū ſub lege: vt eos qui ſub lege erāt redimeret, vt adoptionē filiorū reciperemus. Quoniam autē eſtis filij Dei: miſit Deus ſpiritū filij ſui in corda veſtra, clamantem, abba, pater. Itaq; iam nō eſt ſeruus: ſed filius. Quòd ſi filius: & hæres per Deum.

Feria.v. Ex Eccleſiaſtico. Lectio prima.

QVi diligit deū, exorabit pro peccatis, cap. 3. B & continebit ſe ab illis, & in oratione dierum exaudietur: & ſicut qui theſaurizat, ita & qui honorificat matrem ſuam. Qui honorat patrem ſuum, iucundabitur in filijs, & in die orationis ſuæ exaudietur. Qui honorat patrem ſuum, vita viuet longiore: & qui obedit patri, refrigerabit matrem. Qui timet dominū, honorat parētes, & quaſi dominis ſeruiet his qui ſe genuerūt. In opere & ſermone & omni patiētia honora patrem tuum, vt ſuperueniat tibi benedictio à deo: & benedictio illius in nouiſsimo maneat. Benedictio patris firmat domos filiorū: maledictio aūt matris eradicat fundamenta. Ne glorieris in cōtumelia patris tui: nō enim eſt tibi gloria, ſed cōfuſio. gloria enim hominis ex honore patris ſui, & dedecus filij pater ſine honore. Fili, ſuſcipe ſenectam patris tui, & non cōtriſtes eum in vita illius: & ſi defecerit ſenſu, veniam da, & ne ſpernas eum in virtute tua. eleemoſyna enim patris nō erit in obliuione. Nam pro peccato matris reſtituetur tibi bonum, & in iuſtitia ædificabitur tibi, & in die tribulationis commemorabitur tui, & ſicut in ſereno glacies, ſoluentur peccata tua. Quàm malæ famæ eſt qui derelinquit patrem: & eſt maledictus à Deo, qui exaſperat matrem.

Ex Epiſtola ad Galatas. Lectio.ij.

SEd tunc quidem ignorantes Deum, ijs, cap. 4. B qui natura nō ſunt dij, ſeruiebatis. Nūc autē cùm cognoueritis Deum, imò cogniti ſitis à Deo: quomodo conuertimini iterum ad infirma & egena elemēta, quibus denuo ſeruire vultis? Dies obſeruatis, & menſes, & tempora, & annos. Timeo vobis, ne ſine cauſa laborauerim in vobis. Eſtote ſicut ego, quia & ego ſicut vos: fratres obſecro vos. Nihil me læſiſtis. Scitis autē quòd per infirmitatem carnis euangelizaui vobis iampridem, & tentationē veſtram in carne mea nō ſpreuiſtis neq; reſpuiſtis, ſed ſicut angelum dei accepiſtis me, ſicut Chriſtū Ieſum. Vbi eſt ergo beatitudo veſtra? Teſtimoniū enim perhibeo vobis quia ſi fieri poſſet, oculos ve-

ſtros eruiſſetis,& dediſſetis mihi. Ergo inimicus vobis factus ſum verum dicens vobis? Aemulantur vos nõ bene:ſed excludere vos volũt, vt illos æmulemini. Bonũ autẽ æmulamini in bono ſemper:& nõ tantũ cùm præſens ſum apud vos. Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Chriſt⁹ in vobis. Vellem autẽ eſſe apud vos modò, & mutare vocẽ meã:quoniã cõfundor in vobis. Dicite mihi qui ſub lege vultis eſſe, legem non legiſtis? Scriptũ eſt enim, Quoniã Abraham duos filios habuit: vnũ de ancilla, & vnũ de libera. Sed qui de ancilla, ſecundũ carnẽ natus eſt. qui autẽ de libera, per repromiſſionẽ: quæ ſunt per allegoriã dicta. Hęc enim ſunt duo teſtamẽta. Vnum quidẽ in monte Sina, in ſeruitutem generans: quæ eſt Agar:(Sina enim, mons eſt in Arabia, qui coniunctus eſt ei, quæ nunc eſt Ieruſalem) & ſeruit cũ filijs ſuis. Illa autem quæ ſurſum eſt Ieruſalem, libera eſt: quæ eſt mater noſtra. Scriptum eſt enim, Lætare ſterilis, quæ non paris: erumpe & clama, quæ non parturis: quia multi filij deſertæ, magis quàm eius quæ habet virum. Nos autẽ fratres ſecundum Iſaac promiſsionis filij ſumus. Sed quemadmodũ tunc is qui ſecũdum carnem natus fuerat, perſequebatur eum qui ſecundum ſpiritum: ita & nunc. Sed quid dicit ſcriptura? Eijce ancillam & filium eius. non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. Itaque fratres, non ſumus ancillæ filij, ſed liberæ: qua libertate Chriſtus nos liberauit.

Feria ſexta Ex Eccleſiaſtico. Lect.j.

cap. 3. C FIli, in mãſuetudine opera tua perfice, & ſuper hominũ gloriã diligeris. Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram deo inuenies gratiã: quoniam magna potẽtia Dei ſolius, & ab humilibus honoratur. Altiora te ne quęſieris, et fortiora te ne ſcrutatus fueris: ſed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita ſemper, & in pluribus operibus eius ne fueris curioſus. non eſt enim tibi neceſſarium ea, quæ abſcondita ſunt, videre oculis tuis. In ſuperuacuis rebus noli ſcrutari multipliciter, & in pluribus operibus eius non eris curioſus. Plurima enim ſuper ſenſum hominum oſtenſa ſunt tibi. Multos enim ſupplantauit ſuſpicio illorum, & in vanitate detinuit ſenſus illorum. Cor durum habebit malè in nouiſsimo: & qui amat periculum, in illo peribit. Cor ingrediẽs duas vias, nõ habebit ſucceſſus, & prauum cor in illis ſcãdalizabitur. Cor nequam grauabitur in doloribus, & peccator adijciet ad peccandũ. Synagôgæ ſuperborum nõ erit ſanitas: frutex enim peccati eradicabitur in illis, & non intelligetur. Cor ſapiẽtis intelligetur in ſapiẽtia, & auris bona audiet cum omni cõcupiſcentia ſapientiam. Sapiẽs cor, & intelligibile abſtinebit ſe à peccatis, & in operibus iuſtitiæ ſucceſſus habebit. Ignem ardẽtem extinguit aqua, & eleemoſyna reſiſtit peccatis: & Deus proſpector eſt eius, qui reddit gratiam. Meminit in poſterum, & in tempore caſus ſui inueniet firmamentum.

Ex Epiſtola Pauli ad Galatas.
Lectio ſecunda.

STate: & nolite iterũ iugo ſeruitutis contineri. Ecce ego Paulus dico vobis, quoniam ſi circuncidamini, Chriſtus vobis nihil proderit. Teſtificor autẽ rurſus omni homini circuncidenti ſe, quoniam debitor eſt vniuerſæ legis faciendæ. Euacuati eſtis à Chriſto, qui in lege iuſtificamini: à gratia excidiſtis. Nos enim ſpiritu ex fide ſpem iuſtitiæ expectamus. Nam in Chriſto Ieſu, neq; circuncíſio aliquid valet, neq; præputium: ſed fides quæ per charitatẽ operatur. Currebatis bene: quis vos impediuit veritati nõ obedire? Nemini conſenſeritis. Perſuaſio hæc, nõ eſt ex eo qui vocat vos. Modicũ fermentum totã maſſam corrũpit. Ego confido in vobis in Domino, quòd nihil aliud ſapietis. Qui autem conturbat vos, portabit iudiciũ, quicunq; eſt ille. Ego autẽ fratres, ſi circũciſionẽ adhuc prædico: quid adhuc perſecutionem patior? Ergo euacuatũ eſt ſcandalum crucis. Vtinã & abſcindantur, qui vos conturbant. Vos enim in libertatẽ vocati eſtis fratres: tantum ne libertatem in occaſionem detis carnis, ſed per charitatem ſpiritus ſeruite inuicem. Omnis enim lex in vno ſermone impletur. Diliges proximum tuum ſicut cap. 5.

teipsum. Quòd si inuicem mordetis & comeditis: videte ne ab inuicem consumamini. Dico autem in Christo: spiritu ambulate, et desyderia carnis non perficietis. Caro enim concupiscit aduersus spiritum: spiritus autem aduersus carnem. hæc enim sibi inuicem aduersantur: vt non quæcunque vultis, illa faciatis. Quòd si spiritu ducimini: non estis sub lege. Manifesta sunt autem opera carnis, quæ sunt, fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia: quæ prædico vobis sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Fructus autem spiritus est: charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Aduersus huiusmodi, non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam cruxifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Si spiritu viuimus: spiritu & ambulemus. Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, inuicem prouocantes, inuicem inuidentes.

Sabbato, Ex Ecclesiastico. Lectio prima.

cap. 4. FIli, eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne transuertas à paupere. Animam esurientem ne despexeris, & non exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris, & non protrahas datum angustianti. Rogationem contribulati ne abiicias: & non auertas faciem tuam ab egeno. Ab inope ne auertas oculos tuos propter iram, & non relinquas quærentibus tibi, retro maledicere. Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ exaudietur deprecatio illius. exaudiet autem eum, qui fecit illum. Congregationi pauperum affabilem te facito, & presbytero humilia animam tuam, & magnato humilia caput tuum. Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacifice in mansuetudine. Libera eum qui iniuriam patitur, de manu superbi: & non acide feras in anima tua. In iudicando esto pupillis misericors vt pater, & pro viro matri illorum: & eris tu velut filius altissimi obediens, & miserebitur tui magis quàm mater.

Ex epistola Pauli ad Galatas. Lectio. ii.

FRatres, & si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spirituales estis, cap. 6. huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis legem Christi. Nam si quis existimat se aliquid esse cùm nihil sit: ipse se seducit. Opus autem suum probet vnusquisque, & sic in semetipso tantùm gloriam habebit, & non in altero. Vnusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem is qui catechizatur verbo, ei qui se catechizat in omnibus bonis. Nolite errare: Deus non irridetur. Quæ enim seminauerit homo: hæc & metet. Quoniam qui seminat in carne sua: de carne & metet corruptionem. qui autem seminat in spiritu: de spiritu metet vitam æternam. Bonum autem facientes, non deficiamus. tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus: operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Videte qualibus literis scripsi vobis mea manu. Quicunque enim volunt placere in carne: hi cogunt vos circuncidi, tantum vt crucis Christi persecutionem non patiantur. Neque enim qui circunciduntur, legem custodiunt. sed volunt vos circuncidi: vt in carne vestra glorientur. Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce domini nostri Iesu Christi: per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In Christo enim Iesu, neque circuncisio aliquid valet, neque præputium, sed noua creatura. Et quicunque hanc regulam sequuti fuerint, pax super illos, & misericordia, & super Israël Dei. De cætero nemo mihi molestus sit. Ego enim stigmata domini Iesu, in corpore meo porto. Gratia domini nostri Iesu Christi, cum spiritu vestro fratres. Amen.

Dominica. ii. Vagantium. Lectio prima.

SApientia filiis suis vitam inspirat, & suscipit exquirentes se, & præibit in via cap. 4. iustitiæ. & qui illam diligit, diligit vitam: & B qui vigilauerint ad illam, complectentur placorem eius. Qui tenuerint illam, vitam hæreditabunt:

ditabunt: & quo introibit, benedicet Deus, Qui seruiunt ei, obsequentes erunt sancto: & eos qui diligunt illam, diligit Deus. Qui audit illam, iudicabit Gentes: & qui intuetur illam, permanebit confidens. Si crediderit ei, hæreditabit illam, & erunt in cõfirmatione creaturę illorum: quoniam in tentatione ambulat cum eo, & in primis eligit eum. Timorem & metum, & probationẽ inducet super illum, & cruciabit illum in tribulatione doctrinæ suæ, donec tentet eum in cogitationibus suis, & credat animæ illius. Et firmabit illum, & iter adducet directum ad illum, & lætificabit illum, & denudabit abscõdita sua illi, & thesaurizabit super illum scientiam, & intellectum iustitiæ. Si autem oberrauerit, derelinquet eum, & tradet eum in manus inimici sui.

Epistola Pauli ad Ephesios. Lect. ij.

cap. 1. A PAulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem dei: omnibus sanctis qui sunt Ephesi, & fidelibus in Christo Iesu, gratia vobis, & pax à Deo patre nostro, & domino Iesu Christo. Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate: qui prædestinauit nos in adoptione filiorum per Iesum Christum in ipsum: secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificauit nos in dilecto filio suo: in quo habemus redẽptionem per sanguinem eius: remissionem peccatorum secũdum diuitias gratiæ eius, quæ superabundauit in nobis in omni sapientia & prudentia, vt notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ, secũdum beneplacitum eius, quod proposuit in eo, in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in Christo, quæ in cælis, & quæ in terra sunt in ipso. In quo etiã & nos forte vocati sumus: prædestinati secundũ propositum eius, qui operatur omnia secundum cõsilium volũtatis suæ, vt simus in laudem glorię eius nos, qui antè sperauimus in Christo, in quo & vos cùm audissetis verbũ veritatis, euangelium salutis vestræ: in quo & credẽtes signati estis spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ in redẽptionẽ acquisitionis in laudem gloriæ ipsius. Propterea & ego audiens fidẽ vestram quæ est in Christo Iesu, & dilectionem in omnes sanctos: non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciẽs in orationibus meis, vt Deus (dñi nostri Iesu Christi pater) glorię, det vobis spiritũ sapiẽtiæ & reuelationis, in agnitionem eius, illuminatos oculos cordis vestri: vt sciatis quæ sit spes vocationis eius, & quæ diuitiæ gloriæ hæreditatis eius in sanctis, & quæ sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credidimus secũdũ operationem potẽtiæ virtutis eius, quam operatus est in Christo, suscitans illum à mortuis, & constituens ad dexteram suã in cælestibus supra omnem principatum, & potestatẽ & virtutem & dominationem, & omne nomẽ quod nominatur non solùm in hoc seculo, sed etiam in futuro. Et omnia subiecit sub pedibus eius: & ipsum dedit caput supra omnẽ ecclesiã, quæ est corpus ipsius, & plenitudo eius, qui omnia in oĩbus adimpletur.

Si hæc dñica interponitur post Pentecosten, præter primam & secundam lectionem. nihil vltrà hìc quæras, quia cætera dicenda sunt de festo duplici, seu de octaua tunc occurrẽti. Si verò celebratur ante Septuagesimam, tunc aduertendum ꝙ in anno in quo Epiphania dñi venerit in die Sabbati, dicenda est hìc tertia lectio, In illo tẽpore, ascẽdente Iesu. & oro, Deus qui nos in tantis. quas inuenies in Dñica tertia Vagantiũ. In alijs autem annis dicendæ sunt hìc tertia lectio & Oratio infrascriptæ.

Secundum Matthęum. Lect. iij.

cap. 8. IN illo tẽpore, cùm descendisset Iesus de monte, sequutæ sunt eum turbæ multæ. Et ecce leprosus veniẽs adorabat eũ. & reli.

Homilia Origenis.

DOcente in monte dño discipuli erant cum ipso, sicut alacres, sicut domestici, sicut proximi, sicut amici vel fratres: quibus datum erat cælestis doctrinæ noscere

ſecreta: per quam ſalutis ſcientiam etiã brutorum corda ſaluarent: cæcorũq; oculis per mundanæ delectationis tenebras caligantibus lumen patefaceret veritatis. Vnde & dominus ad eos, Vos (inquit) eſtis ſal terræ: vos & luminaria mũdi. Nunc verò deſcendente eo de monte turbæ ſecutæ ſunt eum. In montẽ ſcilicet aſcendere nequaquã poterant, vt pigri populi, vt negligentes, vt imperfecti: quia quos delictorũ ſarcina deprimit, ad myſteriorũ ſublimia niſi abiecto onere ſcãdere minimè valent. Idcirco & filij Iſraël primitus in mõtẽ aſcendere non valuerunt, ad obuiandũ deo pergere nõ potuerũt propter ſuam irreligioſitatẽ, & impietatem: quia Aegyptiaca grauati cõuerſatiõe præpediebantur: ſed ſolus Moyſes aſcendit, & pauci ſeniorum Iſraël cum eò. Deniq; veluti tunc cum Domino diſcipuli ſoli in montem aſcẽderunt: & tardiores deorſum ſteterunt. Sic & modò vigilantes & alacres & fideles animæ Deum timentes, & dñm diligentes, regna cæleſtia deſiderãtes, Dominum ſemper ſequentes, poſt dominum in illum montem cęleſtem aſcẽdunt audientes apoſtolum dicẽtẽ, Quæ ſurſum ſunt quærite, vbi Chriſtus eſt, in dextera Dei ſedens. quæ ſurſum ſunt ſapite: non quæ ſuper terram. Oratio.

OMnipotẽs ſempiterne deus infirmitatem noſtram propitius reſpice: atque ad protegendum nos dexteram tuæ maieſtatis extende: Per.

Feria. ij. Ex Eccleſiaſtico. Lect. j.

cap. 4. D FIlí, conſerua tempus, & deuita à malo. Pro anima tua ne cõfundaris dicere verum. eſt enim confuſio adducens peccatũ, & eſt confuſio adducens gloriam & gratiam. Ne accipias faciem aduerſus faciem tuã, nec aduerſus animã tuam mẽdacium. Ne reuerearis proximum tuum in caſu ſuo: nec retineas verbũ in tempore ſalutis. Non abſcondas ſapiẽtiam tuam in decore ſuo. In lingua enim ſapiẽtia dignoſcitur: & ſenſus, & ſcientia, & doctrina in verbo ſenſati, & firmamẽtum in operibus iuſtitiæ. Non contradicas verbo veritatis vllo modo, & de mendacio ineruditionis tuæ cõfundere. Non cõfundaris confiteri peccata tua, & ne ſubijcias te omni homini pro peccato. noli reſiſtere cõtra faciem potentis, nec coneris cõtra ictum fluuij, Pro iuſtitia agonizare ꝓ anima tua, & vſq; ad mortem certa pro iuſtitia, & Deus expugnabit pro te inimicos tuos. Noli citatus eſſe in lingua tua: & inutilis, & remiſſus in operibus tuis. Noli eſſe ſicut leo in domo tua, euertens domeſticos tuos, & opprimẽs ſubiectos tibi. Non ſit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dandum collecta.

Ex epiſt. Pauli ad Epheſeos. Lect. ij.

ET vos cũ eſſetis mortui delictis & peccatis veſtris, in quibus aliquando ambulaſtis ſecũdum ſeculum mundi huius, ſecundũ principem poteſtatis aëris huius ſpiritus qui nũc operatur in filios diffidentiæ, in quibus & nos oẽs aliqñ cõuerſati ſumus in deſyderijs carnis noſtræ, facientes volũtatẽ carnis & cogitationum, & eramus natura filij iræ ſicut & cæteri: Deus autem qui diues eſt in miſericordia, propter nimiam charitatem ſuam qua dilexit nos, & cũ eſſemus mortui peccatis, conuiuificauit nos Chriſto, cuius gratia eſtis ſaluati, & cõreſuſcitauit & conſedere fecit in cæleſtibus in Chriſto Ieſu, vt oſtẽderet in ſeculis ſuperuenientibus abũdãtes diuitias gratię ſuę in bonitate ſuper nos in Chriſto Ieſu, Gratia em̃ eſtis ſaluati per fidẽ: & hoc nõ ex vobis. Dei enim donũ eſt: nõ ex operibus, vt ne quis glorietur. Ipſius em̃ ſumus factura: creati in Chriſto Ieſu in operibus bonis, quæ præparauit deus, vt in illis ambulemus. Propter quod memores eſtote, quòd aliqñ vos eratis Gentes in carne, q dicebamini præputiũ ab ea quæ dicitur circuncíſio in carne manufacta: quòd eratis illo in tẽpore ſine Chriſto, alienati à cõuerſatione Iſraël, & hoſpites teſtamẽtorũ, promiſſionis ſpem non habentes, & ſine deo in hoc mundo. Nunc autẽ in Chriſto Ieſu vos qui aliqñ eratis longè, facti eſtis propè in ſanguine Chriſti. Ipſe em̃ eſt pax noſtra, qui fecit vtraq; vnũ, & medium parietẽ maceriæ ſoluens, inimicitias in carne ſua: legem mandatorum decretis, euacuans: vt duos cõdat in ſemetipſo in vnũ nouum hominẽ, faciẽs pa-

cap. 2. A

cem, vt reconciliet ambos in vno corpore. Deo per crucem, interficiens inimicitias in semetipso. Et veniẽs euangelizauit pacẽ vobis qui longe fuistis, & pacem ijs qui prope. qm̃ per ipsum habemus accessum ambo in vno spiritu ad patrẽ. Ergo iam non estis hospites & aduenæ: sed estis ciues sanctorũ & domestici Dei: superædificati sup̱ fundamẽtum apostolorũ & prophetarũ, ipso summo angulari lapide Iesu Christo: in quo omnis ædificatio cõstructa, crescit in templum sanctum in dño, in quo & vos coædificamini in habitaculum Dei in spiritu sancto.

Feria .iij. Ex Ecclesiastico. Lect. j.

cap. 5. A NOli attẽdere ad possessiones iniquas, & ne dixeris, Est mihi sufficiens vita. nihil enim proderit in tempore vindictæ & obductionis. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui: & ne dixeris, Quomodo potui? aut quis me subijciet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit. Ne dixeris, Peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus em̃ est patiens redditor. De propitiato peccato noli esse sine metu, neq; adijcias peccatũ super peccatum. Et ne dicas, Miseratio domini magna est, multitudinis peccatorũ meorũ miserebitur. Misericordia enim, & ira ab illo citò proximãt. & in peccatores respicit ira illius. Non tardes cõuerti ad dominũ, & ne differas de die in diem. subitò enim veniet ira illius, & in tẽpore vindictæ disperdet te. Noli anxius esse in diuitijs iniustis: non enim proderunt tibi in die obductionis & vindictæ. Non ventiles te in omnẽ ventum, & nõ eas in omnem viam. sic enim omnis peccator probatur in duplici lingua. Esto firmus in via domini, & in veritate sensus tui & scientia, & prosequatur te verbũ pacis & iustitiæ. Esto mansuetus ad audiendũ verbum Dei, vt intelligas: & cum sapientia profer responsum verũ. Si est tibi intellectus, responde proximo: sin autem, sit manus tua super os tuum, ne capiaris in verbo indisciplinato, & confundaris. Honor, & gloria in sermone sensati, lingua verò imprudẽtis subuersio est ipsius. Nõ appelleris susurro in vita tua, & lingua tua ne capiaris & confundaris. Super furem enim est confusio, & pœnitentia, & deuoratio pessima super bilinguem: susurratori autem odium, & inimicitia & contumelia. Iustifica pusillum, & magnum similiter.

Ex epistola Pauli ad Ephesios. Lect. ij.

cap. 3. A HVius rei gratia ego Paulus vinctus Christi Iesu, pro vobis Gentibus: si tamen audistis dispensationẽ gratiæ Dei quæ data est mihi in vobis: quoniam secundũ reuelationẽ notum mihi factum est sacramentum, sicut suprà scripsi in breui: prout potestis legentis intelligere prudẽtiam meam in mysterio Christi, quod alijs generationibus non est agnitum filijs hominum, sicuti tũc reuelatũ est sanctis apostolis eius, & ꝓphetis in spiritu, gẽtes esse cohæredes, & concorporales, & comparticipes promissionis eius in Christo Iesu per euangelium, cuius factus sum ego minister secũdum donũ gratiæ dei, quæ data est mihi secundũ operationẽ virtutis eius. Mihi em̃ omniũ sanctorũ minimo, data est gratia hæc, In gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias Christi, & illuminare oẽs quæ sit dispensatio sacramenti abscõditi à seculis in Deo, qui omnia creauit: vt innotescat principibus & potestatibus in cælestibus, per ecclesiam, multiformis sapientia Dei: secundũ præfinitionem seculorum: quam fecit in Christo Iesu domino nostro, In quo habemus fiduciã & accessum in cõfidentia, per fidem eius. Propter quod peto, ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis: quæ est gloria vestra. Huius rei gratia flecto genua mea ad patrẽ domini nostri Iesu Christi, ex quo omnis paternitas in cælis & in terra nominatur, vt det vobis secundũ diuitias gloriæ suæ, virtutẽ corroborari per spiritum eius in interiori homine, Christum habitare per fidem in cordib⁹ vestris, in charitate radicati & fundati, vt possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum, scire etiam supereminẽtem sciẽtiæ Charitatem Christi, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei. Ei autem qui potens est omnia facere superabũdanter quàm

petimus, aut intelligimus, secundum virtutem quę operatur in nobis:ipsi gloria in ecclesia, & in Christo Iesu in omnes generationes seculi seculorum, Amen.

Feria .iiij.Ex Ecclesiastico. Lectio.j.

cap. 6. A NOli fieri pro amico inimicus proximo.improperiũ enim,& cõtumeliam malus hæreditabit,& omnis peccator inuidus & bilinguis. Non te extollas in cogitatione animæ tuæ,velut taurus:ne fortè elidatur virtus tua per stultitiã,& folia tua comedat,& fructus tuos perdat, & relinquaris velut lignum aridum in eremo.anima enim nequam disperdet qui se habet,& in gaudiũ inimicis dat illũ,& deducet in sortẽ impiorum. Verbum dulce multiplicat amicos,& mitigat inimicos:& lingua gratiosa in bono homine abundat.Multi pacifici sint tibi, & cõsiliarius sit tibi vnus de mille.Si possides amicum,in tẽtatione posside eum, & ne facilè credas ei teipsum.Est enim amicus secundum tempus suũ,& non permanebit in die tribulationis.Et est amicus qui cõuertitur ad inimicitiã:& est amicus qui odium & rixam & conuicia denudabit.Est autẽ amicus socius mensæ,& non permanebit in die necessitatis.Amicus si permãserit fixus,erit tibi quasi coæqualis,& in domesticis tuis fiducialiter aget.si humiliauerit se cõtra te,& à facie tua abscõderit se,vnanimem habebis amicitiã bonam.Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende. Amicus fidelis, protectio fortis:qui autẽ inuenit illum,inuenit thesaurũ.Amico fideli nulla est cõparatio,& nõ est digna ponderatio auri & argẽti cõtra bonitatẽ fidei illius. Amicus fidelis medicamẽtũ vitæ,& immortalitatis: & qui metuũt dominũ,inueniẽt illum. Qui timet Deum,æquè habebit amicitiam bonã:quoniam secundum illum erit amicus illius.

Ex epist.Pauli ad Ephesios. Lect.ij.

cap. 4. A OBsecro itaq; vos ego vinctus in domino,vt dignè ambuletis vocatione qua vocati estis,cum omni humilitate & mãsuetudine,cum patientia,supportantes inuicem in charitate, soliciti seruare vnitatẽ spiritus in vinculo pacis.Vnum corpus,& vnus spiritus:sicut vocati estis in vna spe vocationis vestræ.Vnus dominus,vna fides,vnum baptisma. Vnus Deus,& pater omniũ,qui super omnes & per omnia & in omnibus nobis.Vnicuiq; autem nostrum data est gratia secũdum mẽsuram donationis Christi.Propter quod dicit,Ascendens in altũ,captiuam duxit captiuitatem:dedit dona hominibus. Quod autem ascendit:quid est,nisi quia & descẽdit primùm in inferiores partes terræ? Qui descendit,ipse est & qui ascendit supra omnes cęlos,vt impleret omnia.Et ipse dedit quosdam quidẽ apostolos,quosdam autem prophetas,alios verò euangelistas,alios autem pastores & doctores ad cõsummationem sanctorũ in opus ministerij in ædificationem corporis Christi:donec occurramus omnes in vnitatem fidei & agnitiõis filij dei, in virum perfectum,in mensuram ætatis plenitudinis Christi:vt iam non simus paruuli, fluctuantes,& circũferamur omni vẽto doctrinæ in nequitia hominũ,in astutia ad circumuentionẽ erroris:veritatem autẽ facientes in charitate,crescamus in illo per omnia, qui est caput,Christus:ex quo totum corpus compactum & connexum per omnem iuncturam subministrationis,secundum operationẽ in mensuram vniuscuiusq; membri augmentum corporis facit in ædificationẽ sui in charitate. Hoc igitur dico & testificor in domino:vt iam nõ ambuletis sicut & Gentes ambulant in vanitate sensus sui,tenebris obscuratũ habentes intellectũ,alienati à vita Dei per ignorãtiam quæ est in illis ꝓpter cæcitatem cordis ipsorũ,qui desperantes,semetipsos tradiderunt impudicitiæ,in operationẽ immunditiæ omnis in auaritiam. Vos autem nõ ita didicistis Christũ:si tamẽ illum audistis,& in ipso edocti estis,sicut est veritas in Iesu,deponere vos secundum pristinã conuersationem veterem hominem,qui corrumpitur secundum desyderia erroris.

Feria.v.Ex Ecclesiastico. Lect.j.

FIli,à iuuentute tua excipe doctrinam,& vsq; ad canos inuenies sapientiã.Quasi cap. 6. is,qui arat,& qui seminat,accede ad eam,& C sustine bonos fructus illius. in opere enim

ipsius exiguum laborabis, & cito edes de generationibus illius. Quàm aspera est nimiũ sapientia indoctis hominibus, & non permanebit in illa excors. Quasi lapidis virtus probatio erit in illis, & nõ demorabũtur proijcere illam. Sapientia enim doctrinæ secundum nomen est eius, & non est multis manifesta, quibus autem cognita est, permanet vsq; ad cõspectum Dei. Audi fili, & accipe cõsilium intellectus, ne & abijcias consilium meum. inijce pedem tuum in compedes illius, & in torques illius collum tuum. subijce humerũ tuum, & porta illam, & ne acedieris vinculis eius. In omni animo tuo accede ad illam: & in omni virtute tua cõserua vias eius. Inuestiga illam, & manifestabitur tibi, & continens factus ne derelinquas eam. in nouissimis enim inuenies requiem in ea, & cõuertetur tibi in oblectationẽ. Et erũt tibi cõpedes eius in protectionem fortitudinis, & bases virtutis, & torques illius in stolam gloriæ, decor enim vitæ est in illa, & vincula illius alligatura salutaris. Stola gloriæ indues eã, & coronã gratulationis superpones tibi. Fili, si attenderis mihi, disces: & si accõmodaueris animum tuum, sapiens eris. Si inclinaueris aurẽ tuã, excipies doctrinã: & si dilexeris audire, sapiens eris. In multitudine presbyterorũ prudentium sta, & sapiẽtiæ illorum ex corde coniungere: vt omnẽ narrationem Dei possis audire, & prouerbia laudis nõ effugiant à te. Et si videris sensatum, euigila ad eum, & gradus ostiorũ illius exterat pes tuus. Cogitatum tuũ habe in præceptis Dei, & in mandatis illius maximè assiduus esto: & ipse dabit tibi cor, & concupiscentia sapientiæ dabitur tibi.

Ex epist. Pauli ad Ephesios. Lect. ij.

Renouamini autem spiritu mentis vestræ: & induite nouum hominẽ qui se-
cap. 4. cundum Deum creatus est in iustitia, & san-
E ctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium, loquimini veritatẽ vnusquisq; cum proximo suo: quoniam sumus inuicem mẽbra. Irascimini, & nolite peccare. Sol nõ occidat super iracũdiam vestram. Nolite locum dare diabolo. Qui furabatur iam non furetur: magis autem laboret, operando manibus suis quod bonũ est, vt habeat vnde tribuat necessitatẽ patienti. Omnis sermo malus ex ore vestro nõ procedat: sed si quis bonus ad ædificationẽ fidei, vt det gratiam audientibus. Et nolite cõtristare spiritum sanctum dei: in quo signati estis in die redemptiõis. Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis cum omni malitia. Estote autẽ inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut & Deus in Christo donauit vobis.

Estote ergo imitatores Dei, sicut filij charissimi, & ambulate in dilectione, sicut & cap. 5.
Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationẽ & hostiã Deo in odorem suauitatis. Fornicatio autem & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos: aut turpitudo, aut stultiloquiũ, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet: sed magis gratiarũ actio. Hoc enim scitote intelligẽtes, quòd omnis fornicator, aut immundus, aut auarus (quod est idolorũ seruitus) nõ habet hæreditatẽ in regno Christi & dei. Nemo vos seducat inanibus verbis. propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidẽtiæ. Nolite ergo effici participes eorũ. Eratis enim aliqñ tenebræ: nũc autem lux in dño. Vt filij lucis ambulate. (Fructus enim lucis est in omni bonitate, & iustitia, & veritate) probantes quid sit beneplacitum Deo: & nolite cõmunicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autẽ redarguite. Quæ enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est dicere. Omnia autem quæ arguuntur, à lumine manifestantur. omne enim quod manifestatur: lumen est. Propter quod dicit, Surge qui dormis, & exurge à mortuis: & illuminabit te Christus.

Feria .vj. Ex Ecclesiastico. Lectio .j.

Noli facere mala, & nõ te apprehẽdẽt. cap. 7.
Discede ab iniquo, & deficient mala A
abs te. Fili, non semines mala in sulcis iniustitiæ, & nõ metes ea in septuplũ. Noli quærere ab homine ducatũ, neq; à rege cathedram honoris. Nõ te iustifices ante Deũ, qm̃ agnitor cordis ipse est: & penes regem noli vel-

se videri sapiẽs. Noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute irrũpere iniquitates: ne forte extimescas faciem potentis, & ponas scandalũ in agilitate tua. Non pecces in multitudinẽ ciuitatis, nec te immittas in populũ, neq; alliges duplicia peccata: nec eñ in vno eris immunis. Noli esse pusillanimis in animo tuo. Exorare, & facere elemosynã ne despicias. Ne dicas, In multitudine munerũ meorum respiciet Deus, & offerente me Deo altissimo, munera mea suscipiet. Non irrideas hominẽ in amaritudine animæ: est enim qui humiliat & exaltat circũspector Deus. Noli arare mẽdacium aduersus fratrẽ tuũ: neq; in amicũ similiter facias. Noli velle mentiri omne mendacium: assiduitas enim illius non est bona. Noli verbosus esse in multitudine presbyterorum, & nõ iteres verbum in oratione tua. Non oderis laboriosa opera, & rusticationem creatam ab altissimo. Non te reputes in multitudine indisciplinatorũ. Memento iræ, quoniam non tardabit.

Ex epistola Pauli ad Ephesios. Lect. ij.

cap. 5. D Videte itaq; fratres quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed vt sapientes: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes: sed intelligentes quæ sit volũtas Dei. Et nolite inebriari vino in quo est luxuria, sed impleamini spiritu sancto, loquentes vobismetipsis in psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, cãtantes & psallẽtes in cordibus vestris Dño: gratias agentes semper pro omnibus, in nomine domini nostri Iesu Christi Deo & patri. Subiecti inuicem, in timore Christi. Mulieres viris suis subditæ sint, sicut domino, quoniã vir caput est mulieris: sicut Christus caput est ecclesiæ. ipse, saluator corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est Christo: ita & mulieres viris suis in omnibus. Viri, diligite vxores vestras, sicut & Christus dilexit ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea: vt illã sanctificaret, mũdans eam lauacro aquę in verbo vitę, vt exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habẽtem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta & immaculata. Ita & viri debẽt diligere vxores suas vt corpora sua. Qui suã vxorem diligit: seipsum diligit. Nemo enim vnquam carnẽ suam odio habuit: sed nutrit & fouet eam, sicut & Christus ecclesiã. quia mẽbra sumus corporis eius: de carne eius & de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrẽ & matrẽ suam: & adhærebit vxori suæ. & erunt duo in carne vna. Sacramẽtũ hoc magnũ est. Ego autẽ dico in Christo & in ecclesia. Veruntamẽ & vos singulis vnusquisq; vxorem suam sicut seipsum diligat: vxor autem timeat virum suum.

Sabbato. Ex Ecclesiastico. Lectio. j.

cap. 7. C Humilia valde spiritum tuum: quoniam vindicta carnis impij, ignis & vermis. Noli præuaricari in amicum pecuniam differentẽ, neq; fratrem charissimũ in auro spreueris. Noli discedere à muliere sensata & bona, quam sortitus es in timore Domini: gratia enim verecundiæ illius super aurũ. Non lædas seruum in veritate operãtẽ, neq; mercenariũ dantem animam suã. Seruus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua: non defraudes illum libertate, neq; inopem derelinquas illũ. Pecora tibi sunt, attende illis: & si sunt vtilia, perseuerẽt apud te. Filij tibi sunt, erudi illos, & curua illos à pueritia eorũ. Filiæ tibi sunt, serua corpus illarũ: & nõ ostendas hilarem faciem tuam ad illas. Trade filiam, & grande opus feceris, & homini sensato da illam. Mulier si est tibi secundũ animam tuam, nõ projcias illam: & odibili non credas te in toto corde tuo. Honora patrem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliuiscaris. Memento quoniam nisi per illos natus non fuisses: & retribue illis, quomodo & illi tibi. In tota anima tua time dñm, & sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute tua dilige eũ qui te fecit: & ministros eius nõ derelinquas. Honora Deũ ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes, & propurga te cum brachijs. Da illis partẽ, sicut mãdatũ est tibi primitiarum & purgatiõis: & de negligẽtia tua purga te cũ paucis. Datũ brachiorũ tuorũ & sacrificiũ sanctificationis offeres dño, & initia sanctorũ: & pauperi porrige manum tuã, vt perficiatur propitiatio, & benedictio

tua. Gratia dati in conspectu omnis viuentis, & mortuo non prohibeas gratiam. Non desis plorantibus in consolatione, & cum lugentibus ambula. Non te pigeat visitare infirmũ. ex his enim in dilectione firmaberis. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.

Ex epist. Pauli ad Ephesios. Lect. ij.

cap. 6. A FIlij, obedite parentibus vestris in domino. hoc enim iustum est. Honora patrẽ tuum & matrẽ tuam: quod est mandatũ primum in promissione, vt bene sit tibi, & sis longæu⁹ super terram. Et vos patres nolite ad iracundiam prouocare filios vestros: sed educate illos in disciplina & correptiõe domini. Serui, obedite dominis carnalibus, cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo: nõ ad oculum seruientes, quasi hominibus placẽtes, sed vt serui Christi, faciẽtes voluntatem Dei, ex animo: cum bona voluntate seruientes, sicut dño & non hominibus. scientes qm̃ vnusquisq; quodcunq; fecerit bonum, hoc recipiet à domino, siue seruus, siue liber. Et vos domini, eadem facite illis, remittẽtes minas, scientes quòd & illorũ & vester dominus, est in cælis: & personarũ acceptio non est apud eum. De cætero fratres, cõfortamini in dño, & in potẽtia virtutis eius. Induite vos armaturam Dei: vt possitis stare aduersus insidias diaboli, qm̃ non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinẽ: sed aduersus principes & potestates, aduersus mũdi rectores tenebrarum harũ, contra spiritualia nequitiæ in cælestibus. Propterea accipite armaturã Dei: vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti loricam iustitiæ, & calceati pedes in præparationem euangelij pacis: in omnibus sumentes scutũ fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere: & galeam salutis assumite: & gladiũ spiritus, quod est verbum Dei. Per omnẽ orationem & obsecrationẽ orantes in omni tẽpore in spiritu: & in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratiõe pro omnibus sanctis: & pro me, vt detur mihi sermo in apertiõe oris mei cum fiducia, notum facere mysterium euangelij, pro quo legatione fungor in catena, ita vt in ipso audeam, prout oportet me, loqui. vt aũt & vos sciatis quę circa me sunt, quid agam: omnia vobis nota faciet Tychicus, charissimus frater & fidelis minister in domino: quem misi ad vos in hoc ipsum, vt cognoscatis quæ circa nos sunt, & consoletur corda vestra. Pax fratrib⁹ & charitas cum fide à deo patre nostro, & domino Iesu Christo. Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum Iesum Christum in incorruptione. Amen.

Dñica. iij. Vagantiũ. Ex Eccle. Lect. j.

NOn litiges cum homine potẽte, ne forte incidas in manus illius. Non cõtendas cum viro locuplete, ne fortè econtra cõstituat litem tibi. Multos enim perdidit aurum, & argentũ, & vsq; ad cor regum extendit, & conuertit. Non litiges cum homine linguato, & non strues in ignẽ illius ligna. Non communices homini indocto, ne mala de progenie tua loquatur. Ne despicias hominẽ auertentem se à peccato, neq; improperes ei. Memento qm̃ omnes in corruptione sumus. Ne spernas hominem in sua senectute: etenim ex nobis senescunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere: sciẽs qm̃ oẽs morimur, & in gaudiũ volumus venire. Ne despicias narrationẽ presbyterorũ sapiẽtium, & in prouerbijs eorum conuersare. Ab ipsis enim disces sapientiam, & doctrinam intellectus, & seruire magnatis sine querela. Non te prætereat narratio seniorũ: ipsi eñ didicerunt à patribus suis: quoniam ab ipsis disces intellectum, & in tempore necessitatis dare responsum. Non incendas carbones peccatorum arguens eos, & ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum. Ne contra faciem stes contumeliosi, ne sedeat quasi insidiator ori tuo. Noli fœnerari homini fortiori te: quòd si fœneraueris, quasi perditum habe. Non spondeas super virtutem tuam: quòd si spoponderis, quasi restituens cogita. Non iudices contra iudicem: quoniam secundum quod iustum est, iudicat. Cum audace non eas in via, ne fortè grauet cap. 8. A

mala sua in te: ipse enim secundũ voluntatẽ suã vadit, & simul cũ stultitia illius peries.

Epist. Pauli ad Thessalonicen. j. Lect. ij.

cap. 1. A PAulus, & Siluanus: & Timótheus ecclesię Thessalonicensiũ in deo patre nostro & dño Iesu Christo grã vobis, & pax. Gratias agimus deo semper pro omnib⁹ vobis: memoriã vestri facientes in orationibus nostris sine intermessione, memores operis fidei vestræ & laboris, & charitatis, & sustinẽtiæ spei dñi nostri Iesu Christi, ante deum & patrem nostrum. Scientes fratres dilecti, à deo electionẽ vestram: quia euangelium nostrũ nõ fuit ad vos in sermone tãtùm, sed & in virtute, & in spiritu sancto, & in plenitudine multa, sicuti scitis quales fuerimus in vobis ꝑpter vos. Et vos imitatores nostri facti estis, & domini: excipiẽtes verbũ in tribulatione multa cum gaudio spũs sancti: ita vt facti sitis forma omnibus credẽtibus in Macedonia, & in Achaia. A vobis ẽm diffamatus est sermo domini, nõ solùm in Macedonia, & in Achaia, sed & in omni loco fides vestra quæ est ad Deũ, profecta est, ita vt nõ sit nobis necesse quicquam loqui. Ipsi ẽm de nobis annuntiant, qualẽ introitum habuerimus ad vos: & quomodo conuersi estis ad Deũ à simulacris seruire deo viuo & vero, & expectare filiũ eius de cælis (quem suscitauit ex mortuis) Iesum, qui eripuit nos ab ira

cap. 2. ventura. Nã & ipsi scitis fratres introitũ nostrũ ad vos qa non inanis fuit: sed antè passi multa & contumelijs affecti (sicut scitis) in Philippis, fiduciam habuimus in deo nostro loqui ad vos euangelium Dei in multa solicitudine. Exhortatio ẽm nostra nõ de errore, neq; de immunditia, neq; in dolo: sed sicut ꝓbati sumus à Deo vt crederetur nobis euangelium, ita loquimur: non quasi hominibus placentes, sed Deo qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neq; in occasiõe auaritiæ, Deus testis est: nec quærẽtes ab hominibus gloriã, neq; à vobis, neq; ab alijs. cùm possemus vobis oneri esse, vt Christi apostoli: sed facti sumus paruuli in medio vestri, tanquam si nutrix foueat filios suos: ita desyderantes vos cupidè, volebamus tradere vobis nõ solum euangeliũ Dei, sed etiam animas nostras: qm̃ charissimi nobis facti estis. Memores ẽm estis, fratres, laboris nostri & fatigationis. nocte & die operãtes, ne quem vestrum grauaremus, prædicauimus in vobis euãgeliũ dei. Vos testes estis & deus, quàm sanctè & iustè, & sine querela vobis, qui credidistis, affuimus: sicut scitis qualiter vnumquenq; vestrum (sicut pater filios suos) deprecantes vos & consolantes, testificati sumus vt ambularetis dignè Deo, qui vocauit vos in suum regnum & gloriam.

Si hæc Dñica interponitur post Pentecosten, præter primã & secundã lectionẽ nihil vltra hîc quæras, quia cætera dicẽda sunt de festo duplici aut octaua tunc occurrenti.

Si verò celebrabitur ante Septuagesimã, tunc aduertendũ, quòd in anno in quo Epiphania dñi venerit in die Sabbati dicẽda est hîc tertia lectio **In illo tẽpore, dixit Iesus discipulis suis: & orõ, Familiam tuã.** quas inuenies in Dominica quarta Vagantiũ. In alijs autem annis dicendæ sunt hîc tertia lectio & oratio infrascriptæ.

Secundum Mattheum. Lectio. iij.

IN illo tempore ascendente Iesu in nauiculã, sequuti sunt eum discipuli eius. & cap. 8. ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus. & reliqua.

Homilia Origenis.

INgrediẽte dño in nauiculã sequuti sunt eum discipuli eius. Non imbecilles, sed firmi & stabiles in fide: mansueti & pij spernẽtes mundum: nõ duplici corde, sed simplici. Hi ergo sequuti sunt eũ non tantũ gressus eius sequentes: sed magis sanctitatẽ eius comitãtes, & iustitiã eius sectantes. Et ecce tẽpestas magna facta est in mari: ita vt nauicula operiretur fluctibus. Cùm enim multa magna & mirãda ostẽdisset in terra transijt ad mare: vt & ibidẽ adhuc excellentiora opera demõstraret: quatenus terræ marisq; dominũ se esse cunctis ostẽderet. Ingressus ergo nauiculam fecit turbare mare, commouit ventos, concitauit fluctus, Cur hoc? ideò vt discipulos mitteret in timorem, & suũ auxi-

lium postularent:suamq; potentiam rogantibus manifestaret. Ipsa tempestas nõ ex se oborta est: sed potestati paruit imperantis eius qui educit vẽtos de thesauris suis:q terminum mari arenã constituit. Dixit em̃ ei, Vsq; huc venies,& non vltrà gradieris:sed in temetipso cõfringẽtur fluctus tui.Huius ergo iussione & præcepto orta est tẽpestas in mari:propter occasiones superius memoratas. Facta est tempestas magna & nõ pusilla:vt magnũ opus & non pusillum ostenderet.Quantoq; fluctus nauiculæ irruebãt: tantò magis timor discipulos cõturbabat:vt plus magis desiderarent ad liberandũ se per mirabilia saluatoris.Dominus verò dormiebat.O res mirabilis & stupenda.Is qui nunquàm obdormit,dormit.Is qui nunquã dormit neq; dormitat,ipse dormiredicitur.Dormiebat quidem corpore:sed vigilabat diuinitate.Dormiebat quidem corpore:sed diuino nutu turbabat mare. Erigebatq; fluctus,& apostolos conturbabat suam ostensurus potentiam.

Oratio.

DEus,qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse subsistere: da nobis salutem mentis,& corporis:vt ea, quæ pro peccatis nostris patimur,te adiuuãte vincamus:Per dominum.

Feria.ij.Ex Ecclesiastico. Lect.j.

cap. 8. D CVm iracundo nõ facias rixam,& cum audace non eas in desertum:qm̃ quasi nihil est ante illum sanguis,& vbi nõ est adiutorium,elidet te.Cùm fatuis consilium nõ habeas.non enim poterũt diligere,nisi quæ eis placent.Coram extraneo non facies consilium:nescis enim quid pariet. Non omni homini cor tuum manifestes:ne fortè inferat tibi gratiam falsam,& conuincietur.

cap. Non zeles mulierẽ sinus tui,ne ostendat super te malitiã doctrinæ nequam.Non des mulieri potestatẽ animę tuæ,ne ingrediatur in virtute tua, & confundaris.Ne respicias mulierem multiuolam:ne fortè incidas in laqueos illius.Cum saltatrice ne assiduus sis: nec audias illam,ne forè pereas in efficacia illius.Virginẽ ne conspicias,ne fortè scandalizeris in decore illius. Ne des fornicarijs animam tuam in vllo,ne perdas te,& hæreditatem tuam.Noli circunspicere in vicis ciuitatis,ne oberraueris in plateis illius.Auerte faciẽ tuam à muliere cõpta,& ne circunspicias speciem alienã.Propter speciem mulieris multi perierunt:& ex hoc cõcupiscentia quasi ignis exardescit.Omnis mulier quæ est fornicaria,quasi stercus in via ab omnibus prætereuntibus conculcabitur.Speciem mulieris alienæ multi admirati,reprobi facti sunt,colloquium em̃ illius quasi ignis exardescit.Cum aliena muliere non sedeas oĩno, nec accũbas cũ ea super cubitũ:& nõ altercerís cũ illa in vino,ne fortè declinet cor tuum in illã,& sanguine tuo labaris in perditionẽ.

Ex epist.j.ad Thessalonicẽses. Lect.ij.

IDeo & nos gratias agimus deo sine intermissione:qm̃ cùm accepissetis à nobis verbũ auditus dei,accepistis illud nõ vt verbum hominũ,sed(sicut est verè)verbũ Dei, qui operatur in vobis qui credidistis.vos em̃ imitatores facti estis,fratres,ecclesiarum Dei quæ sunt in Iudæa,in Christo Iesu:quia eadem passi estis & vos à cõtribulibus vestris, sicut & ipsi à Iudæis,qui & dñm occiderunt Iesum,& prophetas,& nos persequuti sunt, & deo non placent,& omnibus hominibus aduersantur.prohibẽtes nos Gẽtibus loqui, vt salui fiant:vt impleant peccata sua semp. peruenit enim ira dei super illos vsq; in finẽ. Nos autẽ,fratres,desolati à vobis ad tempus horæ,aspectu,non corde:abundantius festinauimus faciem vestram videre cum multo desyderio.quoniã voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus,& semel & iterum:sed impediuit nos satanas. Quæ est em̃ nostra spes,aut gaudiũ,aut corona gloriæ? Nonne vos ante dominũ nostrum Iesum Christum estis in aduentu eius? vos enim estis gloria nostra & gaudium. Propter quod nõ sustinentes amplius,placuit nobis remanere Athenis,solis.& misimus Timotheum fratrem nostrũ & ministrum Dei in euangelio Christi,ad confirmandos vos & exhortãdos pro fide vestra.vt nemo moueatur in tribulationibus istis.ipsi enim scitis quòd in hoc positi sumus.Nã & cùm apud vos essemus,

(right margin: cap. 2. C; cap. 3.)

prædicebamus vobis passuros nos tribulationes, sicut & factũ est, & scitis. Propterea & ego amplius nõ sustinens, misi ad cognoscendam fidem vestram: ne forte tentauerit vos is qui tentat, & inanis fiat labor noster. Nunc autẽ veniente Timotheo ad nos à vobis, & annũtiante nobis fidem & charitatem vestram, & quia memoriã nostri habetis bonam semper, desyderantes nos videre, sicut & nos quoq; vos: ideo consolati sumus, fratres, in vobis in omni necessitate & tribulatione nostra, per fidem vestram. quoniã nũc viuimus: si vos statis in domino. Quam ẽm gratiarum actionẽ possumus Deo retribuere ꝑ vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrũ nocte ac die abundãtius orantes vt videamus faciem vestram, & cõpleamus ea quæ desunt fidei vestræ? Ipse autem Deus & pater noster & dominus Iesus Christus dirigat viam nostram ad vos. Vos autem dominus multiplicet, & abundare faciat charitatem vestram in inuicem & in omnes: quemadmodum & nos in vobis, ad confirmanda corda vestra sine querela, in sanctitate ante Deum & patrem nostrum, in aduentu domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen.

Feria.iij. Ex Ecclesiastico. Lect.j.

cap. 9 D NE derelinquas amicum antiquum: nouus enim non erit similis illi. Vinum nouũ, amicus nouus: veterascet, & cũ suauitate bibes illud. Non zeles gloriam, & opes peccatoris. nõ enim scis quæ futura sit illius subuersio. Non placeat tibi iniuria iniustorũ, sciens quoniã vsq; ad inferos nõ placebit impius. Longe abesto ab homine potestatẽ habẽte occidendi, & non suspicaberis timorem mortis: & si accesseris ad illũ, noli aliqd cõmittere, ne forte auferat vitam tuã. Communionẽ mortis scito: qm̃ in medio laqueorum ingredieris, & super dolentiũ arma ambulabis. Secundum virtutem tuam caue te à proximo tuo, & cum sapiẽtibus & prudentibus tracta. Viri iusti sint tibi conuiuæ, & in timore dei sit tibi gloriatio, & in sensu sit tibi cogitatus dei, & omnis enarratio tua in præceptis altissimi. In manu artificũ opera laudabũtur, & princeps populi in sapientia sermonis sui, in sensu verò seniorũ verbum. Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus, & temerarius in verbo suo odibilis erit.

Ex epist.j. ad Thessalonicẽses. Lect.ij.

DE cętero ergo fratres, rogamus vos & obsecramus in domino Iesu: vt quẽadmodum accepistis à nobis quomodo oporteat vos ambulare & placere deo, sic & ambuletis, vt abundetis magis. Scitis ẽm quæ præcepta dederim vobis per dominum Iesum. Hæc est ẽm voluntas dei, sanctificatio vestra: vt abstineatis vos à fornicatione. vt sciat vnusquisq; vestrum vas suũ possidere in sanctificatione, & honore: nõ in passione desyderij, sicut & gentes quæ ignorant deũ. & ne quis supergrediatur, neq; circũueniat in negotio fratrẽ suum: quoniam vindex est Dñs de his omnibus, sicut prædiximus vobis, & testificati sumus. non ẽm vocauit nos deus in immunditiã: sed in sanctificationẽ. Itaq;, qui hæc spernit, nõ hominem spernit, sed deũ, qui etiã dedit spiritum suũ sanctum in nobis. De charitate autẽ fraternitatis, nõ necesse habemus scribere vobis. ipsi ẽm vos à deo didicistis, vt diligatis inuicem. Etenim illud facitis in oẽs fratres in vniuersa Macedonia. Rogamus autẽ vos, fratres, vt abundetis magis: & operã detis vt quieti sitis, & vt vestrũ negotium agatis, & operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis. & vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: & nullius aliqd desyderetis. Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus: vt nõ contristemini, sicut & cæteri qui spem non habent. Si enim credimus quòd Iesus mortuus est & resurrexit: ita & Deus eos q dormierũt per Iesum, adducet cum eo. Hoc ẽm vobis dicimus in verbo dñi, quia nos qui viuimus, qui residui sumus in aduentum domini, non præueniemus eos qui dormierũt. Quoniam ipse dominus in iussu & in voce archangeli & in tuba Dei descendet de cælo: & mortui qui in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos qui viuimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam Domino in aëra, & sic sem-

cap. 4. A

per eum Domino erimus. Itaque consolamini inuicem in verbis istis.

Feria .iiij. Ex Ecclesiastico. Lectio .j.

cap. 10. A IVdex sapiens iudicabit populum suum, & principatus sensati stabilis erit. Secundum iudicem populi, sic & ministri eius: & qualis rector est ciuitatis, tales & inhabitantes in ea. Rex insipiẽs perdet populũ suum, & ciuitates inhabitabunt per sensum prudentiũ. In manu Dei potestas terræ: & execrabilis omnis iniquitas gẽtium, & vtilem rectorem suscitabit in tẽpus super illã. In manu dei potestas hominis, & super faciem scribæ imponet honorẽ suum. Omnis iniuriæ pximi ne memineris, & nihil agas in operibus iniuriæ. Odibilis coram Deo est & homini bus superbia: & execrabilis omnis iniquitas Gentiũ. Regnum à gente in gentẽ tranfertur propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, & diuersos dolos. Auaro autem nihil est scelestius. Quid superbit terra & cinis? Nihil est iniquius, quàm amare pecuniã. hic enim & animã suam venalẽ habet, qm̃ in vita sua proiecit intima sua. Omnis potentatus, breuis vita. Languor prolixior grauat medicum. Breuem languorẽ præcidit medicus: sic & rex hodie est, & cras morietur. Cùm enim morietur homo, hæreditabit serpẽtes, & bestias, & vermes. Initium superbiæ hominis, apostatare à deo: quoniam ab eo qui fecit illum, recessit cor eius. quoniam initium omnis peccati est superbia. qui tenuerit illam adimplebitur maledictis, & subuertet eum in finem. Propterea exhonorauit Dominus conuentus malorum, & destruxit eos vsque in finem.

Ex epistola .j. ad Thessalonicenses. Lectio secunda.

cap. 5. A DE temporibus autem & momẽtis fratres, nõ indigetis vt scribamus vobis. Ipsi enim diligenter scitis quia dies domini, sicut fur in nocte, ita veniet. cùm enim dixerint, pax & securitas: tũc repẽtinus eis superueniet interitus, sicut dolor in vtero habentis, & non effugient. Vos autem fratres, nõ estis in tenebris: vt vos dies illa tanquam fur comprehendat. omnes enim vos, filij lucis estis, & filij diei. non sumus noctis neque tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut & cæteri: sed vigilemus & sobrij simus. Qui enim dormiunt, nocte dormiũt. & qui ebrij sunt, nocte ebrij sunt. Nos autem qui diei sumus, sobrij simus, induti loricã fidei & charitatis, & galeam spem salutis. quoniam non posuit nos deus in iram, sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum Iesum Christum, qui mortuus est pro nobis: vt siue vigilemus, siue dormiamus, simul cum illo viuamus. Propter quod consolamini inuicem: & ædificate alterutrum, sicut & facitis. Rogamus autem vos fratres, vt noueritis eos qui laborant inter vos, & præsunt vobis in dño & monent vos: vt habeatis illos abundantius in charitate propter opus illorum, pacem habete cum eis. Rogamus autem vos fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patiẽtes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sectamini in inuicem, & in omnes. Semper gaudete. Sine intermissione orate. In omnibus gratias agite. hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere. prophetias nolite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est, tenete. Ab omni specie mala abstinete vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: vt integer spiritus vester & anima & corpus sine querela, in aduentu Domini nostri Iesu Christi conseruetur. Fidelis est qui vocauit vos: qui etiam faciet. Fratres, orate pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adiuro vos per Dominum, vt legatur epistola hæc omnibus sanctis fratribus. Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen.

Feria .v. Ex Ecclesiastico Lect. .j.

SEdes ducũ superborũ destruxit Deus, & sedere fecit mites pro eis. Radices gẽtium superbarum, arefecit Deus, et plantauit humiles ex ipsis gentibus. Terras gentiũ euertit dñs, et perdidit eas vsque ad fundamentũ. Arefecit deus ex ipsis, et disperdidit eos, & cessare fecit memoriã eorum à terra. cap. 10 C

Memoriã ſuperborũ perdidit Deus, & reliquit memoriam humilium ſenſu. Non eſt creata hominibus ſuperbia: neq; iracundia nationi mulierũ. Semen hominũ honorabitur hoc, quòd timet deum: ſemẽ autẽ hoc exhonorabitur, quòd præterit mãdata dñi. In medio fratrũ rector illorũ in honore: & qui timẽt dominum, erunt in oculis illius. Gloria diuitũ honoratorũ, & pauperum, timor dei eſt: non deſpicere hominem iuſtum pauperẽ, & non magnificare virũ peccatorẽ diuitem. Magnus eſt iudex, & potens eſt in honore: & non eſt maior illo qui timet deũ. Seruo ſenſato liberi ſeruiẽt: & vir prudẽs & diſciplinatus nõ murmurabit correptus, & inſcius nõ honorabitur. Noli extollere te in faciẽdo opere tuo, & noli cunctari in tẽpore anguſtiæ. Melior eſt qui operatur, & abundat in omnibus, quàm qui gloriatur, & eget pane. Fili mi, in manſuetudine ſerua animã tuam, & da illi honorẽ ſecundum meritum ſuum. Peccantem in animã ſuam quis iuſtificabit? & quis honorificabit exhonorantẽ animã ſuam? Pauper gloriatur per diſciplinam & timorem ſuum: & eſt homo qui honorificatur propter ſubſtantiam ſuam. Qui autem gloriatur in paupertate, quantò magis in ſubſtantia? Et qui gloriatur in ſubſtantia, paupertatem vereatur.

Epiſtola Pauli ad Theſſalonicẽ. ij. Lect. ij.

cap. 1. A PAulus & Siluanus & Timótheus, eccleſiæ Theſſalonicenſium in deo patre noſtro & dño Ieſu Chriſto, gratia vobis & pax à deo patre noſtro, & dño Ieſu Chriſto. Gratias agere debemus ſemper deo pro vobis fratres, ita vt dignũ eſt, q̃m ſupercreſcit fides veſtra, & abũdat charitas vniuſcuiusq; veſtrũ in inuicem: ita vt & noſipſi in vobis gloriemur in eccleſijs dei, pro patientia veſtra, & fide, in omnibus perſequutiõibus veſtris & tribulationibus, quas ſuſtinetis in exemplum iuſti iudicij dei, vt digni habeamini in regno dei, pro quo & patimini. ſi tamẽ iuſtũ eſt apud Deum retribuere tribulationem ijs qui vos tribulant: & vobis qui tribulamini requiem vobiſcum in reuelatiõe domini Ieſu de cœlo cum angelis virtutis eius in flãma ignis, dantis vindictam ijs qui non nouerunt deum, & qui nõ obediunt Euangelio domini noſtri Ieſu Chriſti. qui pœnas dabunt in interitu ęternas à facie domini & à gloria virtutis eius: cùm venerit glorificari in ſanctis ſuis, & admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt, quia creditum eſt teſtimonium noſtrum ſuper vos die illo, in quo etiam oramus ſemper pro vobis, vt dignetur vos vocatione ſua Deus noſter, & impleat omnem voluntatem bonitatis ſuæ, & opus fidei in virtute, vt clarificetur nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti in vobis, & vos in illo, ſecundum gratiam dei noſtri, & Domini Ieſu Chriſti.

Feria vj. Ex Eccleſiaſtico. Lect. j.

SApiẽtia humiliati exaltabit caput illius, cap.
& in medio magnatorũ conſedere illum 11.
faciet. Non laudes virum in ſpecie ſua, neq; A
ſpernas hominẽ in viſu ſuo, breuis in volatilibus eſt apis, & initiũ dulcoris habet fructus illius. In veſtitu ne glorieris vnquam, nec in die honoris tui extollaris: q̃m mirabilia opera altiſsimi ſolius, & glorioſa, & abſconſa, & inuiſa opera illius. Multi tyranni ſederũt in throno, & inſuſpicabilis portauit diadema. Multi potẽtes oppreſsi ſunt valide, & glorioſi traditi ſunt in manus alterorum. Prius quàm interroges, ne vituperes quẽquã: & cũ interrogaueris, corripe iuſtè. Prius quam audias ne reſpondeas verbũ, & in medio ſermonum ne adijcias loqui. De ea re, quæ te nõ moleſtat, ne certeris: & in iudicio peccãtium ne conſiſtas. Fili, ne in multis ſint actus tui: & ſi diues fueris, non eris immunis à delicto. Si enim ſequutus fueris, non apprehẽdes: & nõ effugies, ſi præcucurreris. Eſt homo laborãs, & feſtinãs, & dolens impius, & tanto magis nõ abũdabit. Eſt homo marcidus egens recuperatione, plus deficiẽs virtute, & abundans paupertate, & oculus dei reſpexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipſius, & exaltauit caput: & mirati ſunt in illo multi, & honorauerũt Deũ. Bona & mala, vita & mors, paupertas & honeſtas, à deo ſunt. Sapientia & diſciplina, & ſcientia legis apud Deum Dilectio, &

viæ bonorū apud ipſum. Error & tenebræ peccatoribus concreata ſunt: qui autē exultant in malis, conſeneſcunt in malo.

Ex epiſt. ij. ad Theſſalonicen. Lect. ij.

cap. 2. A
ROgamus autē vos, fratres, per aduentum domini noſtri Ieſu Chriſti, & noſtrę cōgregationis in ipſum: vt non citò moueamini à veſtro ſenſu, neq; terreamini neq; per ſpiritum, neq; per ſermonem, neque per epiſtolam tanquam per nos miſſam, quaſi inſtet dies Domini. Ne quis vos ſeducat vllo modo. quoniam niſi venerit diſceſsio primū, & reuelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui aduerſatur & extollitur ſupra omne quod dicitur deus, aut quod colitur, ita vt in templo dei ſedeat oſtendens ſe tāquam ſit Deus. Num retinetis quòd cùm adhuc eſſem apud vos, hæc dicebam vobis? Et nunc quid detineat ſcitis: vt reueletur in ſuo tempore. Nam myſterium iā operatur iniquitatis: tantū vt qui tenet nūc teneat, donec de medio fiat. Et tunc reuelabitur ille iniquus: quem dominus Ieſus interficiet ſpiritu oris ſui: & deſtruet illuſtratione aduentus ſui eum, cuius eſt aduentus ſecundum operationē ſatanæ, in omni virtute, & in ſignis, & prodigijs mendacibus, & in omni ſeductione iniquitatis ijs qui pereunt, eo quòd charitatem veritatis nō receperunt, vt ſalui fierent. Ideo mittet illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio: vt iudicentur omnes qui nō crediderunt veritati, ſed conſenſerunt iniquitati. Nos autē debemus gratias agere Deo ſemper pro vobis, fratres dilecti à deo, quòd elegerit nos deus primitias in ſalutem, in ſanctificatione ſpiritus, & in fide veritatis. Ad quod & vocauit vos per euangelium noſtrum, in acquiſitionem gloriæ Domini noſtri Ieſu Chriſti. Itaque fratres, ſtate: & tenete traditiones quas didiciſtis, ſiue per ſermonem, ſiue per epiſtolam noſtram. Ipſe autem Dominus noſter Ieſus Chriſtus & deus & pater noſter qui dilexit nos, & dedit conſolationem æternam, & ſpem bonam in gratia: exhortetur corda veſtra, & confirmet in omni opere & ſermone bono.

Sabbato, Ex Eccleſiaſtico. Lect. j.

DAtio dei permanet iuſtis, & profect⁹ cap. 11.
illius ſucceſſus habebit in æternū. Eſt C
qui locupletatur parcè agendo: & hæc eſt pars mercedis illius in eo quod dicit, Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis ſolus, & neſcit quòd tēpus prætereat illum, & mors appropinquet, & relinquet omnia alijs, & morieť. Sta in teſtamento tuo, & in illo colloquere, & in opere mandatorū tuorum veteraſce. Ne manſeris in operibus peccatorū. Confide autē in Deo: & mane in loco tuo. Facile eſt enī in oculis Dei ſubitò honeſtare pauperem. Bñdictio Dei in mercedem iuſti feſtinat: & in honore veloci proceſſus illius fructificat. Ne dicas, Quid eſt mihi opus: & quæ erunt mihi ex hoc bona? Ne dicas, Sufficiēs mihi ſum: & quid ex hoc peſsimabor? In die bonorum ne immemor ſis malorum: & in die malorū non immemor ſis bonorum: quoniam facile eſt corā Deo in die obitus retribuere vnicuiq; ſecundum vias ſuas. Malitia horæ obliuionem facit luxurię magnæ: & in fine hominis denudatio operum illius. Ante mortē ne laudes hominem quēquam: quoniam in filijs ſuis agnoſcitur vir. Non omnē hominem inducas in domum tuam, multæ enim ſunt inſidiæ doloſi. Sicut enim eructant præcordia fœtentium, & ſicut perdix inducitur in caueam, & vt caprea in laqueum: ſic & cor ſuperborum, & ſicut proſpector vidēs caſum proximi ſui. Bona enim in mala cōuertēs inſidiatur: & in electis imponet maculā. A ſcintilla enim vna augetur ignis, & ab vno doloſo augetur ſanguis: homo vero peccator ſanguini inſidiatur. Attende tibi à peſtifero: fabricat enim mala: ne forte inducat ſuper te ſubſannationē in perpetuum. Admitte ad te alienigenam, & ſubuertet te in turbine, & abalienabit te à tuis proprijs.

Ex epiſt. ij. ad Theſſalonicen. Lect. ij.

DE cætero fratres, orate pro nobis, vt cap. 3. A
ſermo Dei currat, & clarificetur, ſicut & apud vos: & vt liberemur ab importunis & malis hominibus. non enim omnium eſt fides. Fidelis autem dominus eſt, qui confir-

mabit vos & custodiet à malo. Confidimus autē de vobis fratres in domino, quòd quę- cunque præcipimus, & facitis & facietis. Dominus autē dirigat corda vestra in charitate dei & patiētia Christi. Denuntiamus autem vobis fratres in nomine domini nostri Iesu Christi, vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulāte inordinatè, & nō secundum traditionem quam acceperunt à nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos, qm̄ non inquieti fuimus inter vos, neque gratis panē manducauimus ab aliquo, sed in labore & in fatigatione nocte & die operantes, ne quem vestrū grauaremus. Non quasi nō habuerimus potestatem: sed vt nosmetipsos formam daremus vobis, ad imitandum nos. Nam & cùm essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis, Quoniam si quis non vult operari, nec manducet. Audiuimus eñ inter vos quosdā ambulantes inquietè, nihil operantes, sed curiosè agētes. Iis autem, qui eiusmodi sunt, denuntiamus, & obsecramus in dño Iesu, vt cum silentio operantes, suum panē manducent. Vos autem fratres, nolite deficere benefaciētes. Quòd si quis nō obedit verbo nostro per epistolam, hūc notate: & ne cōmisceamini cum illo, vt confundatur: & nolite quasi inimicum existimare, sed corripite vt fratrem. Ipse aūt deus pacis det vobis pacem sempiternā in omni loco. Dominus sit cū omnibus vobis. Salutatio mea, manu Pauli: quod est signum in omni epistola, ita scribo, Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

Dñica. iiij. Vagantiū. Ex Eccle. Lect. j.

cap. 12. A SI benefeceris, scito cui feceris, & erit gratia in bonis tuis multa. Benefac iusto, & inuenies retributionem magnā: & si nō ab ipso, certè à dño. Non est enim ei bene qui assiduus est in malis, & eleemosynas non danti: qm̄ & altissimus odio habet peccatores: & misertus est pœnitentibus. Da misericordi, & ne suscipias peccatorem: & impijs: & peccatoribus redde vindictam, custodiēs eos in diem vindictæ. Da bono, & non receperis peccatorē. Benefac humili, & non dederis impio. Prohibe panes illi dare, ne in ipsis potentior te sit. Nam duplicia mala inuenies in omnibus bonis, quæcunque feceris illi: quoniam & altissimus odio habet peccatores, & impijs reddet vindictā. Non agnoscetur in bonis amicus, & nō abscōdetur in malis inimicus. In bonis viri inimici illius: in tristitia, & in malitia illius, amicus agnitus est. Non credas inimico tuo in æternū. Sicut enim æramentū æruginat nequitia illius. Et si humiliatus vadat curuus, adijce animū tuū, & custodi te ab illo. Nō statuas illum penes te, nec sedeat ad dexterā tuam, ne cōuersus stet in loco tuo: ne fortè conuersus in locū tuum inquirat cathedram tuam, & in nouissimo cognoscas verba mea, & in sermonibus meis stimuleris. Quis miserebitur incantatoris à serpēte percussi, & omnibus qui appropiant bestijs? Sic & qui comitatur cum viro iniquo, & obuolutus est in peccatis eius. Vna hora tecum permanebit: si autem declinaueris, nō supportabit. In labijs suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiatur, vt subuertat te in foueam. In oculis suis lachrymatur inimicus: & si inuenerit tempus, non satiabitur sanguine. & si incurrerint tibi mala, inuenies eum illic priorē, & quasi adiuuās suffodiet plantas tuas. Caput suū mouebit, & plaudet manu: & multa susurrans commutabit vultum suum.

Epist. Pauli ad Timotheum. j. Lect. ij.

cap. 1. A PAulus Apostolus Iesu Christi secundum imperium Dei saluatoris nostri, & Christi Iesu spei nostræ: Timótheo dilecto filio in fide, gratia & misericordia & pax à deo patre & Christo Iesu dño nostro. Sicut rogaui te vt remaneres Ephesi cū irem in Macedoniā, vt denuntiares quibusdā ne aliter docerēt. neque intenderēt fabulis & genealogijs interminatis: quæ quæstiones præstant magis quàm ædificationē dei, quæ est in fide. Finis autem præcepti, est charitas de corde puro & consciētia bona & fide nō ficta. à quibus quidā aberrantes, cōuersi sunt in vaniloquium, volētes esse legis doctores, non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant. Scimus autem quia bona est lex, si quis ea legitimè vtatur. sciens

hoc, quia lex iusto nō est posita, sed iniustis & non subditis, impijs & peccatoribus, scelestis & contaminatis, patricidis & matricidis, homicidis, fornicarijs, masculorū concubitoribus, plagiarijs, mendacibus, & periuris, & si quid aliud sanæ doctrinæ aduersatur, quæ est secūdum euangeliū gloriæ beati dei quod creditū est mihi. Gratias ago ei q me cōfortauit in Christo Iesu dño nostro, quia fidelē me existimauit, ponens in ministerio, q prius blasphem⁹ fui & persequutor & cōtumeliosus: sed misericordiā dei cōsequutus sum, quia ignorās feci in incredulitate. Superabūdauit autē gratia dñi nostri cum fide & dilectione, quæ est in Christo Iesu. Fidelis sermo & omni acceptione dignus: quòd Christus Iesus venit in hunc mundū peccatores saluos facere, quorū primus ego sum. Sed ideo misericordiā cōsequutus sum: vt in me primò ostēderet Christus Iesus omnem patientiam, ad informationē eorū, qui creditu ri sunt illi in vitam æternam. Regi autē seculorū immortali, inuisibili, soli deo honor & gloria in secula seculorū, Amē. Hoc præceptum commēdo tibi fili Timothee, secundum præcedentes in te prophetias, vt milites in illis bonam militiam, habens fidem & bonam cōscientiam, quam quidam repellentes, circa fidem naufragauerunt: ex quibus est Hymenæus & Alexander: quos tradidi satanæ, vt discant non blasphemare.

Si hæc Dñica interponitur pòst pentecostē, præter primam & secundā lectionē nihil vltrà hic quæras, quia cætera dicenda sunt de festo duplici, aut octaua tunc occurrenti. Si autem celebratur ante Septuagesimā, tertia lectio & oratio erunt infrascriptæ, siue dictæ sint in Dñica præcedenti, siue non. Et si post hanc Dñicam poneretur etiā alia ante Septuagesimam, vt postea dicetur, repetēdę sunt in ea hæc eadem tertia lectio, & oratio.

Secundum Matthęum. Lectio.iij.

cap. 13. IN illo tempore, dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc, Simile est regnum cælorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo. & reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

CVm negligēter agerēt præpositi ecclesiæ, & dormitionem mortis acciperent apostoli, venit diabolus, & superseminauit eos quos malos filios dominus interpretatur, Sed rectè quæritur vtrū hæretici sint, an malè viuentes catholici? Possunt enim dici mali filij etiā hæretici, qui ex eodē euangelij semine & Christi nomine procreati, prauis opinionibus ad falsa dogmata conuertūtur Sed quòd dicit eos in medio tritici seminatos: quasi videntur illi significari qui vnius, cōmunionis sunt. Verūtamē quia dñs agrū non ecclesiā, sed hūc mūdū interpretatur, intelligūtur hęretici, quia nō societate vnius ecclesiæ vel vnius fidei, sed societate solius nominis Christiani in hoc mūdo permiscentur bonis: vt illi qui in eadem fide mali sunt, palea potius quàm zizania reputētur: quia palea etiam fundamētum ipsum habet cū frumento, radicemq; cōmunē. In illa planè sagena, qua concludūtur boni & mali pisces. non absurdè mali catholici intelliguntur. Aliud est mare quod significat magis istum mundum: aliud sagena, quæ vnius fidei vel vnius ecclesię cōmunionē videtur ostendere. Inter hæreticos & malos catholicos hoc interest: quòd hæretici falsa credunt: illi autē vera credētes nō viuunt ita vt credūt. Solet autē quæri etiam schismatici quid ab hæreticis distent: & hoc inueni quòd schismaticos fideles diuersa non faciat, sed communionis disrupta societas. Sed vtrū inter zizania numerandi sint, dubitari potest. Oratio.

FAmiliam tuam quæsumus dñe cōtinua pietate custodi: vt quæ in sola spe gratię cęlestis innititur, tua semper protectiōe muniatur: Per dominum nostrum. &c.

Feria.ij. Ex Ecclesiastico. Lectio.j.

QVi tetigerit picē, inquinabitur ab ea: & qui communicauerit superbo, induet superbiam. Pondus super se tollet, qui honestiori se communicat. Et ditiori te ne socius fueris. Quid communicabit cacabus ad ollam? Quando enim se colliserint, confringentur, Diues iniustè egit, & fremet: pauper autem læsus tacebit. Si largitus fueris, assumet te: & si non cap. 13. A.

habueris,derelinquet te. Si habes,conuiuet tecum,& euacuabit te:& ipse nõ dolebit super te. Si necessarius illi fueris, supplantabit te:& subridens spem dabit,narrans tibi omnia bona;& dicet. Quid opus est tibi? & cõfundet te in cibis suis:donec te exinaniat bis,& ter:& in nouissimo deridebit te. Postea vidẽs derelinquet te:& caput suum mouebit ad te. Humiliare deo: & expecta manus eius. Attẽde,ne seductus in stultitia humilieris. Noli esse humilis in sapientia tua: ne humiliatus in stultitiam seducaris. Aduocatus à potentiore discede:ex hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus sis,ne impingaris:& ne longè sis ab eo, ne eas in obliuionem. Ne retineas ex æquo loqui cũ illo: nec credas multis verbis illius. Ex multa enim loquela tentabit te:& subridens interrogabit te de absconditis tuis Immitis animus illius conseruabit verba tua:& nõ parcet de malitia, & de vinculis. Caue tibi, & attende diligenter auditui tuo,quoniã cum subuersione tua ambulas. Audiẽs verò verba illa,quasi in somnis vide:& vigilabis.

Ex epistola prima ad Timótheum.
Lectio secunda.

cap. 2. A O Bsecro igitur primùm omnium fieri obsecrationes, orationes ,postulationes,gratiarum actiones pro omnibus hominibus,pro regibus,& omnibus qui in sublimitate constituti sunt: vt quietam & tranquillam vitã agamus in omni pietate & castitate. hoc enim bonum est & acceptum coram saluatore nostro Deo:qui omnes homines vult saluos fieri,& ad agnitionem veritatis venire. Vnus enim deus, vnus & mediator Dei & hominum, homò Christus Iesus: qui dedit redemptionẽ semetipsum pro omnibus, cuius testimoniũ temporibus suis confirmatũ est:in quo positus sum ego prædicator & Apostolus (veritatem dico, non mentior)doctor Gentium in fide & veritate. Volo ergo viros orare in omni loco:leuãtes puras manus, sine ira & disceptatione. Similiter & mulieres in habitu ornato:cum verecundia & sobrietate ornantes se,non in tortis crinibus, aut auro,aut margaritis,vel veste pretiosa,sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona. Mulier in silentio discat,cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto,neque dominari in virum: sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deinde Eua. & Adam non est seductus: mulier autem seducta in præuaricatione fuit. Saluabitur autem per filiorum generationem:si permanserit in fide & dilectione & sanctificatione cum sobrietate.

Feria tertia,Ex ecclesiastico. Lect.j.

O Mni vita tua dilige Deum, & inuoca illum in salute tua. Omne animal diligit simile sibi:sic & omnis homo proximum sibi. Omnis caro ad similem sibi coniungetur;& omnis homo simili sui sociabitur. Si cõmunicabit lupus agno aliquando:sic peccator iusto. Quæ communicatio sancto homini ad canem? aut quæ pars bona diuiti ad pauperem? Venatio leonis, onager in eremo: sic & pascua diuitum, sunt pauperes. Et sicut abominatio est superbo humilitas: sic & execratio diuitis pauper. Diues commotus confirmatur ab amicis suis: humilis autem cùm ceciderit, expelletur & à notis. Diuiti decepto multi recuperatores:loquutus est superba,& iustificauerunt illum. humilis decept⁹ est,insuper & arguitur:loquutus est sensatè,& non est datus ei locus. Diues loquutus est,& omnes tacuerũt, & verbum illius vsque ad nubes perducent. pauper loquutus est,& dicunt,Quis est hic? Et si offenderit,subuertũt illum. Bona est substantia,cui non est peccatũ in conscientia,& nequissima paupertas in ore impij. Cor hominis immutat faciem illius, siue in bona, siue in mala. Vestigiũ cordis boni,& faciem bonam difficilè inuenies,& cum laborè. cap. 13. C

Ex epistola prima ad Timótheum.
Lectio secunda.

F Idelis sermo. Si quis episcopatum desyderat,bonum opus desyderat. Oportet enim episcopum irreprehensibilẽ esse:vnius vxoris virum,sobrium,prudentem,ornatũ, pudicum,hospitalem,doctorem, non vinolentum,non percussorem:sed modestũ,non litigiosum, cap. 3. A

litigiosum, non cupidum, sed suę domui bene præpositū, filios habentem subditos cum omni castitate. Si quis autē domui suæ præesse nescit: quomodo ecclesiæ dei diligētiam habebit? Non neophitum: ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Oportet autem illum & testimoniū habere bonū ab ijs qui foris sunt: vt nō in opprobrium incidat & in laqueum diaboli. Diacones similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes: habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi autem probētur primùm: & sic ministrēt, nullum crimen habentes. Mulieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus. Diacones sint vnius vxoris viri: qui filijs suis bene præsint, & suis domibus. Qui enim bene ministrauerint: gradū bonū sibi acquirent, & multam fiduciam in fide quæ est in christo Iesu. Hæc tibi scribo fili Timòthee, sperās me ad te venire citò. si autem tardauero: vt scias quomodo oporteat te in domo dei conuersari, quæ est ecclesia Dei viui, columna & firmamentum veritatis. Et manifestè magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.

Feria.iiij. Ex Ecclesiastico. Lect.j.

cap. 14. A Beatus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo, & nō est stimulatus in tristitia delicti. Felix qui non habuit animi sui tristitiam, & non excidit à spe sua. Viro cupido & tenaci, sine ratione est substantia, & homini liuido ad quid aurum? Qui aceruat ex animo suo iniustè, alijs congregat, & in bonis illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequā est, cui alij bonus erit? & non iucundabitur in bonis suis. Qui sibi inuidet, nihil est illo nequius, & hæc redditio est malitiæ illius: & si bene fecerit, ignoranter, & non volens facit, & in nouissimo manifestat malitiam suam. Nequam est oculus liuidi, & auertēs faciem suam, & despiciens animā suam. Insatiabilis oculus cupidi in patre iniquitatis: nō satiabitur, donec cōsumat arefaciens animam suam. Oculus malus ad mala: & non satiabitur pane indigēs, & in tristitia erit super mēsam suam. Fili, si habes, bene fac tecū, & deo dignas oblatiōes offer. Memor esto qm̄ mors nō tardat, & testamētum inferorum, quia demonstratū est tibi. testamētum enī huius mūdi morte morietur. Ante mortem benefac amico tuo, & secūdū vires tuas exporrigens da pauperi. Non defrauderis à die bono, & particula bonæ diei nō te prætereat. Nonne alijs relinques dolores, & labores tuos? In diuisione sortis da, & accipe, & iustifica animā tuam. Ante obitum tuum operare iustitiam, qm̄ non est apud inferos inuenire cibū. Omnis caro sicut fœnum veterascet, & sicut folium fructificans in arbore viridi. Alia generātur, & alia deijciuntur: sic generatio carnis & sanguinis, alia finitur, & alia nascitur. Omne opus corruptibile in fine deficiet: & qui illud operatur, ibit cum illo. Et omne opus electum, iustificabitur: & q operatur illud, honorabitur in illo.

Ex Epist.j.ad Thimótheum. Lect.ij.

Spiritus autē manifestè dicit quia in nouissimis temporibus discedent quidam à fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentiū suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere à cibis quos Deus creauit ad percipiendum cum gratiarū actione fidelibus, & ijs qui cognouerunt veritatem, Quòd omnis creatura Dei bona est, & nihil reijciens dum quod cum gratiarum actione percipitur. sanctificatur enim per verbum Dei, & orationem. Hæc proponēs fratribus, bonus eris minister Christi Iesu, enutritus verbis fidei & bonæ doctrinæ quam assequutus es. Ineptas autē & aniles fabulas deuita: exerce autem teipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio, ad modicum vtilis est: pietas autem, ad omnia vtilis est, promissionē habens vitæ quæ nunc est, & futuræ: Fidelis sermo, & omni acceptione dignus. In hoc enim laboramus & maledicimur, quia speramus in Deum viuum qui est saluator omnium hominum, maximè fidelium. Præ- cap. 4. A

cipe hæc & doce. Nemo adolescentiā tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate. Dum venio, attende lectioni, exhortationi, doctrinæ. Noli negligere gratiam quæ in te est: quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterij. Hæc meditare, in his esto: vt profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende enim tibi & doctrinæ, insta in illis. Hoc enim faciens, & teipsum saluum facies, & eos qui te audiunt.

Feria.v. Ex Ecclesiastico. Lectio.j.

cap. 2. D Beatus vir, qui in sapientia morabitur: & qui in iustitia sua meditabitur, & in sensu suo cogitabit circunspectionem Dei. Qui excogitat vias illius in corde suo, & in absconsis suis intelligens, vadens post illam quasi inuestigator, & in vijs illius cōsistens: qui respicit per fenestras illius, & in ianuis illius audiens: qui requiescit iuxta domum illius, & in parietibus illius figens palū. Statuet casulā suam ad manus illius, & requiescent in casula illius bona per æuum. statuet filios suos sub tegmine illius, & sub ramis eius morabitur. protegetur sub tegmine illius à feruore, & in gloria eius requiescet.

cap. 15. Qui timet deum, faciet bona, & qui continens est iustitiæ, apprehendet illam, & obuiabit illi quasi mater honorificata, & quasi mulierā virginitate suscipiet illum. Cibabit illum pane vitæ, & intellectus, & aqua sapiētiæ salutaris potabit illum, & firmabitur in illo, & non flectetur: & continebit illum, & non confundetur: & exaltabit illum apud proximos suos, & in medio ecclesiæ aperiet os eius, & adimplebit illum spiritu sapientiæ & intellectus, & stola gloriæ vestiet illum. Iucunditatem & exultationē thesaurizabit super illum, & nomine æterno hæreditabit illum. Homines stulti non apprehendent illam, & homines sensati obuiabunt illi. homines stulti non videbunt eam: longè enim abest à superbia & dolo: viri mēdaces nō erunt illius memores, & viri veraces inuenientur in illa, & successum habebunt vsq; ad inspectionem Dei.

Ex epistola .j. ad Timotheum .j. Lect. ij.

Seniorē ne increpaueris: sed obsecra vt patrem. iuuenes: vt fratres. anus: vt matres. iuuenculas: vt sorores in omni castitate. cap. 5. A
Viduas honora, quæ verè viduę sunt. Si qua autē vidua filios, aut nepotes habet: discant primùm domū suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus. Hoc enim acceptū est coram Deo. Quæ autē verè vidua est & desolata: speret in Deum, & instet obsecrationibus & orationibus nocte & die. Nam quæ in delicijs est: viuēs mortua est. Et hoc præcipe: vt irreprehensibiles sint. Si quis autem suorum & maximè domesticorū curam non habet: fidem negauit, & est infideli deterior. Vidua deligatur nō minus sexaginta annorū, quæ fuerit vnius viri vxor, in operibus bonis testimonium habens, si filios educauit, si hospitio recepit, si sanctorum pedes lauit, si tribulationē patiētibus subministrauit, si omne opus bonū subsequuta est. Adolescētiores autem viduas deuita. Cùm enim luxuriatæ fuerint, in Christo nubere volūt: habentes damnationē, quia primam fidē irritam fecerunt: simul autē & otiosæ discunt circumire domos: non solùm otiosæ, sed & verbosæ, & curiosæ, loquētes quæ nō oportet. Volo ergo iuniores nubere, filios procreare, matresfamiliâs esse: nullam occasionem dare aduersario maledicti gratia. Iam enim quædam conuersæ sunt retro post satanā. Si qs fidelis habet viduas, subministret illis, vt nō grauetur ecclesia: vt ijs quæ verè viduæ sunt sufficiat. Qui bene præsunt presbyteri, duplici honore digni habeātur: maximè qui laborant in verbo & doctrina. Dicit em̄ scriptura, Non alligabis os boui trituranti. Et, Dignus est operarius mercede sua. Aduersus presbyterū accusationem noli recipere: nisi sub duobus, aut tribus testibus. Peccantes, coram omnibus argue: vt & cæteri timorem habeāt. Testor coram Deo, & Christo Iesu & electis angelis, vt hæc custodias sine præiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando. Manus citò nemini imposueris, neq; communicaueris peccatis alienis. Teipsum castum custodi. Noli adhuc aquam

bibere:sed modico vino vtere,propter stomachum tuum,& frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt,præcedentia ad iudicium: quosdam autem & subsequuntur. Similiter & facta bona,manifesta sunt:& quę aliter se habent,abscondi non possunt.

Feria.vj.Ex Ecclesiastico. Lect.j.

cap. 15. C NOn est speciola laus in ore peccatoris: quoniam à Deo profecta est sapiētia. sapientiæ enim Dei astabit laus,& in ore fideli abundabit,& dominator dabit eam illi. Non dixeris,Per Deum abest.quæ eñ odit ne feceris. Non dicas,Ille me implanauit:nō eñ necessarij sunt ei homines impij. Omne execramentū erroris odit Dominus,& non erit amabile timentibus eum. Deus ab initio constituit hominem,& reliquit illum in manu consilij sui. Adiecit mandata,& præcepta sua.si volueris mandata seruare,conseruabunt te,& in perpetuū fidem placitam seruare. Apposuit tibi aquam & ignem:ad quod volueris,porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei dabitur illi:quoniā multa sapientia dei,& fortis in potentia,videns omnes sine intermissione. Oculi domini ad timentes eum,& ipse agnoscit omnem operam hominis. Nemini mandauit impiè agere,& nemini dedit spatiū peccandi.nō enim concupiscit multitudinem filiorum infidelium & inutilium. Ne iucunderis in filijs

cap. 16. A impijs,si multiplicētur:nec oblecteris super ipsos,si nō est timor Dei in illis. Nō credas vitæ illorū,& ne respexeris in labores eorū. Melior est eñ vnus timēs Deum,quàm mille filij impij. Et vtile est mori sine filijs, quàm relinquere filios impios. Ab vno sensato inhabitabitur patria,& à tribus impijs deseretur. Multa talia vidit oculus meus,& fortiora his audiuit auris mea.

Ex epist.j.ad Timotheum. Lect.ij.

cap. 6. A QVicunq; sunt sub iugo serui,dominos suos omni honore dignos arbitrētur: ne nomen domini & doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos, non contēnant, quia fratres sunt,sed magis seruiant,quia fideles sunt & dilecti,qui beneficij participes sunt. Hæc doce,& exhortare. Si quis aliter docet,& nō acquiescit sanis sermonibus Dñi nostri Iesu Christi, & ei quæ secundū pietatē est, doctrinæ: superbus est,nihil sciens, sed languens circa quæstiones & pugnas verborū,ex quibus oriuntur inuidiæ cōtentiones, blasphemiæ,suspiciones malæ,cōflictatiōes hoīm mente corruptorū,& q veritate priuati sunt,existimātium quæstum esse pietatē. Est aūt quæstus magnus,pietas cū sufficiētia. Nihil eñ intulimus in hunc mundum:haud dubium quia nec auferre quid possumus. Habētes autem alimēta & qbus tegamur,his cōtenti simus. Nam qui volunt diuites fieri,incidūt in tētationē & in laqueū diaboli,& desyderia multa inutilia,& nociua,quæ mergunt homines in interitū & perditionē. Radix eñ omniū malorū est cupiditas: quam quidā appetentes errauerunt à fide,& inseruerunt se doloribus multis. Tu autē ò homo Dei,hæc fuge:sectare verò iustitiā,pietatem,fidē,charitatē,patientiā,mansuetudinem. Certa bonū certamen fidei:apprehende vitam æternā,in quam vocatus es & cōfessus bonam confessionē corā multis testibus. Præcipio tibi coram Deo q viuificat omnia,& Christo Iesu qui testimoniū reddidit sub Pōtio Pilato bonam confessionē:vt serues mandatū,sine macula:irreprehēsibile vsq; in aduētum dñi nostri Iesu Christi,quē suis tēporibus ostendet beatus & solus potens,rex regū,& dñs dominantiū,qui solus habet immortalitatē,& lucē inhabitat inaccessibilem quē nullus hominū vidit,sed nec videre potest.cui honor & imperiū sempiternū. Amē. Diuitibus huius seculi præcipe non sublime sapere, neq; sperare in incerto diuitiarū,sed in deo viuo (qui præstat nobis omnia abundè ad fruendum) bene agere, diuites fieri bonis operibus,facilè tribuere,communicare, thesaurizare sibi fundamētum bonum in futurū,vt apprehendant veram vitam. O Timothee, depositum custodi:deuitans prophanas vocum nouitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ,quam quidam promittētes,circa

fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.

Sabbato Ex Ecclesiastico. Lect. j.

cap. 16 B IN synagoga peccãtium exardebit ignis, & in gente incredibili exardescet ira. Nõ exorauerũt pro peccatis suis antiqui gigantes, qui destructi sunt cõfidentes suæ virtuti: & nõ pepercit peregrinationi illorum, & execratus est eos præ superbia verbi illorũ. Non misertus est illis gentẽ totam perdens, & extollentem se in peccatis suis. Et sicut sexcenta millia peditum, qui cõgregati sunt in duritia cordis sui: & si vnus fuisset ceruicatus, mirum si fuisset immunis: misericordia enim & ira est cũ illo. Potens exoratio, & effundens iram secundum misericordiam suam: sic & correptio illius, hominem secundum opera sua iudicat. Non effugiet in rapina peccator, & nõ retardabit sufferentia misericordiam facietis. Omnis misericordia faciet locum vnicuiq; secũdũ meritum operũ suorũ, & secundum intellectum peregrinationis ipsius. Non dicas, A deo abscõdar: & ex summo quis mei memorabitur? in populo magno nõ agnoscar: quæ est enim anima mea in tam immẽsa creatura? Ecce, cælũ, & cæli cælorum, abyssus & vniuersa terra: & quæ in eis sunt, in conspectu illius cõmouebuntur, mõtes simul, & colles & fundamẽta terræ: & cùm conspexerit illa De⁹, tremore concutiẽtur. Et in omnibus his insensatũ est cor: & omne cor intelligitur ab illo: & vias illius quis intelligit, & procellam quam nec oculus videbit hominis? Nam plurima illius opera sunt in abscõsis, sed opera iustitiæ eius quis enũtiabit? aut quis sustinebit?

Epist. Pauli ad Philemonem. Lect. ij.

cap. 1. A PAulus vinctus Christi Iesu & Timótheus frater, Philemoni dilecto & adiutori nostro, & Apphiæ sorori charissimæ, & Archippo commilitioni nostro, & ecclesiæ quæ in domo tua est, gratia vobis & pax à Deo patre nostro, & dño Iesu Christo: Gratias ago Deo meo, semper memoriã tui faciẽs in orationibus meis, audiẽs charitatem tuã & fidẽ quam habes in domino Iesu, & in oẽs sanctos: vt communicatio fidei tuæ euidẽs fiat in agnitiõe omnis operis boni in vobis, in Christo Iesu. Gaudium enim magnũ habui & cõsolationem in charitate tua, quòd viscera sanctorũ requieuerũt per te frater. Propter quod multã fiduciã habẽs in Christo Iesu imperandi tibi quod ad rem pertinet: propter charitatẽ magis obsecro, quum sis talis vt Paulus senex, nunc aũt & vinctus Iesu Christi. Obsecro te pro meo filio quem genui in vinculis, Onesimo: qui tibi aliquãdo inutilis fuit, nunc autẽ & mihi & tibi vtilis, quem remisi tibi. Tu autẽ illũ, id est, mea viscera, suscipe. quẽ ego voluerã mecum detinere, vt pro te mihi ministraret in vinculis euãgelij: sine cõsilio autẽ tuo nihil volui facere, vti ne velut ex necessitate bonũ tuum esset, sed volũtarium. Forsitan eñ ideo discessit ad horam à te: vt ęternum illũ reciperes: iam nõ vt seruum, sed pro seruo charissimũ fratrem, maximè mihi, quãto autem magis tibi & in carne & in domino? Si ergo habes me socium: suscipe illũ sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi aut debet: hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi mea manu, Ego reddam: vt nõ dicã tibi quòd & teipsum mihi debes. Ita frater ego te fruar in dño, refice viscera mea in Christo. Confidẽs in obedientia tua scripsi tibi: sciẽs quoniam & super id quod dico facies. Simul & para mihi hospitium: nam spero per orationes vestras donari me vobis. Salutat te Epaphras concaptiuus meus in Christo Iesu, Marcus, Aristarchus, Demas, & Lucas, adiutores mei. Gratia Domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Sciendum quòd si finitis quatuor hebdomadis Vagãtium, adhuc superesset vna ante Septuagesimam (vt eueniet anno 1546. aliàs autem rarissimè hoc eueniet) tũc legenda est Dominica vigesimaquarta post Pentecosten, quę est quinta Vagantium, ex qua tunc tantùm sumendæ sunt prima & secunda lectiones: nam tertia lectio & Oratio repetendæ sunt illæ quæ positæ sunt in Dominica quarta Vagantium. Dominica in Septuagesima. Notandum quòd si aliquod festum duplex inciderit in hac Dominica, & in cæteris Dominicis vsque ad Pascha,

trãsferẽdum est,ut supra in regulis gñalibus. Notandum præterea quod ab hac dñica inclusiue vsq; ad Pascha non dicitur. Halleluia,sed in loco eius vsque ad feriam quintã in Cœna domini dicitur Laus tibi dñe rex æternæ gloriæ. Ad matutinas inuitatorium. Præoccupemus faciẽ dñi, & in psalmis iubilemus ei. ps. venite Preoccupemus. Hymn⁹.

PRimo dierum omnium, Quo mundus extat conditus, Vel quo resurgens conditor, Nos morte victa liberat.

P ulsis procul torporibus, Surgamus omnes ocyus, Et nocte quæramus pium, Sicut prophetam nouimus.

N ostras preces vt audiat, Suamq; dextram porrigat. Et expiatos sordibus reddat polorum sedibus.

P ræsta pater pijssime, Patriq; compar vnice, Cum spiritu paracleto, Regnans per omne seculum. Amen. Aña. Inuocabo nomẽ tuũ dñe, ne auertas faciẽ tuã à clamore meo.

Liber Genesis. Lectio prima.

cap. 1. A IN principio creauit Deus cælum & terram. Terra autẽ erat inanis & vacua, & tenebræ erant super faciem abyssi: & spiritus Dei ferebat' super aquas. Dixitq; Deus, Fiat lux. Et facta est lux. Et vidit Deus lucem quod esset bona: & diuisit lucem à tenebris. appellauitq; lucem diem, & tenebras noctem: factumq; est vespere & mane dies vnus. Dixit quoq; Deus, Fiat firmamentum in medio aquarũ. & diuidat aquas ab aquis Et fecit Deus firmamẽtum, diuisitq; aquas quæ erant sub firmamẽto, ab his quæ erant super firmamentũ. Et factum est ita. Vocauitq; Deus firmamentũ, cælum: & factum est vespere & mane dies secũdus. Dixit verò Deus, Congregẽtur aquæ quæ sub cælo sunt, in locum vnũ: & appareat arida. Et factum est ita. Et vocauit Deus aridam, terrã, congregationesq; aquarũ appellauit maria. Et vidit Deus quod esset bonũ, & ait, Germinet terra herbam virentem & facientem semẽ, & lignum pomiferum, faciẽs fructum iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et protulit terra herbã virentem & facientem semen iuxta genus suũ, lignumq; faciẽs fructum, & habens vnumquodq; sementem secundũ speciem suam. Et vidit deus quod esset bonũ. Et factum est vespere & mane dies tertius. Dixit autem Deus, Fiant luminaria in firmamento cæli, & diuidant diem ac noctẽ & sint in signa & tẽpora, & dies & annos: vt luceant in firmamento cæli, & illuminẽt terram. Et factum est ita. Fecitq; Deus duo luminaria magna, luminare maius vt præesset diei: & luminare minus, vt præesset nocti: & stellas. & posuit eas Deus in firmamẽto cæli, vt lucerent super terrã, & præessent diei ac nocti, & diuiderent lucem ac tenebras. Et vidit Deus quod esset bonũ. Et factum est vespere & mane dies quartus.

Sanctum Iesu Christi Euangelium secundum Ioannem. Lectio. ij.

IN principio erat verbum, & verbũ erat apud Deum, & Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factũ est nihil quod factũ est: In ipso vita erat, & vita erat lux hominũ: & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo missus à deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium, vt testmonium perhiberet de lumine, vt omnes crederẽt per illum. non erat ille lux: sed vt testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venientẽ in hunc mundũ. in mundo erat, & mũdus per ipsum factus est, & mundus eum nõ cognouit. In propria venit: & sui eum non receperunt. quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credũt in nomine eius. qui non ex sanguinibus, neq; ex voluntate carnis, neq; ex voluntate viri, sed ex deo nati sunt. Et verbũ caro factum est: & habitauit in nobis (Et vidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti à patre) plenum gratiæ & veritatis. Ioannes testimonium perhibet de ipso & clamat, dicẽs, Hic erat quem dixi, Qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia: quia lex per Moysen da cap. 1. A

ta est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est. Deũ nemo vidit vnquam: vnigenitus filius q est in sinu patris, ipse enarrauit.

Tertia lectio secundum Matthæum

cap. 20. IN illo tempore dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc, Simile est regnũ cælorũ homini patrifamiliâs, qui exit primò manè cõducere operarios in vineã suam. Et reliq.

Homilia sancti Gregorij Papæ

REgnum cælorum patrifamiliâs simile dicitur: qui ad excolẽdam vineam suam operarios conduxit. Quis verò patrisfamiliâs similitudinẽ rectius tenet quàm cõditor noster? qui regit quos condidit: & electos suos sic in hoc mundo possidet quasi subiectos dñs in domo. Qui habet vineã, vniuersam scilicet ecclesiã: quæ ab Abel iusto vsq ad vltimum electum, qui in fine mundi venturus est: quot sanctos ꝓtulit, quasi tot palmites misit. Hic itaq paterfamiliâs ad excolendam vineam suã manè, hora tertia, sexta, nona, & vndecima, operarios cõducit: quia à mundi huius initio vsq in finẽ, ad erudiendam plebem fidelium, prædicatores cõgregare non desistit. Mane etenim mundi fuit ab Adam vsque ad Noë. hora verò tertia, à Noë vsq ad Abraham. Sexta quoq ab Abraham vsque ad Moysen. Nona autem, à Moyse vsq ad aduentum domini. Vndecima verò, ab aduentu domini vsq ad finem mundi. In qua prædicatores sancti Apostoli missi sunt, qui mercedẽ plenam, & tardè venientes acceperunt. Ad erudiendã ergo dominus plebem suam, quasi ad excolendam vineam suam nullo tẽpore destitit operarios mittere: quia & prius per patres, & postmodùm per legisdoctores & prophetas: ad extremum verò per apostolos dum plebis suæ mores excoluit, quasi per operarios in vineę cultura magnopere laborauit. Quamuis in quolibet modulo vel mensura quisquis cum fide recta bonæ actionis extitit: huius vineæ operarius fuit. Operator ergo manè hora tertia, sexta, & nona antiquus ille & Hebraicus populus designatur: qui in electis suis ab ipso mundi exordio dum recta fide studuit Deum colere: quasi non destitit in vineæ cultura laborare.

Notandum quòd ab hac Dñica inclusiuè vsq ad feriam quintã in Cœna Dñi quando fit officium de Dominica vel feria nõ dicitur Te deum. post tertiam lectionẽ, sed loco eius dicitur psalmus. Miserere. folio. 49.

Ad Laudes Aña Per singulos dies bñdicam tibi, & laudabo nomẽ tuũ. Oratio.

PReces populi tui, quæsumus domine, clementer exaudi: vt qui iustè pro peccatis nostris affligimur, pro tui nominis gloria misericorditer liberemur. Per dominũ.

Ad Vesperas. Hymnus.

LVcis creator optime, Lucem dierum proferens, Primordijs lucis nouę, Mundi parans originem.

Qui mane iunctum vesperi, Diem vocari præcipis, Tetrum chaos illabitur, Audi preces cum fletibus.

Ne mens grauata crimine, Vitæ sit exul munere, Dum nil perenne cogitat, Seseq culpis illigat.

Cælorum pulset intimum, Vitale tollat præmium. Vitemus omne noxium, Purgemus omne pessimum.

Præsta pater pijssime &c. Antipho. In tribulatione mea inuocaui Dominum, & ad Deum meum clamaui.

Notãdum quòd inuitatorium, hymni, & antiphonæ huius Dominicæ dicuntur vsq ad Feriam quartã Cinerum exclusiuè, quando fit officium de Dominica vel de Feria.

Feria. ij. Ex Genesi. Lectio prima.

DIxit etiam deus, Producãt aquæ reptile animæ viuẽtis, & volatile super terram sub firmamento cæli. Creauitq Deus cete grandia, & omnẽ animam viuentẽ atq motabilem, quam produxerant aquę in species suas, & omne volatile secũdum genus suũ. Et vidit Deus quòd esset bonũ, benedixitq eis, dicẽs, Crescite & multiplicamini, & replete aquas maris: auesq multiplicẽtur super terrã. Et factum est vespere & mane dies quintus. Dixit quoque deus, Producat terra animam viuentem in genere suo, iumenta & reptilia & bestias terræ secundum species suas. Factumq est ita. Et fecit Deus cap. 1. C.

bestias terræ iuxta species suas, & iumenta & omne reptile terræ in genere suo. Et vidit Deus quòd esset bonum, & ait, Faciamus hominē ad imaginem & similitudinem nostram, & præsit piscibus maris & volatilibus celi, & bestijs, vniuersæq; terræ, omniq; reptili quod mouetur in terra. Et creauit Deus hominem ad imaginē suam, ad imaginem Dei creauit illū, masculum & fœminā creauit eos. Benedixitq; illis Deus, & ait, Crescite, & multiplicamini, & replete terrā, & subijcite eā, & dominamini piscibus maris, & volatilibus cæli, & vniuersis animantibus quæ mouentur super terram. Dixitq; Deus, Ecce dedi vobis omnē herbam afferentē semen super terram, & vniuersa ligna quæ habent in semetipsis sementem generis sui, vt sint vobis in escam, & cunctis animantibus terræ, omniq; volucri cæli, & vniuersis quæ mouentur in terra, & in quibus est anima viuens, vt habeant ad vescendum. Et factum est ita. Viditq; Deus cuncta quę fecerat: & erant valde bona. Et factum est vespere & mane dies sextus.

Secundum Ioannem. Lect.ij.

cap. 1. C ET hoc est testimonium Ioannis, quādo miserunt Iudæi ab Ierosolymis sacerdotes & leuitas ad eum, vt interrogarent eum, Tu quis es? Et confessus est, & nō negauit. Et cōfessus est, Quia nō sum ego Christus. Et interrogauerunt eum, Quid ergo? Elias es tu? Et dixit, Nō sum. Propheta es tu? Et respondit, Non. Dixerunt ergo ei, Quis es, vt responsum demus his qui miserunt nos? quid dicis de teipso? Ait, Ego vox clamantis in deserto, dirigite viam domini sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi fuerāt, erāt ex Pharisæis. Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei, Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neq; Elias, neque propheta? Respondit eis Ioannes, dicens, Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus, vt soluam eius corrigiam calceamenti. Hæc in Bethabara facta sunt trās Iordanem, vbi erat Ioannes baptizans. Altera die vidit Ioannes Iesum venientem ad se, & ait, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Hic est, de quo dixi, Post me venit vir qui ante me factus est, quia prior me erat: & ego nesciebam eum. sed vt manifestetur in Israël, propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Ioannes, dicens, Quia vidi spiritum descendentem quasi columbam de cælo, & mansit super eum. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit, Super quem videris spiritum descendentem & manentē super eum, hic est qui baptizat in spiritu sancto. Et ego vidi: & testimoniū perhibui quia hic, est filius Dei.

Feria.iij. Ex Genesi. Lectio prima.

IGitur perfecti sunt cæli & terra, & omnis ornatus eorum. Compleuitque Deus die septimo opus suum quod fecerat: & requieuit die septimo ab vniuerso opere quod patrarat. Et benedixit diei septimo, & sanctificauit illum: quia in ipso cessauerat ab omni opere suo, quod creauit Deus vt faceret. Istæ sunt generationes cæli & terræ quando creatæ sunt, in die quo fecit Dominus Deus cælum & terram, & omne virgultum agri antequàm oriretur in terra, omnemq; herbam regionis prius quàm germinaret. non enim pluerat Dominus Deus super terram, & homo non erat qui operaretur terram: sed fons ascendebat è terra, irrigans vniuersam superficiem terræ. Formauit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ, & inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viuentem: Plantauerat aūt Dominus Deus paradisum voluptatis à principio: in quo posuit hominem quem formauerat. produxitq; Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, & ad vescendum suaue: lignum etiam vitæ in medio paradisi, lignumq; scientiæ boni & mali. Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradisum, qui inde diuiditur in quatuor capita, nomen vni Phison: ipse est qui circumit omnem terram Euilath, vbi nascitur aurum, & aurum terrę illius optimū est,

(cap. 2. A)

ibiq; inuenitur bdellium,& lapis onychinus. Et nomē fluuij secūdi, Gehon: ipse est q circumit oēm terrā Aethiopiæ. Nomē vero fluminis tertij, Tigris: ipse vadit contra Assyrios. Fluui⁹ aūt quartus, ipse est Euphrates.

Secundum Ioannem. Lectio.ij.

cap. 1. F ALtera die iterū stabat Ioānes,& ex discipulis eius duo. Et respiciens Iesum ambulantē, dicit, Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentē,& sequuti sunt Iesum. Conuersus autē Iesus,& vidēs eos sequentes se, dicit eis, Quid quæritis? Qui dixerunt ei, Rabbi (quod dicitur interpretatum, magister) vbi habitas? Dicit eis, Venite,& videte. Venerūt,& viderunt vbi maneret:& apud eū manserūt die illo. hora autē erat quasi decima. Erat autē Andreas frater Simōnis Petri, vnus ex duobus q audierant à Ioāne,& sequuti fuerant eū. Inuenit hic primū fratrē suum Simônem,& dicit ei, Inuenimus Mesśiā, quod est interpretatū, Christus. Et adduxit eū ad Iesum. Intuitus aūt eum Iesus, dixit, Tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus. In crastinū voluit exire in Galilæam:& inuenit Philippū. Et dicit ei Iesus, Sequere me. Erat aūt Philippus à Bethsaida, ciuitate Andreæ & Petri. Inuenit Philippus Nathanael,& dicit ei, Quem scripsit Moyses in lege,& ꝓphetæ: inuenimus Iesum filiū Ioseph à Nazareth. Et dixit ei Nathanael, A Nazareth potest aliqd boni esse? Dicit ei Philippus, veni & vide. Vidit Iesus Nathanael veniētem ad se:& dicit de eo, Ecce verè Israëlita in quo dolus nō est. Dicit ei Nathanael, Vnde me nosti? Rñdit Iesus,& dixit ei, Prius quàm te Philippus vocaret, cùm esses sub ficu vidi te. Respondit ei Nathanael,& ait, Rabbi, tu es filius Dei, tu es rex Israël. Respondit Iesus,& dixit ei, Quia dixi tibi, Vidi te sub ficu, credis: maius his videbis. Et dicit ei, Amen amen dico vobis, videbitis cælum apertum,& angelos Dei ascendentes & descendentes supra filium hominis.

cap. 2.C Feria.iiij. ex Genesi. Lect.j.

TVlit ergo dñs Deus hominem,& posuit eum in paradisum voluptatis, vt operaretur & custodiret illum: præcepitq; ei, dicens, Ex omni ligno paradisi comede: de ligno autē scientiæ boni & mali ne comedas. In quocunq; eñ die comederis ex eo, morte morieris. Dixit quoq; dñs Deus, Nō est bonum hominē esse solum: faciamus ei adiutoriū simile sui. Formatis igitur dñs Deus de humo cunctis animantibus terræ,& vniuersis volatilibus cæli, adduxit ea ad Adam, vt videret quid vocaret ea. omne eñ quod vocauit Adam animæ viuētis, ipsum est nomē eius. Appellauitq; Adam nominibus suis cuncta animantia,& vniuersa volatilia cæli,& omnes bestias terræ: Adæ verò nō inueniebatur adiutor similis eius. Immisit ergo dominus Deus soporem in Adam: cumq; obdormisset, tulit vnam de costis eius,& repleuit carnem pro ea. Et ædificauit dominus Deus costam, quam tulerat de Adā, in mulierem:& adduxit eam ad Adam. Dixitq; Adam, Hoc nunc, os ex ossibus meis,& caro de carne mea: hæc vocabitur Virago, quoniam de viro sumpta est. Quam ob rem relinquet homo patrem suum & matrem,& adhærebit vxori suæ:& erunt duo in carne vna. Erat autem vterq; nudus, Adam scilicet,& vxor eius:& non erubescebant.

Secundum Ioannem. Lect.ij. cap. 2.A

ET die tertia nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ:& erat mater Iesu ibi. Vocatus est autē & Iesus,& discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino dicit mater Iesu ad eum, Vinum non habent. Et dicit ei Iesus, Quid mihi & tibi est mulier? nondum venit hora mea. Dicit mater ei⁹ ministris, Quodcunq; dixerit vobis, facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ secundū purificatione Iudeorū, capientes singulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis Iesus, Implete hydrias aqua. Et impleuerūt eas vsq; ad summū. Et dicit eis Iesus, Haurite nunc,& ferte architriculo. Et tulerūt. Vt autē gustauit architriclinus aquam vinū factam,& nō sciebat vnde esset, ministri aūt sciebāt qui hauserant aquam: vocat spōsum architriclinus,& dicit ei, Omnis homo primū, bonum vinum

ponit:& cùm inebriati fuerint,tunc id quod deterius est. Tu autẽ seruasti bonum vinũ vsq; adhuc. Hoc fecit initiũ signorum Iesus in Cana Galilææ: & manifestauit gloriam suã,& crediderunt in eũ discipuli eius. Post hæc descẽdit Capharnaũ ipse & mater eius, & fratres eius,& discipuli eius:& ibi manserũt non multis diebus. Et propè erat Pascha Iudæorũ,& ascendit Iesus Ierosolymã: & inuenit in tẽplo vendentes oues & boues & columbas,& numularios sedentes. Et cũ fecisset quasi flagellum de funiculis,omnes eiecit de templo,oues quoq; & boues,& numulariorũ effudit æs,& mẽsas subuertit. Et his qui columbas vendebant,dixit,Auferte ista hinc:& nolite facere domum patris mei, domũ negotiatiõis. Recordati sunt verò discipuli eius,quia scriptum est,Zelus domus tuæ comedit me. Respõderunt ergo Iudæi, & dixerũt ei,Quod signum ostendis nobis quia hęc facis? Respondit Iesus,& dixit eis, Soluite tẽplum hoc,& in tribus diebus excitabo illud. Dixerũt ergo Iudæi,Quadraginta & sex annis ædificatũ est templum hoc:& tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de tẽplo corporis sui. Cùm ergo resurrexisset à mortuis,recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat,& crediderunt scripturæ, & sermoni quem dixit Iesus. Cùm autem esset Ierosolymis in Pascha in die festo,multi crediderunt in nomine eius,videntes signa eius quæ faciebat. Ipse autem Iesus non credebat semetipsum eis:eò quòd ipse nosset omnes:& quia opus ei non erat vt qs testimoniũ perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine.

Feria.v. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 3.A SEd & serpens erat callidior cunctis animantibus terræ, quæ fecerat Dominus Deus. Qui dixit ad mulierẽ,Cur præcepit vobis Deus vt non comederetis ex omni ligno paradisi? Cui respondit mulier,De fructu lignorũ que sunt in paradiso,vescimur: de fructu verò ligni quod est in medio paradisi:pręcepit nobis Deus ne comederemus, & ne tangeremus illud,ne fortè moriamur. Dixit autẽ serpens ad mulierẽ. Nequaquam morte moriemini. scit enim Deus quòd in quocunq; die comederitis ex eo,aperientur oculi vestri:& eritis sicut dij scientes bonum & malũ. Vidit igit̃ mulier quòd bonũ esset lignũ ad vescendum,& pulchrũ oculis,aspectuq; delectabile:& tulit de fructu illius,& comedit: deditq; viro suo, qui comedit. Et aperti sunt oculi amborũ:cumq; cognouissent se esse nudos,consuerunt folia ficus,& fecerũt sibi perizomata. Et cũ audissent vocem dñi Dei deambulãtis in paradiso ad auram post meridiẽ,abscondit se Adã & vxor eius à facie dñi Dei in medio ligni paradisi. Vocauitq; dñs Deus Adam,& dixit ei. Vbi es? Qui ait,Vocem tuam audiui in paradiso:& timui,eò quòd nudus essem,& abscondi me. Cui dixit, Quis indicauit tibi quòd nudus esses, nisi quod ex ligno de quo præceperam tibi ne comederes,comedisti? Dixitq; Adã,Mulier quã dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno,& comedi. Et dixit dñs Deus ad mulierem,Quare hoc fecisti? Quæ respondit,Serpens decepit me,& comedi.

Secundum Ioannem. Lect.ij.

ERat autẽ homo ex Pharisæis, Nicodemus nomine,princeps Iudæorum. Hic venit ad Iesum nocte,& dixit ei,Rabbi,scimus quia à Deo venisti magister. nemo eñ potest hæc signa facere quæ tu facis nisi fuerit Deus cum eo. Respondit Iesus,& dixit ei, Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo,nõ potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus,Quomodo potest homo nasci cùm sit senex? nunquid potest in vẽtrem matris suæ iteratò introire, & renasci? Respondit Iesus,Amen amen dico tibi,nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto,nõ potest introire in regnũ Dei. Quod natum est ex carne,caro est:quod natum est ex spiritu,spiritus est. Non mireris quia dixi tibi,Oportet vos nasci denuo. Spiritus vbi vult spirat:& vocẽ eius audis, sed nescis vnde veniat,aut quò vadat:sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respõdit Nicodemus, & dixit ei, Quomodo possunt hæc fieri? Respondit Iesus,& dixit ei,Tu es magister in Israël,& hæc ignoras? Amen.

cap. 3.A

amen dico tibi,quia quod scimus loquimur,
& quod vidimus testamur,& testimonium
nostrum nõ accipitis.Si terrena dixi vobis,
& nõ creditis:quomodo si dixero vobis cæ-
lestia,credetis?Et nemo ascendit in cælum
nisi qui descendit de cælo,filius hominis qui
est in cælo. Et sicut Moyses exaltauit serpẽ
tẽ in deserto:ita exaltari oportet filiũ homi-
nis,vt omnis qui credit in ipso,non pereat,
sed habeat vitam æternã.Sic enim deus di-
lexit mundũ,vt filium suum vnigenitum da-
ret:vt omnis qui credit in eum,non pereat,
sed habeat vitã æternã.Non eñ misit deus
filiũ suum in mundum vt iudicet mundum,
sed vt saluetur mundus per ipsum.Qui cre-
dit in eum,nõ iudicatur.qui autem non cre-
dit,iam iudicatus est:quia nõ credidit in no-
mine vnigeniti filij dei.Hoc est autem iudi-
ciũ:quia lux venit in mundũ,& dilexerunt
homines magis tenebras quàm lucem:erant
enim eorũ mala opera.Omnis enim qui ma
le agit,odit lucem:& non venit ad lucem,
vt non arguantur opera eius.qui autem fa-
cit veritatem,venit ad lucem:vt manifesten-
tur opera eius,quia in Deo sunt facta.

Feria.vj.Ex Genesi. Lectio prima.

ET ait Dominus Deus ad serpẽtẽ,Quia
cap. fecisti hoc,maledictus es inter omnia
3.C animãtia & bestias terræ:super pectus tuum
gradieris,& terram comedes cunctis diebus
vitæ tuæ.Inimicitias ponam inter te & mu-
lierẽ,& semen tuum & semen illius:ipsa cõ-
teret caput tuũ,& tu insidiaberis calcaneo
eius. Mulieri quoq; dixit,Multiplicabo æ-
rumnas tuas,& cõceptus tuos:in dolore pa-
ries filios,& sub viri potestate eris,& ipse
dominabitur tui.Adæ verò dixit,Quia au-
disti vocẽ vxoris tuæ,& comedisti de ligno
ex quo præceperam tibi ne comederes,ma-
ledicta terra in ope tuo:in laboribus come-
des ex ea cunctis diebus vitæ tuæ.spinas &
tribulos germinabit tibi,& comedes her-
bas terræ. In sudore vultus tui vesceris pa-
ne,donec reuertaris in terram,de qua sum-
ptus es:quia puluis es,& in puluerẽ reuer-
teris.Et vocauit Adam nomen vxoris suæ,
Eua:eo quòd mater esset cunctorum viuẽ-
tium.Fecit quoq; Dominus Deus Adæ,&
vxori eius,tunicas pelliceas,& induit eos.
Et ait,Ecce,Adam quasi vnus ex nobis fa-
ctus est,sciẽs bonum & malũ.nunc ergo ne
fortè mittat manũ suam,& sumat etiã de li-
gno vitæ & comedat,& viuat in æternum.
Et emisit eum Dñs Deus de paradiso volu-
ptatis,vt operaretur terrã,de qua sumptus
est.Eiecitq; Adam:& collocauit ante para-
disum voluptatis Cherubim,& flammeum
gladium atque versatilem ad custodiendam
viam ligni vitæ.

Secundum Ioannem. Lect.ij.

POst hæc venit Iesus & discipuli eius cap.
in Iudæam terram:& illic morabatur 3.
cum eis & baptizabat.Erat autẽ & Ioannes D
baptizãs in Aenon iuxta Salim:quia aquæ
multæ erant illic,& veniebant & baptizabã
tur. Nondum enim missus fuerat Ioannes
in carcerem. Facta est autẽ quæstio ex disci-
pulis Ioannis cum Iudęis de purificatione.
Et venerũt ad Ioannem,& dixerũt ei,Rab-
bi,qui erat tecum trans Iordanẽ,cui tu testi-
moniũ perhibuisti,ecce hic baptizat:& oẽs
veniunt ad eum.Respondit Ioannes,& di-
xit,Non potest homo accipere quicquam,
nisi fuerit ei datum de cælo.Ipsi vos mihi te-
stimoniũ perhibetis quòd dixerim,Nõ sum
ego Christus:sed quia missus sum ante illũ.
Qui habet sponsam,sponsus est:amicus au-
tem spõsi qui stat & audit eum,gaudio gau-
det propter vocem spõsi.Hoc ergo gaudiũ
meum impletum est. Illum oportet cresce-
re:me autẽ minui. Qui desursum venit su-
per omnes est.Qui est de terra,de terra est,
& de terra loquitur:qui de cælo venit,super
omnes est.Et quod vidit & audiuit,hoc te-
statur:& testimonium eius nemo accipit.
Qui autẽ accepit eius testimoniũ,signauit
quia Deus verax est.Quem eñ misit Deus,
verba dei loquitur.nõ enim ad mensurã dat
Deus spiritũ.Pater diligit filium:& omnia
dedit in manu eius.Qui credit in filium,ha-
bet vitã æternã:qui aũt incredulus est filio,
non videbit vitã,sed ira dei manet super eũ.
Vt ergo cognouit Iesus quia audierunt cap.
Pharisęi quòd Iesus plures discipulos facit, 4.

& baptizat quàm Ioannes (quanquam Iesus non baptizaret, sed discipuli eius) reliquit Iudæam, & abijt iterum in Galilæam. oportebat, autem eum transire per Samariam.

Sabbato, Ex Genesi Lectio prima.

cap. 4. A ADam verò cognouit vxorem suam Euã: quæ cõcepit & peperit Cain, dicens, Possedi hominẽ per Dñm. Rursumq; peperit fratrem eius Abel. Fuit autem Abel pastor ouium, & Cain agricola. Factum est autem post multos dies vt offerret Cain de fructibus terræ munera dño. Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum: & respexit dñs ad Abel, & ad munera eius. Ad Cain autem, & ad munera illius nõ respexit: iratusq; est Cain vehementer, & concidit vultus eius. Dixitq; dominus ad eum, Quare iratus es? & cur concidit facies tua? Nonne si bene egeris, recipies: si autẽ malè, statim in foribus peccatũ tuũ aderit? sed sub te erit appetit⁹ eius, & tu dominaberis illius. Dixitq; Cain ad Abel fratrẽ suũ, Egrediamur foras. Cumq; essent in agro, cõsurrexit Cain aduersus fratrẽ suũ Abel, & interfecit eum. Et ait dñs ad Cain, Vbi est Abel frater tuus? Qui respõdit, Nescio: nũquid custos fratris mei sum ego? Dixitq; ad eum, Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris super terrã: quæ aperuit os suum, & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua. Cùm operatus fueris eam, nõ dabit fructus suos: vagus & profugus eris super terrã. Dixitq; Cain ad Dñm, Maior est iniquitas mea, quàm vt veniam merear. Ecce eijcis me hodie à facie terræ, & à facie tua abscõdar, & ero vagus & profugus in terra: omnis igitur qui inuenerit me, occidet me. Dixitq; ei dñs, Nequaquam ita fiet: sed oĩs qui occiderit Cain, septuplum punietur. Posuitq; dominus in Cain signum, vt non interficeret eum omnis qui inuenisset eum.

Secundum Ioannem. Lect. ij.

cap. 4. B VEnit ergo in ciuitatem Samariæ quæ dicitur Sichar: iuxta prædiũ quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Erat autem ibi fons Iacob. Iesus autem fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora autem erat quasi sexta. Venit autem mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Iesus, Da mihi bibere. Discipuli enim eius abierant in ciuitatem, vt cibos emerẽt. Dicit ergo ei mulier illa Samaritana, Quomodo tu Iudæus quum sis, bibere à me poscis, quę sum mulier Samaritana? nõ enim coutũtur Iudæi Samaritanis. Rñdit Iesus, & dixit ei, Si scires donum dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere: tu forsitã petisses ab eo, & dedisset tibi aquam viuã. Dicit ei mulier, Domine, neq; in quo haurias habes, & puteus altus est: vnde ergo habes aquã viuã? Nunquid tu maior es patre nostro Iacob, qui dedit nobis puteũ, & ipse ex eo bibit, & filij eius, & pecora eius? Rñdit Iesus, & dixit ei, Omnis q̃ bibit ex aqua hac, sitiet iterũ: qui autẽ biberit ex aqua quam ego dabo ei, nõ sitiet in æternũ, sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquę salientis in vitã æternam. Dicit ad eum mulier, Dñe, da mihi hanc aquã: vt nõ sitiã, neq; veniam huc haurire. Dicit ei Iesus, Vade voca virũ tuum, & veni huc. Respõdit mulier, & dixit, Nõ habeo virũ. Dicit ei Iesus, Bene dixisti, Quia nõ habeo virũ. Quinq; enim viros habuisti: & nũc quem habes, nõ est tuus vir. hoc verè dixisti. Dicit ei mulier, Dñe, video quia propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adorauerunt: & vos dicitis quia Ierosolymis est locus vbi adorare oportet. Dicit ei Iesus, Mulier, crede mihi, quia veniet hora quãdo neq; in monte hoc, neq; in Ierosolymis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudæis est. Sed venit hora & nunc est, quãdo veri adoratores adorabunt patrẽ in spiritu & veritate. nam & pater tales quærit, qui adorẽt eum. Spiritus est deus: & eos qui adorãt eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Dicit ei mulier, Scio quia Messias venit, qui dicitur Christus. cùm ergo venerit, ille annuntiabit nobis omnia. Dicit ei Iesus, ego sum qui loquor tecum. Et continuò venerunt discipuli eius: & mirabantur quia cum muliere loquebatur. nemo tamen dixit, Quid quæris, aut q̃d

loqueris cū ea? Reliquit ergo hydriā suam mulier, & abijt in ciuitatem, & dicit illis hominibus, Venite, & videte hominem qui dixit mihi omnia quæcunque feci. nunquid ipse est Christus? Exierunt ergo de ciuitate, & veniebant ad eum.

Dominica in Sexagesima, Ex Genesi.

Lectio prima.

cap. 4. C EGressusq; Cain à facie domini, habitauit profugus in terra ad orientalem plagam Eden. Cognouit autem Cain vxorem suā, quæ concepit & peperit Enoch: & ædificauit ciuitatem, vocauitq; nomē eius ex nomine filij sui, Enoch. Porrò Enoch genuit Irad, & Irad genuit Mauiael, & Mauiael genuit Mathusael, & Mathusael genuit Lamech, qui accepit duas vxores, nomen vni Ada, & nomen alteri Sella. Genuitq; Ada Iabel, qui fuit pater habitātium in tentorijs atq; pastorum: & nomen fratris eius Iubal, ipse fuit pater canētium cithara & organo. Sella quoq; genuit Tubalcain, q̄ fuit malleator & faber in cuncta opera æris & ferri. Soror verò Tubalcain, Noema. Dixitq; Lamech vxoribus suis Adæ & Sellæ, Audite vocem meā vxores Lamech, auscultate sermonem meum: quoniam occidi virum in vulnus meum, & adolescentulum in liuorem meum. septuplū vltio dabitur de Cain: De Lamech verò septuagies septies. Cognouit quoq; adhuc Adam vxorem suam: & peperit filiū, vocauitq; nomen eius Seth, dicens, Posuit mihi Deus semen aliud pro Abel, quem occidit Cain. Sed & Seth natus est filius, quem vocauit Enos. Iste cœpit inuocare nomen Domini.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

cap. 4. E INterea rogabant eum discipuli, dicētes, Rabbi, manduca. Ille autē dixit eis, Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli adinuicem: Nunquid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Iesus, Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius qui misit me: vt perficiam opus eius. Nonne vos dicitis quòd adhuc quatuor mēses sunt, & messis venit? Ecce dico vobis, leuate oculos vestros: & videte regiones quia albæ sunt iam ad messem. Et qui metit, mercedē accipit, & cōgregat fructum in vitam æternā: vt & qui seminat simul gaudeat & qui metit. In hoc enim verbum verum: quia alius est qui seminat, & alius est qui metit. Ego misi vos metere, quod vos nō laborastis. alij laborauerunt: & vos in labores eorū introistis. Ex ciuitate autem illa multi crediderūt in eum Samaritanorū, propter verbū mulieris testimonium perhibētis, Quia dixit mihi omnia quæcūq; feci. Cùm venissent ergo ad illū Samaritani, rogauerunt eum vt ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multò plures crediderunt propter sermonē eius. Et mulieri dicebāt, Quia iam nō propter tuā loquelā credimus: ipsi enī audiuimus, & scimus quia hic est verè saluator mundi. Post duos autem dies exijt inde, & abijt in Galilæam. Ipse enī Iesus testimonium perhibuit, quia propheta in sua patria honorem nō habet. Cùm ergo venisset in Galilæā, exceperunt eū Galilæi, cū omnia vidissent quæ fecerat Ierosolymis in die festo: & ipsi enī venerāt ad diem festū. Venit ergo iterū in Cana Galilææ, vbi fecit aquam vinum. Et erat quidā regulus cuius filius infirmabatur Capharnaū. Hic cū audisset q̄a Iesus adueniret à Iudæa in Galilæā, abijt ad eū: & rogabat eū vt descēderet, & sanaret filiū eius: incipiebat enī mori. Dixit ergo Iesus ad eum. Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eū regulus, Dn̄e, descēde prius quàm moriatur filius meus. Dicit ei Iesus, Vade, filius tuus viuit. Credidit homo sermoni quē dixit ei Iesus, & ibat. Iam autē eo descendente, serui occurrerūt ei: & nuntiauerūt dicentes, quia filius eius viueret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit. Et dixerunt ei, Quia heri hora septima reliquit eū febris. Cognouit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei Iesus, Filius tuus viuit. Et credidit ipse & domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit Iesus, cùm venisset à Iudæa in Galilæam.

Secundum Lucam. Lect. iij.

IN illo tempore dixit Iesus turbis similitudinē hanc, Exijt qui seminat, seminare cap. 8.

semen

semen suum. & reliqua.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

LEctio sancti Euãgelij, quam modò fratres charissimi audistis, expositione nõ indiget, sed admonitione. Quam enim per semetipsum veritas exposuit, hanc discutere humana fragilitas non presumit. Sed est quod solicitè in hac ipsa expositione dominica pensare debemus. Quia si nos vobis, semen verbũ, agrũ mundũ, volucres dæmonia, spinas diuitias significare diceremus, ad credẽdum nobis mens forsitan vestra dubitaret. Vnde & idem Dñs per semetipsum dignatus est exponere quod dicebat: vt sciatis rerũ significationes quærere in his etiam quæ per semetipsum noluit explanare. Exponendo ergo quod dixit, figuratè se loqui innotuit: quatenus certos vos redderet: cùm vobis nostra fragilitas verborum illius figuras aperiret. Quis enim mihi vnquã crederet si spinas diuitias interpretari voluissem: maximè quum illæ pungant, istæ delectent? Et tamen spinæ sunt: quia cogitationũ suarum punctione mẽtes lacerant: & cùm vsq; ad peccatum pertrahunt, quasi inflicto vulnere cruentant. Quas bene in loco alio (euangelista attestante) nequaquam dñs diuitias, sed fallaces diuitias appellat. Oratio.

DEus, qui conspicis, quia ex nulla nostra actione cõfidimus: concede propitius, vt contra aduersa omnia doctoris gentium protectione muniamur: Per dominũ nostrum Iesum Christum.

Feria.ij. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 5.A HIc est liber generationis Adam: in die qua creauit Deus hominem ad similitudinem Dei fecit illum. Masculum & fœminam creauit eos: & benedixit illis: & vocauit nomen eorum Adam, in die quo creati sunt. Vixit autem Adam, cẽtum triginta annis: & genuit filiũ ad similitudinẽ & imaginẽ suam, vocauitq; nomen eius Seth. Et facti sunt dies Adam postquã genuit Seth, octingenti anni: genuitq; filios & filias. Et factum est omne tempus quod vixit Adam, anni nongẽti triginta, & mortuus est. Vixit quoq; Seth centum quinq; annis, & genuit Enos. Vixitq; Seth postquã genuit Enos, octingentis septẽ annis, genuitq; filios & filias. Et facti sunt omnes dies Seth nongentorum duodecim annorum, & mortuus est. Vixit verò Enos nonaginta annis, & genuit Cainan. Post Cuius ortũ vixit octingentis quindecim annis, & genuit filios & filias. Factiq; sunt oẽs dies Enos nongenti quinq; anni, & mortuus est. Vixit quoque Cainan septuaginta annis, & genuit Malaleel. Et vixit Cainan postquã genuit Malaleel, octingẽtis quadraginta annis, genuitq; filios & filias. Et facti sunt omnes dies Cainan nongenti decem anni, & mortuus est. Vixit autem Malaleel sexaginta quinq; annis, & genuit Iared. Et vixit Malaleel postquam genuit Iared, octingentis triginta annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Malaleel octingenti nonaginta quinque anni, & mortuus est.

Secundum Ioannem. Lect.ij.

cap. 5.A POst hæc erat dies festus Iudæorum: & ascendit Iesus Ierosolymã. Est autem Ierosolymis, in Probatica, piscina quæ cognominatur Hebraicè Bethesda, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentiũ, cæcorũ, claudorum, aridorũ, expectantium aquæ motum. Angelus autẽ Domini descendebat secundũ tempus in piscinã: & mouebatur aqua. Et q primus descẽdisset in piscinã, post motionem aquæ, sanus fiebat à quacũq; detinebatur infirmitate. Erat autẽ quidam homo ibi triginta & octo annos habẽs in infirmitate sua. Hunc cùm vidisset Iesus iacentem: & cognouisset quia iam multũ tempus haberet, dicit ei, Vis sanus fieri? rñdit ei languidus, Dñe, hominẽ nõ habeo vt cùm turbata fuerit aqua mittat me in piscinã. dum venio em̃ ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus, Surge, tolle grabatũ tuum & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autẽ Sabbatum in die illo. Dicebãt ergo Iudæi, illi qui sanatus fuerat. Sabbatum est, nõ licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis, Qui me sanũ fecit, ille mihi dixit, Tolle grabatũ tuum, & ambula.

Interrogauerunt ergo eum, Quis est ille homo, qui dixit tibi, Tolle grabatum tuum & ambula? Is autem qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Iesus enim declinauit à turba cõstituta in loco. Postea inuenit eum Iesus in tẽplo, & dixit illi, Ecce sanus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid cõtingat. Abijt ille homo: & nuntiauit Iudæis quia Iesus esset q fecit eum sanũ. Propterea persequebantur Iudæi Iesum, quia hæc faciebat in sabbato. Iesus autẽ respõdit eis, Pater meus vsq; modò operatur: & ego operor. Propterea ergo magis quærebãt eũ Iudæi interficere: quia non solùm soluebat sabbatũ, sed & patrem suũ dicebat Deum, æqualẽ se faciens deo. Respõdit itaq; Iesus, & dixit eis, Amen amẽ dico vobis, non potest filius à se facere quicquam, nisi quod viderit patrẽ facientem. quæcũq; enim ille facit, hæc & filius similiter facit. Pater enĩ diligit filiũ, & omnia demonstrat ei quæ ipse facit, & maiora his demonstrabit ei opera, vt vos miremini. Sicut enĩ pater suscitat mortuos & viuificat: & sic filius quos vult, viuificat. Neq; enim pater iudicat quẽquam: sed omne iudiciũ dedit filio, vt omnes honorificent filium, sicut honorificant patrem. qui non honorificat filium non honorificat patrem qui misit illũ. Amen amen dico vobis, quia qui verbum meũ audit, & credit ei qui misit me, habet vitã æternam, & in iudiciũ non venit: sed transiet à morte in vitam.

Feria.iij. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 5. C. VIxitq; Iared cẽtum sexaginta duobus annis, & genuit Enoch. & vixit Iared postquàm genuit Enoch, octingentis annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Iared, nongẽti sexagintaduo anni, & mortuus est. Porrò Enoch vixit sexagintaquinq; annis, & genuit Mathusalam. Et ambulauit Enoch cum deo: & vixit Enoch postquàm genuit Mathusalam, trecẽtis annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Enoch trecenti sexagintaquinq; anni. ambulauitq; cum deo, & non apparuit: quia tulit eum deus. Vixit quoque Mathusala centum octoginta septem annis, & genuit Lamech. Et vixit Mathusala postquàm genuit Lamech, septingẽtis octoginta duobus annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Mathusalæ nongenti sexagintanouẽ anni, & mortuus est. Vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis, & genuit filiũ: vocauitq; nomen eius Noẽ, dicens, Iste consolabitur nos ab operibus & laboribus manuum nostrarũ in terra cui maledixit Dominus. Vixitq; Lamech, postquã genuit Noẽ, quingentis nonagintaquinq; annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Lamech, septingenti septuaginta septẽ anni, & mortuus est. Noẽ verò cùm quingẽtorum esset annorum, genuit Sem, Cham, & Iaphet.

Secundum Ioannem. Lectio.ij.

AMen amen dico vobis quia venit hora & nunc est, quãdo mortui audient cap. 5. D vocem filij dei: & qui audierint, viuent. Sicut enim pater habet vitam in semetipso: sic dedit & filio habere vitam in semetipso, & potestatẽ dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est, nolite mirari hoc: quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocẽ filij dei. & procedent qui bona fecerũt, in resurrectionẽ vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionẽ iudicij. Non possum ego à meipso facere quicquã. Sicut audio, iudico: & iudicium meum, iustum est. quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Si ego testimonium perhibeo de me ipso, testimoniũ meũ non est verum. Alius est qui testimonium perhibet de me: & scio quia verum est testimoniũ eius quod perhibet de me. Vos misistis ad Ioãnem: & testimonium perhibuit veritati. Ego autem non ab homine testimoniũ accipio: sed hæc dico, vt vos salui sitis. Ille erat lucerna ardens & lucens. Vos autem voluistis ad horam exultare in luce eius. Ego autem habeo testimoniũ maius Ioannis. Opera enĩ quæ dedit mihi pater vt perficiam ea: ipsa opera quæ ego facio, testimonium perhibent de me quia pater misit me. & qui misit me pater, ipse testimoniũ perhibuit de me, neq; vocem eius vnquã audistis,

neq; speciem eius vidistis. & verbũ eius non habetis in vobis manens: quia quem misit ille, huic vos nõ creditis. Scrutamini scripturas: quia vos putatis in ipsis vitã æternã habere. Et illæ sunt quæ testimonium perhibẽt de me: & nõ vultis venire ad me, vt vitã habeatis. Charitatẽ ab hominibus non accipio. Sed cognoui vos quia dilectionem Dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine patris mei, & non accepistis me. si alius venerit in nomine suo, illũ accipietis. Quomodo vos potestis credere, qui gloriã ab inuicem accipitis: & gloriam quæ à solo deo est, nõ quęritis? Nolite putare q̃a ego accusaturus sum vos apud patrem, est qui accusat vos, Moyses in quo vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me enim ille scripsit. Si autem illius literis non creditis: quomodo verbis meis credetis?

Feria .iiij. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 6. A Cumq; cœpissent homines multiplicari super terrã, & filias pcreassent, videtes filij dei filias hoĩm quod essent pulchræ, acceperũt sibi vxores ex oĩbus quas elegerãt. Dixitq; Dñs, Non pmanebit spiritus meus in homine in æternũ, quia caro est: eruntq; dies illius cẽtum viginti annorũ. Gigãtes autẽ erant sup terrã in diebus illis. postquã eñ ingressi sunt filij dei ad filias hominũ, illæq; genuerunt, isti sunt potẽtes à seculo viri famosi. Videns aũt deus q̃ multa malitia hominũ esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malũ omni tẽpore, pœnituit eum q̃ hominẽ fecisset in terra. Et præcauẽs in futurũ, & tactus dolore cordis intrinsecus, Delebo, inquit, hominẽ quẽ creaui à facie terræ, ab hoĩe vsq; ad animãtiã, à reptili vsq; ad volucres cæli. pœnitet eñ me fecisse eos. Noë verò inuenit gratiã corã Deo. Hæ sunt generationes Noë: Noë vir iustus atq; perfectus fuit in generationibus suis, cũ Deo ambulauit. Et genuit tres filios, Sem, Cham, & Iapheth. Corrupta est autẽ terra coram Deo, & repleta est iniquitate.

Secundum Ioannem. Lect. ij.

cap. 6. A Post hæc abijt Iesu trãs mare Galilææ, quod est Tiberiadis: & sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa, quæ faciebat super his qui infirmabantur. Subijt ergo in montẽ Iesus: & ibi sedebat cũ discipulis suis. Erat autem proximũ Pascha, dies festus iudæorũ. Cùm subleuasset ergo oculos Iesus, & vidisset q̃a multitudo maxima venit ad eum, dicit ad Philippũ, Vnde ememus panes vt mãducent hi? Hoc autẽ dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid esset facturus. Respõdit ei Philippus, Ducentorum denariorum panes nõ sufficiunt eis, vt vnusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei vnus ex discipulis eius, Andreas, frater Simõnis Petri, Est puer vnus hic, qui habet quinq; panes ordeaceos & duos pisces: sed hæc quid sunt inter tãtos? Dicit ergo Iesus, Facite homines discumbere. Erat aũt fœnũ multum in loco. Discubuerunt ergo viri, numero quasi quinq; millia. Accepit ergo Iesus panes: & cùm gratias egisset, distribuit discũbentibus: similiter & ex piscibus quantum volebant. Vt autẽ impleti sunt, dixit discipulis suis, Colligite quæ superauerũt fragmẽta, ne pereant. Collegerunt ergo, & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus ordeaceis quæ superfuerant his qui manducauerunt. Illi ergo homines cum vidissent quod Iesus fecerat signum, dicebãt, Quia hic est verè propheta, qui venturus est in mundum. Iesus ergo cùm cognouisset quia vẽturi essent vt raperent eum & facerẽt eum regẽ, fugit iterũ in montẽ ipse solus. Vt autem sero factum est, descenderũt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent nauim, venerunt trans mare in Capharnaum. & tenebræ iam factæ erant, & non venerat ad eos Iesus. Mare autem, vento magno flante, exurgebat. Cum remigassent ergo quasi stadia vigintiquinq;, aut triginta, vident Iesum ambulantem supra mare, & proximum naui fieri, & timuerũt. Ille autem dicit eis, Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergo accipere eum in nauim: & statim nauis fuit ad terram in quam ibãt. Altera die, turba quæ stabat trãs mare, vidit quia nauicula alia non erat ibi, nisi vna, & quia non introisset cum discipulis suis Iesus:

in nauim, sed soli discipuli eius abijssent: aliæ verò superuenerunt naues à Tiberiade iuxta locum vbi manducauerant panẽ, gratias agentes Deo.

Feria.v. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 6. C CVmq; vidisset Deus terram esse corruptam (omnis quippe caro corruperat viam suam super terram) dixit ad Noë, Finis vniuersæ carnis venit coram me: repleta est terra iniquitate à facie eorũ, & ego disperdã eos cum terra. Fac tibi arcam de lignis læuigatis: mãsiunculas in arca facies, & bitumine linies intrinsecus & extrinsecus. Et sic facies eam, Trecentorũ cubitorum erit longitudo arcæ, quinquaginta cubitorum latitudo, & triginta cubitorũ altitudo illius. Fenestram in arca facies, & in cubito consumma bis summitatem eius: ostium autem arcæ pones ex latere: deorsum, cœnacula & tristega facies in ea. Ecce ego adducam aquas dilluuij super terram, vt interficiam omnem carnem in qua spiritus vitæ est subter cælum, & vniuersa quæ in terra sunt, consumẽtur. Ponamq; fœdus meum tecum: & ingredieris arcam tu & filij tui, vxor tua, & vxores filiorum tuorum tecum. Et ex cunctis animantibus vniuersæ carnis, bina induces in arcam, vt viuant tecum, masculini sexus & fœminini. De volucribus iuxta genus suum, & de iumentis in genere suo, & ex omni reptili terræ secũdum genus suum: bina de omnibus ingredientur tecum, vt posſint viuere. Tolles igitur tecum ex omnibus escis quæ mandi possunt, & comportabis apud te: & erunt tam tibi, quàm illis, in cibũ. Fecit igitur Noë omnia quæ præceperat illi Deus.

Secundum Ioannem. Lect. ij.

cap. 6. C CVm ergo vidisset turba, quia Iesus nõ esset ibi, neque discipuli eius: ascenderunt in nauiculas, & venerũt Capharnaum quærentes Iesum. Et cùm inuenissent eum trans mare, dixerunt ei, Rabbi, quando huc venisti? Respõdit eis Iesus, & dixit, Amen amen dico vobis, quæritis me non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus, & saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, quem filius hominis dabit vobis. hũc enim pater signauit Deus. Dixerũt ergo ad eũ, Quid faciemus vt operemur opera dei? Respondit Iesus, & dixit eis, Hoc est opus dei, vt credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei, Quod ergo tu facis signum, vt videamus & credamus tibi? quid operaris? Patres nostri manducauerũt manna in deserto, sicut scriptum est, Panem de cælo dedit eis mãducare. Dixit ergo eis Iesus, Amẽ amen dico vobis, non Moyses dedit vobis panem de cælo, sed pater meus dat vobis panem de cælo verũ. Panis enim verus est qui de cælo descendit, & dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum, Domine, semper da nobis panem hunc. Dixit autem eis Iesus, Ego sum panis vitę. qui venit ad me, non esuriet: & qui credit in me, non sitiet in ęternũ. Sed dixi vobis quia & vidistis me, & non creditis. Omne quod dat mihi pater, ad me veniet: & eum qui venit ad me, non eijciam foras. quia descẽdi de cælo, non vt faciam voluntatem meam, sed volũtatẽ eius qui misit me. Hæc est enĩ voluntas eius qui misit me, patris: vt omne quod dedit mihi, nõ perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouiſsimo die. Hæc est autem volũtas patris mei qui misit me: vt omnis qui videt filiũ & credit in eũ, habeat vitam eternam, & ego resuscitabo eum in nouiſsimo die. Murmurabant ergo Iudæi de illo, quia dxisset, Ego sum panis viuus qui de cælo descendi: & dicebant, Nonne hic est filius Ioseph, cuius nos nouimus patrem & matrem? Quomodo ergo dicit hic, Quia de cælo descendi? Respondit ergo Iesus, & dixit eis, Nolite murmurare in inuicem. nemo potest venire ad me, nisi pater qui misit me traxerit eũ, & ego resuscitabo eum in nouiſsimo die. Est scriptum in prophetis. Et erunt omnes docibiles dei. Omnis qui audiuit à patre, & didicit, venit ad me Non quia patrem vidit quisquam, nisi is qui est à Deo, hic vidit patrem.

Feria.vj. Ex Genesi. Lectio prima.

DIxitq; dominus ad eum, Ingredere tu & omnis domus tua in arcam: te enim vidi iustum coram me in generatione hac. cap. 7. A

Ex

Ex omnibus animantibus mundis tolles septena & septena, masculum & fœminam: de animantibus verò immundis, duo & duo, masculum & fœminã. Sed & de volatilibus cæli septena & septena masculum & fœminam: vt saluetur semẽ super faciem vniuersæ terræ. Adhuc enim & post dies septem ego pluam super terrã quadraginta diebus & quadraginta noctibus: & delebo omnem substantiam quam feci, de superficie terræ. Fecit ergo Noë omnia quæ mandauerat ei dominus. Eratq; sexcentorũ annorum quando diluuij aquæ inũdauerunt super terram. Et ingressus est Noë & filij eius, vxor eius & vxores filiorũ eius cum eo in arcam, propter aquas diluuij. De animantibus quoq; mundis & immundis, & de volucribus, & ex omni quod mouetur super terrã, duo & duo ingressa sunt ad Noë in arcam, masculus & fœmina, sicut præceperat Deus Noë. Cùmq; transissent septẽ dies, aquæ diluuij inundauerũt super terram. Anno sexcẽtesimo vitæ Noë, mense secundo, septimodecimo die mẽsis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ, & cataractæ cæli apertæ sunt: & facta est pluuia super terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

cap. 6. E

AMen amen dico vobis, qui credit in me, habet vitã æternã. Ego sum panis vitæ. Patres vestri mãducauerunt manna in deserto: & mortui sunt. Hic est panis de cælo descẽdens: vt si quis ex ipso manducauerit, non moriatur. Ego sum panis viuus, qui de cælo descẽdi. Si qs manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. & panis quem ego dabo, caro mea est pro mũdi vita. Litigabãt ergo Iudæi adiuuicem, dicentes, Quomodo potest hic nobis carnẽ suam dare ad mãducandũ? Dixit ergo eis Iesus, Amen amen dico vobis, nisi manducaueritis carnẽ filij hominis, & biberitis eius sanguinẽ, nõ habebitis vitam in vobis. Qui manducat meã carnẽ & bibit meũ sanguinem, habet vitã æternã, & ego resuscitabo eũ in nouissimo die. Caro enim mea, verè est cibus: & sanguis meus, verè est potus. qui mãducat meã carnem & bibit meum sanguinẽ, in me manet, & ego in illo. Sicut misit me viuẽs pater, & ego viuo propter patrẽ: & qui mãducat me: & ipse viuet propter me. Hic est panis, qui de cælo descẽdit. Non sicut manducauerunt patres vestri mãna, & mortui sunt. Qui mãducat hunc panem, viuet in æternum. Hæc dixit in synagóga docens in Capharnaum. Multi ergo audientes ex discipulis eius, dixerunt, Durus est hic sermo, & quis potest eum audire? Sciens autẽ Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis, Hoc vos scãdalizat? Si ergo videritis filiũ hominis ascendentem vbi erat prius? Spiritus est qui viuificat: caro nõ prodest quicquã. verba quæ ego loquutus sum vobis, spiritus & vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis qui nõ credũt. Sciebat ẽm ab initio Iesus qui essent credẽtes, & quis traditurus esset eum. Et dicebat, Propterea dixi vobis quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à patre meo. Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro: & iam nõ cum illo ambulabant. Dixit ergo Iesus ad duodecim, Nũquid & vos vultis abire? Rñdit ergo ei Simon Petrus, Dñe, ad quem ibimus? verba vitę ęternę habes. et nos credimus et cognouimus quia tu es Christus filius Dei. Rñdit eis Iesus, Nónne ego vos duodecim elegi: et ex vobis vnus diabolus est? Dicebat autẽ de Iuda Simónis Iscariote: hic enim erat traditurus eum, cùm esset vnus ex duodecim.

Sabbato, Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 7. C

IN articulo diei illius ingressus est Noë, & Sem, & Cham, & Iaphet filij eius: & vxor illius, & tres vxores filiorũ eius cum eis in arcã: ipsi & omne animal secũdum genus suum, vniuersaq́ue iumẽta in genere suo, & omne quod mouetur super terram in genere suo, cunctúq́ue volatile secundum genus suum, vniuersę aues, omnesq́ue volucres ingressæ sunt ad Noë in arcã, bina & bina, ex omni carne, in qua erat spiritus vitæ. Et quę ingressa sunt, masculus & fœmina, ex omni carne introierunt, sicut præceperat ei Deus: & inclusit eum dñs deforis. Factumq́ue est diluuiũ quadraginta diebus super terram: &

multiplicatæ sunt aquæ, & leuauerũt arcam in sublime à terra. Vehementer enĩ inundauerũt, & omnia repleuerũt in superficie terræ: porrò arca ferebatur sup̃ aquas. Et aquæ præualuerũt nimis super terrã: opertiq; sunt omnes montes excelsi sub vniuerso cælo. Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes quos operuerat. Cõsumptaq; est omnis caro quæ mouebatur super terrã, volucrũ, animantiũ, bestiarũ, omniũq; reptilium quę reptãt super terrã, Vniuersi homines & cuncta in quibus spiraculũ vitæ est in terra, mortua sunt. Et deleuit omnẽ substãtiã quæ erat super terram, ab homine vsq; ad pecus, tam reptile, quàm volucres cæli, & deleta sunt de terra: remansit autem solus Noë & qui cum eo erant, in arca. Obtinueruntq; aquæ terram centum quinquaginta diebus.

Secundum Ioannem. Lectio .ij.

cap. 7. A
POst hæc autem ambulabat Iesus in Galilæam, nõ enim volebat in Iudęa ambulare: quia quærebãt eum Iudæi interficere. Erat autẽ in proximo dies festus Iudæorum, Scenophegia. Dixerunt autẽ ad eum fratres eius, Transi hinc, & vade in Iudæã, vt & discipuli tui videãt opa tua quæ facis. Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palam esse, si hæc facis, manifesta teipsum mundo. Neq; enim fratres eius credebãt in eum. Dixit ergo eis Iesus, Tempus meum nõdum aduenit: tempus autẽ vestrũ semper est paratũ. Nõ potest mũdus odisse vos, me autẽ odit: quia ego testimonium perhibeo de illo quòd opa eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc, ego enĩ non ascẽdã ad diem festum istum: quia meũ tempus nõdum impletum est. Hæc cùm dixisset, ipse mansit in Galilæa. Vt autem ascẽderũt fratres eius, tunc & ipse ascẽdit ad diem festum non manifestè, sed quasi in occulto. Iudæi ergo quærebant eũ in die festo, & dicebãt, Vbi est ille? Et murmur multũ erat in turba de eo. Quidam enim dicebant, Quia bonus est, Alij autem dicebant, Non, sed seducit turbas: Nemo tamẽ palàm loquebatur de illo, propter metum Iudæorum. Iam autem die festo mediante, ascendit Iesus in templo, & docebat. & mirabantur Iudæi, dicẽtes, Quomodo hic literas scit, quum non didicerit? Respõdit eis Iesus, & dixit, Mea doctrina, non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit volũtatẽ eius facere: cognoscet de doctrina, vtrũ ex deo sit, an ego à meipso loquar. Qui à semetipso loquitur, gloriam propriã quærit. qui autem quærit gloriam eius qui misit eum: hic verax est, & iniustitia in illo non est. Nonne Moyses dedit vobis legem: & nemo ex vobis facit legẽ? Quid me quęritis interficere? Respondit turba, & dixit, Dæmoniũ habes: quis te quærit interficere? Respondit Iesus, & dixit eis, Vnum opus feci: & omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circuncisionem: non quia ex Moyse est, sed ex patribus: & in Sabbato circunciditis hominem. Si circuncisionem accipit homo in Sabbato vt nõ soluatur lex Moysi: mihi indignamini quia totũ hominẽ sanũ feci in sabbato? Nolite iudicare secundum faciem: sed iustum iudicium iudicate.

Dñica in Quinquagesima, Ex Genesi.
Lectio prima.

REcordatus autem Deus Noë: cunctorumq; animantiũ, & omnium iumentorum quæ erãt cum eo in arca, adduxit spiritũ super terram: & imminutæ sunt aquæ. Et clausi sunt fontes abyssi, & cataractę cæli: & prohibitæ sunt pluuiæ de cælo. Reuersæq; sunt aquæ de terra euntes & redeũtes: & cœperunt minui post cẽtum quinquaginta dies. Requieuitq; arca mense septimo, vigesimoseptimo die mẽsis super montes Armeniæ. At verò aquæ ibant & decrescebãt vsq; ad decimum mẽsem. decimo enim mense, prima die mensis, apparuerũt cacumina montium. Cumq; transissent quadraginta dies, aperiens Noë fenestram arcæ quam fecerat, dimisit coruum: qui egrediebatur, & non reuertebatur, donec siccarẽtur aquæ super terrã. Emisit quoq; columbam post eũ, vt videret si iam cessassent aquæ super faciẽ terræ. Quæ cũ non inuenisset vbi requiesceret pes eius, reuersa est ad eum in arcã: aquæ enim erant super vniuersam terram: extenditq; manum suam, & apprehensam intulit cap. 8. A

in arcam. Expectatis autē vltrà septem diebus alijs, rursum dimisit columbam ex arca. At illa venit ad eum ad vesperam, portans ramum oliuæ viretibus folijs in ore suo. Intellexit ergo Noë quòd cessassent aquæ super terram. Expectauitq; nihilo minus septem alios dies: & emisit columbam, quæ non est reuersa vltrà ad eum.

Secundum Ioannem. Lect. ij.

cap. 7. D Dicebant ergo quidā ex Ierosolymitanis, Nonne hic est quem quærunt interficere? Ecce, palàm loquitur, & nihil ei dicunt. Nunquid verè cognouerūt principes quia hic est Christus? Sed hunc scimus vnde sit: Christus autē cùm venerit, nemo scit vnde sit. Clamabat ergo Iesus in templo docens, & dicens, Et me scitis, & vnde sim scitis, & à meipso non veni, sed est verus qui misit me quem vos nescitis. Ego scio eum: & si dixero quia nescio eum, ero similis vobis mendax. sed scio eum: quia ab ipso sum, & ipse me misit. Quærebant ergo eum apprehendere: & nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius. De turba autē multi crediderunt in eum, & dicebant, Christus cùm venerit, nunquid plura signa faciet quam quæ hic facit? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem de illo hæc: & miserunt principes & Pharisæi ministros vt apprehenderēt Iesum. Dixit ergo eis Iesus, Adhuc modicum tempus vobiscum sum: & vado ad eum qui me misit. Quæretis me, & non inuenietis: & vbi ego sum, vos non potestis venire. Dixerūt ergo Iudæi ad semetipsos, Quò hic iturus est, quia non inueniemus eum? nunquid in dispersionem gentiū iturus est, & docturus gentes? Quis est hic sermo quem dixit, Quæretis me, & non inuenietis: & vbi sum ego, vos non potestis venire? In nouissimo autem die magno festiuitatis stabat Iesus: & clamabat, dicens, Si quis sitit: veniat ad me, & bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de vētre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum. nondum enim erat spiritus datus: quia Iesus nondum erat glorificatus. Ex illa ergo turba cùm audissent hos sermones eius, dicebant, Hic est verè propheta. Alij dicebant, Hic est Christus. Quidam autem dicebant, Nunquid à Galilæa venit Christus? Nonne scriptura dicit quia ex semine Dauid, & de Bethlehem castello vbi erat Dauid, venit Christus? Dissensio itaq; facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehēdere eum: sed nemo misit super eum manus.

Tertia Lectio secundum Lucam.

In illo tempore, assumpsit Iesus duodecim discipulos suos secretò, & ait illis, cap. 18. Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis. & reliqua.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

Redemptor noster præuidēs ex passione sua discipulorum animos perturbandos: eis longè ante eiusdem passionis pœnam, & resurrectionis suæ gloriam prædicit, vt dum eum morientem (sicut prædictum est) cernerent, etiam resurrecturum non dubitarent. Sed quia carnales adhuc discipuli nullo modo valebant capere verba mysterij: venitur ad miraculum. Ante eorum oculos cæcus lumen recipit, vt qui cælestis mysterij verba non caperent, eos ad fidem cælestia facta solidarent. Sed miracula domini & saluatoris nostri sic accipienda sunt fratres, vt & in veritate credantur facta, & tamen per significationem nobis aliquid innuant. Opera quippe eius & per potentiam aliud ostendunt, & per mysterium aliud loquuntur. Ecce enim quis iuxta historiam cæcus iste fuerit ignoramus: sed tamen per mysterium quid significet nouimus. Cæcus quippe est genus humanum, quod in parente primo à paradisi gaudijs expulsum claritatem supernæ lucis ignorans, damnationis suæ tenebras patitur. Sed tamen per redemptoris sui præsentiam illuminatur, vt æternæ lucis gaudia iam per desiderium videat, atque in via vitæ boni operis gressus ponat. Notandum verò est, quòd cum Iesus Hiericho appropinquare dicitur, cæcus illuminatur. Hiericho quip-

pe interpretatur luna. Luna autem in sacro eloquio, pro defectu carnis ponitur: quia dũ menstruis mometis decrescit, defectum nostræ mortalitatis designat. Oratio.

PReces nostras, quæsumus domine, clementer exaudi: atq; à peccatorum vinculis absolutos ab omni nos aduersitate custodi: Per dominum nostrum.

Feria.ij.ex Genesi. Lect.j.

cap. 8. C IGitur sexcentesimo primo anno vitæ Noē, primo mēse, prima die mēsis imminutæ sunt aquæ super terram: & aperiens Noē tectũ arcæ aspexit, viditque quòd exiccata esset superficies terræ. Mense secundo, septimo & vigesimo die mensis arefacta est terra. Loquutus est autē Deus ad Noē, dicens, Egredere de arca tu & vxor tua, filij tui, & vxores filiorũ tuorũ tecum. Cuncta animantia quæ sunt apud te, ex omni carne tam in volatilibus quàm in bestijs & vniuersis reptilibus quæ reptant super terrã, educ tecum, & ingredimini super terram: crescite & multiplicamini super eam. Egressus est ergo Noē, & filij eius, & vxor illius, & vxores filiorũ eius eum eo. Sed & omnia animãtia, iumenta & reptilia quæ reptãt super terrã secundũ genus suũ, egressa sunt de arca. Aedificauit autē Noē altare dño: & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundis, obtulit holocausta super altare. Odoratusq; est dñs odorē suauitatis, & ait ad eũ, Nequaquam vltrà maledicam terræ propter homines: sensus eñ & cogitatio humani cordis in malũ prona sunt ab adolescentia sua: non igitur vltrà percutiam omnem animam viuentem sicut feci. Cunctis diebus terræ, sementis & messis, frigus & æstus, æstas & hyems, nox & dies non requiescent.

Secundum Ioannem. Lectio.ij.

cap. 7. G VEnerunt ergo ministri ad põtifices & Pharisæos, Et dixerunt eis illi, Quare non adduxistis illum? Responderunt ministri, Nunquàm sic loquutus est homo, sicut hic homo. Responderũt ergo eis Pharisæi, Nunquid & vos seducti estis? nunquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex Pharisæis? Sed turba hæc quæ non nouit legem maledicti sunt. Dixit Nicodemus ad eos, ille qui venit ad eum nocte, q̃ vnus erat ex ipsis. Nũquid lex nostra iudicat hominē, nisi prius audierit ab ipso, & cognouerit q̃d faciat? Rñderunt, & dixerunt ei. Nunquid & tu Galilæus es? Scrutare scripturas, & vide, quia à Galilæa propheta non surgit. Et reuersi sunt vnusquisque in domum suam. Iesus autem perrexit in montem Oliueti: cap. 8. A & diluculo iterũ venit ad templũ, & omnis populus venit ad eũ, & sedens docebat eos. Adducunt autē Scribæ & Pharisæi mulierē in adulterio deprehensam: & statuerũt eam in medio, & dicunt ei, Magister, hæc mulier modò deprehēsa est in adulterio. In lege autem, Moyses mãdauit nobis, huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum: vt possent accusare eũ. Iesus autē inclinans se deorsum, digito scribebat in terrã. Cùm ergo ꝑseuerarēt interrogantes eum: erexit se, & dixit eis, Qui sine peccato est vestrũ, primus in illã lapidem mittat. Et iterũ se inclinans scribebat in terram. Audientes autem hæc, vnus post vnũ exibant, incipientes à senioribus: & remansit solus Iesus, & mulier in medio stans. Erigens autem se Iesus, dixit ei, Mulier, vbi sunt qui te accusabant? nemo te condemnauit? Quæ dixit, Nemo domine. Dixit autem Iesus, Nec ego te condemnabo. Vade, & iam amplius noli peccare.

Feria.iij. Ex Genesi. Lectio prima.

BEnedixitq; Deus Noē, & filijs eius, & dixit ad eos, Crescite & multiplicamini, & replete terram. Et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terræ, & super omnes volucres cæli, cum vniuersis quæ mouētur super terram: omnes pisces maris manui vestræ traditi sunt. Et omne quod mouetur & viuit, erit vobis in cibum: quasi olera virentia tradidi vobis omnia: excepto quòd carnem cum sanguine nõ comedetis. Sanguinem enim animarũ vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum: & de manu hominis, de manu viri fratris eius requiram animam hominis. Quicunq; effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis cap. 9 A

illius: ad imaginem quippe dei factus est homo. Vos autem crescite & multiplicamini, & ingredimini super terram, & implete eam. Hæc quoque dixit deus ad Noë, & ad filios eius cum eo, Ecce, ego statuam pactũ meum vobiscum, & cum semine vestro post vos, & ad omnem animam viuentem quę est vobiscum, tam in volucribus, quàm in iumentis & pecudibus terræ, cũctisq́, quæ egressa sunt de arca, & vniuersis bestijs terræ. Statuam pactum meum vobiscum: & nequaquam vltrà interficietur omnis caro aquis diluuij, neque erit deinceps diluuium dissipans terram.

Secundum Ioannem. Lectio.ij.

cap. 8. B Iterum ergo loquutus est eis Iesus, dicens, Ego sum lux mundi. qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergo ei Pharisæi, Tu de teipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verũ. Respõdit Iesus, & dixit eis, Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verũ est testimonium meũ: quia scio vnde veni, & quò vado: vos autẽ nescitis vnde venio, aut quò vado. Vos secũdum carnẽ iudicatis: ego nõ iudico quenquam. & si iudico ego, iudicium meum verũ est: quia solus non sum, sed ego & qui misit me, pater. Et in lege vestra scriptum est, Quia duorũ hominũ testimonium verũ est. Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso: & testimoniũ perhibet de me qui misit me, pater. Dicebant ergo ei, Vbi est pater tuus? Respondit Iesus, Neque me scitis, neq́ patrem meũ. si me sciretis: forsitan & patrem meũ sciretis. Hæc verba loquutus est Iesus in gazophylacio, docens in templo: & nemo apprehẽdit eum, quia necdum venerat hora eius. Dixit ergo iterum eis Iesus, Ego vado: & quęretis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos nõ potestis venire. Dicebant ergo Iudæi, Nunq̃d interficiet semetipsum, quia dicit, Quò ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis, Vos deorsum estis, ego de supernis sum. Vos de mũdo hoc estis, ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris: si eñ nõ credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei, Tu quis es? Dixit eis Iesus, Principium qui & loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui & iudicare: sed qui me misit, verax est: & ego quæ audiui ab eo, hæc loquor in mũdo. Et non cognouerunt quia patrem eius dicebat deum. Dixit ergo eis Iesus, Cùm exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil, sed sicut docuit me pater hæc loquor. & qui me misit, mecum est: & non reliquit me solum, quia ego quæ placita sunt ei, facio semper. Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum.

Feria quarta Cinerum.

Si in hac Feria inciderit festum duplex, transferendum est in sequentẽ diem, vt suprà dictum fuit. Si autem inciderit in alijs Ferijs vsq; ante triduum Paschæ officiũ fiat de festo duplici, & pro cõmemoratione Feriæ dicenda est eius Oratio in Laudibus, & Vesperis post Orationẽ festi duplicis: & similiter fiet quãdo in aliqua Feria celebrabitur festum aliquod duplex translatũ ex hac Feria quarta Cinerum, aut ex Dominicis Quadragesimæ. Notandum prætera quòd nullum festum simplex celebrandum est per totam Quadragesimã, sed si aliquod occurrerit, fiet officium de Feria & pro cõmemoratiõe illius festi simplicis in fine Primæ antequàm dicatur. **Pretiosa.** dicetur eius Oratio propria si habuerit, alioquin de cõmuni, quemadmodum dictũ fuit in Dominica prima Aduetus. Aduertendum insuper quòd in Sabbatis Quadragesimæ non debet fieri officium de beata Virgine, sed solùm debet fieri cõmemoratio solita post Orõnẽ Feriæ in Laudibus & Vesperis, vt in alijs diebus.

Itẽ omittẽdæ sunt tertię lectiones occurrentes in Calẽdario ex epistolis Pauli per totam Quadragesimam, in qua cuilibet Feriæ assignata est propria tertia Lectio. Et suprà dicta ordinata sunt iuxta decreta conciliorum antiquorum, de quibus in præfatione.

Ad matutinum inuitatorium. **Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra.** Psalm. **Venite** &c. Hymnus.

EX more docti mystico, Seruemus hoc ieiunium, Deno dierum circulo Ducto quater notissimo.

Lex & prophetæ primitus Hoc prætulerũt, postmodùm Christus sacrauit, omniũ Rex atque factor temporum.

Vtamur ergo parcius Verbis, cibis, & potibus, Somno, iocis, & arctius Perstemus in custodia.

Dicamus omnes cernui, Clamemus atque singuli, Ploremus ante iudicem, Flectamus iram vindicem.

Nostris malis offendimus Tuam deus clementiam, Effunde nobis desuper Remissor indulgentiam.

Præsta beata trinitas, Concede simplex vnitas, Vt fructuosa sint tuis Ieiuniorum munera. Amen.

Antiphona. Conuertimini ad me in toto corde vestro in Ieiunio, & fletu, & planctu.

Ex Ioel lectio prima.

cap. 2. C NVnc ergo, dicit Dominus, conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & in fletu, & in planctu. Et scindite corda vestra, & non vestiměta vestra, & cõuertimini ad Dominum Deum vestrum: quia benignus & misericors est, patiens & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitia. Quis scit, si conuertatur, & ignoscat, & relinquat post se benedictionem, sacrificium & libamen Domino Deo vestro? Canite tuba in Sion, sanctificate ieiunium, vocate cœtum, congregate populum, sanctificate ecclesiam, coadunate senes, congregate paruulos, & sugentes vbera: egrediatur sponsus de cubili suo, & sponsa de thalamo suo. Inter vestibulum & altare, plorabunt sacerdotes ministri domini: & dicent, Parce domine, parce populo tuo: & ne des hæreditatem tuam in opprobrium, vt dominentur eis nationes. quare dicunt in populis, Vbi est deus eorum? Zelatus est Dominus super terram suam, & pepercit populo suo. Et respondit Dominus, & dixit populo suo, Ecce ego mittam vobis frumentum, & vinum, & oleum, & replebimini eo: & nõ dabo vos vltrà opprobrium in gentibus. Et eum qui ab aquilone est, procul faciam à vobis: & expellam eum in terram inuiam & desertam, faciem eius contra mare orientale, & extremum eius vsque ad mare nouissimum: & ascendet fœtor eius, & ascendet putredo eius, quia superbè egit.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

DIcebat ergo Iesus ad eos, qui crediderunt ei, Iudæos, Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis: & cognoscetis veritatẽ, & veritas liberabit vos. cap. 8. D
Responderunt ei, Semen Abrahæ sumus, & nemini seruiuimus vnquam: quomodo tu dicis, Liberi eritis? Respondit eis Iesus, Amen amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum seruus est peccati. seruus autem non manet in domo in æternum: filius manet in æternum. si verò vos filius liberauerit, verè liberi eritis. Scio quia filij Abrahæ estis: sed quæritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis. Ego quod vidi apud patrẽ, loquor: & vos quæ vidistis apud patrem vestrum, facitis. Respõderunt, & dixerunt ei, Pater noster, Abraham est. Dicit eis Iesus, Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Nunc autem quæritis me interficere hominem, qui veritatem vobis loquutus sum, quam audiui à Deo. hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei, Nos ex fornicatione non sumus nati: vnũ patrem habemus Deum. Dixit ergo eis Iesus, Si Deus pater vester esset: diligeretis vtiq; me. Ego enĩ ex Deo processi, & veni: neq; enim à meipso veni: sed ille me misit. Quare loquelam meã non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum. Vos ex patre diabolo estis: & desideria patris vestri vultis facere: ille homicida erat ab initio: & in veritate nõ stetit: quia non est veritas in eo. cùm loquitur mendacium, ex proprijs loquitur, quia mendax est & pater eius. Ego autem si veritatẽ dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico: quare vos non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis quia ex Deo non estis. Responderunt ergo

Iudæi, & dixerunt ei. Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes? Respondit Iesus, Ego dæmoniũ non habeo: sed honorifico patrem meum, & vos inhonorastis me. Ego autem nõ quæro gloriam meam: est qui quærat & iudicet.

Tertia Lectio secundum Matthæum.

cap. 6. IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Cùm ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

CVm ieiunatis (inquit) nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Exterminant enĩ facies suas: vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, receperũt mercedem suam. Vos autem ieiunantes, vngite capita vestra, & facies vestras lauate, ne videamini hominibus ieiunãtes: sed patri vestro qui est in abscondito: & pater vester qui est in abscondito reddet vobis. Manifestum est his præceptis, omnem nostram intentionem in interiora debere gaudia dirigi: ne foris quærentes mercedem, huic seculo cõformemur, & amittamus promissionem tãto solidioris atq; firmioris, quanto interioris beatitudinis, qua nos elegit deus conformes fieri imagini filij sui. In hoc autẽ capitulo maximè animaduertendum est, non in solo rerum corporearum nitore, atque pompa: sed etiam in ipsis sordibus lutosis, esse posse iactantiam: & eo periculosiorem, quo sub nomine seruitutis dei decipit. Qui ergo immoderato cultu corporis atq; vestitu, vel cæterarum rerum nitore fulget, facilè conuincitur rebus ipsis pomparum seculi esse sectator: & nequaquam fallit dolosa imagine sanctitatis. Qui autem in professione Christianitatis inusitato squallore, ac sordibus intentos in se hominum oculos facit, cùm id voluntate faciat, nõ necessitate patiatur, ex cæteris eius operibus potest conuinci, vtrum hoc contemptu superflui cultus, aut ambitione aliqua faciat: quia nobis sub ouina pelle cauẽdos lupos dominus præcepit. Sed ex fructibus (inquit) eorum cognoscetis eos.

Ad laudes, Aña. Ecce nunc tẽpus acceptabile, ecce nunc dies salutis: commẽdemus nosmetipsos in multa patientia.

Oratio.

PRæsta domine fidelibus tuis, vt ieiuniorum veneranda solẽnia & congrua pietate suscipiant, & secura deuotione percurrant: Per dominum nostrum.

Notandũ qđ in hac Feria quarta Cinerum preter officiũ diei dicuntur septem psalmi pœnitentiales cum litania, & Orationibus, vt in fine breuiarij. Item notandũ quòd in omnibus sextis Ferijs Quadragesimæ excepta sexta Feria hebdomadæ sanctæ dicuntur simili modo septem psalmi, vel Matutinum cum Laudibus pro defunctis, vt suis locis annotatur. Aduertendum autem quòd si in aliqua ex prædictis sextis Ferijs celebrabitur festum duplex, non dicuntur septem psalmi, nec officium defunctorum.

AD Vesperas, Hymnus.

AVdi benigne conditor, Nostras preces cum fletibus, In hoc sacro ieiunio Fusas quadragenario.

Scrutator alme cordium, Infirma tu scis virium, Ad te reuersis exhibe Remissionis gratiam.

Multum quidẽ peccauimus, Sed parce confitentibus, Ad laudem tui nominis Confer medelam languidis.

Sic corpus extrà conteri Dona per abstinẽtiam, Ieiunet vt mens sobria A labe prorsus criminum.

Præsta beata trinitas. Antipho. Derelinquat impi⁹ viam suã, & vir iniqu⁹ cogitatiões suas, & reuertatur ad dñm: & miserebiť eius.

Notãdum quòd inuitatorium, hymni, & antiphonæ huius quartæ Feriæ Cinerum dicuntur vsque ad Dominicam de Passione exclusiuè in omnibus diebus, nisi celebretur aliquod festum duplex.

Feria quinta post diem Cinerum. Ex Genesi. Lectio prima.

DIxitq; deus, Hoc est signum fœderis, quod do inter me & vos, & ad omnẽ animam viuentem, quæ est vobiscum, in generationes sempiternas: Arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fœderis inter me & inter terram: Cumq; obduxero nubibus cælum, apparebit arcus meus in

nubibus:& recordabor fœderis mei vobiſcum & cum omni anima viuente quæ carnē vegetat:& non erunt vltrà aquæ diluuij, ad delendā vniuerſam carnem. Eritq; arcus in nubibus,& videbo illū,& recordabor fœderis ſempiterni quod pactum eſt inter deū, & omnē animam viuentem vniuerſæ carnis quæ eſt ſuper terram. Dixitq; deus ad Noë, Hoc eſt ſignū fœderis quod conſtitui inter me & omnē carnem ſuper terram. Erant ergo filij Noë, qui egreſsi ſunt de Arca, Sem, Cham,& Iapheth, porrò Cham, ipſe eſt pater Chanaan. Tres iſti, filij ſunt Noë:& ab his diſſeminatū eſt omne genus hominū ſuper vniuerſam terrā. Cœpitq; Noë, vir agricola exercere terrā,& plantauit vineam. Bibenſq; vinum inebriatus eſt,& nudatus eſt in tabernaculo ſuo. Quod cū vidiſſet Chā, pater Chanaā, verēda ſcilicet patris ſui eſſe nudata, nuntiauit duobus fratribus ſuis foras. At verò Sem,& Iapheth, pallium impoſuerunt humeris ſuis,& incedentes retrorſum, operuerunt verenda patris ſui: facieſq; eorū auerſæ erant,& patris virilia non viderunt. Euigilans autē Noë ex vino, cùm didiciſſet quæ fecerat ei filius ſuus minor, ait, Maledictus Chanaā, ſeruus ſeruorū erit fratribus ſuis. Dixitq;, Benedictus Dñs Deus Sem, ſit Chanaan ſeruus eius. Dilatet Deus Iapheth, & habitet in tabernaculis Sē, ſitq; Chanaan ſeruus eius. Vixit autē Noë, poſt diluuium trecentis quinquaginta annis, & impleti ſunt omnes dies eius nongentorum quinquaginta annorum:& mortuus eſt.

Secundum Ioannem. Lect. ij.

cap. AMen amen dico vobis, ſi quis ſermo-
8. nem meum ſeruauerit mortem nō vi-
F debit in æternū. Dixerūt ergo Iudæi, Nunc cognouimus, quia dæmonium habes. Abraham mortuus eſt,& prophetæ:& tu dicis, Si quis ſermonem meū ſeruauerit, nō guſtabit mortem in æternum. Nunquid tu maior es patre noſtro Abraham, qui mortuus eſt, & prophetæ mortui ſunt? Quem teipſum facis? Reſpondit Ieſus, Si ego glorifico meipſum, gloria mea nihil eſt. eſt pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis, Quia Deus noſter eſt.& non cognouiſtis eū, ego autem noui eum. Et ſi dixero quia non ſcio eum: ero ſimilis vobis, mendax. Sed ſcio eū, & ſermonem eius ſeruo. Abraham pater veſter exultauit vt videret diem meū:& vidit & gauiſus eſt. Dixerunt ergo Iudæi ad eū, Quinquaginta annos nondū habes, & Abraham vidiſti? Dixit eis Ieſus, Amen amen dico vobis, antequàm Abraham fieret, ego ſum. Tulerunt ergo lapides vt iacerēt in eū: Ieſus autem abſcondit ſe,& exiuit de tēplo.

Et præteriens Ieſus, vidit hominem cæcum cap.
à natiuitate:& interrogauerūt eum diſcipu- 9.
li eius, Rabbi, quis peccauit, hic aut parentes A
eius, vt cæcus naſceretur? Reſpondit Ieſus, Neque hic peccauit, neque parentes eius: ſed vt manifeſtentur opera dei in illo, Me oportet operari opera eius qui miſit me, donec dies eſt: venit nox, quādo nemo poteſt operari. quandiu ſum in mundo, lux ſum mūdi. Hoc cùm dixiſſet, expuit in terram,& fecit lutum ex ſputo,& liniuit lutum ſuper oculos eius,& dixit ei, Vade, laua in natatoria Siloe, quod interpretatur, miſſus. Abijt ergo & lauit:& venit videns. Itaq; vicini, & qui viderāt eum prius, quia mendicus erat, dicebāt, Nónne hic eſt qui ſedebat & mendicabat? Alij dicebant, Quia hic eſt. Alij autem, Nequaquam, ſed ſimilis eſt ei. Ille verò dicebat, Quia ego ſum. Dicebant ergo ei, Quomodo aperti ſunt tibi oculi? Reſpondit, Ille homo qui dicitur Ieſus, lutum fecit, & vnxit oculos meos,& dixit mihi, Vade ad natatoriam Siloe:& laua. Et abij, & laui, & video. Et dixerunt ei, Vbi eſt ille? Ait, Neſcio. Adducunt ad Phariſæos eum qui cæcus fuerat. Erat autem Sabbatum, quando lutum fecit Ieſus, & aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum Phariſæi quomodo vidiſſet. Ille autem dixit eis, Lutum mihi poſuit ſuper oculos,& laui, & video. Dicebant ergo ex Phariſæis quidam, Non eſt hic homo à deo, qui Sabbatum non cuſtodit. Alij autem dicebant, Quomodo poteſt homo peccator hæc ſigna facere? Et ſchiſma erat inter eos.

Tertia lectio ſecundum Matthæum.

cap. 8. IN illo tempore, Cùm intrasset Iesus Capharnaum accessit ad eũ centurio rogãs eum & dicens, Dñe, puer meus iacet paralyticus in domo, & male torquetur. Et ait illi Iesus, Ego veniã, & curabo eum. Et reliq.

Homilia sancti Augustini episcopi.

VIdeamus vtrũ de seruo cẽturionis sibi Matthæus Lucasq; consentiat. Matthæus enim dicit: Accessit ad eum centurio, rogans eum, & dicẽs, Puer meus iacet in domo paralyticus. Cui videt̃ repugnare quod Lucas ait, Et cùm audisset de Iesu: misit ad eum seniores Iudæorum: rogans eum vt descẽderet, & sanaret seruum eius. At illi cùm venissent ad Iesum rogabant eum solicitè dicentes ei: quia dignus est vt hoc ei præstes: diligit enim gentẽ nostram: & synagôgam ipse ædificauit nobis. Iesus autem ibat cum illis. Et cùm iam non longè essent à domo, misit ad eum cẽturio amicos dicens, Domine, noli vexari. Non enĩ sum dignus, vt intres sub tectum meũ: propter quod & meipsum non sum dignum arbitratus vt veniremad te: sed dic verbo, & sanabitur puer meus. Si enĩ ita hoc gestũ est, quomodo erit verum quod Matthæus narrat: Accessit ad eum quidam centurio: cum ipse nõ accesserit, sed amicos miserit? Nisi diligenter aduertentes intelligamus. Matthæum non omnino deseruisse vsitatum modum loquendi. Non enim solum dicere solemus accessisse aliquem, etiã antequam perueniat illuc quò dicitur accessisse. Vnde etiam dicimus, parum accessit vel multum accessit eò quò appetit peruenire. Verũetiam ipsa præuentione cuius adipiscendi causa acceditur, dicimus plerunque factum: & si eum ad quem peruenit non videat ille qui peruenit: cùm per amicum peruenit ad aliquẽ, cuius ei fauor est necessarius.

Oratio.

DEus, qui culpa offenderis, pœnitentia placaris: preces populi tui supplicantis propitius respice: & flagella tuæ iracundiæ, quę pro peccatis nostris meremur, auerte: Per dominum nostrum Iesum Christum.

Feria vj. post diem Cinerum, ex Genesi. Lectio prima.

HAe sunt generationes filiorum Noë, Sem, Cham, & Iapheth: natiq; sunt eis filij post diluuiũ. Filij Iapheth: Gomer, & Magog, & Madai, & Iauan, & Thubal, & Mosoch, & Thiras. Porrò filij Gomer, Ascenez, & Riphath, & Thogorma. Filij autem Iauan: Elisa, & Tharsis, Cethim, & Dodanim. Ab his diuisæ sunt insulæ gentiũ in regionibus suis, vnusquisq; secundum linguam suam & familias in nationibus suis. Filij autem Cham: Chus, & Mesraim, & Phut, & Chanaan. Filij autem Chus, Saba, & Euila, & Sabatha, & Regma, & Sabathacha. Filij Regma: Saba, & Dadan. Porrò Chus genuit Nemrod: ipse cœpit esse potẽs in terra, & erat robustus venator corã dño. ab hoc exiuit prouerbium, Quasi Nemrod, robustus venator coram domino, Fuit autẽ principiũ regni eius Babylon, & Arach, & Achad, & Chalanne, in terra Sennaar. De terra illa egressus est assur, & ędificauit Niniuen, & plateas ciuitatis, & Chale. Resen quoq; inter Niniuen, & Chale: hęc est ciuitas magna. At verò Mesraim genuit Ludim, & Anamim, & Laabim, & Nephtuim, & Phethrusim, & Chasluim: de quibus egressi sunt Philisthijm, & Caphthorim. cap. 10. A.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

DIcunt ergo cæco iterũ, Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit, Quia propheta est. Non crediderunt ergo Iudęi de illo quia cæcus fuisset & vidisset: donec vocauerunt parẽtes eius qui viderat, & interrogauerunt eos, dicẽtes, Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cęcus natus est? Quomodo ergo nunc videt? Responderunt eis parentes eius, & dixerũt, Scimus quia hic est filius noster, & quia cęcus natus est: quomodo autẽ nunc videat nescimus, aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus. ipsum interrogate: ætatẽ habet: ipse de se loquatur. Hęc dixerunt parentes eius, q̃m timebãt Iudęos: iam enim conspirauerãt Iudęi, vt si quis eum confiteretur esse Christũ, extra synagôgam fieret. Propterea parẽtes eius dixerunt, Quia ętatem habet, ipsum interrogate. Vocauerunt ergo rursum homi- cap. 9. D

nem qui fuerat cęcus,& dixerũt ei, Da gloriam Deo. nos scimus quia hic homo, peccator est. Dixit ergo eis ille, Si peccator est, nescio. vnum scio, quia cęcus cũ essem, modò video. Dixerunt ergo illi, Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos? Respõdit eis, Dixi vobis iam,& audistis: quid iterum vultis audire? nunquid & vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei:& dixerũt, Tu discipulus illius sis: nos autem, Moysi discipuli sumus. Nos scimus quia Moysi loquutus est Deus: hunc autẽ nescimus vnde sit. Respondit ille homo,& dixit eis. In hoc eñ mirabile est, quia vos nescitis vnde sit, & aperuit meos oculos. Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis dei cultor est,& voluntatẽ eius facit, hũc exaudit. A seculo nõ est auditũ quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quicquã. Respõderunt,& dixerũt ei. In peccatis natus es totus:& tu doces nos? Et eiecerũt eum foras. Audiuit Iesus, quia eiecerunt eum foras:& cùm inuenisset eum, dixit ei, Tu credis in filium Dei? Respõdit ille,& dixit, Quis est domine, vt credam in eum? Et dixit ei Iesus, Et vidisti eum:& qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait, Credo domine. Et procidens adorauit eum. Et dixit ei Iesus, In iudicium ego in hunc mundum veni: vt qui non vident videant,& qui vident cæci fiant. Et audierũt quidã ex Pharisæis, qui cum ipso erant:& dixerunt ei, Nunquid & nos cæci sumus? Dixit eis Iesus, Si cęci essetis, nõ haberetis peccatum. nunc verò dicitis, Quia videmus. Peccatum ergo vestrum manet.

Tertia Lectio secundum Matthæum.

cap. 5. C IN illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis, Audistis quia dictum est antiquis: Diliges proximum tuum,& odio habebis inimicum tuum. Et reliqua.

Homilia Origenis.

SIcut illa alia præcepta data eis fuerãt in lege: sic & hoc? Sicut enim in dimittendas vxores iussum fuerat vt eas nõ interficerent: sic & ad odiendũ inimicum mandatum fuit, vt & amicũ non odissent. Cõcessa sunt autẽ ista populo illi veteri, adhuc rudi & infirmo: quanquam inimicus qui odio habẽdus dicitur, iuxta subtiliorẽ intellectum diabolus posit intelligi. Cæterũ in euãgelio quod lege veteri longè excellẽtius & perfectius est: quid magister perfectionis dicat, audiamus. Ait enim discipulis suis, Diligite inimicos vestros, benedicite maledicẽtibus vobis:& benedicite his qui oderunt vos:& orate pro persequentibus vos. Secundũ legem, diliges proximũ tuũ,& odies inimicum tuũ. Et secundũ euangeliũ, inimicũ & proximum diliges. Diligite inimicos vestros. Imperfectionẽ legis euãgeliũ adimpleuit. Infirmitatẽ eorũ qui sub circũcisione erãt hi qui sub gratia fuerunt cõfirmauerũt: quibus velut firmissimis & perfectis viris, dñs hoc mandabat dicẽs, Diligite inimicos vestros: vos mansueti: vos mites: vos benigni: vos immaculati: vos imitatores mei. Vos me sequẽtes, vos diligite inimicos vros, siue paganos idolorũ cultores, siue hęreticos ĩfideles. Isti eñ sunt inimici vestri: isti sunt veritatis aduersarij. orõ.

INchoata ieiunia quæsumus Dñe benigno fauore prosequere: vt obseruãtiam, quam corporaliter exhibemus, mẽtibus etiã synceris exercere valeamus. Per dominum.

Aduertẽdũ quòd in hac sexta Feria dicit Matutinũ cum suis Laudibus ꝑ defunctis.

Sabba. post diẽ Cinerũ Ex genesi. Lec. j.

CHanaan autẽ genuit Sidõnem primogenitũ suum, Hethæum & Iebusæum & Amorhæum,& Gergesæũ,& Heuæum, & Aracæum, Sinæum,& Aradium, Samaræum,& Hamathæum:& per hos disseminati sunt populi Chananæorũ. Factiq; sunt termini Chanaan, veniẽtibus à Sidõne Geraram, vsque ad Gazam, donec ingrediaris Sodomam,& Gomorrham,& Adamam, & Seboim, vsq; Lasa. Hi, filij Cham in cognationibus,& linguis,& generationibus, terrisq; & gentibus suis. De Sem, quoq; nati sunt, patre omnium filiorum Heber, fratre Iapheth maiore. Filij Sem: Aelam,& Assur,& Arphaxad, Lud,& Aram. Filij Arã: Hus,& Hul,& Gether,& Mes. At verò Arphaxad, genuit Sale, de quo ortus est He cap. 10. C

ber. Natiq́ȝ sunt Heber filij duo. nomen vni Phaleg, eo quòd in diebus eius diuisa sit terra: & nomē fratris eius Iectan. Qui Iectan genuit Elmodad, & Saleph, & Asarmoth, Iare, & Adoram, & Vzal, & Decla, & Hebal, & Abimael, Saba, & Ophir, & Euia, & Iobab. omnes isti, filij Iectan. Et facta est habitatio eorum de Messa pergentibus vsq́ȝ Sephar montem oriētalem. Isti filij Sem, secundum cognationes & linguas & regiones in gentibus suis. Hæ familiæ filiorum Noë iuxta populos & natiões suas. Ab his diuisæ sunt gentes in terra post diluuium.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

cap. 10. A AMen amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascēdit aliunde: ille fur est & latro. Qui autē intrat per ostium: pastor est ouium. Huic ostiarius aperit: & oues vocem eius audiunt: & proprias oues vocat nominatim, & educit eas. Et cùm proprias oues emiserit, ante eas vadit, & oues illū sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alienū autē non sequūtur, sed fugiunt ab eo: quia non nouerūt vocem alienorum. Hoc prouerbium dixit eis Iesus. Illi autem non cognouerūt, quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum Iesus, Amē amē dico vobis, quia ego sum ostiū ouiū. Omnes quotquot venerunt, fures sunt & latrones: sed nō audierūt eos oues. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, saluabitur: & ingredietur & egredietur, & pascua inueniet. Fur non venit, nisi vt furetur & mactet & perdat. Ego veni vt vitam habeant, & abundantius habeāt. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suā dat pro ouibus suis. Mercenarius autē & qui nō est pastor, cuius non sunt oues propriæ, videt lupum veniētem, & dimittit oues, & fugit, & lupus rapit: & dispergit oues. mercenarius autē fugit, quia mercenarius est: & non pertinet ad eum de ouibus. Ego sum pastor bonus: & cognosco meas, & cognoscunt me meæ. Sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem: & animā meam pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo quæ non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet vnū ouile & vnus pastor. Propterea me diligit pater, qa ego pono animā meam, vt iterum sumam eam. Nemo tollit eam à me: sed ego pono eam à meipso. Potestatē habeo ponēdi eam: & potestatē habeo iterum sumēdi eam. Hoc mādatum accepi à patre meo. Dissensio iterū facta est inter Iudæos propter sermones hos. Dicebant autē multi ex ipsis, Dæmoniū habet & insanit: quid eum auditis? Alij dicebāt, Hæc verba non sunt dæmonium habētis. nunquid dæmonium potest cæcorum oculos aperire?

Tertia Lectio secundum Marcum.

IN illo tēpore: Cùm sero esset factū, erat nauis in medio mari: & ipse solus in terra. Et reliqua. cap. 6.

Homilia Bedæ presbyteri.

ET cùm dimisisset eos, abijt in montē solus orare. Non omnis qui orat, ascēdit in montem. Est enim oratio quæ peccatū facit. Sed bene orat, qui deū orādo quærit: hic à terrenis ad superiora progrediēs, verticem curiæ sublimioris ascendit. Qui verò de diuitijs, aut de honore seculi, aut certè de inimici morte solicitus obsecrat, ipse in infimis iacēs, viles ad deū preces mittit. Orat autem dn̄s, nō vt pro se obsecret, sed vt pro me impetret. Nā & si omnia posuerit pater in potestate filij: filius tamen vt formam hominis impleret, obsecrādum patrē putat esse ꝓ nobis, quia noster aduocatus est. Aduocatum (inquit) habemus apud patrem dominū Iesum Christū. Si aduocatus est, debet pro nostris interuenire peccatis. Nō ergo quasi infirmus: sed quasi pius obsecrat. Vis scire ꝙ omnia quæ velit possit? & aduocatus & iudex est. In altero, pietatis officium: in altero, insigne est potestatis. Et cùm sero esset factum, erat nauis in medio mari, & ipse solus in terra vidēs eos laborantes in remigando: erat enim ventus cōtrarius eis. Labor discipulorum in remigando, & contrarius eis ventus, labores sanctæ ecclesiæ varios designant: quæ inter vndas seculi aduersantis & immundorum flatus spirituum ad quietem patriæ cælestis, quasi ad fidā litoris stationem peruenire conatur. Oratio.

ADeſto domine ſupplicationibus noſtris: & concede, vt hoc ſolenne ieiunium quod animabus corporibusꝗ curandis ſalubriter inſtitutum eſt, deuoto ſeruitio celebremus: per dominum noſtrum.

Ab hoc Sabbato incluſiuè vſꝗ ad Paſcha, Veſperæ dicũtur ante cœnã meridianam in omnibus diebus etiam feſtiuis, exceptis Dominicis, in quibus dicuntur hora conſueta.

Dominica prima Quadrageſimæ, Ex Geneſi. Lectio prima.

cap. 11. A ERat autẽ terra labij vnius, & ſermonẽ eorũdem. Cumꝗ ꝓficiſcerẽtur de oriẽte, inuenerũt cãpũ in terra Sennaar, & habitauerunt in eo. Dixitꝗ alter ad ꝓximũ ſuũ, venite, faciamus lateres, & coquamus eos igni. Habuerũtꝗ lateres ꝓ ſaxis, & bitumẽ pro cęmẽto: & dixerũt, Venite, faciamus nobis ciuitatẽ & turrim, cuius culmẽ pertĩgat ad cælũ, & celebremus nomen noſtrũ antequã diuidamur in vniuerſas terras. Deſcendit aũt dñs vt videret ciuitatẽ & turrim quã ædificabãt filij Adã, & dixit, Ecce, vnus eſt populus, & vnũ eſt labiũ oĩbus: cœperuntꝗ hoc facere, nec deſiſtẽt à cogitatiõibus ſuis, donec eas opere cõpleãt. Venite igit̃, deſcẽdamus & cõfundamus ibi linguam eorũ: vt nõ audiat vnuſquiſꝗ vocem ꝓximi ſui. Atꝗ ita diuiſit eos dñs ex illo loco in vniuerſas terras, & ceſſauerũt ædificare ciuitatẽ. Et idcirco vocatum eſt nomen eius Babel, quia ibi cõfuſum eſt labiũ vniuerſæ terræ: & inde diſperſit eos dñs ſuper faciẽ cũctarum regionũ. Hæ ſunt generationes Sem. Sem erat cẽtum annorũ, qñ genuit Arphaxad, biennio poſt diluuium. Vixitꝗ Sem poſtquàm genuit Arphaxad, quingentis annis, & genuit filios & filias. Porrò Arphaxad vixit triginta quinꝗ anns, & genuit Sale. Vixitꝗ Arphaxad poſtquam genuit Sale, quadringẽtis tribus annis: & genuit filios & filias. Sale quoꝗ vixit triginta annis, & genuit Heber. Vixitꝗ Sale poſtꝗ genuit Heber, quadringentis tribus annis, & genuit filios & filias.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

cap. 10. E FActa ſunt aũt encænia in Ieroſolymis: & hyems erat. Et ambulabat Ieſus in tẽplo, & porticu Salomonis. Circundederunt ergo eum Iudæi, & dicebãt ei, Quouſꝗ animam noſtram tollis? ſi tu es Chriſtus, dic nobis palàm. Reſpondit eis Ieſus, Loquor vobis: & non creditis. Opera quæ ego facio in nomine patris mei, hæc teſtimonium perhibent de me: ſed vos nõ creditis, quia nõ eſtis ex ouibus meis. Oues meæ vocem meam audiunt: & ego cognoſco eas, & ſequuntur me: & ego vitam ęternam do eis: & nõ peribunt in æternum, & nõ rapiet eas quiſquã de manu mea. Pater meus qui dedit mihi, maior omnibus eſt: & nemo poteſt rapere de manu patris mei. Ego & pater vnum ſumus. Suſtulerunt ergo lapides Iudæi, vt lapidarent eum. Reſpõdit eis Ieſus, Multa bona opera oſtendi vobis ex patre meo: ꝓpter quod eorum opus me lapidatis? Reſponderunt ei Iudæi, De bono opere nõ lapidamus te, ſed de blaſphemia, & quia tu homo cùm ſis, facis teipſum deum. Reſpondit eis Ieſus, Nónne ſcriptũ eſt in lege veſtra, Ego dixi, dij eſtis? Si illos dixit deos, ad quos ſermo Dei factus eſt, & nõ poteſt ſolui ſcriptura: quem pater ſanctificauit & miſit in mũdum, vos dicitis, Quia blaſphemas: quia dixi, filius dei ſum? Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi. Si autẽ facio: & ſi mihi non vultis credere, operibus credite, vt cognoſcatis & credatis quia pater in me eſt, & ego in patre. Quærebãt ergo eum apprehendere: & exiuit de manibus eorũ. Et abijt iterum trans Iordanẽ in eũ locũ vbi erat Ioannes bapizans primùm: & manſit illic. & multi venerunt ad eum, & dicebant, Quia Ioannes quidem ſignũ fecit nullum. Omnia autem quæcunꝗ dixit Ioannes de hoc, vera erant. Et multi crediderunt in eum.

Secundum Matthæum. Lect. iij.

INillo tẽpore: Ductus eſt Ieſus in deſertum à ſpiritu vt tentaretur à diabolo. Et cùm ieiunaſſet quadraginta diebus & quadraginta noctibus, poſtea eſurijt. Et reliq. cap. 4.

Homilia ſancti Gregorij papæ.

DVbitari à quibuſdã ſolet, à quo ſpiritu ſit Ieſus ductus in deſertum propter hoc quod ſubditur, Aſſumpſit eum diabolus

lus in sanctam ciuitatem. & rursum assumpsit eum in monte excelsum valde. Sed verè & absq; vlla quæstione conuenienter accipitur, vt à sancto Spiritu in desertum duct⁹ credatur: vt illuc eum suus spiritus duceret, vbi hūc ad tentandū spiritus malignus inueniret. Sed ecce, cùm dicitur Deus homo vel in excelsum montē vel in sanctam ciuitatem assumptus à diabolo: mens refugit, humanę hoc audire aures expauescunt. Cùm tamen non esse incredibilia ista cognoscimus, si in illo & alia facta pēsamus. Certè iniquorum omnium diabolus caput est: & huius capitis membra sunt omnes iniqui. An nō diaboli membrū Pilatus fuit? An nō diaboli membra Iudęi persequētes, & milites crucifigentes fuerūt? Quid ergo mirū si se ab illo permisit in montē duci & tentari, qui se pertulit etiam à membris illius crucifigi? Non est ergo indignū redemptori nrō, quòd tentari voluit qui venerat occidi. Iustū quippe erat, vt sic tentationes nostras, suis tentationibus vinceret, sicut mortem nostram venerat sua morte superare. Oratio.

DEus, qui ecclesiam tuam annua quadragesimali obseruatione purificas: præsta familiæ tuæ, vt quod à te obtinere abstinendo nititur, hoc bonis operibus exequatur: Per dominum nostrum.

Feria.v. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 11. C VIxit autem Heber trigintaquatuor annis & genuit Phaleg. Et vixit Heber postquam genuit Phaleg, quadringentis triginta annis, & genuit filios & filias. Vixit quoq; Phaleg triginta ānis, & genuit Reu. Vixitq; Phaleg postquā genuit Reu, ducentis nouem annis, & genuit filios & filias. Vixit autē Reu trigintaduobus annis, & genuit Sarug. Vixit quoq; Reu postquàm genuit Sarug, ducentis septē annis: & genuit filios & filias. Vixit verò Sarug triginta annis, & genuit Nachor. Vixitq; Sarug postquàm genuit Nachor, ducētis annis: & genuit filios & filias. Vixit aūt Nachor viginti nouē annis, & genuit Thare. Vixitq; Nachor postquàm genuit Thare, centū decem & nouem annis; & genuit filios & filias. Vixitq; Thare septuaginta annis: & genuit Abram & Nachor & Aran. Hæ sunt autē generationes Thare, Thare genuit Abram, Nachor, & Aran. Porrò Aran genuit Lot. Mortuusq; est Aran ante Thare patrē suū, in terra natiuitatis suæ in Vr Chaldæorum. Duxerunt autē Abram & Nachor vxores: nomē vxoris Abram Sarai: & nomē vxoris Nachor, Melcha filia Aran patris Melchæ & pr̄is Ieschæ. Erat aūt Saraái sterilis, nec habebat liberos. Tulit itaq; Thare Abrā filiū suū, & Lot filiū Aran filium filij sui, & Sarai nurū suam, vxorē Abram filij sui, & eduxit eos de Vr Chaldæorum, vt irēt in terrā Chanaan: veneruntq; vsq; Haran, & habitauerunt ibi. Et facti sunt dies Thare ducētorū quinq; annorum, & mortuus est in Haran.

Secundum Ioannem. Lect. ij.

ERat autem quidā languens Lazarus à Bethania, de castello Mariæ & Marthæ sororū eius. Maria autē erat quæ vnxit dn̄m vnguēto, & extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur. Miserūt ergo sorores eius ad eum, dicētes, Domine, ecce quem amas, infirmatur. Audiens autem Iesus, dixit eis, Infirmitas hæc non est ad mortē, sed pro gloria dei: vt glorificetur filius dei per eā: Diligebat autē Iesus Marthā, & sororem eius Mariam, & Lazarum. Vt ergo audiuit quia infirmabatur, tūc quidē mansit in eodem loco, duobus diebus, deinde post hęc dicit discipulis suis, Eamus in Iudæam iterum. Dicunt ei discipuli, Rabbi, nūc quærebant te Iudæi lapidare: & iterū vadis illuc? Respondit Iesus, Nōnne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die, nō offendit: quia lucem huius mundi videt. si autem ambulauerit in nocte, offendit: quia lux nō est in eo. Hæc ait: & post hæc dicit eis, Lazarus amicus noster dormit: sed vado vt à somno exuscitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius, Dn̄e, si dormit, saluus erit. Dixerat autem Iesus de morte eius: illi autē putauerunt quia de dormitione somni, diceret. Tunc ergo Iesus dixit eis manifestè, Lazarus mortuus est: & gaudeo ꝓpter vos vt credatis, quoniā non eram ibi: sed eamus cap. 11. A

ad eum, Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos, Eamus & nos, & moriamur cum eo. Venit itaque Iesus: & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. Erat autem Bethania iuxta Ierosolymã quasi stadijs quindecim. Multi autem ex Iudæis venerãt ad Martham & Mariam, vt consolarentur eas de fratre suo.

Secundum Matthæum. Lect.iij.

cap. 15. IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Cùm venerit filius hominis in maiestate sua, & oẽs angeli eius cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis suæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes. Et reliq.

Homilia sancti Augustini episcopi.

CVm autẽ venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes angeli eius cũ eo: tunc sedebit in sede maiestatis suæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes: & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oues ab hœdis: & statuet oues quidem à dextris, hœdos autem à sinistris. Tunc dicet eis qui a dextris eius erunt, Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Vbi lumẽ indeficiens: vbi gaudium sempiternum: vbi vita perennis & immortalis: & lætitia sempiterna, cum angelis & apostolis. Vbi lux lucis & fons luminis. Vbi ciuitas sanctorũ Ierusalem cælestis. Vbi conuentus martyrum & patriarcharum cum Abraham, Isaac & Iacob, & sanctorũ omniũ. Vbi dolor nullus, nec tristitia post gaudiũ. Vbi nox effugiet, senectus nõ apparebit. Vbi charitas inexplebilis. Vbi pax indiuidua. Vbi assistunt angeli & vniuersæ potestates. Vbi manna, id est cibus cælestis, & vita angelica. Et vt infinita in breui cõprehendã, Vbi omnis dolor & omne malũ nõ videbitur, & omne bonũ nõ deesse vnquam poterit. Tũc iusti ad hæc respondebũt dicẽtes, Dñe, cur tantam & talẽ nobis gloriã præparasti? Tunc & ipse eis respondebit, Pro misericordia vestra & fide. Pro hilaritate & patiẽtia. Pro longanimitate & mansuetudine, Pro veritate & iustitia. Pro cõtinentia & humilitate. Pro hospitalitate & affabilitate. Pro gaudio ad peregrinos & ignotos. Pro iustitia & sanctitate. Pro tristitia vestra, in malo proximi. Pro lætitia vestra in bonis eius. Pro gaudio vestro, in his qui nec sermonem otiosum de ore suo proferunt. Pro timore Dei, in his qui nec transgrediũtur pactum, iota vnum aut vnũ apicẽ de lege domini. Pro eo quòd non accepistis munera super innocẽtem, nec mendacium pro veritate.

Oratio.

COnuerte nos deus salutaris noster: & vt nobis ieiuniũ quadragesimale proficiat, mentes nostras cælestibus instrue disciplinis: Per dominũ nostrum.

Feria.iiij. Ex Genesi. Lectio prima.

DIxit autẽ Dominus ad Abram, Egredere de terra tua, & de cognatiõe tua, cap. 12.
& de domo patris tui, & veni in terrã quam A
mõstrauero tibi. Faciamque te in gentem magnam, & benedicã tibi, & magnificabo nomen tuũ, erisque benedictus. Benedicam benedicẽtibus tibi, & maledicam maledicentibus tibi atque in te benedicẽtur vniuersæ cognationes terræ. Egressus est itaque Abram, sicut præceperat ei dñs, & iuit cum eo Lot: septuagintaquinque annorũ erat Abram cũ egrederetur de Harã. Tulitque Sarai vxorem suã, & Lot filiũ fratris sui, vniuersamque substantiã quam possederãt, & animas quas fecerant in Harã: & egressi sunt vt irẽt in terram Canaan. Cumque venissent in eam, pertransiuit Abram terrã vsque ad locũ Sichen, & vsque ad conuallem illustrem. Chananæus autem tunc erat in terra. Apparuitque dominus Abram, & dixit ei, Semini tuo dabo terram hanc. Qui ædificauit ibi altare domino: qui apparuerat ei. Et inde transgrediens ad montem, qui erat contra orientem Bethel, tetẽdit ibi tabernaculum suum, ab occidente habens Bethel, & ab oriente Hai: ædificauit quoque ibi altare domino, & inuocauit nomen eius. Perrexitque Abram vadens & vltrà progrediens ad meridiem.

Secundum Ioannem. Lectio.ij.

MArtha ergo vt audiuit quia Iesus venit, occurrit illi: Maria autẽ domi se- cap. 11.
debat. Dixit ergo Martha ad Iesum, Domi- C
ne, si fuisses hic, frater meus nõ fuisset mor-

tuus: sed & nunc scio quia quæcunque popo-
sceris à deo, dabit tibi Deus. Dicit illi Iesus, Resurget frater tuus. Dicit ei Martha, Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dixit ei Iesus, Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me: etiã si mortuus fuerit, viuet: & omnis qui viuit & credit in me, nõ morietur in æternum. Credis hoc? Ait illi, Vtique dñe: ego credidi quia tu es Christus filius Dei viui qui in hunc mundum venisti. Et cùm hæc dixisset, abijt, & vocauit Mariam sororẽ suam silentio, dicens, Magister adest, & vocat te. Illa vt audiuit, surgit citò & venit ad eum. nondũ enim venerat Iesus in castellũ: sed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei Martha. Iudęi ergo qui erant cũ ea in domo, & consolabantur eam, cùm vidissent Maria quia citò surrexit & exijt, sequuti sunt eam, dicẽtes, Quia vadit ad monumentum vt ploret ibi. Maria ergo cũ venisset vbi erat Iesus, videns eum, cecidit ad pedes eius, & dicit ei, domine, si fuisses hîc, non esset mortuus frater meus. Iesus ergo vt vidit eam plorantẽ, & Iudæos qui venerãt cũ ea plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum, & dixit, Vbi posuistis eum? Dicũt ei, Domine, veni & vide. Et lachrymatus est Iesus. Dixerunt ergo Iudæi, Ecce, quomodo amabat eum. Quidam autẽ ex ipsis dixerunt, Non poterat hic qui aperuit oculos cæci nati, facere vt hic nõ moreretur? Iesus ergo rursum fremens in semetipso venit ad monumentũ. erat autẽ spelunca, & lapis superpositus erat ei. Ait Iesus, Tollite lapidẽ. Dicit ei Martha, soror eius q mortuus fuerat, Domine, iam fœtet, quatriduanus est enim. Dicit ei Iesus, Nonne dixi tibi quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?

Secundum Matthęum. Lect.iij.

cap. 21. IN illo tempore: Cùm intrasset Iesus Ierosolymam: commota est vniuersa ciuitas dicens, Quis est hic? Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

ET venit Ierosolymã: & cùm introisset templum, cœpit eijcere vendentes & ementes de templo: & mẽsas nummulariorum, & cathedras vẽdentiũ columbas euertit. Quod maledicendo ficum infructuosam per figuram fecit dominus: hoc idem mox apertè ostẽdit, eijciendo improbos de tẽplo. Neque enim aliquid peccauerat arbor, quæ esuriẽte domino poma nõ habuit, quorum necdum tẽpus aduenerat. Sed peccauere sacerdotes, qui in domo Dñi secularia negotia gerebant, & fructum pietatis, quę debuerant, quemque in eis dñs esuriebat, ferre recusabant. Arefecit dominus arborem maledictam, vt hoĩes hoc videntes, siue audientes, multò magis intelligerent se diuino cõdẽnãdos esse iudicio, si absque operum fructu de plausu tantũ sibi religiosi sermonis, velut de sonitu & blãdimento viridãtium gloriaretur foliorum. Verũ quia nõ intellexerunt: cõsequenter in ipsos districtionẽ emeritæ vltionis exercuit, Eiecitque cõmercia rerũ humanarum de templo illo: quo diuina res tãtùm agi, hostias & oblationes deo offerri, verbũ dei legi, audiri, & decantari, præceptũ erat. Et quidẽ credendum est quòd ea tantũ vẽdi & emi repererat in templo, quæ ad ministerium tẽpli eiusdẽ necessaria erant: iuxta hoc quod aliàs factum legimus, cùm idẽ templũ ingrediẽs inuenit in eo ementes & vendentes oues & boues & columbas. Quæ nimirũ omnia nõ nisi vt offerrẽtur in domo dñi vendebantur: eos qui de longè venerant ab indigenis comparare credẽdum est. Oratio.

REspice domine familiam tuam: & præsta, vt apud te mens nostra tuo desiderio refulgeat, quæ se carnis maceratione castigat. Per dominum nostrum.

Feria.iiij. Ex Genesi. Lectio prima.

FActa est autẽ fames in terra: descẽditque Abrã in Aegyptũ, vt peregrinaretur cap. 12. C
ibi: pręualuerat enim fames in terra. Cumque propè esset vt ingrederetur Aegyptum, dixit Sarai vxori suæ, Noui quòd pulchra sis mulier: & quòd cùm viderint te Aegyptij, dicturi sunt, Vxor illius est. & interficient me, & te reseruabunt. Dic ergo, obsecro te, quòd soror mea sis, vt bene sit mihi propter te, & viuat anima mea ob gratiam tui. Cùm itaque ingressus esset Abram Aegyptum, viderunt Aegyptij mulierem quòd

esset pulchra nimis. Et nuntiauerunt principes Pharaoni, & laudauerunt eam apud illum: & sublata est mulier in domum Pharaonis, Abram verò, bene vsi sunt propter illam. Fuerūtque ei oues & boues & asini & serui, & famulæ & asinæ & cameli. Flagellauit autem dominus Pharaonem plagis maximis, & domum eius propter Sarai vxorem Abram. Vocauitque Pharao Abram, et dixit ei, Quidnam est hoc quod fecisti mihi? quare non indicasti mihi quòd vxor tua esset? Quam ob causam dixisti esse sororē tuam, vt tollerem eam mihi in vxorem? nunc igitur, ecce coniunx tua, accipe eam, & vade. Præcepitque Pharao super Abram viris: & eduxerunt eum & vxorem illius, & omnia quæ habebat.

Secundum Ioannem. Lect. ij.

cap. 11. E

TVlerūt ergo lapidem. Iesus autem eleuatis sursum oculis dixit, Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me: ego autem sciebā quia semper me audis, sed propter populum qui circunstat, dixi, vt credant quia tu me misisti. Hæc cùm dixisset, voce magna clamauit, Lazare, veni foras. Et statim prodijt qui fuerat mortuus, ligatus manus & pedes institis, & facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus, Soluite eum, & sinite abire. Multi ergo ex Iudæis qui venerant ad Mariam & Martham, & viderant quæ fecit Iesus, crediderunt in eum. quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quæ fecit Iesus. Collegerunt ergo pōtifices & Pharisæi concilium, & dicebant, Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, & venient Romani, & tollent nostrum locum & gentem. Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine, cùm esset pontifex anni illius, dixit eis, Vos nescitis quicquam, nec cogitatis: quia expedit nobis vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Hoc autem à semetipso non dixit: sed cùm esset pontifex anni illius, prophetauit, quòd Iesus moriturus erat pro gente: & nō tantùm pro gente, sed vt filios dei qui erant dispersi, cōgregaret in vnum. Ab illo ergo die, cogitauerūt vt interficerent eum. Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudæos, sed abijt in regionem iuxta desertum in ciuitatem, quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat Pascha Iudæorum: & ascenderūt multi Ierosolymam de regione ante Pascha, vt sanctificarent seipsos. Quærebāt ergo Iesum: & colloquebantur adinuicem, in templo stantes, Quid putatis quia non venit ad diem festum istum? Dederant autem pontifices & Pharisæi mandatum, Vt si quis cognouerit vbi sit, indicet, vt apprehendant eum.

Secundum Matthæum. Lect. iij.

IN illo tēpore: accesserunt ad Iesum Scribæ & Pharisæi dicentes, Magister, volumus à te signum videre. Et reliqua. cap. 12.

Homilia sancti Augustini episcopi.

EA quę de sancto euāgelio recitata sunt, fratres mei, si omnia pertractare cupimus, vix tempus sufficit singulis: quāto magis ergo non sufficit omnibus? Ionam prophetam, qui deiectus in mari beluæ marinæ vtero exceptus est, & die tertio viuus euomitur, figurā gessisse saluatoris, qui passus est, & die tertia resurrexit, ipse saluator ostēdit. Accusatus est populus Iudæorū in comparatione Niniuitarum, quoniam Niniuitæ ad quos redarguēdos missus est Ionas propheta, agendo pœnitentiam iram Dei placauerunt, & misericordiam meruerunt. Ecce (inquit) plus quàm Ionas hic: volens intelligi seipsum, dominus Iesus. Audierunt illi seruum, & vias suas correxerunt: audierūt isti dominum, & cōtempserunt, & insuper occiderunt. Regina austri exurget (inquit) in iudicio cum generatione hac, & cōdēnabit eā. Venit enim à finibus terræ audire sapentiam Salomonis: & ecce plus quàm Salomon hic. Non fuit magnum Christo plus esse quàm Ionas, plus esse quàm Salomon: iste enim dominus, illi serui erant. Sed tamen quales sunt qui præsentem dominum contempserunt, quando alienigenæ seruos eius audierunt?

Oratio.

PReces nostras quæsumus domine clementer exaudi: & contra cuncta nobis aduersantia

aduersantia dexteram tuæ maiestatis extende: Per dominum nostrum.

Feria .v. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 11. ASceditergo Abram de Aegypto, ipse & vxor eius: & omnia quæ habebat, & Lot cum eo, ad australem plagam. Erat autē diues valde Abram, in possessione auri & argēti. Reuersusq; est per iter quo venerat, à meridie in Bethel, vsque ad locum vbi prius fixerat tabernaculum inter Bethel & Hai, in loco altaris quod fecerat prius, & inuocauit ibi nomen Domini. Sed, & Lot qui erat cum Abram, fuerunt greges ouium & tabernacula. Nec poterat eos capere terra, vt habitarent simul: erat quippe substantia eorū multa, & nequibāt habitare communiter. Vnde & facta est rixa inter pastores gregum Abram & Lot. Eo autem tēpore Chananæus & Pherezæus habitabant in terra illa. Dixit ergo Abrā ad Lot, Ne quæso sit iurgiū inter me & te, & inter pastores meos & pastores tuos: fratres enim sumus. Ecce vniuersa terra corā te est, recede à me, obsecro, si ad sinistram ieris, ego dexterā tenebo: si tu dexterā elegeris, ego ad sinistram pergam. Eleuatis itaq; Lot oculis, vidit omnem circa regionem Iordanis, quæ vniuersa irrigabatur antequā subuerteret dñs Sodomā & Gomorrham, sicut paradisus domini, & sicut Aegyptus venientibus in Segor. Elegitq; sibi Lot regionē circa Iordanem, & recessit ab oriente, diuisiq; sunt alterutrū à fratre suo. Abram habitauit in terra Chanaan: Loth verò moratus est in oppidis quæ erāt circa Iordanē, & habitauit in Sodomis. Homines autē Sodomitæ pessimi erant, & peccatores corā dño nimis. Dixitq; Dominus ad Abram postquam diuisus est ab eo Lot, Leua oculos tuos, & vide à loco in quo nūc es, ad aquilonem & meridiem, ad orientem & occidentem. Omnē terram quam conspicis, tibi dabo, & semini tuo vsq; in sempiternum. Faciamq; semē tuum sicut puluerē terræ: si quis potest hominum numerare puluerem terræ, semen quoq; tuum numerare poterit. Surge ergo, & perambula terrā in longitudine & latitudine sua: quia tibi daturus sum eam. Mouens igitur Abram tabernaculum suum, venit, & habitauit iuxta conuallem Mambre, quæ est in Hebron: ædificauitq; ibi altare Domino.

Secundum Ioannem. Lectio .ij.

IEsus ergo, ante sex dies paschæ venit Bethaniam, vbi Lazarus fuerat mortuus, quē suscitauit Iesus. Fecerunt autē ei cœnā ibi: & Martha ministrabat, Lazarus verò, vnus erat ex discūbentibus cum eo. Maria ergo accepit librā vnguēti nardi pisticæ pretiosi, & vnxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis: & domus impleta est ex odore vnguēti. Dixit ergo vnus ex discipulis eius, Iudas Iscariotes, qui erat eum tradi turus, Quare hoc vnguētū non venijt trecentis denarijs, & datū est egenis? Dixit autē hoc, non quia de egenis pertinebat ad eū: sed quia fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebātur, portabat. Dixit ergo Iesus, Sine illam, in diem sepulturæ meæ seruauit illud. Pauperes enī semper habetis vobiscum: me autē nō semper habetis. Cognouit ergo turba multa ex Iudæis quia illic est: & venerūt nō propter Iesum tantū, sed vt Lazarū viderent quem suscitauit à mortuis. Cogitauerunt autē principes sacerdotū, vt & Lazarū interficerent: quia multi propter illū abibāt ex Iudæis, & credebant in Iesum. In crastinū autem turba multa quæ venerat ad diem festum, cum audissent, quia venit Iesus Ierosolymam: acceperunt ramos palmarū, & processerūt obuiam ei: & clamabant, Hosanna, benedictus q̄ venit in nomine Dñi, rex Israël, Et inuenit Iesus asellum: & sedit super eum, sicut scriptū est, Noli timere filia Sion: ecce rex tuus venit sedens super pullū asinæ. Hæc non cognouerunt discipuli eius primùm: sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt quia hæc erant scripta de eo, & hæc fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat turba quæ erat cum eo quando Lazarum vocauit de monumento, & suscitauit eum à mortuis. Propterea & obuiam venit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisæi ergo dixerunt ad semetipsos, Videtis quia nihil proficimus?

cap. 12. A

ecce, mundus totus post eum abijt.

Secundum Matthæum. Lect.iij.

cap. 15. IN illo tempore: Egressus Iesus, secessit in partes Tyri & Sidonis. Et reliqua.

Homilia Origenis.

FRatres, dicet aliquis ex vobis, feci peccata multa & magna. Et quis ex nobis est qui non peccet? Tu dicis, Erraui super omnes homines: sufficit tibi in sacrificio ista confessio. Dic tu prior iniquitates tuas, vt iustificeris: & cognosce teipsum quoniam peccator es: habeas tristitiam cum conuerteris: esto moestus, & noli desperare: sed lachrymas compunctus effunde. Nunquid aliud fuit in meretrice, quàm lachrymarum effusio? Et ex hac profusione inuenit præsidium: & accepta fiducia accessit ad fontem misericordiæ dominum Iesum. Sed veniamus ad causam. Quid ergo est ô euangelista? Et inde transiens dominus, venit in partes Tyri & Sidonis: & ecce mulier Chananæa. Mira res ô Euangelista, Ecce mulier caput peccati, arma diaboli, expulsio paradisi, delicti mater, corruptio legis antiquæ. Et ecce mulier veniebat ad dominum Iesum. Mulier alienigena de Gentibus nouella plantatio. Mirum negotium. Iudæi fugiunt, Chananæa sequitur: domestici derelinquunt, alienigena adhæret: iungere ac proximare cupit. Ecce mulier de finibus illis egressa clamabat, dicens, Miserere mei domine fili Dauid: Mulier hæc, euangelista efficitur. Probauit enim diuini consilij sacramentum, quando & diuinam virtutem obsecrat, & carnis naturam confitetur dicens, Miserere mei domine fili Dauid. Oratio.

DEuotionem populi tui quæsumus domine benignus intende: vt qui per abstinentiam macerantur in corpore, per fructum boni operis reficiantur in mente: Per dominum nostrum Iesum Christum.

Feria.vj. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 14. A FActum est autem in illo tempore, vt Amraphel rex Sennaar, & Arioch rex Ponti, & Chodorlahomor rex Aelamitarum, & Thadal rex gentium inirent bellum contra Bara regem Sodomorum, & contra Bersa regem Gomorrhæ, & contra Senaab regem Adamæ, & contra Semeber regem Seboim, contraque regem Balæ, ipsa est Segor. Omnes hi conuenerunt in vallem Syluestrem, quæ nunc est mare salis. Duodecim enim annis seruierant Chodorlahomor, & tertiodecimo anno recesserunt ab eo. Igitur quartodecimo anno, venit Chodorlahomor, & reges qui erant cum eo: percusseruntque Raphaim in Astaroth Carnaim, & Zuzim cum eis, & Emim, in Saue Cariathaim, & Chorrhæos, in montibus Seir, vsque ad campestria Pharan, quæ est in solitudine. Reuersique sunt, & venerunt vsque ad fontem Misphat, ipsa est Cades: & percusserunt omnem regionem Amalecitarum, & Amorrhæorum: qui habitabant in Asasonthamar. Et egressi sunt rex Sodomorum, & rex Gomorrhæ, rexque Adamæ, & rex Seboim, necnon & rex Balæ, quæ est Segor: & direxerunt aciem contra eos in valle Syluestri, scilicet aduersus Chodorlahomor regem Aelamitarum, & Thadal regem gentium, & Amraphel regem Sennaar, & Arioch regem Ponti: quatuor reges aduersus quinque. Vallis autem Syluestris habebat puteos multos bituminis. Itaque rex Sodomorum, & rex Gomorrhæ terga verterunt, cecideruntque ibi: & qui remanserunt, fugerunt ad montem. Tulerunt autem omnem substantiam Sodomorum & Gomorrhæorum, & vniuersa quæ ad cibum pertinent, & abierunt: necnon & Lot, & substantiam eius, filium fratris Abram, qui habitabat in Sodomis.

Secundum Ioannem. Lectio.ij.

ERant autem quidam Gentiles ex his qui ascenderant vt adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat à Bethsaida Galilææ: & rogabant eum, dicentes, Domine, volumus Iesum videre. Venit Philippus, & dicit Andreæ. Andreas rursum & Philippus dixerunt Iesu. Iesus autem respondit eis, dicens, Venit hora, vt clarificetur filius hominis. Amen amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet. si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam, perdet eam: & qui cap. 12. C.

odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur: & vbi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi uministrauerit, honorificabit eum pater meus. Nūc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, saluifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc, Pater, clarifica nomē tuum. Venit ergo vox de cælo dicens. Et clarificaui, & iterū clarificabo. Turba ergo quæ stabat & audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alij autē dicebant, Angelus ei loquutus est. Respondit Iesus, & dixit, Non propter me hæc vox venit, sed ꝓpter vos. Nūc iudicium est mundi: nunc princeps huius mūdi eijcietur foras. Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum. hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus. Respondit ei turba, Nos audiuimus ex lege, quia Christus manet in æternum: & quomodo tu dicis, Oportet exaltari filium hominis? & quis est iste filius hominis? Dixit ergo eis Iesus, Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebræ comprehendant. & qui ambulat in tenebris, nescit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, vt filij lucis sitis.

Secundum Ioannem. Lect. ij.

cap. 5. IN illo tempore: Erat dies festus Iudæorum: & ascendit Iesus Ierosolymam. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

MIrum nō esse debet à Deo factum miraculum, mirū enim esset si homo fecisset. Magis gaudere quā mirari debemus, quia dominus noster & saluator Iesus Christus homo factus est, quàm quòd diuina miracula, inter homines Deus fecit. Plus est enim ad salutem nostram quod factum est propter homines, quàm quod fecit deus inter homines. Et plus est quòd vitia sanauit animarum nostrarum, quàm quòd sanauit languores corporum moriturorū. Sed quia ipsa anima nō eum nouerat, à quo sananda erat: & oculos habēs in carne vnde facta corporalia videret, nondū habebat sanos in corde, vnde Deum latentem cognosceret: fecit quod videri poterat: vt sanaret vnde videri non poterat. Ingressus est locū vbi iacebat multitudo magna languentiū, cæcorū, claudorum & Aridorum. Et cùm esset medicus & animarum & corporū, & venisset saluare omnes animas crediturorum, de illis languentibus vnū elegit quem sanaret: vt vnitatē significaret. Si mediocri corde & quasi humano captu & ingenio consideremus facientem: & quod ad potestatem pertinet nō magnum aliquid perfecit: & quod ad benignitatem parum fecit. Tot iacebāt, & vnus curatus est: cùm posset vno verbo omnes erigere.

Oratio.

ESto domine propitius plebi tuæ: & quā tibi facis esse deuotam, benigno refoue miseratus auxilio: Per dominum.

Hodie dicuntur septem psalmi.

Sabbato, Ex Genesi. Lectio prima.

ET ecce vnus qui euaserat, nuntiauit Abram Hebræo, qui habitabat in cōualle Mambre Amorrhæi, fratris Eschol, & fratris Aner: hi enim pepigerant fœdus cum Abram. Quod cùm audisset Abram, captum videlicet Lot fratrem suum, numerauit expeditos vernaculos suos, trecentos decem & octo: & persequutus est eos vsque Dan. Et diuisis socijs, irruit super eos nocte: percussitq; eos, & persequutus est vsq; Hoba, quæ est ad læuā Damasci. Reduxitq; omnem substantiam, & Lot fratrem suum cum substantia illius, mulieres quoq;, & populum. Egressus est autem rex Sodomorum, in occursum eius postquàm reuersus est à cæde Chodorlahomor, & regum qui cum eo erant, in valle Saue, quæ est vallis regis. At verò Melchisedech rex Salem, proferens panem & vinum (erat enim sacerdos Dei altissimi) benedixit ei, & ait, Benedictus Abram Deo excelso, qui creauit cælum & terram: & benedictus Deus excelsus, quo protegente hostes in manibus tuis sunt. Et dedit ei decimas ex omnibus. Dixit autem rex Sodomorum ad Abram, Da mihi animas, cætera tolle tibi. Qui respondit ei, Leuo manum meam ad Dominum

cap. 14. C

Deum excelsum possessorem cæli & terræ, quod à filo subtegminis vsq; ad corrigiam caligæ, non accipiam ex omnibus quæ tua sunt: ne dicas, Ego ditaui Abram. exceptis his quæ comederunt iuuenes, & partibus virorum qui venerunt mecum, Aner, Eschol, & Mambre: isti accipient partes suas.

Secundum Ioannem. Lectio .ij.

cap. 12. F HAec loquutus est Iesus, & abijt, & abscondit se ab eis. Dum aũt tanta signa fecisset corã eis, nõ credebant in eum: vt sermo Isaiæ impleretur quem dixit, Dñe, quis credidit auditui nostro? & brachium domini cui reuelatũ est? Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias, Excæcauit oculos eorũ, & indurauit cor eorũ, vt non videant oculis, & nõ intelligãt corde, & conuertanẽ, & sanẽ eos. Hęc dixit Isaias, qñ vidit gloriã eius, & loquutus est de eo. Veruntamẽ & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos non confitebantur, vt è synagóga non eijcerentur. dilexerunt enim gloriam hominũ magis quàm gloriam Dei. Iesus autem clamauit, & dixit, Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me. Et qui videt me, videt eum q misit me. Ego lux in mundum veni: vt omnis qui credit in me, in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea & non custodierit, ego non iudico eum. non enim veni vt iudicem mundũ, sed vt saluificem mũdum. Qui spernit me, & non accipit verba mea: habet qui iudicet eum. Sermo quem loquutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die. Quia ego ex meipso non sum loquutus: sed qui misit me pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam & quid loquar. Et scio quia mandatum eius vita æterna est. Quæ ergo ego loquor: sicut dixit mihi pater, sic loquor.

Secundum Matthæum. Lect. iij.

cap. 17. IN illo tempore: assumpsit Iesus Petrum & Iacóbum & Ioannem fratrem eius: & duxit illos in mõtem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Et reliqua.

Homilia sancti Leonis Papæ.

EVangelica lectio, dilectissimi, quæ per aures corporis interiorem mentium nostrarum pulsauit auditum, ad magni sacramenti nos intelligentiã vocat. Quam inspirante gratia dei facilius assequemur, si cõsiderationem nostram ad ea quæ paulò superius sunt narrata referamus. Saluator enim humani generis deus Christus, cõdens eam fidẽ quæ impios ad iustitiam, & mortuos reuocat ad vitã, ad hoc discipulos suos doctrinæ monitis, & operum miraculis imbuebat: vt idem & vnigenitus Dei, & filius hominis crederetur. Nam vnum horum sine alio nõ proderat ad salutem: & æqualis erat periculi, dominum nostrum Iesum Christum, aut Deũ tãtũmodo sine homine, aut sine Deo, solum hominẽ credidisse: cum vtrunq; esset pariter cõfitendum. Quia sicut deo vera humanitas, ita homini inerat vera diuinitas. Ad confirmãdam ergo huius fidei salubritatem, interrogauerat discipulos suos Dominus inter diuersas aliorũ opiniões, quid ipsi de eo crederent, quid vè sentirent. Vbi apostolus Petrus per reuelationẽ summi patris, corporea superans & humana trãscendens, vidit oculis mentis filiũ Dei viui: & confessus est gloriã deitatis: quia non ad solã respexit substantiã carnis & sanguinis. Tãtumq; in hac fidei sublimitate complacuit: vt beatitudinis fœlicitate dotatus, sacram inuiolabilis Petræ acciperet firmitatẽ: supra quã fundata ecclesia portis inferni & mortis legibus præualeret. Nec in soluendis, aut ligandis quorumcũq; causis, aliud ratũ esset in cælo, quàm quod Petri sedisset arbitrio. Oratio.

POpulum tuum quæsumus domine propitius respice: atq; ab eo flagella tuæ iracundiæ clementer auerte: Per dominum.

Dominica secunda Quadragesimæ, Ex Genesi. Lectio prima.

HIs itaq; transactis factus est sermo domini ad Abram per visionem dicens, cap. 15. A
Noli timere Abrã, ego protector tuus sum, & merces tua magna nimis. Dixitq; Abrã, Domine Deus quid dabis mihi? ego vadam absque liberis: & filius procuratoris domus meæ, iste Damascus, Eliézer. Addiditq; Abram, Mihi autẽ non dedisti semen: & ecce vernaculus meus, hæres meus erit. Statimq;

sermo domini factus est ad eũ, dicens, Non erit hic hæres tuus: sed qui egredietur de vtero tuo, ipsum habebis hæredem. Eduxitq; eum foras, & ait illi, Suspice cælũ, & numera stellas si potes: & dixit ei, Sic erit semen tuum. Credidit Abram Dño, & reputatũ est illi ad iustitiam. Dixitq; ad eũ, Ego dominus, qui eduxi te de Vr Chaldæorum, vt darem tibi terrã istam, & possideres eã. At ille ait, Dñe Deus, vnde scire possum quòd possessurus sim eam? Et respõdens dominus, Sume, inquit, mihi vaccam triennẽ, & capram trimam, & arietem annorũ trium, turturem quoq; & columbam. Qui tollens vniuersa hæc, diuisit ea per mediũ, & vtrasq; partes cõtra se altrinsecus posuit: aues autẽ non diuisit. Descẽderuntq; volucres super cadauera, & abigebat eas Abrã. Cumq; sol occumberet, sopor irruit super Abrã, & horror magnus & tenebrosus inuasit eum. Dictumq; est ad eum, Scito prænoscens, quòd peregrinum futurũ sit semen tuum in terra nõ sua: & subijcient eos seruituti, & affligent quadringentis annis. Veruntamen gentem cui seruituri sunt, ego iudicabo: & post hæc egredientur cum magna substantia. Tu autẽ ibis ad patres tuos in pace, sepultus in senectute bona. Generatione aũt quarta reuertentur huc: necdum enim cõpletæ sunt iniquitates Amorrhæorum vsq; ad præsens tẽpus. Cùm ergo occubuisset sol, facta est caligo tenebrosa, & apparuit clibanus fumans, & lampas ignis transiens inter diuisiones illas. In illo die pepigit dominus fœdus cum Abram, dicens, Semini tuo dabo terrã hanc à fluuio Aegypti, vsq; ad fluuium magnum Euphraten, Cinæos, & Cenezeos, Cedmonæos, & Hethæos, & Pherezeos, Raphaim quoque, & Amorrhæos, & Chananæos, & Gergesæos, & Iebusæos.

Secundum Ioannem. Lectio .ij.

cap. 13. A Nte diem festum Paschæ sciens Iesus, quia venit hora eius, vt trãseat ex hoc
A mundo ad patrem: cùm dilexisset suos qui erant in mundo, in finẽ dilexit eos. Et cœna facta, cũ diabolus iam misisset in cor vt traderet eum Iudas Simonis Iscariotes: sciens quia omnia dedit ei pater in manus, & quia à Deo exiuit & ad deum vadit, surgit à cœna, & ponit vestimenta sua, & cũ accepisset lintheum, præcinxit se. Deinde misit aquam in peluim, & cœpit lauare pedes discipulorũ, & extergere lintheo quo erat præcinctus. Venit ergo ad Simônem Petrũ. Et dicit ei Petrus, dñe, tu mihi lauas pedes? Rñdit Iesus & dixit ei, Quod ego facio, tu nescis modò: scies autem postea. Dicit ei Petrus, Non lauabis mihi pedes in æternum. Rñdit ei Iesus, Si non lauero te non habebis partẽ mecum. Dicit ei Simon Petrus, Domine, nõ tantùm pedes meos, sed & manus & caput. Dicit ei Iesus, Qui lotus est, non indiget nisi vt pedes lauet, sed est mũdus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enĩ quisnam esset qui traderet eum, ꝓpterea dixit, Non estis mundi omnes. Postquàm ergo lauit pedes eorũ, accepit vestimenta sua: & cùm recubuisset iterum, dixit eis, Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister & dñe: & bene dicitis: sum etenim. Si ergo ego laui pedes vestros, dominus & magister: & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exẽplum enĩ dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Amẽ amen dico vobis, nõ est seruus maior domino suo, neq; Apostolus maior eo qui misit illum. Si hæc scitis, beati eritis, si feceritis ea. Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim. Sed vt adimpleatur scriptura, Qui manducat mecum panẽ, leuabit contra me calcaneum suum. Amodo dico vobis, prius quàm fiat: vt cùm factũ fuerit, credatis quia ego sum. Amen amen dico vobis, qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit eum qui me misit.

Tertia Lectio secundum Marcum. cap. 17.

IN illo tempore: Assumpsit Iesus Petrũ, & Iacobũ & Ioannem fratrem eius: & duxit illos in montem excelsum seorsum: & transfiguratus est ante eos. Et reliqua.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

DIco autem vobis: verè sunt aliqui hîc stantes qui nõ gustabunt mortem, donec videant regnũ Dei. Semper Dominus

sicut ad præmia erigit futura virtutum, atq; vtilem secularium rerum docet, esse contemptum: ita etiam infirmitatẽ mentis humanæ præsentium remuneratione sustẽtat. Arduũ quippe est crucem tollere, & animã periculis ac morti corpus offerre: negare quod sis, cùm velis esse quod non sis. Raroq; quãuis excelsa virtus futuris commutat præsentia. Difficile quippe videtur hominibus, vt spem periculis emant, damnoq; præsentiũ futuræ locum mercẽtur ætatis. Ergo bonus & moralis magister, ne quis desperatione frangatur aut tædio: quoniam vitæ dulcis illecebra constantem quoq; mulcet affectum, continuos viuendi successus fidelibus pollicetur. Frigent enim solatia sub metu mortis: magnusq; amor vitæ præsentis integræ blanditias spei, cum appetitæ salutis terrore cõpensat. Non habes igitur quod quæras, & non habes quod excuses. Arbiter omnium, dedit & virtutũ præmium, & infirmitatis remedium: vt præsentibus sustineatur infirmitas: virtus, futuris. Si fortis es, contemne mortem: si imbecillis es, fuge. Sed nemo potest fugere mortem nisi vitam sequatur. Vita tua Christus est: ipse est vita quæ mori nescit. Oratio

DEus, qui cõspicis omni nos virtute destitui, interius exteriusq; custodi: vt ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore, & à prauis cogitationibus mundemur in mente: Per dominum nostrum Iesum.

Feria.ij. ex Genesi. Lect.j.

cap. 16. A IGitur Sarai vxor Abram non genuerat sibi liberos: sed habens ancillam Aegyptiam nomine Agar, dixit marito suo, Ecce, cõclusit me dominus, ne parerem: ingredere ad ancillã meam, si fortè saltem ex illa suscipiã filios: Cùmq; ille acquiesceret deprecanti, tulit Agar Aegyptiam ancillam suam post annos decem quàm habitare cœperãt in terra Chanaan: & dedit eã viro suo vxorem. Qui ingressus est ad eam. At illa cõcepisse se videns, despexit dominã suã, Dixitq; Sarai ad Abrãm, Iniquè agis cõtra me: ego dedi ancillam meam in sinum tuum, quæ videns quòd conceperit, despectui me habet. iudicet dominus inter me & te. Cui respondens Abram, Ecce ait, ancilla tua in manu tua est, vtere ea vt libet. Affligente igitur eã Sarai, fugã inijt. Cùmq; inuenisset eam angelus domini iuxta fontẽ aquæ in solitudine, quæ est in via Sur in deserto, dixit ad illam, Agar ancilla Sarai vnde venis? & quò vadis? Quæ respondit, A facie Sarai dominæ meæ ego fugio. Dixitq; ei angelus domini, Reuertere ad dominam tuã, & humiliare sub manu illius. Et rursum, Multiplicans, inquit, multiplicabo semen tuum, & non numerabitur præ multitudine. Ac deinceps, Ecce, ait, concepisti, & paries filium: vocabisq; nomen eius Ismahel, eò quòd audierit dominus afflictionem tuam. Hic erit ferus homo: manus eius contra omneis, & manus omnium cõtra eum: & è regione vniuersorũ fratrum suorum figet tabernacula. Vocauit autem nomẽ domini qui loquebatur ad eam, Tu Deus qui vidisti me. Dixit enim, Profectò hîc vidi posteriora videntis me. Propterea appellauit puteum illum, Puteum viuentis & videntis me. ipse est inter Cades & Barad. Peperitq; Agar Abræ filium: qui vocauit nomen eius Ismahel. Octoginta & sex annorum erat Abram quando peperit ei Agar Ismahelem.

Secundum Ioannem. Lectio.ij.

CVm hæc dixisset Iesus, turbatus est spiritu: & protestatus est, & dixit, Amen, cap. 13.
amẽ dico vobis quia vnus ex vobis tradet me. A
Aspiciebãt ergo ad inuicem discipuli, hæsitãtes de quo diceret. Erat ergo recũbẽs vnus ex discipulis eius in sinu Iesu quẽ diligebat Iesus. Innuit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei, Quis est de quo dicit? Itaq; cũ recubuisset ille supra pectus Iesu, dixit ei, Dñe, quis est? Rñdit Iesus, Ille est, cui ego intinctum panẽ porrexero. Et cũ intinxisset panem, dedit Iudæ Simõni Iscariotæ. Et post buccellam, introiuit in eum satanas. Et dicit ei Iesus, Quod facis, fac citius. Hoc aũt nemo sciuit discumbentiũ, ad quid dixerit ei. Quidã enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quòd dixisset ei Iesus, Eme ea quæ opus sunt nobis ad diem festũ: aut egenis vt aliquid daret. Cũ ergo accepisset ille buccel-

lam, exiuit continuò. Erat autē nox. Cùm ergo exisset, dixit Iesus, Nunc clarificatus est filius hoīs: & Deus clarificatus est in eo. Si Deus clarificatus est in eo, & deus clarificabit eū in semetipso: & continuò clarificabit eum. Filioli, adhuc modicū vobiscū sum. Quęretis me: & sicut dixi Iudęis, Quò ego vado, vos non potestis venire: & vobis dico modo. Mandatū nouum do vobis, vt diligatis inuicem: sicut dilexi vos, vt & vos diligatis inuicem. In hoc cognoscēt omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis adinuicem. Dicit ei Simon Petrus, Dñe, quò vadis? Rñdit Iesus, Quò ego vado, non potes me modò sequi, sequêris autē postea. Dicit ei Petrus, Quare nō possum te sequi modò? animā meam pro te ponam. Rñdit ei Iesus, Animam tuā pro me pones? Amē amen
cap. 14. dico tibi, non cantabit gallus donec ter me neges. Et ait discipulis suis, Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deū, & in me credite. In domo patris mei mansiones multæ sunt. Si quo minus: dixissem vobis, Quia vado parare vobis locū. Et si abiero & præparauero vobis locum: iterū venio & accipiā vos ad meipsum, vt vbi sum ego, & vos sitis. Et quò ego vado scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas, Domine, nescimus quò vadis: & quomodo possumus viā scire? Dicit ei Iesus, Ego sum via, & veritas, & vita. Nemo venit ad patrē nisi p me. Si cognouissetis me, & patrem meū vtiq; cognouissetis: & amodo cognoscitis eum, & vidistis eum.

cap. 8. Lectio tertia secundum Ioannem.

IN illo tēpore: Dixit Iesus turbis Iudeorum, Ego vado, & quęretis me: & in peccato vestro moriemini. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

LOquutus est dn̄s Iudæis dicēs, Ego vado & quæretis me: non desiderio, sed odio. Nam illū posteaquàm abscessit ab oculis hominū inquisiere, & qui oderant, & qui amabant: illi persequēdo, isti habere cupiendo. In psalmis ait ipse dn̄s per Prophetam, Perijt fuga à me: & non est qui requirat animam meam. Et alio loco in Psalmo, Cōfundantur & reuereant̄ requirētes animā meā. Culpauit qui non requireret, damnauit qui requireret. Malum est enim nō quærere animam Christi: sed quomodo eam quæsierunt discipuli. Et malū est quærere animā Christi: sed quomodo eam quæsierunt Iudæi. Illi eñi vt haberēt: isti vt perderent. Deniq; istis qui sic quærebant more malo, corde peruerso, quod sequitur adiunxit, Quæretis me: & ne putetis quia bene me quæratis: in peccato vestro moriemini. Hoc est Christū male quærere, in peccato suo mori. Hoc est illum odisse, per quem solū posset saluus esse. Cùm enim homines, quorū spes in Deo est, non debeāt mala reddere pro malis, reddebāt isti mala pro bonis. Pręnuntiauit ergo illis de⁹, dixitq; sententiam præscius, quod in peccato suo morerentur. Deinde adiungit, Quò ego vado, vos non potestis venire. Oratio.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus: vt familia tua, quæ se affligendo carnem ab alimentis abstinet, sectando iustitiam à culpa ieiunet: Per dominum nostrum.

Feria.iij. Ex Genesi. Lectio prima.

POstquàm verò nonaginta & nouē annorum esse cæperat, apparuit ei dominus: dixitq; ad eum, Ego deus omnipotens: ambula coram me, & esto perfectus. Ponamq; fœdus meum inter me & te, & multiplicabo te vehemēter nimis. Cecidit Abrā pronus in faciem. Dixitq; ei deus, Ego sum, & pactum meum tecum, erisq; pater multarum gentium. Nec vltrà vocabitur nomen tuum Abram: sed appellaberis Abraham: quia patrem multarū gentium constitui te. Faciamq; te crescere vehmentissimè, & ponam in gentibus, regesq; ex te egrediētur. Et statuam pactum meum inter me & te, & inter semen tuum post te, in generationibus suis fœdere sempiterno: vt sim Deus tuus, & seminis tui, post te. Daboq; tibi & semini tuo post te terrā peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaan in possessionē æternam, eroq; Deus eorū. Dixit iterum Deus ad Abraham, Et tu ergo custodiens pactum meum, & semen tuum post te in generationibus suis. Hoc est pactum meum quod obseruabitis inter me & vos & semen tuū post cap. 17. A

te. Circumcidetur ex vobis omne maſculinum: & circumcidetis carnẽ præputij veſtri, vt ſit in ſignum fœderis inter me & vos. Infans octo dierum circumcidetur in vobis, omne maſculinum in generationibus veſtris, tam vernaculus, quàm emptitius circumcidetur, & quicunq; non fuerit de ſtirpe veſtra: eritq; pactum meũ in carne veſtra in fœdus æternũ. Maſculus, cuius præputij caro circuncíſa nõ fuerit, delebitur anima illa de populo ſuo: quia pactum meum irritum fecit.

Secundum Ioannem. Lect.ij.

cap. 14. B Dicit ei Philippus. Dñe, oſtende nobis patrẽ, & ſufficit nobis. Dicit ei Ieſus, Tanto tẽpore vobiſcum ſum, & nõ cognouiſtis me? Philippe, qui videt me, videt & patrẽ. Quomodo tu dicis, Oſtẽde nobis patrem? Non credis quia ego in patre, & pater in me eſt? Verba quæ ego loquor vobis, à meipſo nõ loquor. pater autẽ in me manens, ipſe facit opa. Non creditis quia ego in patre, & pater in me eſt? Alioquin, ꝑpter opera ipſa credite. Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipſe faciet, & maiora horum faciet, quia ego ad patrẽ vado. Et quodcunq; petieritis patrem in nomine meo, hoc faciã: vt glorificetur pater in filio. Si qd petieritis in nomine meo, hoc faciam. Si diligitis me: mãdata mea ſeruate. Et ego rogabo patrẽ, & aliũ paracletum dabit vobis, vt maneat vobiſcũ in æternũ, ſpiritum veritatis, quem mũdus nõ poteſt accipere, quia non videt eum, nec ſcit eum. vos autẽ cognoſcetis eum: quia apud vos manebit, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: veniã ad vos. Adhuc modicum: & mundus me iam non videt. Vos autẽ videtis me: quia ego viuo, & vos viuetis. In illo die, vos cognoſcetis quia ego ſum in patre meo, & vos in me, & ego in vobis. Qui habet mãdata meã, & ſeruat ea: ille eſt qui diligit me. qui autẽ diligit me, diligetur à patre meo: & ego diligã eum: & manifeſtabo ei meipſum. Dicit ei Iudas, non ille Iſcariotes, Dñe, quid factum eſt, quia manifeſtaturus es nobis teipſum, & non mundo? Rñdit Ieſus, & dixit ei, Si quis diligit me, & ſermonẽ meum ſeruabit, & pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionẽ apud eũ faciemus. qui nõ diligit me: ſermones meos nõ ſeruat. Et ſermonem quem audiſtis, non eſt meus ſed eius qui miſit me, patris. Hæc loquutus ſum vobis, apud vos manens. Paracletus autem ſpiritus ſanctus, quẽ mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & ſuggeret vobis omnia quæcũq; dixero vobis. Pacem relinquo vobis: pacem meã do vobis, nõ quomodo mũdus dat, ego do vobis. Non turbetur cor veſtrũ, neq; formidet. Audiſtis quia ego dixi vobis, Vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis vtiq; qa vado ad patrẽ: quia pater maior me eſt. Et nũc dixi vobis, prius quàm fiat: vt cùm factũ fuerit, credatis. Iam non multa loquar vobiſcũ: venit eñ princeps mundi huius, & in me non habet quicquã. Sed vt cognoſcat mundus quia diligo patrem & ſicut mandatũ dedit mihi pater, ſic facio. Surgite, eamus hinc.

Tertia Lectio ſecundum Mattheum.

IN illo tẽpore: Loquutus eſt Ieſus ad turbas, & ad diſcipulos ſuos dicens, Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi. Et reliqua. cap. 23.

Homilia ſancti Hieronymi presbyteri.

QVid manſuetius, quid benignius domino? Tentatur à Phariſęis: confringuntur inſidiæ eorum: & ſecundum Pſalmiſtã, Sagittæ paruulorũ factæ ſunt plagæ eorũ: & nihilominus propter ſacerdotij & nominis dignitatem hortatur populos, vt ſubijciantur eis: nõ opera, ſed doctrinam cõſiderãtes. Quod aũt ait: ſuper cathedrã Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi: Per cathedrã, doctrinam legis oſtẽdit. Ergo & illud quod dicitur in Pſalmo, In cathedra peſtilẽtiæ nõ ſedit: &, cathredas vẽdentiũ columbas euertit: etiam per cathedrã doctrinam debemus accipere. Alligant autẽ onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominum: digito autem ſuo nolunt ea mouere. Hoc generaliter aduerſus omnes magiſtros dictum eſt, qui grauia iubent, & minora nõ faciunt. Notandum autem quòd humeri, & digiti, & onera, & vincula, quibus alligan-

tur onera, spiritualiter intelligenda sunt. Omnia vero sua opera faciunt, vt videantur ab hominibus. Quicunque igitur ita facit quodlibet, vt videatur ab hominibus: Scriba est & Pharisæus.

Oratio.

PRopitiare domine supplicationibus nostris, & animarum nostrarum medere languoribus: vt remissione percepta in tua semper benedictione lætemur: Per dominũ.

Feria. iiij. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 17. C DIxit quoq; deus ad Abrahã, Sarai vxorem tuam non vocabis Sarai, sed Saram. Et benedicam ei, & ex illa dabo tibi filium, cui benedicturus sum, eritq; in nationes, & reges populorũ orientur ex eo. Cecidit Abraham in faciem suã, & risit, in corde suo dicens, Putâsne centenario nascetur filius? & Sara nonagenaria pariet? Dixitq; ad Deum, Vtinam Ismahel viuat coram te. Et ait deus ad Abraham, Sara vxor tua pariet tibi filiũ, vocabisq; nomẽ eius Isaac, & constituam pactum meũ illi in fœdus sempiternum, & semini eius post eũ. Super Ismahel quoq; exaudiui te. ecce benedicam ei, & augebo & multiplicabo eum valde: duodecim duces generabit, & faciã illum in gentẽ magnam. Pactum verò meum statuã ad Isaac, quem pariet tibi Sara tẽpore isto in anno altero. Cumq; finitus esset sermo loquẽtis cũ eo, ascẽdit Deus ad Abraham. Tulit autem Abrahã Ismahel filiũ suum, & omnes vernaculos domus suę, vniuersosq; quos emerat, & cunctos mares ex omnibus viris domus suæ: & circuncidit carnẽ prępuctij eorũ statim in ipsa die, sicut præceperat ei deus. Abrahã nonaginta & nouem erat annorũ, quando circuncidit carnem prępuctij sui. Et Ismahel, filius suus trecedim annos impleuerat tẽpore circũcisionis suæ. Eadẽ die circuncisus est Abrahã, & Ismahel filius eius. Et oẽs viri domus illius, tã vernaculi quàm emptitij, & alienigenę pariter circũcisi sunt.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

cap. 15. A EGo sum vitis vera: & pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum: & omnẽ qui fert fructum, purgabit eum, vt fructus plus afferat. Iam vos mundi estis, propter sermonem quem loquutus sum vobis. Manete in me: & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi mãserit in vite: sic nec vos nisi in me mãseritis. Ego sum vitis: vos palmites. qui manet in me, & ego in eo: hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arescet, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet. Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint: quodcũq; volueritis petetis, & fiet vobis. In hoc clarificatus est pater meus: vt fructum plurimũ afferatis, & efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater, & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea: sicut & ego præcepta patris mei seruaui, & maneo in eius dilectione. Hæc loquutus sum vobis: vt gaudiũ meũ in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. Maiorem hac dilectionẽ nemo habet, quàm vt animã suam ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. Iam non dicã vos seruos: quia seruus nescit q̃d faciat dominus eius. Vos aũt dixi amicos: quia omnia quæcũq; audiui à patre meo: nota feci vobis. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos: & posui vos, vt eatis & fructum afferatis, & fructus vester maneat, vt quodcunq; petieritis patrẽ in nomine meo, det vobis.

Tertia Lectio secundum Matthæum.

IN illo tempore: Ascendens Iesus Ierosolymam, assumpsit duodecim discipulos cap. 20. suos secretò, & ait illis. Ecce ascendimus Ierosolymam: & filius hominis tradetur principibus sacerdotum & scribis: & condenanabunt eum morte. Et reliqua.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

COnsiderãdum est, quæ mater filiorum Zebedæi cum filijs & pro filijs petat: Mater est vtiq; cui pro filiorũ honore solicitè immoderatior quidẽ, sed tamen ignoscenda mensura votorum est. Atq; mater ætate longæua, studio religiosa, solatio destituta:

quæ tunc tēporibus,quādo vel iuuanda,vel alenda foret valde prolis auxilio,abesse sibi liberos patiebatur,& volūtati suæ mercedē sequentium Christum prætulerat filiorum. Qui prima voce vocati à Domino(vt legimus)relictis retibus & patre sequuti sunt eum.Hæc igitur studio maternæ sedulitatis indulgentior,obsecrabat saluatorem dicens, Dic vt sedeāt hi duo filij mei,vnus ad dexteram tuā,& alius ad sinistram in regno tuo. Et si error pietatis,tamen error est.Nesciūt enim viscera materna patientiam.Et si voti auara,tamē venerabilis cupiditas: quæ non pecuniæ est auida, sed gratiæ. Nec inuerecunda petitio: quæ nō sibi,sed liberis cōsulebat.Matrem considerate:matrem cogitate. Sed nihil mirū si vilis vobis videtur circa filios affectus parētum,qui etiā omnipotentis patris vilem putatis esse circa vnigenitū filium charitatē.Dñs cæli atq; terrarum verecundabatur,vt secundū assumptionē carnis & virtutis animæ loquar, verecundabatur inquam,&(vt ipsius verbo vtar)confundebatur matri pro filijs postulanti etiā suæ sedis consortium denegare. Oratio.

Populum tuum quæsumus domine propitius respice:& quos ab escis carnalibus precipis abstinere,à noxijs quoq; vitijs cessare concede:Per dominum.

Feria.v. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 18. A Pparuit autem ei dominus in cōualle Mambre sedenti in ostio tabernaculi
A sui in ipso feruore diei.Cūmq; eleuasset oculos, apparuerunt ei tres viri stantes prope eum:quos cū vidisset,cucurrit in occursum eorū de ostio tabernaculi sui,& adorauit in terra.Et dixit,Domine, Si inueni gratiā in oculis tuis,ne transeas seruū tuum:sed afferam pauxillum aquæ, & lauentur pedes vestri,& requiescite sub arbore.Ponamq; buccellā panis,& confortetur cor vestrū,postea transibitis:id circo enim declinastis ad seruū vestrum.Qui dixerunt,Fac vt loquutus es. Festinauit Abraham in tabernaculū ad Saram,dixitq; ei,Accelera,tria sata similæ cōmisce,& fac subcineritios panes. Ipse verò ad armentum cucurrit,& tulit inde vitulum tenerrimum & optimum:deditq; puero,qui festinauit & coxit illum.Tulit quoq; butyrum,& lac,& vitulum quem coxerat,& posuit coram eis:ipse verò stabat iuxta eos sub arbore. Cumq; comedissent,dixerūt ad eū, Vbi est Sara vxor tua? Ille respondit,Ecce in tabernaculo est.Cui dixit,Reuertens veniam ad te,tempore isto vita comite,& habebit filium Sara vxor tua.Quo audito,Sara risit post ostiū tabernaculi.Erant autem ambo senes prouectæq; ætatis,& desierant Saræ fieri muliebria.Quæ risit occultè, dicens,Postquàm consenui,& dominus meus vetulus est,voluptati operā dabo? Dixit autem dñs ad Abraham, Quare risit Sara, dicens,Num verè paritura sum anus? Nunquid deo quicquam est difficile? Iuxta cōdictum reuertar ad te hoc eodem tēpore vita comite,& habebit Sara filiū.Negauit Sara, dicēs,Non risi.timore perterrita. Dominus autem,Non est,inquit,ita:sed risisti.

Secundum Ioannem. Lect.ij.

HAec mando vobis,vt diligatis inuicē. Si mundus vos odit: scitote quia me cap. 15.
priorē vobis odio habuit.Si de mundo fuissetis,mundus quod suū erat, diligeret.quia C
verò de mundo non estis,sed ego elegi vos de mundo:propterea odit vos mūdus.Mementote sermonis mei,quem ego dixi vobis, Nō est seruꝰ maior dño suo.Si me persequuti sunt:& vos persequentur.si sermonē meū seruauerūt:& vestrum seruabunt.Sed hæc omnia facient vobis propter nomē meum: quia nesciunt eū qui misit me.Si non venissem & loquutus fuissem eis:peccatū nō haberent.nunc autem excusationē non habēt de peccato suo.Qui me odit:& patrē meum odit.Si opera non fecissem in eis quæ nemo alius fecit:peccatū non haberent.nunc autē & viderūt,& oderunt & me,& patrē meū. Sed vt adimpleatur sermo qui in lege eorū scriptus est,Quia odio habuerūt me gratis. Cùm autem venerit paracletus(quem ego mittam vobis à patre)spiritus veritatis qui à patre procedit: ille testimoniū perhibebit de me.& vos testimoniū perhibebitis:quia cap.
ab initio mecum estis. Hæc loquutus sum. 16.

vobis, vt non scandalizemini. Absq; synagogis facient vos. sed venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare deo. & hæc faciet vobis: quia non nouerũt patrem, neq; me. Sed hæc loquutus sum vobis, vt cùm venerit hora, eorũ reminiscamini, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscũ eram. Et nũc vado ad eum qui misit me: & nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed quia hæc loquutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis vt ego vadam. si enim nõ abiero, paracletus non veniet ad vos: si autẽ abiero, mittam eum ad vos. Et cùm venerit, ille arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. de peccato quidem: quia non crediderunt in me, de iustitia verò, quia ad patrem vado, & iam non videbitis me. de iudicio autem: quia princeps huius mundi, iam iudicatus est.

Tertia lectio secundum Lucam.

cap. 16 IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendidè. Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

IN verbis sacri eloquij, fratres charissimi, prius seruanda est veritas historiæ, & postmodùm requirenda spritualis intelligentia allegoriæ. Tunc nanq; allegoriæ fructus suauiter carpitur, cùm prius per historiam veritatis radice solidatur. Sed quia nonnũquã allegoria, fidem ædificat, & historia, moralitatem: nos qui authore Deo iam fidelibus loquimur, non ab re credimus, si ipsum loquendi ordinem postponamus. Quatenus qui fidẽ iam firmam tenetis: prius de allegoria aliquid breuiter audire debeatis: & quod vobis de moralitate historiæ valde est necessariũ, hoc in expositionis nostræ ordine seruetur extremum: quia ea plerũq; melius solent recoli, quæ postmodũ contingit audire. Sensus ergo allegoricos sub breuitate transcurrimus: vt ad moralitatis latitudinem citius venire valeamus. Homo quidã erat diues, & induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendidè. Quem, fratres charissimi, quem diues iste qui induebatur purpura & bysso & epulabatur quotidie splendidè, nisi Iudaicum populum significat? qui cultum vitæ exterius habuit: quia acceptæ legis delicijs, ad nitorẽ vsus est gloriæ, non ad vtilitatem. Quem verò Lazarus vlceribus plenus, nisi gẽtilem populum figuraliter exprimit? qui dum conuersus ad deũ peccata sua confiteri non erubuit, huic vulnus in cute fuit? In cutis quippe vlcere, virus à visceribus trahitur, & foras erũpit. Quid ergo est peccatorũ confessio, nisi quædam vlcerum ruptio? quia peccati virus salubriter aperitur in confessione, quod pestiferè latebat in mente.

Oratio.

PRæsta nobis quæsumus domine auxilium gratiæ tuæ: vt ieiunijs & orationibus conuenienter intenti, liberemur ab hostibus mentis & corporis: Per dominum.

Feria.vj. Ex Genesi. Lectio prima.

CVm ergo surrexissent inde viri, dixerunt oculos contra Sodomã: & Abraham simul gradiebatur deducens eos. Dixitq; dominus, Num celare potero Abrahã quæ gesturus sum: cùm futurus sit in gentẽ magnam ac robustissimam, & benedicendæ sint in illo omnes nationes terræ? Scio enim quòd præcepturus sit filijs suis, & domui suæ post se, vt custodiant viam Domini, & faciant iudiciũ & iustitiam: vt adducat Dñs propter Abraham omnia quæ loquutus est ad eum. Dixit itaq; dñs, Clamor Sodomorum, & Gomorrhæorũ multiplicatus est, & peccatum eorum, aggrauatum est nimis. Descendam, & videbo vtrum clamorem qui venit ad me, opere cõpleuerint: an non est ita, vt sciam. Conuerteruntq; se inde, & abierunt Sodomam: Abraham verò adhuc stabat coram domino. Et appropinquans ait, Nunquid perdes iustum cum impio? Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate, peribunt simul? & non parces loco illi propter quinquaginta iustos, si fuerint in ea? Absit à te vt rem hãc facias, & occidas iustum cum impio, fiatq; iustus sicut impius. nõ est hoc tuum, qui iudicas omnẽ terram: nequaquam:

(margin: cap. 18. C)

facias iudicium hoc. Dixitq́ dominus ad eũ, Si inuenero Sodomis quinquaginta iustos, in medio ciuitatis, dimittã omni loco ꝓpter eos. Respondensq́ Abrahã ait, Quia semel cœpi, loquar ad dñm meum, cùm sim puluis & cinis. Quid si minus quinquaginta iustis quinq́ fuerint? delebis propter quadraginta quinq́ vniuersam vrbem? Et ait, Nõ delebo, si inuenero ibi quadraginta quinq́. Rursumq́ loquutus est ad eum. Sin autẽ quadraginta ibi inuenti fuerint, quid facies? Ait, Nõ percutiam ꝓpter quadraginta. Ne quæso, inquit, indigneris Dñe, si loquar. Quid si ibi inuenti fuerint triginta? Rñdit, Nõ faciã, si inuenero ibi triginta. Quia semel, ait, cœpi, loquar ad dominũ meũ. Quid si ibi inuenti fuerint viginti? Ait, Non interficiam propter viginti. Obsecro, inquit, ne irascaris Domine, si loquar adhuc semel. Quid si inuenti fuerint ibi decem? Et dixit, Non delebo ꝓpter decem. Abijtq́ Dominus postquàm cessauit loqui ad Abraham, & ille reuersus est in locum suum.

Secundum Ioannem. Lectio .ij.

cap. 16. C ADhuc multa habeo vobis dicere: sed nõ potestis portare modò. Cùm autẽ venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatẽ. non enim loquetur à semetipso: sed quæcunq́ audiet loquetur, & quæ ventura sunt, annũtiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Omnia quæcunque habet pater, mea sunt. Propterea dixi, Quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Modicum, & iam non videbitis me: & iterũ modicum, & videbitis me: quia vado ad patrẽ. Dixerũt ergo ex discipulis eius adinuicem, Quid est hoc quod dicit nobis, Modicum, & nõ videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad patrẽ? Dicebãt ergo, Quid est hoc quod dicit, Modicum? nescimus quid loquitur. Cognouit autẽ Iesus qa volebãt eũ interrogare: & dixit eis, De hoc quæritis inter vos quia dixi, Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me. Amẽ amẽ dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autẽ gaudebit: vos autẽ contristabimini: sed tristitia vestra vertetur in gaudiũ. Mulier cùm parit, tristitiã habet, quia venit hora eius. Cùm aũt pepererit puerũ, iam nõ meminit pressuræ, propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur, nũc quidẽ tristitiam habetis. iterũ autẽ videbo vos, & gaudebit cor vestrũ: & gaudiũ vestrum nemo tollet à vobis. Et in illo die, me nõ rogabitis quicquã. Amen amen dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Vsq́ modò nõ petistis quicquã in nomine meo. Petite, & accipietis: vt gaudiũ vestrum sit plenum. Hęc in prouerbijs loquutus sum vobis. Venit hora, cùm iam nõ in prouerbijs loquar vobis, sed palàm de patre annuntiabo vobis, in illo die in nomine meo petetis. & non dico vobis, quia ego rogabo patrem de vobis. ipse enim pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia à Deo exiui. Exiui à patre, & veni in mundum: iterũ relinquo mundum, & vado ad patrẽ. Dicunt ei discipuli eius. Ecce nunc palã loqueris, & prouerbium nullum dicis. nunc scimus quia scis omnia: & nõ opus est tibi, vt quis te interroget. in hoc credimus quòd à Deo existi. Respõdit eis Iesus, Modò creditis? Ecce venit hora, & iam venit, vt dispergamini vnusquisq́ in propria: & me solum relinquatis: & tamẽ non sum solus: quia pater mecum est. Hæc loquutus sum vobis, vt in me pacẽ habeatis. In mũdo pressurã habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

Tertia lectio secundum Mattheum.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis cap. 21.
& turbis Iudæorũ, parabolam hanc, Homo erat paterfamiliàs, qui plantauit vineã, & sepe circundedit eam. Et reliqua.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

PLeriq́ varias significationes de vineæ appellatione deriuant. Sed euidenter Isaias, vineã domini Sabaoth domũ Israël esse cõmemorat. Hanc vineã quis alius nisi Deus condidit? Hic est ergo qui locauit eã: & peregrè profectus est. Non quia ex loco ad locum profectus est dominus, qui vbiq́ semper præsens est: sed quia præsentior est diligẽtibus, negligentibus abest. Multis aũt tẽporibus

tēporibus abfuit, ne propera videretur exactio. Nam quo indulgentior liberalitas, eo inexcusabilior peruicacia. Vnde bene secūdum Matthæum habes quia & sepe circundedit eam: hoc est diuinæ custodiæ munitione vallauit: ne facilè pateret incursibus bestiarum. Et fodit in ea torcular. Quomodo intelligimus qd sit torcular, nisi quia fortè psalmi de torcularibus inscribuntur: eo ꝙ in his mysteria dñicæ passionis modo musti, sancto feruēte spiritu, prophetarū ardentius ferbuerunt? Deniq; ebrij putabātur, quibus spiritus sanctus inūdabat. Ergo & hic fodit torcular, in quo vuæ rationabilis fructus interior, spūali infusione deflueret. Aedificat turrim, verticē scilicet legis attollens: atq; ita hanc vineam munitam, instructam, ornatā, locauit Iudæis. Et tēpore fructuum, seruos suos misit. Bene tēpus fructuum posuit, non prouentuū. Nullus enim fructus extitit Iudæorū, nullus vineæ huius prouentus. Oro.

DA quæsumus omnipotēs Deus: vt sacro nos purificante ieiunio, synceris mentibus ad sancta ventura facias peruenire: Per dominum nostrum.

Hodie dicitur Matutinū defunctorum.

Sabbato, Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 19. A VEneruntq; duo angeli Sodomam vespere, sedente Lot in foribus ciuitatis. Qui cùm vidisset eos, surrexit, & iuit obuiā eis, adorauitq; pronus in terrā, & dixit, Obsecro dñi mei, declinate in domum pueri vestri, & manete ibi: lauate pedes vestros, & mane proficiscemini in viam vestram. Qui dixerūt, Minimè, sed in platea manebimus. Cōpulit illos oppidò vt diuerterent ad eū: ingressiq; domum illius, fecit conuiuium, & coxit azyma, & comederunt. Prius autem quàm irent cubitum, viri ciuitatis vallauerunt domum illius, à puero vsq; ad senem, omnis populus simul. Vocaueruntq; Lot, & dixerunt ei, Vbi sunt viri qui introierunt ad te nocte? educ illos huc, vt cognoscamus eos. Egressus ad eos Lot, post tergum accludens ostium, ait, Nolite quæso fratres mei, nolite malum hoc facere. Habeo duas filias, quæ nondū cognouerunt virum; educam eas ad vos, & abutimini eis sicut vobis placuerit, dummodo viris istis nihil mali faciatis, quia ingressi sunt sub vmbra culminis mei. At illi dixerūt, Recede illuc. Et rursus, Ingressus es, inquiunt, vt aduena, nunquid vt iudices? te ergo ipsum magis quàm hos affligemus. Vimq; faciebant Lot vehementissimè: iamq; propè erat, vt effringerent fores. Et ecce miserūt manum viri, & introduxerunt ad se Lot, clauseruntq; ostium: & eos, qui foris erāt, percusserūt cæcitate à minimo vsq; ad maximum, ita vt ostium inuenire non possent. Dixerunt autem ad Lot, Habes hìc quempiam tuorum generum, aut filios aut filias? omnes qui tui sunt, educ de vrbe hac: delebimus enim locum istum, eo quòd increuerit clamor eorum coram domino, qui misit nos vt perdamus illos.

Secundum Ioannem. Lect.ij.

HAec loquutus est Iesus: & subleuatis oculis in cælum, dixit, Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te, sicut dedisti ei potestatem omnis carnis: vt omne quod dedisti ei, det eis vitā ęternam. Hæc est autem vita æterna, Vt cognoscant te, solū deum verū, & quem misisti Iesum Christū. Ego te clarificaui super terrā: opus consummaui, quod dedisti mihi vt faciam. & nunc clarifica me tu pater apud temetipsum, claritate quā habui, prius quàm mundus fieret, apud te. Manifestaui nomen tuū hominibus quos dedisti mihi de mundo. tui erant: & mihi eos dedisti, & sermonē tuū seruauerūt. Nunc cognouerunt, quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt. quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt, & cognouerunt verè quia à te exiui, & crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo. Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt. Et mea omnia, tua sunt: & tua, mea sunt, & clarificatus sum in eis. Et iam nō sum in mūdo: & hi in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte, serua eos, in nomine tuo quos dedisti mihi: vt sint vnum sicut & nos. Cùm essem cum eis, ego seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, ego custodiui: & nemo ex eis perijt,

cap. 17. A

nisi filius perditionis, vt scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio: & hæc loquor in mundo: vt habeant gaudium meũ impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum: & mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut & ego nõ sum de mundo. Non rogo vt tollas eos de mundo, sed vt serues eos à malo. De mundo nõ sunt: sicut & ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus, veritas est. Sicut tu me misisti in mundũ: ita & ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum: vt sint & ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantũ, sed & pro eis qui credituri sunt per verbũ eorũ in me: vt omnes vnum sint, sicut tu pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint: vt credat mundus, quia tu me misisti. Et ego claritatẽ quã tu dedisti mihi, dedi eis: vt sint vnũ sicut & nos vnum sumus. Ego in eis & tu in me: vt sint consummati in vnũ, & cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos sicut & me dilexisti. Pater, quos dedisti mihi, volo vt vbi sum ego, & illi sint mecum: vt videant claritatem meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, mundus te non cognouit, ego autem te cognoui: & hi cognouerunt quia tu me misisti: Et notum feci eis nomen tuũ, & notum faciam: vt dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

Secundum Lucam. Lectio.iij.

cap. 15. IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc, Homo quidam habuit duos filios, & dixit adolescentior ex illis patri, Pater, da mihi portionem substãtiæ quæ me contingit. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

VIdes quòd diuinum patrimonium petentibus datur. Nec putes culpam patris, quòd adolescentiori dedit. Nulla dei regno infirma ætas, nec fides grauatur annis, Ipse certè se iudicauit idoneũ qui poposcit: atq; vtinam non recessisset à patre, impedimentum nescisset ætatis. Sed posteaquàm peregrè profectus est, dissipauit substantiam suam viuẽdo luxuriosè. Meritò ergo prodegit patrimoniũ: & recessit ab ecclesia. Postea quàm domum (inquit) patriamq; derelinquens, peregrè profectus est in regionẽ longinquã. Quid est longinquius ire quàm à se recedere? nec regionibus sed moribus separari, studijs discretum esse, nõ terris: & quasi interfuso luxuriæ secularis æstu diuortia habere sanctorum? Etenim qui se à Christo separat, exul est patriæ, ciuis est mundi. Sed nos nõ sumus aduenæ atq; peregrini, sed sumus ciues sanctorum & domestici dei. Qui enĩ eramus longè, facti sumus propè in sanguine Christi. Non inuideamus de longinqua regione redeuntibus: quia & nos fuimus in regione longinqua, sicut Isaias docet. Sic enim habes, Qui sedebant in regione vmbræ mortis, lux orta est eis. Oratio.

DA quæsumus domine nostris effectũ ieiunijs salutarem: vt castigatio carnis assumpta ad nostrarũ vegetationem trãseat animarum: Per dominum nostrum.

Dominica tertia Quadragesimæ Ex Genesi. Lectio prima.

EGressus itaq; Lot, loquutus est ad generos suos qui accepturi erant filias eius, cap. 19.
& dixit, Surgite, & egredimini de loco isto, D
quia delebit dñs ciuitatem hanc. Et visus est eis quasi ludẽs loqui. Cumq; esset mane: cogebant eũ angeli, dicẽtes, Surge, tolle vxorẽ tuã, & duas filias quas habes: ne & tu pariter pereas in scelere ciuitatis. Dissimulante illo, apprehenderunt manum eius, & manũ vxoris, ac duarũ filiarũ eius, eò quòd parceret dñs illi: eduxeruntq; eũ, & posuerunt extra ciuitatẽ. Ibiq; loquuti sunt ad eum, dicentes. Salua animã tuã: noli respicere post tergum, nec stes in omni circà regione: sed in mõte saluũ te fac, ne & tu simul pereas. Dixitq; Loth ad eos, Quęso dñe mi, quia inuenit seruus tuus gratiã coram te, & magnificasti misericordiã tuam, quam fecisti mecũ vt saluares animã meã, nec possum in monte saluari, ne fortè apprehendat me malũ & moriar. Est ciuitas hæc iuxtà, ad quã possum fugere, parua, & saluabor in ea: nũquid non modica est, & viuet anima mea? Dixitq; ad eũ, Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, vt

nō subuertam vrbem pro qua loquutus es. Festina, & saluare ibi:quia nō potero facere quicquam, donec ingrediaris illuc. Idcirco vocatum est nomen vrbis illius, Segor. Sol egressus est super terrā, & Lot ingressus est Segor. Igitur dñs pluit super Sodomam & Gomorrham sulphur, & ignem à Domino de cælo: & subuertit ciuitates has, & omnē circà regionē, vniuersos habitatores vrbiū, & cuncta terræ virentia. Respiciensq; vxor eius post se, versa est in statuam salis.

Epist. Beati Ioā. Apost. Prima. Lect.ij.

cap. 1. A QVod fuit ab initio quod audiuimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectauerūt de verbo vitæ, & vita manifesta ta est: & vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis vitam æternā, quæ erat apud patrem, & apparuit nobis. Quod vidimus & audiuimus, annuntiamus vobis:vt & vos societatem habeatis nobiscū, & societas nostra sit cum patre & cum filio eius Iesu Christo. Et hæc scribimus vobis, vt gaudeatis, & gaudium vestrū sit plenū. Et hæc est annūtiatio quam audiuimus ab eo, & annuūtiamus vobis, Quoniā Deus lux est:& tenebræ in eo nō sunt vllæ. Si dixerimus qm̄ societatē habemus cum eo, & in tenebris ambulamus: mentimur, & veritatē nō facimus. Si aūt in luce ambulamus, sicut & ipse est in luce: societatē habemus adinuicem, & sanguis Iesu Christi filij eius emūdat nos ab omni peccato. Si dixerimus qm̄ peccatū non habemus: ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Si confiteamur peccata nostra:fidelis est & iustus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus qm̄ non peccauimus:mendacem facimus eum, & verbum eius non est in nobis.

Secundum Lucam. Lectio.iij.

cap. 11. IN illo tempore:Erat Iesus eijciens dæmonium, & illud erat mutum. Et reliqua.

Homilia sancti Hieronymi presbyteri.

TVnc oblatus est Iesu dæmoniacus, existens cæcus & mutus: & curauit eum ita vt loqueretur & videret. Tria signa simul in vno homine perpetrata sunt: cæcus videt, mutus loquitur, possessus à dæmone liberatur. Quod tunc carnaliter factū est, sic quotidie impletur spiritualiter in cōuersione credentium:vt expulso dæmone, primū fidei lumen aspiciāt: deinde in laudes Dei tacentia prius ora laxentur. Iesus autē sciens cogitationes eorū dixit eis, Omne regnū diuisum cōtra se desolabitur. Turbæ stupebāt, & cōfitebātur eū (quia tanta signa faciebat) filiū Dauid. Pharisæi verò opa Dei principi dæmoniorū deputabāt. Quibus dñs non ad dicta, sed ad cogitata rñdet: vt vel sic cōpellerentur credere potētiæ eius qui cordis videbat occulta, Si satanas satanam eijcit, aduersus se diuisus est. Quomodo ergo stabit regnū eius? Nō potest ciuitas & regnū cōtra se diuisum stare. Sed quomodo concordia paruæ res crescūt:sic discordia maximæ collabūtur. Si ergo satanas pugnat cōtra se, & dæmon inimicus est dæmoni: debet iā mundi venire cōsummatio:nec haberent in eo locū aduersariæ potestates, quarū inter se bellū pax hoīm est. Si autē putatis, ò scribæ & Pharisæi, quia recessio dæmonis obedientia sit in principem suū, vt homines ignorantes fraudulenta simulatione deludat:quid potestis dicere de corporū sanitatibus, quas dominus perpetrauit? Aliud est si membrorū quoq; debilitates, & spiritualium virtutum insignia dæmonibus assignetis. Oratio.

QVæsumus omnipotēs deus vota humilium respice:atq; ad defensionē nostram dexteram tuæ maiestatis extende: per dominum nostrum.

Feria.ij.ex Genesi. Lect.j.

ABrahā autē cōsurgens manè vbi steterat prius cum dño, intuitus est Sodo- cap.
mam & Gomorrham, & vniuersam terrā re 19.
gionis illius: viditq; ascendentē fauillam de F
terra quasi fornacis fumū. Cùm enī subuerteret deus ciuitates regionis illius, recordatus est Abrahæ: & liberauit Lot de subuersione vrbiū, in qbus habitauerat. Ascēditq; Lot, de Segor: & māsit in monte: duæ quoq; filiæ eius cū eo, (timuerat enī manere in Segor) & mansit in spelunca ipse, & duæ filiæ eius cum eo. Dixitq; maior ad minorem,

Pater noster senex est, & nullus virorum remansit in terra q possit ingredi ad nos iuxta morem vniuersæ terræ. Veni, inebriemus eum vino, dormiamusq; cum eo, vt seruare possimus ex patre nostro semen. Dederunt itaq; patri suo bibere vinũ nocte illa. Et ingressa est maior, dormiuitq; cum patre: at ille non sensit, nec quando accubuit filia, nec quando surrexit. Altera quoq; die dixit maior ad minorem, Ecce dormiui heri cum patre meo, demus ei bibere vinum etiam hac nocte, & dormies cum eo, vt saluemus semen de patre nostro. Dederunt & illa nocte patri suo bibere vinum, ingressaq; minor filia, dormiuit cum eo: & nec tunc quidẽ sensit, quando concubuerit, vel quando illa surrexerit. Conceperunt ergo duę filiæ Lot de patre suo. Peperitq; maior filium, & vocauit nomen eius Moab: ipse est pater Moabitarum vsq; in præsentẽ diem. Minor quoq; peperit filium, & vocauit nomen eius Ammon, id est filius populi mei: ipse est pater Ammonitarum vsque hodie.

Ex epistola prima Ioannis. Lect.ij.

cap. 2. A FIlioli mei, hæc scribo vobis, vt non peccetis. Sed & si quis peccauerit, aduocatum habemus apud patrem Iesum Christũ iustum: & ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantùm, sed etiã pro totius mundi. Et in hoc scimus quoniam cognouimus eum, si mandata eius obseruamus. Qui dicit se nosse deum, & mandata eius non custodit: mendax est, & in eo veritas non est. Qui autem seruat verbum eius: verè in hoc charitas Dei perfecta est. In hoc scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere: debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare. Charissimi, non mandatum nouum scribo vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab initio. Mandatum vetus, est verbum quod audistis. Iterum mãdatum nouum scribo vobis, quod verum est & in ipso, & in vobis: quia tenebræ transierunt, & verum lumen iam lucet. Qui dicit se in luce esse, & fratrem suum odit: in tenebris est vsq; adhuc. Qui diligit fratrem suũ, in lumine manet, & scandalum in eo nõ est. Qui autẽ odit fratrem suum: in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quò eat, qa tenebræ obcæcauerunt oculos eius. Scribo vobis filioli, quoniam remittũtur vobis peccata, propter nomen eius. Scribo vobis patres, quoniam cognouistis eum, qui ab initio est. Scribo vobis adolescentes, quoniam vicistis malignum. Scribo vobis infantes, quoniam cognouistis patrem. Scripsi vobis patres, quoniam cognouistis eum qui est ab initio. Scripsi vobis adolescentes, quoniam fortes estis, & verbum Dei manet in vobis, & vicistis malignum. Nolite diligere mundum, neq; ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum: non est charitas patris in eo. quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ, quæ non est ex patre, sed ex mundo est. Et mundus transit, & concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum.

Sermo sancti Augu. episcopi. Lect.iij.

DOminus Deus noster nolẽs aliquem nostrũ perire, excolẽs ecclesiam suam velut agrũ suum, quærẽs fructum de arboribus suis, antequã tempus securis adueniat, cui necesse erit infructuosas arbores amputare, non cessat nos admonere: vt dum tempus est nobis cum dei adiutorio, dum in nostra potestate cõsistit, bona opera faciamus. Cùm enim transierit tempus bene operãdi, non restat nisi recipiendi. Nemo tibi dicturus est post resurrectionem mortuorum, in regno cælorum, Frange esurienti panẽ tuũ, & egenos vagosq; induc in domum tuam: quia non inuenies esurientem, neq; egentẽ. Nemo dicturus est, Vesti nudũ: vbi omnium tunica immortalis erit. Nemo dicturus est, Suscipe peregrinos: vbi omnes in patria sua viuent. Nam modò sumus inde peregrini. Nemo enĩ dicet, Visita ægrũ: vbi est sempiterna sanitas. Nemo dicet, Sepeli mortuum: vbi mors morietur. Ista omnia pietatis officia in vita æterna necessaria nõ erunt, vbi sola pax erit & lætitia sempiterna. Oratio.

COrdibus nostris quæsumus dñe gratiam tuam benignus infunde: vt sicut ab escis

ab escis corporalibus abstinemus, ita sensus quoque nostros à noxijs retrahamus excessibus: Per dominum nostrum.

Feria .iij. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 20. A PRofectus inde Abraham in terram australem, habitauit inter Cades & Sur: & peregrinatus est in Geraris. Dixitq; de Sara vxore sua, Soror mea est. Misit ergo Abimélech rex Geraræ, & tulit eam. Venit autem Deus ad Abimélech per somniũ nocte, & ait illi, En morieris propter mulierẽ quam tulisti: habet enim virum. Abimélech verò nõ tetigerat eam: & ait, Domine, num gentem ignorantem & iustam interficies? Nonne ipse dixit mihi, Soror mea est: & ipsa ait, Frater meus est? in simplicitate cordis mei & munditia manuum mearum feci hoc. Dixitq; ad eũ Deus, Et ego scio quòd simplici corde feceris: & ideo custodiui te, ne peccares in me, & nõ dimisi vt tangeres eam. Nunc ergo redde viro suo vxorẽ, quia propheta est: & orabit pro te, & viues. si autem nolueris reddere, scito quòd morte morieris tu, & omnia quæ tua sunt. Statimq; de nocte cõsurgẽs Abimélech, vocauit omnes seruos suos: & loquutus est vniuersa verba hæc in auribus eorum, timueruntq; omnes viri valde. Vocauit autem Abimélech etiam Abraham, & dixit ei, Quid fecisti nobis? quid peccauimus in te, quia induxisti super me & super regnum meum peccatum grande? quæ non debuisti facere, fecisti nobis. Rursumq; expostulans ait, Quid vidisti, vt hoc faceres? Respondit Abraham, cogitaui mecum, dicens, Forsitan non est timor Dei in loco isto, & interficient me propter vxorem meam: aliâs autẽ & verè soror mea est filia patris mei, & non filia matris meæ, & duxi eam in vxorem. postquàm autem eduxit me Deus de domo patris mei, dixi ad eam, Hanc misericordiam facies mecum, In omni loco ad quem ingrediemur, dices quòd frater tuus sim.

Ex epistola prima Ioannis. Lect. ij.

cap. 2. C FIlioli, nouissima hora est: & sicut audistis quia antichristus venit: & nunc antichristi multi facti sunt. vnde scimus quia nouissima hora est. Ex nobis prodierũt: sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis, permansissent vtique nobiscum. sed vt manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis. Sed vos vnctionem habetis à sancto, & nostis omnia. Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam: & quoniam omne mendacium ex veritate non est. Quis est mendax, nisi is qui negat quoniam Iesus est Christus? Hic est antichristus, qui negat patrem & filium. Omnis qui negat filium, nec patrem habet. qui confitetur filium, & patrem habet. Vos quod audistis ab initio, in vobis permaneat: quia si in vobis permanserit quod audistis ab initio, & vos in filio & patre manebitis. Et hæc est repromissio, quam ipse pollicitus est nobis, vitam æternam. Hæc scripsi vobis de his qui seducunt vos. Et vos vnctionem quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et nõ necesse habetis vt aliquis doceat vos: sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus: & verum est, & non est mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc filioli manete in eo: vt cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non confundamur ab eo in aduentu eius. Si scitis quoniam iustus est: scitote quoniam & omnis qui facit iustitiam, ex ipso natus est.

Secundum Matthæum. Lectio .iij.

IN illo tempore: Respiciens Iesus in discipulos suos, dixit Simoni Petro, Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum. Et reliqua. cap. 18.

Homilia sancti Augustini episcopi.

QVare illũ corripis? Quia doles quòd peccauerit in te? Absit: si amore tui id facis, nihil facis: si amore illius facis, optimè facis. Deniq; in ipsis verbis attende cuius amore id facere debes, vtrum tui, an illius. Si te audierit (inquit) lucratus eris fratrem tuum. Ergo propter illũ fac vt lucreris illum. Sic faciendo, lucraris: nisi fecisses, perierat. Quid est ergo quòd plerïq; homines ista peccata contemnunt, & dicũt, Quid magnum feci? In hominem peccaui. Noli contemnere quòd in hominẽ peccasti.

Vis nosse quia in homine peccando perijsti: Si te ille in quem peccasti corripuerit inter te & ipsum solum, & audieris illum: lucratus est te. Quid est, lucratus est te: nisi quia perieras, si non lucraretur te? Nam si non perieras, quomodo te lucratus est? Nemo ergo cõtemnat, quãdo peccat in fratrẽ. Ait enim in quodã loco apostolus, Sic autẽ peccantes in fratres, & percutientes cõscientiã eorum infirmam, in Christũ peccatis: ideo quia membra Christi omnes facti sumus. Quomodo non peccas in Christũ, qui peccas in membrum Christi? Nemo ergo dicat quia nõ peccaui in deum: sed peccaui in fratrem. in hominẽ peccaui: leue peccatum est, vel nullum peccatum est.

Oratio.

Exaudi nos omnipotens, & misericors Deus: & continentiæ salutaris propitius nobis dona concede: Per dominum.

Feria. iiij. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 20. D Tulit igitur Abimelech oues & boues & seruos & ancillas, & dedit Abrahã; reddiditq; illi Saram vxorẽ suam, & ait, Terra coram vobis est, vbicunq; tibi placuerit, habita. Saræ autem dixit, Ecce mille argenteos dedi fratri tuo. hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt: & quocunq; perrexeris, memento te reprehẽsam. Orãte autem Abraham, sanauit deus Abimelech & vxorem, ancillasq; eius: & pepererunt. cõcluserat enim deus omnem vuluam domus Abimelech propter Saram vxorem Abrahæ. Visitauit autẽ dominus Saram

cap. 21. A sicut promiserat: & impleuit quæ loquutus est. Concepitq;, & peperit filiũ in senectute sua, tempore quo prædixerat ei deus. Vocauitq; Abrahã nomẽ filij sui quem genuit ei Sara, Isaac: & circũcidit eum octauo die, sicut præceperat ei Deus, cùm centũ esset annorũ: hac qppe ætate patris, natus est Isaac. Dixitq; Sara, Risum fecit mihi Deus: quicunq; audierit, corridebit mihi. Rursumque ait. Quis auditur⁹ crederet Abraham quòd Sara lactaret filium quem peperit ei iam seni? Creuit igitur puer, & ablactatus est: fecitq; Abraham grande cõuiuium in die ablactationis eius.

Ex Epistola Prima Ioannis. Lectio. ij.

Videte qualem charitatem dedit nobis pater, vt filij dei nominemur, & simus. Propter, hoc mundus non nouit nos: quia non nouit eum. Charissimi, nunc filij Dei sumus: & nondũ apparuit quid erimus. Scimus quoniam cùm apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est. Omnis qui facit peccatum, & iniquitatem facit: & peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit vt peccata nostra tolleret: & peccatũ in eo non est. Omnis qui in eo manet, non peccat: & omnis qui peccat, non videt eum, nec cognouit eum. Filioli, nemo vos seducat. Qui facit iustitiam, iustus est, sicut & ille iustus est. Qui facit peccatum, ex diabolo est: quoniã ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera diaboli. Omnis qui natus est ex Deo, peccatũ nõ facit: quoniam semen ipsius in eo manet, & nõ potest pecare, qm̃ ex deo natus est. In hoc manifesti sunt filij Dei, & filij diaboli. Omnis qui nõ est iustus, non est ex deo, & qui non diligit fratrem suum: qm̃ hæc est annũtiatio, quam audistis ab initio, vt diligatis alterutrum. Non sicut Cain qui ex maligno erat, & occidit fratrem suũ. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera eius, maligna erant: fratris autem eius, iusta. Nolite mirari fratres, si odit vos mũdus. Nos scimus, qm̃ translati sumus de morte ad vitã, quoniam diligimus fratres. Qui non diligit: manet in morte. omnis qui odit fratrẽ suum: homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida, nõ habet vitam æternam in se manentẽ. In hoc cognouimus charitatem dei, qm̃ ille animã suam pro nobis posuit: & nos debemus pro fratrib⁹ animam ponere. Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrẽ suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo: quomodo charitas Dei manet in eo? Filioli mei, non diligamus verbo, neq; lingua, sed opere & veritate. in hoc cognoscimus quòd ex veritate sumus: & in conspectu eius suadebimus corda nostra, Quoniam

cap. 3. A

si reprehenderit nos cor nostrum:maior est deus corde nostro,& nouit omnia. Charissimi,si cor nostrũ nõ reprehenderit nos:fiduciam habemus ad Deum.& quicquid petierimus,accipiemus ab eo:quoniã mandata eius custodimus,& ea quæ sunt placita corã eo,facimus.Et hoc est mandatum eius,Vt credamus in nomine filij eius Iesu Christi: & diligamus alterutrũ,sicut dedit mandatũ nobis.Et qui seruat mandata eius:in illo manet,& ipse in eo.& in hoc scimus qm̃ manet in nobis,ex spiritu quem dedit nobis.

Secundum Matthæum. Lect.iij.

cap. 15. IN illo tempore,accesserunt ad Iesum ab Ierosolymis Scribæ & Pharisæi dicentes,Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum?Et reliqua.

Homilia sancti Hieronymi presbyteri.

MIra Pharisæorũ Scribarumq; stultitia: Dei filium arguũt,quare discipuli eius hominũ traditiones & præcepta nõ seruent: Non enim lauant manus suas cùm panem manducant. Manus,id est,opera nõ corporis: sed animæ lauandæ sunt, vt fiat in illis verbum dei. Ipse autem respondens ait illis, Quare & vos trãsgredimini mandatũ Dei propter traditionẽ vestrã?Falsam calũniam vera responsione cõfutat.Cùm(inquit)vos propter traditiones hominum,præcepta dei negligatis:quare discipulos meos arguẽdos creditis,quòd seniorũ iussa paruipẽdant, vt dei scita custodiant?Nam deus dixit,Honora patrẽ tuũ & matrem tuã.& q maledixerit patri vel matri morte moriatur. Vos aũt dicitis,Quicũq; dixerit patri aut matri,munus quodcũq; est ex me,tibi proderit:& nõ honorificabit patrẽ suũ aut matrẽ.Honor in scripturis,non tantùm in salutationibus & officijs deferendis,quantũ in eleemosynis,ac munerũ oblatione sentitur.Honora(inquit apostolus)viduas quę verè viduæ sunt. Hîc honor donum intelligitur. Et in alio loco, Presbyteri duplici honore honorandi sunt: maximè qui laborant,in verbo & doctrina Dei.Et per hoc mandatum,iubemur vt boui triturãti os non claudamus: & dignus sit operarius mercede sua. Oratio.

PRæsta nobis quæsumus domine,vt salutaribus ieiunijs eruditi,à noxijs quoque vitijs abstinentes,propitiationem tuam facilius impetremus:Per dominum nostrũ.

Feria.v.ex Genesi. Lect.j.

CVmq; vidisset Sara filiũ Agar Aegyptiæ ludentẽ cum Isaac,dixit ad Abraham:Eijce ancillã hanc,& filium eius: non enim erit hæres filius ancillæ cum filio meo Isaac.Durè accepit hoc Abraham pro filio suo. Cui dixit deus,Non tibi videatur asperũ super puero & super ancilla tua: omnia quæ dixerit tibi Sara,audi vocem eius:qa in Isaac vocabitur tibi semẽ.Sed & filiũ ancillæ faciã in gentem magnã,quia semẽ tuum est.Surrexit itaq; Abraham mane,& tollens panem, & vtrem aquæ, imposuit scapulæ eius,tradiditq; puerũ,& dimisit eam. Quæ cũ abijsset,errabat in solitudine Bersabeæ. Cumq; cõsumpta esset aqua in vtre,abiecit puerum subter vnam arborem quæ ibi erat. Et abijt,seditq; è regione procul quantũ potest arcus iacere.dixit em̃.Non videbo morientem puerũ.& sedens contrà leuauit vocem suam,& fleuit. Exaudiuit autem Deus vocem pueri:vocauitq; angelus Dei Agar de cælo, dicens, Quid agis Agar? noli timere, exaudiuit enim Deus vocem pueri de loco in quo est.Surge, tolle puerum, & tene manum illius:quia in gẽtem magnam faciam eum. Aperuitq; oculos eius Deus: quæ videns puteum aquæ, abijt,& impleuit vtrem,deditq; puero bibere.Et fuit deus cũ eo:qui creuit, & moratus est in solitudine, factusq; est iuuenis sagittarius.Habitauitq; in deserto Pharan,& accepit illi mater sua vxorem de terra Aegypti. cap. 21. B

Ex Epistola prima Ioannis. Lect.j.

CHarissimi,nolite omni spiritui credere,sed probate spiritus si ex Deo sint: quoniam multi pseudoprophetæ exierũt in mundum. In hoc cognoscitur spiritus dei, Omnis spiritus qui confitetur Iesum Christũ in carne venisse,ex deo est:& omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo nõ est,& hic est antichristus, de quo audistis qm̃ venit, & nunc iam in mundo est. Vos ex Deo estis cap. 4. A

filioli, & vicistis eos: quoniã maior est qui in vobis est, quàm qui in mundo. Ipsi de mũdo sunt: ideo de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex deo sumus. Qui nouit Deum: audit nos. qui non est ex deo: nõ audit nos. in hoc cognoscimus spiritum veritatis, & spiritum erroris. Charissimi, diligamus nos inuicem: quia charitas ex Deo est. Et omnis qui diligit, ex deo natus est, & cognoscit deũ. Qui non diligit, nõ nouit deũ: quoniã Deus charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in nobis: quoniã filiũ suũ vnigenitũ misit deus in mundum, vt viuamus per eũ. In hoc est charitas: nõ quasi nos dilexerimus deũ, sed quoniam ipse prior dilexit nos, & misit filiũ suum, propitiationem pro peccatis nostris. Charissimi, si sic deus dilexit nos: & nos debemus alterutrũ diligere. Deũ nemo vidit vnquam. Si diligamus inuicem: deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus, quòd in eo manemus, & ipse in nobis: quoniam de spiritu suo dedit nobis. Et nos vidimus & testificamur, quoniã pater misit filiũ suum saluatorẽ mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Iesus est filius Dei: Deus in eo manet, & ipse in Deo. Et nos cognouimus, & credidimus charitati, quam habet deus in nobis. Deus charitas est. & qui manet in charitate, in deo manet, & De⁹ in eo. In hoc perfecta est charitas dei nobiscum, vt fiduciam habeamus in die iudicij: quia sicut ille est, & nos sumus in hoc mundo. Timor nõ est in charitate: sed perfecta charitas foras mittit timorẽ, quoniam timor pœnã habet. qui autẽ timet: non est perfectus in charitate. Nos ergo diligamus deum: quoniam deus prior dilexit nos. Si quis dixerit, Quoniam diligo Deũ: & fratrẽ suũ oderit, mẽdax est. Qui enim nõ diligit fratrẽ suum quẽ videt: deũ quẽ non videt, quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus à deo: vt qui diligit deum, diligat & fratrem suum.

Secundum Lucam. Lectio.iij.

cap. 4. IN illo tempore: Surgens Iesus de Synagoga intrauit in domum Simonis: Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus. Et reliqua.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

VIde clementiam domini saluatoris: nec indignatione commotus, nec scelere offensus, nec iniuria violatus, Iudæam deseruit. Quinetiã immemor iniuriæ, memor clementiæ, nunc docendo, nunc liberando, nunc sanãdo, plebis corda demulcet. Et bene sanctus Lucas virũ à spiritu nequitiæ liberatũ ante præmisit, & substituit fœminę sanitatẽ. Vtrunq; enim sexum dominus curaturus aduenerat. Et primò sanari debuit, qui prior creatus est. Nec prætermitti illa debuit, quæ mobilitate magis animi quàm prauitate peccauerat. Sabbato dñicæ medicinæ opera cœpta significãt, vt inde creatura noua cœperit, vbi vetus creatura antè desierat. Nec sub lege esse dei filium: sed supra legem in ipso principio designaret: nec solui legẽ, sed adimpleri. Neq; enim per legem, sed verbo factus est mũdus: sicut legimus, Verbo domini cæli firmati sunt. Non soluitur ergo lex, sed impletur, vt fiat renouatio hominis iam labentis. Vnde & Apostolus ait, Expoliantes vos veterem hominẽ, induite nouum, qui secundũ Christum creatus est. Et bene Sabbato cœpit: vt ipse se ostenderet curatorem, qui opera operibus intexeret, & prosequeretur opus quod ipse iam cœperat: vt si faber domum renouare dispo nat, non à fundamentis, sed à culminibus incipit soluere vetustatem. Oratio.

SVbiectum tibi populum quæsumus domine propitiatio cęlestis amplificet, & tuis semper faciat seruire mandatis: Per dominum nostrum.

Feria.vj. Ex Genesi. Lectio prima.

EOdem tempore dixit Abimelech, & cap. 21. Phicol princeps exercitus eius ad Abraham, Deus tecum est in vniuersis quæ D agis. Iura ergo per Deum, ne noceas mihi & posteris meis, stirpiq; meæ: sed iuxta misericordiam quam feci tibi, facies mihi, & terræ in qua versatus es aduena. Dixitq; Abraham, Ego iurabo. Et increpauit Abimelech propter puteum aquæ quem vi abstulerant serui eius, Respunditq; Abimelech,

Nesciui quis fecerit hanc rem: sed & tu non indicasti mihi, & ego non audiui præter hodie. Tulit itaq; Abraham oues & boues, & dedit Abimelech: percusseruntq; ambo fœdus. Et statuit Abrahã septem agnas gregis seorsum. Cui dixit Abimelech, Quid sibi volũt septem agnæ istæ, quas stare fecisti seorsum? At ille, Septem, inquit, agnas accipies de manu mea: vt sint mihi in testimoniũ, quoniam ego fodi puteũ istum. Idcirco vocatus est locus ille Bersabee: quia ibi vterq; iurauit. Et inierũt fœdus pro puteo iuramẽti: surrexit autẽ Abimelech, & Phicol Princeps exercitus eius, reuersiq; sunt in terram Palæsthinorum. Abraham verò plãtauit nemus in Bersabee, & inuocauit ibi nomẽ domini dei æterni. Et fuit colonus terræ Palæsthinorum diebus multis.

Ex Epistola prima Ioannis. Lect. ij.

cap. 5. A OMnis q credit qm Iesus, est Christus, ex Deo natus est. Et oĩs qui diligit eũ q genuit, diligit & eũ qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus, qm̃ diligimus natos Dei: cùm deum diligamus, & mandata eius faciamus. Hæc est enim charitas dei, vt mandata eius custodiamus: & mãdata eius grauia nõ sunt. Quoniã omne quòd natũ est ex Deo, vincit mundum. & hæc est victoria quæ vincit mundum: fides nostra. Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est filius dei? hic est qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus. non in aqua solùm: sed in aqua & sanguine. Et spiritus est qui testificatur quoniam Christus est veritas. Quoniã tres sunt qui testimonium dant in cælo: pater, verbum, & spiritus sanctus. & hi tres, vnum sunt. Et tres sunt qui testimoniũ dant in terra: spiritus, aqua & sanguis: & hi tres, vnum sunt. Si testimonium hominum accipimus: testimonium dei maius est. quoniã hoc est testimonium dei quod maius est: quoniam testificatus est de filio suo. Qui credit in filium dei: habet testimonium Dei in se. Qui non credit filio: mendacem facit eum: quia non credit in testimonium, quòd testificatus est Deus de filio suo. Et hoc est testimonium, Quoniam vitam æternam dedit nobis Deus. & hæc vita, in filio eius est. Qui habet filium Dei: habet vitam. qui nõ habet filium Dei: vitam non habet. Hæc scribo vobis: vt sciatis quoniam vitam habetis æternam qui creditis in nomine filij Dei. Et hęc est fiducia quã habemus ad deum. Quia quodcunq; petierimus secundum voluntatẽ eius, audit nos. Et si scimus quia audit nos quicquid petierimus: scimus quòd habemus petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum nõ ad mortem, petat: & dabitur ei vita, peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico vt roget quis. Omnis iniquitas, peccatum est: & est peccatum ad mortem. Scimus quia omnis qui natus est ex Deo, nõ peccat: sed generatio Dei conseruat eum, & malignus nõ tangit eum. Scimus quoniam ex Deo sumus: & mundus totus in maligno positus est. Et scimus qm̃ filius Dei venit: & dedit nobis sensum vt cognoscamus verum Deum, & simus in vero filio eius. Hic est verus Deus, & vita æterna. Filioli, custodite vos à simulachris. Amen.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

IN illo tempore, venit Iesus in ciuitatem Samariæ, quæ dicitur Sichar, iuxta prædium, quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Et reliqua. cap. 4.

Homilia sancti Augustini episcopi.

ERat autem ibi fons Iacob: puteus erat, sed omnis puteus fons: non omnis fons puteus. Vbi cũ de terra aqua manat, & vsui præbetur haurientibus, fons dicitur. Sed si in promptu & superficie sit, fons tantùm dicitur. Si autem in alto, & in profundo sit, ita puteus vocatur, vt fontis nomẽ non amittat. Iesus autem fatigatus ex itinere, sedebat sic super fontem. Hora erat quasi sexta. Iam incipiunt mysteria. Non enim frustra fatigatur Iesus. Non enim frustra fatigatur virtus Dei. Nõ enim frustra fatigatur, per quẽ fatigati recreantur. Non enim frustra fatigatur, quo deserente, fatigamur: quo presente, firmamur. Fatigatur tamen Iesus, & fatigatur ab itinere, & sedet, & iuxta puteum sedet, & hora sexta fatigatus sedet. Omĩa ista

innuunt aliquid, indicare volūt aliquid. Intentos nos faciunt: vt pulsemus, hortantur. Ipse ergo nobis aperiat & vobis, qui dignatus est ita hortari, vt diceret, Pulsate & aperietur vobis: tibi fatigatus est ab itinere Iesus. Inuenimus virtutem Iesu, & inuenimus infirmitatem Iesu: fortem, & infirmum. Fortem, quia in principio erat verbū, & verbū erat apud deum, & deus erat verbū: hoc erat in principio apud deum. Vis videre quàm iste fortis sit? Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, & sine labore facta sunt omnia. Oratio.

IEiunia nostra quæsumus domine benigno fauore prosequere: vt sicut ab alimētis abstinemus in corpore: ita à vitijs ieiunemus in mente: Per dominum nostrum.

Hodie dicuntur septem psalmi,

Sabbato, Ex Genesi Lectio prima.

cap. 22. A QVæ postquā gesta sunt, tentauit deus Abraham, & dixit ad eum, Abraham Abraham. At ille respondit, Adsum. Ait illi, Tolle filium tuum vnigenitum quem diligis Isaac, & vade in terram Visionis: atq; ibi offeres eum in holocaustum super vnum montium quem monstrauero tibi. Igitur Abrahā de nocte consurgens strauit asinum suum: ducens secum duos iuuenes, & Isaac filium suum: cumq; cōcidisset ligna in holocaustum, abijt ad locum quem præceperat ei Deus. Die autē tertio, eleuatis oculis, vidit locū procul, dixitq; ad pueros suos, Expectate hîc cum asino: ego autē & puer illuc vsq; properantes, postquā adorauerimus, reuertemur ad vos. Tulit quoq; ligna holocausti, & imposuit super Isaac filium suum: ipse verò portabat in manibus ignem & gladium. Cumq; duo pergerēt simul, dixit Isaac patri suo, Pater mi. At ille respondit, Quid vis fili? Ecce, inquit, ignis & ligna, vbi est victima holocausti? Dixit autem Abraham, Deus prouidebit sibi victimam holocausti, fili mi. Pergebant ergo pariter: & venerunt ad locum, quem ostēderat ei deus: in quo ædificauit altare, & desuper ligna composuit: cumq; colligasset Isaac filium suum, posuit eum in altare super struē lignorum. Extenditq; manum, & arripuit gladium vt immolaret filium suum. Et ecce angelus domini de cælo clamauit, dicens, Abraham Abrahā. Qui respondit, Adsum. Dixitq; ei, Non extendas manum tuam super puerum, neq; facias illi quicquam: nunc cognoui quòd timeas deum, & non pepercisti vnigenito filio tuo propter me. Leuauit Abraham oculos suos, viditq; post tergum arietem inter vepres, hærentem cornibus: quem assumens, obtulit holocaustum pro filio. Appellauitq; nomē loci illius, Dominus videt. Vnde vsque hodie dicitur, In monte dominus videbit.

Epistola beati Ioannis apostoli Secūda.

Lectio secunda.

SEnior, Electæ dominæ & natis eius, cap. 1. A quos ego diligo in veritate, & nō ego solus, sed & omnes qui cognouerunt veritatem, propter veritatē quæ permanet in vobis, & vobiscum erit in æternū: Sit vobiscū gratia, misericordia, & pax à deo patre, & à Christo Iesu filio patris in veritate, & charitate. Gauisus sum valde quòd inueni de filijs tuis ambulantes in veritate, sicut mādatum accepimus à patre. Et nunc rogo te domina, nō tanquam mādatum nouum scribēs tibi, sed quod habuimus ab initio, vt diligamus alterutrū. Et hæc est charitas, vt ambulemus secūdum mandata eius. Hoc est enim mandatum, vt quemadmodū audistis ab initio, in eo ambuletis: quoniam multi seductores exierūt in mundum, qui non cōfitentur Iesum Christum venisse in carnē. hic est seductor & antichristus. Videte vosmetipsos, ne perdatis quæ operati estis: sed vt mercedem plenā accipiatis. Omnis qui recedit, & non permanet in doctrina Christi: deum nō habet. Qui permanet in doctrīa: hic patrem & filium habet. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam nō affert: nolite recipere eum in domum, nec Aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi Aue: cōmunicat operibus eius malignis. Ecce, prædixi vobis: vt in die domini non confundamini. Plura habēs vobis scribere, nolui per chartam & attramentū. spero enim me futurum apud vos, & os ad os

loqui: vt gaudium vestrum plenum sit. Salutant te filij sororis tuæ electæ.

Lectio tertia secundum Ioannem.

cap. 8. IN illo tempore: Perrexit Iesus in montem Oliueti: & diluculo iterum venit in templum. Et reliqua.

Homilia sancti Augusti. episcopi.

IN montem autem Oliueti, in montē fructuosum, in montem vnguenti, in montem chrismatis. Vbi enim decebat docere Christum, nisi in mōte Oliueti? Christi em̄ nomen dictum est à chrismate. Chrisma autem Græcè, latinè vnctio nominatur. Ideo autem nos vnxit, quia luctatores contra diabolum fecit. Et diluculo iterum venit in templum, & omnis populus venit ad eum. Et sedens docebat eos, & nō tenebatur: quia nōdum pati dignabatur. Nunc iam attendite, vbi ab inimicis tentata sit domini mansuetudo. Adducunt autem illi Scribæ & Pharisæi mulierem in adulterio deprehensam, & statuerunt eam in medium, & dixerunt ei. Magister, hæc mulier modò deprehensa est in adulterio. In lege autem, Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum: vt possent accusare eum. Vnde accusare? Nunquid ipsum in aliquo facinore deprehenderant? Aut illa mulier ad eū aliquo modo peruenisse dicebatur? Quid est ergo, tentantes eum, vt possent accusare eum? Intelligimus, fratres, admirabilem mãsuetudinem in Christo fuisse. Animaduertebant eum nimiùm esse mitē & nimiū esse mãsuetū. Orō.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt qui se affligendo carnem ab alimētis abstinent, sectando iustitiam à culpa ieiunēt: Per dominum nostrum Iesum.

Dominica quarta Quadragesimæ Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 22. D VOcauit autē angelus domini Abrahã secundò de cælo, dicens, Per memetipsum iuraui dicit dominus: quia fecisti hanc rem, & nō pepercisti filio tuo vnigenito, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli, & velut arenã quæ est in litore maris: possidebit semen tuū portas inimicorum suorū, & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, quia obedisti voci meæ. Reuersus est Abrahã ad pueros suos, abieruntq; Bersabee simul, & habitauit ibi. His itaq; gestis, nuntiatū est Abrahæ, quòd Melcha quoq; genuisset filios Nachor fratri suo, Hus primogenitum, & Buz fratrē eius, & Camuel patrē Syrorū, & Cased, & Azau, Pheldas quoq; & Iedlaph ac Bathuel, de quo nata est Rebecca. octo istos genuit Melcha, Nachor fratri Abrahæ. Cōcubina verò illius noīe Roma, peperit Tabee, & Gaam, & Thaas & Macha. Vixit autem Sara cētum vigintiseptē annis. Et mortua est in ciuitate Arbee, quæ est Hebron, in terra Chanaan, venitq; Abraham vt plãgeret & fleret eam. Cumq; surrexisset Abraham ab officio funeris, loquutus est ad filios Heth, dicens, Aduena sum & peregrinus apud vos: date mihi ius sepulchri vobiscum, vt sepeliam mortuum meum. Responderuntq; filij Heth, dicentes, Audi nos domine, princeps Dei es apud nos: in electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum, nullusq; te ꝓhibere poterit quin in monumento eius sepelias mortuum tuum. cap. 23. A

Epistola beati Ioannis apostoli Tertia. Lectio secunda.

SEnior Caio charissimo, quem ego diligo in veritate. Charissime, de omnibus orationem facio prosperè te ingredi & valere, sicut prosperè agit anima tua. Gauisus sum valde venientibus fratribus, & testimonium perhibentibus veritati tuæ, sicut tu in veritate ambulas. Maiorem horum nō habeo gratiam, quàm vt audiam filios meos in veritate ambulare. Charissime, fideliter facis quicquid operaris in fratres, & hoc in peregrinos qui testimoniū reddiderunt charitati tuæ in conspectu ecclesiæ: quos, bene facies, deducens dignè Deo. Pro nomine enim eius profecti sunt, nihil accipientes à Gentibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi: vt cooperatores simus veritatis. Scripsissem forsitan ecclesiæ: sed is qui amat primatum gerere in eis, Diotrephes, nō recipit nos. Propter hoc si venero, com- cap. 1. A

monebo eius opera quæ facit:verbis malignis garriẽs in nos.& quasi non ei ista sufficiant:neque ipse suscipit fratres,& eos qui suscipiũt,prohibet,& de ecclesia eijcit.Charissime,noli imitari malum,sed quod bonum est.Qui bene facit,ex Deo est:qui male facit,non videt Deum.Demetrio testimoniũ redditur ab omnibus,& ab ipsa veritate.Sed & nos testimonium perhibemus, & nosti quoniam testimonium nostrum,verum est. Multa habui tibi scribere:sed nolui per atramentum & calamum scribere tibi.Spero autem protinus te videre: & os ad os loquemur. Pax tibi.Salutant te amici. Saluta tu amicos nominatim.

Lectio tertia secundum Ioannem.

cap. 6. IN illo tempore: abijt Iesus trans mare Galilææ,quod est Tyberiadis: & sequebatur eum multitudo magna:quia videbant signa quę faciebat super his qui infirmabantur.Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

MIracula quæ fecit dominus noster Iesus Christus,sunt quidem diuina opera,& ad intelligendum deum de visibilibus, admonent humanã mentem.quia enim ille non est talis substantiæ, quæ videri oculis possit,& miracula eius quibus totum mundum regit,vniuersamq́ creaturam administrat,assiduitate viluerunt,ita vt penè nemo dignetur attẽdere opera dei mira & stupẽda in quolibet seminis grano.Secũdum ipsam suam misericordiã seruauit sibi quædã quæ faceret opportuno tẽpore præter vsitatum cursum ordinemq́ naturę,vt nõ maiora sed insolita vidẽdo stuperẽt,quibus quotidiana viluerunt.Maius enim miraculũ est gubernatio totius mundi, quàm saturatio quinq́ milliũ hominũ de quinq́ panibus.Et tamen hoc nemo miratur.Illud mirãtur homines, nõ quia maius est,sed quia rarum est.Quis enim & nunc pascit vniuersum mũdum:nisi ille qui de paucis granis segetes creat?Fecit ergo quomodo deus.Vnde eñ multiplicat de paucis granis segetes:inde manibus suis multiplicauit quinq́ panes. Potestas enim erat in manib⁹ Christi:panes autẽ illi quinq́ quasi semina erãt:non quidẽ terræ mãdata, sed ab eo qui terrã fecit,multiplicata. Oro.

COncede quęsumus omnipotẽs Deus, vt qui ex merito nostræ actionis affligimur,tuæ gratiæ consolatione respiremus: Per dominum nostrum Iesum Christum.

Feria.ij.Ex Genesi. Lectio prima.

SVrrexit Abraham: & adorauit populũ terræ, filios videlicet Heth, dixitq́ ad eos,Si placet animæ vestræ vt sepeliã mortuum meũ,audite me,& intercedite pro me apud Ephron filiũ Seor,vt det mihi speluncam duplicẽ quam habet in extrema parte agri sui:pecunia digna tradat eã mihi coram vobis in possessionem sepulchri.Habitabat autẽ Ephron in medio filiorũ Heth:respon ditq́ Ephron Hethæus ad Abrahã cunctis audiẽtibus qui ingrediebãtur portam ciuitatis illius,dicens,Nequaquam ita fiet dñe mi, sed tu magis ausculta quod loquor,Agrum trado tibi,& speluncã quæ in eo est,pręsentibus filijs populi mei,sepeli mortuũ tuum. Adorauit Abrahã coram populo terræ.Et loquutus est ad Ephron circunstante plebe eius.Quæso vt audias me,Dabo pecuniam pro agro,suscipe eã,& sic sepeliam mortuũ meum in eo.Respõditq́ Ephron,Domine mi,audi me,Terra quam postulas,quadringentos siclos argẽti valet:istud est pretium inter me & te:sed quãtũ est hoc?sepeli mortuum tuũ.Quod cùm audisset Abrahã,appẽdit pecuniã quam Ephron postulauerat, audiẽtibus filijs Heth,quadringentos siclos argenti probatæ monetæ publicæ.Confirmatusq́ est ager quondã Ephronis,in quo erat speluca duplex,respiciẽs Mambre:tam ipse quàm spelunca,& omnes arbores eius in cũctis terminis eius per circumitum Abrahę in possessionẽ videntibus filijs Heth, & cunctis qui intrabant portam ciuitatis illius. Atque ita sepeliuit Abraham,Saram vxorem suam in spelunca agri duplici,quæ respiciebat Mambre:hæc est Hebron in terra Chanaan.Et confirmatus est ager & antrum quod erat in eo, Abrahæ in possessionem monumenti à filijs Heth.

cap. 23. B

Epistola catholica Iacobi apost. Lect.ij.

cap. IAcobus dei & domini nostri Iesu Chri-
1.A sti seruus,duodecim tribubus, quæ sunt in dispersione,salutem. Omne gaudiũ existimate fratres mei,cùm in tentatiões varias incideritis:scientes quòd probatio fidei vestræ,patientiã operatur. Patientia aũt opus perfectũ habeat:vt sitis perfecti & integri, in nullo deficientes Si quis autẽ vestrum indiget sapientia,postulet à deo,qui dat omnibus affluenter,& nõ improperat:& dabitur ei.Postulet autẽ in fide:nihil hęsitãs.qui em̃ hæsitat,similis est fluctui maris,qui à vento mouetur & circũfertur.non ergo existimet homo ille,quòd accipiat aliquid à Domino. Vir duplex animo,incõstans est in omnibus vijs suis. Glorietur autem frater humilis,in exaltatione sua:diues autẽ,in humilitate sua, qm̃ sicut flos fœni transibit.exortus est em̃ sol cum ardore,& arefecit fœnũ,& flos eius decidit,& decor vultus eius deperijt:ita & diues in itineribus suis marcescet. Beatus vir qui suffert tentationẽ:qm̃ cùm probatus fuerit,accipiet coronã vitæ,quã repromisit deus diligẽtibus se. Nemo cùm tẽtatur,dicat quoniã à deo tentatur. Deꝰ enim intẽtator malorũ est:ipse autem neminẽ tentat. Vnusquisque verò tentatur,à concupiscentia sua abstractus & illectus.Deinde cõcupiscentia cùm conceperit,parit peccatum. peccatum verò cùm consummatũ fuerit,generat mortẽ. Nolite itaq; errare fratres mei dilectissimi.Omne datũ optimum,& omne donum perfectũ,de sursum est descendẽs à patre luminũ,apud quẽ nõ est transmutatio,nec vicissitudinis obũbratio.voluntariè enim genuit nos verbo veritatis,vt simus initiũ aliquod creaturæ eius. Scitis fratres mei dilectissimi,Sit autẽ omnis homo velox ad audiendum:tardus autẽ ad loquendum,& tardus ad iram.Ira enim viri,iustitiam dei non operatur.Propter quod abijcientes omnem immunditiã & abundantiã malitiæ,in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest saluare animas vestras.

Tertia Lectio secundum Ioannem.

cap. IN illo tẽpore:Propè erat pascha Iudæo-
2. rum:& ascendit Iesus Ierosolymam. Et inuenit in templo vendentes oues & boues & columbas. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

QVid audiuimus fratres?Ecce templũ illud figura adhuc erat:& eiecit inde dominus oẽs qui sua quærebãt:qui ad nundinas venerant.Et quæ illi vendebãt:Illa quæ opus habebãt hoiẽs in sacrificijs illius tẽporis.Nouit enim charitas vestra quòd sacrificia illi populo pro eius carnalitate & corde adhuc lapideo talia data sunt,quibus teneretur ne in idola deflueret:& immolabãt ibi sacrificia,boues & oues & columbas. Nostis, q̃a legistis.Non ergo magnũ peccatũ,si hoc vẽdebatur in tẽplo,quod emebaẽ vt offerretur in tẽplo,& tamen eiecit illos inde.Quid si ibi ebriosos inueniret,quid faceret dñs,Si vendentes ea quæ licita sunt,& cõtra iustitiã nõ sunt,eiecit?Quæ cũ honestè emũtur nõ illicitè venduntur.Expulit tamen:& nõ est passus domũ oratiõis fieri domũ negotiationis.Si negotiatiõis domus nõ debet fieri domus dei:potatiõis debet fieri?Nos autẽ quãdo eis ista dicimus,strident dentibus suis aduersum nos.Et consolatur nos psalmus quẽ audistis,Striderũt sup me dẽtibus suis. Oro.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt obseruationes sacras annua deuotione recolentes,& corpore tibi placeamus & mente:Per dominum nostrum.

Feria.iij. Ex Genesi. Lectio prima.

ERat autẽ Abrahã senex dierumq; mul- cap.
torũ:& dñs in cunctis benedixerat ei. 24.
Dixitq; ad seruũ seniorẽ domus suę,q præ- A.
erat omnibus quæ habebat,Pone manũ tuã subter femur meum:vt adiurem te per dñm Deũ cæli & terræ,vt nõ accipias vxorem filio meo de filiabus Chananæorũ,inter quos habito:sed ad terrã & cognationẽ meã ꝓficiscaris, & inde accipias vxorem filio meo Isaac.Rñdit seruus,Si noluerit mulier venire mecum in terram hanc:nũquid reducere debeo filiũ tuum ad locũ de quo tu egressus es?Dixitq; Abraham,Caue nequãdo reducas filium meũ illuc. Dñs deus cæli & terræ, qui tulit me de domo patris mei,& de terra natiuitatis meæ,qui loquutus est mihi,& iu-

rauit mihi, dicens, Semini tuo dabo terram hanc: ipse mittet angelũ suum corã te, & accipies inde vxorem filio meo: sin autẽ mulier noluerit sequi te, nõ teneberis iuramento: filiũ meũ tantũ ne reducas illuc. Posuit ergo seruus manũ sub femore Abrahã dñi sui, & iurauit illi super sermone hoc. Tulitq́ decẽ Camelos de grege dñi sui, & abijt, ex omnibus bonis eius portans secum: profectusq́ perrexit in Mesopotamiã ad vrbẽ Nachor. Cumq́ camelos fecisset accũbere extra oppidũ iuxta puteũ aquæ vespere, eo tpe quo solent mulieres egredi ad hauriendã aquam, dixit, Dñe Deus dñi mei Abraham, occurre obsecro mihi hodie, & fac misericordiã cum dño meo Abrahã. Ecce ego sto prope fontẽ aquæ, & filiæ habitatorũ hui⁹ ciuitatis egredientur ad hauriẽdam aquam. Igitur puella cui ego dixero. Inclina hydriam tuam vt bibam: & illa responderit, Bibe, quin & camelis tuis dabo potũ: ipsa est quam præparasti seruo tuo Isaac, & per hoc intelligam quòd feceris misericordiam cum domino meo.

Ex epistola Iacobi. Lectio. ij.

cap. 1. D
ESTote autẽ factores verbi, & nõ auditores tantùm: fallẽtes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi, & nõ factor: hic cõparabitur viro consyderanti vultũ natiuitatis suæ in speculo. consyderauit enim se, & abijt, & statim oblitus est qualis fuerit. Qui autẽ perspexerit in lege perfectæ libertatis, & permãserit in ea, non auditor obliuiosus factus, sed factor operis: hic beatus in facto suo erit. Si quis aũt putat se religiosum esse, nõ refrenans linguam suã, sed seducens cor suum: huius vana est religio. Religio munda & immaculata apud Deum & patrem, hæc est, Visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum: & immaculatum se custodire ab hoc seculo. Fratres mei, nolite in personarum acceptiõe habere fidem domini nostri
cap. 2. A
Iesu Christi gloriæ. Etẽm si introierit in cõuentum vestrũ vir aureum annulum habẽs, in veste candida, introierit aũt & pauper in sordido habitu, & intendatis in eum qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei, Tu sede hîc bene: pauperi autem dicatis, Tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos, & facti estis iudices cogitationũ iniquarum? Audite fratres mei dilectissimi: Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide, & hæredes regni quod repromisit Deus diligentibus se? Vos aũt exhonorastis pauperem. Nonne diuites per potẽtiam opprimũt vos: & ipsi trahunt vos ad iudicia? Nonne ipsi blasphemant bonũ nomen quod inuocatũ est super vos? Si tamen legem perficitis regalem secundũ scripturas, Diliges proximum tuum sicut teipsum: bene facitis. si autem personam accipitis, peccatum operamini, redarguti à lege quasi transgressores.

Tertia Lectio secundum Ioannem.

IN illo tempore: Iam die festo mediante ascendit Iesus in templum: & docebat, & admirabantur Iudæi. Et reliqua. cap. 7.

Homilia sancti Augustini episcopi.

ILle qui latebat: docebat: & palàm loquebatur, & non tenebatur. Illud enim vt lateret erat causa exempli: hoc potestatis. Sed cùm doceret, mirabantur Iudæi. Omnes quidem quantum arbitror mirabantur: sed non omnes conuertebãtur. Et vnde admiratio? Quia multi nouerant vbi natus: quemadmodum fuerit educatus: nunquã eum viderant discentẽ literas. Audiebãt autẽ eum de lege disputantẽ, legis testimonia proferentẽ: quæ nemo poterat proferre, nisi legisset: nemo legere, nisi literas didicisset. Et ideo mirabantur. Eorũ autẽ admiratio, magistra facta est insinuãdæ alterius veritatis occasio. Ex eorum quippe admiratiõe & verbis, dixit dñs aliquid profundũ, & diligẽtius inspici, & discuti dignũ. Propter quod intentã facio charitatẽ vestram, nõ solũ ad audiendũ pro vobis: sed etiã ad orãdũ pro nobis. Quid ergo dñs rñdit eis admirãtibus: quomodo sciret literas quas non didicerat? Mea doctrina (inquit) nõ est mea: sed eius q misit me. Hæc est em̃ profunditas prima. Videtur em̃ paucis verbis quasi cõtraria loquutus. Nõ em̃ ait, ista doctrina non est mea. Sed, mea doctrina non est mea. Si nõ tua, quomodo tua? si autẽ tua, quõ nõ tua? Tu em̃ dicis vtrũq́: & mea

doctrina, & nō mea. Nam si dixisset, ista doctrina nō est mea, nulla esset quæstio. Oro.

SAcræ nobis quæsumus dn̄e obseruationis ieiunia, & piæ cōuersationis augmētum, & tuæ propitiationis continuum præstent auxilium: Per dominum nostrum.

Feria .iiij. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 24. C NEcdum intra se verba conpleuerat, & ecce Rebecca egrediebatur filia Bathuel filij Melchæ vxoris Nachor fratris Abraham, habens hydriam in scapula sua: puella decora nimis, virgoq́; pulcherrima, & incognita viro. descēderat autē ad fontē, & impleuerat hydriam, ac reuertebatur. Occurritq́; ei seruus, & ait, Pauxillū aquæ mihi ad sorbēdum præbe de hydria tua. Quæ respondit, Bibe domine mi. Celeriterq́; deposuit hydriam super vlnā suam, & dedit ei potum. Cumq́; ille bibisset, adiecit, Quin & camelis tuis hauriā aquā, donec cuncti bibant. Effundensq́; hydriam in canalibus, recurrit ad puteum vt hauriret aquā: & haustā omnibus camelis dedit. Ille aūt cōtemplabatur eā tacitus, scire volēs vtrum prosperū iter suū fecisset dn̄s an non. Postquā autē biberunt cameli, ꝓtulit vir inaures aureas, appendentes siclos duos: & armilas totidem pondo siclorū decē. Dixitq́; ad eam, Cuius es filia? indica mihi. est in domo patris tui locus ad manēdum? Quæ rn̄dit, Filia sum Bathuelis filij Melchæ, quem peperit ipse Nachor, & addidit, dicēs, Palearum quoq́; & fœni plurimū est apud nos, & locus spatiosus ad manendū. Inclinauit se homo, & adorauit dn̄m, dicēs, Benedictus dn̄s deus dn̄i mei Abraham, qui nō abstulit misericordiam & veritatē suam à dn̄o meo, & recto itinere me perduxit in domū fratris dn̄i mei. Cucurrit itaq́; puella, & nuntiauit in domū matris suæ omnia quæ audierat. Habebat aūt Rebecca fratrē nomine Labā: qui festinus egressus est ad hoīem foras vbi erat fons. Cumq́; vidisset inaures & armillas in manibus sororis suæ, & audisset cūcta verba referētis, Hæc loquutus est mihi homo: venit ad virum qui stabat iuxta camelos & prope fontē aquæ, dixitq́; ad eum, Ingredere benedicte Dn̄i: cur foris stas? præparaui domum & locum camelis tuis. Et introduxit eū in hospitium: ac destrauit camelos, deditq́; paleas & fœnum, & aquā ad lauādos pedes camelorū, & virorū qui venerāt cum eo. Et appositus est in conspectu eius panis. Qui ait, Non comedā, donec loquar sermones meos. Respondit ei, Loquere.

Ex epistola Iacobi. Lectio .ij.

QVicunq́; autem totam legem seruauerit, offendat autē in vno: factus est omnium reus. cap. 2. C Qui enim dixit, Non mœchaberis: dixit & non occides. Quòd si non mœchaberis, occides autem: factus es transgressor legis. Sic loquimini, & sic facite sicut per legem libertatis incipiētes iudicari. Iudicium enim sine misericordia illi qui nō facit misericordiā. Superexaltat autē misericordia iudiciū. Quid proderit fratres mei, si fidē quis dicat se habere: opera autē nō habeat? Nūquid poterit fides saluare eum? Si autem frater aut soror nudi sint, & indigeāt victu quotidiano, dicat autē aliquis ex vobis illis, Ite in pace, calefacimini & saturamini: non dederitis autem eis quæ necessaria sunt corpori: quid proderit? Sic & fides, si nō habeat opera, mortua est in semetipsa. Sed dicet qs, Tu fidē habes, & ego o͞pa habeo. ostēde mihi fidē tuā sine opibus: & ego ostendā tibi ex operibus fidem meā. Tu credis quòd vnus est deus. Bene facis: & dæmones credūt & cōtremiscunt. Vis autē scire ò homo inanis, qm̄ fides sine operibus mortua est? Abrahā pater noster nónne ex opibus iustificatus est, offerēs Isaac filiū suū super altare? Vides qm̄ fides cooperabat operibus illius: & ex operibus fides cōsummata est? Et suppleta est scriptura dicens, Credidit Abrahā deo, & reputatū est illi ad iustitiā, & amicus Dei appellatus est. Videtis qm̄ ex operibus iustificatur homo: & non ex fide tātū? Similiter & Raab meretrix, nónne ex operibus iustificata est, suscipiens nuntios, & alia via eijciens? Sicut eīm corpus sine spū mortuū est: ita & fides sine operibus mortua est.

Tertia Lectio secundum Ioannem.

IN illo tempore: Præteriēs Iesus vidit hominē cæcum à natiuitate. Et reliqua. cap. 9.

Homilia sancti Augustini episcopi.

EXiens Iesus vidit hominem cæcum: nõ vtcunque cæcum, sed à natiuitate. (Et interrogauerũt eum discipuli eius, Rabbi?) Scitis quia Rabbi magister est. Magistrum appellabant, quia discere desiderabãt. Quæstionem quippe domino proposuerunt, tanquam magistro. (Quis peccauit: hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? Rñdit Iesus, Neq; hic peccauit, neq; parentes eius.) Quid est hoc quod dixit? Si nullus homo sine peccato, nunqd parẽtes huius cæci sine peccato erãt? Nunquid ipse vel sine originali peccato natus erat, vel viuẽdo nihil addiderat? An quia oculos clausos habebat, cõcupiscentiæ minimè vigilabat? Quanta enĩ mala cæci cõmittunt? A quo malo abstinet mens mala, etiam oculis clausis? Nõ poterat videre: sed nouerat cogitare: & fortè concupiscere aliquid, quòd cæcus nõ posset implere. Sed in corde iudicari à nullo potest, nisi à cordis perscrutatore. Si ergo & parentes eius habuerunt peccatum, & iste habuit peccatum: quare dñs dixit, neque hic peccauit, neq; parẽtes eius: nisi ad rem de qua interrogatus est, vt cæcus nasceretur? Habebãt enĩ parentes eius peccatum: sed non ipso peccato factum est vt cæcus nasceretur. Oratio.

DEus qui & iustis præmia meritorum, & peccatoribus per ieiuniumveniam præbes: miserere supplicibus tuis, vt reatus nostri confessio: indulgentiam percipere valeat delictorum: Per dominum nostrum.

Feria.v. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 24. E AT ille, Seruus, inquit, Abraham sum. Et Dominus benedixit domino meo valde, magnificatusq; est: & dedit ei oues & boues, argẽtum & aurum, seruos & ancillas, camelos & asinos. Et peperit Sara vxor domini mei filium domino meo in senectute sua, deditq́ue illi omnia quæ habuerat. Et adiurauit me dominus meus, dicens, Non accipies vxorem filio meo de filiabus Chananæorum in quorum terra habito: sed ad domum patris mei perges, & de cognatione mea accipies vxorem filio meo. Ego verò respondi domino meo, Quid si noluerit venire mecum mulier? Dominus, ait, in cuius conspectu ambulo, mittet angelum suum tecum, & diriget viam tuam: accipiesq; vxorẽ filio meo de cognatione mea, & de domo patris mei. Innocens eris à maledictione mea, cum veneris ad proximos meos, & non dederint tibi. Veni ergo hodie ad fontẽ aquæ, & dixi, Domine deus domini mei Abrahã, si direxisti viam meam in qua nunc ambulo, ecce sto iuxta fontem aquæ, & virgo quæ egredietur ad hauriẽdam aquam, audierit à me, Da mihi pauxillum aquæ ad bibẽdum de hydria tua: & dixerit mihi, Et tu bibe, & camelis tuis hauriam: ipsa est mulier quam præparauit dominus filio domini mei. Cumq; hæc tacitus mecum voluerem, apparuit Rebecca veniẽs cum hydria quam portabat in scapula: descẽditq; ad fontẽ, & hausit aquam. Et aio ad eã, Da mihi paululum bibere. Quę festinans deposuit hydriam de humero, & dixit mihi. Et tu bibe, & camelis tuis tribuam potum. Bibi, & adaquauit camelos. Interrogauiq; eam, & dixi, Cuius es filia? Quæ respondit, Filia Bathuelis sum filij Nachor, quę peperit ei Melcha. Suspendi itaq; inaures ad ornandam faciem eius, & armillas posui in manibus eius, Pronusq; adoraui dominum benedicẽs domino Deo domini mei Abraham, qui perduxit me recto itinere, vt sumerem filiam fratris domini mei filio eius. Quam ob rẽ si facitis misericordiam & veritatem cum domino meo, indicate mihi. sin autem aliud placet: & hoc dicite mihi, vt vadam ad dexteram, siue ad sinistram.

Ex epistola Iacobi. Lectio .ij.

NOlite plures magistri fieri fratres mei, scientes qm̃ maius iudicium sumitis. cap. 3.
In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic perfectus est vir, A
potens etiã fræno circũducere totũ corpus. Si autẽ equis fræna in ora mittimus: ad consentiendum nobis, omne corpus illorum circunferimus, Et ecce, naues cũ magnæ sint, & à ventis validis mouentur: circũferuntur à modico gubernaculo vbi impetus dirigentis voluerit. Ita & lingua modicum quidem mẽbrum est, & magna exaltat. Ecce quãtus ignis

ignis quàm magnam syluam incedit. Et lingua, ignis est, vniuersitas iniqtatis. Lingua constituitur in mẽbris nostris, quæ maculat totum corpus, & inflammat rotam natiuitatis nostræ inflãmata à gehẽna. Omnis enim natura bestiarũ & volucrũ & serpẽtium & cæterorũ domãtur, & domita sunt à natura humana: linguã aũt nullus hominũ domare potest, inquietũ malũ, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deũ & patrẽ: & in ipsa maledicimus hoĩes qui ad imaginẽ & similitudinẽ Dei facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio & maledictio. Non oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Nũquid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquã? Nunquid potest, fratres mei, fic⁹ vuas facere: aut vitis, ficus? Sic neq; salsam, dulcem potest facere aquã. Quis sapiens & disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona cõuersatione operationẽ suã in mãsuetudine sapientiæ. Quòd si zelũ amarũ habetis, & contentiones sint in cordibus vestris: nolite gloriari & mẽdaces esse aduersus veritatẽ. nõ est ẽm ista sapiẽtia desursum descẽdẽs à patre luminũ: sed terrena, animalis, diabolica. Vbi ẽm zelus & cõtentio: ibi inconstantia, & omne opus prauũ. Quę aũt desursum est sapientia, primùm quidem pudica est: deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis cõsentiens, plena misericordia & fructibus bonis, iudicans sine simulatione. Fructus autem iustitiæ, in pace seminatur facientibus pacem.

Tertia Lectio secundum Lucam.

cap 7. IN illo tempore: Ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Naim: & ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa. Et reliqua.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

HIc locus ad vtrãq; redundat gratiã, & citò flecti diuinã misericordiã matris viduæ lamẽtatione credamus: eius precipuè quæ vnici filij vel labore, vel morte frangatur. Cui tamẽ viduæ grauitatis meritũ exequiarum turba conciliet. Et hanc viduã populorũ turba septam plus videri esse quàm fœminã: quæ resurrectionẽ vnici adolescentis filij sui lachrymis meruerat impetrare, eò quod sancta ecclesia populũ iuniorẽ à pompa funeris atq; supremi sepulchri suarum reuocet ad vitã contẽplationẽ lachrymarum. Quæ flere ꝓhibetur eũ cui resurrectio debebatur. Qui quidẽ mortuus in loculo materialibus quatuor ad sepulchrũ ferebatur elemẽtis: sed spem resurgẽdi habebat, quia ferebatur in ligno. Quod & si nobis antè non proderat: tamẽ posteaquàm Iesus id tetigit proficere cœpit ad vitã: vt esset indicio salutem populo per crucis patibulum refundendam. Audito igitur dei verbo steterũt acerbi illius funeris portitores: qui corp⁹ humanũ letali fluxu naturæ materialis vrgebant. Quid ẽm aliud, nisi quasi in quodã feretro, hoc est supremi funeris instrumento iacemus exanimes, cũ vel ignis modicæ cupiditatis exæstuat, vel frigidus humor exundat, vel pigra quadã corporis hebetudine vigor hebetatur animorũ, vel concreta noster spiritus labe puræ lucis vacuus alit mentẽ? Hi sunt nostri funeris portitores.

Oratio.

PRæsta quæsumus omnipotens deus, vt quos ieiunia votiua castigãt, ipsa quoq; deuotio sancta lætificet: vt terrenis affectibus mitigatis facilius cælestia capiamus: Per dominum nostrum Iesum.

Feria.vj. Ex Genesi. Lectio prima.

REsponderuntq; Laban & Bathuel, A domino egressus est sermo: non possumus extra placitũ eius quicquã aliud loqui tecum. En Rebecca corã te est, tolle eam, & proficiscere, & sit vxor filij dñi tui, sicut loquutus est dñs. Quod cũ audisset puer Abraham, procidẽs adorauit in terrã dominũ. Prolatisq; vasis argenteis, & aureis, ac vestibus, dedit ea Rebeccæ pro munere: fratribus quoq; eius, & matri dona obtulit. Initoq; conuiuio vescentes pariter & bibentes manserunt ibi. Surgens autẽ manè, loquutus est puer, Dimitte me, vt vadam ad dñm meum. Responderuntq; frater eius & mater, Maneat puella saltem decem dies apud nos, & posteà proficiscetur. Nolite, ait, me retinere, quia dominus direxit viã meam: dimittite me vt pergam ad dominum meum. Et dixerunt. Vocemus puellam, & quæramus ipsius voluntatem. Cumq; vocata ve-

cap. 24. F

nisset, sciscitati sunt, Vis ire cum homine isto? Quæ ait, Vadam. Dimiserunt ergo eã, & nutricem illius, seruumq; Abraham, & comites eius: imprecãtes ꝓspera sorori suæ, atq; dicentes, Soror nostra es, crescas in mille millia, & possideat semen tuũ portas inimicorũ suorum. Igitur Rebecca, & puellæ illius ascẽsis camelis sequutę sunt virũ: qui festinus reuertebatur ad dñm suum. Eo autem tẽpore deambulabat Isaac per viam quæ ducit ad puteum, cuius nomẽ est Viuentis & videntis: habitabat enim in terra australi. Et egressus fuerat ad meditandũ in agro inclinata iam die: cumq; eleuasset oculos, vidit camelos veniẽtes procul. Rebecca quoq; cõspecto Isaac, descendit de camelo, & ait ad puerum, Quis est ille homo qui venit per agrum in occursum nobis? Dixitq; ei, Ipse est dominus meus. At illa tollens citô pallium suum, operuit se. Seruus autem cuncta quæ gesserat, narrauit dño suo Isaac. Qui introduxit eam in tabernaculum Saræ matris suæ, & accepit eam vxorem: & intantũ dilexit eam, vt dolorem qui ex morte matris eius acciderat, temperaret.

Ex epistola Iacobi. Lectio.ij.

cap. 4. A VNde bella & lites in vobis? Nonne ex concupiscentijs vestris quæ militant in membris vestris? Concupiscitis: & nõ habetis. occiditis & zelatis: & non potestis adipisci. litigatis & belligeratis, & nõ habetis, ꝓpterea quòd non postulatis. Petitis, & non accipitis, eò quòd malè petatis: vt in concupiscentijs vestris insumatis. Adulteri, nescitis quòd amicitia huius mundi, inimica est dei? Quicunq; ergo voluerit amicus esse seculi huius, inimicus Dei constituitur. An putatis quòd inaniter scriptura dicat, Ad inuidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis? Maiorẽ autem dat gratiam. Propter quod dicit, Deus superbis resistit: humilibus aũt dat gratiã. Subditi ergo estote deo: resistite autẽ diabolo: & fugiet à vobis. Appropiate deo: & appropinquabit vobis. Emundate manus, peccatores: & purificate corda, duplices animo. Miseri estote, & lugete, & plorate. risus vester in luctum conuertatur, & gaudiũ in moerorem. Humiliamini in cõspectu domini, & exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrũ, fratres mei. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum: detrahit legi & iudicat legem. Si aũt iudicas legem: nõ es factor legis, sed iudex. Vnus est enim legislator, & iudex qui potest perdere, & liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximũ tuum? Ecce nunc qui dicitis, Hodie aut crastino ibimus in illã ciuitatem, & faciemus ibi quidẽ annum, & mercabimur, & lucrum faciemus (qui ignoratis qd erit in crastino. Quæ est eñ vita vestra? Vapor est, ad modicum parens, & deinceps exterminabitur) pro eo vt dicatis, Si dñs voluerit. &, Si vixerimus, faciemus hoc aut illud. Nunc autem exultatis in superbijs vestris. Omnis exultatio talis, maligna est. Scienti igitur bonũ facere, & non facienti: peccatum est illi.

Tertia lectio secundum Ioannem.

IN illo tempore: Erat quidã languens Lazarus in Bethania de castello Mariæ & Marthæ sororum eius. Et reliqua. cap. 16.

Homilia sancti Augustini episcopi.

IN superiori lectione meministis, quòd dñs exijt de manibus eorum qui lapidare eum voluerãt: & discessit trans Iordanẽ, vbi Ioannes baptizabat. Ibi domino constituto infirmabatur in Bethania Lazarus: quod castellum erat proximũ Ierosolymis. Maria autẽ erat quæ vnxit dñm vnguento, & extersit pedes eius capillis suis, cuius frater Lazarus infirmabatur. Miserũt ergo sorores ad eum dicentes, Domine, ecce quem amas infirmatur. Iam intelligimus quò miserunt, vbi erat dñs: qm̃ absens erat. Trans Iordanẽ scilicet miserunt ad dñm, nuntiantes quòd ægrotaret frater earum: vt dignaretur venire, & eum ab ægritudine liberare: ille distulit sanare, vt posset resuscitare. Quid ergo annũtiauerunt sorores eius? Domine, ecce quem amas infirmatur. Non dixerunt, veni. Amanti enim tantummodo nuntiandum fuit. Non ausæ sunt dicere, Veni & sana: nõ ausæ sunt dicere, Ibi iube, & hic fiet: Cur enim non & istæ sicut fides illius centurionis inde laudatur? Ait enim, Non sum

dignus vt intres sub tectum meum, sed tantùm dic verbo & sanabitur puer meus.nihil horum istæ.Sed tantummodo, Domine,ecce quem amas infirmatur.Sufficit vt noueris.non enim amas, & deseris.Sed dicet aliquis,Quomodo per Lazarū peccator significabatur, & à Domino sic amabatur? Audiat eum dicentem,Non veni vocare iustos, sed peccatores. Oratio.

Deus, qui ineffabilibus mundum renouas sacramentis:præsta quæsumus,vt ecclesia tua & æternis ꝑficiat institutis, & tꝑalibus non destituatur auxilijs:Per domi.

Hodie dicitur matutinum pro defunctis.

Sabbato,Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 25. A Abraham verò aliam duxit vxorem nomine Ceturam, quæ peperit ei Zamran, & Iecsan,& Madam,& Madian,& Iesboc,& Sue. Iecsan quoque genuit Saba, & Dadā.Filij Dadam fuerūt Assurim, & Latusim,& Laomim.At verò ex Madian ortus est Epha, & Epher, & Enoch,& Abida, & Eldaa.omnes hi,filij Ceturę.Deditq; Abraham cuncta quæ possederat,Isaac:filijs autē concubinarum largitus est munera, & separauit eos ab Isaac filio suo dum adhuc ipse viueret,ad plagam orientalem.Fuerūt autem dies vitæ Abrahæ centum septuagintaquinq; anni.Et deficiens mortuus est in senectute bona prouectæq; ætatis, & plenus dierum,congregatusq; est ad populum suū. Et sepelierunt eum Isaac, & Ismahel filij sui in spelunca duplici, quæ sita est in agro Ephron,filij Seor Hethæi,è regione Mambre,quā emerat à filijs Heth: ibi sepultus est ipse, & Sara vxor eius. Et post obitū illius benedixit Deus Isaac filio eius, qui habitabat iuxta puteū nomine Viuētis & videntis. Hæ sunt generatiōes Ismahel filij Abrahæ, quem peperit ei Agar Aegyptia,famula Saræ: & hæc nomina filiorum eius in vocabulis,& generationibus suis.Primogenitus Ismahelis Nabaioth, deinde Cedar,& Adbeel, & Mabsam,Masma quoq;,& Duma,& Massa, Hadad,& Thema, & Ietur, & Naphis, & Cedma.isti, sunt filij Ismahelis: & hęc noīa per castella & oppida eorū, duodecim principes tribuū suarū. Et facti sunt anni vitæ Ismahelis centum triginta septē,deficiēsq; mortuus est,& appositus ad populum suum.Habitauit autē ab Euila vsq; Sur, quæ respicit Aegyptū introeuntibus Assyrios. Coram cunctis fratribus suis obijt.

Ex epistola Iacobi. Lectio.ij.

Agite nunc diuites, plorate, vlulantes in miserijs vestris quæ aduenient vobis.Diuitiæ vestræ putrefactæ sunt: & vestimenta vestra, à tineis comesta sunt.Aurum & argentum vestrum æruginauit:& ærugo eorum in testimoniū vobis erit,& māducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in nouissimis diebus. Ecce merces operariorū qui messuerūt regiones vestras,quæ fraudata est à vobis, clamat:& clamor eorum,in aures domini Sabaoth introiuit.Epulati estis super terrā:& in luxurijs enutristis corda vestra in die occisionis. Addixistis & occidistis iustū:& non restitit vobis.Patientes igitur estote fratres,vsq; ad aduentum domini.Ecce, agricola expectat pretiosum fructū terrę:patienter ferēs donec accipiat temporaneum & serotinū.Patiētes igitur estote & vos, & cōfirmate corda vestra:qm̄ aduētus Dñi appropinquauit.Nolite ingemiscere fratres in alterutrum:vt nō iudicemini.Ecce, iudex ante ianuam assistit. Exemplum accipite fratres laboris & patiētiæ, prophetas, qui loquuti sunt in nomine domini: Ecce,beatificamus eos qui sustinuerunt.Sufferētiam Iob audistis, & finem dñi vidistis, quòd misericors dominus est & miserator.Ante omnia autē fratres mei nolite iurare, neq; per cælum,neq; per terrā, neq; aliud quodcunq; iuramentum.Sit aūt sermo vester,est est, non non:vt nō sub iudicio decidatis.Tristatur autē aliquis vestrum? oret. Aequo animo?& psallat,infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros ecclesiæ,& orēt super eū, vngētes eū oleo in noīe dñi.& oratio fidei saluabit infirmum,& alleuiabit eum dñs:& si in peccatis sit, remittentur ei.Confitemini ergo alterutrum peccata vestra: & orate pro inuicem vt saluemini. multum em̄ valet deprecatio iusti assidua. Elias ,homo

erat similis nobis passibilis: & oratione orauit vt non plueret super terram, & nō pluit annos tres & menses sex, Et rursum orauit: & cælū dedit pluuiam, & terra dedit fructū suū. Fratres mei, si quis ex vobis errauerit à veritate, & cōuerterit quis eum: scire debet quoniam qui conuerti fecerit peccatorē ab errore viæ suæ, saluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum.

Secundum Ioannem. Lectio.iij.

cap. 8. IN illo tempore, dicebat Iesus turbis Iudæorum. Ego sum lux mundi. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vitæ. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

QVod nunc ait dominus. Ego sum lux mundi: clarum puto esse eis qui habent oculos, vnde huius lucis participes fiant. Qui autem nō habent oculos nisi in sola carne, miratur quod dictum est à domino Iesu Christo, Ego sum lux mundi. Et forte non desit qui dicat apud semetipsum, Nūquid forte dominus Christus est sol iste qui ortu & occasu suo peragit diem? Non enim defuerunt hæretici qui ista senserunt. Manichæi solem istum oculis carnis visibilem expositum & publicum non tantū hominibus, sed etiam pecoribus ad videndum Christum dominum esse putauerūt. Sed catholicæ ecclesiæ recta fides improbat tale cōmentum, & diabolicam doctrinam esse cognoscit credendo. Non solùm autē cognoscit credendo: sed in quibus potest conuincit etiam disputando. Improbemus itaque huiusmodi errorem, quem sancta ab initio anathematizauit ecclesia. Non arbritremur dominum Iesum hunc esse solem, quem videmus oriri ab oriente, occidere in occidente: cuius cursui nox succedit, cuius radijs nubes obumbrantur, qui certa de loco in locū motione transmigrat. Non est hic dominus Iesus Christus. Non est Christus sol factus: sed per quem sol factus est: omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Est ergo lux quæ fecit hanc lucem. Oratio.

FIat domine quæsumus per gratiam tuā fructuosus nostræ deuotionis affectus: quia tunc nobis proderunt suscepta ieiunia, si tuæ sint placita pietati: Per dominū nost.

Dominica de Passione ad Matutinum inuitatoriū. Christū Dei filium, q̄ sua nos passione redemit, Venite adoremus. p̄s. Venite Christū dei. Hoc inuitatorium cum hymnis. Pāge lingua. ad matutinū, & Vexilla regis. ad Vesperas dicuntur vsque ad Feriā quintā in Cœna domini exclusiuè, nisi agēdū sit de aliquo festo duplici. Hymnus.

PAnge lingua gloriosi Prælium certaminis, Et super crucis trophæum Dic triumphum nobilem, Qualiter redempror orbis Immolatus vicerit.

De parentis protoplasti Fraude facta cōdolens: Quando pomi noxialis Morte morsu corruit. Ipse lignum tunc notauit, Damna ligni vt solueret.

Hoc opus nostræ salutis Ordo depoposcerat, Multiformis proditoris Ars vt artem falleret: Et medellam ferret inde Hostis vnde læserat.

Quando venit ergo sacri Plenitudo tempo ris, Missus est ab arce patris Natus orbis conditor: Atque ventre virginali Caro factus prodijt.

Vagit infans inter arcta Conditus præsepia: Membra pannis inuoluta Virgo mater alligat: Et manus pedesq; crura Stricta cingit fascia.

Gloria & honor deo Vsquequo altissimo, Vnà pr̄i filioq; Inclyto paracleto, Cui laus est & potestas Per immensa secula. Amen.

Antiphona. Popule meus, quid feci tibi, aut quid molestus fui, responde mihi.

Notandum quòd oēs antiphonæ vsq; ad Pascha, dicūtur integræ in principio & in fine, ad Matutinum, Laudes & Vesperas.

Hic interrūmpitur liber Genesis vsq; ad feriam secundam Paschæ.

Ex libro Sapientiæ. Lectio prima.

DIxerunt impij apud se non rectè cogitantes, Circunueniamus iustum, quoniam inutilis est nobis, & cōtrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis: & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ. Promitttit se sciētiam dei habere, & filium cap. 2. C

filiũ dei se nominat. Factus est nobis in traductione cogitationum nostrarũ. Grauis est nobis etiam ad vidẽdum, qm̃ dissimilis est alijs vita illius, & immutatæ sunt viæ eius. Tanquã nugaces æstimati sumus ab illo, & abstinet se à vijs nostris, tanquam ab immunditijs, & pręfert nouissima iustorum, & gloriatur patrẽ se habere deum. Videamus ergo si sermones illius veri sint, & tentemus quæ ventura sunt illi, & sciemus quæ erunt nouissima illius. Si enim est verus filius Dei, suscipiet illum, & liberabit illũ de manu contrariorum. Contumelia, & tormento interrogemus eũ, vt sciamus reuerentiam eius, & probemus patientiam illius. Morte turpissima condemnemus eũ: erit enim ei respectus ex sermonibus illius. Hæc cogitauerunt, & errauerunt: excæcauit eñ illos malitia eorũ.

Secundum Matthęum. Lectio. ij.

cap. 26. A ET factum est: cùm consummasset Iesus sermones hos oẽs, dixit discipulis suis, Scitis quia post biduum pascha fiet, & filius hominis tradetur vt crucifigatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotũ & seniores populi, in atrium principis sacerdotũ, qui dicebatur Caiphas: & cõsilium fecerũt vt Iesum dolo tenerent, & occiderent. Dicebant aũt, Non in die festo, ne fortè tumultus fieret in populo. Cùm autẽ Iesus esset in Bethania in domo Simònis Leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrũ vnguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recũbentis. Videntes aũt discipuli eius, indignati sunt dicentes, Vt quid perditio hæc? potuit enim istud venundari multo, & dari pauperibus. Sciens autem Iesus, ait illis, Quid molesti estis huic mulieri? opus eñ bonum operata est in me: nam semper pauperes habetis vobiscum: me autem non semper habetis. Mittens eñ hęc vnguentum hoc in corpus meũ: ad sepeliendum me, fecit. Amen dico vobis. vbicũq; prædicatum fuerit hoc euangeliũ in toto mundo, dicetur, & quòd hæc fecit in memoriam eius. Tunc abijt vnus de duodecim, qui dicitur Iudas Iscariotes, ad principes sacerdotum: & ait illis, Quid vultis mihi dare, & ego vobis eũ tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde quærebat oportunitatẽ vt eũ traderet. Prima aũt die azimorum accesserũt discipuli ad Iesum, dicentes, Vbi vis paremus tibi comedere Pascha? At Iesus dixit, Ite in ciuitatem ad quendã: & dicite ei, Magister dicit, Tempus meũ propè est, apud te facio Pascha cũ discipulis meis. Et fecerunt discipuli, sicut constituit illis Iesus, & parauerunt Pascha. Vespere autẽ facto, discumbebat cũ duodecim discipulis suis. Et edentibus illis, dixit, Amen dico vobis, quia vnus vestrũ me traditurus est. Et contristati vàlde, cœperunt singuli dicere, Nunquid ego sum dñe? At ipse respondẽs, ait, Qui intingit mecũ manũ in paropside, hic me tradet. Filius quidẽ hominis vadit, sicut scriptum est de illo: væ autẽ homini illi, per quẽ filius hominis tradetur. bonum erat ei, si natus nõ fuisset homo ille. Respondens aũt Iudas qui tradidit eũ, dixit, Nunquid ego sum rabbi? Ait illi, Tu dixisti. Cœnantibus aũt eis, accepit Iesus panẽ, & benedixit, ac fregit, deditq; discipulis suis, & ait, Accipite & comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicẽs, gratias egit & dedit illis, dicens, Bibite ex hoc oẽs. Hic est enim sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur in remissionẽ peccatorũ. Dico autẽ vobis, non bibam amodo de hoc genimine vitis vsq; in diẽ illum cũ illud bibã vobiscũ nouum, in regno patris mei. Et hymno dicto, exierunt in montẽ Oliueti. Tũc dicit illis Iesus, Oẽs vos scandalum patiemini in me, in ista nocte. Scriptũ est eñ, Percutiam pastorem & dispergentur oues gregis. Postquã autem resurrexero, præcedam vos in Galilæam. Respondens aũt petrus, ait illi, Et si oẽs scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi Iesus, Amen dico tibi: quia in hac nocte antequam gallus cantet, ter me negabis. Ait illi Petrus, Etiã si oportuerit me mori tecũ, non te negabo. Similiter & omnes discipuli dixerunt.

Secundum Ioannem. Lect. iij.

IN illo tempore: Dicebat Iesus turbis Iudęorum & principibus sacerdotum, Quis ex vobis arguet me de peccato? Et reliqua. cap. 8.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

PEnsate fratres charissimi mansuetudinem Dei: relaxare peccata venerat, & dicebat, Quis ex vobis arguet me de peccato? Non dedignatur ex ratione ostēdere, se peccatorem non esse, qui ex virtute diuinitatis poterat peccatores iustificare. Sed terribile est valde quod subditur, Qui ex Deo est, verba dei audit, propterea vos non auditis, quia ex deo non estis. Si enim verba dei audit qui ex Deo est, & audire verba eius non potest quisquis ex illo non est, interroget se vnusquisq; si verba Dei in aure cordis percipit: & intelliget vnde sit. Cælestem patriā desiderare veritas iubet, carnis desideria conteri, à mundi gloria declinare, aliena non appetere, propria largiri. Penset ergo vnusquisq; vestrum apud se, si hæc vox dei in cordis eius aure conualuit, & quia iā ex deo sit cognoscit. Nam sunt nonnulli qui præcepta dei nec aure cordis percipere dignantur. Et sunt nonnulli qui hæc quidem cordis aure percipiunt, sed nullo ea mētis desyderio cōplectuntur. Et sunt nonnulli qui libenter verba dei suscipiūt, ita etiā vt in fletibus compungātur, sed post lachrymarum tempus, ad iniquitatem redeunt. Hi profectò verba dei nō audiunt, qui ea exercere opere contemnunt. Vitā ergo vestram, fratres charissimi, ante mentis oculos reuocate: & alta consideratione pertimescite, hoc quod ex ore veritatis sonat, Propterea vos nō auditis: quia ex deo non estis.

Ad Laudes Antiphona.

Circundederunt me canes multi, concilium malignantium obsedit me. Oratio.

QVæsumus omnipotens Deus familiā tuam propitius respice, vt te largiēte regatur in corpore, & te seruante custodiatur in mente: Per dominum nostrum.

Ad vesperas Hymnus.

VExilla regis prodeunt,
Fulget crucis mysterium,
Quo carne carnis conditor,
Suspensus est patibulo.
Quo vulneratus insuper,
Mucrone diro lanceæ,
Vt nos lauaret crimine,
Manauit vnda sanguine.
Impleta sunt quæ concinit,
Dauid fidelis carmine,
Dicens in nationibus,
Regnauit à ligno Deus.
Arbor decora, & fulgida,
Ornata regis purpura,
Electa digno stipite,
Tam sancta membra tangere.
Beata cuius brachijs,
Secli pependit pretium,
Statera facta corporis,
Prædamq; tulit tartari.
O crux aue spes vnica,
Hoc passionis tempore,
Auge pijs iustitiam,
Reisq; dona veniam.
Te summa deus trinitas,
Collaudet omnis spiritus,
Quos per crucis mysterium,
Saluas, rege per secula. Amen.

Antipho. Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis.

Notandum q; añæ huius diei dicūtur vsq; ad dñicā Palmarum, nisi festū duplex occurrat.

Feria.ij. Ex Danie. Lectio prima.

NVnc ergo exaudi deus noster orationem serui tui, & preces eius: & ostende faciē tuam super sanctuariū tuū quod desertū est, propter temetipsum. Inclina deus meus aurē tuā, & audi: aperi oculos tuos, & vide desolationem nostrā, & ciuitatē super quam inuocatum est nomē tuū: neq; enim in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis. Exaudi dñe, placare dñe: attende, & fac, ne moreris propter temetipsum deus meus: quia nomē tuū inuocatū est sup ciuitatē & super populū tuū. Cūq; adhuc loquerer, & orarem, & cōfiterer pctā mea, & pctā populi mei Israël, vt prosternerem pces meas in conspectu dei mei, pro mōte sancto dei mei, adhuc me loquēte in oratione mea, ecce vir Gabriel quē viderā in visiōe à principio, citò volans tetigit me in tpe sacrificij vespertini. Et docuit me, & loquutus est mi

cap. 9. E

hi,dixitq; Daniel, nunc egressus sum vt docerē te, & intelligeres. Ab exordio precum tuarū egressus est sermo:ego autē veni vt indicarē tibi,quia vir desyderiorum es:tu ergo animaduerte sermonē,& intellige visionem. Septuaginta hebdomades abbreuiatæ sunt super populū tuū & super vrbē sanctā tuam, vt consummetur præuaricatio,& finem accipiat peccatum,& deleatur iniquitas,& adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia:& vnguatur sanctus sanctorū. Scito ergo & animaduerte, ab exitu sermonis vt iterū ędificetur Ierusalē,vsq; ad Christum ducem,hebdomades septē & hebdomades sexagintaduæ erunt: & rursum ædificabitur platea,& muri in angustia temporum. Et post hebdomades sexagintaduas occidetur Christus:& nō erit ei⁹ populus, qui eum negaturus est. Et ciuitatem, & sanctuarium dissipabit populus cū duce venturo: & finis eius vastitas,& post finem belli statuta desolatio. Cōfirmabit autē pactū multis hebdomada vna,& in dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium:& erit in templo abominatio desolationis,& vsq; ad consummationem & finem perseuerabit desolatio.

Secundum Matthęum. Lect.ij.

cap. 26. F Tunc venit Iesus cū illis in villā quæ dicitur Gethsemani: & dixit discipulis suis,Sedete hic,donec vadam illuc & orē.Et assumpto Petro, & duobus filijs Zebedæi, cœpit cōtristari & mœstus esse. Tunc ait illis, Tristis est aīa mea vsq; ad mortē:sustinete hic,& vigilate mecum. Et progressus pusillum,procidit in faciē suā,orans,& dicens,Pater mi,si possibile est,transeat à me calix iste: verūtamē nō sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos, & inuenit eos dormientes: & dicit Petro, Sic nō potuistis vna hora vigilare mecū? Vigilate,& orate vt nō intretis in tentationem.spiritus quidē promptus est,caro aūt infirma.Iterū secūdò abijt, & orauit dicens: Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibā illū: fiat voluntas tua. Et venit, & iterum inuenit eos dormientes. Erant enim oculi eorū grauati.Et relictis illis,iterum abijt:& orauit tertiò, eūdem sermonē dicens.Tunc venit ad discipulos, & dicit illis, Dormite iam,& requiescite:ecce appropinquauit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorū.Surgite,eamus:ecce appropinquauit qui me tradet.Adhuc eo loquente,ecce Iudas vnus de duodecim venit, & cum eo turba mnlta cum gladijs & fustibus,missi à principibus sacerdotum & senioribus populi. Qui autem tradidit eum,dedit illis signum,dicēs,Quemcunq; osculatus fuero,ipse est:tenete eum.Et confestim accedēs ad Iesum, dixit, Aue rabbi. Et osculatus est eum.Dixitq; illi Iesus, Amice, ad quid venisti? Tunc accesserūt & manus iniecerunt in Iesum:& tenuerūt eum. Et ecce vnus ex his qui erant cum Iesu,extendens manum,exemit gladium suum:& percutiēs seruum principis sacerdotum,amputauit auriculam eius. Tunc ait illi Iesus, Conuerte gladium tuum in locum suū:omnes enim qui acceperint gladium,gladio peribūt.An putas quia nō possum rogare patrem meum:& exhibebit mihi modò plus quàm duodecim legiones angelorum? Quomodo ergo implebuntur scripturæ quia sic oportet fieri? In illa hora dixit Iesus turbis,Tanquam ad latronem existis cum gladijs & fustibus comprehendere me? quotidie apud vos sedebam docens in templo:& non me tenuistis. Hoc autem totum factum est,vt adimpleretur scripturę prophetarum. Tunc discipuli omnes,relicto eo fugerunt.

Secundum Ioannem. Lectio.iij.

In illo tempore: Miserunt principes & Pharisęi ministros vt apprehenderent Iesum.Et reliqua. cap. 7.

Homilia sancti Augustini episcopi.

Quomodo apprehenderent adhuc nolentem? Quia ergo non poterant apprehēdere nolentem,missi sunt vt audirent docentem. Quid docentē? Dixit ergo Iesus, Adhuc modicum tps vobiscum sum. Quod modò vultis facere facturi estis, sed non modò: quia modò nolo: Quare adhuc modò nolo? Quia adhuc modicum tempus vobiscum sum: & tunc vado ad eum qui me misit.Implere debeo dispensationem meam, & sic peruenire ad passionē meā. Quæretis

me,& nõ inuenietis: & vbi ego ſum vos nõ poteſtis venire. Hic iam reſurrectionem ſuã predixit. Noluerũt enim eũ agnoſcere præſentem,& poſtea quæſierunt eũ, cũ viderũt in eum multitudinẽ iam credentẽ. Magna enim ſigna facta ſunt: etiã cùm dñs reſurrexit,& aſcendit in cælũ. Tunc per diſcipulos facta ſunt ſigna magna: ſed ille ꝑ illos, qui & per ipſum. Ille illis q̃ppe dixerat, Sine me nihil poteſtis facere. Quando claudus ille qui ſedebat ad portã ad vocẽ Petri ſurrexit, & in ſuis pedibus ambulauit, vt homines mirarentur: ſic eos alloquutus eſt Petrus, Quia non in ſua poteſtate iſta fecit: ſed in virtute illius quem ipſi occiderunt: multi compuncti dixerunt, Quid faciemus? Viderunt enim ſe ingenti crimine impietatis aſtrictos: quia illũ occiderũt quem venerari & adorare debuerunt: & hoc putabãt eſſe inexpiabile. Orõ.

Anctifica quæſumus dñe noſtra ieiunia, & cunctarum nobis indulgentiam propitius largire culparum. Per Dominum.

Feria.iiij.ex Iſaia. Lectio.j.

cap. 25. A Omine, Deus meus es tu, exaltabo te, & confitebor nomini tuo: quoniã feciſti mirabilia, cogitationes antiquas fideles amen. Quia poſuiſti ciuitatem in tumulũ, vrbem fortem in ruinã, domum alienorum: vt non ſit ciuitas, & in ſempiternum nõ ædificetur. Super hoc laudabit te populus fortis, ciuitas gentium robuſtarũ timebit te. Quia factus es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione ſua, ſpes à turbine, vmbra calũ ab æſtu. Spiritus enim robuſtorũ quaſi turbo impellens parietem. Sicut æſtus in ſiti, tumultum alienorum humiliabis: & quaſi calore ſub nube torrente, propaginẽ fortiũ marceſcere facies. Et faciet dñs exercituum, omnibus populis in monte hoc, conuiuium pinguiũ, cõuiuium vindemiæ pinguium medullatorum, vindemiæ defęcatæ. Et præcipitabit in monte iſto faciem vinculi colligati ſuper omnes populos, & telã quàm orditus eſt ſuper oẽs nationes. Præcipitabit mortem in ſempiternũ: & auferet dñs Deus lachrymam ab omni facie, & opprobriũ populi ſui auferet de vniuerſa terra: quia dñs loquutus eſt. Et dicet in die illa, Ecce deus noſter iſte: expectauimus eum, & ſaluabit nos: iſte dñs, & ſuſtinuimus eum, & exultabimus, & lætabimur in ſalutari eius: quia reqeſcet manus domini in monte iſto.

Secundum Matthæum. Lect.ij.

T illi tenentes Ieſum duxerũt ad Caipham principem ſacerdotum, vbi ſcribæ & ſeniores conuenerant. Petrus autẽ ſequebatur eũ à longe, vſq; in atriũ principis ſacerdotũ. Et ingreſſus intrò, ſedebat cũ miniſtris: vt videret finẽ. Principes autem ſacerdotum & omne cõcilium quærebant falſum teſtimoniũ contra Ieſum, vt eũ morti traderent, & non inuenerunt, cũ multi falſi teſtes acceſsiſſent. Nouiſsimè aũt venerũt duo falſi teſtes: & dixerunt, Hic dixit, Poſſum deſtruere templũ Dei, & poſt triduũ reædificare illud. Et ſurgens princeps ſacerdotum, ait illi, Nihil reſpõdes ad ea quę iſti aduerſum te teſtificantur? Ieſus aũt tacebat. Et princeps ſacerdotũ ait illi, Adiuro te per Deũ viuum, vt dicas nobis ſi tu es Chriſtus filius Dei. Dicit illi Ieſus, Tu dixiſti. Verumtamen dico vobis, amodo videbitis filiũ hominis ſedentem à dextris virtutis dei, & vententẽ in nubibus cæli. Tunc princeps ſacerdotum ſcidit veſtimenta ſua, dicens, Blaſphemauit: quid adhuc egemus teſtibus? ecce nunc audiſtis blaſphemiã, quid vobis videtur? At illi reſpõdentes dixerunt, Reus eſt mortis. Tunc expuerunt in faciẽ eius, & colaphis eum ceciderunt, alij autẽ palmas in faciẽ eius dederunt, dicentes, Prophetiza nobis Chriſte, quis eſt qui te percuſsit? Petrus verò ſedebat foris, in atrio, & acceſsit ad eũ vna ancilla, dicens, Et tu cum Ieſu Galilæo eras. At ille negauit coram omnibus, dicens, Neſcio quid dicis. Exeũte autẽ illo ianuã vidit eũ alia ancilla: & ait his q̃ erãt ibi, Et hic erat cũ Ieſu Nazareno. Et iterũ negauit cũ iuramẽto, Quia non noui hominẽ. Et poſt puſillũ, acceſſerũt q̃ ſtabãt, & dixerunt Petro, Verè & tu ex illis es: nã & loquela tua manifeſtũ te facit. Tũc cœpit deteſtari & iurare quia non nouiſſet hominẽ. Et cõtinuò gallus cãtauit. Et recordatus eſt Petrus verbi Ieſu q̃ dixerat illi, Prius cap. 26 H

quàm gallus cantet, ter me negabis. Et egres
cap. sus foras, fleuit amarè. Mane autem facto cõ
27. siliũ inierũt omnes principes sacerdotum &
A seniores populi aduersus Iesum, vt eum morti traderent. Et vinctũ adduxerũt eũ: & tradiderunt Põtio Pilato præsidi. Tunc videns Iudas qui eum tradidit, quòd dãnatus esset: pœnitentia ductus, retulit triginta argẽteos principibus sacerdotũ, & senioribus, dicens, Peccaui, tradẽs sanguinem iustũ. At illi dixerunt, Quid ad nos? tu videris. Et proiectis argenteis in tẽplo, recessit: & abiens, laqueo se suspẽdit. Principes aũt sacerdotũ acceptis argenteis, dixerunt, Nõ licet eos mittere in corbanã: qa pretiũ sanguinis est. Cõsilio autẽ inito, emerunt ex illis agrũ figuli, in sepulturã peregrinorũ. Propter hoc vocatus est ager ille, Haceldema, hoc est ager sanguinis, vsq; in hodiernum diẽ. Tũc impletũ est, quod dictũ est per Ieremiam ꝓphetã, dicẽtẽ, Et acceperũt triginta argẽteos ꝑtiũ appretiati, quẽ appretiauerũt à filijs Israël: & dederũt eos in agrũ figuli, sicut constituit mihi Dominus. Secundum Ioannem. Lectio .iij.

dca. IN illo tempore: Ambulabat Iesus in Ga-
7. lilæã: nõ em̃ volebat in Iudæã ambulare: quia quærebãt eũ Iudæi interficere. Et rel.

Homilia sancti Augustini episcopi.

DOminus noster Iesus Christus Deus & homo: deus cũ patre semper: homo nobiscũ ex tẽpore. Nõ em̃ quereret quod fecerat, nisi ipse quod fecerat, fieri voluisset. Verũ hoc memẽtote, & de cordibus vestris nolite dimittere, sic esse Christum hominem factum, vt non destiterit deus esse. Manens deus accepit hominem, qui fecit hominem, Quãdo ergo latuit vt homo, non potentiã perdidisse putandus est: sed exemplũ nostrę infirmitati præbuisse. Ille em̃ qñ voluit detentus est: qñ voluit, occisus est. Sed qm̃ futura erant mẽbra eius, id est fideles eius, qui nõ haberent illã potestatem quã habebat & ipse dñs noster, qꝺ latebat, qꝺ se tanquam ne occideret̃ occultabat: hoc iudicabat factura esse membra sua, in quibus vtiq; mẽbris suis ipse erat caput. Non em̃ Christus in capite, & nõ in corpore: sed Christus totus in capite & in corpore. Quod ergo membra eius, hoc ipse: quod autẽ ipse, nõ continuò membra eius. Nam si ipsi non essent mẽbra eius, non diceret Saulo, Quid me persequeris? Non em̃ Saulus ipsum, sed membra eius, id est fideles eius in terra persequebatur. Noluit tamen dicere sanctos meos, seruos meos, postremò honorabilius fratres meos, sed me, hoc est membra mea, quibus ego sum caput.

Oratio.

NOstra tibi dñe quæsumus sint accepta ieiunia: quæ nos expiando grã tua dignos efficiant, & ad remedia perducant æterna: Per dominum nostrum.

Feria .iiij. Ex Isaia. Lectio prima.

IVstus perit, & non est qui recogitet in corde suo, & viri misericordiæ colligun- cap.
tur, quia nõ est qui intelligat: à facie em̃ ma- 57.
litiæ collectus est iustus. Veniat pax, requiescat in cubili suo qui ambulauit in directione sua. Vos autẽ accedite huc filij auguratricis, semen adulteri, & fornicariæ. Super quẽ lusistis? super quem dilatastis os, & eiecistis linguam? nunquid non vos filij scelesti, semen mẽdax? qui cõsolamini in dijs subter omne lignum frondosum, immolantes paruulos in torrentibus subter eminentes petras? In partibus torrentis pars tua, hæc est sors tua: & ipsis effudisti libamen, obtulisti sacrificiũ. nunquid super his non indignabor? Super montem excelsum & sublimẽ posuisti cubile tuum, & illuc ascendisti, vt immolares hostias. Et post ostium, & retro postem posuisti memoriale tuum: quia iuxta me discooperuisti, & suscepisti adulterum: dilatasti cubile tuum, & pepigisti cũ eis fœdus: dilexisti stratum eorũ manu aperta. Et ornasti te regio vnguento, & multiplicasti pigmẽta tua. Misisti legatos tuos ꝓcul, & humiliata es vsq; ad inferos. In multitudine viæ tuæ laborasti: nec dixisti, Quiescã. Vitã manus tuæ inuenisti, propterea non rogasti. Pro quo solicita timuisti, quia mentita es, & mei non es recordata, neq; cogitasti in corde tuo: quia ego tacẽs, & quasi non videns, & mei oblita es. Ego annunciabo iustitiã tuã, & opera tua nõ proderunt tibi. Cũ clamaueris liberẽt te

congregati tui, & oẽs eos auferet vẽtus, tollet aura. Qui autem fiduciã habet mei: hęreditabit terram, & possidebit montem sanctum meum.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 27 B IEsus autẽ stetit ante præsidem: & interrogauit eũ præses, dicens, Tu es rex Iudæorum? Dicit illi Iesus, Tu dicis. Et cũ accusaretur à principibus sacerdotum & senioribus, nihil respondit. Tunc dicit illi Pilatus. Non audis quanta aduersum te dicũt testimonia? Et nõ rñdit ei ad vllum verbũ: ita vt miraretur præses vehemẽter. Per diẽ autem solẽnem consueuerat preses populo dimittere vnũ vinctũ quẽ voluissent: habebat autẽ tunc vinctum insignem, qui dicebatᷣ Barabbas. Congregatis ergo illis, dixit Pilatus, Quem vultis dimittam vobis: Barabban, an Iesum, qui dicitur Christus? Sciebat enim quòd per inuidiam tradidissent eum. Sedẽte autẽ illo pro tribunali, misit ad eũ vxor eius, dicens, Nihil tibi & iusto illi: multa em̃ passa sum hodie per visum propter eũ. Principes autẽ sacerdotum & seniores persuaserũt populo vt peterent Barabbã, Iesum verò perderẽt. Respondẽs autẽ præses, ait illis, Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt, Barabban. Dicit illis Pilatus, Quid igitur faciam de Iesu, qui dicitur Christus? Dicũt omnes, Crucifigatur. Ait illis præses, Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant, dicentes, Crucifigatur. Videns autẽ Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: accepta aqua, lauit manus coram populo dicens, Innocens ego sum à sanguine iusti huius: vos videritis. Et rñdens vniuersus populus, dixit, Sanguis eius super nos, & super filios nostros. Tunc dimisit illis Barabban: Iesum autẽ flagellatũ tradidit eis vt crucifigeretur. Tunc milites præsidis suscipientes Iesum in prætorio, congregauerunt ad eum vniuersam cohortẽ, & exuẽtes eũ, chlamydẽ coccineam circũdederũt ei: & plectentes coronã de spinis, posuerũt super caput eius, & arundinem in dextera eius. Et genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes, Aue rex Iudæorũ. Et expuentes in eũ, acceperũt arundinem, & percutiebãt caput eius. Et postquàm illuserunt ei, exuerunt eũ chlamydem: & induerũt eum vestimentis eius, & duxerũt eum, vt crucifigerẽt. Exeuntes autẽ inuenerũt hominẽ Cyrenæũ, noĩe Simonẽ: hunc angariauerũt vt tolleret crucẽ eius. Et venerunt in locũ qui diciť Golgotha, qđ est Caluariæ locus. Et dederunt ei vinũ bibere cũ felle mixtũ. Et cũ gustasset, noluit bibere.

Secundum Ioannem. Lectio.iij.

IN illo tp̃e: Facta sunt encænia in Ierosolymis, & hyems erat. Et ambulabat Iesus in tẽplo in porticu Salomonis. Et reliq. cap. 10.

Homilia sancti Augustini episcopi.

ENcænia festiuitas erat dedicationis templi. Græcè enim cænon dicitur, nouum Latinè. Quandocũq; em̃ nouum aliquid fuerit dedicatũ, encænia vocatur. Iã & vsus habet hoc verbũ. Si quis noua tunica induať, encæniare dicitur. Illum ergo diẽ quo tẽplũ dedicatũ est, Iudæi solẽniter celebrabãt. Ipse dies festus agebatur, cũ ea quæ lecta sunt loquutus est dñs. Hyẽs erat & ambulabat Iesus in tẽplo in porticu Salomonis. Circundederunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei, Quousq; animã nostrã tollis? Si tu es Christus, dic nobis palàm. Non veritatẽ desiderabãt: sed calũniam præparabãt. Hyems erat, & ideo frigidi erãt. Ad illum em̃ diuinũ ignẽ accedere pigri erãt. Sed accedere est credere. Qui credit, accedit: q̃ negat, recedit. Nõ mouetur anima pedibus, sed affectibus. Frigidi erant nõ diligẽdo charitate, & ardebãt nocendi cupiditate. Longè agebant, & ibi erãt. Non accedebant credendo, sed premebãt persequendo. Quærebãt audire à dño, Ego sum Christus. Et fortasse de Christo secundum hominẽ sapiebãt. Prædicauerunt em̃ prophetæ Christũ, sed diuinitatem Christi & in prophetis, & in ipso Christi euangelio nec hæretici intelligunt. Quanto minus Iudæi, quandiu velamen est super cor eorum.

Oratio.

SAnctificato hoc ieiunio Deus tuorum corda fidelium miserator illustra: & quibus deuotionis pręstas affectum, præbe supplicantibus piũ benignus auditũ. Per dñm.

cap. Feria.v.Ex Oseæ. Lectio.j.
6. IN tribulatione sua mane consurgent ad
A. me. Venite & reuertamur ad dominum:
quia ipse cepit, & sanabit nos: percutiet,&
curabit nos. Viuificabit nos post duos dies:
in die tertia suscitabit nos,& viuemus in con
spectu eius. Sciemus sequemurq́, vt cogno-
scamus dominum: quasi diluculum præpara
tus est egressus eius, & veniet quasi imber
nobis temporaneus & serotinus terrę. Quid
faciam tibi Ephraim? quid faciam tibi Iuda?
misericordia vestra quasi nubes matutina,&
quasi ros mane pertransiens. Propter hoc
dolaui in prophetis, occidi eos in verbis oris
mei: & iudicia tua quasi lux egredientur.
Quia misericordiam volui, & non sacrifi-
cium:& scientiam dei plusquàm holocausta.
Ipsi autē sicut Adam transgressi sunt in mę.
Galaad ciuitas operantium idolum,supplan
tata sanguine. Et quasi fauces virorũ latro-
num,particeps sacerdotum in via interficiē-
tium pergentes de Sichem: quia scelus ope-
rati sunt. In domo Israël vidi horrendum:
ibi fornicationes Ephraim,contaminatus est
Israël. Sed & Iuda pone messem tibi, cũ con
uertero captiuitatem populi mei.

cap. Secundum Matthæum. Lectio.ij.
27. POstquàm autem crucifixerunt eũ, diui-
E serunt vestimēta eius sortem mittētes:
vt impleretur quod dictũ est per prophetam
dicentem, Diuiserunt sibi vestimēta mea: &
super vestem meam,miserunt sortem. Et se-
dentes seruabant eum. Et imposuerũt super
caput eius causam ipsius scriptam, Hic est Ie-
sus rex Iudæorum. Tunc crucifixi sunt cum
eo,duo latrones:vnus à dextris,& vnus à si-
nistris. Pretereuntes autem blasphemabant
eum: mouentes capita sua, & dicentes, Vah
qui destruis tēplum Dei, & in triduo illud re
ædificas:salua temetipsum: si filius dei es,de-
scende de cruce. Similiter & principes sacer-
dotum illudentes cum scribis & senioribus,
dicebant, Alios saluos fecit: seipsum non po
test saluum facere: si rex Israël est,descendat
nunc de cruce, & credemus ei. Confidit in
deo: liberet nunc eũ si vult: dixit enim, Quia
filius Dei sum. Idipsum autem & latrones,
qui crucifixi erãt cum eo, improperabant ei.
A sexta autē hora, tenebræ factæ sunt super
vniuersam terram vsq; ad horam nonam. Et
circa horam nonam clamauit Iesus voce ma
gna, dicens, Eli,eli,lamma sabacthani? hoc est:
Deus meus, deus meus, vt quid dereliquisti
me? Quidam autē sic stantes & audientes, di
cebant, Eliam vocat iste. Et cōtinuò currēs
vnus ex eis, acceptam spongiã impleuit ace-
to: & imposuit arundini, & dabat ei bibere.
Cæteri verò dicebant, Sine, videamus an ve-
niat Elias liberans eum. Iesus autē iterũ cla-
mans voce magna, emisit spiritũ. Et ecce, ve-
lum tēpli scissum est in duas partes, à summo
vsq; deorsum. & terra mota est,& petrę scis-
sæ sunt,& monumenta aperta sunt: & mul-
ta corpora sanctorum,qui dormierãt, surre-
xerunt. Et exeuntes de monumentis post re
surrectionē eius,venerunt in sanctã ciuitatē:
& apparuerunt multis. Centurio autē,& qui
cum eo erant custodiētes Iesum, viso terræ-
motu,& his quę fiebant,timuerunt valde,di
centes, Verè filius dei erat iste. Erant autem
ibi mulieres multę à longe,que sequutæ erãt
Iesum à Galilæa, ministrantes ei: inter quas
erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi &
Ioseph mater, & mater filiorum Zebedæi.
Cùm autem serò factum esset,venit quidam
homo diues ab Arimathæa,nōie Ioseph,qui
& ipse discipulus erat Iesu: hic accessit ad Pi
latũ, & petijt corpus Iesu. Tũc Pilatus iussit
reddi corpus. Et accepto corpore, Ioseph in
inuoluit illud in sindone munda:& posuit il
lud in monumento suo nouo quod excide-
rat in petra. Et aduoluit saxum magnum ad
ostium monumenti,& abijt. Erat autem ibi
Maria Magdalene, & altera Maria, seden-
tes contra sepulchrum. Altera autē die, quæ
est post Parasceuen, conuenerunt principes
sacerdotum & Pharisæi ad Pilatum, dicen-
tes, Domine recordati sumus quia seductor
ille dixit adhuc viuens, Post tres dies resur-
gam. Iube ergo custodiri sepulchrum vsq; in
diem tertium: ne fortè veniant discipuli eius,
& furētur eum,& dicãt plebi. Surrexit à mor
tuis. & erit nouissimus error peior priore.
Ait illis Pilatus, Habetis custodiã: ite, custo-

dite ſicut ſcitis. Illi aũt abeuntes, munierunt ſepulchrũ: ſignantes lapidem cũ cuſtodibus.

Secundum Lucam. Lect.iij.

cap. 7. IN illo tẽpore, rogabat Ieſum quidã Phariſæus vt manducaret cũ illo. Et reliqua.

Homilia ſancti Gregorij papæ.

COgitanti mihi de Mariæ pœnitẽtia flere magis libet quàm aliquid dicere. Cuius enim vel ſaxeum pectus illæ huius peccatricis lachrymæ ad exẽplum pœnitendi non emolliunt? Conſyderauit nãq; quod fecit, & noluit moderari quid faceret. Super cõuiuãtes ingreſſa eſt: non iuſſa venit: inter epulas lachrymas obtulit. Diſcite quo dolore ardet, quæ flere etiã inter epulas nõ erubeſcit. Hãc verò quam Lucas peccatricem mulierem, Ioannes Mariam nominat: illam eſſe Mariam credimus, de qua Marcus ſeptem dæmonia eiecta fuiſſe teſtatur: & quid per ſeptem dæmones, niſi vniuerſa vitia deſignãtur? Quia enim ſeptem diebus omne tempus comprehenditur, rectè ſeptenario numero vniuerſitas figuratur. Septem ergo dæmonia Maria habuit, quæ vniuerſis vitijs plena fuit. Sed ecce, quia turpitudinis ſuæ maculas aſpexit, lauanda ad fontem miſericordiæ cucurrit: conuiuantes nõ erubuit. Nam quia ſemetipſam grauiter erubeſcebat intus, nihil eſſe credidit quod verecundaretur foris. Quid igitur miramur fratres? Mariam venientem, an dñm ſuſcipientem dicam an trahentem? Sed melius dicam trahentem & ſuſcipientem. Quia nimirũ ipſe eam per miſericordiã traxit intꝰ, qui per mãſuetudinẽ ſuſcepit foris. Oratio.

PReſta quæſumus omnipotens deus: vt dignitas cõditionis humanæ per immoderantiam ſauciata, medicinalis parſimoniæ ſtudio reformetur: Per dominum noſtrum.

Feria.vj.ex Ieremia. Lectio prima.

cap. 11. C ET dixit dñs ad me, Inuenta eſt coniuratio in viris Iuda, & in habitatoribus Ieruſalem. Reuerſi ſunt ad iniquitates patrum ſuorum priores, qui noluerunt audire verba mea. Et hi ergo abierũt poſt deos alienos vt ſeruirent eis: irritum fecerũt domus Iſraël & domus Iuda pactum meũ, quod pepigi cum patribus eorũ. Quam ob rem hæc dicit Dominus, Ecce ego inducam ſuper eos mala, de quibus exire non poterunt: & clamabunt ad me, & non exaudiam eos. Et ibunt ciuitates Iuda, & habitatores Ieruſalem, & clamabũt ad deos quibus libant, & non ſaluabunt eos in tempore afflictionis eorum. Secũdum numerũ enim ciuitatũ tuarũ erant dij tui Iuda: & ſecundum numerũ viarum Ieruſalem poſuiſti aras confuſionis ad libandum Baalim. Tu ergo noli orare pro populo hoc, & ne aſſumas pro eis laudem, & orationem: quia nõ exaudiam in tẽpore clamoris eorum ad me, in tẽpore afflictionis eorum. Quid eſt quòd dilectus meus in domo mea facit ſcelera multa? Nunquid carnes ſanctæ auferent à te malitias tuas, in quibus gloriata es? Oliuã vberem, pulchram, fructiferam, ſpecioſam vocauit dominus nomen tuum. Ad vocem loquelę, grandis exarſit ignis in ea, & cõbuſta ſunt fruteta eius. Et dñs exercituum qui plantauit te, loquutus eſt ſuper te malum: pro malis domus Iſraël, & domus Iuda, quæ fecerũt ſibi ad irritandum me, libãtes Baalim. Tu autẽ dñe demõſtraſti mihi, & cognoui: tu oſtẽdiſti mihi ſtudia eorum. Et ego quaſi agnus manſuetus, qui portatur ad victimam: & nõ cognoui quia cogitauerunt ſuper me conſilia, dicentes, Mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur amplius. Tu autem dñe Sabaoth, qui iudicas iuſtè, & probas renes & corda, videam vltionem tuam ex eis: tibi enim reuelaui cauſam meam.

Secundum Marcum. Lect.ij.

ERat autem Paſcha & azyma poſt biduum: & quærebant ſummi Sacerdotes cap. 14. A
& Scribæ quomodo eum dolo tenerent & occiderent. Dicebant autem, Non in die feſto: ne fortè tumultus fieret in populo. Et cùm eſſet Bethaniæ in domo Simònis Leproſi, & recumberet, venit mulier habẽs alabaſtrũ vnguenti nardi piſticæ pretioſi: & fracto alabaſtro, effudit ſuper caput eius. Erant autem quidam indignè ferentes intra ſemetipſos, & dicentes, Vt quid perditio iſta vnguenti facta eſt? Poterat enim vnguentum iſtud venundari plus quàm trecentis dena-

rijs,& dari pauperibus.Et fremebāt in eam. Iesus autē dixit, Sinite eam: quid illi molesti estis? bonum opus operata est in me.Semper enim pauperes habetis vobiscū,& cū volueritis potestis illis benefacere:me aūt nō semper habetis.Quod habuit,hæc fecit:præuenit vngere corpus meum in sepulturā.Amē dico vobis, vbicūq; prædicatum fuerit euangelium istud in vniuerso mundo,& quod fecit hæc narrabitur in memoriam eius.Et Iudas Iscariotes vn⁹ de duodecim abijt ad summos sacerdotes, vt proderet eum illis. Qui audientes gauisi sunt: & promiserunt ei pecuniam se daturos.Et querebat quomodo illum opportune traderet.Et primo die azymorum quando Pascha immolabant, dicunt ei discipuli,Quò vis eamus,& paremus tibi, vt manduces Pascha? Et mittit duos ex discipulis suis:& dicit eis,Ite in ciuitatē:& occurret vobis homo lagenam aquæ baiulans, sequimini eum: & quocunq; introierit, dicite domino domus, quia magister dicit, Vbi est refectio mea, vbi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit cœnaculum grāde stratum:& illic parate nobis. Et abierunt discipuli eius,& venerunt in ciuitatem: & inuenerunt sicut dixerat illis, & parauerūt Pascha. Vespere autē facto,venit cū duodecim.Et discumbentibus eis & manducantibus,ait Iesus, Amen dico vobis,quia vnus ex vobis tradet me qui manducat mecum. At illi cœperunt cōtristari,& dicere ei singulatim, Nūquid ego? Qui ait illis,Vnus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. & filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo: væ autem homini illi per quem filius hominis tradetur. bonū erat ei, si non esset natus homo ille.Et manducantibus illis, accepit Iesus panem: & benedicens fregit, & dedit eis,& ait illis, Sumite,hoc est corpus meū.Et accepto calice,gratias agens dedit eis.& biberunt ex illo omnes. Et ait illis,Hic est sanguis meus noui testamenti,qui pro multis effundetur. Amen dico vobis, quia iam non bibam de genimine vitis,vsque in diem illum cùm illud bibam nouum in regno Dei.Et hymno dicto,exierunt in montem oliuarum.Et ait eis Iesus. Omnes scandalizabimini in me in nocte ista:quia scriptū est,Percutiā pastorem: & dispergētur oues. Sed postquàm resurrexero, præcedā vos in Galilæam. Petrus autem ait illi, Et si omnes scandalizati fuerint: sed non ego. Et ait illi Iesus, Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac prius quàm gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur,Et si oportuerit me simul cōmori tibi, nō te negabo. Similiter autē & oēs dicebāt.

Tertia lectio secundum Ioannem.

IN illo tempore, Collegerūt pontifices & Pharisæi concilium aduersus Iesum,& dicebant, Quid facimus? quia hic homo multa signa facit.Et reliqua. cap. 11.

Homilia sancti Augustini episcopi.

POntifices & Pharisæi sibi consulebant: nec tamē dicebant,credamus.Plus enim perfidi homines cogitabant quomodo nocerent,vt perderent, quàm quomodo sibi consulerent ne perirent. Et tamen timebant,& quasi consulebant.Dicebant enim,Quid facimus? quia hic homo multa signa facit.Si dimittimus eum sic: omnes credent in eum:& venient Romani,& tollent locum nostrum & gentem. Temporalia quidem perdere timuerunt, & vitam æternam non cogitauerunt:ac sic vtrunque amiserūt. Nam & Romani post domini passionem & glorificationem,tulerunt eis locū & gentem expugnando & transferendo.Et illud eos sequit̄,quod alibi dictum est, Filij autem regni ibūt in tenebras exteriores. Hoc autem timuerunt: ne si omnes in Christū crederent, nemo remaneret qui aduersus Romanos ciuitatem dei templumq; defenderet: quoniam contra ipsum templū, & cōtra suas paternas leges, doctrinā Christi esse sentiebant. Vnus autē ex ipsis Caiphas noīe, cū esset Pontifex anni illius,dixit illis,Vos nescitis qcquā, nec cogitatis:qa expedit vobis vt vnus moriat̄ homo pro populo, & nō tota gēs pereat. Hoc autē à seipso non dixit.Sed cū esset pontifex anni illius, prophetauit. Hoc docemur etiā homines malos ꝓphetiæ spiritu futura prædicere. Quod tamen euangelista diuino tri-

buit sacrameto: quia pontifex fuit, id est summus Sacerdos.

Oratio.

COrdibus nostris quesumus dñe gratiam tuam benignus infunde: vt peccata nostra castigatione voluntaria cohibentes temporaliter potius maceremur: quàm supplicijs deputemur æternis: Per dñm nostrum.

Hodie dicuntur septem psalmi.

Sabbato ex Zacharia. Lect. j.

cap. 9 B
EXulta satis filia Sion, iubila filia Ierusalem: ecce rex tuus veniet tibi iustus & saluator: ipse pauper, & ascendens super asinã, & super pullum filium asinæ. Et disperdam quadrigam ex Ephraim, & equum de Ierusalem, & dissipabitur arc⁹ belli, & loquetur pacem gentibus, & potestas eius à mari vsq; ad mare, & à fluminibus vsq; ad fines terræ. Tu quoq; in sanguine testamenti tui, emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non est aqua. Conuertimini, ad munitionem vincti spei: hodie quoq; annuntians duplicia reddã tibi. Quoniam extẽdi mihi Iudam quasi arcum, impleui Ephraim: & suscitabo filios tuos Sion sup filios tuos Græcia, & ponã te quasi gladium fortium. Et dominus deus super eos videbitur, & exibit vt fulgur iaculum eius: & dominus Deus in tuba canet, & vadet in turbine austri. Dñs exercituũ proteget eos: & deuorabunt, & subijciẽt lapidibus fundę: & bibentes inebriabuntur, quasi à vino, & replebuntur, vt phialæ, & quasi cornua altaris. Et saluabit eos dñs Deus eorum, in die illa, vt gregem populi sui: quia lapides sancti eleuabuntur super terram eius. Quid enim bonũ eius est, & quid pulchrum eius, nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?

Secundum Marcum. Lectio. ij.

cap. 14. D
ET veniunt in prędium cui nomen Gethsemani. Et ait discipulis suis, Sedete hic donec orem. Et assumit Petrũ & Iacobum, & Ioannẽ secum: & cœpit pauere & tædere. Et ait illis, Tristis est anima mea vsq; ad mortem. sustinete hic, & vigilate. Et cùm processisset paululum, procidit super terrã: & orabat vt si fieri posset transiret ab eo hora, & dixit, Abba pater, omnia tibi possibilia sunt: transfer calicem hunc à me, sed nõ quod ego volo, sed quod tu. Et venit, et inuenit eos dormientes. Et ait Petro: Simon, dormis? nõ potuisti vna hora vigilare? Vigilate, & orate vt non intretis in tentationem. spiritus quidem promptus est: caro verò, infirma. Et iterum abiens orauit, eundẽ sermonem dicẽs. Et reuersus, denuo inuenit eos dormientes (erant enim oculi eorũ grauati) & ignorabant quid responderent ei. Et venit tertiò, & ait illis, Dormite iam, & requiescite, Sufficit, venit hora, ecce filius hominis tradetur in manus peccatorũ. Surgite, eamus. ecce, qui me tradet, propè est. Et adhuc eo loquente, venit Iudas Iscariotes, vnus de duodecim, & cũ eo turba multa cũ gladijs & lignis, à summis sacerdotibus, & Scribis, & seniorib⁹. Dederat autẽ traditor eius signũ eis, dicẽs, Quecunq; osculatus fuero: ipse est, tenete eum, & ducite caute. Et cùm venisset, statim accedẽs ad eũ, ait, Rabbi. & osculatus est eũ. At illi manus iniecerunt in Iesum: & tenuerũt eum. Vnus autẽ quidam de circunstantibus, educens gladium percussit seruum summi sacerdotis: & amputauit illi auriculam. Et respondens Iesus, ait illis, Tanquã ad latronẽ existis cũ gladijs & lignis cõprehendere me? quotidie erã apud vos in templo docens, & nõ me tenuistis. Sed vt impleantur scripturę. Tũc discipuli eius relinquẽtes eũ, omnes fugerũt. Adolescens autẽ quidã sequebatur eũ amictus sindone super nudo: & tenuerũt eũ. At ille reiecta sindone, nudus profugit ab eis. Et adduxerunt Iesum ad summũ sacerdotẽ, & conuenerũt omnes sacerdotes, & scribæ, & Seniores. Petrus autẽ à longe sequutus est eũ vsq; intrò in atrium summi sacerdotis: & sedebat cũ ministris ad ignẽ, & calefaciebat se. Summi verò sacerdotes, & omne cõciliũ, quęrebant aduersus Iesum testimoniũ, vt eũ morti traderet: nec inueniebãt. Multi autẽ testimoniũ falsum dicebãt aduersus eum: & cõuenientia testimonia nõ erãt. Et quidã surgẽtes, falsum testimoniũ ferebant aduersus eum dicentes, Quoniã nos audiuimus eũ dicentẽ, Ego dissoluã templũ hoc manufactũ: et post triduum aliud non manufactũ ædificabo. Et non erat conueniẽs testimoniũ illorum. Et exurgens

summus sacerdos in mediũ, interrogauit Iesum, dicens, Nõ respõdes quicquã ad ea quę tibi obijciũtur ab his? Ille aũt tacebat, & nihil rñdit. Rursum summus sacerdos interrogabat eum: & dixit ei, Tu es Christus filius dei benedicti? Iesus aũt dixit illi, Ego sum: & videbitis filiũ hoĩs sedentẽ à dextris virtutis dei, & venientẽ cũ nubibus cæli. Sũmus autem sacerdos scindens vestimenta sua, ait, Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphemiam. quid vobis videtur? Qui oẽs condemnauerũt eũ esse reũ mortis. Et cœperũt quidã cõspuere eum, & velare faciẽ eius, & colaphis eum cædere, & dicere ei, Prophetiza. & ministri alapis eum cædebant.

Tertia lectio secundum Ioannem.

cap. 8. IN illo tempore, Dicebat Iesus ad eos qui crediderunt ei Iudæos, Si vos mãseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis. Et reł.

Homilia sancti Augustini episcopi.

CVm rex iustitiæ sederit in throno, sicut scriptura loquitur, quis gloriabitur castũ se habere cor? Aut quis gloriabitur mũdũ se esse à peccato? Multum nos terruit, ò fratres mei, dicẽdo, Seruus nõ manet in domo in æternum. Adiungit aũt & dicit, Filius manet in æternum. Ergo solus in domo sua erit Christus? Nullus ne ei populus cohærebit? Cui erit caput si nõ erit corpus? An forte totum hoc filius caput & corpus? Nõ eñ sine causa terruit & spem dedit. Terruit, ne peccatum amaremus. Spem dedit, ne de peccati solutiõe diffideremus. Oĩs (inquit) qui facit peccatum, seruus est peccati. Seruus aũt nõ manet in domo in æternum. Quæ ergo nobis spes est, qui non sumus sine peccato. Audi spem tuam, Filius manet in domo in æternũ. Si ergo filius vos liberauerit, tũc verè liberi eritis. Hæc spes nostra, fratres, est, vt à libero liberemur. Et liberando nos seruos facit. Serui eñ eramus cupiditatis: liberati serui efficimur charitatis. Hoc & apostolus dicit, Vos autẽ fratres in libertatẽ vocati estis: tãtum ne libertatẽ in occasionẽ carnis detis: sed per charitatem seruite inuicem. Non ergo dicat Christianus, liber sum: in libertate vocat⁹ sum: seruus eram; sed ipsa redemptione liber effectus sum, faciam quod volo.

Oratio.

PRoficiat quæsumus Dñe plebs tibi dicata piæ deuotionis affectu: vt sacris actionibus erudita, quanto maiestati tuæ fit gratior, tanto donis potioribus augeať. Per.

Dominica palmarũ. Ad matutinũ añа.

Cõfortati sunt, qui persequuti sunt me inimici mei iniustè: quę nõ rapui tũc exoluebã.

Ex Isaia. Lectio prima.

HAec dicit Dominus, Quis est hic liber repudij matris vestræ, quo dimisi eam? cap. 50. Aut qs est creditor meus, qui vendidit vos? A Ecce enim in iniquitatibus vestris venditi estis, & in sceleribus vestris dimisi matrem vestram: quia veni, & non erat vir: vocaui, & non erat qui audiret. Nunquid abbreuiata & paruula facta est manus mea, vt non possit redimere? aut non est in me virtus ad liberandum? Ecce, in increpatione mea desertum faciam mare, ponam flumina in siccũ: cõputrescent pisces sine aqua, & morientur in siti. Induã cælos tenebris, & saccum ponam operimentum eorũ. Dñs dedit mihi linguã eruditam, vt sciam sustentare eũ qui lapsus est, verbo. Erigit mane, mane erigit mihi aurem, vt audiam quasi magistrum. Dñs deus aperuit mihi aurem, ego autem non cõtradico, retrorsum nõ abij. Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus. Faciem meam non auerti ab increpantibus, & conspuentibus. Dominus deus auxiliator meus, ideo non sum confusus: ideo posui faciem meam vt petram durissimam, & scio quoniam non confundar. Iuxtà est qui iustificat me, quis contradicet mihi? stemus simul: quis est aduersarius meus? accedat ad me. Ecce dominus deus, auxiliator meus: quis est qui condemnet me? Ecce omnes quasi vestimentum conterentur, tinea comedet eos. Quis ex vobis timens dominum, audiens vocem serui sui, qui ambulauit in tenebris, & non est lumen ei? speret in nomine domini, & innitatur super deum suum. Ecce vos omnes accedentes ignem accincti flammis: ambulate in lumine ignis vestri, & in flammis quas succendistis.

de manu mea factum est hoc vobis, in doloribus dormietis.

Secundum Marcum. Lect. ij.

cap. 14. G. ET cũ esset Petrus in atrio deorsum, venit vna ax ancillis summi sacerdotis, & cũ vidisset Petrum calefacientẽ se, aspiciẽs illum, ait, Et tu cũ Iesu Nazareno eras? At ille negauit, dicens, Neq; scio, neq; noui qd dicas. Et exijt foras ante atrium: & gallus cãtauit. Rursus aũt cũ vidisset illum ancilla, cœpit dicere circunstantibus, Quia hic ex illis est. At ille iterũ negauit. Et post pusillũ rursus qui astabant dicebant Petro, Verè ex illis es. nam & Galilæus es. Ille aũt cœpit anathematizare & iurare, Quia nescio hominem istũ quem dicitis. Et statim gallus iterum cantauit. Et recordatus est Petrus verbi qd dixerat ei Iesus, Prius quàm gallus cantet
cap. 15. A bis, ter me negabis. Et cœpit flere. Et cõfestim mane cõcilium facientes summi sacerdotes cum senioribus, & scribis, & vniuerso cõcilio, vincientes Iesum. duxerunt & tradiderũt Pilato. Et interrogauit eum Pilatus, Tu es Rex Iudæorum? At ille rñdens, illi ait. Tu dicis. Et accusabãt eum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursum interrogauit eum, dicens, Nõ Respõdes quicquã? vide in quantis te accusant. Iesus autem amplius nihil respondit: ita vt miraretur Pilatus. Per diẽ autẽ festum solebat dimittere illis vnum ex vinctis quẽcũq; petissent. Erat autem qui dicebatur Barrabas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditione fecerat homicidium. Et cùm ascẽdisset turba, cœpit rogare, sicut semper faciebat illis. Pilatus autẽ respondit eis, & dixit, Vultis dimittã vobis Regẽ Iudæorum? Sciebat enim quòd per inuidiã tradidissent eum summi sacerdotes. Pontifices autẽ cõcitauerũt turbam, vt magis Barrabã dimitteret eis. Pilatus autẽ iterũ respondẽs. ait illis, Quid ergo vultis faciam Regi Iudæorum? At illi iterum clamauerũt, Crucifige eum. Pilatus verò dicebat illis, Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant, Crucifige eũ. Pilatus autẽ volẽs populo satisfacere, dimisit illis Barrabam: & tradidit Iesum flagellis cæsum vt crucifigeretur. Milites autẽ duxerunt eum in atriũ prætorij, & cõuocãt totã cohortẽ: & induunt eũ purpura, & imponunt ei plectentes spineã coronam. Et cœperunt salutare eũ, Aue rex Iudæorum. Et percutiebãt caput eius arundine: & cõspuebãt eum, & ponẽtes genua, adorabant eũ. Et postquã illuserunt ei, exuerũt illum purpura, & induerũt eum vestimentis suis: & educunt illũ, vt crucifigerẽt eũ. Et angariauerũt prætereuntem quẽpiã Simõnẽ Cyrenæum venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi: vt tolleret crucẽ eius. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum Caluariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: & non accepit.

Tertia lectio secundum Matthæum.

IN illo tempore, cùm appropinquasset Iesus Ierosolymis, & venisset Bethphage ad montem oliueti: tunc misit duos ex discipulis suis dicens eis, Ite in castellum quod contra vos est. Et reliqua. cap. 21.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

PVlchrè autem relictis Iudæis habitaturus in affectibus gentium, templum dñs ascendit. Hoc enim tẽplum est verũ: in quo non in litera, sed in spiritu dominus adoratur. Hoc Dei templum est, quod fidei series, non lapidum structura fundauit. Deseruntur ergo qui adorant: eligũtur qui amaturi erãt. Et ideo ad mõtem venit Oliueti, vt nouellas oliuas in sublimi virtutum plantaret: quarum mater est illa quæ sursum est Ierusalem. In hoc monte est ille cælestis agricola: vt plantati oẽs in domo dñi possint in veritate dicere, Ego sicut oliua fructificaui in domo dñi. Et fortasse ipe mons est Christus. Quis enim alius tales fructus ferret olearum non conuescentium vbertate baccarum: sed spiritus plenitudine gentium fœcundarum? Ipse est per quem ascendimus, & ad quem ascendimus: ipse est ianua: ipse est via: qui aperitur & qui aperit: qui pulsatur ab ingredientibus, & ab egredientibus adoratur. Ergo in castello erat, & ligatus erat pullus cũ asina, non poterat solui, nisi iussu domini. Soluit eum manus apostolica: talis actus, talis vita, talis gratia. Esto talis vt posis

ligatos soluere. Nunc consideremus qui fuerunt illi qui errore detecto de paradiso eiecti in castello sint religati. Et videbimus quemadmodum quos mors expulerat, vita reuocauerit. Et ideo secundũ Matthæum, & asinã & pullum legimus: vt quia in duobus hominibus vterq; fuerat sexus expulsus, duobus animalibus vterq; reuocetur.

Ad Laudes Antiphona.

Pueri Hebræorum tollẽtes ramos oliuarum obuiauerunt domino clamãtes, & dicentes, Osanna in excelsis.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui humano generi ad imitãdum humilitatis exemplum saluatorem nostrũ carnem sumere, & crucẽ subire fecisti: concede propitius, vt & patientiæ ipsius habere documenta, & resurrectionis cõsortia mereamur: Per eũd.

Ad vesperas Antiphona.

Erue à framea deus animam meam, & de manu canis vnicam meam.

Feria. ij. ad Matutinum Antiphona.

Extraneus factus sum fratribus meis, & peregrinus filijs matris meæ.

Ex Zacharia. Lectio prima.

cap. 11. A APeri Libane portas tuas, & comedat ignis cedros tuas. Vlula abies, quia cecidit cedrus, quoniam magnifici vastati sunt: vlulate quercus Basan, quoniã succisus est saltus munitus. Vox vlulatus pastorũ, quia vastata est magnificentia eorum: vox rugitus leonũ, quoniã vastata est superbia Iordanis. Hæc dicit dñs deus meus, Pasce pecora occisionis, quæ qui possederãt, occidebant, & nõ dolebant: & vendebãt ea, dicẽtes, Benedictus dñs, diuites facti sumus: & pastores eorũ non parcebant eis. Et ego nõ parcam vltrà super habitantes terram, dicit dñs: ecce ego tradã homines, vnũ quenq; in manu proximi sui, & in manu regis sui, & cõcident terram, & non eruã de manu eorũ. Et pascam pecus occisionis propter hoc ò pauperes gregis: & assumpsi mihi duas virgas, vnam vocaui Decorem, & alterã vocaui Funiculum: & paui gregẽ. Et succidi tres pastores in mense vno, & contracta est anima mea in eis: siquidem & anima eorum variauit in me. Et dixi, Non pascam vos: quod moritur, moriatur: & quod succiditur, succidatur: & reliqui deuorent vnusquisq; carnem proximi sui. Et tuli virgam meam, quæ vocabatur Decus, & abscidi eam: vt irritũ facerem fœdus meum quod percussi cum omnibus populis. Et in irritum deductum est in die illa: & cognouerunt sic pauperes gregis, qui custodiunt mihi, quia verbum domini est. Et dixi ad eos, Si bonum est in oculis vestris, afferte mercedem meam: & si non, quiescite. Et appenderunt mercedem meam triginta argenteos. Et dixit dominus ad me, Proijce illud ad statuarium decorum pretium quo appretiatus sum ab eis. Et tuli triginta argenteos, & proieci illos in domo domini, ad statuarium.

Secundum Marcum. Lect. ij.

ET crucifigẽtes eum diuiserunt vestimen cap.
ta eius, mittentes sortem super eis quis 15.
quid tolleret. Erat autem hora tertia: & cru D
cifixerunt eum. Et erat titulus causæ eius inscriptus, Rex Iudæorum. Et cum eo crucifigunt duos latrones: vnũ à dextris, & alium à sinistris eius. Et impleta est scriptura quæ dicit, Et cum iniquis reputatus est. Et prætereuntes blasphemabant eum, mouentes capita sua, & dicentes, Vah qui destruis templum Dei, & in tribus diebus reædificas: saluũ fac temetipsum descendens de cruce. Similiter & summi Sacerdotes illudentes, ad alterutrũ cum Scribis dicebant, Alios saluos fecit, seipsum nõ potest saluum facere. Christus rex Israël descendat nunc de cruce: vt videamus & credamus. Et qui cum eo crucifixi erant, conuiciabantur ei. Et facta hora sexta, tenebræ factæ sunt per totam terram, vsq; in horam nonam. Et hora nona exclamauit Iesus voce magna, dicẽs, Eloi, eloi, lammasabactani? quod est interpretatum, Deus meus, deus meus, vt quid dereliquisti me? Et quidam de circũstantibus audiẽtes, dicebãt, Ecce, Eliam vocat. Currens autem vnus, & implẽs spongiam aceto, circumponensq; calamo, potum dabat ei, dicens, Sinite: videamus si veniat Elias ad deponẽdum eum. Iesus autẽ emissa voce magna expirauit. Et velũ tẽpli scissum est in duo, à summo vsq; deorsum. Vidẽs au-

tem Centurio qui ex aduerso stabat, quia sic clamans expirasset, ait, Verè hic homo, filius dei erat. Erãt autẽ & mulieres de longè aspicientes: inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi minoris, & Ioseph mater, & Salome, & cũ esset in Galilæa sequebantur eũ, & ministrabant ei, & aliæ multæ quæ simul cũ eo ascẽderãt Ierosolymam. Et cùm iã sero esset factũ (quia erat parasceue quod est ante sabbatum) venit Ioseph ab Arimathæa nobilis decurio, q & ipse erat expectãs regnũ dei. Et audacter introiuit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu. Pilatus autem mirabatur si iam obijsset. Et accersito Centurione, interrogauit eũ si iam mortuus esset. Et cùm cognouisset à Centurione: donauit corpus Ioseph. Ioseph autem mercatus sindonem, & deponẽs eũ inuoluit sindone, & posuit eũ in monumẽto quod erat excisum de petra, & aduoluit lapidẽ ad ostiũ monumenti. Maria autẽ magdalene, & Maria Ioseph aspiciebãt vbi poneretur. Lect. iij. secundũ Ioannẽ.

cap. 12. IN illo tẽpore, Ante sex dies Paschæ venit Iesus Bethaniã, vbi fuerat Lazarus mortuus, quem suscitauit Iesus. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

NE putarent homines phantasma esse factũ, quia mortuus resurrexit: Lazarus vnus erat ex recumbentibus. Videbat, loquebatur, epulabatur, veritas ostendebatur, infidelitas Iudæorum cõfundebatur. Discũbebat ergo dñs cum Lazaro & cęteris: ministrabat Martha vna ex sororibus Lazari. Maria altera soror Lazari accepit librã vnguenti nardi pisticæ pretiosi: & vnxit pedes Iesu: & extersit capillis suis pedes eius: & domus impleta est ex odore vnguenti. Factum audiuimus: requiramus mysterium. Quæcunque anima fidelis vis esse cum Maria, vnge pedes dñi pretioso vnguento. Vnguentum illud iustitia fuit: ideo libra fuit. Erat autẽ vnguentum nardi pisticæ prætiosi. Quod ait pisticæ, locũ aliquem credere debemus, vnde hoc erat vnguẽtum pretiosum. Nec tamen hoc vacat: & sacramento optime consonat. Pistis Græcè, Latinè dicitur fides. Quærebas operari iustitiam, iustus autem ex fide viuit. Vnge pedes Iesu bene viuendo: dominica sectare vestigia. Capillis terge: si habes, superflua da pauperib⁹, & domini pedes tersisti. Capilli enim superflua corporis videntur esse. Habes quod agas de superfluis tuis: tibi superflua sunt, sed domini pedibus necessaria sunt. Ad Laudes antiphona.

Salua me ex ore leonis, & à cornibus vnicornium humilitatem meam. Oratio.

DA quæsumus omnipotens deus: vt qui in tot aduersis ex nostra infirmitate deficimus, intercedente vnigeniti filij tui passione respiremus: Per eundem dominum.

Ad Vesperas Antiphona.

Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens, & rugiens.

Feria. iiij. ad Matutinum Antiphona.

Foderunt manus meas, & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea.

Ex Zacharia. Lectio prima.

IN die illa, erit fons patens domui Dauid, cap. 13.
& habitantibus Ierusalem in ablutionem A
peccatoris & menstruatæ. Et erit in die illa, dicit dñs exercituum, Disperdã nomina idolorum de terra, & non memorabũtur vltrà: & pseudoprophetas, & spiritum immundũ auferam de terra. Et erit: cũ prophetauerit quispiam vltrà, dicent ei pater eius & mater eius qui genuerunt eũ, Non viues: quia mendacium loquutus es in nomine dñi: & configent eum pater eius & mater eius genitores eius cũ prophetauerit. Et erit, in die illa confundẽtur prophetæ vnusquisque ex visione sua cùm prophetauerint, nec operientur pallio saccino, vt mentiãtur: sed dicet, Non sum propheta, homo agricola ego sum: quoniam Adam exemplum meũ ab adolescentia mea. Et dicetur ei, Quid sunt plagæ istę in medio manuum tuarũ? Et dicet, His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me. Framea suscitare super pastorem meum, & super virum cohærẽtẽ mihi, dicit dñs exercituũ: percute pastorẽ, & dispergẽtur oues: & cõuertã manum meam ad paruulos. Et erũt in omni terra, dicit dñs, partes duæ in ea dispergẽtur & deficiẽt: & tertia pars relinquetur in ea. Et ducã tertiã partẽ per ignẽ; & vrã eos sicut vri

tur argentū: & probabo eos, sicut probatur aurū. Ipse vocabit nomē meū, & ego exaudiam eum: Dicam, Populus meus es, & ipse dicet, Dominus Deus meus.

Secundum Lucam. Lectio .ij.

cap. 22. A Appropinquabat aūt dies festus azymorū, qui dicitur Pascha: & quærebāt principes sacerdotū & scribæ quō eū interficerent: timebant verò plebē. Intrauit autē satanas in Iudā q̃ cognominabat̃ Iscariotes, vnum de duodecim: & abijt, & loquutus est cū principibus sacerdotum, & magistatibus, quēadmodū illū traderet eis. Et gauisi sunt: & pacti sunt pecuniā illi dare. Et spopondit. Et q̃rebat opportunitatē vt traderet illū sine turbis. Venit aūt dies azymorum, in qua necesse erat occidi Pascha. Et misit Petrū & Ioānem, dicēs, Eūtes parate nobis pascha, vt māducemus. At illi dixerunt, Vbi vis paremus? Et dixit ad eos, Ecce introeuntibus vobis in ciuitatem, occurret vobis homo amphorā aquæ portans: sequimini eū in domū in quā intrat, & dicetis patrifamiliās domus, Dicit tibi magister, Vbi est diuersorium vbi pascha cū discipulis meis manducē? Et ipse ostēdet vobis cœnaculū magnū stratū: & ibi parate. Eūtes autē inuenerūt sicut dixit illis: & parauerūt Pascha. Et cū facta esset hora, discubuit, & duodecim apostoli cum eo, & ait illis, Desyderio desyderaui hoc Pascha manducare vobiscū, antè quàm patiar. Dico eñ vobis quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias egit, & dixit, Accipite & diuidite inter vos. dico eñ vobis quòd non bibam de generatione vitis, donec regnū dei veniat. Et accepto pane gratias egit & fregit: & dedit eis, dicēs, Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur. hoc facite in meam conmemorationē. Similiter & calicem postquàm cœnauit, dicens, Hic est calix nouum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur. Veruntamen ecce manus tradentis me, mecum est in mensa. Et quidem filius hominis secūdum quod definitum est, vadit: veruntamen væ homini illi per quem tradetur. Et ipsi cœperunt quærere inter se quis esset ex eis qui hoc facturus esset. Facta est aūt & cōtentio inter eos, quis eorum videret̃ esse maior. Dixit aūt eis, Reges gētiū dominātur eorū: & qui potestatē habēt super eos, benefici vocantur. Vos autē non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut iunior: & qui præcessor est, sicut ministrator. Nā quis maior est: qui recūbit, an qui ministrat? nónne qui recūbit? Ego aūt in medio vestrum sum, sicut qui ministrat. vos aūt estis qui permansistis mecū in tētationibus meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus, regnū: vt edatis & bibatis sup mēsam meā in regno meo, & sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israël. ait aūt dñs Simóni, Simon: ecce Satanas expetiuit vos vt cribraret sicut triticū: ego aūt rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliqñ cōuersus, confirma fratres tuos. Qui dixit ei, Dñe, tecum paratus sum & in carcerē & in mortem ire. Et ille dixit, Dico tibi Petre, non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me. Et dixit eis, Quando misi vos sine sacculo & pera & calceamentis: nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixerūt, Nihil. Dixit ergo eis, Sed nunc qui habet sacculum, tollat: similiter & peram. & qui non habet, vendat tunicā suam, & emat gladiū. Dico enim vobis qm̃ adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me, Et cū iniquis deputatus est. Etenim ea quæ sunt de me, finē habent. At illi dixerunt, Dñe, ecce duo gladij hic. At ille dixit eis, Satis est. Et egressus ibat secūdū cōsuetudinem in mōtē Oliuarum. Sequuti sunt aūt illū & discipuli, Et cū peruenisset ad locū, dixit illis. Orate, ne intretis in tētationem. Et ipse auulsus est ab eis quantum iactus est lapidis: & positis genibus orabat, dicens, Pater, si vis transfer calicē istū à me. Verūtñ nō mea volūtas, sed tua fiat. Apparuit aūt illi angelus de cælo cōfortās eū. Et factus in agonia, ꝓlixius orabat. Et factus est sudor eius, sicut guttæ sanguinis decurrentis ĩ terrā. Et cū surrexisset ab orōne, & venisset ad discipulos suos, ĩuenit eos dormiētes p̃ tristitia. Et ait illis, Quid dormitis? surgite, orate ne intretis in tētationē.

Tertia lectio. Sermo sancti Augustini episcopi.

DE domino & saluatore nostro, fratres dilectissimi, ante multa tempora prophetatum est, Ascendit sicut virgultum, & sicut radix de terra sitienti. Quare vt radix? Ideo quia non est species illi, neq; honor. Passus est, humiliatus est, consputus est, nō habebat speciem: homo apparebat, cū esset deus. Sed quomodo radix non est pulchra, sed intus habet vim pulchritudinis suæ. Attendite fratres mei: videte misericordiā dei: attendens arborem pulchram, amœnam foliis virentem, fructibus opulentam, laudas: delectat aliquid de fructu eius carpere: sub vmbra eius sedere: & requiescere ab æstu. Laudas totam illam pulchritudinem. Si radix ostendatur tibi: nulla pulchritudo in ea est. Nolite cōtemnere quod abiectum est: inde processit quod miraris: vt radix sit in terra sitienti. Attēdite modò claritatem arboris: creuit ecclesia, crediderunt gentes, victi sunt terræ principes sub nomine Christi, vt essent victores in orbe terrarum. Positū est collum sub iugo Christi. Persequebātur antè Christianos propter idola: persequuntur idola propter Christum. Omnes cōfugiunt ad auxilium ecclesiæ in omni pressura, in omni tribulatione sua. Creuit illud granum sinapis: factum est maius super oīa olera.

Ad Laudes Antiphona.

Insurrexerunt in me testes iniqui, & mētita est iniquitas sibi.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, da nobis ita dominicæ passionis sacramenta peragere, vt indulgentiam percipere mereamur. Per eundem.

Ad Vesperas Antiphona.

Captabunt in animam iusti: & sanguinem innocentem codemnabunt.

Feria. iiij. ad Matuti. Aña.

Proprio filio suo non pepercit Deus: sed pro nobis omnibus tradidit illum.

Ex Isaia. Lectio prima.

cap. 53. A QVis credidit auditui nr̄o? & brachiū domini cui reuelatum est? Et ascēdet sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitienti. Non est species ei, neq; decor. Et vidimus eū, & non erat aspectus, & desiderauimus eum: despectum, & nouissimum virorum virum dolorum & scientem infrmitatem: & quasi absconditus vultus eius & despectus, vnde nec reputauimus eum. Verè langores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Et nos reputauimus eum quasi leprosum, & percussum à deo & humiliatum. Ipse autem vulnerarus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostræ super eum, & liuore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oues errauimus, vnusquisq; in viam suam declinauit: & posuit dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Oblatus est quia ipse voluit, & non aperuit os suum. Sicut ouis ad occisionē ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non apperiet os suum. De angustia & de iudicio sublatus est: generationem eius quis enarrabit? quia abscissus est de terra viuentium. propter scelus populi mei percussi eum. Et dabit impios pro sepultura, & diuitē pro morte sua: eo quòd iniquitatem non fecerit, neq; dolus fuerit in ore eius: & dominus voluit conterere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longæuum, & voluntas domini, in manu eius dirigetur. Pro eo quòd laborauit anima eius, videbit & saturabitur. In scientia sua iustificabit ipse iustus seruos meos multos; & iniquitates eorum ipse portabit. Ideo dispertiam ei plurimos, & fortiū diuidet spolia, pro eo quòd tradidit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est, & ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogauit.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

ADhuc eo loquente, ecce turba: & qui vocabatur Iudas, vnus de duodecim, cap. 22.
antecedebat eos, & appropinquauit Iesu, F
vt oscularetur eum. Iesus autem dixit illi, Iuda, osculo filium hominis tradis? Videntes autem hi qui circa ipsum erant quod futurum erat, dixerunt ei, Domine, si percutimus in gladio? Et percussit vnus ex illis seruum

uum principis ſacerdotum:& amputauit au-
riculam eius dexteram. Reſpondens autem
Ieſus, ait, Sinite vſque huc. Et cùm tetigiſſet
auriculam eius, ſanauit eum. Dixit autē Ieſus
ad eos qui venerant ad ſe, principes ſacerdo-
tū & magiſtratus templi & ſeniores, Quaſi
ad latronem exiſtis cum gladijs. & fuſtibus?
Cùm quotidie vobiſcum fuerim in templo,
non extendiſtis manus in me. ſed hæc eſt ho-
ra veſtra, & poteſtas tenebrarum. Compre-
hendentes autem eum, duxerunt ad domum
principis ſacerdotum: Petrus verò ſequeba-
tur eum à longè. Accenſo autem igne in me
dio atrij, & circunſedētibus illis, erat Petrus
in medio eorum. Quem cùm vidiſſet ancilla
quædam ſedentem ad lumen, & eum fuiſſet
intuita, dixit, Et hic cū illo erat. At ille nega
uit eum, dicens, Mulier, non noui illum. Et
poſt puſillum alius videns eum, dixit, Et tu
de illis es. Petrus verò ait, O homo, nō ſum.
Et interuallo facto, quaſi horæ vnius, alius
quidam affirmabat, dicēs, Verè & hic cum il-
lo erat, nam & Galilæus eſt. Et ait Petrus,
Homo, neſcio quid dicis. Et continuò ad-
huc illo loquente cantauit gallus. Et conuer
ſus dominus, reſpexit Petrum. Et recorda-
tus eſt Petrus verbi domini, ſicut dixerat,
Quia prius quàm gallus cantet, ter me ne-
gabis. Et egreſſus foras Petrus fleuit ama-
rè. Et viri qui tenebāt illum, illudebāt ei cæ-
dentes. Et velauerunt eum, & percutiebant
faciem eius, & interrogabant eum, dicentes,
Prophetiza, quis eſt qui te percuſsit? Et alia
multa blaſphemantes dicebant in eum. Et
vt factus eſt dies, conuenerunt ſeniores ple-
bis & principes ſacerdotum, & Scribæ, & du
xerunt illum in concilium ſuum, dicentes, Si
tu es Chriſtus, dic nobis. Et ait illis, Si vobis
dixero, non credetis mihi: ſi autem & inter-
rogauero, non reſpondebitis mihi, neq; di-
mittetis, ex hoc autem erit filius hominis ſe-
dens à dextris virtutis Dei. Dixerunt autem
omnes, Tu ergo es filius Dei? Qui ait, Vos
dicitis, quia ego ſum. At illi dixerunt, Quid
cap. adhuc deſideramus teſtimonium? ipſi enim
23. audiuimus de ore eius. Et ſurgens omnis
A multitudo eorum, duxerunt illum ad Pila-
tum. Cœperunt autem illum accuſare, dicē-
tes, Hunc inuenimus ſubuertentem gētē no-
ſtram, & prohibentem tributa dare Cæſari,
& dicētem ſe Chriſtum regē eſſe. Pilatus au-
tem interrogauit eum dicens, Tu es rex Iu-
dæorum? At ille reſpōdens ait, Tu dicis. Ait
autem pilatus ad principes Sacerdotū & tur
bas, Nihil inuenio cauſæ in hoc homine. At
illi inualeſcebant dicentes, Commouet popu
lum docens per vniuerſam Iudæam, incipiēs
à Galilæa vſque huc. Pilatus autem audiens
Galilæam, interrogauit, ſi homo Galilæus
eſſet. Et vt cognouit quòd de Herodis pote
ſtate eſſet, remiſit eū ad Herodē, qui & ipſe
Ieroſolymis erat illis diebus. Herodes autem
viſo Ieſu, gauiſus eſt valde. erat eñ cupiens
ex multo tempore videre eum, eò quòd audi
ret multa de eo: & ſperabat ſignum aliquod
videre ab eo fieri. Interrogabat autē eū mul
tis ſermonibus. At ipſe nihil illi reſpōdebat.
Stabant autem principes ſacerdotū & Scri-
bæ conſtanter accuſantes eum. Spreuit autē
illum Herodes cum exercitu ſuo: & illuſit in
dutum veſte alba, & remiſit ad Pilatum. Et
facti ſunt amici Pilatus & Herodes in ipſa
die: nam anteà inimici erant adinuicē.

Sermo ſancti Ambroſij epi Lect.iij.

LEgimus quia Chriſtus peccata noſtra
portat, & pro nobis dolet. Doles ergo
dñe nō tua, ſed noſtra vulnera: non tuā mor
tem, ſed noſtrā infirmitatem: & nos exiſtima
uimus te eſſe in doloribus, cùm tu non pro
te, ſed pro me doleres. Infirmatus eñ es: ſed
propter peccata noſtra. Non quia tibi illa in
firmitas erat ex patre aſſumpta, ſed pro me
ſuſcepta: quia nil proderat vt eruditio pacis
noſtræ eſſet in te: niſi liuore tuo vulnera no
ſtra ſanares. Sed quid mirum, ſi pro omnibus
doluit, qui pro vno fleuit? Quid mirū ſi mo
riturus pro omnibus redeat, qui Lazarū re
ſuſcitaturus illachrymat? Sed & ibi piæ ſo-
roris lachrymis commouetur: quia mentem
humanam tangebant: & hic alto appetitur
affectu: vt quia in carne ſua peccata noſtra
perimebat, mortem quoq; animæ noſtræ ſuæ
animæ mœror aboleret. Et fortaſſe ideo tri-
ſtis eſt: quia poſt Adæ lapſum tali tranſitu

nobis erat de hoc seculo recedendũ vt mori esset necesse. Deus enim mortẽ nõ fecit, nec lætatur in perditione viuorũ: & ideo fastidit quod ipse nõ fecit. Deniq; ait, Transfer à me calicem istum: quasi homo mortẽ recusans, quasi deus sentẽtiã suã reseruãs. Oportet eñ nos mori seculo, vt resurgam⁹ Deo. Ad laudes, Aña. Oẽs vidẽtes me deriserũt me: loquuti sunt labijs, & mouerunt caput. Oro.

PRæsta quæsumus omnipotens deus, vt qui nostris excessibus incessanter affligimur: per vnigeniti filij tui passionem liberemur: Qui tecũ. Ad vesperas. Aña. Sperauit in Dño, eripiat eũ: saluũ faciat eũ, quoniã vult eũ. Notandum q̃ si in aliquo ex his tribus diebus sequentibus inciderit aliquod festum simplex, non debet fieri officium, nec commemoratio de eo: si autem fuerit duplex transferendum est post octauam Paschæ.

Feria quinta in Cœna dñi. Notandum q̃ hodie. Pater noster, & Aue Maria dicuntur in pricipio omniũ horarũ sicut antea, sed omnibus alijs prætermissis, absolute incipit Matuti. ab aña. infrascripta. aña. Zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me. Deinde dicũtur psalmi, & terminãtur absolutè sine. Gloria patri. & sic terminantur etiam in omnibus alijs horis. Post psalmos repetitur aña. & statim dicitur. Pater noster, &c. Deinde dicuntur tres sequentes lectiones sine benedictionibus, & sine. Tu autem domine:

Lamentatio Iere. prophetæ. Lect. j. Aleph.

capi. 1. A QVomodo sedet sola ciuitas plena populo: facta est quasi vidua domina gẽtium. Princeps prouinciarum facta est sub tributo.

Beth. Plorans plorauit in nocte, & lachrymæ eius in maxillis eius: non est qui consoletur eam ex omnibus charis eius: omnes amici eius spreuerunt eam, & facti sunt ei inimici.

Gimel. Migrauit Iudas propter afflictionem, & multitudinem seruitutis: habitauit inter Gentes, nec inuenit requiem: omnes persequutores eius apprehenderũt eam, inter angustias.

Daleth. Viæ Sion lugent, eò quòd non sint qui veniãt ad solennitatẽ: omnes portę eius destructæ, sacerdotes eius gemẽtes: virgines eius squallidæ, & ipsa oppressa amaritudine.

He. Facti sunt hostes eius in capite, inimici eius locupletati sunt: quia Dominus loquutus est super eam propter multitudinem iniquitatum eius: paruuli eius ducti sunt in captiuitatem ante faciem tribulantis.

Vau. Et egressus est à filia Sion omnis decor eius. Facti sunt principes eius velut arietes non inuenientes pascua: & abierunt absque fortitudine, ante faciem subsequentis.

Zain. Recordata est Ierusalem dierum afflictionis suæ, & præuaricationis: omnium desyderabilium suorum, quæ habuerat à diebus antiquis, cùm caderet populus eius in manu hostili, & non esset auxiliator: viderunt eam hostes, & deriserunt Sabbata eius.

Heth. Peccatũ peccauit Ierusalem, propterea instabilis facta est: omnes qui glorificabãt eam, spreuerunt illam, quia viderunt ignominiam eius: ipsa autem gemens, & conuersa est retrorsum.

Teth. Sordes eius in pedibus eius, nec recordata est finis sui: deposita est vehementer nõ habens consolatorem. Vide domine afflictionem meam, quoniam erectus est inimicus.

Iod. Manũ suam misit hostis ad omnia desyderabilia eius: quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum, de quibus præceperas ne intrarent in ecclesiam tuam.

Caph. Omnis populus eius gemens, & quærens panem: dederunt pretiosa quæq; pro cibo, ad refocillandum animam. Vide domine & consydera, quoniam facta sum vilis.

Lamed. O vos omnes qui transitis per viã, attendite, & videte si est dolor sicut dolor meus: quoniam vindemiauit me, vt loquutus est dominus in die iræ furoris sui. Ierusalẽ Ierusalẽ, conuertere ad dominum deũ tuũ.

Secundum Lucam.

Lectio secunda.

PIlatus autem conuocatis principibus sacerdotum & magistratibus & plebe, dixit ad illos, Obtulistis mihi hunc hominem, quasi auertentem populum: & ecce, ego coram vobis interrogans, nullam cau- capi. 23. C.

ſam inuenio in homine iſto, ex his in quibus eum accuſatis. Sed neq; Herodes. nam remiſi vos ad illum, & ecce, nihil dignum morte actum eſt ei. Emendatum ergo illum dimittam. Neceſſe autem habebat dimittere eis per diem feſtũ, vnum. Exclamauit autem ſimul vniuerſa turba, dicens, Tolle hunc, & dimitte nobis Barabban. qui erat propter ſeditionẽ quãdam factam in ciuitate & homicidium, miſſus in carcerem. Iterũ autem Pilatus loquutus eſt ad eos, volens dimittere Ieſum. At illi ſucclamabant, dicentes, Crucifige, crucifige eum. Ille autem tertiò dixit ad illos. Quid enim mali fecit iſte? nullam cauſam mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illum, & dimittam. At illi inſtabant vocibus magnis poſtulantes vt crucifigeretur: & inualeſcebant voces eorum. Et Pilatus adiudicauit fieri petitionem eorum. Dimiſit autem illis eum qui propter homicidium & ſeditionem miſſus fuerat in carcerem, quem petebant: Ieſum verò tradidit voluntati eorum. Et cùm ducerent eum, apprehenderũt Simonem quendã Cyrenenſem venientem de villa: & impoſuerunt illi crucem portare poſt Ieſum. Sequebatur autẽ illũ multa turba populi, & mulierũ: quæ plangebant & lamentabantur eum. Cõuerſus autem ad illas Ieſus dixit, Filiæ Ieruſalẽ, nolite flere ſuper me: ſed ſuper vos ipſas flete, & ſuper filios veſtros. quoniam ecce venient dies in quibus dicent, Beatæ ſteriles, & ventres qui nõ genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus, Cadite ſuper nos: & collibus, Operite nos. Quia ſi in viridi ligno hæc faciunt: in arido quid fiet? Ducebantur autem & alij duo nequam cum eo, vt interficerentur. Et poſtquam venerũt in locũ qui vocatur Caluariæ, ibi crucifixerunt eum: & latrones, vnum à dextris, & alterum à ſiniſtris. Ieſus autem dicebat, Pater, dimitte illis: non enim ſciunt quid faciunt. Diuidentes verò veſtimenta eius, miſerunt ſortes. Et ſtabat populus expectans, & deridebant eum principes cũ eis, dicẽtes, Alios ſaluos fecit, ſe ſaluũ faciat, ſi hic eſt Chriſtus dei electus. Illudebãt autem ei & milites accedentes, & acetũ offerentes ei, & dicentes, Si tu es rex Iudæorũ, ſaluũ te fac. Erat autem & ſuperſcriptio ſcripta ſuper eũ literis Græcis, & Latinis, & Hebraicis, Hic eſt rex Iudæorũ. Vnus autẽ de his qui pendebãt latronibus, blaſphemabat eũ, dicẽs, Si tu es Chriſtus: ſaluũ fac teipſum & nos. Reſpondens autẽ alter, increpabat eũ, dicens, Neq; tu times Deum, quòd in eadẽ damnatione es? Et nos quidẽ iuſtè: nam digna factis recipimus: hic verò nihil mali geſsit. Et dicebat ad Ieſum, Domine, memento mei cùm veneris in regnum tuum. Et dixit illi Ieſus, Amen dico tibi, hodie mecũ eris in paradiſo. Erat autem ferè hora ſexta: & tenebræ factæ ſunt in vniuerſam terram vſq; in horam nonam. Et obſcuratus eſt ſol: & velum templi ſciſſum eſt medium. Et clamans voce magna Ieſus, ait, Pater, in manus tuas commendo ſpiritũ meum. Et hæc dicens, expirauit. Videns autem centurio quod factum fuerat, glorificauit deum, dicens, Verè, hic homo iuſtus erat. Et omnis turba eorum qui ſimul aderant ad ſpectaculum iſtud & videbant quæ fiebant, percutientes pectora ſua reuertebantur. Stabant autem omnes noti eius à longè: & mulieres quæ ſequutæ eum erant à Galilæa, hæc videtes. Et ecce, vir nomine Ioſeph qui erat decurio, vir bonus & iuſtus, hic non conſenſerat conſilio & actibus eorum, ab Arimathæa ciuitate Iudææ, qui expectabat & ipſe regnum Dei. hic acceſsit ad Pilatum, & petijt corpus Ieſu, & depoſitum inuoluit ſindone, & poſuit illud in monumento exciſo, in quo nondum quiſquam poſitus fuerat. Et dies erat paraſceues, & ſabbatum illuceſcebat. Subſequutæ autem mulieres quæ cum eo venerant de Galilæa, viderunt monumentum, & quemadmodum poſitum erat corpus eius. Et reuertentes parauerunt aromata, & vnguenta: & Sabbato quidem ſiluerunt, ſecundum mandatum.

Ex Epiſtola. j. Pauli ad Corinth. Lect. iij.

Conuenientibus vobis in vnũ iam non eſt dominicã cœnam mãducare. Vnuſquiſq; enim ſuam cœnam præſumit ad manducandum. Et alius quidem eſurit: alius autẽ cap. 11. D

ebrius est. Nunquid domos non habetis ad manducandũ & bibẽdum? Aut ecclesiam dei contemnitis: & confunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo vos? in hoc non laudo. Ego enim accepi à Dño quod & tradidi vobis: qm̃ dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panẽ: & gratias agens fregit & dixit, Accipite, & manducate: hoc est corpus meũ quod pro vobis tradetur. hoc facite in meam cõmemorationẽ. Similiter & calicem, postquã cœnauit, dicens, Hic calix, nouũ testamentũ est in meo sanguine. Hoc facite quotiescunq; biberitis, in meam cõmemorationem. Quotiescunq; eñ manducabitis panẽ hunc, & calicẽ bibetis: mortẽ domini annuntiabitis, donec veniat. Itaq; quicũq; manducauerit panem, vel biberit calicem domini indignè: reus erit corpis & sanguinis domini. Probet aũt seipsum homo: & sic de pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim mãducat & bibit indignè: iudicium sibi manducat & bibit, non dijudicans corpus domini. Ideo inter vos multi infirmi & imbeciles, & dormiunt multi. Quod si nosmetipsos dijudicaremus: non vtiq; iudicaremur.

Finitis lectionibus nõ dicitur Te deũ, nec Miserere. sed statim ad Laudes dicit̃ Aña. Traditor autem dedit eis signum dicẽs, Quẽ osculatus fuero, ipse est: tenete eũ. Deinde dicuntur psalmi cũ cantico Benedictus. quo finito repetitur añ. & statim dicit̃. ℣. Christ⁹ factus est ꝓ nobis obediens vsq; ad mortẽ, mortẽ autem crucis. ℟. Propter qđ & deus exaltauit illũ, et dedit illi nomẽ quod est sup omne nomẽ. Deinde flexis genibus dr̃ Pater nr̃. etc. & ps. Miserere. &c. fo. 49. quo finito immediatè sine. Oremus: dicit̃. Orõ.

R*Espice* quæsumus dñe super hãc familiã tuã, pro qua dñs noster Iesus Christus nõ dubitauit manibus tradi nocentium, & crucis subire tormentũ. Deinde dicit̃ sub silentio Qui tecũ viuit. &c. Et nõ dicit̃ Benedicamus. nec Fideliũ. Prædicto modo dr̃. ℣. Christus factus. &c. vsq; ad finẽ orõnis Respice. in oĩbus horis vsq; ad Vesperas Sabb. sancti exclusiuè. Ad Primã, Tertiã, Sextam & Nonam, cæteris oĩbus omissis absolutè dñr psalmi, quibus finitis, in qualibet dictarũ horarũ dr̃ statim ℣. Christus factus. &c. vt suprà. Ad Vespas absolutè dr̃ añ Cœnãtibus illis accepit Iesus panem. bñdixit, ac fregit, deditq; discipulis suis. Deinde dñr pĩ. cũ cãtico Magnificat. quo finito repetit̃ añ. & statim dr̃ Christus fact⁹. &c. vt supra, Ad cõpleto. absolutè dñr psalmi cum cãtico Nunc dimittis. quo finito statim dicitur Christ⁹ factus. &c. vt suprà. Notandũ ꝙ sicut in hac Feria quinta, ita etiã dicẽdum est officium in duobus diebus sequentibus, mutando antiphonas & lectiones, vt in eis videbis.

Feria. vij. in Parasceue ad Matuti. aña. Astiterũt reges terræ, & principes cõuenerũt in vnũ aduersus dñm & aduersus Christũ eius.

Ex lamẽtatiõe Iere. ꝓphe. Lect. j. Nun. cap. 3. E

SCrutemur vias nostras, & quæramus, & reuertamur ad Dominum.

Nun. Leuemus corda nostra, cum manibus ad Dominum in cælo.

Nun. Nos iniquè egimus, & ad iracundiam prouocauimus: idcirco tu inexorabilis es.

Samech. Operuisti in furore, & percussisti nos: occidisti, nec pepercisti.

Samech. Opposuisti nubem tibi, ne trãseat oratio.

Samech. Eradicationem & abiectionẽ posuisti me in medio populorum.

Phe. Aperuerunt super nos os suum omnes inimici nostri.

Phe. Formido & laqueus facta est nobis vaticinatio & contritio.

Phe. Diuisiones aquarum deduxit oculus meus in contritione filiæ populi mei.

Ain. Oculus meus afflictus est nec tacuit, eò quòd non esset requies.

Ain. Donec respiceret & videret dominus de cælis.

Ain. Oculus meus deprædatus est animam meam in cunctis filiabus vrbis meæ.

Sade. Venatione ceperunt me quasi auem inimici mei gratis.

Sade. Lapsa est in lacum vita mea, & posuerunt lapidem super me.

Sade. Inundauerũt aquæ super caput meũ: dixi, Perij.

Coph. Inuocaui nomen tuum domine de lacis nouissimis.
Coph. Vocem meam audisti: ne auertas aurem tuam à singultu meo & clamoribus.
Coph. Appropinquasti in die quando inuocaui te: dixisti, Ne timeas.
Res. Iudicasti Domine causam animæ meæ, redemptor vitæ meæ.
Res. Vidisti Domine iniquitatem illorũ aduersum me: iudica iudicium meum.
Res. Vidisti omnem furorem, vniuersas cogitationes eorum aduersum me.
Sin. Audisti opprobria eorum Domine, omnes cogitationes eorum aduersum me.
Sin. Labia insurgentium mihi, & meditationes eorum aduersum me tota die.
Sin. Sessionem eorum, & resurrectionem eorum vide: ego sum psalmus eorum.
Thau. Reddes eis vicem Domine, iuxta opera manuum suarum.
Thau. Dabis eis scutum cordis laborem tuũ.
Thau. Persequeris in furore tuo, & cõteres eos sub cælis domine. Ierusalem Ierusalem conuertere ad dominum Deum tuum.

Secundum Ioannem. Lect. ij.

cap. 18. A HAec cùm dixisset Iesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentẽ Cedron, vbi erat hortus, in quem introiuit ipse & discipuli eius. Sciebat autem & Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus conuenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cùm accepisset cohortẽ, & à pontificibus & Pharisæis ministros: venit illuc cum laternis & facibus & armis. Iesus itaq; sciẽs omnia quæ ventura erant super se, processit & dixit eis, Quem quæritis? Respõderunt ei, Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus, Ego sum. Stabat aũt & Iudas qui tradebat eum, cum ipsis. vt ergo dixit eis, Ego sum: abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos, Quem quæritis? Illi autem dixerunt, Iesum Nazarenum. Respondit Iesus, Dixi vobis quia ego sum. si ergo me quæritis, sinite hos abire. Vt impleretur sermo quẽ dixit, Quia quos dedisti mihi non perdidi ex eis quenquã. Simon ergo Petrus habens gladiũ, eduxit eum: & percussit pontificis seruum, & abscidit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen seruo, Malchus. Dixit ergo Iesus Petro, Mitte gladiũ tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi pater, nõ vis vt bibã illum? Cohors autem, & tribunus, & ministri Iudæorũ comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum: & adduxerunt eum ad Annam primũ. erat enim socer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. erat autem Caiphas qui cõsilium dederat Iudæis, Quia expedit vnũ hominẽ mori pro populo. Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, & introiuit cũ Iesu in atriũ pontificis: Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiuit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, & dixit ostiariæ: & introduxit Petrũ. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria. Nũquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille, Non sum. Stabant autem serui & ministri ad prunas, quia frigus erat: & calefaciebant se. Erat autem cum eis & Petrus, stans, & calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis & de doctrina eius. Respondit ei Iesus, Ego palam loquutus sum mundo, ego semper docui in synagõga & in templo quò omnes Iudæi conueniunt: & in occulto loquutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos qui audierunt qd loquutus sum ipsis: ecce, hi sciũt quæ dixerim ego. Hæc autem cùm dixisset, vnus assistens ministrorum, dedit alapã Iesu, dicẽs, Sic respõdes pontifici? Respõdit ei Iesus, Si male loquutus sum, testimoniũ perhibe de malo: si autem bene, quid me cædis? Et misit eum Annas ligatum ad Caipham põtificem. Erat autem Simon Petrus stans & calefaciens se. Dixerũt ergo ei, Nunquid & tu ex discipulis eius es? Negauit ille & dixit, Non sum. Dicit ei vnus ex seruis pontificis, cognatus eius cuius abscidit Petrus auriculam, Nonne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negauit Petrus: & statim gallus cantauit. Adducũt ergo Iesum à Caipha in prætorium. Erat autem mane: & ipsi nõ introierunt in prætoriũ, vt non contaminarẽtur, sed vt manducarent Pascha, Exiuit ergo

Pilatus ad eos foras, & dixit, Quam accusationẽ affertis aduersus hominẽ hunc? Responderunt & dixerunt ei, Si non esset hic malefactor, nõ tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis Pilatus, Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudæi, Nobis non licet interficere quenquam. Vt sermo Iesu impleretur quem dixit, significans qua morte esset moriturus. Introiuit ergo iterum in prætoriũ Pilatus: & vocauit Iesum, & dixit ei, Tu es rex Iudæorum? Respondit Iesus, A temetipso hoc dicis, an alij tibi dixerunt de me? Respondit Pilatus, Nunquid ego Iudæus sum? Gens tua & pontifices, tradiderunt te mihi. Quid fecisti? Rñdit Iesus, Regnum meum nõ est de hoc mundo. si ex hoc mundo esset regnũ meum, ministri mei vtiq; decertarent vt nõ traderer Iudæis. nunc autem regnũ meũ nõ est hinc. Dixit itaq; ei Pilatus, Ergo rex es tu? Rñdit Iesus, Tu dicis: quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mũdum: vt testimonium perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit ei Pilatus, Quid est veritas? Et cùm hoc dixisset, iterum exiuit ad Iudæos, & dicit eis. Ego nullam inuenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis vt vnum dimittam vobis in Pascha. vultis ergo dimittam vobis regem Iudæorum? Clamauerunt rursum oẽs dicentes, Non hunc, sed Barabã. Erat aũt Barabas latro. Tunc ergo apprehẽdit Pilat⁹ Iesum, & flagellauit. Et milites plectentes coronã de spinis imposuerunt capiti eius: & veste purpurea circundederũt eũ. Et veniebãt ad eum, & dicebãt, Aue rex Iudæorum, & dabant ei alapas. Exiuit iterum Pilatus, & dicit eis, Ecce adduco vobis eum foras, vt cognoscatis, quia in eo nullam inuenio causam. Exiuit ergo Iesus foras portans coronam spineam, & purpureum vestimentum. Et dicit eis, Ecce homo. Cùm ergo vidissent eum pontifices & ministri, clamabant dicentes, Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Accipite eum vos, & crucifigite. ego enim non inuenio in eo causam. Responderunt ei Iudæi, Nos legem habemus: & secũdum legem debet mori, quia filium Dei se fecit. Cùm ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est prætoriũ iterum, & dicit ad Iesum, Vnde es tu? Iesus autem responsum nõ dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus, Mihi nõ loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatẽ habeo dimittere te? Respondit Iesus, Non haberes potestatem aduersum me vllam: nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. Et exinde quærebat Pilatus dimittere eum. Iudæi autem clamabant, dicentes, Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. omnis enim qui se regem facit, cõtradicit Cæsari. Pilatus autem cùm audisset hos sermones, adduxit foras Iesum: & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, Hebraicè autem Gabbatha. Erat autem parasceue Paschæ, hora quasi sexta: & dicit Iudæis, Ecce rex vester. Illi autem clamabant, Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Regem vestrum crucifigam? Respõderunt pontifices, Non habemus regem, nisi Cæsarem. Tunc ergo tradidit eis illũ, vt crucifigeretur. Susceperunt autem Iesum: & eduxerũt eum. Et baiulans sibi crucem, exiuit in eum, qui dicitur Caluariæ, locũ, Hebraicè autẽ Golgotha: vbi crucifixerũt eum: & cum eo alios duos hinc & hinc, medium autem Iesum. Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit super crucem. Erat autẽ scriptum, Iesus Nazarenus, Rex Iudæorum. Hunc ergo titulũ multi Iudæorum legerũt: quia prope ciuitatẽ erat locus, vbi crucifixus est Iesus. Et erat scriptum Hebraicè, Græcè, & Latinè. Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudæorum, Noli scribere, rex Iudæorum: sed quia ipse dixit, Rex sum Iudæorũ. Respõdit Pilatus, Quod scripsi, scripsi. Milites ergo cùm crucifixissent eum, acceperunt vestimẽta eius (& fecerũt quatuor partes: vnicuiq; militi partem) & tunicam. Erat autem tunica incõsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo adinuicem, Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit. Vt scriptura impleretur, dicẽs, Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestem

meam miserunt sortem. Et milites quidē hæc fecerunt. Stabant autē iuxta crucē Iesu mater eius, & soror matris eius, Maria Cleophæ, & Maria Magdalene. Cùm vidisset ergo Iesus matrē, & discipulū stantem quē diligebat, dicit matri suæ, Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo, Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eā discipulus in suam. Posteà sciens Iesus quia omnia cōsummata sunt, vt consummaretur scriptura, dicit, Sitio. Vas autem erat positū aceto plenū. Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerūt ori eius. Cùm ergo accepisset Iesus acetum, dixit, Cōsummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum.

Ex tractatu sancti Augustini super Psalmos. Lectio .iij.

PRotexisti me deus à conuentu malignātium: à multitudine operantium iniquitatem. Iam ipsum caput nostrū intueamur. Multi martyres talia passi sunt: sed nihil sic elucet quomodo caput martyrum. Ibi melius intuemur, quod illi experti sunt: protectus est à multitudine malignantium protegente se deo. Protegente carnē suam in ipso filio, & homine quem gerebat: quia filius hominis est, & filius Dei est. Filius dei propter formam dei: filius hominis, propter formam serui, habens potestatem ponere animā suā & recipere eam. Quid ei potuerunt facere inimici? occiderunt corpus: animam autem non occiderunt. Intendite: parum ergo erat Dominum hortari martyres verbo, nisi firmaret exemplo. Nostis qui cōuētus erat malignantiū Iudæorum, & quæ multitudo operātium iniquitatē? Quam iniquitatē? Quia voluerunt occidere dn̄m Iesum Christum. Tanta opera bona, inquit, ostendi vobis, propter quod horum opus vultis me occidere? Pertulit omnes infirmos eorū: curauit omēs languidos eorum: prædicauit regnū cælorū: non tacuit vitia eorū, vt ipsa potius eis displicerent: non medicus à quo sanabantur. His omnibus curationibus eius ingrati tanquam multa febri frenetici insanientes in medicū, qui venerat curare eos, excogitauerunt cōsilium perdendi eum, tanquam ibi volentes probare vtrum verè homo sit, qui mori possit: an aliquid super homines sit, & mori se non permittat. Verbum ipsorum agnoscamus in Sapientia Salomonis, Morte turpissima, inquiunt, condemnemus eum. Erit enim respectus in sermonibus ipsius. Si enim verè filius Dei est, liberet eum.

Ad Laudes Aña. Diuiserunt sibi vestimēta mea, & super vestē meam miserunt sortē.

Ad vesperas Añ. Dederunt in escā meā fel, & in siti mea potauerunt me aceto.

Sabbato ad Matutinum Antiphona. Posuerunt me in lacu inferiori, in tenebrosis, & vmbra mortis.

Ex lamentatione Ieremiæ.

Lectio prima. Ain.

CVm adhuc subsisteremus, defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum vanum, cùm respiceremus attenti ad gentem quæ saluare nos non poterat. cap. 4. D

Sade. Lubricauerunt vestigia nostra in itinere platearum nostrarum: appropinquauit finis noster, completi sunt dies nostri, quia venit finis noster.

Coph. Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis cæli: super mōtes persequuti sunt nos, in deserto insidiati sunt nobis.

Res. Spiritus oris nostri Christus Dn̄s, captus est in peccatis nostris: cui diximus, In vmbra tua viuemus in gentibus.

Sin. Gaude & lætare filia Edom, quæ habitas in terra Hus: ad te quoque perueniet calix, inebriaberis, atque nudaberis.

Thau. Cōpleta est iniqtas tua filia Sion, nō addet vltrà vt trāsmigret te: visitauit iniqtatem tuam filia Edom: discooperuit peccata tua.

Recordare domine quid acciderit nobis: intuere & respice opprobriū nostrū. Hæreditas nostra versa est ad alienos: domus nostræ ad extraneos. Pupilli facti sumus absq; patre: matres nostræ quasi viduæ. Aquā nostram pecunia bibimus: ligna nostra pretio comparauimus. Ceruicibus nostris minabamur, lassis nō dabatur requies. Aegypto dedimus manū, & Assyrijs: vt saturaremur pane. Patres nostri peccauerunt, & nō sunt: & (Oro Ieremiæ. cap. 5. A)

nos iniquitates eorũ portauimus. Serui dominati sunt nostri: non fuit qui redimeret de manu eorum. In animabus nostris afferebamus panem nobis, à facie gladij in deserto. Pellis nostra, quasi clibanus, exusta est à facie tempestatum famis. Ierusalem Ierusalem, Conuertere ad Dominum Deum tuum.

Secundum Ioannem. Lect. ij.

IVdæi ergo (quoniã parasceue erat) vt nõ remanerent in cruce corpora Sabbato (erat enim magnus, dies ille Sabbati) rogauerunt Pilatũ, vt frangerentur eorũ crura, & tollerent. Venerũt ergo milites: & primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cum venissent, vt viderũt eum iam mortuum. non fregerunt eius crura: sed vnus militum lancea latus eius aperuit, & cõtinuò exiuit sanguis & aqua. Et qui vidit, testimoniũ perhibuit: & verum est testimoniũ eius. Et ille scit quia vera dicit: vt & vos credatis, Facta sunt em̃ hæc, vt scriptura impleretur, Os non cõminuetis ex eo. Et iterũ alia scriptura dicit, Videbunt in quem transfixerunt. Post hæc autẽ rogauit Pilatũ Ioseph ab Arimathæa (eò quòd esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudæorũ) vt tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo, & tulit corpus Iesu. Venit autem & Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam myrrhæ & aloes, quasi libras centum. Acceperunt autẽ corpus Iesu, & ligauerũt illud linteis cũ aromantibus, sicut mos est Iudæis sepelire. Erat autem in loco vbi crucifixus est, hortus: & in horto monumentum nouum, in quo nondũ quisquã positus erat. Ibi ergo propter parasceuem Iudæorũ, quia iuxta erat monumentum posuerunt Iesum.

Ex tractatu sancti Augustini episcopi super Psalmos. Lectio. iij.

ACcedet homo ad cor altum: & exaltabitur deus. Illi dixerunt, Quis nos videbit? Defecerũt scrutantes scrutino consilia mala. Accessit homo ad ipsa consilia: passus est se teneri homo. Non enim teneretur, nisi homo: aut videretur, nisi homo: aut cæderetur, nisi homo: aut crucifigeretur & moreretur, nisi homo. Accessit ergo homo ad omnes illas passiones, quæ in illo nihil valerent, nisi esset homo. Sed si ille non esset homo, nõ liberaretur homo. Accessit homo ad cor altũ, id est cor secretum, obijciẽs aspectibus humanis hominẽ: seruans intus deũ, celans formam dei, in qua æqualis est patri: & offerens formam serui, qua minor est patre. Ipse em̃ dixit vtrũq;: sed aliud ex forma dei, aliud ex forma serui. dixit ex forma dei, Ego & pater vnũ sumus. Dixit ex forma serui, Quoniã pater maior me est. Vnde ex forma dei? ego & pater vnũ sumus. Quia cum in forma dei esset nõ rapinam arbitratus est esse se æqualem deo. Vnde ex forma serui? qm̃ pater maior me est: qa semetipsum exinaniuit, formã serui accipiens. Accessit ergo ad cor altũ, & exaltatus est deus. Occiditur homo, & exaltatur deus. Quod em̃ occisus est, ex infirmitate humana fuit. Quod resurrexit & ascendit, ex potestate diuina. Accedet homo ad cor altum, cor secretũ, cor absconditũ: non ostendẽs quid nosset, nõ ostẽdẽs quid esset. Ad laudes Aña. O mors, ero mors tua, morsus tuus ero inferne. Ad Vesperas absolutè dicitur Aña. Halleluia, halleluia, halleluia. Vespere aũt sabbati, quæ lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene, & altera Maria videre sepulchrũ, Halleluia. Deinde psalmi vt in Psalterio, & in fine cuiuslibet dr̃ Glã pr̄i. more solito, qbus finitis cũ cãtico Magnificat. repetitur Aña. Deinde dicitur ℣. Domine exaudi &c. Oratio.

SPiritum nobis dñe tuæ charitatis infunde, vt quos sacramentis Paschalibus satiasti: tua facias pietate cõcordes: per. in vnitate eiusdẽ. ℣. Benedicamus dño Halleluia, Halleluia. ℟. Deo gratias Halleluia, Halleluia. Fideliũ animæ. &c. Prædicto modo dr̃ Bñdicamus cum duplici Halleluia. in fine omniũ horarũ per totã hebdomadã sequẽtẽ.

Ad Cõpletorium. ℣. Conuerte nos. &c. Deus in adiutorium meum intende: Dñe ad adiuuandũ &c. Halleluia. & cætera omnia vt suprà ante septuagesimam. Et in fine antiphonæ Salua nos. additur Halleluia vsq; ad Ascensionem.

DOMINICA RE-
surrectionis duplex maius.

Si hodie inciderit aliquod festum simplex, omittitur omnino: si autem venerit infra octauam, fiet commemo. de eo finita Prima ante Pretiosa vt suprà dictum fuit. Si verò fuerit festum duplex, transferendum est post octa. Ad Matuti. Inuitatorium, Surrexit Dominus verè Halleluia. ps. Venite. Gloria patri. Inuita. Surrexit. Hy°.

Vrora lucis rutilat, Cælum laudibus intonat, Mundus exultans iubilat, Gemens infernus vlulat.

Cum rex ille fortissimus, Mortis confractis viribus, Pede conculcans tartara Soluit à pœna miseros.

Ille qui clausus lapide Custoditur sub milite, Triumphans pompa nobili Victor surgit de funere.

Solutis iam gemitibus, Et inferni doloribus: Quia surrexit dominus Resplendens clamat angelus.

Gloria tibi domine, Qui surrexisti à mortuis, Cum patre, & sancto spiritu In sempiterna secula. Amen.

Notandum quòd in fine omnium hymnorum tam festiuorum quàm ferialium in omnibus horis vsque ad Ascensionem dicitur Gloria tibi domine, qui surrexisti à &c. Antiphona. Ego dormiui, & somnum cepi, & exurrexi: quoniam Dominus suscepit me, Halleluia, halleluia.

Ex Iona propheta. Lectio prima.

cap. 2. A ET præparauit Dominus piscem grandem, vt deglutiret Ionam: & erat Ionas in ventre piscis tribus diebus & tribus noctibus. Et orauit Ionas ad dominum deum suum de vtero piscis. Et dixit, Clamaui de tribulatione mea ad Dominum, & exaudiuit me: de ventre inferi clamaui, & exaudisti vocem meam. Et proiecisti me in profundum in corde maris, & flumen circundedit me: omnes gurgites tui, & fluctus tui super me transierunt. Et ego dixi, Abiectus sum à conspectu oculorum tuorum: verùntamen rursus videbo templum sanctum tuum. Circundederunt me aquæ vsque ad animam, abyssus vallauit me, pelagus operuit caput meum. Ad extrema montium descendi, terræ vectes concluserunt me in æternum: & subleuabis de corruptione vitam meam: domine Deus meus. Cum angustiaretur in me anima mea, domini recordatus sum: vt veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum. Qui custodiunt vanitates frustrà, misericordiam suam derelinquent. Ego autem in voce laudis immolabo tibi: quæcunque voui reddam pro salute domino. Et dixit dominus pisci: & euomuit Ionam in aridam.

Secundum Matthæum. Lect. ij.

VEspere autem Sabbati, que lucescit in prima Sabbati, venit Maria Magdalene, & altera Maria videre sepulchrum. Et ecce: terræmotus factus est magnus. Angelus enim Domini descendit de cælo: & accedens, reuoluit lapidem, & sedebat super eum. Erat autem aspectus eius, sicut fulgur: & vestimentum eius, sicut nix. Præ timore autem eius, exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui. Respondens autem angelus, dixit mulieribus. Nolite timere vos. Scio enim quòd Iesum, qui crucifixus est, quæritis. non est hîc: surrexit enim, sicut dixit. venite, & videte locum, vbi positus erat dominus. Et citò euntes, dicite discipulis eius quia surrexit: & ecce præcedit vos in Galilæam: ibi eum videbitis. ecce prædixi vobis. Et exierunt citò de monumento cum timore & gaudio magno, currentes nuntiare discipulis eius. Et ecce Iesus occurrit illis, dicens, Auete. Illæ autem accesserunt, & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eum. Tunc ait illis Iesus, Nolite timere. ite, nuntiate fratribus meis vt eant in Galilæam. ibi me videbunt. Quæ cum abijssent, ecce quidam de custodibus venerunt in ciuitatem, & nunciauerunt principibus sacerdotum omnia quæ facta fuerant. Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus, dicentes, Dicite, Quia discipuli eius nocte venerunt, & furati sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit à præside, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus. At illi accepta pecunia, fecerunt sicut erant edocti.

(margin: cap. 28. A)

Et diuulgatum est verbum istud apud Iudæos, vsq; in hodiernum diem. Vndecim autem discipuli abierunt in Galilæam, in montem vbi constituerat illis Iesus. Et videntes eum, adorauerunt: quidam autem dubitauerunt. Et accedens Iesus loquutus est eis, dicens, Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris & filij & spiritus sancti, docentes eos seruare omnia quæcunque mandaui vobis. & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad consummationem seculi.

Secundum Marcum. Lectio. iij.

IN illo tempore, Maria Magdalene & Maria Iacobi & Salome abeuntes emerunt aromata, vt venientes vngerẽt Iesum. Et reliqua.

cap. 18.

Homilia beati Gregorij Papæ.

MVltis vobis lectionibus fratres charissimi per dictatum loqui consueui: sed quia lacescente stomacho ea quæ dictaueram, legere ipse non possum: quosdam vestrum minus libenter audiẽtes intueor. Vnde nunc à memetipso exigere cõtra morem volo: vt inter sacra missarum solennia lectionem sancti euãgelij non dictando, sed colloquendo edisserã, sicq; excipiatur vt loquimur. Quia colloquutiõis vox corda torpẽtia, plus quàm lectionis sermo excitat, & quasi quadam manu solicitudinis vt euigilent pulsat. Et quidẽ ad hoc opus me sufficere posse non video: sed tamen vires quas imperitia denegat, charitas ministrat. Scio nanq; qui dixit, Aperi os tuũ, & adimplebo illud. Bonũ ergo opus nobis in voluntate sit: nam ex diuino adiutorio, erit in perfectione. Dat loquẽdi ausum etiam resurrectionis dominicæ tanta solennitas. Quia & indignum valde est vt eo die laudes debitas taceat lingua carnis: quo videlicet die caro resurrexit auctoris. Audistis fratres charissimi quòd sanctę mulieres quæ Dominum fuerant sequutæ cum aromatibus, ad monumentum venerunt, & ei quem viuentẽ dilexerant: etiã mortuo studio humanitatis obsequuntur. Sed res gesta aliquid in sancta ecclesia significat gerendũ. Sic quippe necesse est, vt audiamus quæ facta sunt: quatenus cogitemus etiam quæ nobis sunt ex eorum imitatione faciẽda. Et nos ergo in eum q̃ est mortuus credentes, si odore virtutũ refecti cum opinione bonorũ operum dominum quærimus: ad monumentum profectò illius cum aromatibus venimus.

Post tertiam lectionem dicitur Te deum. semper vsque ad aduentũ. Ad Laudes Aña. Halleluia, exurrexi, & adhuc tecũ sum, Halleluia. Deinde dicuntur psalmi, & repetitur antiphona more solito, & post Añam dicitur Hæc est dies quã fecit dominus: exultemus, & lætemur in ea, Halleluia. & sic fieri debet in omnibus horis per totam octauam. ℣. Domine exaudi orationem &c. Oratio.

DEus, qui hodierna die per vnigenitum tuum æternitatis nobis aditũ deuicta morte reserasti: vota nostra quæ præueniendo aspiras, etiam adiuuãdo prosequere: Per eundem dñm. Ad primam, Tertiam, Sextã, & Nonã, Aña, Halleluia, Halleluia, Halleluia. Ad Vesperas. Hymnus.

AD cœnam agni prouidi,
Et stolis albis candidi,
Post transitum maris rubri,
Christo canamus principi.
Cuius corpus sanctissimum,
In ara crucis torridum,
Cruore eius roseo,
Gustando viuimus Deo,
Protecti Paschæ vespere,
A deuastante angelo,
Erepti de durissimo,
Pharaonis imperio.
Iam Pascha nostrum Christus est,
Qui immolatus agnus est,
Synceritatis azyma,
Caro eius oblata est.
O verè digna hostia,
Per quam fracta sunt tartara,
Redempta plebs captiuata,
Reddita vitæ præmia.
Cùm surgit Christus tumulo,
Victor redit de barathro:
Tyrannum trudens vinculo,
Et reserans paradisum.

Gloria tibi dñe, Qui sur. &c. Aña. Halleluia: gauisi sunt discipuli viso Dño, halleluia.

Notandum quòd inuitatorium, hymni, & añæ huius diei dicuntur per totam octauam, & deinde vsq; ad ascensionem quando fit officium de Dominica, vel de feria.

Itẽ notãdũ q in antiphonis de cõi sanctorũ, & in antiph. cõpletorij adiũgit Halleluia in fine vsq; ad Ascẽsionẽ. & in prædicto tpe omittuntur antiph. assignatę in Psalterio ad Primam Tertiam Sextam, & Nonam.

Feria. ij. de octaua duplex. Ex Genesi.

Lectio prima.

cap. 25. C HAe quoq; sunt generationes Isaac filij Abraham. Abraham genuit Isaac qui cùm quadraginta esset annorum, duxit vxorem Rebeccam filiã Bathuelis Syri de Mesopotamia, sororem Laban. Deprecatusq; est Isaac dominum pro vxore sua, eò quòd esset sterilis: qui exaudiuit eum, & dedit cõceptum Rebeccæ. Sed collidebantur in vtero eius paruuli: quæ ait, Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit me concipere? Perrexitq; Rebecca vt consuleret dominum. Qui respondens, ait, Duæ gentes sunt in vtero tuo, & duo populi, ex ventre tuo diuidẽtur, populusq; populum superabit, & maior seruiet minori. Iam tempus pariẽdi aduenerat, & ecce gemini in vtero eius reperti sunt. Qui primus egressus est, rufus erat, & totus in morem pellis hispidus: vocatumq; est nomen eius Esau. Protinus alter egrediens, plantam fratris tenebat manu: & idcirco appellauit eum Iacob. Sexagenarius erat Isaac, quando nati sunt ei paruuli. Quibus adultis factus est Esau vir gnarus venandi, & homo agricola: Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis. Isaac amabat Esau, eò quòd de venationibus illius vesceretur: & Rebecca diligebat Iacob. Coxit autẽ Iacob pulmẽtum: ad quem cum venisset Esau de agro lassus, ait, Da mihi de coctione hac rufa, quia oppidò lassus sum. Quam ob causam vocatum est nomen eius Edom. Cui dixit Iacob, Vende mihi primogenita tua. Ille respondit, En morior, quid mihi proderunt primogenita? Ait Iacob, Iura ergo mihi. Iurauit ei Esau, & vendidit primogenita. Et sic acepto pane & lentis edulio comedit, & bibit, & abijt, parui pendens quòd primogenita vendidisset.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET cùm transisset sabbatum, Maria cap.
Magdalene & Maria Iacobi & Salome 16.
emerunt aromata, vt venientes vngerent Ie A
sum. Et valde mane vna sabbatorum, veniũt ad monumentum, orto iam sole. Et dicebãt adinuicem, Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes, viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentum, viderunt iuuenem sedentem in dextris, coopertũ stola candida: & obstupuerunt. Qui dicit illis, Nolite expauescere: Iesum quæritis Nazarenum, crucifixum: surrrexit, non est hic: ecce locus vbi posuerunt eum. Sed ite dicite discipulis eius & Petro, quod præcedet vos in Galilæam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. At illę exeuntes, fugerunt de monumento. inuaserat enim eas tremor & pauor: & nemini quicquam dixerunt. timebant enim. Surgens autem Iesus mane prima sabbati, apparuit primò Mariæ Magdalenæ, de qua eiecerat septem dæmonia. Illa vadẽs, nuntiauit his qui cum eo fuerant, lugentibus & flentibus. Et illi audientes quia viueret, & visus esset ab ea, non crediderunt. Post hæc autem duobus ex his ambulantibus ostẽsus est in alia effigie, euntibus in villam. & illi euntes, nuntiauerunt cæteris: nec illis crediderunt. Nouissimè autem recumbentibus illis vndecim apparuit: & exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis, Euntes in mundũ vniuersum, prædicate euãgelium omni creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit: saluus erit. qui verò nõ crediderit: condẽnabitur. Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur, in nomine meo dæmonia eijciẽt, Linguis loquẽtur nouis, Serpẽtes tollẽt, Et si mortiferũt qd biberint, nõ eis nocebit, Super ęgros manus imponẽt, & bene habebũt. Et dñs quidem Iesu postq; loquutus est eis,

assumptus est in cęlum: & sedet à dextris Dei. Illi autem profecti, prædicauerunt vbique: domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.

Secundum Lucam. Lectio.iij.

cap. 24. IN illo tempore: Duo ex discipulis Iesu ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emaus. Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

IN quotidiana nobis solennitate laborantibus, pauca loquenda sunt: & fortasse hæc vtilius proderunt, quia sæpe & alimenta quæ minus sufficiunt, auidius sumuntur. Lectionis ergo euangelicæ summatim sensum statui nõ per singula verba discutere, ne dilectionem vestrã valeat sermo prolixior expositionis onerare. Ecce, audistis, fratres charissimi, quia duobus discipulis ambulantibus in via, non quidem credentibus, sed tamẽ de se loquentibus dominus apparuit: sed eis speciem quam recte cognoscerẽt non ostendit. Hoc ergo egit foris dñs in oculis corporis, quod apud ipsos agebatur intus in oculis cordis. Ipsi nanque apud semetipsos intus & amabant & dubitabant. Eis autem dñs foris & præsens aderat, & quis esset, non ostendebat. De se ergo loquentibus præsentiam exhibuit: sed de se dubitantibus cognitionis suæ speciem occultauit. Verba quidẽ contulit, duritiam intellectus increpauit. Scripturæ sacræ mysteria, quæ de ipso erant, aperuit: & tamẽ quia adhuc in eorum cordibus peregrinus erat à fide, ire se longius finxit. Fingere nanque, componere dicimus. Vnde & compositores luti figulos vocamus.

Oratio.

DEus qui solennitate Paschali mũdo remedia contulisti, populum tuum quesumus dñe cælesti dono prosequere: vt & perfectam libertatem consequi mereatur, & ad vitam proficiat sempiternam: Per dominũ.

Feria tertia de octaua, duplex. Ex Genesi.

Lectio prima.

cap. 26. ORta autem fame super terram post eã sterilitatem quæ acciderat in diebus

A Abraham, abijt Isaac ad Abimelech regem Palęsthinorum in Gerara. Apparuitque ei dominus, & ait, Ne descendas in Aegyptum, sed quiesce in terra quã dixero tibi. Et peregrinare in ea, eroque tecum, & benedicã tibi: tibi enim & semini tuo dabo vniuersas regiones has, complens iuramentum quod spopõdi Abraham patri tuo. Et multiplicabo semẽ tuum sicut stellas cæli: daboque posteris tuis vniuersas regiones has: & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, eo quòd obedierit Abraham voci meæ, & custodierit præcepta & mandata mea, & ceremonias, legesque seruauerit. Mansit itaque Isaac in Geraris. Qui cùm interrogaretur à viris loci illius super vxore sua, respondit, Soror mea est. timuerat enim confiteri quòd sibi esset sociata coniugio: reputans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem. Cumque pertransissent dies plurimi, & ibidem moraretur. prospiciens Abimelech rex Palæsthinorum per fenestram, vidit eum iocãtem cum Rebecca vxore sua. Et accersito eo ait, Perspicuum est quòd vxor tua sit: cur mentitus es eam sororem tuam esse? Rñdit, Timui ne morerer propter eam. Dixitque Abimelech. Quare imposuisti nobis? potuit coire quispiam de populo cum vxore tua, & induxeras super nos grande peccatũ, Præcepitque omni populo, dicens, Qui tetigerit hominis huius vxorem, morte morietur.

Secundum Lucam. Lectio.ij.

VNa autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum, portantes cap. 24.
quæ parauerant aromata, & inuenerunt lapidem A
reuolutum à monumento. Et ingressæ, non inuenerunt corpus domini Iesu. Et factum est: dum mente consternatæ essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cùm timerent autem, & declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas, Quid quæritis viuentem cum mortuis? nõ est hic, sed surrexit: recordamini qualiter loquutus est vobis, cùm adhuc in Galilæa esset, dicens, Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertia resurgere. Et recordatæ sunt verborum eius. Et regressæ à monumẽto, nuntiauerunt hæc omnia illis vndecim, &

cæteris omnibus. Erat autẽ Maria Magdalene, & Ioanna, & Maria Iacobi, & cæteræ quæ cũ eis erant, quæ dicebant ad apostolos hæc. Et visa sunt ante illos sicut deliramẽtum verba ista, & non crediderunt illis. Petrus autẽ surgens cucurrit ad monumẽtum: & procumbẽs vidit linteamina sola posita, & abijt secum mirãs quod factũ fuerat. Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellũ, quod erat in spatio stadiorũ sexaginta ab Ierusalẽ, nomine Emaus: & ipsi loquebantur adinuicem de his oĩbus quę acciderant. Et factum est: dum fabularentur & secum quærerent, & ipse Iesus appropinquans, ibat cũ illis. oculi autẽ illorũ tenebãtur, ne eum agnoscerẽt. Et ait ad illos, Qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicem, ambulãtes, & estis tristes? Et respõdens vnus cui nomen Celophas, dixit ei, Tu solus peregrinus es in Ierusalẽ, & nõ cognouisti quæ facta sunt in illa, his diebus? Quibus ille dixit, Quæ? Et dixerunt, De Iesu Nazareno, qui fuit vir ꝓpheta, potens in opẽ & sermone corã Deo & omni populo. Et quomodo eũ tradiderunt summi sacerdotes, & principes nostri in dãnatione mortis: & crucifixerunt eũ. nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israël: & nunc sup hæc oĩa, tertia dies est hodie, quòd hæc facta sunt. Sed & mulieres quædam ex nostris, terruerunt nos, quæ ante lucẽ fuerũt ad monumentum, & nõ inuento corpe eius, venerũt dicentes se etiã visionem angelorũ vidisse, qui dicunt eũ viuere. Et abierũt quidã ex nostris ad monumentũ: & ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non inuenerũt. Et ipse dixit ad eos, O stulti & tardi corde ad credendum, in omnibus quæ loquuti sunt ꝓphetæ: nónne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?

Sermo sancti Aug. episcopi. Lect. iij.

PAscha Christi, fratres charissimi, regnũ est cælorum, salus mundi, occasus inferni, gloria supernorum, vita credentium, resurrectio mortuorum, testimonium miserationis diuinæ, pretium redemptionis humanæ, cõtritio mortis abolitæ. Quæ festiuitas dei sacra mysteria & incognita sacramenta virtutẽ dominicæ resurrectiõis per angelos indicat, per populos manifestat. Hæc ergo est dies, dilectissimi, quam fecit Dñs, vt audistis, excelsior cũctis, dulcior vniuersis: in qua Dñs resurrexit, in qua nouam sibi plebem, vt ipsi videtis, generationis spiritu conquisiuit: in qua singulorũ mentes gaudio, & exultatione perfudit. Sic ergo dies resurrectionis Christi, defunctis vita, peccatoribus venia, sanctis est gloria. Siquidẽ operatione virtutum eleuat de imis, suscitat de terrenis, collocat in excelsis: cõfirmat iustos, firmat dubios, damnat incredulos. Ad hoc enim dominus resurrexit, vt imaginẽ futuræ resurrectionis ostenderet. Et ideo hodie ad vitale lauacrũ resurgens dei populus instar resurrectionis ecclesiã nostram splendore niueo illuminat. Gratias Deo nostro agere debemus, quod dum sancti Paschæ solennitatẽ colimus, futuræ resurrectionis speciem iam videmus. Resurrecturum est enĩ genus humanum in seculi consummatione post mortem: nunc resurgit in baptismo. Oratio.

DEus qui ecclesiam tuã nouo semp fœtu multiplicas: concede famulis tuis, vt sacramentum viuendo teneant, quod fide perceperunt: Per dominum.

Feria. iiij. de octaua, Ex Genesi. Lect. j.

SEuit autem Isaac in terra illa, & inuenit in ipso anno centuplum: benedixitq; ei dñs. Et locupletatus est homo, & ibat proficiens atq; succrescens: donec magnus vehementer effectus est, habuitq; possessiones ouium & armentorũ, & familiæ plurimum. Ob hoc inuidentes ei Palæsthini: omnes puteos, quos foderant serui patris illius Abraham, illo tẽpore obstruxerunt, implẽtes humo: intãtum vt ipse Abimelech diceret ad Isaac, Recede à nobis, quoniam potẽtior nobis factus es valde. Et ille discedens, vt veniret ad torrentẽ Geraræ, habitaretq; ibi: rursum fodit alios puteos, quos foderant serui patris sui Abrahã, & quos illo mortuo olim obstruxerant Philisthijm: appellauitq; eos eisdẽ nominibus quibus antè pater vocauerat. Foderuntq; in torrente, & repererunt aquam viuã. Sed & ibi iurgiũ fuit pastorum

cap. 26. C

Geraræ aduersus pastores Isaac dicentium, Nostra est aqua. quam ob rem nomen putei ex eo quod acciderat, vocauit Calumniam. Foderunt autem & alium: & pro illo quoq; rixati sunt, appellauitq; eũ Inimicitias. Profectus inde fodit alium puteum, pro quo non contenderũt: itaq; vocauit nomen eius, Latitudo: dicens, Nunc dilatauit nos Dominus, & fecit crescere super terram.

Secundum Lucam. Lectio .ij.

cap. 24. E ET incipiens à Moyse, & omnibus prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis quę de ipso erãt. Et appropinquauerũt castello quò ibant: & ipse se finxit lõgius ire. Et coëgerunt illum, dicentes, Mane nobiscum, quoniam aduesperascit, & inclinata est iam dies. Et intrauit cum illis. Et factum est: dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum & cognouerunt eum: & ipse euanuit ex oculis eorum. Et dixerunt adinuicem, Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora, regressi sunt in Ierusalem: & inuenerunt congregatos vndecim, & eos qui cum illis erant, dicentes, Quòd surrexit Dominus verè, & apparuit Simõni. Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via: & quomodo cognouerunt eum in fractione panis. Dum autem hæc loquuntur, stetit Iesus in medio eorũ, & dicit eis, Pax vobis: ego sum, nolite timere. Conturbati verò & conterriti, existimabant se spiritum videre. Et dixit eis, Quid turbati estis, & cogitationes ascendũt in corda vestra? Videte manus meas & pedes, quia ego ipse sum. palpate & videte: quia spiritus carnem & ossa nõ habet, sicut me videtis habere. Et cùm hoc dixisset, ostendit eis manus & pedes. Adhuc autem illis non credẽtibus & mirantibus præ gaudio, dixit, Habetis hîc aliquid quod manducetur? At illi obtulerũt ei partem piscis assi, & fauum mellis. Et cùm mãducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. Et dixit ad eos, Hæc sunt verba quæ loquutus sum ad vos, cùm adhuc essem vobiscum, quoniã necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in lege Moysi & prophetis & psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerẽt scripturas, & dixit eis, Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christũ pati, & resurgere à mortuis tertia die: & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipiẽtibus ab Ierosolyma. Vos autem testes estis horum. Et ego mittã promissum patris mei in vos: vos autẽ sedete in ciuitate, quoadusq; induamini virtute ex alto. Eduxit autem eos foras in Bethaniã: & eleuatis manib⁹ suis bñdixit eis. Et factũ est, dũ bñdiceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cælum. Et ipsi adorantes regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno: & erant semper in templo laudãtes & benedicentes Deum. Amen.

Tertia lectio secundum Ioannem.

IN illo tẽpore, Manifestauit se iterum Iesus discipulis suis ad mare Tyberiadis. cap. 21. Manifestauit autem sic. Erant simul Simon Petrus & Thomas, qui dicitur Didymus. Et reliqua.

Homilia sancti Augusti. episcopi.

LEctio sancti euangelij quæ modò in vestris auribus lecta est, fratres charissimi, quæstione animũ pulsat: sed pulsatione sua vim discretionis indicat. Quæri etenim potest cur Petrus qui piscator ante conuersionẽ fuit, post conuersionem ad piscationẽ redijt. Et cùm veritas dicat: nemo mittens manum suam ad aratrum, & aspiciens retro, aptus est regno dei: cur repetijt qđ reliquit? Sed si virtus discretionis inspicitur, citius videtur: quia nimirũ negotium qđ ante cõuersionem sine peccato extitit, hoc etiã post cõuersionẽ repetere culpa nõ fuit. Nam piscatorem Petrum, Matthæum verò telonariũ scimus. Et post conuersionem suam ad piscationem Petrus redit: Matthæus verò ad telonij negotium nõ resedit. Quia aliud est victum per piscationem quærere: aliud telonij lucris pecunias augere. Sunt enim pleraque negotia quæ sine peccatis exhiberi aut vix, aut nullatenus possunt. Quæ ergo ad peccatũ implicant, ad hæc necesse est, vt post conuersionem animus non recurrat. Quæri etiã

potest, cur discipulis in mari laborantibus post resurrectionem suam Dominus in litore stetit, qui ante resurrectionem suam corã discipulis suis in fluctibus maris ambulauit? Cuius rei ratio festine cognoscitur, si ipsa quæ tunc inerat causa pensetur. Quid enim mare nisi præsens seculum designat: quod se causarum tumultibus & vndis vitæ corruptibilis illidit?

Oratio.

DEus qui nos resurrectionis dñicæ annua solennitate lætificas, concede propitius, vt per temporalia festa quæ agimus, peruenire ad gaudia æterna mereamur: Per dominum nostrum Iesum Christum.

Feria.v.de octa.ex Genesi. Lect.j.

cap. 26. F ASscendit autẽ Isaac ex illo loco in Bersabee, vbi apparuit ei dominus in ipsa nocte, dicens, Ego sum deus Abraham patris tui, noli timere, quia ego tecum sum: & benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum propter seruum meum Abraham. Itaq; ædificauit ibi altare: & inuocato nomine domini, extendit tabernaculum, præcepitq; seruis suis vt foderent puteum. Ad quem locum cùm venissent de Geraris Abimelech, & Ochozat amicus illius, & Phicol dux militum, loquutus est eis Isaac, Quid venistis ad me hominem quem odistis, & expulistis à vobis? Qui responderunt, Vidimus tecum esse Dominum, & idcirco nunc diximus, Sit iuramẽtum inter nos, & ineamus fœdus: vt non facias nobis quicquã mali, sicut & nos nihil tuorum attigimus, nec fecimus quod te læderet, sed cum pace dimisimus auctũ benedictione domini. Fecit ergo eis conuiuium: & post cibum & potum surgentes mane, iurauerũt sibi mutuo: dimisitque eos Isaac pacifice in locum suum. Ecce autem venerunt in ipso die serui Isaac, annuntiantes ei de puteo quem foderant atque dicentes, inuenimus aquam. Vnde appellauit eum Abundantiam: & nomen vrbi impositum est Bersabee vsque in præsentem diem. Esau verò quadragenarius duxit vxores, Iudith filiam Beeri Hethæi, & Basemath filiam Elon eiusdem loci: quæ ambæ offenderant animam Isaac & Rebeccæ.

Secundum Ioannem. Lect.ij.

VNa autem sabbati Maria Magdalene venit mane cùm adhuc tenebræ essent ad monumentum: & vidit lapidem sublatum à monumẽto. Cucurrit ergo & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum quẽ amabat Iesus: & dicit illis, Tulerunt dominũ de monumento, & nescimus vbi posuerunt eum. Exijt ergo Petrus & ille alius discipulus, & venerunt ad monumentum. Currebãt autem duo simul: & ille alius discipulus præcucurrit citius Petro, & venit primus ad monumentum. Et cùm se inclinasset, vidit posita linteamina: non tamen introiuit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introiuit in monumentum, & vidit linteamina posita, & sudarium quod fuerat super caput eius, non cum linteaminibus positum, sed separatim inuolutum, in vnum locum. Tunc ergo introiuit & ille discipulus qui venerat primus ad monumentum: & vidit, & credidit. nondum enim sciebant scripturam, quia oporteret eum à mortuis resurgere. Abierũt ergo iterum discipuli ad semetipsos. Maria autem stabat ad monumentum, foris plorans. Dum ergo fleret, inclinauit se, & prospexit in monumentum: & vidit duos angelos in albis sedentes, vnum ad caput, & vnum ad pedes, vbi positum fuerat corpus Iesu. Dicũt ei illi, Mulier, quid ploras? Dicit eis, Quia tulerunt dominum meum, & nescio vbi posuerunt eum. Hæc cùm dixisset, conuersa est retrorsum, & vidit Iesum stantem: & non sciebat quia Iesus est. Dicit ei Iesus, Mulier, quid ploras? Quem quæris? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei, Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi vbi posuisti eũ, & ego eum tollam. Dicit ei Iesus, Maria. Conuersa illa dicit ei, Rabboni. quod dicitur magister. Dicit ei Iesus, Noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos, & dic eis, Ascẽdo ad patrem meum, & patrem vestrum, deũ meum, & deum vestrum. Venit Maria Magdalene annũtians discipulis, Quia vidi dominum, & hæc dixit mihi.

cap. 20. A

Secundum Ioannem. Lectio.iij.

cap. 20. IN illo tempore: Maria stabat ad monumentum foris plorans. Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

MAria Magdalene, quæ fuerat in ciuitate peccatrix, amãdo veritatem lauit lachrymis maculas criminis: & vox veritatis impletur qua dicitur, Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multùm. Quæ enim frigida prius peccando remanserat, post modùm amando fortiter ardebat. Nam postquàm venit ad monumentum, ibiq; corpus dominicum non inuenit, sublatum credidit, atque discipulis nuntiauit. Qui venientes viderũt, atque ita esse, vt mulier dixerat, crediderunt. Et de eis protinus scriptũ est, Abierunt ergo discipuli ad semetipsos. Ac deinde subiungitur, Maria stabat ad monumentum foris plorans. Qua in re pensandum est huius mulieris mentem, quanta vis amoris accenderat, quæ à monumento domini, etiã discipulis recedentibus, non recedebat. Exquirebat quem nõ inueniebat, Flebat inquirendo, & amoris sui igne succẽsa: eius, quem ablatũ credidit, ardebat desiderio. Vnde contigit, vt tunc eum sola videret, quæ remansit vt quæreret. Quia nimirum virtus boni operis perseuerantia est: & voce veritatis dicitur, Qui autem perseuerauerit vsq; in finem, hic saluus erit.

Oratio.

DEus, qui diuersitatem gentium in confessione tui nominis adunasti: da, vt renatis fonte baptismatis vna sit fides mentiũ, & pietas actionum: Per dominum.

cap. 27. Feria. vj. de octa. ex Genesi. Lect. j.

SEnuit autem Isaac, & caligauerunt oculi eius, & videre non poterat: vocauitq; Esau filium suum maiorẽ. & dixit ei, Fili mi? Qui respondit, Adsum. Cui pater, Vides, inquit, quòd senuerim, & ignorem diem mortis meæ. Sume arma tua, pharetram & arcum, & egredere foras. Cumq; venatu aliquid apprehenderis: fac mihi inde pulmentum, sicut velle me nosti, & affer vt comedam: & benedicat tibi anima mea antè quàm moriar. Quod cùm audisset Rebecca, & ille abijsset in agrum, vt iusionem patris impleret, dixit filio suo Iacob, Audiui patrẽ tuum loquentem cum Esau fratre tuo, & dicẽtem ei, Affer mihi de venatione tua, & fac cibos vt comedam, & benedicam tibi coram Domino, antè quàm moriar. Nunc ergo fili mi acquiesce consilijs meis: & pergens ad gregem, affer mihi duos hœdos optimos, vt faciam ex eis escas patri tuo, quibus libenter vescitur: quas cùm intuleris & comederit, benedicat tibi prius quàm moriatur. Cui ille respondit, Nosti quòd Esau frater meus homo pilosus sit, & ego læuis. si attrectauerit me pater meus, & senserit, timeo ne putet me sibi voluisse illudere, & inducat super me maledictionem pro benedictiõe. Ad quem mater, In me sit, ait, ista maledictio fili mi: tantùm audi vocẽ meã: & pergẽs affer quæ dixi.

Secundum Ioannem.

Lectio secunda.

CVm ergo sero esset die illo, vna sabbatorum, & fores essent clausæ, vbi erãt discipuli congregati propter metum Iudæorum: venit Iesus, & stetit in medio, & dicit eis, Pax vobis. Et cùm hæc dixisset, ostendit eis manus & latus. Gauisi sunt ergo discipuli, viso domino. Dixit ergo eis iterum, Pax vobis: sicut misit me pater, & ego mitto vos. Hæc cùm dixisset, insufflauit: & dicit eis, Accipite spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Thomas autem vnus ex duodecim qui dicitur Didymus, non erat cũ eis quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alij discipuli, Vidimus dominum. Ille autem dixit eis, Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius: non credam. Et post dies octo, iterum erant discipuli eius intus: & Thomas cũ eis. Venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio, & dixit eis, Pax vobis. Deinde dicit Thomæ, Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: & noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, & dixit ei, Dominus meus, & Deus meus. Dicit ei Iesus, Quia vidisti me Thoma, credidisti: beati qui non viderunt, & crediderunt. Multa quidem & alia

(margin: cap. 20. E)

alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc aũt scripta sunt, vt credatis quia Iesus est Christus filius dei: & vt credentes, vitam habeatis in nomine eius.

Sermo sancti Ambrosij epi. Lectio.iij.

AVdistis fratres charissimi, ꝙ sanctæ mulieres quæ cum aromatibus ad monumentum venerunt, angelos viderunt: & Maria Magdalene quæ arctius Iesum diligebat, apostolis ad domum, de qua cucurrerant, reuertentibus, quia erga sepulchrũ perseuerauit, deũ prima omniũ cognouit. Nos per hoc monemur, vt cum aromatibus, id est cum odore bonorum operũ, & pleni virtutibus, deũ quæramus. Sunt qui videtur Deum quærere, sed otiosi sunt, & à virtutibus alieni: ideo illum videre non merentur. Quid quærebant illæ sanctæ mulieres in monumento, nisi corpus dñi Iesu? Et vos, quid quæritis in ecclesia, nisi Iesum, id est saluatorem? Sed si cupitis illum inuenire: orto sole venite: id est, non sint in cordibus vestris tenebræ vitiorũ. Carnalia verò desideria & opera mala tenebræ sunt. In quorum cordibus tales tenebræ sunt, non vident lucem, & non intelligunt Christum, quia Christus lux est. Repellite à vobis, fratres, tenebras, id est, oẽs delectationes, & oĩa opera mala: & curate habere aromata, hoc est, orationem mundam, dicentes cum psalmista, Dirigatur oratio mea sicut incensum in cõspectu tuo. ecce Maria perseuerando ad monumentum quem quærebat inuenit. quia qui perseuerauerit vsq; in finem, saluus erit. Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui Paschale sacramẽtum in reconciliationis humanæ fœdere contulisti: da mentibus nostris, vt quod professione celebramus, imitemur effectu: Per dñm nostrum.

Sabbato de octaua, Ex Genesi. Lectio.j.

ABijt, & attulit, deditq; matri. Parauit illa cibos sicut velle nouerat patrẽ illius. Et vestibus Esau valde bonis, quas apud se habebat domi, induit eum: pelliculasq; hœdorum circũdedit manibus, & colli nuda protexit. Deditq; pulmentũ, & panes

cap. 27. C

quos coxerat, tradidit. Quibus illatis dixit, Pater mi? At ille rñdit. Audio, quis es tu fili mi? Dixitq; Iacob. Ego sum primogenitus tuus Esau: feci sicut præcepisti mihi: surge, sede, & comede de venatione mea, vt benedicat mihi aĩa tua. Rursumq; Isaac ad filium suum, Quõ, inquit, tam citò inuenire potuisti fili mi? Qui respondit, Volũtas Dei fuit, vt citò occurreret mihi quod volebã. Dixitq; Isaac, Accede huc vt tangam te fili mi, & probẽ vtrũ tu sis filius meus Esau, an non. Accessit ille ad patrẽ: & palpato eo, dixit Isaac, Vox quidem, vox Iacob est, sed manus, manus Esau sunt. Et non cognouit eũ, quia pilosæ manus similitudinem maioris expresserant. Benedicens ergo illi, ait. Tu es filius meus Esau? Respõdit, Ego sum. At ille, Affer mihi, inqt, cibos de venatiõe tua, fili mi, vt bñdicat tibi anima mea. Quos cùm oblatos comedisset, obtulit ei etiam vinum. quo hausto, dixit ad eum, Accede ad me, & da mihi osculum fili mi. Accessit, & osculatus est eũ. Statimq; vt sensit vestimentorum illius fragrãtiã, bñdicens illi, ait, Ecce odor filij mei sicut odor agri, cui bñdixit dñs. Det tibi Deus de rore cæli, & de pinguedine terræ abũdantiam frumẽti & vini. Et seruiãt tibi populi, & adorẽt te tribus: esto dñs fratrũ tuorũ, & incuruent ante te filij matris tuæ. qui maledixerit tibi, sit ille maledictus: & q bñdixerit tibi, benedictionibus repleatur.

Secundum Ioannem. Lectio.ij. cap. 21.

POsteà manifestauit se iterum Iesus ad mare Tiberiadis. Manifestauit autem A
sic, Erant simul Simon Petrus & Thomas, qui dicitur Didimus, & Nathanael qui erat à cana Galilææ, & filij Zebedæi, & alij ex discipulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus, Vado piscari. Dicũt ei, Venimus & nos tecum. Et exierunt & ascenderũt in nauim: & illa nocte nihil prendiderunt. Mane aũt facto, stetit Iesus in litore, non tamen cognouerunt discipuli, quia Iesus est. Dicit ergo eis Iesus, Pueri, nunquid pulmentariũ habetis? Responderunt ei, Non. Dixit eis, Mittite in dexteram nauigij rhete: & inuenietis. Miserunt ergo; & iam non valebant illud

trahere præ multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille quē diligebat Iesus, Petro, Dominus est. Simon Petrus cū audisset quia Dñs est: tunica succinxit se, (erat enim nudus) & misit se in mare. Alij autem discipuli nauigio venerunt (nō enim longe erāt à terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium. Vt ergo descenderūt in terram, viderunt prunas positas, & piscem superpositū, & panem. Dicit eis Iesus, Afferte de piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terrā, plenū magnis piscibus, centum quinquaginta tribus. Et cùm tot essent, non est scissum rete. Dicit eis Iesus, Venite, prandete. Et nemo audebat discentiū interrogare eum, Tu quis es? scientes quia dñs est. & venit Iesus, & accepit panem, & dabat eis, & piscem similiter. Hoc iā tertiò manifestatus est Iesus discipulis suis cùm surrexisset à mortuis. Cū ergo prandissent, dicit Simoni Petro Iesus, Simon Iona, diligis me plus his? Dicit ei, Etiam domine, tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. Dicit ei iterum, Simon Iona, diligis me? Ait illi, Etiam domine: tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. Dicit ei tertiò, Simon Iona, amas me? Contristatus est Petrus quia dixit ei tertiò, amas me: & dixit ei, Dñe, tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce oues meas. Amē amen dico tibi, cùm esses iunior cingebas te, & ambulabas vbi volebas: cū autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu non vis. Hoc aūt dixit, significans qua morte clarificatur⁹ esset deum. Et cùm hoc dixisset, dicit ei, Sequere me. Conuersus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Iesus, sequētem, qui & recubuit in cœna super pectus eius, & dixit, Domine, quis est qui tradet te? Hunc ergo cùm vidisset Petrus, dicit Iesu, Domine, hic autē quid? Dicit ei Iesus, Si eum volo manere donec veniam: quid ad te? tu me sequere. Exiuit ergo sermo iste inter fratres, quia discipulus ille nō moritur. Et non dixit ei Iesus, Non moritur: sed, Si eum volo manere donec veniam, quid ad te? Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc: & scimus quia verum est testimonium eius. Sunt autem & alia multa quæ fecit Iesus: quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt, libros.

Secundum Ioannem. Lectio .iij.

IN illo tempore: Vna sabbati, Maria Magdalene venit mane, cùm adhuc tenebræ essent, ad monumentum. Et reliqua. cap. 20.

Homilia sancti Gregorij papæ.

FRactus longa molestia stomachus, diu me charitati vestræ de lectionis euangelicæ loqui expositione prohibuit. Vox nanq; ipsa à clamoris virtute succumbit: & quia à multis audiri non valeo, loqui (fateor) inter multos erubesco. Sed hanc in me verecūdiā & ipse reprehendo. Quid enim? Nūquid si multis prodesse nequeo, nec paucis curabo? Et si ex messe portare māipulos multos nō possum, nunquid nam debeo ad aream vacuus redire? Quāuis em̄ quantos debeo ferre nō valeo: certè vel paucos, certè vel duos, certè vel vnum feram. Habet nanq; ipsa infirmitatis intentio, mercedis suæ certitudinem: quia supernus arbiter noster, & si pondus considerat in retributione, tamen vires pensat in pondere. Lectio sancti euangelij, quam modò, fratres, audistis, valde in superficie historica est aperta: sed eius nobis sunt mysteria sub breuitate requirēda. Maria Magdalene, cū adhuc tenebræ essent, venit ad monumētū. Iuxta historiam notatur hora: iuxta intellectū verò mysticum, requirentis signatur intelligētia. Maria em̄ autorem omniū, quē carne viderat mortuū, quærebat in monumento: & quia hunc minime inuenit, furatum credidit. Adhuc ergo erant tenebræ, cùm venit ad monumentum. Cucurrit ergo citius: discipulis nuntiauit. Sed illi præ cæteris amauerunt: videlicet Petrus, & Ioannes.

Oratio.

COncede quæsumus omnipotens deus: vt qui festa Paschalia venerando egimus, per hæc contingere ad gaudia æterna mereamur: Per dominum nostrum.

Dominica in albis octaua Paschæ, duplex minus. Ex Genesi. Lect. prima.

cap. 27. E VIx Isaac sermonē impleuerat, & egresso Iacob foras, venit Esau: coctosq; de venatione cibos intulit patri, dicens, Surge pater mi, & comede de venatiōe filij tui: vt benedicat mihi aīa tua. Dixitq; illi Isaac, Quis enim es tu? Qui respōdit, Ego sum filius tuus primogenitus Esau. Expauit Isaac stupore vehementi & vltrà quàm credi potest admirās, ait, Quis igitur ille est qui dudum captā venationem attulit mihi, & comedi ex omnibus priusquam tu venires? benedixiq; ei, & erit benedictus. Auditis Esau sermonibus patris, irrugijt clamore magno: & cōsternatus ait, Benedic etiā & mihi, pater mi. Qui ait, Venit germanus tuus fraudulenter, & accepit benedictionē tuā. At ille subiunxit, Iustè vocatum est nomen eius Iacob: supplantauit enim me en altera vice. Primogenita mea antè tulit, & nunc secundò surripuit benedictionē meā. Rursumq; ad patrē, Nunquid nō reseruasti, ait, & mihi benedictionē? Respōdit Isaac, Dn̄m tuum illum constitui, & omēs fratres eius seruituti illius subiugaui: frumento & vino stabiliui eū: & tibi post hæc fili mi vltrà quid faciam? Cui Esau, Num vnam, inquit, tantùm benedictionē habes pater? mihi quoq; obsecro, vt benedicas. Cumq; eiulatu magno fleret, motus Isaac dixit ad eum, In pinguedine terræ, & in rore cæli desuper erit bn̄dictio tua. Viues in gladio, & fratri tuo seruies: tēpusq; veniet cùm excutias & soluas iugum eius de ceruicibus tuis.

Epistola Pauli apl̄i ad Romanos. Lect.ij.

cap. 1. A PAulus seruus Iesu Christi, vocatus apostolus, segregatus in euangeliū Dei (quod antè promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem, qui prædestinatus est filius dei in virtute) secundum spiritum sanctificationis, ex resurrectione mortuorum Iesu Christi domini nostri, per quem accepimus gratiam & apostolatum ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro noīe eius, in quibus estis & vos vocati Iesu Christi: omnibus q̄ sunt Romæ dilectis Dei, vocatis sanctis, gratia vobis & pax à deo patre, & domino nostro Iesu Christo. Primùm quidem gratias ago deo meo per Iesum Christum pro omnibus vobis: quia fides vestra annuntiatur in vniuerso mundo. Testis em̄ mihi est deus, cui seruio in spiritu meo in Euangelio filij eius, q̄d sine intermissione memoriā vestri facio, semper in orationibus meis obsecrans, si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate Dei, veniendi ad vos. Desydero enim videre vos, vt aliquid impertiar vobis gratiæ spiritualis, ad cōfirmandos vos: id est simul consolari in vobis, per eam quæ inuicem est, fidē vestram atq; meā. Nolo autem vos ignorare, fratres, quia sæpe proposui venire ad vos, & ꝓhibitus sum vsq; adhuc, vt aliquem fructum habeam in vobis, sicut & in cæteris gentibus. Græcis ac Barbaris, sapientibus & insipientibus debitor sum: ita quod in me promptum est, & vobis qui Romæ estis, euangelizare. Non enim erubesco euangelium. Virtus enim dei est, in salutem omni credenti, Iudæo primū & Græco. Iustitia enim Dei in eo reuelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est, Iustus aūt ex fide viuit. Reuelatur enim ira dei in cælo super omnem impietatem & iniustitiam hominum eorum qui veritatem dei in iniustitia detinent: quia quod notum est dei, manifestum est in illis. Deus enim illis manifestauit. Inuisibilia enim ipsius, à creatura mūdi, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoq; eius virtus & diuinitas: ita vt sint inexcusabiles. Quia cùm cognouissent deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. dicētes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. Et mutauerunt gloriam incorruptibilis dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & serpentium. Propter quod tradidit illos Deus, in desideria cordis eorum, in immunditiam: vt contumelijs afficiant corpora sua in semetipsis, qui commutauerunt veritatem Dei in mendacium; & coluerunt

& seruierunt creaturæ potius quàm creato ri, qui est benedictus in secula. amen.

Secundum Ioannem. Lect.ij.

cap. 20. E IN illo tẽpore: Cùm esset sero die illo vna sabbatorũ: & fores essent clausę vbi erant discipuli congregati propter metum Iudęorum venit Iesus: & stetit in medio: & dixit eis, Pax vobis. Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij papæ.

PRima lectionis huius euangelicæ quæstio animũ pulsat: quomodo post resurrectionem corpus dñicum verum fuit, quod clausis ianuis ad discipulos ingredi potuit? Sed sciendum nobis est ꝙ diuina operatio si ratione cõprehenditur, non est admirabilis: nec fides habet meritũ cui humana ratio prębet experimentum. Sed hæc ipsa redẽptoris nostri opera quæ ex semetipsis cõprehendi nequaꝙ possunt: ex alia eius operatione pẽsanda sunt: vt rebus mirabilibus fidem præbeant facta mirabiliora. Illud enim corpus dñi intrauit ad discipulos ianuis clausis, quod videlicet ad humanos oculos per natiuitatẽ suam clauso exijt vtero virginis. Quid ergo mirum si clausis ianuis post resurrectionem suam in æternum iam victurus intrauit: qui moriturus veniens nõ aperto vtero virginis exijt? Sed quia illud corpus quod videri poterat, fides intuentium dubitabat: ostendit eis protinus manus & latus. Palpãdam carnem præbuit, quã clausis ianuis introduxit. Qua in re duo mira & iuxta humanã rationẽ sibi valde cõtraria ostẽdit: dum post resurrectionem suã & corpus suũ incorruptibile, & tamen palpabile demonstrauit. Nã & corrumpi necesse est quod palpatur: & palpari non potest, quod nõ corrumpitur. Sed miro modo atꝗ inæstimabili, redemptor noster & incorruptibile post resurrectionem, & palpabile corpus exhibuit, vt monstrãdo incorruptibile inuitaret ad præmium: præbendo palpabile firmaret ad fidem. Oratio.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus: vt qui Paschalia festa peregimus, hæc te largiente moribus, & vita teneamus: Per dominum nostrum Iesum Christum.

Feria.ij. Ex Genesi. Lect.j.

ODerat ergo semper Esau Iacob pro benedictione qua benedixerat ei pater: dixitꝗ in corde suo, Venient dies luctus patris mei, & occidam Iacob fratrẽ meũ. Nuntiata sunt hæc Rebeccæ: quæ mittens, & vocans Iacob filium suum, dixit ad eum, Ecce Esau frater tuus minatur vt occidat te. Nũc ergo fili mi, audi vocem meam, & consurgẽs fuge ad Laban fratrem meum in Haran: habitabisꝗ cum eo dies paucos, donec requiescat furor fratris tui, & cesset indignatio ei⁹, obliuiscaturꝗ eorum quæ fecisti in eũ: postea mittam, & adducam te inde huc. cur vtroque orbabor filio in vno die? Dixitꝗ Rebecca ad Isaac, Tædet me vitæ meæ propter filias Heth: si acceperit Iacob vxorem de stirpe huius terræ, nolo viuere. Vocauit itaque Isaac Iacob, & benedixit eum, præcepitꝗ ei, dicens. Noli accipere coniugem de genere Chanaam: sed vade & proficiscere in Mesopotamiã Syriæ, ad domum Bathuel patrem matris tuæ, & accipe tibi inde vxorem de filiabus Laban auunculi tui. Deus autẽ omnipotẽs benedicat tibi, & crescere te faciat atꝗ multiplicet: vt sis in turbas populorum. Et det tibi benedictiões Abrahæ, & semini tuo post te: vt possideas terram peregrinationis tuæ, quam pollicitus est auo tuo. Cumꝗ dimisisset eũ Isaac, profectus peruenit in Mesopotamiam Syriæ ad Laban filiũ Bathuel Syri, fratrem Rebeccæ matris suæ.

cap. 27. G

cap. 28. A

Ex Epistola Pauli ad Romanos. Lect.ij.

PRopterea tradidit illos Deus in passiones ignominiæ. Nam fœminæ eorũ immutauerunt naturalem vsum, in eum vsum, qui est contra naturam. Similiter autem & masculi, relicto naturali vsu fœminæ, exarserunt in desyderijs suis inuicem, masculi in masculos turpitudinem operãtes, & mercedem (quam oportuit) erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probauerunt Deum habere in notitia: tradidit illos Deus in reprobum sensum, vt faciant ea quæ non conueniũt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurrones, detractores, deo odibiles, contu-

cap. 1. E

meliosos, superbos, elatos, inuentores malorum, parentibus non obedientes, insipientes, incõpositos, sine affectione, absque fœdere, sine misericordia. Qui cùm iustitiam Dei cognouissent, nõ intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: nõ solũ qui ea faciunt, sed etiam qui consentium facientibus.
cap. 2. A Propter quod inexcusabilis es ò homo, oĩs qui iudicas. In quo enĩ iudicas alterum, teipsum condemnas. eadem enim agis, quæ iudicas. Scimus enim quoniam iudicium dei est secundum veritatem, in eos qui talia agunt. Existimas autem hoc ò homo, qui iudicas eos, qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium dei? An diuitias bonitatis eius & patientiæ & longanimitatis contemnis, ignorans quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicuique secundum opera eius. ijs qui secũdum patiẽtiam boni operis, gloriam & honorem & incorruptionẽ quærunt: vitam æternam. ijs aũt qui sunt ex contentione, & qui non acquiescũt veritati, credunt autem iniquitati: ira & indignatio. Tribulatio & angustia in omnẽ animam hominis operantis malum, Iudæi primùm & Græci: gloria autem & honor & pax, omni operanti bonũ, Iudæo primùm & Græco. non enim est acceptio personarum apud deum. Quicunque enim sine lege peccauerunt, sine lege & peribunt. & quicunque in lege peccauerunt: per legem iudicabuntur. Non enim auditores legis iusti sunt apud deum: sed factores legis iustificabuntur.

Feria .iij. Ex genesi. Lectio .j.

cap. 28. B VIdens autem Esau quòd benedixisset pater suus Iacob, & misisset eum in Mesopotamiam Syriæ, vt inde vxorẽ duceret: & quòd post benedictionem præcepisset ei, dicens, Non accipies vxorem de filiabus Chanaan: quodque obediens Iacob parẽtibus suis isset in Syriam: probans quoque quòd non libenter aspiceret filias Chanaan pater suus: iuit ad Ismahelem, & duxit vxorem absque ijs quas prius habebat, Matheleth filiam Ismahel filij Abrahã, sororem Nabaioth. Igitur egressus Iacob de Bersabee, pergebat Haram. Cumque venisset ad quendam locum, & vellet in eo requiescere post Solis occubitum, tulit de lapidibus qui iacebant, & supponens capiti suo, dormiuit in eodem loco. Viditque in somnis scalam stãtem super terram, & cacumen illius tangens cælũ: angelos quoque dei ascendentes & descendentes per eã: & dominũ innixum scalæ dicẽtẽ sibi, Ego sum dominus deus Abrahã patris tui, & deus Isaac. Terram in qua dormis, tibi dabo, & semini tuo. Eritque semen tuum, quasi puluis terræ: dilataberis ad orientem & occidẽtem & septẽtrionem & meridiem: & benedicentur in te & in semine tuo cunctæ tribus terræ. Et ero custos tuus quocunque perrexeris, & reducam te in terram hãc: nec dimittã nisi compleuero vniuersa quæ dixi. Cumque euigilasset Iacob de somno, ait, Verè dominus est in loco isto, & ego nesciebam. Pauensque, Quàm terribilis est, inquit, locus iste: non est hìc aliud, nisi domus dei, & porta cæli. Surgens ergo Iacob mane, tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, & erexit in titulum, fundens oleũ desuper. Appellauitque nomen vrbis, Bethel quæ prius Luza vocabatur. Vouit etiam votum, dicens, Si fuerit deus mecum, & custodierit me in via per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad vescẽdum, & vestimentum ad induendum, reuersusque fuero prosperè ad domum patris mei: erit mihi dñs, in deum, & lapis iste quem erexi, in titulum, vocabitur Domus dei: cunctorumque quæ dederis mihi, decimas offeram tibi.

Ex epistola Pauli ad Romanos. Lect. ij.

CVm enim gentes quæ legem non habent naturaliter ea quæ legis sunt faciunt: eius modi legem nõ habentes, ipsi sibi cap. 2. C
sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se inuicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus, in die cùm iudicabit Deus occulta hominum, secundũ Euãgeliũ meũ per Iesum Christũ. Si autẽ tu Iudæus cognominaris, &

requiescis in lege, & gloriaris in deo, & nosti voluntatē eius, & probas vtiliora instructus per legem, confidis teipsum esse ducen cæcorum, lumen eorum qui in tenebris sunt, eruditorem insipientium, magistrū infantiū, habentem formā sciētiæ & veritatis in lege. Qui ergo alium doces, teipsum non doces: qui prædicas non furandum, furaris: qui dicis non mœchandum, mœcharis: qui abominaris idola, sacrilegium facis: qui in lege gloriaris, per præuaricationē legis deū inhonoras. Nomen eīm Dei per vos blasphematur inter gentes, sicut scriptum est, Circuncisio quidem prodest, si legē obserues: si autē præuaricator legis sis, circuncisio tua præputiū facta est. Si igitur præputium iustitias legis custodiat: nonne præputium illius in circuncisionem reputabitur? & iudicabit id quod ex natura est præputium, legē consummans, te, qui per literam, & circuncisionē, præuaricator legis es? Non eīm qui in manifesto, Iudæus est: neq; quæ in manifesto in carne, est circuncisio. sed qui in abscondito: Iudæus est. & circuncisio, cordis in spiritu, non litera. cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo

cap. 3. A est. Quid ergo amplius Iudæo est? aut quæ vtilitas circuncisionis? Multum per omnem modum. Primùm quidem, quia credita sunt illis eloquia dei. Quid eīm, si quidā illorū non crediderunt? Nunquid incredulitas illorum fidē dei euacuauit? Absit. Est aūt deus verax: omnis autē homo mendax, sicut scriptū est, Vt iustificeris in sermonibus tuis: & vincas cùm iudicaris. Si autem iniquitas nostra, iustitiā dei cōmendat, quid dicemus? Nunquid iniquus est deus, qui infert irā? secundū hominē dico. Absit. Alioquin, quomodo iudicabit Deus hunc mundum? Si enim veritas Dei in meo mendacio abundauit in gloriam ipsius: quid adhuc & ego tanquā peccator iudicor, & non (sicut blasphemamur, & sicut aiunt quidam nos dicere) faciamus mala, vt veniāt bona? quorum damnatio iusta est.

cap. 29. A

Feria .iiij. Ex Genesi. Lectio prima.

PRofectus ergo Iacob venit in terram orientalem. Et vidit puteū in agro, tres quoq; greges ouium accubantes iuxta eū. nā ex illo adaquabantur pecora, & os eius grādi lapide claudebatur, morisq; erat, vt cunctis ouibus congregatis deuoluerent lapidē, & refectis gregibus rursum super os putei ponerent. Dixitq; ad pastores, Fratres, vnde estis? Qui responderunt, De Haran. Quos interrogans, Nunquid, ait, nostis Laban filium Nachor? Dixerunt, Nouimus. Sanus ne est, inquit? Valet, inquiunt: & ecce Rachel filia eius venit cum grege suo. Dixitq; Iacob, Adhuc multū diei superest, nec est tēpus vt reducantur ad caulas greges: date antè potū ouibus, & sic eas ad pastū reducite. Qui respōderunt, Non possumus, donec omnia pecora congregētur, & amoueamus lapidem de ore putei, vt adaquemus greges. Adhuc loquebantur, & ecce Rachel veniebat, cū ouibus patris sui: nam gregē ipsa pascebat. Quam cùm vidisset Iacob, & sciret consobrinā suā, ouesq; Laban auūculi sui: amouit lapidem quo puteus claudebatur. Et adaquato grege osculatus est eā: & eleuata voce fleuit. Et indicauit ei q frater esset patris sui, & filius Rebeccæ. at illa festinans nūtiauit patri suo. Qui cùm audisset venisse Iacob filium sororis suæ, occurrit obuiàm ei: complexusq; eum, & in oscula ruens, duxit in domum suam. Auditis autem causis itineris, respondit, Os meum es, & caro mea.

Ex epistola Pauli ad Romanos. Lect. ij.

QVid ergo? præcellimus eos? Nequaquam. Causati enim sumus Iudæos cap. 3. B
& Græcos, omnes sub peccato esse: sicut scriptum est, Quia non est iustus quisquam, non est intelligens, non est requirens deū. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsq; ad vnum. Sepulchrū patens est guttur eorū, linguis suis dolose agebāt: Venenum aspidū sub labijs eorum. Quorū os maledictione & amaritudine plenū est: Veloces pedes eorū, ad effundendum sanguinē. Cōtritio & infelicitas in vijs eorū, & viam pacis non cognouerunt: non est timor Dei, ante oculos eorū. Scimus autem qm̄ quæcunque loquitur, ijs qui in lege sunt, loquitur: vt omne os ob-

struatur,& subditus fiat oīs mundus Deo: quia ex operibus legis non iustificabitur oīs caro,coram illo.Per legem eñ,cognitio peccati. Nunc aūt sine lege iustitia dei manifestata est:testificata à lege & prophetis. Iustitia aūt Dei,per fidem Iesu Christi in oēs & super oēs qui credūt in eum.non enim est distinctio.Omnes enim peccauerunt:& egēt gloria dei.iustificati gratis per gratiā ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius,ad ostensionem iustitiæ suæ,propter remissionem præcedētium delictorum,in sustentatione dei,ad ostensionem iustitiæ eius, in hoc tempore:vt sit ipse iust⁹,& iustificans eū qui est ex fide Iesu Christi. Vbi est ergo gloriatio tua? Exclusa est. Per quam legem? Factorum? Non:sed per legem fidei. Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis. An Iudæorum deus tantùm? Nonne & gentium? Imò & gentium.quoniam quidem vnus est deus,qui iustificat Circuncisionē ex fide: & Pręputium per fidem. Legem ergo destruimus per fidem? Absit:sed legem statuimus.

Feria.v.Ex Genesi. Lect.j.

cap. 29. D ET postquàm impleti sunt dies mensis vnius, dixit ei, Num quia frater meus es,gratis seruies mihi? dic quid mercedis accipias. Habebat verò duas filias,nomen maioris Lia:minor verò appellabatur Rachel. Sed Lia, lippis erat oculis: Rachel decora facie,& venusto aspectu. Quam diligens Iacob,ait,Seruiam tibi pro Rachel filia tua minore septem annis. Respondit Laban,Melius est vt tibi eam dem quàm alteri viro: mane apud me. Seruiuit ergo Iacob pro Rachel,septem annis: & videbantur illi pauci dies præ amoris magnitudine. Dixitq; ad Laban,Da mihi vxorem meam:quia iam tēpus impletum est,vt ingrediar ad illam. Qui vocatis multis amicorum turbis ad conuiuium,fecit nuptias. Et vespere Liam filiam suam introduxit ad eum,dans ancillam filię, Zelphā nomine. Ad quam cùm ex more,Iacob fuisset ingressus,facto mane vidit Liam: & dixit ad socerum suum,Quid est quod facere voluisti? nonne pro Rachel seruiui tibi? quare imposuisti mihi? Respondit Laban,Non est in loco nostro consuetudinis, vt minores antè tradamus ad nuptias. Imple hebdomadam dierum huius copulæ: & hanc quoq; dabo tibi pro opere quo seruiturus es mihi septem annis aliis. Acquieuit placito:& hebdomada trāsacta,Rachel duxit vxorem:cui pater seruam Balam tradiderat. Tandemque potitus optatis nuptiis, amorem sequentis priori prætulit,seruiens apud eum septem annis aliis.

Ex Epistola Pauli ad Romanos. Lectio.ij.

QVid ergo dicemus inuenisse Abrahā patrem nostrum secūdū carnē? Si eñ Abraham ex operibus iustificatus est:habet gloriam,sed non apud deum. Quid enim dicit scriptura? Credidit Abraham deo:& reputatum est illi ad iustitiam. Ei autem qui operatur,merces non imputatur secundum gratiā,sed secundū debitū. Ei verò qui non operatur,credenti aūt in eū qui iustificat impiū:reputatur fides eius ad iustitiā secundum propositū gratiæ Dei. Sicut & Dauid dicit beatitudinem hominis,cui deus accepto fert iustitiam sine operibus,Beati quorū remissæ sunt iniquitates,& quorū tecta sunt peccata. Beatus vir,cui non imputauit dñs peccatum. Beatitudo ergo hæc,in circuncisione tantū manet,an etiā in præputio? Dicimus eñ qa reputata est Abrahę fides ad iustitiā. Quomodo ergo reputata est? in circuncisione,an in præputio? Non in circuncisiōe:sed in præputio. Et signū accepit circuncisiōis, signaculum iustitiæ fidei quæ est in præputio:vt sit pater omnium credentiū per præputium,vt reputetur & illis ad iustitiam: & sit pater circuncisionis,non iis tantùm,qui sunt ex circuncisione,sed & iis qui sectantur vestigia fidei,quæ est in præputio patris nostri Abrahæ. Non eñ per legem,promissio Abrahæ,aut semini eius,vt hæres esset mundi:sed per iustitiam fidei. Si enim qui ex lege,hæredes sunt:exinanita est fides, abolita est promissio. Lex eñ ita opatur. Vbi enim non est lex:nec præuaricatio. Ideo ex fide

(cap. 4. A — right margin beside opening of Lectio ii)

vt secũdum gratiã firma sit promissio omni semini,non ei qui ex lege est solùm, sed & ei qui ex fide est Abrahę,qui pater est oĩum nostrũ,sicut scriptum est, Quia patrẽ multarũ gentium posui te ante deũ,cui credidisti,qui viuificat mortuos: & vocat ea quæ nõ sunt,tãquam ea quæ sunt.qui cõtra spem in spem credidit: vt fieret pater multarũ gentium,secundum quod dictum est ei,Sic erit semen tuum,sicut stellæ cæli & arena maris. Et nõ infirmatus est in fide:nec consyderauit corpus suũ emortuum,cùm iam ferè centum esset annorũ,& emortuã vuluam Saræ. In repromissione etiã dei nõ hæsitauit diffidentia:sed cõfortatus est fide,dans gloriam deo:plenissimè sciens,quia quęcunq; promisit deus,potens est & facere.Ideò & reputatum est illi ad iustitiam.Nõ est aũt scriptum tãtùm propter ipsum,Quia reputatũ est illi ad iustitiam:sed & propter nos,quibus reputabitur credentibus in eum.qui suscitauit Iesum Christum dñm nostrũ à mortuis,qui traditus est propter delicta nostra,& resurrexit propter iustificationem nostram.

Feria.ij.Ex Genesi. Lect.j.

cap. 29. F Videns aũt dñs quòd despiceret Liam, aperuit vuluã eius,sorore sterili permanẽte.Quæ cõceptum genuit filium,vocauitq; nomẽ eius,Ruben,dicẽs, Vidit dñs humilitatẽ meam,nũc amabit me vir meus. Rursumq; cõcepit & peperit filium,& ait, Q̃m audiuit me dñs haberi contemptui,dedit etiam istũ mihi.vocauitq; nomẽ eius,Simeon.Cõcepitq; tertiò,& genuit aliũ filiũ: dixitq;.Nunc quoq; copulabitur mihi maritus meus,eò quòd pepererim ei tres filios. & idcirco appellauit nomen eius, Leui. Quartò cõcepit,& peperit filiũ,& ait,Modo confitebor domino.& ob hoc vocauit eũ

cap. 30. A Iudam: cessauitq; parere. Cernens autem Rachel quòd infœcunda esset, inuidit sorori suæ,& ait marito suo, Da mihi liberos, alioquin moriar. Cui iratus respondit Iacob,Num pro deo ego sum,qui priuauit te fructu vẽtris tui?At illa,Habeo,inquit, famulam Balam:ingredere ad illam,vt pariat super genua mea, & habeam ex illa filios. Deditq; illi Balam in coniugium: quæ ingresso ad se viro,concepit,& peperit filium. Dixitq; Rachel, Iudicauit mihi dominus, & exaudiuit vocem meam,dans mihi filium. & appellauit idcirco nomẽ eius Dan. Rursumq; Bala cõcipiens,peperit alterum: pro quo ait Rachel,Cõparauit me dñs cum sorore mea,& inualui.vocauitq; eũ Nephthali.Sentiens Lia,quòd parere desijsset, Zelpham ancillam suam marito tradidit. Qua post conceptum edente filium,dixit,Feliciter.& idcirco vocauit nomen eius Gad.Peperit quoque Zelpha alterum.Dixitq; Lia, Hoc pro beatitudine mea: beatam quippe me dicent omnes mulieres.propterea appellauit eum Aser.

Ex Epistola Pauli ad Romanos. Lect.ij.

Iustificati ergo ex fide,pacem habeamus ad deum per dñm nostrum Iesum Christum: per quem habemus acessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus & gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei.Non solùm autem:sed & gloriamur in tribulationibus, scientes, quòd tribulatio patientiam operatur,patiẽtia aũt,probationem,probatio verò spem.spes autem nõ cõfundit:quia charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis.Vt q̃d enim Christus,cùm adhuc infirmi essemus, secũdum tempus, pro impijs mortuus est? Vix enim pro iusto quis moritur.nam pro bono forsitan quis audeat mori.Commendat autem charitatem suam Deus in nobis: quoniam cùm adhuc peccatores essemus, secundum tempus Christus pro nobis mortuus est.Multo igitur magis,nunc iustificati in sanguine ipsius,salui erimus ab ira per ipsum.Si enim cùm inimici essemus,reconcilati sumus deo per mortem filij eius:multo magis reconciliati, salui erimus in vita ipsius.Non solùm autem:sed & gloriamur in deo per dominum nostrum Iesum Christum,per quem nunc reconciliationem accepimus.Propterea,sicut per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors:& ita in oẽs homines mors pertransijt,in quo oẽs peccauerunt.

cap. 5. A

Vſq; ad legem em̃,peccatum erat in mundo: peccatum aũt non imputabatur,cũ lex non eſſet.Sed regnauit mors ab Adam,vſq; ad Moyſen,etiam in eos qui non peccauerunt in ſimilitudinem præuaricationis Adæ,qui eſt forma futuri.Sed non ſicut delictum,ita & donũ. ſi em̃ vnius delicto,multi mortui ſunt:multo magis gratia Dei & donum, in gratia vnius hominis Ieſu Chriſti in plures abundauit.Et nõ ſicut per vnũ peccatũ, ita & donũ.nã iudiciũ quidẽ ex vno,in condemnationẽ:gratia aũt ex multis delictis, in iuſtificationem.Si em̃ vnius delicto, mors regnauit per vnũ:multo magis abundantiam gratiæ & donationis & iuſtitiæ accipientes, in vita regnabunt per vnũ Ieſum Chriſtum. Igitur ſicut per vnius delictum,in oẽs homines in condemnationẽ:ſic & per vnius iuſtitiam,in oẽs homines,in iuſtificationem vitæ. Sicut em̃ per inobedientiam vnius hominis, peccatores conſtituti ſunt multi: ita & per vnius obeditionẽ,iuſti conſtituentur multi. Lex aũt ſubintrauit,vt abundaret delictum. Vbi aũt abundauit delictũ,ſuperabundauit & gratia.vt ſicut regnauit peccatũ in mortẽ:ita & gratia regnet per iuſtitiam in vitam æternã per Ieſum Chriſtũ dñm noſtrum.

Sabbato Ex Geneſi. Lectio.j.

cap. 30. B EGreſſus autem Ruben tempore meſsis triticeæ in agrum,reperit mãdragoras: quas matri Liæ detulit.Dixitq; Rachel,Da mihi partem de mandragoris filij tui.Illa reſpondit,Parum ne tibi videtur quòd præripueris maritũ mihi,niſi etiã mandragoras filij mei tuleris? Ait Rachel,Dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filij tui. Redeũtiq; ad veſperã Iacob de agro,egreſſa eſt in occurſum eius Lia, & ait, Ad me, inquit, intrabis:quia mercede conduxi te,pro mandragoris filij mei.dormiuitq; cũ ea,nocte illa.Et exaudiuit deus preces eius:concepitq; & peperit filium quintũ,& ait,Dedit Deus mercedẽ mihi,quia dedit ancillã meam viro meo.appellauitq; nomẽ eius Iſſachar. Rurſum Lia concipiens,peperit ſextũ filiũ,& ait, Dotauit me deus dote bona:etiam hac vice mecũ erit maritus meus,eo quòd genuerim ei ſex filios.& idcirco appellauit nomen eius Zabulon.Poſt quem peperit filiam nomine Dinã.Recordatus quoq; dñs Rachelis, exaudiuit eã,& aperuit vuluã eius.Quæ concepit,& peperit filiũ,dicens,Abſtulit Deus opprobriũ meũ.Et vocauit nomen eius Ioſeph,dicẽs,Addat mihi dñs filiũ alterũ. Nato aũt Ioſeph, dixit Iacob ſocero ſuo, Dimitte me vt reuertar in patriã meã,& ad terram meã.Da mihi vxores,& liberos meos, pro quibus ſeruiui tibi, vt abeã:tu verò noſti ſeruitutem qua ſeruiui tibi.Ait illi Laban, Inueniã gratiã in conſpectu tuo:experimento didici quia benedixerit mihi Deus propter te:conſtitue mercedem tuã,quã dem tibi.At ille reſpondit,Tu noſti quo modo ſeruierim tibi,& quanta in manibus meis fuerit poſſeſsio tua.Modicũ habuiſti antequã venirem ad te,& nũc diues effectus es:benedixitq; tibi Deus ad introitum meum: iuſtum eſt igitur , vt aliquando prouideam etiam domui meæ.

Ex Epiſtola Pauli ad Romanos. Lect.ij.

QVid ergo dicemus? Manebimus in peccato,vt gratia abũdet? Abſit.Qui enim mortui ſum⁹ peccato,quomodo adhuc viuemus in illo? An ignoratis fratres quia quicunque baptizati ſumus in Chriſto Ieſu,in morte ipſius baptizati ſumus? Conſepulti enim ſumus cum illo,per baptiſmum in mortem: vt quo modo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam patris,ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.Si enim complantati facti ſumus ſimilitudini mortis eius:ſimul & reſurrectionis erimus. Hoc ſcientes quia vetus homo noſter ſimul crucifixus eſt, vt deſtruatur corpus peccati,vt vltrà non ſeruiamus peccato. Qui enim mortuus eſt: iuſtificatus eſt à peccato.Si autem mortui ſumus cum Chriſto:credimus quia ſimul etiam viuemus cum Chriſto.ſcientes quòd Chriſtus reſurgens ex mortuis,iam nõ moritur, mors illi vltrà nõ dominabitur.Quòd enim mortuus eſt peccato,mortu⁹ eſt ſemel:quòd autem viuit,viuit deo.Ita & vos exiſtimate, vos mortuos quidem eſſe peccato:viuentes autem deo in Chriſto Ieſu.Nõ ergo regnet cap. 6. A

peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentijs eius. Sed neq; exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis peccato: sed exhibete vos deo, tanquam ex mortuis viuētes: & membra vestra, arma iustitiæ deo. Peccatum enim vobis non dominabitur: nō em̄ sub lege estis, sed sub gratia. Quid ergo? Peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia? Absit. An nescitis quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum: serui estis eius cui obeditis, siue peccati ad mortem, siue obeditionis ad iustitiam? Gratia aūt deo, quòd fuistis serui peccati. obedistis autē ex corde in eam formam doctrinæ, in quam traditi estis. Liberati aūt à peccato, serui facti estis iustitiæ. Humanum dico, propter infirmitatem carnis vestrę. sicut em̄ exhibuistis mēbra vestra seruire immunditiæ & iniquitati, ad iniquitatē: ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ, in sanctificationem. Cū em̄ serui essetis peccati, liberi fuistis iustitiæ. Quē ergo fructū habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum, mors est. Nunc verò liberati à peccato, serui aūt facti deo, habetis fructū vestrum in sanctificationē, finē verò vitā æternā. Stipendia em̄ peccati, mors: gratia autē dei, vita æterna in Christo Iesu dn̄o nostro.

Dn̄ica.ij.post Pascha. Ex Genesi. Lect.j.

cap. 30. E DIxitq; Laban, Quid tibi dabo? At ille ait, Nihil volo: sed si feceris quod postulo, iterū pascam, & custodiam pecora tua. Gyra oēs greges tuos, & separa cunctas oues varias, & sparso vellere: & quodcunq; fuluū & maculosum, variumq; fuerit, tam in ouibus quàm in capris, erit merces mea. Respondebitq; mihi cras iustitia mea, qn̄ placiti tēpus aduenerit corā te: & oīa quæ non fuerint varia, & maculosa, & fulua, tam in ouibus quàm in capris, furti me argues. Dixitq; Laban, Gratū habeo quod petis. Et separauit in die illa capras, & oues, hircos & arietes varios, atq; maculosos: cunctū aūt gregē vnicolorem, id est albi aut nigri velleris, tradidit in manu filiorum suorū. Et posuit spatium itineris trium dierum inter se & generum, qui pascebat reliquos greges eius. Tollens ergo Iacob virgas populeas virides, & amygdalinas, & ex platanis, ex parte decorticauit eas: detractisq; corticibus in his quę spoliata fuerant, candor apparuit: illa verò quæ integra fuerant, viridia permanserunt: atq; in hunc modum color effectus est varius. Posuitq; eas in canalibus, vbi effundebatur aqua: vt cùm venissent greges ad bibendum, ante oculos haberent virgas, & in aspectu earum conciperent. Factūq; est vt in ipso calore coitus oues intuerentur virgas, & parerent maculosa, & varia, & diuerso colore respersa. Diuisitq; gregem Iacob, & posuit virgas in canalibus ante oculos arietum: erant autem alba & nigra quæq;, Laban: cætera verò, Iacob, separatis inter se gregibus. Igitur quando primo tēpore ascēdebantur oues, ponebat Iacob virgas, in canalibus aquarū, ante oculos arietū & ouium, vt in earū contēplatione cōciperent. Quando verò serotina admissura erat, & conceptus extremus, non ponebat eas. Factaq; sunt ea quæ erant serotina, Laban: & quæ primi temporis, Iacob. Ditatusq; est homo vltra modum, & habuit greges multos, ancillas & seruos, camelos & asinos.

Ex epistola Pauli ad Romanos. Lect.ij.

AN ignoratis, fratres, (scientibus enim legem loquor) quia lex in homine dominatur quanto tempore viuit? Nam quæ sub viro est mulier: viuente viro alligata est legi. si aūt mortuus fuerit vir eius: soluta est à lege viri. Igit̄ viuente viro vocabitur adultera si fuerit cum alio viro. si autē mortuus fuerit vir eius, liberata est à lege viri: vt non sit adultera si fuerit cum alio viro. Itaq; fratres mei, & vos mortificati estis legi per corpus Christi: vt sitis alterius qui ex mortuis resurrexit, vt fructificetis Deo. Cùm enim essemus in carne, passiōes peccatorum quæ per legem erāt, operabantur in membris nostris, vt fructificarent morti. nunc autem soluti sumus à lege mortis in qua detinebamur: ita vt seruiamus in nouitate spiritus, & non in vetustate literæ. Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognoui, nisi per legem. nam con- cap. 7. A

cupiſcētiam neſciebam, niſi lex diceret, Nō concupiſces. Occaſione autem accepta, peccatum per mandatum operatum eſt in me omnem concupiſcentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat. Ego autem viuebam ſine lege aliquando. Sed cùm veniſſet mandatum: peccatum reuixit. Ego autem mortuus ſum: & inuentum eſt mihi mandatum, quod erat ad vitam, hoc eſſe ad mortem. Nam peccatum, occaſione accepta per mandatum, ſeduxit me: & per illud occidit. Itaque lex quidem ſancta, & mādatum ſanctum, & iuſtum, & bonum. Quòd ergo bonum eſt, mihi factum eſt mors? Abſit. Sed peccatum vt appareat peccatum, per bonū operatū eſt mihi mortem: vt fiat ſupra modum peccans peccatum per mandatum. Scimus enim quia lex ſpiritualis eſt: ego autem carnalis ſum, venundatus ſub peccato.

Secundum Ioannem. Lectio.iij.

cap. 10. IN illo tempore: Dixit Ieſus Phariſæis, Ego ſum paſtor bonus. Bonus paſtor animam ſuam ponit pro ouibus ſuis. Et reł.

Homilia ſancti Gregorij papæ.

AVdiſtis fratres chariſsimi ex lectione euangelica eruditionem veſtram: audiſtis & periculum noſtrum. Ecce enim, is qui non ex accidenti dono, ſed eſſentialiter bonus eſt, dicit, Ego ſum paſtor bonus, atq; eiuſdem bonitatis formā, quam nos imitemur, adiunxit dicens, Bonus paſtor animam ſuā ponit pro ouibus ſuis. Fecit quod monuit, oſtendit quod iuſsit. Bonus paſtor pro ouibus ſuis animam ſuam poſuit: vt in ſacramento noſtro corpus ſuum & ſanguinem verteret, & oues quas redemerat carnis ſuæ alimento ſatiaret. Oſtenſa nobis eſt igitur de contemptu mortis via quā ſequamur: appoſita forma cui imprimamur. Primùm nobis eſt exteriora, noſtra miſericorditer ouibus eius impendere. Poſtremùm verò, ſi neceſſe eſt, etiā vitam noſtram pro eiſdem ouibus miniſtrare. A primo autem hoc minimo, peruenitur ad poſtremum maius. Sed cùm incomparabiliter longè ſit anima melior, qua viuimus, terrena ſubſtantia, quā exterius poſsidemus: qui non dat pro ouibus ſubſtantiam ſuam, quando pro eis daturus eſt anima ſuā? Et ſunt nōnulli qui dum plus terrenam ſubſtantiam q̃ oues diligunt, meritum paſtoris perdunt. De quibus protinus ſubditur, Mercenarius autē, & qui non eſt paſtor, cuius non ſunt oues propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit. Non paſtor ſed mercenarius vocatur, qui non pro amore intimo oues dominicas, ſed ad temporales mercedes paſcit. Oratio.

DEus, qui in filij tui humilitate iacentem mundum erexiſti, fidelibus tuis perpetuā cōcede lætitiam: vt quos perpetuæ mortis eripuiſti caſibus, gaudijs facias ſempiternis perfrui: Per eundem dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum.

Feria.ij. Ex Geneſi. Lectio prima.

POſtquā aūt audiuit verba filiorū Labā dicētiū, Tulit Iacob oīa quæ fuerūt patris noſtri, & de illius facultate ditatus, factus eſt inclytus: animaduertit quoq; faciem Laban quòd non eſſet erga ſe ſicut heri & nudiuſtertius, maximè dicente ſibi dño, Reuertere in terrā patrū tuorū, & ad generationem tuā, eroq; tecū: miſit Iacob, & vocauit Rachel & Liā in agrū, vbi paſcebat greges, dixitq; eis, Video faciem patris veſtri, quòd non ſit erga me, ſicut heri & nudiuſtertius: deus aūt patris mei fuit mecū: Et ipſæ noſtis, q; totis viribus meis ſeruierim patri veſtro. Sed & pater veſter circunuenit me, & mutauit mercedem meam decē vicibus: & tamen non dimiſit eum deus vt noceret mihi. Si quādo dixit, Variæ erunt mercedes tuæ, pariebant omnes oues varios fœtus, quando verò econtrario, ait, Alba quæque accipies pro mercede: omnes greges alba pepererūt. Tulitq; Deus ſubſtantiam patris veſtri, & dedit mihi. Poſtquàm enim conceptus ouium tempus aduenerat, leuaui oculos meos, & vidi in ſomnis aſcendentes mares ſuper fœminas, varios & maculoſos, & diuerſorum colorum. Dicitq; angelus Dei ad me in ſomnis, Iacob? Et ego reſpondi, Adſum. Qui ait, Leua oculos tuos, & vide vniuerſos maſculos aſcendentes ſuper fœminas, varios, maculoſos, atque reſper- cap. 31.

sos. Vidi enim oïa quę fecit tibi Laban. Ego sum deus Bethel, vbi vnxisti lapidem, & votum vouisti mihi. Nunc ergo surge, & egredere de terra hac, reuertens in terram natiuitatis tuæ. Responderuntq; Rachel, & Lia, Nunquid habemus residui quicquam in facultatibus, & hæreditate domus patris nostri? Nonne quasi alienas reputauit nos, & vendidit, comeditq; pretium nostrum? Sed Deus tulit opes patris nostri, & eas tradidit nobis, ac filijs nostris: vnde omnia quæ præcepit tibi deus, fac.

Ex Epistola Pauli ad Romanos. Lectio secunda.

cap. 7 C Quod enim operor, non intelligo. Nõ enim quod volo bonum, hoc ago: sed quod odi malum, illud facio. Si autem quod nolo, illud facio: consentio legi quoniam bona est. Nunc autem iam non ego operor illud, sed quod habitat in me, peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea, bonum. Nam velle adiacet mihi: perficere autem bonum, non inuenio. Non enim quod volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malum, hoc ago. Si autem quod nolo, illud facio: iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Inuenio igitur legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet. Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem: video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati quæ est in mẽbris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia dei per Iesum Christum dominũ nostrum. Igitur ego ipse mente seruio legi dei: carne autem, legi peccati. Nihil ergo nunc damnationis est ijs qui sunt in Christo Iesu: qui
cap. 8. nõ secundum carnem ambulant. Lex enim spiritus vitæ in Christo Iesu, liberauit me à lege peccati & mortis. Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem: deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum. Qui eñ secundum carnem sunt: quæ carnis sunt, sapiunt. qui verò secundum spiritum sunt: quæ sunt spiritus sentiunt. Nam prudẽtia carnis, mors est: prudẽtia autem spiritus: vita & pax. qm̃ sapientia carnis, inimica est deo: legi eñ dei non est subiecta, nec eñ potest. Qui autẽ in carne sunt, deo placere non possunt. Vos autem in carne non estis, sed in spiritu: si tamen spiritus dei habitat in vobis. Si quis autem spiritũ Christi nõ habet: hic non est ei⁹. Si autem Christus in vobis est: corpus quidem mortuum est, propter peccatũ, spiritus verò viuit, propter iustificationem. Quòd si spiritus eius qui suscitauit Iesum à mortuis, habitat in vobis: qui suscitauit Iesum Christum à mortuis, viuificabit & mortalia corpora vestra. propter inhabitantem spiritum eius in vobis.

Feria. iij. Ex Genesi. Lectio prima.

Surrexit itaque Iacob: & impositis liberis, ac cõiugibus suis super camelos, abijt. cap. 31. C
Tulitq; omnem substantiam suam, & greges, & quicquid in Mesopotamia acquisierat, pergens ad Isaac patrẽ suũ, in terrã Chanaã. Eo tp̃e ierat Labam ad tollendas oues, & Rachel furata est idola p̃ris sui. Noluitq; Iacob confiteri socero suo, quòd fugeret. Cũq; abijsset tã ipse, quàm oïa quæ iuris sui erãt: & amne trãsmisso pergeret cõtra mõtẽ Galaad: nũtiatũ est Labã die tertio quòd fugeret Iacob. Qui assumptis fratribus suis, p̃sequutus est eum diebus septẽ, & cõprehẽdit eũ in mõte Galaad. Viditq; in somnis dicẽtem sibi dñm, Caue ne quicquã asperè loquaris contra Iacob. Iãq; Iacob extẽderat in mõte tabernaculũ: cũq; ille cõsequutus fuisset eũ cũ f̃ribus suis, in eodẽ monte Galaad, fixit tẽtorium. Et dixit ad Iacob. Quare ita egisti, vt clam me abigeres filias meas quasi captiuas gladio? Cur ignorante me fugere voluisti, nec indicare mihi: vt prosequerer te cum gaudio, & canticis, & tympanis, & citharis? Non es passus vt oscularer filios meos, & filias: stultè operatus es. Et nunc quidem valet manus mea reddere tibi malũ: sed Deus patris vestri heri dixit mihi, Ca-

ue ne loquaris contra Iacob quicquam durius. Esto, ad tuos ire cupiebas, & desiderio erat tibi domus patris tui: cur furatus es deos meos? Respõdit Iacob, Quòd inscio te profectus sum, timui ne violenter auferres filias tuas. Quòd autẽ furti me arguis: apud quencunque inueneris deos tuos, necetur corã fratribus nostris. scrutare, quicquid tuorum apud me inueneris, aufer. hæc dicens, ignorabat quòd Rachel furata esset idola.

Ex episto. Pauli ad Romanos. Lect. ij.

cap. 8. C
ERgo fratres, debitores sumus: non carni, vt secundũ carnem viuamus. Si enim secũdum carnem vixeritis: moriemini. si autem spiritu, facta carnis mortificaueritis: viuetis. Quicunque enim spiritu Dei aguntur, ij sunt filij dei. Non enim accepistis spiritũ seruitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus Abba, pater. Ipse enim spiritus, testimonium reddit spiritui nostro quòd sumus filij dei. Si autem filij: & heredes. heredes quidem dei: cohæredes autem Christi: si tamen compatimur, vt & cõglorificemur. Existimo enim quòd non sunt cõdignæ passiones huius tẽporis, ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Nam expectatio creaturæ, reuelationem filiorũ Dei expectat. Vanitati enim creatura subiecta est, non volẽs, sed propter eum qui subiecit eam in spe: quia & ipsa creatura liberabitur à seruitute corruptionis, in libertatem gloriæ filiorũ Dei. Scimus enim quòd omnis creatura ingemiscit, & parturit vsque adhuc. Non solùm autem illa, sed & nosipsi primitias spiritus habentes, & ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei, expectantes redemptionem corporis nostri. Spe enim salui facti sumus. Spes autem quæ videtur: non est spes. nam quod videt quis: quid sperat? Si autẽ quod non videmus, speramus: per patientiam expectamus. Similiter autem & spiritus adiuuat infirmitatem nostram. nam quid oremus sicut oportet, nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis, gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desyderet spiritus: quia secundum Deum postulat pro sanctis.

Feria.iiij.ex Genesi. Lect.j.

INgressus itaque Laban tabernaculum Iacob, & Liæ, & vtriusque famulæ, non inuenit. Cùmque intrasset tentorium Rachelis, illa festinans abscondit idola subter stramenta cameli, & sedit desuper: scrutãtique omne tentorium, & nihil inuenienti, ait, Ne irascatur dominus meus, quòd coram te assurgere nequeo: quia iuxta consuetudinẽ fœminarum, nunc accidit mihi, sic delusa solicitudo quærentis est. Tumensque Iacob, cum iurgio ait, Quam ob culpam meam, & ob quod peccatum meum, sic exarsisti post me, & scrutatus es omnem supellectilem meam? Quid inuenisti de cuncta substantia domus tuæ? pone hic coram fratribus meis, & fratribus tuis, & iudicent inter me & te. Idcirco viginti annis fui tecum, oues tuæ & capræ steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi: nec captum à bestia ostẽdi tibi, ego damnum omne reddebam: quicquid furto perierat, à me exigebas: die noctuque æstu vrgebar, & gelu: fugiebatque somnus ab oculis meis. Sic per viginti annos in domo tua seruiui tibi, quatuordecim pro filiabus, & sex pro gregibus tuis: immutasti quoque mercedẽ meam, decem vicibus. Nisi Deus patris mei Abraham, & timor Isaac affuisset mihi, forsitan modò nudum me dimisisses: afflictionem meam, & laborem manuum mearum respexit Deus, & arguit te heri. Respõdit ei Laban, Filię meæ & filij & greges tui, & omia quæ cernis, mea sunt: quid possum facere filijs & nepotibus meis? Veni ergo, & ineamus fœdus: vt sit in testimonium inter me & te.

cap. 31. E

Ex Epist. Pauli ad Romanos. Lect. ij.

SCimus autẽ quoniã diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum, ijs qui secundũ propositum vocati sunt sancti. Nam quos præsciuit: & prædestinauit conformes fieri imaginis filij sui, vt sit ipse primogenit⁹ in multis fratribus. Quos autem prædestinauit: hos & vocauit. & quos vocauit, hos & iustificauit: quos autem iustificauit, illos & glorificauit. Quid ergo dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis: quis cõtra nos? Qui etiam proprio filio suo nõ pepercit, sed pro nobis

cap. 8. E

omnibus tradidit illum: quomodo non etiã cum illo oĩa nobis donauit? Quis accusabit aduersus electos Dei? Deus qui iustificat, quis est qui condẽnet? Christus Iesus q̃ mortuus est, imò qui & resurrexit, qui & est ad dexterã dei, qui etiam interpellat pro nobis? Quis ergo nos separabit à charitate Christi? Tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculũ? an persecutio? an gladius? sicut scriptũ est, Quia propter te mortificamur tota die: æstimati sumus sicut oues occisionis. Sed in his omnibus superamus propter eũ qui dilexit nos. Certus sum enim, quia neq; mors, neq; vita, neq; angeli, neq; principatus, neq; virtutes, neq; instãtia, neq; futura, neq; fortitudo, neq; altitudo, neq; profundum, neq; creatura alia, poterit nos separare a charitate Dei, quæ est in
cap. Christo Iesu dño nostro. Veritatem dico,
9. in Christo Iesu, nõ mentior, testimoniũ mi-
A hi perhibente cõscientia mea, in spiritu sancto, q̃m tristitia mihi magna est & continuus dolor cordi meo. Optabã eñ ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundũ carnem, qui sunt Israëlitæ, quorum adoptio est filiorũ, & gloria, & testamentũ, & legislatio, & obsequium, & promissa, quorum patres, ex quibus est Christus secundũ carnem, qui est super oĩa Deus benedictus in secula, Amen.

Feria.v. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. TVlit itaq; Iacob lapidem, & erexit il-
31. lum in titulũ. Dixitque fratribus suis,
F Afferte lapides. Qui congregãtes fecerunt tumulũ, comederuntq; super eũ. Quem vocauit Laban Tumulũ testis: & Iacob, Aceruum testimonij, vterque iuxta proprietatem linguæ suæ. Dixitq; Laban, Tumulus iste erit testis, inter me & te hodie: & idcirco appellatum est nomen eius Galaad, id est tumulus testis. Intueat̃ & iudicet Dominus inter nos, quãdo recesserim⁹ à nobis, si afflixeris filias meas, & si introduxeris alias vxores super eas: nullus sermonis nostri testis est absq; Deo, qui præsens respicit. Dixitque rursus ad Iacob, En tumulus hic, & lapis quem erexi inter me & te, testis erit. Tumulus inquã iste & lapis, sint in testimonium: si aut ego transiero illum pergens ad te: aut tu prętereris, malum mihi cogitans. Deus Abrahã, & Deus Nachor iudicet inter nos, Deus patris eorum. Iurauit ergo Iacob per timorem patris sui Isaac: immolatisque victimis in monte, vocauit fratres suos, vt ederent panem. Qui cùm comedissent, manserunt ibi. Laban verò de nocte consurgens, osculatus est filios & filias suas: & benedixit illis, reuersusq; est in locum suum.

Ex epistola Pauli ad Romanos. Lect. ij.

NOn autem quòd exciderit verbũ dei. cap.
Non enim omnes qui ex Israël sunt, ij 9.
sunt Israëlitę: neq; qui semen sunt Abrahæ, B
oẽs filij: sed in Isaac vocabitur tibi semen: id est, non qui filij carnis, hi filij Dei: sed qui filij sunt promissionis, æstimantur in semine. Promissionis enim verbum hoc est, Secundum hoc tempus veniam: & erit Saræ filius. Non solùm aũt illa, sed & Rebecca ex vno concubitu habens, Isaac patris nostri. Cùm enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, vt secũdum electionẽ propositum Dei maneret: non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, Quia maior seruiet minori, sicut scriptum est, Iacob dilexi, Esau autẽ odio habui. Quid ergo dicemus? Nunquid iniquitas apud deũ? Absit. Moysi eñ dicit, Miserebor cuius misereor: & misericordiam præstabo, cuius miserebor. Igitur non volentis, neq; currentis, sed miserentis est dei. Dicit eñ scriptura Pharaoni, Quia in hoc ipsum excitaui te, vt ostendam in te virtutẽ meam: & vt annuntietur nomẽ meũ in vniuersa terra. Ergo, cuius vult miseret̃: & quẽ vult, indurat. Dicis itaq; mihi, Quid adhuc quæritur? voluntati eñ eius quis resistit? O homo, tu quis es qui respondeas deo? Nunquid dicit figmentum ei qui se finxit, Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Quòd si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia, vasa iræ apta in interitum, vt ostenderet diuitias gloriæ

suæ, in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam. Quos & vocauit, nos: non solũ ex Iudæis, sed etiam ex gentibus, sicut in Osee dicit, Vocabo non plebem meam, plebem meam: & nõ dilectam, dilectam: & non misericordiam consequutam, misericordiam consequutam. Et erit, in loco vbi dictum est eis, Non plebs mea vos: ibi vocabuntur filij Dei viui. Isaias autem clamat pro Israël, Si fuerit numerus filiorum Israël tanquam arena maris, reliquiæ saluæ fient. Verbum autẽ consummans, & abbreuians in æquitate: quia verbum breuiatũ faciet dominus super terram. Et sicut prædixit Isaias, Nisi dñs Sabaoth reliquisset nobis semen: sicut Sodoma facti essemus, & sicut Gormorrha similes fuissemus. Quid ergo dicemus? Quòd gentes quæ non sectabantur iustitiam, apprehenderunt iustitiam, iustitiam aũt quę ex fide est: Israël verò, sectando legem iustitiæ, in legem iustitiæ nõ peruenit. Quare? Quia non ex fide, sed quasi ex operibus: offenderunt enim in lapidem offensionis, sicut scriptum est, Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali: & omnis qui credit in eum, non confundetur.

Feria.vj. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 32. A. IAcob autem abijt in itinere, quod cœperat: fuerũtq́ ei obuiam angeli dei. Quos cùm vidisset, ait, Castra Dei sunt hæc, & appellauit nomen loci illius Mahanaim, id est castra. Misit autem & nuntios ante se ad Esau fratrem suum in terram Seir regionis Edom: præcepitq́ eis, dicens, Sic loquimini domino meo Esau, Hæc dicit frater tuus Iacob, Apud Laban peregrinatus sum, & fui vsque in præsentem diem. Habeo boues, & asinos, & oues, & seruos, & ancillas: mittoq́ nunc legationem ad dominum meum, vt inueniam gratiam in conspectu tuo. Reuersiq́ sunt nuntij ad Iacob, dicentes, Venimus ad Esau fratrem tuum, & ecce properat in occursum tibi, cum quadringentis viris. Timuit Iacob valde: & perterritus diuisit populum qui secum erat, greges quoque & oues, & boues, & camelos in duas turmas, dicens, Si venerit Esau ad vnam turmam, & percusserit eam, alia turma quæ reliqua est, saluabitur. Dixitq́ Iacob, Deus patris mei Abraham, & deus patris mei Isaac: Domine qui dixisti mihi, Reuertere in terram tuam, & in locum natiuitatis tuæ, & benefaciam tibi: minor sum cunctis miserationibus tuis, & veritate tua, quam expleuisti seruo tuo. in baculo meo transiui Iordanem istum: & nunc cum duabus turmis regredior Erue me de manu fratris mei Esau, quia valde eũ timeo: ne fortè veniens percutiat matrem cũ filijs. Tu loquutus es quòd benefaceres mihi, & dilatares semen meum sicut arenam maris, quæ præ multitudine numerari non potest. Cumq́ dormisset ibi nocte illa, separauit de his quæ habebat, munera Esau fratri suo, capras ducentas, hircos, viginti, oues, ducentas, arietes, viginti, camelos fœtas cum pullis suis triginta, vaccas, quadraginta, & tauros viginti, asinas viginti, & pullos earum decem.

Ex Epistola Pauli Ad Romanos. Lectio secunda.

FRatres, voluntas quidem cordis mei & obsecratio ad deum, fit pro illis in salutem. Testimonium enim perhibeo illis, quòd æmulationem quidem Dei habent, sed non secundum scientiam. Ignorantes enim iustitiam dei, & suam quærentes statuere: iustitiæ dei non sunt subiecti. Finis enim legis, Christus: ad iustitiam omni credenti. Moyses enim scripsit, quoniam iustitiam, quæ ex lege est, qui fecerit homo, viuet in ea. Quæ autem ex fide est iustitia, sic dicit, Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendet in cælum? id est Christum deducere. Aut quis descendet in abyssum? hoc, est Christum à mortuis reuocare. Sed quid dicit scriptura? Propè est verbũ in ore tuo, & in corde tuo. hoc, est verbũ fidei quod prędicamus. Quia si confitearis in ore tuo dominum Iesum, & in corde tuo credideris quòd deus illum suscitauit à mortuis: saluus eris. Corde enim creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim scriptura, Omnis qui credit in illum, non confundetur. Non enim est distinctio Iudæi & Græci: nam cap. 10. A

idem dñs omnium, diues in omnes qui inuocant illum. Omnis enim quicunq; inuocauerit nomen domini, saluus erit. Quomodo ergo inuocabunt eũ, in quem non crediderunt? Aut quomodo credent ei, quem nõ audierunt? Quomodo autem audient, sine prædicãte? Quõ vero prædicabunt, nisi mittant? sicut scriptũ est, Quàm speciosi pedes euãgelizãtium pacẽ, euãgelizãtiũ bona. Sed non oẽs obediunt euangelio. Isaias enĩ dicit, Dñe, quis credidit auditui nostro? Ergo fides, ex auditu: auditus autem, per verbum Christi. Sed dico, Nunquid non audierunt? Et quidem in omnem terram exiuit sonus eorum: & in fines orbis terræ verba eorum. Sed dico, Nunquid Israël non cognouit? Primus Moyses dicit, Ego ad æmulationẽ vos adducam in non gentem: in gẽtem insipientem, in iram vos mittam. Isaias aũt audet & dicit, Inuentus sum à non quærentibus me: palàm apparui ijs qui me non interrogabãt. Ad Israël autem dicit, Tota die expandi manus meas, ad populum non credentem & contradicentem.

Sabbato ex Genesi Lectio.j.

cap 32. D ET misit per manus seruorum suorũ, singulos seorsum greges, dixitq; pueris suis, Antecedite me, & sit spatium inter gregem, & gregem. Et præcepit priori, dicens, Si obuium habueris fratrẽ meũ Esau, & interrogauerit te, Cuius es? aut, Quò vadis? aut, Cuius sunt ista quæ sequeris? respondebis, Serui tui Iacob. munera misit dño suo Esau: ipse quoq; post nos venit. Similiter dedit mandata secundo & tertio, ac cunctis qui sequebantur greges, dicens, Iisdem verbis loquimini ad Esau, cùm inueneritis eum, & addetis, Ipse quoq; seruus tuus Iacob, iter nostrum sequitur: dixit enim, Placabo illum muneribus quæ præcedunt, & posteà videbo illum, forsitan propitiabitur mihi. Præcesserunt itaq; munera ante eum, ipse verò mansit nocte illa in castris. Cumq; mane surrexisset, tulit duas vxores suas, & totidẽ famulas cum vndecim filijs, & trãsiuit vadum Iaboch. Traductisque omnibus quæ ad se pertinebant, mansit solus: & ecce vir luctabatur cum eo vsq; mane. Qui cùm videret quòd eum superare non posset, tetigit neruum femoris eius, & statim emarcuit. Dixitq; ad eum, Dimitte me, iam enim ascendit aurora. Respondit, Non dimittam te nisi benedixeris mihi. Ait ergo, Quod nomen est tibi? Respondit, Iacob. At ille, Nequaquàm, inquit, Iacob appellabitur nomen tuum, sed Israel: quoniam si contra deum fortis fuisti, quanto magis, contra homines præualebis? Interrogauit eum Iacob, Dic mihi quo appellaris nomine? Rñdit, Cur quæris nomen meum? Et benedixit ei in eodem loco. Vocauitq; Iacob nomen loci illius Phanuel, dicens, Vidi deum facie ad faciem, & salua facta est anima mea. Ortusq; est ei statim sol, postquàm trãsgressus est Phanuel: ipse verò claudicabat pede. Quam ob causam non comedunt neruum filij Israël, qui emarcuit in femore Iacob, vsq; in præsentẽ diem: eò quòd tetigerit neruũ femoris eius, & obstupuerit.

Ex epistola Pauli ad Romanos. Lect.ij.

cap. 11. A DIco ergo, Nunquid Deus repulit populum suum? Absit. Nam & ego Israëlita sum, ex semine Abraham, de tribu Beniamin. Non repulit Deus plebem suam quam præsciuit. An nescitis in Elia quid dicit scriptura: quemadmodum interpellat deũ aduersum Israël? Domine, prophetas tuos occiderũt, & altaria tua suffoderunt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meã. Sed quid dicit illi diuinum responsum? Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curuauerunt genua ante Baal. Sic ergo & in hoc tempore, reliquiæ secundum electionem gratiæ factæ sunt. Si autem gratia: iam non ex operibus. Alioquin gratia, iam non est gratia. Quid ergo? Quod quærebat Israël, hoc non est consequutus: Electio autẽ consequuta est, cæteri verò excæcati sunt: sicut scriptum est, Dedit illis Deus spiritum compunctionis: oculos, vt non videant: & aures, vt non audiant vsq; in hodiernũ diẽ. Et Dauid dicit, Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum & in captionem, & in scandalum & in retributionem illis. Obscurentur

tur oculi eorum ne videant: & dorsum eorum, semper incurua. Dico ergo. Nunquid sic offenderunt vt caderent? Absit. Sed illorum delicto, salus est gentibus: vt illos æmulentur. Quòd si delictum illorũ diuitiæ sunt mũdi, & diminutio eorum diuitiæ gentium: quãto magis plenitudo eorum? Vobis enim dico gentibus, Quãdiu quidẽ ego sum gentium apostolus, ministeriũ meũ honorificabo, si quo modo ad æmulandũ prouocẽ carnem meam, & saluos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorũ, recõciliatio est mundi: quæ assumptio, nisi vita ex mortuis? Quòd si delibatio sancta est: & massa. & si radix sancta: & rami. Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cùm oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis oliuæ factus es, noli gloriari aduersus ramos. Quòd si gloriaris: non tu radicem portas, sed radix te.

Dominica tertia post Pascha. Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 33. A ELeuans autem Iacob oculos suos, vidit venientem Esau, & cum eo quadringẽtos viros, diuisitq; filios Liæ & Rachel, ambarumq; famularum: & posuit vtrãq; ancillã & liberos earum in principio: Liam verò, & filios eius in secundo loco: Rachel autem, & Ioseph nouissimos. Et ipse progrediens adorauit pronus in terrã septies, donec appropinquaret frater ei⁹. Currens itaq; Esau obuiam fratri suo, amplexatus est eum: stringensque collum eius, & osculans fleuit. Leuatisq; oculis vidit mulieres & paruulos earum, & ait, Quid sibi volunt isti? & si ad te pertineant? Respõdit, Paruuli sunt quos donauit mihi deus seruo tuo. Et appropinquãtes ancillæ, & filij earum incuruati sunt. Accessit quoq; Lia cum pueris suis: & cùm similiter adorassent, extremi Ioseph & Rachel adorauerunt. Dixitq; Esau, Quænam sunt istæ turmę quas obuiàm habui? Respõdit, Vt inuenirem gratiam coram dño meo. At ille ait, Habeo plurima, frater mi, sint tua tibi. Dixit Iacob, Noli ita obsecro: sed si inueni gratiam in oculis tuis, accipe munusculum de manibus meis. sic enim vidi faciem tuam, quasi viderim vultum Dei: esto mihi propitius, & suscipe benedictionem quam attuli tibi, & quam donauit mihi Deus, tribuens omnia. Vix fratre compellente suscipiens ait, Gradiamur simul, eroq; socius itineris tui. Dixitq; Iacob, Nosti Domine mi quòd paruulos habeam teneros, & oues, & boues fœtas mecum: quas si plus in ambulãdo fecero laborare, morientur vna die cuncti greges. Præcedat dñs meus ante seruum suum: & ego sequar paulatim vestigia eius, sicut videro paruulos meos posse, donec veniã ad dominũ meũ in Seir. Respõdit Esau, Oro te, vt de populo qui mecum est, saltem socij remaneant viæ tuæ. Non est, inquit, necesse: hoc vno tantùm indigeo, vt inueniam gratiam in conspectu tuo, domine mi.

Ex epistola Pauli ad Romanos. Lect. ij.

DIcis ergo, Fracti sunt rami. vt ego inserar. Bene: propter incredulitatẽ fracti sunt: tu autẽ fide stas: noli altũ sapere, sed time. Si enĩ deus naturalibus ramis non pepercit: ne fortè nec tibi parcat. Vide ergo bonitatẽ & seueritatẽ Dei: in eos quidem qui ceciderunt, seueritatẽ: in te autem bonitatem dei, si permãseris in bonitate, alioquin & tu excideris. Sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur. potens est enĩ deus iterum inserere illos. Nã si & tu ex naturali excisus es oleastro, & cõtra naturã insertus es in bonam oliuam: quanto magis ij qui secũdum naturam, inserẽtur suæ oliuæ? Nolo enim vos ignorare fratres mysteriũ hoc, vt non sitis vobisipsis sapientes, quia cæcitas ex parte contigit in Israël, donec plenitudo gentium intraret: & sic omnis Israël saluus fieret, sicut scriptũ est, Veniet ex Sion q eripiat & auertat impietatẽ à Iacob. Et hoc illis à me testamentum: cùm abstulero peccata eorum. Secundũ euangeliũ quidem, inimici, propter vos: secundum electionẽ autem, charissimi propter patres. Sine pœnitẽtia enim sunt dona & vocatio dei. Sicut enim aliquãdo & vos non credidistis deo, nunc autẽ misericordiã cõsequuti estis propter incredulitatem illorum: ita & isti nũc nõ crediderũt in vestrã misericordiam: vt & ipsi misericordiã

cap. 11 C

consequantur. Conclusit enim Deus omnia in incredulitate: vt omnium misereatur. O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius. Quis enim cognouit sensum Dñi? Aut quis consiliarius eius fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso. & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in secula, Amen.

Secundum Ioannem. Lectio.iij.

cap. 16. IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Modicum & iam non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad patrem. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

HAec domini verba, vbi ait, Modicum & iam non videbitis me: & iterum modicum & videbitis me, quia vado ad patrem: ita obscura erant discipulis antequã id quod dixit esset impletum, vt quærentes inter se quid esset quod diceret omnino se nescire faterentur. Sequitur enim euangelium, Dixerunt ergo ex discipulis eius adinuicem, Quid est hoc quod dicit nobis, Modicum & non videbitis me: & iterum modicũ & videbitis me, quia vado ad patrem? Dicebant ergo, Quid est hoc quod dicit nobis, modicum? Nescimus quid loquitur. Hoc enim est quod hos mouebat, quia dixit modicum & nõ videbitis me: & iterum modicum & videbitis me. Nam in præcedentibus, quia non dixerat, modicum: sed dixerat, ad patrem vado, & iam non videbitis me: tanquam apertè illis visus est loqui: nec inter se, de hoc aliquid quæsierunt. Nunc ergo quod illis tunc obscurum fuit, & mox manifestum est: iam nobis vtiq; manifestum est. Post paululum enim passus est, & nõ viderunt eum. Rursus post paululum resurrexit, & viderunt eum. Illud autem quod ait, & iam non videbitis me: quia isto verbo, id est iã, hoc intelligi voluit quod eum vlterius non viderent: ibi exposuimus quomodo accipiendum sit: vbi dixit, De iustitia arguet mundum spiritus sanctus: quia ad patrẽ vado, & iam non videbitis me: quia scilicet mortalem, Christum vlterius non viderunt.

Oratio.

DEus, qui errantibus vt in viam possint redire iustitiæ, veritatis tuæ lumen ostẽdis: da cunctis qui Christiana professione cẽsentur, & illa respuere quæ huic inimica sunt nomini, & ea quæ sunt apta sectari: Per dominum nostrum Iesum Christum.

Feria.ij. Ex Genesi. Lectio prima.

REuersus est itaq; illo die Esau itinere quo venerat in Seir. Et Iacob venit in Socoth: vbi ædificata domo, & fixis tentorijs, appellauit nomen loci illius Socoth, id est tabernacula. Transiuitq; in Salem vrbem Sichimorũ, quæ est in terra Chanaan, postquàm reuersus est de Mesopotamia Syriæ: & habitauit iuxta oppidum. Emitq; partem agri, in qua fixerat tabernacula, à filijs Hemor patris Sichem centum agnis. Et erecto ibi altari, inuocauit super illud fortissimum Deum Israël. Egressa est autem Dina filia Liæ, vt videret mulieres regionis illius. Quã cùm vidisset Sichem filius Hemor Heuæi. princeps terræ illius, adamauit eam: & rapuit, & dormiuit cum illa: vi opprimens virginem. Et conglutinata est anima eius cum ea, tristemq; deliniuit blanditijs. Et pergens ad Hemor patrẽ suum, Accipe, inquit, mihi puellam hanc coniugem. Quod cùm audisset Iacob, absentibus filijs, & in pastu pecorum occupatis, siluit donec redirent. Egresso autẽ Hemor patre Sichem, vt loqueretur ad Iacob, ecce filij eius veniebant de agro: auditoq; quod acciderat, irati sunt valde, eò quòd fœdam rem operatus esset in Israël, & violata filia Iacob, rem illicitã perpetrasset. Loquutus est itaque Hemor ad eos, Sichem filij mei adhæsit anima filiæ vestræ: date eam illi vxorem. Et iungamus vicissim connubia: filias vestras tradite nobis, & filias nostras accipite. Et habitate nobiscum: terra in potestate vestra est: exercete, negotiamini, & possidete eam.

(margin: cap. 33. D; cap. 34. A)

Ex epistola Pauli ad Romanos. Lectio.ij.

OBsecro itaq; vos fratres per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentẽ, sanctam, Deo placentem, rationale obsequium vestrũ. Et nolite conformari huic seculo; sed reformamini in cap. 12 A

nouitate sensus vestri, vt probetis quę sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Dico enim per gratiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos, Non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, & vnicuique sicut Deus diuisit mensuram fidei. Sicut enim in vno corpore, multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra: habentes donationes, secundum gratiam quæ data est nobis, differentes, siue prophetiam secundum rationem fidei, siue ministerium, in ministrando, siue qui docet, in doctrina, qui exhortatur in exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui præest in solicitudine, qui miseretur in hilaritate. Dilectio sine simulatione: odientes malum, adhærentes bono: charitatem fraternitatis inuicem diligentes, honore inuicem præuenientes, solicitudine non pigri, spiritu feruentes, domino seruientes, spe gaudentes, in tribulatione patientes, orationi instantes: necessitatibus sanctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite persequentibus vos. benedicite, & nolite maledicere. Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. Idipsum inuicem sentientes, Non alta sapientes, sed humilibus consentientes. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. Nulli malum pro malo reddentes. Prouidentes bona non tantùm coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest, quod in vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes. Non vosmetipsos defendentes, charissimi, sed date locum iræ. scriptum est enim, Mihi vindictam: ego retribuam, dicit dominus. Sed si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi. hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius. Noli vinci à malo: sed vince in bono malum.

Feria tertia ex Genesi. Lectio prima.

SEd & Sichem ad patrem, & ad fratres
cap. 34. eius ait, Inueniam gratiam coram vobis:
& quæcunque statueritis dabo. augete dotem,
B & munera postulate, & libenter tribuam quod petieritis: tantum date mihi puellam hanc vxorem. Responderunt filij Iacob Sichem & patri eius in dolo, sæuientes ob stuprum sororis, Non possumus facere quod petitis, nec dare sororem nostram homini incircuncisio: quod illicitum, & nefarium est apud nos. Sed in hoc valebimus fœderari, si volueritis esse similes nostri, & circuncidatur in vobis omnis masculini sexus. Tunc dabimus & accipiemus mutuo filias vestras ac nostras: & habitabimus vobiscum, erimusque vnus populus. Si autem circuncidi nolueritis, tollemus filiam nostram, & recedemus. Placuit oblatio eorum Hemor, & Sichem filio eius. Nec distulit adolescens, quin statim quod petebatur expleret: amabat enim puellam valde, & ipse erat inclytus in omni domo patris sui. Ingressique portam vrbis, loquuti sunt ad populum, Viri isti pacifici sunt, & volunt habitare nobiscum: negotientur in terra, & exerceant eam: quæ spatiosa & lata cultoribus indiget: filias eorum accipiemus vxores, & nostras illis dabimus. Vnum est, quo differtur tantum bonum, Si circuncidamus masculos nostros, ritum gentis imitantes. & substantia eorum, & pecora, & cuncta quæ possident, nostra erunt: tantùm in hoc acquiescamus, & habitantes simul, vnum efficiamus populum. Assensique sunt omnes, circuncisis cunctis maribus.

Ex epist. Pauli ad Romanos. Lect. ij.

OMnis anima potestatibus sublimiori- cap. 13.
bus subdita sit. non est enim potestas, nisi à deo. quæ autem sunt, à deo ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati: Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt: ipsi sibi damnationem acquirunt. nam principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac: & habebis laudem ex illa: Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris, time: non enim sine causa gladium portat. dei enim minister est: vindex in iram, ei qui malum agit. Ideoque necessitati subditi estote: non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideò enim & tributa præstatis. ministri enim dei sunt: in hoc ipsum seruientes. Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem,

timorem: cui honorem,honorem. Nemini quicquam debeatis: nisi vt inuicē diligatis. qui em̄ diligit proximū,legē impleuit. Nam, Non adulterabis,Nō occides,Non furaberis,Non falsum testimoniū dices, Non concupisces,& si quod est aliud mandatū,in hoc verbo instauratur. Diliges proximū tuum sicut teipsum. Dilectio proximi,malum non operatur. Plenitudo ergo legis, est dilectio. Et hoc scientes tēpus quia hora est iā nos de somno surgere. Nunc em̄ propior est nostra salus, quàm cùm credidimus. Nox præcessit:dies autem appropinquauit. Abijciamus ergo opera tenebrarū,& induamur arma lucis. Sicut in die,honeste ambulemus,non in comessatiōibus & ebrietatibus,nō in cubilibus & impudicitijs,non in contentione, & æmulatiōe:sed induimini dn̄m Iesum Christū,& carnis curā ne feceritis in desyderijs.

Feria.iiij.Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 34. D ET ecce, die tertio quando grauissimus vulnerum dolor est,arreptis duo filij Iacob,Simeon & Leui fratres Dinæ, gladijs, ingressi sunt vrbē confidenter:interfectisq; omnibus masculis,Hemor & Sichem pariter necauerūt,tollentes Dinam de domo Sichem sororē suā. Quibus egressis irruerunt super occisos cæteri filij Iacob:& depopulati sunt vrbem in vltionem stupri. Oues eorum,& armenta,& asinos,cunctaq; vastantes quæ in domibus & in agris erant:paruulos quoq; eorum,& vxores duxerunt captiuas. Quibus perpetratis audacter,Iacob dixit ad Simeō & Leui,Turbastis me,& odiosum fecistis me Chananæis,& Pherezæis habitatoribus terræ huius. nos pauci sumus:illi congregati percutiēt me,& delebor ego & domus mea. Responderūt,Nunquid vt scorto abuti debuere sorore nostra? Intereà lo-
cap. 35. quutus est Deus ad Iacob,Surge & ascende Bethel,& habita ibi,facq; altare deo qui apparuit tibi, quando fugiebas Esau fratrem tuum. Iacob verò conuocata omni domo sua,ait,Abijcite Deos alienos,qui in medio vestri sunt,& mundamini, ac mutate vestimenta vestra. Surgite,& ascendamus in Bethel,& faciam ibi altare Deo, qui exaudiuit me in die tribulationis meæ,& socius fuit itineris mei. Dederunt ergo ei omnes deos alienos,quos habebant,& inaures quæ erant in auribus eorum:at ille infodit eas subter terebinthum,quæ est post vrbem Sichem. Cumq; pfecti essent,terror Dei inuasit omnes, per circumitum ciuitates:& non sunt ausi persequi recedentes.

Ex epist. Pauli ad Romanos. Lect.ij.

INfirmum autem in fide assumite:non in disceptationibus cogitationum. Alius em̄ cap. 14. A credit se manducare omnia:qui autem infirmus est, olus manducat. Is qui manducat, non manducantem non spernat. & qui non manducat,manducantem non iudicet. deus enim illum assumpsit. Tu quis es,qui iudicas alienum seruum? Domino suo stat,aut cadit. stabit autem:potens est enim deus statuere illum. Nam alius iudicat diem inter diem: alius autē iudicat omnē diem. Vnusquisque in suo sensu abundet. Qui sapit diem:domino sapit.Et qui manducat:domino manducat. gratias enim agit deo. Et qui nō manducat:dn̄o non manducat,& gratias agit deo. Nemo enim nostrum sibi viuit:& nemo sibi moritur. Siue enim viuimus,dn̄o viuimus: siue morimur,dn̄o morimur. Siue ergo viuimus,siue morimur, domini sumus. In hoc enim Christus mortuus est, & resurrexit:vt & viuorum & mortuorum dominetur. Tu autem quid iudicas fratrem tuum? aut tu, quare spernis fratrē tuum? Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. scriptū est em̄, Viuo ego dicit Dominus,quoniam mihi flectetur omne genu:& omnis lingua cōfitebitur deo. Itaq; vnusquisque nostrum,pro se rationē reddet deo. Non ergo amplius inuicem iudicemus. sed hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum. Scio & confido in domino Iesu, quia nihil commune per ipsum:nisi ei qui existimat q̄d commune esse,illi cōmune est. Si enim propter cibum frater tuus contristatur:iam nō secundum charitatē ambulas,Noli cibo tuo illū perdere pro quo Christus mortuus est. Non ergo blasphemetur bonum nostrum. Non est enim regnum Dei esca & potus:

sed iustitia,& pax,& gaudium in spiritu sancto. qui enim in hoc seruit Christo, placet deo: & probatus est hominibus.

Feria quinta ex Genesi. Lectio prima.

cap. 35. B VEnit igitur Iacob Luzam, quæ est in terra Chanaan, cognomento Bethel: ipse & omnis populus cũ eo. Aedificauitq; ibi altare, & appellauit nomẽ loci illius, Domus dei: ibi enim apparuit ei Deus cùm fugeret fratrem suum. Eodem tẽpore mortua est Debora nutrix Rebeccæ, & sepulta est ad radices Bethel, subter quercum: vocatumq; est nomen loci illius Quercus fletus. Apparuit autem iterum Deus Iacob, postquàm reuersus est de Mesopotamia Syriæ, benedixitq; ei, dicens, Non vocaberis vltrà Iacob, sed Israël erit nomẽ tuum. Et appellauit eum Israël, dixitq; ei, Ego deus omnipotens, Cresce & multiplicare: gentes, & populi nationum ex te erunt, reges de lumbis tuis egredientur. Terramq; quam dedi Abraham & Isaac, dabo tibi & semini tuo post te. Et recessit ab eo: ille verò erexit titulũ lapideum in loco in quo loquutus fuerat ei Deus: libans super eum libamina, & effundens oleum vocansq; nomen loci illius Bethel. Egressus autem inde venit verno tẽpore ad terram quæ ducit Ephratam: in qua cũ parturiret Rachel, ob difficultatẽ partus periclitari cœpit. Dixitq; ei obstetrix, Noli timere, quia & hunc habebis filium. Egredien te autem anima præ dolore, & imminente iam morte, vocauit nomen filij sui Benoni, id est filius doloris mei: pater verò appellauit eum Beniamin, id est filius dextræ.

Ex epistola Pauli ad Romanos. Lect.ij.

cap. 14. D ITaque quæ pacis sunt, sectemur: & quæ ædificationis sunt, inuicem custodiamus. Noli ꝓpter escã destruere opus dei. Omnia quidẽ sunt munda: sed malum est homini, qui per offendiculum mãducat. Bonum est non mãducare carnẽ, & non bibere vinũ, neq; in quo frater tuus offenditur aut scãdalizatur aut infirmatur. Tu fidẽ habes penes temetipsum: habe coram deo: Beatus qui nõ iudicat semetipsum in eo quod probat. Qui aũt discernit si manducauerit, dãnatus est: quia non ex fide. Omne aũt quod nõ est ex fide, peccatum est. Debemus autem nos firmiores, imbecillitates infirmorũ sustinere, & nõ nobis placere. Vnusquisq; vestrum proximo suo placeat in bonum, ad ædificationẽ. Etenim Christus non sibi placuit: sed sicut scriptum est, Improperia improperãtiũ tibi, ceciderũt super me. Quæcunq; enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, vt per patiẽtiã & cõsolationem scripturarum, spem habeamus. Deus autem patiẽtiæ & solatij, det vobis idipsum sapere in alterutrum secundum Iesum Christũ: vt vnanimes, vno ore honorificetis deum, & patrem domini nostri Iesu Christi. Propter quod suscipite inuicẽ: sicut & Christus suscepit vos in honorem dei. Dico enim Christum Iesum, ministrũ fuisse circuncisionis propter veritatem dei, ad confirmandas promissiones patrum: Gentes autẽ super misericordia, honorare deũ, sicut scriptum est, Propterea confitebor tibi in gentibus Domine, & nomini tuo cantabo. Et iterum dicit, Lætamini gentes cum plebe eius. Et iterum, Laudate omnes gentes dominum: & magnificate eum omnes populi. Et rursus Isaias ait, Erit radix Iesse: & qui exurget regere gentes, in eo gentes sperabunt. Deus autẽ spei, repleat vos omni gaudio & pace in credendo: vt abundetis in spe, in virtute Spiritus sancti. cap. 15. A

Feria.vj. Ex Genesi. Lectio prima.

MOrtua est ergo Rachel, & sepulta est in via quæ ducit Ephratham, hæc est Bethlehem. Erexitq; Iacob titulũ super sepulchrũ eius: hic est titulus monumẽti Rachel, vsq; in præsentem diem. Egressus inde fixit tabernaculum trans turrẽ gregis. Cũq; habitaret in illa regione, abijt Rubẽ, & dormiuit cum Bala concubina patris sui: quod illum minimè latuit. Erant filij Iacob duodecim. Filij Liæ: primogenitus Ruben, & Simeon, & Leui, & Iudas, & Issachar. & Zabulon. Filij Rachel: Ioseph & Beniamin, Filij Balæ ancillæ Rachelis: Dan, & Nephthali. Filij Zelphæ ancillæ Liæ: Gad & Aser. hi sunt filij Iacob qui nati sunt ei in Mesopotamia Syriæ. Venit etiam ad Isaac cap. 35. D

patrē suū in Mambre ciuitatem Arbee, hæc est Hebron: in qua peregrinatus est Abraham & Isaac. Et cōpleti sunt dies Isaac centumoctoginta annorum. Consumptusque ætate mortuus est: & appositus est populo suo senex & plenus dierum: & sepelierunt eum Esau & Iacob filij sui.

Ex epistola Pauli ad Romanos. Lect.ij.

cap. 15. C Certus sum autē fratres mei, & ego ipse de vobis, quoniam & ipsi pleni estis dilectione, repleti omni scientia, ita vt possitis alterutrū monere. Audacius autē scripsi vobis fratres ex parte, tāquam in memoriā vos reducēs: propter gratiam quæ data est mihi à deo, vt sim miuister Christi Iesu in gentibus, sanctificās euangelium dei, vt fiat oblatio gentiū accepta & sanctificata in Spiritu sancto. Habeo igitur gloriā in Christo Iesu ad deū. Non enim audeo aliquid loqui eorū quę per me non effecit Christus in obedientiam gentiū, verbo & factis, in virtute signorum & prodigiorum, in virtute spiritus sancti: ita vt ab Ierusalem per circumitum vsq; ad Illyricum repleuerim Euāgelium Christi. Sic autē prędicaui Euangelium hoc, non vbi nominatus est Christus, ne super alienū fundamentū ædificarem: sed sicut scriptum est, Quibus non est annuntiatū de eo, videbūt: & qui nō audierunt de eo, intelligent. Propter quod & impediebar plurimum venire ad vos: & prohibitus sum, vsq; adhuc. Nūc verò vlterius locum nō habens in his regionibus, cupiditatem autem habēs veniendi ad vos, ex multis iam præcedentibus annis: cū in Hispaniam proficisci cœpero, spero quòd præteriens videam vos, & à vobis deducar illuc, si vobis primū ex parte fruitus fuero. Nunc igitur proficiscor in Ierusalem ministrare sanctis. Probauerunt enim Macedonia & Achaia collationem aliquam facere in pauperes sanctos qui sunt in Ierusalem. Placuit enim eis: & debitores sunt eorū. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt Gentiles: debent & in carnalibus ministrare illis. hoc igitur cùm consummauero, & assignauero eis fructum hunc: per vos proficiscar in Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos, in abūdantia benedictionis euāgelij Christi, veniam. Obsecro ergo vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum, & per charitatem sancti Spiritus, vt adiuuetis me in orationibus pro me ad deū, vt liberer ab infidelibus, qui sunt in Iudæa, & obsequij mei oblatio, accepta fiat in Ierusalem sanctis vt veniam ad vos in gaudio per voluntatē dei, vt refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

Sabbato Ex Genesi. Lectio prima.

HAe sunt autē generationes Esau, ipse est Edom. Esau accepit vxores de filiabus Chanaan: Ada filiam Elon Hethæi, & Oolibama filiam Anæ filij Sebeon Heuæi: Basemath quoq; filiam Ismahel sororē Nabaioth. Peperit autē Ada, Eliphaz: Basemath genuit Rahuel. Oolibama genuit Iehus, & Ihelom, & Core. hi filij Esau qui nati sunt ei in terra Chanaan. Tulit autem Esau vxores suas & filios & filias, & omnem animam domus suæ, & substantiam, & pecora, & cuncta quæ habere poterat in terra Chanaan: & abijt in alteram regionē, recessitq; à fratre suo Iacob. Diuites enim erant valde, & simul habitare non poterant: nec sustinebat eos terra peregrinationis eorū, præ multitudine gregum. Habitauitq; Esau in monte Seir, ipse est Edom. Hæ autē sunt generationes Esau patris Edom in mōte Seir, & hæc nomina filiorum eius: Eliphaz filius Ada vxoris Esau: Rahuel quoq; filius Basemath vxoris eius. Fueruntq; Eliphaz filij: Theman, Omar, Sepho, & Gatham, & Cenez. Erat autem Thamna, concubina Eliphaz filij Esau: quæ peperit ei Amalec. hi sunt filij Ada vxoris Esau. Filij autem Rahuel: Nahath & Zaza, Samna & Meza. hi filij Basemath vxoris Esau. Isti quoque erant filij Oolibama filiæ Anæ filiæ Sebeon vxoris Esau, quos genuit ei Iehus & Ihelom & Core.

cap. 36. A

Ex epistola. Pauli ad Romanos. Lect.ij.

COmmendo autē vobis Phœben sororem nostrā, quæ est in ministerio ecclesiæ, quæ est in Cenchreis: vt eam suscipiatis in domino dignè sanctis: & assistatis ei in quo

cap. 16. A

cũq; negotio vestri indiguerit. Etenim ipsa quoque astitit multis, & mihi ipsi. Salutate Priscam & Aquilã adiutores meos in Christo Iesu (qui pro anima mea suas ceruices supposuerunt: quibus non solus ego gratias ago, sed & cunctæ ecclesiæ gentium) & domesticam ecclesiam eorũ. Salutate Epenetũ dilectum mihi: qui est primitiuus Achaiæ in Christo Iesu. Salutate Mariã, quæ multùm laborauit in nobis. Salutate Andronicũ & Iuniam cognatos & concaptiuos meos: qui sunt nobiles in apostolis, qui & ante me fuerũt in Christo. Salutate Ampliatũ dilectissimum mihi in dño. Salutate Vrbanũ, adiutorem nostrum in Christo Iesu, & Stachyn dilectum meũ. Salutate Apellem probum in Christo. Salutate eos qui sunt ex Aristoboli domo. Salutate Herodionẽ cognatũ meum. Salutate eos qui sunt ex Narcissi domo, qui sunt in dño. Salutate Tryphænã & Tryphosam: quæ laborant in dño. Salutate Persidẽ charissimã, quæ multùm laborauit in domino. Salutate Rufum electum in dño, & matrem eius & meã. Salutate Asyncritũ, Phlegontẽ, Hermam, Patrobam, Hermen: & qui cum eis sunt, fratres. Salutate Philologum & Iuliam, Nereum & fororẽ eius & Olympiadem: & omnes qui cum eis sunt, sanctos. Salutate inuicem in osculo sancto. Salutant vos omnes ecclesiæ Christi. Rogo autẽ vos fratres, vt obseruetis eos qui dissensiones & offendicula (præter doctrinam quam vos didicistis) faciunt: & declinate ab illis. Huiusmodi enim Christo dño nostro nõ seruiunt, sed suo ventri: & per dulces sermones, & benedictiones, seducunt corda innocentium. Vestra enim obedientia, in omni loco diuulgata est. Gaudeo igitur in vobis. Sed volo vos sapiẽtes esse in bono: & simplices in malo. Deus autẽ pacis cõterat satanam sub pedibus vestris velociter. Gratia dñi nostri Iesu Christi vobiscũ. Salutat vos Timótheus adiutor meus: & Lucius, & Iason, & Sosipater cognati mei. Saluto vos ego Tertius qui scripsi epistolã in dño. Salutat vos Caius hospes meus & vniuersa ecclesia. Salutat vos Erastus arcarius ciuitatis, & Quartus frater. Gratia domini nostri Iesu Christi cũ omnibus vobis, Amen. Ei aũt qui potẽs est vos cõfirmare iuxta Euangeliũ meũ & prædicationẽ Iesu Christi, secundũ reuelationẽ mysterij, tẽporibus æternis taciti (quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum secundum præceptum æterni Dei ad obeditionem fidei) in cunctis gentibus cogniti, soli sapienti Deo per Iesum Christũ, cui honor & gloria in secula seculorum. Amen.

Dominica. iiij. post Pascha. Ex Genesi.

Lectio prima.

HI duces filiorũ Esau. Filij Eliphaz primogeniti Esau: dux Themam, dux Omar, dux Sepho, dux Cenez, dux Core, dux Gatham, dux Amalec. hi filij Eliphaz in terra Edom, & hi filij Adæ. Hi quoq; filij Rahuel filij Esau: dux Nahath, dux Zara, dux Samma, dux Meza. hi autẽ duces Rahuel in terra Edom: isti filij Basemath vxoris Esau. Hi autem filij Oolibama vxoris Esau: dux Iehus, dux Ihelon, dux Core. hi duces Oolibama filiæ Anæ vxoris Esau. Isti sunt filij Esau, & hi duces eorum: ipse est Edom. Isti sunt filij Seir Horræi, habitatores terræ: Lotan & Sobal & Sebeon & Ana & Dison & Eser, & Disan. hi duces Horræi, filij Seir in terra Edom. Facti sunt autẽ filij Lotan: Hori, & Hemam. erat autem soror Lotan, Thamna. Et isti filij Sobal, Aluam & Manahath & Ebal, & Sepho & Onam. Et hi filij Sebeon: Aia & Ana. Iste est Ana qui inuenit aquas calidas in solitudine, cùm pasceret asinas Sebeon patris sui. Habuitq; filium Dison, & filiam Oolibama. Et isti filij Disan: Hamdan & Eseban & Iethran & Charan. Hi quoq; filij Eser: Balaan & Zauam & Acan. Habuit aũt filios Disan: Hus, & Aran. Hi duces Horrhæorum: dux Lotan, dux Sobal, dux Sebeon, dux Ana, dux Dison, dux Eser, dux Disan: isti duces Horrhæorum qui imperauerunt in terra Seir.

(cap. 36. B)

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.

Lectio secunda.

PAulus vocatus apostolus Iesu Christi, per voluntatem Dei, & Sosthenes frater: ecclesiæ Dei quæ est Corinthi, sanctifi-

(cap. 1. A)

catis in Christo Iesu, vocatis sanctis, cum omnibus qui inuocant nomen domini nostri Iesu Christi in omni loco ipsorũ & nostro, gratia vobis, & pax à Deo patre nostro, & domino Iesu Christo. Gratias ago Deo meo semper pro vobis, in gratia Dei quæ data est vobis in Christo Iesu, quòd in oĩbus diuites facti estis in illo, in omni verbo & in omni scientia, sicut testimoniũ Christi confirmatũ est in vobis: ita vt nihil vobis desit, in vlla gratia, expectantibus reuelationem domini nostri Iesu Christi, qui & cõfirmabit vos vsq; in finem sine crimine, in die aduetus domini nostri Iesu Christi. Fidelis deus, per quem vocati estis in societatem filij eius Iesu Christi dñi nostri. Obsecro autem vos fratres, per nomen dñi nostri Iesu Christi, vt idipsum dicatis, omnes, & non sint in vobis schismata: sitis autẽ perfecti in eodem sensu, & in eadẽ sententia. Significatũ est eñ mihi de vobis, fratres mei, ab ijs qui sunt Chloes, quòd contentiones sunt inter vos. Hoc autẽ dico, quod vnusquisq; vestrum dicit, Ego quidẽ sum Pauli, ego autẽ Apollo, ego verò Cephæ: ego autẽ Christi. Diuisus est Christus? Nunquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo meò, quòd neminẽ vestrum baptizaui, nisi Crispum & Caium: ne quis dicat quòd in nomine meo baptizati estis. Baptizaui autẽ & Stephanæ domũ. Cæterũ, nescio si quem aliũ vestrum baptizauerim. Non eñ misit me Christus baptizar, sed euãgelizare: non in sapientia verbi, vt non euacuetur crux Christi. Verbũ enim crucis, pereuntibus quidem, stultitia est. Ijs autem qui salui fiunt, id est nobis, dei virtus est. Scriptũ est enim, Perdam sapientiam sapientum: & prudentiam prudentum reprobabo. Vbi sapiens? vbi scriba? vbi inquisitor huius seculi? Nonne stultam fecit deus sapientiam huius mundi? Nam quia in dei sapientia non cognouit mundus per sapientiam Deum: placuit Deo per stultitiam prædicationis, saluos facere credentes. Quoniã & Iudæi signa petunt, & Græci sapientiam quærunt: nos autem prædicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalũ, Gentibus autem stultitiam, ipsis autem vocatis Iudæis atque Græcis, Christum dei virtutem & dei sapientiam. quia quod stultum est dei, sapientius est hominibus: & quod infirmum est dei, fortius est hominibus.

Secundum Ioannem. Lect. iij.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Vado ad eum qui misit me: & nemo ex vobis interrogat me quò vadis? Et reliq. cap. 16.

Homilia sancti Augusti. episcopi.

CVm dominus Iesus prædixisset discipulis suis persequutiones quas passuri erant post eius abscessum, subiunxit, atque ait, Hæc autẽ vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram: nunc aũt vado ad eum qui misit me. Vnde primùm videndũ est vtrum eis futuras non prædixerit anteà passiones. Sed alij tres Euangelistæ satis eũ prædixisse ista demõstrant antequam ventum esset ad cœnam: Qua peracta secundum Ioannem ista loquutus est. vbi ait, Hæc autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram. An fortè hinc ista soluitur quæstio: quia & illi eum narrant passioni proximum fuisse cùm hæc diceret. Non ergo ab initio quãdo cum illis erat: quia iam discessurus: iamq; ad patrem perrecturus, hæc dixit. Et ideo etiam secundum alios Euangelistas, verũ est quod hîc dictum est, Hæc autẽ vobis ab initio non dixi. Sed quid agimus de fide Euangelij secundum Matthæum: qui hæc eis à domino, non solùm cùm iam esset in Pascha cum discipulis cœnaturus imminente passione, verum etiam ab initio denũtiata esse cõmemorat: vbi primùm nominatim duodecim apostoli exprimuntur, & ad opera diuina mittuntur. Quid sibi ergo vult quod hic ait? Hæc autem vobis ab initio nõ dixi, quia vobiscum eram: nisi ea quæ Iesus hîc dicit de Spiritu sancto, quòd sit venturus ad eos: & testimonium perhibiturus quando mala illa passuri sunt: hoc eñ ab initio non dixit: quia cum eis erat. Consolator ergo ille vel aduocatus (vtrunq; enim interpretatur, quod est Græcè paracletus) Christo ascendente fuerat necessarius. Et ideo de illo non dixerat

in initio quando cum illis erat: quia eius præsentia consolabantur. Oratio.

DEus, qui fidelium mentes vnius efficis voluntatis: da populis tuis id amare quod præcipis, id desyderare, quod promittis: vt inter mundanas varietates ibi nostra fixa sint corda, vbi vera sunt gaudia: Per dominum nostrum Iesum Christum.

Feria. ij. ex Genesi. Lectio prima.

cap. 26. C REges autem qui regnauerunt in terra Edom antequàm haberent regem filij Israël, fuerunt hi: Bela filius Beor, nomenq; vrbis eius Denaba. Mortuus est autē Bela, & regnauit pro eo Iohab filius Zaræ de Bosra. Cumq; mortuus esset Iohab, regnauit pro eo Husam de terra Themanorum. Hoc quoq; mortuo, regnauit pro eo Adad filius Badad, qui percussit Madian in regione Moab: & nomē vrbis ei⁹ Auith. Cumq; mortuus esset Adad, regnauit pro eo Semla de Maresca. Hoc quoq; mortuo, regnauit pro eo Saul de fluuio Rohoboth. Cumq; & hic obijsset, successit in regnum Balanan filius Achobor. Isto quoq; mortuo, regnauit pro eo Adar, nomenq; vrbis eius Phau: & appellabatur vxor eius Meetabel, filia Matred filiæ Mezaab. Hæc ergo nomina ducū Esau in cognationibus, & locis, & vocabulis suis: dux Thamna, dux Alua, dux Ietheth, dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon, dux Genez, dux Theman, dux Mabsar, dux Magdiel, dux Hiram: hi duces Edom habitantes in terra imperij sui, ipse est Esau pater Idumæorū. Habitauit autem Iacob in terra Chanaan, in qua pater suus peregrinatus est. Et hæ sunt generationes eius.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

cap. 2. D VIdete enim vocationem vestrā, fratres, quia nō multi sapiētes secundū carnē, non multi potentes, non multi nobiles: sed quæ stulta sunt mūdi elegit deus, vt cōfundat sapiētes: & infirma mūdi elegit deus, vt confundat fortia: & ignobilia mūdi & contemptibilia elegit Deus. & ea quæ non sunt vt ea quæ sunt destrueret: vt non glorietur omnis caro in cōspectu eius. Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis sapientia à deo & iustitia, & sanctificatio, & redemptio: vt (quemadmodū scriptū est) Qui gloriatur, in dn̄o glorietur. Et ego cū venissem ad vos fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ annuntians vobis testimonium Christi. Non enim iudicaui me scire aliqd inter vos, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum. Et ego in infirmitate & timore, & tremore multo fui apud vos: & sermo meus, & prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis: vt fides vestra nō sit in sapientia hominū, sed in virtute dei. Sapiētiam autē loquimur inter perfectos. sapientiā verò, non huius seculi, neq; principum huius seculi, qui destruuntur: sed loquimur dei sapientiā in mysterio, quæ abscondita est, quam predestinauit Deus ante secula, in gloriā nostrā, quam nemo principum huius seculi cognouit. si em̄ cognouissent: nūquam dn̄m gloriæ crucifixissent. Sed sicut scriptū est, Quod oculus nō vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt quæ præparauit Deus ijs qui diligunt illum: nobis autē reuelauit deus per spiritum suum. spiritus enim omnia scrutatur: etiam profunda dei. Quis em̄ hominum scit quæ sunt hominis: nisi spirit⁹ hoīs, qui in ipso est? Ita & quę Dei sunt nemo cognouit nisi spiritus Dei. Nos autem nō spiritum huius mūdi accepimus, sed spiritum qui ex deo est: vt sciamus quæ à Deo donata sunt nobis: quæ & loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis: sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autē homo nō percipit ea quæ sunt spiritus Dei. stultitia enim est illi, & nō potest intelligere: quia spiritualiter examinatur. Spiritualis autem iudicat omnia: & ipse à nemine iudicatur. Sicut scriptum est, Quis enim cognouit sensum Domini? aut quis instruxit eum? Nos autem sensum Christi habemus.

Feria tertia ex Genesi. Lectio prima.

IOseph cū sedecim esset annorū pascebat gregē cum fratribus suis adhuc puer: & erat cū filijs Balę, & Zelphæ vxorum patris cap. 37. A

sui: accusauitq; fratres suos apud patrem, crimine pessimo. Israël aũt diligebat Ioseph super omnes filios, eò quòd in senectute genuisset eũ: fecitq; ei tunicam polymitã. Videntes autem fratres eius quòd à patre plus cunctis filijs amaretur, oderant eum, nec poterant ei quicquam pacificè loqui. Accidit quoq;, vt visum somnium referret fratribus suis, quæ causa maioris odij seminariũ fuit. Dixitq; Ioseph fratribus suis, Audite somnium meum quod vidi, Putabã nos ligare manipulos in agro: & quasi consurgere manipulũ meum, & stare, vestrosq; manipulos circunstãtes, adorare manipulũ meum. Respõderunt fratres eius, Nunquid rex noster eris, aut subijciemur ditioni tuæ? Hæc ergo causa somniorum atq; sermonum, inuidiæ & odij fomitem ministrauit. Aliud quoq; vidit somniũ, quod narrans fratribus, ait, Vidi per somnium quasi Solem, & Lunam, & stellas vndecim adorare me. Quod cùm patri suo, & fratribus retulisset, increpauit eum pater suus, & dixit: Quid sibi vult hoc somnium, quod vidisti? num ego, & mater tua, & fratres tui adorabimus te super terram? Inuidebant ei igitur fratres sui: pater verò rem tacitus consyderabat.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

cap. 3. A ET ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus, tanquàm paruulis in Christo. Lac vobis potũ dedi, nõ escam: nondũ enim poteratis, sed nec nunc quidẽ potestis: adhuc eñ carnales estis. Cùm enim sit inter vos zelus & contẽtio, nónne carnales estis, & secundum hominem ambulatis? Cùm enim quis dicat, Ego quidẽ sum Pauli, alius aũt, Ego Apollo: nónne hoĩes estis? Quid igitur est Apollo? quid verò Paulus? Ministri eius cui credidistis, & vnicuiq; sicut dñs dedit. Ego plantaui, Apollo rigauit: sed Deus incrementum dedit. Itaq; neq; qui plantat est aliquid, neq; qui rigat: sed qui incrementum dat, Deus. Qui autem plantat & qui rigat: vnum sunt. Vnusquisq; autẽ propriam mercedẽ accipiet secundum suum laborem. Dei enim sumus adiutores: dei agricultura estis, dei ædificatio estis. Secundum gratiam Dei, quæ data est mihi, vt sapiens architectus fundamẽtum posui: alius autem superædificat. Vnusquisq; autem videat quomodo superædificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positũ est: quod est Christus Iesus. Si quis autem superædificat super fundamentũ hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam: vniuscuiusq; opus manifestum erit. Dies eñ Domini declarabit, quia in igne reuelabitur: & vniuscuiusq; opus quale sit, ignis probabit. Si cuius opus manserit quod superædificauit: mercedem accipiet. Si cuius opus arserit, detrimentum patietur: ipse autẽ saluus erit, sic tamen quasi per ignem. Nescitis quia templũ Dei estis: & spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violauerit: disperdet illum deus. Templum enim dei sanctum est, quod estis vos. Nemo se seducat. Si quis videtur inter vos sapiẽs esse in hoc seculo: stultus fiat, vt sit sapiens. Sapientia enim huius mundi, stultitia est apud deum. Scriptum est enim, Comprehendã sapientes in astutia eorum. Et iterũ, Dominus nouit cogitationes sapiẽtum qm̃ vanæ sunt. Nemo itaq; glorietur in hominibus. Omnia enim vestra sunt: siue Paulus, siue Apollo, siue Cephas, siue mundus, siue vita, siue mors, siue præsentia, siue futura. omnia enim vestra sunt: vos autem Christi, Christus autem Dei.

Feria.iiij.ex Genesi. Lectio prima.

CVmq; fratres illius in pascendis gregibus patris morarentur in Sichem, dixit cap. 37. E
ad eum Israël, Fratres tui pascũt oues in Sichimis: veni, mittã te ad eos. Quo rñdente, Præsto sum: ait, Vade, & vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos, & pecora, & renuntia mihi quid agatur. Missus de valle Hebron, venit in Sichem, inuenitq; eum vir errantem in agro, & interrogauit quid quæreret. At ille respõdit, Fratres meos quæro: indica mihi: vbi pascant greges. Dixitq; ei vir, Recesserunt de loco isto: audiui aũt eos dicentes, Eamus in Dothain. Perrexit itaq; Ioseph post fratres suos, & inuenit eos in

Dothain. Qui cùm vidissent eum procul, antequàm accederet ad eos, cogitauerunt illum occidere. Et mutuò loquebantur, Ecce somniator venit, venite, occidamus eum, & mittamus in cisternam veterẽ: dicemusq́, Fera pessima deuorauit eũ: & tunc apparebit, quid illi prosint somnia sua. Audiens autem hoc Ruben, nitebatur liberare eum de manibus eorũ, & dicebat, Nõ interficiamus animã eius, nec effundamus sanguinem: sed proijcite eũ in cisternã hãc, quæ est in solitudine, manusq́ vestras seruate innoxias. Hoc autẽ dicebat, volẽs eripere eũ de manibus eorum, & reddere patri suo. Cõfestim igitur vt peruenit ad fratres suos, nudauerũt eum tunica talari, & polymita: miseruntq́ eum in cisternam veterem, quæ non habebat aquam.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda.

cap. 4. A Sic nos æstimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorũ dei. Hic iam quæritur inter dispẽsatores, vt fidelis quis inueniatur. Mihi autem pro minimo est vt à vobis iudicer, aut ab humano die: sed neq́ meipsum iudico. Nihil enim mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me, dñs est. Itaq́ nolite ante tempus iudicare: quoadusq́ veniat dominus, qui & illuminabit abscõdita tenebrarũ, & manifestabit cõsilia cordium: & tũc laus erit vnicuiq́ à Deo. Hæc aũt, fratres, transfiguraui in me & Apollo, propter vos: vt in nobis discatis, ne supra quàm scriptum est, vnus aduersus alterũ, infletur pro alio. Quis ẽm te discernit? Quid autẽ habes, quod non accepisti? Si autẽ accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? Iam saturi estis, iam diuites facti estis: sine nobis regnatis: & vtinam regnetis, vt & nos vobiscũ regnemus. Puto ẽm quòd Deus nos apostolos nouissimos ostendit, tanquam morti destinatos: quia spectaculum facti sumus mundo, & angelis, & hominibus. Nos stulti propter Christũ: vos autem prudẽtes, in Christo. nos infirmi: vos autem fortes. vos nobiles: nos autem ignobiles. Vsq́ in hanc horã & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus, & laboramus operantes manibus nostris, maledicimur: & benedicimus. persequutionẽ patimur: & sustinemus. blasphemamur: & obsecramus. tanquã purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsema vsque adhuc. Non vt cõfundam vos, hæc scribo: sed vt filios meos charissimos moneo. Nam si decem millia pædagogorum habeatis in Christo: sed non multos patres. Nam in Christo Iesu, per Euangelium ego vos genui.

Feria .v. ex Genesi. Lectio prima.

Et sedentes vt comederẽt panẽ, viderũt Ismahelitas viatores venire de Galaad, cap. 37. & camelos eorũ portantes aromata, & resinam, & stacten in Aegyptum. E Dixit ergo Iudas fratribus suis, Quid nobis prodest, si occiderimus fratrem nostrum, & celauerimus sanguinẽ ipsius? Melius est vt vendatur Ismahelitis, & manus nostræ non polluantur: frater enim, & caro nostra est. Acquieuerũt fratres sermonibus illius. Et prætereũtibus Madianitis negotiatoribus, extrahẽtes eum de cisterna, vendiderunt eum Ismahelitis viginti argenteis: qui duxerunt eum in Aegyptum. Reuersusq́ Ruben ad cisternam, nõ inuenit puerum: & scissis vestibus pergens ad fratres suos, ait, Puer nõ cõparet, & ego quò ibo? Tulerunt autẽ tunicam eius, & in sanguinem hœdi quem occiderãt, tinxerũt: mittentes qui ferrent ad patrem, & dicerẽt, Hanc inuenimus: vide vtrum tunica filij tui sit, an non. Quam cùm cognouisset pater, ait, Tunica filij mei est, fera pessima comedit eum, bestia deuorauit Ioseph. Scissisq́ vestibus, indutus est cilicio, lugens filium suum, multo tempore. Congregatis aũt cũctis liberis eius, vt lenirent dolorem patris, noluit cõsolationẽ accipere: sed ait, Descendam ad filium meũ, lugens in infernum. Et illo perseuerante in fletu, Madianitæ vendiderunt Ioseph in Aegypto, Phutiphari Eunucho Pharaonis magistro militum.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda. cap. 4.

Rogo ergo vos, imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Ideo misi ad vos A.

Timotheũ, qui est filius meus charissimus & fidelis in domino: qui vos cõmonefaciet vias meas, quæ sunt in Christo Iesu, sicut vbiq; in omni ecclesia doceo. Tanquam non venturus sim ad vos, sic inflati sunt quidam, Veniam autem ad vos citò, si dñs voluerit: & cognoscam non sermonẽ eorũ qui inflati sunt, sed virtutẽ. Non enim in sermone est regnum dei: sed in virtute. Quid vultis? In virga veniam ad vos: an in charitate, & spiritu mansuetudinis? Omnino auditur inter vos fornicatio: & talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita vt vxorem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati estis: & non magis luctum habuistis, vt tollatur de medio vestrũ qui hoc opus fecit. Ego quidẽ absens corpore: præsens autẽ spiritu, iam iudicaui vt præsens, eũ qui sic operatus est, in nonmine dñi nostri Iesu Christi, congregatis vobis, & meo spiritu, cũ virtute Domini nostri Iesu, tradere huiusmodi hominẽ satanæ in interitũ carnis, vt spiritus saluus sit in die dñi nostri Iesu Christi. Non est bona gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum, totam massam corrũpit? Expurgate vetus fermentum, vt sitis noua consperſio, sicut estis azymi. Etenim Pascha nostrum immolatus est Christus: Itaq; epulemur: non in fermento veteri, neq; in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in azymis synceritatis & veritatis. Scripsi vobis in epistola, Ne commisceamini fornicarijs, non vtiq; fornicarijs huius mundi, aut auaris, aut rapacibus. aut idolis seruientibus: alioquin debueratis de hoc mũdo exisse. Nunc autem scripsi vobis, non commisceri. si is qui frater nominatur inter vos, est fornicator, aut auarus, aut idolis seruiẽs, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax: cum eiusmodi nec cibum sumere. Quid eñ mihi de ijs qui foris sunt iudicare? Nonne de ijs qui intus sunt vos iudicatis? nam eos, qui foris sunt, deus iudicabit. Auferte malum ex vobisipsis.

cap. 5. A

Feria.vj.ex Genesi. Lectio prima.

cap. 38 A

EOdem tempore descendẽs Iudas à fratribus suis, diuertit ad virum Odollamiten, nomine Hiram: Viditq; ibi filiã hominis Chananæi, vocabulo Sua: & accepta vxore, ingressus est ad eam. Quæ concepit, & peperit filiũ, & vocauit nomẽ eius Her. Rursumq; concepto fœtu, natum filiũ, vocauit Onan. Tertiũ quoq; peperit: quem appellauit Sela. quo nato, parere vltrà cessauit. Dedit autẽ Iudas vxorẽ primogenito suo Her, nomine Thamar. Fuit quoq; Her primogenitus Iudæ, nequam in conspectu Domini: & ab eo occisus est. Dixit ergo Iudas ad Onã filium suum, Ingredere ad vxorem fratris tui, & sociare illi: vt suscites semen fratri tuo. Ille sciens nõ sibi nasci filiõs, introiens ad vxorem fratris sui, semen fundebat in terram: ne liberi fratris nomine nascerentur. Et idcirco percussit eum dominus, eò quòd rem detestabilem faceret. Quam ob rem dixit Iudas Thamar nurui suæ, Esto vidua in domo patris tui, donec crescat Sela filius meus. timebat enim ne & ipse moreretur, sicut fratres eius. Quæ abijt, & habitauit in domo patris sui. Euolutis autem multis diebus mortua est Sua, vxor Iudæ: qui post luctum consolatione suscepta, ascendebat ad tonsores ouium suarum, ipse & Hiras opilio gregis Odollamites in Thamnas.

Lectio secunda.

cap. 6. A

AVdet aliquis vestrum habens negotiũ aduersus alterũ, iudicari apud iniquos, & non apud sanctos? An nescitis, quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? Et si in vobis iudicabitur mundus: indigni estis qui de minimis iudicetis? Nescitis quoniam angelos iudicabimus? quanto magis secularia? Secularia igitur iudicia si habueritis: contemptibiles qui sunt in ecclesia, illos constituite ad iudicandum. Ad verecundiam vestrã dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudicare inter fratrem suũ. Sed frater cum fratre iudicio contendit: & hoc apud infideles. Iam quidem omnino delictum est in vobis, quòd iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis & fraudatis: & hoc fratribus? An nescitis quia iniqui regnũ dei non possidebunt?

posſidebũt? Nolite errare. Neq; fornicarij, neq; idolis ſeruiẽtes, neq; adulteri: neq; molles, neq; maſculorum concubitores, neq; fures, neq; auari, neq; ebrioſi, neque maledici, neq; rapaces, regnũ dei poſsidebunt. Et hæc quidẽ fuiſtis: ſed abluti eſtis, ſed ſanctificati eſtis, ſed iuſtificati eſtis, in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti, & in ſpiritu dei noſtri. Omnia mihi licent: ſed nõ omnia expediũt. Omnia mihi licent: ſed ego ſub nullius redigar poteſtatem. Eſca ventri, & venter eſcis: deus autem & hunc & has deſtruet. corpus autem nõ fornicationi, ſed dño: & dominus corpori. Deus verò & dominũ ſuſcitauit, & nos ſuſcitabit per virtutem ſuã. Neſcitis qm̃ corpora veſtra, mẽbra ſunt Chriſti? Tollens ergo membra Chriſti, faciam mẽbra meretricis? Abſit. An neſcitis quoniã qui adhæret meretrici, vnũ corpus efficitur? Erunt enim (inquit) duo in carne vna. Qui aũt adhæret dño: vnus ſpiritus eſt. Fugite fornicationem. Omne enim peccatũ quodcunq; fecerit homo, extra corpus eſt: qui autẽ fornicatur, in corpus ſuũ peccat. An neſcitis qm̃ membra veſtra, templũ eſt Spiritus ſancti qui in vobis eſt, quẽ habetis à deo, & non eſtis veſtri? Empti enim eſtis pretio magno. Glorificate & portate Deum in corpore veſtro.

Sabbato Ex Geneſi. Lectio prima.

cap. 38. C Nvntiatumq; eſt Thamar, quòd ſocer illius aſcẽderet in Thamnas ad tondẽdas oues. Quæ depoſitis viduitatis veſtibus, aſſumpſit theriſtrum: & mutato habitu ſedit in biuio itineris, quod ducit Thamnam: eò quòd creuiſſet Sela, & non eũ accepiſſet maritũ. Quam cùm vidiſſet Iudas, ſuſpicatus eſt eſſe meretricem: operuerat eñ vultũ ſuum, ne agnoſceretur. Ingrediensq; ad eã ait, Dimitte me, vt coëam tecum. neſciebat eñ quòd nurus ſua eſſet. Qua reſpõdente, Quid dabis mihi vt fruaris concubitu meo? dixit, Mittam tibi hœdũ de gregibus. Rurſumq; illa dicente, Patiar quod vis, ſi dederis mihi arrhabonem, donec mittas quod polliceris: ait Iudas, Quid vis tibi pro arrhabone dari? Reſpondit, Annulum tuũ, & armillam, & baculũ quem manu tenes. Ad vnum igitur coitum mulier concepit, & ſurgens abijt: depoſitoq; habitu quem ſumpſerat, induta eſt viduitatis veſtibus. Miſit autem Iudas hœdum per paſtorem ſuũ Odollamiten, vt reciperet pignus quod dederat mulieri: q cùm non inueniſſet eam, interrogauit homines loci illius, Vbi eſt mulier, quæ ſedebat in biuio? Reſpondentibus cunctis, Non fuit in loco iſto meretrix: reuerſus eſt ad Iudam, & dixit ei, Non inueni eam: ſed & homines loci illius dixerunt mihi nunquam ſediſſe ibi ſcortũ. Ait Iudas, Habeat ſibi, certè mendacij arguere nos nõ poterit: ego miſi hœdum quem promiſeram, & tu non inueniſti eam.

Ex epiſtola prima Pauli ad Corinthios. Lectio ſecunda.

De quibus autẽ ſcripſiſtis mihi, Bonum eſt homini mulierẽ non tangere. Propter fornicationem autem, vnuſquiſq; ſuam vxorem habeat, & vnaquæque ſuum virum habeat. Vxori vir debitum reddat: ſimiliter autem & vxor viro. Mulier, ſui corporis poteſtatẽ nõ habet: ſed vir. Similiter autem & vir, ſui corporis poteſtatem non habet: ſed mulier. Nolite fraudare inuicẽ: niſi fortè ex conſenſu ad tempus, vt vacetis orationi: & iterum reuertimini in idipſum, ne tentet vos ſatanas, propter incontinentiam veſtram. Hoc autem dico ſecundum indulgentiam, non ſecundum imperium. Volo autẽ omnes homines eſſe ſicut meipſum: ſed vnuſquiſq; proprium donum habet ex Deo, alius quidem ſic, alius verò ſic. Dico autem nõ nuptis & viduis: bonum eſt illis, ſi ſic permanſerint ſicut & ego. Quòd ſi non ſe continent: nubant. melius eſt eñ nubere, quàm vri. Iis autem qui matrimonio iuncti ſunt, præcipio, non ego, ſed dominus, vxorem à viro nõ diſcedere: quòd ſi diſceſſerit, manere innuptã, aut viro ſuo reconciliari. Et vir vxorem non dimittat. Nam cæteris ego dico, non dominus, Si quis frater vxorem habet infidelem, & hæc conſentit habitare cum illo: non dimittat illam. Et ſi qua mulier habet virum infidelem, & hic conſentit habitare cum illa: non dimittat virum, ſanctificatus eſt enim vir infidelis, per mulierem fidelem: & ſancti-

cap. 7. A

ficata est mulier infidelis,per virum fidelem. alioquin filij vestri immũdi essent: nunc autem sancti sunt. Quòd si infidelis discedit: discedat. nõ enim seruituti subiectus est frater aut soror in huiusmodi. in pace autẽ vocauit nos Deus. Vnde enim scis mulier, si virum saluum facies? aut vnde scis vir, si mulierem saluam facies? nisi vnicuiq; sicut diuisit dominus, vnumquenq; sicut vocauit Deus, ita ambulet, & sicut in omnibus ecclesijs doceo. Circuncisus aliquis vocatus est? non adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est? non circũcidatur. Circuncisio nihil est, & præputium nihil est: sed obseruatio mandatorum Dei. vnusquisque in qua vocatione vocatus est: in ea permaneat. Seruus vocatus es? non sit tibi curæ. sed & si potes fieri liber: magis vtere. Qui enim in dño vocatus est seruus: libertus est Domini. Similiter qui liber vocatus est, seruus est Christi. Pretio empti estis: nolite fieri serui hominum. Vnusquisq; ergo in quo vocatus est, fratres, in hoc maneat apud Deum.

Dominica.v.post Pascha, Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 38. F ECce autem post tres menses nuntiauerunt Iudæ, dicentes, Fornicata est Thamar nurus tua, & videtur vterus illius intumescere. Dixitq; Iudas, Producite eam, vt comburatur. Quæ cùm duceretur ad pœnam: misit ad socerum suum dicens, De viro cuius hæc sunt, concepi: cognosce cuius sit annulus, & armilla, & baculus. Qui agnitis muneribus, ait, Iustior me est: quia non tradidi eam Sela filio meo. Attamen vltrà non cognouit eam. Instante autẽ partu, apparuerunt gemini in vtero: atq; in ipsa effusione infantium vnus protulit manum, in qua obstetrix ligauit coccinum, dicens. Iste egredietur prior. Illo verò retrahente manũ egressus est alter: dixitq; mulier, Quare diuisa est propter te maceria? & ob hanc causam vocauit nomen eius Phares. Postea egressus est frater eius, in cuius manu erat
cap. 39. A coccinum: quem appellauit Zaram. Igitur Ioseph ductus est in Aegyptum, emitq; eum Phutiphar eunuchus Pharaonis, princeps exercitus sui, vir Aegyptius, de manu Ismahelitarum, à quibus perductus erat. Fuitq; dominus cum eo, & erat vir in cunctis prosperè agens: habitauitq; in domo domini sui, qui optimè nouerat dominum esse cum eo, & omnia quæ gereret, ab eo dirigi in manu illius. Inuenitq; Ioseph gratiam corã domino suo, & ministrabat ei: à quo præpositus omnibus gubernabat creditam sibi domum, & vniuersa quæ ei tradita fuerant: benedixitq; dominus domui Aegyptij propter Ioseph, & multiplicauit tam in ædibus quàm in agris cunctam eius substantiam. Nec quicquam aliud nouerat, nisi panem quo vescebatur.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

DE virginibus autem præceptum domini non habeo: consilium autem do, cap. 7. F
tanquàm misericordiam consequutus à domino, vt sim fidelis. Existimo enim hoc bonum esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus es vxori? noli quærere solutionem. Solutus es ab vxore? noli quærere vxorem. Si autem acceperis vxorem: non peccasti. Et si nupserit virgo: non peccauit, tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaq; dico fratres, tempus breue est: reliquum est, vt & qui habent vxores, tanquàm nõ habẽtes sint. & q flent: tanquàm nõ flentes. & q gaudent: tanquàm non gaudentes. & qui emunt: tanquàm non possidentes. & qui vtuntur hoc mundo: tanquàm non vtantur. præterit enim figura huius mundi. Volo autem vos sine solicitudine esse. Qui sine vxore est: solicitus est quæ domini sunt, quomodo placeat deo. Qui autem cum vxore est, solicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori: & diuisus est. Et mulier innupta & virgo, cogitat quæ domini sunt: vt sit sancta & corpore & spiritu. Quæ autẽ nupta est, cogitat quæ sunt mundi: quomodo placeat viro. Porrò hoc ad vtilitatem vestram dico: nõ vt laqueum vobis injciã, sed ad id quod honestum est, & quod facultatem prębeat sine impedimento domi-

num obsecrandi. Si quis autem turpem se videri existimat super virgine sua, quòd sit superadulta, & ita oportet fieri: quod vult faciat. non peccat, si nubat. Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ voluntatis, & hoc iudicauit in corde suo, seruare virginem suam: bene facit. Igitur & qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit: & qui non iungit, melius facit. Mulier alligata est legi, quãto tẽpore vir eius viuit. Quòd si dormierit vir eius: liberata est. cui autem vult nubat: tantùm in domino. Beatior autem erit, si sic permanserit secundum meum consilium. Puto autem quòd & ego spiritũ Dei habeam.

Tertia Lectio secundum Ioannem.

cap. 16. IN illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis, Amen amen dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo: dabit vobis. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

DOmini verba nunc ista tractãda sunt, Amen amen dico vobis, si quid petieritis patrẽ in nomine meo, dabit vobis. Iam dictum est in superioribus huius dominici sermonis partibus propter eos, qui nõnulla petunt à patre in Christi noĩe nec accipiunt. Non petitur in nomine saluatoris quicquid petitur contra rationem salutis. Non enim sonum literarum ac syllabarum, sed quod sonus ipse significat, & quod eo sono rectè & veraciter intelligitur, hoc accipiendus est dicere, cùm dicit, in nomine meo. Vnde qui hoc sentit de Christo, quod non est de vnico Dei filio sentiendum, non petit in eius nomine, etiam si non taceat literis ac syllabis Christum. quomodo in nomine eius petit, quẽ non cogitat cùm petit? Qui verò quòd est de illo sentiendum sentit, ipse in nomine eius petit, & accipit quod petit, si non contra salutem suam sempiternam petit. Accipit autem quando debet accipere. quædam autem non negantur: sed vt cõgruo dentur tempore, differuntur. Itaq; sane intelligendum est quod ait, Dabit' vobis: vt ea beneficia significata sciantur his verbis, quæ ad eos qui petunt, propriè pertinent. Oratio.

DEus, à quo cuncta bona procedũt largire supplicibus tuis, vt cogitemus te inspirante, quæ recta sunt, & te gubernante eadem faciamus: Per dominum nostrum.

Feria.ij.ex Genesi. Lectio prima.

ERat autem Ioseph pulchra facie, & decorus aspectu. Post multos itaque dies iniecit domina sua oculos suos in Ioseph, & ait, Dormi mecum. Qui nequaquam acquiescens operi nefario, dixit ad eam, Ecce dominus meus omnibus mihi traditis, ignorat quid habeat in domo sua: nec quicquam est quod non in mea sit potestate, vel non tradiderit mihi, præter te, quæ vxor eius es: quomodo ergo possum hoc malũ facere, & peccare in Deum? Huiuscemodi verbis per singulos dies loquebatur, & mulier molesta erat adolescenti, & ille recusabat stuprum. Accidit autem quadam die, vt intraret Ioseph domum, & operis quippiã absq; arbitris faceret: & illa, apprehensa lacinia vestimenti eius diceret, Dormi mecum. Qui relicto in manu eius pallio, fugit, & egressus est foras. Cumq; vidisset mulier vestem in manibus suis, & se esse contemptam, vocauit ad se homines domus suæ, & ait ad eos, En introduxit virum Hebræum, vt illuderet nobis: ingressus est ad me, vt coiret mecum: cumq; ego succlamassem, & audisset vocem meam, reliquit pallium quod tenebat, & fugit foras. In argumentum ergo fidei retentum pallium, ostendit marito reuertenti domum suam, & ait: Ingressus est ad me seruus Hebræus quem adduxisti, vt illuderet mihi: cumq; audisset me clamare, reliquit pallium quod tenebat, & fugit foras. His auditis dominus & nimiùm credulus verbis coniugis, iratus est valde, tradiditq; Ioseph in carcerem, vbi vincti regis custodiebantur, & erat ibi clausus. Fuit autem Dominus cum Ioseph, & misertus est illius: & dedit ei gratiam in conspectu principis carceris. Qui tradidit in manu illius vniuersos vinctos, qui in custodia tenebantur: & quicquid fiebat, sub ipso erat. Nec nouerat aliquid cunctis ei creditis: Dñs enim erat

cap. 39. B

cum illo, & omnia opera eius dirigebat.

Ex Epiſtola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio ſecunda.

cap. 8.A DE ijs autem quæ idolis immolantur, ſcimus quòd omnes ſciẽtiam habem⁹. Scientia inflat: charitas verò ædificat. Si quis autem ſe exiſtimat ſcire aliquid, nondum cognouit quemadmodum oporteat eũ ſcire. Si quis autem diligit Deum: hic cognitus eſt ab eo. De eſcis autem quæ idolis immolantur, ſcimus quia nihil eſt idolum in mundo, & quòd nullus eſt Deus niſi vnus. Nam & ſi ſunt qui dicantur dij, ſiue in cælo, ſiue in terra (ſiquidem ſunt dij multi, & domini multi) nobis tamen vnus Deus pater, ex quo omnia, & nos in illum, & vnus Dominus Ieſus Chriſtus per quem omnia, & nos per ipſum: ſed non in omnibus eſt ſcientia. Quidam autem cum conſcientia vſque nunc idoli, quaſi idolothytum manducant, & conſcientia ipſorum cùm ſit infirma, polluitur. Eſca autem nos non cõmendat Deo. Neqꝫ enim ſi manducauerimus, abundabimus: neqꝫ ſi non manducauerimus, deficiemus. Videte autem, ne fortè hæc licentia veſtra, offendiculum fiat infirmis. Si quis enim viderit eum qui habet ſciẽtiam, in idolio recumbentem, nónne cõſcientia eius, cum ſit infirma, ædificabitur ad manducandum idolothyta? Et peribit infirmus in tua cõſciẽtia frater, propter quem Chriſtus mortuus eſt? Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conſciẽtiam eorum infirmã: in Chriſtum peccatis. Quapropter ſi eſca ſcãdalizat fratrem meum: non manducabo carnẽ in æternum, ne fratrem meum ſcandalizem.

Feria tertia Ex Geneſi. Lectio prima.

cap. 40. A HIs itaqꝫ geſtis accidit vt peccarent duo eunuchi. pincerna regis Aegypti, & piſtor, domino ſuo. Iratuſqꝫ contra eos Pharao (nam alter pincernis præerat, alter piſtoribus) miſit eos in carcerem principis militum, in quo erat vinctus & Ioſeph. At cuſtos carceris tradidit eos Ioſeph, qui & miniſtrabat eis: aliquantulum temporis fluxerat, & illi in cuſtodia tenebantur. Videruntquè ambo ſomnium nocte vna, iuxta interpretationem congruam ſibi. Ad quos cùm introiſſet Ioſeph mane, & vidiſſet eos triſtes, ſciſcitatus eſt eos, dicens, Cur triſtior eſt hodie ſolito facies veſtra? Qui reſpõderunt, Somnium vidimus, & non eſt qui interpretetur nobis. Dixitqꝫ ad eos Ioſeph, Nũquid non Dei eſt interpretatio? referte mihi quid videritis. Narrauit prior, præpoſitus pincernarum ſomniũ ſuum, Videbam coram me vitem, in qua erant tres propagines, creſcere paulatim in gemmas, & poſt flores vuas matureſcere: calicemqꝫ Pharaonis in manu mea, tuli ergo vuas, & expreſsi in calicem quem tenebam, & tradidi poculum Pharaoni. Reſpondit Ioſeph, Hæc eſt interpretatio ſomnij, Tres propagines, tres adhuc dies ſunt, poſt quos recordabitur Pharao miniſterij tui, & reſtituet te in gradum priſtinũ: dabiſqꝫ ei calicem iuxta officium tuum, ſicut antè facere conſueueras. Tantũ memento mei, cùm tibi bene fuerit. & facies mecum miſericordiã: vt ſuggeras Pharaoni, vt educat me de iſto carcere: quia furtim ſublatus ſum de terra Hebræorum, & hic innocens, in lacum miſſus ſum.

Ex epiſtola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio ſecunda.

NOn ſum liber? non ſum apoſtolus? cap. 9.A nónne Chriſtum Ieſum dominum noſtrum vidi? Nónne opus meum vos eſtis in domino? Et ſi alijs non ſum apoſtolus: ſed tamen vobis ſum. nam ſignaculum apoſtolatus mei vos eſtis in domino. Mea defenſio apud eos qui me interrogant, hæc eſt, Nunquid nõ habemus poteſtatem manducandi & bibendi? Nunquid non habemus poteſtatem mulierem ſororem circunducendi, ſicut & cæteri apoſtoli, & fratres Domini, & Cephas? Aut ego ſolus & Barnabas, non habemus poteſtatẽ hoc operãdi? Quis militat ſuis ſtipendijs vnquam? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? Quis paſcit gregem: & de lacte gregis nõ manducat? Nunquid ſecundum hominem hæc dico? An & lex hæc non dicit? Scriptum eſt enim in lege Moyſi, Non alligabis os boui trituranti: Nunquid de bobus cura eſt deo?

An

An propter nos vtiq; hoc dicit? Nā propter nos scripta sunt: qm̄ debet in spe qui arat, arare: & qui triturat: in spe fructus percipiē-di. Si nos vobis spiritualia seminauimus: magnum est, si nos carnalia vestra metamus? Si alij potestatis vestræ participes sunt: quare non potius nos? Sed nō vsi sumus hac potestate: sed oīa sustinemus, ne quod offendiculum demus euāgelio Christi. Nescitis, qm̄ qui in sacrario operantur: quæ de sacrario sunt edunt? & qui altario deseruiunt, cum altario participant? Ita & dn̄s ordinauit ijs qui euangelium annuntiant, de euangelio viuere. Ego autem nullo horum vsus sum. Non aūt scripsi hæc, vt ita fiant in me. Bonum est eñ mihi magis mori, quàm vt gloriam meam quis euacuet. Nam & si euāgelizauero, non est mihi gloria. necessitas eñ mihi incūbit. væ enim mihi etiā si non euangelizauero. Si enim volens hoc ago: mercedem habeo. si autem inuitus: dispensatio mihi credita est. Quæ est ergo merces mea? Vt euangelium prædicans, sine sumptu ponam euangelium, vt non abutar potestate mea in euangelio. Nā cū liber essem ex omnibus, omnium me seruū feci: vt plures lucrifacerē.

cap. 40. C Feria .iiij. ex Genesi. Lectio prima.

VIdens pistorum magister, quòd prudenter somnium dissoluisset, ait, Et ego vidi somnium, Quòd tria canistra farinæ haberem super caput meum: & in vno canistro quod erat excelsius, portare me putabā oēs cibos qui fiunt arte pistoria, auesq; comedere ex eo. Respondit Ioseph, Hæc est interpretatio somnij, Tria canistra, tres adhuc dies sunt: post quos auferet Pharao caput tuum: ac suspendet te in cruce, & lacerabunt volucres carnes tuas. Exinde dies tertius natalitius Pharaōis erat: qui faciēs grāde conuiuium pueris suis, recordatus est inter epulas magistri pincernarum & pistorū principis. Restituitq; alterum in locū suum, vt porrigeret ei poculum: alterum suspendit in patibulo, vt coniectoris veritas probaretur. Et tamen succedentibus prosperis, prępositus pīcernarū oblitus est interpretis sui.

Ex Epi. j. Pauli ad Corin. Lect. ij.

ET factus sum Iudæis tāquàm Iudæus: vt Iudæos lucrarer. ijs q̄ sub lege sunt, cap. 9. F
quasi sub lege essem (cū ipse non essem sub lege) vt eos qui sub lege erant, lucrifacerem. ijs qui sine lege erant, tanquam sine lege essem (cùm sine lege dei non essem: sed in lege essem Christi) vt lucrifacerē eos qui sine lege erāt. Factus sum infirmis, infirmus: vt infirmos lucrifacerem. Omnibus oīa factus sum: vt oēs facerem saluos. Omnia autem facio propter euangeliū: vt particeps eius efficiar. Nescitis quòd ij qui in stadio currunt, oēs quidē currunt: sed vnus accipit brauiū? Sic currite, vt cōprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit: ab omnibus se abstinet. & illi quidē vt corruptibilē coronā accipiant: nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro, nō quasi in incertū. sic pugno, nō quasi aërem verberans: sed castigo corpus meum & in seruitutem redigo, ne cùm alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Nolo cap. 10. A
enim vos ignorare fratres, qm̄ patres nostri oēs sub nube fuerunt, & oēs mare trāsierūt, & oēs in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari. & omnes eandem escam spiritualem manducauerunt, & oēs eundem potum spiritualem biberunt. bibebant autem de spirituali, consequente eos, petra: petra autē erat Christus. sed non in pluribus eorum, beneplacitum est deo, nam prostrati sunt in deserto. Hæc autem in figura facta sunt nostri, vt non simus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt, neq; idololatræ efficiamini, sicut quidam ex ipsis: quemadmodū scriptum est, Sedit populus manducare & bibere, & surrexerūt ludere. neq; fornicemur: sicut quidā ex ipsis fornicati sunt, & ceciderunt vna die, viginti tria millia. neq; tentemus Christum: sicut quidam eorum tentauerunt, & à serpentibus perierunt. neque murmuraueritis: sicut quidam eorum murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore. Hæc autem omnia, in figura contingebant illis, scripta sunt autem ad correctionē nostram, in quos fines seculorum deuenerunt. Itaq; qui se existimat stare, videat necadat. Tentatio vos nō apprehēdat, nisi hu-

mana. fidelis aũt deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis: sed faciet etiam cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere.

Si in die Ascensionis dñi inciderit festum simplex, omittitur omnino. si autem inciderit in alijs diebus vsq; ad Pẽtecosten, fit commemora. de eo in fine Primæ antequàm dicat Pretiosa. Si verò festum duplex inciderit in die Ascen. transfertur in sequentẽ diẽ. si aũt in alijs, celebrabitur in die qua inciderit.

Festum Ascensiõis Domini duplex maius. Ad vesperas, Hymnus.

IEsu nostra redemptio,
Amor & desyderium,
Deus creator omnium,
Homo in fine temporum.
Quæ te vincit clementia,
Vt ferres nostra crimina,
Crudelem mortem patiens,
Vt nos à morte tolleres.
Inferni claustra penestrans,
Tuos captiuos redimens,
Victor triumpho nobili,
Ad dextram patris residens.
Ipsa te cogat pietas,
Vt mala nostra superes,
Parcendo, & voti compotes,
Nos tuo vultu saties.
Gloria tibi domine,
Qui scandis super sydera,
Cum patre, & sancto spiritu,
In sempiterna secula, Amen. & sic terminantur Hymni in omnibus horis vsque ad Pẽteco. exclusiuè. Aña. Ascẽdens Christus in altũ captiuã duxit captiuitatẽ: dedit dona hominibus, Halleluia. Oratio.

COncede quæsumus omnipotens deus, vt qui hodierna die vnigenitum tuum redemptorem nostrum ad cælos ascendisse credimus, ipsi quoq; mẽte in cælestibus habitemus: Per eundem dominum.

Ad Matutinum, Inuitatorium.

HAlleluia, Christũ dñm ascẽdẽtẽ in cælũ, venite adoremus, Halleluia ps. Venite. Gloria patri & filio & spiritui &c. Deinde Inuitatorium. Halleluya &c. Hymnus.

AEterne rex altissime,
Redemptor & fidelium,
Quo mors soluta deperit,
Datur triumphus gratiæ.
Scandens tribunal dexteræ,
Patris potestas omnium,
Collata Iesu cælitus,
Quæ non erat humanitus.
Vt trina rerum machina,
Cælestium, terrestrium,
Et infernorum condita,
Flectat genu iam subdita.
Hinc te precantes quæsumus,
Ignosce culpis omnibus,
Et corda sursum subleua,
Ad te superna gratia.
Vt cum repentè cœperis,
Clarere nube iudicis,
Pœnas repellas debitas,
Reddas coronas perditas.
Gloria tibi domine,
Qui scandis super sydera. &c. Antiphona.
Ascẽdit deus in iubilo: & dñs in voce tubæ, Halleluia. Ex Isaia Lectio prima.

QVis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra, iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suæ? Ego qui loquor iustitiam, & propugnator sum ad saluandum. Quare ergo rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Torcular calcaui solus, & de gentibus nõ est vir mecũ: calcaui eos in furore meo, & conculcaui eos in ira mea: & aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea, & omnia indumenta mea inquinaui. Dies enim vltionis in corde meo, annus redemptionis meæ, venit. Circunspexi, & non erat auxiliator: quæsiui, & non fuit qui adiuuaret: & saluauit mihi brachium meum, & indignatio mea ipsa auxiliata est mihi. Et conculcaui populos in furore meo, & inebriaui eos in indignatiõe mea, & detraxi in terram virtutem eorum. Miserationum domini recordabor, laudem dñi super omnibus quæ reddidit nobis dñs, & super multitudinem bonorũ domui Israel, quæ largitus est eis secundum indulgentiam

cap. 63. A

suam & secundum multitudinem misericordiarum suarum. Et dixit, Veruntamen populus meus est filij non negantes: & factus est eis saluator. In omni tribulatione eorum non est tribulatus, & angelus faciei eius saluauit eos: in dilectione sua: & indulgentia sua ipse redemit eos, & portauit eos, & eleuauit eos cunctis diebus seculi.

Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

cap. 9. D PRopter quod charissimi mihi, fugite ab idolorum cultura. Vt prudentibus loquor, vos ipsi iudicate quod dico. Calix benedictiōis cui benedicimus, nōnne communicatio sanguinis Christi est? & panis quem frāgimus, nōnne participatio corporis dñi est? Qm̄ vnus panis, & vnum corpus multi sumus. omnes quidem de vno pane, & de vno calice participamus. Videte Israël secundū carnem: Nōnne qui edunt hostias, participes sunt altaris? q̄d ergo? dico quòd idolis immolatum, sit aliquid? aut quòd idolum sit aliquid? Sed quòd quæ immolāt gētes: dæmonijs immolant, & non deo. Nolo aūt vos socios fieri dæmoniorum. Nō potestis calicem dñi bibere, & calicem dæmoniorum: non potestis mensæ dñi participes esse, & mensę dæmoniorum. An æmulamur dominum? Nūquid fortiores illo sumus? Oīa mihi licent, sed nō omnia expediunt. omnia mihi licent, sed nō omnia ædificant. Nemo quod suum est quærat: sed quod alterius. Omne quod in macello venit, manducate: nihil interrogantes propter conscientiam. Dñi enim est terra, & plenitudo eius. Si quis vocat vos infidelium ad cœnā, & vultis ire: omne quod vobis apponitur manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit, Hoc immolatum est idolis: nolite manducare, propter illum qui indicauit, & propter conscientiam: conscientiam autem dico, nō tuam, sed alterius. Vt quid enim libertas mea iudicatur ab alia conscientia? Si ego cum gratia participo: quid blasphemor pro eo quod gratias ago? Siue ergo mādųcatis, siue bibitis: vel aliud quid facitis: omnia in gloriam dei facite. Sine offensione estote Iudæis & Gentibus, & ecclesiæ dei: sicut & ego per omnia omnibus placeo, non quærens quod mihi vtile est, sed quod multis: vt salui fiant.

Secundum Marcum. Lect. iij.

cap. 16. IN illo tempore: Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus: & exprobrauit incredulitatem illorum & duritiā cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse à mortuis, non crediderunt. Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij papæ.

QVòd resurrectionem dñicam discipuli tardè crediderunt, non tam illorum infirmitas quàm nostra nostra (vt ita dicam) futura firmitas fuit. Ipsa namq; resurrectio illis dubitantibus, per multa argumenta monstrata est: quæ dum nos legentes agnoscim⁹, quid aliud quàm de illorum dubitatione solidamur? Minus enim mihi Maria Magdalene præstitit, quæ citius credidit, quàm Thomas, qui diu dubitauit. Ille etenim dubitando vulnerum cicatrices tetigit, & de nostro pectore dubietatis vulnus amputauit. Ad insinuādam quoq; veritatem dominicæ resurrectionis, notādum nobis quod Lucas refert dicens, Conuescens præcepit eis ab Ierosolymis ne discederent. & post pauca. Videntibus illis eleuatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Notate verba, signate mysteria, Conuescens eleuatus est. Comedit & ascendit: vt videlicet per effectum comestionis veritas patesceret carnis. Marcus verò prius quàm cælos dominus ascenderet, eum de cordis atq; infidelitatis duritia increpasse discipulos memorat. Qua in re quid considerandum est, nisi quòd idcirco dominus tunc discipulos increpauit, cùm corporaliter reliquit: vt verba quæ recedens diceret in corde audientium arctius impressa remanerent. Increpata igitur eorum duritia, quid admonendo dicat audiamus. Euntes in mundum vniuersum prædicate euangelium omni creaturæ. Nunquid fratres mei sanctum euangelium vel insensatis reb⁹ vt brutis animalibus fuerat prædicandum: vt de eo discipulis dicatur, prædicate euangeliū omni creaturæ? Sed omnis creaturæ noīe

signatur homo. Ad Laudes, Aña, Viri Galilæi quid aspicitis in cælũ? hic Iesus qui assumptus est à vobis in cælũ, sic veniet, Halleluia. Oratio. Concede quæsumus. &c. Ad vespe. Hymnus. esu nostra redemptio. &c. aña. O rex gloriæ domine virtutum: qui triumphator hodie sup omnes cælos ascendisti, ne derelinquas nos orphanos, sed mitte ꝓmissum patris in nos spiritum veritatis, Halleluia.

Notandũ ꝙ Inuitatorium, Hymni, Antiphonæ, & Orō huius diei dicuntur in oibus diebus vsqꝫ ad Pentecostē, quãdo nō occurrit festũ duplex. Fer. vj. Ex Genesi. Lect. j.

cap. 41. A POst duos annos vidit Pharao somniũ. Putabat se stare super fluuium, de quo ascendebant septem boues pulchræ & crassæ nimis, & pascebantur in locis palustribus. Aliæ quoqꝫ septem emergebant de flumine, fœdæ, confectæqꝫ macie: & pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus, deuorauerũtqꝫ eas, quarum mira species & habitudo corporum erat. Expgefactus Pharao, rursum dormiuit, & vidit alterum somnium, Septem spicæ pullulabant in culmo vno, plenæ atqꝫ formosæ: aliæ quoque totidē spicæ tenues, & percussæ vredine oriebãtur, deuorantes omnem priorum pulchritudinem. Euigilans Pharao post quietem, & facto mane, pauore perterrit⁹, misit ad omnes coniectores Aegypti, cunctosqꝫ sapientes & accersitis narrauit somnium, nec erat qui interpretaretur. Tunc demum reminiscens pincernarum magister, ait, Confiteor peccatum meũ: Iratus rex seruis suis, me & magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum: vbi vna nocte vterqꝫ vidimus somnium, præsagium futurorum. Erat ibi puer Hebræus, eiusdem ducis militum famulus: cui narrantes somnia, audiuimus quicquid postea rei probauit euentus. ego enim redditus sum officio meo: & ille suspensus est in cruce. Protinus ad regis imperium eductum de carcere Ioseph totonderunt: ac veste mutata obtulerunt ei. Cui ille ait, Vidi somnia, nec est qui edisserat: quę audiui te sapientissime conijcere. Respondit Ioseph, Absqꝫ me de⁹ respōdebit prospera Pharaōi.

Ex Epistola Pauli ad Corinthios. Lectio. ij.

IMitatores mei estote, sicut & ego Christi. Laudo autē vos fratres, quòd per oĩa cap. 11.
mei memores estis: & sicut tradidi vobis, A
præcepta mea tenetis. Volo autem vos scire quòd omnis viri caput, Christus est: caput autē mulieris, vir: caput verò Christi, deus. Omnis vir orans, aut prophetans velato capite, deturpat caput suum. Omnis autē mulier orans aut prophetans, nō velato capite, deturpat caput suũ. vnum enim est, ac si decaluetur. Nã & si nō velatur mulier, tōdeatur. Si verò turpe est mulieri tonderi aut decaluari, velet caput suum. Vir quidem non debet velare caput suum: qm̃ imago & gloria dei est, mulier aũt gloria viri est. Non enĩ vir ex muliere est: sed mulier ex viro. Etenĩ non est creatus vir propter mulierē: sed mulier propter virum. Ideo debet mulier velamen habere supra caput suũ, & propter angelos. Veruntamen neqꝫ vir sine muliere: neqꝫ mulier sine viro, in dño. Nã sicut mulier de viro, ita & vir per mulierem. Omnia autem ex deo. Vos ipsi iudicate: decet mulierem nō velatam orare Deũ? Nec ipsa natura docet vos, quòd vir quidē si comam nutriat, ignominia est illi: mulier verò, si comam nutriat, gloria est illi: qm̃ capilli pro velamine ei dati sunt. Si quis autem videtur contentiosus esse: nos talem cōsuetudinem non habemus, neqꝫ ecclesia dei. Hoc autem præcipio, nō laudans, quòd nō in melius, sed in deterius cōuenitis. Primùm quidem conuenientibus vobis in ecclesiam, audio scissuras esse inter vos, & ex parte credo. Nam oportet & hæreses esse: vt & qui probati sunt, manifesti fiant in vobis. Conuenientibus ergo vobis in vnum, iam non est dominicam cœnam manducare. Vnusquisqꝫ enim suam cœnam præsumit ad manducandum. Et alius quidem esurit: alius autem ebrius est. Nunquid domos non habetis ad manducandum & bibendum? aut ecclesiam dei contemnitis: & confunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo vos? In hoc non laudo.

Sermo sancti Leonis Papæ. Lectio.iij.

POst beatã & gloriosam dñi nostri Iesu Christi resurrectionem qua verum dei templum Iudaica impietate resolutũ diuina triduo potentia suscitauit, quadragenarius hodie dilectissimi sanctorum dierum expletus est numerus, sacratissima ordinatiõe dispositus, & ad vtilitatem nostræ eruditionis impensus. Vt dum à Dño in hoc spatio mora præsentiæ corporalis extenditur, fides resurrectionis documentis necessarijs muniretur. Mors enim Christi multorum discipulorum corda turbauerat: & de supplicio crucis, de emissione spiritus, de exanimati corporis sepultura, grauatis mœstitudine mentibus, quidã diffidentiæ torpor obrepserat. Nam cũ sanctæ mulieres (sicut euangelica nobis patefecit historia) reuolutũ à monumento lapidem sepulchrũq; corpore vacuum, & viuentis dñi testes angelos nuntiarent, verba earũ apostolis alijsq; discipulis, deliramentis similia videbantur.

Sabbato, Ex Genesi Lectio.j.

cap. 41. C NArrauit ergo Pharao quod viderat: Putabam me stare super ripam fluminis, & septem boues de amne conscendere, pulchras nimis, & obesis carnibus: quæ in pastu paludis vireta carpebant. & ecce, has sequebantur aliæ septem boues, intantũ deformes & macilentæ, vt nunquã tales in terra Aegypti viderim. quæ deuoratis, & consumptis prioribus, nullum saturitatis dedere vestigiũ, sed simili macie, & squallore torpebant. Euigilans, rursus sopore depressus, vidi somnium, Septẽ spicæ pullulabant in culmo vno plenæ atq; pulcherrimæ. aliæ quoq; septem tenues & percussæ vredine, oriebantur è stipula: quæ priorum pulchritudinem deuorauerũt. Narraui cõiectoribus somniorum, & nemo est qui edisserat. Respondit Ioseph, Somnium regis vnum est: quæ facturus est Deus ostendit Pharaoni, septem boues pulchræ, & septem spicæ plenæ, septẽ vbertatis anni sunt, eandemq; vim somnij comprehendunt. Septẽ quoq; boues tenues atq; macilentæ, quæ ascenderunt post eas, & vento vrente percussæ; septem anni venturæ sunt famis. Qui hoc ordine complebũtur, Ecce, septem anni venĩet fertilitatis magnæ in vniuersa terra Aegypti: quos sequẽtur septem anni alij tantæ sterilitatis, vt obliuioni tradatur cuncta retrò abundantia: cõsumptura est enĩ fames omnem terram, & vbertatis magnitudinem perditura est inopiæ magnitudo. Quod autem vidisti secundò, ad eandem rem pertinens somnium: firmitatis indicium est: eò quòd fiat sermo dei, & velocius impleatur.

Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

EGo enim accepi à dño quod & tradidi vobis, qm̃ dñs Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem: & gratias agẽs fregit, & dixit, Accipite, & mãducate, hoc est corpus meũ, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem, postquàm cœnauit, dicens, Hic calix, nouum testamentũ est in meo sanguine. hoc facite, quotiescunq; biberitis, in meam commemorationem. Quotiescũque enim manducabitis panem hunc, & calicẽ bibetis mortem domini annuntiabitis, donec veniat. Itaq; quicunq; manducauerit panem hunc, & biberit calicem domini indignè: reus erit corporis & sanguinis dñi. Probet autẽ seipsum homo: & sic de pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Dñi. Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles: & dormiunt multi. Quòd si nosmetipsos dijudicaremus, non vtiq; iudicaremur. Dum iudicamur autem, à dño corripimur, vt nõ cum hoc mũdo damnemur. Itaq; fratres mei, cùm cõuenitis ad manducandum, inuicem expectate. Si quis esurit domi manducet: vt non in iudicium conueniatis. Cætera autẽ, cũ venero, disponam. De spiritualibus autem nolo vos ignorare fratres. Scitis autem qm̃ cùm gentes essetis, ad simulacra muta prout ducebamini euntes. Ideo notum vobis facio, quòd nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Iesu. Et nemo potest dicere dñs Iesus: nisi in spiritu sancto. Diuisiones verò gratiarũ

(marginal: cap. 11. E — cap. 12. A)

sunt: idem autem spiritus. Et diuisiones ministrationum sunt: idem aũt dñs. Et diuisiones operationum sunt. idem verò Deus, qui operatur oĩa in omnibus. Vnicuiq; autem datur manifestatio spiritus ad vtilitatẽ. Alij quidem per spiritum datur sermo sapientiæ, alij autem sermo scientię, secundum eundem spiritũ, alteri fides, in eodem spiritu, alij gratia sanitatũ, in vno spiritu, alij operatio virtutum, alij prophetia, alij discretio spirituũ, alij genera linguarum, alij interpretatio sermonum. Hæc autem oĩa operatur vnus atq; idem spiritus, diuidens singulis prout vult.

Ex sermone sancti Leonis Papæ. Lect.iij.

QVam vtiq; hæsitationem humana infirmitate nutantem nequaquam permisisset spirit⁹ veritatis prædicatorum suorũ inesse pectoribus: nisi illa trepida solicitudo & curiosa cunctatio, nostræ fidei fundamenta iecissent. Nostris igitur perturbationibus, nostris periculis in apostolis consulebatur. Nos in illis viris contra calumnias impiorum, & contra terrenæ argumenta sapientiæ docebamur. Nos illorum instruxit aspectus, nos erudiuit auditus, nos confirmauit attactus. Gratias igitur agamus diuinæ dispensationi, & sanctorum patrum necessariæ tarditati: Dubitatum est ab illis: ne dubitaretur à nobis. Non ergo hi dies, dilectissimi, qui inter resurrectionem Domini ascensionemq; fluxerunt, otioso transiere decursu, sed magna in eis confirmata sacramenta, magna sunt reuelata mysteria. In his metus diræ mortis aufertur: & non solùm animæ, sed etiam carnis immortalitas declaratur. In his per insufflationem domini infunditur apostolis spiritus sanctus, & beato apostolo Petro, supra cæteros post regni claues ouilis dominici cura mãdatur. In his diebus duobus discipulis tertius in via dominus iungitur comes: & ad omnem nostræ ambiguitatis caliginem detergendam pauẽtium ac trepidantium tarditas increpatur.

Dominica .vj. & infra octauã Ascensionis.

cap, Ex Genesi. Lectio prima.

41. NVnc ergo prouideat rex virum sapiẽtem, & industrium, &

D præficiat eum terræ Aegypti. Qui constituat præpositos per cunctas regiones: & quintã partem fructuum per septem annos fertilitatis, qui iam nunc futuri sunt, congreget in horrea: & omne frumẽtum sub Pharaonis potestate cõdatur seruetur q; in vrbibus. Et præparetur futuræ septem annorum fami, quæ oppressura est Aegyptum, & non consumetur terra inopia. Placuit Pharaoni concilium & cunctis ministris eius: loquutusq; est ad eos, Nũ inuenire poterimus talem virum, qui spiritu dei plenus sit? Dixit ergo ad Ioseph, Quia ostendit tibi deus omnia quę loquutus es, nũquid sapientiorem & similem tui inuenire potero? Tu eris super domum meam, & ad tui oris imperium cunctus populus obediet: vno tantùm regni solio te præcedam. Dixitq; rursum Pharao ad Ioseph, Ecce cõstitui te super vniuersam terram Aegypti. Tulitq; annulum de manu sua, & dedit eum in manu eius: vestiuitque eum stola byssina, & collo torquem auream circũposuit. Fecitq; eum ascendere super currum suum secundũ, clamante præcone, vt oẽs coram eo genu flecterent, & præpositum esse scirent vniuersæ terræ Aegypti. Dixit quoq; Rex Aegypti ad Ioseph, Ego sum Pharao: absq; tuo imperio non mouebit quisquam manum aut pedẽ in omni terra Aegypti. Vertitq; nomẽ eius, & vocauit eum lingua Aegyptiaca, Saluatorem mũdi. Deditq; illi vxorem Aseneth filiam Phutipharis sacerdotis Heliopoleos.

Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda.

SIcut enim corpus vnum est, & membra habet multa, oĩa aũt membra corporis cum sint multa, vnum tamẽ corpus sunt: ita & Christus. Etenim in vno spiritu omnes nos in vnum corpus baptizati sumus, siue Iudæi, siue Gentiles, siue serui, siue liberi: & oẽs in vno spiritu potati sumus. Nam & corpus non est vnum membrum, sed multa. Si dixerit pes, Quoniam non sum manus, non sum de corpore: num ideo non est de corpore? Et si dixerit auris, Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: nũ ideo non est de corpore? Si totum corpus oculus: vbi au- cap. 12. B

ditus? Si totum auditus: vbi odoratus? Nunc autem posuit deus mēbra vnumquodq; eorū in corpore sicut voluit. Quòd si essent oīa vnum membrū, vbi corpus? Nunc aūt multa quidem membra: vnum aūt corpus. Non potest autem oculus dicere manui, Opera tua non indigeo. aut iterum caput pedibus, Non estis mihi necessarij, sed multo magis quæ videntur membra corporis infirmiora esse, necessaria sunt. & quæ putamus ignobiliora membra esse corporis, his honorem abundantiorem circundamus. & quæ inhonesta sunt nostra, abundantiorem honestatē habent. Honesta aūt nostra, nullius egent: sed Deus tēperauit corpus, ei cui deerat abūdantiorem tribuendo honorē: vt non sit schisma in corpore, sed in idipsum pro inuicem solicita sint membra. Et si quid patitur vnū membrum, compatiuntur omnia membra: siue gloriatur vnum membrum, congaudēt omnia membra. Vos autē estis corpus Christi, & membra de membro. Et quosdam quidem posuit deus in ecclesia, primùm apostolos, secundò prophetas, tertiò doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarū, interpretatiōes sermonū. Nunquid omnes apostoli? nunquid omnes prophetæ? nunquid omnes doctores? nunquid omnes virtutes? nunquid omnes gratiam habent curationum? nunquid omnes linguis loquūtur? nunquid oēs interpretantur? Aemulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

Secundum Ioannem. Lectio.iij.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Cùm venerit paracletus quem ego
cap. 15. mittam vobis à patre spiritū veritatis qui à patre procedit: ille testimonium perhibebit de me: & vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

DOminus Iesus in sermone quem loquutus est discipulis suis post cœnam, proximus passioni, tanq; iturus & relicturus eos præsentia corporali, cū omnibus aūt suis vsq; ad consummationem seculi futurus præsentia spirituali, exhortat' est eos, ad perferēdas persequutiones impiorum, quos mūdi nomine nuncupauit: ex quo tamen mundo etiam ipsos discipulos elegisse se dixerat: vt sciret se gratia dei esse qđ sunt, suis aūt vitijs fuisse, qđ fuerant. Deinde persecutores & suos & ipsorū, Iudæos euidenter expressit: vt omnino appareret etiā ipsos mundi dānabilis appellatiōe cōclusos, qui persequuntur sanctos. Cumq; de illis diceret, qđ ignoraret eum à quo missus est: & tamē odissent & filiū, & patrē: hoc est & eū qui missus est, & à quo missus est. De quibus omnibus in alijs sermonib' iā disseruimus: ad hoc ꝑuenit vbi ait, Vt impleat sermo q in lege eorū scriptꝰ est: quia odio habuerunt me gratis. Orō.

OMnipotens sempiterne Deus fac nos tibi semper & deuotā gerere voluntatē, et maiestati tuę sincero corde seruire. Per.

Feria.ij. Ex Genesi. Lectio.j.

EGressus est itaq; Ioseph ad terrā Aegy- cap. 14.
pti (triginta autē annorū erat quādo ste- F
tit in cōspectu regis Pharaonis) & circuniuit omnes regiones Aegypti. Venitq; fertilitas septem annorum: & in manipulos redactæ segetes cōgregatæ sunt in horrea Aegypti. Omnis etiam frugum abundantia in singulis vrbibus condita est. Tantaq; fuit abundantia tritici, vt arenæ maris coæquaretur, & copia mensuram excederet. Nati sunt autem Ioseph filij duo antequàm veniret fames: quos peperit ei Aseneth filia Phutipharis sacerdotis Heliopoleos. Vocauitq; nomen primogeniti, Manasses, dicens, Obliuisci me fecit Deus omniū laborum meorum, & domus patris mei. Nomen quoque secundi appellauit Ephraim, dicens, Crescere me fecit Deus in terra paupertatis meæ. Igitur transactis septem vbertatis annis, qui fuerant in Aegypto, cœperunt venire septem anni inopiæ, quos prędixerat Ioseph: & in vniuerso orbe fames præualuit, in cuncta autē terra Aegypti erat panis. Qua esuriente clamauit populus ad Pharaonem alimenta petens. Quibus ille respondit. Ite ad Ioseph: & quicquid ipse vobis dixerit, facite. Crescebat autem quotidie fames in

omni terra: aperuitq̧ Ioseph vniuersa horrea,& vendebat Aegyptijs: nam & illos oppresserat Fames. Omnesque ꝓuinciæ veniebant in Aegyptum,vt emerent escas,& malum inopiæ temperarent.

Ex Epistola .j. Pauli ad Corin. Lect.ij.

SI linguis hominum loquar & angelorũ, charitatem aũt non habeam: factus sum velut æs sonans,aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, & nouerim mysteria oĩa,& omnem sciẽtiã,& si habuero omnem fidẽ ita vt mõtes transferã,charitatẽ aũt nõ habuero: nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum oẽs facultates meas,& si tradidero corpus meum ita vt ardeã,charitatem aũt non habuero: nihil mihi prodest. Charitas patiens est, benigna est. Charitas non æmulatur,non agit perperã,non inflatur,non est ambitiosa,non quærit quæ sua sunt,nõ irritatur,nõ cogitat malũ: non gaudet super iniquitate,congaudet aũt veritati: oĩa suffert,omnia credit,oĩa sperat,omnia sustinet. Charitas nunq̃ excidit: siue ꝓphetiæ euacuabuntur, siue linguæ cessabunt, siue scientia destruetur. Ex parte eñ cognoscimus,& ex parte prophetamus. Cùm aũt venerit quod perfectũ est,euacuabitur qđ ex parte est. Cùm essem paruulus,loquebar vt paruulus,sapiebam vt paruulus,cogitabã vt paruulus. Quando autẽ factus sum vir,euacuaui quæ erant paruuli. Videmus nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tũc autem cognoscam,sicut & cognitus sum. Nunc aũt manẽt,fides,spes,charitas,tria hæc: maior autem horum est charitas. Sectamini charitatẽ, æmulamini spiritualia: magis autem vt pro-
cap. 14. phetetis. Qui eñ loquit̃ lingua,non hominibus loquitur,sed deo: nemo enim audit: spiritu autem loquitur mysteria. nã qui prophetat,hominibus loquitur ad ædificationem,& exhortationem,& cõsolationem. Qui loquitur lingua,semetipsum ædificat: qui autẽ prophetat,ecclesiã ædificat. Volo autem omnes vos loqui linguis: magis autem prophetare. Nam maior est qui prophetat,quàm qui loquitur linguis: nisi interpretetur,vt ecclesia ædificationem accipiat.

Ex sermone sancti Leonis Papæ. Lect.iij.

PEr omne tempus,dilectissimi, quod inter resurrectionem & ascensionem domini exactum est,hoc prouidentia Dei curauit,hoc docuit,hoc suorum & oculis insinuauit,& cordibus,vt dominus Iesus verè agnosceretur resuscitatus,qui verè erat natus,& passus,& mortuus. Vnde beatissimi apostoli,omnesq̧ discipuli,q & de exitu crucis fuerant trepidi,& de fide resurrectionis ambigui,ita sunt in veritate perspicua roborati, vt dño in cælorũ eunte sublimia,non solùm nulla afficerẽtur tristitia,sed etiã magno gaudio replerẽtur. Et reuera magna erat,& ineffabilis causa gaudendi, cùm in conspectu sanctæ multitudinis super oĩm creaturarũ cælestium dignitatẽ humani generis naturam cõscenderet supergressura angelicos ordines, & vltra archangelorum altitudines eleuanda,nec vllis sublimitatibus modum suæ prouectiõis habitura: nisi æterni patris recepta concessu illius gloriæ sociaretur in throno, cuius natura copulabatur in filio. Quia igitur Christi ascensio nostra est prouectio,& quò processit gloria capitis,eò spes vocatur & corporis,dignis,dilectissimi,exultem⁹ gaudijs,& pia gratiarũ actione lætemur. Hodie eñ non solũ paradisi possessores firmati sumus,sed etiã cęlorum in Christo superna penetrauimus, amplior a adepti per ineffabilẽ Christi gratiam,quam per diaboli amiseramus inuidiam.

Feria.iij. Ex Genesi. Lectio.j.

AVdiens aũt Iacob quòd alimenta venderentur in Aegypto,dixit filijs suis, cap. 42. A
Quare negligitis? audiui quòd triticum venundetur in Aegypto: descendite,& emite nobis necessaria,vt possimus viuere,& non cõsumamur inopia. Descendẽtes igitur fratres Ioseph,decem,vt emerent frumenta in Aegypto,Beniamin domi retento à Iacob, qui dixerat fratribus eius,Ne fortè in itinere quicquam patiatur mali: ingressi sunt terrã Aegypti cum alijs qui pergebant ad emendum. erat aũt fames in terra Chanaan. Et Ioseph erat princeps in terra Aegypti,atq̧ ad

eius nutum frumenta populis vendebantur. Cumq́ adorassent eũ fratres sui, & agnouisset eos, quasi ad alienos, durius loquebatur, interrogans eos, vnde venistis? Qui responderunt, De terra Chanaã, vt emamus victui necessaria. Et tamẽ fratres ipse cognoscens, nõ est agnitus ab eis. Recordatusq́ somniorum, quæ aliquãdo viderat, ait ad eos, Exploratores estis: vt videatis infirmiora terræ venistis. Qui dixerunt, Non est ita dñe, sed serui tui venerunt, vt emerẽt cibos. Omnes filij vnius viri sumus: pacifici venimus, nec quicquã famuli tui machinantur mali. Quibus ille respondit, Aliter est: immunita terræ huiꝰ consyderare venistis.

Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

cap. 14. B NVnc autem fratres, si venero ad vos linguis loquens, quid vobis prodero, nisi vobis loquar aut in reuelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in doctrina? Tamen quæ sine anima sunt vocem dantia, siue tibia siue cithara: nisi distinctionem soni tuũ dederint, quomodo scietur id quod canitur, aut quod citharizatur? Etenim si incertam vocem det tuba: quis parabit se ad bellum? Ita & vos per linguam, nisi manifestum sermonẽ dederitis: quomodo scietur id quod dicitur? Eritis enim in aëra loquentes. Tã multa, vt puta, genera linguarum sunt in hoc mundo: & nihil sine voce est. Si ergo nesciero virtutẽ vocis, ero ei cui loquar barbarus: & qui loquitur, mihi barbarus. Sic & vos, qm̃ æmulatores estis spirituum: ad ædificationem ecclesiæ quærite vt abundetis. Et ideo qui loquitur lingua, oret vt interpretetur. Nam si orem lingua, spiritus meus orat: mẽs aũt mea sine fructu est. Quid ergo est? Orabo spũ, orabo & mẽte: psallam spiritu, psallam & mẽte. Cæterùm si benedixeris spiritu: qui supplet locum idiotæ, quomodo dicet Amen super tuam benedictionẽ? quoniam quid dicas, nescit. nam tu quidem bene gratias agis, sed alter non ædificatur. Gratias ago Deo meo, quòd omnium vestrũ linguis loquor. Sed in ecclesia volo quinq́ verba sensu meo loqui, vt & alios instruã: quàm decem millia verborum, in lingua. Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitia paruuli estote. sensibus autem perfecti estote. In lege enim scriptum est, Quoniam in alijs linguis & labijs alijs loquar populo huic: & nec sic exaudient me, dicit dominus. Itaq́ linguæ, in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus: prophetiæ autem, non infidelibus, sed fidelibus. Si ergo conueniat vniuersa ecclesia in vnum, & omnes linguis loquantur, intrent autem idiotæ aut infideles: nónne dicent quòd insanitis? Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis vel idiota: conuincitur ab omnibus, dijudicatur ab omnibus. occulta enim cordis eius manifesta fiunt: & ita cadens in faciem adorabit Deum, pronuntians quòd verè Deus in vobis sit.

Sermo sancti Augustini episcopi. Lect.iij.

SAluator noster, dilectissimi fratres, ascendit in cælum: non ergo turbemur in terra. Ibi sit mens: & hic erit requies. Ascendamus cum Christo interim corde, vt cùm dies promissus aduenerit, sequamur & corpore. Scire tamen debemus fratres: quia cum Christo non ascendit superbia, nõ auaritia, non luxuria, nullum vitium nostrum ascendit cum medico nostro. Et ideo si post medicum desideramus ascendere, debemus vitia & peccata deponere. Omnia enim quasi quibusdam compedibus nos premunt: & peccatorum nos retibus ligare contendũt. Et ideo cum dei adiutorio, secundum quod ait psalmista, disrumpamus vincula eorum: vt securè possimus dicere domino, Disrupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis. Resurrectio Domini, spes nostra est. Ascensio Domini, glorificatio nostra est. Ascensionis hodie solennia celebramus. Si ergo rectè, si fideliter, si sanctè, si piè ascensionem Domini celebramus, ascendamus cum illo, & sursum corda habeamus. Ascendẽtes autem non extollamur: nec de nostris quasi de proprijs meritis præsumamus. Sursum enim corda habeamus, sed ad dominum. Sursum enim cor nõ ad dñm superbia vocatur. Sursum autẽ cor ad dñm refugium vocatur. Vi-

dete fratres magnum miraculum. Altus est Deus. Humilias te, & descendit ad te. Erigis te, & fugit à te. Quare hoc? Quia excelsus est, & humilia respicit: & alta à longe cognoscit.

Feria.iiij.ex Genesi. Lectio.j.

cap. 42. C A T illi dixerunt, Duodecim, inquiunt, serui tui fratres sumus, filij viri vnius in terra Chanaã: minimus cum patre nostro est, alius non est super. Hoc est, ait, quod loquutus sum, Exploratores estis: iã nunc experimentum vestri capiã: per salutẽ Pharaonis non egrediemini hinc, donec veniat frater vester minimus. Mittite ex vobis vnum, & adducat eũ: vos autẽ eritis in vinculis, donec probentur quæ dixistis vtrum vera, an falsa sint: alioquin per salutẽ Pharaonis exploratores estis. Tradidit ergo illos custodiæ tribus diebus. Die aũt tertio eductis de carcere, ait, Facite quæ dixi, & viuetis: deum eñ timeo. Si pacifici estis, frater vester vnus ligetur in carcere: vos autẽ abite, & ferte frumenta quæ emistis, in domos vestras: & fratrem vestrũ minimũ ad me adducite, vt possim vestros probare sermones, & non moriamini. Fecerunt vt dixerat, & loquuti sunt adinuicem, Meritò hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum, videntes angustias animæ illius dum deprecaretur nos, & non audiuimus: idcirco venit super nos ista tribulatio. E quibus vnus, Ruben, ait, Nunquid non dixi vobis, Nolite peccare in puerum: & non audistis me? en sanguis eius exquiritur. Nesciebant aũt quòd intelligeret Ioseph: eò quòd per interpretẽ loqueretur ad eos. Auertitq; se parumper, & fleuit: & reuersus loquutus est ad eos. Tollensq; Simeon, & ligans, illis præsentibus, iussit ministris vt implerẽt eorũ saccos tritico, & reponerẽt pecunias singulorũ in sacculis suis, datis suprà cibarijs in via: qui fecerunt ita.

Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

cap. 14. E Q Vid ergo est fratres? Cũ conuenitis, vnusquisq; vestrũ psalmum habet, doctrinam habet, apocalypsin habet, linguam habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem fiant. Siue lingua quis loquitur: secundum duos, aut vt multum tres, & per partes & vnus interpretetꝰ. Si autẽ nõ fuerit interpres: taceat in ecclesia, sibi aũt loquatur & Deo. Prophetæ aũt duo aut tres dicant, & cæteri dijudicent. Quòd si alij reuelatum fuerit sedẽti: prior taceat. Potestis enim oẽs per singulos prophetare: vt omnes discant, & oẽs exhortentur. & spiritus prophetarũ, prophetis subiecti sunt. Nõ enim est dissensiõis deus, sed pacis: sicut & in omnibus ecclesijs sanctorũ doceo. Mulieres in ecclesijs taceant. non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse: sicut & lex dicit. Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est eñ mulieri, loqui in ecclesia. An à vobis verbum dei processit? aut in vos solos peruenit? Si quis videtur propheta esse, aut spiritualis, cognoscat, quæ scribo vobis, quòd dñi sunt mandata. Si quis aũt ignorat, ignorabitur. Itaq; fratres æmulamini ꝓphetare: & loqui linguis, nolite prohibere. Oĩa autem honestè & secundũ ordinem fiant in vobis. Notum autem vobis facio fratres euã cap.
gelium, quod prædicaui vobis, quod & ac- 15.
cepistis, in quo & statis, per quod & salua- A.
mini, qua ratiõe prædicauerim vobis si tenetis, nisi frustra credidistis. Tradidi eñ vobis in primis qđ & accepi: quòd Christus mortuus est pro peccatis nostris secũdum scripturas. & quia sepultus est, & quia resurrexit tertia die, secundum scripturas: & quia visus est Cephæ: & post hoc vndecim. Deinde visus est plus quàm quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent vsq; adhuc, quidam autem dormierunt. Deinde visus est Iacòbo, deinde apostolis omnibus. Nouissimè autem omnium tãquam abortiuo, visus est & mihi. Ego enim sum minimus apostolorum: qui non sum dignus vocari apostolus, quoniam persequutus sum ecclesiam dei. Gratia autem Dei sum id quod sum: & gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboraui, non ego aũt, sed gratia dei mecum. Siue eñ ego: siue illi: sic prædicauimus, & sic credidistis.

Sermo sancti Augustini epi. Lect.iij.

ASceſionis Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctus dies & ſolennis hodie illuxit: exultemus & lætemur in ea: Chriſtus deſcēdit, inferna patuerunt. Chriſtus aſcendit, ſuperna claruerunt. Chriſtus in ligno pependit, inſultēt furentes. Chriſtus in ſepulchro, mentiantur cuſtodes. Chriſtus in inferno, viſitentur quieſcentes. Chriſtus in cælo, credant oēs Gentes. Ipſe ergo debet eſſe author noſtri ſermonis, qui eſt largitor noſtræ ſalutis. Non de alio aliquo loquimur vobis, niſi de illo qui modò ex euangelio loquebatur omnibus nobis. Et aſcēſurus ad patrem dicebat diſcipulis ſuis, Hæc loquutus ſum vobis, cùm adhuc eſſem vobiſcum. Paraclitus aūt ſpiritus veritatis, quē mittet pater in nomine meo, ille vos docebit oīa: & cōmonebit vos oīa quæ dixi. Non turbetur cor veſtrum neq; formidet. Audiſtis quia ego dixi vobis, vado ad patrem meum, quia pater maior me eſt.

Feria .v. ex Geneſi. Lectio prima.

cap. 42. E AT illi portantes frumēta in aſinis ſuis, profecti ſunt. Apertoq; vnus ſacco vt daret iumento pabulum in diuerſorio, contemplatus pecuniam in ore ſacculi, dixit fratribus ſuis, Reddita eſt mihi pecunia mea, en habetur in ſacco. Et obſtupefacti, turbatiq; mutuò, dixerūt, Quidnam eſt hoc quod fecit nobis deus? Veneruntque ad Iacob patrem ſuum in terra Chanaan: & narrauerūt ei omnia quæ accidiſſent ſibi, dicētes, Loquutus eſt nobis dñs terræ durè, & putauit nos exploratores eſſe prouinciæ. Cui reſpondimus, Pacifici ſumus, nec vllas molimur inſidias. Duodecim fratres vno patre geniti ſumus: vnus non eſt ſuper, minimus cum patre noſtro eſt in terra Chanaan. Qui ait nobis, Sic probabo quòd pacifici ſitis, Fratrem veſtrum vnum dimittite apud me, & cibaria domibus veſtris neceſſaria ſumite, & abite, fratremq; veſtrum minimum adducite ad me, vt ſciam quòd non ſitis exploratores, & iſtum qui tenetur in vinculis, recipere poſsitis, ac deinceps quæ vultis, emendi habeatis licentiam. His dictis cùm frumenta effunderent, ſinguli repererunt in ore ſaccorum ligatas pecunias: exterritiſq; ſimul omnibus, dixit pater Iacob, Abſq; liberis me eſſe feciſtis. Ioſeph non eſt ſuper, Simeon tenetur in vinculis, & Beniamin auferetis: in me hæc omnia mala reciderunt. Cui reſpondit Ruben, Duos filios meos interfice, ſi non reduxero illum tibi: trade illum in manu mea, & ego eum tibi reſtituam. At ille, Non deſcendet, inquit, filius meus vobiſcū: frater eius mortuus eſt, & ipſe ſolus remanſit: ſi quid ei aduerſitatis acciderit in terra ad quā pergitis, deducetis canos meos cum dolore, ad inferos.

Ex Epiſtola prima Pauli ad Corinthios. Lectio ſecunda.

SI autem Chriſtus prædicatur quòd reſurrexit à mortuis: quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam reſurrectio mortuorum non eſt? Si autem reſurrectio mortuorum non eſt: neq; Chriſtus reſurrexit. Si autem Chriſtus non reſurrexit, inanis eſt prædicatio noſtra, inanis eſt & fides veſtra. inuenimur autem & falſi teſtes Dei: quoniam teſtimonium diximus aduerſus deum, quòd ſuſcitauerit Chriſtum, quem non ſuſcitauit ſi mortui non reſurgunt. Nam ſi mortui non reſurgunt: neque Chriſtus reſurrexit. Quòd ſi Chriſtus non reſurrexit, vana eſt fides veſtra: adhuc enim eſtis in peccatis veſtris, Ergo & qui dormierunt in Chriſto, perierunt. Si in hac vita tantùm in Chriſto ſperantes ſumus, miſerabiliores ſumus omnibus hominibus. Nunc autem Chriſtus reſurrexit à mortuis, primitiæ dormientium. quoniam quidem per hominem mors: & per hominem reſurrectio mortuorum. Et ſicut in Adam omnes moriuntur: ita & in Chriſto omnes viuificabuntur, vnuſquiſque autem in ſuo ordine: Primitiæ, Chriſtus: deinde ij qui ſunt Chriſti, qui in aduentum eius crediderunt. Deinde finis: cùm tradiderit regnum Deo & patri, cùm euacuauerit omnem principatum, & poteſtatem, & virtutem. Oportet autem illum regnare, donec ponat omnes inimicos ſub pedibus eius. Nouiſsimè autem inimica deſtruetur mors. Omnia

cap. 15. C

eñ subiecit sub pedibus eius. Cùm aût dicat, Omnia subiecta sunt ei: sine dubio præter eum qui subiecit ei oĩa. Cùm autem subiecta fuerint illi oĩa: tunc & ipse filius subiectus erit ei, q̃ subiecit sibi oĩa, vt sit Deus oĩa in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? Vt quid & baptizãtur pro illis? Vt quid & nos periclitamur omni hora? Quotidie morior, propter vestrã gloriã fratres, quã habeo in Christo Iesu dño nostro. Si (secundum hominem) ad bestias pugnaui Ephesi: quid mihi prodest, si mortui non resurgunt? manducemus & bibamus, cras eñ moriemur. Nolite seduci. Corrumpunt mores bonos colloquia mala.

Sermo sancti Augustini. epi. Lect. iij.

OMnia, charissimi, quæ Dominus Iesus Christus in hoc mundo sub fragilitate nr̃a miracula edidit, nobis proficiunt. Qui dum humanam cõditionem syderibus importauit, cælum credentibus patere posse monstrauit. Et dũ victorem mortis in cælestia eleuauit, victorem eiusdem mortis quò sequamur ostendit. Ascẽsio ergo domini catholicæ fidei cõfirmatio fuit: vt securi in posterum crederemus miraculi illius donum, cuius iã in præsenti percepissemus effectum. Et fidelis quisq; cùm iam tãta perceperit, per ea quæ agnoscit præstita, discat sperare promissa: ac dei sui præteritã præsentemq; bonitatem, qua futurorum teneat cautionẽ. Super excelsa ergo cæli terrenum corpus imponitur: ossa intra sepulchri angustias paulò antè conclusa, angelorũ coetibus inferũtur. In gremio immortalitatis mortalis natura transfunditur. Et ideo sacra apostolicæ lectiõis testatur historia, Cùm hæc dixisset (inquit) videntibus illis eleuatus est. Cùm audis eleuatum, agnosce militiæ cælestis obsequiũ. vnde] hodierna festiuitas hominis nobis & dei sacramenta manifestat, sub vna eademq; persona. In eo q̃ eleuat, diuinã potẽtiã: in eo aũt q̃ eleuat, humanam agnosce substantiã.

cap. 43. A Feria. vj. Ex Genesi. Lectio prima.

INterim fames omnẽ terram vehemẽter premebat. Consumptisq; cibis, quos ex Aegypto detulerant, dixit Iacob ad filios suos, Reuertimini, & emite nobis pauxillum escarum. Rñdit Iudas, Denũtiauit nobis vir ille sub attestatione iurisiurandi, dicens, Non videbitis faciem meam, nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum. Si ergo vis eum mittere nobiscum, pergemus pariter, & ememus tibi necessaria. Si aũt non vis, non ibimus: vir enim, vt sæpe diximus, denuntiauit nobis, dicens, Non videbitis faciem meã absq; fratre vestro minimo. Dixit eis Israël, In meam hoc fecistis miseriam vt indicaretis ei & alium habere vos fratrẽ. At illi rñderũt, interrogauit nos homo per ordinẽ, nostram progeniẽ: si pater viueret, si haberemus fratrem: & nos respondemus ei consequenter iuxta id quod fuerat sciscitatus: nunquid scire poteramus quod dicturus esset, Adducite fratrem vestrum vobiscũ? Iudas quoq; dixit patri suo, Mitte puerum mecũ, vt proficiscamur, & possimus viuere: ne moriamur nos, & paruuli nostri. Ego suscipio puerum: de manu mea require illum. nisi reduxero & reddidero eum tibi, ero peccati reus in te omni tẽpore. Si nõ intercessisset dilatio, iam vice altera venissemus. Igitur Israël pater eorum dixit ad eos, Si sic necesse est, facite quod vultis: sumite de optimis terrę fructibus in vasis vestris, & deferte viro munera: modicum resinæ & mellis & storacis, stactes & terebinthi & amygdalarum. Pecuniam quoq; duplicem ferte vobiscum: & illã quam inuenistis in sacculis, reportate, ne fortè errore factum sit. Sed & fratrem vestrum tollite, & ite ad virum. Deus autem meus oĩpotens faciat vobis eum placabilem: & remittat vobiscum fratrem vestrum quem tenet in vinculis, & hunc Beniamin: ego autem quasi orbatus absq; liberis ero.

Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

EVigilate iustè: & nolite peccare. ignorãtiam eñ dei quidã habẽt. Ad reuerentiã vobis loquor. Sed dicit aliquis, Quomodo resurgunt mortui? quali autem corpore veniẽt? Insipiẽs tu, quod seminas nõ viuificat, nisi prius moriat. Et quod seminas, nõ cor- cap. 15. E.

pus quod futurum est seminas, sed nudum granũ:vt puta tritici aut alicuius cæterorũ. Deus aũt dat illi corpus sicut vult:& vnicuiq; seminũ propriũ corpus. Nõ omnis caro,eadem caro:sed alia hominum,alia pecorum,alia aũt volucrium,alia piscium.Et corpora cælestia,& corpora terrestria.sed alia quidem cælestiũ gloria,alia aũt terrestrium. Alia claritas solis,alia claritas lunæ, & alia claritas stellarum.Stella eñ,à stella differt in claritate:sic & resurrectio mortuorũ. Seminatur in corruptione:surget in incorruptione.Seminatur in ignobilitate:surget in gloria.Seminatur in infirmitate:surget in virtute. Seminat̃ corpus animale:surget corpus spirituale Si est corpus animale, est & corpus spirituale,sicut scriptum est,Factus est primus homo Adã in animã viuentẽ:nouissimus Adam in spiritũ viuificantem.Sed nõ prius quod spirituale est,sed quod animale: deinde quod spirituale.Primus homo de terra, terrenus:secundus homo de cælo,cælestis.Qualis terrenus,tales & terreni.& qualis cælestis,tales & cęlestes.Igitur sicut portauimus imaginẽ terreni,portemus & imaginem cælestis.Hoc aũt dico fratres:quia caro & sanguis regnum dei possidere nõ possunt:neq; corruptio,incorruptelam possidebit.Ecce mysterium vobis dico.Oẽs quidem resurgemus:sed non oẽs immutabimur. In momento,in ictu oculi, in nouissima tuba (canet eñ tuba)& mortui resurgẽt incorrupti:& nos immutabimur. Oportet eñ corruptibile hoc,induere incorruptionem: & mortale hoc,induere immortalitatẽ. Cũ aũt mortale hoc induerit immortalitatẽ,tũc fiet sermo qui scriptus est, Absorpta est mors in victoria. Vbi est mors victoria tua? Vbi est mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis,peccatum est:virtus verò peccati,lex.deo aũt gratias q dedit nobis victoriã per Dñm nostrũ Iesum Christũ.Itaq; fratres mei dilecti,stabiles estote & immobiles,abundantes in opere dñi semper:scientes quòd labor vester non est inanis in domino.

Ex sermone sancti Augustini episcopi. Lectio tertia.

IDeoq; oĩbus modis detestãda sunt venena orĩetalis erroris,q impia nouitate præsumit asserere filiũ dei ac filium hominis vnĩ esse naturæ.In alterutra eñ parte,vel qui solũ hominẽ fuisse dixerit,negabit conditoris gloriã:vel qui solum deũ,negabit misericordiã redemptoris.Quo genere,nõ facilè Arrianus euãgelicã poterit habere veritatẽ:vbi filiũ dei nũc æqualẽ legimus, nũc minorem. Qui eñ vnius naturæ saluatorem nostrum mortifera persuasiõe crediderit,solũ hominẽ,aut solũ deũ cogetur dicere crucifixum. Sed nõ ita est.Mortẽ eñ nec solus deus sentire,nec solus homo superare potuisset.Nos ergo nouerimus in Christo duplicem geminamq; substantiã.De patre cælestem,de matre terrenã.Quã vtrãq; in vno eodẽq; redẽptore suis prõptũ est testimonijs explicare. Quasi homo dicebat,Quia pater maior me est:sed idẽ quasi deus pronuntiabat, Ego & pater vnũ sumus.Quasi homo dicebat.Tristis est aĩa mea vsq; ad mortẽ:sed quasi deus fiducialiter loquebatur,Potestatẽ habeo ponendi animã meam:& potestatem habeo iterum sumẽdi eã.Quasi homo in cruce pendebat:sed quasi deus regnũ cęleste donabat.

Sabbato.Ex Genesi. Lect.j.

TVlerunt ergo viri munera,& pecuniã duplicẽ, & Beniamin:descenderuntq; in Aegyptũ,& steteruut corã Ioseph.Quos cũ ille vidisset,& Beniamin simul, præcepit dispensatori domus suæ, dicens, Introduc viros domum,& occide victimas,& instrue conuiuium:qm̃ hodie mecũ sunt comesturi meridie.Fecit ille sicut sibi fuerat imperatũ, & introduxit viros domum.Ibiq; exterriti, dixerũt mutuò,Propter pecuniã quam retulimus prius in saccis nostris, introducti sumus:vt deuoluat in nos calumniam,& violẽter subijciat seruituti & nos,& asinos nostros.Quam obrem in ipsis foribus accedẽtes ad dispensatorem loquuti sunt,Oramus domine,vt audias nos. Iam antè descendimus vt emeremus escas. Quibus emptis, cùm venissemus ad diuersorium,aperuimus saccos nostros, & inuenimus pecuniam in ore saccorum,quã nunc eodem pondere re- cap. 43. D

portauimus. Sed & aliud attulimus argentũ, vt emamus quæ nobis necessaria sunt:non est in nostra conscientia quis posuerit eã, in marsupijs nostris. At ille respondit, Pax vobiscum, nolite timere: Deus vester, & deus patris vestri dedit vobis thesauros in saccis vestris. nã pecuniã quam dedistis mihi probatam ego habeo. Eduxitq; ad eos Simeon. Et introductis domum, attulit aquam, & lauerunt pedes suos, deditq; pabulũ asinis eorum. Illi verò parabant munera, donec ingrederetur Ioseph meridie. audierant enim quòd ibi comesturi essent panem. Igitur ingressus est Ioseph domũ suam, obtuleruntq; ei munera, tenentes in manibus suis: & adorauerũt proni in terram. At ille clemẽter resalutatis eis, interrogauit eos dicens, Sanus ne est pater vester senex, de quo dixeratis mihi? Adhuc viuit? Qui responderunt, Sospes est seruus tuus, pater noster, adhuc viuit. Et incuruati, adorauerunt eum.

Ex Epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

cap. 16. A DE collectis autem quæ fiunt in sanctos sicut ordinaui ecclesijs Galatiæ, ita & vos facitẽ. Per vnã sabbati vnusquisque vestrum apud se seponat, recondẽs quod ei bene placuerit: vt non cũ venero, tũc collectæ fiant. Cùm autem præsens fuero, quos probaueritis per epistolas, hos mittam perferre gratiam vestram in Ierusalem, Quòd si dignum fuerit vt ego eam, mecũ ibũt. Veniam autem ad vos, cùm Macedoniã pertransiero. Nam Macedoniã pertrãsibo. Apud vos aũt forsitan manebo vel etiam hyemabo: vt vos me deducatis quocũq; iero. Nolo enim vos modò in transitu videre. spero enim me aliquantulum temporis manere apud vos: si dominus permiserit. Permanebo aũt Ephesi, vsq; ad Pentecosten. Ostium enim mihi apertum est magnũ & euidens: & aduersarij multi. Si autem venerit Timotheus, videte vt sine timore sit apud vos. opus enim domini operatur, sicut & ego. Ne quis ergo illum spernat, deducite autem illum in pace: vt veniat ad me. Expecto enim illum cum fratribus. De Apollo autẽ fratre, vobis notum facio, quoniam multum rogaui eum, vt veniret ad vos cum fratribus: & vtiq; non fuit volũtas eius vt nunc veniret. veniet autem cùm ei vacuum fuerit. Vigilate, state in fide, viriliter agite, & confortamini: omnia vestra in charitate fiant. Obsecro autem vos fratres, nostis domum Stephanæ & Fortunati & Achaici qm̃ sunt primitiæ Achaiæ, & in ministeriũ sanctorum ordinauerunt seipsos: vt & vos subditi sitis eiusmodi, & omni cooperanti & laboranti. Gaudeo autẽ in præsentia Stephanæ & Fortunati & Achaici, qm̃ id quod vobis deerat, ipsi suppleuerunt. refecerunt eñ & meum spiritum, & vestrũ. Cognoscite ergo qui eiusmodi sunt. Salutant vos omnes ecclesię Asiæ. Salutant vos in dño multùm, Aquila, & Priscilla, cum domestica sua ecclesia, apud quos & hospitor. Salutant vos omnes fratres. Salutate inuicem in osculo sancto. Salutatio mea manu Pauli, Si quis nõ amat dominũ nostrum Iesum Christum, sit anathema: maranatha. Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscũ. Charitas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu. Amen.

Secundum Ioannem. Lectio.iij.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Si diligitis me, mandata mea seruate: & ego rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis. Et reliqua. cap. 14.

Homilia sancti Augustini episcopi.

AVdiuimus fratres cùm euangelium legeretur, dominum dicentem, Si diligitis me mandata mea seruate: & ego rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere: quia non videt eum, nec scit eũ. Vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit, & in vobis erit. Multa sunt, quæ in istis paucis verbis domini requirantur. Sed multum est ad vos, vel oĩa quæ hîc quærenda sunt quærere, vel oĩa quæ hic quęrimus inuenire. Veruntamen quantũ nobis dñs donare dignetur, pro nostra & vestra capacitate, quid dicere debeamus, & quid discere & audire debeatis attẽdite: per nos charissi-

mi, quod poſſumus ſumite: & ab illo quod non poſſumus, poſcite. Spiritum paracletũ, Chriſtus promiſit apoſtolis. Quomodo autem promiſerit, aduertamus. Si diligitis me (inquit) mandata mea ſeruate: & ego rogabo patrẽ, & alium paracletũ dabit vobis, vt maneat vobiſcũ in æternũ, Spiritũ veritatis. Hic eſt vtique in trinitate ſpiritus ſanctus, quẽ patri & filio cõſubſtantialẽ & coęternũ & coæqualẽ fides catholica confitetur.

SI IN DIE PENTECOſtes inciderit feſtum ſimplex, omittitur omnino: ſi autem inciderit infra octauam, fit commemoratio de eo in fine Primæ, vt dictum fuit in Dominica prima Aduentus. Si verò fuerit duplex, transferẽdum eſt poſt octauam.

Feſtum Pentecoſtes, duplex maius.

Ad veſperas. Hymnus.

Eni creator ſpitus,
Mentes tuorum viſita:
Imple ſuperna gratia,
Quæ tu creaſti pectora.
Qui paracletus diceris,
Donum Dei altiſsimi,
Fons viuus, ignis charitas,
Et ſpiritalis vnctio.
Tu ſeptiformis munere,
Dextræ Dei tu digitus:
Tu ritè promiſſo patris,
Sermone ditans guttura.
Accende lumen ſenſibus,
Infunde amorem cordibus,
Infirma noſtri corporis,
Virtute firmans perpetim.
Hoſtem repellas longius,
Pacemq́; dones protinus,
Ductore ſic te præuio,
Vitemus omne noxium.
Per te ſciamus da patrem,
Noſcamus atq́; filium,
Te vtriuſque ſpiritum,
Credamus omni tempore.
Gloria patri domino,
Natoq́; q à mortuis, Surrexit, ac paracleto,
In ſeculorum ſecula. Amen.

Añа. Nõ vos relinquã orphanos, halleluia, vado & venio ad vos, halleluia, & gaudebit cor veſtrum, halleluia. Oratio.

DEus qui hodierna die fidelium corda ſancti Spiritus illuſtratione docuiſti: da nobis in eodem ſpiritu recta ſapere, & de eius ſemper conſolatione gaudere: Per dominum. In vnitate eiuſdem.

Ad Matutinum Inuitatorium.

HAlleluia, Spiritus dñi repleuit orbem terrarũ. Venite adoremus, Halleluia. ps. Venite. Gloria patri &c. Deinde Inuita. Halleluia. &c. Hymnus.

IAm Chriſtus aſtra aſcenderat,
Reuerſus vnde venerat:
Promiſſum patris munere,
Sanctum daturus Spiritum.
Solennis vrgebat dies,
Quo myſtico ſeptemplici,
Orbis volutus ſepties,
Signat beata tempora.
Dum hora cunctis tertia,
Repentè mundus intonat:
Orantibus apoſtolis,
Deum veniſſe nuntiat.
De patris ergo lumine,
Decorus ignis almus eſt,
Qui fida Chriſti pectora,
Calore verbi compleat.
Impleta gaudent viſcera,
Afflata ſancto Spiritu,
Voces diuerſas intonant,
Fantur Dei magnalia.
Ex omni gente cogniti,
Græcis, Latinis, Barbaris,
Cunctisq́; admirantibus.
Linguis loquuntur omnium,
Iudæa tunc incredula,
Veſana toruo ſpiritu,
Ructare muſti crapulam,
Alumnos Chriſti concrepat.
Sed ſignis, & virtutibus,
Occurrit, & docet Petrus,
Falſa profari perfidos,
Iohele teſte comprobans.
Gloria patri Dño. &c. vt ſupra, & ſic terminantur oẽs hymni in oĩbus horis vſq; ad Dñicã Trinitatis excluſiuè. Aña. Factus eſt

repentè de cælo sonus aduenientis spiritus vehementis, halleluia halleluia.

Ex Iohel propheta. Lectio prima.

cap. 2. A NOli timere terra, exulta & lætare, qm̃ magnificauit dñs vt faceret. Nolite timere animalia regionis: quia germinauerũt speciosa deserti, quia lignum attulit fructum suum, ficus & vinea dederunt virtutẽ suam. Et filij Sion exultate, & lætamini in domino Deo vestro: quia dedit vobis doctorem iustitiæ, & descendere faciet ad vos imbrem matutinum & serotinum sicut in principio. Et implebuntur areæ frumento, & redũdabunt torcularia vino & oleo. Et reddam vobis annos quos comedit locusta, brucus, & rubigo, & eruca: fortitudo mea magna, quam misi in vos. Et comedetis vescentes, & saturabimini: & laudabitis nomen domini Dei vestri, qui fecit mirabilia vobiscũ, & non confundetur populus meus in sempiternũ. Et scietis quia in medio Israël ego sum: & ego dñs Deus vester, & non est amplius: & non confundetur populus meus in æternum. Et erit post hæc: effundam spiritum meum super omnem carnem: & prophetabunt filij vestri, & filiæ vestræ: senes vestri somnia somniabunt, & iuuenes vestri visiones videbunt. Sed & super seruos meos & ancillas in diebus illis effundam Spiritum meum. Et dabo prodigia in cælo, & in terra, sanguinem, & ignem, & vaporem fumi, Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem: antequam veniat dies Domini magnus & horribilis. Et erit: omnis qui inuocauerit nomen domini, saluus erit: quia in monte Sion, & in Ierusalem erit saluatio, sicut dixit Dominus, & in residuis quos dominus vocauerit.

Acta Apostolorum. Lectio .ij.

cap. 1. A PRimum quidem sermonem feci de omnibus, ô Theophile, quæ cœpit Iesus facere & docere, vsq; in diem qua præcipiens apostolis per Spiritum sanctũ, quos elegit assumptus est: quibus & præbuit seipsum viuum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno dei. Et conuescens, præcepit eis, ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem patris, quam audistis (inquit) per os meũ: quia Ioãnes quidem baptizauit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto nõn post multos hos dies. Igitur qui conuenerant, interrogabant eum, dicentes, Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israël? Dixit autem eis, Nõ est vestrũ nosse tẽpora vel momenta, quæ pater posuit in sua ipsius potestate: sed accipietis virtutem superuenientis spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes in Ierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, & vsque ad vltimum terræ. Et cùm hæc dixisset, videntibus illis, eleuatus est: & nubes suscepit eum, ab oculis eorum. Cumq; intuerentur in cælum, euntem illum: ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis, qui & dixerunt, Viri Galilæi, Quid statis aspicientes in cælum? hic Iesus qui assumptus est à vobis in cęlum, sicut veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cælum. Tunc reuersi sunt Ierosolymã à monte qui vocatur Oliueti, qui est iuxta Ierusalem, sabbati habens iter. Et cùm introissent, in cœnaculum ascenderunt vbi manebat Petrus & Ioannes & Iacobus, & Andreas, Philippus, & Thomas: Batholomæus, & Matthæus, Iacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Iudas Iacobi. hi oẽs erant perseuerantes vnanimiter in oratione & obsecratiõe cum mulieribus, & Maria matre Iesu, & fratribus eius.

Secundum Ioannem. Lectio iij.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Si quis diligit me, sermonem meum seruabit. Et pater meus diliget eum: & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Et reliqua. cap. 14.

Homilia sancti Gregorij papæ.

LIbet, fratres mei charissimi, euangelicæ verba lectionis sub breuitate transcurrere: vt post diutius liceat in contemplatione tantæ solennitatis immorari. Hodie namq; spiritus sanctus repentino sonitu super discipulos venit, mentesq; carnalium in sui amorem permutauit: & foris apparentibus linguis igneis intus facta sunt corda

flãmãtia

flammantia. Quia dum Deum in ignis visio ne suscipiunt, per amorem suauiter arserũt. Ipse nanq; spiritus sanctus, amor est. Vnde & Ioãnes dicit, Deus charitas est. Qui ergo mente integra Deum desiderat, profectò iam habet quem amat. Neque enim quisquam posset Deum diligere, si eum, quem diligit, nõ haberet. Sed ecce, si vnusquisque vestrum requiritur, an diligat deum: tota fiducia, & secura mente respondet, diligo. In ipso autem lectionis exordio, audistis, quid veritas dixit, Si quis diligit me, sermonem meum seruabit. Probatio ergo dilectionis, exhibitio est operis. Hinc in epistola sua idẽ Ioãnes dicit, Qui dicit, quia diligo deum: & mandata eius nõ custodit, mendax est. Verè etenim Deum diligimus, si mandata eius custodimus: si nos à nostris voluptatibus coarctamus. Nam qui adhuc per illicita desideria defluit, profectò Deum non amat: quia ei in sua voluntate contradicit.

Ad Laudes. Aña. Accipite spiritum sanctũ, quorũ remiseritis peccata remittitur eis, halleluia. Oro. De⁹ qui hodierna &c. vt supra.

Ad vesperas, Hymnus, Veni creator. &c. vt suprà. Aña. Hodie cõpleti sunt dies Pentecostes, Halleluia: hodie spiritus sanctus in igne discipulis apparuit, & tribuit eis charismatũ dona: misit eos in vniuersũ mũdũ prædicare, & testificari, Qui crediderit & baptizatus fuerit, salu⁹ erit. Halle. Notãdũ quòd inuitatoriũ, hymni, & añæ huius diei dicũtur vsque ad Dominicam Trinitatis exclusiuè.

Feria secunda de octaua, duplex. ex Genesi. Lectio prima.

cap. 43. F

Attollens autem Ioseph oculos, vidit Beniamin fratrem suum vterinum, & ait, Iste est frater vester paruulus, de quo dixeratis mihi? Et rursum, Deus, inquit, misereatur tui, fili mi. Festinauitq;, quia cõmota fuerant viscera eius super fratre suo, & erũpebant lachrymæ: & introiẽs cubiculum fleuit. Rursumq; lota facie egressus, continuit se, & ait, Ponite panes. Quibus appositis, seorsum Ioseph, & seorsum fratribus, Aegyptijs quoque qui vescebantur, simul seorsum (illicitum est enim Aegyptijs comedere cum Hebræis, & prophanum putant huiuscemodi conuiuium) sederunt coram eo primogenitus iuxta primogenita sua, & minimus iuxta ætatem suam. Et mirabantur nimis, sumptis partibus quas ab eo acceperãt: maiorq; pars venit ad Beniamin, ita vt quinque partibus excederet. Biberuntq;, & inebriati sunt cum eo. Præcepit autem Ioseph cap. 44.
dispensatori domus suæ, dicens, Imple saccos eorum frumento, quantum possunt capere: & pone pecuniam singulorum in summitate sacci. Scyphum autem meum argenteum, & pretium quod dedit tritici, pone in ore sacci iunioris. factumq; est ita. Et orto mane, dimissi sunt cum asinis suis.

Ex Actis apostolorum. Lectio .ij.

In diebus his exurgens Petrus in medio cap. 1. C
fratrum dixit (Erat autem turba hominum simul, ferè cẽtum viginti) Viri fratres, oportet impleri scripturam quam prædixit spiritus sanctus per os Dauid, de Iuda, qui fuit dux eorum qui cõprehenderũt Iesum: qui connumeratus erat in nobis, & sortitus erat sortem ministerij huius. Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius: & diffusa sunt omnia viscera eius. Et notũ factum est omnibus habitantibus Ierusalem: ita vt appellaretur ager ille, lingua eorum, Haceldema, hoc est, ager sanguinis. Scriptum est enim in libro Psalmorum, Fiat commoratio eorum deserta: & nõ sit qui inhabitet in ea. Et episcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex his viris qui nobiscum sunt cõgregati in omni tempore, quo intrauit & exiuit inter nos domininus Iesus, incipiens à baptismate Ioãnis vsque in diẽ qua assumptus est à nobis, testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis. Et statuerunt duos, Ioseph, qui vocatur Barsabas, qui cognominatus est Iustus: & Mathiam. Et orantes, dixerunt, Tu domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum, accipere locum ministerij huius, & apostolatus, de quo præuaricatus est Iudas, vt abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis, & cecidit sors super Mathiam, & annume-

ratus est cum vndecim apostolis. Et cùm complerentur dies Pentecostes, erãt omnes pariter in eodem loco: & factus est repentè de cælo sonus, tãquam aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totam domum vbi erant sedentes. Et apparuerunt illis disperti tæ linguæ tanquam ignis, seditq́ super singulos eorum: & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Erant autem in Ierusalem habitantes Iudæi, viri religiosi ex omni natione quæ sub cælo est. Facta autem hac voce, conuenit multitudo, & mente confusa est, quoniam audiebat vnusquisque lingua sua illos loquentes. Stupebant autem omnes, & mirabãtur adinuicem dicentes, Nónne ecce omnes isti qui loquuntur, Galilæi sunt? & quomodo nos audimus vnusquisq́ linguam nostram, in qua nati sumus? Parthi, & Medi, & Aelamitæ, & qui habitãt Mesopotamiam, Iudeã, & Cappadociam, Pontum, & Asiã, Phrygiã, & Pamphyliam, Aegyptũ, & partes Libyę, quę est circa Cyrenem, & aduenę Romani, Iudæi quoq́ & Proselyti, Cretes, & Arabes, audiuimus eos loquẽtes nostris linguis magnalia Dei.

Secundum Ioannem. Lect.iij.

cap. 3. IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Sic deus dilexit mundum: vt filium suum vnigenitum daret: vt omnis qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

SIcut Moyses exaltauit serpentem in deserto, sic exaltari oportet filiũ hominis: vt omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitã æternam. Quomodo qui intuebantur illum serpentem, non peribãt morsibus serpentum: sic qui intuẽtur fide mortẽ Christi, sanantur à morsibus peccatorũ. Sed illi sanabantur à morte ad vitam temporalẽ: hi autem vt habeant vitam æternam. Hoc enim interest inter figuratam imaginem & rem ipsam. Figura præstabat vitam temporalem: res ipsa, cuius figura illa erat, præstat vitam æternam. Non enim misit Deus filiũ suum in mundum, vt iudicet mundum: sed vt saluetur mundus per ipsum. Ergo quantum in medico est, sanare venit ægrotũ. Sed ipse se interimit, qui præcepta medici obseruare non vult. Venit saluator in mundum. Quare saluator dictus est mundi, nisi vt saluet mundum, non vt iudicet mundum? Saluari non vis ab ipso? ex teipso iudicaberis. Et quid dicam, iudicaberis? Vide quid ait, Qui credidit in eum, non iudicatur. Qui autem non credit: quid dicturum speras, aut quid dicturus erat, nisi iudicatur? Iam (inquit) iudicatus est.

Oratio.

DEus, qui apostolis tuis sanctum dedisti spiritum, concede plebi tuæ piæ petitionis effectum: vt quibus dedisti fidem, largiaris & pacem: Per. in vnitate eiusdem.

Feria.iij. de octaua duplex, ex Genesi.

Lectio prima.

IAmq́ vrbem exierant, & processerant paululum: tunc Ioseph accersito dispensatore domus, ait, Surge, inquit, & persequere viros: & apprehensis dicito, Quare reddidistis malum pro bono? Scyphus quem furati estis, ipse est in quo bibit dñs meus, & in quo augurari solet: pessimã rem fecistis. Fecit ille, vt iusserat. Et apprehensis per ordinem, loquutus est. Qui responderũt, Quare sic loquitur dominus noster, vt serui tui tãtum flagitij commiserint? Pecuniam quã inuenimus in summitate saccorũ, reportauimus ad te de terra Chanaan: & quomodo cõsequens est, vt furati simus de domo Domini tui aurum vel argentũ? Apud quecũq́ fuerit inuentum, seruorũ tuorũ quod quæris, moriatur, & nos erimus serui domini nostri. Qui dixit eis, Fiat iuxta vestram sententiam: apud quencunq́ fuerit inuentum, ipse sit seruus meus, vos aũt eritis innoxij. Itaq́ festinatò deponentes in terram saccos, aperuerunt singuli. Quos scrutatus, incipiens à maiore vsq́ ad minimum, inuenit scyphum in sacco Beniamin. At illi scissis vestibus, oneratisq́ rursum asinis, reuersi sunt in oppidum. Primusq́ Iudas cũ fratribus ingressus est ad Ioseph, (necdum eñ de loco abierat) omnesq́ ante eum pariter in terrã corruerũt. Quibus ille ait, Cur sic agere voluistis

stis? an ignoratis quòd non sit similis mei in augurandi scientia? Cui Iudas, Quid respondebimus, inquit, dño meo? vel quid loquemur, aut iustè poterimus obtendere? Deus inuenit iniquitatem seruorũ tuorum: en omnes serui sumus domini mei, & nos & apud quem inuetus est scyphus. Respon ditq; Ioseph, Absit à me vt sic agam: qui furatus est scyphum, ipse sit seruus meus: vos autem abite liberi ad patrem vestrum.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

cap. 2.C STupebant autem omnes, & mirabãtur, adinuicem dicentes, Quidnam vult hoc esse? Alij autem irridentes dicebant, Musto pleni sunt isti. Stans autẽ Petrus cum vndecim, leuauit vocem suam, & loquutus est eis, Viri Iudæi, & qui habitatis Ierusalẽ vniuersi, hoc vobis notum sit, & auribus percipite verba mea. Non eñ, sicut vos æstimatis, hi ebrij sunt, cùm sit hora diei tertia: sed hoc est quod dictũ est per prophetam Iohel. Et erit in nouissimis diebus, dicit dominus: effundam de spiritu meo super omnen carnem: & prophetabũt filij vestri, & filiæ vestræ, & iuuenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt. Et quidem super seruos meos, & super ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo, & ꝓphetabunt: & dabo prodigia in cælo sursum, & signa in terra deorsum, sanguinem & ignẽ, & vaporẽ fumi. Sol cõuertetur in tenebras, & luna in sanguinẽ, antequàm veniat dies dñi magnus, & manifestus. Et erit: omnis quicunq; inuocauerit nomen domini, saluus erit. Viri Israëlite audite verba hæc, Iesum Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis virtutibus & prodigijs, & signis, quæ fecit Deus per illum in medio vestri, sicut vos scitis: hunc definito cõsilio & præscientia Dei traditũ, per manus iniquorum affligentes, interemistis: quem Deus suscitauit solutis doloribus inferni, iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. Dauid enim dicit in eum, Prouidebam dominum in cõspectu meo semper: quoniam à dextris est mihi ne cõmouear. propter hoc lætatum est cor meum, & exultauit lingua mea: insuper & caro mea requiescet in spe. Quoniam non derelinques animã meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vitæ: replebis me iucunditate cum facie tua. Viri fratres, liceat audenter dicere ad vos de patriarcha Dauid, quoniam & defunctus est, & sepultus est, & sepulchrum eius est apud nos, vsque in hodiernum diem. Propheta igitur cùm esset, & sciret quia iureiurando iurasset illi deus, de fructu lumbi eius sedere super sedem eius: prouidens loquutus est de resurrectione Christi, quia neque derelictus est in inferno, neque caro eius vidit corruptionem. Hunc Iesum resuscitauit Deus, cuius nos om̃es, testes sumus. Dextera igitur Dei exaltatus, & promissione Spiritus sancti accepta à patre, effudit hoc donum, quod vos videtis, & auditis. Non enim Dauid ascendit in cælum: dicit autem ipse, Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorũ. Certissimè sciat ergo omnis domus Israël, quia & dñm eum, & Christum fecit Deus, hunc Iesum, quem vos crucifixistis.

Tertia Lectio secundum Ioannem.

IN illo tempore: Dixit Iesus Pharisæis, cap. 10.
Amen amen dico vobis: qui non intrat per ostiũ in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est, & latro. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

DOminus Iesus similitudinem proposuit in hodierna lectiõe de grege suo, de ostio quo intratur ad ouile. Dicant ergo pagani, vel Iudæi, vel hæretici, bene viuimus. Si per ostiũ non intrant: quid eis prodest, vnde gloriantur? Ad hoc enim debet vnicuiq; ꝓdesse bene viuere, vt detur ei semper viuere. Nam cui non datur semper viuere: quid ꝓdest bene viuere? Quia nec bene viuere dicendi sunt, qui finem bene viuendi, vel per cæcitatẽ nesciunt, vel per inflationẽ contemnunt. Non est autem cuiquam spes vera & certa semper viuendi, nisi agnoscat vitam quæ est Christus: & per ianuã intret in ouile. Quærunt ergo plerũq; tales hoĩes etiã persuadere hominibus, vt bene viuant,

& Christiani non sint. Per aliam partem volunt ascẽdere, rapere, & occidere: non vt pastor cõseruare atq; saluare. Fuerũt ergo quidã philosophi de virtutibus, & vitijs subtilia multa tractantes, diuidentes, diffinientes, ratiocinantes, acutissimos syllogysmos concludentes, libros implentes, suam sapientiam buccis cõcrepantibus ventilantes: qui etiam dicere auderẽt hominibus, Nos sequimini, sectam nostram tenete, si vultis bene viuere: sed non intrabant per ostium: perdere volebant, mactare & occidere. Oratio.

ADsit nobis domine quæsumus virtus Spiritus sancti, quæ & corda nostra clementer expurget, & ab omnibus tueatur aduersis: Per. in vnitate eiusdem.

Feria.iiij. de octa. ex Genesi. Lectio.j.

cap. 44. ACcedẽs autem propius Iudas, confidenter ait, Oro domine mi, loquatur seruus tuus verbum in auribus tuis, & ne irascaris famulo tuo: tu es enĩ post Pharaonem dominus meus. Interrogasti prius seruos tuos, Habetis patrẽ, aut fratrem? & nos respondimus tibi dño meo, Est nobis pater senex, & puer paruulus, qui in senectute illius natus est, cuius vterinus frater mortuus est: & ipsum solũ habet mater sua, pater verò tenerè diligit eum. Dixistiq; seruis tuis, Adducite eũ ad me, & ponam oculos meos super illum. Suggessimus tibi domino meo, Non potest puer relinquere patrem suum: si enim illum dimiserit, morietur. Et dixisti seruis tuis, Nisi venerit frater vester minimus vobiscum, nõ videbitis amplius faciem meam. Cùm ergo ascendissemus ad famulũ tuum patrem nostrũ, narrauimus ei omnia, quæ loquutus est dñs meus. Et dixit pater noster, Reuertimini, & emite nobis parum tritici. Cui diximus, Ire non possumus, nisi frater noster minimus descenderit nobiscũ, proficiscemur simul: alioquin illo absente, non audemus videre faciem viri. At ille respõdit, Vos scitis, quòd duos filios genuerit mihi vxor mea. Egressus est vnus, & dixistis, Bestia deuorauit eum, & hucusq; non cõparet. Si tuleritis & istum, & aliqd ei in via cõtigerit, deducetis canos meos cũ mœrore ad inferos. Igitur si intrauero ad seruũ tuum patrem nostrũ, & puer defuerit, cum anima illius ex huius anima depẽdeat, viderítq; eũ nõ esse nobiscũ, morietur, & deducẽt famuli tui canos eius cum dolore ad inferos. Ego propriè seruus tuus sim, qui in meã hũc recepi fidem, & spopondi, dicẽs. Nisi reduxero eum, peccati reus ero, in patrem meũ omni tẽpore. Manebo itaq; seruus tuus pro puero in ministerio domini mei, & puer ascẽdat cum fratribus suis. Non enĩ possum redire ad patrẽ, absente puero: ne calamitatis quæ oppressura est patrẽ meum, testis assistam.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

HIs autẽ auditis compuncti sunt corde, & dixerunt ad Petrum, & ad reliquos apostolos, Quid faciemus viri fratres? Petrus autẽ ad illos, Pœnitentiã (inquit) agite, & baptizetur vnusquisq; vestrum in nomine Iesu Christi in remissionẽ peccatorũ vestrorum: & accipietis donum Spiritus sancti. Vobis enĩ est repromissio, & filijs vestris, & omnibus qui longè sunt, quoscũq; aduocauerit dñs Deus noster. Alijs etiam verbis plurimis testificatus est, & exhortabatr̃ eos, dicens, Saluamini à generatione ista praua. Qui ergo receperũt sermonẽ eius, baptizati sunt: & appositæ sunt in die illa, animæ circiter tria millia. Erant autẽ perseuerantes in doctrina apostolorũ, & cõmunicatione, fractione panis & oratiõibus. Fiebat aũt omni animæ timor: multa quoq; ꝓdigia, & signa per apostolos fiebãt in Ierusalem, & metus erat magnus in vniuersis. Omnes etiã qui credebãt, erant pariter, & habebant omnia cõmunia. Possessiones & substantias vendebant, & diuidebãt illa omnibus, prout cuiq; opus erat. Quotidie quoq; perdurãtes vnanimiter in templo, & frãgentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione & simplicitate cordis, collaudantes deũ, & habentes gratiam ad omnem plebẽ. Dominus autem augebat qui salui fierent quotidie in idipsum. Petrus autem & Ioannes ascendebant in templum, ad horam orationis nonam. Et quidam vir qui erat claudus ex vtero matris suæ, baiulabatur: quem po-

cap. 2. F

cap. 3. A

nebant quotidie ad portam templi, quæ dicitur Speciosa, vt peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum. Is cùm vidisset Petrum & Ioannem incipientes introire in templũ, rogabat vt eleemosynã acciperet. Intuens autẽ in eum Petrus cum Ioanne, dixit, Respice in nos. At ille intẽdebat in eos, sperãs se aliquid accepturum ab eis. Petrus autẽ dixit, Argentũ & aurum non est mihi: quod autẽ habeo, hoc tibi do: In nomine Iesu Christi Nazareni surge, & ambula. Et apprehẽsa manu eius dextera, alleuauit eum, & protinus cõsolidatæ sunt bases eius & plantæ. Et exiliens, stetit, & ambulabat: & intrauit cum illis in templũ ambulans, & exiliens, & laudans Deum. Et vidit omnis populus eum ambulantem, & laudantem deum. Cognoscebant autem illum quòd ipse erat qui ad eleemosynam sedebat ad Speciosam, portam templi: & impleti sunt stupore & extasi in eo quod contigerat illi.

Secundum Ioannem.

Lectio .iij.

cap. 6. IN illo tẽpore: Dixit Iesus turbis Iudæorum, Nemo potest venire ad me, nisi pater, qui misit me, traxerit eum. Et reliqua.

Homilia sancti Augusti. episcopi.

QVid est, nemo potest venire ad me, nisi qui misit me pater traxerit eum? Ille venit quem gratia dei præuenit: qui cum propheta dicit, misericordia eius præuenit me. Præueniet velle: subsequetur perficere. Trahit pater ad filiũ eos qui propterea credunt in filium, quia eum cogitant patrem habere deum. Deus enim pater æqualem sibi genuit filium. Et qui cogitat aut in fide sua sentit & ruminat æqualem esse patri eum in quem credit, ipsum trahit pater ad filium. Arrius credidit creaturam: non eum traxit pater, quia non considerat patrem qui filiũ non credit æqualem. Quid dicis ô Arri? Quid hæretice loqueris? Quid est Christus? Non (inquit) deus verus: sed quem fecit Deus verus. Non te traxit pater. Non enim intellexisti patrem, cuius filium negas. Aliud cogitas, non est ipse filius, nec à patre traheris: nec ad filium traheris. Aliud est enim filius: aliud quod tu dicis. Fotinus dixit, Homo solus Christus est, non est deus. Qui sic credit, non pater eum traxit. Quem pater traxit: tu es Christus filius dei viui. Non sicut propheta, non sicut Ioannes, nõ sicut aliquis magnus iustus: sed sicut vnicus, sicut æqualis tu es Christus filius Dei viui. Vide quia tractus est: & à patre tractus est. Beatus es Simon Bariona: quia tibi non reuelauit caro & sanguis, sed pater meus qui in cælis est. Ista reuelatio, ipsa est attractio.

Oratio.

MEntes nostras quæsumus domine paracletus qui à te procedit, illuminet, & inducat in omnem, sicut tuus promisit filius, veritatem: Qui tecum in vnitate eius.

Feria.v. de octaua, ex Genesi.

Lectio prima.

NOn se poterat vltrà cohibere Ioseph multis coràm astantibus: vnde præcepit vt egrederentur cuncti foras, & nullus interesset alienus agnitioni mutuæ. Eleuauitq; vocem cum fletu: quam audierũt Aegyptij, omnisq; domus Pharaonis, & dixit fratribus suis, Ego sum Ioseph: adhuc pater meus viuit? Non poterãt respõdere fratres nimio terrore pterriti. Ad quos ille clemẽter, Accedite, inquit, ad me. Et cùm accessissent propè, Ego sum, ait, Ioseph frater vester, quem vendidistis in Aegyptum, Nolite pauere, neq; vobis durum esse videatur, quòd vendidistis me in his regionibus: pro salute enim vestra misit me Deus ante vos. Biennium est ẽm quòd cœpit fames in terra esse: & adhuc quinq; anni restant, quibus nec arari poterit, nec meti. Præmisitq; me Deus, vt reseruemini super terram, & escas ad viuendũ habere possitis. Non vestro cõsilio, sed Dei voluntate huc missus sum: qui fecit me quasi patrem Pharaonis, & dominum vniuersæ domus eius, ac principem in omni terra Aegypti. Festinate, & ascendite ad patrem meum, & dicetis ei, Hæc mandat filius tuus Ioseph, Deus fecit me dominum vniuersæ terrę Aegypti: descende ad me, ne moreris, & habitabis in terra Gessen: erisq; iuxta me tu, & filij tui, & filij filiorum tuo-

cap. 45. A

rum, oues tuæ, & armenta tua, & vniuersa quæ possides. Ibiq́ te pascam (adhuc enim quinque anni residui sunt famis) ne & tu pereas, & omnis domus tua, & omnia quæ possides. En oculi vestri, & oculi fratris mei Beniamin vident quòd os meum loquatur ad vos. Nuntiate patri meo vniuersam gloriam meam, & cuncta, quæ vidistis in Aegypto: festinate, & adducite eum ad me.

Ex Actis Apostolorum. Lect. ij.

cap. 3. C
CVm teneret autem Petrũ & Ioãnem, cucurrit omnis populus ad eos ad porticum quæ appellatur Salomonis, stupentes. Videns autẽ Petrus, respõdit ad populum, Viri Israëlitæ, quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostra virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare? Deus Abraham, & deus Isaac, & deus Iacob, Deus patrum nostrorum glorificauit filium suum Iesum, quem vos quidem tradidistis & negastis ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti. Vos autem sanctum & iustum negastis, & petijstis virum homicidam donari vobis: authorem verò vitæ interfecistis, quem Deus suscitauit à mortuis, cuius nos testes sumus. Et in fide nominis eius, hunc quem vos videtis, & nostis, confirmauit nomen eius: & fides quæ per eum est, dedit illi integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum. Et nunc fratres scio, quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes vestri. Deus autem quæ prænuntiauit per os omnium prophetarum, pati Christum suum, impleuit sic. Pœnitemini igitur, & conuertimini, vt deleantur peccata vestra: vt cùm venerint tempora refrigerij à conspectu domini, & miserit eum qui prædicatus est vobis Iesum Christũ, quem oportet quidem cælum suscipere vsq; in tempora restitutionis omnium quæ loquutus est Deus per os sanctorum suorum à seculo prophetarum. Moyses quidem dixit, Quoniam prophetam suscitabit vobis dominus deus vester, de fratribus vestris tanquam me: ipsum audietis iuxta omnia quæcũq; loquutus fuerit vobis. Erit autem: omnis anima quæ non audierit prophetam illum, exterminabitur de plebe. Et omnes prophetæ à Samuel, & deinceps qui loquuti sunt, etiã annuntiauerunt dies istos. Vos estis filij prophetarum & testamenti, quod disposuit Deus ad patres nostros, dicẽs ad Abrahã, Et in semine tuo benedicentur omnes familiæ terræ. Vobis primum Deus suscitans filium suum, misit eum benedicentem vobis: vt cõuertat se vnusquisque à nequitia sua.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

IN illo tempore: Conuocatis Iesus duodecim discipulis suis, dedit illis virtutem & potestatem super omnia dæmonia, & vt languores curarent. Et reliqua. cap. 9.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

QValis debet esse qui euangilizat regnum dei, præceptis euangelicis designatur. Vt sine virga, sine pera, sine calceamento, sine pane, sine pecunia, hoc est subsidij secularis adminicula non requirẽs, fideq́ tutus putet sibi quo minus ea reqret magis posse suppetere quæ possunt qui volunt ad eum deriuare tractatum: vt spiritualem tantummodo locus iste videatur formare affectum. Qui velut indumentum quoddam, videatur corporis exuisse, non solùm potestate reiecta, contemptisq́ diuitijs, sed etiam carnis ipsius illecebris abdicatis. Quibus primò omnium datur pacis atq; constantiæ generale mandatum: vt pacem ferant, constantiam seruent, hospitalis necessitudinis iura custodiant, alienum à prædicatore regni cælestis asserens cursitare per domos, & inuiolabilis hospitij iura mutare. Sed vt hospitij gratia deferenda censetur, ita etiam si nõ recipiantur excutiendum puluerem, & egrediendum de ciuitate mandatur. Quo non mediocris boni remuneratio docetur hospitij: vt nõ solum pacẽ tribuamus hospitibus: verũ etiam si qua eos terrenæ obumbrabãt delicta leuitatis, receptis apostolicæ prædicationis vestigijs auferatur. Nec otiosè secũdum Matthæum domus quam ingrediãtur apostoli eligẽda discernitur: vt mutandi hospitij necessitudinisq́ violandæ causa, non suppetat. Non tamen eadẽ cautio recepturi mandatur hospitij: ne dum hospes eligitur, hospitalitas ipsa minuatur. Oratio.

DEus qui hodierna die. &c.vt suprà in die Pentecostes.

Feria.vj.de octa.ex Genesi. Lect.j.

cap. 45. CVmq; amplexatus recidisset in collũ Beniamin fratris sui, fleuit: illo quoq;
D similiter flente super collũ eius. Osculatusq; est Ioseph oẽs fratres suos, & plorauit super singulos: post quæ ausi sunt loqui ad eum. Auditumq; est & celebri sermone vulgatũ in aula regis, Venerũt fratres Ioseph: & gauisus est Pharao, atque omnis familia eius. Dixitq; ad Ioseph, vt imperaret fratribus suis, dicens, Onerantes iumenta, ite in terrã Chanaan. Et tollite inde patrem vestrum & cognationem, & venite ad me: & ego dabo vobis omnia bona Aegypti, vt comedatis medullã terræ. Præcipe etiam vt tollãt plaustra de terra Aegypti, ad subuectionem paruulorum suorum ac cõiugũ: & dicito, Tollite patrem vestrum, & properate quãtocyus venientes. Nec dimittatis quicquam de supellectili vestra: quia omnes opes Aegypti, vestræ erunt. Fecerũtq; filij Israël vt eis mãdatũ fuerat. Quibus dedit Ioseph plaustra, secũdum Pharaonis imperium: & cibaria, in itinere. Singulis quoq; proferri iussit binas stolas. Beniamin verò dedit trecentos argẽteos, cum quinque stolis optimis: tãtundem pecuniæ & vestium & mittens patri suo, addens ei asinos decem, qui subueherent ex omnibus diuitijs Aegypti, & totidẽ asinas, triticum in itinere, panesq; portantes.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

cap. 4. LOquentibus autem illis ad populum, superuenerunt sacerdotes & magistra-
A tus templi & Sadducæi dolentes, quòd docerent populũ, & annũtiarent in Iesu resurrectionem ex mortuis: & iniecerunt in eos manus, & posuerunt eos in custodiam in crastinum. erat autẽ iam vespera. Multi autẽ eorũ qui audierant verbum, crediderunt: & factus est numerus virorũ quasi quinq; millia. Factum est autem in crastinũ, vt cõgregarẽtur principes eorum, & seniores, & Scribæ in Ierusalem, & Annas princeps sacerdotum, & Caiphas, & Ioannes, & Alexander, & quot quot erant de genere sacerdotali. Et statuẽtes eos in medio, interrogabant, In qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos? Tũc Petrus repletus Spiritu sancto, dixit ad eos, Principes populi & seniores Israël, si nos hodie dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste saluus factus est, notum sit omnibus vobis & omni plebi Israël, quòd in nomine Domini Iesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitauit à mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est à vobis ædificantibus, qui factus est in caput anguli: & non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Videntes autem Petri constantiam & Ioannis, cõperto quòd homines essent sine literis, & idiotæ, admirabantur, & cognoscebant eos, quoniam cum Iesu fuerãt: hominem quoq; vidẽtes stantem cum eis qui curatus fuerat, nihil poterant contradicere. Iusserunt autẽ eos foras extra concilium secedere, & conferebant adinuicem dicentes, Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Ierusalem manifestum est: & non possumus negare. Sed ne amplius diuulgetur in populum, comminemur eis, ne vltrà loquãtur in nomine hoc vlli hominum. Et vocantes eos, denuntiauerũt ne omnino loquerentur neq; docerent in nomine Iesu. Petrus verò & Ioannes respondentes, dixerunt ad eos, Si iustum est in conspectu Dei, vos potius audire quàm deum, iudicate. non enim possumus quæ vidimus & audiuimus non loqui. At illi comminantes, dimiserunt eos: non inuenientes quomodo punirent eos, propter populum: quia omnes glorificabant deum in eo quod acciderat. Annorum eñ erat amplius quadraginta homo in quo factum fuerat signum istud sanitatis.

Secundum Lucam Lectio.iij.

IN illo tempore: Factum est in vna dierum: & ipse Iesus sedebat docens: & erãt Pharisæi sedentes, & legis doctores, q vene

rant ex omni caſtello Galilææ & Iudææ, & Ieruſalem: & virtus domini erat ad ſanandũ eos, Et reliqua.

Homilia ſancti Ambroſij epiſcopi.

NOn otioſa huius paralytici, nec anguſta medicina eſt: quando dominus & oraſſe præmittitur, non vtiq; propter ſuffragium, ſed propter exemplum. Imitãdi enim ſpeciem dedit, non impetrandi ambitum requiſiuit. Et conuenientibus ex omni Galilæa & Iudæa & Ieruſulem legis doctoribus, inter cæterorũ remedia debilium paralytici quoq; medicina deſcribitur. Primum omniũ quod ante diximus vnuſquiſq; æger petendæ ſalutis precatores debet adhibere: per quos vitæ noſtræ compago reſoluta actuumq; noſtrorum clauſa veſtigia verbi cæleſtis remedio reformẽtur. Sunt igitur aliqui monitores mẽtis, qui animum hominis, quã uis exterioris corporis debilitate torpẽtem, ad ſuperiora erigant. Quorum rurſus admi niculis & attollere, & humiliare ſe poſsit: vt facilius ante Ieſum locetur dominico videri dignus aſpectu. Humilitatẽ enim reſpicit Dominus: quia reſpexit humilitatẽ ancillæ ſuæ. Quorum fidem (inquit) vt vidit, dixit, Homo, remittuntur tibi peccata tua. Magnus Dominus qui aliorum merito ignoſcit alijs: & dum alios probat, alijs relaxat errata. Cur apud te, ô homo, collega non valeat, cùm apud Deum ſeruus & interueniẽdi meritum & ius habeat impetrandi? Diſce, qui iudicas, ignoſcere: diſce, qui æger es, impetrare.

Oratio.

DA quæſumus eccleſiæ tuæ miſericors deus, vt ſancto ſpiritu cõgregata, hoſtili nullatenus incurſione turbetur: Per. in vnitate eiuſdem.

Sabbato de octaua Ex Geneſi.

Lectio prima.

cap. 45. G DImiſit ergo fratres ſuos: & proficiſcentibus ait, Ne iraſcamini in via. Qui aſcendentes ex Aegypto, venerunt in terrã Chanaan ad patrem ſuum Iacob. Et nũtiauerunt ei, dicentes, Ioſeph viuit: & ipſe dominatur in omni terra Aegypti. Quo audito Iacob, quaſi de graui ſomno euigilãs, tamen non credebat eis. Illi econtra referebãt omnem ordinem rei. Cumq; vidiſſet plauſtra & vniuerſa quæ miſerat, reuixit ſpiritus eius, & ait, Sufficit mihi ſi adhuc Ioſeph filius meus viuit: vadam, & videbo illum antequã moriar. Profectusq; Iſraël cum omnibus cap. 46.
quæ habebat venit ad puteum iuramenti: & A
mactatis ibi victimis Deo patris ſui Iſaac, audiuit eum per viſionem nocte vocantem ſe, & dicentem ſibi, Iacob, Iacob? Cui reſpõdit. Ecce adſum. Ait illi deus, Ego ſum fortiſsimus Deus patris tui: noli timere, ſed deſcende in Aegyptum, quia in gentem magnam faciam te ibi. Ego deſcẽdam tecum illuc, & ego inde adducam te reuertentem: Ioſeph quoque ponet manus ſuas ſup oculos tuos. Surrexit Iacob à puteo iuramenti: tuleruntq; eum filij cum paruulis, & vxoribus ſuis in plauſtris, quæ miſerat Pharao ad portandum ſenem, & omnia quæ poſſederat in terra Chanaan: venitq; in Aegyptũ cum omni ſemine ſuo, filij eius & nepotes, filiæ, & cuncta ſimul progenies.

Ex Actis Apoſtolorum.

Lectio ſecunda.

DImiſsi autem venerunt ad ſuos: & an cap.
nuntiauerunt eis quanta ad eos prin- 4. E
cipes ſacerdotum & ſeniores dixiſſent. Qui cùm audiſſent, vnanimiter leuauerunt vocem ad Deum, & dixerunt, Domine, tu es qui feciſti cælum & terram, mare, & omnia quæ in eis ſunt, qui Spiritu ſancto per os patris noſtri Dauid pueri tui dixiſti, Quare fremuerunt gentes, & populi meditati ſunt inania? Aſtiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in vnum aduerſus dominũ, & aduerſus Chriſtum eius. Conuenerũt enim verè in ciuitate iſta aduerſus ſanctum puerum tuum Ieſum, quem vnxiſti, Herodes, & Pontius Pilatus, cum gentibus & populis Iſraël facere quæ manus tua & cõſiliũ tuum decreuerunt fieri. Et nunc domine reſpice in minas eorum, & da ſeruis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuũ, in eo quòd manũ

tuam extēdas ad sanitates & signa & prodigia fieri per nomē sancti filij tui Iesu. Et cū orassent, motus est locus in quo erāt cōgregati: & repleti sunt omnes Spiritu sancto. & loquebātur verbum Dei cū fiducia. Multitudinis autē credentium erat cor vnum & anima vna: nec quisquam eorum quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erāt illis omnia cōmunia. Et virtute magna reddebant apostoli testimoniū resurrectiōis Iesu Christi domini nostri: & gratia magna erat in omnibus illis. Neq; enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum aut domorū erant, vendētes afferebant pretia eorū quæ vendebant, & ponebant ante pedes apostolorum. Diuidebatur autē singulis prout cuiq; opus erat. Ioseph autem qui cognominatus est Barnabas ab apostolis, (quod est interpretatum, filius cōsolationis) Leuites, Cyprius genere, cùm haberet agrum, vendidit eum, & attulit pretiū, & posuit ante pedes apostolorum.

Secundum Lucam. Lectio.iij.

IN illo tempore: Surgens Iesus de synagóga intrauit in domū Simónis. Socrus autem Simónis tenebatur magnis febribus. Et reliqua.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

VIde clemētiam domini saluatoris: nec indignatione commotus, nec scelere offensus, nec iniuria violatus Iudæam deseruit: Quinetiam immemor iniuriæ, memor clementiæ nunc docendo, nunc liberando, nunc sanando plebis corda demulcet. Et bene sanctus Lucas virum à spiritu nequitię liberatum antè præmisit, & substituit fœminæ sanitatem. Vtrunque enim sexum dominus curaturus aduenerat: & prior sanari debuit, qui prior creatus est. Nec prætermitti illa debuit, quæ mobilitate magis animi, quàm prauitate peccauerat. Sabbato dominicæ medicinæ opera cœpta significant, vt inde creatura noua cœperit, vbi vetus creatura antè desierat. Nec sub lege esse dei filium, sed supra legem in ipso principio designaret, nec soluere legem, sed adimplere. Neque enim per legem, sed verbo factus est mundus, sicut legimus, Verbo domini cæli firmati sunt. Nō soluitur ergo lex, sed impletur, vt fiat renouatio hominis iam labentis. Vnde & apostolus ait, Expoliantes vos veterem hominem induite nouum, qui secundum Christum creatus est. Et bene sabbato cœpit: vt ipse ostenderet creatorem qui opera operibus intexeret, & prosequeretut opus quod cœperat.

Oratio.

MEntibus nostris quæsumus dn̄e Spiritum sanctum benignus infunde: cuius & sapientia conditi sumus, & prouidētia gubernamur. Per domi. in vnitate eiusdem.

Si in festo Trinitatis inciderit festū dupl. alicuius sancti, transferēdū est in sequētē diē: si autē fuerit simplex, omittitur. Festū sanctę Trinitatis dupl. maius ad Vesperas. Hym.

ADesto sancta Trinitas,
Par splendor, vna deitas,
Quæ extas rerum omnium,
Sine fine principium
Te cælorum militia,
Laudat, adorat, prædicat,
Triplexq; mundi machina
Benedicit per secula.
Ad sumus & nos cernui
Te adorantes famuli,
Vota, precesq; supplicum
Hymnis iunge cælestium.
Gloria patri domino,
Gloria vnigenito,
Vnà cum sancto spiritu
In sempiterna secula. Amen.

An̄. O adorāda trinitas, ò venerāda vnitas, ò perfecta deitas, tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio in sempiterna secula. Oratio.

OMnipotēs sempiterne Deus, qui dedisti famulis tuis in cōfessione veræ fidei æternæ trinitatis gloriam agnoscere, & in potentia maiestatis adorare vnitatē: quæsumus, vt eiusdē fidei firmitate ab omnibus semper muniamur aduersis: Per dominum nostrum Iesum Christum.

Dn̄ica trinitatis, prima post Pentecost.

Ad Matutinum Inuitatorium.

SAnctam Trinitatem vnum Deum,veni te adoremus.psalmus. Venite. Gloria pa.&c.Inuit. Sanctã Trinitatẽ&c.Hymnus Adesto sancta Trinitas.&c.vt suprà. Aña. Te inuocamus, te laudamus,te adoramus ô beata Trinitas.

Ex Isaia lectio prima.

cap. 6.A IN anno quo mortuus est rex Ozias, vidi dñm sedentem sup soliũ exelsum & eleuatũ,& ea quę sub ipso erãt replebant tẽplũ. Seraphim stabant super illud:sex alæ vni,& sex alæ alteri. Duabus velabãt faciẽ eius, & duabus velabant pedes eius,& duabus volabant:& clamabat alter ad alterũ,& dicebat, Sãctus sanctus sanctus dominus deus exercituũ,plena est omnis terra gloria eius. Et cõmota sunt superliminaria cardinũ à voce clamantis:& domus repleta est fumo. Et dixi, Væ mihi,quia tacui, quia vir pollutus labijs ego sum,& in medio populi polluta labia habẽtis ego habito, & regẽ dñm exercituũ vidi oculis meis. Et volauit ad me vnus de Seraphim, & in manu eius calculus, quem forcipe tulerat de altari. Et tetigit os meũ, & dixit,Ecce,tetigit hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua,& peccatum tuũ mũdabitur. Et audiui vocem dñi dicentis, Quẽ mittam? & quis ibit nobis? Et dixi, Ecce ego, mitte me. Et dixit, Vade, & dices populo huic, Audite audientes,& nolite intelligere: & videte visionem,& nolite cognoscere. Excæca cor populi huius,& aures eius aggraua,& oculos eius claude: ne fortè videat oculis suis,& auribus suis audiat,& corde suo intelligat, & conuertatur,& sanem eum.

Ex Actis Apostolorum.
Lectio secunda.

cap. 5.A VIr aũt qdã noĩe Ananias cũ Sapphira vxore sua vendidit agrum, & fraudauit de pretio agri,conscia vxore sua:& afferens partẽ quandã,ad pedes apostolorũ posuit. Dixit autẽ Petrus ad Ananiã, Anania, cur tẽtauit satanas cor tuum mẽtiri te Spiritui sancto,& fraudare de pretio agri? Nonne manens tibi manebat,& venũdatũ in tua erat potestate? Quare posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mẽtitus hoĩbus, sed deo. Audiens autem Ananias hæc verba,cecidit, & expirauit. Et factus est timor magnus, super omnes qui audierũt. Surgẽtes autẽ iuuenes amouerunt eum,& efferẽtes sepelierũt. Factum est autẽ quasi horarũ triũ spatiũ, & vxor ipsius,nesciens quod factum fuerat, introiuit. Dixit aũt ei Petrus, Dic mihi, si tãti agrum vendidistis? At illa dixit,Etiam, tãti. Petrus autẽ ait ad eam, Quid vtiq; cõuenit vobis tentare spiritum domini? Ecce pedes eorum qui sepelierũt virũ tuũ,ad ostium: & efferẽt te? Confestim cecidit ante pedes eius & expirauit. Intrantes autẽ iuuenes,inuenerunt illam mortuam:& extulerũt,& sepelierunt ad virum suum. Et factus est timor magnus in vniuersa ecclesia,& in omnes qui audierunt. Per manus aũt apostolorum fiebãt signa & prodigia multa in plebe. Et erant vnanimiter oẽs in porticu Salomonis. Cæterorum aũt nemo audebat se cõiũgere illis: sed magnificabat eos populus. Magis autẽ augebatur credentium in dño,multitudo virorũ ac mulierũ:ita vt in plateas eijcerẽt infirmos, & ponerẽt in lectulis ac grabatis,vt veniente Petro saltẽ vmbra illius obumbraret quẽquã illorum,& liberarẽtur oẽs ab infirmitatibus suis. Concurrebat autẽ & multitudo vicinarum ciuitatum,Ierusalẽ, afferentes ægros,& vexatos à spiritibus immundis: qui curabantur omnes. Exurgens autẽ princeps sacerdotum,& omnes qui cũ illo erant, quæ est hæresis Sadducæorum, repleti sunt zelo:& iniecerũt manus in apostolos,& posuerunt eos in custodia publica. Angelus autem domini per noctẽ aperiens ianuas carceris,& educens eos,dixit, Ite,& stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ huius. Qui cùm audissent, intrauerunt diluculo in templum,& docebant.

Secundum Ioannem. Lectio.iij.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Cùm venerit paracletus quem ego cap. 15.
mittam vobis à Patre,spiritum veritatis qui à patre procedit: ille testimoniũ perhibebit

de me. Et reliqua.

Homilia sancti Leonis pape.

CVm ad intelligendū dignitatem sancti Spiritus aciem mētis intendimus, nihil diuersum ab excellētia patris & filij cogitemus, quia in nullo ab vnitate sua diuinitatis essentia discrepat. Sempiternum est em̄ patri filij sui esse genitorem. Sempiternum est filio intemporaliter à patre esse progenitū. Sempiternum est quoq; Spiritui sancto spiritum esse patris & filij: vt nunquā pater sine filio, nunquàm pater & filius sine spiritu sancto fuerint. Et omnibus exclusis existentiæ gradibus, nulla ibi persona sit anterior, nulla posterior. Huius enim beatę trinitatis & incommutabilis diuinitatis vna est substātia indiuisa in opere, concors in voluntate, par in omnipotentia, æqualis in gloria. De qua cùm sancta scriptura sic loquitur, vt aut in factis, aut in verbis aliquid assignet, quod singulis non videatur conuenire personis, non perturbatur fides catholica. Sed docetur vt per proprietatem aut vocis aut operis insinuetur nobis veritas trinitatis: & nō diuidat intellectus, quod distinguit auditus.

Ad Laudes. Antiphona,

Tres sunt qui testimonium dant in cælo, pater, verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui dedisti famulis tuis in confessione veræ fidei æternæ trinitatis gloriā agnoscere, & in potentia maiestatis adorare vnitatē: quæsumus, vt eiusdem fidei firmitate ab omnibus semper muniamur aduersis: Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum: Qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorū.

Responsorium. Amen.

Ad Vesperas Hymnus.

ADesto sancta trinitas, &c.

Antiphona.

Te deum patrem ingenitum, te filiū vnigenitum, te spiritum paracletum, sanctam & indiuiduam trinitatem toto corde, & ore cōfitemur, laudamus atque benedicimus, tibi gloria in secula.

Feria secunda post Dominicam Trinitatis. Si hodie nullum inciderit festum, fiat officium de Feria modo infra scripto.

Ad Matutinum Inuitatorium.

DOminum, qui fecit nos, venite adoremus. ps. Venite exultemus Domino. Gloria patri &c. Inuitatorium. Dominum qui fecit nos.

Hymnus.

NOcte surgentes vigilemus omnes,
Semper in psalmis meditemur, atque
Viribus totis domino canamus
Dulciter hymnos.
Vt pio regi pariter canentes,
Cum suis sanctis mereamur aulam
Ingredi cæli: simul & beatam
Ducere vitam.
Præstet hoc nobis deitas beata
Patris, ac nati, pariterq; sancti
Spiritus, cuius reboat in omni
Gloria mundo. Amen.

Aña. Seruite domino in timore, & exultate ei cum tremore.

Ex Genesi. Lectio prima.

HAec sunt autem nomina filiorum Israēl, q̄ ingressi sunt in Aegyptum, ipse cum liberis suis. Primogenitus Ruben. Filij Ruben: Enoch & Phallu & Hesron & Charmi. Filij Simeon: Iamuel & Iamin & Ahod & Iachin & Sohar, & Saul filius Chananitidis. Filij Leui. Gerson & Chaath & Merari. Filij Iuda: Her & Onan & Sela & Phares & Zara. mortui sunt autem Her & Onā in terra Chanaan. Natiq; sunt filij Phares: Hesron & Hamul. Filij Issachar: Thola & Phua & Iob & Simeron. Filij Zabulon: Sared & Elon & Iahelel. hi filij Liæ, quos genuit in Mesopotamia Syriæ cum Dina filia sua, omnes animæ filiorum eius & filiarum, triginta tres. Filij Gad: Sephon & Aggi & Esebon & Suni & Heri & Arodi & Areli. Filij Aser: Iemna, & Iesua, & Iessui, & Beria. Sara quoq; soror eorū. Filij Beria: Heber & Melchiel. hi filij Zelphæ, quam dedit Laban Liæ filiæ suæ. & hos genuit Iacob sedecim animas. Filij Rachel

cap. 46. B

vxoris Iacob: Ioseph & Beniamin. Natiq́ sunt Ioseph filij in terra Aegypti, quos genuit ei Aseneth filia Phutipharis sacerdotis Heliopoleos: Manasses, & Ephraim. Filij Beniamin: Bela & Bechor & Asbel & Gera & Naaman & Echi, & Ros, & Mophim, & Ophim, & Ared. hi filij Rachel quos genuit Iacob, omnes animæ quatuordecim. Filij Dan, Husim. Filij Nephthali: Iasiel & Guni & Ieser & Sallem. Hi filij Balæ, quam dedit Laban Racheli filiæ suę: & hos genuit Iacob. omnes animæ, septem. Cunctæq́ animæ quæ ingressæ sunt cum Iacob in Aegyptum, & egressæ sunt de femore illius, absque vxoribus filiorum eius, sexaginta sex. Filij autem Ioseph qui nati sunt ei in terra Aegypti, animę duæ. Omnes animæ domus Iacob quæ ingressæ sunt in Aegyptum, fuere septuaginta.

Ex Actis Apostolorum.

Lectio. ij.

cap. 5. A ADueniens autem princeps sacerdotum & qui cum eo erant, conuocauerunt concilium & omnes seniores filiorum Israël: & miserunt ad carcerem vt adducerētur. Cùm autem venissent ministri, & aperto carcere nō inuenissent illos: reuersi nuntiauerunt dicētes, Carcerem quidem inuenimus clausum cum omni diligentia, & custodes stantes ante ianuas: aperiētes autem, neminem intus inuenimus. Vt autem audierunt hos sermones magistratus templi, & principes sacerdotum, ambigebant de illis quidnam fieret. Adueniens autem quidam nuntiauit eis, Quia ecce viri quos posuistis in carcerem, sunt in templo stantes, & docentes populum. Tunc abijt magistratus cū ministris, & adduxit illos sine vi. timebant enim populum, ne lapidarentur. Et cùm adduxissent illos, statuerunt in concilio. Et interrogauit eos princeps sacerdotum, dicēs, Præcipiendo præcepimus vobis ne doceretis in nomine isto: & ecce replestis Ierusalem doctrina vestra, & vultis inducere super nos sanguinem hominis istius. Respondens autē Petrus & apostoli, dixerunt. Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus. Deus patrum nostrorum suscitauit Iesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno. Hunc principem & saluatorem Deus exaltauit dextera sua, ad dandam pœnitentiā Israëli, & remissionem peccatorum, & nos sumus testes horum verborum, & Spiritus sanctus quem dedit Deus omnibus obedientibus sibi. Hæc cùm audissent, dissecabātur: & cogitabant interficere illos. Surgens autem quidam in concilio Pharisæus nomine Gamaliel, legis doctor, honorabilis vniuersæ plebi, iussit foras modicum Apostolos secedere: dixitq́ ad illos, Viri Israëlitæ, attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis. Ante hos enim dies extitit Theudas, dicens se esse aliquem, cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum, qui occisus est: & omnes qui credebant ei, dissipati sunt: & redacti ad nihilum. Post hunc extitit Iudas Galilæus, in diebus professionis, & auertit populum post se, & ipse perijt: & omnes quotquot cōsenserunt ei, dispersi sunt. Et nunc dico vobis, discedite ab hominibus istis, & sinite illos: quoniam si est ex hominibus cōsilium hoc aut opus, dissoluetur: si verò ex Deo est, non poteritis dissoluere, ne fortè & Deo repugnare videamini. Consenserunt autem illi. Et conuocantes apostolos, cæsis denuntiauerūt, ne omnino loquerentur in nomine Iesu, & dimiserunt eos. Et illi quidē ibant gaudentes à conspectu cōcilij, quia digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Omni autem die, non cessabant in templo, & circa domos docentes & euangelizantes Iesum Christum.

Si hodie nō fit officium de aliquo sancto, omittenda est tertia lectio occurrens in Calendario ex epistolis, & loco eius dicenda est sequens, quę est de Dominica præcedenti, & non potuit ibi poni propter officium Trinitatis.

Secundum Lucam.

Lectio. iij.

IN illo tēpore: Dixit Iesus discipulis suis. cap. 6.
Estote misericordes, sicut & pater vester misericors est. Et reliqua.

Homilia sancti Augusti. episcopi.

INtendite fratres ipsam misericordiam & iudicium. Misericordiæ tempus modò est: iudicij autem tempus pòst erit. Vnde est nunc misericordiæ tempus? Vocat modò auersos: donat peccata conuersis: patiens est super peccatores, donec cõuertãtur. Quandocunq; cõuersi fuerint, præterita obliuiscitur: futura promittit. Hortatur pigros: consolatur afflictos: docet studiosos: adiuuat dimicantes: neminem deserit laborantem & clamantem ad se. Donat vnde sibi sacrificetur: ipse tribuit vnde placetur.

Ad Laudes Aña. Iubilate Deo omnis terra, cãtate, & exultate & psallite. Oratio.

DEus in te sperãtium fortitudo, adesto propitius inuocationibus nostris: & quia sine te nihil potest mortalis infirmitas, præsta auxilium gratiæ tuæ, vt in exequendis mandatis tuis, & voluntate tibi, & actione placeamus: Per.

Hæc oratio, quæ est de Dominica præcedenti, dicitur hodie & duobus sequentibus diebus si fiat officium de Feria.

Ad Vesperas. Hymnus.

O Lux beata trinitas, Et principalis vnitas, Iam sol recedit igneus, Infunde lumen cordibus.

Te mane laudum carmine, Te deprecamur vespere: Te nostra supplex gloria Per cũcta laudet secula.

Deo patri sit gloria, Eiusq; soli filio: Cum spũ paracleto, Et nũc & in perpetuũ. Amẽ

Aña. Vespertina oratio ascendat ad te domine, & descẽdat super nos misericordia tua.

Notandũ quod Inuitatorium, Hymni & antiphonæ huius Feriæ dicũtur ab hac die vsq; ad Aduẽtum, & ab octaua Epiphaniæ vsq; ad Dominicam septuagesimæ quandocunq; fit officium de Dominica vel de Feria.

Feria.iij. ex Genesi. Lectio prima.

cap. 46. D MIsit autem Iacob Iudã ante se ad Ioseph, vt nũtiaret ei, & ille occurreret in Gessen. Quò cùm peruenisset, iuncto Ioseph curru suo, ascendit obuiam patri suo ad eundẽ locum: vidensq; eum, irruit super collũ eius, & inter amplexus fleuit. Dixitq; pater ad Ioseph, Iam lætus moriar, quia vidi faciẽ tuam, & superstitem te relinquo. At ille loquutus est ad fratres suos, & omnem domũ patris sui, Ascendã, & nuntiabo Pharaoni: dicamq; ei, Fratres mei & domus patris mei, qui erãt in terra Chanaan, venerũt ad me: & sunt viri pastores ouium, curamq; habent alendorũ gregum: pecora sua, & armẽta, & omnia quæ habere potuerũt, adduxerũt secum. Cumq; vocauerit vos, & dixerit, Quod est opus vestrum? respondebitis, Viri pastores sumus serui tui, ab infantia nostra vsq; in præsens, & nos & patres nostri. Hæc autẽ dicetis vt habitare possitis in terra Gessen: quia detestãtur Aegyptij omnes pastores ouiũ. cap. 47. A Ingressus ergo Ioseph nuntiauit Pharoni, dicens, Pater meus & fratres, oues eorum & armenta & cuncta quæ possidẽt, venerunt de terra Chanaan: & ecce cõsistũt in terra Gessen. Extremos quoq; fratrũ suorũ quinq; viros statuit corã rege: quos ille interrogauit, Quid habetis operis? Responderunt, Pastores ouium sumus serui tui, & nos, & patres nostri. Ad peregrinandum in terram tuam venimus: quoniam non est herba gregibus seruorum tuorũ, ingrauescente fame in terra Chanaan: petimusq; vt esse nos iubeas seruos tuos in terra Gessen. Dixit itaque rex ad Ioseph, Pater tuus & fratres tui venerunt ad te. Terra Aegypti in conspectu tuo est: in optimo loco fac habitare eos, & trade eis terrã Gessen. Quòd si nosti in eis esse viros industrios, constitue illos magistros pecorum meorum.

Ex Actis Apostolorum.

Lectio.ij.

cap. 6. IN diebus autem illis crescente numero discipulorũ, factum est murmur Græcorum aduersus Hebræos, eo quòd despicerẽtur in ministerio quotidiano viduæ eorum. Conuocãtes autem duodecim multitudinẽ discipulorũ dixerunt, Non est æquum, nos derelinquere verbũ Dei, & ministrare mensis. Consyderate ergo fratres, viros ex vobis boni testimonij septem, plenos Spiritu sancto & sapientia, quos constituamus super

hoc opus. Nos verò, orationi & ministerio verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerũt Stephanum virum plenum fide, & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum aduenam Antiochenum. Hos statuerunt ante conspectum apostolorũ: & orantes imposuerunt eis manus. Et verbum dei crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Ierusalem valde: multa etiã turba sacerdotũ obediebat fidei. Stephanus autẽ plenus gratia & fortitudine faciebat prodigia & signa magna in populo. Surrexerũt autem quidam de synagôga, quæ appellatur Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant à Cilicia & Asia, disputantes cum Stephano: & non poterant resistere sapiẽtiæ & spiritui qui loquebatur. Tunc submiserunt viros, qui dicerent se audiuisse eum dicentẽ verba blasphemiæ in Moysen & Deum. Commouerunt itaq; plebem, & seniores & Scribas: & concurrentes rapuerunt eum, & adduxerũt in concilium, & statuerunt falsos testes qui dicerent, Homo iste non cessat loqui verba aduersus locum sanctum, & legem. audiuimus enim eum dicentem quoniã Iesus Nazarenus hic, destruet locum istũ, & mutabit traditiones quas tradidit nobis Moyses. Et intuentes eum oẽs qui sedebant in concilio, viderunt faciem eius tanquã faciem angeli.

Feria.iiij. Ex Genesi.

Lectio prima.

cap. 47. B P Ost hęc introduxit Ioseph patrẽ suum ad regem, & statuit eum coram eo: qui benedicens illi, & interrogatus ab eo, Quot sunt dies annorũ vitæ tuæ? respondit, Dies peregrinationis vitæ meæ centum triginta annorũ sunt, parui & mali: & non peruenerunt vsq; ad dies patrũ meorũ quibus peregrinati sunt. Et benedicto rege egressus est foras. Ioseph verò patri & fratribus suis dedit possessionẽ in Aegypto in optimo terræ loco Ramesses, vt præceperat Pharao. Et alebat eos, omnẽq; domũ patris sui, præbens cibaria singulis. In toto enim orbe panis decrat, & oppresserat fames terrã, maximè Aegypti & Chanaan. E quibus omnẽ pecuniam congregauit pro venditione frumẽti, & intulit eam in ærariũ regis. Cumq; defecisset emptoribus pretium, venit cuncta Aegyptus ad Ioseph, dicens, Da nobis panes: quare morimur coram te deficiente pecunia? Quibus ille respondit, Adducite pecora vestra, & dabo vobis pro eis cibos, si pretium nõ habetis. Quæ cùm adduxissent, dedit eis alimẽta pro equis & ouibus & bobus & asinis: sustentauitq; eos illo anno pro cõmutatione pecorum. Venerũt quoq; anno secundo, & dixerũt ei, Non celamus domino nostro quòd deficiẽte pecunia, pecora simul defecerunt: nec clam te est quòd absq; corporibus & terra nihil habeamus. Cur ergo morimur te vidente? & nos, & terra nostra tui erimus: eme nos in seruitutem regiã, & præbe semina, ne pereunte cultore redigatur terra in solitudinem.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

D Ixit autẽ princeps sacerdotũ, Si hæc ita se habent? Qui ait, Viri fratres & patres audite. Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahę cũ esset in Mesopotamia, prius quàm moraretur in Charan, & dixit ad illum, Exi de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terrã quam monstrauero tibi. Tunc exijt de terra Chaldæorum, & habitauit in Charan. Et inde, postquàm mortuus est pater eius, transtulit illũ in terram istam, in qua nunc vos habitatis. Et non dedit illi hæreditatem in ea nec passum pedis: sed repromisit dare illi eam in possessionẽ, & semini eius post ipsum, cùm non haberet filium. Loquutus est autẽ ei Deus, Quia erit semen eius accola in terra aliena, & seruituti eos subijcient, & male tractabunt eos annis quadringentis: & gentem cui seruierint, iudicabo ego, dicit dominus. & post hæc exibunt, & seruient mihi in loco isto. Et dedit illi testamentum circuncisionis. & sic genuit Isaac, & circuncidit eum die octauo: & Isaac, Iacob: & Iacob duodecim patriarchas. Et patriarchæ æmulantes, Ioseph vendiderũt in Aegyptum: & erat Deus cum cap. 7. A

eo, & eripuit eũ ex omnibus tribulationibus eius, & dedit ei gratiam & sapientiã in cõspectu Pharaonis regis Aegyptiorum, & cõstituit eum prępositũ super Aegyptũ & super omnẽ domum suã. Venit autẽ fames in vniuersam Aegyptũ & Chanaã, & tribulatio magna: & non inueniebãt cibos pr̃es nostri. Cũ audisset aũt Iacob esse frumẽtum in Aegypto, misit patres nostros primũ: & in secũdo cognitus est Ioseph à fratribus suis, & manifestatum est Pharaoni genus eius. Mittens autẽ Ioseph, accersiuit Iacob patrẽ suũ, & omnem cognationẽ suam in animabus septuagintaquinque. Et descẽdit Iacob in Aegyptũ: & defunctus est ipse & patres nostri. Et trãslati sunt in Sichẽ: & positi sunt in sepulchro quod emit Abrahã pretio argẽti à filijs Hemor filij Sichẽ. Cũ autẽ appropinquaret tẽpus ꝓmissiõis, quã cõfessus erat Deus Abrahæ, creuit populus & multiplicatus est in Aegypto, quoadusq; surrexit alius rex in Aegypto, qui nõ sciebat Ioseph. Hic circũueniẽs genus nostrũ, afflixit patres nostros: vt exponerẽt infantes suos, ne viuificarent.

Notãdũ ꝙ si aliquod festũ duplex inciderit in die Eucharistiæ, trãsferendũ est in sequentem diẽ, vt in regulis gñalibus, & eodẽ modo fiet qñ festum duplex inciderit in die octauæ. excipitur festũ sancti Ioãnis Baptistæ: quod si in die octauæ inciderit, celebrabit eadẽ die, cũ cõmemoratione Eucharistię per orõnẽ tñ in vtrisq; vespis & in laudibus.

Infra octauã verò corpis Christi quodcũque festũ duplex incidat, celebrabitur eadẽ die cũ cõmemoratiõe eucharistię. si aũt festũ simplex inciderit in die eucharistiæ, omittit̃ oĩno: & si ĩciderit infra octa. fit cõmemoratio de eo ĩ fine Primæ, añ ꝙ dicat̃ Pretiosa.

FESTVM CORPORIS Christi duplex maius. Ad Vesperas, Hymnus.

Pange lingua gloriosi
Corporis mysterium:
Sanguinisq; pretiosi,
Quem in mundi pretium,
Fructus ventris generosi
Rex effudit gentium.
Nobis datus, nobis natus
Ex intacta virgine:
Et in mundo conuersatus,
Sparso verbi semine:
Sui moras incolatus,
Miro clausit ordine,
In supremæ nocte cœnæ,
Recumbens cum fratribus,
Obseruata lege plenè,
Cibis in legalibus,
Cibum turbæ duodenæ,
Se dat suis manibus.
Verbum caro panem verum,
Verbo carnem efficit,
Fitq; sanguis Christi merum:
Et si sensus deficit,
Ad firmandum cor syncerum,
Sola fides sufficit.
Tantum ergo sacramentum,
Veneremur cernui,
Et antiquum documentum,
Nouo cedat ritui:
Præstet fides supplementum
Sensuum defectui.
Genitori, genitoq;
Laus, & iubilatio,
Salus, honor, virtus quoque
Sit, & benedictio:
Procedenti ab vtroque
Compar sit laudatio. Amen.

Antiphona. Sacerdos in æternum Christus Dominus secundũ ordinẽ Melchisedech panem & vinum obtulit.

Deus, qui nobis sub sacramento mirabili passionis tuæ memoriam reliquisti: tribue quæsumus, ita nos corporis, & sanguinis tui sacra mysteria venerari, vt redemptionis tuę fructum in nobis iugiter sentiamus: Qui viuis & regnas in vni. &c.

Ad matutinum Inuitatoriũ, Sanctissimũ Christi corp᷑, venite adoremus. ps. Venite. Gloria pa. &c. Sãctissimũ xp̃i corp᷑. Hy᷑.

Sacris solennijs iuncta sint gaudia,
Et ex præcordijs sonent præconia:
Recedant vetera, noua sint omnia:
Corda, voces, & opera.
Noctis recolitur cœna nouissima.

Qua Christus creditur agnum & azyma,
Dedisse fratribus iuxta legitima,
Priscis indulta patribus.
Post agnum typicum expletis epulis,
Corpus dominicum datum discipulis.
Sic totum omnibus, quod totum singulis,
Eius fatemur manibus.
Dedit fragilibus corporis ferculum:
Dedit & tristibus sanguinis poculum,
Dicens accipite quod trado, vasculum:
Omnes ex eo bibite.
Sic sacrificium istud instituit,
Cuius officium committi voluit,
Solis presbyteris: quibus sic congruit.
Vt sumant, & dent cæteris.
Panis angelicus, fit panis hominum,
Dat panis cælicus figuris terminum.
O res mirabilis: manducat dominum
Pauper, seruus, & humilis.
Te trina deitas, vnaq; poscimus,
Sic nos tu visita, sicut te colimus:
Per tuas semitas duc nos quò tendimus,
Ad lucem, quam inhabitas. Amen.

Antiphona, Calicē salutaris accipiam, & sacrificabo hostiam laudis.

Ex libro Sapientiæ. Lectio prima.

cap. 16. D Angelorū esca nutriuisti populū tuum, & paratum panem de cælo præstitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatē. Substātia enī tua dulcedinem tuam quā in filios habes ostēdebat: & deseruiens vniuscuiusq; voluntati, ad quod quisq; volebat conuertebatur. Nix autem, & glacies sustinebant vim ignis, & non tabescebant: vt scirent, quoniā fructus inimicorum exterminabat ignis ardens in grandine & pluuia coruscans. Hoc autem iterum, vt nutrirentur iusti, ignis etiā suæ virtutis oblitus est. Creatura enim tibi factori deseruiens, exardescit in tormentum aduersus iniustos: & leuior fit ad benefaciēdum pro his qui in te cōfidunt. Propter hoc & tunc omnia transfigurata omniū nutrici gratiæ tuæ deseruiebant ad voluntatem eorum qui à te desyderati sunt: vt scirent filij tui, quos dilexisti domine, quoniam nō natiuitatis fructus pascunt homines, sed sermo tuus hos qui in te crediderint conseruat.

Ex Actis Apostolorum. Lectio .ij.

Eodem tempore natus est Moyses, & fuit gratus Deo, qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui. Exposito autē illo, sustulit eum filia Pharaonis, & nutriuit eum sibi in filium. Et eruditus est Moyses omni sapientia Aegyptiorum: & erat potēs in verbis, & in operibus suis. Cùm autē impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascēdit in cor eius vt visitaret fratres suos filios Israël. Et cùm vidisset quendam iniuriā patientem, vindicauit illum: & fecit vltionem ei qui iniuriam sustinebat, percusso Aegyptio. Existimabat autem intelligere fratres, quoniam Deus per manum ipsius daret salutem illis. At illi nō intellexerūt. Sequenti verò die apparuit illis litigātibus: & reconciliabat eos in pace, dicens, Viri, fratres estis: vt quid nocetis alterutrum? Qui autem iniuriam faciebat proximo, repulit eum, dicēs, Quis te constituit principem & iudicem super nos? nunquid interficere me tu vis, quēadmodum interfecisti heri Aegyptium? Fugit autem Moyses in verbo isto: & factus est aduena in terra Madiā, vbi generauit filios duos. Et expletis annis quadraginta, apparuit illi in deserto montis Sina angelus in igne flammæ rubi. Moyses autem vidēs, admiratus est visum. Et accedente illo vt cōsyderaret, facta est ad eū vox Domini, dicens, Ego sum Deus patrū tuorū, deus Abrahā, deus Isaac, & Deus Iacob. Tremefactus autem Moyses, non audebat considerare. Dixit autem illi dominus, Solue calceamentum pedum tuorum: locus enim in quo stas, terra sancta est. Vidēs vidi afflictionem populi mei qui est in Aegypto, & gemitum eorum audiui, & descendi liberare eos. Et nunc veni, & mittam te in Aegyptū. Hunc Moysen quem negauerunt, dicentes, Quis te cōstituit principem & iudicem? hunc Deus principē, & redemptorem misit, cum manu angeli qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit illos, faciens prodigia & signa in terra Aegypti, & in rubro mari, & in deserto annis quadraginta. Hic est Moyses qui dixit filijs

cap. 7. E

Israël,

Israël, Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris: tanquam me ipsum audietis. Hic est qui fuit in ecclesia in solicitudinē cum angelo qui loquebatur ei in monte Sina: & cum patribus nostris, qui accepit verba vitæ dare nobis. Cui noluerunt obedire patres nostri: sed repulerunt & auersi sunt cordibus suis in Aegyptum, dicētes ad Aaron, Fac nobis deos qui præcedant nos. Moysi enim huic, qui eduxit nos de terra Aegypti, nescimus quid factum sit ei. Et vitulū fecerunt in dieb⁹ illis, & obtulerunt hostiam simulachro, & lætabuntur in operibus manuum suarum.

Secundum Ioannem. Lectio.iij.

cap. 6. IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, & turbis Iudæorum, Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

CVm enim cibo & potu id appetant homines vt non esuriant neq; sitiant: hoc verè non præstat, nisi iste cibus & potus, q eos à quibus sumitur immortales & incorruptibiles facit, id est societas ipsa sanctorū vbi pax erit, & vnitas plena atq; perfecta. Propterea quippe sicut etiam ante nos hoc intellexerunt homines Dei, dominus noster Iesus Christus corpus & sanguinem suum in eis rebus commēdauit, quæ ad vnum aliquid rediguntur. Ex multis namq; granis vnus panis efficitur: & ex multis racemis vinum confluit. Deniq; iam exponit quomodo id fiat quod loquitur: & quid sit manducare corpus eius & sanguinem bibere. Et qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo. Hoc est enim manducare illam escam, & illum bibere potum, in Christo manere, & illum manentē in se habere. Ac per hoc qui non manet in Christo, & in quo non manet Christus, proculdubio non manducat spiritualiter eius carnem: licet carnaliter & visibiliter premat dentibus sacramenta corporis & sanguinis Christi. Sed magis tantæ rei sacramentum ad iudicium sibi manducat & bibit, qui immundus præsumit ad Christi sacramenta accedere, quæ alius non dignè sumit, nisi qui mundus est: de quibus dicitur, Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Ad Laudes, Antiphona. Ego sum panis viuus, qui de cælo descendi: si qs māducauerit ex hoc pane, viuet in æternū, halleluia. Orō. De⁹ q. vt suprà. Ad vesperas, Hym. Pange lingua. vt suprà, Añ. O sacrū cōuiuiū in quo Christus sumitur: recolitur memoria passionis ei⁹: mēs imple᷑ gratia, & futuræ gloriæ nobis pign⁹ da᷑, Halle᷑.

Notandum quòd Inuitatorium, Hymni, Antiphonæ & Oratio huius diei dicuntur per totam octauam, nisi occurrat aliquod festum duplex, vt suprà dictum fuit.

Feria.vj. Ex Genesi. Lectio prima.

EMit igitur Ioseph omnem terram Aegypti vendentibus singulis possessiōes suas præ magnitudine famis. Subiecitq; eam Pharaoni, & cunctos populos eius à nouissimis terminis Aegypti, vsq; ad extremos fines eius: præter terram sacerdotum quę à rege tradita fuerat eis: quibus & statuta cibaria ex horreis publicis præbebantur, & idcirco non sunt compulsi vendere possessiones suas. Dixit ergo Ioseph ad populos, En, vt cernitis, & vos & terram vestrā Pharao possidet: accipite semina, & serite agros, vt fruges habere possitis. Quintam partem regi dabitis: quatuor reliquas permitto vobis in sementem, & in cibum familijs & liberis vestris. Qui responderunt, Salus nostra in manu tua est: respiciat nos tātùm dominus noster, & læti seruiemus regi. Ex eo tempore vsq; in præsentem diem in vniuersa terra Aegypti, regibus quinta pars soluitur, & factum est quasi in legem: absq; terra sacerdotali, quæ libera ab hac conditione fuit. Habitauit ergo Israël in Aegypto, id est in terra Gessen, & possedit eā: auctusq; est & multiplicatus nimis. Et vixit in ea decem & septem annis: factiq; sunt oēs dies vitæ illius, centum quadraginta septem annorum. Cumq; appropinquare cerneret diem mortis suæ, vocauit filium suum Ioseph, & dixit ad eum, Si inueni gratiam in cōspectu tuo, pone manum tuam sub femore meo: &

cap. 47. E

facies mihi misericordiam & veritatem, vt non sepelias me in Aegypto, sed dormiã cũ patribus meis, & auferas me de terra hac: cõdasq; in sepulchro maiorum meorum. Cui respondit Ioseph, Ego faciã quod iussisti. Et ille, Iura ergo, inquit, mihi. Quo iurãte adorauit Israël dñm, conuersus ad lectuli caput.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

cap. 7. G Conuertit autem Deus, & tradidit eos seruire militiæ cæli, sicut scriptum est in libro prophetarum, Nunquid victimas & hostias obtulistis mihi annis quadraginta in deserto, domus Israël? Et suscepistis tabernaculum Moloch, & sydus Dei vestri Remphã, figuras quas fecistis, adorare eas. Et transferam vos trans Babylonẽ. Tabernaculum testimonij fuit patribus nostris in deserto, sicut disposuit illis Deus, loquens ad Moysen, vt faceret illud secundum formã quam viderat. Quod & induxerunt, suscipientes patres nostri cum Iesu in possessionem gentium, quas expulit Deus à facie patrum nostrorum vsq; in diebus Dauid, qui inuenit gratiam ante Deum, & petijt vt inueniret tabernaculum Deo Iacob. Salomon autem ædificauit illi domum. Sed excelsus, non in manufactis habitat, sicut per prophetam dicit. Cælum mihi sedes est: terra autem, scabellum pedum meorũ. Quam domũ ædificabitis mihi, dicit Dñs? aut quis locus requietionis meæ est? Nonne manus mea fecit hæc omnia? dura ceruice, & incircuncisi cordibus & auribus, vos semper Spiritui sancto restitistis: sicut patres vestri, & vos. Quẽ prophetarum non sunt persequuti patres vestri? & occiderunt eos qui prænuntiabant de aduentu iusti, cuius vos nunc proditores & homicidæ fuistis: qui accepistis legem in dispositione angelorum, & non custodistis. Audientes autem hæc dissecabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum. Cùm autem esset plenus Spiritu sancto, intendens in cælum, vidit gloriam dei, & Iesum stantem à dextris Dei. Et ait. Ecce video cælos apertos, & filiũ hominis stantem à dextris Dei. Exclamantes autem voce magna, continuerunt aures suas, & impetum fecerunt vnanimiter in eum. Et ejcientes eum extra ciuitatem, lapidabant: & testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis, qui vocabatur Saulus. Et lapidabant Stephanum inuocantem, & dicentem, Dñe Iesu, suscipe spiritum meum. Positis autem genibus, clamauit voce magna, Dñe, ne statuas illis hoc peccatum. Et cùm hoc dixisset, obdormiuit. Saulus autẽ erat consentiens neci eius.

Tertia Lectio.

Immensa diuinæ largitatis beneficia exhibita populo Christiano, inæstimabilem ei conferunt dignitatem. Neq; enim est aut fuit aliquando tam grandis natio quæ habeat deos appropinquantes sibi sicut adest nobis deus noster. Vnigenitus siquidem dei filius suæ diuinitatis volens nos esse participes, nostram naturam assumpsit vt homines, deos faceret, factus est homo. Et hoc insuper quod de nostro assumpsit, totũ nobis cõtulit ad salutẽ. Corpus nãq; suum pro nostra reconciliatione in ara crucis hostiã obtulit deo patri: sanguinẽ suum fudit in pretium simul & lauacrum, vt redempti à miserabili seruitute, à peccatis omnibus mundaremur. Et vt tanti beneficij iugis in nobis maneret memoria, corpus suum in cibum, & sanguinem suum in potum, sub specie panis & vini sumendum fidelibus dereliquit. O pretiosum, & admirandum conuiuiũ salutiferum, & omni suauitate repletũ. Quid enim hoc conuiuio pretiosius esse potest? in quo non carnes vitulorum & hircorum, vt olim in lege, sed nobis Christus sumendus proponitur verus deus. Quid hoc sacramẽto mirabilius? In ipso namq; panis & vinum in corpus & sanguinem Christi substãtialiter conuertuntur. Ideoq; Christus deus & homo perfectus, sub modici panis specie continetur.

Sabbato Ex Genesi Lectio.j.

His ita transactis nuntiatum est Ioseph, quòd ægrotaret pater suus. qui assum- cap.
ptis duobus filijs, Manasse & Ephraim, ire 48.
perrexit. Dictumq; est seni, Ecce filius tuus A
Ioseph venit ad te. Qui confortatus sedit in

lectulo. Et ingresso ad se Ioseph,ait,Deus omnipotens apparuit mihi in Luza,quę est in terra Chanaan:benedixitq; mihi, & ait, Ego te augebo & multiplicabo,& faciam te in turbas populorũ:daboq; tibi terram hãc, & semini tuo post te,in possessionem sempiternã.Duo ergo filij tui qui nati sunt tibi in terra Aegypti antequã huc venirem ad te, mei erunt:Ephraim & Manasses sicut Ruben & Simeon reputabuntur mihi. Reliquos autẽ quos genueris post eos,tui erunt, & nomine fratrum suorũ vocabũtur in possessionibus suis. Mihi enim quando veniebam de Mesopotamia, mortua est Rachel in terra Chanaan in ipso itinere,eratq; vernum tempus:& ingrediebar Ephratam, & sepeliui eam iuxta viam Ephrathæ,quæ alio nomine appellatur Bethelẽ. Videns autem filios eius dixit ad eum, Qui sunt isti? Respondit, Filij mei sunt quos donauit mihi Deus in hoc loco. Adduc, inquit, eos ad me,vt benedicam illis. Oculi enim Israël caligauerant præ nimia senectute,& clare videre nõ poterat. Applicitosq; ad se,deosculatus & circumplexus eos,dixit ad Ioseph filium suum,Non sum fraudatus aspectu tuo: insuper ostendit mihi Deus semen tuum.

Ex Actis Apostolorum.

Lectio secunda.

cap. 8. FActa est autẽ in illa die persequutio magna in ecclesia, quæ erat Ierosolymis: & omnes dispersi sunt per regiones Iudęæ & Samariæ,præter apostolos. Curauerunt, autem Stephanum viri timorati,& fecerunt planctum magnum super eum. Saulus autem deuastabat ecclesiã,per domos intrans, & trahens viros ac mulieres,tradebat in custodiam.Igitur qui dispersi erant,pertransibant,euãgelizantes verbum dei. Philippus autem descendens in ciuitatem Samariæ: prædicabat illis Christum. Intendebant autem turbæ his quæ à Philippo dicebantur, vnanimiter audientes,& videntes signa quæ faciebat. Multorum enim habentium,spiritus immundi clamantes voce magna, exibant. Multi autem paralytici & claudi, curati sunt. Factum est ergo gaudium magnũ in illa ciuitate. Vir autem quidam,nomine Simon,qui antè fuerat in ciuitate Magus, seducens gentem Samariæ,dicens se esse aliquem magnum: cui auscultabant omnes à minimo vsq; ad maximum dicentes, Hic, est virtus dei,quæ vocatur magna. Attendebant autem eum,propterea quòd multo tempore magijs suis dementasset eos. Cùm verò credidissent Philippo euangelizanti de regno dei:in nomine Iesu Christi baptizabantur viri ac mulieres. Tunc Simon & ipse credidit:& cùm baptizatus esset, adhærebat Philippo. Videns etiam signa & virtutes maximas fieri,stupens admirabatur. Cũ autẽ audissent apostoli qui erãt Ierosolymis, quòd recepisset Samaria verbum dei, miserũt ad eos Petrum & Ioannẽ. Qui cùm venissent,orauerunt pro ipsis,vt acciperẽt spiritum sanctum. Nõdum enim in quenquam illorũ venerat,sed baptizati tantùm erãt in nomine domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos,& accipiebant Spiritum sanctum. Cùm vidisset autem Simon,quia per impositionem manus apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam, dicens,Date & mihi hanc potestatem,vt cuicunq; imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum. Petrus autẽ dixit ad eum,Pecunia tua tecum sit in perditionem:qm̃ donũ dei existimasti pecunia possideri. Non est tibi pars,neq; sors in sermone isto,cor eñ tuum non est rectum coram deo: pœnitentiã itaq; age ab hac nequitia tua:& roga Deũ,si fortè remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui. In felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Respondens autem Simon,dixit,Precamini vos pro me ad Dominum,vt nihil veniat super me horum quæ dixistis.

Tertia lectio.

MAnducatur itaque à fidelibus:sed minime laceratur. Quinimo diuiso sacramento, sub qualibet diuisionis particula integer perseuerat. Accidentia etiam sine subiecto in eodem existunt:vt fides locum habeat, dum inuisibile visibiliter sumitur, aliena specie occultatũ:& sensus à deceptio

ne immunes reddantur, qui de accidentibus iudicant sibi notis. Nullũ etiam sacramentũ est isto salubrius, quo purgantur peccata, virtutes augentur, & mens omniũ spiritualium charismatũ abundantia impinguatur. Offertur in ecclesia pro viuis & mortuis: vt omnibus prosit, quod est pro salute oĩm institutũ. Suauitatem deniq; huius sacramenti nullus digne exprimere sufficit: per quod spiritualis dulcedo in suo fonte gustatur: & recolitur memoria illius, quam in sua passione Christus mõstrauit excellẽtissimæ charitatis. Vnde vt huiusmodi arctius charitatis immensitas cordibus infigeretur fidelium, in vltima cœna, quãdo Pascha cũ discipulis celebrato, transiturus erat de hoc mundo ad patrem, hoc sacramentum instituit, tanquam passionis suæ memoriale perenne, figurarum veterum impletiuum, miraculorum ab ipso factorum maximum, & de sua contristatis absentia solatium singulare.

Dñica infra octauam corporis Christi secunda post Pẽtecosten, Ex Genesi. Lect.j.

cap. 48. C CVmq; tulisset eos Ioseph de gremio patris, adorauit pronus in terram. Et posuit Ephraim ad dexteram suã, id est ad sinistram Israel: Manassen verò in sinistra sua, ad dexterã scilicet patris, applicuitq; ambos ad eũ. Qui extendens manũ dexteram, posuit super caput Ephraim iunioris fratris: sinistram aũt super caput Manasse qui maior natu erat, commutans manus. Benedixitq; Iacob Ioseph, & ait, Deus in cuius conspectu ambulauerũt patres mei Abraham & Isaac, Deus qui pascit me ab adolescentia mea vsq; in præsentem diem, angel⁹ qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris istis, & inuocetur super eos nomen meum, nomina quoq; patrum meorum Abraham & Isaac, & crescant in multitudinem super terram. Videns autem Ioseph, quòd posuisset pater suus dexterã manum super caput Ephraim, grauiter accepit: & apprehensam manũ patris leuare conatus est de capite Ephraim, & transferre super caput Manasse. Dixitq; ad patrem. Non ita conuenit pater: quia hic est primogenitus, pone dexteram tuam super caput eius. Qui renuens ait, Scio fili mi, scio: & iste quidem erit in populos, & multiplicabitur: sed frater eius iunior, maior erit illo, & semen illius crescet in gẽtes. Benedixitq; eis in tempore illo, dicens, In te benedicetur Israel, atq; dicetur, Faciat tibi deus sicut Ephraim, & sicut Manasse. Constituitq; Ephraim ante Manassen: & ait ad Ioseph filium suũ, En ego morior, & erit Deus vobiscum, reducetq; vos ad terram patrum vestrorum. Do tibi partem vnã extra fratres tuos, quam tuli de manu Amorrhæi in gladio, & arcu meo.

Ex Actis apostolorum. Lectio.ij.

ET illi quidem testificati & loquuti verbum Dñi, redibãt Ierosolymã, & mul- cap. 8.
tis regionibus Samaritanorum euangeliza- D
bant. Angelus autem Dñi loquutus est ad Philippum, dicens, Surge, & vade cõtra meridiem, ad viam quæ descendit ab Ierusalem in Gazam: hæc est deserta. Et surgens abijt. Et ecce, vir Aethiops, eunuchus potẽs Candacis reginæ Aethiopum, qui erat super oẽs gazas eius, venerat adorare in Ierusalem: & reuertebatur sedens super currum suum, legensq; Isaiam prophetam. Dixit autem spiritus Philippo, Accede, & adiũge te ad currum istum. Accurrens autem Philippus, audiuit eum legentem Isaiam prophetam, & dixit, Putas ne, intelligis quę legis? Qui ait, Et quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi? Rogauitq; Philippum vt ascenderet, & sederet secum. Locus autem scripturæ quam legebat, erat hic, Tanquam ouis ad occisionem ductus est: & sicut agnus coram tondente se sine voce, sic nõ aperuit os suum. In humilitate iudicium eius sublatum est. Generationem eius quis enarrabit? quoniam tolletur de terra vita eius. Respondens autem eunuchus Philippo, dixit, Obsecro te, de quo propheta dicit hoc? de se, an de alio aliquo? Aperiens autem Philippus os suum, & incipiens à scriptura ista, euangelizauit illi Iesum. Et dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam: & ait eunuchus, Ecce aqua, quid prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus, Si credis ex toto

corde,licet.Et respōdēs ait, Credo filiū Dei esse Iesum Christū.Et iussit stare currum:& descēderunt vterq; in aquā, Philipp⁹,& eunuchus,& baptizauit eū.Cū autē ascēdisset de aqua, spiritus domini rapuit Philippū,& ampli⁹ nō vidit eum eunuchus.Ibat aūt per viā suā gaudēs. Philippus autem inuēt⁹ est in Azoto:& pertransiēs euāgelizabat ciuitatibus cunctis, donec veniret Cæsaream.

Secundum Lucam.Lectio .iij.

cap. 14. IN illo tempore : Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc, Homo quidam fecit cœnā magnā,& vocauit multos.Et rel.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

HOc distare fratres charissimi inter delicias corporis & cordis solet,q; corporales deliciæ cū nō habēt͂,graue desideriū in se accendūt:cū verò habitæ edunt͂,comedētē protin⁹ in fastidiū per satietatē vertūt. At cōtrà spirituales delicię cū nō habētur, in fastidio sunt:cū verò habentur, in desyderio:tātoq; à comedēte ampli⁹ esuriūtur, quantò & ab esuriēte ampli⁹ comedūtur.In illis appetitus placet, experientia displicet. In istis appetitus placet, & experientia magis placet.

Oratio

SAncti tui nominis dñe ,timorem pariter & amorem fac nos habere perpetuū,qa nunq; tua gubernatiōe destituis,quos in soliditate tuæ dilectionis instituis: Per dominū nostrum Iesum Christum.

Feria .ij.Ex Genesi. Lectio prima.

VOcauit autē Iacob filios suos,& ait eis, Cōgregamini,vt annūtiē quæ ventura sunt vobis in diebus nouissimis.Cōgregamini & audite filij Iacob,audite Israël patrē vestrū. Rubē primogenitus meus,tu fortitudo mea & principiū roboris mei:prior in donis, maior in imperio.Effusus es sicut aqua , non crescas:quia ascēdisti cubile patris tui,& maculasti stratū ei⁹.Simeō,& Leui fratres : vasa iniquitatis bellātia.In cōsiliū eorū nō veniat anima mea,& in cœtu illorum non sit gloria mea:quia in furore suo occiderūt virū, & in voluntate sua suffoderūt murū.Maledictus furor eorū,quia pertinax : & indignatio eorū,quia dura;diuidā eos in Iacob,& dispergā eos in Israël.Iuda,te laudabūt fratres tui:manus tua in ceruicibus inimicorū tuorū, adorabūt te filij patris tui.Catulus leonis Iuda: ad prędā fili mi ascēdisti, requiescēs accubuisti vt leo, & quasi leæna, quis suscitabit eū? Nō auferetur sceptrū de Iuda,& dux de femore eius:donec veniat qui mittēdus est, & ipse erit expectatio gentiū.Ligans ad vineā pullū suū,& ad vitē,ò fili mi,asinā suā. Lauabit in vino stolā suā,& in sāguine vuæ palliū suū.Pulchriores sunt oculi eius vino,& dentes eius lacte cādidiores. Zabulon in littore maris habitabit,& in statione nauiū pertigēs vsq; ad Sidonē.Issachar asin⁹ fortis accubās inter terminos.Vidit reqē quòd esset bona, & terrā quòd optima:& supposuit humerū suū ad portādū,factusq; est tributis seruiens.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

SAulus autem adhuc spirans minarum & cædis in discipulos domini, accessit ad cap. 9.
principem sacerdotum,& petijt ab eo epi- A
stolas in Damascū ad synagogas : vt si quos inuenisset huius viæ viros ac mulieres, vinctos perduceret in Ierusalem. Et cùm iter faceret : contigit vt appropinquaret Damasco : & subitò circunfulsit eum lux de cælo. Et cadens in terram audiuit vocem dicentē sibi, Saule Saule, quid me ꝑsequeris ? Qui dixit, Quis es domine ? Et ille ,Ego sum Iesus, quem tu persequeris : durum est tibi cōtra stimulum calcitrare. Et tremens ac stupens dixit, Domine, quid me vis facere? Et dominus ad eum , Surge,& ingredere ciuitatem , & dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem illi qui comitabantur cum illo, stabant stupefacti ,audientes quidem vocem , neminem autem videntes.Surrexit autem Saulus de terra, apertisq; oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes, introduxerunt Damascum. Et erat ibi tribus diebus non videns, & non manducauit neq; bibit .Erat autem quidam discipulus Damasci, nomine Ananias : & dixit ad illum in visu dominus, Anania. At ille ait, Ecce ego domine. Et Dominus ad eum, Surge, & vade in vicum qui vocatur rectus: & quære in domo Iudæ Saulum nomine,

Tharsensem. Ecce enim orat. Et vidit virum Ananiam nomine, introeuntẽ & imponentem sibi manus vt visum recipiat. Respondit autẽ Ananias, Domine, audiui à multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis in Ierusalẽ. & hic habet potestatem à principibus sacerdotum alligandi omnes, qui inuocant nomen tuum. Dixit autem ad eum dñs. Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, vt portet nomen meum coram gentibus & regibus, & filijs Israël. ego enim ostendã illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Et abijt Ananias, & introiuit in domum: & imponens ei manus, dixit, Saule frater, dominus misit me Iesus, qui apparuit tibi in via qua veniebas, vt videas, & implearis Spiritu sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis eius tanquam squamæ, & visum recepit. & surgens baptizatus est. Et cùm accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem cum discipulis, qui erant Damasci, per dies aliquot. Et continuò ingressus in synagôgas, prædicabat Iesum quoniam hic est filius Dei. Stupebant autem oẽs qui eum audiebant, & dicebant, Nonne hic est qui expugnabat in Ierusalem, eos qui inuocabant nomen istud: & huc ad hoc venit, vt vinctos illos duceret ad principes sacerdotum? Saulus autem multò magis cõualescebat, & confundebat Iudæos qui habitabant Damasci, affirmans q̃m hic est Christus.

Tertia Lectio.

CONuenit itaque deuotioni fidelium solenniter recolere institutionem tam salutiferi tã mirabilis sacramenti: vt ineffabilem modum diuinæ præsentiæ in sacramento visibili veneremur, & laudetur Dei potentia, quæ in sacramento eodem tot mirabilia operatur. Necnõ & de salubri tã suaui beneficio exoluantur Deo debitæ gratiarum actiones. Verùm & si in die cœnæ quando sacramentum prædictum noscitur institutum, inter missarum solennia de institutione ipsius specialis mentio habeatur: totum tamen residuum eiusdem diei officiũ ad Christi passionem pertinet, circa cuius venerationem ecclesia illo tẽpore occupatur. Vnde vt integro celebritatis officio institutionem tanti sacramenti solenniter recoleret plebs fidelis, Romanus pontifex Vrbanus quartus, huius sacramenti deuotione affectus, piè statuit præfatæ institutionis memoriam prima quinta Feria post octauas Pentecostes à cunctis fidelibus celebrari: vt qui per totum anni circulũ hoc sacramento vtimur ad salutem, eius institutionem illo specialiter tempore recolamus, quo spiritus sanctus corda discipulorũ edocuit ad plenè cognoscenda huius mysteria sacramenti. Nam & in eodem tempore cœpit hoc sacramentum à fidelibus frequentari.

Feria .iij. Ex Genesi. Lectio prima.

DAN iudicabit populum suum sicut & alia tribus in Israël. Fiat Dan coluber in via, cerastes in semita, mordens vngulas equi, vt cadat ascensor eius retro. Salutare tuum expectabo domine. Gad accinctus præliabitur ante eum, & ipse accingetur retrorsum. Aser pinguis panis eius, & præbebit delicias regibus. Nephthali ceruus emissus, & dans eloquia pulchritudinis. Filius accrescens Ioseph, filius accrescens, & decorus aspectu: filiæ discurrerunt super murũ. Sed exasperauerunt eum, & iurgati sunt, inuiderunt illi habentes iacula. Sedit in forti arcus eius, & dissoluta sunt vincula brachiorum & manuũ illius per manus potentis Iacob: inde pastor egressus est lapis Israël. Deus patris tui erit adiutor tuus, & omnipotens benedicet tibi benedictionibus cæli desuper, benedictionibus abyssi iacentis deorsum, benedictionibus vberum & vuluæ. Bñdictiones patris tui confortatæ sunt benedictionibus patrum eius: donec veniret desyderium collium æternorum: fiant in capite Ioseph, & in vertice Nazaræi inter fratres suos. Beniamin lupus rapax, mane comedet prædam, & vespere diuidet spolia. Omnes hi in tribubus Israël duodecim: hæc loquutus est eis pater suus, benedixitq̃ singulis benedictionibus proprijs. Et præcepit eis, dicens, Ego congregor ad populũ meũ: sepelite me cũ patribus meis, in spelunca duplici quæ est in agro Ephron Hethæi, con-

cap. 49. C

tra Mambre in terra Chanaan, quam emit Abraham cum agro ab Ephron Hethęo, in possessionem sepulchri. Ibi sepelierũt eum, & Saram vxorem eius: ibi sepultus est Isaac, cum Rebecca coniuge sua: ibi & Lia condita iacet. Finitisq; mandatis quibus filios instruebat, collegit pedes suos super lectulũ, & obijt: appositusq; est ad populum suum.

Ex Actis Apostolorum.

Lectio. ij.

cap. 9. D CVm autem implerentur dies multi, cõsilium fecerunt in vnum Iudæi, vt eum interficerent. Notæ autem factæ sunt Saulo insidiæ eorum. Custodiebant autem & portas die ac nocte, vt eum interficerent. Accipientes autem eum discipuli nocte, per murum demiserunt eum, submittentes in sporta. Cùm aũt venisset in Ierusalem, tentabat se iungere discipulis: & omnes timebãt eum, non credentes quòd esset discipulus. Barnabas autẽ apprehensum illum, duxit ad Apostolos: & narrauit illis quomodo in via vidisset dominum, & quòd loquutus est ei, & quomodo in Damasco fiducialiter egerit in nomine Iesu. Et erat cũ illis intrãs & exiens in Ierusalẽ, fiducialiter agens in nomine dñi. Loquebatur quoq; gentibus: & disputabat cum Græcis: illi aũt quærebant occidere eũ. Quod cũ cognouissent fratres, deduxerunt eũ Cæsareã, & dimiserũt Tharsum. Ecclesia quidem per totam Iudæam, & Galilæam, & Samariam habebat pacem, & ædificabat ambulans in timore domini, & consolatione sancti spiritus repleatur. Factum est autem, vt Petrus dum transiret vniuersos, deueniret ad sanctos qui habitabant Lyddæ. Inuenit autem ibi hominẽ quendã, nomine Aeneam, ab annis octo iacentem in grabato, qui erat paralyticus. Et ait illi Petrus, Aenea, sanet te dominus Iesus Christus: surge, & sterne tibi. Et continuò surrexit. Et viderunt eum oẽs qui habitabant Lyddæ, & Saronæ: qui conuersi sunt ad dominum. In Ioppe autem fuit quædam discipula nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas. Hæc erat plena operibus bonis, & eleemosynis quas faciebat. Factum est autem in diebus illis, vt infirmata moreretur. Quam cùm lauissent, posuerunt eam in cœnaculo. Cùm autem propè esset Lidda ab Ioppe, discipuli audientes quòd Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum, rogantes, Ne pigriteris venire vsq; ad nos. Exurgens autem Petrus, venit cum illis. Et cùm aduenisset, duxerunt illum in cœnaculum: & circunsteterunt illum omnes viduæ flentes, & ostendentes ei tunicas & vestes, quas faciebat illis Dorcas. Eiectis aũt omnibus foras, Petrus ponẽs genua orauit: & cõuersus ad corpus, dixit, Tabitha, surge. At illa aperuit oculos: & viso Petro, resedit. Dans autem illi manum, erexit eam. Et cùm vocasset sanctos & viduas, assignauit eam viuam. Notum autem factum est per vniuersam Ioppen. & crediderunt multi in dominum. Factum est autem vt dies multos moraretur in Ioppe, apud Simonem quendam coriarium.

Tertia Lectio.

LEgitur enim in Actibus apostolorum, quòd erant perseuerantes in doctrina apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus, statim post sancti spiritus missionem. Vt autem prædicta quinta Feria, & per octauas sequentes, eiusdem salutaris institutionis honorificentius agatur memoria: & solennitas de hoc celebrior habeatur, loco distributionum materialium, quæ in ecclesijs cathedralibus largiuntur, existentibus canonicis horis nocturnis pariterq; diurnis, prefatus Romanus pontifex, eis qui huiusmodi horis in hac solennitate personaliter in ecclesijs interessent, stipendia spiritualia apostolica largitione cõcessit: quatenus per hæc fideles ad tanti festi celebritatem auidius & copiosius conuenirent. Vnde omnibus verè pœnitentibus & confessis, qui matutinali officio huius festi præsentialiter in ecclesiam vbi celebratur adessent, centum dies, qui verò Missæ, totidem. Illis autem qui interessent primis vesperis ipsius festi, similiter centum. Qui verò in secundis vesperis, totidem. Eis quoque qui primæ, tertiæ, sextæ, nonæ, ac completorij adessent

officijs,pro qualibet horarum quadraginta. Illis autem qui per ipsius festi octauas in matutinalibus,vespertinis,Missæ ac prædictarũ horarum officijs præsentes existerent,singulis diebus octauarum ipsarum,centum dierũ indulgentiam tribuit misericorditer perpetuis temporibus duraturam.

Feria.iiij. Ex Genesi. Lectio.j.

cap. 50. A
QVod cernens Ioseph,ruit super faciẽ patris flens & deosculans eũ. Præcepitq; seruis suis medicis,vt aromatibus condirent patrem. Quibus iussa explentibus, transierũt quadraginta dies:iste quippe mos erat cadauerum conditorum. fleuitq; eum Aegyptus septuaginta diebus. Et expleto planctus tẽpore,loquutus est Ioseph ad familiam Pharaonis,Si inueni gratiã in conspectu vestro,loquimini in auribus Pharaonis:eò quòd pater meus adiurauerit me,dicens,En morior,in sepulchro meo quod fodi mihi in terra Chanaan,sepelies me. Ascẽdam igitur,& sepeliã patrem meũ,ac reuertar. Dixitq; ei Pharao,Ascẽde,& sepeli patrem tuũ sicut adiuratus es. Quo ascendente,ierunt cũ eo oẽs senes domus Pharaonis, cunctiq; maiores natu terræ Aegypti: domus Ioseph cũ fratribus suis,absq; paruulis & gregibus,absq; armentis, quæ derelique runt in terra Gessen. Habuit quoq; in comitatu currus & equites:& facta est turba non modica. Veneruntq; ad areã Atad,quæ sita est trans Iordanẽ:vbi celebrantes exequias planctu magno atq; vehementi,impleuerũt septem dies. Quod cùm vidissent habitatores terræ Chanaan,dixerunt,Planctus magnus est iste Aegyptijs. Et idcirco vocatum est nomen illius, Planctus Aegypti. Fecerunt ergo filij Iacob sicut præceperat eis:& portantes eũ in terrã Chanaan, sepelierunt eũ in spelunca duplici,quam emerat Abraham,cum agro in possessionem sepulchri ab Ephron Hethæo.cõtra faciem Mambre.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

VIr autem quidam erat in Cæsarea,no-
cap. mine Cornelius,Cẽturio cohortis quæ
10. dicitur Italica,religiosus & timens deum cũ
A omni domo sua,faciens eleemosynas multas plebi,& deprecans Deum semper. Is vidit in visu manifestè,quasi hora diei nona,angelũ dei introeuntem ad se,& dicentem sibi,Corneli. At ille intuens eum,timore correptus dixit,Quis es domine? Dixit autem illi,Orationes tuæ & eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei. Et nuuc mitte viros in Ioppẽ,& accerse Simonem quendam qui cognominatur Petrus. hic hospitatur apud Simonem quẽdam coriarium,cuius est domus iuxta mare:hic dicet tibi quid te oporteat facere. Et cũ discessisset angelus q̃ loquebat̃ illi,vocauit duos domesticos suos, & militem metuentem dominum,ex his qui illi parebant. Quibus cùm narrasset omnia, misit illos in Ioppen. Postera autem die iter illis facientibus,& appropinquantibus ciuitati,ascendit Petrus in superiora,vt oraret,circa horam sextam. Et cùm esuriret,voluit gustare. Parantibus autem illis,cecidit super eũ mentis excessus:& vidit cælum apertum,& descendens vas quoddam velut linteum magnum,quatuor initijs submitti de cęlo in terrã,in quo erant omnia quadrupedia,& serpẽtia terræ,& volatilia cæli. Et facta est vox ad eũ,Surge Petre:occide & manduca. Ait aũt Petrus. Absit dñe:quia nunquã manducaui omne commune & immũdum. Et vox iterũ secũdò ad eum,Quod Deus purificauit,tu cõmune ne dixeris. Hoc factũ est per ter. Et statim receptum est vas in cælum. Et dum intra se hæsitaret Petr⁹,quidnam esset visio quam vidisset,ecce,viri qui missi erant à Cornelio, inquirentes domum Simonis, astiterunt ad ianuam. Et cùm vocassent,interrogabant si Simon,qui cognominat̃ Petrus,illic haberet hospitiũ. Petro aũt cogitãte de visione,dixit Spiritus ei,Ecce,viri tres quærunt te. Surge itaq;,& descende:& vade cũ eis,nihil dubitans:qa ego misi illos. Descendẽs autem Petrus ad viros,dixit, Ecce, ego sum quem quæritis:quæ causa est propter quam venistis? Qui dixerunt. Cornelius centurio,vir iustus & timens Deum, & testimonium habens ab vniuersa gente Iudæorum,responsum accepit ab angelo sancto,accersire te in domum suam,& audire

verba abs te. Introducens ergo eos, recepit hospitio. Sequenti autem die surgens, profectus est cum illis: & quidam ex fratribus ab Ioppe comitati sunt eum. Altera autem die introiuit Cæsaream. Cornelius verò expectabat illos, conuocatis cognatis suis, & necessarijs amicis.

Tertia lectio.

HVius sacramenti figura præcessit, quñ manna Deus pluit patribus in deserto: qui quotidiano cæli pascebãtur alimento. Vndè dictum est, Panem angelorũ manducauit homo. Sed tamen illũ panem qui manducauerunt, oẽs in deserto mortui sunt. Ista autẽ esca quam accipitis, iste panis viuus, qui de cælo descendit, vitæ æternæ substantiam subministrat. Et quicunq; hunc panem mãducauerit, non morietur in æternum, quia corpus Christi est. Considera nunc, vtrum panis angelorũ præstãtior sit, an caro Christi: qui vtique est corpus vitæ. Manna illud de cælo, hoc super cælum. Illud cæli, hoc domini cælorum. Illud corruptioni obnoxium si in diem alterum seruaretur, hoc alienum ab omni corruptione. Quicũq; religiosè gustauerit, corruptionem sentire nõ poterit. Illis aqua de petra fluxit: tibi sanguis è Christo. Illos ad horam satiauit aqua: & sanguis Christi diluit in æternum. Iudæus bibit, & sitit: tu cùm biberis, sitire non poteris. Et illud in vmbra: hoc in veritate. Si illud quod miraris vmbra est: quantum istud est cuius vmbram miraris? Audi quia vmbra est quę apud patres facta est. Bibebant (inquit) de spiritali consequente eos petra: petra autem erat Christus. Sed non in pluribus eorũ cõplacitum est Deo, nã prostrati sunt in deserto: hæc autẽ facta sunt in figura nostri. Cognouisti potiora. Potior est lux quã vmbra, veritas q̃ figura, corpus authoris quàm mãna de cælo. Fortè dicis, Aliud video, qũo tu mihi asseris, q̃ corpus Christi accipiam? Et hoc nobis superest vt probemus.

Feria.v. octa. corporis Christi dup. min⁹.

Ex Genesi. Lectio prima.

cap. 50. C REuersusq; est Ioseph in Aegyptũ cum fratribus suis, & omni comitatu, sepulto patre. Quo mortuo, timentes fratres eius, & mutuò colloquentes, Ne fortè memor sit iniuriæ quam passus est, & reddat nobis omne malum quod fecimus ei: mandauerunt ei dicentes, Pater tuus præcepit nobis anteq̃ moreretur, vt hæc tibi verbis illius diceremus, Obsecro vt obliuiscaris sceleris fratrum tuorum, & peccati atq; malitiæ quam exercuerunt in te: nos quoq; oramus, vt seruis Dei patris tui dimittas iniquitatem hãc. Quibus auditis fleuit Ioseph, veneruntq; ad eum fratres sui: & proni adorantes in terram, dixerunt, Serui tui sumus. Quibus ille respondit, Nolite timere: num Dei possumus resistere voluntati? Vos cogitastis de me malum, sed Deus vertit illud in bonum: vt exaltaret me sicut impræsentiarum cernitis, & saluos faceret multos populos. Nolite timere: ego pascam vos, & paruulos vestros: consolatusq; est eos, & blandè ac leniter est loquutus. Et habitauit in Aegypto cum omni domo patris sui: vixitq; centum decem annis. Et vidit Ephraim filios vsq; ad tertiam generationẽ. Filij quoq; Machir, filij Manasse, nati sunt in genibus Ioseph. Quibus trãsactis, loquutus est fratribus suis, Post mortem meam Deus visitabit vos, & ascendere vos faciet de terra ista ad terram quam iurauit Abraham, Isaac & Iacob. Cumq; adiurasset eos, atq; dixisset, Deus visitabit vos, asportate ossa mea vobiscum de loco isto: mortuus est expletis centum decem vitæ suæ annis: Et conditus aromatibus, repositus est in loculo in Aegypto.

Ex Actis Apostolorum.

Lectio .ij.

ET factum est, cũ introisset Petrus, obuius venit ei Cornelius: & procidẽs ad cap.
pedes eius adorauit eum. Petrus verò eleua- 10.
uit eũ, dicens, Surge, & ego ipse homo sum. D
Et loquens cũ illo, intrauit & inuenit multos qui conuenerant: dixitq; ad illos, Vos scitis quomodo abominatum sit viro Iudæo coniungi, aut accedere ad alienigenam: sed mihi ostendit Deus, neminem communem aut immundum dicere hominem: propter quod sine dubitatione veni accersitus. In-

terrogo ergo, quam ob causam accersistis me? Et Cornelius ait, Die ab hinc quarto, vsq; ad hanc horam, orans eram hora nona in domo mea, & ecce vir stetit ante me in veste candida, & ait, Corneli, exaudita est oratio tua, & eleemosynæ tuæ commemoratæ sunt in cõspectu Dei. Mitte ergo in Ioppẽ, & accerse Simonem qui cognominatur Petrus: hic hospitatur in domo Simonis coriarij, iuxta mare. Cõfestim ergo misi ad te, & tu bene fecisti veniendo. Nunc ergo oẽs nos in conspectu tuo adsumus, audire oĩa quæcũq; tibi præcepta sunt à domino. Aperiens autem Petrus os suum, dixit, In veritate comperio quia non est personarum acceptor Deus: sed in omni gente, qui timet eum & operatur iustitiam, acceptus est illi. Verbum misit Deus filijs Israel, annuntians pacem per Iesum Christum: hic est oĩm dominus. Vos scitis quod factum est verbum per vniuersam Iudæam. Incipiens enim à Galilæa post baptismum quod prædicauit Ioannes: Iesum à Nazareth, quomodo vnxit eum Deus spiritu sancto & virtute: qui pertransijt benefaciendo & sanando omnes oppressos à diabolo, qm̃ Deus erat cum illo. Et nos testes sumus omnium quæ fecit in regione Iudæorum, & Ierusalem, quem occiderunt suspendentes in ligno. Hũc Deus suscitauit tertia die, & dedit eum manifestum fieri, non omni populo, sed testibus præordinatis à Deo: nobis qui manducauimus & bibimus cum illo, postquam resurrexit à mortuis. Et præcepit nobis prædicare populo & testificari, quia ipse est qui constitutus est à Deo iudex viuorum & mortuorum. Huic oẽs prophetæ testimonium perhibẽt, remissionem peccatorũ accipere per nomen eius omnes, qui credunt in eum. Adhuc loquente Petro verba hæc, cecidit Spiritus sanctus super oẽs, qui audiebant verbum. Et obstupuerunt ex circuncisione fideles, qui venerant cũ Petro, quia & in natiões gratia Spiritus sancti effusa est. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes Deum. Tunc respondit Petrus, Nunquid aquam quis prohibere potest, vt nõ baptizentur hi qui Spiritum sanctum acceperunt sicut & nos? Et iussit eos baptizari in nomine Dñi Iesu Christi. Tunc rogauerunt eum, vt maneret apud eos aliquot diebus.

Tertia lectio.

QVantis igitur vtimur exẽplis, vt probemus, hoc non esse quod natura formauit, sed quod benedictio consecrauit: maioremq; vim esse benedictionis quàm naturæ: qua etiam benedictione ipsa natura mutatur? Vnde virgam tenebat Moyses, proiecit eam, & facta est serpens. Rursus apprehendit caudam serpentis: & in virgę naturã reuertitur. Vides igitur, prophetica gratia bis mutatam esse naturam serpentis & virgæ? Currebãt Aegypti flumina puro meatu aquarũ: subitò de fontium venis sanguis cœpit erumpere: nec erat potus in fluuijs. Rursus ad prophetæ preces cruor fluminũ cessauit, & aquarũ natura remeauit. Circunclusus vndiq; erat populus Hebræorũ: hinc Aegyptijs vallatus: inde mari cõclusus. Virgam leuauit Moyses, separauit se aqua, & in muri speciem se cõgelauit, atq; inter vndas via pedestris apparuit. Iordanis conuersus retrorsum, cõtra naturã in suis fontis reuertitur exordiũ. Nonne claret naturã, vel maritimorum fluctuum, vel cursus fluuialis aquæ esse mutatã? Sitiebat popul⁹ patrum, tetigit Moyses petram: & aqua de petra fluxit. Nunquid non præter naturam operata est gratia, vt quam euomeret petra, quam non habebat natura? Marath fluuius amarissimus erat, vt sitiens populus bibere non posset: Moyses misit lignũ in aquã, & amaritudinẽ suam aquarũ natura deposuit: qua infusa subitò gratia tẽperauit. Sub Helisęo propheta, vni ex filijs prophetarũ excussum est ferrum de securi, & statim immersum est in aquam: rogauit Helisæũ qui amiserat ferrum: misit Helisæus lignum in aquam, & natauit ferrũ. Vtique etiam hoc præter naturam factum cognouimus. Grauior enim est ferri species, q̃ aquarũ liquor. Animaduertimus igitur maiorẽ esse gratiam, q̃ naturã. Et adhuc tamen propheticæ benedictionis miramur gratiam. Quòd si tantum valuit

humana benedictio, vt naturam conuerteret: quid dicimus de ipsa consecratione diuina, vbi ipsa verba dñi saluatoris operantur? Nam sacramentum istud quod accipis, Christi sermone conficitur.

Feria.vj. post octa. corporis Christi. Liber Exodus. Lectio.j.

cap. 1.A HAec sunt nomina filiorum Israël, qui ingressi sunt in Aegyptum cũ Iacob: singuli cum domibus suis introierunt: Ruben, Simeon, Leui, Iudas, Issachar, Zabulon, & Beniamin, Dan, & Nephthali, Gad, & Aser. Erant igitur oẽs animæ eorum qui ingressi sunt, de femore Iacob, septuaginta: Ioseph autem in Aegypto erat. Quo mortuo, & vniuersis fratribus eius, omniq; cognatione sua, filij Israël creuerunt, & quasi germinãtes multiplicati sunt: ac roborati nimis, impleuerunt terrã. Surrexit in terra rex nouus super Aegyptum, qui ignorabat Ioseph: & ait ad populum suum, Ecce, populus filiorum Israël multus, & fortior nobis est. Venite, sapiẽter opprimamus eũ, ne fortè multiplicetur: & si ingruerit contra nos bellum, addatur inimicis nostris, expugnatisq; nobis egrediat̃ è terra. Præposuit itaq; eis magistros operum, vt affligerent eos oneribus: ædificaueruntq; vrbes tabernaculorum Pharaoni, Phithõ, & Ramesses. Quãtoq; opprimebant eos, tãtò magis multiplicabantur, & crescebant: oderantq; filios Israël Aegyptij, & affligebant, illudentes eis & inuidentes. Atq; ad amaritudinem perducebant vitam eorum operibus duris luti & lateris, omnique famulatu, quo in terra operibus premebantur. Dixit autem rex Aegypti obstetricibus Hebræarum: quarum vna vocabatur Sephora, altera Phua, præcipiẽs eis, Quando obstetricabitis Hebræas, & partus tempus aduenerit: si masculus fuerit, interficite illum: si fœmina, reseruate. Timuerunt aũt obstetrices Deum, & non fecerũt iuxta præceptũ regis Aegypti: sed cõseruabant mares. Quibus accersitis ad se, rex ait, Quidnam est hoc quod facere voluistis, vt pueros seruaretis? Quæ responderũt, Non sunt Hebrææ sicut Aegyptiæ mulieres, ipsæ enim obstetricandi habẽt sciẽtiã, & priusq; veniamus ad eas, pariunt. Benè ergo fecit Deus obstetricibus: & creuit populus, confortatusq; est nimis. Et quia timuerunt obstetrices Deum, ædificauit illis domos. Præcepit ergo Pharao omni populo suo, dicens, Quicquid masculini sexus natum fuerit, in flumẽ ꝓijcite: quicqd fœminini, reseruate.

Ex Actis Apostolorum Lectio.ij.

AVdierunt autẽ apostoli, & fratres qui erant in Iudæa, qm̃ & gentes receperunt verbum Dei. Cùm autẽ ascẽdisset Petrus Ierosolymã, disceptabant aduersus illũ qui erant ex circuncisione, dicentes, Quare introisti ad viros præputium habẽtes, & mãducasti cum illis? Incipiens autẽ Petrus exponebat illis ordinem, dicens, Ego erã in ciuitate Ioppe orans, & vidi in excessu mentis meæ visionẽ, descendens vas quoddã velut linteum magnum, quatuor initijs summitti de cælo, & venit vsq; ad me. In qđ intuens, consyderabam, & vidi quadrupedia terræ, & bestias & reptibilia & volatilia cæli. Audiui autem & vocẽ dicentem mihi, Surge Petre, occide & manduca. Dixi aũt, Nequaq; dñe: quia cummune aut immundum nunquàm introiuit in os meum. Respondit aũt vox secundò de cælo, Quæ deus mũdauit, tu ne cõmune dixeris. Hoc aũt factũ est per ter: & recepta sunt oĩa rursum in cælũ. Et ecce, viri tres confestim astiterunt in domo in qua erã, missi à Cæsarea ad me. Dixit autem Spiritus mihi, vt irẽ cũ illis, nihil hæsitans. Venerunt autẽ mecũ & sex fratres isti: & ingressi sumus in domũ viri. Narrauit aũt nobis quomodo vidisset Angelũ in domo sua, stantem & dicẽtẽ sibi, Mitte in Ioppẽ, & accerse Simonẽ qui cognominat̃ Petrus, q loquetur tibi verba in quibus saluus eris tu, & vniuersa domus tua. Cũ aũt cœpissem loqui, cecidit Spiritus sanctus sup eos, sicut & in nos in initio. Recordatus sum aũt verbi dñi sicut dicebat, Ioãnes quidem baptizauit aqua, vos aũt baptizabimini Spiritu sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis Deus, sicut & nobis qui credimus in dominum Iesum Christum: ego quis eram, qui possem

prohibere Deum? His auditis tacuerunt: & glorificauerunt Deum, dicentes, Ergo & gentibus pœnitentiam dedit deus ad vitam. Et illi quidem qui dispersi fuerant à tribulatione quæ facta fuerat sub Stephano, perambulauerunt vsque Phœnicē & Cyprum, & Antiochiam, nemini loquentes verbum, nisi solis Iudæis. Erant autem quidam ex eis viri Cyprij, & Cyrenæi, qui cùm introissent Antiochiam loquebantur & ad Græcos, annuntiantes dominum Iesum, Et erat manus domini cum eis: multusq; numerus credentium conuersus est ad dominum.

Sabbato, Ex Exodo.

Lectio.j.

cap. 2. EGressus est post hæc vir de domo Leui. Et accepit vxorem stirpis suæ, quæ concepit, & peperit filium: & vidēs eum elegantem abscondit tribus mensibus. Cumq; iam celare non posset, sumpsit fiscellam scirpeam, & liniuit eam bitumine ac pice: posuitq; intus infantulum, & exposuit eum in carecto ripæ fluminis stante procul sorore eius, & considerante euentum rei. Ecce autem descendebat filia Pharaonis, vt lauaretur in flumine: & puellæ eius gradiebantur per crepidinem aluei. Quæ cùm vidisset fiscellam in papyrione, misit vnam è famulabus suis: & allatam aperiens, cernensq; in ea paruulum vagientem, miserta eius, ait, De infantibus Hebræorum est hic. Cui soror pueri, Vis, inquit, vt vadam, & vocem tibi mulierem Hebræam, quæ nutrire possit infantulum? Respondit, Vade. Perrexit puella, & vocauit matrem suam. Ad quam loquuta filia Pharaonis, Accipe, ait, puerum istum, & nutri mihi: ego dabo tibi mercedem tuam. Suscepit mulier, & nutriuit puerum, adultūq; tradidit filiæ Pharaonis. Quem illa adoptauit in locum filij, vocauitq; nomen eius Moyses: dicens, Quia de aqua tuli eum.

Ex actis Apostolorum.

Lectio.ij.

PEruenit autem sermo ad aures ecclesiæ,
cap. quæ erat Ierosolymis, super istis: & mise
11. runt Barnabam vsq; ad Antiochiam. Qui
D cùm peruenisset & vidisset gratiam dei, gauisus est: & horabatur omnes in proposito cordis permanere in Domino, quia erat vir bonus, & plenus Spiritu sancto, & fide. Et apposita est multa turba domino. Profectus est autem Tarsum vt quæreret Saulum: quē cùm inuenisset, perduxit Antiochiam. Et annum totum conuersati sunt ibi in ecclesia: & docuerunt turbam multam, ita vt cognominarentur primum Antiochiæ discipuli, Christiani. In his autem diebus superuenerunt ab Ierosolymis prophetę Antiochiam: & surgens vnus ex eis nomine Agabus, significabat per spiritum famem magnam futuram in vniuerso orbe terrarum, quæ facta est sub Claudio. Discipuli autem prout quisque habebat, proposuerunt in ministerium mittere habitantibus in Iudæa fratribus:
quod & fecerunt, mittentes ad seniores per cap.
manus Barnabæ & Sauli. Eodem autem 12.
tempore, misit Herodes rex manus, vt affli- A
geret quosdam de ecclesia. Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis, gladio. Videns autem quia placeret Iudæis, apposuit apprehendere & Petrum. Erant autem dies azymorum. Quē cùm apprehendisset, misit in carcerem, tradensq; quatuor quaternionibus militum ad custodiendum, volens post Pascha producere eum populo. Et Petrus quidē seruabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo. Cùm autem producturus eum esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus catenis duabus: & custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce, angelus domini astitit: & lumen refulsit in habitaculo: percussoq; latere Petri, excitauit eum, dicens, Surge velociter. Et ceciderunt catenæ de manibus eius. Dixit autem angelus ad eum, Pręcingere, & calcia te caligas tuas. Et fecit sic. Et dicit illi, Circundare vestimentum tuum, & sequere me. Et exiens sequebatᵣ eū, & nesciebat quia verū est quod fiebat per angelū: existimabat autem se visum videre. Trāseūtes autē primā & secundā custodiā, venerunt ad portā Ferreā, quæ ducit ad ciuitatem, quæ vltro aperta est eis. Et exeūtes processerunt vicum vnū:

& continuò discessit angelus ab eo. Et Petrus ad se reuersus, dixit, Nunc scio verè quia misit dñs angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectione plebis Iudæorum.

Notandum quòd inter Pentecosten & aduentum nec possunt esse plures quã.xxviij. dñicæ, nec pauciores quàm.xxiij. Quia tñ ferè semper accidit vt legãtur saltem. xxiiij. post Pentec. ideo viginti tribus, quæ (vt dictum est) necessariò incidunt in prædicto tẽpore, adiungitur quinta Vagantiũ, & appellatur. xxiiij. post Pentec. nam ferè semper legitur inter. xxiij. post Pentec. & primam aduentus. Quando ergo fuerint tm̃.xxiij. dñicæ, quod tñ rarissimè euenit, tunc. xxiiij. legenda est ante septuagesimam, vt suis locis videbis. Quãdo aũt inciderint. xxiiij. dominicæ, oẽs legendæ sunt per ordinem sine vlla intermissione vsq; ad aduentum. Quando verò fuerint. xxv. tunc in dñica incidenti in die sancti Ioannis Baptistæ, aut infra eius octa. interpone dñicã quartã Vagan. & cõsequenter suã hebdomadã, qua finita reuertere ad eã dñicã post Pente. in qua desieris. Et eodẽ modo qñ fuerint. xxvj. dñicæ, tunc in dñica incidenti in die sancti Ioan. aut infra eius oct. interponenda est tertia Vagãt. & in dñicam incidenti in die sancti Laurẽtij, aut infra eius oct. interpone quartã Vagantiũ. Similiter qñ fuerint. xxvij. tunc in dñicis prædictis. S. Ioan. & sancti Lauren. interponendæ sunt secunda & tertia vagãtiũ, & in dñica incidenti in die Assumptiõis virginis, aut infra eius oct. interponitur quarta vagantiũ. Item qñ fuerint. xxviij. tunc in prædictis tribus dñicis interponuntur prima, secunda, & tertia vagantium, in dñica aũt incidenti in die Natiuit. virginis, aut infra eius oct. interponenda est quarta vagantium. Quando verò festum omnium sanctorum inciderit in dñica, tunc aduertendum, quod quarta vagantium interponenda est in dicto festo oĩm sanctorũ, & non in alio ex prædictis. Et supradicta ordinantur hoc modo, vt quo ad Euangelium tertiæ lectionis & Oratione in oĩbus dñicis concordet Breuiarium cum Missali. In proximis tñ triginta annis, vt libereris solicitudine inquirendi, quæ superius dicta sunt, nõ erit tibi opus inspicere hanc regulam, sed in sequenti indice videbis, quid singulis annis facere debeas: qui etiam index quando tibi sit inspiciendus in prædictis festis admoneberis.

Index Dominicarum Vagantium quæ interponendæ sunt post Pentecos. in triginta sequentibus annis.

1537. Hoc anno cũ finieris hebdomadam dñicæ quartæ post Penteco. in die sancti Ioann. Bapti. interpone dñicã secundã Vagã. & cõsequẽter suã hebdomadã, qua finita reuertere ad dñicã quintã post Pentec. Itẽ cùm finieris hebdomadã dñicæ. x. post Pente. die xij. Augusti interpone dñicã tertiã vagant. & cõsequenter suã hebdomadam, qua finita prosequere immediatè dñicã quartã vagan. cũ sua hebdo. quã finita, reuertere ad dominicam vndecimam post Pentecost. & prosequere per ordinem vsq; ad Aduentum.

1538. Hoc anno oẽs. xxiiij. dñicæ post pente. legendæ sunt per ordinem sine vlla interpositione vsq; ad Aduentum.

1539. Hoc anno in die apostolorũ Petri & Pauli, interpone dñicam tertiã vagan. & cõsequenter suã hebdomadã, deinde reuertere ad dñicam quintã post Pentec. Itẽ in die sancti Laurẽ. interpone dñicã quartã vagantiũ & consequenter suam hebdo. qua finita reuertere ad dominicam. x. post Pentecos.

1540. Hoc anno die. xxvij. Iunij interpone dominicã secũdã vagã. & consequẽter suam hebdo. qua finita reuertere ad Dñicã sextã post Pentec. Itẽ in die assumptionis Mariæ virginis interpone dñicã tertiã vagã. & cõsequenter suam hebd. & statim in die octa. eiusdẽ Assump. interpone dñicam quartam vagan. & consequenter suam hebd. qua finita reuertere ad dñicam. xij. post Pentec.

1541. Hoc anno omnes. xxiiij. dominicæ post Pente. legendæ sunt per ordinem sine vlla interpositione, vsq; ad Aduentum.

1542. Hoc anno die. xxv. Iunij interpone dñicã tertiã vagan. & consequẽter suã hebd. quæ repetitur, quãuis fuerit lecta ante septuage-

ſimam,deinde reuertere ad dñicam quartam poſt Pentecoſt.Itē die.xiij. Auguſt.interpone quartā vagā.& conſequenter ſuam hebdomadam,qua finita reuertere ad dominicā decimam poſt Penteco.

1543.Hoc anno in die ſancti Ioannis Baptiſt.interpone primam vagan.deinde ſuam hebd.qua finita reuertere ad dñicam.vj.poſt Pente.Itē die.xij. Auguſti interpone ſecundā vagan.& cōſequenter ſuā hebdo.& ſtatim die.xix.Auguſti interpone tertiā vagā. deinde ſuā hebd.qua finita reuertere ad dñicā duodecimā poſt Pente.Item die.ix.Septē. interpone Dominicā quartam Vagan.& finita eius hebdomada reuertere ad Dominicam decimamquartam poſt Pentecoſt.

1544.Hoc anno in die apoſtolorum Petri & Pauli interpone dominicam quartam Vagan.deinde ſuam hebd.qua finita reuertere ad Dominicam quartā poſt Pentecoſt.

1545. Hoc anno die.xxviij.Iunij interpone Dominicam tertiam Vagantium,& finita eius hebdomada reuertere ad Dominicā quintam poſt Pente.Item in die prima Nouembris interpone quartam Vagantium,& cōſequenter ſuā hebdomadam.deinde reuertere ad Dominicam vigeſimamſecundam poſt Pentecoſten.

1546. Hoc anno nulla fit interpoſitio, ſed finitis.xxiij.Dñicis poſt Penteco. cum ſuis hebdo.ſtatim ſequitur aduentus, quia Dominica.xxiiij.poſt Penteco. quæ eſt quinta Vagan.lecta fuit ante Septuageſimam.

1547.Hoc anno die.xxvj.Iunij interpone Dñicā quartā Vagā.& finita eius hebd.reuertere ad Dñicā quartā poſt Pentecoſt.

1548. Hoc anno in die ſancti Ioannis Baptiſtæ interpone Dñicā ſecūdā Vagam.quia repetit̃ quāuis fuerit lecta ante Septuageſimam,& finita eius hebdomada reuertere ad Dñicā quintā poſt Pētec.Itē die.xij. Auguſti interpone tertiā Vagā.& finita eius heb. proſequere ſtatim die.xix.eiuſdem menſis, quartam Vagā.& conſequēter ſuam hebd. qua finita reuertere ad Dominicam vndecimam poſt Pentecoſt.

1549.Hoc anno oēs vigintiquatuor Dominicæ poſt Pētecoſt.legendæ ſunt per ordinē,vſq; ad Aduētū ſine vlla intermiſsiōe.

1550.Hoc anno in die apoſtolorū Petri & Pauli interpone tertiā Vagantium,& finita eius hebdomada reuertere ad Dñicā quintā poſt Pētec.Itē in die ſancti Laurentij,interpone quartā Vagantiū,& conſequenter ſuam hebdomadam,deinde reuertere ad dominicam decimam poſt Pentecoſt.

1551.Hoc anno die.xxviij. Iunij interpone Dñicā ſecūdā Vagantiū,& finita eius hebdoma.reuertere ad Dominicā ſextam poſt Pentecoſt.Item die.xvj.Auguſti interpone tertiā Vagantium,& finita eius hebdomada reuertere ad dñicā duodecimam poſt Pētec. Itē die prima Nouēbris interpone quartam Vagantiū,& finita eius hebdomada reuertere ad dñicā vigeſimāſecūdā poſt Pēteco.

1552. Hoc anno oēs viginti quatuor dominicæ poſt Pentec.legūtur per ordinē ſine intermiſsiōe vſq; ad Aduentum.

1553.Hoc anno die.xxv. Iunij interpone ſecūdā Vagātiū,q̃a repetit̃ quanuis lecta fuerit ante Septuageſimā,& finita eius hebdomada reuertere ad dñicā quintā poſt Pētec. Itē die.xij. Auguſti interpone tertiā Vagātium,& finita eius hebdomada,proſequere ſtatim die vigeſimo Auguſti quarta Vagantiū,& cōſequenter ſuā hebdomadā:deinde reuertere ad dominicā vndecimā poſt Pēte.

1554.Hoc anno in die ſancti Ioannis Baptiſtæ interpone primā Vagantiū,& finita eius hebdo.reuertere ad dominicam ſextam poſt Penteco. Item die duodecima Auguſti interpone ſecūdam Vagantiū,& finita eius hebdomada proſequere ſtatim die.xix.eiuſdē menſis tertiā Vagantiū,& finita eius hebdomada reuertere ad domi.xij.poſt Pente. Itē die.ix.Septēb.interpone quartā Vagan. & cōſequēter ſuā hebdomadam,deinde reuertere ad dominicā.xiiij.poſt Pētecoſt.

1555.Hoc anno die.xxx. Iunij interpone dominicā quartam Vagātium,& finita eius hebdomada reuertere ad Dominicam quartam poſt Pētecoſt.

1556. Hoc anno die.xxviij. Iunij interpone tertiā Vagā.& finita eius hebdomada re-

uertere ad dñicam quintam post Pẽtec. Item die prima Nouẽbris, interpone Quartã Vagan. & finita eius hebdomada reuertere ad Dominicam .xxij. post Pentecost.

1557. Hoc anno oẽs vigintiquatuor dñicæ post Pentecost. leguntur per ordinẽ vsq; ad Aduentum sine vlla interpositione.

1558. Hoc anno die vigesimasexta Iunij interpone quartam Vagan. & finita eius hebdomada, reuertere ad Dominicam quartam post Pentecosten.

1559 Hoc anno die .xxv. Iunij interpone Dñicam primã Vagã. quia repetitur, quãuis sit lecta ante Septuagesimam, & finita eius hebdomada reuertere ad dñicam sextã post Pẽteco. Item die .xiij. Augusti interpone secũdã Vagan. & finita eius hebd. prosequere statim die .xx. Augusti dñicã tertiam Vag. & finita eius hebd. reuertere ad Dñicam .xij. post Pentec. Itẽ die .x. Septemb. interpone quartam vagan. & finita eius hebdomada, reuertere ad Dominicam decimamquartam post Pentecosten.

1560. Hoc anno die .xxx. Iunij interpone dñicã quartã vagantiũ, & finita eius hebdomada reuertere ad dñicã quartã post pẽtec.

1561. Hoc anno in die apostolorũ Petri & Pauli interpone tertiã vagã. & finita eius hebdomada reuertere ad Dñicã quintam post pẽtec. Itẽ in die sancti Laurentij interpone quartã vagantiũ, & finita eius hebdo. reuertere ad dominicam decimam post pentecost.

1562. Hoc anno die .xxviij Iunij interpone secundam vagan. & finita eius hebdomana, reuertere ad dñicam sextam post pẽtec. Item die .xvj. Augusti interpone tertiã Vagantiũ. & finita eius hebdomada, reuertere ad dñicã duodecimã post pẽtecostẽ. Item die prima Nouembris interpone quartam Vagã. & finita eius hebdomada, reuertere ad dñicã vigesimam secundam post Pentecosten.

1563. Hoc anno die .xxvij. Iunij interpone dominicam quartam vagantiũ. & finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam quartam post Pentecosten.

1564. Hoc anno die .xxv. Iunij interpone dñicã secundam vagã. & finita eius hebdo. reuertere ad dñicam quintam post pẽtecost. Itẽ die .xiij. Augusti interpone tertiã vagan. & finita eius hebdomada, prosequere statim die .xx. eiusdem mẽsis quartã vagantium. & consequenter suam hebdo. deinde reuertere ad dominicam vndecimam post Pentecost.

1565. Hoc anno oẽs viginti quatuor dñicæ post pẽtecosten legũtur per ordinem sine vlla inteepositioe vsq; ad Aduentum.

1566. Hoc anno die .xxx. Iunij interpone dominicã quartam vagãtium, & finita eius hebdomada, reuertere ad dominicam quartam post Pentecosten.

Dominica tertia post Pentecosten.
Ex Exodo. Lectio .j.

IN diebus illis postquã creuerat Moyses, egressus est ad fratres suos: viditq; afflictionem eorum, & virum Aegyptium percutientem quẽdam de Hebræis fratribus suis. Cumq; circumspexisset huc atq; illuc, & nullum adesse vidisset, percussum Aegyptium abscõdit sabulo. Et egressus die altero, cõspexit duos Hebræos rixantes: dixitq; ei qui faciebat iniuriam, Quare percutis proximum tuum? Qui respondit, Quis constituit te principem, & iudicem super nos? num occidere me tu vis, sicut heri occidisti Aegyptiũ? Timuit Moyses, & ait, Quomodo palàm factum est verbũ istud? Audiuitq; Pharao sermonem hunc, & quærebat occidere Moysen: qui fugiens de conspectu eius, moratus est in terra Madian, & sedit iuxta puteum. Erant autem sacerdoti Madian septem filiæ, quæ venerant ad hauriendam aquam: & impletis canalibus adaquare cupiebãt greges patris sui. Superuenere pastores, & eiecerunt eas: surrexitq; Moyses, & defensis puellis, adaquauit oues earum. Quę cùm reuertissent ad Raguel patrem suum, dixit ad eas, Cur velocius venistis solito? Respõderũt, Vir Aegyptius liberauit nos de manu pastorum: insuper & hausit aquam nobiscum, potumq; dedit ouibus. At ille, Vbi est, inquit? quare dimisistis hominem? vocate eum vt comedat panem. Iurauit ergo Moyses quòd habitaret cum eo, Accepitq; Sephoram filiam eius vxorem; quæ

cap. 2. C

peperit ei filium, quem vocauit Gersam, dicens, Aduena fui in terra aliena. Alterũ verò peperit: quẽ vocauit Eliezer, dicẽs, deus eñ patris mei adiutor meus, & eripuit me de manu Pharaonis. Post multum verò tẽporis mortuus est rex Aegypti, & ingemiscẽtes filij Israël propter opera, vociferati sunt: ascenditq; clamor eorum ad Deum ab operibus. Et audiuit gemitum eorum, ac recordatus est fœderis quod pepigerat cum Abraham, Isaac, & Iacob. Et respexit dominus filios Israël, & cognouit eos.

Ex Actis apostolorum. Lectio.ij.

cap. 12. COnsideransq;, venit ad domum Mariæ matris Ioannis, qui cognominatus est Marcus, vbi erant multi congregati & orãtes. Pulsante autem eo ad ostium ianuæ, processit puella ad vidẽdum, nomine Rhode. Et vt cognouit vocem Petri, præ gaudio non aperuit ianuam, sed intrò currẽs nũtiauit stare Petrum ante Ianuam. At illi dixerunt ad eam. Insanis. Illa autem affirmabat sic se habere. Illi autem dicebant, Angelus eius est. Petrus autem perseuerabat pulsans. Cùm autem aperuissent ostium, viderunt eum: & obstupuerunt. Annuens autem eis manu vt tacerent, narrauit quomodo dominus eduxisset eũ de carcere: dixitq;, Nũtiate Iacobo & fratribus hæc. Et egressus, abijt in alium locum. Facta autem die, erat non parua turbatio inter milites quidnam factum esset de Petro. Herodes autem cùm requisisset eum, & non inuenisset, inquisitiõe facta de custodibus, iussit eos duci: descendensq; à Iudæa in Cæsaream, ibi commoratus est. Erat autem iratus Tyrijs & Sidonijs. At illi vnanimes venerunt ad eum, & persuaso Blasto, qui erat super cubiculũ regis, postulabant pacem, eò quòd alerentur regiones eorum ab illo. Statuto autem die Herodes vestitus veste regia, sedit pro tribunali, & concionabatur ad eos. Populus autem acclamabat, Dei voces, & non hominis. Confestim autem percussit eum angelus domini, eò quòd non dedisset honorem Deo: & cõsumptus à vermibus, expirauit. Verbum autem domini crescebat & multiplicabatur. Barnabas autem & Saulus reuersi sunt ab Ierosolymis expleto ministerio, assumpto Ioanne, qui cognominatus est Marcus. Erant autem in ecclesia, quæ erat Antiochiæ, prophetæ & doctores, in quibus Barnabas, & Simon qui vocabatur niger, & Lucius Cyrenensis, & Manahem q erat Herodis tetrarchæ collactaneus, & Saulus. Ministrantibus autem illis domino, & ieiunantibus, dixit illis Spiritus sanctus, Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes & orantes, imponentesq; eis manus, dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi à Spiritu sancto, abierunt Seleuciam, & inde nauigauerunt Cyprum. Et cùm venissent Salaminam, prædicabant verbum Dei in synagògis Iudæorum. Habebant autem & Ioannẽ in ministerio.

cap. 13. A

Secundum Lucam Lectio.iij.

cap. 15. IN illo tempore: Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores: vt audirent illum. Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

AEstiuum tempus, quod corpori meo valde contrarium est, loqui me de expositione sancti euangelij, longa mora interueniente prohibuit. Sed num, quia lingua tacuit, ardere charitas cessauit? Hoc etenim dico, quod apud se vnusquisq; vestrum cognoscit. Plerunq; enim charitas quibusdam occupationibus præpedita, & integra flagrat in corde, & tamen non monstratur in opere. Quia & sol cum nube tegitur, non videtur in terra, & tamen ardet in cælo. Sic occupata esse charitas solet: & intus vim sui ardoris exurit, & foris flammas operis non ostendit. Sed quia nunc ad loquendum tempus redijt, vestra me studia accendunt: vt mihi tanto amplius loqui libeat, quãto hoc vestræ mentes desiderabilius expectant. Audistis in lectione euangelica fratres mei, qa peccatores & publicani accesserunt ad redemptorem nostrum: & non solùm ad colloquendum, sed etiam ad cõuescendum recepti sunt. Quod videntes Pharisæi, dedignati sunt. Ex qua re colligitur, quia vera

iustitia? compassionem habet, falsa verò dedignationem: quanuis & iusti soleant rectè peccatoribus dedignari. Sed aliud est quod agitur typo superbiæ, aliud quod zelo disciplinæ. Dedignantur etenim, sed non dedignantes desperant: non desperantes persequutionem commouent, sed amãtes. Oratio.

PRotector in te sperantium deus, sine quo nihil est validum, nihil sanctum, multiplica super nos misericordiam tuam: vt te rectore, te duce sic transeamus per bona temporalia, vt non amittamus æterna: Per dominum nostrum.

Feria .ij. Ex Exodo.

Lectio prima.

cap. 3. A MOyses autem pascebat oues Iethro socerí sui sacerdotis Madian: cùmq; minasset gregem ad interiora deserti, venit ad montem Dei Horeb. Apparuitq; ei Dominus in flamma ignis de medio rubi: & videbat quòd rubus arderet, & nõ cõbureretur. Dixit ergo Moyses, Vadam, & videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus. Cernens autem dominus quòd pergeret ad videndũ, vocauit eũ de medio rubi, & ait, Moyses Moyses? Qui respondit, Adsum. At ille, Ne appropies, inquit, huc: solue calceamentum de pedibus tuis: locus enim in quo stas, terra sancta est. Et ait, Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham, & deus Isaac, & Deus Iacob. Abscondit Moyses faciem suam: non enim audebat aspicere cõtra deum Cui ait dominus, Vidi afflictionem populi mei in Aegypto, & clamorem eius audiui propter duritiam eorum qui præsunt operibus: & sciens dolorem eius, descendi vt liberem eum de manibus Aegyptiorum, & educam de terra illa in terram bonam, & spatiosam, in terram quæ fluit lacte & melle. ad loca Chananæi & Hethæi, & Amorrhæi, & Pherezæi, & Heuæi, & Iebusæi. Clamor ergo filiorum Israël venit ad me, vidiq; afflictionem eorum, qua ab Aegyptijs opprimuntur. Sed veni, mittam te ad Pharaonẽ, vt educas populum meum filios Israël de Aegypto. Dixitq; Moyses ad deum, Quis sum ego, vt vadam ad Pharaonem, & educam filios Israël de Aegypto? Qui dixit ei, ego ero tecum: & hoc habebis signum quòd miserim te. Cùm eduxeris populum illum de Aegypto, immolabis Deo super montem istum. Ait moyses ad deum, Ecce ego vadam ad filios Israël, & dicam eis, Deus patrum vestrorum misit me ad vos. Si dixerint mihi, Quod est nomen eius? quid dicam eis? Dixit dominus ad Moysen, Ego sum qui sum. Ait, Sic dices filijs Israël, Qui est, misit me ad vos.

Ex Actis Apostolorum.

Lectio .ij.

ET cùm perambulassent vniuersam insulam vsq; ad Paphum, inuenerũt quendam virum magum pseudoprophetam Iudæum, cui nomen erat Bariesu, qui erat cum proconsule Sergio Paulo viro prudente. Hic accersitis Barnaba & Saulo desiderabat audire verbum dei. Resistebat autem illis Elimas magus (sic enim interpretatur nomen eius) quærens auertere procõsulem à fide. Saulus aũt qui & Paulus, repletus Spiritu sancto, intuẽs in eum dixit, O plene omni dolo & omni fallacia fili diaboli, inimice omnis iustitiæ, non desinis subuertere vias Domini rectas. Et nunc ecce manus domini super te, & eris cæcus, non videns solem vsq; ad tẽpus. Et confestim cecidit in eum caligo & tenebræ, & circumiens, quærebat qui ei manum daret. Tunc proconsul cùm vidisset factum, credidit, admirans super doctrina domini. Et cùm à Paulo nauigasset Paulus & qui cum eo erant, venerunt Pergen Pamphyliæ. Ioannes autem discedens ab eis, reuersus est Ierosolymam. Illi verò pertranseuntes Pergen, venerunt Antiochiam Pisidiæ: & ingressi synagôgam die sabbatorum, sederunt. Post lectionem autem legis & prophetarum, miserunt principes synagôgæ ad eos, dicentes, Viri fratres, si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem, dicite. Surgens autem Paulus, & manu silentium indicens, ait, Viri Israelitæ, & qui timetis Deum, audite, Deus plebis Israël elegit patres nostros, & plebem exaltauit cùm essent incolæ in terra Aegypti, & in brachio excelso edu-

cap. 13. B

xit eos ex ea, & per quadraginta annorum tempus, mores eorũ sustinuit in deserto. Et destruens gentes septem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum, quasi post quadringentos & quinquaginta annos: & post hæc dedit iudices, vsque ad Samuel prophetam. Et exinde postulauerunt regem: & dedit illis Saul filium Cis, virum de tribu Bẽiamin, annis quadraginta. Et amoto illo, suscitauit illis Dauid regem, cui testimonium perhibens, dixit, Inueni Dauid filium Iesse, virum secũdum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Huius ex semine deus secundum promissionem, eduxit Israëli saluatorem Iesum, prædicante Ioanne ante faciem aduentus eius, baptismum pœnitentię omni populo Israël. Cùm impleret autem Ioannes cursum suum, dicebat, Quem me arbitramini esse, nõ sum ego: sed ecce, venit post me, cuius non sum dignus calceamenta pedum soluere.

Feria .iiij. Ex Exodo.

Lectio prima.

cap. 3. D Dixitq́ iterum Deus ad Moysen, Hæc dices filijs Israël, Dominus Deus patrum vestrorum, Deus Abraham, & deus Isaac, & Deus Iacob, misit me ad vos: hoc nomen mihi est in æternum, & hoc memoriale meum in generatione & generationẽ. Vade, congrega seniores Israël, & dices ad eos, Dominus deus patrum vestrorum apparuit mihi, Deus Abraham, & deus Isaac, & deus Iacob, dicens, Visitans visitaui vos: & vidi omnia quæ acciderunt vobis in Aegypto: & dixi vt educam vos de afflictione Aegypti in terram Chananæi & Hethęi & Amorrhæi & Pherezæi & Heuæi & Iebusæi, ad terram fluentem lacte & melle. Et audiẽt vocem tuam ingredierisq́ tu & seniores Israël ad regem Aegypti, & dices ad eum, Dominus Deus Hebræorum vocauit nos: ibimus viam trium dierum in solitudinem, vt immolemus domino Deo nostro. Sed ego scio quòd nõ dimittet vos rex Aegypti vt eatis, nisi per manũ validam. Extendamq́ manum meam, & percutiam Aegyptum in cunctis mirabilibus meis quæ facturus sum in medio eorum: post hoc dimittet vos, daboq́ gratiam populo huic coram Aegyptijs, & cùm egrediemini non exibitis vacui, sed postulabit mulier à vicina sua, & ab hospita sua vasa argentea & aurea ac vestes, ponetisq́ eas super filios & filias vestras, & spoliabitis Aegyptum.

Ex Actis Apostolorum.

Lectio .ij.

Viri fratres, filij generis Abraham, & qui in vobis timent Deum, vobis verbum salutis huius missum est. Qui enim habitabant Ierusalem, & principes eius hunc ignorantes, & voces prophetarum, quę per omne sabbatum leguntur, iudicantes impleuerunt: & nullam causam mortis inuenientes in eo, petierunt à Pilato, vt interficerent eum. Cumq́ consummassent omnia quæ de eo scripta erant, deponentes eum de ligno, posuerunt eum in monumento. Deus autem suscitauit eum à mortuis tertia die: qui visus est per dies multos his qui simul ascenderant cum eo de Galilæa in Ierusalem, qui vsque nunc sunt testes eius ad plebem. Et nos vobis annuntiamus eam, quæ ad patres nostros repromissio facta est: qm̃ hanc Deus adimpleuit filijs vestris resuscitans Iesum, sicut & in psalmo secundo scriptum est, Filius meus es tu, ego hodie genui te. Quòd autem suscitauit eum à mortuis, amplius iam non reuersurum in corruptionem, ita dixit, Quia dabo vobis sancta Dauid fidelia. Ideoque & aliàs dicit, Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. Dauid eñ in sua generatione cùm administrasset voluntati Dei, dormiuit, & appositus est ad patres suos, & vidit corruptionem. Quem verò Deus suscitauit à mortuis, non vidit corruptionem. Notũ igitur sit vobis, viri fratres, quòd per hunc vobis remissio peccatorum annuntiatur, ab omnibus quibus non potuistis in lege Moysi iustificari. In hoc omnis qui credit, iustificat̃. Videte ergo ne superueniat vobis quod dictũ est in prophetis, Videte cõteptores, & admiramini & disperdimini: quia opus operor ego in diebus vestris, opus qđ nõ credetis si quis enarrauerit vobis. Exeuntibus autem

cap. 13. E

autem illis, rogabant vt sequenti sabbato loquerentur sibi verba hæc. Cumque dimissa esset synagoga, sequuti sunt multi Iudæorum, & colentium deum aduenarum, Paulũ & Barnabam: qui loquentes suadebant eis vt permanerent in gratia Dei. Sequenti verò sabbato penè vniuersa ciuitas conuenit audire verbum dei. Videntes autem turbas Iudæi, repleti sunt zelo, & contradicebant his quæ à Paulo dicebantur, blasphemantes. Tunc constanter Paulus & Barnabas dixerunt. Vobis oportebat primùm loqui verbũ Dei: sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ: ecce cõuertimur ad gentes. sic enim præcepit nobis dominus, Posui te in lucem gentiũ, vt sis in salutẽ vsque ad extremum terræ. Audiẽtes autẽ gentes, gauisæ sunt, & glorificabãt verbum domini: & crediderunt quotquot erãt præordinati ad vitam æternã. Dissеminabatur autem verbũ domini per vniuersam regionem. Iudæi autem concitauerunt mulieres religiosas & honestas. & primos ciuitatis, & excitauerunt persecutionem in Paulum & Barnabam: & eiecerunt eos de finibus suis. At illi excusso puluere pedum in eos, venerunt Iconium. Discipuli quoque replebantur gaudio & Spiritu sancto.

Feria.iiij. Ex Exodo. Lectio prima

cap. 4. A Respondens Moyses ait, Non credent mihi, neque audient vocem meam: sed dicent, Non apparuit tibi dñs. Dixit ergo ad eum, Quid est quod tenes in manu tua? Respõdit, Virga. Dixitque dñs, Proijce eã in terrã. Proiecit, & versa est in colubrũ, ita vt fugeret Moyses. Dixitque dñs, Extende manũ tuam, & apprehende caudã eius. Extendit, & tenuit, versaque est in virgam. Vt credant, inquit, quòd apparuerit tibi dñs deus patrũ tuorum, deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob. Dixitque ei dñs rursum, Mitte manum tuã in sinum tuũ. Quam cũ misisset in sinum, protulit leprosam instar niuis. Retrahe, ait, manum tuã in sinũ tuũ. Retraxit, & protulit iterum, & erat similis carni reliquæ. Si nõ crediderint, inquit, tibi, neque audierint sermonẽ signi prioris, credent verbo signi sequentis. Quòd si nec duobus quidẽ his signis crediderint, neque audierint vocem tuam, sume aquam fluminis, & effunde eam super aridam, & quicquid hauseris de fluuio, vertetur in sanguinẽ. Ait Moyses. Obsecro domine, nõ sum eloquẽs ab heri & nudiustertius: & ex quo loquutus es ad seruum tuum, impeditioris & tardioris linguæ sum. Dixit Dominus ad eum, Quis fecit os hominis? aut quis fabricatus est mutum & surdum, videntẽ & cæcum? nonne ego? Perge igitur, & ego ero in ore tuo: doceboque te qđ loquaris. At ille, Obsecro domine, inquit, mitte quem missurus es. Iratus Dominus in Moysen, ait, Aaron frater tuus Leuites, scio quòd eloquens sit: ecce ipse egredietur in occursum tuum, vidensque te lætabitur corde. Loquere ad eum, & pone verba mea in ore eius: & ego ero in ore tuo, & in ore illius, & ostendam vobis quid agere debeatis. Et ipse loquetur pro te ad populum, & erit os tuum: tu autem eris ei in his quæ ad deũ pertinent. Virgam quoque hanc sume in manu tua, in qua facturus es signa.

Ex actis Apostolorum. Lectio.ij.

Factum est autem in Iconio vt simul introirent synagogam Iudæorum, & loquerẽtur ita, vt crederet Iudæorum & Græ cap.
corũ copiosa multitudo. Qui verò incredu 14.
li fuerunt Iudæi, suscitauerunt & ad iracun A
dia concitauerunt animos gentium aduersus fratres. Multo igitur tẽpore demorati sunt fiducialiter agentes in Dño, testimoniũ perhibente verbo gratiæ suæ, dante signa & prodigia fieri per manus eorum. Diuisa est autẽ multitudo ciuitatis: & quidã quidem erant cum Iudæis, quidam verò cum apostolis. Cùm autẽ factus esset impetus Gentilium & Iudæorũ cum principibus suis, & contumelijs afficerent & lapidarent eos, intelligentes cõfugerunt ad ciuitates Lycaoniæ Lystram & Derben, & vniuersam in circuitu regionẽ, & ibi euãgelizantes erãt. Et cõmota est omnis multitudo in doctrina eorum. Paulus autem & Barnabas morabantur Lystris. Et quidam vir Lystris infirmus pedibus sedebat, claudus ex vtero matris suæ: qui nun-

quàm ambulauerat. Hic audiuit Paulum loquentem. Qui intuitus eum, & videns quia fidem haberet vt saluus fieret, dixit magna voce, Surge super pedes tuos rectus. Et exilijt: & ambulabat. Turbæ autem cùm vidissent quod fecerat Paulus, leuauerunt vocem suam, Lycaonicè, dicentes, Dij similes facti hominibus, descenderunt ad nos. Et vocabãt Barnabam, Iouem: Paulum verò, Mercurium, quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quoq; Iouis, qui erat ante ciuitatem, tauros & coronas ante ianuas afferens, cum populis, volebat sacrificare. Quod vbi audierunt apostoli Barnabas & Paulus, conscissis tunicis suis, exilierunt in turbas, clamantes & dicentes, Viri, quid hæc facitis? Et nos mortales sumus, similes vobis homines, annuntiantes vobis ab his vanis, conuerti ad Deum viuum qui fecit cælum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis sunt: qui in præteritis generationibus dimisit omnes gẽtes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit, bene faciẽs de cælo, dans pluuias, & tempora fructifera, implens cibo & lætitia corda eorum. Et hæc dicentes, vix sedauerunt turbas ne sibi immolarent.

Feria.v. Ex Exodo.

Lectio prima.

cap. 4. E Abijt Moyses, & reuersus est ad Iethro socerum suum, dixitq; ei, Vadã & reuertar ad fratres meos in Aegyptum, vt videam si adhuc viuant. Cui ait Iethro, Vade in pace. Dixit ergo dominus ad Moysen in Madian, Vade, & reuertere in Aegyptum: mortui sunt enim omnes qui quærebant animam tuam. Tulit ergo Moyses vxorem suã, & filios suos, & imposuit eos super asinum: reuersusq; est in Aegyptum, portans virgã dei in manu sua. Dixitq; ei Dominus reuertenti in Aegyptum, Vide vt omnia ostenta quæ posui in manu tua, facias corã Pharaone: ego indurabo cor eius, & non dimittet populum. Dicesq; ad eum, Hæc dicit dominus, Filius meus primogenitus, Israël. Dixi tibi, Dimitte filium meum vt seruiat mihi: & noluisti dimittere eum, ecce ego interficiam filium tuum primogenitum. Cumq; esset in itinere, in diuersorio occurrit ei dominus, & volebat occidere eum. Tulit ilico Sephora acutissimam petram, & circuncidit præputium filij sui, tetigitq; pedes eius, & ait, Sponsus sanguinum tu mihi es. Et dimisit eũ postquàm dixerat, Sponsus sanguinum tu mihi es, ob circuncisionem. Dixitq; dominus ad Aaron, vade in occursum Moysi in desertum. Qui perrexit obuiam ei in in montem dei, & osculatus est eum. Narrauitq; Moyses Aaron omnia verba domini, pro quibus miserat eum, & signa quæ mandauerat. Veneruntq; simul, & congregauerunt cunctos seniores filiorũ Israël. Loquutusq; est Aarõ omnia verba quæ dixerat dominus ad Moysen: & fecit signa coram populo, & credidit populus. Audieruntq; quòd visitasset Dominus filios Israël, & quòd respexisset afflictionem illorum: & proni adorauerunt.

Ex Actis Apostolorum.

Lectio.ij.

Superuenerunt autem quidã ab Antiochia & Iconio Iudæi: & persuasis turbis lapidantes Paulum, traxerunt extra ciuitatem, existimantes eum mortuum esse. Circunstantibus autem eum discipulis, surgens intrauit ciuitatem: & postera die profectus est cum Barnaba in Derben. Cumq; euangelizassent ciuitati illi, & docuissent multos, reuersi sunt Lystram, & Iconium, & Antiochiam, confirmantes animas discipulorum, exhortantesq; vt permanerent in fide, & quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Et cùm constituissent illis per singulas ecclesias presbyteros, & orassent cum ieiunijs, commendauerunt eos Domino in quem crediderũt. Trãseuntesq; Pisidiam, venerunt in Pamphyliã. & loquentes verbum domini in Perge, descenderunt in Attaliam, & inde nauigauerunt Antiochiam, vnde erant traditi gratiæ Dei in opus quod compleuerunt. Cùm autẽ venissent & congregassent ecclesiam, retulerunt quanta fecisset Deus cum illis, & quia aperuisset gentibus ostiũ fidei. Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis. Et quidam descendentes de Iudæa, docebãt

cap. 14. D

cap. 15. A

fratres, Quia nisi circuncidamini secundum morem Moysi, non potestis saluari. Facta ergo seditione non minima Paulo & Barnabæ aduersus illos, statuerunt vt ascenderent Paulus & Barnabas, & quidam alij ex alijs ad Apostolos & presbyteros in Ierusalem, super hac quæstione. Illi ergo deducti ab ecclesia, pertransibant Phœnicen & Samariã, narrantes conuersionem Gentium: & faciebant gaudium magnum omnibus fratribus. Cùm autem venissent Ierosolymã, suscepti sunt ab ecclesia & ab Apostolis & senioribus, annuntiantes quanta Deus fecisset cum illis. Surrexerunt autem quidam de hæresi Pharisæorum, qui crediderunt, dicẽtes, Quia oportet circuncidi eos, præcipere quoque seruare legem Moysi. Conuenerũtq; apostoli & seniores videre de verbo hoc. Cùm autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos, Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire Gentes verbum euãgelij, & credere. Et qui nouit corda Deus testimonium perhibuit, dans illis Spiritum sanctum sicut & nobis, & nihil discreuit inter nos & illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergo quid tentatis Deum, imponere iugũ super ceruices discipulorum: quod neq; nos, neque patres nostri portare potuimus? Sed per gratiam domini Iesu Christi credimus saluari, quemadmodum & illi.

Ex Exodo Lectio.j.

cap. 5.A Post hæc ingressi sunt Moyses & Aaron, & dixerunt Pharaoni, Hæc dicit Dominus Deus Israël. Dimitte populum meum vt sacrificet mihi in deserto. At ille respondit, Quis est dominus, vt audiam vocem eius, & dimittam Israël? nescio dominum, & Israël non dimittam. Dixerunt, Deus Hebræorum vocauit nos, vt eamus viam trium dierum in solitudinem & sacrificemus domino Deo nostro: ne forte accidat nobis pestis aut gladius. Ait ad eos rex Aegypti, Quare Moyses & Aaron solicitatis populum ab operibus suis? ite ad onera vestra. Dixitq; Pharao, Multus est populus terræ: videtis quòd turba succreuerit, quanto magis si dederitis eis requiem ab operibus? Præcepit ergo in die illo præfectis operum & exactoribus populi, dicens, Nequaquam vltrà dabitis paleas populo ad conficiendos lateres, sicut prius: sed ipsi vadant, & colligant stipulas. Et mensuram laterum, quam prius faciebant, imponetis super eos, nec minuetis quicquam: vacant enim, & idcirco vociferantur, dicentes, Eamus & sacrificemus Deo nostro. Opprimantur operibus, & expleant ea: vt non acquiescant verbis mendacibus. Igitur egressi præfecti operum & exactores, ad populum dixerunt, Sic dicit Pharao, Nõ do vobis paleas. Ite, & colligite sicubi inuenire poteritis: nec minuetur quicq̃am de opere vestro.

Ex actis Apostolorum. Lectio.ij.

Tacuit autẽ omnis multitudo, & audiebant Barnabam & Paulum, narrantes cap. 5.C quanta Deus fecisset signa & prodigia in Gentibus per eos. Et postquàm tacuerunt, respondit Iacobus, dicens, Viri fratres, audite me, Simon narrauit quemadmodum primùm Deus visitauit sumere ex Gẽtibus populum nomini suo. Et huic concordant verba Prophetarum, sicut scriptum est, Post hæc reuertar, & reædificabo tabernaculum Dauid, quod decidit, & diruta eius reædificabo, & erigam illud: vt requirant cæteri hominum dominum, & omnes gentes super quas inuocatum est nomen meum, dicit Dominus faciens hæc. Notum à seculo est domino opus suum. Propter quod ego iudico, non inquietari eos qui ex gentibus conuertuntur ad Deum: sed scribere ad eos, vt abstineant se, à contaminationibus simulachrorũ, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine. Moyses enĩ à temporibus antiquis habet in singulis ciuitatibus qui eum prædicent in synagôgis, vbi per omne Sabbatum legitur. Tunc placuit apostolis & senioribus cum omni ecclesia, eligere viros ex eis, & mittere Antiochiam cum Paulo, & Barnaba, Iudam, qui cognominabatur Barsabas, & Silam, viros primos in fratribus, scribentes per manus eorum. Apostoli & seniores fra-

tres, his qui sunt Antiochiæ, & Syriæ, & Ciliciæ fratribus ex gentibus, salutem. Quoniã audiuimus quòd quidam ex nobis exeuntes, turbauerunt vos verbis, euertentes animas vestras, quibus non mãdauimus: placuit nobis collectis in vnum, eligere viros, & mittere ad vos, cum charissimis nostris Barnaba & Paulo, hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine dñi nostri Iesu Christi. Misimus ergo Iudam & Silam, qui & ipsi vobis verbis referẽt eadem. Visum est enim Spiritui sancto & nobis, nihil vltrà imponere vobis oneris quàm hæc necessaria: vt abstineatis vos ab imolatis simulachrorũ, & sanguine, & suffocato, & fornicatione, à quibus custodientes vos, bene agetis. Valete. Illi ergo dimissi descenderunt Antiochiam: & congregata multitudine tradiderunt epistolam. Quam cùm legissent, gauisi sunt super cõsolatione. Iudas autem & Silas, & ipsi cùm essent Prophetæ, verbo plurimo consolati sunt fratres, & confirmauerunt. Facto autem ibi aliquanto tempore, dimissi sunt cum pace à fratribus, ad eos qui miserant illos. Visum est autem Silę ibi remanere. Iudas autem solus abijt Ierusalem. Paulus autem & Barnabas demorabãtur Antiochiæ docentes, & euangelizantes cum alijs pluribus, verbum Domini.

Sabbato, Ex Exodo.

Lectio prima.

cap. 5. C
DIspersusq́ est populus per omnem terram Aegypti ad colligendas paleas. Præfecti quoque operum instabant, dicẽtes, Complete opus vestrum quotidie, vt prius facere solebatis, quando dabantur vobis paleæ. Flagellatiq́ sunt qui præerant operibus filiorum Israël, ab exactoribus Pharaonis, dicentibus, Quare non impletis mensuram laterum sicut prius, nec heri, nec hodie? Veneruntq́ præpositi filiorum Israël, & vociferati sunt ad Pharaonem, dicentes, Cur ita agis contra seruos tuos? Paleæ non dantur nobis, & lateres similiter imperantur: en famuli tui flagellis cædimur, & iniuste agitur cõtra populum tuum. Qui ait, Vacatis otio, & idcirco dicitis, Eamus & sacrificemus Domino. Ite ergo, & operamini: paleæ non dabuntur vobis, & reddetis consuetum numerum laterum. Videbantq́ se præpositi filiorum Israël in malum, eò quòd diceretur eis, Non minuetur quicquam de lateribus per singulos dies. Occurreruntq́ Moysi, & Aaron, qui stabant ex aduerso, egredientes à Pharaone: & dixerunt ad eos, Videat Dominus & iudicet, quoniam fœtere fecistis odorem nostrum coram Pharaone & seruis eius, & præbuistis ei gladium, vt occideret nos. Reuersusq́ Moyses ad Dominum, ait, Domine, cur afflixisti populum istum? quare misisti me? Ex eo enim quo ingressus sum ad Pharaonem, vt loquerer ex nomine tuo, afflixit populum tuum: & non liberasti eos.

Ex Actis Apostolorum.

Lectio.ij.

POst aliquot autem dies dixit ad Barnabam Paulus, Reuertẽtes visitemus fratres, per vniuersas ciuitates in quibus prædicauimus verbum domini, quomodo se habeant. Barnabas autem volebat secum assumere & Ioannem, qui cognominabatur Marcus. Paulus autem rogabat eum (vt qui discessisset ab eis de Pamphylia, & non isset cum eis in opus) non debere recipi. Facta est autem dissensio, ita vt discederent ab inuicẽ, & Barnabas quidem assumpto Marco nauigaret Cyprum: Paulus verò electo Sila profectus est, traditus gratię Dei à fratribus. Perambulabat autem Syriam & Ciliciam, confirmans ecclesias: præcipiens custodire præcepta Apl'orũ & seniorũ. Peruenit autẽ in Derbem, & Lystrã. Et ecce, discipulus quidam erat ibi nomine Timótheus, filius mulieris Iudææ fidelis, patre Gentili. Huic testimonium bonum reddebant qui in Lystris erant & Iconio fratres. Hunc voluit Paulus secum proficisci: & assumens circuncidit eum propter Iudæos qui erant in illis locis. Sciebãt enim oẽs, quòd pater eius erat Gẽtilis. Cũ autẽ pertrãsirẽt ciuitates, tradebãt eis custodire dogmata quæ erãt decreta ab Apostolis & senioribꝰ q̃ erant Ierosolymis. Et ecclesię quidẽ cõfirmabant̃ fide, & abũdabãt numero quotidie. Transeuntes autẽ Phry-

cap. 15. F

cap. 16. A

giam & Galatiæ regionē, vetati sunt à Spiritu loqui verbum Dei in Asia. Cùm venissent autem in Mysiam, tentabant ire in Bithyniam: & non permisit eos spiritus Iesu. Cùm autem pertransissent Mysiam, descenderunt Troadem: & visio per noctem Paulo ostensa est. Vir Macedo quidam erat stās, & deprecans eum, & dicens, Transiens in Macedoniam adiuua nos. Vt autem visum vidit, statim quæsiuimus proficisci in Macedoniam, certi facti quòd vocasset nos Deus euangelizare eis. Nauigantes autem à Troade, recto cursu venimus Samothracen, & sequenti die Neapolim: & inde Philippos, quæ est prima partis Macedoniæ ciuitas, colonia. Eramus autem in hac vrbe diebus aliquot consistentes. Die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen, vbi videbatur oratio esse: & sedentes loquebamur mulieribus quæ conuenerant. Et quædam mulier nomine Lydia, purpuraria ciuitatis Thyatirorum, colens Deum, audiuit: cuius Dominus aperuit cor, intēdere his quæ dicebantur à Paulo. Cùm autē baptizata esset, & domus eius, deprecata est, dicens, Si iudicastis me fidelem Domino esse, introite in domum meam, & manete. Et coëgit nos.

Dominica quarta post Pentecosten. Ex Exodo. Lectio prima.

cap. 6. A Dixit Dominus ad Moysen, Nūc videbis quæ facturus sum Pharaoni: per manum enim fortem dimittet eos, & in manu robusta eijciet illos de terra sua. Loquutusq; est Dominus ad Moysen, dicens, Ego Dominus qui apparui Abraham, Isaac, & Iacob in Deo omnipotente: et nomen meum Adonai non indicaui eis. Pepigiq; fœdus cū eis, vt darem illis terrā Chanaan, terram peregrinationis eorum, in qua fuerunt aduenæ. Ego audiui gemitū filiorum Israël, quo Aegyptij oppresserunt eos: et recordatus sum pacti mei. Ideo dic filijs Israël, Ego Domin⁹, qui educam vos de ergastulo Aegyptiorum et eruam de seruitute eorum, ac redimam in brachio excelso et iudicijs magnis. Et assumam vos mihi in populum, et ero vester De⁹: et scietis quòd ego sum Dominus Deus vester, qui eduxerim vos de ergastulo Aegyptiorum: et induxerim vos in terram, super quam leuaui manum meam, vt darem eam Abraham, Isaac, et Iacob: daboq; illam possidendā vobis, ego Dominus. Narrauit ergo Moyses omnia filijs Israël: qui non acquieuerūt ei propter angustiam spiritus, et opus durissimum. Loquutusq; est dominus ad Moysen, dicens, Ingredere, et loquere ad Pharaonem regē Aegypti, vt dimittat filios Israël, de terra sua. Respondit Moyses coram Domino. Ecce, filij Israël non audiunt me: et quomodo audiet Pharao, præsertim cùm incircuncisus sim labijs? Loquutusque est dominus ad Moysen, et Aaron: et dedit mandatum ad filios Israël, et ad Pharaonem regem Aegypti, vt educerent filios Israël de terra Aegypti. Isti sunt principes domorum per familias suas. Filij Rubē primogeniti Israëlis: Enoch, et Phallu, Hesron et Charmi: hæ cognationes Ruben. Filij Simeon, Iamuel, et Iamin, et Ahod, et Iachin, et Sohar, et Saul filius Chananitidis: hæ progenies Simeon. Et hæc nomina filiorum Leui, per cognationes suas, Gerson, et Caath, et Merari. Anni autem vitæ Leui fuerunt, centum triginta septem. Filij Gerson: Lobni, et Semei, per cognatiōes suas. Filij Caath: Amrā, et Isaar, et Hebron, et Oziel, anni quoq; vitæ Caath, centum triginta tres. Filij Merari: Moholi, et Musi: hæ cognationes Leui per familias suas.

Ex Actis Apostolorum. Lectio secunda.

cap. 16. D Factum est autē euntibus nobis ad orationem, puellam quandā habentem spiritum pythonem obuiare nobis: quæ quæstum magnum præstabat dominis suis diuinādo. Hæc subsequuta Paulum et nos clamabat, dicens, Isti homines serui Dei excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis. Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus et conuersus, spiritui dixit, Præcipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea. Et exijt eadē hora. Videntes autem Domini eius, quia exiuit spes quæstus eorum, ap-

prehendentes Paulum & Silam, perduxerũt in forum ad principes: & offerentes eos magistratibus, dixerunt, Hi homines conturbãt ciuitatem nostram cum sint Iudæi: & annũtiant morem quem non licet nobis suscipere neq; facere, cũm simus Romani. Et cucurrit plebs aduersus eos: & magistratus scissis tunicis suis, iusserunt eos virgis cædi. Et cũm multas plagas eis imposuissent, miserunt eos in carcerem: præcipientes custodi vt diligenter custodiret eos. Qui cũm tale pręceptum accepisset, misit eos in interiorem carcerem, & pedes eorum strinxit ligno. Media autem nocte, Paulus & Silas adorantes laudabant Deum. Et audiebãt eos qui in custodia erãt. Subitò verò terræmotus factus est magnus, ita vt mouerentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia: & vniuersorum vincula soluta sunt. Expergefactus aũt custos carceris, & videns ianuas apertas carceris, euaginato gladio volebat se interficere, existimans fugisse vinctos. Clamauit autem Paulus voce magna, dicens, Nihil tibi mali feceris: vniuersi enim hîc sumus. Petitoq; lumine introgressus est: & tremefactus procidit Paulo & Silæ ad pedes: & producens eos foras, ait. Domini, quid me oportet facere, vt saluus fiam? At illi dixerunt. Crede in dominũ Iesum: & saluus eris, tu & domus tua. Et locuti sunt ei verbũ Domini cum omnibus qui erant in domo eius. Et tollens eos in illa hora noctis, lauit plagas eorum: & baptizatus est ipse, & omnis domus eius continuò. Cumq; perduxisset eos in domũ suam, apposuit eis mensam, & lætatus est cũ omni domo sua credens Deo. Et cũm dies factus esset, miserũt magistratus lictores, dicentes, Dimitte homines illos. Nũtiauit autem custos carceris verba hæc Paulo. Quia miserunt magistratus, vt dimittamini: nunc igitur exeuntes, ite in pace. Paulus autem dixit eis, Cæsos nos publicè, indẽnatos homines Romanos miserunt in carcerem, & nũc occultè nos eijciunt? Non ita: sed veniant ipsi, & nos eijciant. Nuntiauerunt autem magistratibus lictores verba hæc. Timueruntq; audito quòd Romani essent: & venientes deprecati sunt eos, & educentes rogabãt vt egrederentur de vrbe. Exeuntes autem de carcere, introierunt ad Lydiam: & visis fratribus, consolati sunt eos, & profecti sunt.

Secundum Lucam.

Lectio.iij.

IN illo tẽpore, Cũm turbæ irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei: & ipse stabat secus stagnum Genesareth. Et reliqua. cap. 5.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

AScendens autem in vnam nauim quæ erat Simonis, rogauit vt abduceret à terra aliquantulũ. Vbi dominus multis impartiuit varia genera sanitatum: nec tempore, nec loco cœpit à studio sanandi turba cohiberi. Vesper incubuit: populi sequebantur. Stagnum occurrit: turbæ vrgebant: & ideo ascendit in Petri nauim. Hæc est illa nauis, quæ secundum Matthæum adhuc fluctuat: secundum Lucam repletur piscibus: vt & principia ecclesiæ fluctuantis, & posteriora exuberantis agnoscas. Pisces enim sunt, qui hanc enauigant vitam. Ibi adhuc discipulis Christus dormit: hic pręcipit. Dormit enim tepidis, vigilat perfectis. Sed quemadmodum dormiat Christus, audistis dicentem in Propheta, Ego dormio, & cor meum vigilat. Et sanctus Matthæus rectè non præmittendum putauit æternæ iudicium potestatis, vbi imperauit ventis. Non est enim humana doctrina, sicut audistis Iudæos dicere: verbo imperat spiritibus: sed cælestis insigne, quod turbatum sedatur mare: & diuinę vocis imperio obsequuntur elementa, atq; insensibilia sensum accipiunt obsequendi. Diuinæ mysterium gratiæ reuelatur, quod fluctus mitescunt seculi: verbo immundus spiritus conquiescit. Non altero alterum reflectitur, sed vtrunq; celebratur. Habes miraculum in elementis: habes documentum in mysterijs.

Oratio.

DA nobis quęsumus domine, vt & mũdi cursus pacificè nobis tuo ordine dirigatur: & ecclesia tua tranquilla deuotione lętetur: Per dominũ nostrum Iesum Christum filium tuum.

Feria secunda. Ex Exodo. Lectio prima.

cap. 6. D ACcepit autem Amram vxorem Iochabed patruelem suam: quæ peperit ei Aaron, & Moysen, & Mariam. Fueruntq; anni vitæ Amram, centum triginta septem. Filij quoq; Isaar: Core, & Nepheg, & Zechri. filij quoque Oziel: Misael, & Elisaphã, & Sethri. Accepit autem Aaron vxorem Elisabeth filiam Aminadab, sororem Nahason, quæ peperit ei Nadab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar. Filij quoque Core: Aser, & Elcana, & Abiasaph: hæ sunt cognationes Coritarum. At verò Eleazar filius Aaron accepit vxorem de filiabus Phuriel: quæ peperit ei Phinees: hi sunt principes familiarum Leuiticarum per cognationes suas. Iste est Aaron & Moyses, quibus præcepit Domin⁹ vt educerent filios Israël de terra Aegypti, per turmas suas. Hi sunt qui loquuntur ad Pharaonem regem Aegypti, vt educant filios Israël de Aegypto: iste est Moyses & Aaron in die qua loquutus est Dominus ad Moysen in terra Aegypti. Et loquutus est Dominus ad Moysen, dicens, Ego domin⁹: loquere ad Pharaonem regem Aegypti, omnia quæ ego loquor tibi. Et ait Moyses

cap. 7. A coram Domino, En incircũcisus labijs sum, quomodo audiet me Pharao? Dixitq; dominus ad Moysen. Ecce constitui te Deũ Pharaonis: & Aaron frater tuus erit propheta tuus. Tu loqueris ei omnia quæ mando tibi: & ille loquetur ad Pharaonem, vt dimittat filios Israël de terra sua. Sed ego indurabo cor eius, & multiplicabo signa, & ostẽta mea in terra Aegypti, & non audiet vos: immittamque manum meam super Aegyptum, & educam exercitum & populum meum filios Israël, de terra Aegypti, per iudicia maxima. Et scient Aegyptij, quia ego sum Dominus, qui extenderim manum meam super Aegyptum, & eduxerim filios Israël de medio eorum. Fecit itaque Moyses & Aaron sicut præceperat Dominus: ita egerunt.

Ex Actis Apostolorum.
Lectio secunda.

cap. 17. A CVm autem perambulassent Amphipolim, & Apolloniam, venerunt Thessalonicam, vbi erat synagôga Iudæorum. Secundum consuetudinem autem Paulus introiuit ad eos: & per Sabbata tria disserebat eis de scripturis, adaperiẽs, & insinuans quia Christum oportui pati, & resurgere à mortuis: & quia hic, est Christus, Iesus quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis crediderunt, & adiuncti sunt Paulo & Silæ, & de colentibus gentilibus multitudo magna, & mulieres nobiles nõ paucæ. Zelãtes autem Iudæi, assumentesq; de vulgo viros quosdã malos, & turba facta, cõcitauerunt ciuitatẽ: & assistentes domui Iasonis, quærebant eos producere in populum. Et cùm non inuenissent eos, trahebant Iasonẽ, & quosdã fratres ad principes ciuitatis clamantes, Quoniã hi qui orbem concitant, & huc venerũt, quos suscepit Iason: & hi omnes contra decreta Cæsaris faciunt, regem alium dicentes esse, Iesum. Concitauerunt autem plebem, & principes ciuitatis, audientes hæc. Et accepta satisfactione à Iasone, & à cæteris, dimiserũt eos. Fratres verò confestim per noctem dimiserunt Paulum & Silam in Berrhœam. Qui cùm venissent, in synagôgam Iudæorum introierunt. Hi autem erant nobiliores eorum qui sunt Thessalonicæ, qui susceperunt verbum cum omni auiditate: quotidie scrutantes scripturas, si hæc ita se haberent. Et multi quidẽ crediderunt ex eis, & mulierum gentilium honestarum, & viri non pauci. Cùm autẽ cognouissent in Thessalonica Iudæi, quia & Berrhœæ prædicatum est à Paulo verbum Dei: venerũt & illuc, cõmouentes & turbantes multitudinẽ. Statimq; tunc Paulum dimiserũt fratres, vt iret vsq; ad mare. Silas autem & Timótheus remanserunt ibi. Qui autẽ deducebant Paulum, perduxerunt eum vsq; ad Athenas. & accepto mandato ab eo ad Silam & Timótheum, vt quàm celeriter venirẽt ad se, profecti sunt. Paulus autem cùm Athenis eos expectaret, incitabatur spiritus eius in ipso, videns idololatriæ deditam ciuitatẽ. Disputabat igitur in synagôga cum Iudæis & colentibus, & in foro per omnes dies ad eos q̃ audierant. Quidã autem Epicurei, & Stoici

philosophi disserebant cum eo: & quidā dicebant, Quid vult seminiuerbius hic dicere? Alij vero, Nouorū dæmoniorū videtur annūtiator esse, quia Iesum & resurrectionem annūtiabat eis. Et apprehensum eū, ad Areopagū duxerūt, dicentes, Possumus scire quæ est hæc noua, quæ à te dicitur, doctrina? noua enī quædam infers auribus nostris. Volumus ergo scire quidnam velint hæc esse.

Feria.iiij.Ex Exodo.

Lectio prima.

cap. 7. B Erat autē Moyses octoginta annorum, & Aaron octogintatrium, quando loquuti sunt ad Pharaonem. Dixitq́ Dominus ad Moysen & Aaron, Cùm dixerit vobis Pharao, Ostēdite signa: dices ad Aaron, Tolle virgam tuam, & proijce eam coram Pharaone, ac vertetur in colubrum. Ingressi itaq́ Moyses & Aaron ad Pharaonem, fecerunt sicut præceperat dominus. Tulitq́ Aaron virgam coram Pharaone & seruis eius, quę versa est in columbrum. Vocauit autem Pharao sapientes & maleficos: & fecerunt etiam ipsi per incantationes Aegyptiacas & arcana quædam similiter. Proiecerunt q́ singuli virgas suas, quæ versæ sunt in dracones: sed deuorauit virga Aaron virgas eorum. Induratumq́ est cor Pharaonis, & non audiuit eos, sicut præceperat Dominus. Dixit autem Dominus ad Moysen, Ingrauatum est cor Pharaonis, & non vult dimittere populum. Vade ad eum mane: ecce, egredietur ad aquas: & stabis in occursum eius super ripam fluminis: & virgam quæ conuersa est in Draconem, tolles in manu tua, dicesq́ ad eum, Dominus Deus Hebræorum misit me ad te, dicens. Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi in deserto: & vsque ad præsens audire noluisti. Hæc igitur dicit Dominus, In hoc scies quòd sim Dominus: ecce percutiam virga quæ in manu mea est, aquam fluminis, & vertetur in sanguinem. Pisces quoque qui sunt in fluuio, morientur: & computrescent aquæ, & affligentur Aegyptij bibentes aquam fluminis. Dixit quoq́ Dominus ad Moysen, Dic ad Aaron, Tolle virgam tuā, & extende manum tuam super aquas Aegypti, & super fluuios eorum, & riuos ac paludes, & omnes lacus aquarū, vt vertantur in sanguinem, & sit cruor in omni terra Aegypti, tam in ligneis vasis quàm in saxeis. Feceruntq́ ita Moyses & Araon sicut præceperat Dominus: & eleuans virgā percussit aquam fluminis coram Pharaone, & seruis eius, quæ versa est in sanguinem. Et pisces qui erant in flumine, mortui sunt, computruitq́ fluuius, & nō poterant Aegyptij bibere aquam fluminis: & fuit sanguis in tota terra Aegypti. Feceruntq́ similiter malefici Aegyptiorum incantationibus suis. & induratum est cor Pharaonis, nec audiuit eos, sicut præceperat Dominus. Auertitq́ se, & ingressus est domum suam, nec apposuit cor etiam hac vice. Foderunt autem omnes Aegyptij per circumitum fluminis aquam vt biberent: non enim poterant bibere aquā fluminis. Impletiq́ sunt septē dies, postquàm percussit Dominus fluuium.

Ex Actis Apostolorum.

Lectio secunda.

Athenienses autem omnes, & aduenæ hospites, ad nihil aliud vacabant, nisi aut dicere, aut audire aliquid noui. Stans autem Paulus in medio Areopagi, ait, Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiosiores vos video. Præteriens enim & videns simulachra vestra, inueni & aram in qua scriptum erat Ignoto Deo. Quod ergo ignorātes colitis, hoc ego annuntio vobis. Deus qui fecit mundum, & omnia quæ in eo sunt: hic cæli & terre cùm sit dominus, non in manufactis templis habitat, nec manibus humanis colitur indigens aliquo, cùm ipse det omnibus vitam, & inspirationem, & omnia: fecitq́ ex vno omne genus hominum inhabitare super vniuersam faciem terræ, definiens statuta tempora, & terminos habitationis eorum, quærere Deum si fortè attrectent eum, aut inueniant, quamuis non longè sit ab vnoquoque nostrum. In ipso enim viuimus & mouemur & sumus, sicut & quidam vestrorum poëtarum dixerunt, Ipsius enim & genus sumus. Genus ergo cū

cap. 17. F

ſimus Dei, non debemus exiſtimare auro & argento, aut lapidi ſculpturæ artis, & cogitationis hominis, diuinum eſſe ſimile. Et tempora quidem huius ignorantię deſpiciens Deus, nunc annuntiat hominibus, vt omnes vbiq; pœnitentiam agant: eò quòd ſtatuit diem in quo iudicaturus eſt orbem in æquitate in viro in quo ſtatuit, fidem præbens omnibus, ſuſcitãs eum à mortuis. Cùm audiſſent autem reſurrectionem mortuorũ, quidam quidem irridebant, quidam verò dixerunt, Audiemus te de hoc iterum. Sic Paulus exiuit de medio eorũ. Quidam verò viri adhærentes ei, crediderunt: in quibus & Dionyſius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alij cum eis. Poſt hæc egreſſus ab
cap. 18 Athenis venit Corinthum, & inueniens quendam Iudæum, nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & Priſcillam vxorem eius, eo quòd præcepiſſet Claudius diſcedere omnes Iudæos à Roma: acceſsit ad eos. Et quia eiuſdem erat artis, manebat apud eos, & operabatur: erãt autem ſcenofactoriæ artis. Et diſputabat in ſynagôga per omne Sabbatum, interponẽs nomen domini Ieſu: ſuadebatq; Iudæis & Græcis. Cùm veniſſent autem de Macedonia Silas, & Timótheus, inſtabat verbo Paulus, teſtificans Iudæis, eſſe Chriſtum Ieſum. Contradicentibus autẽ eis & blaſphemantibus, excutiens veſtimenta ſua, dixit ad eos, Sanguis veſter ſuper caput veſtrum. Mundus ego: ex hoc ad Gentes vadam. Et migrans inde, intrauit in domum cuiuſdam, nomine Titi Iuſti, colentis Deum, cuius domus erat coniuncta ſynagôgæ. Criſpus autẽ archiſynagôgus credidit Domino, cum omni domo ſua: & multi Corinthiorũ audientes credebant, & baptizabantur.

Feria quarta Ex Exodo.
Lectio prima.

cap. 8: A Dixit quoque Dominus ad Moyſen, Ingredere ad Pharaonem. & dices ad eum, Hęc dicit Dominus, Dimitte populum meum, vt ſacrificet mihi. Si autem nolueris dimittere, ecce ego percutiam omnes terminos tuos ranis. Et ebulliet fluuius ranas: quæ aſcendent, & ingredientur domum tuam, & cubiculum lectuli tui, & ſuper ſtratum tuum, & in domos ſeruorum tuorum, & in populũ tuum, & in furnos tuos, & in reliquias ciborum tuorum: & ad te & ad populum tuum, & ad omnes ſeruos tuos intrabunt ranæ. Dixitq́ue Dominus ad Moyſen, Dic ad Aaron. Extende manum tuam ſuper fluuios, ac ſuper riuos & paludes, & educ ranas ſuper terram Aegypti. Extẽdit Aaron manum ſuper aquas Aegypti, & aſcenderunt ranæ, operueruntq; terram Aegypti. Fecerunt autem & malefici per incãtationes ſuas ſimiliter: eduxeruntq; ranas ſuper terram Aegypti. Vocauit autem Pharao Moyſen & Aaron, & dixit eis, Orate Dominum vt auferat ranas à me & à populo meo: & dimittam populum vt ſacrificet Domino. Dixitq; Moyſes ad Pharaonem. Conſtitue mihi quãdo deprecer pro te & pro ſeruis tuis, & pro populo tuo, vt abigantur ranæ à te, & à domo tua, & à ſeruis tuis, & à populo tuo: & tantùm in flumine remaneant. Qui reſpondit. Cras. At ille, Iuxta, inquit, verbum tuum faciam: vt ſcias quoniam non eſt ſicut Dominus Deus noſter. Et recedent ranæ à te, & à domo tua, & à ſeruis tuis, & à populo tuo: et tantũm in flumine remanebũt. Egreſsiq; ſunt Moyſes & Aaron, à Pharaone, & clamauit Moyſes ad Dominum pro ſponſione ranarum quam cõdixerat Pharaoni. Fecitq; Dominus iuxta verbum Moyſi: et mortuæ ſunt ranæ de domibus, et de villis, et de agris. Congregaueruntq; eas in immenſos aggeres, et computruit terra. Videns autem Pharao quòd data eſſet requies, ingrauauit cor ſuum, et non audiuit eos, ſicut præceperat Dominus.

Ex actis Apoſtolorum.
Lectio .ij.

Dixit autem dominus nocte per viſionẽ Paulo, Noli timere: ſed loquere, et ne taceas, propterea quòd ego ſum tecum: et nemo apponetur tibi, vt noceat te, qm̃ populus eſt mihi multus in hac ciuitate. Sedit au- cap. 18. C

tem ibi annum, & ſex menſes, docens apud eos verbum Dei. Gallione autem procõſule Achaiæ, inſurrexerunt vno animo Iudæi in Paulum, & adduxerunt eum ad tribunal, dicentes, Contra legem hic perſuadet hominibus colere Deum. Incipiente autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Iudæos. Si quidem eſſet iniquum aliquid, aut facinus peſsimum, ó viri Iudæi, rectè vos ſuſtinerem: ſi verò quæſtiones ſunt de verbo & nominibus legis veſtræ, vos ipſi videritis, iudex ego horum nolo eſſe. Et minauit eos à tribunali. Apprehendentes autem omnes Soſthenem principem ſynagôgæ, percutiebant eum ante tribunal: & nihil eorum Gallioni curæ erat. Paulus verò cùm adhuc ſuſtinuiſſet dies multos, fratribus valefaciens, nauigauit in Syriam, & cum eo Priſcilla, & Aquila, qui ſibi totonderat in Cenchreis caput: habebat enim votum. Deuenitq; Epheſum, & illos ibi reliquit. Ipſe verò ingreſſus ſynagôgam, diſputabat cum Iudæis. Rogantibus autem eis, vt ampliori tempore maneret, non conſenſit: ſed valefaciens, & dicens, Iterum reuertar ad vos, Deo volente: profectus eſt ab Epheſo. Et deſcẽdens Cæſaream, aſcẽdit, & ſalutauit eccleſiam: & deſcendit Antiochiam. Et facto ibi aliquanto tempore profectus eſt, perambulans ex ordine Galatiam regionem & Phrygiam, confirmans omnes diſcipulos. Iudæus aũt quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, deuenit Epheſum, potens in ſcripturis. Hic erat edoctus viam Domini: & feruens ſpiritu loquebatur, & docebat diligenter ea quæ ſunt Ieſu, ſciens tantùm baptiſma Ioannis. Hic ergo cœpit fiducialiter agere in ſynagôga. Quem cùm audiſſent Priſcilla & Aquila, aſſumpſerunt eum, & diligentius expoſuerunt ei viam Domini. Cùm autẽ vellet ire Achaiam, exhortati fratres, ſcripſerũt diſcipulis, vt ſuſciperent eum. Qui cùm veniſſet, contulit multum his qui crediderãt. Vehementer enim Iudæos reuincebat publicè, oſtendens per ſcripturas, eſſe Chriſtum, Ieſum.

Feria.v.Ex Exodo. Lectio prima.

Dixitq; Dominus ad Moyſen. Loquere cap.
ad Aaron, Extende virgam tuam, & 8. E
percute puluerem terræ: & ſint Ciniphes in vniuerſa terra Aegypti. Feceruntq; ita. Et extendit Aaron manum, virgam tenens, percuſsitq; puluerem terræ, & facti ſunt Ciniphes in hominibus & iumentis: omnis puluis terræ verſus eſt in Ciniphes per totam terram Aegypti. Feceruntq; ſimiliter malefici incantationibus ſuis, vt educerent Ciniphes, & non potuerunt: erantq; Ciniphes tam in hominibus quàm in iumentis. Et dixerunt malefici ad Pharaonem, Digitus Dei eſt hoc: induratumq; eſt cor Pharaonis, & non audiuit eos ſicut præceperat dominus. Dixit quoq; Dominus ad Moyſen, Cõſurge diluculo, & ſta coram Pharaone, egredietur enim ad aquas: & dices ad eum, Hæc dicit dominus, Dimitte populum meum vt ſacrificet mihi. quòd ſi non dimiſeris eum: ecce ego immittam in te, & in ſeruos tuos, & in populum tuum, & in domos tuas omne genus muſcarum: & implebuntur omnes domus Aegyptiorum muſcis diuerſi generis, & vniuerſa terra in qua fuerint. Faciamq; mirabilem in die illa terram Geſſen, in qua populus meus eſt, vt non ſint ibi muſcæ: vt ſcias quonia ego Dominus in medio terræ. Ponamq; diuiſionem inter populum meum, & populum tuum: cras erit ſignũ iſtud. Fecitq; Dominus ita. Et venit muſca grauiſsima in domos Pharaonis & ſeruorum eius, & in omnem terram Aegypti: corruptaq; eſt terra ab huiuſcemodi muſcis. Vocauitq; Pharao Moyſen & Aaron, & ait eis, Ite & ſacrificate Deo veſtro in terra hac. Et ait Moyſes, Non poteſt ita fieri: abominationes enim Aegptiorum immolabimus Domino Deo noſtro: quòd ſi mactauerimus ea quæ colunt Aegyptij coram eis, lapidibus nos obruent. Viam trium dierum pergemus in ſolitudinẽ: & ſacrificabimus Domino Deo nr̃o, ſicut præcepit nobis. Dixitq; Pharao, Ego dimittam vos, vt ſacrificetis Domino Deo veſtro in deſerto: verũtamen longius ne abeatis, rogate pro me. Et ait Moyſes, Egreſſus à te, orabo dominum: & recedet

musca à Pharaone, & à seruis suis, & à po-
pulo eius cras: verũtamen noli vltrà fallere,
vt non dimittas populum sacrificare Domi-
no. Egressusq; Moyses à Pharaone, orauit
Dominum. Qui fecit iuxta verbum illius: &
abstulit muscas à Pharaone, & à seruis suis,
& à populo eius: non superfuit ne vna qui-
dem. Et ingrauatum est cor Pharaonis, ita
vt nec hac quidem vice dimitteret populum.

Ex Actis Apostolorum. Lect. ij.

cap. Factum est autem cùm Apollo esset Co
19. rinthi, vt Paulus peragratis superiori-
A bus partibus, veniret Ephesum, & inueni-
ret quosdã discipulos: dixitq; ad eos, Si Spm̄
sctm̄ accepistis credẽtes? At illi dixerũt ad eũ
Sed neq; si Spũs sanct⁹ est, audiuim⁹. Ille ve-
rò ait, In quo ergo baptizati estis? Qui dixe
rũt, In Ioãnis baptismate. Dixit aũt Paulus,
Ioãnes baptizauit baptismo pœnitẽtię popu
lũ, dicẽs, in eũ qui vẽtur⁹ esset post ipsum, vt
crederẽt, hoc est, in Iesum. His auditis bapti
zati sunt in nomine Domini Iesu. Et cũ im-
posuisset illis manus Paulus, venit Spiritus
sanctus super eos, & loquebantur linguis, &
prophetabant, Erant autem omnes viri ferè
duodecim. Introgressus autẽ synagôgam,
cum fiducia loquebatur per tres menses dis-
putans & suadens de regno Dei. Cùm autẽ
quidam indurarent & non crederẽt, maledi
centes viam Domini coram multitudine, di-
scedens ab eis, segregauit discipulos, quotidie
disputans in schola Tyranni cuiusdam. Hoc
autem factum est per biennium, ita vt omnes
qui habitabant in Asia, audirent verbũ Do
mini, Iudæi, atq; Gentiles. Virtutesq; non
quaslibet faciebat Deus per manum Pauli:
ita vt etiam super languidos deferrentur à
corpore eius sudaria & semicinctia, & recede
bãt ab eis languores, & spirit⁹ nequam egre
diebantur. Tentauerunt autem quidã & de
circuneuntib⁹ Iudæis exorcistis inuocare su-
per eos qui habebant spiritus malos, nomen
Domini Iesu, dicẽtes, Adiuro vos per Iesum
quem Paulus prædicat. Erant autem cuius-
dam Iudæi, nomine Sceuæ principis sacerdo
tum, septem filij, qui hoc faciebant. Respon-
dens autem spiritus nequam, dixit eis, Iesum
noui, & Paulum scio: vos autem qui estis? Et
insiliens in eos homo, in quo erat dæmoniũ
pessimum: & dominatus amborum, inua-
luit contra eos, ita vt nudi & vulnerati effu-
gerent de domo illa. Hoc autem notum fa-
ctum est omnibus Iudæis atq; Gentilibus q
habitabant Ephesi: & cecidit timor super o-
mnes illos, & magnificabatur nomen Domi
ni Iesu. Multiq; credentium veniebant con-
fitentes & annuntiantes actus suos. Multi
autem ex eis qui fuerant curiosa sectati, con
tulerunt libros, & combusserunt eos coram
omnibus: & computatis pretijs illorum, inue
nerunt pecuniam denariorum quinquagin-
ta millium. Ita fortiter crescebat verbũ Dei,
& confirmabatur. His autem expletis pro-
posuit Paulus in spiritu, transita Macedo-
nia, & Achaia, ire Ierosolymam, dicens, Post
quàm fuero ibi, oportet me & Romam vide
re. Mittẽs autem in Macedoniam duos ex
ministrantibus sibi, Timótheum & Erastũ,
ipse remansit ad tempus in Asia.

Feria. vj. Ex Exodo. Lectio prima.

Dixit autem Dominus ad Moysen, In- cap.
gredere ad Pharaonem, & loquere ad 9.
eum, Hæc dicit Dominus Deus Hebræo- A
rum, Dimitte populum meum, vt sacrificet
mihi. Quòd si adhuc renuis, & retines eos:
ecce manus mea erit sup agros tuos, & sup
equos & asinos, & camelos, & oues, & bo-
ues pestis valde grauis. Et faciet Dominus
mirabile inter possessiones Israël, & posses-
siões Aegyptiorum, vt nihil omnino pereat
ex his quæ pretinent ad filios Israël. Consti-
tuitq; Dominus tempus, dicens, Cras faciet
Dominus verbum istud in terra. Fecit ergo
Dominus verbum hoc altera die: mortuaq;
sunt omnia animantia Aegyptiorũ: de ani-
malibus verò filiorum Israël nihil omnino
perijt. Et misit Pharao ad videndũ: nec erat
quicquam mortuum de his quæ possidebat
Israël. Ingrauatumq; est cor Pharaonis, &
non dimisit populum. Et dixit dominus ad
Moysen, & Aaron, Tollite plenas manus
cineris de camino, & spargat illum Moyses
in cælum corã Pharaone. Sitq; puluis super
omnẽ terram Aegypti: erũt enim in homini

bus,& iumentis vlcera,& vesicæ turgentes in vniuersa terra Aegypti. Tuleruntq; cinerem de camino,& steterunt coram Pharaone,& sparsit illum Moyses in cælum: factaq; sunt vlcera vesicarũ turgentium in hominibus,& iumentis: nec poterant malefici stare corã Moyse propter vlcera quæ in illis erãt, & in omni terra Aegypti. Indurauitq; Dominus cor Pharaonis, & non audiuit eos, sicut loquutus est Dominus ad Moysen.

Ex Actis Apostolorum.

Lectio secunda.

cap. 9. E
FActa est autem illo tẽpore turbatio non minima de via dñi. Demetrius enim quidam nomine, argentarius, faciens ædes argenteas Dianæ, prestabat artificibus non modicum quæstum: quos conuocans & eos qui huiusmodi erant opifices, dixit, Viri, scitis quia de hoc artificio est nobis acquisitio: & videtis,& auditis, quia non solùm Ephesi, sed penè totius Asiæ Paulus hic suadẽs auertit multam turbam, dicens, Quoniam non sunt dij qui manibus fiunt. Non solùm autẽ hæc periclitabitur nobis pars in redargutionem venire, sed & magnæ Dianæ templum in nihilũ reputabitur,& destrui incipiet maiestas eius, quam tota Asia & orbis colit. His auditis, repleti sunt ira,& exclamauerunt dicentes, Magna Diana Ephesiorũ. Et impleta est ciuitas tota cõfusione,& impetum fecerunt vno animo in theatrũ, rapto Caio & Aristarcho Macedonibus comitibus Pauli. Paulo autem volente intrare in populum, non permiserunt discipuli. Quidam autem & de Asiæ principibus, qui erant amici eius, miserunt ad eum, rogãtes ne se daret in theatrum. Alij autem aliud clamabant. Erat enim ecclesia confusa: & plures nesciebant. Erat enim ecclesia confusa: & plures nesciebant qua ex causa conuenissent. De turba autem detraxerunt Alexandrum, propellentibus eum Iudæis. Alexãder autem manu silentio postulato, volebat reddere rationem populo. Quem vt cognouerũt Iudæum esse, vox facta vna est omnium quasi per horas duas clamantium, Magna Diana Ephesiorum. Et cùm sedasset Scriba turbas, dixit, Viri Ephesij, quis enim est hominum qui nesciat Ephesiorum ciuitatem cultricem esse magnæ Dianæ Iouisq; prolis? Cùm ergo his contradici non possit, oportet vos sedatos esse,& nihil temere agere. Adduxistis enim homines istos, neq; sacrilegos, neq; blasphemãtes Deam vestram. Quòd si Demetrius, & qui cum eo sunt artifices, habent aduersus aliquem, causam, conuentus forenses aguntur,& proconsules sunt: accusent inuicem. Si quid autem alterius rei quæritis, in legitima ecclesia poterit absolui. Nam & periclitamur argui seditionis hodiernæ: cùm nullus obnoxius sit de quo possimus reddere rationem concursus istius. Et cùm hæc dixisset, dimisit ecclesiam.

Sabbato, Ex Exodo.

Lectio prima.

DIxitq; dominus ad Moysen, Mane cõsurge,& sta coram Pharaone,& dices ad eum, Hæc dicit Dominus deus Hebręorum, Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi. Quia in hac vice mittam omnes plagas meas super cor tuum,& super seruos tuos, & super populum tuum: vt scias quòd non sit similis mei in omni terra. Nunc enim extẽdens manum meam percutiam te,& populum tuum peste, peribisq; de terra. Idcirco autem posui te, vt ostendam in te fortitudinem meam,& narretur nomen meum in omni terra. Adhuc retines populum meum: & non vis dimittere eum. En pluam cras hac ipsa hora grandinem multam nimis: qualis nõ fuit in Aegypto à die qua fundata est vsq; in præsens tempus. Mitte ergo iam nunc,& congrega iumenta tua,& omnia quæ habes in agro: homines enim & iumẽta,& vniuersa quæ inuenta fuerint foris, nec congregata de agris, cecideritq; super ea grando, morientur. Qui timuit verbũ domini de seruis Pharaonis, fecit confugere seruos suos,& iumẽta in domos: qui autem neglexit sermonem Dñi, dimisit seruos suos,& iumẽta in agris. Et dixit Dñs ad Moysen. Extende manum tuam in cælum, vt fiat grãdo in vniuersa terra Aegypti sup homines,& super iumenta, & super omnẽ herbam agri in terra Aegy-

pti. Extenditq; Moyses virgam in cælum, Dominus dedit tonitrua, & grandinem, ac discurrẽtia fulgura super terrã: pluitq; Dominus grãdinem super terram Aegypti. Et grando & ignis mista pariter ferebãtur: tãtæq; fuit magnitudinis, quanta antè nunquã apparuit in vniuersa terra Aegypti, ex quo gens illa condita est. Et percusit grando in omni terra Aegypti cuncta quæ fuerunt in agris, ab homine vsq; ad iumẽtũ: cunctamq; herbam agri percusit grãdo, & omne lignũ regionis cõfregit. Tantum in terra Gessen, vbi erant filij Israël, grando non cecidit. Misitq; Pharao, & vocauit Moysen & Aarõ, dicens ad eos. Peccaui etiam nunc: dominus iustus, & ego & Populus meus, impij. Orate dominum, vt desinant tonitrua Dei, & grando: vt dimittam vos, & nequaquam hìc vltrà maneatis.

Ex Actis Apostolorum. Lect. ij.

cap. 20. A Postquàm autem cessauit tumultus, vocatis Paulus discipulis, & exhortatus eos, vale dixit, & pfectus est vt iret in Macedoniam. Cùm autem perãbulasset partes illas, & exhortatus eos fuisset multo sermone, venit ad Græciam, vbi cùm fuisset menses tres, factæ sunt illi insidiæ à Iudæis nauigaturo in Syriam: habuitq; cõsilium vt reuerteretur per Macedoniã. Comitatus est autem eum Sosipater Pyrrhi Berrhœensis, Thessalonicensium verò Aristarchus, & Secundus, & Caius Derbeus, & Timothæus, Asiani verò Tychicus & Trophimus. Hi cũ præcesissent, sustinuerunt nos Troade: nos verò nauigauimus post dies azymorum à Philippis, & venimus ad eos Troadem in diebus quinq;, vbi demorati sumus diebus septem. Vna aũt sabbati cùm cõuenissemus ad frangendũ panẽ, Paulus disputabat cum eis profecturus in crastinum, protraxitq; sermonẽ vsq; in mediam noctem. Erant aũt lampades copiosæ in cænaculo vbi eramus cõgregati. Sedens aũt quidam adolescens, nomine Eutychus super fenestram, cũ mergeretur somno graui, disputante diu Paulo, ductus somno cecidit de tertio cœnaculo deorsum, & sublatus est mortuus. Ad quem cùm descendisset Paulus incubuit super eum: & complexus dixit, Nolite turbari: anima enim ipsius in ipso est. Ascendens aũt, frangensq; panẽ & gustans, satisq; alloquutus vsq; in lucem, sic pfectus est. Adduxerũt aũt puerum viuentem, & consolati sunt nõ minimè. Nos aũt ascẽdentes nauẽ, nauigauimus in Asson, inde suscepturi Paulum: sic eñ disposuerat ipse, per terrã iter facturus. Cùm autẽ cõuenissemus in Asson, assumpto eo venimus Mitylenen. Et inde nauigantes, sequẽti die venimus contra Chium: & alia die applicuimus Samum: & sequenti die venimus Miletum: proposuerat eñ Paulus transnauigare Ephesum, ne qua mora illi fieret in Asia. Festinabat enim, si posibile sibi esset, vt diẽ Pentecosten faceret Ierosolymis.

Dominica quinta post Pentecost. Ex Exodo. Lectio prima.

Ait Moyses, Cùm egressus fuero de vrbe, extẽdam palmas meas ad Dominum, & cessabunt tonitrua, & grando non erit: vt scias quia Domini est terra. Noui autem quòd & tu, & serui tui necdum timeatis Dominum deum. Linum ergo, & hordeum læsum est, eò quòd hordeum esset virẽs, & linum iam folliculos germinaret. Triticum autem, & far non sunt læsa, quia serotina erant. Egressusq; Moyses à Pharaone ex vrbe, tetendit manus ad Dominũ: & cessauerunt tonitrua & grãdo, nec vltrà stillauit pluuia super terrã. Vidẽs aũt Pharao quòd cessasset pluuia, & grando & tonitrua, auxit peccatum: & ingrauatum est cor eius, & seruorũ illius. Et induratũ nimis, nec dimisit filios Israël, sicut præceperat Dñs per manũ Moysi. Et dixit Dñs ad Moysen. Ingredere ad Pharaonem: ego enim indurauí cor eius, & seruorũ illius: vt faciã signa mea hæc in eo, & narres in auribus filij tui, & nepotũ tuorũ, quoties cõtriuerim Aegyptios, & signa mea fecerim in eis: & sciatis qa ego Dominus. Introierũt ergo Moyses & Aarõ ad Pharaonem, & dixerunt ei. Hæc dicit Dñs Deus Hebræorum, Vsquequo nõ vis subijci mihi? dimitte populũ meũ, vt sacrificet mihi. Sin aũt resistis, & non vis dimittere eũ; ecce

(Margin notes: cap. 9. G — cap. 10. A)

ego inducã cras locustam in fines tuos: quæ operiet superficiem terræ, ne quicquam eius appareat, sed comedatur quod residuũ fuerit grandini: corrodet enim omnia ligna, que germinant in agris. Et implebunt domos tuas, & seruorum tuorum & omnium Aegyptiorum, quantam non viderunt patres tui & aui, ex quo orti sunt super terram, vsq; in præsentem diem. Auertitq; se, & egressus est à Pharaone. Dixerunt autem serui Pharaonis ad eũ, Vsquequo patiemur hoc scandalum? dimitte homines, vt sacrificent dño Deo suo: nonne vides quòd perierit Aegyptus? Reuocaueruntq; Moysen & Aaron ad Pharaonem: qui dixit eis, Ite, sacrificate Domino Deo vestro: quinam sunt, qui ituri sunt? Ait Moyses, Cum paruulis nostris, & senioribus pergemus, cum filijs & filiabus, cum ouibus & armentis: est enim solennitas Domini Dei nostri. Et respondit Pharao, Si dominus sit vobiscum, quomodo ego dimittam vos, & paruulos vestros: cui dubium est quòd pessimè cogitetis? Non fiat ita, sed ite tantùm viri, & sacrificate Domino: hoc enim & ipsi petistis. Statimque eiecti sunt de conspectu Pharaonis.

Ex Actis Apostolorum. Lectio. ij.

cap. 20. D A Mileto autem mittens Ephesum, vocauit maiores natu Ecclesiæ. Qui cũ venissent ad eum, & simul essent, dixit eis, Vos scitis à prima die qua ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne temp9 fuerim, seruiens Domino cum omni humilitate & lachrymis, & tentationibus quæ mihi acciderũt ex insidijs Iudæorum: quomodo nihil subtraxerim vobis vtilium, quominus annuntiarem vobis & docerem vos publicè & per domos, testificans Iudæis atq; gentilibus in Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Iesum Christum. Et nunc eccè ego alligatus spiritu, vado in Ierusalem, quæ in ea ventura sunt mihi ignorans, nisi quòd Spiritus sanctus per omnes ciuitates mihi protestatur, dicens quoniam vincula & tribulationes Ierosolymis me manent. Sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem quàm me, dummodo consummem cursum meum & ministerium verbi quod accepi à Domino Iesu, testificari euangelium gratiæ Dei. Et nunc eccè ego scio quia amplius non videbitis faciem meã vos omnes, per quos transiui prædicans regnum Dei. Quapropter contestor vos hodierna die, quòd mundus sum à sanguine omnium. Non enim subterfugi, quominus annuntiarem omne consiliũ Dei vobis. Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo. Ego scio quoniam intrabũt post discesſionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi. Et ex vobisipsis exurgent viri loquentes peruersa, vt abducant discipulos post se. Propter quod vigilate: memoria retinentes, quoniam per triennium nocte & die non cessaui cum lachrymis monere vnumquenq; vestrum. Et nunc commendo vos Deo & verbo gratiæ ipsius, qui potens est ædificare, & dare hæreditatem in sanctificatis omnibus. Argentum, & aurum, aut vestem nullius concupiui, sicut ipsi scitis: quoniam ad ea quæ mihi opus erant, & his qui mecum sunt ministrauerunt manus istæ. Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos, ac meminisse verbi Domini Iesu, quoniam ipse dixit, Beatius est magis dare, quàm accipere. Et cùm hæc dixisset, positis genibus suis orauit cum omnibus illis. Magnus autem fletus factus est omnium: & procumbentes super collum Pauli osculabantur eum, dolẽtes maximè in verbo quod dixerat, quoniam amplius faciem eius non essent visuri. Et deducebant eum ad nauem.

Secundum Matthæum. Lect. iij.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Amen dico vobis, nisi abundauerit cap. 5. iustitia vestra plusquàm Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorũ. Et reliqua.

Homilia sancti Augusti. episcopi.

NIsi non solùm illa minima legis impleueritis præcepta, quæ inchoant homines, sed etiam ista quæ à me adduntur, qui non

non veni legem soluere, sed adimplere: non intrabitis in regnum cælorũ. Sed dicis mihi. Si de illis mandatis minimis cùm superius legeretur dixit, minimum vocari in regno cælorum, quisquis vnum eorũ soluerit, & secũdum suam solutionẽ docuerit, magnũ aũt vocari quisquis ea fecerit & sic docuerit: & ex eo iam in regno cælorũ futurũ esse quia magnus est: quid opus est addi legis præceptis minimis sua? In regno cælorum potest esse: quia magnus est quisquis ea fecerit, & sic docuerit. Quapropter sic est accipienda illa sententia, Qui autẽ fecerit & docuerit sic, magnus vocabitur in regno cælorum: id est nõ secundum illa minima, sed secundum ea quæ ego dicturus sum. Quæ sunt autem ista? Vt abũdet (inquit) iustitia vestra super Scribarũ & Pharisæorum: quia nisi abundauerit, non intrabitis in regnum cælorum. Ergo qui soluerit illa minima, & sic docuerit, minimus vocabitur. Qui aũt fecerit illa minima, & sic docuerit, non magnus habendus est, & idoneus regno cælorum: sed tamen nõ tam minimus quàm ille qui soluerit. Oratio.

DEus, qui diligentibus te bona inuisibilia præparasti, infunde cordibus nostris tui amoris effectum: vt te in omnibus, & super omnia diligẽtes promissiones tuas, quæ omne desyderium superant, consequamur. Per dominum nostrum.

Feria.ij. Ex Exodo. Lectio.j.

cap. 10. C DIxit autem dñs ad Moysen, Extende manum tuã super terrã Aegypti ad locustam, vt ascendat super eam, & deuoret omnem herbam quæ residua fuerit grandini. Et extẽdit Moyses virgã super terrã Aegypti: & dñs induxit ventũ vrentẽ tota die illa, & nocte: & mane facto, ventus vrens leuauit Locustas. Quæ ascenderunt super vniuersam terrã Aegypti: & sederunt in cũctis finibus Aegyptiorum innumerabiles, quales antè illud tẽpus non fuerunt, nec posteà futuræ sunt. Operueruntq; vniuersam superficiem terræ, vastantes oĩa. Deuorata est igitur herba terræ, & quicquid pomorũ in arboribus fuit, quæ grando dimiserat: nihil quoque omnino virens relictum est in lignis, & in herbis terræ, in cuncta Aegypto. Quã ob rẽ festinus Pharao vocauit Moysen & Aarõ, & dixit eis, Peccaui in Dñm Deum vestrũ, & in vos: sed nunc dimittite peccatum mihi etiã hac vice, & rogate dñm Deum vestrũ, vt auferat à me mortẽ istam. Egressusq; est Moyses de conspectu Pharaonis, & orauit Dñm. Qui flare fecit ventum ab occidẽte vehemẽtissimum, & arreptã Locustã proiecit in mare rubrum: non remãsit nec vna quidẽ in cunctis finibus Aegypti. Et indurauit dominus cor Pharaonis, nec dimisit filios Israel. Dixit autem Dñs ad Moysen, Extende manũ tuã in cælũ: & sint tenebræ super terram Aegypti tam densæ, vt palpari queant. Extenditq; Moyses manũ in cęlum: & factę sunt tenebrę horribiles in vniuersa terra Aegypti tribus diebus. Nemo vidit fratrẽ suum, nec mouit se de loco in quo erat: vbicunq; autem habitabant filij Israel lux erat. Vocauitq; Pharao Moysen & Aarõ, & dixit eis, Ite, sacrificate Dño: oues tm̃ vestræ, & armẽta remaneãt, paruuli vestri eant vobiscũ. Ait Moyses, Hostias quoque & holocausta dabis nobis, quæ offeramus dño Deo nr̃o. Cuncti greges pergent nobiscũ: non remanebit ex eis vngula, quæ necessaria sunt in cultũ dñi Dei nostri: præsertim cùm ignoremus quid debeat immolari, donec ad ipsum locũ perueniamus. Indurauit autẽ Dñs cor Pharaonis, & noluit dimittere eos. Dixitq; Pharao ad Moysen, Recede à me, & caue ne vltrà videas faciem meã: quocũq; die apparueris mihi, morieris. Rñdit moyses, Ita fiat vt loquutus es, non videbo vltrà faciẽ tuã.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

CVm autem factũ esset vt nauigaremus cap.
abstracti ab eis, recto cursu venimus 21.
Coum, & sequenti die Rhodum, & inde Pataram. A
Et cùm inuenissemus nauem trãsfretantem in Phœnicen: ascendentes nauigauimus. Cùm apparuissemus autẽ Cypro, relinquentes eã ad sinistram, nauigauimus in Syriam, & venimus Tyrũ, ibi em̃ nauis expositura erat onus. Inuẽtis aũt discipulis, mansimus ibi diebus septem qui Paulo dicebant per spiritum, ne ascẽderet Ierosolymam. Et

expletis diebus profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum vxoribus & filijs vsque foras ciuitatem: & positis genibus in litore, orauimus. Et cũ vale fecissemus inuicẽ ascẽdimus nauẽ, illi aũt redierunt in sua. Nos verò nauigatione expleta, à Tyro descendimus Ptolemaidam: & salutatis fratribus, mãsimus die vna apud illos. Alia aũt die profecti, venimus Cæsaream. Et intrãtes domum Philippi euangelistæ, qui erat vnus de septẽ, mansimus apud eum. Huic aũt erãt quatuor filiæ virgines, prophetantes. Et cũ moraremur per dies aliquot, superuenit quidã vir à Iudæa propheta, nomine Agabus. Is cùm venisset ad nos, tulit zonam Pauli: & alligans sibi pedes & manus, dixit, Hæc dicit Spiritus sanctus: virum cuius est zona hæc, sic alligabũt in Ierusalem Iudæi, & tradẽt in manus gentium. Quòd cùm audissemus, rogabamus nos & qui loci illius erant, ne ascẽderet Ierosolymã. Tunc respondit Paulus, & dixit, Quid facitis flentes & affligentes cor meum? Ego aũt non solũ alligari, sed & mori in Ierusalẽ paratus sum propter nomẽ dñi Iesu. Et cũ ei suadere non possemus, quieuimus, dicentes, Domini voluntas fiat. Post dies autem istos præparati, ascendebamus in Ierusalem. Venerunt autẽ quidã ex discipulis à Cæsarea nobiscũ, adducẽtes secũ (apud quẽ hospitaremur) Iasonẽ quendã Cypriũ, antiquũ discipulũ. Et cùm venissemus Ierosolymam, libenter exceperunt nos fratres. Sequenti aũt die introibat Paulus nobiscum ad Iacobum, omnesque collecti sunt seniores. Quos cũ salutasset, narrabat per singula quæ Deus fecisset in Gentibus per ministerium ipsius.

Feria.iij. Ex Exodo. Lectio.j.

cap. 11. A ET dixit Dñs ad Moysen. Adhuc vna plaga tangam Pharaonẽ & Aegyptũ, & post hæc dimittet vos, & exire cõpellet. Dices ergo omni plebi vt postulet vir ab amico suo, & mulier à vicina sua vasa argentea & aurea. Dabit aũt Dñs gratiam populo suo corã Aegyptijs. Fuitque Moyses vir magnus valde in terra Aegypti coram seruis Pharaonis, & omni populo. Et ait, Hæc dicit Domin⁹, Media nocte egrediar in Aegyptũ: & morietur omne primogenitũ in terra Aegyptiorũ, à primogenito Pharaonis qui sedet in solio eius, vsque ad primogenitũ ancillæ quæ est ad molã, & oĩa primogenita iumentorum. Eritque clamor magnus in vniuersa terra Aegypti, qualis nec antè fuit, nec posteà futurus est. Apud oẽs autem filios Israël non mutiet canis ab homine vsque ad pecus: vt sciatis quanto miraculo diuidat Dñs Aegyptios & Israël. Descendentque oẽs serui tui isti ad me, & adorabunt me, dicentes. Egredere tu & oĩs populus qui subiectus est tibi. post hęc egrediemur. Et exiuit à Pharaone iratus nimis. Dixit autẽ Dominus ad Moysen. Non audiet vos Pharao, vt multa signa fiant in terra Aegypti. Moyses autẽ & Aaron fecerunt oĩa signa & ostenta quæ scripta sunt, coram Pharaone: & indurauit Dominus cor Pharaonis, nec dimisit filios Israël de terra sua.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij. cap. 21. D

AT illi cùm audissent, magnificabant Deũ, dixeruntque ei. Vides frater quot milia sunt in Iudæis qui crediderunt: & oẽs æmulatores sunt legis. Audierunt aũt de te quia discessionẽ doceas à Moyse, eorum qui per gentes sunt Iudæorum, dicens non debere eos circuncidere filios suos, neque secundũ consuetudinẽ ingredi. Quid ergo est? Vtique oportet cõuenire multitudinem: audiẽt enim te superuenisse. Hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nobis viri quatuor, votũ habẽtes super se. His assumptis sanctifica te cum illis: & impende in illis, vt radant capita: & sciẽt oẽs, quia quæ de te audierunt, falsa sunt: sed ambulas & ipse custodiens legẽ. De his aũt qui crediderunt ex Gentibus nos scripsimus, iudicantes vt abstineant se ab idolis immolato, & sanguine, & suffocato, & fornicatione. Tunc Paulus assumptis viris postera die purificatus cum illis intrauit in templũ, ãnũtians expletionẽ dierũ purificatiõis, donec offerretur pro vnoquoque eorũ oblatio. Dũ aũt septẽ dies cõsummarentur, hi qui de Asia erant Iudæi, cùm vidissent eũ in tẽplo, cõcitauerunt omnẽ populum, & iniecerũt ei

manus,clamantes, Viri Israëlitæ, adiuuate: hic est homo qui aduersus populum & legẽ & locũ hũc,oẽs vbiq; docẽs,insuper & Gentiles induxit in tẽplũ,& violauit sanctum locũ istũ. Viderant eñ Trophimũ Ephesiũ in ciuitate cũ ipso,quẽ existimauerũt qñ in tẽplũ introduxisset Paulus. Commotaq; est ciuitas tota:& facta est concursio populi. Et apprehẽdentes Paulũ,trahebãt eũ extra tẽplũ:& statim clausæ sunt ianuæ. Quærentibus aũt eũ occidere,nuntiatũ est tribuno cohortis,Quia tota cõfunditur Ierusalẽ. Qui statim assumptis militibus & centuriõibus, cucurrit ad illos. Qui cùm vidissent tribunũ & milites,cessauerunt percutere Paulũ. Tũc accedẽs tribunus apprehendit eũ,& iussit alligari catenis duabus: & interrogabat quis esset,& quid fecisset. Alij autẽ aliud clamabant in turba. Et cũ nõ posset certum cognoscere præ tumultu iussit duci eum in castra. Et cùm venisset ad gradus,contigit vt portaretur à militibus propter vim populi. Sequebatur eñ multitudo populi clamans, Tolle eum. Et cùm cœpisset induci in castra Paulus,dicit tribuno. Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei, Grecè nosti? Nõne tu es Aegyptius q ante hos dies tumultum cõcitasti,& eduxisti in desertũ quatuor millia virorũ sicariorum? Et dixit ad eũ Paulus, Ego homo sum quidem Iudæus à Tarso Ciliciæ,non ignotæ ciuitatis municeps. Rogo aũt te,permitte mihi loqui ad populum. Et cùm ille ꝑmisisset,Paulus stans in gradibus, annuit manu ad plebem,& magno silentio facto,alloquutus est lingua Hebrea, dicens.

Feria. iiij. Ex Exodo. Lectio.j.

cap. 12. A DIxit quoq; Dñs ad Moysen & Aarõ in terra Aegypti, Mensis iste, vobis principiũ mensium:primus erit in mensibus anni. Loquimini ad vniuersum cœtũ filiorum Israël,& dicite eis,Decima die mensis huius tollat vnusquisq; agnum per familias & domos suas. Sin autẽ minor est numerus vt sufficere posit ad vescendũ agnum:assumet vicinum suum qui coniunctus est domui suæ iuxta numerum animarum quæ sufficere possunt ad esum agni. Erit aũt agnus absq; macula, masculus anniculus: iuxta quem ritum tolletis & hœdum,& seruabitis eũ vsq; ad quartãdecimam diẽ mẽsis huius:immolabitq; eum vniuersa multitudo filiorum Israël ad vesperam. Et sument de sanguine eius ac ponent super vtrunq; postem, & in superliminaribus domorum in quibus comedent illũ. Et edent carnes nocte illa assas igni,& azymos panes cum lactucis agrestibus. Non comedetis ex eo crudum quid, nec coctũ aqua,sed assum tantùm igni:caput cum pedibus eius & intestinis vorabitis. Nec remanebit quicquam ex eo vsq; mane:si quid residuum fuerit,igne comburetis. Sic autem comedetis illũ, Renes vestros accingetis, & calceamenta vestra habebitis in pedibus, tenentes baculos in manibus, & comedetis festinãtes:est eñ phase,id est transitus dñi. Et transibo per terram Aegypti nocte illa, percutiãq; omne primogenitũ in terra Aegypti ab homine vsq; ad pecus: & in cunctis dijs Aegypti faciam iudicia,ego Dñs. Erit aũt sanguis vobis in signum in ædibus in quibus eritis: & videbo sanguinem, & transibo vos:nec erit in vobis plaga dispdẽs qñ percussero terrã Aegypti. Habebitis aũt hunc diẽ in monimentũ:& celebrabitis eam solennem dño in gñationibus vestris cultu sempiterno. Septem diebus azyma comedetis,in die primo non erit fermentũ in domibus vestris:quicũq; comederit fermentatum, peribit anima illa de Israël,à primo die vsq; ad diem septimũ. Dies prima erit sancta atq; solennis,& dies septima eadem festiuitate venerabilis: nihil operis facietis in eis, exceptis his quæ ad vescendum pertinent. Et obseruabitis azyma:in eadẽ eñ ipsa die educam exercitũ vestrũ de terra Aegypti, & custodietis diẽ istum in generationes vestras ritu perpetuo. Primo mense, quartadecima die mensis ad vesperã comedetis azyma vsque ad diẽ vicesimam primam eiusdem mensis ad vesperã. Septẽ diebus fermentatũ non inuenietur in domibus vestris: q comederit fermentatum,peribit anima eius de cœtu Israël, tam de aduenis quàm de indigenis terræ. Oẽ fermentatũ nõ comedetis:in cunctis habita-

culis vestris edetis azyma.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

cap. 22. A VIri,fratres & patres,audite quã ad vos nunc reddo ratione. Cũ audissent autẽ quòd Hebræa lingua loqueretur ad illos, magis præstiterunt silentium. Et dicit,Ego sum vir Iudæus,natus Tarso Ciliciæ,nutritus aũt in ista ciuitate secus pedes Gamalielis, eruditus iuxta veritatem paternæ legis, æmulator legis sicut & vos oẽs estis hodie: qui hanc viã persequutus sum vsq; ad mortem, alligans & tradens in custodias viros ac mulieres,sicut princeps sacerdotum mihi testimonium reddit,& oẽs maiores natu: à quibus & epistolas accipiens ad fratres, Damascũ pergebã,vt adducerem inde vinctos in Ierusalẽ,vt punirentur. Factum est autem eunte me & appropinquante Damasco media die,subitò de cælo circũfulsit me lux copiosa,& decidens in terrã,audiui vocem dicentẽ mihi, Saule Saule,quid me persequeris? Ego autem respondi,Quis es Dñe? Dixitq; ad me: Ego sum Iesus Nazarenus quẽ tu persequeris. Et qui mecũ erant,lumẽ quidẽ viderunt,vocẽ aũt non audierunt eius qui loquebatur mecũ. Et dixi, Quid faciam dñe? Dñs autem dixit ad me, Surgens vade Damascum,& ibi tibi dicet̃ de omnibus quæ te oporteat facere. Et cùm nõ viderẽ pre claritate luminis illius,ad manũ deductus à comitibus veni Damascũ. Ananias autem quidã,vir pius secundũ legẽ,testimoniũ habens ab omnibus cohabitantibus Iudæis,veniens ad me & stans,dixit mihi,Saule frater,respice. Et ego eadem hora respexi in eum. At ille dixit,Deus patrũ nostrorũ præordinauit te,vt cognosceres volũtatem eius,& videres iustũ,& audires vocem ex ore eius:quia eris testis illius ad oẽs homines,eorum quæ vidisti & audisti. Et nunc quid moraris? Exurge & baptizare,& ablue peccata tua inuocato nomine ipsius. Factum est autẽ reuertẽti mihi in Ierusalem & oranti in templo,fieri me in stupore mentis,& videre illum dicentem mihi, Festina,& exi velociter ex Ierusalem,qm̃ nõ recipient testimoniũ tuũ de me. Et ego dixi. Dñe,ipsi sciũt quia ego erã concludens in carcerẽ,& cædens per synagogas eos qui credebãt in te:& cũ funderetur sanguis Stephani testis tui,ego astabam & consentiebã,& custodiebam vestimenta interficientiũ illum. Et dixit ad me. Vade,qm̃ ego in nationes longè mittã te. Audiebãt autẽ eum vsq; ad hoc verbum, & leuauerunt vocem suam,dicentes. Tolle de terra huiusmodi: non enim fas est eum viuere.

Feria.v.ex Exodo. Lectio.j.

VOcauit aũt Moyses oẽs seniores filiorum Israel,& dixit ad eos,Ite tollẽtes cap. 12.
animal ꝑ familias vestras, & immolate pha- D
se. Fasciculumq; hyssopi tingite in sanguine qui est in limine,& aspergite ex eo superliminare,& vtrumq; postem:nullus vestrum egrediatur ostiũ domus suæ vsq; mane. Trãsibit enim Dñs percutiens Aegyptios: cumq; viderit sanguinẽ in superliminari & ĩ vtroq; poste,transcendet ostium domus,& non sinet percussorem ingredi domos vestras & lędere. Custodi verbum istud legitimũ tibi & filijs tuis vsq; in æternum. Cũq; introieritis terrã quam dñs daturus est vobis vt pollicitus est, obseruabitis ceremonias istas. Et cùm dixerint vobis filij vestri, Quæ est ista religio? dicetis eis, Victima transitus Dñi est,qñ transiuit super domos filiorum Israel in Aegypto percutiens Aegyptios,& domos nostras liberans. Incuruatusq; populus adorauit. Et egressi filij Israel fecerũt sicut præceperat dñs Moysi & Aaron. Factũ est autẽ in noctis medio,percussit dñs omne primogenitum in terra Aegypti,à primogenito Pharaõis qui in solio eius sedebat, vsq; ad primogenitũ captiuæ quæ erat in carcere,& omne primogenitũ iumentorũ. Surrexitq; Pharao nocte & omnes serui eius,cunctaq; Aegyptus: & ortus est clamor magnus in Aegypto:neq; enim erat domus in qua non iaceret mortuus. Vocatisq; Pharao Moyse & Aaron nocte, ait, Surgite, egredimini à populo meo, & vos & filij Israel:ite & immolate Domino sicut dixistis. Oues vestras & armenta assumite vt petieratis,& abeuntes benedicite mihi. Vrgebãtq; Aegyptij populum de terra exire ve-

lociter, dicentes, Omnes moriemur. Tulit igitur populus cõspersam farinam antequã fermentaretur: & ligans in palliis posuit super humeros suos. Feceruntq; filij Israël sicut præceperat Dñs Moysi: & petierũt ab Aegyptiis vasa argentea & aurea, vestemq; plurimam. Dñs autem dedit gratiam populo coram Aegyptiis vt commodarent eis: & spoliauerunt Aegyptios.

Ex actis Apostolorum. Lectio.ij.

cap. 22. F VOciferantibus aũt eis, & proijcientibus vestimenta sua, & puluerem iactãtibus in aërem, iussit tribunus induci eũ in castra, & flagellis cædi, & torqueri eum, vt sciret propter quam causam sic acclamarent ei. Et cum astrinxisset eũ loris, astanti sibi cẽturioni Paulus dixit, Si hominem Romanum & indemnatũ licet vobis flagellare? Quo audito, centurio accessit ad tribunum, & nũtiauit ei dicens, Quid acturus es? Hic enim homo, ciuis Romanus est. Accedẽs autem tribunus dixit illi, Dic mihi si tu Romanus es? At ille dixit, Etiam. Et respondit tribunus, Ego multa summa ciuilitatem hanc cõsequutus sum. Et Paulus ait, Ego autem & natus sum. Protinus ergo discesserunt ab illo, qui eũ torturi erant. Tribunus quoq; timuit postquã resciuit quia Romanus esset, & quia alligasset eum. Postera autẽ die volẽs scire diligentius, qua ex causa accusaretur à Iudæis, soluit eũ, & iussit sacerdotes conuenire & omne cõcilium: & producens Paulum, statuit inter illos. Intendens autẽ in cõ-
cap. 23. cilium Paulus, ait, Viri fratres, ego omni cõ
A scientia bona conuersatus sum ante Deum vsq; in hodiernum diem. Princeps aũt sacerdotum Ananias, præcepit astantibus sibi, percutere os eius. Tũc Paulus dixit ad eum, Percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens iudicas me secũdum legẽ, & cõtra legẽ iubes me pcuti? Et q astabãt, dixerunt, summum sacerdotem Dei maledicis? Dixit autẽ Paulus, Nesciebam fratres quia princeps est sacerdotum. Scriptũ est eñ, Principẽ populi tui non maledices. Sciens autẽ Paulus quia vna pars esset Sadducæorũ, & altera Pharisæorum, exclamauit in cõcilio, Viri fratres, ego Pharisæus sum filius Pharisæi. de spe & resurrectione mortuorũ ego iudicor. Et cũ hæc dixisset, facta est dissensio inter Pharisæos & Sadducæos, & soluta est multitudo. Sadducæi aũt dicunt non esse resurrectionem mortuorũ, neq; Angelũ, neq; Spiritũ: Pharisæi aũt vtraq; confitentur. Factus est aũt clamor magnus. Et exurgentes quidam Pharisæorum, pugnabant dicẽtes, Nihil mali inuenimus in homine isto. Quid si Spiritus loquutus est ei, aut Angelus? Et cùm magna dissensio facta esset, timens tribunus ne discerperetur Paulus ab ipsis, iussit milites descẽdere, & rapere eum de medio eorũ, ac deducere eum in castra. Sequẽti autem nocte assistens ei dñs ait, Constans esto. sicut enim testificatus es de me in Ierusalem, sic te oportet & Romæ testificari.

Feria.vj. Ex Exodo. Lectio prima.

PRofectiq; sunt filij Israël de Ramesse cap. 12.
in Socoth sexcenta ferè millia peditum F
virorum absq; paruulis & mulieribus. Sed & vulgus promiscuum innumerabile ascẽdit cũ eis, oues & armenta & animantia diuersi generis multa nimis. Coxeruntq; farinam quã dudum de Aegypto cõspersam tulerãt, & fecerunt subcinericios panes azymos: neque eñ poterat fermẽtari cogentibus exire Aegyptiis, & nullam facere sinẽtibus morã: nec pulmenti quicquam occurrerat præparare. Habitatio aũt filiorũ Israël qua manserũt in Aegypto, fuit quadringẽtorum triginta annorum. Quibus expletis, eadem die egressus est oĩs exercitus dñi de terra Aegypti. Nox ista est obseruabilis Dñi, quãdo eduxit eos de terra Aegypti: hanc obseruare debẽt oẽs filij Israël in generationibus suis. Dixitq; Dñs ad Moysen & Aaron, Hæc est religio phase, Omnis alienigena non comedet ex eo. Omnis autẽ seruus emptitius circuncidetur, & sic comedet. Aduena & mercenarius non edent ex eo. In vna domo comedet, nec efferetis de carnibus eius foras, nec os illius cõfringetis. Omnis cœtus filiorum Israël faciet illud. Quòd si quis peregrinorum in vestram voluerit transire coloniam, & facere phase Domini: circuncidetur prius omne

masculinum eius, & tunc rite celebrabit: eritq; sicut indigena terræ: si quis aũt circũcisus non fuerit, nõ vescetur ex eo. Eadẽ lex erit indigenæ & colono, qui peregrinatur apud vos. Feceruntq; oẽs filij Israël sicut præceperat Dñs Moysi & Aaron. Et eadẽ die eduxit Dñs filios Israël de terra Aegypti per turmas suas.

cap. 23. D Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

Facta aũt die, collegerunt se quidam ex Iudæis, & deuouerunt se dicentes neq; manducaturos, neq; bibituros, donec occiderent Paulũ. Erant aũt plus quàm quadraginta viri, qui hanc cõiuratione fecerãt: qui accesserunt ad princípẽ sacerdotũ & seniores, & dixerunt, Deuotione deuouimus nos nihil gustaturos, donec occidamus Paulum. Nunc ergo vos notũ facite tribuno cũ concilio, vt producat illum ad vos, tãquã aliquid certius cognituri de eo. Nos verò prius quàm appropinquet, parati sumus interficere illum. Quòd cũ audisset filius sororis Pauli insidias, venit & intrauit in castra, nũtiauitq; Paulo. Vocans aũt Paulus ad se vnum ex centurionibus, ait, Adolescentẽ hũc abduc ad tribunũ: habet eñ aliquid indicare illi. Et ille quidẽ assumens eum, duxit ad tribunum, & ait, Vinctus Paulus rogauit me, hunc adolescentem perducere ad te, habẽtẽ aliquid loqui tibi. Apprehendens aũt tribunus manum illius, secesit cum eo seorsũ, & interrogauit illũ, Quid est quod habes indicare mihi? Ille aũt dixit, Iudæis cõuenit rogare te, vt crastina die producas Paulum in concilium, quasi aliquid certius inquisituri sint de illo: tu verò ne crediderís illis, insidiãtur eñ ei ex eis viri amplius quàm quadraginta, qui se deuouerunt nõ mãducare neq; bibere, donec interficiant eum, & nũc parati sunt expectantes promissum tuũ. Tribunus igitur dimisit adolescentem, pręcipiens ei ne cui loqueretur quoniam hæc nota sibi fecisset. Et vocatis duobus centurionibus, dixit illis, Parate milites ducentos, vt eant vsque Cæsaream, & equites septuaginta, & lãcearios ducentos, à tertia hora noctis, & iumẽta præparate, vt imponentes Paulum, saluum perducerent ad Felicem præsidem. (timuit enim ne fortè raperẽt eum Iudæi & occiderẽt, & ipse postea calumniam sustineret, tanq; accepturus pecuniã) scribens ei epistolam continentẽ hæc, Claudius Lysias optimo præsidi Felici salutem. Virum hunc comprehensum à Iudæis, & incipientem interfici ab eis, superueniens cũ exercitu, eripui, cognito quòd Romanus est, volẽsq; scire causam quam obijciebant illi, deduxi eũ in concilium eorum. Quem inueni accusari de quæstionibus legis ipsorũ: nihil verò dignũ morte aut vinculis habẽtem crimen. Et cùm mihi perlatum esset de insidijs quas parauerũt illi, misi eum ad te, denũtians & accusatoribus vt dicant apud te, Vale. Milites verò, secundum præceptum sibi, assumẽtes Paulum, duxerunt per noctem in Antipatridem. Et postera die dimissis equitibus vt cũ eo irent, reuersi sunt ad castra. Qui cùm venissent Cæsareã, & tradidissent epistolam præsidi, statuerũt ante illum & Paulũ. Cum legisset autẽ, & interrogasset de qua ꝓuincia esset: & cognoscens quia de Cilicia, Audiam te, inquit, cùm accusatores tui venerint. Iussitq; in prætorio Herodis custodiri eum.

Sabbato, Ex Exodo. Lectio.j.

Loquutusq; est Dñs ad Moysen, dicens, Sanctifica mihi omne primogenitum quod aperit vuluam in filijs Israël, tam de hominibus quàm de iumentis: mea sunt enim oĩa. Et ait Moyses ad populũ, Memẽtote diei huius in qua egressi estis de Aegypto & de domo seruitutis, qm̃ in manu forti eduxit vos Dñs de loco isto: vt nõ comedatis fermentatum panẽ. Hodie egredimini mẽse nouarũ frugum. Cumq; introduxerit te Dñs in terram Chananæi & Hethæi & Amorrhæi & Heuæi & Iebusæi, quam iurauit patribus tuis, vt daret tibi terram fluentem lacte & melle, celebrabis hunc morem sacrorum mense isto. Septem diebus vesceris azymis: & in die septimo erit solennitas domini. Azyma comedetis septem diebus: non apparebit apud te aliquid fermentatum, nec in cunctis finibus tuis. Narrabisq; filio tuo in die illo, dicens, Hoc est quod fecit mihi cap. 13. A

Dominus quando egressus sum de Aegypto. Et erit quasi signũ in manu tua, & quasi monimentum ante oculos tuos: & vt lex Domini semper sit in ore tuo: in manu enim forti eduxit te dominus de Aegypto. Custodies huiusmodi cultum statuto tempore à diebus in dies. Cumq; introduxerit te Dñs in terrã Chananæi, sicut iurauit tibi & patribus tuis, & dederit tibi eam: separabis omne qđ aperit vuluam, Dño, & quod primitiuum est in pecoribus tuis: quicquid habueris masculini sexus, consecrabis Dño primogenitum asini mutabis oue: quod si non redemeris, interficies. Omne autem primogenitum hominis de filijs tuis, pretio redimes.

Ex Actis Apostolorum. Lectio. ij.

cap. 24. A Post quinq; autem dies descendit princeps sacerdotum Ananias, cum senioribus quibusdã & Tertullo quodam oratore qui adierunt præsidem aduersus Paulum. Et citato Paulo, cœpit accusare Tertullus, dicens, Cùm in multa pace agamus per te, & multa corrigantur per tuam prouidentiã: semper & vbiq; suscipimus, optime Felix, cum omni gratiarum actione. Ne diutius autem te protraham, oro. Breuiter audias nos pro tua clementia. Inuenimus hunc hominem pestiferum & concitantem seditionem omnibus Iudæis in vniuerso orbe, & authorem seditionis sectæ Nazarenorum: qui etiam templum violare conatus est, quem & apprehensum voluimus secundum legem nostram iudicare. Superueniens autem tribunus Lysias, cum vi magna eripuit eum de manibus nostris, iubens accusatores eius ad te venire, à quo poteris ipse iudicans de omnibus istis cognoscere, de quibus nos accusamus eum. Adiecerunt autem & Iudæi, dicentes hæc ita se habere. Respõdit autem Paulus, annuente sibi præside dicere, Ex multis annis te esse iudicẽ genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam. Potes enim cognoscere q̃a nõ plus sunt mihi dies quàm duodecim, ex quo ascendi adorare in Ierusalem, & neq; in templo inuenerunt me cum aliquo disputantem, aut cõcursum facientem turbæ, neq; in synagogis, neq; in ciuitate, neq; probare possunt tibi de quibus nunc me accusant. Confiteor autẽ hoc tibi quòd secundum sectam, quam dicunt hæresim, sic deseruio patrio Deo meo, credens omnibus quæ in lege & prophetis scripta sunt: spem habens in Deum, quam & hi ipsi expectant, resurrectionem futuram iustorum & iniquorum. In hoc & ipse studeo sine offendiculo conscientiam habere ad Deum & ad homines semper. Post annos autem plures, eleemosynas facturus in gentem meam veni, & oblationes, & vota in quibus inuenerunt me purificatũ in templo, non cum turba neq; cum tumultu. Et apprehẽderunt me clamantes, & dicentes, Tolle inimicum nostrum. Quidam autem ex Asia Iudæi, quos oportebat apud te præsto esse & accusare, si quid haberent aduersum me: aut hi ipsi dicant si quid inuenerunt in me iniquitatis, cùm stem in concilio, nisi de vna hoc solũmodo voce, qua clamaui inter eos stans, Quoniam de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie à vobis. Distulit autem illos Felix, certíssime sciens de via hac, dicens, Cùm tribunus Lysias descenderit, audiã vos. Iussitq; Centurioni custodire eũ, & habere requiem, nec quẽquam de suis prohibere ministrare ei. Post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla vxore sua, quæ erat Iudæa, vocauit Paulum, & audiuit ab eo fidem quæ est in Christum Iesum. Disputante autem illo de iustitia & castitate & de iudicio futuro, tremefactus Felix respondit, Quod nunc attinet, vade: tempore autem opportuno accersam te: simul & sperans quòd pecunia ei daretur à Paulo, propter quod & frequenter accersens eum, loquebatur cum eo. Biẽnio autem expleto, accepit successorem Felix, Portium Festum. Volens autem gratiam præstare Iudæis Felix, reliquit Paulum vinctum.

Dominica. vj. post Pentecosten, Ex Exodo. Lectio prima.

Cumq; interrogauerit te fili⁹ tuus cras dicens, Quid est hoc? respondebis ei, cap. 13. C
In manu forti eduxit nos Dñs de terra Aegypti, de domo seruitutis. Nã cũ induratus

esset Pharao,& nollet nos dimittere, occidit Dñs omne primogenitũ in terra Aegypti à primogenito hominis,vsq; ad primogenitũ iumentorum:idcirco immolo dño omne quod aperit vuluam masculini sexus,& oĩa primogenita filiorũ meorũ redimo.Erit igitur quasi signũ in manu tua:& quasi appensum quid,ob recordationem,ante oculos tuos:eo quòd in manu forti eduxit nos Dominus de Aegypto.Igitur cũ emisisset Pharao populũ,non eos duxit Deus per viã terræ Philisthijm,quæ vicina est: reputans ne fortè pœniteret eum,si vidisset aduersum se bella consurgere, & reuerteretur in Aegyptum.Sed circũduxit per viã deserti,quæ est iuxta mare rubrũ:& armati ascenderunt filij Israël de terra Aegypti.Tulit quoq; Moyses ossa Ioseph secum:eo quòd adiurasset filios Israël,dicens,Visitabit vos deus, efferte ossa mea hinc vobiscum.Profectiq; de Socoth castrametati sunt in Etham, in extremis finibus solitudinis.Dñs autem præcedebat eos ad ostendendã viã per diem in columna nubis,& per noctem in columna ignis: vt dux esset itineris vtroq; tempore. Nunquàm defuit colũna nubis per diem,neq; columna ignis per noctem,coram populo.

Ex actis Apostolorum. Lectio.ij.

cap. 25. A FEstus ergo cùm venisset in prouinciã, post triduũ ascendit Ierosolymã à Cæsarea. Adieruntq; eũ principes sacerdotũ,& primi Iudæorum aduersus Paulum:& rogabant eũ,postulantes gratiã aduersus eum,vt iuberet perduci eum in Ierusalem, insidias intendentes vt interficerẽt eũ in via.Festus aũt respondit,seruari quidẽ Paulum in Cæsarea:se autem maturius profecturum.Qui ergo in vobis(ait)potentes sunt descendentes simul,si quod est in viro crimẽ,accusent eum.Demoratus aũt inter eos dies non amplius quàm octo aut decem,descendit Cæsaream,& altera die sedit pro tribunali:& iussit Paulum adduci. Qui cũ perductus esset, circũsteterunt eũ qui ab Ierosolyma descenderant Iudęi,multas & graues causas obijcientes,quas nõ poterant probare Paulo rationem reddente, Quoniã neq; in legem Iudæorum,neq; in templum,neq; in Cæsarem quicquã peccaui.Festus aũt volens gratiam præstare Iudæis, respondens Paulo, dixit, Vis Ierosolymam ascendere,& ibi de his iudicari apud me?Dixit autem Paulus, Ad tribunal Cæsaris sto,ibi me oportet iudicari. Iudæis non nocui,sicut tu melius nosti. Si enim nocui,aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori.si verò nihil est eorum quę hi accusant me:nemo potest me illis donare. Cæsarem appello.Tunc Festus cum consilio loquutus,respondit, Cæsarem appellasti?ad Cæsarem ibis.Et cùm dies aliquot transacti essent,Agrippa rex, & Bernice,descenderunt Cæsaream ad salutandum Festum.Et cùm dies plures ibi morarentur,Festus regi indicauit de Paulo,dicẽs,Vir quidam est derelictus à Felice vinctus,de quo cùm essem Ierosolymis,adierunt me principes sacerdotum,& seniores Iudæorum.postulantes aduersus illum damnationem.Ad quos respondi,Quia non est Romanis consuetudo damnare aliquem hominem,prius quàm is qui accusatũ,præsentes habeat accusatores, locũq; defendẽdi accipiat ad abluenda crimina:quę ei obijciuntur. Cùm ergo huc conuenissent,sine vlla dilatione in sequenti die sedẽs pro tribunali iussi adduci virum.De quo,cũ stetissent accusatores,nullam causam deferebant de quibus ego suspicabar malum.quæstiones verò quasdam de sua superstitione habebant aduersus eum,& de quodam Iesu defuncto,quem affirmabat Paulus viuere,Hæsitans autem ego de huiusmodi quæstione dicebam,si vellet ire Ierosolymam,& ibi iudicari de istis.Paulo autem appellante,vt seruaretur Augusti cognitioni,iussi seruari eũ, donec mitterem eum ad Cæsarem.Agrippa autẽ dixit ad Festum,Volebã & ipse hominem audire.Cras(inquit)audies eum.

Secundum Marcum. Lectio.iij.

IN illo tempore: Cùm turba multa esset cum Iesu,nec haberent quod manducarent:conuocatis discipulis ait illis,Misereor super turbam:quia ecce iam triduo sustinent me,nec habent quod manducent.Et rel. cap. 8.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

POsteaq̃ illa quæ ecclesiæ typum accepit à fluxu curata est sanguinis. Postea quàm apostoli ad euangelizandum regnum Dei sunt destinati: gratiæ cælestis impartitur alimentum. Sed quibus impertiatur aduerte. Non otiosis, nõ in ciuitate quasi in synagôga, vel seculi dignitate residentibus: sed inter deserta quærentibus Christũ. Qui enim non fastidiunt, ipsi recipiunt à Christo: & cũ eis loquitur dei verbum, non de secularibus, sed de Dei regno. Et si qui corporalis gerunt vulnera passiõis: his medicinã suam libenter indulget. Consequens igitur erat, vt quos à vulnerũ dolore sanauerat, eos alimonijs spiritualibus à ieiunio liberaret. Itaque nemo cibum accipit Christi, nisi fuerit antè sanatus. Et illi qui vocantur ad cœnã, prius vocando sanantur. Si claudus fuerit: gradiẽdi facultatem, vt veniret accepit. Si lumine erat priuatus oculorum: domũ vtiq̃ Dñi nisi refusa luce intrare non potuit. Vbique ergo mysterij ordo seruatur: vt prius per remissionẽ peccatorum vulneribus medicina tribuatur, postea alimonia mensę cælestis exuberet.

Oratio.

DEus virtutum, cuius est totum quod est optimum, insere pectoribus nostris amorem tui nominis, & præsta in nobis religionis augmentum: vt quæ sunt bona nutrias, ac pietatis studio, quæ sunt nutrita, custodias. Per. Dñm. nostrum.

Feria.ij. Ex Exodo. Lectio.j.

cap. 14. A LOquutus est aũt Dñs ad Moysen, dicens, Loquere filijs Israël, Reuersi castrametentur ẽ regiõe Phihahiroth, quę est inter Magdalũ, & mare contra Beelsephõ: in conspectu eius castra ponetis super mare. Dicturusq̃ est Pharao super filijs Israël, Coarctati sunt in terra, cõclusit eos desertũ. Et indurabo cor eius, ac persequetur vos: & glorificabor in Pharaone, & in omni exercitu eius: scientq̃ Aegyptij quia ego sum Dñs. Feceruntq̃ ita. Et nuntiatum est regi Aegyptiorum q̃ fugisset populus: immutatumq̃ est cor Pharaonis & seruorũ eius super populum, & dixerũt. Quid voluimus facere, vt dimitteremus Israël, ne seruiret nobis? Iunxit ergo currũ, & omnẽ populũ suũ assumpsit secũ. Tulitq̃ sexcẽtos currus electos, & quicquid in Aegypto curruum fuit: & duces totius exercitus. Indurauitq̃ Dominus cor Pharaonis regis Aegypti, & persequutus est filios Israël: at illi egressi erant in manu excelsa. Cumq̃ persequerent̃ Aegyptij vestigia præcedentiũ, repererunt eos in castris super mare: oĩs equitatus & currus Pharaonis, & vniuersus exercitus erant in Phihahiroth cõtra Beelsephon. Cumq̃ appropinquasset Pharao, leuantes filij Israël oculos, viderunt Aegyptios post se: & timuerũt valde, clamauerũtq̃ ad Dñm, & dixerunt ad Moysen, Forsitan nõ erant sepulchra in Aegypto, ideo tulisti nos vt moreremur in solitudine: quid hoc facere voluisti, vt educeres nos ex Aegypto? Nonne iste est sermo quẽ loquebamur ad te in Aegypto, dicentes, Recede à nobis vt seruiamus Aegyptijs? multò eñ melius erat seruire eis, quã mori in solitudine. Et ait Moyses ad populum. Nolite timere: state, & videte magnalia Domini quę facturus est hodie. Aegyptios eñ quos nũc videtis, nequaquã vltrà videbitis vsq̃ in sempiternũ. Dñs pugnabit pro vobis, & vos tacebitis.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

ALtera autẽ die cũ venisset Agrippa & Bernice, cum multa ambitione, & introissent in auditoriũ cum tribunis, & viris principalibus ciuitatis, iubente Festo adductus est Paulus. Et dicit Festus, Agrippa rex, & omnes qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc hominem, de quo oĩs multitudo Iudæorum interpellauit me Ierosolymis, petentes & acclamãtes, nõ oportere eũ viuere amplius. Ego verò cõperi, nihil dignũ morte eum admisisse. Ipso aũt hoc appellante ad Augustum, iudicaui mittere. De quo quid certũ scribã dño, nõ habeo. Propter q̃d produxi eũ ad vos, & maximè ad te rex Agrippa, vt interrogatiõe facta, habeã q̃d scribam. Sine ratione eñ mihi videtur, mittere vinctũ, & causas eius non significare. Agrippa verò ad Paulũ ait, Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tũc Paulus extenta manu cœpit

cap. 25. F

cap. 26. A

rationẽ reddere. De omnibus quibus accusor à Iudęis, rex Agrippa, existimo me beatũ, apud te cũ sim defensurus me hodie, maximè te sciente oĩa quæ apud Iudæos sunt, consuetudines & quæstiones propter quod obsecro, patiẽter me audias. Et quidẽ vitam meã à iuuentute, quæ ab initio fuit in gente mea in Ierosolymis, nouerũt oẽs Iudæi: præscientes me ab initio (si velint testimonium perhibere) qm̃ secundũ certissimã sectã nostræ religionis, vixi Pharisæus. Et nunc in spe quæ ad patres nostros repromissiõis facta est à Deo, sto iudicio subiectus, in quam duodecim tribus nostræ nocte & die deseruientes, sperant deuenire. De qua spe accusor à Iudæis, rex. Quid incredibile iudicatur apud vos, si deus mortuos suscitat? Et ego quidẽ existimauerã me aduersus nomen Iesu Nazareni debere multa contraria agere: quod & feci Ierosolymis, & multos sanctorum ego in carceribus inclusi, à principibus sacerdotũ potestate accepta: & cũ occiderentur, detuli sententiam. Et per oẽs synagôgas frequenter puniens eos, compellebam blasphemare: & amplius insaniens in eos, persequæbar vsq; in exteras ciuitates.

Feria.iij. ex Exodo. Lectio.j.

cap. 14. D DIxitq; Dñs ad Moysen, Quid clamas ad me? loquere filijs Israël, vt proficiscant̃. Tu aũt eleua virgã tuã, & extende manũ tuã super mare, & diuide illud: vt gradiantur filij Israël in medio mari per siccum. Ego aũt indurabo cor Aegyptiorũ, vt persequãtur vos: & glorificabor in Pharaone, & in omni exercitu eius, & in curribus, & in equitibus illius. Et scient Aegyptij, quia ego sum Dñs: cũ glorificatus fuero in Pharaone, & in curribus, atq; in equitibus eius. Tollensq; se Angelus Dñi, qui pręcedebat castra Israël, abijt post eos: & cum eo pariter colũna nubis, priora dimittens post tergum. Stetit inter castra Aegyptiorũ, & castra Israël: & erat nubes tenebrosa, & illuminans noctẽ, ita vt ad se inuicẽ toto noctis tempore accedere nõ valerẽt. Cũq; extẽdisset Moyses manũ super mare, abstulit illud Dñs, flãte vento vehementi & vrente tota nocte, & vertit in siccum: diuisaq; est aqua. Et ingressi sunt filij Israël per medium sicci maris: erat eñi aqua quasi murus à dextra eorũ & læua. Persequentesq; Aegyptij ingressi sunt post eos, & oĩs equitatus Pharaonis, currus eius & equites per medium maris. Iamq; aduenerat vigilia matutina, & ecce respiciens Dñs super castra Aegyptiorũ per columnã ignis & nubis: interfecit exercitũ eorũ, & subuertit rotas curruũ, ferebãturq; in profundum. Dixerũt ergo Aegyptij, Fugiamus Israëlẽ: Dñs enim pugnat pro eis contra nos. Et ait Dñs ad Moysen, Extende manũ tuã super mare, vt reuertãtur aquæ ad Aegyptios super currus, & equites eorũ. Cunq; extendisset Moyses manũ contra mare, reuersum est primo diluculo ad priorẽ locum: fugiẽtibusq; Aegyptijs occurrerũt aquæ, & inuoluit eos Dñs in medijs fluctibus. Reuersæq; sunt aquæ, & operuerunt currus, & equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequẽtes ingressi fuerant mare: nec vnus quidẽ superfuit ex eis. Filij aũt Israël perrexerũt per mediũ sicci maris: & aquæ eis erant quasi pro muro à dextris, & à sinistris: liberauitq; Dñs in die illa Israël de manu Aegyptiorũ. Et viderũt Aegyptios mortuos super littus maris, & manum magnã quã exercuerat dñs contra eos: timuitq; populus Dominum, & crediderunt Domino, & Moysi seruo eius.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

IN quibus dum irem Damascum cũ potestate & permissu principũ sacerdotũ, die media, in via vidi, rex, de cælo supra splendorẽ solis circunfulsisse me lumen, & eos qui mecũ simul erant. Omnesq; nos cũ decidissemus in terrã, audiui vocẽ loquentem mihi Hebraica lingua, Saule Saule, quid me persequeris? Durũ est tibi contra stimulũ calcitrare. Ego autẽ dixi, Quis es dñe? Dñs autẽ dixit, Ego sum Iesus, quem tu persequeris. Sed exurge, & sta super pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi, vt cõstituam te ministrum & testem eorum quæ vidisti, & eorum in quibus apparebo tibi, eripiens te de populis & gentibus, in quas nunc ego mitto te aperire oculos eorum: vt conuertantur à tene- cap. 26. D

bris ad lucem, & de potestate Satanæ ad Deum vt accipiant remißionem peccatorũ, & sortem inter sanctos per fidem, quæ est in me. Vnde, rex Agrippa, non fui incredulus cæleſti viſioni: sed his qui sunt Damasci primùm, & Ierosolymis, & in omnem regionem Iudææ,& gentibus annuntiabam vt pœnitentiam agerent,& conuerterentur ad Deum, digna pœnitentiæ opera facientes. Hac ex causa me Iudæi cùm essem in templo,comprehensum tẽtabãt interficere. Auxilio autem adiutus Dei, vsque in hodiernum diem sto, testificans minori atque maiori, nihil extrà dicens quàm ea quæ prophetæ loquuti sunt futura esse. & Moyses, si paßibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen annuntiaturus est populo & gentibus. Hæc loquente eo & rationem reddente, Festus magna voce dixit, Insanis Paule: multæ te literæ ad insaniam conuertunt. Et Paulus, Non insanio (inquit) optime Feste: sed veritatis: & sobrietatis verba loquor. Scit eñ de his rex, ad quem constanter loquor: latere enim eũ nihil horũ arbitror. Neque enim in angulo quicq̃ horum gestum est. Credis rex Agrippa prophetis? Scio quia credis. Agrippa autem ad Paulum, In modico suades me Christianum fieri. & Paulus, Opto apud Deũ & in modico,& in magno: nõ tantũ te,sed etiã oẽs qui audiunt, hodie fieri tales, qualis & ego sum, exceptis vinculis his. Et exurrexit rex, & præses, & Bernice, & qui aßidebant eis. Et cũ secesissent,loquebãtur ad inuicem dicentes, Quia nihil morte, aut vinculis dignum quid fecit homo iste. Agrippa autem Festo dixit, Dimitti poterat homo hic,si non appellasset Cæsarem.

Feria.iiij.Ex Exodo. Lectio.j.

cap. 15. A TVnc cecinit Moyses, & filij Israël carmen hoc dño,& dixerunt, Cantemus dño:gloriose enim magnificatus est, equũ & ascẽsorem deiecit in mare. Fortitudo mea,& laus mea dñs, & factus est mihi in salutem. Iste deus meus,& glorificabo eum, Deus patris mei, & exaltabo eum. Dñs quasi vir pugnator, omnipotẽs nomen eius. Currus Pharaonis,& exercitũ eius proiecit in mare: electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Abyßi operuerunt eos, descenderũt in profundum quasi lapis. Dextera tua Dñe magnificata est in fortitudine: dextera tua dñe percusit inimicũ. Et in multitudine gloriæ tuæ deposuisti aduersarios tuos: misisti iram tuam, quæ deuorauit eos sicut stipulam. Et in spiritu furoris tui congregatæ sunt aquæ: stetit vnda fluens, congregatæ sunt abyßi in medio mari. Dixit inimicus, Persequar & cõprehẽdam, diuidam spolia, implebitur aĩa mea: euaginabo gladium meũ, interficiet eos manus mea. Flauit spũs tuus,& operuit eos mare: submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Quis similis tui in fortibus Dñe? quis similis tui? magnificus in sanctitate, terribilis atq; laudabilis, faciens mirabilia. Extẽdisti manum tuam,& deuorauit eos terra. Dux fuisti in misericordia tua populo quẽ redemisti: & portasti eum in fortitudine tua, ad habitaculũ sanctũ tuũ. Ascẽderũt populi,& irati sunt: dolores obtinuerũt habitatores Philisthijm. Tũc conturbati sunt principes Edon, robustos Moab obtinuit tremor: obriguerũt oẽs habitatores Chanaan. Irruat super eos formido & pauor: in multitudine brachij tui fiant immobiles quasi lapis: donec pertrãseat populus tuus Dñe, donec pertrãseat populus tuus iste quẽ poßedisti. Introduces eos, & plantabis in monte hæreditatis tuæ, firmißimo habitaculo tuo quod operatus es Dñe: sanctuariũ tuũ dñe, quod firmauerunt manus tuæ. Dñs regnabit in æternum & vltrà. Ingressus est enim eques, Pharao cũ curribus & eqtibus eius in mare: & reduxit sup eos Dñs aquas maris: filij autẽ Israël ambulauerunt per siccũ in medio eius.

Ex Actis Apl'orũ. Lect.ij.

VT aũt iudicatum est nauigare eũ in Italiam, & tradi Paulũ cum reliquis custodijs Centurioni nomine Iulio, cohortis Augustæ, ascendentes nauem Adrumetinã incipientem nauigare circa Asiæ loca, sustulimus, perseuerãte nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicẽsi. Sequenti aũt die venimus Sidonem. Humanè autem tractãs cap. 27. A

Iulius Paulum, permisit ad amicos ire, & curam sui agere. Et inde cum sustulissemus, sub nauigauimus Cyprum: ꝓpterea quòd essent venti contrarij. Et pelagus Ciliciæ & Pamphyliæ nauigantes, venimus Lystram, quæ est Lyciæ: & ibi inueniens Centurio nauem Alexandrinam nauigantem in Italiã, trãspo suit nos in eã. Et cũ multis diebus tardè nauigaremus, & vix deuenissemus cõtra Cnidum prohibente nos vento, adnauigauimus Cretæ iuxta Salmonem: & vix iuxta nauigãtes, venimus in locum quendam qui vocatur Boni portus, cui iuxta erat ciuitas Thalassa. Multo aũt tempore peracto, & cũ iã non esset tuta nauigatio, eò quòd ieiunium iam præterijsset, consolabatur eos Paulus, dicẽs eis, Viri, video qm̃ cũ iniuria & multo dãno, non solùm oneris & nauis, sed etiam animarum nostrarum incipit esse nauigatio. Cẽturio autẽ gubernatori, & nauclero magis credebat, quàm his quę à Paulo dicebantur. Et cùm aptus portus non esset ad hyemãdũ, plurimi statuerunt cõsilium nauigare inde, si quo modo possent deuenientes Phœnicem hyemare, portum Cretę respiciẽtẽ ad Africum, & ad Chorum. Aspirante aũt Austro æstimantes propositum se tenere, cũ sustulissent de Asson, legebant Cretã. Nõ post multum autẽ misit se contra ipsam vẽtus Typhonicus, qui vocatur Euroaquilo. Cũq; arrepta esset nauis, & non posset conari in vẽtũ, data naue flatibus ferebamur. In insulã autẽ quandam decurrẽtes, quæ vocatur Clauda, potuimus vix obtinere scaphã. Qua sublata adiutorijs vtebantur, accingentes nauem, timentes ne in Syrtim inciderẽt, submisso vase, sic ferebantur. Valida autem nobis tẽpestate, iactatis sequẽti die iactum fecerunt: & tertia die suis manibus armamẽta nauis proiecerunt. Neq; autem sole, neque syderibus apparentibus per plures dies, & tempestate non exigua imminente, iam ablata erat spes omnis salutis nostræ.

Feria.v.Ex Exodo. Lect.j.

cap. 15. C SVmpsit ergo Maria prophetissa soror Aaron tympanũ in manu sua: egressæq; sunt oẽs mulieres post eam cũ tympanis & choris, quibus præcinebat, dicens, Cãtemus Dño: gloriose eñ magnificatus est, equum & ascẽsorem deiecit in mare. Tulit aũt Moyses Israël de mari rubro, & egressi sunt in desertum Sur: ambulauerũtq; tribus diebus per solitudinẽ, & non inueniebãt aquã. Et venerũt in Mara, nec poterãt bibere aquas de Mara, eò quòd essent amaræ: vnde & congruũ loco nomẽ imposuit, vocãs illũ Mara, id est amaritudinem. Et murmurauit populus contra Moysen, dicens, Quid bibemus? At ille clamauit ad Dñm, qui ostendit ei lignũ: quòd cũ misisset in aquas, in dulcedinẽ versæ sunt. ibi cõstituit ei præcepta, atq; iudicia, & ibi tẽtauit eũ, dicẽs, Si audieris vocẽ Dñi Dei tui, & qđ rectum est corã eo feceris, & obedieris mandatis eius, custodierisq; oĩa præcepta illius: cũctũ lãguorẽ quẽ posui in Aegypto, nõ inducam super te: ego enim sum Dñs Deus sanator tuus. Venerunt aũt in Elim filij Israël, vbi erant duodecim fontes aquarum, & septuaginta palmæ, & castrametati sunt iuxta aquas.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

ET cùm multa ieiunatio fuisset, tũc stans Paulus in medio eorum, dixit, Oportebat quidẽ, ò viri, audito me nõ tollere à Creta, lucriq; facere iniuriam hãc & iacturã. Et nunc suadeo vobis bono aĩo esse. amissio eñ nullius animæ erit ex nobis, præterq; nauis. Astitit eñ mihi hac nocte Angelus Dei, cuius sum ego, & cui deseruio, dicens, Ne timeas Paule, Cæsari te oportet assistere: & ecce donauit tibi Deus oẽs ꝗ nauigant tecũ. Propter qđ bono aĩo estote viri: credo eñ Deo ꝗa sic erit queamdmodũ dictũ est mihi. In insulã aũt quandã oportet nos deuenire. Sed posteaq; quartadecima nox supuenit, nauigantibus nobis in Adria circa mediã noctem, suspicabant̃ nautæ apparere sibi aliquã regionẽ. Qui & submittentes bolidẽ inuenerunt passus viginti: & pusillum inde separati, inuenerunt passus quindecim. Timentes autẽ ne in aspera loca incideremus, de puppi mittẽtes ancoras quatuor, optabant diem fieri. Nautis verò quærentibus fugere de naui, cùm misissent scapham in mare, sub cap. 27. D

obtẽtu quasi inciperent à prora ancoras extendere, dixit Paulus centurioni & militibus: Nisi hi in naui manserint, vos salui fieri nõ potestis. Tunc absciderunt milites funes scaphæ: & passi sunt eã excidere. Et cùm lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes sumere cibũ, dicens, Quartadecima die hodie expectantes ieiuni permanetis, nihil accipiẽtes. Propter quod rogo vos accipere cibũ pro salute vestra: quia nullius vestrũ capillus de capite peribit. Et cùm hæc dixisset, sumens panẽ gratias egit Deo in conspectu oĩm: & cũ fregisset, cœpit manducare. Animæquiores autem facti omnes, & ipsi sumpserunt cibũ. Eramus verò vniuersæ animæ in naui ducentæ septuaginta sex. Et satiati cibo alleuiabant nauem, iactantes triticum in mare. Cùm autem dies factus esset, terram non agnoscebant: sinũ verò quendã cõsyderabãt habentẽ littus in quẽ cogitabãt, si possent, eijcere nauẽ. Et cũ ancoras sustulissent, cõmittebant se mari, simul laxantes iuncturas gubernaculorũ: & leuato artemone secundũ auræ flatũ, tendebant ad litus. Et cùm incidissemus in locũ dithalassum, impegerũt nauem. & prora quidẽ fixa, manebat immobilis: puppis verò soluebatur à vi maris. Militum aũt consilium fuit, vt custodias occiderent: ne quis cũ enatasset, effugeret. Centurio aũt volens seruare Paulũ, prohibuit fieri: iussitq́ eos qui possent natare, emittere se primos, & euadere, & ad terrã exire: & cæteros alios in tabulis ferebant, quosdam super ea quæ de naui erant. Et sic factum est, vt omnes animæ euaderent ad terram.

Feria.vj. Ex Exodo. Lectio prima.

cap. 16. A PRofectiq́ sunt de Elim, & venit omnis multitudo filiorum Israël in desertum Sin, quod est inter Elim, & Sinai: quintodecimo die mensis secundi, postq́ egressi sunt de terra Aegypti. Et murmurauit omnis cõgregatio filiorum Israël contra Moysen, & Aaron, in solitudine. Dixeruntq́ filij Israël ad eos, Vtinam mortui essemus per manum Dñi in terra Aegypti, quando sedebamus super ollas carniũ, & comedebamus panem in saturitate: cur induxistis nos in desertum istud, vt occideretis oẽm multitudinem fame? Dixit autem Dominus ad Moysen, Ecce ego pluam vobis panes de cælo: egrediatur populus, & colligat quæ sufficiũt per singulos dies: vt tentem eum vtrum ambulet in lege mea, an non. Die autem sexto parent quod inferant: & sit duplum quàm colligere solebant per singulos dies. Dixerũtq́ Moyses & Aaron ad omnes filios Israël, Vespere scietis quòd Dominus eduxerit vos de terra Aegypti. Et mane videbitis gloriam Domini: audiuit enim murmur vestrum contra Dñm: nos verò quid sumus, quia mussitastis contra nos? Et ait Moyses, Dabit vobis Dominus vespere carnes edere, & mane panes in saturitate: eò quòd audierit murmurationes vestras, quibus murmurati estis contra eum. Nos enim quid sumus? nec contra nos est murmur vestrum, sed contra Dñm. Dixit quoq́ Moyses ad Aaron, Dic vniuersæ cõgregationi filiorum Israël, Accedite coram Dño: audiuit enim murmur vestrũ. Cùmq́ loqueretur Aaron ad omnem cœtum filiorum Israël, respexerunt ad solitudinem: & ecce gloria Domini apparuit in nube.

Ex Actis Apostolorum. Lectio.ij.

ET cùm euasissemus, tunc cognouimus cap. quia Melite, insula vocabatur. Barbari 28. verò præstabant non modicam humanitatẽ A nobis. Accensa eñ pyra reficiebant nos omnes, propter imbrem qui imminebat, & frigus. Cũ cõgregasset autẽ Paulus sarmentorum aliquantã multitudinem, & imposuisset super ignẽ, vipera à calore cùm processisset inuasit manũ eius. Vt verò viderunt Barbari pendentem bestiã de manu eius, adinuicem dicebant, Vtique homicida est homo hic, qui cùm euasit de mari, vltio non sinit eum viuere. Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est. At illi existimabant eum in tumorẽ conuertendũ, & subitò casurum & mori. Diu aũt illis expectantibus & vidẽtibus nihil mali in eo fieri, cõuertentes se, dicebant eũ esse Deũ. In locis autẽ illis erãt prædia principis insulæ, nomine Publij, q nos suscipiens, triduo benignè habuit. Cõtingit autẽ patrẽ Publij febribus & dy-

ſenteria vexatum iacere. Ad quẽ Paulus intrauit.& cùm oraſſet & impoſuiſſet ei manus,ſaluauit eum. Quo facto oẽs qui in inſula habebant infirmitates,accedebãt,& curabantur:qui etiã multis honoribus nos honorauerunt,& nauigantibus impoſuerũt quæ neceſſaria erant. Poſt menſes aũt tres,nauigauimus in naui Alexandrina,quæ in inſula hyemauerat,cui erat inſigne Caſtorũ. Et cũ veniſſemus Syracuſas, manſimus ibi triduo. Inde circũlegẽtes deuenimus Rhegiũ: & poſt vnũ diem flante Auſtro,ſecunda die venimus Puteolos,vbi inuentis fratribus rogati ſumus manere apud eos dies ſeptem: & ſic venimus Romã. Et inde cũ audiſſent fratres,occurrerunt nobis vſq; ad Appij forum,ac tres Tabernas. Quos cùm vidiſſet Paulus,gratias agẽs Deo,accepit fiduciã.

Sabbato,Ex Exodo. Lectio.j.

cap. 16. C LOquutus eſt autẽ Dñs ad Moyſen,dicens, Audiui murmurationes filiorum Iſraël:loquere ad eos. Veſpere comedetis carnes,& mane ſaturabimini panibus: ſcietiſq; quòd ego ſum Dñs Deus veſter. Factum eſt ergo veſpere,& aſcendens Coturnix,cooperuit caſtra:mane quoque ros iacuit per circunitũ caſtrorũ. Cũq; operuiſſet ſuperficiem terræ,apparuit in ſolitudine minutum,& quaſi pilo tuſum in ſimilitudinem pruinæ ſuper terrã. Quod cùm vidiſſent filij Iſraël,dixerunt ad inuicẽ,Manhu? quod ſignificat,Quid eſt hoc? ignorabant enim quid eſſet. Quibus ait Moyſes, Iſte eſt panis quẽ Dñs dedit vobis ad veſcendum. Hic eſt ſermo,quẽ pręcepit dñs,Colligat vnuſquiſq; ex eo quantum ſufficit ad veſcendum: gomor per ſingula capita,iuxta numerum animarũ veſtrarũ,quę habitant in tabernaculo ſic tolletis. Feceruntq; ita filij Iſraël,& collegerunt,alius plus,alius minus. Et menſi ſunt ad menſurã gomor:nec qui plus collegerat,habuit amplius:nec qui minus parauerat,reperit minus:ſed ſinguli iuxta id qđ edere poterãt cõgregauerũt. Dixitq; Moyſes ad eos,Nullus relinquat ex eo in mane. Qui nõ audierũt eũ,ſed dimiſerunt quidam ex eo vſq; mane,& ſcatere cœpit vermibus, atq; cõputruit. Et iratus eſt cõtra eos Moyſes. Colligebant aũt mane ſinguli,quantum ſufficere poterat ad veſcendũ:cũq; incaluiſſet ſol,liquefiebat. In die autẽ ſexta collegerũt cibos duplices,id eſt duo gomor per ſingulos homines:venerunt aũt oẽs principes multiutdinis,& narrauerũt Moyſi. Qui ait eis,Hoc eſt qđ loquutus eſt Dñs: requies ſabbati ſanctificata eſt Dño cras.quodcunq; operandũ eſt,facite:& quæ coquenda ſunt, coquite:quicquid aũt reliquũ fuerit,reponite vſq; in mane. Fecerũtq; ita vt præceperat Moyſes:& nõ cõputruit,neq; vermis inuẽtus eſt in eo. Dixitq; Moyſes,Comedite illud hodie,quia ſabbatum eſt Dño:non inuenietur hodie in agro. Sex diebus colligite: in die aũt ſeptimo ſabbatum eſt,idcirco non inuenietur. Venitq; ſeptima dies,& egreſsi de populo vt colligerent,nõ inuenerunt.

Ex Actis Apoſtolorum. Lectio.ij.

CVm aũt veniſſemus Romam,permiſſum eſt Paulo permanere ſibimet cum cap. 28. D
cuſtodiente ſe milite. Poſt tertiũ aũt diẽ cõuocauit primos Iudeorũ. Cunq; veniſſent, dicebat eis,Ego viri fratres, nihil aduerſus plebẽ faciens,aut morẽ paternũ,vinctus ab Ieroſolymis traditus ſum in manus Romanorum:qui cũ interrogationẽ de me habuiſſent,voluerũt me dimittere,eo q; nulla eſſet cauſa mortis in me. Cõtradicentibus aũt Iudæis,coactus ſum appellare Cæſarem: non quaſi gentem meã habens aliquid accuſare. Propter hãc igitur cauſam rogaui vos videre & alloqui. Propter ſpem em̃ Iſraël,catena hac circũdatus ſum. At illi dixerũt ad eũ, Nos neq; literas accepimus de te à Iudæa, neq; aduenićs aliquis fratrum nuntiauit,aut loquutus eſt quid de te malũ. Rogamus autẽ à te audire quæ ſentis:nã de ſecta hac notũ eſt nobis,quia vbiq; ei contradicitur. Cũ cõſtituiſſent autẽ illi diẽ,venerũt ad eũ in hoſpitiũ plurimi: quibus exponebat teſtificans regnum Dei,ſuadensq; eis de Ieſu ex lege Moyſi & Prophetis,à mane vſq; ad veſperã. Et quidam credebãt his quæ dicebantur: quidã verò nõ credebãt. Cũq; inuicẽ nõ eſſent cõſentiẽtes,diſcedebant,dicente Paulo

vnũ verbũ, Quia bene Spiritus sanctus loquutus est per Isaiã prophetã ad patres nostros, dicẽs, Vade ad populum istũ, & dic, Aure audietis & nõ intelligetis, & videntes videbitis, & non perspicietis. Incrassatũ est em̃ cor populi huius, & auribus grauiter audierunt, & oculos suos cõpresserũt: ne fortè videãt oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & cõuertant͛, & sanẽ eos. Notũ ergo sit vobis, qm̃ gentibus missum est hoc salutare Dei, & ipsi audiẽt. Et cũ hæc dixisset, exierunt ab eo Iudæi, multã habentes inter se quæstionem. Mãsit aũt biẽnio toto in suo cõducto: & suscipiebat oẽs qui ingrediebantur ad eum, prædicãs regnum Dei, & docẽs quæ sunt de domino Iesu Christo, cũ omni fiducia, sine prohibitione.

Dominica.vij. post Pentecosten, Ex Exodo. Lectio prima

cap. 16. F
DIxit aũt Dñs ad Moysen, Vsquequo non vultis custodire mãdata mea, & legem meã? Videte quòd Dñs dederit vòbis sabbatũ, & propter hoc die sexta tribuit vobis cibos duplices: maneat vnusquisq; apud semetipsum, nullus egrediat͛ de loco suo die septimo. Et sabbatizauit populus die septimo. Appellauitq; domus Israël nomen eius Man: quod erat quasi semen coriãdri albũ, gustusq; eius quasi similæ cum melle. Dixit autem Moyses, Iste est sermo quem pręcepit Dñs, Imple gomor ex eo, & custodiatur in futuras retro generationes: vt nouerint panẽ quo alui vos in solitudine, quando educti estis de terra Aegypti. Dixitq; Moyses ad Aaron, Sume vas vnum, & mitte ibi Man, quantũ potest capere gomor: & repone coram Dño ad seruandum in generationes vestras, sicut præcepit Dñs Moysi. Posuitq; illud Aaron, in tabernaculo reseruandũ. Filij aũt Israël comederunt Man quadraginta annis, donec venirent in terrã habitabilẽ. Hoc cibo aliti sunt, vsquequo tangerent fines terræ Chanaan. Gomor autem decima pars est ephi. Igitur profecta omnis mul-
cap. titudo filiorum Israël de deserto Sin, per mã
17. siones suas iuxta sermonem Dñi, castrame-
A tati sunt in Raphidim, vbi non erat aqua ad bibendum populo. Qui iurgatus contra Moysen, ait, Da nobis aquam, vt bibamus. Quibus respondit Moyses, Quid iurgamini contra me? cur tentatis Dñm? Sitiuit ergo ibi populus præ aquæ penuria: & murmurauit contra Moysen, dicens, Cur fecisti nos exire de Aegypto, vt occideres nos, & liberos nostros, ac iumenta siti?

Epistola Pauli ad Corinthios Secunda. Lectio secunda.

PAulus Apostolus Iesu Christi per vo-
luntatem Dei, & Timothæus frater ec- cap.
clesiæ Dei quæ est Corinthi, cum omnibus 1.
sanctis qui sunt in vniuersa Achaia, gratia A
vobis & pax à Deo patre nostro, & dño Iesu Christo. Benedictus Deus, & pater dñi nostri Iesu Christi, pater misericordiarũ & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatiõe nostra: vt possimus & ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt, per exhortationem qua exhortamur & ipsi à Deo, qm̃ sicut abundant passiones Christi in nobis: ita & per Christum abundat & cõsolatio nostra. Siue autẽ tribulamur pro vestra exhortatiõe & salute, siue cõsolamur ꝓ vestra cõsolatiõe, siue exhortamur ꝓ vestra exhortatiõe & salute, q̃ operat͛ tolerãtiã earũdẽ passionũ quas & nos patimur: & spes nostra firma est ꝓ vobis: scientes quòd sicut socij passionum estis, sic eritis & cõsolationis. Non enim volumus ignorare vos fratres, de tribulatione nostra quæ facta est in Asia: quoniam supra modum grauati sumus supra virtutem, ita vt tæderet nos etiã viuere. Sed ipsi in nobisipsis responsum mortis habuimus, vt non simus fidentes in nobis, sed in Deo qui suscitat mortuos, qui de tantis periculis nos eripuit & eruit: in quẽ speramus quoniam & adhuc eripiet, adiuuantibus & vobis in oratione pro nobis: vt ex multarum personis facierum, eius quæ in nobis est donationis, per multos gratiæ agãtur pro nobis. Nã gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ quòd in simplicitate cordis & synceritate Dei, & non in sapientia carnali, sed gratia Dei conuersati sumus in hoc mundo: abundan-

tius aũt ad vos. Non enim alia scribimus vobis, quàm quæ legitis & cognoscitis. Spero autẽ quòd vsq; in finem cognoscetis: sicut & cognouistis nos ex parte, quòd gloria vestra sumus, sicut & vos nostra in die Domini nostri Iesu Christi. Et hac confidentia volui prius venire ad vos: vt secundã gratiã haberetis: & per vos transire in Macedoniam, et iterum à Macedonia venire ad vos, & à vobis deduci in Iudæam. Cùm ergo hoc voluissem, nunquid leuitate vsus sum? Aut quæ cogito, secũdum carnem cogito, vt sit apud me Est & non? Fidelis autẽ Deus, quia sermo noster qui fuit apud vos, non est in illo Est & Non, sed est in illo Est. Dei eñ filius Iesus Christus, qui in vobis per nos prædicatus est per me, & Syluanum, & Timothæũ, non fuit in illo Est & Non, sed Est in illo fuit. Quotquot eñ promissiones Dei sunt: in illo Est. Ideo & per ipsum Amen Deo ad gloriam nostrã. Qui autẽ confirmat nos vobiscum in Christum, & qui vnxit nos, Deus: qui & signauit nos, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris. Ego autem testem Deũ inuoco in animam meam, quòd parcens vobis, non veni vltra Corinthum, non quia dominamur fidei vestræ: sed adiutores sumus gaudij vestri. Nam fide statis.

Secundum Matthæum. Lectio.iij.

cap. 7. IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Et reliqua.

Homilia Origenis.

QVod paulò superius spatiosam & latã viam nominauit, hîc nũc apertius falsos prophetas ostendit: per quos multi in perditionem abominabilem abierunt. Quia primò in Iudæa multi apparuerũt: & modò perfidia totũ impleuere mũdũ. Sed illi prius falsi prophetæ fuerunt, verissimosq; Dñi prophetas vsq; ad mortem persequuti sunt, sicut Ieremiam, & Michæã, aliosq; multos. Isti autem nũc falsi ꝓphetæ, & falsi Christiani qui sunt, veraces Christianos sine misericordia persequũtur & opprimũt: aliquando (si detur copia) etiam gladijs; sine intermissione aũt suis prauis moribus & exẽplis. Iccirco oẽs præueniẽs Dominus adhortatus est dicẽs, Attendite à falsis prophetis. Attẽdite diligẽtius, obseruate cautius, vt non seducamini, vt non circumueniamini, vt nõ fallamini. Attendite ergo: hoc est considerate, quia non sunt oues, sed lupi in vestimẽto ouiũ: quã nõ sunt religiosi, sed irreligiosi in figura religiositatis: quia non sunt Christiani, sed veritate vacui, Christianorũ persequutores. Attẽdite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autẽ sunt lupi rapaces.

Oratio.

DEus, cuius prouidentia in sui dispositione non fallitur, te supplices exoramus: vt noxia cuncta submoueas, & oĩa nobis profutura concedas. Per Dñm nostrum.

Feria.ij. Ex Exodo. Lectio.j.

CLamauit autẽ Moyses ad Dñm, dicẽs, cap. 17.
Quid faciã populo huic? adhuc paululum, & lapidabit me. Et ait Dñs ad Moysen, E
Antecede populum, & sume tecũ de senioribus Israël: & virgam, qua percussisti fluuiũ, tolle in manu tua, & vade. En ego stabo coram te, ibi supra petram Horeb: percutiesq; petram, & exibit ex ea aqua, vt bibat populus. Fecit Moyses ita corã senioribus Israël. Et vocauit nomen loci illius Tentatio, propter iurgium filiorum Israël, & quia tẽtauerũt Dñm, dicẽtes, Est ne Dominus in nobis, an nõ? Venit autẽ Amalec, & pugnabat cõtra Israël in Raphidim. Dixitq; Moyses ad Iosue, Elige viros, & egressus pugna cõtra Amalec: cras ego stabo in vertice collis, habens virgam Dei in manu mea. Fecit Iosue vt loquutus erat Moyses, & pugnauit contra Amalec: Moyses autẽ, & Aaron, & Hur ascenderunt super verticẽ collis. Cũq; leuaret Moyses manus, vincebat Israël: sin autẽ paululũ remisisset, superabat Amalec. Manus autẽ Moysi erant graues: sumentes igit̃ lapidem, posuerunt subter eum, in quo sedit: Aaron autem, & Hur sustentabant manus eius ex vtraq; parte. Et factum est vt manus ipsius non lassarentur, vsq; ad occasum Solis. Fugauitq; Iosue Amalec, & populum eius in ore gladij. Dixit autem Dñs ad Moysen,

sen, Scribe hoc ob monimētum in libro, & trade auribus Iosue: delebo enim memoriā Amalec sub cælo. Aedificauitq; Moyses altare: & vocauit nomen eius, Dominus exaltatio mea. dicens, Quia manus solij Domini, & bellum Domini erit contra Amalec, à generatione in generationem.

Ex epist.ij.Pauli ad Corinth. Lect.ij.

cap. 2.A STatui autem hoc ipsum apud me, ne iterum in tristitia venirem ad vos. Si enim ego contristo vos: & quis est qui me lætificet, nisi q contristatur ex me? Et hoc ipsum scripsi vobis: vt nō cùm venero, tristitiā super tristitiā habeā de quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis quia meū gaudium, omniū vestrum est. Nam ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis per multas lachrymas: nō vt contristemini, sed vt sciatis quam charitatem habeā abundantius in vobis. Si quis autē contristauit me: nō me cōtristauit, sed ex parte, vt nō onerem omnes vos. Sufficit illi qui eiusmodi est, obiurgatio hæc quæ fit à pluribus: ita vt econtrario magis donetis & cōsolemini, ne fortè abundantiori tristitia absorbeatur, qui eiusmodi est. Propter quod obsecro vos vt confirmetis in illum charitatem, Ideo enim & scripsi vobis vt cognoscam experimentū vestrum an in omnibus obedientes sitis. Cui autem aliquid donastis: & ego. Nam & ego quod donaui, si quid donaui, ꝓpter vos, in persona Christi, vt non circūueniamur à satana. non enī ignoramus cogitationes eius. Cùm venissem autem Troadem ꝓpter euāgelium Christi, & ostium mihi apertū esset in Domino, nō habui requiem spiritui meo, eò quòd non inuenerim Titū fratrē meum, sed valefaciens eis ꝓfectus sum in Macedoniā. Deo autem gratias, q semper triumphat nos in Christo Iesu, & odorē notitię suæ manifestat ꝑ nos in omni loco, quia Christi bonus odor sumus Deo, in ijs qui salui fiūt, & in ijs qui pereūt. alijs quidē odor mortis in mortē: alijs aūt odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis tam idoneus? Nō enī sumus (sicut plurimi) adulterātes verbū Dei, sed ex synceritate, sicut ex Deo corā Deo in Christo loquimur.

Feria.iij. Ex Exodo. Lectio prima.

CVmq; audisset Iethro sacerdos Madian, cognatus Moysi, omnia quæ fecerat Deus Moysi, & Israëli populo suo, quod eduxisset Dn̄s Israël de Aegypto: tulit Sephoam vxorē Moysi quam remiserat, & duos filios eius, quorum vnus vocabatur Gersam, dicente patre, Aduena fui in terra aliena: alter verò Eliezer. Deus enī, ait, patris mei adiutor meus: & eruit me de gladio Pharaonis. Venit ergo Iethro cognatus Moysi, & filij eius & vxor eius ad Moysen in deserum, vbi erat castrametatus iuxta mōtem Dei. Et mandauit Moysi, dicēs, Ego Iethro cognatus tuus venio ad te, & vxor tua, & duo filij tui cū ea. Qui egressus in occursum cognati sui, adorauit, & osculatus est eū: salutauerūtq; se mutuò verbis pacificis, Cumq; intrassent tabernaculum, narrauit Moyses cognato suo cūcta quæ fecerat Dominus Pharaoni & Aegyptijs ꝓpter Israël: vniuersumq; laborē qui accidisset eis in itinere, & quòd liberauerat eos Dn̄s. Lætatusq; est Ietro super oībus bonis quæ fecerat Dominus Israëli, eò quòd eruisset eū de manu Aegyptiorū, & ait. Benedictus Dn̄s qui liberauit vos de manu Aegyptiorū, & de manu Pharaonis, qui eruit populum suū de manu Aegypti. Nunc cognoui quia magnus Dn̄s sup oēs Deos, eò quòd superbè egerint contra illos. Obtulit ergo Iethro cognatus Moysi holocausta & hostias Deo: veneruntq; Aaron & oēs seniores filiorū Israël, vt comederent panem cum eo coram Deo. cap. 18. A

Ex epist.ij.Pauli ad Corinth. Lect.ij.

INcipimus iterū nosmetipsos commendare? Aut nūqnid egemus (sicut quidā) cōmendatitijs epistolis ad vos, aut ex vobis? Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, quæ scitur & legitur ab oībus hominibus: manifestati quòd epistola estis Christi, ministrata à nobis, & scripta non atramento, sed Spiritu Dei viui: nō in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. Fiduciam aūt talem habemus per Christum ad Deū: non quòd sufficiētes simus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis, sed suffi- cap. 3.A

cientia nostra ex deo est: qui & idoneos nos fecit ministros noui testamenti: non literæ, sed spiritus. litera em̄ occidit: spiritus autem viuificat. Quòd si ministratio mortis literis deformata in lapidibus, fuit in gloria, ita vt nō possent intēdere filij Israël in facie Moysi, propter gloriam vultus eius quæ euacuatur: quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria? Nam si ministratio damnationis, in gloria est: multò magis abūdat ministerium iustitiæ in gloria. Nam nec glorificatū est quod claruit in hac parte, propter excellētem gloriā. Si enim quod euacuatur, per gloriā est: multò magis quod manet, in gloria est. Habentes igitur talem spē, multa fiducia vtimur: & non sicut Moyses ponebat velamen super faciem, suam, vt nō intenderēt filij Israël in faciem eius quod euacuatur, sed obtusi sunt sensus eorum. Vsq; in hodiernum enim diē, idipsum velamē in lectione veteris testamenti manet nō reuelatum, quod in Christo euacuatur: sed vsq; in hodiernum diem, cùm legitur Moyses, velamē positū est sup cor eorū. Cùm aūt cōuersi fuerint ad dn̄m, auferetur velamen. Dominus autem, spiritus est. Vbi autem Spiritus domini: ibi libertas. Nos verò omnes, reuelata facie gloriam Domini speculantes: in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à domini spiritu.

Feria.iiij. Ex Exodo. Lectio prima.

cap. 18. B ALtera autem die sedit Moyses vt iudicaret populum, qui assistebat Moysi à mane vsq; ad vesperam. Quòd cùm vidisset cognatus eius, omnia scilicet, quæ agebat in populo, ait, Quid est quod facis in plebe? cur solus sedes, & om̄is populus præstolatur de mane vsq; ad vesperam? Cui respondit Moyses, Venit ad me populus quærens sentētiam Dei. Cumq; acciderit eis aliqua disceptatio, veniunt ad me vt iudicem inter eos, & ostendam præcepta Dei, & leges eius. At ille, Non bonam, inquit, rem facis. stulto labore consumeris & tu, & populus iste q tecum est: vltra vires tuas est negotium, solus illud non poteris sustinere. Sed audi verba mea atq; consilia, & erit Dominus tecum. Esto tu populo in his quę ad deū pertinent, vt referas quæ dicuntur, ad eum: ostendasq; populo ceremonias & ritū colendi, viamq; per quam ingredi debeāt, & opus quod facere debeant. Prouide autē de omni plebe viros potentes & timentes Deum: in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, & constitue ex eis tribunos & centuriones, & quinquagenarios, & decanos. qui iudicēt populum omni tempore: quicquid autem maius fuerit, referant ad te, & ipsi minora tātummodo iudicent: leuiusq; sit tibi, partito in alios onere. Si hoc feceris, implebis imperium Dei, & pręcepta eius poteris sustētare: & omnis hic populus reuertetur ad loca sua cum pace. Quibus auditis, Moyses fecit omnia quæ ille suggesserat. Et electis viris strenuis de cuncto Israël, constituit eos principes populi, tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & decanos. Qui iudicabāt plebem Domini omni tp̄e: quicquid autem grauius erat, referebāt ad eum, faciliora tantummodo iudicantes. Dimisitq; cognatum suum: qui reuersus abijt in terrā suam.

Ex epist.ij. Pauli ad Corinth. Lectio.ij.

IDeo habentes hanc ministrationē, iuxta quod misericordiam consequuti sumus, non deficimus: sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulātes in astutia, neq; adulterantes verbū Dei, sed in manifestatione veritatis cōmendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo. Quòd si etiam opertum est euāgelium nostrū: in ijs qui pereunt est opertum, in quibus Deus huius seculi excæcauit mentes infidelium, vt non fulgeat illis illuminatio euangelij gloriæ Christi, qui est imago Dei. Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Iesum Christum Dominum nostrum: nos autē, seruos vestros per Iesum. quoniam Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationē sciētiæ claritatis Dei, in facie Christi Iesu. Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus: vt sublimitas sit virtutis dei, & non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non cap. 4. A

destituimur: persequutionem patimur, sed nõ derelinquimur: humiliamur, sed nõ confundimur: deijcimur, sed non perimus: semper mortificationem Iesu Christi in corpore nostro circunferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos qui viuimus, in mortẽ tradimur propter Iesum: vt & vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur, vita autẽ in vobis. Habentes autem eundem spiritum fidei, sicut scriptũ est, Credidi, propter quod loquutus sum: & nos credimus, ꝓpter quod & loquimur: scientes qm̃ qui suscitauit Iesum, & nos cum Iesu suscitabit & constituet vobiscum. Omnia enim propter vos: vt gratia abundans, per multos in gratiarum actione abundet in gloriam Dei. Propter quod non deficimus: sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur, tamẽ is qui intus est renouatur de die in diem. Id em̃ quod in præsenti est momentaneum & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternũ gloriæ pondꝰ operatur in nobis, nõ contemplantibus nobis quæ vidẽtur, sed quæ nõ videntur. Quæ em̃ videntur, tẽporalia sunt: quæ autẽ non vidẽtur, æterna.

Feria.v. Ex Exodo. Lectio prima.

cap. 19. A M Ense tertio egressiõis filiorum Israël de terra Aegypti: in die hac venerũt in solitudinẽ Sinai. Nam profecti de Raphidim, & peruenientes vsq; in desertum Sinai, castrametati sunt in eodem loco, ibiq; Israël fixit tentoria ẽ regione montis. Moyses aũt ascendit ad Deum: vocauitq; eum dominus de monte, & ait, Hæc dices domui Iacob, & annuntiabis filijs Israël, Vos ipsi vidistis quæ fecerim Aegyptijs, quomodo portauerim vos super alas aquilarũ, & assumpserim mihi. Si ergo audieritis vocẽ meã, & custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis populis: mea est enim omnis terra. Et vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta: hæc sunt verba quæ loqueris ad filios Israël. Venit Moyses, & cõuocatis maioribus natu populi, exposuit omnes sermones quos mandauerat Dominus. Responditq; omnis populus simul, Cũcta quæ loquutus est dominus, faciemus. Cunque retulisset Moyses verba populi ad Dominum, ait ei dominus, Iam nunc veniã ad te in caligine nubis, vt audiat me populus loquentem ad te, & credat tibi in perpetuum. Nũtiauit ergo Moyses verba populi ad Dñm. Qui dixit ei, Vade ad populum, & sanctifica illos hodie & cras, lauentq; vestimenta sua. Et sint parati in diem tertiũ: in die em̃ tertia descendet Dñs coram omni plebe super montẽ Sinai. Constituesq; terminos populo per circumitũ, & dices ad eos, Cauete ne ascendatis in montẽ, nec tangatis fines illius: omnis qui tetigerit montem, morte morietur. Manus nõ tanget eum, sed lapidibus opprimetur, aut confodietur iaculis: siue iumentũ fuerit siue homo, non viuet. cũ cœperit clangere buccina, tunc ascendant in montem.

Ex Epistola. ij. Pauli ad Corinthios.

Lectio secunda.

S Cimus enim qm̃ si terrestris domus nostra huius habitatiõis dissoluatur, quòd cap. 5.
ædificationẽ ex Deo habemus, domum non
manufactã æternam in cælis. Nam & in hoc A
ingemiscimus, habitationem nostram, quæ de cælo est, superindui cupiẽtes: si tamen vestiti, & nõ nudi inueniamur. Nam & qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus grauati: eò quòd nolumus expoliari, sed superuestiri, vt absorbeatur quod mortale est, à vita. Qui autẽ efficit nos in hoc ipsum, Deus: qui dedit nobis pignus spiritus. Audentes igitur semper, & scientes qm̃ dum sumus in hoc corpore, peregrinamur à Dño (per fidẽ enim ambulamus, & non per speciem) audemus autem, & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & præsentes esse ad Dominũ. Et ideo contendimus, siue absentes, siue præsentes placere illi. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi: vt referat vnusquisque propria corporis prout gessit, siue bonum siue malum. Scientes ergo timorem Domini, hominibus suademus: Deo autem manifesti sumus. Spero autem & in conscientijs vestris manifestos nos esse. Non iterum cõmendamus nos vobis: sed occasionem damus vobis

gloriādi pro nobis vt habeatis ad eos qui in facie gloriantur,& non in corde. Siue enim mente excedimus Deo: siue sobrij sumus vobis. Charitas enim Christi vrget nos: æstimantes hoc, q̄m si vnus pro omnibus mortuus est, ergo oēs mortui sunt. & pro omnibus mortuus est Christus: & qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit. Itaq; nos, ex hoc neminem nouimus secundū carnem. Et si cognouimus secundū carnem Christum: sed nunc iam nō nouimus. Si qua ergo in Christo noua creatura: vetera transierūt, ecce facta sunt omnia noua. Omnia autē ex Deo, qui nos reconciliauit sibi per Christum: & dedit nobis ministeriū reconciliationis. Quoniā quidē Deus erat in Christo mundū recōcilians sibi: non reputās illis delicta ipsorum, & posuit in nobis verbum recōciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos, Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: vt nos efficeremur iustitia dei in ipso.

Feria.vj. Ex Exodo. Lectio prima.

cap. 19. C DEscenditq; Moyses de mōte ad populum, & sanctificauit eum. Cumq; lauissent vestimenta sua, ait ad eos, Estote parati in diē tertiū, & ne appropinquetis vxoribus vestris. Iamq; aduenerat tertius dies, & mane inclaruerat: & ecce cœperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem, clangorq; buccinæ vehementius perstrepebat: & timuit omnis populus qui erat in castris. Cumq; eduxisset eos Moyses in occursum Dei de loco castrorum, steterunt ad radices montis. Totus autē mons Sinai fumabat: eò quòd descendisset Dn̄s Deus sup eum in igne, & ascenderet fumus ex eo quasi de fornace: eratq; omnis mons terribilis. Et sonitus buccinæ paulatim crescebat in maius, & prolixius tēdebatur: Moyses loquebatur, & Deus respondebat ei. Descenditq; Dominus super montē Sinai in ipso montis vertice, & vocauit Moysen in cacumen eius. Quò cùm ascēdisset, dixit ad eum, Descende, & contestare populum: ne fortè velit trāscēdere terminos ad videndum Dominū, & pereat ex eis plurima multitudo. Sacerdotes quoq; qui accedunt ad Dn̄m, sanctificentur, ne percutiat eos. Dixitq; Moyses ad Dn̄m, Non poterit vulgus ascendere in montē Sinai: tu em̄ testificatus es & iussisti, dicens, Pone terminos circa montem, & sanctifica illū. Cui ait Dn̄s, Vade, descende: ascendesq; tu, & Aaron tecum: sacerdotes autē & populus non transeant terminos, nec ascendant ad Dn̄m, ne fortè interficiat illos. Descenditq; Moyses ad populum, & omnia narrauit eis.

Ex epist.ij. Pauli ad Corinth. Lect.ij.

ADiuuantes autem exhortamur, Ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Ait em̄, Tempore accepto exaudiui te: & in die salutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Nemini dantes vllam offensionē, vt nō vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigilijs, in ieiunijs, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suauitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma iustitiæ à dextris & à sinistris, per gloriā & ignobilitatē, per infamiā & bonam famam: vt seductores, & veraces: sicut qui ignoti, & cogniti: quasi morientes, & ecce viuimus: vt castigati, & non mortificati: quasi tristes, semper aūt gaudentes: sicut egentes, multos aūt locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes. Os nostrū patet ad vos ô Corinthij, cor nostrū dilatatum est. Non angustiamini in nobis: angustiamini autē in visceribus vestris. Eandem autem habentes remunerationē (tanquam filijs dico,) dilatamini & vos. Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quæ em̄ participatio iustitiæ cum iniquitate? Aut quæ societas lucis ad tenebras? Quæ autē conuentio Christo ad Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli? Quis autem consensus tēplo Dei cum idolis? Vos em̄ estis templum dei viui: sicut dicit: cap. 6. A

Deus, Quoniam inhabitabo in illis: & inambulabo inter eos, & ero illorum Deus: & ipsi erunt mihi populus. Propter quod exite de medio eorum: & separamini, dicit Dñs. & immũdum ne tetigeritis: & ego recipiã vos. & ero vobis in patrem: & vos eritis mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens.

Sabbato, Ex Exodo. Lectio prima.

cap. 20. A Loquutusq́; est Deus cunctos sermones hos, Ego sum dñs Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti de domo seruitutis. Non habebis deos alienos corã me. Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem quę est in cælo desuper, & quæ in terra deorsum, nec eorum quæ sunt in aquis sub terra. Nõ adorabis ea, neque coles: ego sum Dñs Deus tuus fortis zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiã & quartã generationẽ eorum qui oderũt me, & faciẽs misericordiam in millia his qui diligũt me, & custodiunt pręcepta mea. Non assumes nomẽ Domini Dei tui in vanum. nec enim habebit insontem Dominus eum, qui assumpserit nomen Domini Dei sui frustra. Memento vt diẽ sabbati sanctifices. Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua. Septimo autem die sabbatum Domini Dei tui est: non facies omne opus in eo, tu & filius tuus & filia tua, seruus tuus & ancilla tua, iumẽtum tuũ & aduena qui est intra portas tuas. Sex enim diebus fecit dominus cælũ & terram & mare, & omnia quæ in eis sunt: & requieuit die septimo, idcirco benedixit dominus diei sabbati; & sanctificauit eum. Honora patrem tuũ & matrẽ tuam, vt sis longæuus super terram quam Dñs Deus tuus dabit tibi. Non occides. Non mœchaberis. Non furtũ facies. Non loqueris cõtra proximum tuum falsum testimoniũ. Non concupisces domum proximi tui. Nec desyderabis vxorẽ eius, non seruum, non ancillam, non bouem, non asinũ, nec omnia quę illius sunt.

Ex epist.ij. Pauli ad Corinth. Lect.ij.

cap. 7. A Has ergo habentes promissiones charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationẽ in timore Dei. Capite nos. Neminẽ læsimus, neminem corrupimus, neminẽ circũuenimus. Nõ ad condẽnationẽ vestram dico. Prædiximus eñ quòd in cordibus nostris estis ad commoriendũ & ad cõuiuendũ. Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio ꝓ vobis: repletus sum cõsolatione: superabundo gaudio in omni tribulatiõe nostra. Nam & cùm venissemus in Macedoniã, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus: foris, pugnæ: intus, timores. Sed qui cõsolatur humiles, cõsolatus est nos, Deus, in aduẽtu Titi. Non solùm autem in aduentu eius, sed etiã in consolatione, qua consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desyderium, vestrum fletum, vestrã æmulationẽ pro me, ita vt magis gauderem. Quoniam etsi cõtristaui vos in epistola, nõ me pœnitet: etsi pœniteret, videns quòd epistola illa (etsi ad horã) vos cõtristauit. Nunc gaudeo: non quia cõtristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiã. Contristati enim estis secundũ Deum: vt in nullo detrimentũ patiamini ex nobis. Quæ enim secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutẽ stabilẽ operatur: seculi aũt tristitia, mortem operatur. Ecce eñ hoc ipsum, secundum Deum cõtristari vos: quantam in vobis operatur solicitudinem, sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictã. In oĩbus exhibuistis vos, incontaminatos esse negotio. Igitur etsi scripsi vobis, nõ propter eum qui fecit iniuriam, nec propter eũ qui passus est: sed ad manifestandam solicitudinem nostram quam habemus pro vobis coram Deo, ideo consolati sumus. In consolatione autem nostra, abundantius magis gauisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum cõfusus: sed sicut omnia vobis in veritate loquuti sumus, ita & gloriatio nostra, quæ fuit ad Titum, veritas facta est. & viscera eius abundantius in vobis sunt, reminiscentis omnium vestrum obedientiã, quomodo cum timore & tremore excepistis illum. Gaudeo quòd in omnibus cõfido in vobis.

Dominica octaua post Pentecosten. Ex Exodo. Lectio prima,

cap. 20. C CVnctus autem populus videbat voces & lampades, & sonitum buccinę, montemq́ fumantem: & perterriti ac pauore concussi, steterunt procul, dicentes Moysi, Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dñs, ne forte moriamur. Et ait Moyses ad populũ, Nolite timere: vt enim probaret vos venit Deus, & vt terror illius esset in vobis, & nõ peccaretis. Stetitq́ populus delonge: Moyses autẽ accessit ad caliginẽ in qua erat Deus. Dixit præterea Dñs ad Moysen, Hæc dices filijs Israël, Vos vidistis quòd de cælo loquutus sim vobis. Non facietis mecum Deos argenteos, nec Deos aureos facietis vobis. Altare de terra facietis mihi, & offeretis super eo holocausta & pacifica vestra, oues vestras & boues in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei: veniam ad te, & benedicam tibi. Quòd si altare lapideũ feceris mihi, non ædificabis illud de sectis lapidibus: si eñ leuaueris cultum tuũ sup eũ, polluetur. Non ascẽdes per gradus ad altare meũ, ne reueletur turpitudo tua. Hęc sunt

cap. 21 A iudicia quæ propones eis, Si emeris seruum Hebræum, sex annis seruiet tibi: in septimo egredietur liber gratis. Cum quali veste intrauerit, cũ tali exeat. si habẽs vxorẽ: & vxor egredietur simul. Sin autem Dñs dederit illi vxorem, & pepererit filios & filias: mulier & liberi eius erunt domini sui, ipse verò exibit cum vestitu suo. Quòd si dixerit seruus, Diligo dñm meum & vxorem ac liberos, non egrediar liber: offeret eum dñs dijs, & applicabitur ad ostiũ & postes, perforabitq́ aurẽ eius subula, & erit ei seruus in seculum. Si qs vẽdiderit filiam suã in famulã, nõ egredietur sicut ancillæ exire cõsueuerunt. Si displicuerit oculis Dñi suo, cui tradita fuerit, dimittet eam: populo aũt alieno vendẽdi nõ habebit potestatẽ, si spreuerit eam. Sin autẽ filio suo desponderit eam, iuxta morẽ filiarum faciet illi. Quòd si alteram ei acceperit, prouidebit puellæ nuptias, & vestimenta, & pretium pudicitiæ non negabit. Si tria ista non fecerit, egredietnr gratis absque pecunia.

Ex epistola. ij. Pauli ad Corinth. Lectio. ij.

NOtam autẽ facimus vobis fratres gratiam Dei, quæ data est in ecclesijs Macedoniæ: quòd in multo experimẽto tribulationis abundãtia gaudij ipsorũ fuit, & altissima paupertas eorũ abundauit in diuitias simplicitatis eorũ. quia secundũ virtutem (testimoniũ illis reddo) & supra virtutem voluntarij fuerunt, cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiã &, cõmunicationẽ ministerij quod fit in sanctos. Et nõ sicut sperauimus, sed semetipsos dediderunt primũ dño, deinde nobis per volũtatem dei: ita vt rogaremus Titum, vt queadmodum cœpit, ita & perficiat in vobis etiam gratiã istã. Sed sicut in oĩbus abundatis fide, & sermone, & scientia, & omni solicitudine, insuper & charitate vestra in nos, vt & in hac gratia abundetis. Non quasi imperãs dico: sed ꝑ alioꝝ solicitudinem, etiã vestræ charitatis ingenium bonũ cõprobans. Scitis eñ gratiã Dñi nostri Iesu Christi, qm̃ ꝑpter vos egenus factus est, cũ esset diues: vt illius inopia, vos diuites essetis. Et consiliũ in hoc do. Hoc eñ vobis vtile est: qui non solũ facere, sed & velle cœpistis ab anno priore: nũc verò & facto perficite: vt queadmodũ promptus est animus voluntatis, ita sit & perficiẽdi ex eo quod habetis. Si eñ voluntas prõpta est: secundũ id quod habet, accepta est, non secundũ id quod non habet. Non eñ vt alijs sit remissio, vobis autẽ tribulatio: sed ex æquabilitate. In præsenti tẽpore, vestra abundantia, illorũ inopiam suppleat: vt & illorũ abundantia, vestræ inopiæ sit supplemẽtum, vt fiat æquabilitas, sicut scriptum est, Qui multũ, nõ abũdauit: & qui modicum, non minorauit. Gratias autẽ ago Deo, q dedit eandẽ solicitudinẽ pro vobis in corde Titi: qm̃ exhortationẽ quidem suscepit: sed cũ solicitior esset, sua voluntate profectus est ad vos. Misimus etiã cum illo fratrẽ nostrũ, cuius laus est in Euangelio per oẽs ecclesias: non solũ autẽ, sed & ordinatus est ab ecclesijs comes peregrinatiõis nostræ, in hanc gratiam quæ ministratur à nobis ad Dñi gloriã, & destinatã voluntatẽ nostram. deuitantes hoc, ne quis nos vituperet in hac

(right margin: cap. 8. A)

plenitudine, quæ ministratur à nobis in dñi gloriã. Prouidemus em̃ bona nõ solùm corã Deo, sed etiam corã hominibus. Misimus autẽ cum illis & fratrẽ nostrũ, quem ꝓbauimus in multis sæpe solicitum esse: nũc autem multò solicitiorẽ, cõfidentia multa in vos, siue pro Tito qui est socius meus & in vobis adiutor, siue fratres nostri, apostoli ecclesiarum, gloria Christi. Ostensionem ergo quæ est charitatis vestræ & nostræ gloriæ ꝓ vobis, in illos ostendite in facie ecclesiarum.

Secundum Lucam. Lectio.iij.

cap. 16. IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc, Homo quidã erat diues qui habebat villicum, & hic diffamatus est apud illũ quasi dissipasset bona ipsius. Et rel.

Homilia sancti Hieronymi presbyteri.

QVæstiunculam proposuisti quid sit villicus iniquitatis, qui voce domini laudatur. Cuius cùm vellem scire rationem & de quo fonte processerat: reuolui volumen euangelicũ: & inter cætera reperi quod appropinquãtibus saluatori publicanis & peccatoribus vt audirent eum, murmurabant Pharisæi & Scribæ dicentes, Quare iste peccatores suscipit, & comedit cum eis? Qui loquutus est eis parabolã centũ ouiũ & vnius ꝑditæ, quæ inuẽta pastoris humeris reportata est. Et cùm esset posita: statim intulit, Dico vobis ꝙ ita gaudium erit in cælo sup vno peccatore pœnitẽtiã agẽte, magis quàm sup nonagintanouẽ iustis q nõ habẽt opus pœnitẽtia. Aliã quoq; parabolã decẽ drachmarũ, vnius quoq; ꝑditæ atq; repertæ, cũ ꝓposuisset, simili eã fine cõpleuit: sic dico vobis, gaudiũ erit ãgelis dei sup vno pctõre pœnitentiã agẽte. Tertiã quoq; parabolã ꝓposuit hoĩs habentis duos filios, & diuidentis inter eos substantiam. Cum ꝙ minor facultatibus ꝑditis egere cœpisset, & comedere siliquas porcorũ cibum: & reuersus ad patrem, susceptus est ab eo. Frater quoq; senior inuidens patris voce corripitur, quòd lætari debuerit & gaudere, quia frater eius mortuus erat & reuixit, perierat & inuentus est. Oratio.

LArgire nobis quæsumus Dñe semper spiritũ cogitandi quæ recta sunt, propitius & agendi: vt, qui sine te esse non possumus, secundũ te viuere valeamus: Per dñm.

Feria.ij. Ex Exodo. Lectio prima.

QVi percusserit hominẽ volens occidere, morte moriatur. Qui autẽ non est cap. 21. insidiatus, sed Deus illum tradidit in manus B eius: constituam tibi locum in quem fugere debeat. Si quis per industriam occiderit proximũ suũ, & per insidias: ab altari meo auelles eũ vt moriatur. Qui ꝑcusserit patrẽ suũ aut matrẽ, morte moriatur. Qui furatus fuerit hominẽ, & vendiderit eũ, cõuictus noxæ morte moriatur. Qui maledixerit patri suo vel matri, morte moriatur. Si rixati fuerint viri, & percusserit alter ꝓximum suum lapide vel pugno, & ille mortuus nõ fuerit, sed iacuerit in lectulo, si surrexerit, & ambulauerit foris sup baculum suum, innocens erit qui percusserit: ita tamẽ vt operas eius, & impẽsas in medicos, restituat. Qui percusserit seruum suum, vel ancillam virga, & mortui fuerint in manibus eius, criminis reus erit. Sin autẽ vno die vel duobus supuixerit, non subiacebit pœnæ, quia pecunia illius est. Si rixati fuerint viri, & percusserit qs mulierem prægnantẽ, & abortiuum quidẽ fecerit, sed ipsa vixerit, subiacebit dãno quantum maritus mulieris expetierit, & arbitri iudicauerint. Sin autẽ mors ei⁹ fuerit subsequuta, reddet animã pro anima, oculũ pro oculo, dentem pro dente, manũ pro manu, pedem pro pede, adustionem pro adustione, vulnus pro vulnere, liuorẽ pro liuore. Si percusserit quispiam oculum serui sui aut ancillæ, & luscos eos fecerit, dimittet eos liberos ꝓ oculo quẽ eruit. Dentem quoq; si excusserit seruo vel ancillæ suæ, similiter dimittet eos liberos. Si bos cornu percusserit virũ aut mulierem, & mortui fuerint, lapidibus obruetur, & non comedentur carnes eius, Dominus quoq; bouis innocens erit. Quòd si bos cornupeta fuerit ab heri & nudiustertius, & cõtestati sunt Dominum eius, nec recluserit eum, occideritq; virum aut mulierem: bos lapidibus obruetur, & dominum illius occident. Quòd si pretium fuerit ei impositum, dabit pro anima sua quicquid fuerit postulatus.

Filium quoq; & filiam si cornu percusserit, simili sententiæ subiacebit. Si seruum ancillamq; inuaserit, triginta siclos argenti Domino dabit, bos verò lapidibus opprimetur.

Ex epist.ij.Pauli ad Corinth. Lect.ij.

cap. 9. A NAm de ministerio quod fit in sanctos: ex abundanti est mihi scribere vobis. Scio enim promptum animũ vestrũ: pro quo de vobis glorior apud Macedones: Quoniam & Achaia parata est ab anno præterito. & vestra æmulatio prouocauit plurimos. Misimus autẽ fratres: vt ne quod gloriamur de vobis, euacuetur in hac parte, vt (quemadmodum dixi) parati sitis: ne cùm venerint Macedones mecum, & inuenerint vos imparatos, erubescamus nos, vt non dicamus vos in hac substantia. Necessarium ergo existimaui rogare fratres, vt præueniãt ad vos, & præparent repromissam benedictionem, hãc, paratam esse sic, quasi benedictionem, non tanquã auaritiam. Hoc autẽ dico, Qui parcè seminat, parcè & metet: & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet. Vnusquisque prout destinauit in corde suo: non ex tristitia aut ex necessitate. Hilarem enim datorem diligit Deus. Potens est autẽ Deus omnẽ gratiã abundare facere in vobis: vt in omnibus semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonũ, sicut scriptum est, Dispersit, dedit pauperibus: iustitia eius manet in seculum seculi. Qui autem administrat semen seminãti: & panẽ ad manducãdum præstabit, & multiplicabit semen vestrũ, & augebit incrementa frugum iustitiæ vestræ: vt in omnibus locupletati abundetis in omnẽ simplicitatem, quæ operatur per nos gratiarum actionem Deo. Quoniam ministeriũ huius officij, non solùm supplet ea quæ desunt sanctis, sed etiã abundat per multas gratiarum actiones in Domino, per probationem ministerij huius glorificantes Deum in obedientia cõfessionis vestræ in euangelio Christi, & simplicitate communicationis vestræ in illos, & in omnes, & in ipsorum obsecratione pro vobis, desyderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis. Gratias ago Deo super inenarrabili dono eius.

Feria.iij.Ex Exodo. Lectio prima.

SI quis aperuerit cisternam, & foderit, & non operuerit eam, cecideritq; bos aut cap. 21. D asinus in eã, reddet Dñs cisternæ pretiũ iumentorum: quod autem mortuum est, ipsius erit. Si bos alienus bouem alterius vulnerauerit, & ille mortuus fuerit, vendent bouem viuũ, & diuident pretiũ, cadauer autem mortui inter se dispertiẽt. Si autem sciebat quòd bos cornupeta esset ab heri & nudiustertius, & non custodiuit eum Dñs suus: reddet bouem pro boue, & cadauer integrũ accipiet. cap. 22. A
Si quis furatus fuerit bouem aut ouem, & occiderit, vel vendiderit: quinq; boues pro vno boue restituet, & quatuor oues pro vna oue. Si effringens fur domũ siue suffodiens fuerit inuentus, & accepto vulnere mortuus fuerit: percussor non erit reus sanguinis. Quod si orto sole hoc fecerit, homicidiũ perpetrauit: & ipse morietur. Si non habuerit quod pro furto reddat, ipse venundabitur. Si inuẽtum fuerit apud eũ quod furatus est, viuens, siue bos, siue asinus, siue ouis: duplum restituet. Si læserit quispiã agrũ vel vineã, & dimiserit iumentũ suum vt depascatur aliena: quicquid optimũ habuerit in agro suo vel in vinea, pro dãni æstimatiõe restituet. Si egressus ignis inuenerit spinas, & cõprehenderit aceruos frugũ, siue stantes segetes in agris: reddet damnũ qui ignẽ succenderit. Si quis commẽdauerit amico pecuniã aut vas in custodiam, & ab eo qui susceperat, furto ablata fuerint: si inuenitur fur, duplum reddet: si latet fur, Dñs domus applicabitur ad deos, & iurabit quòd nõ extenderit manũ in rem proximi sui, ad perpetrãdam fraudem, tam in boue quàm in asino: & oue ac vestimento, & quicquid dãni inferre potest, ad deos vtriusque causa perueniet: & si illi iudicauerint, duplum restituet proximo suo.

Ex epist.ij.Pauli ad Corinthios. Lect.ij.

IPse autem ego Paulus obsecro vos per cap. 10. mansuetudinẽ & modestiam Christi qui in facie quidem humilis sum inter vos: absens autẽ confido in vobis. Rogo autẽ vos, ne præsens audeam per eam cõfidentiã, qua

existimor audere in quosdam: qui arbitrantur nos tanquam secundũ carnem ambulemus. In carne enim ambulantes, non secundum carnem militamus. Nam arma militiæ nostræ nõ carnalia sunt: sed potẽtia Deo ad destructionem munitionũ, cõsilia destruentes, & omnem altitudinem extollentẽ se aduersus sciẽtiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, & in prõptu habẽtes vlcisci omnem inobedientiã, cùm impleta fuerit vestra obedientia. Quæ secundum faciem sunt, videte. Si quis cõfidit sibi, Christi se esse: hoc cogitet iterũ apud se, quòd sicut ipse Christi est, ita & nos. Nam & si amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quã dedit nobis Dominus in ædificationem & non in destructionẽ vestram: non erubescam. Vt autẽ non existimer tanquam terrere vos per epistolas (Quoniam quidem epistolæ, inquiunt, graues sunt & fortes, præsentia autẽ corporis infirma, & sermo contemptibilis) hoc cogitet qui eiusmodi est, q̃a quales sumus verbo per epistolas absentes, tales & præsentes in facto. Nõ enim audemus inserere aut cõparare nos quibusdam, qui seipsos commendant: sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes, & comparantes nosmetipsos nobis. Nos autẽ non in immensum gloriabimur: sed secundum mensurã regulæ qua mensus est nobis Deus mẽsuram pertingendi vsq; ad vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos, superextendimus nos. Vsque ad vos enim peruenimus in Euangelio Christi, non in immensum gloriantes in alienis laboribus: spem autem habentes crescentis fidei vestræ, in vobis magnificari secundum regulam nostram in abundantia, etiam in illa quæ vltra vos sunt euangelizare, nõ in aliena regula, in ijs quæ preparata sunt gloriari. Qui autem gloriatur, in Domino glorietur. Nõ enim qui seipsum commendat, ille probatus est, sed quem deus commendat.

Feria.iiij. Ex Exodo. Lectio prima.

cap. 22. B SI quis commendauerit proximo suo asinum, bouem, ouem, & omne iumentum ad custodiam, & mortuum fuerit, aut debilitatum. vel captum ab hostibus, nullusq; hoc viderit: iusiurãdum erit in medio quòd non extenderit manum ad rem proximi sui: suscipietq; Dominus iuramentum, & ille reddere nõ cogetur. Quod si furto ablatum fuerit, restituet damnum Domino. Si comestum à bestia, deferat ad eum quod occisum est, & nõ restituet. Qui à proximo suo quicquid horum mutuo postulauerit, & debilitatũ aut mortuum fuerit, Domino non præsente: reddere compelletur. Quòd si impræsentiarum dominus fuerit, non restituet, maximè si conductum venerat pro mercede operis sui. Si seduxerit quis virginem necdum desponsatam, dormieritq; cum ea: dotabit eam, & habebit eam vxorem. Si pater virginis dare noluerit, reddet pecuniã iuxta modum dotis, quam virgines accipere consueuerunt. Maleficas non patieris viuere. Qui coierit cum iumento, morte moriatur. Qui immolat dijs, occidetur, præterquàm domino soli. Aduenam non contristabis, neq; affliges eum: aduenæ enim & ipsi fuistis in terra Aegypti. Viduæ & pupillo non nocebitis. Si læseritis eos, vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem eorum: & indignabitur furor meus, percutiamq; vos gladio, & erunt vxores vestræ viduæ, & filij vestri pupilli. Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecum, non vrgebis eum quasi exactor, nec vsuris opprimes. Si pignus à proximo tuo acceperis vestimentum, ante Solis occasum reddes ei Ipsum em̃ est solũ quo operitur, indumentum carnis eius, nec habet aliud in quo dormiat: si clamauerit ad me, exaudiam eũ, quia misericors sum. Dijs non detrahes, & principi populi tui non maledices. Decimas tuas & primitias tuas non tardabis reddere: primogenitum filiorum tuorũ dabis mihi. De bobus quoq;, & ouibus similiter facies: septem diebus sit cum matre sua, die octaua reddes illum mihi, Viri sancti eritis mihi: carnem quæ à bestijs fuerit prægustata, non comedetis, sed proijcietis canibus.

Ex Epistola.ij. Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda.

cap. 11. VTtinam sustineretis modicum quid in sipientiæ meæ:sed & supportate me.
A Aemulor em̄ vos Dei æmulatione. Despōdi enim vos vni viro virginē castam exhibere Christo. Timeo autē ne sicut serpens Euā seduxit astutia sua:ita corrumpantur sensus vestri,& excidant à simplicitate,quæ est in Christo. Nā si is qui venit,alium Christum prædicat quē nō prædicauimus,aut aliū spiritum accipitis quem non accepistis,aut aliud euāgeliū quod nō recepistis:rectè pateremini. Existimo enim nihil me minus fecisse à magnis apostolis. Nā etsi imperitus sermone,sed nō scientia,in oībus autē manifestus sum vobis. Aut nunquid peccatum feci,meipsum humilians,vt vos exaltemini:qm̄ gratis Euangelium Dei euāgelizaui vobis? alias ecclesias expoliaui,accipiens stipendia ad ministeriū vestrum? Et cùm essem apud vos,& egerem: nulli onerosus fui.nam quod mihi deerat,suppleuerunt fratres qui venerunt à Macedonia: & in oībus sine onere me vobis seruaui, & seruabo. Est veritas Christi in me,quoniā hæc gloriatio nō infringetur in me in regionibus Achaiæ. Quare? quia nō diligo vos? Deus scit. Quod autem facio: & faciam,vt amputē occasionem eorum qui volunt occasionē:vt in quo gloriātur,inueniant̄ sicut & nos. Nā eiusmodi pseudoapostoli sunt operarij subdoli,transfigurātes se in apostolos Christi. Et nō mirū,ipse em̄ Satanas transfigurat se in angelum lucis.non est ergo magnum,si ministri eius trāsfigurētur velut ministri iustitiæ.quorū finis erit secundum opera ipsorum. Iterum dico,ne quis me putet insipientē esse. alioquin velut insipientem accipite me: vt & ego modicum quid glorier. Quod loquor,non loquor secūdum Deum,sed quasi in insipientia, in hac substantia gloriæ. Quoniam multi gloriantur secundum carnem:& ego gloriabor.

Feria.v. Ex Exodo. Lectio prima.

cap. 23. A NOn suscipies vocē mendacij:nec iunges manū tuam vt pro impio dicas falsum testimonium. Non sequeris turbam ad faciendum malum:nec in iudicio,plurimorum acquiesces sententiæ,vt à vero deuies. Pauperis quoq; non misereberis in iudicio. Si occurreris boui inimici tui, aut asino erranti,reduc ad eum. Si videris asinū odientis te,iacere sub onere,nō pertransibis,sed subleuabis cum eo. Non declinabis in iudicium pauperis. Mendaciū fugies. Insontem & iustum nō occides,quia auersor impium. Nec accipies munera,quæ etiam excæcant prudētes,& subuertūt verba iustorum. Peregrino molestus non eris:scitis em̄ aduenarum animas:qa & ipsi peregrini fuistis in terra Aegypti. Sex annis seminabis terrā tuā,& congregabis fruges eius. Anno autē septimo dimittes eam,& requiescere facies, vt comedant pauperes populi tui:& quicqd reliquū fuerit,edant bestiæ agri. ita facies in vinea, & in olíueto tuo. Sex diebus operaberis: septimo die cessabis,vt requiescat bos & asinus tuus, & refrigeretur filius ancillæ tuæ, & aduena. Omnia que dixi vobis, custodite. Et per nomē externorū Deorum nō iurabitis,neq; audietur ex ore vestro. Tribus vicibus per singulos annos,mihi festa celebrabitis. Solēnitatē azymorū custodies. Septem diebus comedes azyma, sicut præcepi tibi tēpore mensis nouorū,quādo egressus es de Aegypto:nō apparebis in cōspectu meo vacuus. Et solennitatē mensis primitiuorū opis tui,quæcunq; seminaueris in agro:solēnitatē quoq; in exitu anni,quando congregaueris oēs fruges tuas de agro. Ter in anno apparebit omne masculinū tuum coram Dn̄o Deo. Nō immolabis super fermēto sanguinē victimæ meæ,nec remanebit adeps solennitatis meæ,vsq; mane. Primitias frugū terræ tuæ deferes in domum Domini Dei tui: nec coques hœdum in lacte matris suæ.

Ex epist.ij. Pauli ad Corinth. Lectio.ij.

LIbēter enim suffertis insipientes:cū sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos in seruitutem redigit,si quis deuorat,si quis accipit,si quis extollitur, si quis in faciem vos cædit. Secundum ignobilitatem dico, quasi nos infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis audet(in insipientia dico)audeo & ego. Hebræi sunt: & ego. Israëlitæ sunt: & ego. Semen Abrahæ sunt; & ego. Mini- cap. 11. E

stri Christi sunt, (vt minus sapiens dico) plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Iudæis quinquies quadragenas vna minus, accepi. Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragiũ feci, nocte & die in ꝓfundo maris fui, in itineribus sæpe, periculis fluminũ, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gẽtibus, periculis in ciuitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus, in labore & ærũna, in vigilijs multis, in fame & siti, in ieiunijs multis, in frigore & nuditate. præter illa quæ extrinsecus sunt instantia mea quotidiana, solicitudo omnium ecclesiarũ. Quis infirmatur: & ego nõ infirmor? Quis scandalizatur: & ego nõ vror? Si gloriari oportet: quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor. Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui est benedictus in secula, scit quòd non mentior. Damasci, prępositus gentis Aretæ regis, custodiebat ciuitatem Damascenorum vt me cõprehenderet: & per fenestrã in sporta demissus sum per murum, & sic effugi manus eius.

Feria sexta Ex Exodo.

Lectio prima.

cap. 23. C Ecce ego mittam angelum meum, qui præcedat te, & custodiat in via, & introducat in locũ quẽ pręparaui. Obserua eum, & audi vocem eius, non contemnendum putes: quia non dimittet cùm peccaueritis, & est nomen meum in illo. Quòd si audieris vocem eius, & feceris omnia quæ loquor, inimicus ero inimicis tuis, & affligam affligentes te, Præcedetq́ te angelus meus, & introducet te ad Amorrhæũ, & Hethæũ, & Pherezęum, Chananæumq́, & Heuæum, & Iebusæum, quos ego cõteram. Non adorabis Deos eorum, nec coles eos: non facies opera eorum, sed destrues eos: & cõfringes statuas eorum. Seruietisq́ Domino Deo vestro, vt benedicam panibus tuis, & aquis, & auferam infirmitatem de medio tui. Non erit infœcunda, nec sterilis in terra tua: numerum dierum tuorum implebo. Terrorem meum mittam in præcursum tuum, & occidam omnem populum, ad quem ingredieris: cunctorúmque inimicorum tuorum coram te terga vertam, emittens crabrones prius, qui fugabnnt Heuæum, & Chananæum, & Hethæum, antequam introẽas. Non eijciam eos à facie tua anno vno: ne terra in solitudinem redigatur, & crescant contra te bestiæ. Paulatim expellam eos de conspectu tuo, donec augearis, & possideas terram. Ponam autem terminos tuos à mari rubro vsque ad mare Palæsthinorum, & à deserto vsque ad fluuium: tradam in manibus vestris habitatores terræ, & eijciam eos de conspectu vestro. Non inibis cum eis fœdus, nec cum dijs eorum. Non habitent in terra tua, ne fortè peccare te faciant in me, si seruieris dijs eorũ: quod tibi certè erit in scandalum.

Ex Epistola .ij. Pauli ad Corinthios.

Lectio secunda.

Si gloriari oportet (non expedit quidem) veniam autem ad visiones, & reuelationes Domini. cap. 12. A Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim (siue in corpore, siue extra corpus, nescio: Deus scit) raptum huiusmodi vsq; ad tertium cælum. Et scio huiusmodi hominẽ (siue in corpore, siue extra corpus, nescio: Deus scit) quoniã raptus est in paradisum: & audiuit arcana verba, quæ non licet homini loqui. pro huiusmodi gloriabor, pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis. Nam & si voluero gloriari, non ero insipiens: veritatem enim dicam. Parco autem: ne quis me existimet supra id quod videt in me, aut aliquid audit ex me. Et ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ angelus satanæ, vt me colaphizet. Propter quod ter Dominum rogaui, vt discederet à me, & dixi mihi, Sufficit tibi gratia mea. nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis: vt inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo. Cùm enĩ infirmor, tunc potẽs sum,

Factus sum insipiens: vos me coëgistis. Ego enim à vobis debui commendari. nihil enim minus feci ab ijs qui sunt supra modum apostoli: tametsi nihil sum. Signa tamē apostoli facta sunt super vos in omni patientia, in signis & pdigijs & virtutibus. Quid est em̄ quod minus habuistis præ cæteris ecclesijs: nisi quòd ego ipse nō grauaui vos? Donate mihi hanc iniuriam. Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos: & non ero grauis vobis. Non enim quæro quæ vestra sunt: sed vos. Nec enim debent filij parētibus thesaurizare: sed parentes filijs. Ego autē libentissimè impēdam & superimpendar ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens minus diligar. Sed esto, ego vos non grauaui: sed cùm essem astutus, dolo vos cepi. Nunquid per aliquem eorum quos misi ad vos, circūueni vos? Rogaui Titum: & misi cū illo fratrem. Nūquid Titus vos circumuenit? nónne eodē spiritu ambulauimus? nónne ijsdem vestigijs? Olim putatis quòd excusemus nos apud vos? Corā Deo, in Christo loquimur: omnia em̄ charissimi pper ædificationē vestram. Timeo em̄ ne fortè cùm venero, non quales volo, inueniam vos: & ego inueniar à vobis, qualē non vultis. ne fortè cōtentiones, æmulationes, animositates, dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes, seditiōes sint inter vos. ne iterū cùm venero humiliet me Deus apud vos: & lugeam multos ex ijs qui antè peccauerunt, & non egerunt pœnitentiam super immunditia & fornicatione, & impudicitia quam gesserunt.

Sabbato, Ex Exodo. Lectio prima.

cap. 24. A Moysi quoq; dixit, Ascende ad Dominum tu & Aaron, Nadab, & Abiu, & septuaginta senes ex Israël, & adorabitis pcul. Solusq; Moyses ascendet ad Dominum, & illi non appropinquabunt: nec populus ascendet cū eo. Venit ergo Moyses, & narrauit plebi omnia verba Domini, atq; iudicia: respondítq; cunctus populus vna voce, Omnia verba Domini, quæ loquutus est, faciemus. Scripsit autem Moyses vniuersos sermones Domini: & mane consurgens ædificauit altare ad radices montis, & duodecim titulos per duodecim tribus Israël. Misitq; iuuenes de filijs Israël, & obtulerūt holocausta, immolaueruntq; victimas pacificas Domino, vitulos. Tulit itaque Moyses dimidiam partem sanguinis, & misit in crateras: partem autem residuam fudit super altare. Assumensq; volumen fœderis, legit audiente populo, qui dixerunt, Omnia quæ loquutus est Dominus, faciemus, & erimus obedientes. Ille verò sumptum sanguinem respersit in populum, & ait, Hic est sanguis fœderis, quod pepigit Dominus vobiscum super cūctis sermonibus his. Ascenderuntq; Moyses & Aaron, Nadab, & Abiu, & septuaginta de senioribus Israël: & viderunt deum Israël: & sub pedibus eius quasi opus lapidis sapphirini, & quasi cælum cùm serenum est. Nec super eos qui procul recesserant de filijs Israël, misit manum suam. Videruntq; Deum, & comederunt, ac biberūt. Dixit autem Dominus ad Moysen, Ascende ad me in montem, & esto ibi: daboq; tibi tabulas lapideas, & legem, ac mandata quæ scripsi, vt doceas eos. Surrexerunt Moyses, & Iosue minister eius: ascendensq; Moyses in montem Dei, senioribus ait, Expectate hic, donec reuertamur ad vos. habetis Aaron, & Hur vobiscum: si quid natū fuerit quæstionis, referetis ad eos. Cumq; ascēdisset Moyses, operuit nubes montē, & habitauit gloria Domini super Sinai, tegens illum nube sex diebus: septimo autē die vocauit eum de medio caliginis. Erat autem species gloriæ Domini, quasi ignis ardens super verticem montis in conspectu filiorum Israël. Ingressusq; Moyses medium nebulæ, ascendit in montem: & fuit ibi quadraginta diebus, & quadraginta noctibus.

Ex Epistola.ij. Pauli ad Corinthios.

Lectio secunda.

Ecce tertio hoc venio ad vos. In ore duorum, vel trium testium stabit omne verbum. Prædixi enim & prædico, vt præsens vobis, & nunc absens ijs q antè peccauerūt, & cæteris omnibus, quoniam si venero iterum, non parcam. An experimentum quæritis eius qui in me loquitur Christus: qui in cap. 13. A

vobis

vobis non infirmatur, sed potens est in vobis? Nam etsi crucifixus est ex infirmitate: sed viuit ex virtute Dei. Nam & nos infirmi sumus in illo: sed viuemus cum eo ex virtute Dei in vobis. Vosmetipsos tentate si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmetipsos quia Christus Iesus in vobis est? nisi forte reprobi estis. Spero autē quòd cognoscetis quia nos non sumus reprobi. Oramus autem Deum, vt nihil mali faciatis: non vt nos probati appareamus, sed vt vos quod bonū est faciatis: nos autē vt reprobi simus. Non enim possumus aliquid aduersus veritatē: sed pro veritate. Gaudemus enim quoniam nos infirmi sumus: vos autem potentes estis. Hoc & oramus, vestram cōsummationem. Ideo hæc absens scribo: vt non præsens durius agam, secundum potestatē quam Dominus dedit mihi in ædificationē, & non in destructionē. De cætero fratres, gaudete: perfecti estote, exhortamini, idipsum sapite, pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum. Salutate inuicem in osculo sancto. Salutant vos omnes sancti. Gratia Domini nostri Iesu Christi, & charitas Dei, & cōmunicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

Dominica nona post Pentecosten. Liber primus Samuelis, Quem nos primum Regum dicimus. Lectio prima.

cap. 1. A FVit vir vnus de Ramathaim Sophim, de mōte Ephraim, & nomen eius Elcana, filius Ieroham, Filij Eliu, filij Thohu, filij Suph. Ephrathæus: & habuit duas vxores, nomen vni Anna, & nomē secūdæ Phennēna: Fueruntque Phenennæ filij: Annæ autem nō erant liberi. Et ascēdebat vir ille de ciuitate sua statutis diebus, vt adoraret, & sacrificaret Domino exercituū in Silo. Erant autem ibi duo filij Heli, Ophni, & Phinees, sacerdotes Domini. Venit ergo dies, & immolauit Elcana, deditque Phenennæ vxori suæ, & cunctis filijs eius, & filiabus partes: Annæ autem dedit partē vnam tristis, quia Annam diligebat, Dominus autem concluserat vuluam eius. Affligebat quoque eā æmula eius, & vehementer angebat, in tantum vt exprobraret quòd Dn̄s conclusisset vuluam eius: sicque faciebat per singulos annos, cùm redeunte tempore ascenderent ad templum Domini: & sic prouocabat eam. Porrò illa flebat, & non capiebat cibum. Dixit ergo ei Elcana vir suus, Anna, cur fles? & quare non comedis? & quam ob rem affligitur cor tuū? nunquid nō ego melior tibi sum, quàm decem filij? Surrexit autem Anna postquàm comederat, & biberat in Silo. Et Heli sacerdote sedente super sellam ante postes templi Domini, cùm esset Anna amaro animo, orauit ad Dominū flens largiter, & votum vouit, dicens, Domine exercituum, si respiciens videris afflictionem famulæ tuæ, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ, dederisque seruæ tuæ sexum virilem: dabo eum Domino omnibus diebus vitæ eius, & nouacula non ascendet super caput eius.

Sanctum Iesu Christi Euangelium secundum Matthæum. Lectio. ij.

LIber generationis Iesu Christi filij Dauid, filij Abrahā. Abrahā genuit Isaac. cap. 1. A Isaac autem genuit Iacob. Iacob autē genuit Iudam & fratres eius. Iudas autem genuit Phares & Zaram de Thamar. Phares autē genuit Esron. Esron aūt genuit Aram. Arā autem genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon. Salmō autem genuit Booz de Raab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse autē genuit Dauid regem. Dauid autē rex genuit Salomonem ex ea quæ fuit Vriæ. Salomon autem genuit Roboā. Roboam autē genuit Abiam. Abia autē genuit Asa. Asa autē genuit Iosaphat. Iosaphat autem genuit Ioram. Ioram autem genuit Hoziam. Hozias autem genuit Ioatham. Ioatham autē genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezeciam. Ezecias autem genuit Manassem. Manasses autem genuit Amon. Amon autē genuit Iosiam. Iosias aūt genuit Iechoniā & fratres eius in trāsmigratione Babylonis. Et post transmigrationem Babylonis, Iechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel. Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud aūt genuit

Eliacim. Eliacim autē genuit Azor. Azor autem genuit Saddoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autē genuit Eliud. Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autē genuit Iacob. Iacob autem genuit Ioseph virum Mariæ, de qua natus est Iesus, q̄ vocatur Christus. Omnes itaq; generationes ab Abraham vsq; ad Dauid, generationes quatuordecim. & à Dauid vsq; ad transmigrationē Babylonis, generationes quatuordecim. & à transmigratione Babylonis, vsq; ad Christum, generationes quatuordecim. Christi autem generatio sic erat, Cùm esset despōsata mater eius Maria Ioseph, antequàm conuenirent, inuēta est in vtero habens de Spiritu sancto. Ioseph autē vir eius cùm esset iustus & nollet eam traducere, voluit occultè dimittere eam. Hæc autē eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens, Ioseph fili Dauid, noli timere accipere Mariā coniugem tuā. quod enī in ea natum est, de Spiritu sancto est. pariet autem filium: & vocabis nomē eius Iesum. ipse enim saluum faciet populū suū à peccatis eorū. (Hoc autem totū factum est, vt adimpleretur quod dictum est à domino per prophetā dicentem, Ecce virgo in vtero habebit, & pariet filium: & vocabūt nomen eius, Emmanuel, quod est interpretatum nobiscum Deus.) Exurgens autem Ioseph à somno, fecit sicut præcepit ei Angelus Domini, & accepit coniugem suam. Et non cognoscebat eam donec peperit filiū suum primogenitum: & vocauit nomen eius Iesum.

Secundum Lucam. Lectio.iij.

IN illo tēpore: Cùm appropinquaret Ie-
cap. 19. sus Ierusalem, videns ciuitatem fleuit super illam dicens, Quia si cognouisses & tu & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi: nunc autē abscondita sunt ab oculis tuis. Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

LEctionem sancti euangelij fratres charissimi breui (si possum) volo sermone percurrere: vt illis in ea prolixior detur intētio, qui sciunt ex paucis multa cogitare. Quòd flante Domino illa Ierosolymorum subuersio describatur, quæ à Vespasiano & Tito Romanis principibus facta est, nullus qui historiam euersionis eiusdem legit, ignorat. Romani etenim principes designantur cùm dicitur, Quia venient dies in te, & circundabunt te inimici tui vallo: & circundabunt te, & coangustabūt te vndiq;, & ad terrā prosternēt te, & filios tuos qui in te sunt. Hoc quoq; quod additur. Non relinquēt in te lapidem super lapidem: etiam ipsa eiusdem ciuitatis transmigratio testatur. Quia dum in eo loco nunc constructa est, vbi extra portam Dominus fuerat crucifixus, prior illa Ierusalem (vt dicitur) funditus est euersa: cui etiam ex qua culpa euersiōis suæ pœna fuerit illata subiungitur: eò quòd non cognoueris tempus visitationis tuæ. Creator quippe omnium per incarnationis suæ mysterium, hanc visitare dignatus est: sed ipsa timoris & amoris illius recordata non est. Vnde etiam per prophetam in increpatiōe cordis humani aues cæli ad testimonium deducūtur, dum dicitur, Miluus in cælo cognouit tēpus suū: turtur & hirundo & ciconia custodierunt tēpus aduentus sui: populus autem meus non cognouit iudicium Domini.

Oratio.

PAteant aures misericordiæ tuæ Domine precibus supplicantium: & petentibus desyderata concedas, fac eos, quæ tibi sunt placita, postulare: Per dominum nostrū.

Feria.ij. Ex primo libro Regū. Lect.j.

FActum est autem, cùm illa multiplicaret preces coram Domino, vt Heli obseruaret os eius. Porrò Anna loquebatur in corde suo, tantumq; labia illius mouebātur, & vox penitus non audiebatur. Aestimauit ergo eam Heli temulentam, dixitque ei, Vsquequo ebria eris? digere paulisper vinum quo mades. Respondens Anna, Nequaquā, inquit, Domine mi: nam mulier infœlix nimis ego sum, vinum & omne quod inebriare potest, non bibi, sed effudi animam meam in conspectu Domini. Ne reputes ancillam tuam quasi vnam de filiabus Belial: quia ex multitudine doloris, & mœroris mei loquuta sum vsq; in præsens. Tunc Heli ait ei, Vade in pace, & Deus Israël det tibi petitionem

cap. 1. C

tuam, quam rogasti eum. At illa dixit, Vtinam inueniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abijt mulier in viã suam, & comedit, vultusq; illius non sunt amplius in diuersa mutati. Et surrexerunt mane, & adorauerũt coram domino reuersiq; sunt, & venerunt in domum suam in Ramatha.

Secundum Matthæum. Lect.ij.

cap. 2.A CVm ergo natus esset Iesus in Bethlehem Iudæ in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Ierosolymã dicentes, Vbi est qui natus est rex Iudæorũ? vidimus enim stellam eius in oriẽte, & venimus adorare eum. Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Ierosolyma cum illo. Et congregans omnes principes sacerdotum & Scribas populi, sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei, In Bethelehem Iudę. sic enim scriptũ est per prophetam. Et tu Bethelehẽ terra Iuda, nequaquam minimas es in principibus Iuda: ex te enim exiet dux qui regat populũ meũ Israël. Tunc herodes clam vocatis Magis, diligẽter didicit ab eis tempus stellæ quæ apparuit eis. & mittens illos in Bethlehem, dixit, Ite, & interrogate diligẽter de puero: & cùm inueneritis, renuntiate mihi, vt & ego veniẽs adorem eum. Qui cùm audissent regem, abierunt. & ecce stella quam viderant in oriente, antecedebat eos, vsq; dum veniẽs staret supra vbi erat puer. Videntes aũt stellam, gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum, inuenerunt puerum cum Maria matre eius. Et procidentes adorauerunt eum: & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrhã. Et responso accepto in sommis ne redirent ad Herodem, per aliã viam reuersi sunt in regionem suam. Qui cùm recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicẽs, Surge, accipe puerum & matrem eius, & fuge in Aegyptum: & esto ibi usq; dũ dicam tibi. Futurũ est enim vt Herodes quærat puerum ad perdendum eum. Qui consurgens accepit puerum & matrem eius nocte: & secessit in Aegyptum. Et erat ibi vsque ad obitum Herodis; vt adimpleretur quod dictum est à Domino per prophetam dicentem, Ex Aegypto vocaui filium meũ. Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valde: & mittens occidit omnes pueros qui erãt in Bethelehem & in omnibus finibus eius, à bimatu & infrà, secundum tempus quòd exquisierat à Magis. Tunc adimpletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicẽtem, Vox in Rama audita est, ploratus & vlulatus multus, Rachel plorãs filios suos, & noluit consolari, quia non sunt. Defuncto autem Herode, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in Aegypto, dicens, Surge, & accipe puerum & matrem eius, & vade in terram Israël. defuncti sunt em̃ qui quærebant animam pueri. Qui consurgens, accepit puerum & matrem eius, & venit in terram Israël. Audiens autem quòd Archelaus regnaret in Iudæa pro Herode patre suo, timuit illò ire: & admonitus in somnis, secessit in partes Galilææ. Et veniens habitauit in ciuitate quæ vocatur Nazareth: vt adimpleretur quod dictũ est per prophetas, Quoniam Nazaræus vocabitur.

Feria.iij. Ex primo Regum. Lect.j.

COgnouit autem Elcana Annam vxorem suam: & recordatus est eius Dominus. Et factum est post circulum dierum, concepit Anna, & peperit filium, vocauitq; nomẽ eius Samuel: eò quòd à Domino postulasset eum. Ascendit autem vir eius Elcana, & omnis domus eius, vt immolaret Domino hostiam solennem & votum suum, & Anna non ascendit: dixit em̃ viro suo, Non vadam, donec ablactetur infans: & ducam eum, vt appareat ante conspectum Domini, & maneat ibi iugiter. Et ait ei Elcana vir suus, Fac quod bonum tibi videtur, & mane donec ablactes eum: precorq; vt impleat Dominus verbum suum. Mansit ergo mulier, & lactauit filium suum, donec amoueret eum à lacte. Et adduxit eum secum, postquàm ablactauerat, in vitulis tribus, & vno modio farinæ, & amphora vini, & adduxit eum ad domum Domini in Silo. Puer autem erat adhuc infantulus: & immo- cap. 1.D

lauerunt vitulum, & obtulerunt puerũ Heli, Et ait, Obsecro mi Domine, viuit anima tua Domine: ego sum illa mulier, quæ stetit coram te hic orans Dominũ. Pro puero isto oraui, & dedit mihi mihi dominus petitionẽ meam, quam postulaui eum. Idcirco & ego commodaui eum Domino cunctis diebus, quibus fuerit accõmodatus Dño. Et adorauerunt ibi Dñm. Et orauit Anna, & ait,

Secundum Matthæum. Lect.ij.

cap. 3. A IN diebus autem illis venit Ioannes Baptista prædicans in deserto Iudææ, & dicens, Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum cælorum. Hic est enim de quo dictum est per Isaiam prophetam dicentem, Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, rectas facite semitas eius. Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem eius erat locustæ & mel syluestre. Tunc exibat ad eum Ierosolyma, & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem: & baptizabantur ab eo in Iordane cõfitentes peccata sua. Videns autem multos Pharisæorum & Sadducæorum venientes ad baptismum suum, dixit eis, Progenies viperarum, quis demonstrauit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructum dignũ pœnitentia. Et ne velitis dicere intra vos, Patrẽ habemus Abraham. dico enim vobis quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Iam enim securis ad radicem arborũ posita est. Omnis ergo arbor quæ non facit fructum bonum: excidetur, & in ignem mittetur. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem post me venturus est, fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare, ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Cuius ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam: & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Tunc venit Iesus à Galilæa in Iordanem, ad Ioannem: vt baptizaretur ab eo: Ioannes autem prohibebat eum dicẽs, Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Respondens autem Iesus, dixit ei, Sine modò. sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum. Baptizatus autem Iesus, confestim ascẽdit de aqua. & ecce aperti sunt ei cæli: & vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super ipsum. Et ecce vox de cælis dicẽs, Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui.

Feria quarta Ex primo libro Regum.

Lectio prima. Canticum Annæ.

EXultauit cor meum in Domino, & exaltatum est cornu meum in Domino: Dilatatum est os meum super inimicos meos: quia lætata sum in salutari tuo. Non est sanctus vt est Dominus: neq; enim est alius extra te, & nõ est fortis sicut Deus noster. Nolite multiplicare loqui sublimia, gloriantes: recedant vetera de ore vestro: quia deus sciẽtiarum Dominus est, & ipsi præparantur cogitationes. Arcus fortium superatus est, & infirmi accincti sunt robore. Saturati prius, pro panibus se locauerunt: & famelici, saturati sunt: donec sterilis peperit plurimos: & que multos habebat filios, infirmata est. Dominus mortificat, & viuificat, deducit ad inferos, & reducit. Dominus pauperem facit, & ditat, humiliat & subleuat. Suscitat de puluere egenũ, & de stercore eleuat pauperem: vt sedeat cum principibus, & solium gloriæ teneat. Domini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem. Pedes sanctorum suorum seruabit, & impij in tenebris conticescent: quia in nõ fortitudine roborabitur vir. Dominum formidabũt aduersarij eius, & super ipsos in cælis tonabit: dominus iudicabit fines terræ, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Christi sui. Et abijt Elcana in Ramatha, in domum suam: puer autem erat minister in conspectu Domini ante faciem Heli sacerdotis. cap. 2. A

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

TVnc Iesus ductus est in desertũ à spiritu, vt tẽtaretur à diabolo. Et cùm ieiunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus, posteà esurijt, Et accedens tentator, dixit ei. Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit, Scriptum est, Non in solo pane viuit homo, sed cap. 4. A

in omni verbo quod procedit de ore Dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem, & statuit eũ super pinnaculũ tẽpli, & dicit ei, Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptũ est eñ, Quia angelis suis mandauit de te, & in manibus tollẽt te, ne forte offendas ad lapidem pedẽ tuũ. Ait illi Iesus, Rursum scriptum est, Non tentabis dñm Deum tuũ. Iterũ assumpsit eũ diabolus in montem excelsum valde: & ostendit ei oĩa regna mũdi, & gloriam eorum, & dicit ei, Hæc oĩa tibi dabo, si cadens adoraueris me. Tunc dicit ei Iesus, Vade satana: scriptum est eñ, Dñm Deum tuum adorabis: & illi soli seruies. Tũc reliquit eum Diabolus: & ecce Angeli accesserunt, & ministrabant ei. Cùm autẽ audisset Iesus quòd Ioannes traditus esset, secessit in Galilæam: & relicta ciuitate Nazareth, venit & habitauit in ciuitate Capharnaum maritima, in finibus Zabulon, & Nephthali, vt adimpleretur quod dictum est per Isaiã prophetam, Terra Zabulon, & terra Nepthali, via maris trans Iordanem Galilææ gẽtium: populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam: & sedentibus in regiõe vmbræ mortis, lux orta est eis. Exinde cœpit Iesus prædicare, & dicere, Pœnitentiam agite: appropinquauit eñ regnũ cælorum. Ambulans aũt Iesus iuxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem qui vocatur Petrus, Et Andream fratrẽ eius, mittentes rete in mare, (erant eñ piscatores) & ait illis, Venite post me: & faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuò relictis retibus sequuti sunt eum. Et procedẽs inde, vidit alios duos fratres, Iacobũ Zebedæi & Ioannem fratrem eius in naui cũ Zebedæo patre eorum reficientes retia sua: & vocauit eos. Illi autem statim relictis retibus & patre, sequuti sunt eum. Et circũibat Iesus totã Galileã, docens in synagogis eorum, & prædicans Euãgelium regni, & sanans omnem languorem & omnẽ infirmitatẽ in populo. Et abijt opinio eius in totam Syriam, & obtulerunt ei omnes male habẽtes, varijs laguoribus & tormentis comprehensos, & qui dæmonia habebant, & lunaticos, & paralyticos, & curauit eos: & sequutæ sunt eũ turbæ multæ de Galilæa, & Decapoli, & Ierosolymis, & de Iudæa, & trans Iordanem.

Feria.v. Ex primo libro Regũ. Lect.j.

PORrò filij Heli, filij Belial, nescientes dñm, neq; officium sacerdotũ ad populum: sed quicunq; immolasset victimam, veniebat puer sacerdotis dum coquerẽtur carnes, & habebat fuscinulam tridentẽ in manu sua, & mittebat eam in lebetem, vel in caldariam, aut in ollam, siue in cacabũ: & omne quod leuabat fuscinula, tollebat sacerdos sibi. sic faciebant vniuerso Israëli venientium in Silo. Etiam antequàm adolerent adipem, veniebat puer sacerdotis, & dicebat immolanti, Da mihi carnem, vt coquam sacerdoti: non enim accipiam à te carnẽ coctã, sed crudam. Dicebatq́ue illi immolans, Incendatur primùm iuxta morem hodie adeps, & tolle tibi quantumcũq; desyderat anima tua. Qui respondens aiebat ei, Nequaquam: nunc eñ dabis, alioquin tollam vi. Erat ergo peccatũ puerorum grande nimis coram Dño: quia detrahebant homines à sacrificio Dñi. Samuel autem ministrabat ante faciem Dñi: puer accinctus Ephod lineo. Et tunicã paruam faciebat ei mater sua, quã afferebat statutis diebus, ascendens cũ viro suo, vt immolaret hostiam solennem. Et benedixit Heli Elcanæ, & vxori eius, dixitq; ei, Reddat tibi Dñs semen de muliere hac, pro fœnore quod commodasti Dño. Et abierunt in locũ suum Visitauit ergo Dñs Annam, & concepit & peperit tres filios & duas filias: & magnificatus est puer Samuel apud Dñm. Heli autem erat senex valde, et audiuit omnia quæ faciebant filij sui vniuerso Israëli: et quomodo dormiebant cum mulieribus quæ obseruabant ad ostium tabernaculi, et dixit eis, Quare facitis res huiuscemodi, quas ego audio, res pessimas, ab omni populo? Nolite filij mei: non eñ est bona fama quã ego audio, vt transgredi faciatis populum Domini. Si peccauerit vir in virum, placari ei potest Deus: si autem in Dominum peccauerit vir, quis orabit pro eo? Et non audieruntvocẽ patris sui, quia voluit Dominus

cap. 2. C

occidere eos. Puer autē Samuel proficiebat, atque crescebat, & placebat tam Deo quàm hominibus.

Secundum Matthæum. Lectio .ij.

cap. 5. A VIdens aūt Iesus turbas, ascēdit in mō-tem: & cùm sedisset, accesserunt ad eū discipuli eius, & aperiens os suum docebat eos, dicens, Beati pauperes spiritu: quoniā ipsorū est regnum cælorum. Beati mites: quoniā ipsi possidebūt terram. Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui esuriūt, & sitiunt iustitiam: qm̄ ipsi saturabūtur. Beati misericordes: qm̄ ipsi misericordiam consequentur. Beati mūdo corde: qm̄ ipsi Deum videbunt. Beati pacifici: qm̄ filij Dei vocabuntur. Beati qui persequutionem patiuntur propter iustitiā: quoniā ipsorū est regnum cælorum. Beati estis cùm maledixerint vobis homines, & persequuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes, propter me. gaudete & exultate: quoniam merces vestra copiosa est in cælis. sic enim persequuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. Vos estis sal terræ. Quòd si sal euanuerit, in quo salietur? ad nihilū valet vltrà, nisi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita, neq; accendunt lucernam, & ponūt eam sub modio, sed super cādelabrū, vt luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus: vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cælis est. Nolite putare qm̄ veni soluere legem, aut prophetas. non veni soluere: sed adimplere. Amen quippe dico vobis, donec transeat cælum & terra, iota vnum aut vnus apex nō præteribit à lege donec omnia fiāt. Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines: minimus vocabitur in regno cælorum. qui autem fecerit & docuerit: hic magnus vocabitur in regno cælorum. Dico autem vobis quia nisi abundauerit iustitia vestra plus quàm Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum. Audistis quia dictum est antiquis, non occides. qui autem ociderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. qui autem dixerit fratri suo, rhaca: reus erit consilio. qui autem dixerit, fatue, reus erit gehennæ ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade, prius reconciliare fratri tuo: & tunc veniens offer munus tuum.

Feria .vj. Ex primo Regum. Lectio .j.

VEnit autem vir Dei ad Heli, & ait ad eum, Hæc dicit Dominus, Nunquid non apertè reuelatus sum domui patris tui, cum esset in Aegypto, in domo Pharaonis? & elegi eum ex omnibus tribubus Israël mihi in sacerdotem, vt ascenderet ad altare meum, & adoleret mihi incensum, & portaret Ephod coram me: & dedi domui patris tui omnia de sacrificijs filiorum Israël. Quare calce abiecistis victimam meam, & munera mea quæ præcepi vt offerrentur in templo: & magis honorasti filios tuos quàm me, vt comederetis primitias omnis sacrificij Israël populi mei mei? Propterea ait Dominus Deus Israël, Loquens loquutus sum, vt domus tua, & domus patris tui ministraret in conspectu meo, vsq; in sempiternum. Nunc autem, dicit Dominus, Absit hoc à me: sed quicunque honorificauerit me, glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. Ecce dies veniunt, & præcidā brachium tuum, & brachiū domus patris tui, vt nō sit senex in domo tua. Et videbis æmulū tuum in templo, in vniuersis prosperis Israël: & non erit senex in domo tua omnibus diebus. Veruntamen non auferam penitus virum ex te ab altari meo: sed vt deficiant oculi tui, & tabescat anima tua, & pars magna domus tuę morietur cùm ad virilem ætatem venerit. Hoc autem erit tibi signum, quod venturū est duobus filijs tuis Ophni & Phinees, In die vno morientur ambo. Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem, qui iuxta cor meum, & animam meam faciet: & ædificabo ei domum fidelem, et ambulabit coram Christo meo cūctis diebus. Futurum est au- cap. 2. F

tem,vt quicunq; remanserit in domo tua, veniat vt oretur pro eo, & offerat nũmum argẽteum, & tortam panis,dicatq;,Dimitte me obsecro ad vnam partẽ sacerdotalem,vt comedam buccellam panis.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 5. D

ESto consentiens aduersario tuo citò dũ es in via cum eo:ne fortè tradat te aduersarius iudici,& iudex tradat te ministro, & in carcerem mittaris. Amen dico tibi,non exies inde donec reddas nouissimum quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis, Non mœchaberis. Ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eã,iam mœchatus est eã in corde suo. Quòd si oculus tuus dexter scandalizat te,erue eũ,& ꝓijce abs te:expedit enim tibi,vt pereat vnum mẽbrorũ tuorũ:quàm totum corpus tuũ mittatur in gehẽnam. Et si dextera manus tua scãdalizat te,abscinde eam,& proijce abs te: expedit enim tibi,vt pereat vnũ membrorũ tuorum,quàm totũ corpus tuum eat in gehẽnã. Dictũ est aũt, Quicunq; dimiserit vxorem suam,det ei libellum repudij. Ego autem dico vobis,quia omnis qui dimiserit vxorem suam,excepta fornicationis causa,facit eam mœchari: & qui dimissam duxerit,adulterat. Iterum audistis quia dictum est antiquis, Non periurabis:reddes autem Domino iuramẽta tua: Ego autem dico vobis non iurare omino, neq; per cælum:quia thronus Dei est,neq; per terram,quia scabellum est pedum eius: neq; per Ierosolymam,quia ciuitas est magni regis:neq; per caput tuũ iuraueris,quia non potes vnum capillum album facere aut nigrum. Sit autem sermo vester est est,non non:quod autem his abundantius est,à malo est. Audistis quia dictum est,Oculum pro oculo,& dentem pro dẽte. Ego aũt dico vobis non resistere malo:sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram,& ei qui vult tecum in iudicio contendere,& tunicam tuam tollere,dimit te ei & pallium:& quicunq; te angariauerit mille passus,vade cùm illo & alia duo. Qui autem petit à te,da ei;& volenti mutuare à te,ne auertaris. Audistis quia dictum est, Diliges proximmm tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis,diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos,& orate pro persequẽtibus & calumniantibus vos:vt sitis filij patris vestri qui in cælis est,qui solẽ suum oriri facit super bonos & malos,& pluit super iustos & iniustos. Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habetis? nónne & publicani hoc faciunt? Et si salutaueritis fratres vestros tantum,quid amplius facitis? nónne & Ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti,sicut & pater vester cælestis perfectus est.

Sabbato ex Libro primo Regum. Lectio prima.

PVer autem Samuel ministrabat Domino coram Heli:& sermo Domini erat pretiosus in diebus illis,nec erat visio manifesta. Factum est ergo in die quadam, Heli iacebat in loco suo, & oculi eius caligauerant,nec poterat videre lucernam Dei, antequam extingueretur. Samuel autẽ dormiebat in tẽplo Domini,vbi erat arca Dei. Et vocauit Dominus Samuelẽ. Qui respondens ait, Ecce ego. Et cucurrit ad Heli,& dixit,Ecce ego: vocasti enim me. Qui dixit,Non vocaui:reuertere,& dormi. Et abijt,& dormiuit. Et adiecit dominus rursum vocare Samuelẽ. Cõsurgensq; Samuel abijt ad Heli,& dixit,Ecce ego:quia vocasti me. Qui respondit,Non vocaui te fili mi:reuertere & dormi. Porrò Samuel necdum sciebat Dominum, nec reuelatus fuerat ei sermo Domini. Et adiecit Dominus,& vocauit adhuc Samuelem tertiò. Qui consurgens abijt ad Heli,& ait,Ecce ego. quia vocasti me. Intellexit ergo Heli quia Dominus vocaret puerum: & ait ad Samuelem, Vade, & dormi: & si deinceps vocauerit te, dices, Loquere Domine, quia audit seruus tuus. Abijt ergo Samuel, & dormiuit in loco suo. Et venit Dominus,& stetit:& vocauit sicut vocauerat secundò, Samuel,Samuel. Et ait Samuel,Loquere,quia audit seruus tuus. Et dixit Dominus ad

cap. 3. A

Samuelem, Ecce ego facio verbum in Israël, quod quicunque audierit, tinnient ambæ aures eius. In die illa suscitabo aduersum Heli, oĩa quæ loquutus sum super domum eius: incipiã & complebo. Prædixi eñ ei quòd iudicaturus essem domũ eius in æternum, propter iniquitatẽ: eò quòd nouerat indignè agere filios suos, & non corripuerit eos. Idcirco iuraui domui Heli, quòd non expietur iniquitas domus eius victimis & muneribus vsque in æternum.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

cap. 6. A Attendite ne iustitiam vestram faciatis corã hominibus, vt videamini ab eis, alioquin mercedẽ non habebitis apud patrẽ vestrũ, qui in cælis est. Cùm ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis & in vicis, vt honorificentur ab hominibus: amẽ dico vobis, receperunt mercedẽ suã. Te aũt faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: vt sit eleemosyna tua in abscondito, & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. Et cùm oratis, nõ eritis sicut hypocritæ, qui amant in synagogis & in angulis plateарũ stantes orare, vt videantur ab omnibus: amen dico vobis, receperunt mercedem suã. Tu aũt cùm oraueris, intra in cubiculum tuũ, & clauso ostio ora patrẽ tuum in abscondito: & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. Orantes aũt nolite multũ loqui, sicut ethnici faciunt, putant eñ qđ in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis: scit enim pater vester quid opus sit vobis, antequàm petatis eum. Sic ergo vos orabitis, Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum, Adueniat regnum tuum, Fiat voluntas tua, sicut in cęlo & in terra. Panem nostrũ supersubstantialem da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem, Sed libera nos à malo. Amen. Si enim dimiseritis hominibus pctã eorum: dimittet & vobis pater vester cęlestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Cùm autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritę tristes, exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suã. Tu aũt cùm ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua: ne videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo qui est in abscõso: & pater tuus qui videt in absconso, reddet tibi. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, vbi ęrugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate aũt vobis thesauros in cælo: vbi neque ærugo, neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiũt nec furãtur. Vbi eñ est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit. Si aũt oculus tuus fuerit nequã: totũ corpus tuũ tenebrosum erit. Si ergo lumen quod in te est, tenebræ sunt: ipse tenebræ quantæ erunt?

Dominica decima post Pentecosten. Ex primo Regum. Lectio prima.

Dormiuit aũt Samuel vsque mane, aperuitque ostia domus Dñi. Et Samuel timebat indicare visionẽ Heli. Vocauit ergo Heli Samuelem, & dixit, Samuel fili mi? Qui respondens, ait, Præstò sum. Et interrogauit eum, Quis est sermo qui dictus est ad te? oro te ne celaueris me: hæc faciat tibi Deus, & hæc addat, si absconderis à me sermonem ex omnibus verbis quæ dicta sunt tibi. Indicauit itaque ei Samuel vniuersos sermones, & nõ abscõdit ab eo. Et ille respondit, Dñs est: quod bonum est in oculis suis, faciat. Creuit aũt Samuel, & Dñs erat cum eo, & nõ cecidit ex omnibus verbis eius in terram. Et cognouit vniuersus Israël à Dan, vsque Bersabee, quòd fidelis Samuel propheta esset Dñi. Et addidit Dñs vt appareret in Silo: qm̃ reuelatus fuerat dñs Samueli in Silo, iuxta verbum Dñi. Et euenit sermo Samuelis vniuerso Israëli. Et factum est in diebus illis conuenerunt Philisthijm in pugnam. Egressus est namque Israël obuiam Philisthijm in prælium, & castrametatus est iuxta lapidem adiutorij. Porrò Philisthijm venerunt in Aphec, & instruxerunt aciem

Marginal notes: cap. 3. C (beside "Dormiuit"); cap. 4. A (beside "in diebus illis conuenerunt").

contra Israël. Initio autem certamine, terga vertit Israël Philisthæis: & cæsa sunt in illo certamine passim per agros, quasi quatuor millia virorũ. Et reuersus est populus ad castra: dixeruntq; maiores natu de Israël, Quare pcussit nos Dñs hodie coram Philisthijm? Afferamus ad nos de Silo arcam fœderis dñi, & veniet in medium nostri, vt saluet nos de manu inimicorũ nostrorũ. Misit ergo populus in Silo, & tulerunt inde arcam fœderis Dñi exercituum sedentis super Cherubim: erantq; duo filij Heli cum arca fœderis Domini, Ophni & Phinees.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 6. D NEmo potest duobus dominis seruire. aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget: aut vnũ sustinebit, & alterũ contemnet. Non potestis Deo seruire, & mammonæ. Ideo dico vobis, ne soliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, neq; corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quàm esca: & corpus plus quã vestimentum? Respicite volatilia cæli qm̃ non serũt neq; metunt, neq; congregant in horrea: & pater vester cælestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis aũt vestrum cogitans, potest adijcere ad staturã suam cubitum vnum? Et de vestimento quid soliciti estis? considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant neq; nent. Dico aũt vobis, qm̃ nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut vnũ ex istis. Si enim fœnum agri quod hodie est, & cras in clibanũ mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos, modicæ fidei? Nolite ergo soliciti esse, dicẽtes, Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? hæc enim oĩa gentes inquirunt. Scit enim pater vester quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primùm regnum Dei & iustitiam eius: & hæc oĩa adijcientur vobis. Nolite ergo soliciti esse in crastinũ, crastinus eñ dies solicitus erit sibijpsi: sufficit diei malitia sua.

cap. 7 A Nolite iudicare, & non iudicabimini: nolite condemnare, & nõ condemnabimini. in quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid aũt vides festucam in oculo fratris tui, & trabẽ in oculo tuo non vides? Aut quõ dicis fratri tuo, Frater, sine eijciã festucam de oculo tuo: & ecce trabs est in oculo tuo? Hypochrita, eijce primum trabẽ de oculo tuo, & tũc videbis eijcere festucã de oculo fratris tui. Nolite dare sanctum canibus: neq; mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte cõculcent eas pedibus suis, & conuersi dirumpant vos.

Secundum Lucam. Lectio.iij.

IN illo tẽpore: Dixit Iesus ad quosdã qui in se confidebant tãquam iusti, & asperna- cap. 18.
bantur cæteros, parabolam istam, Duo homines ascenderunt in templum vt orarẽt: vnus Pharisæus, & alter Publicanus. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

DIceret saltẽ Pharisæus, non sum sicut cæteri homines. Quid est, cæteri homines, nisi oẽs præter ipsum? Ego (inquit) iustus sum, cæteri peccatores. Non sum sicut cæteri homines, iniusti, auari, raptores, adulteri. Et ecce tibi ex vicino publicano maior est tumoris occasio. Sicut (inquit) publicanus iste. Ego (inquit) solus sum. Iste de cæteris est. Non sum (inquit) talis qualis iste per iustitias meas quibus iniquus non sum. Ieiuno bis in sabbato: decimas do omnium quæ possideo. Quid rogauerit Deum, quære in verbis eius: & nihil inuenies. Ascendit orare: noluit rogare Deum: sed se laudare. Parũ est non Deum rogare, sed se laudare: insuper & roganti insultare. Publicanus aũt de longinquo stabant: & tamẽ Deo ipse appropinquabat: cordis eũ cõscientia remouebat, pietas applicabat. Publicanus autem de longinquo stabat: sed Dñs eum de propinquo attẽdebat. Excelsus eñ Domin⁹, & humilia respicit: excelsos aũt, qualis erat ille Pharisæus, à longe cognoscit. Excelsa quidem Deus à longe cognoscit: sed non ignoscit. Adhuc autem audi humilitatem publicani. Parum est quia de longinquo stabat, nec sues oculos ad cælum leuabat. Vt aspiceretur non aspiciebat.

Oratio.

DEus, qui omnipotentiam tuam parcẽdo maximè, & miserando manifestas: multiplica super nos misericordiam tuã: vt

ad tua promissa currentes, cælestium bonorum facias esse consortes. Per dominum.

Feria ij. Ex primo regum. Lectio.j.

cap. 4. B CVmq; venisset arca fœderis Dñi in castra, vociferatus est omnis Israël clamore grandi, & personuit terra. Et audierũt Philisthijm vocem clamoris, dixeruntque, Quænam est hæc vox clamoris magni in castris Hebræorum? Et cognouerunt quòd arca Domini venisset in castra. Timuerũtq; Philisthijm, dicentes, Venit Deus in castra. Et ingemuerunt, dicẽtes, Væ nobis: nõ enim fuit tãta exultatio heri & nudiusstertius: væ nobis. Quis nos saluabit de manu Deorum sublimium istorum? hi sunt Dij qui percusserũt Aegyptum omni plaga in deserto. Confortamini, & estote viri, Philisthijm: ne seruiatis Hebræis, sicut & illi seruierunt nobis: confortamini, & bellate. Pugnauerunt ergo Philisthijm, & cæsus est Israël, & fugit vnusquisq; in tabernaculum suum: & facta est plaga magna nimis: & ceciderunt de Israël triginta millia peditũ. Et arca Dei capta est: duo quoque filij Heli mortui sunt, Ophni, & Phinees. Currens aũt vir de Beniamin ex acie venit in Silo in die illa, scissa veste, & conspersus puluere caput. Cumque ille venisset, Heli sedebat super sellam contra viam spectans. Erat enim cor eius pauens pro arca Dei. Vir autẽ ille postq; ingressus est, nuntiauit vrbi: & vlulauit omnis ciuitas. Et audiuit Heli sonitum clamoris, dixitq;, Quis est hic sonitus tumultus huius? At ille festinauit: & venit, & nuntiauit Heli. Heli aũt erat nonaginta & octo annorum, & oculi eius caligauerant, & videre non poterat. Et dixit ad Heli, Ego sum qui veni de prælio, & ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait, Quid actũ est fili mi? Respondens autem ille qui nuntiabat, Fugit, inquit, Israël corã Philisthijm, & ruina magna facta est in populo: insuper, & duo filij tui mortui sunt, Ophni & Phinees: & arca Dei capta est. Cumq; ille nominasset arcam Dei, cecidit de sella retrorsum iuxta ostium, & fractis ceruicibus mortuus est. Senex enĩ erat vir, & grandæuus: & ipse iudicauit Israël quadraginta annis. Nurus autem eius vxor Phinees prægnans erat, vicinaq; partui: & audito nuntio quòd capta esset arca Dei, & mortuus esset socer suus, & vir suus, incuruauit se & peperit: irruerãt enim in eam dolores subiti. In ipso aũt momẽto mortis eius, dixerunt ei quæ stabant circa eam, Ne timeas, quia filium peperisti. Quæ non respondit eis, neq; animaduertit. Et vocauit puerum Ichabod, dicens. Translata est gloria de Israël, quia capta est arca Dei. Et pro socero suo, & pro viro suo, ait, Trãslata est gloria ab Israël, eò quòd capta esset arca Dei.

Secundum Matthæum. Lectio ij.

PEtite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit: & pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem porriget ei? Aut si piscem petierit: nunquid serpẽtem porriget ei? Si ergo vos cùm sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris: quanto magis pater vester qui in cælis est, dabit bona petentibus se? Omnia ergo quæcunq; vultis vt faciant vobis homines? ita & vos facite illis. Hæc est enĩ lex & prophetæ. Intrate per angustam portam: quia lata porta, & spatiosa via est quæ ducit ad perditionem: & multi sunt qui intrant per eam. Q̃m angusta porta & arcta via est quæ ducit ad vitam: & pauci sunt qui inueniunt eam. Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: à fructibus eorum cognoscetis eos. Nunquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus? Sic oĩs arbor bona, fructus bonos facit: mala autẽ arbor, malos fructus facit. Non potest arbor bona, malos fructus facere: neq; arbor mala, bonos fructus facere. Omnis arbor quæ non facit fructum bonũ excidetur, & in ignẽ mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non oĩs qui dicit mihi, Dñe Dñe, intrabit in regnũ cælorum: sed qui facit volũtatem patris mei qui in cælis est, ipse intrabit in regnũ cælorũ. Multi dicent mihi in illa die, Dñe Dñe, nónne in nomine tuo pro- cap. 7. B

phetauimus,& in nomine tuo dæmonia eiecimus,& in nomine tuo virtutes multas fecimus:?Et tunc confitebor illis,Quia nunquam noui vos:discedite à me oẽs qui operamini iniquitatem. Omnis ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea:assimilabitur viro sapiẽti qui ædificauit domum suã super petram,& descendit pluuia,& venerũt flumina,& flauerunt venti,& irruerunt in domum illã,& non cecidit:fundata enim erat super petram. Et oĩs qui audit verba mea hæc,& non facit ea:similis erit viro stulto qui ædificauit domum suã super arenã,& descendit pluuia, & venerunt flumina,& flauerunt venti, & irruerunt in domum illã,& cecidit,& fuit ruina illius magna. Et factum est:cùm consummasset Iesus verba hæc,admirabãtur turbæ super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum & Pharisæi.

Feria.iiij.Ex primo Regum. Lectio prima.

cap. 5. A PHilisthiim autem tulerunt arcam dei,& asportauerũt eam à Lapide adiutorij in Azotũ.Tuleruntque Philisthijm arcã Dei,& intulerunt eam in templũ Dagon,& statuerunt eam iuxta Dagon. Cumque surrexissent diluculo Azotij altera die,ecce Dagon iacebat pronus in terra ante arcam dñi:& tulerunt Dagon,& restituerunt eũ in locũ suũ. Rursumque mane die altera consurgẽtes inuenerunt Dagon iacentem super faciem suã in terra coram arca dñi:caput autem Dagõ, & duæ palmæ manuũ eius abscissæ erant super limen:porro Dagon solus truncus remanserat in loco suo. Propter hanc causam nõ calcant sacerdotes Dagon,& omnes qui ingrediuntur templum eius, super limen Dagon in Azoto,vsque in hodiernum diem. Aggrauata est autẽ manus dñi super Azotios, & demolitus est eos:& percussit in secretiori parte natium,Azotũ,& fines eius. Et ebullierunt villæ & agri in medio regionis illius, & nati sunt mures,& facta est confusio mortis magna in ciuitate. Videntes autem viri Azotij huiuscemodi plagam,dixerunt,Non maneat arca Dei Israël apud nos:qm̃ dura est manus eius super nos, & super Dagon deum nostrũ. Et mittentes congregauerunt oẽs satrapas Philisthinorum ad se, & dixerunt, Quid faciemus de arca Dei Israël? Respõderũtque Gethæi,Circunducatur arca Dei Israël. Et circunduxerunt arcam dei Israël. Illis aũt circunducentibus eã,fiebat manus dñi per singulas ciuitates interfectionis magnæ nimis: & percutiebat viros vniuscuiusque vrbis,à paruo vsque ad maiorẽ,& cõputrescebant prominentes extales eorum. Inieruntque Gethæi consiliũ, & fecerunt sibi sedes pelliceas. Miserunt ergo arcam Dei in Accarõ. Cunque venisset arca dei in Accarõ, exclamauerunt Accaronitæ, dicentes, Adduxerunt ad nos arcam dei Israël,vt interficiat nos & populum nostrũ. Miserunt itaque, & congregauerunt oẽs satrapas Philisthinorũ:qui dixerunt,Dimitte arcam dei Israël, & reuertatur in locũ suum:vt nõ interficiat nos cum populo nostro. Fiebat enim pauor mortis in singulis vrbibus, & grauissima valde manus dei. Viri quoque qui mortui non fuerant:percutiebãtur in secretiori parte natium:& ascendebat vlulatus vniuscuiusque ciuitatis in cælum.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

CVm autem descendisset de monte, sequutæ sunt eũ turbæ multæ:& ecce leprosus veniens,adorabat eũ, dicens,Dñe,si vis,potes me mundare. Et extendens Iesus manum,tetigit eũ,dicens, Volo. Mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi Iesus, Vide nemini dixeris:sed vade, ostende te sacerdoti,& offer munus tuũ quod pręcepit Moyses in testimonium illis. Cùm autẽ introisset Capernaum,accessit ad eum Centurio,rogans eum,& dicens,Domine, puer meus iacet in domo paralyticus,& male torquetur. Et ait illi Iesus, Ego veniam, & curabo eum. Et respondens Centurio,ait, Domine,non sum dignus vt intres sub tectũ meum:sed tantùm dic verbo, & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate habens sub me milites:& dico huic,vade,& vadit: & alio, veni,& venit:& seruo meo, fac hoc,& facit. Audiens autem Iesus, miratus est; & sequentibus se dixit, Amen cap. 8. A

dico vobis, non inueni tantam fidem in Israël. Dico autē vobis quòd multi ab oriente et occidente venient, & recumbent cū Abraham & Isaac & Iacob in regno cælorū: filij aūt regni eijcientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium. Et dixit Iesus Centurioni, Vade: & sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora. Et cùm venisset Iesus in domum Petri, vidit socrum eius iacentem & febricitantē: & tetigit manum eius, & dimisit eam febris: & surrexit, & ministrabat eis. Vespere autē facto, obtulerunt ei multos dæmonia habentes: & eijciebat spiritus verbo, & oēs male habentes curauit: vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentē, Ipse infirmitates nostras accepit: & ægrotatiōes nostras portauit. Vidēs aūt Iesus turbas multas circum se, iussit discipulos ire trans fretum. Et accedens vnus Scriba, ait illi, Magister, sequar te quocunq; ieris. Et dicit ei Iesus, Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos: filius autē hominis non habet vbi caput suum reclinet. Alius autem de discipulis eius ait illi, Domine, permitte me primùm ire, & sepelire patrē meū. Iesus aūt ait illi, Sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

Feria.iiij. Ex primo Regū libro. Lect.j.

cap. 6 A FVit ergo arca Domini in regione Philisthinorum septem mensibus. Et vocauerunt Philisthijm sacerdotes & diuinos, dicentes, Quid faciemus de arca Domini? indicate nobis quomodo remittamus eam in locum suum. Qui dixerunt, Si remittitis arcam Dei Israël, nolite dimittere eam vacuam, sed quod habetis, reddite ei pro peccato, & tūc curabimini: & scietis quare non recedat manus eius à vobis. Qui dixerunt, Quid est quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderuntq; illi, Iuxta numerū prouinciarum Philisthinorum quinque anos aureos facietis, & quinq; mures aureos: quia plaga vna fuit omnibus vobis, & satrapis vestris. Facietisq; similitudines anorum vestrorum, & similitudines murium qui demoliti sunt terrā, & dabitis Deo Israël gloriam: si fortè releuet manum suam à vobis, & à dijs vestris, & à terra vestra. Quare aggrauatis corda vestra sicut aggrauauit Aegyptus, & Pharao cor suum? nonne postq; percussus est, tunc dimisit eos, & abierunt? Nunc ergo arripite & facite plaustrum nouum vnum: & duas vaccas fœtas, quibus non est impositum iugum, iungite in plaustro, & recludite vitulos earum domi. Tolletisq; arcam Domini, & ponetis in plaustro, & vasa aurea quæ exoluistis ei pro delicto, ponetis in capsellā ad latus eius: & dimittite eam vt vadat. Et aspicietis: & si quidem per viam finium suorū ascenderit cōtra Bethsames: ipse fecit nobis hoc malum grande. sin autem minimè: sciemus quia nequaquā manus eius tetigit nos: sed casu accidit. Fecerunt ergo illi hoc modo: & tollentes duas vaccas quæ lactabant vitulos, iunxerunt ad plaustrum, vitulosq; earum concluserunt domi. Et posuerunt arcam Dei super plaustrum, & capsellam quæ habebat mures aureos, & similitudinem anorum. Ibant autem in directum vaccæ per viā quæ ducit Bethsames: & itinere vno gradiebantur, pergentes & mugientes: & non declinabant neq; ad dexteram neq; ad sinistram: sed & satrapæ Philisthijm sequebantur, vsque ad terminos Bethsames.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

ET ascendente eo in nauiculam, sequuti sunt eum discipuli eius: & ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus; ipse verò dormiebat. Et accesserunt ad eum discipuli eius, & suscitauerunt eum dicentes, Domine, salua nos, perimus. Et dixit eis Iesus, Quid timidi estis modicæ fidei? Tunc surgens imperauit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna. Porrò homines mirati sunt dicētes, Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei? Et cùm venisset Iesus trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes dæmonia, de monumentis exeuntes, sæui nimis, ita vt nemo posset transire per viam illam. Et ecce clamauerunt dicentes, Quid nobis & tibi Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem cap. 8. C

non longè ab illis grex multorũ porcorum pascens. Dæmones aũt rogabant eũ dicentes, Si eijcis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis, Ite. At illi exeuntes, abierunt in porcos. Et ecce, magno impetu abijt totus grex per pręceps in mare: & mortui sunt in aquis. Pastores autẽ fugerunt: & venientes in ciuitatẽ, nuntiauerunt hæc oĩa, & de ijs qui dæmonia habuerant. Et ecce tota ciuitas exijt obuiam Iesu. Et viso eo, ro-
cap. gabant eum vt trãsiret à finibus eorũ. Et
9. ascendens in nauiculam transfretauit: & ve-
A nit in ciuitatem suã. Et ecce, offerebãt ei paralyticum iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico, Confide fili, remittũtur tibi peccata tua. Et ecce quidam de Scribis dixerũt intra se, Hic blasphemat. Et cùm vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit, Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere, Dimittuntur tibi peccata tua: an dicere, Surge & ambula? Vt autem sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata: (tũc ait paralytico,) Surge, tolle lectum tuum, & vade in domũ tuã. Et surrexit: & abijt in domum suã. Videntes aũt turbæ timuerunt, & glorificauerũt Deum qui dedit potestatem talem hominibus. Et cũ transiret inde Iesus, vidit hominẽ sedentem in telonio, Matthæũ nomine. Et ait illi, Sequere me. Et surgens, sequutus est eum. Et factum est: discumbente eo in domo, ecce multi publicani & peccatores venientes, discumbebant cũ Iesu, & discipulis eius. Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis eius, Quare cum publicanis & peccatoribus manducat magister vester? At Iesus audiens, ait, Non est opus valentibus medico, sed male habentibus. Eũtes autem, discite quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim veni vocare iustos, sed peccatores.

Feria.v. Ex primo Regũ libro. Lect.j.

cap. POrrò Bethsamitæ metebant triticum
6. in valle: & eleuantes oculos suos, vide-
C runt arcam, & gauisi sunt cùm vidissent. Et plaustrũ venit in agrũ Iosue Bethsamitę, & stetit ibi. Erat autẽ ibi lapis magnus, & conciderunt ligna plaustri, vaccasq;, & imposuerunt super ea holocaustũ dño. Leuitæ autem deposuerunt arcam Dei, & capsellam quæ erat iuxta eã in qua erant vasa aurea, & posuerunt super lapidem grandem. Viri autẽ Bethsamitæ obtulerunt holocausta, & immolauerunt victimas in die illa Domino. Et quinq; satrapæ Philisthinorũ viderũt, & reuersi sunt in Accaron in die illa. Hi sunt aũt ani aurei, quos reddiderunt Philisthijm pro delicto, Dño: Azotus vnũ, Gaza vnũ, Ascalon vnũ, Geth vnum, Accaron vnum: & mures aureos secundum numerũ vrbium Philisthijm quinq; prouinciarum, ab vrbe murata, vsq; ad illam quæ erat absq; muro, & vsq; ad Abel magnũ super quẽ posuerunt arcam Dñi quæ erat vsq; in die illa in agro Iosue Bethsamitis. Percussit aũt Dñs de viris Bethsamitibus, eo quòd vidissent arcam Dñi: & percussit de populo septuaginta viros, & quinquaginta millia plebis. Luxitq; populus, eo quòd Dñs percussisset plebem plaga magna. Et dixerunt viri Bethsamitę, Quis poterit stare in conspectu Dñi Dei sancti huius? & ad quem ascendet à nobis? Miseruntq; nuntios ad habitatores Cariathiarim, dicentes, Reduxerunt Philisthijm arcã Dñi, descendite, & reducite eam ad vos.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

TVnc accesserunt ad eum discipuli Ioã- cap.
nis, dicentes, Quare nos & Pharisæi 9.
ieiunamus frequenter: discipuli autẽ tui non B
ieiunant? Et ait illis Iesus, Nunquid possunt filij sponsi lugere quandiu cũ illis est sponsus? Venient autem dies, cũ auferetur ab eis sponsus: & tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit cõmissurã panni rudis in vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem eius à vestimento: & peior scissura fit. Neq; mittunt vinum nouũ in vtres veteres: alioquin rumpuntur vtres, & vinum effunditur, & vtres pereunt. Sed vinum nouũ in vtres nouos mittunt: & ambo conseruantur. Hæc illo loquente ad eos, ecce princeps vnus accessit, & adorabant eum, dicens, Dñe, filia mea modò defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & viuet. Et surgens Iesus,

sequebatur eum, & discipuli eius. Et ecce, mulier quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat eñ intra se, Si tetigero tantùm vestimentũ eius: salua ero. At Iesus conuersus & videns eam, dixit, Confide filia, fides tua te saluam fecit. Et salua facta est mulier ex illa hora. Et cùm venisset Iesus in domum principis, & vidisset tibicines & turbam tumultuãtem, dicit illis, Recedite: non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cùm eiecta esset turba, intrauit: & tenuit manũ eius, & dixit, Puella, surge. Et surrexit puella Et exijt fama hæc in vniuersam terram. Et trãseunte inde Iesu, sequuti sunt eum duo cæci clamantes & dicentes, Miserere nostri fili Dauid. Cùm autẽ venisset domum, accesserunt ad eum cæci. Et dicit eis Iesus, Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei, Vtique Domine. Tunc tetigit oculos eorũ, dicens, Secundum fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum, & comminatus est illis Iesus, dicens, Videte ne quis sciat. Illi autem exeuntes diffamauerunt eũ in tota terra illa. Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei hominẽ mutum, dæmoniũ habẽtem. Et eiecto dæmonio, loquutus est mutus, & miratæ sunt turbæ, dicentes, Nunquàm apparuit sic in Israël. Pharisæi autem dicebant, In principe dæmoniorum eijcit dæmones. Et circumibat Iesus oẽs ciuitates, & castella, docens in synagogis eorum, & prædicans Euangelium regni, & curans omnẽ languorem & omnem infirmitatem. Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati & iacentes sicut oues non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis, Messis quidem multa, operarij autem pauci. Rogate ergo dominũ messis, vt eijciat operarios in messem suam.

Feria.vj. Ex primo Regum. Lectio.j.

cap. 7. A VEnerunt ergo viri Cariathiarim, & reduxerunt arcam Dñi & intulerunt eã in domum Aminadab in Gabaa: Eleazarũ aũt filium eius sanctificauerunt, vt custodiret arcã Dñi. Et factum est, ex qua die mansit arca Domini in Cariathiarim, multiplicati sunt dies, erat quippe iam annus vicesimus: & requieuit omnis domus Israël post Dñm. Ait aũt Samuel ad vniuersam domum Israël, dicens, Si in toto corde vestro reuertimini ad Dñm, auferte deos alienos de medio vestri, Baalim & Astaroth: & præparate corda vestra Dño, & seruite ei soli, & eruet vos de manu Philisthijm. Abstulerunt ergo filij Israël Baalim & Astaroth, & seruierunt dño soli. Dixit aũt Samuel, Congregate vniuersum Israël in Masphath, vt orem pro vobis dñm. Et conuenerunt in Masphath: hauseruntq; aquã, & effuderũt in conspectu dñi, & ieiunauerunt in die illa, atq; dixerunt ibi, Peccauimus Domino. Iudicauitq; Samuel filios Israël in Masphath. Et audierunt Philisthijm quòd congregati essent filij Israël in Masphath, & ascenderunt satrapæ Philistinorum ad Israël. Quod cùm audissent filij Israël, timuerunt à facie Philistinorũ. Dixeruntq; ad Samuelẽ, Ne cesses pro nobis clamare ad Dñm Deum nostrum, vt saluet nos de manu Philisthinorum. Tulit autẽ Samuel agnũ lactantẽ vnum, & obtulit illum holocaustum integrum dño: & clamauit Samuel ad Dñm pro Israël, & exaudiuit eũ dominus. Factum est autẽ, cùm Samuel offerret holocaustum, Philisthijm iniere prælium contra Israël: intonuit autem dñs fragore magno in die illa super Philisthijm, & exterruit eos, & cæsi sunt à filijs Israël. Egressiq; filij Israël de Masphath persequuti sunt Philisthæos, & percusserunt eos vsq; ad locũ qui erat subter Bethchar. Tulit autẽ Samuel lapidem vnũ, & posuit eũ inter Masphath, & inter Sen: & vocauit nomen loci illius, Lapis adiutorij. Dixitque, Hucusq; auxiliatus est nobis dominus. Et humiliati sunt Philisthijm, nec apposuerunt vltrà vt venirent in terminos Israël.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

ET conuocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorũ vt eijcerent eos, & curarent omnẽ languorem, & omnem infirmitatem. Duodecim aũt apostolorum nomina, sunt hæc, Pri cap. 10. A

mus, Simon qui dicitur Petrus, & Andreas frater eius, Philippus & Bartholomæus, Iacobus Zebedæi, & Ioannes frater eius, Thomas & Matthæus publicanus, & Iacobus Alphæi & Thaddæus, Simon Chananæus, & Iudas Iscariotes, qui & tradididit eũ. Hos duodecim misit Iesus: præcipiens eis, dicens, In viam Gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum ne intraueritis: sed potius ite ad oues quæ perierunt domus Israël. Euntes aũt prædicate, dicentes, Quia appropinquauit regnũ cœlorum, Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mũdate, dæmones eijcite. Gratis accepistis, Gratis date. Nolite posside re aurũ, neq; argẽtũ, neq; pecuniam in zonis vestris: nõ perã in via, neq; duas tunicas, neque calceamenta, neq; virgã. dignus em̃ est operarius cibo suo. In quancunque autem ciuitatem au castellum intraueritis, interrogate quis in ea dignus sit: & ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in domum salutatæ eam, dicẽtes, Pax huic domui. Et si quidẽ fuerit domũs digna, veniet pax vestra super eam, si autem non fuerit digna: pax vestra reuertetur ad vos. Et quicũque non receperit vos, neq; audierit sermones vestros: exeuntes foras de domo vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus vestris. Amen dico vobis, tolerabilius erit terræ Sodomorum et Gomorrhæorũ in die iudicij, quàm illi ciuitati. Ecce ego mitto vos, sicut oues in medio luporum. Estote ergo prudẽtes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Cauete autem ab hominibus. Tradent enim vos in concilijs, & in synagôgis suis flagellabunt vos: & ad præsides & reges ducemini propter me, in testimonium illis & gẽtibus. Cùm autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini: non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet aũt frater fratrem in mortem, & pater filium: & insurgent filij in parentes, & morte eos afficient, & eritis odio omnibus hominibus propter nomẽ meum. Qui autem perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.

Sabbato ex primo Regum. Lectio prima.

FActa est itaq; manus domini super Philisthæos, cunctis diebus Samuelis: & red- cap. 7. D
ditæ sunt vrbes quas tulerant Philisthijm ab ab Israël, Israëli, ab Accaron vsq; Geth, & terminos suos: liberauitq; Israël de manu Philisthinorum, eratq; pax inter Israël & Amorrhæum. Iudicabat quoq; Samuel Israëlem cunctis diebus vitæ suæ, & ibat per singulos annos circuniens Bethel et Galgala, et Masphath, & iudicabat Israëlem in supradictis locis. Reuertebanturq; in Ramatha. ibi enim erat domus eius, et ibi iudicabat Israëlem. Aedificauit etiam ibi altare domino. Factum est autem cùm senuisset Samuël, posuit filios suos iudices super Israël.
Fuitq; nomen filij eius primogeniti Ioel: et cap. 8. A
nomen secundi Abia, iudicum in Bersabee. Et non ambulauerunt filij illius in vijs eius: sed declinauerunt post auaritiam, acceperuntq; munera, & peruerterunt iudiciũ. Cõgregati ergo vniuersi maiores natu Israël, venerunt ad Samuelem in Ramatha. Dixeruntq; ei, Ecce tu senuisti, et filij tui nõ ambulant in vijs tuis: Constitue nobis regem, vt iudicet nos, sicut et vniuersæ habent nationes. Displicuitq; sermo in oculis Samuelis, eo quòd dixissent, Da nobis regẽ, vt iudicet nos. Et orauit Samuel ad dominum. Dixit autem Dominus ad Samuelem, Audi vocem populi in omnibus quæ loquuntur tibi: non enim te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos. Iuxta omnia opera sua quæ fecerunt à die qua eduxi eos de Aegypto, vsque ad diem hanc: sicut dereliquerunt me, et seruierũt dijs alienis, sic faciunt etiam tibi. Nunc ergo vocem eorum audi: veruntamẽ contestare eos, & prædic eis ius regis qui regnaturus est super eos.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

CVm autem persequẽtur vos in ciuitate cap. 10. C
ista: fugite in aliam: amen dico vobis, nõ consummabitis ciuitates Israël, donec veniat filius hominis. Non est discipulus super magistrum, nec seruus super Dominum suũ: sufficit discipulo vt sit sicut magister eius: et

seruo, sicut Dominus eius. Si patrẽfamilias Beelzebub vocauerunt: quãtò magis domesticos eius? Ne ergo timueritis eos. Nihil enim est opertum, quod nõ reueletur: & occultũ, quod nõ sciatur. Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: & quod in aure auditis, prædicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum qui potest & animam & corpus perdere in gehennam. Nónne duo passeres asse veneũt: & vnus ex illis nõ cadet super terrã sine patre vestro? Vestri autẽ & capilli capitis oẽs numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. Omnis ergo qui cõfitebitur me coram hominibus, cõfitebor & ego eum corã patre meo, qui in cælis est. qui aũt negauerit me coram hominibus: negabo & ego eum coram patre meo, qui in cælis est. Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram. nõ veni pacẽ mittere: sed gladium: veni enim separare hominẽ aduersus patrem suum, & filiã aduersus matrẽ suam, & nurũ aduersus socrũ suam: & inimici hominis, domestici eius. Qui amat patrem, aut matrẽ plus quàm me, nõ est me dignus: & qui amat filiũ, aut filiam super me, nõ est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Qui inuenit animam suam, perdet illam: & qui perdiderit animã suam propter me: inueniet eã. Qui recipit vos, me recipit: & qui me recipit, recipit eũ qui me misit. Qui recipit prophetã in nomine prophetæ: mercedem prophetæ accipiet, & qui recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. Et quicunq; potũ dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ, tantum in nomine discipuli: amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

Dominica vndecima post Pentecosten,
Ex primo Regum. Lectio.j.

cap. 8.C DIxit itaque Samuel omnia verba Domini ad populum qui petierat à se regem, & ait, Hoc erit ius regis qui imperaturus est vobis, Filios vestros tollet, & ponet in curribus suis, facietq; sibi equites & præcursores quadrigarum suarum, & cõstituet sibi tribunos & centuriones, & aratores agrorum suorum, & messores segetum, & fabros armorum & curruum suorum. Filias quoque vestras faciet sibi vnguẽtarias & focarias, & panificas. Agros quoque vestros & vineas, & olіueta optima tollet, & dabit seruis suis. Sed & segetes vestras, & vinearum reditus addecimabit, vt det eunuchis et famulis suis. Seruos etiam vestros, et ancillas, et iuuenes optimos, et asinos auferet, et ponet in opere suo: Greges quoq; vestros addecimabit, vosq; eritis ei serui. Et clamabitis in die illa à facie regis vestri quem elegistis vobis: et non exaudiet vos Dominus in die illa. Noluit autem populus audire vocem Samuelis, sed dixerunt, Nequaquàm, rex enĩ erit super nos, et erimus nos quoque sicut omnes gentes: et iudicabit nos rex noster, et egredietur ante nos, et pugnabit bella nostra pro nobis. Et audiuit Samuel oĩa verba populi, et loquutus est ea in auribus Domini. Dixit autem Dominus ad Samuelem, Audi vocem eorum, et constitue super eos regẽ. Et ait Samuel ad viros Israël, Vadat vnusquisq; in ciuitatem suam.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

ET factum est: cum consummasset Iesus præcipiens duodecim discipulis suis trãsijt inde, vt doceret et prædicaret in ciuitatibus eorum, Ioannes autem cùm audisset in vinculis opera Christi: mittens duos de discipulis suis, ait illi, Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Et respondens Iesus, ait illis, Euntes renuntiate Ioanni quæ audistis et vidistis: cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur: et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus, cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioanne, Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, et plusquàm Prophetam. Hic est enim de quo scriptum est, cap. 11 A

Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam,qui præparabit viã tuã ante te. Amen dico vobis,nõ surrexit inter natos mulierum maior Ioanne baptista:qui autẽ minor est in regno cælorũ,maior est illo. A diebus autẽ Ioannis baptistæ vsq; nunc,regnũ celorum vim patitur,& violenti rapiunt illud. Omnes enim prophetæ & lex,vsq; ad Ioãnem prophetauerunt: & si vultis recipere, ipse est Elias qui venturus est. Qui habet aures audiendi,audiat Cui aũt similem æstimabo generationẽ istã? Similis est pueris sedentibus in foro,qui clamantes coęqualibus suis,dicunt, Cecinimus vobis,& non saltastis: lamentauimus,& non planxistis. Venit enim Ioannes neq; manducans neq; bibens: & dicunt,Dęmoniũ habet. Venit filius hominis manducans & bibens: & dicunt, Ecce homo vorax & potator vini,publicanorum & peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia à filijs suis. Tunc cœpit exprobare ciuitatibus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes eius,quia non egissent pœnitentiã. Væ tibi Corozaim,væ tibi Bethsaida:quia si in Tyro,& Sidone factæ essent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent. Veruntamen dico vobis: Tyro & Sidoni remissius erit in die iudicij,quàm vobis. Et tu Capharnaum, nunquid vsq; in cęlum exaltaberis? vsq; in infernum descendes.quia si in Sodomis factę fuissent virtutes quæ factæ sunt in te,fortè mansissent vsq; in hanc diem. Veruntamen dico vobis, quia terræ Sodomorum remissius erit in die iudicij,quàm tibi.

Secundum Marcum. Lectio.iij.

cap. 7. IN illo tempore:Exiens Iesus de finibus Tyri venit per Sidonem ad mare Galilææ inter medios fines Decapoleos. Et reliq.

Homilia sancti Gregorij papæ.

VIgilanter intuendũ est quod voce dñi ad prophetã dicitur,vt prius eius sermones audiat,& postmodũ loquatur. Audiuimus enim verba Dei: si facimus & tunc ea proximis rectè loquimur,cùm prius ipsi fecerimus. Quod bene Marcus euangelista confirmat,cùm factum Dñi miraculum narrat dicens, Adducunt ei surdum & mutum: & deprecabantur eum vt imponeret illi manum. Cuius ordinẽ curationis insinuat,subdens, Misit digitos suos in auriculas, expuensq; tetigit linguam eius,& suspiciens in cælum ingemuit,& ait illi, Ephethah,quod est,adaperire. Et statim apertæ sunt aures eius:& solutum est vinculum linguæ eius:& loquebatur rectè. Quid est enim quod creator omnium Deus,cùm surdũ & mutum sanare voluisset,in aures illius suos digitos misit,& expuens linguã eius tetigit? Quid per digitos redẽptoris,nisi dona sancti spiritus designantur? Vnde cùm in loco alio eiecisset dæmonium,dixit,Si in digito Dei eijcio Dæmonia: profectò venit in vos regnum Dei. Qua de re per Euangelistam alium dixisse describitur,Si ego in spiritu Dei eijcio Dæmonia, igitur peruenit in vos regnum Dei.

Oratio.

OMnipotẽs sempiterne Deus,qui abũdantiã pietatis tuæ & merita supplicũ excedis & vota, effunde super nos misericordiam tuam,vt dimittas quæ conscientia metuit,& adijcias quod oratio non præsumit. Per dominum nostrum.

Feria.ij. Ex primo Regum. Lectio.j.

ET erat vir de Beniamin,nomine Cis,filius Abiel,filij Seror,filij Bechorath,filij Aphia,filij viri Iemimi,fortis robore. Et erat ei filius vocabulo Saul, electus & bonus,& non erat vir de filijs Israël melior illo:ab humero & sursum eminebat super omnem populũ. Perierant aũt asinæ Cis patris Saul:& dixit Cis ad Saul filiũ suum, Tolle tecũ vnũ de pueris,& consurgens vade,& quære asinas. Qui cũ transissent per montẽ Ephraim,& per terrã Salisa,& non inuenissent,transierunt etiã per terrã Salim,& non erant:sed & per terram Iemini, & minimè repererũt. Cùm autem venissent in terram Suph,dixit Saul ad puerum qui erat cum eo, Veni,& reuertamur,ne fortè dimiserit pater meus asinas, & solicitus sit pro nobis. Qui ait ei,Ecce vir Dei est in ciuitate hac, vir nobilis:omne quod loquitur,sine ambiguitate venit. nunc ergo eamus illuc,si fortè

cap. 9. A

indicet nobis de via nostra,propter quã venimus.Dixitq; Saul ad puerũ suũ,Ecce ibimus:quid feremus ad virum Dei? panis deficit in sitarchijs nostris & sportulã non habemus, vt demus homini Dei,nec quicquam aliud. Rursum puer respondit Sauli,& ait, Ecce inuenta est in manu mea quarta pars stateris argenti,demus homini Dei,vt indicet nobis viã nostrã.Olim in Israël sic loquebatur vnusquisq;,vadens consulere Deum, Venite,& eamus ad videntem.Qui eñi propheta dicitur hodie,vocabatur olim videns. Et dixit Saul ad puerum suum,Optimus sermo tuus:veni,eamus.Et ierunt in ciuitatem in qua erat vir Dei.Cũq; ascenderent cliuũ ciuitatis,inuenerunt puellas egredientes ad hauriendã aquã,& dixerunt eis,Num hic est videns? Quæ respondentes, dixerunt illis, Hic est:ecce ante te.festina nũc:hodie enim venit in ciuitatem, quia sacrificium est hodie populi in excelso:Ingredientes vrbem statim inuenietis eum anteq; ascendat excelsum ad vescendum.neq; enim comesturus est populus donec ille veniat:quia ipse benedicet hostiæ,& deinceps comedent qui vocati sunt. Nũc ergo ascẽdite,qa hodie reperietis eum.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 11. C In illo tẽpore,respõdens Iesus dixit,Cõfiteor tibi pater dñe cæli & terræ,quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis.Ita pater:qm̃ sic fuit placitum ante te.Omnia mihi tradita sunt à patre meo.Et nemo nouit filium,nisi pater: neq; patrem quis nouit,nisi filius,& cui voluerit filius reuelare. Venite ad me omnes qui laboratis,& onerati estis:& ego reficiam vos.Tollite iugum meum super vos,& discite à me quia mitis sum & humilis corde:& inuenietis requiem animabus vestris.Iugum enim meũ,suaue est:& onus meũ, leue.

cap. 12. A In illo tempore abijt Iesus per sata sabbato:discipuli aũt eius esurientes cœperunt vellere spicas,& manducare.Pharisæi autẽ videntes, dixerunt ei,Ecce,discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbatis.At ille dixit eis, Non legistis quid fecerit Dauid quãdo esurijt ipse,& qui cũ eo erant;quomodo intrauit in domũ Dei,& panes propositionis comedit,quos non licebat ei edere,neq; his q cũ eo erant,nisi solis sacerdotibus? Aut nõ legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in tẽplo sabbatum violant,& sine crimine sunt? Dico aũt vobis,quia templo maior est hic.Si aũt sciretis quid est,Misericordiam volo,& nõ sacrificiũ:nunquã condẽnassetis innocẽtes.Dñs enim est filius hominis,etiã sabbati.Et cũ inde transisset,venit in synagôgam eorũ.Et ecce homo manũ habens aridam,& interrogabant eũ,dicentes, Si licet sabbatis curare? vt accusarẽt eum. Ipse aũt dixit illis, Quis erit ex vobis homo qui habeat ouem vnam:& si ceciderit hæc sabbatis in foueam, nonne tenebit,& leuabit eã? Quanto magis melior est homo oue? Itaq; licet sabbatis benefacere. Tunc ait homini,Extende manum tuam.Et extendit:& restituta est sanitati,sicut altera.Exeuntes aũt Pharisæi,consilium faciebant aduersus eum quomodo perderent eum.

Feria.iij.Ex primo Regum. Lectio.j.

Et ascenderunt in ciuitatem. Cumq; illi ambularẽt in medio vrbis,apparuit Samuel egrediens obuiã eis,vt ascẽderet in excelsum.Dñs aũt reuelauerat auriculam Samuelis ante vnum diem quàm veniret Saul, dicens,Hac ipsa hora,quæ nunc est,cras mittam virũ ad te de terra Beniamin,& vnges eũ ducem super populũ meũ Israël:& saluabit populũ meum de manu Philisthinorũ,qa respexi populum meũ:venit eñi clamor eorum ad me.Cũq; aspexisset Samuel Saulem, Dñs dixit ei, Ecce vir quem dixeram tibi,iste dominabitur populo meo. Accesit autem Saul ad Samuelem in medio portæ, & ait, Indica, oro, mihi, vbi est domus videntis? Et respondit Samuel Sauli,dicens, Ego sum videns:ascende ante me in excelsum, vt comedatis mecum hodie, & dimittam te mane:& omnia quæ sunt in corde tuo,indicabo tibi.Et de asinis quas nudiustertius perdidisti,ne solicitus sis,quia inuentę sunt. Et cuius erunt optima quæq; Israël? nonne tibi, & omni domui patris tui? Respondens autem Saul ait,Nunquid non filius Iemini cap. 9. C

ego sum de minima tribu Israël, & cognatio mea nouissima inter omnes familias de tribu Beniamin? quare ergo loquutus es mihi sermonem istum? Assumens itaque Samuel Saulem, & puerum eius, introduxit eos in triclinium, & dedit eis locum in capite eorum qui fuerãt inuitati: erant enĩ quasi triginta viri. Dixitq; Samuel coco, Da partem quam dedi tibi, & præcepi vt reponeres seorsum apud te. Leuauit autem cocus armum, & posuit ante Saul. Dixitq; Samuel, Ecce quod remansit: pone ante te, & comede: quia de industria seruatum est tibi, quãdo populum vocaui. Et comedit Saul cum Samuele in die illa. Et descenderunt de excelso in oppidum, & loquutus est cum Saule in solario. Cumq; mane surrexisset, & iam dies lucesceret, vocauit Samuel Saulem in solario, dicens, Surge, & dimittam te. Et surrexit Saul: egressiq; sunt ambo, ipse videlicet & Samuel. Cùmq; descenderent in extrema parte ciuitatis, Samuel dixit ad Saul, Dic puero vt antecedat nos, & transeat: tu autem subsiste paulisper, vt indicem tibi verbum Dei.

Secundum Matthæum. Lect. ij.

cap. 12. B IEsus autem sciens, secessit inde: & sequuti sunt eum multi, & curauit eos omnes. & præcepit eis ne manifestum eum facerent. Vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem, Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus in quo bene complacuit animæ meę. Ponam spiritum meum super eum, & iudicium gentibus nũtiabit. Non contendet neque clamabit: neque audiet aliquis in plateis vocem eius. arundinem quassatam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec eijciat ad victoriam iudicium: & in nomine eius Gentes sperabunt. Tunc oblatus est ei dæmonium habens, cæcus & mutus: & curauit eum, ita vt loqueretur & videret. Et stupebant omnes turbæ, & dicebant, Nun quid hic est filius Dauid? Pharisæi autem audientes, dixerunt, Hic non eijcit dæmones nisi in Beelzebub principe dæmoniorum. Iesus autem sciẽs cogitationes eorum: dixit eis, Omne regnum diuisum contra se, desolabitur: & omnis ciuitas vel domus diuisa contra se, non stabit. Et si satanas satanam eijcit, aduersus se diuisus est. quomodo ergo stabit regnum eius? Et si ego in Beelzebub eijcio dæmones: filij vestri in quo eijciunt? Ideo ipsi, iudices vestri erunt. Si autẽ ego in spiritu Dei eijcio dæmones: igitur peruenit in vos regnum Dei. aut quomodo potest quisquã intrare in domũ fortis, & vasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem, & tunc domum illius diripiet? Qui non est mecum, contra me est: & qui non cõgregat mecum spargit. Ideo dico vobis: omne peccatum & blasphemia remittetur hominibus, spiritus aũt basphemiæ non remittetur. Et quicunq; dixerit verbum cõtra filium hominis, remittetur ei: qui autẽ dixerit cõtra Spiritum sanctum, nõ remittetur ei neq; in hoc seculo neq; in futuro. Aut facite arborẽ bonam, & fructum eius bonum: aut facite arborem malã, & fructum eius malum. siquidem ex fructu arbor agnoscitur. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur. Bonus homo, de bono thesauro profert bona: & malus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. Ex verbis enim tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.

Feria quarta Ex primo Regum.
Lectio prima.

TVlit autem Samuel lenticulam olei, & effudit super caput eius, & deosculatus est eum, & ait, Ecce vnxit te Dominus super hæreditatem suam in principem, & liberabis populum suum de manibus inimicorum eius qui in circumitu eius sunt. Et hoc tibi signum, quia vnxit te Dominus in principem, Cùm abieris hodie à me, inuenies duos viros iuxta sepulchrum Rachel in finibus Beniamin in meridiem, dicentque tibi, Inuentæ sunt asinæ, ad quas ieras perquirendas: & intermissis pater tuus asinis, solicitus est pro vobis, & dicit, cap. 10. A

Quid faciam de filio meo? Cũq; abieris inde, & vltra transieris, & veneris ad quercũ Thabor, inueniẽt te ibi tres vtri ascẽdentes ad deũ in Bethel, vnus portans tres hœdos, & alius tres tortas panis, & alius portans lagenam vini. Cũq; te salutauerint, dabunt tibi duos panes, & accipies de manu eorum. Post hæc venies in collem Dei, vbi est statio Philistinorum: & cũ ingressus fueris ibi vrbem, obuium habebis gregem prophetarũ descendentium de excelso, & ante eos psalterium & tympanum, & tibiam, & citharã, ipsosq; prophetantes. Et insiliet in te spiritus domini, & prophetabis cũ eis, & mutaberis in virum alium. Quando ergo euenerint signa hæc oĩa tibi, fac quæcunq; inuenerit manus tua, quia Dñs tecum est. Et descendes ante me in Galgala: (ego quippe descendam ad te) vt offeras oblationem, & immoles victimas pacificas. Septem diebus expectabis, donec veniam ad te, & ostendã tibi quid facias. Itaque cùm auertisset humerum suum vt abiret à Samuele, immutauit ei deus cor aliud: & venerunt oĩa signa hæc in die illa. Venerũtq; ad prædictum collem, & ecce cuneus prophetarum obuius ei: & insiliuit super eum spiritus Dñi, & prophetauit in medio eorum. Videntes aũt oẽs qui nouerãt eum heri & nudiustertius, quòd esset cũ prophetis, & prophetaret, dixerunt adinuicem, Quænã res accidit filio Cis? nũ & Saul inter prophetas? Respondit alius ad alterum, dicens, Et quis pater eorum? Propterea versum est in prouerbium, Num & Saul inter prophetas.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 12. C Tunc responderunt ei quidam de Scribis, & Pharisæis, dicentes, Magister, volumus à te signum videre. Qui respondẽs ait illis, Generatio mala & adultera signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signũ Ionæ prophetæ. Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tridus diebus & tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus. Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam; quia pœnitentiam egerunt in prædicatiõe Ionæ, & ecce plus quàm Ionas hic. Regina austri surget in iudicio cũ generatione ista, & cõdemnabit eam: quia venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis, & ecce plus quàm Salomon hic. Cùm autẽ immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida quærens requiem, & non inuenit. Tunc dicit, Reuertar in domũ meam vnde exiui. Et veniens, inuenit eam vacantem, scopis mũdatã, & ornatã. Tũc vadit, & assumit septem alios spiritus secũ nequiores se, & intrantes habitant ibi: & fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit & generationi huic pessimæ. Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius & fratres stabant foris, quærentes loqui ei. Dixit aũt ei quidam, Ecce mater tua & fratres tui foris stant, quærentes te alloqui. At ille respondens dicenti sibi, ait, Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? Et extẽdẽs manum in discipulos suos, dixit, Ecce mater mea & fratres mei. Quicunque enim fecerit voluntatem patris mei qui in cælis est, ipse, meus frater, soror, & mater est.

Feria.v.Ex primo Regum. Lectio.j.

Cessauit aũt prophetare, & venit ad ex- cap.
celsum. Dixitq; patruus Saul ad eũ, & 10.
ad puerum eius, Quò abistis? Qui respon- C
derunt, Quærere asinas, quas cũ nõ reperissemus, venimus ad Samuẽlem. Et dixit ei patruus suus, Indica mihi quid dixerit tibi Samuel. Et ait Saul ad patruum suum, Indicauit nobis quòd inuentę essent asinæ. De sermone autem regni non indicauit ei, quem loquutus fuerat ei Samuel. Et conuocauit Samuel populum ad Dñm in Masphath, & ait ad filios Israẽl, Hæc dicit dñs Deus Israẽl, Ego eduxi Israẽl de Aegypto, & erui vos de manu Aegyptiorum, & de manu omniũ regum qui affligebant vos. Vos autem hodie proiecistis dominum Deum vestrum, qui solus saluauit vos de vniuersis malis & tribulationibus vestris: & dixistis, Nequaquàm, sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram Domino per tribus vestras, & per familias. Et applicuit Samuel omnes tribus Israẽl, & cecidit sors super tri-

bum

bum Beniamin. Et applicuit tribum Beniamim & cognationes eius, & cecidit sors super cognationem Metri, & peruenit vsque ad Saul, filium Cis. Quæsierunt ergo eum, & non est inuentus. Et consuluerunt post hæc Dominum vtrumnã venturus esset illuc. Respondítque Dominus, Ecce absconditus est domi. Cucurrerunt itaque, & tulerũt eum inde: stetítque in medio populi, & altior fuit vniuerso populo ab humero & sursum. Et ait Samuel, ad omnẽ populũ, Certè videtis quẽ elegit Dominus, quoniam non sit similis illi in omni populo. Et clamauit omnis populus, & ait, Viuat rex. Loquutus est autem Samuel ad populum legẽ regni, & scripsit in libro, et reposuit coram Domino: & dimisit Samuel omnem populum singulos in domũ suam. Sed & Saul abijt in domum suam in Gabaa: & abijt cum eo pars exercitus, quorum tetigerat Deus corda. Filij verò Belial dixerunt, Num saluare nos poterit iste? Et despexerunt eum, & non attulerunt ei munera: ille verò dissimulabat se audire.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 13. A In illo die exiens Iesus de domo, sedebat secus mare. Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita vt in nauiculam ascendens sederet: et omnis turba stabat in littore, Et loquutus est eis multa in parabolis, dicens, Ecce exijt qui seminat, semimare. Et dum seminat, quædam ceciderunt secus viam, et venerunt volucres cæli, et comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, vbi nõ habebant terram multam, & continuò exorta sunt, quia non habebant altitudinem terræ. sole autem orto æstuauerunt: et quia nõ habebant radicem, aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas: et creuerunt spinæ, et suffocauerunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam: et dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, alud tricesimum. Qui habet aures audiendi, audiat. Et accedentes discipuli dixerunt ei, Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens, ait illis, Quia vobis datum est nosse mysteria regni cælorum: illis autem non est datum. Qui enim habet, dabitur ei et abundabit: qui autem non habet, et quod habet auferetur ab eo. Ideo in parabolis loquor eis: quia videntes non vident, et audientes, non audiunt, neque intelligũt, vt adimpleatur in eis prophetia Isaiæ dicentis, Auditu audietis, et non intelligetis: et videntes videbitis, et nõ videbitis. Incrassatum est enim cor populi huius, et auribus grauiter audierunt, et oculos suos clauserunt: nequando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant & conuertantur, & sanem eos. Vestri autem beati oculi quia vident, & aures vestræ quia audiunt. Amen quippe dico vobis, quia multi prophetæ & iusti cupierunt videre quæ videtis, & non viderunt, & audire quæ auditis, & non audierunt. Vos ergo audite parabolam seminantis. Omnis qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, & rapit quod seminatum est in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est. Qui autem super petrosa seminatus est: hic est qui verbum audit, et continuò cum gaudiò accipit illud, non autem habet in se radicem, sed est temporalis. facta autem tribulatione et persecutione propter verbum, continuò scandalizatur. Qui autem seminatus est in spinis, hic est qui verbum Dei audit, et solicitudo seculi istius et fallacia diuitiarum suffocat verbum, et sine fructu efficitur. Qui verò in terram bonam seminatus est: hic est qui audit verbum, et intelligit, et fructum affert, et facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud verò tricesimum.

Feria.vj. Ex primo libro Regũ. Lectio.j.

Et factum est quasi post mensem ascendit Naas Ammonites, et pugnare cœpit aduersum Iabes Galaad. Dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas, Habeto nos fœderatos, et seruiemus tibi. Et respondit ad eos Naas Ammonites, In hoc feriam vobiscum fœdus, vt eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos opprobrium in vniuerso Israël. Et dixerunt ad eum seniores Iabes, Concede nobis septem dies, vt mittamus nuntios ad vniuersos terminos Israël: et si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te. Venerunt ergo nuntij in Gabaa. cap. 11. A

Saulis: & loquuti sunt verba hæc audiente populo: & leuauit omnis populus vocem suã, & fleuit. Et ecce Saul veniebat, sequens boues de agro, & ait, Quid habet populus quod plorat. Et narrauerunt ei verba virorum Iabes. Et insiliuit spiritus Dñi in Saul, cùm audisset verba hæc, & iratus est furor eius nimis. Et assumẽs vtrunque bouem, cõcidit in frusta, misitq; in oẽs terminos Israël per manum nuntiorum, dicẽs, Quicunq; nõ exierit, & sequutus fuerit Saul, & Samuel, sic fiet bobus eius. Inuasit ergo timor Dñi populum, & egressi sunt quasi vir vnus. Et recẽsuit eos in Bezec: fueruntq; filiorũ Israël trecenta millia, virorũ autem Iuda triginta millia. Et dixerũt nuntijs qui venerãt, Sic dicetis viris, qui sunt in Iabes Galaad, Cras erit vobis salus, cũ incaluerit sol. Venerunt ergo nuntij, et annuntiauerunt viris Iabes: qui lætati sunt. Et dixerunt, Mane exibimus ad vos, & facietis nobis omne quod placuerit vobis. Et factum est, cùm dies crastinus venisset, cõstituit Saul populum in tres partes: & ingressus est media castra in vigilia matutina, & percussit Amon vsque dum incalesceret dies, reliqui aũt dispersi sunt, ita vt nõ relinqueretur in eis duo pariter. Et ait populus ad Samuelem, Quis est iste qui dixit, Saul num regnabit super nos? Date viros, & interficiemus eos. Et ait Saul, Non occidetur quisquam in die hac, quia hodie fecit Dñs salutem in Israël. Dixit autẽ Samuel ad populum, Venite, & eamus in Galgala, & innouemus ibi regnum. Et perrexit omnis populus in Galgala, & fecerunt ibi regem Saul corã Domino in Galgala, & immolauerunt ibi victimas pacificas coram Domino. Et lætatus est ibi Saul, et cuncti viri Israël nimis.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 13. D ALiam parabolam proposuit illis, dicẽs, Simile factum est regnum cælorum homini qui seminauit bonum semen in agro suo. cùm autẽ dormirent homines, venit inimicus eius, & superseminauit zizania in medio tritici, & abijt. Cùm aũt creuisset herba, & fructum fecisset: tunc apparuerunt & zizania. Accedẽtes autem serui patrisfamilias, dixerunt ei, Domine nónne bonum semen seminasti in agro tuo? Vnde ergo habet zizania? Et ait illis, Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei, Vis igitur imus, & colligimus ea? Et ait, Non: ne forte colligẽtes zizania, eradicetis simul cum eis & triticũ. Sinite vtraq; crescere vsque ad messem: & in tẽpore messis dicam messoribus, Colligite primũ zizania, & aligate ea in fasciculos ad conburendum: triticum aũt cõgregate in horreum meum. Aliam parabolã proposuit eis, dicens, Simile est regnum cęlorum grano sinapis, quod accipiens homo seminauit in agro suo: quod minimum quidem est omnibus seminibus: cùm autem creuerit, maius est omnibus oleribus, & fit arbor, ita vt volucres cæli veniant, & habitent in ramis eius. Aliam parabolam loquutus est eis, Simile est regnum cælorum fermẽto, quod acceptũ mulier abscõdit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum. Hæc omnia loquutus est Iesus in parabolis ad turbas: & sine parabolis non loquebatur eis, vt impleretur quod dictum est per prophetam dicẽtẽ, Aperiam in parabolis os meũ, eructabo absconditа à constitutione mundi. Tunc dimissis turbis venit in domũ: & accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes, Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Qui respondens ait illis, Qui seminat bonum semen: est filius hominis. Ager autẽ: est mundus. Bonum verò semen: hi sunt filij regni. Zizania autẽ: filij sunt nequam. Inimicus autem, qui seminauit ea: est Diabolus. Messis verò consummatio seculi est. Messores autem: angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur: sic erit in consummatione seculi. mittet filius hominis angelos suos, & colligent de regno eius omnia scãdala, & eos qui faciunt iniquitatem, & mittet eos in caminũ ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Qui habet aures audiendi audiat.

Sabbato, Ex primo Regum. Lectio.j. cap. 12.

A DIxit autem Samuel ad vniuersum Israël, Ecce audiui vocem vestram iuxta omnia quæ loquuti estis ad me, & constitui

super vos regẽ. Et nunc rex graditᷣ ante vos: ego autẽ senui,& incanui, porro filij mei vobiscum sunt. itaq; conuersatus coram vobis ab adolescentia mea vsq; ad hanc diem, ecce pręsto sum. Loquimini de me coram dño,& coram Christo eius, vtrũ bouem cuiusquam tulerim, aut asinum, siᷣ quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cuiusquam munus accepi:& contemnam illud hodie, restituamq; vobis. Et dixerunt, Non es calumniatus nos, neq; oppressisti, neque tulisti de manu alicuius quippiam. Dixitq; ad eos, Testis est dominus aduersum vos,& testis Christus eius in die hac, quia non inueneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt, Testis. Et ait Samuel ad populum, dñs qui fecit Moysen & Aarõ,& eduxit patres nostros de terra Aegypti, adest. Nunc ergo state, vt iudicio cõtendam aduersum vos coram dño de omnibus misericordijs domini, quas fecit vobiscum,& cum patribus vestris: quomodo Iacob ingressus est Aegyptum,& clamauerunt patres vestri ad dominum:& misit dominus Moysen & Aarõ,& eduxit patres vestros de Aegypto,& collocauit eos in loco hoc. Qui obliti sunt domini dei sui,& tradidit eos in manus Sisaræ magistri militiæ Hasor,& in manu Philisthinorum,& in manu regis Moab,& pugnauerũt aduersum eos. Postea autem clamauerũt ad dñm,& dixerunt, Peccauimus, quia dereliquimus dominũ,& seruiuimus Baalim,& Astaroth: nunc ergo erue nos de manu inimicorũ nostrorum,& seruiemus tibi. Et misit dñs Ierobaal,& Badam,& Iephte,& Samuel,& eruit vos de manu inimicorum vestrorũ per circumitũ,& habitastis confidenter. Vidẽtes autem quòd Naas, rex filiorum Ammon venisset aduersum vos, dixistis mihi, Nequaquam, sed rex imperabit nobis: cum dominus deus vester regnaret in vobis. Nunc ergo præsto est rex vester, quẽ elegistis & petistis: ecce dedit vobis dominus regem.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 13. F Simile est regnum cęlorũ thesauro abscõdito in agro: quem qui inuenit homo, abscondit,& præ gaudio illius vadit,& vendit vniuersa quæ habet,& emit agrũ illum.
Iterum simile est regnũ cælorum homini negociatori, quærenti bonas margaritas. Inuẽta autem vna pretiosa margarita, abijt,& vendidit omnia quæ habuit,& emit eã. Iterũ simile est regnum cælorum sagenæ missæ in mare,& ex omni genere pisciũ cõgreganti. quã cùm impleta esset, educentes,& secus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autẽ foras miserunt. Sic erit in cõsummatiõe seculi. exibunt angeli, et saparabunt malos de medio iustorũ,& mittent eos in caminum ignis. ibi erit fletus & stridor dentium. Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei, Etiã dñe. Ait illis, Ideo omnis Scriba doctus in regnum cælorum, similis est homini patrifamiliãs, qui profert de thesauro suo noua & vetera.
Et factũ est: cùm cõsummasset Iesus parabolas istas, trãsijt inde. Et veniens in patriam suã, docebat eos in synagõgis eorũ ita vt mirarentur,& dicerẽt, Vnde huic sapiẽtia hæc,& virtutes? Nõnne hic est fabri filius? Nõnne mater eius dicitur Maria: et fratres eius, Iacobus, et Ioseph, et Simon, et Iudas? et sorores eius nõnne oẽs apud nos sunt? Vñ ergo huic oĩa ista? Et scandalizabãtur in eo. Iesus autẽ dixit eis, Non est ꝓpheta sine honore, nisi in patria sua, et in domo sua. Et nõ fecit ibi virtutes multas, ꝓpter incredulitatẽ illorum. cap. In illo tp̃e audiuit Herodes te 14 trarcha famã Iesu: et ait pueris suis: Hic est A Ioannes baptista: ipse surrexit à mortuis, et ideo virtutes operãtur in eo. Herodes enim tenuit Ioannem, et alligauit eum: et posuit in carcerem propter Herodiadẽ vxorẽ fratris sui. Dicebat eñ illi Ioãnes, Nõ licet tibi habere eã. Et volens illum occidere, timuit populum: quia sicut prophetã eum habebant. Die autẽ natalis Herodis saltauit filia Herodiadis in medio: et placuit Herodi. Vnde cũ iuramento pollicitus est ei dare quodcunq; postulasset ab eo. At illa premonita à matre sua, Da mihi, inquit, hic in disco caput Ioannis baptistæ. Et contristatus est rex: ꝓpter iuramentum autẽ et eos qui pariter recumbebant, iussit dari. Misitq;,& decollauit Ioannem in carcere. Et allatum est caput eius

in disco: & datum est puellæ, & illa attulit matri suæ. Et accedentes discipuli eius, tulerunt corpus eius, & sepelierunt illud: & venientes nuntiauerunt Iesu.

Dominica duodecima post Pentecosten.

Ex primo Regum. Lectio prima.

cap. 12. SI timueritis Dominum, & serueritis ei, & audieritis vocem eius, & non exaspe-
C raueritis os Domini: eritis & vos, & rex qui imperat vobis sequentes dominum deũ vestrũ: si autẽ non audieritis vocẽ Domini, sed exasperaueritis sermones eius: erit manus Domini sup vos, & sup patres vestros. Sed & nunc state, & videte rem istã grandẽ, quã facturus est Dominus in conspectu vestro. Nunquid non messis tritici est hodie? inuocabo Dominum, & dabit voces, & pluuias: & scietis, & videbitis quia grande malum feceritis vobis in conspectu Domini, petentes sup vos regem. Et clamauit Samuel ad Dominum, & dedit Dñs voces, & pluuias in illa die. Et timuit omnis populus nimis Dominũ, & Samuelem. Et dixit vniuersus populus ad Samuelẽ, Ora pro seruis tuis ad dñm deũ tuum, vt non moriamur. addidimus eñ vniuersis peccatis nostris malum, vt peteremus nobis regem. Dixit aũt Samuel ad populum. Nolite timere, vos fecistis vniuersum malum hoc: verũtamen nolite recedere à tergo Domini, sed seruite Dño in omni corde vestro. Et nolite declinare post vana, quæ non ꝓderunt vobis, neq; eruent vos: quia vana sunt. Et non derelinquet Dñs populũ suũ, ꝓpter nomẽ suum magnum: quia iurauit Dñs facere vos sibi populũ. Absit autẽ à me hoc peccatũ in Dño, vt cessem orare ꝓ vobis, & docebo vos viam bonã & rectam. Igitur timete Dñm, & seruite ei in veritate, ex toto corde vestro, vidistis eñ magnifica, quæ in vobis gesserit. Quòd si perseueraueritis in malitia: & vos & rex vester pariter peribitis.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 14. QVod cùm audisset Iesus, secessit inde in nauicula, in locum desertum seor-
B sum: & cùm audissent turbę, secutę sunt eũ pedestres de ciuitatibus. Et exiens vidit turbam multam: & misertus est eis, & curauit lãguidos eorum. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes, Desertus est locus, & hora iam præterijt: dimitte turbas, vt eũtes in castella, emãt sibi escas. Iesus autem dixit eis, Non habent necesse ire: date illis vos mãducare. Responderunt ei, Nõ habemus hîc nisi quinq; panes & duos pisces. Qui ait eis, Afferte mihi illos huc. Et cùm iussisset turbam discumbere super fœnum: acceptis quinq; panibus & duobus piscibus, aspiciẽs in cælum benedixit & fregit, & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. Et manducauerunt omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum, plenos. Manducantium autẽ fuit numerus, quinq; millia virorum, exceptis mulieribus & paruulis. Et statim compulit Iesus discipulos ascendere in nauiculã, & præcedere eum trans fretũ, donec dimitteret turbas. Et dimissa turba, ascẽdit in mõtẽ solus orare. Vespere autẽ facto solus erat ibi: nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. erat eñ contrarius ventus. Quarta autẽ vigilia noctis, venit ad eos ambulans super mare. Et vidẽtes eum sup mare ambulantem, turbati sunt, dicẽtes, Quia phãtasma est. Et præ timore clamauerũt. Statimq; Iesus loquutus est eis dicens, Habete fiduciam: ego sum, nolite timere. Respõdẽs autẽ Petrꝰ dixit, Domine, si tu es, iube me ad te venire super aquas. At ipse ait, Veni. Et descendẽs Petrus de nauicula, ambulabat sup aquam vt veniret ad Iesum. Videns verò ventũ validum, timuit: & cum cœpisset mergi, clamauit dicens, Dñe, saluum me fac. Et continuò Iesus extendens manum, apprehendit eum: & ait illi, Modicæ fidei quare dubitasti? Et cùm ascẽdisset in nauiculam, cessauit ventus. Qui autem in nauicula erant, venerunt, & adorauerunt eum dicentes, Verè filius Dei es. Et cùm transfretassent, venerunt in terram Genesar. Et cùm cognouissent eum viri loci illius, miserunt in vniuersam regionem illam, & obtulerunt ei omnes male habentes: & rogabãt eum vt vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicunque tetigerunt, salui facti sunt.

Secundum Lucam. Lect.iij.

cap. 10. IN illo tẽpore: Dixit Iesus discipulis suis, Beati oculi qui vident quæ vos videtis. Et reliqua.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

IN lectione hac exponuntur hi qui sibi legisperiti esse vidẽt, qui verba legis tenẽt: & vim legis ignorãt. Et ex ipso primo legis capitulo docet etiam legis ignaros, probans quòd in principio statim lex & patrẽ & filiũ prædicauerit, & incarnationis Dñicæ annuntiauerit sacramentum, dicens, Diliges Dñm Deum tuum: & diliges proximũ tuum sicut teipsum. Vnde Dñs ait ad legisperitũ, Hoc fac & viues. At ille sicut q nesciret ꝓximum suũ, quia nõ in Christũ credebat, rñdit, Quis est meus ꝓximus? Itaq; qui Christũ nescit, nescit & legẽ. Quomodo em̃ potest scire legem, cũ veritatem ignoret, cũ lex anũtiet veritatẽ? Homo quidã ex Ierusalẽ descẽdebat in Iericho. Vt em̃ locũ, qui propositus est nobis, planius possimus absoluere, veterem ciuitatis Iericho repetamus historiam. Meminimus itaq; quòd Iericho (sicut legimus in libro, qui inscribit̃, Iesu naue) magna ciuitas fuerit muralibus septa parietibus, quæ non ferro peruia, non arieti possit esse penetrabilis. In ea Rahab habitasse meretricẽ, quæ exploratores, quos direxit Iesus, hospitio suscepit, consilio instruxit, postulantibus ciuibus abijsse rñdit, abscõdit ĩ tecto, & vt se suosq; vrbis excidio posset eripe, coccũ in fenestra ligauit. Vrbis aũt ipsius inexpugnabiles muros septẽ tubarũ sacerdotaliũ sono & populi vlulantis vlulatu consono corruisse. Orõ.

OMnipotens, & misericors Deus, de cuius munere venit vt tibi à fidelibus tuis dignè & laudabiliter seruiat̃: tribue que sumus nobis, vt ad promissiones tuas sine offensione curramus: Per dominum nostrũ.

Feria.ij. Ex primo libro Reg. Lect.ij.

cap. 13. FIlius vnius anni erat Saul cùm regnare cepisset: duobus autem annis regnauit super Israël. Et elegit sibi Saul tria millia de Israël: & erant cum Saul duo millia in Machmas, & in monte Bethel: mille autem cum Ionatha in Gabaa Beniamin. Porrò cęterũ populum remisit vnumquenq; in tabernacula sua. Et percussit Ionathas stationẽ Philisthinorum, quæ erat in Gabaa. Quod cùm audissent Philisthijm, Saul cecinit buccina in omni terra, dicens, Audiant Hebræi. Et vniuersus Israël audiuit huiuscemodi famam. Percussit Saul stationem Philisthinorum: & erexit se Israël aduersus Philisthijm. Clamauit ergo populus post Saul in Galgala. Et Philisthijm congregati sunt ad præliandum contra Israël, triginta millia curruum, & sex millia equitum, & reliquum vulgus, sicut arena quæ est in littore maris plurima. Et ascẽdentes castrametati sunt in Machmas ad orientem Bethauen. Quod cùm vidissent viri Israël se in arcto positos (afflictus enim erat populus) absconderunt se in spelũcis, & in abditis, in petris quoque, & in antris, & in cisternis. Hebræi autem transierunt Iordanem in terram Gad & Galaad.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

TVnc accesserunt ad eum ab Ierosolymis Scribæ & Pharisæi, dicentes, Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorũ? non em̃ lauãt manus suas cùm panẽ manducant. Ipse autẽ rñdens ait illis, Quare & vos trãsgredimini mandatũ Dei propter traditionem vestrã? Nã Deus dixit, Honora patrem & matrem. &, qui male dixerit patri, vel matri, morte moriatur. Vos autẽ dicitis, Quicunque dixerit patri vel matri, Munus quodcũq; est ex me, tibi ꝓderit. & nõ honorificabit patrem suum aut matrẽ suam, & irritũ fecistis mandatum Dei ꝓpter traditionẽ vestram. Hypocritæ, bene ꝓphetauit de vobis Isaias, dicens, Populus hic, labijs me honorat: cor autẽ eorũ longè est à me. Sine causa autẽ colunt me, docẽtes doctrinas & mandata hominum. Et cõuocatis ad se turbis, dixit eis, Audite & intelligite. Non quod intrat in os, coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei, Scis qa Pharisæi, audito verbo hoc scãdalizati sunt. At ille respondens ait, Omnis plãtatio, quã non plantauit pater meus cælestis eradicabitur. Sinite illos: cæci sunt, & duces cæco-

cap. 15. A

rum: cæcus autem si cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadent. Respondēs autem Petrus dixit ei, Edissere nobis parabolam istam. At ille dixit, Adhuc & vos sine intellectu estis? Non intelligitis quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emittitur? Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominem: de corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ. Hæc sunt, quæ coinquinant hominem. Nō lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem.

Et egressus inde Iesus secesśit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Chananæa à finibus illis egressa clamauit, dicens ei, Miserere mei domine fili Dauid: filia mea male à dęmonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedētes discipuli eius, rogabāt eum dicentes, Dimitte eam: quia clamat post nos. Ipse autem respōdēs, ait, Non sum missus nisi ad oues, quę perierunt domus Israël. At illa venit, & adorauit eum dicens, Domine adiuua me. Qui respondens, ait, Non est bonum sumere panē filiorū, & mittere canibus. At illa dixit, Etiam Domine: nam & catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc rn̄dens Iesus, ait illi, O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

Feria.iij. Ex primo libro Regum. Lect.j.

cap. 13. B CVmq; adhuc esset Saul in Galgala, vniuersus populus perterritus est, qui sequebatur eum. Et expectauit septem diebus iuxta placitum Samuelis, & non venit Samuel in Galgala: dilapsusq; est populus ab eo. Ait ergo Saul, Afferte mihi holocaustū, & pacifica. Et obtulit holocaustum. Cumq; complesset offerens holocaustum, ecce Samuel veniebat: & egressus est Saul obuiam ei, vt salutaret eum. Loquutusq; est ad eum Samuel, Quid fecisti? Respōdit Saul, Quia vidi quòd populus dilaberetur à me, & tu non veneras iuxta placitos dies, porrò Philisthijm congregati fuerant in Machmas: dixi, Nunc descendent Philisthijm ad me in Galgala, & faciem Domini non placaui. Necessitate compulsus, obtuli holocaustum domino. Dixitq; Samuel ad Saul, Stultè egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, quæ præcepit tibi. Quod si non fecisses, iam nunc præparasset Dominus regnū tuum super Israël in sempiternum, sed nequaquam regnum tuum vltrà cōsurget. Quęsiuit Dominus sibi virum iuxta cor suum: & præcepit ei Dominus vt esset dux super populū suum, eo quòd nō seruaueris quæ præcepit Dominus. Surrexit autem Samuel, & ascendit de Galgalis in Gabaa Beniamin. Et reliqui populi ascenderunt post Saul obuiam populo, qui expugnabant eos venientes de Galgala in Gabaa, in colle Bēiamin. Et recēsuit Saul populum, qui inuenti fuerant cum eo, quasi sexcentos viros: & Saul, & Ionathas filius eius, populusq; qui inuentus fuerat cum eis, erat in Gabaa Beniamin, porrò Philisthijm consederant in Machmas.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

ET cùm transisset inde Iesus, venit secus mare Galilææ: & ascendens in montem, sedebat ibi. Et accesserūt ad eum turbę multæ habentes secum mutos, cæcos, claudos, debiles, & alios multos: & proiecerunt eos ad pedes eius, & curauit eos, ita, vt turbæ mirarentur videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos vidētes, & magnificabant deum Israël. Iesus autem cōuocatis discipulis suis, dixit. Misereor turbæ: quia triduo iam perseuerant mecum, & non habent quod manducent: & dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiant in via. Et dicunt ei discipuli, Vnde ergo nobis in deserto panes tantos, vt saturemus turbam tantam? Et ait illis Iesus, Quot habetis panes? At illi dixerunt. Septem, & paucos pisciculos. Et præcepit turbæ vt discumberēt super terram. Et accipiens septem panes, & pisces, & gratias agēs fregit, & dedit discipulis suis, & discipuli dederunt populo. Et comederunt omnes, & saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis tulerunt, septem sportas plenas. Erant autem qui manducauerunt, quatuor millia hominum, extra paruulos & mulieres. Et dimissa turba, ascendit in nauiculam: & venit

cap. in fines Magedan. Et accesserunt ad eum
16. Pharisæi & Sadducæi tentantes: & rogaue-
A runt eum vt signum de cælo ostenderet eis.
At ille rñdens, ait illis, Facto vespere dici-
tis, Serenum erit, rubicundū est enim cælum.
Et mane, Hodie tēpestas, rutilat enim triste
cælum. Faciem ergo cæli dijudicare nostis:
signa autē temporū nō potestis? Generatio
mala & adultera signum quærit: & signum
non dabitur ei, nisi signum Ionæ prophetæ.
Et relictis illis, abijt. Et cùm venissent disci-
puli eius trans fretum, obliti sunt panes acci-
pere. Qui dixit illis, Intuemini & cauete à
fermēto Pharisæorum & Sadducæorum. At
illi cogitabant inter se, dicentes, Quia panes
non accepimus. Sciēs autem Iesus, dixit illis,
Quid cogitatis inter vos modicę fidei, quia
panes non habetis? Nōdum intelligitis, neq;
recordamini quinq; panū, & quinq; millium
hominū, & quot cophinos sumpsistis? neq;
septem panum, & quatuor millium homi-
num, & quot sportas sumpsistis? Quare non
intelligitis quia non de pane dixi vobis, Ca-
uete à fermēto Pharisæorum & Sadducæo-
rum? Tunc intellexerunt quia nōn dixerit
cauendum à fermento panum, sed à doctri-
na Pharisæorum & Sadducęorum.

Feria.iiij. Ex primo Regum. Lect.j.

cap. ET egressi sunt ad præliandum de castris
13. Philisthinorū tres cunei, vnus cuneus
D pergebat contra viam Ephraim ad terram
Saul. porrò alius ingrediebatur per viam
Bethhorō. tertius autem verterat se ad iter
termini in terra Sabaa, imminentis valli Se-
boim cōtra desertum. Porrò faber ferrarius
nō inueniebatur in omni terra Israel. caue-
rant enim Philisthijm, ne fortè facerent He-
bræi gladiū aut lanceam. Descendebat ergo
omnis Israel ad Philisthijm, vt exacueret
vnusquisq; vomerem suū, & ligonē, & secu-
rim, & sarculum. Retusæ itaq; erāt acies vo-
merū, & ligonum, & tridētum, & securium,
vsq; ad stimulū corrigendum. Cumq; venis-
set dies prælij, nō est inuētus ensis & lancea
in manu totius populi qui erat cum Saule
& Ionatha, excepto Saul & Ionatha filio
eius. Egressa est autem statio Philisthijm vt
transcenderet in Machmas. Et accidit in cap.
quadam die vt diceret Ionathas filius Saul 14.
ad adolescentem armigerum suum, Veni, & A
transeamus ad stationem Philisthinorum,
quæ est trans locum illum. Patri autem suo
hoc ipsum non indicauit. Porrò Saul mora-
batur in extrema parte Gabaa sub malo gra
nato, quæ erat in agro Gabaa: & erat popu-
lus cum eo quasi sexcentorum virorum. Et
Achias filius Achitob fratris Ichabod filij
Phinees, qui ortus fuerat ex Heli sacerdote
Domini in Silo, portabat Ephod. Sed & po-
pulus ignorabat quò isset Ionathas. Erant
autem inter ascēsus, per quos nitebatur Io-
nathas transire ad stationem Philisthino-
rum, eminentes petræ ex vtraque parte, &
quasi in modum dentium scopuli hincinde
prærupti, nomen vni Boses, & nomen alte-
ri Sene: vnus scopulus prominens ad aqui-
lonem ex aduerso Machmas, & alter ad me-
ridiem contra Gabaa.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

VEnit aūt Iesus in partes Cæsareæ Phi- cap.
lippi: & interrogabat discipulos suos, 16.
dicens, Quem dicunt homines esse filiū ho- C
minis? At illi dixerūt, Alij Ioānē Baptistam,
alij aūt Eliam, alij verò Ieremiā, aut vnū ex
prophetis. Dicit illis Iesus, Vos autem quem
me esse dicitis? Rñdens Simon Petrus dixit,
Tu es Christus filius Dei viui. Respondens
autem Iesus dixit ei, Beatus es Simon Bario-
na: quia caro & sanguis non reuelauit tibi,
sed pater meus qui in cælis est. Et ego dico
tibi quia tu es Petrus, & super hanc petram
ædificabo ecclesiā meam: & portæ inferi nō
præualebunt aduersus eā. Et tibi dabo claues
regni cælorū. Et quodcunq; ligaueris super
terrā, erit ligatum & in cælis: & quodcunq;
solueris super terrā, erit solutum & in cælis.
Tunc præcepit discipulis suis vt nemini di-
cerent quia ipse esset Iesus Christus. Exin-
de cœpit Iesus ostendere discipulis suis quia
oporteret eum ire Ierosolymā, & multa pa-
ti à senioribus & Scribis & principibus sa-
cerdotum, & occidi, & tertia die resurgere.
Et assumens eum Petrus cœpit increpare il-
lum, dicens, Absit à te Domine: nō erit tibi

hoc. Qui conuersus, dixit Petro, Vade post me satana, scandalum es mihi: quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum. Tūc Iesus dixit discipulis suis, Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucē suā, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam saluā facere, perdet eam, qui autē perdiderit animā suam propter me, inueniet eam. Quid enim prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? Aut quā dabit homo cōmutationem pro anima sua? Filius enī hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: & tunc reddet vnicuiq; secundum opera eius. Amē dico vobis, sunt qdā de hîc stantibus qui nō gustabunt mortē, donec videant filiū hominis venientē in regno suo.

Feria.v. Ex primo libro Reg. Lect.j.

cap. 14. B Dixit autem Ionathas ad adolescentem armigerum suum, Veni trāseamus ad stationē incircūcisorum horū: si fortè faciat Dominus pro nobis: quia non est Domino difficile saluare vel in multis vel in paucis. dixitq; ei armiger suus, Fac omnia quę placent animo tuo: perge quò cupis, & ero tecum vbicunq; volueris. Et ait Ionathas, Ecce nos transimus ad viros istos. Cumq; apparuerimus eis, si taliter loquuti fuerint ad nos, Manete. donec veniamus ad vos: stemus in loco nostro, nec ascendamus ad eos. si autem dixerint, Ascendite ad nos: ascēdamus, quia tradidit eos Dominus in manibus nostris, & hoc erit nobis signum. Apparuit igitur vterq; stationi Philisthinorum: dixeruntq; Philisthijm, En Hebræi egrediūtur de cauernis, in quibus absconditi fuerant. Et loquuti sunt viri de statiōe ad Ionathan, & ad armigerū suum, dixeruntq;, Ascendite ad nos, & ostendemus vobis rem. Et ait Ionathas ad armigerum suum. Ascendamus, sequere me: tradidit enim Dominus eos in manus Israël. Ascendit autē Ionathas manibus & pedibus reptans, & armiger eius post eum. Itaq; cùm vidissent faciem Ionathæ, alij cadebant ante Ionathan, alios armiger eius interficiebat sequens eum. Et facta est plaga prima, qua percussit Ionathas & armiger eius, quasi viginti virorum in media parte iugeris, quam par boum in die arare consueuit. Et factum est miraculum in castris per agros: sed & omnis populus stationis eorum, qui ierant ad prædandum, obstupuit, & conturbata est terra, & accidit quasi miraculum à Deo.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

Et post dies sex, assumpsit Iesus Petrum & Iacobum & Ioannē fratrem eius, & ducit illos in montem excelsum seorsum: & transfiguratus est ante eos. Et resplēduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes. Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum, Domine, bonum est nos hîc esse: si vis, faciamus hîc tria tabernacula, tibi vnum, & Moysi vnū, & Eliæ vnum. Adhuc eo loquēte, ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube, dicens, Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cōplacui: ipsum audite. Et audiētes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde. Et accessit Iesus, & tetigit eos: dixitq; eis, Surgite, & nolite timere. Leuantes autē oculos suos, neminē viderunt, nisi solum Iesum. Et descendentibus illis de monte præcepit illis Iesus, dicens, Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis à mortuis resurgat. Et interrogauerūt eum discipuli eius, dicentes, Quid ergo scribæ dicunt quòd Eliam oporteat primùm venire? At ille respondens, ait eis, Elias quidem venturus est, & restituet omnia. dico autem vobis quia Elias iam venit, & non cognouerūt eum, sed fecerunt in eo quæcunq; voluerūt. Sic & filius hominis passurus est ab eis. Tūc intellexerunt discipuli quia de Ioanne Baptista dixisset eis. Et cùm venisset ad turbā, accessit ad eum homo genibus prouolutus ante eū, dicens, Domine miserere filio meo, quia lunaticus est, & male patitur. nam sæpe cadit in ignem, & crebrò in aquam: & obtuli eum discipulis tuis: & non potuerunt curare eum. Respondens autem Iesus, ait, O generatio incredula & peruersa, quousq; ero vobiscū? vsquequo patiar vos? Afferte

cap. 17. A

huc illum ad me. Et increpauit illum Iesus: & exijt ab eo dæmoniū, & curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad Iesum secretò, & dixerunt, Quare nos non potuimus eijcere illū? Dixit illis Iesus, Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc illuc: & transibit, & nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non eijcitur nisi per orationem & ieiunium. Conuersantibus autem eis in Galilæa, dixit illis Iesus, Filius hominis tradendus est in manus hominum: & occident eum, & tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer.

Feria sexta Ex primo libro Regum.

Lectio prima.

cap. 14. C ET respexerunt speculatores Saul, qui erant in Gabaa Beniamin, & ecce multitudo prostrata, & huc illucq; diffugiens. Et ait Saul populo qui erat cum eo, Requirite, & videte quis abierit ex nobis. Cumq; requisissent, repertū est non adesse Ionathan, & armigerum eius. Et ait Saul ad Achiam, Applica arcam Dei. Erat enim ibi arca Dei in die illa cum filijs Israël. Cumq; loqueretur Saul ad sacerdotem, tumultus magnus exortus est in castris Philisthinorum: crescebatq; paulatim, & clarius resonabat. Et ait Saul ad sacerdotem, Contrahe manum tuā. Conclamauit ergo Saul, & omnis populus qui erat cum eo, & venerunt vsq; ad locum certaminis: & ecce versus fuerat gladius vniuscuiusque ad proximum suum, & cædes magna nimis. Sed & Hebræi qui fuerāt cum Philisthijm heri & nudiustertius, ascenderantq; cum eis in castris, reuersi sunt vt essent cum Israël qui erant cum Saul & Ionatha. Omnes quoque Israëlitæ qui se absconderant in monte Ephraim, audientes quòd fugissent Philisthæi, sociauerunt se cum suis in prelio. Et ierant cum Saul, quasi decem millia virorum. Et saluauit Dominus Deus Israël in die illa. pugna autem peruenit vsque ad Bethauem. Et viri Israël sociati sunt sibi in die illa.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

ET cùm venissent Capharnaum: accesserunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei, Magister vester non soluit didrachma? Ait, Etiā. Et cùm intrasset in domum, præuenit eum Iesus, dicens, Quid tibi videtur Simon? reges terræ à quibus accipiunt tributum vel censum? à filijs suis, an ab alienis? Et ille dixit, Ab alienis. Dixit illi Iesus, Ergo liberi sunt filij. Vt autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum: & eum piscem qui primus ascenderit, tolle, & aperto ore eius, inuenies staterem: illum sumens, da eis pro me & te. In illa hora accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes, Quis putas maior est in regno cælorum? Et aduocans Iesus paruulum, statuit eum in medio eorum, & dixit, Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnū cælorū. Quicunque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste: hic est maior in regno cælorum. Et qui susceperit vnum paruulum talem in nomine meo: me suscipit. qui autem scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in me credunt, expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Væ mundo à scandalis. Necesse est enim vt veniant scandala: verūtamen væ homini illi per quē scandalum venit. Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te: abscinde eum, & proijce abs te: bonum tibi est ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quàm duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum. Et si oculus tuus scādalizat te, erue eum, & proijce abs te: bonum tibi est vnum oculum habentem in vitam intrare, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne cōtemnatis vnū ex his pusillis: dico enim vobis quia angeli eorum in cælis semper vident faciem patris mei qui in cælis est. Venit enim filius hominis saluare quod perierat. Quid vobis videtur? si fuerint alicui centum oues, & errauerit vna ex eis: nonne relinquit nonagintanouem in montibus, & vadit quærere eam quæ errauit? & si cōtigerit vt inueniat eam: amen dico vobis quia gaudet super eam ma- cap. 17. D

gis quàm super nonagintanouem quæ non errauerunt. Sic non est voluntas ante patrē vestrum qui in cælis est, vt pereat vnus de pusillis istis. Si autem peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. si te audierit, lucratus eris fratrē tuū. si autem te nō audierit: adhibe tecum adhuc vnum vel duos: vt in ore duorum vel trium testium stet omne verbū. Quod si nō audierit eos: dic ecclesiæ. si autem ecclesiā non audierit: sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Amen dico vobis, quæcunq; alligaueritis super terrā, erunt ligata & in cælo: & quæcunq; solueritis super terram, erūt soluta & in cælo. Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quācunq; petierint, fiet illis à patre meo qui in cælis est. Vbi eñ sunt duo vel tres cōgregati in nomine meo: ibi sum in medio eorū.

Sabbato, Ex primo libro Regum.

Lectio prima.

cap. 14. D ADiurauit autem Saul populū, dicens, Maledictus vir qui comederit panem vsq; ad vesperum, donec vlciscar de inimicis meis. Et non manducauit vniuersus populus panem: omneq; terræ vulgus venit in saltum, in quo erat mel super faciem agri. Ingressus est itaq; populus saltum, & apparuit fluens mel, nullusq; applicuit manum ad os suum. timebat eñ populus iuramētum. Porrò Ionathas non audierat cùm adiuraret pater eius populū: extenditq; summitatem virgæ, quam habebat in manu, & intinxit in fauum mellis: & conuertit manū suam ad os suum, & illuminati sunt oculi eius. Respondensq; vnus de populo, ait, Iureiurādo constrinxit pater tuus populū, dicens, Maledictus vir qui comederit panem hodie. defecerat autē populus. Dixitq; Ionathas, Turbauit pater meus terram: vidistis ipsi quia illuminati sunt oculi mei, eò quòd gustauerim paululū de melle isto: quantò magis si comedisset populus de præda inimicorū suorum, quam reperit? nónne maior plaga facta fuisset in Philisthijm? Percusserunt ergo in die illa Philisthæos à Machmis vsq; in Aialon. Defatigatus est autem populus nimis, & versus ad prædam tulit oues, & boues, & vitulos, & mactauerūt in terra: comeditq; populus cum sanguine. Nuntiauerunt autem Sauli dicentes quòd populus peccasset domino, comedēs cum sanguine. Qui ait, Præuaricati estis: voluite ad me iam nunc saxum grande. Et dixit Saul, Dispergimini in vulgus, & dicite eis vt adducat ad me vnusqsq; bouem suū & arietem, & occidite sup istud, & vescimini, & non peccabitis dño comedentes cum sanguine. Adduxit itaq; omnis populus vnusquisque bouem in manu sua vsque ad noctem, & occiderunt ibi.

Secundum Matthæum. Lect.ij.

TVnc accedens Petrus ad eum, dixit, cap. 18.
Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vsq; septies? Dixit C
illi Iesus, Non dico tibi vsq; septies: sed vsq; septuagies septies. Ideo assimilatum est regnum cælorū homini regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et cū cœpisset rationē ponere, oblatus est ei vnus qui debebat ei decem millia talenta. Cùm autem nō haberet vnde redderet, iussit eum Dñs eius venundari & vxorem eius & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Procidens aūt seruus ille orabat eum, dicēs, Patientiā habe in me, & omnia reddam tibi. Misertus autem Dominus serui illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei. Egressus autem seruus ille, inuenit vnū de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios: & tenens suffocabat eum, dicens, Redde quod debes. Et procidens conseruus eius, rogabat eum, dicens, Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit: sed abijt, & misit eum in carcerem, donec redderet debitum. Videntes autem conserui eius quæ fiebant: contristati sunt valde, & venerunt, & narrauerunt Domino suo omnia quæ facta fuerant. Tunc vocauit illum Dominus suus, & ait illi, Serue nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: nónne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum? Et iratus Dominus eius, tradidit eum tortoribus, quoadusq; redderet vniuersum debitum. Sic & pater meus cælestis faciet

vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri
cap. suo de cordibus vestris. Et factum est cùm
19. consummasset Iesus sermones istos, migra-
A uit à Galilæa, & venit in fines Iudææ trans
Iordanem, & sequutę sunt eum turbæ mul-
tæ, & curauit eos ibi. Et accesserunt ad eum
Pharisæi tentantes eum, & dicentes, Si licet
homini dimittere vxorem suam quacunque
ex causa? Qui respondens, ait eis, Non legi
stis quia qui fecit ab initio, masculum & fœ-
minam fecit eos? & dixit, Propter hoc, dimit
tet homo patrem & matrem, & adhærebit
vxori suæ: & erunt duo in carne vna. itaque
iam non sunt duo, sed vna caro. Quod ergo
Deus coniunxit homo non separet. Dicunt
illi, Quid ergo Moyses mandauit dari libel-
lum repudij, & dimittere? Ait illis, Quoniã
Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vo
bis dimittere vxores vestras: ab initio autem
non fuit sic. Dico autem vobis quia quicun-
que dimiserit vxorem suam, nisi ob fornica-
tionem, & aliam duxerit: mœchatur. & qui
dimissam duxerit, mœchatur. Dicunt ei di-
scipuli eius, Si ita est causa hominis cum vxo-
re, non expedit nubere. Qui dixit illis, Non
omnes capiunt verbum istud, sed quibus da-
tũ est. Sunt enim eunuchi, qui de matris vte-
ro sic nati sunt: & sunt eunuchi, qui facti sunt
ab hominibus: & sunt eunuchi qui seipsos
castrauerũt propter regnum cælorum. Qui
potest capere capiat.

Dominica.xiij.post pentecost. Ex primo Regum. Lectio prima.

cap. 14. E AEdificauit autem Saul altare Domino: tuncq; primùm cœpit ædificare altare Domino. Et Dixit Saul, Irruamus super Phi listhæos nocte, & vastemus eos vsque dum illucescat mane, nec relinquamus ex eis virũ. Dixitquè populus, Omne quod bonum vide tur in oculis tuis, fac. Et ait sacerdos. Acce- damus huc ad Deum. Et consuluit Saul Do- minum, Num persequar Philisthijm? si tra- des eos in manus Israël? Et non respondit ei in die illa. Dixitq; Saul, Applicate huc vni uersos angulos populi: & scitote, & videte per quem acciderit peccatum hoc hodie. Vi- uit Dominus saluator Israël, quia si per Io- nathan filium meum factum est, absque re- tractatione morietur. Ad quod nullus con- tradixit ei de omni populo. Et ait ad vniuer- sum Israël, Separamini vos in partem vnam, & ego cum Ionatha filio meo ero in parte altera. Respónditq; populus ad Saul. Quod bonum videtur in oculis tuis, fac. Et dixit Saul ad Dominum Deum Israël, Domine Deus da iudicium, quid est quòd non respõ deris seruo tuo hodie. Si in me aut in Iona- tha filio meo est iniquitas hæc, da ostensio- nem. aut si hęc iniquitas est in populo tuo, da sanctitatem. Et deprehensus est Ionathas & Saul: populus autẽ exiuit. Et ait Saul. Mitti- te sortem inter me, & inter Ionathan filium meum. Et captus est Ionathas. Dixit autem Saul ad Ionathan, Indica mihi quid feceris. Et indicauit ei Ionathas, & ait, Gustans gu- staui in summitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, & ecce ego morior? Et ait Saul, Hæc faciat mihi deus, & hæc addat, quia morte morieris Ionatha. Dixitq; popu- lus ad Saul, Ergo ne Ionathas morietur, qui fecit salutem hanc magnam in Israël? hoc ne fas est: viuit Dominus, si ceciderit capillus de capite eius in terram: quia cũ Deo operatus est hodie. Liberauit ergo populus Ionathã, vt non moreretur. Recessitq; Saul, nec per- sequutus est Philisthijm: porrò Philisthijm abierunt in loca sua.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

TVnc oblati sunt ei paruuli, vt manus cap.
eis imponeret, & oraret. Discipuli au- 19.
tem increpabant eos. Iesus verò ait eis, Si- B
nite paruulos, & nolite eos prohibere ad me
venire. talium est enim regnum cælorum. Et
cùm imposuisset eis manus, abijt inde. Et
ecce vnus accedens, ait illi, Magister bone,
quid boni faciã vt habeam vitam æternam?
Qui dixit ei, Quid me interrogas de bo-
no? Vnus est bonus, Deus. Si autem vis ad
vitam ingredi, serua mandata. Dicit illi,
Quæ? Iesus autem dixit, Non homicidium
facies, Non adulterabis, Non facies fur-
tum, Non falsum testimonium dices, Ho-
nora patrem tuum & matrem, Diliges pro-
ximum tnum sicut teipsum. Dicit illi adole-

ſcēs, Omnia hæc cuſtodiui à iuuentute mea, quid adhuc mihi deeſt? Ait illi Ieſus, Si vis per fectus eſſe, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cęlo: & veni, ſequere me. Cùm audiſſet autem adoleſcens verbū, abijt triſtis: erat enim habēs multas poſſeſsiones. Ieſus autē dixit diſcipulis ſuis. Amen dico vobis quia diues difficilè intrabit in regnū cælorū. Et iterum dico vobis, facilius eſt camelum per foramen acus trāſire, quàm diuitē intrare in regnū cęlorū. Auditis autem his, diſcipuli mirabātur valde, dicentes, Quis ergo poterit ſaluus eſſe? Aſpiciens autē Ieſus, dixit illis, Apud hoīes hoc impoſsibile eſt: apud Deum aūt omnia poſſibilia ſunt. Tunc rñdens Petrus, dixit ei, Ecce, nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te: quid ergo erit nobis? Ieſus aūt dixit illis, Amen dico vobis quòd vos qui ſequuti eſtis me in regeneratione, cùm ſederit filius hoīs in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſraēl. Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, filios, aut agros propter nomen meum: centuplum accipiet, & vitam æternā poſsidebit. Multi autem erunt primi, nouiſſimi: & nouiſsimi, primi.

Secundum Lucam. Lectio .iij.

cap. 17. IN illo tempore, Cùm iret Ieſus in Ieruſalem, tranſibat ꝑ mediam Samariā, & Galilæam. Et cū ingrederetur quoddā caſtellum, occurrerūt ei decem viri leproſi. Et reliqua.

Homilia ſancti Auguſtini epiſcopi.

DE decem leproſis quos Dñs ita mundauit, cùm ait, Ite, oſtendite vos ſacerdotibus quæri poteſt, cur ad ſacerdotes eos miſerit, vt cùm irent, mundarētur. Nullum enim eorum, quibus corporalia hæc beneficia præſtitit, inuenitur miſiſſe ad ſacerdotes niſi leproſos. Nam & illum à lepra mundauerat cui dixit, Vade, oſtende te ſacerdoti: & offer pro te ſacrificium, quod præcepit Moyſes in teſtimonium illis. Quærendum eſt igitur, quid ipſa lepra ſignificet. Non em̄ ſanati, ſed mundati dicuntur, qui ea caruerunt. Coloris quippe vitium eſt, non valetudinis, aut integritatis ſenſuum atque membrorum. Leproſi ergo non abſurdè intelliguntur, qui ſcientiam veræ fidei non habentes, varias doctrinas profitētur erroris. Nulla porrò falſa doctrina eſt, quæ non aliqua vera intermiſceat. Vera ergo falſis inordinatè permixta, in vna diſputatione vel narratione hominis tanquam in vnius corporis colore apparentia ſignificant lepram tāquā varijs falſisq; colorum locis humana corpora variantem atq; maculantem. Sacerdotum verò Iudæorum nemo ferè fidelium dubitat figuram fuiſſe futuri ſacerdotij regalis, quod eſt in eccleſia, quo conſecrantur omnes pertinentes ad corpus Chriſti, ſummi & veri principis ſacerdotum. Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, da nobis fidei, ſpei, & charitatis augmentū: & vt mereamur aſſequi quod promittis, fac nos amare quod præcipis: Per dominum.

Feria .ij. Ex primo libro Regum. Lect. j.

ET Saul confirmato regno ſuper Iſraēl, pugnabat per circumitum aduerſum omnes inimicos eius, contra Moab, & filios Ammon, & Edom, & reges Soba, & Philiſthæos: & quocunque ſe verterat, ſuperabat. Congregatoq; exercitu percuſsit Amalec, & eruit Iſraēl de manu vaſtatorum eius. Fuerunt autem filij Saul, Ionathas, & Ieſſui, & Melchiſua: & nomina duarum filiarum eius, nomen primogenitæ Merob, & nomen minoris Michol. Et nomen vxoris Saul, Achinoem filia Achimaas: & nomen principis militiæ eius Abner filius Ner, patruelis Saul. Porrò Cis fuerat pater Saul, & Ner pater Abner, filius Abiel. Erat autem bellum potens aduerſum Philiſthæos omnibus diebus Saul. Nam quencunq; viderat Saul virum fortem, & aptum ad prælīū, ſociabat eum ſibi. Et dixit Samuel ad Saul, Me miſit Dominus, vt vngerem te in regem ſuper populum eius Iſraēl: nunc ergo audi vocem dñi, Hæc dicit Dñs exercituum, Recēſui cap. 15
quæcūq; fecit Amalec Iſraēli, quomodo reſtitit ei in via cùm aſcenderet de Aegypto. A
Nunc ergo vade, & percute Amalec, & demolire vniuerſa eius: nō parcas ei, & nō con

cupiscas ex rebus ipsius aliquid:sed interfice à viro vsque ad mulierem,& paruulum atque lactentem,bouem & ouem,camelum & asinum.Præcepit itaque Saul populo,& recensuit eos quasi agnos ducenta millia peditum, & decem millia virorum Iuda.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 20. A
Simile est regnũ cælorum homini patrifamiliâs qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suã.Conuentiõe aũt facta cum operarijs ex denario diurno,misit eos in vineam suam.Et egressus circa horã tertiam,vidit alios stantes in foro otiosos,& dixit illis,Ite & vos in vineam meã:& quod iustum fuerit,dabo vobis.Illi autẽ abierunt. Iterum autem exijt circa sextam & nonam horam.& fecit similiter. Circa vndecimam verò exijt,& inuenit alios stantes,& dicit illis, Quid hîc statis tota die otiosi? Dicunt ei,Quia nemo nos conduxit.Dicit illis, Ite & vos in vineam meam.Cùm sero autem factum esset, dicit Dominus vineæ procuratori suo,Voca operarios,& redde illis mercedem ,incipiens à nouissimis vsque ad primos.Cùm venissent ergo qui circa vndecimam horam venerant,acceperunt singulos denarios.Veniẽtes autem & primi,arbitrati sunt quòd plus essent accepturi:acceperunt autẽ & ipsi singulos denarios.Et accipientes murmurabant aduersus patremfamiliâs,dicentes,Hi nouissimi vna hora fecerũt:& pares illos nobis fecisti, qui portauimus pondus diei & æstus? At ille respondens,vni eorum dixit, Amice,non facio tibi iniuriam: nónne ex denario conuenisti mecum? Tolle quod tuum est,& vade:volo autem & huic nouissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo, facere? an oculus tuus nequam est quia ego bonus sum? Sic erunt nouissimi,primi:& primi,nouissimi.multi enim sunt vocati:pauci verò electi. Et ascendens Iesus Ierosolymam,assumpsit duodecim discipulos secretò,& ait illis,Ecce ascendimus Ierosolymã,& filius hominis tradetur principibus sacerdotum,& Scribis,& cõdemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum,& crucifigendum,& tertia die resurget. Tũc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filijs suis,adorans & petẽs aliquid ab eo. Qui dixit ei, Quid vis? Ait illi, Dic vt sedeant hi duo filij mei,vnus ad dexteram tuã, & vnus ad sinistram in regno tuo. Respondens autẽ Iesus, dixit, Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Dicunt ei,Possumus. Ait illis, Calicem quidem meũ bibetis,sedere autẽ ad dexteram meam & sinistram,non est meũ dare vobis,sed quibus paratum est à patre meo. Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. Iesus autem vocauit eos ad se:& ait, Scitis, quia principes gentium dominantur eorum: & qui maiores sunt,potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos: sed quicunque voluerit inter vos maior fieri,sit vester minister. & qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus:sicut filius hominis nõ venit ministrari,sed ministrare,& dare animam suam in redemptionem pro multis.

Feria.iiij.Ex primo Regum. Lect.j.

Cumque venisset Saul vsque ad ciuitatem cap. 15.
Amalec, tetendit insidias in torrente.
Dixitque Saul Cinæo,Abite,recedite , atque B
discedite ab Amalec: ne fortè inuoluam te cum eo. tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filijs Israël,cùm ascenderet de Aegypto. Et recessit Cinæus de medio Amalec. Percussitque Saul Amalec ab Euila,donec venias ad Sur,quæ est è regione Aegypti. Et apprehendit Agag regem Amalec viuum:omne autem vulgus interfecit in ore gladij. Et pepercit Saul & populus, Agag, & optimis gregibus ouium & armentorum, & vestibus, & arietibus, & vniuersis quæ pulchra erant,nec voluerunt disperdere ea. quicquid verò vile fuit & reprobũ, hoc demoliti sunt. Factum est autem verbum domini ad Samuel, dicens, Pœnitet me quòd cõstituerim Saul regem:quia dereliquit me, & verba mea opere non impleuit. Contristatusque est Samuel, & clamauit ad Dominum tota nocte. Cumque de nocte surrexisset Samuel,vt iret ad Saul mane,nuntiatum est Samueli, eo quòd venisset Saul in Car-

melum,& erexisset sibi fornicem triumphalem,& reuersus transisset, descendissetq; in Galgala. Venit ergo Samuel ad Saul, & Saul offerebat holocaustum Domino de initijs prædarum quæ attulerat ex Amalec. Et cùm venisset Samuel ad Saul,dixit ei Saul, Benedictus tu à Domino,impleui verbum Domini. Dixitq; Samuel, Et quæ est hæc vox gregum quæ resonat in auribus meis, & armentorũ quam ego audio? Et ait Saul, De Amalec adduxerunt ea: pepercit enim populus melioribus ouibus,& armentis vt immolarentur Domino Deo tuo, reliqua verò occidimus.

Secundum Matthæum. Lect.ij.

cap. 10. D ET egredientibus illis ab Iericho,sequuta est eum turba multa:& ecce duo cæci sedentes secus viam, audierunt quia Iesus transiret:& clamauerunt,dicentes,Domine, miserere nostri,fili Dauid.Turba autẽ increpabat eos vt tacerent. At illi magis clamabant, dicentes, Domine, miserere nostri,fili Dauid.Et stetit Iesus,& vocauit eos,& ait, Quid vultis vt faciam vobis? Dicunt illi, Domine,vt aperiantur oculi nostri. Misertus autẽ eorum Iesus,tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt:& sequuti sunt eum.

cap. 21. A Et cũ appropinquassent Ierosolymis,& venissent Bethphage ad montem Oliueti, tunc Iesus misit duos discipulos, dicens eis, Ite in castellum quod contra vos est,& statim inuenietis asinam alligatam, & pullum cum ea:soluite, & adducite mihi.& si quis vobis aliquid dixerit: dicite quia Dominus his opus habet: & confestim dimittet eos. Hoc autẽ factum est,vt adimpleretur quod dictum est per prophetam, dicentem, Dicite filiæ Sion,Ecce rex tuus venit tibi mãsuetus,sedens super asinã & pullum filiũ subiugalis. Euntes autem discipuli fecerunt sicut præcepit illis Iesus. Et adduxerunt asinam & pullum:& imposuerunt super eos vestimenta sua,& eum desuper sedere fecerunt. Plurima autẽ turba strauerunt vestimẽta sua in via:alij autem cædebant ramos de arboribus,& sternebant in via. Turbæ autem quę præcedebant, & quæ sequebantur, clamabant,dicentes, Hosanna filio Dauid:benedictus qui venit in nomine Domini:Hosanna in altissimis. Et cùm intrasset Ierosolymam, commota est vniuersa ciuitas,dicens, Quis est hic? Populi autem dicebant,Hic est Iesus propheta à Nazareth Galilææ.Et intrauit Iesus in templum Dei: & ejciebat omnes vendentes & ementes in templo,& mensas numulariorũ & cathedras vendentium columbas euertit,& dicit eis, Scriptum est,Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam,speluncam latronum. Et accesserũt ad eum cæci,& claudi in templo:& sanauit eos.

Feria.iiij.Ex primo lib.Regũ. Lect.j.

AIt autem Samuel ad Saul,Sine me, & indicabo tibi quæ loquutus sit Dominus ad me nocte. Dixitq; ei. Loquere. Et ait Samuel, Nonne cum paruulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israël factus es? vnxitq; te Dominus in regẽ super Israël, & misit te dñs in viam,& ait,Vade,& interfice peccatores Amalec,& pugnabis contra eos,vsq; ad internecionem eorum. Quare ergo non audisti vocem domini: sed versus ad prædam es,& fecisti malum in oculis domini? Et ait Saul ad Samuelem,Imò audiui vocem domini,& ambulaui in via per quam misit me dominus, & adduxi Agag regem Amalec,& Amalec interfeci. Tulit autẽ de præda populus oues & boues primitias eorum quæ cæsa sunt, vt immolet Domino deo tuo in Galgalis. Et ait Samuel,Nunquid vult dominus holocausta & victimas, & nõ potius vt obediatur voci domini? Melior est enim obedientia quàm victimæ: & auscultare,magis quàm offerre adipem arietum. quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare:& quasi scelus idololatriæ,nolle acquiescere.Pro eo ergo quòd abiecisti sermonem domini,abiecit te ne sis rex.Dixitq; Saul ad Samuelem, Peccaui,quia præuaricatus sum sermonem domini,& verba tua, timens populum, & obediens voci eorum. Sed nunc porta quæso peccatum meum,& reuertere mecum vt adorem dominum. Et ait Samuel ad Saul,Non reuertar tecũ,quia

cap. 15. D

proiecisti sermonem Domini, & proiecit te Dominus ne sis rex super Israël. Et conuersus est Samuel vt abiret: ille autem apprehẽdit summitatem pallij eius, quæ & scissa est. Et ait ad eum Samuel, Scidit Dominus regnum Israël à te hodie, & tradidit illud proximo tuo meliori te. Porrò triumphator in Israël nõ parcet, & pœnitudine non flectetur: neque enim homo est vt agat pœnitentiam. At ille ait, Peccaui: sed nunc honora me coram senioribus populi mei, & coram Israël, & reuertere mecum, vt adorem Dominum Deum tuum.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 21. B Videntes autem principes sacerdotum & Scribæ mirabilia quæ fecit, & pueros clamanes in templo & dicentes, Hosanna filio Dauid: indignati sunt, & dixerũt ei. Audis quid isti dicunt? Iesus autem dicit eis, Vtique: nunquàm legistis, Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem? Et relictis illis, abijt foras extra ciuitatem in Bethaniam: ibiq; mansit. Mane autem reuertens in ciuitatem, esurijt. Et videns fici arborem vnam secus viam, venit ad eam: & nihil inuenit in ea nisi folia tantùm, & ait illi, Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est cõtinuò ficulnea. Et videntes discipuli, mirati sunt dicentes, Quomodo continuò aruit? Respõdens autem Iesus, ait eis, Amẽ dico vobis, si habueritis fidem & non hæsitaueritis, non solùm de ficulnea facietis, sed & si monti huic dixeritis, Tolle & iacta te in mare: fiet. Et omnia quæcunq; petieritis in oratione credẽtes, accipietis. Et cùm venisset in templũ, accesserunt ed eum docentem, principes sacerdotum & seniores populi, dicẽtes, In qua potestate hæc facis? & quis tibi dedit hanc potestatem? Respõdens autem Iesus, dixit eis, Interrogabo vos & ego vnũ sermonem: quem si dixeritis mihi, & ego vobis dicam in qua potestate hæc facio. Baptismus Ioannis vnde erat è cælo, an ex hominibus? At illi cogitabant in ter se, dicentes, Si dixerimus è cælo: dicet nobis, Quare ergo nõ credidistis illi? Si autem dixerimus ex hominibus: timemus turbam. omnes enim habent Ioannem sicut prophetam. Et respondentes Iesu, dixerũt, Nescimus. Ait illis & ipse, Nec ego dico vobis in qua potestate hæc facio. Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios: & accedens ad primum dixit, Fili, vade, hodie operare in vinea mea. Ille autem respondens, ait, Nolo. Postea autem pœnitentia motus, abijt. Accedens autem ad alterum, dixit similiter. At ille respondens, ait, Eo Domine. Et nõ iuit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei, Primus. Dicit illis Iesus, Amen dico vobis, quia publicani & meretrices præcedunt vos in regno Dei. Venit enĩ ad vos Ionnes in via iustitiæ: & non credidistis ei. publicani autem, & meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec pœnitentiam habuistis postea, vt crederetis ei.

Feria quinta Ex primo Regum.
Lectio prima.

Reuersus ergo Samuel sequutus est Saulem: & adorauit Saul Dominum. Dixitque Samuel, Adducite ad me Agag regem Amalec. Et oblatus est ei Agag pinguissimus. Et dixit Agag, Siccine separat amara mors? Et ait Samuel, Sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus, sic absque liberis erit inter mulieres mater tua. Et in frusta concidit eum Samuel coram Domino in Galgalis. Abijt autem Samuel in Ramata, Saul verò ascendit in domum suam in Gabaa. Et non vidit Samuel vltrà Saul vsque ad diem mortis suæ: veruntamen lugebat Samuel Saulem, quoniam Dominum pœnitebat quòd cõstituisset regem Saul super Israël. Dixitq; Dominus ad Samuelẽ, Vsquequo tu luges Saul, cùm ego proiecerim eum ne regnet super Israël? Imple cornu tuum oleo, & veni, vt mittam te ad Isai Bethlehemiten: prouidi enim in filijs eius mihi regem. Et ait Samuel, Quomodo vadam? audiet enim Saul, & interficiet me. Et ait Dominus, Vitulum de armento tolles in manu tua, & dices, Ad immolandum Domino veni. Et vocabis Isai ad victimam. & ego ostendam tibi quid facias: & vnges

(marginalia: cap. 15. G — beside "Reuersus ergo Samuel"; cap. 16. A — beside "Samuelẽ, Vsquequo")

quencũque monstrauero tibi. Fecit ergo Samuel sicut loquutus est ei Dñs. Venitq́ in Bethlehem, & admirati sunt seniores ciuitatis, occurrentes ei, dixeruntq́, Pacificus ne est ingressus tuus? Et ait, pacificus: ad immolandum Domino veni. Sanctificamini, & venite mecum vt immolem. Sanctificauit ergo Isai & filios eius, & vocauit eos ad sacrificium. Cumq́ ingressi essent, vidit Eliab, & ait, Num coram domino est Christus eius? Et dixit Dominus ad Samuelem, Ne respicias vultum eius, neque altitudinem staturæ eius: quoniam abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego iudico: homo enim videt ea quæ parent, Dominus autem intuetur cor. Et vocauit Isai Abinadab, & adduxit eum coram Samuele. Qui dixit, Nec hũc elegit Dñs. Adduxit autem Isai Samma, de quo ait, Etiam hunc non elegit Dominus.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 21. D ALiam parabolam audite. Homo erat paterfamiliâs qui plantauit vineam, & sepem circundedit ei, & fodit in ea torcular, & ædificauit turrim, & locauit eam agricolis: & peregrè profectus est. Cùm autem tẽpus fructuum appropinquasset, misit seruos suos ad agricolas, vt acciperent fructus eius. Et agricolæ apprehensis seruis eius, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium verò lapidauerunt. Iterum misit alios seruos plures prioribus: & fecerunt illis similiter. Nouissimè autẽ misit ad eos filium suum, dicẽs, Verebuntur filium meum. Agricolæ autẽ vidẽtes filium, dixerunt intra se, Hic est hæres: venite, occidamus eum, & habebimus hæreditatem eius. Et apprehẽsum eum eiecerũt extra vineam: & occiderũt. Cùm ergo venerit Dominus vineæ, quid faciet agricolis illis? Aiunt illi, Malos male perdet: & vineam suã locabit alijs agricolis, qui reddent ei fructum tẽporibus suis. Dicit illis Iesus, Nunquã legistis in scripturis, Lapidem quẽ reprobauerũt ædificantes, hic factus est in caput anguli. A Domino factũ est istud: & est mirabile in oculis nostris? Ideo dico vobis quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem verò ceciderit, cõteret eum. Et cùm audissent principes sacerdotum, & Pharisæi parabolas eius: cognouerũt quòd de ipsis diceret. Et quærentes eum tenere, timuerunt turbas: quoniam sicut prophetam eum habebant. Et respõdens Iesus dixit iterum in parabolis eis, dicens, Simile factum est regnum cælorum homini regi, q̃ fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: & nolebant venire. Iterum misit alios seruos, dicens, Dicite inuitatis, Ecce prandium meũ paraui, tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata: venite ad nuptias. Illi autẽ neglexerunt: & abierunt, alius in villam suam, alius verò ad negotiationem suam: reliqui verò tenuerunt seruos eius, & contumelijs affectos occiderunt. Rex autem cùm audisset, iratus est: & missis exercitibus suis perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum succendit. Tunc ait seruis suis, Nuptiæ quidem paratæ sunt: sed qui inuitati erant, non fuerunt digni. ite ergo ad exitus viarum: & quoscunque inueneritis, vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias, congregauerunt omnes quos inuenerunt, malos & bonos: & impletæ sunt nuptiæ discumbentium. Intrauit autem rex vt videret discumbẽtes: & vidit ibi hominẽ non vestitum veste nuptiali. Et ait illi, Amice, quomodo huc intrasti nõ habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris, Ligatis manibus & pedibus mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. Multi enim sunt vocati: pauci verò electi.

(marge : cap. 22. A)

Feria.vj. Ex primo Libro Reg. Lectio.j.

ADduxit itaque Isai septem filios suos coram Samuele. & ait Samuel ad Isai, Non elegit Dominus ex istis. Dixitq́ Samuel ad Isai, Nunquid iam completi sunt filij? Qui respondit, Adhuc reliquus est paruulus, & pascit oues. Et ait Samuel ad Isai, Mitte, & adduc eum: nec enim discumbemus prius, quàm huc ille veniat. Misit ergo, & adduxit eum. Erat autem rufus, & pulcher aspectu, decoraq́ facie. & ait Dominus, Surge, & vnge eum: ipse est enĩ. Tulit

(marge : cap. 16. B)

ergo

ergo Samuel cornu olei, & vnxit eum in medio fratrum eius: & directus est spiritus Dñi à die illa in Dauid, & deinceps: surgensq́ Samuel abijt in Ramatha. Spiritus aũt dñi recessit à Saul, & exagitabat eum spiritus nequam à dño. Dixeruntq́ serui Saul ad eũ, Ecce spiritus dñi malus exagitat te. Iubeat Domin⁹ noster, & serui tui qui corã te sunt, quærũt hominem sciẽtẽ psallere cithara: vt quando arripuerit te spiritus dñi malus, psallat manu sua, & leuius feras. Et ait Saul ad seruos suos, Prouidete ergo mihi aliquem bene psallẽtem, & adducite eũ ad me. Et respõdens vnus de pueris, ait, Ecce vidi filium Isai Bethlehemitẽ sciẽtẽ psallere, & fortissimum robore, & virum bellicosum, & prudentẽ in verbis, & virũ pulchrum: & Dñs est cum eo. Misit ergo Saul nuntios ad Isai, dicẽs, Mitte ad me Dauid filiũ tuum, qui est in pascuis. Tulit ergo Isai asinum plenũ panibus, & lagenam vini, & hœdum de capris vnũ, & misit per manum Dauid filij sui Sauli. Et venit Dauid ad Saul, & stetit coram eo: at ille dilexit eum nimis, & factus est eius armiger. Misitq́ Saul ad Isai, dicens, Stet Dauid in conspectu meo: inuenit enim gratiam in oculis meis. Igitur quandocunque spiritus domini arripiebat Saul, Dauid tollebat citharam, & percutiebat manu sua, & refocillabatur Saul, & leuius habebat. recedebat enim ab eo spiritus malus.

Secundum Matthæum Lectio. ij.

cap. 22. B Tvnc abeuntes Pharisæi consilium inierunt, vt caperẽt eũ in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicẽtes, Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo. non eñ respicis personam hominũ: dic ergo nobis quid tibi videtur, licet cẽsum dare Cæsari, an nõ? Cognita autem Iesus nequitia eorum, ait, Quid me tentatis hypocritæ? ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Iesus, Cuius est imago hæc, & superscriptio? Dicunt ei, Cæsaris. Tunc ait illis, Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ sunt Dei, deo. Et audientes mirati sunt, & relicto eo abierunt. In illo die accesserunt ad eũ Sadducæi, qui dicunt non esse resurrectionẽ: & interrogauerũt eum, dicẽtes, Magister, Moyses dixit, Si quis mortuus fuerit non habens filiũ, vt ducat frater eius vxorem illius, & suscitet semen fratri suo. Erant aũt apud nos septem fratres: & primus vxore ducta defunctus est, & non habens semen, reliquit vxorẽ suã fratri suo. Similiter secundus & tertius vsq́ ad septimum. Nouissime autẽ omniũ & mulier defuncta est. In resurrectione ergo, cuius erit de septem, vxor? oẽs eñ habuerũt eã. Respondens aũt Iesus, ait illis, Erratis nesciẽtes scripturas, neq́ virtutem Dei. In resurrectione eñ neq́ nubent, neq́ nubentur: sed erunt sicut angeli Dei in cælo. De resurrectione aũt mortuorũ non legistis quod dictũ est à Deo dicente vobis, Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob? Non est deus mortuorum, sed viuẽtium. Et audiẽtes turbæ, mirabãtur in doctrina eius. Pharisæi aũt audientes quòd silentiũ imposuisset Sadducæis, conuenerunt in vnum: & interrogauit eum vnus ex eis legis doctor, tentans eũ, Magister, quod est mandatũ magnũ in lege? Ait illi Iesus, Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo, & in tota aĩa tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mãdatum. Secundũ aũt simile est huic, Diliges proximum tuũ sicut teipsum. In his duobus mandatis vniuersa lex pẽdet & prophetæ. Congregatis autẽ Pharisæis, interrogauit eos Iesus, dicens, Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei, Dauid. Ait illis, Quomodo ergo Dauid in spiritu vocat eum dñm? dicens, Dixit dñs Dño meo, sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedũ tuorum. Si ergo Dauid vocat eum dñm: quomodo filius eius est? Et nemo poterat ei respondere verbum: neq́ ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

Sabbato, Ex primo Regum. Lect j.

Congregantes aũt Philisthijm agmina sua in prælium, conuenerũt in Socho Iudæ: & castrametati sunt inter Socho & Azeca in finib⁹ dõmim. Porrò Saul & filij Is- cap. 17. A

raël congregati venerunt in vallem Terebinthi,& direxerũt aciem ad pugnãdũ cõtra Philisthijm. Et Philisthijm stabãt super mõtẽ ex parte hac, & Israël stabat supra mõtẽ ex altera parte: vallisq; erat inter eos. Et egressus est vir spurius de castris Philisthinorum noĩe Goliath, de Geth, altitudinis sex cubitorum & palmi: & cassis ærea super caput eius: & lorica squamata induebatur. porrò pondus loricæ eius, quinq; millia siclorum æris erat, & ocreas æreas habebat in cruribus: & clypeus æreus tegebat humeros eius: hastile autem hastæ eius erat quasi licitatorium texentium. ipsum aũt ferrũ hastæ eius sexcẽtos siclos habebat ferri: & armiger eius antecedebat eum. Stansque clamabat aduersum phalangas Israël, & dicebat eis, Quare venistis parati ad prælium? nunquid ego nõ sum Philisthæus, & vos serui Saul? Eligite ex vobis virum, & descendat ad singulare certamen. si quiuerit pugnare mecũ, & percusserit me, erimus vobis serui: si autem ego præualuero, & percussero eum, vos serui eritis, & seruietis nobis. Et aiebat Philisthæus, Ego exprobraui agminibus Israël hodie, Date mihi virum, & ineat mecum singulare certamen. Audiens autẽ Saul, & omnes Israëlitæ sermones Philisthæi huiuscemodi, stupebant, & metuebant nimis. Dauid autem erat filius viri Ephrathæi, de quo suprà dictum est, de Bethelehem Iuda, cui nomẽ erat Isai, qui habebat octo filios, & erat vir in diebus Saul senex, & grandæuus inter viros. Abierunt autẽ tres filij eius maiores post Saul in prælium: & nomina triũ filiorũ eius qui perrexerunt ad bellum. Eliab primogenitus, & secundus Abinadab, tertius quoq; Samma. Dauid autem erat minimus. Tribus ergo maioribus sequutis Saulem, abijt Dauid, & reuersus est à Saul, vt pasceret gregem patris sui in Bethlehem. Procedebat verò Philisthæus mane & vespere, & stabat quadraginta diebus.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 23. A TVnc Iesus loquutus est ad turbas, & ad discipulos suos, dicens, Super cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi. Oĩa ergo quæcunq; dixerint vobis, seruate & facite: secundum opera verò eorũ nolite facere. dicunt enĩ & non faciũt. Alligãt autem onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominũ: digito aũt suo nolũt ea mouere. Oĩa verò opera sua faciũt, vt videantur ab hominibus. dilatant enĩ phylacteria sua, & magnificant fimbrias. Amãt autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in synagôgis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus rhabbi. Vos aũt nolite vocari rhabbi. vnus est enĩ magister vester: oẽs autẽ vos, fratres estis. Et patrẽ nolite vocare vobis super terrã: vnus est enĩ pater vester, q in cælis est. Nec vocemini magistri: qa magister vester vnus est, Christus. Qui maior est vestrum, erit minister vester. Qui autẽ se exaltauerit, humiliabitur: & q se humiliauerit, exaltabitur. Vę aũt vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia clauditis regnũ cælorũ ante homines. vos enĩ non intratis: nec introeuntes sinitis intrare. Vę vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia comeditis domos viduarum oratiõe lõga orãtes. ꝓpter hoc amplius accipietis iudicium. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia circumitis mare & aridã, vt faciatis vnũ proselytũ, & cùm fuerit factus, facitis eũ filiũ gehẽnæ duplo quàm vos. Væ vobis duces cæci, qui dicitis, Quicunq; iurauerit per tẽplũ, nihil est: qui autẽ iurauerit in auro templi, debitor est. Stulti & cæci, quod enĩ maius est, aurũ, an tẽplũ quod sanctificat aurũ? Et qcũq; iurauerit in altari, nihil est: quicunq; aũt iurauerit in dono quod est super illud, debet. Cæci, qd enĩ maius est, donũ, an altare quod sanctificat donũ? Qui ergo iurat in altari: iurat in eo & in oĩbus quæ super illud sunt. & quicunq; iurauerit in templo: iurat in illo & in eo qui habitat in ipso. & q iurat in cælo: iurat in throno Dei, & in eo qui sedet super eũ. Vę vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia decimatis mentam & anetũ & cyminũ, & reliquistis quæ grauiora sunt legis, iudicium, & misericordiam, & fidem: hæc oportuit facere, & illa non omittere. Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes.

Dominica.xiiij.post Pentecosten. Ex primo Regum. Lectio prima.

cap. 17. B Dixit aūt Isai ad Dauid filium suū, Accipe fratribus tuis ephi polentæ, & decē panes istos, & curre in castra ad fratres tuos, & decē formellas casei, has deferes ad tribunū: & fratres tuos visitabis, si rectè agant, & cū quibus ordinati sunt, disce. Saul aūt, & illi, & oēs filij Israël, in valle Terebinthi pugnabant aduersum Philisthijm. Surrexit itaque Dauid mane, & cōmendauit gregē custodi: & onustus abijt, sicut præceperat ei Isai. Et venit ad locum Magala, & ad exercitū qui egressus ad pugnam vociferatus erat in certamine. Direxerat eñ aciem Israël: ed & Philisthijm ex aduerso fuerant præparati. Derelinquens ergo Dauid vasa, quæ attulerat, sub manu custodis ad sarcinas, cucurrit ad locū certaminis, & interrogabat si oīa rectè agerētur erga fratres suos. Cùmq; adhuc ille loqueretur eis, apparuit vir ille spurius ascendēs, Goliath nomine, Philisthęus, de Geth, de castris Philisthinorū: & loquente eo hæc eadem verba, audiuit Dauid. Oēs aūt Israëlitæ, cùm vidissent virū, fugerunt à facie eius, timentes eum valde. Et dixit vnus quispiā de Israël, Num vidistis virum hunc q ascendit? ad exprobrandum eñ Israëli, ascendit. Virū ergo qui percusserit eū, ditabit rex diuitijs magnis, & filiā suā dabit ei, & domum patris eius faciet absq; tributo in Israël.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 23. C Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia mundatis quod deforis est calicis & paropsidis, intus aūt pleni estis rapina & immunditia. Pharisæe cæce, munda prius quod intus est calicis & paropsidis, vt fiat & id quod deforis est, mundum. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia similes estis sepulchris dealbatis, quę foris parent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia: sic & vos foris quidē paretis hominibus iusti, intus aūt pleni estis hypocrisi, & iniquitate. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia ædificatis sepulchra prophetarum, & ornatis monumenta iustorū, & dicitis, Si fuissemus in diebus patrū nostrorū, non essemus socij eorū in sanguine prophetarum: itaq; testimonio estis vobismetipsis quia filij estis eorum qui prophetas occiderunt. Et vos implete mensurā patrū vestrorū. Serpētes, genimina viperarum: quomodo fugietis à iudicio gehennæ? Ideo dico vobis, Ecce ego mitto ad vos prophetas & sapientes & Scribas, & ex illis occidetis & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in synagôgis vestris, & persequemini de ciuitate in ciuitatem: vt veniat super vos omnis sanguis iustus q effusus est super terram, à sanguine Abel iusti vsq; ad sanguinem Zachariæ filij Barachiæ, quem occidistis inter templū & altare. Amen dico vobis: venient hæc oīa super generationem istā. Ierusalē, Ierusalem, quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos queādmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis, non me videbitis amodo donec dicatis, Benedictus qui venit in nomine domini.

Secundum Matthæum. Lectio.iij.

In illo tempore: dixit Iesus discipulis suis, Nemo potest duobus dominis seruire. cap. 6.
Et reliqua.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

Nolite soliciti esse animæ vestræ quid manducetis: neque corpori vestro qd induamini. Nónne anima plus est quàm esca? & corpus plus quàm vestimentum? Nihil enim moralius ad faciendam fidem omnibus credentibus à Deo posset conferri, quàm quod aëreus ille spiritus vitale collegium, animæ corporisq; conturbernio foederatum, sine nostro labore perpetui nec salutaris vsus deficit alimenti: nisi cùm venerit suprema dies moriendi. Cùm igitur anima indumento corporis vestiatur, vt vigore animæ corpus animetur: absurdum est, vt victus nobis copiā defuturam deputemus, qui viuendi iugem substantiā cōsequimur. Considerate (inquit) volatilia cæli. Magnum sanè & aptum quod fide sumamus exemplum. Nam si volatilibus cęli quibus nullum

exercitium cultionis,nullus de messium fœcunditate prouentus est,indeficientẽ tamen prouidentia diuina largitur alimoniam:verũ est causam inopiæ nostræ auaritiam videri. Etenim illis icc irco sine labore pabuli vsus exuberat,quòd fructus sibi cõmunẽ ad escã datos speciali quodã nesciunt vendicare dominatu. Nos communia amisimus dum propria vendicamus. Oratio.

CVstodi Dñe ecclesiã tuam propitiatione perpetua:& quia sine te labitur humana mortalitas,tuis semper auxilijs & abstrahatur à noxijs,& ad salutaria dirigatur.p.do.

Feria.ij. Ex primo Regum. Lect.j.

cap. 17. C ET ait David ad viros qui stabant secum, dicens,Quid dabitur viro qui pecusserit Philisthæum hunc,& tulerit opprobrium de Israel?quis est enim hic Philisthæus incircuncisus qui exprobrauit aciẽ Dei viuentis? Referebat autẽ ei populus eundem sermonẽ dicens,Hæc dabuntur viro qui percusserit eum. Quod cũ audisset Eliab frater eius maior,loquente eo cũ alijs,iratus est cõtra David,& ait, Quare venisti,& quare dereliquisti pauculas oues illas in deserto?ego noui superbiã tuã,& nequitiam cordis tui:quia vt videres prælium,descendisti. Et dixit David, Quid feci?nunquid non verbum est?Et declinauit paululũ ab eo ad aliũ:dixitq; eundẽ sermonẽ. Et respondit ei populus verbum sicut prius. Audita sunt autẽ verba quæ loquutus est David,& annuntiata in conspectu Saul. Ad quem cùm fuisset adductus,loquutus est ei,Non concidat cor cuiusquã in eo:ego seruus tuus vadam,& pugnabo aduersus Philisthæum. Et ait Saul ad David, Non vales resistere Philisthæo isti,nec pugnare aduersus eum:quia puer es,hic autẽ vir bellator est ab adolescentia sua. Dixitq; David ad Saul, Pascebat seruus tuus patris sui gregem,& veniebat leo vel vrsus,& tollebat arietẽ de medio gregis,& persequebar eos, & percutiebam,eruebamq; de ore eorũ, & illi consurgebant aduersum me,& apprehẽdebam mentum eorum,& suffocabã, interficiebãq; eos. Nã & leonẽ & vrsum interfeci ego seruus tuus: erit igitur & Philisthæus hic incircuncisus,quasi vnus ex eis. Nunc vadã & auferã opprobriũ populi:qm̃ quis est iste Philisthæus incircuncisus?qa ausus est maledicere exercitui dei viuentis. Et ait David, Dñs qui eripuit me de manu leonis, & de manu vrsi, ipse me liberabit de manu Philisthæi huius. Dixit autem Saul ad David, Vade,& dominus tecum sit.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

ET egressus Iesus de tẽplo,ibat. Et accesserũt discipuli eius vt ostẽderẽt ei ædificationes tẽpli. Ipse autẽ respondens,dixit illis, cap. 24. A
Videtis hæc oĩa?Amẽ dico vobis,non relinquetur hic lapis super lapidẽ,qui non destruatur. Sedente autẽ eo super montẽ oliueti,acesserũt ad eũ discipuli secretò,dicentes,Dic nobis,qñ hæc erũt?& quod signũ aduentus tui, & cõsummationis seculi? Respondẽs Iesus, dixit eis, Videte ne quis vos seducat. multi enim venient in nomine meo,dicentes,Ego sum Christus:& multos seducent. Audituri enim estis prælia & opiniones præliorũ. Videte ne turbemini:oportet enim hæc fieri:sed nondũ est finis. cõsurget enim gens in gẽtem, & regnũ in regnũ:& erunt pestilentiæ,& fames,& terræmotus per loca. hæc autẽ oĩa,initia sunt dolorũ. Tunc tradent vos in tribulationem,& occident vos:& eritis odio oĩbus gentibus propter nomen meũ. Et tunc scandalizabũtur multi:& inuicẽ tradent,& odio habebunt inuicẽ. Et multi pseudoprophetæ surgent,& seducent multos. Et qm̃ abundabit iniquitas:refrigescet charitas multorum. qui autẽ perseuerauerit vsq; in finem,hic saluus erit. Et prædicabitur hoc euangeliũ regni in vniuerso orbe,in testimonium oĩbus gẽtibus:& tunc veniet cõsummatio. Cũ ergo videritis abominationẽ desolationis,quæ dicta est à Daniele propheta,stantem in loco sancto(qui legit intelligat)tunc qui in Iudæa sunt,fugiant ad montes:& qui in tecto,non descendat tollere aliquid de domo sua:& qui in agro,non reuertatur tollere tunicam suã. Væ autẽ prægnantibus & nutrientibus in illis diebus. Orate autẽ vt non fiat fuga vestra in hyeme vel sabbato. erit enim tunc tribulatio magna,qualis non fuit ab initio mũdi vsque

modò,neq; fiet.Et nisi breuiati fuissent dies illi,non fieret salua oīa caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit, Ecce hic,est Christus, aut illic: nolite credere.Surgent enim pseudo Christi & pseudoprophetæ : & dabunt signa magna & prodigia :ita vt in errorem inducātur (si fieri potest)etiam electi.Ecce prædixi vobis. Si ergo dixerint vobis, Ecce in deserto est,nolite exire, ecce in penetralibus, nolite credere.Sicut eñ fulgur exit ab oriente, & paret vsq; in occidentem: ita erit & aduētus filij hominis.Vbicunq; fuerit corpus, illuc cōgregabūtur & aquilæ. Statim autem post tribulationē dierū illorum,sol obscurabit, & luna nō dabit lumen suum:& stellæ cadēt de cælo,&virtutes cælorum cōmouebuntur:& tunc parebit signum filij hominis in cælo,& tunc plāgent omnes tribus terræ:& videbūt filium hominis venietem in nubibus cæli cū virtute multa & maiestate.Et mittet angelos suos cum tuba & voce magna:& congregabunt electos eius à quatuor ventis,à summis cælorū vsq; ad terminos eorū. Ab arbore autem fici discite parabolam. Cū iā ramus eius tener fuerit & folia nata,scitis quia prope est æstas, ita & vos,cùm videritis hæc oīa, scitote quia prope est in ianuis. Amen dico vobis quia non præteribit generatio hæc donec hæc omnia fiant.Cælum & terra transibunt, verba aūt mea non præteribunt.

Feria.iij.Ex primo Regum Lect.j.

cap. 17. E ET induit Saul Dauid vestimentis suis, & imposuit galeam æream super caput eius,&vestiuit eum lorica. Accinctus ergo Dauid gladio eius super vestem suam,cœpit tentare si armatus posset incedere:nō enim habebat consuetudinem. Dixitq; Dauid ad Saul, Non possum sic incedere: quia non vsum habeo.Et deposuit ea, & tulit baculū suum quē semper habebat in manibus:& elegit sibi quinque limpidissimos lapides de torrente, & misit eos in peram pastoralē quam habebat secum,& fundam manu tulit:& processit aduersum Philisthæum. Ibat autem Philisthæus incedens, & appropinquans aduersum Dauid, & armiger eius ante eum. Cumq; inspexisset Philisthæus, & vidisset Dauid,despexit eum.Erat aūt adolescens rufus,& pulcher aspectu. Et dixit Philisthæus ad Dauid, Nunquid ego canis sum,quòd tu venis ad me cum baculo?Et maledixit Philisthæus Dauid in dijs suis: dixitq; ad Dauid, Veni ad me,& dabo carnes tuas volatilibus cæli, & bestijs terræ.Dixit aūt Dauid ad Philisthęum,Tu venis ad me cū gladio,& hasta, & clypeo : ego aūt venio ad te in nomine Dñi exercituum,Dei agminum Israël: quibus exprobrasti hodie, & dabit te Dñs in manu mea,& percutiā te,& auferā caput tuum à te:& dabo cadauera castrorum Philisthijm hodie volatilibus cæli,& bestijs terræ: vt sciat oīs terra quia est Deus in Israël.Et nouerit vniuersa ecclesia hæc quia nō in gladio nec in hasta saluat Dñs: ipsius enim est bellum,& tradet vos in manus nostras.Cùm ergo surrexisset Philisthæus, & veniret, & appropinquaret contra Dauid,festinauit dauid,& cucurrit ad pugnam ex aduerso Philisthæi.Et misit manum suam in perā, tulitq; vnū lapidē, & funda iecit, & percussit Philisthæum in fronte:& infixus est lapis in fronte eius, & cecidit in faciem suam super terram. Præualuitq; Dauid aduersum Philisthæum in funda & lapide,percussumq; Philisthęum interfecit.Cumq; gladium nō haberet in manu Dauid, cucurrit, & stetit supra Philistæū,& tulit gladium eius, & eduxit eū de vagina sua:& interfecit eum, præciditq; caput eius.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

DE die autē illa & hora nemo scit, neq; angeli cælorum, nisi solus pater. Sicut cap. 24.
aūt in diebus Noē: ita erit & aduentus filij D
hominis. sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, vsq; ad eum diem quo intrauit Noë in arcam, & non cognouerūt donec venit diluuium,& tulit oēs.: ita erit & aduentus filij hominis. Tunc duo erunt in agro, vnus assumetur, et vnus relinquetur: duæ molentes in mola:vna assumetur, et vna relinquetur, duo in lecto:vnus assumetur,et vnus relinquetur. Vigilate ergo,quia

nescitis qua hora dñs vester venturus sit. Illud aũt scitote qm̃ si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret vtique, & non sineret perfodi domũ suam. Ideo & vos estote parati: quia qua nescitis hora filius hominis venturus est. Quisputas est fidelis seruus & prudens, quem constituit dñs suus super famliam suam, vt det illis cibũ in tẽpore? Beatus ille seruus, quẽ, cùm venerit Dñs eius, inuenerit sic facientem. Amen dico vobis, qm̃ super omnia bona sua cõstituet eũ. Si autem dixerit malus seruus ille in corde suo: Moram facit dñs meus venire, & cœperit percutere conseruos suos, manducet autẽ & bibat cum ebriosis: veniet dñs serui illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat, & diuidet eum, partẽq; eius ponet cũ hypocri-
cap. tis. illic erit fletus & stridor dentium. Tunc si
.25. mile erit regnũ cælorũ decẽ virginibus: quæ
A accipientes lampadas suas exierunt obuiam sponso. Quinque aũt ex eis erant fatuæ, & quinque prudẽtes. sed quinq; fatuæ, acceptis lampadibus, non sumpserunt oleũ secũ: prudentes verò acceperunt oleum in vasis suis cum lãpadibus. Moram autẽ faciẽte spõso, dormitauerũt oẽs ac dormierunt. Media autem nocte clamor factus est, Ecce spõsus venit, exite obuiam ei. Tunc surrexerunt oẽs virgines illæ: & ornauerunt lampades suas. Fatuæ autem sapientibus dixerunt, Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostræ extinguũtur. Responderunt prudentes, dicentes, Ne fortè non sufficiat nobis & vobis, ite potius ad vendentes, & emite vobis. Dum aũt irent emere, venit sponsus: & quæ paratæ erant, intrauerunt cum eo ad nuptias, & clausa est ianua. Nouissimè verò veniunt & reliquæ virgines. dicẽtes, Domine, dñe, aperi nobis. At ille respondens, ait, Amẽ dico vobis, nescio vos, Vigilate itaq;: quia nescitis diem neq; horam.

Feria.iiij. Ex primo Regum. Lectio.j.

cap. VIdentes aũt Philisthijm quòd mortuus
.17. esset fortissimus eorum, fugerunt. Et
G consurgentes viri Israël & Iuda vociferati sunt, & persequuti sunt Philisthæos vsque dũ venirent in vallem, & vsq; ad portas Accarõ: cecideruntq; vulnerati de Philisthijm in via Saraim, & vsq; ad Geth, & vsque ad Accaron. Et reuertentes filij Israël postquã persequuti fuerant Philisthæos, inuaserunt castra eorum. Assumẽs autem Dauid caput Philisthæi, attulit illud in Ierusalem: arma verò eius posuit in tabernaculo suo. Eo aũt tẽpore quo viderat Saul Dauid egredientem contra Philisthæũ, ait ad Abner principem militiæ, De qua stirpe descendit hic adolescens, Abner? Dixitq; Abner, viuit anima tua, rex, si noui. Et ait rex, Interroga tu, cuius filius sit iste puer. Cumq; egressus esset Dauid, percusso Philisthæo, tulit eum Abner, & introduxit coram Saule, caput Philisthæi habentem in manu sua. Et ait ad eum Saul, De qua progenie es ò adolescens? Dixitque Dauid, Filius serui tui Isai Bethlehe- cap.
mitæ ego sum. Et factum est: cùm cõplesset 18
loqui ad Saul, anima Ionathæ conglutinata est animæ Dauid. & dilexit eum Ionathas quasi animam suã. Tulitq; eũ Saul in die illa, & non concessit ei vt reuerteretur in domũ patris sui. Inierunt aũt Dauid & Ionathas fœdus, diligebat em̃ eum quasi animam suã. Nam expoliauit se Ionathas tunica qua erat indutus, & dedit eã Dauid, & reliqua vestimẽta sua vsq; ad gladium & arcum suum, & vsq; ad baltheum. Egrediebatur quoq; Dauid ad oĩa quæcũq; misisset eum Saul, & prudẽter se agebat: posuitq; eũ Saul super viros belli, & acceptus erat in oculis vniuersi populi, maximeq; in conspectu famulorũ Saul.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

SIcut em̃ homo peregrè proficiscens, vo- cap.
cauit seruos suos, & tradidit illis bona 25.
sua. Et vni dedit quinque talenta, alij autem B
duo, alij verò vnum, vnicuique secundũ propriam virtutẽ: & profectus est statim. Abijt autem qui quinque talenta acceperat, & operatus est in eis, & lucratus est alia quinque. Similiter & qui duo acceperat, lucratus est alia duo. Qui autem vnum acceperat, abiẽs, fodit in terram, & abscondit pecuniam Domini sui. Post multum verò temporis venit dominus seruorum illorũ, & posuit rationẽ cum eis. Et accedens qui quinque talenta ac-

ceperat,obtulit alia quinq; talenta, dicens, Domine,quinq; talenta tradidisti mihi:ecce alia quinq; superlucratus sum. Ait illi dominus eius,Euge serue bone & fidelis,quia super pauca fuisti fidelis,super multa te constituam:intra in gaudiũ dñi tui. Accessit autem & q duo talenta acceperat,& ait, Dñe, duo talenta tradidisti mihi:ecce alia duo superlucratus sum. Ait illi dñs eius, Euge serue bone & fidelis,quia super pauca fuisti fidelis,super multa te constituã:intra in gaudium dñi tui. Accedens aũt & qui vnum talentum acceperat,ait, Dñe,scio quia homo durus es,metis vbi non seminasti,& congregas vbi non sparsisti; & timens abij, & abscondi talentũ tuũ in terra:ecce habes quod tuum est. Respondens autem dñs eius,dixit ei,Serue male & piger,sciebas qa meto vbi non semino, & congrego vbi non sparsi: oportuit ergo te cõmittere pecuniam meã numularijs,& veniens ego recepissem vtiq; quod meũ est cum vsura. Tollite itaq; ab eo talentũ,& date ei qui habet decem talenta. omni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet,& quod videtur habere auferetur ab eo. Et inutilem seruũ eijcite in tenebras exteriores. illic erit fletus & stridor dentium.

Feria quinta,Ex primo libro Regum. Lectio prima.

cap. 18. B PORro cùm reuerteretur percusso Philisthæo Dauid, egressæ sunt mulieres de vniuersis vrbibus Israël cantantes,chorosq; ducentes in occursum Saul regis, in tympanis lætitiæ & in sistris. Et præcinebant mulieres ludentes,atq; dicentes, Percussit Saul mille,& Dauid decem millia. Iratus est autem Saul nimis,& displicuit in oculis eius sermo iste,dixitq;, Dederunt Dauid decem millia,& mihi mille dederunt:quid ei superest,nisi solum regnum? Non rectis ergo oculis Saul aspiciebat Dauid à die illa & deinceps. Post diem autem alteram,inuasit spiritus Dei malus Saul, & prophetabat in medio domus suæ: Dauid autem psallebat manu sua, sicut per singulos dies. Tenebatq; Saul lanceam,& misit eam,putans quòd configere posset Dauid cũ pariete:& declinauit Dauid à facie eius secundò. Et timuit Saul Dauid:eo quòd dñs esset cum eo, & à se recessisset. Amouit ergo eum Saul à se,& fecit eum tribunũ super mille viros:& egrediebatur,& ingrediebatur in conspectu populi. In omnibus quoq; vijs suis Dauid prudenter agebat,& dñs erat cũ eo. Vidit itaq; Saul quòd prudens esset nimis,& cœpit cauere eũ. Omnis aũt Israël & Iuda diligebat Dauid:ipse aũt egrediebatur & ingrediebatur ante eos. Dixitq; Saul ad Dauid, Ecce filia mea maior Merob,ipsam dabo tibi vxorẽ:tantũmodo esto vir fortis,& præliare bella dñi. Saul autem reputabat,dicens, Non sit manus mea in eũ,sed sit super eum manus Philisthinorum. Ait autem Dauid ad Saul, Quis ego sum, aut quæ est vita mea, aut cognatio patris mei in Israël,vt fiam gener regis?

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

CVm aũt venerit filius hominis in maiestate sua,& oẽs angeli cum eo,tunc sedebit super sedem maiestatis suæ:& congregabuntur ante eum omnes gentes,& separabit eos abinuicem, sicut pastor segregat oues ab hœdis:& statuet oues quidem à dextris suis,hœdos autem à sinistris. Tunc dicet rex his qui à dextris eius erunt, Venite benedicti patris mei,possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. esuriui enim,& dedistis mihi manducare:sitiui, & dedistis mihi bibere: hospes eram,& collegistis me:nudus,& operuistis me, infirmus, & visitastis me:in carcere eram, & venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti,dicentes, Domine,quando te vidimus esurientem,& pauimus:sitientem, & dedimus tibi potum? quando autem te vidimus hospitem,& colligimus te:aut nudum,& cooperuimus te? aut quando te vidimus infirmum,aut in carcere:& venimus ad te? Et respondens rex,dicet illis, Amen dico vobis, quandiu fecistis vni de his fratribus meis minimis,mihi fecistis. Tunc dicet & his qui à sinistris erunt, Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius. cap. 25. C

esuriui enim, & non dedistis mihi manducare: sitiui, & non dedistis mihi potum: hospes eram, & non collegistis me: nudus, & non operuistis me, infirmus, & in carcere, & non visitastis me. Tunc respondebũt ei & ipsi, dicentes, Dñe, quando te vidimus esurientem, aut sitientẽ, aut hospitem, aut nudũ, aut infirmum, aut in carcere: & non ministrauimus tibi? Tunc respondebit illis, dicens, Amen dico vobis, quãdiu non fecistis vni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi, in supplicium æternũ: iusti aũt, in vitam æternam.

Feria.vj. Ex primo libro Regum. Lect.j.

cap. 18. E
FActum est aũt tempus cũ deberet dari Merob filia Saul Dauid, data est Hadrieli Molathitæ vxor. Dilexit aũt Michol filia Saul altera, Dauid. Et nũtiatum est Saul, & placuit ei. Dixitque Saul, Dabo eam illi, vt fiat ei in scandalum, & sit super eũ manus Philisthinorum. Dixitq; Saul ad Dauid, In duabus rebus gener meus eris hodie. Et mãdauit Saul seruis suis, Loquimini ad Dauid clã me, dicentes, Ecce places regi: & oẽs serui eius diligunt te. Nunc ergo esto gener regis. Et loquuti sunt serui Saul in auribus Dauid oĩa verba hæc: & ait Dauid, Nũ parum videtur vobis generũ esse regis? ego autem sum vir pauper & tenuis. Et renuntiauerunt serui Saul, dicentes, Huiuscemodi verba loquutus est Dauid. Dixit aũt Saul, Sic loquimini ad Dauid, Nõ habet rex spõsalia necesse, nisi tantũ centũ præputia Philisthinorum, vt fiat vltio de inimicis regis. Porrò Saul cogitabat tradere Dauid in manus Philisthinorũ. Cumq; renuntiassent serui eius Dauid verba quæ dixerat Saul, placuit sermo in oculis Dauid, vt fieret gener regis. Et post paucos dies surgens Dauid, abijt cum viris qui sub eo erant. Et percussit ex Philisthijm ducentos viros: & attulit eorum præputia, & annumerauit ea regi, vt esset gener eius. Dedit itaq; Saul ei Michol filiam suã vxorem. Et vidit Saul, & intellexit quòd Dñs esset cũ Dauid. Michol aũt filia Saul diligebat eum. Et Saul magis cœpit timere Dauid: factusq; est Saul inimicus Dauid, cunctis diebus. Et egressi sunt principes Philisthinorum: à principio aũt egressionis eorum, prudentius se gerebat Dauid, quàm omnes serui Saul, & celebre factum est nomen eius nimis.

Ex epistola vnica beati Iudæ Apostoli Lectio secunda.

IVdas Iesu Christi seruus, frater autem Iacobi: his qui sunt in deo patre dilectis, & Christo Iesu conseruatis, & vocatis, Misericordia vobis, & pax & charitas adimpleatur. Charissimi, omnem solicitudinem faciens scribendi vobis de cõmuni vestra salute, necesse habui scribere vobis, deprecans supercertari semel traditæ sanctis fidei. Sub introierunt eñ quidam homines (qui olim præscripti sunt in hoc iudiciũ) impij, dñi nostri gratiã transferentes in luxuriã, & solum dominatorẽ & dñm nostrũ Iesum Christum negantes. Cõmonere aũt vos volo, scientes semel oĩa, quòd Iesus, populum de terra Aegypti saluans, secundò eos qui non crediderunt, perdidit. Angelos verò qui non seruauerunt suũ principatũ, sed dereliquerunt suũ domicilium, in iudicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reseruauit. Sicut Sodoma & Gomorrha, & finitimæ ciuitates simili modo exfornicatę, & abeũtes post carnem alterã, facti sunt exemplũ, ignis æterni pœnã sustinentes. Similiter & hi carnem quidem maculant, dominationem autẽ spernũt, maiestatem aũt blasphemant. Cũ Michaël archangelus, cũ diabolo disputãs altercaretur de Moysi corpore: non est ausus iudiciũ inferre blasphemiæ, sed dixit, Imperet tibi deus. hi autem quæcũq; quidẽ ignorãt, blasphemãt. quæcũq; aũt naturaliter, tãquã muta animalia, norunt, in his corrũpuntur.

cap. 1. A (margin)

Sabbato ex primo libro Regum. Lectio.j.

LOquutus est autẽ Saul ad Ionathan filiũ suum, & ad oẽs seruos suos, vt occiderent Dauid. Porrò Ionathas filius Saul, diligebat Dauid valde. Et indicauit Ionathas Dauid, dicens, Quærit Saul pater meus occidere te: quapropter obserua te quæso mane, & manebis clàm, & absconderis. Ego autem egrediens, stabo iuxta patrem meum in agro, vbicunque fueris: & ego loquar de

cap. 19. A (margin)

te ad patrem meum, & quodcumque videro, nuntiabo tibi. Loquutus est ergo Ionathas de Dauid bona, ad Saul patrē suum: dixitq; ad eum, Ne peccet rex in seruum suum Dauid, quia non peccauit tibi, & opera eius bona sunt tibi valde. Et posuit animā suam in manu sua: & percussit Philisthæum, & fecit dñs salutem magnam vniuerso Israeli: vidisti, & lætatus es, quare ergo peccas in sanguine innoxio, interficiens Dauid, qui est absq; culpa? Quod cùm audisset Saul, placatus voce Ionathæ, iurauit, Viuit dominus, quia non occidetur. Vocauit itaq; Ionathas Dauid, & indicauit ei oīa verba hæc: & introduxit Ionathas Dauid ad Saul, & fuit ante eū, sicut erat heri & nudiustertius. Motū est autem rursum bellum: & egressus Dauid pugnauit aduersum Philisthijm: percussitq; eos plaga magna, & fugerūt à facie eius. Et factus est spiritus dñi malus in Saul, sedebat aūt in domo sua, & tenebat lanceā, porrò Dauid psallebat manu sua. Nisusq; est Saul configere Dauid lancea in pariete: & declinauit Dauid à facie Saul: lancea autem casso vulnere plata est in pariete: & Dauid fugit, & saluatus est nocte illa.

Ex Epl'a vnica.b.Iudæ Apostoli. Lect.ij.

cap. 1. Væ illis, qui in via Cain abierunt: & errore Balaā, mercede effusi sunt, & in
D contradictione Core perierunt. Hi sunt in epulis suis, maculæ conuiuantes, sine timore, semetipsos pascētes, nubes sine aqua quę à ventis circunferuntur, arbores autūnales, infructuosæ, bis mortuæ, eradicatæ, fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sydera errātia: qbus procella tenebrarū seruata est in ęternū. Prophetauit aūt & de his septimus ab Adam, Enoch, dicens, Ecce venit dñs in sanctis militibus suis, facere iudicium contra oēs, & arguere oēs impios, de omnibus operibus impietatis eorum quibus impiè egerunt, & de omnibus duris quæ loquuti sunt contra eum peccatores impij. Hi sunt murmuratores, querulosi, secundū desyderia sua ambulantes, & os eorum loquitur superbiā, mirantes personas quæstus causa. Vos autem charissimi, memores estote verborum quæ prædicta sunt ab Apostolis domini nostri Iesu Christi, qui dicebant vobis, Quoniam in nouissimis temporibus venient illusores, secundum desyderia sua ambulantes in impietatibus. Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, spiritū non habētes. Vos autem charissimi, superædificantes vosmetipsos sanctissimæ nostræ fidei, in spiritu sancto orantes, vosmetipsos in dilectione dei seruate, expectantes misericordiā dñi nostri Iesu Christi in vitam æternam. Et hos quidem arguite iudicatos: illos verò saluate, de igne rapientes. Alijs autem misereminі in timore: odientes & eam quæ carnalis est, maculatam tunicam. Ei autem qui potēs est vos conseruare sine peccato, & constituere ante conspectum gloriæ suæ immaculatos in exultatione in aduentu domini nostri Iesu Christi soli deo saluatori nostro per Iesum Christum dominum nostrum gloria & magnificentia: imperium & potestas ante omnia secula, & nunc & in omnia secula seculorū. Amen.

Dominica.xv. post Pentecosten. Ex primo Regum. Lectio prima.

Misit ergo Saul satellites suos in domū cap.
Dauid, vt custodirent eum, & interfi- 19.
ceretur mane. Quod cùm annuntiasset Da- C
uid Michol vxor sua, dicens, Nisi saluaueris te nocte hac, cras morieris: deposuit eum per fenestram, porrò ille abijt & aufugit, atq; saluatus est. Tulit autem Michol statuam, & posuit eam super lectum, & pellem pilosam caprarum posuit ad caput eius, & operuit eam vestimentis. Misit autem Saul apparitores qui raperent Dauid: & responsum est quòd ægrotaret. Rursumq; misit Saul nuntios vt viderent Dauid, dicens, Afferte eum ad me in lecto, vt occidatur. Cumq; venissent nuntij, inuentum est simulachrum super lectum, & pelles caprarum ad caput eius. Dixitq; Saul ad Michol: Quare sic illusisti mihi, & dimisisti inimicum meum, vt fugeret? Et respondit Michol ad Saul, Quia ipse loquutus est mihi, Dimitte me, alioquin interficiam te. Dauid autē fugiens, saluatus est, & venit ad Samuel in Rama-

tha, & nuntiauit ei omnia quæ fecerat sibi Saul: & abierunt ipse & Samuel, & morati sunt in Naioth. Nuntiatum est autem Sauli à dicentibus, Ecce Dauid in Naioth in Ramatha. Misit ergo Saul lictores, vt raperent Dauid: qui cùm vidissent cuneum prophetarum vaticinantium, & Samuelem stantem super eos, factus est etiam spiritus Domini in illis, & prophetare cœperunt etiam ipsi. Quod cùm nuntiatum esset Sauli, misit & alios nuntios: prophetauerunt autem & illi. Et rursum misit Saul tertios nuntios: qui & ipsi prophetauerunt. Abijt etiam ipse in Ramatha, & venit vsq; ad cisternam magnam quæ est in Socho, & interrogauit, & dixit, In quo loco sunt Samuel & Dauid? Dictumq; est ei, Ecce in Naioth sunt in Ramatha. Et abijt in Naioth in Ramatha, & factus est etiam super eum spiritus Domini, & ambulabat ingrediens, & prophetabat vsq; dum veniret in Naioth in Ramatha. Et expoliauit etiam ipse se vestimentis suis, & prophetauit cum cæteris coram Samuele, & cecinit nudus tota die illa & nocte. Vnde & exiuit prouerbium, Num & Saul inter prophetas?

Epistola beati Pauli apostoli ad Hebræos.

Lectio secunda.

cap. 1. A MVltipharíã multisq; modis olim deus loquens patribus in prophetis: nouissime diebus istis loquutus est nobis in filio, quem constituit hæredem vniuersorum, per quẽ fecit & secula: qui cùm sit splendor gloriæ & figura substantiæ eius, portansq; oĩa verbo virtutis suæ, purgationem peccatorũ faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis: tanto melior angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditauit. Cui enim dixit aliquãdo angelorum, Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et rursum, Ego ero illi in patrem: & ipse erit mihi in filium. Et cùm iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit, Et adorent eum omnes angeli Dei. Et ad angelos quidem dicit, Qui facit angelos suos spiritus: & ministros suos flãmam ignis. Ad filium autẽ, Thronus tuus Deus in seculum seculi: virga æquitatis, virga regni tui. Dilexisti iustitiam & odisti iniquitatem: propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo exultatiõis prę participibus tuis. Et, Tu in principio Domine terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt cæli. Ipsi peribunt, tu autem permanebis: & omnes vt vestimentum veterascent. Et velut amictum mutabis eos & mutabuntur: tu autem idem ipse es, et anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum dixit aliquãdo, Sede à dextris meis, quoadusque ponam inimicos tuos scabellũ pedum tuorum? Nónne omnes sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos qui hæreditatem capient salutis?

Secundum Lucam. Lectio.iij.

IN illo tempore: Ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Nain: et ibant cum eo discipuli eius, et turba copiosa. Et reliqua. cap. 7.

Homilia sancti Augu. episcopi.

DE iuuene illo resuscitato gauisa est mater vidua. De hominibus quotidie in spiritu resuscitatis gaudet mater ecclesia. Ille quidem mortuus erat corpore: illi autem mente. Illius mors visibilis visibiliter plangebatur: illorum mors inuisibilis alibi nec quærebatur, nec videbatur. Quæsiuit ille q̃ nouerat mortuos. Ille solus nouerat mortuos, qui poterat facere viuos. Nisi enim ad mortuos suscitandos venisset, Apostolus non diceret, surge qui dormis et exurge à mortuis: et illuminabit te Christus. Dormientem audis cùm dicit, surge qui dormis. Sed mortuum intellige cùm audis, et exurge à mortuis. Dicti sunt sæpe dormientes morientes visibiliter: et planè omnes ei, qui potest excitare, dormiunt. Mortuus enim tibi mortuus est: qui quantumlibet expulses, quãtumlibet lanies, quantumlibet vellices, non expergiscitur. Christo autem ille dormiebat, cui dictum est, Surge: et continuò surrexit. Nemo tam facilè excitat in lecto, quàm facile Christus in sepulchro. Tres ẽm mortuos inuenimus à dño resuscitatos visibiliter: millia inuisibiliter. Oratio.

ECclesiam tuam domine miseratio continuata mundet, et muniat: et quia sine te non potest salua consistere, tuo semper

munere gubernetur. Per dñm noſtrum.

Feria ſecunda. Ex primo Regum.

Lectio prima.

cap. 20. A FVgit autem Dauid de Naioth quæ eſt in Ramatha, veniensq́ loquutus eſt coram Ionatha, Quid feci? quæ eſt iniquitas mea, & quod peccatum meum in patrē tuū, quia quærit animam meam? Qui dixit ei, Abſit, non morieris, neq; enim faciet pater meus quicquam grande vel paruū, niſi prius indicauerit mihi: hunc ergo celauit à me pater meus ſermonem tantummodo? Nequaquam erit iſtud. Et iurauit rurſum Dauidi: & ille ait, Scit profectò pater tuus quia inueni gratiam in oculis tuis, & dicet, Neſciat hoc Ionathas, ne fortè triſtetur. Quinimo viuit Dominus, & viuit anima tua, quia vno tantùm (vt ita dicam) gradu, & ego morsq́ diuidimur. Et ait Ionathas ad Dauid. Quodcunq; dixerit mihi aĩa tua, faciam tibi. Dixit autem Dauid ad Ionatham, Ecce calendæ, ſunt craſtino, & ego ex more ſedere ſoleo iuxta regem ad veſcendum: dimitte ergo me vt abſcondar in agro vſq; ad veſperā diei tertiæ. Si reſpiciens requiſierit me pater tuus, reſpondebis ei, Rogauit me Dauid, vt iret celeriter in Bethleem ciuitatem ſuam: quia victimæ ſolennes ibi ſunt vniuerſis contribulibus ſuis. Si dixerit, Bene, pax erit ſeruo tuo: ſi autem fuerit iratus, ſcito quia completa eſt malitia eius. Fac ergo miſericordiam in ſeruum tuum: quia fœdus Dñi me famulum tuum tecum inire feciſti. ſi autem eſt iniquitas aliqua in me, tu me interfice, & ad patrem tuum ne introducas me. Et ait Ionathas, Abſit hoc à te: neq; enim fieri poteſt, vt ſi certè cognouero cōpletam eſſe patris mei malitiam contra te, non annunciem tibi.

Ex Epiſtola Pauli ad Hebræos.

Lectio ſecunda.

cap. 2. A PRopterea abundantius oportet obſeruare nos ea quæ audiuimus: ne fortè pereffluamus. Si enim qui per angelos dictus eſt ſermo, factus eſt firmus, & omnis præuaricatio & inobedientia accepit iuſtam mercedis retributionem: quomodo nos effugiemus ſi tātam neglexerimus ſalutem? quæ cùm initium accepiſſet enarrari per Dominum: ab eis qui audierunt, in nos confirmata eſt, conteſtante Deo ſignis & portentis & varijs virtutibus, & Spiritus ſancti diſtributionibus ſecundum ſuam volūtatem. Nō enim angelis ſubiecit Deus orbem terræ futurum, de quo loquimur. Teſtatus eſt aūt in quodam loco, quis, dicens, Quid eſt homo quòd memor es eius: aut filius hominis qm̄ viſitas eum? Minuiſti eum paulò minus ab angelis: gloria & honore coronaſti eum, & conſtituiſti eum ſuper opera manuum tuarū. Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius. In eo enim quod omnia ei ſubiecit: nihil dimiſit non ſubiectum ei. Nunc autem necdum videmus oĩa ſubiecta ei. Eum autem qui modico quàm angeli, minoratus eſt, videmus Ieſum propter paſsionē mortis gloria & honore coronatū: vt gratia Dei, pro oĩbus guſtaret mortem. Decebat eñ eū propter quē oĩa & per quem oĩa, qui multos filios in gloriam adduxerat: authorē ſalutis eorū, per paſſionem conſummari. Qui eñ ſanctificat & qui ſanctificatur: ex vno oẽs. Propter quam cauſam non cōfunditur fratres eos vocare, dicens, Nuntiabo nomē tuū fratribus meis: in medio eccleſiæ laudabo te. Et iterū, Ego ero fidens in eū. Et iterū, Ecce ego & pueri mei, quos dedit mihi Deus. Quia ergo pueri cōmunicauerunt carni & ſanguini: & ipſe ſimiliter participauit eiſdē, vt per mortē deſtrueret eum qui habebat mortis imperiū, id eſt diabolū: & liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxij erant ſeruituti. Nuſquam eñ angelos apprehēdit: ſed ſemē Abrahæ apprehendit. Vnde debuit per oĩa fratribus ſimilari: vt miſericors fieret & fidelis pontifex ad Deum, vt repropitiaret delicta populi. In eo enim in quo paſſus eſt ipſe & tentatus: potens eſt & eis qui tentantur auxiliari.

Feria.iij. Ex primo Libro Regum.

Lectio prima.

REſponditq́ Dauidi ad Ionathā, Quis cap.
renuntiabit mihi, ſi quid fortè reſpon- 20.
derit tibi pater tuus durè? Et ait Ionathas C

ad Dauid, Veni, & egrediemur foras in agrum. Cumq; exissent ambo in agrũ, ait Ionathas ad Dauid: Dñe Deus Israel, si inuestigauero sententiam patris mei crastino vel perendie: & aliquid boni fuerit super Dauid, & non statim misero ad te, & notum tibi fecero, hæc faciat dominus Ionathã, & hæc augeat. Si autẽ perseuerauerit patris mei malitia aduersum te, reuelabo aurem tuam, & dimittam te, vt vadas in pace, & sit Dñs tecũ, sicut fuit cum patre meo. Et si vixero, facies mihi misericordiã Dñi: si verò mortuus fuero, nõ auferes misericordiã tuã à domo mea vsq; in sempiternũ, quando eradicauerit dñs inimicos Dauid, vnumquemq; de terra. Pepigit ergo Ionathas fœdus cum domo Dauid: & requisiuit Dñs de manu inimicorum Dauid. Et addidit Ionathas deierare dauid, eo quòd diligeret illum: sicut enim animam suam, ita diligebat eum. Dixitq; ad eũ Ionathas, Cras calendæ sunt, & requireris, requiretur enim sessio tua vsque perendie. Descẽdes ergo festinus, & venies in locum vbi celandus es in die quando operari licet, & sedebis iuxta lapidem cui nomen est Ezel. Et ego tres sagittas mittã iuxta eũ, & iaciam quasi exercẽs me ad signum. Mittam quoq; & puerũ, dicẽs ei, Vade, & affer mihi sagittas. Si dixero puero, ecce sagittæ circa te sunt, tolle eas: tu veni ad me, quia pax tibi est, & nihil est mali, viuit Dñs. Si aũt sic loquutus fuero puero, Ecce sagittæ vltra te sunt: vade in pace, quia dimisit te Dñs. De verbo autem quod loquuti sumus ego et tu, sit Dñs inter me et te, vsque in sempiternum.

Ex Epistola Pauli ad Hebræos.

Lectio secunda.

cap. 3. A VNde fratres sancti, vocationis cælestis participes consyderate apostolum & pontificem cõfessionis nostræ Iesum: qui fidelis est ei qui præfecit illum, sicut & Moyses in omni domo eius, Amplioris enim gloriæ iste prę Moyse dignus est habitus: quanto ampliorem honorem habet domus qui fabricauit illam? Omnis nanq; domus, fabricatur ab aliquo: qui autem omnia creauit, Deus est. Et Moyses quidem fidelis erat in tota domo eius tanquam famulus, in testimonium eorum quæ dicenda erant: Christus verò tanquã filius in domo sua: quę domus, sumus nos, si fiduciam & gloriam spei vsque ad finem, firmã retineamus. Quapropter sicut dicit Spiritus sanctus, hodie si vocem eius audieritis: nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto, vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt & viderunt opera mea quadraginta annis. Propter quod infensus fui generationi huic: & dixi, Semper errant corde. Ipsi autem non cognouerunt vias meas, quibus iuraui in ira mea, Si introibunt in requiem meam. Videte fratres, ne quãdo sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi à Deo viuo: sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec hodie cognominatur, vt non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Participes eñ Christi effecti sumus: si tamen initium substantiæ eius vsque ad finem, firmum retineamus dum dicitur, Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra queadmodum in illa exacerbatione. Quidam eñ audientes, exacerbauerunt: sed non vniuersi qui profecti sunt ab Aegypto per Moysen. Quibus autem infensus est quadraginta annis? Nonne illis qui peccauerunt, quorũ cadauera prostrata sunt in deserto? Quibus autem iurauit non introire in requiem ipsius, nisi illis qui incruduli fuerunt? Et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatem.

Feria.iiij. Ex primo libro Regum.

Lectio prima.

ABsconditus est ergo Dauid in agro, & venerunt calendæ, & sedit rex ad comedendum panem. Cumq; sedisset rex super cathredram suam secundum consuetudinem, quæ erat iuxta parietem, surrexit Ionathas, & sedit Abner ex latere Saul, vacuusq́ue apparuit locus Dauid. Et nõ est loquutus Saul quicquã in die illa: cogitabat eñ quòd fortè euenisset ei vt non esset mũdus, nec purificatus. Cũq; illuxisset dies secunda post calendas, rursus apparuit vacuus locus cap. 20. E

Dauid. Dixitq; Saul ad Ionatham filiũ suũ, Cur non venit filius Isai, nec heri, nec hodie ad vescendum? Respondítq; Ionathas Sauli, Rogauit me obnixe, vt iret in Bethlehem, & ait, Dimitte me, qm̃ sacrificium solenne est in ciuitate, vnus de fratribus meis accersiuit me: nũc ergo si inueni gratiam in oculis tuis, vadam citò, & videbo fratres meos. ob hanc causam nõ venit ad mensam regis. Iratus autem Saul aduersum Ionathã dixit ei, Fili mulieris virum vltrò rapientis, nunquid ignoro quia diligis filiũ Isai in cõfusionem tuã, & in cõfusionẽ ignominiosæ matris tuæ? Omnibus em̃ diebus quibus filius Isai vixerit super terram, non stabilieris tu, neq; regnum tuũ. itaq; iam nunc mitte, & adduc eum ad me: quia filius mortis est. Respondens autẽ Ionathas Sauli patri suo, ait, Quare morietur? q̃d fecit? Et arripuit Saul lanceam, vt percuteret eum. Et intellexit Ionathas q; definitum esset à patre suo vt interficeret Dauid.

Ex Epistola Pauli ad Hebræos. Lect. ij.

cap. 4. A Timeamus ergo ne fortè relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, existimetur aliquis ex nobis deesse. Etenim & nobis nũtiatum est, quemadmodum & illis. sed nõ profuit illis sermo auditus nõ admixtus fidei ex ijs quę audierũt. Ingrediemur em̃ in requiem qui credidimus: quemadmodũ dixit, Sicut iuraui in ira mea, si introibunt in requiẽ meã: & quidẽ operibus ab institutione mundi perfectis. dixit em̃ in quodam loco de die septima sic, Et requieuit deus die septima ab omnibus operibus suis. Et in isto rursum, Si introibũt in requiẽ meã. Qm̃ ergo superest introire quosdã in illã, & ij quibus prioribus annuntiatũ est nõ introierunt propter incredulitatẽ: iterum terminat diem quendã, Hodie, in Dauid dicendo, post tantum tẽporis, sicut supradictum est, Hodie si vocem eius audieritis: nolite obdurare corda vestra Nam si eis Iesus requiem præstitisset: nunquã de alia loqueretur posthac die. Itaq; relinquitur sabbathismus populo dei. Qui enim ingressus est in requiem eius: etiã ipse requieuit ab operibus suis, sicut & à suis Deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiem: vt ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Viuus est em̃ sermo dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: & pertingens vsq; ad diuisionem animæ ac spiritus, compagum quoq; ac medullarum, & discretor cogitationũ & intentionum cordis. Et non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius. oĩa aũt nuda & aperta sunt oculis eius, ad quẽ nobis sermo. Habentes ergo pontificem magnũ qui penetrauit cælos Iesum filium dei: teneamus spei nostræ confessionẽ. Non enim habemus pontificem qui non possit cõpati infirmitatibus nostris: tentatum aũt per omnia pro similitudine absq; peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ eius: vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio oportuno.

Feria. v. Ex primo Regum. Lect. j.

cap. 20. F Surrexit ergo Ionathas à mensa in ira furoris, & non comedit in die calendarum secũda, panem. Contristatus est enim super Dauid, eo quòd cõfudisset eum pater suus. Cumq; illuxisset mane, venit Ionathas in agrũ iuxta placitum Dauid, & puer paruulus cũ eo. Et ait ad puerũ suum, Vade, & affer mihi sagittas quas ego iacio. Cunq; puer cucurrisset, iecit aliam sagittã trans puerum. Venit itaq; puer ad locum iaculi, quod miserat Ionathas: & clamauit Ionathas post tergum pueri, & ait, Ecce ibi est sagitta porrò vltra te. Clamauitq; iterũ Ionathas post tergum pueri, dicens, Festina velociter, ne steteris. Collegit autem puer Ionathę sagittas, & attulit ad dñm suum: & quid ageretur, penitus ignorabat: tantummodo enim Ionathas & Dauid rem nouerant. Dedit ergo Ionathas arma sua puero, & dixit ei, Vade, & defer in ciuitatem. Cumq; abijsset puer, surrexit Dauid de loco qui vergebat ad austrũ, & cadens pronus in terram, adorauit tertiò: & osculantes se alterutrum, fleuerunt pariter, Dauid autem amplius. Dixit ergo Ionathas ad Dauid, Vade in pace: quæcunq; iurauimus ambo in nomine Domini, dicentes, Dominus sit inter me & te, & inter semẽ

tuum,& semen meum vsq; in sempiternum. Et surrexit Dauid & abijt:sed & Ionathas
cap. ingressus est ciuitatem. Venit aũt Dauid
21 in Nobe ad Achimelech sacerdotem:& ob-
A stupuit Achimelech,eo quòd venisset Dauid.Et dixit ei, Quare tu solus, & nullus est tecũ? Et ait Dauid ad Achimelech sacerdotem,Rex præcepit mihi sermonem,& dixit,Nemo sciat rem,propter quam missus es à me,& cuiusmodi præcepta tibi dederim: nam & pueris meis condixi in illum & illum locum. Nunc ergo si quid habes ad manum vel quinq; panes,da mihi,aut quicquid inueneris.Et respondens sacerdos ad Dauid,ait illi,Non habeo laicos panes ad manum,sed tantum panem sanctum:si mundi sunt pueri, maxime à mulieribus? Et respondit Dauid sacerdoti,& dixit ei,Equidem si de mulieribus agitur,continuimus nos ab heri & nudiustertius, quando egrediebamur, & fuerunt vasa puerorum sancta.porrò via hæc, polluta est,sed & ipsa hodie sanctificabitur in vasis.Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum panem.neq; enim erat ibi panis, nisi tantum panes propositionis,qui sublati fuerant à facie Domini,vt ponerentur panes calidi.

Ex Epistola Pauli ad Hebræos. Lect.ij.

cap. OMnis nanq; pontifex ex hominibus
5. assumptus pro hominibus constitui-
A tur in ijs quæ sunt ad Deum:vt offerat dona & sacrificia pro peccatis, qui condolere possit ijs qui ignorant & errant:qm̃ & ipse circundatus est infirmitate. & propterea debet,quemadmodum pro populo,ita etiam & pro semetipso offerre ꝓ peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem:sed qui vocatur à Deo, quemadmodum & Aaron. Sic & Christus non semetipsum clarificauit vt põtifex fieret:sed qui loquutus est ad eum, Filius meus es tu:ego hodie genui te. Quẽadmodum & in alio loco dicit,Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.Qui in diebus carnis suæ,preces, supplicationesq; ad eum qui possit illum saluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens exauditus est pro sua reuerentia.Et quidem cùm esset filius Dei,didicit ex ijs quæ passus est,obedientiam:& consummatus,factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis æternæ, appellatus à Deo pontifex iuxta ordinem Melchisedech.De quo nobis grandis sermo & interpretabilis ad dicendum: quoniam imbeciles facti estis ad audiendum. Etenim cùm deberetis magistri esse propter tempus:rursum indigetis vt vos doceamini quæ sint elementa exordij sermonum Dei:& facti estis quibus lacte opus sit,nõ solido cibo. Omnis enim qui lactis est particeps:expers est sermonis iustitiæ:paruulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus:eorum qui pro ipsa consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali.

Feria sexta.Ex primo Regum.
Lectio prima.

ERat autem ibi vir quidã de seruis Saul, cap.
in die illa intus in tabernaculo Domi- 21.
ni:& nomen eius Doeg Idumæus, poten- B
tissimus pastorum Saul. Dixit autem Dauid ad Achimelech.Si habes hic ad manum hastam aut gladium? quia gladium meum, & arma mea non tuli mecum. sermo enim regis vrgebat. Et dixit sacerdos,Ecce gladius Goliath Philisthæi, quem percussisti in valle Terebinthi,est inuolutus pallio post Ephod,si istum vis tollere, tolle. neq; enim hic est alius absq; eo.Et ait Dauid, Non est huic alter similis:da mihi eum.Surrexit itaq; Dauid,& fugit in die illa à facie Saul, & venit ad Achis regem Geth. Dixeruntq; serui Achis ad eum,Nunquid non iste est Dauid rex terræ? nónne huic cantabãt per choros, dicentes, Percussit Saul mille, & Dauid decem millia? Posuit autem Dauid sermones istos in corde suo,& extimuit valde à facie Achis regis Geth. Et immutauit os suum coram Achis,& collabebatur inter manus eorum: & impingebat in ostia portæ, defluebantq; saliuæ eius in barbam.Et ait Achis ad seruos suos, Vidistis hominem insanum:quare adduxistis eum ad me? An desunt nobis furiosi, quòd introduxistis istum, vt fureret me præsente? Hiccine ingredietur domum meam?

Ex Epistola Pauli ad Hebræos.
Lectio secunda.

cap. 6.A QVapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectionẽ feramur, non rursum iacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis & fidei ad Deum, baptismatum, doctrinæ, impositionis quoque manuum, ac resurrectionis mortuorum, & iudicij æterni. Et hoc faciemus: si quidem permiserit Deus. Impossibile enim est eos qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cæleste, & participes facti sunt Spiritus sancti, gustauerunt nihilominus bonum dei verbum virtutesq; seculi venturi, & prolapsi sunt: rursus renouari ad pœnitentiam, rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes. Terra enim sæpe venientem super se bibens imbrem, & germinans herbam oportunam illis à quibus colitur: accipit benedictionem à Deo. proferens autem spinas ac tribulos: reproba est, & maledicto proxima, cuius consummatio in combustionem. Confidimus autem de vobis, dilectissimi, meliora & viciniora saluti: tametsi ita loquimur. Non enim iniustus deus, vt obliuiscatur operis vestri & dilectionis quam ostẽdistis in nomine ipsius, qui ministratis sanctis, & ministratis. Cupimus autem vnumquemque vestrum eãdem ostentare solicitudinem, ad expletionem spei vsque in finem: vt non segnes efficiamini, verùm imitatores eorum qui fide & patientia hæreditabunt promissiones. Abrahæ namque promittẽs Deus: quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem, iurauit per semetipsum, dicens, Nisi benedicens benedicam te: & multiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferens, adeptus est repromissionem. Homines enim per maiorem se iurant: & omnis controuersiæ eorum finis ad confirmationem, est iuramentum. In quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationis hæredibus immobilitatem consilij sui: interposuit iusiurandum, vt per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri Deum: fortissimum solatiũ habeamus qui confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut ancoram habemus animæ tutam ac firmam, & incidentem vsque ad interiora velaminis, vbi præcursor pro nobis introijt Iesus, secundum ordinem Melchisedech pontifex factus in æternum.

Sabbato Ex primo libro Regum.
Lectio prima.

ABijt ergo Dauid inde, & fugit in speluncam Odollam Quod cùm audissent fratres eius, & oĩs domus patris eius, descenderunt ad eũ illuc. Et conuenerũt ad eum oẽs qui erant in angustia constituti, & oppressi ære alieno, & amaro animo: & factus est eorum princeps: fueruntq; cũ eo quasi quadringenti viri. Et profectus est Dauid inde in Masphа, quæ est Moab: & dixit ad regem Moab, Maneat oro pater meus & mater mea vobiscum, donec sciam quid faciat mihi Deus. Et reliquit eos ante faciem regis Moab: manseruntq; apud eum cũctis diebus quibus Dauid fuit in præsidio. Dixitq; Gad propheta ad Dauid, Noli manere in præsidio, proficiscere, & vade in terrã Iuda. Et profectus est Dauid, & venit in saltũ Hareth. Et audiuit Saul quòd apparuisset Dauid, & viri qui erant cum eo. Saul aũt cùm maneret in Gabaa, & esset in nemore quod est in Rama, hastam manu tenẽs, cunctiq; serui eius circunstarent eum, ait ad seruos suos qui assistebant ei, Audite me nunc filij Iemini: nunquid omnibus vobis dabit filius Isai agros, & vineas, & vniuersos vos faciet tribunos, & Centuriones: quoniã cõiurastis omnes aduersum me, & non est qui mihi renuntiet, maximè cùm & filius meus fœdus inierit cum filio Isai? Non est qui vicem meam doleat ex vobis, nec qui annuntiet mihi: eo quòd suscitauerit filius meus seruum meum aduersum me, insidiantem mihi vsq; hodie. Respondens aũt Doeg Idumæus qui assistebat, & erat primus inter seruos Saul, Vidi, inquit, filium Isai in Nobe apud Achimelech filium Achitob. Qui cõsuluit pro eo dñm, & cibaria dedit ei: sed & gladium Goliath Philisthæi dedit illi. cap. 22. A

Ex Epistola Pauli ad Hebræos.
Lectio .ij.

cap. 7 A HIc enim Melchisedech, rex Salē, sacerdos Dei summi, qui obuiauit Abrahæ regresso à cæde regum, & benedixit ei, cui & decimas omnium diuisit Abraham. primum quidem qui interpretatur rex iustitiæ: deinde aūt & rex Salem, quod est rex pacis, sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum neq; finē vitæ habens, assimilatus aūt filio Dei, manet sacerdos in perpetuum. Intuemini autē quantus sit hic, cui & decimas dedit de pręcipuis Abraham patriarcha. Et quidem de filijs Leui sacerdotiū accipiētes, mandatum habent decimas sumere à populo secundum legē, id est à fratribus suis: quāquā & ipsi exierint de lūbis Abrahę. Cuius autem generatio nō annumeratur in eis, decimas sumpsit ab Abrahā, & hūc qui habebat repromissiones benedixit. Sine vlla autē contradictione, quod minus est, à meliore benedicitur. Et hic quidē, decimas moriētes homines accipiunt: ibi aūt cōtestatur qa viuit. Et (vt ita dictum sit) per Abraham, & Leui qui decimas accipit, decimatus est: adhuc enim in lūbis patris erat, quando obuiauit ei Melchisedech. Si ergo cōsummatio p̄ sacerdotium Leuiticum erat (populus enim sub ipso legem accepit) quid adhuc necessarium fuit secundum ordinem Melchisedech alium surgere sacerdotem: & non secundū ordinem Aaron dici? Translato enim sacerdotio, necesse est vt & legis translatio fiat. In quo enim hæc dicuntur: de alia tribu est, de qua nullus altario præsto fuit. Manifestū est enim quòd ex Iuda ortus sit dn̄s noster: in qua tribu nihil de sacerdotibus Moyses loquutus est. Et amplius adhuc manifestum est: si secūdum similitudinem Melchisedech, exurgat alius sacerdos, qui non secundum legem mandati carnalis factus est, sed secundum virtutem vitæ insolubilis. Contestatur enim, Quoniam tu es sacerdos in æternum, secūdum ordinem Melchisedech. Reprobatio quidem fit præcedentis mādati: propter infirmitatem eius & inutilitatem, nihil em̄ ad perfectum adduxit lex: introductio verò melioris spei, per quam proximamus ad Deum. Et quantum est non sine iureiurando (alij quidem, sine iureiurando sacerdotes facti sunt: hic autem cum iureiurando per eum qui dixit ad illum, Iurauit Dominus, & non pœnitebit eū: tu es sacerdos in æternum) in tantum melioris testamenti sponsor factus est Iesus.

Dominica.xvj.post Pentecosten.

Ex primo Regum. Lect.j.

cap. 22. C MIsit ergo rex ad accersendum Achimelech sacerdotem filium Achitob, & omnem domum patris eius sacerdotum, qui erant in Nobe. qui vniuersi venerunt ad regem. Et ait Saul: Audi fili Acitob. Qui respondit, Præsto sum domine. Dixitq; ad eum Saul, Quare coniurastis aduersum me tu & filius Isai, & dedisti ei panes & gladium, & consuluisti pro eo Deum, vt consurgeret aduersum me insidiator vsque hodie permanens? Respondensq; Achimelech regi, ait, Et quis in omnibus seruis tuis, sicut Dauid fidelis, & gener regis, & pergens ad imperium tuum, & gloriosus in domo tua? Nū hodie cœpi pro eo consulere Dominum? absit hoc à me: ne suspicetur rex aduersus seruum suum rem huiuscemodi, in vniuersa domo patris mei: non enim sciuit seruus tuus quicquam super hoc negotio, vel modicum vel grande. Dixitq; rex, Morte morieris Achimelec, tu & omnis domus patris tui. Et ait rex emissarijs, qui circunstabant eum, Cōuertimini, & interficite sacerdotes Domini: nam manus eorum cum Dauid est: scientes quòd fugisset, & non indicauerunt mihi. Nouerunt autem serui regis extendere manus suas in sacerdotes Domini. Et ait rex ad Doeg, Cōuertere tu, & irrue in sacerdotes. Cōuersusq; Doeg Idumæus, irruit in sacerdotes, & trucidauit in die illa octogintaquinque viros vestitos Ephod lineo. Nobe autem ciuitatem sacerdotum percussit in ore gladij, viros & mulieres. & paruulos, & lactentes, bouemq; & asinum, & ouem in ore gladij. Euadens autem vnus filius Achimelech filij Achitob, cuius nomen erat Abiathar, fugit ad Dauid, & annuntiauit ei quòd occidisset Saul sacerdotes Domini. Et ait Dauid ad Abiathar, Sciebā in die illa, quòd

cùm

cùm ibi esset Doeg Idumæus, proculdubio annuntiaret Sauli: ego sum reus omniū animarum domus patris tui. Mane mecum, ne timeas: si quis quæsierit animam meā, quæret & animam tuam, mecumq; seruaberis.

Ex Epistola Pauli ad Hebræos. Lect. ij.

cap. 7. D ET alij quidem plures facti sunt sacerdotes, idcirco quòd morte prohiberentur permanere. hic autem, eo quòd maneat in æternum, sempiternum habet sacerdotium. Vnde & saluare in perpetuum potest accedētes per ipsum ad Deum: semper viuens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat vt nobis esset pontifex, sanctus, innocēs, impollutus, segregatus à peccatoribus & excelsior cælis factus, qui non habet necessitatem quotidie (quēadmodum sacerdotes) prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi: hoc enim fecit semel, se offerendo. Lex enim homines cōstituit sacerdotes infirmitatem habentes: sermo aūt iurisiurandi qui post legem est, filium in æternum perfectum. Capitulum autem super ea quæ

cap. 8 dicuntur, Talem habemus pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in cælis: sanctorum minister, & tabernaculi veri, quod fixit Deus, & non homo. Omnis enim pontifex, ad offerendum munera & hostias constituitur. vnde necesse est & hunc habere aliquid quod offerat. si ergo esset sup terram, nec esset sacerdos: cùm essent qui offerrent secundum legem munera, qui exēplari & vmbræ deseruiunt cælestium, sicut responsum est Moysi, cùm consummaret tabernaculum. Vide (inquit) omnia facito secundum exemplar, quod tibi ostensum est in monte. Nunc autem melius sortitus est ministerium: quantò & melioris testamenti mediator est, quod in melioribus repromissionibus sancitū est. Nam si illud prius culpa vacasset: non vtiq; secundi locus inquireretur. Vituperans enim eos dicit, Ecce dies venient, dicit Dominus: & consummabo super domū Israël & super domum Iuda testamentum nouum, non secūdum testamentum quod feci patribus eorū in die qua apprehendi manum eorum vt educerem illos de terra Aegypti. quoniam ipsi nō permanserunt in testamento meo: & ego neglexi eos dicit Dominus. Quia hoc est testamentum quod disponam domui Israël post dies illos, dicit Dominus: Dabo leges meas, in mentem eorum, & in corde eorū superscribam eas: & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum: & non docebit vnusquisq; proximum suum, & vnusquisque fratrem suum dicens, Cognosce Dominum: quoniā omnes scient me à minore vsque ad maiorem eorum: quia propitius ero iniquitatibus eorum: & peccatorum eorum iam non memorabor. Dicendo autem nouum: veterauit prius. Quod autem antiquatur & senescit: prope interitum est.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

IN illo tempore: Cùm intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pharisæorum sabbato manducare panem: & ipsi obseruabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et reliqua. cap. 14.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

CVratur hydropicus, in quo fluxus carnis exuberans animæ grauabat officia, spiritus extinguebat ardorem: deinde docetur humilitas, dum in illo conuiuio nuptiali appetentia loci superioris arcetur. Clemēter tamen, vt persuasionis humilitas asperitatem coercitionis excluderet, ratio proficeret ad persuasionis effectū: & correctio emūdaret affectum. Huic quasi proximo lumine humanitatis copulatur. Que ita dominicæ sententiæ diffinitione distinguitur, si in pauperes & debiles conferatur. Nam hospitalē esse remuneraturis affectus auaritiæ est. Postremò quasi emeritæ militiæ viro contēnendarum stipendium præscribitur facultatum: quod neque ille qui studijs intentus inferioribus, possessiones sibi terrenas coëmit, regnū cælorum possit adipisci: cùm Dominus dicat, Vende omnia tua, & sequere me. Impio quippe sitire, est huius mundi bona concupiscere. Vnde & redemptor intra Pharisæi domum hydropicū curat: & cum cōtra auaritiā disputaret, scriptum est, Audiebāt autem hęc omnia Pharisæi qui erant auari, & deride-

bant illum. Quid ergo est quod intra Pharisæi domum hydropicus curatur? nisi quòd per alterius ægritudinem corporis, in altero exprimitur ægritudo cordis. Oratio.

TVa nos quæsumus Domine gratia semper & præueniat & sequatur, ac bonis operibus iugiter præstet esse intẽtos: per do.

Feria.ij. Ex primo Regum. Lectio.j.

cap. 23. A ET annuntiauerunt Dauid, dicentes, Ecce Philisthijm oppugnant Ceilam & diripiunt areas. Consuluit ergo Dauid Dominum, dicens, Num vadam, & percutiam Philisthæos istos? Et ait Dominus ad Dauid, Vade, & percuties Philisthæos, & Ceilam saluabis. Et dixerunt viri qui erant cum Dauid, ad eum, Ecce nos hîc in Iudæa cõsistentes timemus: quantò magis si ierimus in Ceilam aduersum agmina Philisthinorum? Rursum ergo Dauid consuluit Dominum. Qui respondens, ait ei, Surge, & vade in Ceilam: ego enim tradam Philisthæos in manu tua. Abijt ergo Dauid & viri eius in Ceilam, & pugnauit aduersum Philisthæos, & abegit iumenta eorũ, & percussit eos plaga magna: & saluauit Dauid habitatores Ceilæ. Porrò eo tẽpore, quo fugiebat Abiathar filius Achimelech ad Dauid in Ceilam, ephod secũ habẽs descẽderat. Nuntiatum est autẽ Sauli quòd venisset dauid in Ceilam: & ait Saul, Tradidit eum dominus in manus meas, conclususq; est introgressus vrbem, in qua portæ & seræ sunt. Et præcepit Saul omni populo vt ad pugnam descenderet in Ceilam, & obsideret Dauid, & viros eius. Quod cùm Dauid rescisset quia præpararet ei Saul clàm malum, dixit ad Abiathar sacerdotem, Applica ephod. Et ait Dauid. Domine deus Israël audiuit famam seruus tuus quòd disponat Saul venire in Ceilam, vt euertat vrbem propter me. Si tradent me viri Ceilæ in manus eius? Et si descendat Saul, sicut audiuit seruus tuus? domine Deus Israël indica seruo tuo. Et ait Dominus. Descendet. Dixitque Dauid, Si tradent me viri Ceilæ, & viros qui sunt mecum in manus Saul? Et dixit Dñs, Tradent. Surrexit ergo Dauid, & viri eius quasi sexcenti, & egressi de Ceila, huc atque illuc vagabantur incerti.

Ex epistola Pauli ad Hebræos. Lectio secunda.

HAbuit quidem & prius, iustificationes culturæ, & sanctum seculare. Taber- cap. 9. A
naculum enim factum est primum, in quo erant candelabra, & mẽsa, & propositio panum, quæ dicitur sancta. Post velamentum autem secundum, tabernaculum, quod dicitur sancta sanctorum, aureum habens thuribulum: & arcam testamenti circuntectam ex omni parte auro, in qua vrna aurea habens manna, & virga Aaron quæ fronduerat, & tabulæ testamenti. superq; eam erant Cherubim gloriæ obumbrantia propitiatorium, de quibus non est modò dicendum per singula. His verò ita compositis, in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes, sacrificiorum officia consummantes. In secundo autem, semel in anno solus pontifex: non sine sanguine quẽ offerret pro sua & populi ignorantia: hoc significãte Spiritusancto, nondum propalatam esse sanctorum viam: adhuc priore tarbernaculo habente statum. quæ parabola est temporis instantis: iuxta quam munera & hostiæ offerũtur, quæ non possunt iuxta conscientiam perfectum facere seruientem, solummodo in cibis, & in potibus, & in varijs baptismatibus, & iustitijs carnis vsque ad tempus correctionis impositis. Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manu factum, id est, nõ huius creationis, neque per sanguinem hircorum aut vitulorũ, sed per propriũ sanguinem introiuit semel in sancta, æterna redemptione inuenta. Si enim sanguis hircorum & taurorum & cinis vitulæ aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: quantò magis sanguis Christi qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad seruiendum Deo viuenti? Et ideo noui testamenti mediator est: vt morte intecedente, in redemptionem earum præuaricationum quæ erãt sub priori testamento, repromissionem acci-

piant qui vocati ſunt, æternæ hæreditatis. Vbi enim teſtamentum eſt:mors neceſſe eſt intercedat teſtatoris. Teſtamentum enim, in mortuis confirmatum eſt. Alioquin nondum valet,dum viuit qui teſtatus eſt. Vnde nec primum quidem, ſine ſanguine dedicatum eſt. Lecto enim omni mandato legis à Moyſe vniuerſo populo,accipiens ſanguinem vitulorum & hircorum cum aqua & lana coccinea & hyſſopo,ipſum quoq; librum & omnem populum aſperſit dicens,Hic ſanguis teſtamenti quod mãdauit ad vos Deus. Etiam tabernaculum & omnia vaſa miniſterij,ſanguine ſimiliter aſperſit.Et omnia penè in ſanguine ſecundũ legem mundantur: & ſine ſanguinis effuſione nõ fit remiſsio.

Feria.iiij.Ex primo Regum. Lectio.j.

cap. 23. B NVntiatum eſt autem Sauli quòd fugiſſet Dauid de Ceila, & ſaluatus eſſet: quamobrem diſsimulauit exire. Morabatur autẽ Dauid in deſerto in locis firmiſsimis, manſitq; in mõte ſolitudinis Ziph, in monte opaco: quærebat eum tamẽ Saul cunctis diebus: & nõ tradidit eum Dominus in manus eius. Et vidit Dauid quòd egreſſus eſſet Saul vt quæreret animã eius.Porrò Dauid erat in deſerto Ziph in ſylua.Et ſurrexit Ionathas filius Saul, & abijt ad Dauid in ſyluã,& confortauit manus eius in Deo, dixitq; ei,Ne timeas:neq; enim inueniet te manus Saul patris mei:& tu regnabis ſuper Iſraël, & ego ero tibi ſecundus:ſed & Saul pater meus ſcit hoc. Percuſsit ergo vterq; fœdus coram Domino:manſitq; Dauid in ſylua,Ionathas autem reuerſus eſt in domũ ſuam. Aſcenderunt autem Ziphæi ad Saul in Gabaa, dicentes, Nónne Dauid latitat apud nos in locis tutiſsimis ſyluæ, in colle Hachile,quæ eſt ad dexteram deſerti? Nunc ergo ſicut deſyderauit anima tua vt deſcenderes,deſcende: noſtrum autem erit vt tradamus eum in manus regis. Dixitq; Saul, Benedicti vos à Domino,quia doluiſtis vicem meam. Abite ergo oro, & diligentius præparate,& curioſius agite,& conſyderate locũ vbi ſit pes eius,vel quis viderit eum ibi,recogitat enim de me,quòd callidè inſidier ei. Conſyderate,& videte omnia latibula eius,in quibus abſconditur: & reuertimini ad me ad rem certam:vt vadam vobiſcum. quòd ſi etiam in terram ſe obſtruxerit,perſcrutabor eum in cunctis millibus Iuda.

Ex Epiſtola Pauli ad Hebræos. Lectio ſecunda.

NEceſſe eſt ergo exemplaria quidẽ cæleſtium,his mundari:ipſa autem cæleſtia,melioribus hoſtijs quàm iſtis. Non enim in manu facta ſancta Ieſus introiuit, exemplaria verorum: ſed in ipſum cælum,vt appareat nunc vultui Dei pro nobis. Neque vt ſæpe offerat ſemetipſum,quemadmodum pontifex intrat in ſancta per ſingulos annos in ſanguine alieno. (alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi) nunc autem ſemel in conſummationem ſeculorum:ad deſtitutionem peccati,per hoſtiam ſuam apparuit. Et quemadmodum ſtatutum eſt hominibus ſemel mori,poſt hoc autem iudicium:ſic & Chriſtus ſemel oblatus eſt ad multorum exhaurienda peccata: ſecũdo ſine peccato apparebit omnibus expectantibus ſe,in ſalutem. cap. 9. F

Vmbram enim habens lex futurorum bonorum,non ipſam imaginẽ rerum: per ſingulos annos eiſdem ipſis hoſtijs quas offerunt indeſinenter, nũquàm poteſt accedentes perfectos facere: alioquin ceſſaſſent offerri: ideo quòd nullam haberent vltrà conſcientiam peccati, cultores ſemel mundati. ſed in ipſis cõmemoratio peccatorum per ſingulos annos fit. impoſsibile enim eſt,ſanguine taurorum & hircorum auferri peccata. Ideo ingrediẽs mundum dicit, Hoſtiam & oblationem noluiſti: corpus autem aptaſti mihi. Holocauſtomata & pro peccato,non tibi placuerunt. Tunc dixi, Ecce venio. In capite libri ſcriptum eſt de me:vt faciam Deus voluntatem tuam. Superius dicens,Quia hoſtias,& oblationes, & holocauſtomata,& pro peccato noluiſti, nec placita ſunt tibi quæ ſecundum legem offeruntur,tunc dixi,Ecce venio vt faciam Deus voluntatem tuam:aufert primum, vt ſequens ſtatuat. In qua voluntate ſanctificati ſumus,per oblationem corporis Ieſu Chri- cap. 10. A

sti semel. Et omnis quidem sacerdos præsto est quotidie ministrans, & easdem sæpe offerẽs hostias quæ nõ possunt auferre peccata: hic autẽ vnã pro peccatis offerens hostiã, in sempiternũ sedet in dextera Dei, de cætero expectans, donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius. Vna enim oblatione, cõsummauit in sempiternum sanctificatos.

Feria.iiij. Ex primo Regum. Lect.j.

cap. 23. D
AT illi surgentes abierunt in Ziph ante Saul: Dauid autem & viri eius erãt in deserto Maon, in campestribus ad dexteram Iesimon. Iuit ergo Saul & socij eius ad quærendũ eum: & nuntiatum est Dauid, statimq; descendit ad Petram, & versabatur in deserto Maon. quod cũ audisset Saul, persequutus est Dauid in deserto Maon. Et ibat Saul ad latus montis ex parte vna, Dauid autem & viri eius erant in latere montis ex parte altera, porrò Dauid desperabat se posse euadere à facie Saul: itaq; Saul, & viri eius in modum coronæ cingebãt Dauid, & viros eius, vt caperẽt eos. Et nũtius venit ad Saul, dicens, Festina & veni, quoniam infuderunt se Philisthijm sup terram. Reuersus est ergo Saul desistẽs persequi Dauid, & perrexit in occursum Philisthinorũ. propter hoc vocauerũt locum illũ Petram diuidentẽ. Ascẽ
cap. 24. A
dit ergo Dauid inde, & habitauit in locis tutissimis Engaddi. Cumque reuersus esset Saul, postquàm psequutus est Philisthæos, nuntiauerunt ei, dicentes, Ecce, Dauid in deserto est Engaddi. Assumens ergo Saul tria millia electorũ virorum ex omni Israël, perrexit ad vestigandum Dauid & viros eius, etiam super abruptissimas petras, quæ solis ibicibus peruiæ sunt. Et venit ad caulas ouium, quæ se offerebãt vianti, eratq; ibi spelunca, quam ingressus est Saul, vt purgaret ventrẽ: porrò Dauid & viri eius in interiore parte speluncæ latebant. Et dixerũt serui Dauid ad eum, Ecce dies de qua loquutus est Dominus ad te, Ego tradam tibi inimicum tuum, vt facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo Dauid & præscidit oram chlamydis Saul silenter. Post hæc percussit cor suum Dauid, eò quòd abscidisset orã chlamydis Saul. Dixitq; ad viros suos, Propitius sit mihi Dominus ne faciam hanc rem Domino meo Christo Domini, vt mittam manum meam in eum, quia Christus Domini est. Viuit Dominus, quia nisi Dominus percusserit eum, aut dies eius venerit vt moriatur, aut descendens in præliũ perierit: propitius mihi sit Dominus, vt nõ mittã manum meã in Christum Domini. Et confregit Dauid viros suos sermonibus: & non permisit eos vt consurgerent in Saul.

Ex epist. Pauli ad Hebræos. Lect.ij.

COntestatur autem nos & Spiritus sanctus. postquàm enim dixit, Hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus, Dabo leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorũ inscribam eas: & peccatorũ, & iniquitatũ eorum iam non recordabor amplius. Vbi autẽ horũ remissio: iam non est oblatio p peccato. Habentes itaq; fratres fiduciam in introitu sanctorũ in sanguine Christi: quam initiauit nobis viam nouam & viuentem per velamen, id est, carnem suam, & sacerdotem magnũ super domũ Dei, accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda à cõscientia mala, & abluti corpus aqua mũda, teneamus spei nostræ cõfessionem indeclinabilem (fidelis enim est qui repromisit) & consyderemus inuicem in prouocationem charitatis & bonorum operũ: nõ deserentes collectionem nostrã sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolantes, & tãtò magis, quantò videritis appropinquantem diem. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia: terribilis autem quædam expectatio iudicij & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios. Irritam quis faciẽs legem Moysi: sine vlla miseratione, duobus vel tribus testibus moritur. quãtò magis putatis deteriora mereri supplicia, qui filium Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Scimus enĩ qui dixit, Mihi vindictam: & ego retribuam. Et iterum, Iudicabit Dominus

(right margin: cap. 10. C)

populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei viuentis. Rememoramini autem pristinos dies, in quibus illuminati, magnum certamen sustinuistis passionum. & in altero quidē opprobrijs & tribulationibus spectaculum facti: in altero autem socij taliter conuersantium effecti. Nam & vinctis compassi estis: & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem & manentem substantiā. Nolite itaq; amittere cōfidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. Patiētia enim vobis necessaria est: vt voluntatem Dei faciētes, reportetis promissionem. Adhuc eñ modicum aliquantulumq;, qui venturus est veniet, & nō tardabit. iustus autem meus ex fide viuit. quod si subtraxerit se: nō placebit animæ meæ. Nos autem non sumus subtractionis filij in perditionem: sed fidei in acquisitionem animæ.

Feria.v. Ex primo Regum Lectio.j.

cap. 24. B PORro ô Saul exurgens de spelunca, pergebat cœpto itinere. Surrexit autē Dauid post eum: & egressus de spelunca, clamauit post tergum Saul, dicens. Dñe mi rex. Et respexit Saul post se. & inclinans se Dauid pronus in terram, adorauit: dixitq; ad Saul, Quare audis verba hominum loquentium, Dauid quærit malum aduersum te? Ecce hodie viderūt oculi tui quòd tradiderit te Dñs in manu mea in speluca: & cogitaui vt occiderem te, sed pepercit tibi oculus meus: dixi enim, Non extendam manū meā in dominū meum, quia Christus Domini est. Quin potius pater mi, vide, & cognosce orā chlamydis tuæ in manu mea: quoniam cum pręscinderem summitatem chlamydis tuæ, nolui extendere manum meā in te. Animaduerte, & vide quoniam non est in manu mea malum, neque iniquitas, neq; peccaui in te: tu autem insidiaris animæ meæ, vt auferas eam. Iudicet Dominus inter me & te, & vlciscatur me Dominus ex te: manus autem mea non sit in te. Sicut & in prouerbio antiquo dicitur, Ab impijs egredietur impietas: manus ergo mea non sit in te. Quem persequeris rex Iraël? quem persequeris? canem mortuum persequeris, & pulicem vnū. Sit Dominus iudex: & iudicet inter me & te: & videat, & iudicet causam meā, & eruat me de manu tua. Cùm autem cōplesset Dauid loquens sermones huiuscemodi ad Saul, dixit Saul, Nunquid vox hæc tua est fili mi Dauid? Et leuauit Saul vocem suā, & fleuit, dixitq; ad Dauid, Iustior tu es, quā ego: tu eñ tribuisti mihi bona, ego autē reddidi tibi mala, Et tu indicasti hodie quæ feceris mihi bona: quomodo tradiderit me Dñs in manum tuam, & non occideris me. Quis enim cùm inuenerit inimicum suum, dimittet eū in via bona? Sed Dominus reddat tibi vicissitudinem hanc, pro eo quod hodie operatus es in me. Et nunc quia scio quòd certissimè regnaturus sis, & habiturus in manu tua regnum Israël: iura mihi in dño ne deleas semen meum post me, neque auferas nomen meum de domo patris mei. Et iurauit Dauid Sauli. Abijt ergo Saul in domū suam: & Dauid, & viri eius ascenderunt ad tutiora loca.

Ex Epistola Pauli ad Hebræos. Lect.ij.

EST autem fides, sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. cap. 11. A
In hac enim testimonium cōsequuti sunt senes. Fide, intelligimus aptata esse secula verbo Dei: vt ex inuisibilibus visibilia fierent. Fide, plurimam hostiam Abel quàm Cain, obtulit Deo: per quam testimonium consequutus est esse iustus, testimonium perhibente muneribus eius Deo, & per illam defunctus adhuc loquitur. Fide, Henoc translatus est ne videret mortē, & non inueniebatur: quia transtulit illū Deus: ante translationē enim testimonium habuit placuisse Deo. Sine fide autem impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum quia est, & inquirentibus se remunerator sit. Fide, Noë responso accepto de ijs quæ adhuc non videbantur, metuens, aptauit arcam in salutem domus suæ, per quam damnauit mūdum: & iustitiæ quæ per fidem est, hæres est institutus. Fide, qui vocatur Abraham obediuit in locum exire quem accepturus erat in hæreditatem: & exijt, nesciens quò iret. Fide, demoratus est in terra repromissionis

tanquam in aliena, in casulis habitando cum Isaac, & Iacob cohæredibus repromissionis eiusdem. Expectabat enim fundamẽta habẽtem ciuitatem: cuius artifex & cõditor, Deus. Fide, & ipsa Sara sterilis virtutem in conceptione seminis accepit, etiam præter tempus ætatis: quoniam fidelem credidit esse eũ qui repromiserat. Propter quod & ab vno orti sunt (& hoc emortuo) tanquam sydera cæli in multitudinem, & sicut arena, quæ est ad oram maris innumerabilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromissionibus: sed à longè eas aspicientes & salutantes, & confitentes, quia peregrini & hospites sunt super terram. Qui enim hæc dicunt: significant se patriam inquirere. Et si quidem ipsius meminissent de qua exierãt: habebant vtique tempus reuertendi. nunc autem meliorẽ appetunt, id est cęlestem. Ideo non confunditur Deus: vocari Deus eorũ. parauit enim illis ciuitatem.

Feria sexta. Ex primo libro Regum.
Lectio prima.

cap. 25. A
MOrtuus est autem Samuel, & congregatus est vniuersus Israël, & planxerunt eum, & sepelierunt eum in domo sua in Ramatha. Consurgensq; Dauid descendit in desertum Pharan. Erat autem vir quispiam in solitudine Maon, & possessio eius in Carmelo, & homo ille magnus nimis: erantq; ei oues tria millia, & mille capræ: & accidit, vt tonderetur grex eius in Carmelo. Nomẽ autem viri illius erat Nabal: & nomẽ vxoris eius, Abigail. eratq; mulier illa prudentissima & speciosa: porrò vir eius durus, & pessimus, & malitiosus: erat autem de genere Caleb. Cùm autem audisset Dauid in deserto, quòd tonderet Nabal gregem suũ, misit decem iuuenes, & dixit eis, Ascẽdite in Carmelum, & venietis ad Nabal, & salutabitis eum ex nomine meo pacificè. Et sic dicetis, Sit fratribus meis, & tibi pax, & domui tuæ pax, & omnibus quæcunq; habes, sit pax. Audiui quòd tonderent pastores tui qui erant nobiscum in deserto: nunquàm eis molesti fuimus, nec aliquando defuit quicquam eis de grege omni tempore quo fuerunt nobiscum in Carmelo. Interroga pueros tuos, & indicabunt tibi. Nunc ergo inueniant pueri tui gratiam in oculis tuis: in die enim bona venimus. quodcũque inuenerit manus tua, da seruis tuis, & filio tuo Dauid. Cumq; venissent pueri Dauid, loquuti sunt ad Nabal omnia verba hæc ex nomine Dauid: & siluerunt Respondens autem Nabal pueris Dauid, ait, quis est Dauid? & quis est filius Isai? hodie increuerunt serui qui fugiunt dominos suos. Tollam ergo panes meos, & aquas meas, & carnes pecorum quę occidi tõsoribus meis, & dabo viris quos nescio vnde sint?

Ex epistola Pauli ad Hebræos.
Lectio secunda.

FIde, obtulit Abraham Isaac cùm tentaretur: & vnigenitum offerebat, in quo suscceperat repromissiones. ad quem dictum est. In Isaac vocabitur tibi semen. arbitrans quia & à mortuis suscitare potens est Deus. vnde eum & in parabolam accepit. Fide, & de futuris benedixit Isaac, Iacob, & Esau. Fide, Iacob moriens, singulos filiorũ Ioseph benedixit: & adorauit fastigium virgæ eius. Fide, Ioseph moriens, de profectione filiorum Israël memoratus est: & de ossibus suis mandauit. Fide, Moyses natus, occultatus est mẽsibus tribus à parentibus suis: eo quòd vidissent elegantem infantem, & non timuerunt regis edictum. Fide, Moyses grandis factus, negauit se esse filium filiæ Pharaonis: magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem, maiores diuitias æstimans, thesauro Aegyptiorum, improperiũ Christi: aspiciebat enim in remunerationem. Fide, reliquit Aegyptum: non veritus animositatem regis, inuisibilem enim tanquam videns sustinuit. Fide, celebrauit Pascha & sanguinis effusionẽ: ne qui vastabat primitiua, tangeret eos. Fide, transierunt mare rubrum tanquam per aridam terrã: quod experti Aegyptij, deuorati sunt. Fide, muri Iericho corruerunt, circumitu dierum septem. Fide, Raab meretrix non perijt cum incredulis: excipiens exploratores cum pace. Et quid adhuc dicam? Deficiet cap. 11. D

enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac, Samson, Iephte, Dauid, Samuel, & prophetis: qui per fidem vicerũt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones, obturauerunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, effugerũt aciem gladij, conualuerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum, acceperũt mulieres de resurrectione mortuos suos: alij autem distenti sunt, non suscipientes redemptionem, vt meliorem inuenirent resurrectionem. Alij verò ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres: lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt, circumierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti: quibus dignus non erat mundus. in solitudinibus errantes, in montibus & speluncis, & in cauernis terræ. Et hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt repromissionẽ, Deo pro nobis melius aliquid prouidente, vt nõ sine nobis consummarẽtur.

Sabbato, Ex primo Regum.
Lectio prima.

cap. 25. C Regressi sunt itaq; pueri Dauid per viã suam, & reuersi venerunt, & annuntiauerunt ei omnia verba quæ dixerat Nabal. Tunc ait Dauid pueris suis, Accingatur vnusquisq; gladio suo. Et accincti sunt singuli gladijs suis, accinctusq; est & Dauid ense suo: & sequuti sunt Dauid quasi quadringenti viri, porrò ducẽti remanserũt ad sarcinas. Abigail autẽ vxori Nabal nuntiauit vnus de pueris suis, dicens, Ecce Dauid misit nuntios de deserto, vt benediceret domino nostro, & auersatus est eos. homines isti, boni satis fuerunt nobis, & non molesti: nec quicquam aliquando perijt omni tempore quo fuimus conuersati cum eis in deserto: pro muro erant nobis tam in nocte quàm in die, omnibus diebus quibus pauimus apud eos greges. Quam ob rem considera, & recogita quid facias: quoniam completa est malitia aduersum virum tuum, & aduersum domum tuam, & ipse est filius Belial, ita vt nemo possit ei loqui. Festinauit igitur Abigail, & tulit ducentos panes, & duos vtres vini, & quinq; arietes coctos, & quinq; sata polentæ, & centum ligaturas vuæ passæ, & ducentas massas caricarum, & imposuit super asinos, dixitq; pueris suis, Præcedite me, & ecce, ego post tergum sequar vos. viro autem suo Nabal non indicauit. Cùm ergo ascendisset asinum, & descenderet ad radicem montis, Dauid & viri eius descendebant in occursum eius: quibus & illa occurrit. Et ait Dauid, Verè frustra seruaui omnia quę huius erant in deserto, & non perijt quicquam de cunctis quæ ad eum pertinebant: & reddidit mihi malum pro bono. Hæc faciat Deus inimicis Dauid, & hæc addat, Si reliquero de omnibus quę ad impsum pertinent vsq; mane min gentem ad parietem.

Ex Epistola Pauli ad Hebræos.
Lectio secunda.

Ideoq; & nos tantam habentes impositam nubem testium: deponentes, omne pondus & circunstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in authorem fidei, & consummatorem Iesum: qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atq; in dextera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem: vt ne fatigemini, animis vestris deficientes. Nondum enim vsq; ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes: et obliti estis consolationis, quæ vobis tanquam filijs loquitur, dicens, Fili mi, noli negligere disciplinam Domini: neq; fatigeris dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit. In disciplina perseuerate. Tanquam filijs, vobis offert se Deus. quis enim filius quem non corripit pater? Quòd si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri et non filij estis. Deinde patres quidem carnis nostrę, eruditores habuimus, et reuerebamur eos: nũ multò magis obtemperabimus patri spirituum? et viuemus? Et illi quidem in tẽpore pancorũ dierum, secun-

cap. 12. A

dum voluntatem suã erudiebant nos:hic autem,ad id quod vtile est in recipiendo sanctificationem eius. Omnis autem disciplina in præsenti quidem videtur non esse gaudij, sed mœroris:postea autẽ fructum pacatissimum exercitatis per eã,reddet iustitiæ. Propter quod remissas manus, & soluta genua erigite:& gressus rectos facite pedibus vestris:vt non claudicans quis erret:magis autem sanetur. Pacem sequimini cũ omnibus, & sanctimoniam : sine qua nemo videbit Deum,contemplantes ne quis desit gratiæ Dei:ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediat, & per illam inquinentur multi. Ne quis fornicator,aut prophanus vt Esau:qui propter vnam escam vendidit primitiua sua. Scitote enim quoniam & postea cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus est,nõ enim inuenit pœnitentiæ locũ, quanquam cũ lachrymis inquisisset eam.

Dominica decimaseptima post Penteco.

Ex primo Regum. Lectio prima.

cap. 25. D CVm autẽ vidisset Abigail Dauid,festinauit, & descendit de asino,& procidit coram Dauid super faciem suã,& adorauit super terram,& cecidit ad pedes eius, & dixit. In me sit domine mi hęc iniquitas: loquatur obsecro ancilla tua in auribus tuis, & audi verba famulæ tuæ. Ne ponat oro dominus meus rex cor suum super virum istum iniquum Nabal:quia secundum nomen suũ stultus est,& stultitia est cum eo:ego autem ancilla tua nõ vidi pueros tuos domine mi, quos misisti:nunc ergo domine mi viuit Dominus, & viuit anima tua,qui prohibuit te ne venires in sanguinem,& saluauit manum tuam tibi:& nunc fiant sicut Nabal inimici tui,& qui quęrunt domino meo malũ. Quapropter suscipe benedictionem hanc, quam attulit ancilla tua tibi dño meo : & da pueris qui sequuntur te dominum meum. Aufer iniquitatem famulæ tuæ: faciens enim faciet Dominus tibi domino meo domum fidelem, quia prælia Domini domine mi tu præliaris:malitia ergo non inueniatur in te omnibus diebus vitæ tuæ. Si enim surrexerit aliquando homo persequens te & quęrens animam tuam,erit anima dñi mei custodita quasi in fasciculo viuentium apud dñm Deum tuũ:porrò inimicorũ tuorum anima rotabitur,quasi in impetu,& circulo fundę. Cùm ergo fecerit Dñs tibi dño meo omnia hæc quæ loquutus est bona de te,& constituerit te ducem super Israël,non erit tibi hoc in singultum,& in scrupulum cordis domino meo,quòd effuderis sanguinem innoxium, aut ipse te vltus fueris:& cũ benefecerit Dominus dño meo,recordaberis ancillæ tuæ. Et ait Dauid ad Abigail, Benedictus dominus Deus Israël,qui misit te hodie in occursum meum,& bñdictũ eloquiũ tuũ, & benedicta tu,que ꝓhibuisti me hodie ne irẽ ad sanguinẽ,& vlciscerer me manu mea. Alioquin viuit dñs Deus Israël qui prohibuit me ne malũ facerẽ tibi: nisi citò venisses in occursum mihi,non remãsisset Nabal vsq; ad lucẽ matutinã mingẽs ad parietẽ. Suscepit ergo Dauid de manu eius omnia quæ attulerat ei,dixitq; ei, Vade pacificè in domũ tuã:ecce:audiui vocem tuam,& honoraui faciẽ tuam.

Ex epist. Pauli ad Hebræos. Lect. ij.

NOn eñ accessistis ad tractabilẽ montem & accessibilem ignẽ,& turbinẽ, cap. 12.
& caliginẽ,& procellã,et tubæ sonũ,& vo- E
cem verborũ(quã qui audierunt, excusauerunt se,ne eis fieret verbum. Non eñ portabãt,quod dicebaẽ. Et si bestia tetigerit montẽ,lapidabitur. Et ita terribile erat quod videbaẽ. Moyses dixit,Exterritus sum & tremebundus.)Sed accessistis ad Sion montem, & ciuitatẽ Dei viuentis,Ierusalẽ cælestem,& multorũ milliũ angelorũ frequẽtiã,& ecclesiam primitiuorũ qui conscripti sunt in cælis,& iudicẽ omniũ Deum,& spiritus iustorum perfectorũ,& testamẽti noui mediatorẽ Iesum,& sanguinis aspersionẽ melius loquentem quàm Abel. Videte ne recusetis loquentẽ. Si enim illi nõ effugerũt,recusantes eum qui super terrã loquebatur: multò magis nos,qui de cælis loquentem nobis,auertimus: cuius vox mouit terram tũc:nunc autẽ repromittit dicẽs, Adhuc semel:& ego mouebo non solũ terrã, sed & cælũ. Quòd autem adhuc semel dicit : declarat mobilium

translationẽ tanquã factorũ,vt maneant ea, quæ sunt,immobilia. Itaq; regnũ immobile suscipientes,habemus gratiã:per quam seruiamus placentes Deo cũ metu & reuerẽtia. Etenim Deus noster, ignis consumens est.
cap. Charitas fraternitatis maneat in vobis. Et
13. hospitalitatem nolite obliuisci.per hãc enim
A latuerunt quidam angelis hospitio receptis. Memẽtote vinctorum,tanquã simul vincti: & laborantiũ,tanquã & ipsi in corpore morantes. Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus. Fornicatores enim, & adulteros iudicabit Deus. Sint mores sine auaritia: contenti præsentibus.ipse enim dixit, Non te deseram neq; derelinquã.ita vt confidenter dicamus, Dominus mihi adiutor:non timebo quid faciat mihi homo. Mementote præpositorũ vestrorum,qui vobis loquuti sunt verbum Dei:quorum intuẽtes exitum conuersationis,imitamini fidem, Iesus Christus heri & hodie:ipse & in secula.

Secundum Matthæum. Lectio.iij.

cap. IN illo tempore: Accesserunt ad Iesum
22. Pharisæi: & interrogauit eum vnus ex eis legisdoctor tentans eum.Et reliqua.

Homilia sancti Ioannis oris auri.

COnuenerunt vt in multitudine vincerent quẽ ratione superare nõ poterãt. à veritate nudos se esse professi sunt, qui multitudine se armauerunt. Dicebant enim apud se, Vnus loquatur pro omnibus: & omnes loquamur per vnum:vt si quidem vicerit,omnes videamur vicisse. Si autẽ victus fuerit,vel solus videatur confusus. O Pharisæi,qui omnia propter homines cogitatis & facitis. Primùm quidem venientes cum vno vincendi estis per vnum. Tamen posito quia vno victo homine,non intelligunt vos oẽs esse victos:nunquid conscientiæ vestræ non sentiunt se esse confusas? Leuis est enim consolatio qui in seipso cõfusus est,quòd ab alijs ignoratur. Interrogauit Iesum vnus ex Pharisæis legis doctor tẽtans eum, Magister,qđ est mandatum magnum in lege? Magistrum vocat cuius non vult esse discipulus. Simplicissimus interrogator,& malignissimus insidiator,de magno mandato interrogat, qui nec minimum obseruat. Ille enim debet interrogare de maiore iustitia,qui iam minorẽ compleuit.

Oratio.

DA quæsumus domine populo tuo diabolica vitare cõtagia:& te solum Deũ pura mente sectari:per.

Feria.ij.Ex primo Regum. Lect.j.

VEnit autem Abigail ad Nabal:& ecce cap.
erat ei conuiuium in domo eius quasi 25.
conuiuium regis, & cor Nabal iucundum: F
erat enim ebrius nimis:& nõ indicauit ei verbum pusillum aut grande vsq; mane. Diluculo autem cùm digessisset vinum Nabal,indicauit ei vxor sua verba hæc:& emortuum est cor eius intrinsecus,& factus est quasi lapis. Cunq; pertransissent decem dies,percussit Dominus Nabal,& mortuus est. Quod cũ audisset Dauid mortuum Nabal,ait, Benedictus Dominus qui iudicauit causam opprobrij mei de manu Nabal,& seruum suum custodiuit à malo,& malitiam Nabal reddidit Dominus in caput eius. Misit ergo Dauid, & loquutus est ad Abigail,vt sumeret eã sibi in vxorem. Et venerũt pueri Dauid ad Abigail in Carmelum,& loquuti sunt ad eam,dicentes,Dauid misit nos ad te,vt accipiat te sibi in vxorem. Quæ consurgens adorauit prona in terrã,et ait,Ecce famula tua sit in ancillam, vt lauet pedes seruorum domini mei. Et festinauit,et surrexit Abigail,et ascẽdit super asinum:et quinq; puellæ ierunt cum ea,pedissequæ eius,et sequuta est nũtios Dauid:et facta est illi vxor. Sed et Achinoam accepit Dauid de Iezrabel:et fuit vtraq; vxor eius. Saul autem dedit Michol filiam suam vxorem Dauid,Phalti,filio Lais,qui erat de Gallim.

Ex Epist. Pauli ad Hebræos. Lect.ij.

DOctrinis varijs et peregrinis nolite cap.
abduci. Optimum est enim, gratia sta- 13.
bilire cor,non escis,quę non profuerunt am- B
bulantibus in eis. Habemus altare: de quo edere nõ habent potestatem qui tabernaculo deseruiũt. Quorum enim animalium infertur sanguis ꝓ peccato in sancta per pontificem:horum corpora cremantur extra castra. Propter quod et Iesus, vt sanctificaret

per suum sanguinē populum, extra portam passus est. Exeamus igitur ad eum extra castra, improperium eius portantes. Nō enim habemus hîc manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus. Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo, id est fructum labiorum confitentium nomini eius. Beneficentiæ autē & communicationis nolite obliuisci. talibus enim hostijs promeretur Deus. Obedite præpositis vestris & subiacete eis. ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri: vt cum gaudio hoc faciant, & nō gementes. hoc enī non expedit vobis. Orate pro nobis. confidimus enim quòd bonam conscientiam habemus: in omnibus bene volentes conuersari. Amplius autē deprecor vos hoc facere, quò celerius restituar vobis. Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis pastorem magnum ouium in sanguine testamenti æterni, dominum nostrum Iesum Christum: aptet vos in omni bono, vt faciatis eius voluntatē, faciens in vobis quod placeat corā se ꝑ Iesum Christum, cui est gloria in secula seculorū. Amē. Rogo autē vos fratres vt sufferatis verbum solatij. Etenim perpaucis scripsi vobis. Cognoscite fratrem nostrum Timotheū dimissum: cū quo (si celerius venerit) videbo vos. Salutate omnes præpositos vestros, & omnes sanctos. Salutant vos de Italia fratres. Gratia cum omnibus vobis, Amen.

Feria tertia. Ex primo libro Regum.
Lectio prima.

cap. 26. A ET venerunt Ziphæi ad Saul in Gabaa, dicentes, Ecce, Dauid absconditus est in colle Hachilæ, quę est ex aduerso solitudinis. Et surrexit Saul, & descendit in desertum Ziph, & cum eo tria millia virorum de electis Israël, vt quęreret Dauid in deserto Ziph. Et castrametatus est Saul in Gabaa Hachilæ, quæ erat ex aduerso solitudinis in via: Dauid autē habitabat in deserto. Videns autē quòd venisset Saul post se in desertum, misit exploratores, & didicit quòd venisset certissimè. Et surrexit Dauid, & venit ad locum vbi erat Saul: cumq; vidisset locum in quo dormiebat Saul, & Abner filius Ner princeps militiæ eius, & Saulem dormientem in tentorio, & reliquū vulgus per circuitum eius, ait Dauid ad Achimelech Hethæum, & Abisai filium Saruiæ, fratrem Ioab, dicens, Quis descendet mecum ad Saul in castra? Dixitq; Abisai, Ego descendam tecum. Venerunt ergo Dauid & Abisai ad populum nocte, & inuenerunt Saul iacentem & dormiētem in tentorio, & hastam fixam in terra ad caput eius: Abner autem & populum dormientes in circunitu eius. Dixitq; Abisai ad Dauid, Conclusit deus inimicum tuum hodie in manus tuas: nunc ergo perfodiam eū lancea in terra semel, & secūdo opus nō erit. Et dixit Dauid ab Abisai, Ne interficias eū: quis enim extendet manum suā in Christum Dñi, & innocens erit? Et dixit Dauid, Viuit Dñs, quia nisi Dñs percusserit eum, aut dies eius venerit vt moriatur, aut in prælium descendens perierit, propitius sit mihi Dñs ne extendam manum meam in Christum Domini. nunc igitur tolle hastam quæ est ad caput eius, & scyphum aquæ, & abeamus. Tulit igitur Dauid hastam, & scyphū aquę, qui erat ad caput Saul, & abierunt: & non erat quisquam qui videret, & intelligeret, & euigilaret, sed omnes dormiebant, quia sopor Domini irruerat super eos.

Ex Epistola Pauli ad Philippenses.
Lectio secunda.

PAulus & Timothęus serui Iesu Christi: omnibus sanctis in Christo Iesu, cap. 1. A qui sunt Philippis cum episcopis & diaconibus, gratia vobis & pax à Deo patre nostro, & domino Iesu Christo. Gratias ago Deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis: cū gaudio deprecationē faciens super cōmunicatione vestra in Euangelio Christi à prima die vsq; nunc: confidens hoc ipsum, quia qui cœpit in vobis opus bonū, perficiet vsq; in diē Christi Iesu: sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis: eo quòd habeam vos in corde, & in vinculis meis, & in defensione, & confirmatione Euangelij, cùm socij gaudij mei omnes vos sitis. Testis enim mihi est Deus, quomodo cupiam omnes vos in

visceribus Iesu Christi. Et hoc oro, vt charitas vestra magis ac magis abundet in omni sciẽtia & in omni sensu: vt probetis potiora, vt sitis synceri & sine offensa in diẽ Christi, repleti fructu iustitiæ per Iesum Christũ, in gloriã & laudẽ Dei. Scire autẽ volo vos fratres, quòd quæ circa me sunt, magis ad profectum venerunt Euangelij: ita vt vincula mea manifesta fierẽt in Christo in omni prætorio & in cæteris omnibus, vt plures è fratribus in Domino confidentes in vinculis meis, abundantius auderent sine timore verbum Dei loqui. Quidam quidem & propter inuidiam & cõtentionem: quidam autem & propter bonam volũtatem Christum prędicant. Quidam ex charitate: scientes, quoniã in defensionem Euãgelij positus sum. quidã autem ex contentione Christum annuntiãt non syncerè: existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. Quid enim? Dum omni modo siue per occasionem, siue per veritatẽ Christus annuntietur: & in hoc gaudeo, sed & gaudebo. Scio enim quia hoc mihi proueniet ad salutem per vestram orationẽ & subministrationem spiritus Iesu Christi, secundũ expectationẽ & spem meam, quòd in nullo confundar, sed in omni fiducia sicut semper, & tunc magnificabitur Christus in corpore meo, siue per vitam, siue per mortem.

Feria .iiij. Ex primo libro Regum.

Lectio prima.

cap. 26 C Cum q; transisset Dauid ex aduerso, & stetisset in vertice montis delongè, & esset grande interuallum inter eos, clamauit Dauid ad populũ, & ad Abner filiũ Ner, dicens, Nónne respondebis Abner? Et respõdens Abner, ait, Quis es tu qui clamas, & inquietas regẽ? Et ait Dauid ad Abner, Nũquid non vir tu es? & quis alius similis tui in Israël? quare ergo non custodisti dominum tuum regem? ingressus est enim vnus de turba vt interficeret regem Dominum tuum. Non est bonum hoc quod fecisti: viuit Dñs quoniam filij mortis estis vos, qui non custodistis dominum vestrum Christum Domini. nunc ergo vide vbi sit hasta regis, & vbi sit scyphus aquæ, qui erat ad caput eius. Cognouit aũt Saul vocem Dauid, & dixit, Nunquid vox hæc tua fili mi Dauid? Et ait Dauid Vox mea dñe mi rex. Et ait, Quam ob causam dñs meus persequitur seruũ suũ? Quid feci? aut quod est malum in manu mea? Nũc ergo audi oro dñe mi rex verba serui tui, Si Dñs incitat te aduersum me, odoretur sacrificium: si autem filij hominij, maledicti sunt in conspectu domini, quia eiecerunt me hodie, vt non habitem in hæreditate domini, dicentes, Vade, serui dijs alienis. Et nunc non effundatur sanguis meus in terra coram Domino: quia egressus est rex Israël vt quærat pulicem vnum, sicut persequitur perdix in montibus. Et ait Saul, Peccaui. reuertere fili mi Dauid: nequaquã ẽm vltrà tibi male faciam, eo quòd pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie: apparet ẽm quòd stultè egerim, & ignorauerim multa nimis. Et respondens Dauid, ait, Ecce hasta regis: trãseat vnus de pueris regis, & tollat eam. Dominus autem retribuet vnicuiq; secundum iustitiã suam & fidem: tradidit enim te Dominus hodie in manum meam, et nolui extendere manum meam in Christum Domini. Et sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis, sic magnificetur anima mea in oculis Domini, & liberet me de omni angustia. Ait ergo Saul ad Dauid, Benedictus tu fili mi Dauid: equidem faciens facies, & potens poteris. Abijt autem Dauid in viam suam, & Saul reuersus est in locum suum.

Ex epistola Pauli ad Philippenses.

Lectio secunda.

Mihi enim viuere Christus est: & mori lucrum. Quòd si viuere in carne, cap. 1. C hic mihi fructus operis est. & quid eligam ignoro. Coartor autem è duobus: desyderium habens dissolui, & esse cum Christo, multò magis melius: permanere autem in carne, necessarium propter vos. Et hoc confidens, scio quia manebo & permanebo omnibus vobis ad profectum vestrũ & gaudiũ fidei: vt gratulatio vestra abũdet in Christo Iesu in me, per meũ aduentum iterum ad vos. Tantum dignè Euãgelio Christi cõuersemini: vt siue cùm venero & videro vos,

siue absens, audiã de vobis quia statis in vno spiritu, vnanimes collaborantes fidei euangelij. Et in nullo terreamini ab aduersarijs, quæ illis est causa perditionis: vobis autem salutis, & hoc à Deo. quia vobis donatum est pro Christo, nõ solùm vt in eum credatis, sed vt etiam pro illo patiamini, idem certamen habẽtes quale & vidistis in me, & nunc auditis de me. Si qua ergo consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua societas spiritus, si qua viscera miserationis: implete gaudium meum, vt idẽ sapiatis, eandẽ charitatem habentes, vnanimes, idipsum sentientes. nihil per contentionẽ, neq; per inanẽ gloriã: sed in humilitate, superiores sibi inuicẽ arbitrãtes, nõ quæ sua sunt singuli cõsiderantes: sed ea quæ aliorũ. Hoc enim sentite in vobis quod & in Christo Iesu, qui cũ in forma dei esset, nõ rapinã arbitratus est esse se æqualẽ Deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, in similitudinem hominũ factus, & habitu inuentus vt homo. Humiliauit semetipsum, factus obediens vsq; ad mortem: mortem autẽ crucis. Propter quod & Deus exaltauit illũ: & donauit illi nomẽ quod est super omne nomẽ: vt in nomine Iesu omne genu flectatur, cælestium, terrestriũ, & infernorũ: & omnis lingua confiteatur quia Dominus, Iesus Christus in gloria est Dei patris.

Feria.v. Ex primo libro Reg. Lect.j.

cap. 27. A
ET ait Dauid in corde suo, Aliquando incidam vna die in manus Saul: nónne melius est vt fugiam, & saluer in terra Philisthinorũ: & desperet Saul, cessetq; me quærere in cunctis finibus Israël? fugiã ergo manus eius. Et surrexit Dauid, & abijt ipse, & sexcenti viri cum eo, ad Achis filiũ Maoch regem Geth. Et habitauit Dauid cum Achis in Geth, ipse & viri eius, vir & domus eius, Dauid & duæ vxores eius, Achinoam Iezrahelitis, & Abigail vxor Nabal Carmelitis. Et nuntiatũ est Saul quòd fugisset Dauid in Geth, & non addidit vltrà quærere eum. Dixit autẽ Dauid ad Achis, Si inueni gratiã in oculis tuis, detur mihi locus in vna vrbium regionis huius, vt habitem ibi: cur enĩ manet seruus tuus in ciuitate regis tecum? Dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg: ꝓpter quã causam facta est Siceleg regum Iuda, vsque in diem hanc. Fuit aũt numerus dierum quibus habitauit Dauid in regione Philisthinorum quatuor mẽsium. Et ascendit Dauid, & viri eius, & agebant prædas de Gessuri, & de Gerzi, & de Amalecitis: hi enim pagi habitabantur in terra antiquitus, euntibus Sur vsq; ad terrã Aegypti. Et percutiebat Dauid omnem terram, nec relinquebat viuentẽ virum & mulierem: tollensq; oues, & boues, & asinos, & camelos, & vestes, reuertebatur, & veniebat ad Achis. Dicebat autem ei Achis, In quem irruisti hodie? Respõdebat Dauid, Contra meridiem Iudæ, & cõtra meridiem Ierameel, & contra meridiem Ceni. Virum & mulierem non viuificabat Dauid, nec adducebat in Geth, dicens, Ne fortè loquantur aduersum nos, Hæc fecit Dauid: & hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus habitauit in regione Philisthinorũ. Credidit ergo Achis Dauid, dicens, Multa mala operatus est contra populum suum Israël: erit igitur mihi seruus sempiternus.

Ex Epistola Pauli ad Philippenses. Lectio secunda.

ITaq; charissimi mei, sicut semper obedistis: non vt in præsentia mea tantùm, sed multò magis nunc in absentia mea, cum metu & tremore vestram salutem operamini. cap. 2. B
Deus est enim qui operatur in vobis & velle & perficere, pro bona voluntate. Omnia autem facite sine murmurationibus & hæsitationibus: vt sitis sine querela, & simplices filij Dei, sine reprehensione in medio nationis prauæ & peruersæ: inter quos lucetis sicut luminaria in mundo: verbum vitæ continentes ad gloriam meam in diem Christi: quia non in vacuum cucurri, neq; in vacuum laboraui. Sed & si immolor supra sacrificium & obsequium fidei vestræ: gaudeo, & congratulor omnibus vobis. Idipsum autem & vos gaudete, & congratulamini mihi. Spero autem in domino Iesu, Timótheum me citò mittere ad vos, vt & ego bono animo sim, cognitis quæ circa vos sunt. Neminem enim habeo tam

vnanime, qui syncera affectiõe pro vobis solicitus sit. Omnes enim quæ sua sunt quærũt: non quæ sunt Iesu Christi. Experimentum autem eius cognoscite, quia sicut patri filius, mecum seruiuit in Euangelio. Hunc igitur spero me mittere ad vos, mox vt videro quæ circa me sunt. Confido autẽ in Domino q̃m & ipse veniã ad vos citò. Necessariũ autem existimaui, Epaphroditũ fratrem & cooperatorẽ & cõmilitonẽ meum, vestrũ autẽ apostolũ, & ministrũ necessitatis meæ, mittere ad vos. q̃m quidẽ omnes vos desyderabat: & mœstus erat, propterea quòd audieratis illum infirmatũ. Nam & infirmatus est vsq; ad mortem: sed Deus misertus est eius: nõ solùm autẽ eius, verũ etiã & mei, ne tristitiã super tristitiã haberem. Festinantius ergo misi illum: vt viso eo, iterũ gaudeatis, & ego sine tristitia sim. Excipite itaq; illũ cum omni gaudio in Dño, & eiusmodi cum honore habetote, quoniã propter opus Christi, vsq; ad mortẽ accessit: tradẽs animã suã, vt impleret id quod ex vobis deerat erga meũ obsequiũ.

Feria.vj. Ex primo Regum. Lect.j.

cap. 28. A
FActum est autem in diebus illis, congregauerũt Philisthijm agmina sua, vt præpararentur ad bellum contra Israël: dixitq; Achis ad Dauid, Sciens nunc scito quoniam mecũ egredieris in castra, tu & viri tui. Dixitq; Dauid ad Achis, Nunc scies quæ facturus est seruus tuus. Et ait Achis ad Dauid, Et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus. Samuel autem mortuus est, planxitq; eum omnis Israël, & sepelierunt eum in Ramatha vrbe sua. Et Saul abstulit magos & ariolos de terra. Cõgregatiq; sunt Philisthijm, & venerũt, & castrametati sunt in Sunam: congregauit autẽ & Saul vniuersum Israël, & venit in Gelboë. Et vidit Saul castra Philisthijm, & timuit, & expauit cor eius nimis. Consuluitq; Dominũ, & non respondit ei, neq; per somnia, neque per sacerdotes, neq; per ꝓphetas. Dixitq; Saul seruis suis, Quærite mihi mulierem habentem pythonem, & vadam ad eam, & sciscitabor per illam. Et dixerunt serui eius ad eum. Est mulier pythonem habens, in Endor. Mutauit ergo habitum suum, vestitusq; est alijs vestimentis, & abijt ipse, & duo viri cum eo: veneruntq; ad mulierem nocte, & ait illi, Diuina mihi in pythone, & suscita mihi quem dixero tibi. Et ait mulier ad eum, Ecce tu nosti quanta fecerit Saul, & quomodo eraserit magos, & ariolos de terra: quare ergo insidiaris animæ meæ, vt occidar? Et iurauit ei Saul in Domino, dicens, Viuit Dominus quia non eueniet tibi quicquam mali ꝓpter hanc rem. Dixitq; ei mulier, Quem suscitabo tibi? Qui ait, Samuelem mihi suscita. Cùm autẽ vidisset mulier Samuelem, exclamauit voce magna: & dixit ad Saul, Quare imposuisti mihi? tu es enim Saul. Dixitq; ei rex, Noli timere: quid vidisti? Et ait mulier ad Saul, Deos vidi ascendentes de terra. Dixitq; ei, Qualis est forma eius? Quæ ait, Vir senex ascendit, & ipse amictus est pallio. Et intellexit Saul quòd Samuel esset, & inclinauit se super faciem suam in terra, & adorauit.

Ex Epistola Pauli ad Philippenses.
Lectio secunda.

DE cætero fratres mei gaudete in Domino. Eadem vobis scribere, mihi quidem nõ pigrum: vobis autem necessarium. cap. 3. A
videte canes, videte malos operarios, videte concisionem. Nos enim sumus circuncisio, qui spiritu seruimus Deo: & gloriamur in Christo Iesu, & non in carne fiduciam habẽtes, quanquàm & ego habeam confidentiam in carne. Si quis alius videtur confidere in carne: ego magis, circuncisus octauo die, ex genere Israël, de tribu Beniamin, Hebræus ex Hebræis, secundum legem Pharisæus, secundum æmulationem persequens ecclesiã Dei, secundum iustitiam quæ in lege est cõuersatus sine querela. Sed quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. Verũtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentẽ scientiam Iesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror vt stercora: vt Christum lucrifaciam, vt inueniar in illo non habens meam iustitiam quæ ex lege est, sed illam quæ ex fide est Christi, quæ

ex Deo est iustitia in fide:ad cognoscendum illum,& virtutem resurrectionis eius,& societatem passionum illius:cõfiguratus morti eius,si quo modo occurram ad resurrectionem quæ est ex mortuis. Non quòd iam acceperim,aut iam perfectus sim: sequor autem,si quo modo comprehendam in quo & comprehensus sum à Christo Iesu. Fratres, ego me non arbitror comprehendisse. Vnũ autem:quæ quidem retro sunt obliuiscens, ad ea verò quæ sunt priora extendens meipsum,ad destinatum persequor,ad brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Quicunque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus:& si quid aliter sapitis, & hoc vobis Deus reuelabit. Veruntamen ad quod peruenimus,vt idem sapiamus,in eadem permaneamus regula. Imitatores mei estote fratres:& obseruate eos qui ita ambulant,sicut habetis formã nostrã. Multi enim ambulãt, quos sæpe dicebam vobis,(nunc autem & flens dico) inimicos crucis Christi:quorum finis interitus:quorũ deus,venter est:& gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt. Nostra autem cõuersatio in cælis est: vnde etiã saluatorem expectamus Dñm nostrum Iesum Christum,qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratũ corpori claritatis suæ,secundum operationẽ virtutis suæ qua etiam possit subijcere sibi omnia.

Sabbato, Ex primo Regum. Lect.j.

cap. 28. C Dixit autẽ Samuel ad Saul, Quare inquietasti me,vt suscitarer? Et ait Saul, Coartor nimis:siquidẽ Philisthijm pugnant aduersum me,& Deus recessit à me,& exaudire me noluit,neque in manu prophetarum, neque per somnia: vocaui ergo te,vt ostenderes mihi quid faciam. Et ait Samuel, Quid interrogas me,cum Dominus recesserit à te,& transierit ad æmulum tuum? Faciet enim tibi Dominus sicut loquutus est in manu mea, & scindet regnum tuum de manu tua, & dabit illud proximo tuo Dauid:quia non obedisti voci Domini, neque fecisti iram furoris eius in Amalec. idcirco quod pateris,fecit tibi Dominus hodie. Et dabit Dominus etiã Israël tecum in manus Philisthijm:cras autem tu & filij tui mecum eritis: sed & castra Israël tradet Dominus in manus Philisthijm. Statimq; Saul cecidit porrectus in terram:extimuerat enim valde verba Samuelis,& robur nõ erat in eo,quia non comederat panem tota die illa. Ingressa est itaq; mulier illa ad Saul,& vidit (conturbatus enim erat valde) dixitq; ad eum, Ecce obediuit ancilla tua voci tuę,& posui animam meam in manu mea:& audiui sermones tuos quos loquutus es ad me. Nunc igitur audi & tu vocem ancillę tuæ,& ponam coram te bucellam panis,vt comedens conualescas,& possis iter agere. Qui renuit, & ait, Non comedam. Coëgerunt autem eum serui sui & mulier,& tandẽ audita voce eorum surrexit de terra,& sedit super lectum. Mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo, & festinauit,& occidit eum: tollensq; farinam,miscuit eam,& coxit azyma,& posuit ante Saul,& ante seruos eius. Qui cùm comedissent,surrexerũt,& ambulauerunt per totam noctem illam.

Ex epist. Pauli ad Philippẽses. Lect.ij.

Itaq; fratres mei charissimi & desyderatissimi, gaudium meum & corona mea: cap. 4. A
sic state in Domino charissimi. Euodiam rogo,& Syntychen deprecor, idipsum sapere in Domino. Etiam rogo & te germane compar, adiuua illas quæ mecum laborauerunt in euãgelio cum Clemente, & cæteris adiutoribus meis,quorũ nomina sunt in libro vitæ. Gaudete in Domino semper:iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus,Dominus ꝓpè est. Nihil solliciti sitis:sed in omni oratione & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum. Et pax Dei que exuperat omnẽ sensum,custodiat corda vestra & intelligentias vestras in Christo Iesu. De cætero fratres,quæcũq; sunt vera, quæcunque pudica, quæcunq; iusta, quecunq; sancta,quæcunq; amabilia, quecunq; bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me:hæc agite, & Deus pacis erit vobiscum. Gauisus sum

autem in Domino vehementer, quoniam tandem aliquãdo refloruistis pro me sentire, sicut & sentiebatis: occupati autẽ eratis. Non quasi propter penuriam dico. ego enim didici, in quibus sum, sufficiens esse. Scio & humiliari: scio & abundare, vbiq; & in omnibus institutus sum: & satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati. Omnia possum in eo qui me cõfortat. Veruntamen bene fecistis communicantes tribulationis meæ. Scitis autem & vos Philippenses, quòd in principio Euangelij, quando profectus sum à Macedonia, nulla mihi ecclesia communicauit in ratione dati & accepti, nisi vos soli: quia & Thessalonicam semel & bis in vnum mihi misistis. Non quod quæro datum: sed requiro fructum abundantem in rationem vestram. Habeo autem omnia, & abundo: repletus sum, acceptis ab Epaphrodito quæ misistis, in odorem suauitatis, hostiam acceptam, placentem Deo. Deus autem meus impleat omne desyderium vestrum secundum diuitias suas in gloria, in Christo Iesu. Deo autem, & patri nostro gloria in secula seculorum, Amen. Salutate omnem sanctum in Christo Iesu. Salutant vos qui mecum sunt, fratres. Salutant vos omnes sancti: maximè autẽ qui de Cæsaris domo sunt. Gratia Domini nostri Iesu Christi cũ spiritu vestro. Amen.

Dominica.xviij.post Penteco. Ex primo Regum. Lectio prima.

cap. 29. A CONgregata sunt ergo Philisthijm vniuersa agmina in Aphec: sed & Israël castrametatus est super fontem, qui erat in Iezrahel. Et satrapæ quidẽ Philisthijm incedebant in centurijs & millibus: Dauid autẽ & viri eius erant in nouissimo agmine cum Achis. Dixeruntque principes Philisthijm, Quid sibi volunt Hebræi isti? Et ait Achis ad principes Philisthijm, Nunquid ignoratis Dauid, qui fuit seruus Saul regis Israël, & est apud me multis diebus vel annis? & non inueni in eo quicquam, ex die qua transfugit ad me, vsq; ad diem hanc. Irati sunt autem aduersus eum principes Philisthijm, & dixerunt ei, reuertatur vir, & sedeat in loco suo, in quo constituisti eum: & non descẽdat nobiscum in prælium, ne fiat nobis aduersarius, cùm præliari cœperimus: quomodo enim aliter poterit placare Dominũ suũ, nisi in capitibus nostris? Nónne iste est Dauid cui cantabant in choris, dicẽtes: Percussit Saul in millibus suis, & Dauid in decem millibus suis? Vocauit ergo Achis Dauid, & ait ei, Viuit Dominus quia rectus es tu, & bonus in conspectu meo: & exitus tuus, & introitus tuus mecum est in castris: & nõ inueni in te quicquam mali ex die qua venisti ad me, vsq; in diem hãc: sed satrapis non places. Reuertere ergo, & vade in pace, & nõ offendes oculos satraparum Philisthijm.

Sanctum Iesu Christi Euangelium secundum Marcum. Lectio.ij.

INitium Euangelij Iesu Christi filij Dei. cap. 1. A Sicut scriptum est in Isaia propheta, Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuã ante te, Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, rectas facite semitas eius: fuit Ioannes in deserto baptizans, & prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis Iudæa regio, & Ierosolymitæ vniuersi: & baptizabantur ab illo in Iordanis flumine, confitentes peccata sua. Et erat Ioannes vestitus pilis cameli, & zona pellicea circa lumbos eius: & locustas & mel syluestre edebat. Et prædicabat, dicens, Venit fortior me post me: cuius non sum dignus procumbens soluere corrigiam calceamentorum eius. Ego baptizaui vos aqua: ille verò baptizabit vos Spiritu sancto. Et factum est: in diebus illis venit Iesus à Nazareth Galilææ: & baptizatus est à Ioanne in Iordane. Et statim ascendẽs de aqua, vidit cœlos apertos, & Spiritum sanctum tanquàm columbam descendentem & manentem in ipso. Et vox facta est de cælis, Tu es filius meus dilectus, in te complacui. Et statim spiritus expulit eum in desertum. Et erat in deserto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus: & tentabatur à Satana, eratq; cum bestijs: & angeli ministrabant illi. Postquàm autem traditus est Ioannes, venit

Iesus in Galilæam prædicans Euangelium regni Dei, & dicens, Quoniam impletum est tempus, & appropinquauit regnum Dei: pœnitemini. & credite Euangelio. Et præteriens secus mare Galilææ, vidit Simonem et Andream fratrem eius, mittentes retia in mare, (erant enim piscatores) & dixit eis Iesus, Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retibus, sequuti sunt eũ. Et progressus inde pusillũ, vidit Iacobum Zebedæi & Ioannem fratrẽ eius, & ipsos componẽtes retia in naui: & statim vocauit illos. Et relicto patre suo Zebedæo in naui cũ mercenariis, sequuti sunt eũ.

Secundum Matthæum. Lectio.ij.

cap. 9. IN illo tempore: Ascendens Iesus in nauiculam transfretauit, & venit in ciuitatẽ suam. Et reliqua.

Homilia sancti Ioannis oris auri.

CHristũ in humanis actibus diuina gessisse mysteria, & in rebus visibilibus inuisibilia exercuisse negotia, lectio hodierna monstrauit: Ascendit (inquit) in nauiculam, & transfretauit, & venit in ciuitatem suam. Nonne ipse est qui fugatis fluctibus maris profunda nudauit: vt Israeliticus populus inter stupentes vndas, sicco vestigio, velut montium concaua transiret? Nonne hic est qui Petri pedibus marinos vertices inclinauit, vt iter liquidum humanis gressibus solidum præberet obsequium? Et quid est quod ipse sibi sic maris denegat seruitutem, vt breuissimi laci transitum sub mercede nautica transfretaret? Ascendit (inquit) in nauiculam, & transfretauit. Et quid mirũ fratres? Christus venit suscipere infirmitates nostras, & sua nobis cõferre remedia sanitatis: quia medicus qui non infert sanitatem, infirmitates curare nescit. Et qui nõ fuerit cum infirmo infirmatus, infirmo non potest conferre sanitatem. Christus ergo si in suis mansisset virtutibus, commune cum hominibus nihil haberet. Et si non implesset carnis ordinem, carnis in illo esset otiosa susceptio.

Oratio.

DIrigat corda nostra quæsumus Domine tuæ miserationis operatio: quia tibi sine te placere non possumus: Per dñm.

Feria.ij. Ex primo libro Regum. Lect.j.

DIxitq; Dauid ad Achis, Quid eñ feci, & quid inuenisti in me seruo tuo à die qua fui in cõspectu tuo vsq; in diem hãc, vt non veniam & pugnem contra inimicos Domini mei regis? Respondens aũt Achis, loquutus est ad Dauid, Scio quia bonus es tu in oculis meis, sicut angelus Dei: sed principes Philisthinorum dixerunt, Non ascendet nobiscum in prælium. Igitur consurge mane, tu & serui Domini tui, qui venerunt tecum: & cùm de nocte surrexeritis, & cœperit dilucescere, pergite. Surrexit itaq; de nocte Dauid ipse & viri eius, vt proficiscerentur mane, & reuerterentur ad terram Philisthiim: Philisthiim autem ascenderunt in Iezrael. Cumq; venissent Dauid, & viri eius in Siceleg die tertia, Amalecitæ impetum fecerant ex parte australi in Siceleg, & percusserant Siceleg, & succenderant eam igni. Et captiuas duxerant mulieres ex ea à minimo vsque ad magnum: & non interfecerant quenquam, sed secum duxerant, & pergebant itinere suo. Cùm ergo venisset Dauid & viri eius ad ciuitatem, & inuenissent eam succensam igni, & vxores suas, & filios suos, & filias ductas esse captiuas, leuauerũt Dauid & populus qui erat cum eo, voces suas, & planxerunt donec deficerent in eis lachrymæ. Siquidem & duæ vxores Dauid captiuæ ductæ fuerant Achinoam Iezrahelitis, & Abigail vxor Nabal Carmeli. Et cõtristatus est Dauid valde: volebat enim eũ populus lapidare, quia amara erat anima vniuscuiusq; viri super filiis suis, & filiabus.

cap. 29. C

cap. 30. A

Secundum Marcum. Lectio.ij.

ET ingrediuntur Capharnaum: et statim sabbatis ingressus in synagogam, docebat eos. Et stupebant super doctrina eius. erat enim docens eos quasi potestatem habens, & non sicut Scribæ. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo: & exclamauit, dicens, Quid nobis & tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio quod sis sanctus Dei. Et comminatus est ei Iesus, dicens, Obmutesce, & exi de homine. Et

cap. 1. C

discerpens

discerpens eum spiritus immundus, & exclamãs voce magna, exijt ab eo. Et mirati sunt omnes: ita vt conquirerent inter se, dicentes, Quidnã est hoc? quænam doctrina hæc noua? qua in potestate spiritibus immundis imperat, & obediũt ei? Et processit rumor eius statim in omnem regionẽ Galilææ. Et protinus egredientes de synagôga, venerunt in domum simonis & Andreæ cum Iacobo & Ioanne. Decumbebat aũt socrus Simonis febricitans: & statim dicunt ei de illa. Et accedens eleuauit eam apprehensa manu eius: & continuò dimisit eam febris, & ministrabat eis. Vespere autem facto, cùm occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes. & dæmonia habentes: & erat omnis ciuitas cõgregata ad ianuã. Et curauit multos qui vexabantur varijs languoribus: & dæmonia multa eijciebat, & non sinebat ea loqui qm̃ sciebant eum. Et diluculo valde surgẽs, egressus abijt in desertum locum: ibiq; orabat. Et prosequutus est eũ Simon, & qui cũ illo erãt. Et cùm inuenissent eum, dixerunt ei, Quia omnes quærunt te. Et ait illis, Eamus in ꝓximos vicos & ciuitates, vt & ibi prædicem: ad hoc em̃ veni. Et erat prædicãs in synagôgis eorum, in omni Galilæa: & dæmonia eijciẽs. Et venit ad eum leprosus deprecãs eum: & genu flexo, dicit ei, Si vis, potes me mũdare. Iesus autẽ misertus eius, extendit manum suã: & tangens eum, ait illi, Volo, mũdare. Et cùm dixisset, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est. Et comminatus est ei, statimq; eiecit illum: & dicit ei, Vide, nemini dixeris: sed vade, ostende te principi sacerdotum, & offer pro emũdatiõe tua quę præcepit Moyses in testimonium illis. Et egressus cœpit prædicare & diffamare sermonem: ita vt iam non posset manifestè introire in ciuitatẽ, sed foris in desertis locis esse. & conueniebant ad eum vndique.

cap. 30 B Feria.iiij. Ex primo Regum Lect.j.

Confortatus est autẽ Dauid in domino Deo suo. Et ait ad Abiathar sacerdotẽ filium Achimeleh, Applica ad me ephod. Et applicauit Abiathar ephod ad Dauid, & consuluit Dauid Dominum, dicens, Persequar latrunculos hos, & comprehẽdam eos, an nõ? Dixitq; ei Dñs, Persequere: absq; dubio em̃ comprehẽdes eos, & excuties prędã. Abijt ergo Dauid ipse & sexcenti viri qui erãt cũ eo, & venerunt vsq; ad torrẽtem Besor: & lassi quidam substiterũt. Persequutus est aũt Dauid ipse & quadringenti viri: substiterant em̃ ducẽti, qui lassi trãsire nõ poterãt torrẽtem Besor. Et inuenerũt virũ Aegyptiũ in agro, & adduxerunt eum ad Dauid: dederuntq; ei panem vt comederet, & biberet aquã, sed & fragmen massæ caricarum, & duas ligaturas vuæ passæ. Quæ cùm comedisset, reuersus est spiritus eius, & refocillatus est: non enim comederat panem, neq; biberat aquã tribus diebus & tribus noctibus. Dixit itaq; ei Dauid, Cuius es tu? vel vnde? Qui ait, Puer Aegyptius ego sum, seruus viri Amalecitæ: dereliquit aũt me dñs meus, quia ægrotare cœpi nudiustertius. Siquidem nos erupimus ad australem plagam Cerethi. & contra Iudam, & ad meridiem Caleb, & Siceleg succendimus igni. Dixitq; ei Dauid, Potes me ducere ad cuneum istum? Qui ait, Iura mihi per Deum, quòd non occidas me, & nõ tradas me in manus domini mei, & ego ducam te ad cuneum istum. Qui cùm duxisset eum, ecce illi discumbebant super faciem vniuersæ terræ comedentes & bibẽtes, & quasi festum celebrantes diem, pro cũcta præda, & spolijs quæ ceperãt de terra Philisthijm, & de terra Iuda. Et percussit eos Dauid à vespere vsque ad vesperam alterius diei, & nõ euasit ex eis quisquam, nisi quadringenti viri adolescentes, qui ascenderant camelos, & fugerant

Secundum Marcum. Lectio.ij.

Et iterũ intrauit Capharnaum post dies: auditum est quòd in domo esset, & cõfestim cõuenerunt multi. ita vt non caperent neque ad ianuã, & loquebatur eis verbũ. Et venerunt ad eum ferentes paraliticum, qui à quatuor portabatur. Et cùm nõ possent offerre eum illi præ turba, nudauerunt tectũ vbi erat: & patefacientes submiserũt grabatum in quo paralyticus iacebat. Cùm autem vidisset Iesus fidem illorum, ait paralytico, Fili, dimittuntur tibi peccata tua. Erant autẽ cap. 2. A

illic quidam de Scribis sedentes, & cogitan-
tes in cordibus suis, Quid hic sic loquitur?
blasphemat. Quis potest dimittere peccata,
nisi solus Deus? Quo statim cognito Iesus
spiritu suo quia sic cogitarent intra se, dixit il
lis, Quid ista cogitatis in cordibus vestris?
Quid est facilius dicere paralytico, Dimit-
tũtur tibi peccata: an dicere, Surge, tolle gra-
batum tuum & ambula? Vt autẽ sciatis quia
filius hominis habet potestatẽ in terra dimit
tendi peccata (ait paralytico) tibi dico sur-
ge, tolle grabatum tum, & vade in domum
tuam. Et statim surrexit ille: & sublato graba
to abijt inde corã oĩbus, ita vt mirarent oẽs,
& honorificarent Deũ, dicẽtes, Quia nũquã
sic vidimus. Et egressus est rursus ad mare:
omnisq; turba veniebat ad eum, & docebat
eos. Et cùm præteriret, vidit Leui Alphæi
sedẽtem ad telonium: & ait illi, Sequere me.
Et surgens sequutus est eum. Et factũ est: cũ
accumberet in domo illius, multi publicani
& peccatores simul discumbebant cum Iesu
& discipulis eius. erant eñ multi qui & seque
bantur eũ. Et Scribæ & Pharisæi vidẽtes q̃a
mãducaret cum publicanis & peccatoribus:
dixerunt discipulis eius, Quare cum publica
nis & peccatoribus manducat & bibit magi-
ster vester? Hoc audito Iesus ait illis, Nõ ne-
cesse habẽt sani, medico: sed qui male habẽt.
nõ enim veni vocare iustos, sed peccatores.
Et erant discipuli Ioannis & Pharisæorum
ieiunantes: & veniunt, & dicũt illi. Quare di
scipuli Ioãnis & Pharisæorum ieiunãt: tui au
tem discipuli non ieiunant? Et ait illis Iesus,
Nũquid possunt filij nuptiarũ quãdiu spon-
sus cum illis est, ieiunare? Quanto tempore
habent secum spõsum nõ possunt ieiunare.
Venient autẽ dies cùm auferetur ab eis spon
sus: & tunc ieiunabunt in illis diebus. Nemo
assumentum panni rudis assuit vestimento
veteri: alioquin aufert supplementum no-
uum à veteri, & maior scissura fit. Et nemo
mittit vinum nouum in vtres veteres: alio-
quin dirumpet vinum vtres, & vinum effun
detur, & vtres peribunt. sed vinum nouum
in vtres nouos mitti debet.

Feria.iiij. Ex primo Regum. Lectio.j.

ERuit ergo Dauid omnia quæ tulerant
Amalecitæ, & duas vxores suas eruit. cap.
Nec defuit quicquam à paruo vsque ad ma- 30.
gnum, tã de filijs quã de filiabus, & de spolijs: E
& quæcunque rapuerũt, omnia reduxit Da-
uid. Et tulit vniuersos greges, & armenta, &
minauit ante faciem suam: dixeruntq;, Hæc
est præda Dauid. Venit autẽ Dauid ad ducẽ
tos viros, qui lassi substiterant, nec sequi po
terãt Dauid, & residere eos iusserat in torrẽ
te Besor: qui egressi sunt obuiam Dauid, &
populo qui erat cũ eo. Accedens autẽ Dauid
ad populum, salutauit eos pacificè. Respon-
dẽsq; omnis vir pessimus, & iniquus de viris
qui ierant cum Dauid, dixit, quia non vene-
rũt nobiscum non dabimus eis quicquam de
præda quam eruimus: sed sufficiat vnicuiq;
vxor sua & filij, quos cùm acceperint, rece-
dãt. Dixit aũt Dauid, Non sic facietis fratres
mei de his quæ tradidit nobis Dñs, & custo-
diuit nos, & dedit latrunculos qui eruperãt
aduersum nos, in manus nostras, nec audiet
vos quisquã super sermone hoc. æqua enim
pars erit descendentis ad prælium, & remanẽ
tis ad sarcinas, & similiter diuident. Et factũ
est hoc ex die illa, & deinceps cõstitutum &
præfinitum, & quasi lex in Israel vsq; in diẽ
hanc. Venit ergo Dauid in Siceleg, & misit
dona de præda senioribus Iuda ꝓximis suis.
dicẽs, Accipite benedictionem de præda ho-
stium Dñi: His qui erant in Bethel, & qui in
Ramoth ad meridiẽ, & qui in Gether, & qui
in Aroer, & qui in Sephamoth, & qui in
Esthamo, & qui in Rachal, & qui in vrbi-
bus Ierameel, & qui in vrbibus Ceni, & qui
in Harama, & qui in lacu Asan, & qui in
Atach, & qui in Hebron: & reliquis qui erãt
in his locis in quibus commoratus fuerat Da
uid ipse & viri eius.

Secundum Marcum. Lectio.ij.

ET factum est iterum cum sabbatis ambu cap.
laret per sata, & discipuli eius cœperũt 2. D
progredi & vellere spicas. Pharisæi aũt dice-
bant ei, Ecce quid faciunt discipuli tui sab-
batis quod non licet? Et ait illis, Nũquã legi
stis quid fecerit Dauid, qñ necessitatem ha-
buit & esurijt ipse, & qui cum eo erant? quo-

modo introiuit in domũ Dei sub Abiathar principe sacerdotum, & panes ꝑpositionis mãducauit, quos non licebat manducare nisi solis sacerdotibus, & dedit eis & qui cum eo erant? Et dicebat eis, Sabbatum ꝑpter homine factum est: & non homo ꝑpter sabbatũ.
cap. Itaq; Dñs est filius hoĩs, etiam sabbati. Et
3. A introiuit iterũ in synagogã: & erat ibi homo habẽs manũ aridã. Et obseruabãt eum si sabbatis curaret: vt accusarẽt illũ. Et ait homini habẽti manũ aridã, Surge in mediũ. Et dicit eis: Licet sabbatis benefacere, an male? animã saluam facere, an perdere? At illi tacebant. Et circũspiciẽs eos cũ ira, contristatus super cæcitate cordis eorũ, dicit homini, Extende manum tuã. Et extendit: & restituta est manus illi. Exeuntes autem Pharisei, statim cum Herodianis consilium faciebant aduersus eũ quomodo eũ perderẽt. Iesus autẽ cum discipulis suis secessit ad mare: & multa turba à Galilæa & Iudæa sequuta est eũ: & ab Ierosolymis & ab Idumæa & trans Iordanem: & qui circa Tyrum & Sidonẽ multitudo magna audiẽtes quæ faciebat venerunt ad eum. Et dixit Iesus discipulis suis, vt nauicula sibi deseruiret ꝑpter turbã, ne cõprimerẽt eũ. multos ẽm sanabat, ita vt irruerẽt in eum, vt illum tangerent quotquot habebant plagas. Et spiritus immũdi cùm illum videbãt, procidebant ei: & clamabant dicentes, Tu es filius Dei. Et vehemẽter cõminabatur eis ne manifestarent illum. Et ascendens in montem, vocauit ad se quos voluit ipse: & venerunt ad eum. Et fecit vt essent duodecim cum illo: & vt mitteret eos prædicare. Et dedit illis potestatẽ curandi infirmitates, & eijciendi dæmonia. Et imposuit Simoni nomen Petrus, & Iacobum Zebedæi & Ioannem fratrem Iacobi: & imposuit eis nomina Boanerges, quod est filij tonitrui, & Andream & Philippum & Bartholomæum & Matthæum, & Thomam, & Iacobum Alphæi et Thadæum, et Simonem Cananæum, et Iudam Iscariotem qui et tradidit illum.

cap. Feria.v. Ex primo libro Regum. Lect. j.

31. A PHilisthijm autem pugnabant aduersum Israël: et fugerunt viri Israël ante faciem Philisthijm, et ceciderunt interfecti in monte Gelboe. Irrueruntq; Philisthijm in Saul, et in filios eius, et percusserunt Ionathan et Abinadab et Melchisua filios Saul, totumq; pondus prælij versum est in Saul: et cõsequuti sunt eum viri sagittarij, et vulneratus est vehementer à sagittarijs. Dixitq; Saul ad armigerum suum, Euagina gladium tuum, et percute me: ne forte veniant incircũcisi isti, et interficiant me illudentes mihi. Et noluit armiger eius: fuerat ẽm nimio terrore perterritus. arripuit itaq; Saul gladiũ suũ, et irruit super eum. Quod cùm vidisset armiger eius videlicet quòd mortuus esset Saul, irruit etiã ipse super gladium suum, et mortuus est cum eo. Mortuus est ergo Saul, et tres filij eius, et armiger illius, et vniuersi viri eius in die illa pariter. Videntes autem viri Israël qui erant trans vallẽ et trans Iordanẽ, quòd fugissent viri Israëlitæ, et quòd mortuus esset Saul, et filij eius, reliquerunt ciuitates suas et fugerunt: veneruntq; Philisthijm, et habitauerunt ibi. Facta autẽ die altera, venerũt Philisthijm vt expoliarẽt interfectos, et inuenerunt Saul, et tres filios eius iacẽtes in monte Gelboë. Et præciderunt caput Saul, et expoliauerunt eum armis: et miserunt in terrã Philisthinorum per circumitum, vt annũtiaretur in templo idolorum, et in populis. Et posuerunt arma eius in templo Astaroth, corpus verò eius suspenderunt in muro Bethsan. Quod cùm audissent habitatores Iades Galaad, quæcunq; fecerant Philisthijm Saul, surrexerunt omnes viri fortissimi, et ambulauerunt tota nocte, et tulerunt cadauer Saul, et cadauera filiorum eius de muro Bethsan: veneruntq; Iabes Galaad, et combusserunt ea ibi: et tulerunt ossa eorum, et sepelierunt in nemore Iabes, et ieiunauerunt septem diebus.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET veniunt ad domũ, et cõuenit iterum turba, ita vt nõ possent neq; panẽ mãducare. Et cùm audissent sui, exierunt tenere cap. 3. C
eum: dicebant ẽm, Quoniã in furorẽ versus est. Et Scribæ qui ab Ierosolymis descenderant dicebãt, Quoniã Beelzebub habet: et

quia in principe dæmoniorum eijcit dæmonia. Et conuocatis eis, in parabolis dicebat illis, Quomodo potest satanas satanam eijcere? Et si regnũ in se diuidatur, non potest regnum illud stare. Et si domus super semetipsam dispartiatur: non potest domus illa stare. Et si satanas cõsurrexerit in semetipsum: dispartitus est, & non poterit stare, sed finem habet. Nemo potest vasa fortis ingressus in domũ diripere, nisi prius fortẽ alliget, & tũc domũ eius diripiet. Amẽ dico vobis quoniam omnia dimittentur filijs hominũ peccata & blasphemiæ qbus blasphemauerint: qui autẽ blasphemauerit in Spiritũ sanctum, nõ habebit remissionem in æternũ, sed reus erit æterni delicti: qm̃ dicebant, Spiritum immundum habet. Et veniunt mater eius & fratres: & foris stantes miserũt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eũ turba. & dicunt ei, Ecce mater tua, & fratres tui foris quærunt te. Et respondens eis, ait, Quæ est mater mea & fratres mei? Et circunspiciẽs eos qui in circũitu eius sedebant, ait, Ecce mater mea, & fratres

cap. mei. Qui em̃ fecerit voluntatẽ Dei: hic, fra-
4. ter meus & soror mea & mater est. Et ite-
A rum cœpit docere ad mare: & cõgregata est

ad eũ turba multa, ita vt nauim ascendens sederet in mari, & omnis turba circa mare super terram erat: et docebat eos in parabolis multa, et dicebat illis in doctrina sua, Audite. Ecce, exijt seminãs ad seminãdum. Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, & venerunt volucres cæli et comederunt. Aliud verò cecidit super petrosa vbi nõ habuit terrã multam: et statim exortũ est, quoniã non habebat altitudinem terræ, et quando exortus est sol, exæstuauit: et eo quòd non habebat radicem, exaruit. Et aliud cecidit in spinas: et ascenderunt spinæ et suffocauerunt illud, et fructum nõ dedit. Et aliud cecidit in terram bonã: et dabat fructũ ascẽdentem et crescentẽ, et afferebat vnũ trigesimũ, et vnum sexagesimũ, et vnũ centesimum. Et dicebat, Qui habet aures audiẽdi audiat. Et cùm esset singularis, interrogauerũt eum hi q cũ eo erant duodecim, parabolam, et dicebat eis, Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, illis autẽ qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt, vt videntes videant, et nõ videant, et audiẽtes audiant, et non intelligant, nequãdo cõuertantur, et dimittantur eis peccata.

Feria.vj. Secundus Liber Samuelis, Quẽ nos secundum Regum dicimus. Lect.j.

FActum est autẽ postquàm mortuus est Saul, vt Dauid reuerteretur à cæde cap.
Amalec, et maneret in Siceleg duos dies. In 1.
die autẽ tertia apparuit homo veniẽs de ca- A

stris Saul veste conscissa, et puluere cõspersus caput, et vt venit ad Dauid, cecidit sup faciem suã, et adorauit. Dixitq; ad eum Dauid, Vnde venis? Qui ait ad eum, De castris Israẽl fugi. Et dixit ad eum Dauid, Quod est verbum, quod factum est? indica mihi. Qui ait, Fugit populus ex prælio, et multi corruentes è populo mortui sunt: sed et Saul et Ionathas filius eius interierũt. Dixitq; Dauid ad adolescentem qui nuntiabat ei, Vnde scis quia mortuus est Saul et Ionathas filius eius? Et ait adolescẽs qui nuntiabat ei, Casu veni in montẽ Gelboe, et Saul incumbebat super hastã suam: porrò currus et eqtes appropinquabant ei, et conuersus post tergum suum, vidensq; me vocauit. Cui cùm respõdissem, Adsum: dixit mihi, Quisnam es tu? Et aio ad eum, Amalecites ego sum. Et loquutus est mihi, Sta super me, et interfice me: qm̃ tenent me angustiæ, et adhuc tota anima mea in me est. Stansq; super eum, occidi illum: sciebã enim quòd viuere nõ poterat post ruinam: et tuli diadema quod erat in capite eius, et armillam de brachio illius: et attuli ad te dñm meũ huc. Apprehendẽs aũt Dauid vestimenta sua, scidit, omnesq; viri qui erãt cum eo, et planxerunt, et fleuerunt, et ieiunauerunt vsq; ad vesperã super Saul, et super Ionathan filium eius, et sup populum domini, et super domũ Israël, eo quòd corruissent gladio. Dixitq; Dauid ad iuuenem qui nuntiauerat ei, Vnde es tu? Qui respondit, Filius hominis aduenæ Amalecitæ ego sum. Et ait ad eũ Dauid, Quare non timuisti mittere manum tuam vt occideres Christum Domini? Vocansq; Dauid vnũ de pueris suis, ait, Accedens irrue in eum.

Qui percussit illum, & mortuus est. Et ait ad eũ Dauid, Sanguis tuus super caput tuũ: os enim tuum loquutum est aduersum te, dicens, Ego interfeci Christum Domini.

Secundum Marcum. Lectio.ij.

cap. 4. B ET ait illis, Nescitis parabolam hanc? & quomodo omnes parabolas cognoscetis? Qui seminat: verbum seminat. Hi autem qui sunt circa viam: vbi seminatur verbum, & cùm audierint, confestim venit satanas, & aufert verbum quod seminatum est in cordibus eorũ. Et hi sunt similiter qui super petrosa seminantur: qui cùm andierint verbum statim cum gaudio accipiunt illud: & non habent radicem in se, sed tẽporales sunt: deinde orta tribulatione vel persecutione propter verbum, cõfestim scandalizãtur. Et alij sunt qui in spinis seminantur: hi sunt qui verbum audiunt, & ærumnæ seculi & deceptio diuitiarum & circa reliqua cõcupiscẽtiæ introeũtes suffocãt verbum, & sine fructu efficitur. Et hi sunt qui super terrã bonã seminati sũt: qui audiũt verbum & suscipiunt, & fructificant, vnum trigesimũ, vnum sexagesimũ, & vnum cẽtesimũ. Et dicebat illis, Nunquid venit lucerna vt sub modio ponatur, aut sub lecto? Nonne vt super cãdelabrum ponatur? Non est em̃ aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factũ est occultũ, quod nõ veniat in palam. Si quis habet aures audiẽdi, audiat. Et dicebat illis, Videte quid audiatis. In qua mẽsura mẽsi fueritis, remetietur vobis & adijcietur vobis. Qui em̃ habet, dabit̃ illi: & qui non habet, etiã quod habet auferet̃ ab eo. Et dicebat, Sic est regnũ Dei, quẽadmodum si homo iaciat semẽtem in terrã, & dormiat, & exurgat nocte & die, & semẽ germinet & increscat dum nescit ille. Vltro enim terra fructificat, primùm herbã, deinde spicã, deinde plenum frumentum in spica. Et cũ ex se produxerit fructus: statim mittit falcẽ, qm̃ adest messis. Et dicebat, Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolę cõparabimus illud? Sicut granum sinapis: quod cùm seminatum fuerit in terra, minus est oĩbus seminibus quæ sunt in terra: & cùm seminatũ fuerit, ascendit in arborẽ, & fit maius oĩbus olerjbus, & facit ramos magnos, ita vt possint sub vmbra eius aues cæli habitare. Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbũ, prout poterãt audire: sine parabola autem non loquebatur eis. seorsum autem discipulis suis disserebat omnia. Et ait illis in illa die, cùm sero esset factum, Trãseamus cõtra. Et dimittẽtes turbã assumunt eum ita vt erat in naui: & aliæ naues erant cum illo. Et facta est ꝓcella magna venti, & fluctus mittebat in nauim, ita vt impleretur nauis. Et erat ipse in puppi super ceruical dormiens, & excitãt eũ, et dicunt illi, Magister, non ad te pertinet quia perimus? Et exurgens comminatus est vento, et dixit mari, Tace, obmutesce. Et cessauit ventus: & facta est tranquillitas magna. Et ait illis, Quid timidi estis? necdum habetis fidem? Et timuerunt timore magno & dicebãt ad alterutrum, Quis putas est iste, quia & ventus & mare obediunt ei?

Sabbato, Ex secundo Regum. Lect.j.

PLanxit autem Dauid planctum huiusce modi super Saul, & super Ionathan filium eius: & præcepit vt docerent filios Iuda arcum: sicut scriptum est in libro iustorũ. Et ait, Considera Israel ꝓ his qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati. Inclyti Israel super montes tuos interfecti sunt: quomodo ceciderũt fortes? Nolite annũtiare in Geth, neque annũtietis in compitis Ascalonis: ne forte lætẽtur filiæ Philisthijm, ne exultẽt filiæ incircũcisorum. Mõtes Gelboe, nec ros, nec pluuia veniant super vos, neq; sint agri primitiarum: quia ibi abiectus est clypeus fortiũ, clypeus Saul quasi nõ esset vnctus oleo. A sanguine interfectorum, ab adipe fortium, sagitta Ionathæ nunquàm redijt retrorsum, & gladius Saul non est reuersus inanis. Saul & Ionathas amabiles, & decori valde in vita sua, in morte quoque non sunt diuisi: aquilis velociores, leonibus fortiores. Filiæ Israel super Saul flete, qui vestiebat vos coccino in delitijs, qui præbebat ornamenta aurea cultui vestro. Quomodo ceciderunt fortes in prælio? Ionathas in excelsis tuis occisus est. Doleo super te frater mi Ionathan decore nimis, & amabilis super amorem mu- cap. 1. C

lierum. Sicut mater vnicum amat filium suū, ita ego te diligam. Quomodo ceciderunt robusti, et perierunt arma bellica?

Secundum Marcum. Lectio.ij.

cap. 5. A ET venerūt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. Et exeūti ei de naui, statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo, qui domicilium habebat in monumentis. & neque catenis iam quisquam poterat eum ligare: quoniam sæpe compedibus & catenis vinctus, dirupisset cathenas, & compedes cōminuisset: & nemo poterat eū domare. & semper die ac nocte in monumentis & in montibus erat, clamans & cōcidens se lapidibus. Videns autē Iesum à lōge, cucurrit & adorauit eum: & clamās voce magna dixit, Quid mihi & tibi Iesu fili Dei altissimi? adiuro te per deum ne me torqueas. Dicebat enim illi, Exi spiritus immūde ab homine isto. Et interrogabat eū, Quod tibi nomen est? Et dicit ei, Legio mihi nomen est: quia multi sumus. Et deprecabatur eum multùm, ne se expelleret extra regionē. Erat aūt ibi circa mōtem grex porcorum magnus, pascēs in agris. Et deprecabantur eum spritus, dicentes, Mitte nos in porcos, vt in eos introeamus. Et concessit eis statim Iesus. Et exeūtes spiritus immundi, introierūt in porcos: & magno impetu grex præcipitatus est in mare, ad duo millia, & suffocati sunt in mari. Qui autem pascebant eos, fugerunt, & nūtiauerūt in ciuitatem & in agros. Et egressi sunt videre quid esset factum: & venerūt ad Iesum, & vident illum qui à dæmonio vexabatur, sedentem, vestitum, & sanæ mētis: & timuerūt. Et narrauerūt illis, qui viderāt, qualiter factū esset ei qui dæmoniū habuerat: & de porcis. Et rogare cœperunt eum vt discederet de finibus eorum. Cùmꝙ ascēderet nauim, cœpit illū deprecari qui à dæmonio vexatus fuerat vt esset cum illo: & non admisit eum, sed ait illi, Vade in domum tuā ad tuos, & annuntia illis quanta tibi Dominus fecerit, & misertus sit tui. Et abijt, & cœpit prædicare in Decapoli quanta sibi fecisset Iesus: & omnes mirabantur. Et cùm transcēdisset Iesus in naui rursum trans fretum, conuenit turba multa ad eū, & erat circa mare. Et venit quidam de archisynagōgis nomine Iairus: et videns eum procidit ad pedes eius, & deprecabatur eum multùm, dicēs, Quoniā filia mea in extremis est, Veni, impone manum tuam super eam, vt salua sit & viuat. Et abijt cum illo: & sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum.

Dominica.xix.post Pentecosten. Ex tertio libro Regum. Lectio prima.

ET dixit Elias Thesbites de habitatoribus Galaad, ad Achab, Viuit Dominus Deus Israel, in cuius cōspectu sto si erit annis his ros & pluuia, nisi iuxta oris mei verba. Et factum est verbū Domini ad eū, dicēs, Recede hinc, & vade cōtra oriētē, et abscōdere in torrēte Carith, qui est cōtra Iordanem, et ibi de torrente bibes: coruisꝙ præcepi vt pascant te ibi. Abijt ergo, et fecit iuxta verbū Domini: cumꝙ abijsset, sedit in torrente Carith, qui est contra Iordanē Corui quoꝙ deferebāt ei panem et carnes mane, similiter panem et carnes vesperi, et bibebat de torrēte. Post dies autē aliquot siccatus est torrens: non enim pluerat super terrā. Factus est ergo sermo Domini ad eum, dicens, Surge, et vade in Sareptha Sidoniorum, et manebis ibi: præcepi enim ibi mulieri viduæ vt pascat te. Surrexit, et abijt in Sareptha. cumꝙ venisset ad portam ciuitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna, et vocauit eam, dixitꝙ ei, Da mihi paululum aquæ in vase, vt bibam. Cumꝙ illa pergeret, vt afferret, clamauit post tergum eius, dicens, Affer mihi obsecro et buccellā panis in manu tua. Quę respondit, Viuit dominus Deus tuus, quia non habeo panem, nisi quantum pugillus capere potest farinæ in hydria, et paululum olei in lecytho: en colligo duo ligna, vt ingrediar, et faciam illud mihi et filio meo, vt comedamus, et moriamur. cap. 17. A

Secundum Marcum. Lectio.ij.

ET mulier quæ erat in profluuio sanguinis annis duodecim, et fuerat multa perpessa à compluribus medicis, et erogauerat omnia sua, nec quicquā profecerat, sed magis deterius habebat: cùm audisset de Iesu. cap. 5. C

venit in turba retro,& tetigit vestimentum eius. dicebat enim, Quia si vel vestimentum eius tetigero, salua ero. Et confestim siccatus est fons sanguinis eius: & sensit corpore quia sanata esset à plaga. Et statim Iesus in semetipso cognoscens virtutem quæ exierat de illo, couersus ad turbam aiebat, Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui, Vides turbam comprimentem te: & dicis, Quis me tetigit? Et circunspiciebat videre eam quæ hoc fecerat. Mulier verò timens & tremens, sciens quod factum esset in se: venit & procidit ante eum, & dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei, Filia, fides tua te saluam fecit: vade in pace, & esto sana à plaga tua. Adhuc eo loquente veniūt nuntij ab archisynagogo, dicentes, Quia filia tua mortua est: quid vltrà vexas magistrum? Iesus autem audito verbo quod dicebatur, ait archisynagôgo, Noli timere: tātū modò crede. Et non admisit quenquam se sequi, nisi Petrum & Iacobum, & Ioannem fratrem Iacobi. Et veniunt in domum archisynagôgi, & vidit tumultum, & flētes, & eiulantes multùm. Et ingressus ait illis, Quid turbamini & ploratis? puella non est mortua, sed dormit. Et irridebant eum. Ipse verò eiectis omnibus, assumit patrem & matrem puellæ, & qui secum erant, & ingrediuntur vbi puella erat iacēs. Et tenens manum puellæ, ait illi, Talitha cumi. quod est interpretatum, Puella, tibi dico, surge. Et confestim surrexit puella: & ambulabat. erat autem annorum duodecim. Et obstupuerūt stupore magno. Et præcepit illis vehementer vt nemo

cap. 6. id sciret: & iussit dari illi manducare. Et

A egressus inde, abijt in patriam suam: & sequebantur eum discipuli sui. Et facto sabbato cœpit in synagoga docere: & multi audientes admirabantur in doctrina eius, dicentes, Vnde huic hæc omnia? & quæ est sapientia quæ data est illi, & virtutes tales quæ per manus eius efficiuntur? Nonne hic est faber filius Mariæ frater Iacobi & Ioseph & Iudæ & Simonis? nonne & sorores eius hic nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. Et dicebat illis Iesus, Quia non est propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua, & in cognatione sua. Et non poterat ibi virtutem vllam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curauit: & mirabatur propter incredulitatem eorum, & circumibat castella in circuitu, docens.

Secundum Matthæum. Lectio .ij.

IN illo tempore: Loquebatur Iesus principibus sacerdotum parabolam hanc, Simile factum est regnum cælorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Et reliq. cap. 22

Homilia sancti Gregorij Papæ.

TExtum lectionis euangelicæ, fratres charissimi, volo (si possum) sub breuitate transcurrere: vt in fine eius valeam ad loquendum largius vacare. Sed quærendum prius est an hæc apud Matthæum ipsa sit lectio, quæ apud Lucam sub appellatione cœnæ describitur. Et quidem sunt nōnulla quæ sibi dissona esse videntur: quia hîc prandium, illic cœna memoratur. Hic qui ad nuptias non dignis vestibus intrauit repulsus est: illic nullus intrasse dicitur qui repulsus esse perhibeatur. Qua ex re rectè colligitur quod et hîc per nuptias presens ecclesia: et illic per cœnam æternū et vltimū conuiuiū designatur: quia et hāc nonulli exituri intrant: et ad illud quisquis semel intrauerit vlterius non exibit. Et si quis fortè contendat hanc eandē esse lectionem: ego melius puto (salua fide) alieno intellectui cedere, quàm contentionibus deseruire. Quoniam et intelligi cōgruè forsitan potest: quia de proiecto eo qui cum nuptiali veste non venerat, quod Lucas tacuit, Matthæus dixit. Quod verò per alium cœna, per hunc autem prandium dicitur: nequaquam vel hoc nostræ intelligentiæ obsistit: quia cùm ad horam nonam apud antiquos quotidie prandium fieret, ipsum quoque prandium cœna vocabatur. Oratio.

OMnipotens, et misericors Deus, vniuersa nobis aduersantia propitiatus exclude: vt mente et corpore pariter expediti, quæ tua sunt liberis mentibus exequamur: Per dominum nostrum.

Feria secunda Ex tertio Regum.
Lectio prima.

cap. AD quam Elias ait, Noli timere, ſed va-
17. de, & fac ſicut dixiſti: veruntamen
C mihi primū fac de ipſa farinula ſubcinericiū
panem paruulū, & affer ad me: tibi autem, &
filio tuo facies poſteà. Hæc aūt dicit Domi-
nus Deus Iſraël, Hydria farinæ nō deficiet,
nec lecythus olei minuetur vſꝗ ad diem in
qua Dn̄s daturus eſt pluuiā ſuper faciem ter-
ræ. Quæ abijt, & fecit iuxta verbum Eliæ:
& comedit ipſe, & illa, & domus eius: & ex
illa die hydria farinæ non defecit, & lecythus
olei non eſt imminutus, iuxta verbū Domi-
ni quod loquutus fuerat in manu Eliæ. Fa-
ctum eſt autem poſt verba hæc, ægrotauit fi-
lius mulieris matrisfamiliâs, & erat languor
eius fortiſsimus, ita vt non remaneret in eo
halitus. Dixit ergo ad Eliā, Quid mihi & ti-
bi vir dei? Ingreſſus es ad me, vt rememora-
rentur iniquitates meæ, & interficeres filium
meum? Et ait ad eam, Da mihi filium tuum.
Tulitꝗ eum de ſinu eius, & portauit in cœ-
naculū vbi ipſe manebat, & poſuit ſuper le-
ctulum ſuum, & clamauit ad Dn̄m, & dixit,
Domine Deus meus, etiam ne viduam, apud
quā ego vtcunꝗ ſuſtẽtor, afflixiſti, vt inter-
ficeres filiū eius? Et expandit ſe, atꝗ menſus
eſt ſuper puerum tribus vicibus, & clamauit
ad Dn̄m, & ait, Domine Deus meus reuer-
tatur obſecro anima pueri huius in viſcera
eius. Et exaudiuit Dominus vocem Eliæ:
& reuerſa eſt anima pueri intra eum, & re-
uixit. Tulitꝗ Elias puerum, & depoſuit eum
de cœnaculo in inferiorem domum, & tra-
didit matri ſuæ, & ait illi, En viuit filius tuus.
Dixitꝗ mulier ad Eliam, Nūc in iſto cogno
ui quoniam vir Dei es tu, & verbum Domi-
ni in ore tuo verum eſt.

Secundum Marcum. Lect. ij.

cap. ET vocauit duodecim: & cœpit eos mit-
6. tere binos, & dabat illis poteſtatẽ ſpiri-
B tuū immundorū. Et præcepit eis ne quid tol-
lerent in via, niſi virgā tantū: nō peram, non
panem, neꝗ in zona æs, ſed calceatos ſanda-
lijs, & ne induerentur duabus tunicis. Et di-
cebat eis, Quocunꝗ introieritis in domum,
illic manete donec exeatis inde. & quicunꝗ
non receperint vos, nec audierint: exeuntes
inde, excutite puluerem de pedibus veſtris in
teſtimoniū illis. Et exeuntes prædicabant vt
pœnitẽtiā agerent: & dæmonia multa eijcie-
bant, & vngebant oleo multos ægros, & ſa-
nabantur. Et audiuit rex Herodes (mani-
feſtū enim factum eſt nomen eius) & dicebat,
Quia Ioānes Baptiſta reſurrexit à mortuis:
& propterea virtutes operantur in illo. Alij
aūt dicebant, Quia Elias eſt. Alij verò dice-
bāt, Quia propheta eſt, quaſi vnus ex ꝓphe-
tis. Quo audito, Herodes ait, Quem ego de-
collaui Ioannē, hic à mortuis reſurrexit. Ipſe
em̄ Herodes miſit ac tenuit Ioannē, & vin-
xit eum in carcere ꝓpter Herodiadem vxo-
rem Philippi fratris ſui, quia duxerat eā. Di-
cebat enim Ioānes Herodi, Nō licet tibi ha-
bere vxorē fratris tui. Herodias autē inſidia-
batur illi: & volebat occidere eum, nec pote-
rat. Herodes autē metuebat Ioannem, ſciens
eum virum iuſtum & ſanctū: & cuſtodiebat
eum: & audito eo multa faciebat: & libenter
eū audiebat. Et cùm dies opportunus accidiſ
ſet, Herodes natalis ſui cœnam fecit principi-
bus & tribunis & primis Galilææ. Cumꝗ
introiſſet filia ipſius Herodiadis, & ſaltaſſet,
& placuiſſet Herodi, ſimulque recumbenti-
bus: rex ait puellę, Pete à me quod vis: & da-
bo tibi. & iurauit illi, Quia quicquid petie-
ris dabo tibi, licet dimidium regni mei. Quæ
cùm exiſſet, dixit matri ſuę, Quid petam? At
illa dixit, Caput Ioannis Baptiſtæ. Cumꝗ in
troiſſet ſtatim cū feſtinatione ad regem, pe-
tiuit dicens, Volo vt protinus des mihi in di
ſco caput Ioannis Baptiſtæ. Et contriſtatus
eſt rex. Propter iuſiurandū & propter ſimul
diſcūbentes noluit eā contriſtare: ſed miſſo
ſpiculatore pręcepit afferri caput eius in di-
ſco: & decollauit eum in carcere. Et attulit
caput eius in diſco: & dedit illud puellæ, &
puella dedit matri ſuę. Quo audito, diſcipu-
li eius venerunt, & tulerunt corpus eius: &
poſuerunt illud in monumento.

Feria. iij. Ex libro. iij. Regum. Lect. j.

POſt dies multos factum eſt verbū Do- cap.
mini ad Eliā, in anno tertio, dicens, Va- 18.
de, & oſtende te Achab, vt dem pluuiam ſu- A
per faciē terræ. Iuit ergo Elias vt oſtenderet

se Achab:erat autē fames vehemēs in Samaria. Vocauitq; Achab Abdiam dispensatorē domus suæ:Abdias autē timebat Dominum Deū valde. Nam cū interficeret Iezabel ꝓphetas domini,tulit ille centum prophetas,& abscondit eos quinquagenos & quinquagenos in speluncis,& pauit eos pane & aqua. Dixit ergo Achab ad Abdiam,Vade in terram ad vniuersos fontes aquarum,& in cunctas valles: si forte possimus inuenire herbam,& saluare equos & mulos, & nō penitus iumenta intereant. Diuiseruntq; sibi regiones, vt circumirent eas: Achab ibat per viam vnam,& Abdias per viā alteram seorsum. Cumq; esset Abdias in via,Elias occurrit ei:qui cū cognouisset eū,cecidit super faciem suā,& ait,Non tu es,domine mi,Elias? Cui ille respondit,Ego.vade,& dic domino tuo, Adest Elias. Et ille,Quid peccaui, inquit,quoniā tradis me seruum tuum in manu Achab, vt interficiat me? Viuit dn̄s Deus tuus,quia nō est gens aut regnū,in quo non miserit Dominus meus te requirens: & respondentibus cunctis,Non est hic:adiurauit regna singula,& gētes,eo quòd minime repereris. Et nunc tu dicis mihi,Vade,& dic domino tuo,Adest Elias. Cumq; recessero à te, spiritus Domini asportabit te in locum quem ego ignoro:& ingressus nūtiabo Achab,& non inueniens te,interficiet me:seruus autem tuus timet Dn̄m ab infantia sua. Nūquid non indicatū est tibi dn̄o meo quid fecerim cùm interficeret Iezabel prophetas Dn̄i,quòd abscōderim de prophetis dn̄i centum viros quinquagenos & quinquagenos in speluncis, & pauerim eos pane & aqua? Et nunc tu dicis,Vade,& dic dn̄o tuo,Adest Elias:vt interficiat me. Et dixit Elias,Viuit Dominus exercituum, ante cuius vultum sto,quia hodie apparebo ei.

Secundum Marcum. Lectio.ij.

cap. 6. F ET conuenientes Apostoli ad Iesum,renuntiauerunt ei omnia quæ egerant & docuerant. Et ait illis,Venite seorsum in desertum locum,& requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant & redibāt multi:& nec spatium mādúcandi habebāt. Et ascendentes in nauim,abierunt in desertum locum seorsum. Et viderunt eos abeuntes, & cognouerunt multi:et pedestres de omnibus ciuitatibus concurrerunt illuc, et prçuenerunt eos. Et exiens vidit turbam multam Iesus: et misertus est super eos,quia erant sicut oues non habentes pastorē,et cœpit illos docere multa. Et cùm iam hora multa fieret, accesserunt discipuli eius, dicentes, Desertus est locus hic, et iam hora præterijt: dimitte illos,vt euntes in proximas villas et vicos, emant sibi cibos quos manducēt. Et respondens ait illis,Date illis manducare. Et dixerunt ei,Euntes emamus ducētis denarijs panes:et dabimus illis manducare. Et dicit eis, Quot panes habetis? Ite,et videte. Et cùm cognouissent,dicunt,Quinq;:et duos pisces. Et præcepit illis vt accūbere facerent omnes secundū cōtubernia super viride fœnum. Et discubuerūt in partes per centenos et quinquagenos. Et acceptis quinq; panibus, et duobus piscibus, intuens in cælum benedixit, et fregit panes, et dedit discipulis suis vt ponerent ante eos: et duos pisces diuisit omnibus. Et manducauerunt omnes,et saturati sunt. Et sustulerunt reliquias fragmētorum duodecim cophinos plenos,et de piscibus. Erant autem qui manducauerunt, quinq; millia virorum. Et statim coegit discipulos suos ascendere nauim, vt prçcederent eum trans fretum ad Bethsaidam:dum ipse dimitteret populum. Et cùm dimisisset eos,abijt in mōtem orare. Et cùm sero esset erat nauis in medio mari,et ipse solus in terra. Et videns eos laborantes in remigando (erat enim vētus contrarius eis)et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare:et volebat prçterire eos. At illi vt viderunt eum ambulātem supra mare,putauerunt phantasma esse:et exclamauerunt. Omnes enim viderunt eum, et conturbati sunt. Et statim loquutus est cum eis:et dixit eis,Confidite,ego sum:nolite timere. Et ascendit ad illos in nauim:et cessauit ventus.et plus magis intra se stupebant.non enim intellexerūt de panibus. Erat enim cor eorum obcæcatum.

Feria.iiij.Ex tertio Regum. Lect.j.

cap. ABijt ergo Abdias ĩ occursum Achab,
18. & indicauit ei: venitq; Achab in oc-
C cursum Eliæ. Et cùm vidisset eum, ait, Tu ne
es ille qui conturbas Israël? Et ille ait, Non
ego turbaui Israël, sed tu, & domus patris
tui, qui dereliquistis mandata Dñi, & sequu-
ti estis Baalim. Veruntamen nunc mitte, &
congrega ad me vniuersum Israël in monte
Carmeli, & prophetas Baal, quadringentos
quinquaginta, prophetasq; lucorũ quadrin-
gẽtos, qui comedunt de mẽsa Iezabel. Misit
Achab ad omnes filios Israël, & congrega-
uit prophetas in monte Carmeli. Accedens
autẽ Elias ad omnẽ populum Israël, ait, Vsq;
quo claudicatis in duas partes? si Dñs est
Deus, sequimini eũ: si autem Baal, sequimini
illum. Et non respondit ei populus verbum.
Et ait rursus Elias ad populũ, Ego remansi
propheta Dñi solus: prophetæ autem Baal,
quadringẽti & quinquaginta viri sunt. Den-
tur nobis duo boues, & illi eligant sibi bouẽ
vnum: & in frusta cædentes ponant super li-
gna, ignem autem nõ supponant: & ego fa-
ciam bouem alterũ, & imponã super ligna,
ignem autem non supponã. Inuocate nomi
na deorũ vestrorũ, & ego inuocabo nomen
Domini: & Deus qui exaudierit per ignem,
ipse sit Deus. Respondens omnis populus
ait, Optima propositio.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

cap. ET cũ transfretassent, venerũt in terram
6. Genezareth: & applicuerunt. Cumq;
G egressi essent de naui, continuò cognouerũt
eũ: & percurrentes vniuersam regionẽ illam
cœperunt in grabatis eos qui se male habe-
bant circunferre vbi audiebant eum esse. Et
quocunq; introibat in vicos vel in villas aut
ciuitates, in plateis ponebãt infirmos, & de-
precabãtur eum, vt vel fimbriam vestimenti
eius tãgerẽt, & quotquot tãgebant eũ, salui
cap. fiebãt. Et conueniunt ad eum Pharisęi &
7. quidã de Scribis, venientes ab Ierosolymis.
A Et cùm vidissent quosdam ex discipulis eius
communibus manibus, id est non lotis, man-
ducare panes, vituperauerũt. Pharisæi enim
& omnes Iudæi, nisi crebò lauerint manus
non manducant, tenẽtes traditionẽ seniorũ:
& à foro, nisi baptizentur, non comedũt, &
alia multa sunt, quę tradita sunt illis serua-
re, baptismata calicũ, & vrceorũ & æramen-
torũ, & lectorũ. Et interrogabant eũ Phari-
sæi & Scribæ, Quare discipuli tui non am-
bulant iuxta traditionẽ seniorũ, sed cõmuni-
bus manibus mãducant panẽ? At ille respõ-
dens dixit eis, Bene ꝓphetauit Isaias de vo-
bis hypocritis, sicut scrtptũ est, Populus hic
labijs me honorat, cor autẽ eorum lõgè est à
me. in vanũ aũt me colũt, docẽtes doctrinas
& præcepta hominũ. Relinquẽtes eñ man-
datũ Dei, tenetis traditiões hominũ, baptis-
mata vrceorũ & calicũ: & alia similia his fa-
citis multa. Et dicebat illis, Bene irritũ feci-
stis preceptũ Dei, vt traditionẽ vestrã serue-
tis. Moyses eñ dixit, Honora patrem tuũ, &
matrẽ tuã: &, Qui maledixerit patri vel ma-
tri, morte moriatur. Vos autẽ dicitis, Si dixe-
rit homo patri vel matri, Corbam, quod est
donum, quodcunq; ex me, tibi profuerit: &
vltrà non dimittitis eũ quicquam facere pa-
tri suo aut matri, rescindentes verbum Dei
per traditionem vestram quam tradidistis. &
similia huiusmodi multa facitis.

Feria.v. Ex tertio Regum. Lect.j.

DIxit ergo Elias prophetis Baal, Eligi- cap.
te bouẽ vnũ, & facite primi, quia vos 18.
plures estis: & inuocate nomina deorum ve- D
strorum, ignemq; nõ supponatis. Qui cùm
tulissent bouem, quẽ dederat eis, fecerunt: &
inuocabãt nomẽ Baal de mane vsq; ad me-
ridiẽ, dicentes, Baal exaudi nos. Et non erat
vox, nec qui responderet: transiliebantq; al-
tare quod fecerant. Cumq; esset iam meri-
dies, illudebat illis Elias, dicens, Clamate vo-
ce maiore: Deus enim est, & forsitan loqui-
tur, aut in diuersorio est, aut in itinere, aut
certè dormit, vt excitetur. Clamabant ergo
voce magna, & incidebant se iuxta ritum
suum cultris, & lanceolis, donec perfunderẽ-
tur sanguine. Postquàm autem transijt me-
ridies, & illis prophetantibus venerat tem-
pus quo sacrificiũ offerri solet, nec audieba-
tur vox, nec aliquis respõdebat, nec attẽde-
bat orantes: dixit Elias omni populo, Veni-

te ad me. Et accedente ad se populo, curauit altare Domini, quod destructum fuerat. Et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iacob, ad quem factus est sermo Dñi, Dicens, Israël erit nomen tuum. Et ædificauit de lapidibus altare in noīe Domini: fecitq; aquæductum, quasi per duas aratiunculas in circumitu altaris, & composuit ligna: diuisitq; per membra bouē, & posuit super ligna, & ait, Implete quatuor hydrias aqua, & fundite super holocaustum, & super ligna. Rursumq; dixit, Etiam secundò hoc facite. Qui cùm fecissent secūdò, ait, Etiam tertiò idipsum facite. Fecerūtq; & tertiò, & currebant aquæ circum altare, et fossa aquęductus repleta est. Cumq; iam tempus esset vt offerretur holocaustū, accedēs Elias propheta, ait, Dñe Deus Abraham, & Isaac, & Israël, ostende hodie quia tu es deus Israël, & ego seruus tuus, & iuxta præceptū tuum feci omnia verba hæc. Exaudi me Dñe, exaudi me: vt discat populus iste quia tu es Dñs Deus, & tu conuertisti cor eorū iterū. Cecidit autem ignis Domini, & vorauit holocaustum, & ligna, & lapides, puluerem quoq; & aquam quæ erat in aquæductu lābēs. Quod cùm vidisset omnis populus, cecidit in faciem suam, & ait, Dominus ipse est Deus, Domin⁹ ipse est Deus. Dixitq; Elias ad eos, Apprehendite prophetas Baal, & ne vnus quidem effugiat ex eis. Quos cùm apprehēdissent, duxit eos Elias ad torrentem Cison, & interfecit eos ibi.

Secundum Marcum. Lectio.ij.

cap. 7. C ET aduocans iterum turbam, dicebat illis, Audite me oēs, & intelligite. Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare: sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ cōmunicant hominem. Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cùm introisset in domū à turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam: Et ait illis, Sic & vos imprudentes estis? Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eū cōmunicare: quia non intrat in cor eius, sed in ventrem vadit. & in secessum exit, purgans omnes escas? Dicebat autem, qm̄ quæ de homine exeūt, illa cōmunicant hominem. Abintus enī de corde hominum malę cogitationes procedūt, adulteria, fornicationes, homicidia, furta, auaritiæ, nequitiæ, dolus, impudicitiæ, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. Omnia hæc mala abintus procedūt: & communicant hominem. Et inde surgēs abijt in fines Tyri & Sidonis: & ingressus domum, neminē voluit scire, & non potuit latere. mulier enī statim vt audiuit de eo, cuius filia habebat spiritum immundum, intrauit, & ꝓcidit ad pedes eius. Erat enī mulier gētilis, Syrophœnissa genere. Et rogabat eum vt dęmonium eijceret de filia eius. Qui dixit illi, Sine prius saturari filios. non est enī bonum sumere panē filiorū, & mittere canibus. Et illa respondit, & dicit illi, Vtique domine: nam & catelli comedūt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi. Propter hūc sermonem, vade: exijt dæmonium à filia tua. Et cū abijsset domum, inuenit puellam iacētem supra lectū, & dæmoniū exijsse. Et iterum exiēs de finibus Tyri venit per Sidonem ad mare Galilææ, inter medios fines Decapoleos. Et adducunt ei surdum & mutum: & deprecabātur eum vt imponeret illi manum. Et apprehendēs eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius: & expuens, tetigit linguam eius: & suspiciens in cælum, ingemuit: & ait illi, Hephethah, quod est, adaperire. Et statim apertæ sunt aures eius: & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur rectè. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quātò autem eis præcipiebat, tātò magis plus pædicabant, & eò amplius admirabantur, dicentes. Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.

Feria.vj. Ex tertio Regum. Lectio.j.

ET ait Elias ad Achab: Ascēde, comede, & bibe: quia sonus multæ pluuiæ est. cap. 18.
Ascendit Achab, vt comederet & biberet:
Elias autem ascendit in verticem Carmeli, G
& pronus in terram posuit faciem suā inter genua sua, & dixit ad puerum suum, Ascēde, & prospice cōtra mare. Qui cùm ascēdisset, & cōtemplatus esset, ait, Non est quicquam. Et rursum ait illi, Reuertere septē vicibus.

In septima autem vice ecce nubecula parua quasi vestigium hominis ascendebat de mari. Qui ait, Ascende, & dic Achab: Iunge currum, & descende, ne occupet te pluuia. Cumq; se verteret huc atque illuc, ecce cæli cõtenebrati sunt, & nubes, & ventus, & facta est pluuia grãdis. Ascendẽs itaq; Achab abijt in Iezrahel, & manus dñi facta est super Eliam, accinctisq; lumbis currebat ante
cap. Achab, donec veniret in Iezrahel. Nuntia-
19. uit autẽ Achab Iezabel omnia quæ fecerat
A Elias, et quomodo occidisset vniuersos prophetas Baal gladio. Misitq; Iezabel nuntiũ ad Eliam, dicẽs, Hæc mihi faciant dij, & hæc addant nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam vnius ex illis. Timuit ergo Elias, & surgens abijt quocunque eum ferebat voluntas: venitq; in Bersabee Iuda, & dimisit ibi puerum suum, & perrexit in desertũ viam vnius diei. Cumq; venisset, & sederet subter vnam iuniperũ, petiuit animæ suæ vt moreretur, & ait, Sufficit mihi Domine, tolle animam meam: neq; enim melior sum quàm patres mei. Proiecitq; se, & obdormiuit in vmbra iuniperi: & ecce angelus tetigit eum, & dixit illi, surge & comede. Et respexit, & ecce ad caput suũ subcineritius panis, & vas aquæ: comedit ergo, & bibit, & rursum obdormiuit. Reuersusq; est angel⁹ Domini secundò, & tetigit eum, dixitq; illi, Surge, comede: grandis enim tibi restat via. Qui cùm surrexisset, comedit & bibit, & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus & quadraginta noctibus, vsque ad montem dei Horeb.

Secundum Marcum. Lectio.ij.

cap. IN diebus illis iterum cùm turba multa es-
8.A set, nec haberet quod manducarẽt: cõuocatis discipulis, ait illis, Misereor super turbã: quia ecce iam triduo sustinent me, nec habẽt quod mãducent: & si dimisero eos ieiunos in domum suã deficiẽt in via. quidam ẽm ex eis de lõge venerunt. Et rñderũt ei discipuli sui, Vnde istos quis poterit hîc saturare panibus in solitudine? Et interrogauit eos, Quot panes habetis? Qui dixerunt, Septẽ. Et præcepit turbæ discũbere sup terrã. Et accipiens septem panes, gratias agẽs fregit: & dabat discipulis suis vt apponerent: & apposuerũt turbæ. Et habebant pisciculos paucos: & ipsos benedixit, & iussit apponi. Et mãducauerunt & saturati sunt: & sustulerunt quod superauerat de fragmẽtis septẽ sportas. Erant autẽ qui manducauerant, quasi quatuor millia: & dimisit eos. Et statim ascendens nauim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & cœperunt conquirere cum eo, quærentes ab illo signum de cælo, tentantes eum. Et ingemiscens spiritu, ait, Quid generatio ista signũ quærit? Amẽ dico vobis, nõ dabitur generatiõi isti signũ. Et dimittens eos, ascendit iterum nauim: & abijt trans fretum. Et obliti sunt panẽ sumere: & nisi vnum panẽ non habebãt secum in naui. Et præcipiebat eis, dicens, Videte, & cauete à fermẽto pharisæorum, & fermẽto Herodis. Et cogitabant ad alterutrum, dicentes, Quia panes non habemus. Quo cognito, ait illis Iesus, Quid cogitatis quia panes non habetis? nondum cognoscitis nec intelligitis? adhuc cæcatum habetis cor vestrum? oculos habentes non videtis? & aures habentes non auditis? Nec recordamini qñ quinq; panes fregi in quinq; millia, & quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? Dicunt ei, Duodecim. Quãdo & septem panes in quatuor millia, quot sportas fragmentorũ tulistis? Et dicunt ei, Septem. Et dicebat eis, Quomodo nõdũ intelligitis? Et veniunt Bethsaidam: & adducũt ei cæcum, & rogabant eum vt illum tangeret. Et apprehẽsa manu cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in oculos eius impositis manibus suis, interrogauit eum si quid videret. Et aspiciens ait, Video homines velut arbores, ambulãtes. Deinde iterum imposuit manus super oculos eius: & cœpit videre, & restitutus est, ita vt clarè videret omnia. Et misit illum in domũ suam, dicens, Vade in domum tuam: & si in vicum introieris, nemini dixeris.

Sabbato Ex tertio Regum. Lect.j.

CVmq; venisset illuc, mansit in spelun- cap.
ca: & ecce sermo Domini ad eum, di- 19
xitq; illi, Quid hîc agis Elia? At ille rñdit, D
Zelo

Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filij Israël: altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & derelictus sum ego solus, & quærunt animã meam vt auferant eam, Et ait ei, Egredere, & sta in mõte coram Domino: & ecce Dominus transit, & spiritus grandis, & fortis subuertens mõtes, & conterens petras ante Dñm: nõ in spiritu Dñs, & post spiritũ cõmotio: non in cõmotione dñs. Et post cõmotionem ignis: non in igne Dñs, & post ignem sibilus auræ tenuis. Quod cũ audisset Elias, operuit vultũ suum pallio, & egressus stetit in ostio speluncæ, & ecce vox ad eum, dicens, Quid hic agis Elia? Et ille rñdit, Zelo zelatus sum pro dño Deo exercituũ: qa dereliquerũt pactum tuum filij Israël: altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderũt gladio, & derelictus sum ego solus, & quærunt animã meã vt auferant eã. Et ait Dñs ad eũ, Vade, & reuertere in viam tuam p desertũ in Damascum: cùmq; perueneris illuc, vnges Hazael regẽ sup Syriã: & Iehu filiũ Namsi vnges regẽ sup Israël: Eliseum autẽ filiũ Saphat, q est de Abelmeula, vnges ꝓphetã pro te. Et erit, quicunq; fugerit gladiũ Hazael, occidet eum Iehu: & quicũq; fugerit gladiũ Iehu, interficiet eum Eliseus. Et derelinquã mihi in Israël septẽ millia virorũ, quorum genua nõ sunt incuruata ante Baal, & omne os quod non adorauit eũ osculãs manũ. Profectus ergo inde Elias, reperit Eliseum filiũ Saphat, arantẽ in duodecim iugis boũ, & ipse in duodecim iugis boũ arantibus vnus erat: cumq; venisset Elias ad eum, misit pallium suum super illum. Qui statim relictis bobus cucurrit post Eliam, & ait, Osculer, oro, patrem meũ, & matrem meã, & sic sequar te. Dixitq; ei, Vade, & reuertere: quod enim meum erat, feci tibi. Reuersus autem ab eo, tulit par boũ, & mactauit illud, & in aratro boum coxit carnes, & dedit populo, & comederunt: consurgensq; abijt, & sequutus est Eliam, & ministrabat ei.

Secundum Marcum. Lect. ij.

cap. 8. B Et egressus est Iesus & discipuli eius in castella Cæsareæ Philippi: & in via interrogabat discipulos suos, dicens eis, Quem me dicunt esse homines? Qui responderunt illi, dicentes. Ioannem baptistã, alij Eliam, alij verò quasi vnum de ꝓphetis. Tunc dicit illis, Vos verò, quem me esse dicitis? Rñdens Petrus ait ei, Tu es Christus. Et cõminatus est eis ne cui dicerent de illo. Et cœpit docere eos qm̃ oportet filiũ hominis pati multa, & reprobari à senioribus & à summis sacerdotibus & Scribis, & occidi: & post tres dies resurgere. Et palàm verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus, cœpit increpare eũ. Qui conuersus & videns discipulos suos, cõminatus est Petro, dicens, Vade retro me satana, qm̃ non sapis quæ Dei sunt, sed quę sunt hoĩm. Et conuocata turba cũ discipulis suis, dixit eis, Si quis vult me sequi, deneget semetipsum: & tollat crucẽ suã, & sequatur me. Qui em̃ voluerit animã suam saluam facere, perdet eam: qui autẽ perdiderit animã suã ꝓpter me & Euangelium, saluã faciet eã. Quid em̃ proderit homini, si lucretur mundum totũ: & detrimentũ animæ suæ faciat? Aut qd dabit homo cõmutationis ꝓ anima sua? Qui enim me confusus fuerit & verba mea in generatiõe ista adultera & peccatrice: & filius hoĩs cõfundet eum cùm venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis.

cap. 9. A Et dicebat illis, Amen dico vobis, qa sunt quidã de hic stantibus qui nõ gustabũt mortẽ, donec videant regnum Dei veniẽs in virtute. Et post dies sex assumpsit Iesus Petrũ & Iacobũ & Ioannẽ: & ducit illos in mõtem excelsum seorsum solos, & transfiguratus est corã ipsis. Et vestimẽta eius facta sunt splendentia & candida nimis velut nix, qualia fullo nõ potest super terram candida facere. Et apparuit illis Elias cum Moyse: & erant loquentes cum Iesu. Et respondens Petrus, ait Iesu, Rhabbi, Bonum est nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, tibi vnũ, & Moysi vnum, & Eliæ vnum. Non em̃ sciebat quid diceret. erant enim timore exterriti. Et facta est nubes obumbrãs eos: & venit vox de nube, dicens, Hic est filius meus charissimus: audite illum. Et statim circunspicientes, neminẽ amplius viderunt nisi Iesum tantùm secum.

Dominica.xx.post Pentecost. Quartus liber Regum. Lectio prima.

cap. 1.A PRæuaricatus est autē Moab in Israël, postquā mortuus est Achab. Ceciditq; Ochozias per cancellos cœnaculi sui quod habebat in Samaria,& ægrotauit:misitq; nūtios,dicens ad eos,Ite,consulite Beelzebub Deum Accaron,vtrum viuere queam de infirmitate mea hac. Angelus autem Domini loquutus est ad Eliam Thesbiten,dicens,Surge,& ascende in occursum nuntiorum regis Samariæ,& dices ad eos, Nunquid non est Deus in Israël:vt eatis ad consulendum Beelzebub Deum Accaron? Quamobrem,hæc dicit Dominus,De lectulo super quem ascēdisti,non descendes,sed morte morieris. Et abijt Elias. Reuersiq; sunt nuntij ad Ochoziam. Qui dixit eis,Quare reuersi estis? At illi responderunt ei,Vir occurrit nobis,& dixit ad nos,Ite,& reuertimini ad regem,qui misit vos,& dicetis ei,Hæc dicit Dñs,Nunquid quia nō erat deus in Israël,mittis vt cōsulatur Beelzebub deus Accaron? Idcirco de lectulo super quem ascendisti nō descendes, sed morte morieris. Qui dixit eis,Cuius figuræ & habitus est vir ille qui occurrit vobis,& loquutus est verba hæc? At illi dixerunt, Vir pilosus,& zona pellicea accinctus renibus. Qui ait, Elias Thesbites est. Misitq; ad eum quinquagenariū principem, & quinquaginta qui erāt sub eo. Qui ascendit ad eum: sedentiq; in vertice montis, ait, Homo dei,rex præcepit vt descendas. Respondensq; Elias,dixit quinquagenario, Si homo dei sum, descendat ignis de cælo, & deuoret te, & quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de cælo, & deuorauit eum, & quinquaginta qui erant cum eo.

Secundum Marcum. Lect.ij.

cap. 9.B ET descendentibus illis de monte, præcepit illis ne cuiquam quod vidissent narrarent:nisi cùm filius hominis à mortuis resurrexerit. Et verbum continuerunt apud se:conquirentes quid esset,Cùm à mortuis resurrexerit. Et interrogabat eum dicentes, Quid ergo dicunt Pharisæi & Scribæ, quia Eliam oporteat venire primum? Qui respōdens,ait illis, Elias cùm venerit primò restituet omnia:& quomodo scriptū est in filium hoīs,vt multa patiatr & contemnatur. Sed dico vobis quia & Elias venit (& fecerunt illi quæcūque voluerunt) sicut scriptū est de eo. Et veniens ad discipulos suos, vidit turbam magnā circa eos,& Scribas conqrentes cum illis. Et confestim oīs populus videns Iesum, stupefactus est,& expauerūt:& accurrentes salutabant eū. Et interrogauit eos,Quid inter vos cōquiritis? Et rñdens vnus de turba, dixit,Magister,attuli filiū meū ad te,habentē spiritum mutū:qui vbicūq; eum apprehēderit,allidit illum,& spumat & stridet dentibus suis,& arescit. & dixi discipulis tuis vt eijcerent illum,& nō potuerūt. Qui rñdens eis, dixit, O generatio incredula, quandiu apud vos ero? quādiu vos patiar? afferte illū ad me. Et attulerunt eū. Et cùm vidisset eū, statim spiritus conturbauit illum:& elisus in terrā,volutabatr spumās. Et interrogauit patrē eius,Quantū tp̄is est,ex quo ei hoc accidit? At ille ait,Ab infantia:& frequenter eū in ignē & in aquam misit vt eum perderet. Sed si quid potes,adiuua nos, misertus nostri. Iesus autē ait illi,Si potes credere,oīa possibilia sunt credenti. Et continuò exclamās pater pueri,cum lachrymis aiebat,Credo Dñe:adiuua incredulitatē meam. Et cùm vidisset Iesus concurrentem turbam, cōminatus est spiritui immundo,dicens illi, Surde & mute spiritus,ego p̄cipio tibi exi ab eo, & amplius ne introeās in eum. Et exclamans & mutlum discerpēs eum,exijt ab eo:& factus est sicut mortuus,ita vt multi dicerent,Quia mortuus est. Iesus autem tenens manum eius,eleuauit eum:& surrexit. Et cùm introisset in domum,discipuli eius secretò interrogabant eū, Quare nos nō potuimus eijcere eum? Et dixit illis,Hoc genus in nullo potest exire,nisi in oratione & ieiunio.

Secundum Ioannem. Lectio.iij.

IN illo tp̄e:Erat qdam regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum. Et reliqua. cap. 4.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

LEctio sancti Euangelij,quā modò fratres audistis, expositione non indiget.

Sed ne hanc tacitè præterijsse videamur, exhortando potius quàm exponendo in ea aliquid loquamur. Hoc autem vobis solummodo expositione video esse requirendum, cur is qui ad salutem petendam venerat, audiuit, Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. Qui enim salutem quærebat filio, proculdubio credebat. Neque enim ab eo quæreret salutem, quem non crederet saluatorem. Quare ergo ei dicitur: nisi signa & prodigia videritis, non creditis: qui antè credidit quàm signa videret? Sed mementote quid petijt: & apertè cognoscetis quia in fide dubitauit. Poposcit namque vt descenderet, & sanaret filium eius. Corporalem ergo præsentiam domini quærebat, qui per spiritum nusquam deerat. Minus itaque in illo credidit, quem non putauit salutem posse dare nisi præsens esset & corpore. Si enim perfectè credidisset: proculdubio sciret quia non esset locus vbi non esset Deus. Ex magna ergo parte diffisus est, qui virtutis honorem non dedit maiestati, sed præsentiæ corporali. Et salutem itaque filio petijt, & tamen in fide dubitauit: quia eum ad quem venerat, & potentem ad curandum credidit, & tamen morienti filio esse absentem putauit. Oratio.

Largire quæsumus Domine fidelibus tuis indulgentiam placatus, & pacem: vt pariter ab omnibus mundentur offensis, & secura tibi mente deseruiant; Per dominum.

Feria.ij. Ex quarto libro Regum.
Lectio prima.

cap. 1. E Rursumque misit ad eum principem quinquagenarium alterum, & quinquaginta cum eo. Qui loquutus est illi, Homo dei, hæc dicit rex, Festina, descende. Respondens Elias, ait, Si homo dei ego sum, descendat ignis de cælo, & deuoret te, & quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cælo, & deuorauit illum, & quinquaginta eius. Iterum misit principem quinquagenarium tertium, & quinquaginta qui erant cum eo. Qui cùm venisset, curuauit genua contra Eliam, & precatus est eum, & ait, Homo dei, noli despicere animam meam, & animas seruorum tuorum qui mecum sunt. Ecce descendit ignis de cælo & deuorauit duos principes quinquagenarios primos, & quinquagenos qui cum eis erant: sed nunc obsecro, vt miserearis animæ meæ. Loquutus est autem angelus Domini ad Eliam, dicens, Descende cum eo, ne timeas. Surrexit igitur, & descendit cum eo ad regem, & loquutus est ei, Hæc dicit dominus, Quia misisti nuntios ad consulendum Beelzebub Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israël, à quo posses interrogare sermonem, ideo de lectulo super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. Mortuus est autem iuxta sermonem Domini quem loquutus est Elias, & regnauit Ioram frater eius pro eo, anno secundo Ioram filij Iosaphat regis Iudæ: non enim habebat filium. Reliqua autem verborum Ochoziæ quæ operatus est, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

Secundum Marcum Lectio.ij.

Et inde profecti prætergrediebantur Galilæam: nec volebat quenquam scire. Docebat autem discipulos suos: & dicebat illis, Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum, & occisus tertia die resurget. At illi ignorabant verbum: & timebant interrogare eum. Et venerunt Capharnaum. Qui cùm domi esset, interrogabat eos, Quid in via tractabatis? At illi tacebant: siquidem in via inter se disputauerant quis eorum maior esset. Et residens vocauit duodecim: & ait illis, Si quis vult primus esse, erit omnium nouissimus, & omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum. quem cùm complexus esset, ait illis, Quisquis vnum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo: me recipit. & quicunque me susceperit: non me suscipit, sed eum qui misit me. Respondit illi Ioannes, dicens, Magister, vidimus quendam in nomine tuo eijcientem dæmonia qui non sequitur nos, & prohibuimus eum. Iesus autem ait, Nolite prohibere eum, nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo, & possit citò male loqui de me. qui enim non est aduersum vos, pro vobis est. Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquæ in nomine meo quia Christi estis: amen dico vobis non perdet cap. 9. E

mercedem suam. Et quisquis scandalizauerit vnum ex his pusillis credentibus in me: bonum est ei magis si circundaretur mola asinaria collo eius, & in mare mitteretur. Et si scandalizauerit te manus tua, abscinde illam. bonũ est tibi debilem introire in vitã, quàm duas manus habentem ire in gehennam in ignem inextinguibilem, vbi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur. Et si pes tuus te scandalizat, amputa illum. bonum est tibi claudum introire in vitam æternam, quàm duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis, vbi vermis eorum non moritur, & ignis nõ extinguitur. Quòd si oculus tuus scandalizat te, eijce eum. bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quàm duos oculos habentem, mitti in gehennam ignis, vbi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur. Omnis enim igne salietur: & omnis victima sale salietur. Bonũ est sal. quod si sal insulsum fuerit: in quo illud condietis? Habete in vobis sal, & pacẽ habete inter vos.

Feri. iij. Ex quarto libro Reg. Lect. j.

cap. 2. A FActum est autem: cùm leuare vellet dominus Eliam per turbinem in cælum, ibant Elias & Eliseus de Galgalis. Dixitque Elias ad Eliseum, Sede hîc, quia Dominus misit me vsq; in Bethel. Cui ait Eliseus, Viuit dominus, & viuit anima tua, quia nõ derelinquam te. Cumq; descendissent Bethel, egressi sunt filij prophetarum, qui erant in Bethel, ad Eliseum, & dixerunt ei, Nunquid nosti quia hodie Dominus tollet dominum tuum à te? Qui respondit, Et ego noui: silete. Dixit autem Elias ad Eliseum, Sede hîc, quia dominus misit me in Iericho. Et ille ait, Viuit Dominus, & viuit anima tua, quia non derelinquam te. Cumq; venissent Iericho, accesserunt filij prophetarum qui erant in Iericho, ad Eliseum, & dixerunt ei, Nunquid nosti quia Dominus hodie tollet dominum tuũ à te? Et ait, Et ego noui: silete. Dixit autem ei Elias, Sede hîc, quia Dominus misit me vsq; ad Iordanem. Qui ait, Viuit Dominus, & viuit anima tua, quia non derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter, & quinquaginta viri de filijs prophetarum sequuti sunt eos, qui & steterunt econtra longè: illi autem ambo stabant super Iordanẽ. Tulitq; Elias pallium suum, & inuoluit illud, & percussit aquas: quæ diuisæ sunt in vtrãque partem, & trãsierunt ambo per siccum. Cumq; transissent, Elias dixit ad Eliseum, Postula quod vis vt faciam tibi, antequàm tollar à te. Dixitq; Eliseus, Obsecro vt fiat in me duplex spiritus tuus. Qui respondit, Rem difficilem postulasti: attamen si videris me quando tollar à te, erit tibi quod petisti: si autem non videris, non erit.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET inde exurgens, venit in fines Iudææ vltra Iordanem: & conueniunt iterum turbæ ad eum. & sicut consueuerat, iterũ docebat illos. Et accedentes Pharisæi, interrogabant eum, Si licet viro vxorem dimittere? tentantes eum. At ille respondens, dixit eis, Quid vobis præcepit Moyses? Qui dixerunt, Moyses permisit libellum repudij scribere & dimittere. Quibus respondens Iesus, ait, Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis præceptum istud. ab initio autem creaturæ masculum & fœminam fecit eos Deus. Propter hoc, relinquet homo patrem suũ & matrem: & adhærebit ad vxorem suam, & erũt duo in carne vna. Itaque iã nõ sunt duo, sed vna caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo nõ separet. Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogauerunt eum. Et ait illis. Quicunque dimiserit vxorem suam, & aliam duxerit: adulterium cõmittit super eã. Et si vxor dimiserit virum suum, & alij nupserit, mœchatur. Et offerebãt illi paruulos, vt tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cùm videret Iesus, indignè tulit, & ait illis, Sinite paruulos venire ad me: & ne prohibueritis eos. taliũ enim est regnum Dei. Amen dico vobis: quisquis nõ receperit regnum Dei uelut paruulus, non intrabit in illud. Et complexans eos, & imponens manus super illos, benedicebat eos. Et cùm egressus esset in viã, procurrens quidam genu flexo ante eum rogabat eum dicens, Magister bone, quid faciam

cap. 10. A

vt vitam æternam percipiam? Iesus autem dixit ei, Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi vnus, Deus, Præcepta nosti, Ne adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne falsum testimonium dixeris, Ne fraudem feceris, Honora patrem tuum & matrẽ. At ille rñdens, ait illi, Magister hæc omnia obseruaui à iuuentute mea. Iesus autem intuitus eum, dilexit eum, & dixit ei, Vnum tibi deest, vade, quæcunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo: & veni, sequere me. Qui contristatus in verbo, abijt mœrens. erat enim habens multas possessiones. Et circunspiciẽs Iesus, ait discipulis suis, Quàm difficile qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt. Discipuli autem obstupescebant in verbis eius. At Iesus rursus respondens, ait illis, Filioli, quàm difficile est confidentes in pecunijs, in regnum Dei introire. Facilius est camelũ per foramen acus trãsire: quàm diuitem intrare in regnũ Dei. Qui magis admirabantur, dicẽtes ad semetipsos, Et quis potest saluus fieri? Et intuens illos Iesus, ait, Apud homines impossibile est: sed non apud Deum. omnia enim possibilia sunt apud Deum. Et post hæc cœpit ei Petrus dicere, Ecce, nos dimisimus omnia, & sequuti sumus te. Respondens Iesus ait, Amẽ dico vobis, nemo est qui reliquerit domum aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me, & propter euangelium: qui nõ accipiat centies tantum nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios, & agros cum persequtionibus, & in seculo futuro vitam æternam. Multi autem primi, erunt nouissimi: & nouissimi, primi.

Feria.iiij. Ex quarto Regum. Lectio.j.

cap. 2. B CVmq; pergerent, & incedẽtes sermocinarentur, ecce, currus igneus, & equi ignei diuiserunt vtrunque: & ascendit Elias per turbinem in cælum. Eliseus autem videbat, & clamabat, Pater mi, pater mi, currus Israël & auriga eius. Et nõ vidit eũ amplius: apprehenditq; vestimenta sua, & scidit illa in duas partes. Et leuauit pallium Eliæ, quod ceciderat ei: reuersusq; stetit super ripam Iordanis, & pallio Eliæ, quod ceciderat ei, percussit aquas, & non sunt diuisæ: & dixit, Vbi est Deus Eliæ etiam nunc? Percussitq; aquas, & diuisæ sunt huc atque illuc, & transijt Eliseus. Videntes autem filij prophetarum qui erant in Iericho econtra, dixerunt, Requieuit spiritus Eliæ super Eliseum. Et venientes in occursum eius, adorauerunt eum proni in terram, dixerũtq; illi, Ecce, cũ seruis tuis sunt quinquaginta viri fortes, qui possunt ire, & quærere Dominum tuum, ne forte tulerit eum spiritus Domini, & proiecerit eum in vnum montium, aut in vnam valliũ. Qui ait, Nolite mittere, Coëgerũtq; eum, donec acquiesceret, & diceret, Mittite. Et miserũt quinquaginta viros, qui cùm quæsissent trib⁹ diebus, nõ inuenerũt. Et reuersi sunt ad eum: at ille habitabat in Iericho, & dixit eis, Nunquid non dixi vobis, Nolite mittere? Dixerunt quoque viri ciuitatis ad Eliseum, Ecce habitatio ciuitatis huius optima est, sicut tu ipse Domine prospicis: sed aquæ pessimæ sunt, & terra sterilis. At ille ait, Afferte vas nouũ, & mittite in illud sal. Quod cùm attulissent, egressus ad fontem aquarũ, misit in illum sal, & ait, Hæc dicit Dominus. Sanaui aquas has, & non erit vltrà in eis mors, neq; sterilitas. Sanatæ sunt ergo aquæ vsque in diem hanc, iuxta verbũ Elisei quod loquutus est. Ascendit autem inde Eliseus in Bethel: cũq; ascẽderet per viam, pueri parui egressi sunt de ciuitate: & illudebant ei, dicẽtes, Ascende calue, ascende calue. Qui cùm respexisset, vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini: egressiq; sunt duo vrsi de saltu, & lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros. Abijt autem inde in mõtem Carmeli, & inde reuersus est in Samariam.

Secundum Marcum.
Lectio.ij.

ERant autem in via ascendentes Ierosolymam: & præcedebat illos Iesus, & stupebant: & sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim, cœpit illis dicere quæ essent ei ventura, Quia ecce ascendimus Ierosolymam, & filius hominis tradetur principibus Sacerdotum & Scribis & seniori- cap. 10. E

bus,et damnabunt eum morte, & tradent eũ gentibus, & illudent ei, & conspuent eum, & flagellabunt eum, & interficient eum, & tertia die resurget. Et accedunt ad eum Iacobus & Ioannes filij Zededæi, dicentes, Magister, volumus vt quodcunq; petierimus facias nobis. At ille dixit eis, Quid vultis vt faciam vobis? Et dixerunt, Da nobis vt vnus ad dexteram tuam, & alius ad sinistram tuã sedeamus in gloria tua. Iesus autẽ ait eis. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicẽ quẽ ego bibo: aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari? At illi dixerunt ei, Possumus. Iesus autẽ ait eis, Calicẽ quidem quẽ ego bibo, bibetis, & baptismo, quo ego baptizor, baptizamini: sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meũ dare vobis, sed quibus paratum est. Et audiẽtes decem, indignati sunt de Iacobo & Ioanne: Iesus autem vocans eos, ait illis, Scitis quia hi qui videntur principari Gentibus, dominantur eis: & principes eorum, potestatem habẽt ipsorum. Non ita est autem in vobis: sed quicũq; voluerit fieri maior, erit vester minister: & quicunque voluerit in vobis primus esse, erit omnium seruus. Nam & filius hominis non venit vt ministraretur ei, sed vt ministraret, & daret animam suam in redemptionẽ pro multis. Et veniunt Iericho: & proficiscẽte eo de Iericho, & discipulis eius & plurima multitudine, filius Timæi Bartimæus cæcus, sedebat iuxta viam mẽdicans. Qui cũ audisset quia Iesus Nazarenus est: cœpit clamare & dicere, Iesu fili Dauid, miserere mei. Et comminabãtur ei multi, vt taceret. At ille multo magis clamabat, Fili Dauid, miserere mei. Et stans Iesus, præcepit illum vocari. Et vocant cæcum dicẽtes ei, Animæquior esto, surge, vocat te. Qui proiecto vestimẽto suo exiliens, venit ad eum. Et respõdens Iesus, dixit illi, Quid tibi vis faciam? Cæcus autem dixit ei, Rhabboni vt videam. Iesus autem ait illi, Vade, fides tua te saluum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur eum in via.

cap. Feria.v. Ex quarto Regum. Lect.j.

3.A IOram verò filius Achab regnabit super Israël in Samaria anno decimooctauo Iosaphat regis Iudæ. Regnauitq; duodecim annis. Et fecit malum coram Dño, sed non sicut pater suus & mater: tulit enim statuas Baal, quas fecerat pater eius. Veruntamẽ in peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israël, adhæsit. nec recessit ab eis. Porrò Mesa rex Moab nutriebat pecora multa & soluebat regi Israël cẽtum millia agnorũ, & cẽtum millia arietum cum velleribus suis. Cumq; mortuus fuisset Achab, præuaricatus est fœdus, quod habebat cum rege Israël. Egressus est igitur rex Iorã in die illa de Samaria, & recẽsuit vniuersum Israël. Misitq; ad Iosaphat regem Iuda, dicens, rex Moab recessit à me, veni mecum cõtra eum ad prælium. Qui respondit, Ascẽdam: qui meus est, tuus est: populus meus, populus tuus: & equi mei, equi tui. Dixitq;, Per quam viam ascẽdemus? At ille respondit, Per desertum Idumææ. Perrexerũt igitur rex Israël, & rex Iuda, & rex Edom, & circumierũt per uiam septem dierũ, nec erat aqua exercitui & iumẽtis quæ sequebantur eos. Dixitq; rex Israël, Heu, heu, heu, congregauit nos Dñs tres reges, vt traderet in manu Moab. Et ait Iosaphat, Est ne hic propheta Dñi, vt deprecemur dñm per eũ? Et respõdit vnus de seruis regis Israël, Est hic Eliseus filius Saphat, qui fundebat aquã super manus Eliæ. Et ait Iosaphat. Est apud eum sermo Dñi? Descẽditq; ad eum rex Israël, & Iosaphat, rex Edom. Dixit autem Eliseus ad regem Israël, Quid mihi & tibi est? vade ad prophetas patris tui, & matris tuæ. Et ait illi rex Israël, Quare congregauit dñs tres reges hos, vt traderet eos in manus Moab? Dixitq; ad eum Eliseus, Viuit Dominus exercituum, in cuius conspectu sto, quòd si non vultum Iosaphat regis Iudæ erubescerem, non attendissem quidẽ te, nec respexissem. Nũc autem adducite mihi psaltem.

Secundum Marcum. Lectio.ij.

ET cùm appropinquarẽt Ierosolymæ & Bethaniæ ad montem oliuarum, mittit duos ex discipulis suis, & ait illis, Ite in castellum quod contra vos est, & statim introeuntes illuc, inuenietis pullum ligatũ, super cap. 11 A

quem nemo adhuc hominum sedit: soluite illum & adducite. Et si quis vobis dixerit, Quid facitis? dicite quia dño necessarius est: & continuò illum dimittet huc. Et abeuntes, inuenerunt pullum ligatũ ante ianuam foris in biuio: & soluunt eum. Et quidam de illic stantibus, dicebant illis, Quid facitis, soluentes pullum? Qui dixerunt eis sicut præceperat illis Iesus: & dimiserunt eos. Et duxerunt pullum ad Iesum: & imponunt illi vestimenta sua, & sedit super eũ. Multi autẽ vestimenta sua strauerunt in via. Alij autẽ frondes cædebant de arboribus, & sternebant in via. Et qui præibant, & qui sequebantur clamabant dicentes, Hosanna, benedictus qui venit in nomine dñi. benedictum quod venit regnũ patris nostri Dauid. Hosanna in excelsis. Et introiuit Ierosolymam in templũ: & circunspectis omnibus cùm iam vesperæ esset hora, exijt in Bethaniam cũ duodecim. Et alia die cũ exirent à Bethania, esurijt. Cumq; vidisset à longe ficum habentem folia, venit, si quid fortè inueniret in ea. Et cùm venisset ad eã, nihil inuenit præter folia. nõ enim erat tẽpus ficorũ. Et respondens, dixit ei, Iam non amplius in æternum ex te fructũ quisquam manducet. Et audiebãt discipuli eius. Et veniunt Ierosolymam. Et cùm introisset in tẽplum, cœpit eijcere vendentes & ementes in templo, & mensas numulariorũ & cathedras vendẽtium columbas euertit: & non sinebat vt quisquam transferret vas per templũ: & docebat, dicens eis, Nonne scriptũ est, Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem fecistis eã speluncam latronum. Quo audito, principes sacerdotũ & Scribæ quærebant quomodo eũ perderẽt. timebãt enim eũ: qm̃ vniuersa turba admirabatur sup doctrina eius. Et cũ vespera facta esset, egrediebatur de ciuitate. Et cũ mane trãsirẽt, viderũt ficũ aridã factã à radicibus. Et recordatus Petrus dixit ei, Rhabbi, ecce ficus cui maledixisti, aruit. Et rñdens Iesus, ait illis, Habete fidem Dei. Amen dico vobis, quia quicunq; dixerit huic mõti, Tolle re & mittere in mare, & non hæsitauerit in corde suo, sed crediderit quia quodcũq; dixerit, Fiat: fiet ei. Propterea dico vobis, omnia quæcũq; orantes petitis, credite quia accipietis, & eueniẽt vobis. Et cùm stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis aduersus aliquẽ: vt & pater vester, qui in cælis est, dimittat vobis peccata vestra. Quòd si vos nõ dimiseritis: nec pater vester qui in cælis est dimittet vobis peccata vestra.

Feria sexta, Ex quarto Regum. Lectio prima.

CVmq; caneret psaltes, facta est super eum manus Dñi, & ait, Hæc dicit dñs, cap. 3. C
Facite in alueo torrentis huius fossas & fossas. Hæc enim dicit Dñs, Non videbitis ventum, neq; pluuiam: & alueus iste replebitur aquis, & bibetis vos, & familiæ vestræ, & iumenta vestra. Parumq; est hoc in conspectu Domini: insuper tradet etiam Moab in manus vestras. Et percutietis omnem ciuitatẽ munitam, & omnem vrbem electam, & vniuersum lignũ fructiferum succidetis, cunctosq; fontes aquarũ obturabitis, & omnem agrum egregium operietis lapidibus. Factũ est igitur manè, quando sacrificiũ offerri solet: & ecce, aquæ veniebãt per viam Edom: & repleta est terra aquis. Vniuersi autẽ Moabitæ audientes quod ascendissent reges vt pugnarent aduersum eos, conuocauerunt omnes qui accincti erant baltheo desuper, & steterunt in terminis. Primoq; mane surgentes: & orto iam sole ex aduerso aquarũ, viderunt Moabitæ econtra aquas rubeas, quasi sanguinẽ, dixeruntq;, Sanguis gladij est: pugnauerunt reges contra se, & cæsi sunt mutuo: nunc perge ad prædam Moab. Perrexerũtq; in castra Israël: porrò consurgẽs Israël, percussit Moab: at illi fugerunt corã eis. Venerunt igitur qui vicerant, & percusserunt Moab, & ciuitates destruxerunt: & omnem agrum optimum mittentes singuli lapides, et repleuerunt: et vniuersos fontes aquarum obturauerũt: et omnia ligna fructifera succiderũt, ita vt muri tantùm fictiles remanerẽt: et circundata est ciuitas à fundibularijs, et magna ex parte percussa. Quod cùm vidisset rex Moab, præualuisse scilicet hostes, tulit secũ septingentos viros educẽtes gladios

vt irrumperent ad regem Edom:& non potuerunt. Arripiensq; filium suum primogenitū,qui regnaturus erat pro eo,obtulit holocaustum super murum:& facta est indignatio magna in Israël:statimq; recesserunt ab eo,& reuersi sunt in terram suam.

Secundum Marcum. Lectio.ij.

cap. 11. D ET veniūt rursus Ierosolymam.Et cùm ambularet in templo,accedunt ad eum summi sacerdotes, & Scribæ, & Seniores, & dicunt ei, In qua potestate hæc facis?& quis dedit tibi hanc potestatē vt ista facias? Iesus autē respondens,ait illis,Interrogabo vos & ego vnū verbum,& respōdete mihi: & dicam vobis in qua potestate hæc faciam: Baptismus Ioannis,de cælo erat, an ex hominibus? Respondete mihi. At illi cogitabant secum, dicentes,Si dixerimus de cælo, dicet nobis, Quare ergo non credidistis ei? Si dixerimus ex hominibus, timemus populum.Omnes eñ habebant Ioannē quia verè propheta esset.Et respōdentes dicunt Iesu,Nescimus.Et rñdens Iesus,ait illis, Neq; ego dico vobis in qua potestate hæc faciam.

cap. 12. A Et cœpit illis in parabolis loqui,Vineam pastinauit homo,& circundedit sepem,& fodit lacum,& ędificauit turrim,& locauit eam agricolis:& peregre profectus est. Et misit ad agricolas in tēpore seruum,vt ab agricolis acciperet de fructu vineæ.Qui apprehensum eum ceciderunt:& dimiserunt vacuum. Et iterū misit ad illos alium seruum:& illum in capite vulnerauerunt,& cōtumelijs affecerunt.Et rursum alium misit,& illum occiderunt:& plures alios, quosdam cædentes, alios verò occidētes. Adhuc ergo vnum habens filium charissimum: & illum misit ad eos nouissimum dicens,Quia reuerebuntur filium meum.Coloni autem dixerunt adinuicem,Hic est hęres:venite,occidamus eum: & nostra erit hæreditas.Et apprehēdētes eū occiderunt:& eiecerunt extra vineā. Quid ergo faciet dominus vineæ? Veniet,& perdet colonos:& dabit vineam alijs.Nec scripturā hanc legistis,Lapidē quē reprobauerunt ædificātes,hic factus est in caput anguli:A dño factum est istud,& est mirabile in oculis nostris?Et quærebant eum tenere:& timuerunt turbā:cognouerunt enim qm̄ ad eos parabolā hāc dixerit.Et relicto eo,abierunt.Et mittunt ad eum quosdam ex Pharisæis & Herodianis:vt eum caperent in verbo.Qui venientes,dicūt ei,Magister,scimus quia verax es,& nō curas quenquā:nec eñ vides in faciē hominum:sed in veritate viam dei doces.Licet dare tributū Cæsari:an non dabimus?Qui sciens versutiam illorum, ait illis, Quid me tentatis? afferte mihi denariū,vt videā.At illi obtulerunt ei.Et ait illis, Cuius est imago hæc, & inscriptio?Dicunt ei,Cæsaris. Rñdens autem Iesus,dixit illis, Reddite igitur quę sunt Cæsaris,Cæsari:& quæ sunt Dei,Deo. Et mirabantur sup eo.

Sabbato,Ex quarto Regum. Lect.j.

MVlier autem quædā de vxoribus prophetarum clamabat ad Eliseum, dicens,Seruus tuus vir meus mortuus est, & cap. 4. A
tu nosti quia seruus tuus fuit,timens Dominum:& ecce creditor venit vt tollat duos filios meos ad seruiendum sibi. Cui dixit Eliseus,Quid vis vt faciam tibi?Dic mihi,quid habes in domo tua?At illa respondit, Non habeo ancilla tua quicquam in domo mea, nisi parum olei quo vnguar. Cui ait,Vade, pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua nō pauca.Et ingredere,& claude ostiū tuum,cùm intrinsecus fueris tu & filij tui: & mitte inde in omnia vasa hæc:& cùm plena fuerint,tolles. Iuit itaq; mulier,& clausit ostium super se,& super filios suos : illi offerebant vasa,& illa infundebat. Cumq; plena fuissent vasa,dixit ad filium suum,Affer mihi adhuc vas.Et ille respondit, Non habeo. Stetitq; oleum. Venit autē illa,& indicauit homini Dei. Et ille, Vade,inquit,vende oleum,& redde creditori tuo:tu autem,& filij tui viuite de reliquo.Facta est autē quædam dies, & transibat Eliseus per Sunam: erat autē ibi mulier magna,quæ tenuit eum vt comederet panem:cumq; frequēter inde trāsiret,diuertebat ad eam vt comederet panem.Quæ dixit ad virum suum, Animaduerto quòd vir Dei sanctus est iste,q transit per nos frequenter.Faciamus ergo ei cœna-

culum paruum, & ponamus ei in eo lectulum, & mensam, & sellam, & cādelabrum, vt cùm venerit ad nos, maneat ibi. Facta est ergo dies quædam, & veniēs diuertit in cœnaculum, & requieuit ibi, Dixitq; ad Giezi puerum suum, Voca Sunamitidem istam. Qui cū vocasset eam, & illa stetisset corā eo, dixit ad puerum suum, Loquere ad eam, Ecce, sedulè in omnibus ministrasti nobis, quid vis vt faciā tibi? nunquid habes negotiū, & vis vt loquar regi, siue principi militiæ? Quæ rn̄dit, In medio populi mei habito. Et ait, Quid ergo vult vt faciā ei? Dixitq; Giezi, Ne quæras, filiū enim nō habet, & vir eius senex est.

Secundum Marcum. Lectio .ij.

cap. 12. B ET venerūt ad eum Sadducæi, qui dicūt resurrectionē non esse, & interrogabāt eum dicentes, Magister, Moyses nobis scripsit, vt si cuius frater mortuus fuerit, & dimiserit vxorem, & filios non reliquerit: accipiat frater eius vxorē ipsius, & resuscitet semen fratri suo. Septē ergo fratres erāt: & primus accepit vxorem, & mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit eā, & mortuus est: & nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperūt eam similiter septem: & non reliquerunt semē. Nouissima omniū defuncta est & mulier. In resurrectione ergo cùm resurrexerint, cuius de his erit vxor? septem enim habuerunt eā vxorē? Et respōdens Iesus ait illis, Nònne ideo erratis, non sciētes scripturas neq; virtutem dei? Cùm eīm à mortuis resurrexerint, neq; nubent, neque nubentur, sed sunt sicut angeli Dei in cælis. De mortuis autem quòd resurgant, nō legistis in libro Moysi, super rubum quomodo dixerit illi Deus, inquiens, Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob? Non est Deus mortuorum, sed viuorū. Vos ergo multùm erratis. Et accessit vnus de scribis qui audierat illos conquirentes: & vidēs quoniā bene illis respōderit, interrogauit eū quod esset primum omnium mādatū. Iesus autem respondit ei, quia primum omniū mandatum est, Audi Israël. Dominus Deus tuus vnus est. Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua & ex tota mēte tua, & ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. Secundum autē simile est illi, Diliges proximum tuum tanquàm teipsum. Maius horum aliud mandatum nō est. Et ait illi scriba, Bene magister, in veritate dixisti, quia vnus est Deus, & nō est alius præter eum. Et vt diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine, & diligere proximum tanquàm seipsum: maius est omnibus holocaustomatibus & sacrificijs. Iesus autem videns quòd sapienter respondisset, dixit illi, Non es longè à regno dei. Et nemo iam audebat eum interrogare. Et respondens Iesus dicebat, docens in templo, Quomodo dicunt Scribæ Christū filium esse Dauid? Ipse enim Dauid dicit in spiritu sancto, Dixit dominus domino meo, sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorū. Ipse ergo Dauid dicit eum dominum: & vnde est filius eius? Et multa turba eum libenter audiuit.

Dominica xxj. post Pentecosten. Ex quarto Regum. Lectio prima.

PRæcepit itaq; vt vocaret eā: quæ cū vocata fuisset, & stetisset ante ostium, dixit cap. 4. C ad eā, In tēpore isto, in hac eadē hora, si vita comes fuerit, habebis in vtero filium. At illa respondit, Noli quæso dn̄e mi vir Dei, noli mentiri ancillæ tuæ. Et concepit mulier, & peperit filiū in tempore, & in hora eadē qua dixerat ei Eliseus. Creuit aūt puer. Et cū esset quædā dies, & egressus isset ad patrē suū, ad messores, ait patri suo, Caput meū, caput meum. At ille dixit puero, Tolle, duc eum ad matrem suam. Qui cùm tulisset, & duxisset eum ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua vsq; ad meridiem, & mortuus est. Ascēdit autem, & collocauit eum super lectulum hominis Dei, & clausit ostium, & egressa vocauit virum suum, & ait, Mitte mecum obsecro vnum de pueris, & asinā, vt excurram vsq; ad hominem Dei, & reuertar. Qui ait illi, Quam ob causam vadis ad eum? hodie non sunt Calendæ, neq; Sabbatū. Quæ respōdit, Vadam. Strauitq; asinam, & præcepit puero, Mina, & propera, ne mihi moram

facias in eundo: & hoc age quod præcipio tibi. Profecta est igitur, & venit ad virum Dei in montem Carmeli. Cumque vidisset eam vir Dei e cōtra, ait ad Giezi puerū suū, Ecce Sunamitis illa, Vade ergo in occursum eius, & dic ei, Recte ne agitur circa te, & circa virum tuum, & circa filiū tuū? Quæ respōdit, Recte. Cumq́ venisset ad virum Dei in mōtem, apprehēdit pedes eius, & accessit Giezi vt amoueret eam. Et ait homo Dei, Dimitte illam. anima eius in amaritudine est, & dominus celauit à me, & non indicauit mihi. Quę dixit illi, Nunquid petiui filium à dño meo? nunquid non dixi tibi, Ne illudas me? Et ille ait ad Giezi, Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua, & vade. Si occurrit tibi homo, non salutes eum: & si salutauerit te quispiam, non respondeas illi, et pones baculum meum super faciē pueri. Porrò mater pueri ait, Viuit dominus, & viuit anima tua, non dimittam te. Surrexit ergo, & sequutus est eam. Giezi autem præcesserat ante eos, & posuerat baculum super faciem pueri: & non erat vox, neque sensus: reuersusq́ est in occursum eius, & nuntiauit ei, dicens, Non surrexit puer.

Secundum Marcum Lectio. ij.

cap. 12. D ET dicebat eis in doctrina sua, Cauete à scribis, qui volunt in stolis ambulare, & salutari in foro, & in primis cathedris sedere in synagôgis, & primos discubitus in cœnis, qui deuorant domos viduarū sub obtentu prolixæ orationis, hi accipient prolixius iudicium. Et sedens Iesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba iactaret ęs in gazophylacium, & multi diuites iactabant multa. Cùm venisset autē vidua vna pauper, misit duo minuta, quod est quadrās. Et conuocans discipulos suos, ait illis, Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit qui miserunt in gazophylacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis, miserūt: hæc verò de penuria sua omnia

cap. 13. A quæ habuit misit, totum victum suum. Et cùm egrederetur de templo, ait illi vnus ex discipulis suis, Magister, aspice quales lapides, & quales structuræ. Et respondens Iesus, ait illi, Vides has omnes magnas ædificationes? Non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. Et cùm sederet in monte oliuarum contra templum, interrogabant eum separatim Petrus & Iacobus & Ioannes & Andreas, Dic nobis, quando ista fient? & quod signū erit quādo hæc omnia incipient consummari? Et respōdens Iesus, cœpit dicere illis, Videte ne quis vos seducat. multi enim venient in nomine meo dicentes, quia ego sum: & multos seducēt. Cū audieritis autem bella & opiniones bellorū, ne timueritis. oportet eñ hæc fieri: sed nōdū finis. Exurget eñ gens cōtra gentem, & regnū super regnum: & erūt terræmotus per loca & fames. Initium dolorum, hæc. Videte autem vosmetipsos. Tradent eñ vos in cōcilijs, & in synagôgis vapulabitis, & ante præsides & reges stabitis propter me in testimonium illis. Et in omnes gētes primū oportet prædicari euangeliū. Et cū duxerint vos tradentes, nolite præcogitare quid loquamini: sed quod datū vobis fuerit in illa hora, id loquamini. non eñ vos estis loquentes: sed Spiritus sanctus. Tradet autē frater fratrem in mortem, & pater filium: & consurgent filij in parentes, & morte afficient eos. Et eritis odio omnibus, propter nomen meum. Qui autem sustinuerit in finem, hic saluus erit.

Secundum Matthæum. Lect. iij.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc, Simile est regnū cælorum homini regi qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et reliqua. cap. 18.

Homilia sancti Augustini Episcopi.

NArrauit dominus similitudinem valde terribilem: quia simile est regnū cælorum homini patrifamiliâs, qui posuit rationem cum seruis suis, in quibus inuenit debitorem decem millium talētorum. Et cùm iussisset vt omnia quæ habebat, & omnis eius familia & ipse venderētur, & debitum soluere tur: aduolutus genibus domini sui, rogabat eum dilationē, & meruit remissionē. Misertus est enim dominus eius sicut audiuimus: & omne debitum dimisit illi. At ille debito liber, sed iniquitatis seruus, postquā egres-

sus est à facie domini sui, inuenit etiam ipse debitorem suum, qui debebat nõ decẽ millia talentorum, quantũ ipsius debitum fuit, sed centũ denarios: cœpit suffocare eum, trahere & dicere, redde quod debes. At ille rogabat conseruum sicut ipse rogauerat Dominum. Sed nõ talem ipse inuenit conseruum qualẽ ille dñm. Non solùm illi remittere debitum noluit, sed nec dilationem dedit. Cõtortum rapiebat ad solutionẽ, iam debito dominico liber. Displicuit cõseruis: & renuntiauerunt domino suo quod actum esset. Oratio.

FAmiliam tuam quæsumus domine continua pietate custodi: vt à cunctis aduersitatibus te protegente sit libera, & in bonis actibus tuo nomini sit deuota: Per do.

Feria.ij. Ex quarto Regum. Lectio.j.

cap. 4. F INgressus est ergo Eliseus domum, et ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius, ingressusq; clausit ostiũ super se, et super puerum, et orauit ad dñm. Et ascendit, et incubuit super puerũ, posuitq; os suum super os eius, et oculos suos sup̱ oculos eius, et manus suas super manus eius: et incuruauit se super eum, et calefacta est caro pueri. At ille reuersus, deambulauit in domo semel huc atq; illuc: et ascẽdit, et incubuit super eum: et oscitauit puer septies, aperuitq; oculos. Et ille vocauit Giezi, et dixit ei, Voca Sunamitidem hanc. Quæ vocata, ingressa est ad eũ. Qui ait, Tolle filium tuũ. Venit illa, et corruit ad pedes eius, et adorauit super terram: tulitq; filium suum, et egressa est, et Eliseus reuersus est in Galgala. Erat autem fames in terra, et filij prophetarũ habitabant corã eo, dixitq; vni de pueris, Pone ollam grandem, et coque pulmentum filijs prophetarum. Et egressus est vnus in agrum, vt colligeret herbas agrestes: inuenitq; quasi vitẽ syluestrẽ, et collegit ex ea colocynthidas agri, et impleuit pallium suum, et reuersus conscidit in ollam pulmenti: nesciebat enim quid esset. Infuderunt ergo socijs, vt comederẽt: cumq; gustassent decoctionẽ, exclamauerunt dicẽtes, Mors in olla vir dei. Et non potuerũt comedere. At ille, Afferte, inquit, farinã. Cũq; tulissent, misit in ollam, et ait, Infunde turbæ, vt comedant. Et non fuit amplius quicquam amaritudinis in olla. Vir autem quidam venit de Baal salisa, deferẽs viro dei panes primitiarum, et viginti panes hordeaceos, et frumentum nouum in pera sua. At ille dixit, Da populo, vt comedat. Responditq; ei minister eius, Quantum est hoc, vt apponam coram centũ viris? rursum ille ait, Da populo, vt comedat: hæc enim dicit dominus, Comedent, & supererit. Posuit itaq; coram eis: qui comederunt, & superfuit iuxta verbum Domini.

Secundum Marcum. Lectio.ij.

CVm autẽ videritis abominationẽ desolationis, stantem vbi non debet (qui legit, intelligat) tunc qui in Iudæa sunt, fugiant in montes. & qui super tectum, ne descendat in domum, nec introëat vt tollat quid de domo sua. & qui in agro erit, nõ reuertatur retro tollere vestimentum suum. Væ autẽ prægnantibus & nutrientibus in illis diebus. Orate verò vt hyeme non fiant. Erũt enim dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ quam cõdidit Deus vsq; nunc, neq; fient. Et nisi breuiasset dominus dies, non fuisset salua omnis caro. Sed propter electos quos elegit, breuiauit dies. Et tunc si quis vobis dixerit, Ecce hîc est Christus, ecce illic: ne credideritis. Exurgent enim pseudochristi & pseudoprophetæ: & dabunt signa & portenta ad seducendos, si fieri potest, etiam electos. Vos ergo videte. ecce prædixi vobis omnia. Sed in illis diebus post tribulationem illam, sol contenebrabitur, & luna non dabit splendorem suum, & stellæ cæli erunt decidentes, & virtutes quæ in cælis sunt, mouebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa & gloria. Et tunc mittet angelos suos, & congregabit electos suos à quatuor ventis, à summo terræ vsque ad summum cæli. A ficu autem discite parabolam. Cùm iam ramus eius tener fuerit, & nata fuerint folia, cognoscitis quia in proximo sit æstas. Sic & vos cùm videritis hæc fieri, scitote quòd in proximo sit in ostijs. Amen dico vobis,

cap. 13. C

quoniam nõ transibit generatio hæc, donec omnia ista fiant. Cælum & terra transibũt: verba autẽ mea non transibunt. De die autẽ illo vel hora nemo scit neq; angeli in cælo, neq; filius: nisi pater. Videte, vigilate, & orate, nescitis enim quando tẽpus sit. Sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam: & dedit seruis suis potestatem cuiusq; operis, & ianitori præcepit vt vigilet. Vigilate ergo (nescitis enim quando dñs domus veniat: serò, an media nocte, an gallicantu, an mane) ne cùm venerit repentè, inueniat vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus dico, Vigilate.

Feria tertia ex quarto Regum libro.

Lectio prima.

cap. 5. A Naaman autem princeps militiæ regis Syriæ, erat vir magnus apud dominũ suũ, & honoratus: per illũ enim dedit dominus salutem Syriæ: erat autẽ vir fortis & diues, sed leprosus. Porrò de Syria egressi fuerant latrũculi, & captiuam duxerant de terra Israël puellã paruulam, quæ erat in obsequio vxoris Naaman, quæ ait ad dominam suã, Vtinam fuisset dñs meus ad prophetam qui est in Samaria: profectò curasset eũ à lepra, quam habet. Ingressus est itaq; Naamã ad dominum suum, & nuntiauit ei, dicens, Sic & sic loquuta est puella de terra Israël. Dixitq; ei rex Syrię, Vade, & mittam literas ad regem Israël. Qui cùm profectus esset, et tulisset secum decẽ talenta argẽti, et sex millia aureos, et decem mutatoria vestimentorum: detulit literas ad regem Israël, in hæc verba, Cùm acceperis epistolã hanc, scito quòd miserim ad te Naaman seruum meum, vt cures eum à lepra sua. Cumque legisset rex Israël literas, scidit vestimenta sua, et ait: Nunquid Deus ego sum, vt occidere possim, et viuificare? quia iste misit ad me, vt curem hominem à lepra sua? animaduertite, et videte quòd occasiones quærat aduersum me. Quod cùm audisset Eliseus vir Dei, scidisse, videlicet regem Israël vestimenta sua, misit ad eum dicens, Quare scidisti vestimenta tua? veniat ad me, et sciat esse prophetam in Israël.

Epistola beati Pauli ad Colossenses.

Lectio secunda.

cap. 1. A Paulus apostolus Iesu Christi per volũtatem Dei, & Timotheus frater: ijs qui sunt Colossis sanctis & fidelibus fratribus in Christo Iesu, gratia vobis & pax à Deo patre nostro. Gratias agimus Deo & patri dñi nostri Iesu Christi, semp pro vobis orãtes, audiẽtes fidem vestrã in Christo Iesu, & dilectionẽ quam habetis in sanctos omnes, propter spem quæ reposita est vobis in cælis, quã audistis in verbo veritatis euangelij, quod peruenit ad vos, sicut & in vniuerso mũdo est, & fructificat, & crescit, sicut & in vobis ex ea die qua audistis & cognouistis gratiã Dei in veritate, sicut didicistis ab Epaphra charissimo cõseruo nostro, qui est fidelis pro vobis minister Christi Iesu, qui etiam manifestauit nobis dilectionẽ vestrã in spiritu. Ideo & nos ex qua die audiuimus, non cessamus pro vobis orantes & postulãtes vt impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia & intellectu spirituali: vt ambuletis dignè deo, per omnia placentes, in omni opere bono fructificãtes, & crescẽtes in scientia dei, in omni virtute confortati secũdum potẽtiam claritatis eius, in omni patientia & longanimitate: cũ gaudio gratias agẽtes Deo patri, qui dignos nos fecit in partẽ sortis sanctorũ in lumine, qui eripuit nos de potestate tenebrarũ, & transtulit in regnum filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionẽ, & remissionem peccatorum, qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ, quoniam in ipso cõdita sunt vniuersa in cælis & in terra, visibilia & inuisibilia, siue throni, siue dominationes, siue principatus, siue potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso cõstãt. & ipse est caput corporis ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis: vt sit in omnibus ipse primatum tenens: quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare: & per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius siue quæ in terris, siue quæ in cælis sunt.

Feria.iiij.Ex quarto Regum. Lect.j.

cap. VEnit ergo Naaman cũ equis & curri-
5. bus,& stetit ad ostium domus Elisei:
C misitq; ad eum Eliseus nuntiũ,dicens, Va-
de, & lauare septies in Iordane,& recipiet
sanitatem caro tua,atq; mundaberis. Iratus
Naaman recedebat,dicens,Putabam quòd
egrederetur ad me,& stans inuocaret nomẽ
dñi Dei sui,& tangeret manu sua locum le-
præ,& curaret me. Nunquid non meliores
sunt Amana & Pharphar fluuij Damasci
omnibus aquis Israël,vt lauer in eis,& mun-
der? Cùm ergo vertisset se, & abiret indi-
gnans,accesserunt ad eum serui sui,& locuti
sunt ei,Pater,si rẽ grandem dixisset tibi pro
pheta, certè facere debueras:quantò magis
quia nunc dixit tibi,Lauare,& mundaberis?
Descendit, & lauit in Iordane septies iuxta
sermonem viri Dei:& restituta est caro eius,
sicut caro pueri paruuli,& mũdatus est. Re
uersusq; ad virum Dei cũ vniuerso comita-
tu suo venit,& stetit coram eo,& ait, Verè
scio quòd non sit deus in vniuersa terra,nisi
tantũ in Israël. Obsecro itaq; vt accipias be-
nedictionẽ à seruo tuo. At ille respondit, Vi
uit dominus ante quẽ sto, quia nõ accipiam.
Cumq; vim faceret,penitus non acquieuit.
Dixitq; Naaman, Vt vis:sed obsecro conce
de mihi seruo tuo,vt tollã onus duorũ bur-
donũ de terra:non enim faciet vltrà seruus
tuus holocaustum, aut victimam dijs alie-
nis,nisi domino. Hoc autẽ solum est de quo
depreceris dominũ pro seruo tuo,Quando
ingredietur Dñs meus templum Remmon,
vt adoret,& illo innitente super manũ meã,
si adorauero in tẽplo Remmon,adorãte eo
in eodem loco,vt ignoscat mihi Dñs seruo
tuo pro hac rè. Qui dixit ei, Vade in pace.
Abijt ergo ab eo electo terræ tempore.

Ex Epist.beati Pau.ad Colossen. Lect.ij.

cap. ET vos cum essetis aliquando alienati &
1. inimici sensu, in operibus malis: nunc
D autẽ reconciliauit in corpore carnis suæ per
mortẽ,vt exhiberet vos sanctos & immacu-
latos,& irreprehensibiles,coram ipso:si ta-
men permanetis in fide fundati & stabiles,
& immobiles à spe euangelij quod audistis,
quod prædicatũ est in vniuersa creatura quę
sub cælo est, cuius factus sum ego Paulus
minister:qui nũc gaudeo in passionibus pro
vobis,& adimpleo ea quæ desunt passionum
Christi,in carne mea pro corpore eius quod
est ecclesia. Cuius factus sum ego minister
secundũ dispensationẽ dei,quæ data ex mihi
in vobis,vt impleam verbum dei,mysterium
quod absconditũ fuit à seculis & generatio-
nibus,nunc autem manifestatum est sanctis
eius,quibus voluit Deus notas facere diui-
tias gloriæ sacramẽti huius in gẽtibus,quod
est Christus,in vobis spes gloriæ,quem nos
annuntiamus,corripientes omnem hominẽ,
& docẽtes omnem hominẽ in omni sapien-
tia,vt exhibeamus omnẽ hominẽ perfectum
in Christo Iesu in quo & laboro,certãdo se-
cundũ operationẽ eius quã operatur in me
in virtute. Volo enim vos scire qualẽ solici cap.
tudinẽ habeã pro vobis, & pro ijs qui sunt 2.A
Laodiceæ,& quicũq; non viderũt faciẽ meã
in carne:vt cõsolentur corda ipsorũ,instru-
cti in charitate,& in omnes diuitias plenitu-
dinis intellectus in agnitionẽ mysterij dei et
patris & Christi Iesu,in quo sunt omnes the
sauri sapiẽtiæ & scientię abscõditi. Hoc autẽ
dico, vt nemo vos decipiat in sublimitate
sermonũ. Nam etsi corpore absens sum:sed
spiritu vobiscum sum, gaudens, & videns
ordinẽ vestrum, & firmamentum eius quæ
in Christo est,fidei vestræ. Sicut ergo acce-
pistis Iesum Christum dominũ, in ipso am-
bulate, radicati & superædificati in ipso, &
confirmati in fide sicut & didicistis, abun-
dantes in illo in gratiarum actione.

Feria.v.Ex quarto Regum. Lect.j.

DIxitq; Giezi puer viri Dei, Pepercit cap.
dñs meus Naaman Syro isti, vt non 5.
acciperet ab eo quę attulit:viuit dñs, quia F
currã post eum,& accipiã ab eo aliquid. Et
secutus est Giezi post tergum Naamã:quẽ
cũ vidisset ille currẽtẽ ad se,desilijt de curru
in occursum eius, & ait, Rectè ne sunt o-
mnia? Et ille ait, Rectè: dñs meus misit me
ad te,dicens, Modò venerũt ad me duo ado
lescẽtes de monte Ephraim ex filijs ꝓpheta-
rũ,da eis talentũ argẽti,& vestes mutatorias

duplices. Dixitq́ Naaman, Melius est vt accipias duo talenta. Et coëgit eum, ligauitq́ duo talẽta argenti in duobus saccis, & duplicia vestimenta, & imposuit duobus pueris suis, qui & portauerũt coram eo. Cumq́ venisset iam vesperi, tulit de manu eorũ, & reposuit in domo, dimisitq́ viros, & abierunt: ipse autem ingressus, stetit corã dño suo. Et dixit Eliseus, Vnde venis Giezi? Qui rñdit, Non iuit seruus tuus quoquã. At ille ait, Nonne cor meum in presenti erat, quando reuersus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentum, & accepisti vestes, vt emas olíueta, & vineas, & oues, & boues, & seruos, & ancillas. Sed & lepra Naaman adhærebit tibi, & semini tuo vsq́ in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus quasi nix.

Ex Epistola Beati Pauli ad Colossenses. Lectio secunda.

cap. 2. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam & inanẽ fallaciã: secundum tra-
B ditionẽ hominũ, secundum elementa mundi, & non secundũ Christũ. quia in ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter: et estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus & potestatis: in quo & circũcisi estis circũcisione non manufacta in expoliatione corporis carnis, sed in circuncisione Christi, consepulti ei in baptismo, in quo & resurrexistis per fidẽ operatiõis Dei, qui suscitauit illum à mortuis. Et vos cùm mortui essetis in delictis & preputio carnis vestræ, cõuiuificauit cũ illo: donans vobis oĩa delicta, delẽs quod aduersus nos erat, chirographũ decreti, qđ erat cõtrariũ nobis: & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci: & expolíãs principatus & potestates traduxit confidẽter palã, triũphans illos in semetipso. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomeniæ, aut sabbatorũ: quę sunt vmbra futurorũ, corpus autẽ Christi. Nemo vos seducat volẽs: in humilitate & religione angelorũ, quæ nõ vidit ambulans, frustra inflatus sensu carnis suæ, & nõ tenẽs caput ex quo totũ corpus ꝑ nexus & coniũctiones subministratũ & constructũ crescit in augmẽtũ Dei. Si ergo mortui estis cũ Christo ab elementis huius mundi: qđ adhuc tãquã viuentes in mũdo decernitis, Ne tetigeris, neq́ gustaueris, neq́ contrectaueris? quæ sunt oĩa in interitu ipso vsu, secundũ præcepta & doctrinas hominũ. quæ sunt rationẽ quidẽ habentia sapientiæ in superstitione & humilitate, & nõ ad parcẽdũ corpori, nõ in honore aliquo ad saturitatẽ carnis.

Feria.vj. Ex quarto Regum. Lect.j.

Dixerũt autẽ filij prophetarũ ad Eliseũ, cap. 6.
Ecce, locus in quo habitamus corã te,
A angustus est nobis. Eamus vsq́ ad Iordanẽ, & tollant singuli de sylua materias singulas, vt ædificemus nobis ibi locum ad habitandũ. Qui dixit, Ite. Et ait vnus ex illis, Veni ergo & tu cum seruis tuis. Respondit, Ego veniam. Et abijt cũ eis. Cumq́ venissent ad Iordanẽ, cædebant ligna. Accidit autem, vt cùm vnus materiã succidisset, caderet ferrũ securis in aquã: exclamauitq́ ille, et ait, Heu heu heu dñe mi, & hoc ipsum mutuo acceperam. Dixit autem homo Dei, Vbi cecidit? At ille monstrauit ei locũ: præcidit ergo lignum, & misit illuc: natauitq́ ferrũ, & ait, Tolle. Qui extendit manũ, & tulit illud. Rex autẽ Syrię pugnabat contra Israël, consiliumq́ init cum seruis suis, dicens, In loco illo & illo ponamus insidias. Misit itaq́ vir Dei ad regem Israël, dicens, Caue ne transeas in locũ illum: quia ibi Syri in insidijs sunt. Misit itaq́ rex Israël ad locũ quẽ dixerat ei vir Dei, & præoccupauit eũ, & obseruauit se ibi non semel neq́ bis. Cõturbatumq́ est cor regis Syriæ ꝓ hac re: & conuocatis seruis suis, ait, Quare non indicatis mihi qs proditor mei sit apud regẽ Israël? Dixitq́ vnus seruorũ eius, Nequaquam dñe mi rex, sed Eliseus propheta qui est in Israël, indicat regi Israël oĩa verba quæcunq́ locutus fueris in cõclaui tuo. Dixitq́ eis, Ite & videte vbi sit, vt mittam & capiam eum. Annuntiaueruntq́ ei dicẽtes, Ecce in Dothain. Misit ergo illuc equos & currus, & robur exercitus: qui cùm venissent nocte, circundederunt ciuitatem.

Ex Epistola Pauli ad Colossenses. Lectio secunda.

cap. 3.A IGitur si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærite, vbi Christus est in dextera Dei sedens. quæ sursum sunt sapite: non quæ super terram. Mortui enim estis: & vita vestra est abscondita cũ Christo in Deo. Cùm autẽ Christus apparuerit, vita vestra: tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergo mẽbra vestra quæ sunt super terram, fornicationẽ, immunditiã, libidinem, concupiscẽtiam malam, & auaritiã, quæ est simulachrorum seruitus, propter quæ venit ira Dei super filios incredulitatis: in quibus ambulastis aliquando, cùm viueretis in illis. Nũc autem deponite & vos omnia: irã, indignationem, malitiam, blasphemiã, turpẽ sermonem de ore vestro. Nolite mẽtiri inuicem: expoliantes vos veterem hominẽ cum actibus suis, & induentes nouum eũ qui renouatur in agnitionem, secundũ imaginem eius qui creauit illum. vbi non est gentilis & Iudæus, circuncisio & præputium, Barbarus & Scytha, seruus & liber: sed omnia & in omnibus Christus. Induite vos ergo sicut electi Dei, sancti, & dilecti viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes inuicem, & donantes vobismetipsis si quis aduersus aliquẽ habet querelã: sicut & dñs donauit vobis, ita & vos. Super omnia aũt hæc, charitatem habete, quod est vinculũ perfectionis. & pax Christi exultet in cordibus vestris, in quã & vocati estis in vno corpore: & grati estote. Verbum Christi habitet in vobis abundãter, in omni sapientia docentes & commonẽtes vosmetipsos, psalmis, hymnis & cãticis spiritualibus, in gratia cantantes in cordibus vestris Deo. Omne quodcunq; facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine dñi nostri Iesu Christi, gratias agẽtes Deo & patri per ipsum. Mulieres, subditæ estore viris, sicut oportet, ĩ domino. Viri, diligite vxores: & nolite amari esse ad illas. Filij, obedite parentibus per omnia. hoc enim placitũ est in dño. Patres, nolite ad indignationẽ prouocare filios vestros: vt non pusillo animo fiant. Serui, obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum seruientes quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis timẽtes Deum. Quodcunq; facitis, ex animo operamini sicut domino & non hominibus: scientes quòd à domino accipietis retributionem hæreditatis. Domino Christo seruite. qui enim iniuriam facit, recipiet id quod inique gessit, & non est personarum acceptio apud Deum.

Sabbato, Ex quarto Regum. Lect. j.

COnsurgẽs autem diluculo minister viri Dei, egressus est: viditq; exercitum in circuitu ciuitatis, & equos & currus: nũtia uitq; ei, dicens, Heu heu heu dñe mi, quid faciemus? At ille rñdit, Nolite timere: plures enim nobiscũ sunt, quàm cum illis. Cumque orasset Eliseus, ait, Dñe, aperi oculos huius, vt videat. Et aperuit Dñs oculos pueri, & vidit: & ecce mons plenus equorum & curruum igneorum in circũitu Elisei. Hostes verò descenderũt ad eum: porrò Eliseus orauit ad dominum, dicens, Percute obsecro gẽtem hanc cæcitate. Percussitq; eos Dñs, ne viderent, iuxta verbum Elisei. Dixit autẽ ad eos Eliseus, Non est hæc via, neq; ista est ciuitas: sequimini me, & ostendam vobis virum quẽ quęritis. Duxit ergo eos in Samariã: cũq; ingressi fuissent in Samariam, dixit Eliseus. Domine aperi oculos istorum, vt videant. Aperuitq; dñs oculos eorũ, & viderunt se esse in medio Samariæ. Dixitq; rex Israël ad Eliseum, cùm vidisset eos, Nũquid percutiã eos pater mi? Et ille ait, Non percuties: neq; eñ cepisti eos gladio, & arcu tuo, vt percutias: sed pone panem & aquã coram eis, vt comedant, & bibãt, & vadant ad dominum suum. Appositaq; est eis ciborum magna præparatio, & comederunt, & biberunt, & dimisit eos, abieruntq; ad dñm suum. Et vltrà non venerunt latrones Syriæ in terram Israël.

cap. 6. D

Ex Epistola Pauli ad Colossenses. Lect. ij. cap. 4. A

DOmini, quod iustum est & æquum, seruis præstate: scientes quòd & vos dñm habetis in cęlo. Oratiõi instate: vigilantes in ea in gratiarũ actiõe, orãtes simul & pro nobis, vt Deus aperiat nobis ostium sermõis ad loquendum mysteriũ Christi (propter quod etiam vinctus sum) vt manifestem illud ita vt

oportet me loqui. In ſapientia ambulate, ad eos qui foris ſunt, tempus redimentes. Sermo veſter ſemper in gratia ſale ſit cōditus: vt ſciatis quomodo oporteat vos vnicuiq; rn̄dere. Quæ circa me ſunt, omnia vobis nota faciet Tychicus chariſsimus frater, & fidelis miniſter, & conſeruus in Domino: quem miſi ad vos ad hoc ipſum vt cognoſcat quę circa vos ſunt, & cōſoletur corda veſtra cū Oneſimo chariſsimo. & fideli fratre qui ex vobis eſt: qui omnia quæ hîc aguntur, nota facient vobis. Salutat vos Ariſtarchus concaptiuus meus, & Marcus conſobrinus Barnabæ (de quo accepiſtis mandata, Si venerit ad vos, ſuſcipite illum) & Ieſus qui dicitur Iuſtus: qui ſunt ex circuncisione. hi ſoli ſunt adiutores mei in regno Dei: qui mihi fuerunt ſolatio. Salutat vos Epaphras, q̄ ex vobis eſt, ſeruus Chriſti Ieſu, ſemper ſolicitus pro vobis in orationibus, vt ſtetis perfecti & pleni in omni volūtate dei. Teſtimoniū enim illi perhibeo quòd habet multū laborē pro vobis, & ꝑ ijs qui ſunt Laodiceæ, & qui Hierapoli. Salutat vos Lucas medicus chariſsimus, & Demas. Salutate fratres qui ſunt Laodiceæ & Nympham, & quæ in domo eius eſt eccleſiam. Et cùm lecta fuerit apud vos epiſtola hæc, facite vt & in Laodicenſium eccleſia legatur: & ea quæ Laodicenſium eſt, vt vobis legatur. Et dicite Archippo, Vide miniſterium quod accepiſti in dn̄o, vt illud impleas. Salutatio mea manu Pauli. Memores eſtote vinculorum meorum. Gratia domini noſtri Ieſu Chriſti vobiſcum, Amen.

Dominica. xxij. poſt pentecoſtē. Ex quarto libro Regum. Lectio prima.

cap. 6. F FActum eſt autem poſt hæc congregauit Benadad rex Syriæ vniuerſum exercitū ſuum, & aſcēdit, & obſidebat Samariam, Factaq; eſt fames magna in Samaria: & tandiu obſeſſa eſt, donec venundaretur caput aſini octoginta argenteis, & quarta pars cabi ſtercoris columbarū quinque argēteis. Cūq; rex Iſraël trāſiret per murū, mulier quædā exclamauit ad eum, dicens, Salua me dn̄e mi rex. Qui ait, Non: te ſaluet dn̄s: vn̄ te poſſum ſaluare? de area, vel de torculari? Dixitq; ad eā rex, Quid tibi vis? Quæ rn̄dit, Mulier iſta dixit mihi, Da filium tuū, vt comedamus eū hodie, & filium meū comedamus cras. Coximus ergo filiū meū, & comedimus. Dixitq; ei die altera, Da filiū tuū, vt comedamus eū. Quę abſcondit filiū ſuū. Quod cùm audiſſet rex, ſcidit veſtimenta ſua, & trāſibat per murū. Viditq; omnis populus ciliciū, quo veſtitus erat rex ad carnē intrinſecus. Et ait rex, Hæc mihi faciat Deus, & hæc addat, ſi ſteterit caput Eliſei filij Saphat ſuper ipſum hodie. Eliſeus autem ſedebat in domo ſua, & ſenes ſedebant cum eo. Præmiſit itaq; virū: & antequam veniret nūtius ille, dixit ad ſenes, Nunquid ſcitis quòd miſerit filius homicidę huc, vt præcidatur caput meū? videte ergo cùm venerit nuntius, claudite oſtiū, & non ſinatis eum introire: ecce enim ſonitus pedum dn̄i eius poſt eum eſt. Adhuc illo loquente eis, apparuit nuntius, qui veniebat ad eum, & ait, Ecce tantum malum à domino eſt: quid amplius expectabo à Domino?

Ex Epiſt. Pauli ad Timotheū. ij. Lect. ij.

PAulus apoſtolus Ieſu Chriſti per volūtatem Dei, ſecundum promiſsionē vitæ cap. 1. A
quæ eſt in Chriſto Ieſu: Timotheo chariſsimo filio, gratia & miſericordia, & pax à Deo patre noſtro, & Chriſto Ieſu domino noſtro. Gratias ago Deo meo, cui ſeruio à progenitoribus meis in conſcientia pura, quòd ſine intermiſsione habeam tui memoriam in orationibus meis, nocte ac die deſyderans te videre, memor lachrymarum tuarū, vt gaudio implear recordationem accipiens eius fidei, quæ eſt in te non ficta, quæ & habitauit primū in auia tua Loide, & matre tua Eunice: certus ſum autem quòd & in te. Propter quam cauſam admoneo te, vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum. Non enim dedit nobis deu ſpiritum timoris: ſed virtutis, & dilectiōis, & ſobrietatis. Noli itaq; erubeſcere teſtimoniū Domini noſtri, neque me vinctum eius: ſed collabora euangelio ſecundum virtutē Dei, qui nos liberauit & vocauit vocatione ſancta, non ſecundum opera noſtra, ſed ſecundum propoſitum ſuū & gratiā quę data eſt

nobis in Christo Iesu ante tempora secularia. Manifestata est autem nunc per illuminationem saluatoris nostri Iesu Christi, qui destruxit quidē mortē, illuminauit autem vitam & incorruptionē per euangeliū: in quo positus sum ego prædicator & apostolus & magister gentiū. Ob quam causam etiā hæc patior: sed nō cōfundor. Scio enim cui credidi, & certus sum quia potens est depositum meum seruare in illū diem. Formam habe sanorum verborū, que à me audisti in fide & in dilectione, in Christo Iesu. Bonū depositum custodi per spiritum sanctum, qui habitat in nobis. Scis eñ hoc, quòd auersi sunt à me oēs, qui in Asia sunt: ex quibus est Phygelus & Hermogenes. Det misericordiā dominus Onesiphori domui: quia sæpe me refrigerauit, & catenam meam non erubuit: sed cùm Romam venisset, solicitè me quæsiuit, & inuenit. Det illi Dominus inuenire misericordiam à Deo in illa die. Et quanta Ephesi ministrauit mihi, tu melius nosti.

Secundum Matthæum. Lect. ij.

cap. 22. IN illo tempore: Abeuntes Pharisæi consilium inierunt vt caperent Iesum in sermone. Et reliqua.

Homilia sancti Ioannis episcopi.

OMnis malitia confunditur aliquotiens ratione veritatis: corrigitur autē nunquàm, maxime eorum qui proposito malo & nō ignorantia peccant. Ecce enim sacerdotes postquàm terrere Dominum non potuerunt dicentes: in qua potestate hæc facis: postquàm parabolarū ratione constricti sub iudicio ipsi se reos fecerunt dicentes, Malos male perdet: nemine cōtra eos dicente testimonium nisi conscientia sola. Nunquid nō cōpunxit eos timor peccati? nunquid nō cōpescuit eos vel libertatis consideratio? Sed quid? Abierunt, & consilium acceperunt vt eum caperent in sermone. Quemadmodū si aliqs claudere voluerit currentis aquæ meatum: si vna ex parte clausa fuerit aquæ violentia, aliūde sibi semitam rumpit. Sic & eorū malignitas ex vna parte cōfusa, alium sibi aditum adinuenit: sicut eñ nō potest fieri, vt ligna mittēdo extinguas ignem; sic fieri non potest vt rationem reddendo places hominē malum. Et sicut ignis quanto magis ligna susceperit, in maiorem flammam erigitur: sic animus malus, quātò magis veritatem audierit, tantò amplius in malitiā excitatur. Abierūt ergo & cōsilium acceperunt. Quò abierunt? Ad Herodianos. Nam ex eo quod non dicit cōsiliati sunt: sed consiliū acceperunt: ex eo quod pariter cùm Herodianis venerūt: apparet quod cum illis huiusmodi circunuentionis consiliū tractauerūt. Oratio.

DEus refugium nostrū & virtus, adesto pijs ecclesiæ tuæ precibus author ipse pietatis: & præsta, vt quod fideliter petimus, efficaciter consequamur: Per dominum. &c.

Feria. ij. Ex quarto Regum. Lectio. j.

DIxit autem Eliseus, Audite verbū Domini, Hæc dicit Dominus, In tēpore hoc cras modius similæ vno statere erit, & duo modij hordei statere vno in porta Samariæ. Respondens vnus de ducibus, super cuius manum rex incumbebat, homini Dei ait, Si dominus fecerit etiā cataractas in cælo, nunquid poterit esse quod loqueris? Qui ait, Videbis oculis tuis, & inde non comedes. Quatuor ergo viri erant leprosi iuxta introitū portæ: qui dixerunt adinuicē, Quid hîc esse volumus donec moriamur? Siue ingredi voluerimus ciuitatē, fame moriemur: siue māserimus hîc, moriēdum nobis est: venite ergo, et transfugiamus ad castra Syriæ: si pepercerint nobis, viuemus: si autem occidere voluerint, nihilominus moriemur. Surrexerūt ergo vesperi vt venirēt ad castra Syriæ. Cumq; venissent ad principiū castrorū Syriæ, nullum ibidem repererunt. Siquidem dominus sonitū audiri fecerat in castris Syriæ, curruum, et equorum, et exercitus plurimi: dixeruntq; adinuicem, Ecce mercede cōduxit aduersum nos rex Israël reges Hethæorum, et Aegyptiorum, et venerunt super nos. Surrexerunt ergo, et fugerunt in tenebris, et dereliquerūt tentoria sua, et equos et asinos in castris, fugeruntq;, animas tantùm suas saluare cupientes. Igitur cùm venissent leprosi illi ad principiū castrorū, ingressi sunt vnum tabernaculum: et comede- cap. 7. A

runt & biberũt: tulerũtq́ inde argentum, & aurũ, & vestes, & abierũt, & absconderunt: & rursum reuersi sunt ad aliud tabernaculũ, & inde similiter auferentes absconderunt. Dixeruntq́ adinuicem, Non rectè facimus: hæc enim dies boni nuntij est. Si tacuerimus, & noluerimus nuntiare vsque mane, sceleris arguemur: venite, eamus, & nuntiemus in aula regis.

Ex Epistola secunda ad Timotheum. Lectio secunda.

cap. 2. A TV ergo fili mi, cõfortare in gratia quę est in Christo Iesu: & quæ audisti à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erũt & alios docere. Labora sicut bonus miles Christi Iesu. Nemo militãs deo implicat se negotijs secularibus: vt ei placeat cui se probauit. Nã & qui certat in agone: non coronabitur nisi legitimè certauerit. Laborantem agricolam oportet primùm de fructibus accipere. Intellige quę dico: dabit eñi tibi dñs in omnibus intellectũ. Memor esto, dñm Iesum Christum resurrexisse à mortuis ex semine Dauid secundũ euangelium meũ, in quo laboro vsq́ ad vincula, quasi malè operãs: sed verbũ Dei nõ est alligatũ. Ideo omnia sustineo propter electos: vt & ipsi salutẽ consequãtur, quę est in Christo Iesu, cũ gloria cælesti. Fidelis sermo. Nã si commortui sumus: & cõuiuemus. si sustinebimus: & conregnabimus. si negauerimus: & ille negabit nos. si nõ credimus: ille fidelis permanet, negare seipsum nõ potest. Hæc commone: testificans coram Dño. Noli cõtendere verbis. ad nihil eñi vtile est: nisi ad subuersionẽ audientiũ. Solicitè autẽ cura, te ipsum probabilẽ exhibere Deo, operariũ incõfusibilẽ, rectè tractantẽ verbũ veritatis. Prophana autẽ & vaniloquia deuita. multũ eñi proficient ad impietatem: & sermo eorũ vt cancer serpit. ex quibus est Hymenæus & Philetus: qui à veritate exciderunt, dicẽtes resurrectionẽ esse iam factã, & subuerterunt quorundã fidẽ. Sed firmũ fundamentũ dei stat, habẽs signaculũ hoc, Cognouit Dñs qui sunt sui. &, Discedat ab iniquitate omnis q̃ inuocat nomen dñi. In magna autẽ domo, non solũ sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia: & quædam quidẽ in honorẽ, quædã aũt in cõtumeliã. Si quis ergo emundauerit se ab istis: erit vas in honorẽ sanctificatum & vtile dño, ad omne opus bonũ paratũ. Iuuenilia autẽ desyderia fuge: sectare verò iustitiã, fidẽ, spem & charitatẽ, & pacem cũ ijs qui inuocãt Dñm de corde puro. Stultas autem & sine disciplina quęstiones deuita: sciens quia generant lites. Seruum autem Dñi nõ oportet litigare: sed mansuetũ esse ad omnes, docibilẽ, patientẽ, cũ modestia corripientẽ eos qui resistunt veritati: nequando Deus det illis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem, & resipiscant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem.

Feria tertia Ex quarto Regum. Lectio prima.

CVmq́ venissent ad portam ciuitatis, narrauerunt eis, dicẽtes, Iuimus ad castra Syriæ, & nullũ ibidẽ reperimus hominẽ nisi equos, & asinos alligatos, & fixa tentoria. Ierunt ergo portarij, & nũtiauerũt in palatio regis intrinsecus. Qui surrexit nocte, & ait ad seruos suos, Dico vobis quid fecerint nobis Syri, Sciũt quia fame laboramus, & idcirco egressi sunt de castris & latitant in agris, dicentes, Cũ egressi fuerint de ciuitate, capiemus eos viuos, & tunc ciuitatẽ ingredi poterimus. Rñdit autẽ vnus seruorũ eius, Tollamus quinq́ equos, qui remanserũt in vrbe, (quia ipsi tantũ sunt in vniuersa multitudine Israël, alij eñi consumpti sunt:) & mittentes, explorare poterimus. Adduxerunt ergo duos equos, misitq́ rex in castra Syrorũ, dicens, Ite, & videte. Qui abierunt post eos vsq́ ad Iordanem: ecce autẽ omnis via plena erat vestibus, & vasis, quę proiecerant Syri cũ turbarẽtur: reuersiq́ nũtij indicauerunt regi. Et egressus populus diripuit castra Syriæ: factusq́ est modius similæ statere vno, & duo modij hordei statere vno iuxta verbũ domini. Porrò rex ducẽ illum, in cuius manu incũbebat, constituit ad portam: quẽ conculcauit turba in introitu portæ, & mortuus est, iuxta quod loquutus fue

rat vir Dei qñ descenderat rex ad eum. Factumq; est secũdum sermonem viri Dei, quẽ dixerat regi,quando ait, Duo modij hordei statere vno erunt, & modius similæ statere vno,hoc eodem tempore cras in porta Samariæ: quando responderat dux ille viro Dei,& dixerat,Etiam si Dominus fecerit cataractas in cælo, nunquid poterit fieri quod loqueris? Et dixit ei,Videbis oculis tuis, & inde non comedes.Euenit ergo ei sicut prædictum erat, & conculcauit eum populus in porta, & mortuus est.

Ex Epist.Pau.ij.ad Timotheũ.Lectio.ij.

cap. 3.A HOc autem scito, quia in nouissimis diebus instabũt tẽpora periculosa,& erũt homines seipsos amantes, cupidi,elati,superbi,blasphemi,parẽtib⁹ nõ obediẽtes,ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes,immites,sine benignitate,proditores,proterui,tumidi,& voluptatũ amatores magis quã Dei: habẽtes speciẽ quidem pietatis, virtutẽ autẽ eius abnegãtes.Et hos deuita.ex his enĩ sunt qui penetrant domos:& captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur varijs desiderijs: semper discẽtes,& nũquã ad sciẽtiã veritatis peruenientes. Quẽadmodum autẽ Iãnes & Mãbres restiterunt Moysi: ita & hi resistũt veritati,hoĩes corrupti mente,reprobi circa fidẽ.sed vltrà non proficiẽt.insipiẽtia enĩ eorum manifesta erit omnibus,sicut & illorum fuit.Tu autẽ assequutus es meã doctrinã, institutionẽ,propositũ,fidẽ,lõganimitatem,dilectionẽ,patientiã,persequutiones, pasiões: qualia mihi facta sunt Antiochiæ, Iconij, Lystris:quales persequutiones sustinui.& ex omnibus eripuit me Dñs.Et omnes qui piè volunt viuere in Christo Iesu, persequutionẽ patient.Mali autẽ homines& seductores proficiẽt in peius: errãtes,& in errorẽ mittẽtes.Tu verò permane in ijs quæ didicisti, & credita sunt tibi: sciens à quo didiceris, & quòd ab infantia sacras literas, nosti, quæ te possunt instruere ad salutem, per fidem quæ est in Christo Iesu. Omnis scriptura diuinitus inspirata, vtilis est ad docendum, ad arguendum,ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia:vt perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus.

Feria quarta Ex Daniele. Lect.j.

IN anno secũdo regni Nabuchodonosor cap. 2.A
vidit Nabuchodonosor somnium:& conterritus est spiritus eius, & somniũ eius fugit ab eo. Præcepit autem rex vt conuocarentur arioli,& magi, & malefici, & Chaldæi:vt indicarent regi somnia sua. Qui cùm venissent, steterunt coram rege: & dixit ad eos Rex, Vidi somnium: & mente confusus ignoro quid viderim. Responderuntq́ue Chaldæi regi Syriacè, Rex, in sempiternum viue: dic somnium seruis tuis, & interpretationem eius indicabimus? Et respondens rex ait Chaldæis, Sermo recessit à me: nisi indicaueritis mihi somnium & coniecturam eius, peribitis vos, & domus vestræ publicabuntur. Si autem somnium & coniecturam eius narraueritis, præmia & dona, & honorem multum accipietis à me. Somnium igitur, & interpretationem eius indicate mihi, Responderunt secundò,atq; dixerunt, Rex somnium dicat seruis suis, & interpretationem illius indicabimus. Responditq; rex, & ait,Certè noui quòd tempus redimitis, scientes quòd recesserit à me sermo. Si ergo somnium non indicaueritis mihi,vna est de vobis sententia,quòd interpretationem quoque fallacem & deceptione plenam composueritis,vt loquamini mihi donec tempus pertranseat.Somnium itaque dicite mihi, vt sciam quòd interpretationem quoque eius veram loquamini. Respondentes ergo Chaldæi coram rege, dixerunt,Non est homo super terram, qui sermonem tuum, rex,posit implere:sed neque regum quisquam magnus & potens, verbum huiuscemodi sciscitatur ab omni ariolo, & mago,& Chaldæo. Sermo enim quem tu quæris,rex,grauis est:nec reperietur quisquã qui indicet illum in conspectu regis, exceptis dijs,quorum non est cum hominibus cõuersatio. Quo audito,rex in furore & in ira magna præcepit vt perirent omnes sapientes Babylonis.

Ex Epist.Pau.ij.ad Timotheũ.Lect.ij.

TEstificor coram Deo & Iesu Christo
cap. qui iudicaturus est viuos & mortuos
4. per aduentum ipsius, & regnum eius: prædi-
A ca verbum. insta oportune, importune: ar-
gue, obsecra, increpa in omni patiẽtia & do-
ctrina. Erit enim tempus cùm sanam doctri-
nam non sustinebunt: sed ad sua desyderia coaceruabunt sibi magistros, prurientes auribus, & à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur. Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Euangelistæ, ministerium tuum imple. sobrius esto. Ego enim iam delibor: & tempus resolutionis meæ instat. Bonum certamẽ certaui, cursum consummaui, fidem seruaui. In reliquo, reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi dominus in illa die, iustus iudex: nõ solùm autem mihi, sed & ijs qui diligunt aduentum eius. Festina ad me venire citò. Demas enim me reliquit, diligens hoc seculum, & abijt Thessalonicam, Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam, Lucas est mecum solus. Marcum assume, & adduc tecum: est enim mihi vtilis in ministerio, Tychicum aũt misi Ephesum. Penulam quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum, & libros, maximè autem membranas. Alexãder ærarius multa mala mihi ostendit. reddat illi Dominus secundum opera eius: quem & tu deuita: valde enim restitit verbis nostris. In prima mea defensione nemo mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt: non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit, & confortauit me, vt per me prędicatio impleatur, & audiãt omnes gentes: & liberatus sum de ore leonis. Liberauit me Dominus ab omni opere malo: & saluum faciet in regnum suũ cæleste. cui gloria in secula seculorum. Amẽ. Saluta Priscillam & Aquilã, & Onesiphori domum. Erastus remansit Corinthi. Trophimum autem reliqui infirmum Mileti. Festina ante hyememvenire. Salutant te Eubulus & Pudens & Linus & Claudia, & fratres omnes. Dominus Iesus Christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum. Amen.

Feria.v. Ex Daniele.

Lectio prima.

ET egressa sententia, sapientes interficie- cap.
bantur: quærebaturq́ Daniel & socij 2. C
eius, vt perirent. Tunc Daniel requisiuit de lege atque sententia ab Arioch principe militiæ regis, qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes Babylonis, Et interrogauit eũ qui à rege potestatem acceperat, quam ob causam tam crudelis sententia à facie regis esset egressa. Cùm ergo rem indicasset Arioch Danieli, Daniel ingressus rogauit regem vt tempus daret sibi ad solutionem indicandam regi. Et ingressus est domum suã: Ananiæq́ & Misaëli, & Azariæ socijs suis indicauit negotium: vt quærerent misericordiam à facie Dei cæli super sacramento isto, & non perirent Daniel & socij eius, cum cęteris sapientibus Babylonis. Tunc Danieli mysterium per visionem nocte reuelatũ est: & benedixit Daniel Deum cæli, & loquutus ait, Sit nomen domini benedictum à seculo & vsque in seculum: quia sapientia & fortitudo eius sunt. Et ipse mutat tempora & ætates: transfert regna atque constituit: dat sapientiam sapientibus, & scientiam intelligentibus disciplinam. Ipse reuelat profunda & absconditа: & nouit in tenebris constituta: & lux cum eo est. Tibi Deus patrum meorum confiteor, teq́ laudo: quia sapientiam & fortitudinem dedisti mihi: & nunc ostendisti mihi quæ rogauimus te, quia sermonem regis aperuisti nobis. Post hæc Daniel ingressus ad Arioch quem constituerat rex vt perderet sapientes Babylonis, sic ei loquutus est, Sapientes Babylonis ne perdas: introduc me in conspectu regis, & solutionem regi narrabo. Tunc Arioch festinus introduxit Danielem ad regem, & dixit ei, Inueni hominem de filijs transmigrationis Iudæ, qui solutionem regi annuntiet.

Epistola beati Pauli ad Titum.

Lectio secunda.

PAulus seruus Dei, Apostolus autem Ie-
su Christi secundum fidem electorum cap.
Dei & agnitionem veritatis, qua secundum 1. A
pietatem est in spem vitæ æternæ, quam promisit qui non mentitur Deus ante tempora secularia, manifestauit autem temporibus

suis

suis verbum suum in prædicatione quę credita est mihi, secūdum præceptū saluatoris nostri Dei: Tito dilecto filio secundū communē fidem, gratia & pax à deo patre & Christo Iesu saluatore nostro. Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ desunt corrigas, & constituas per ciuitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi, Si quis sine crimine est, vnius vxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxurię, aut non subditos. Oportet enim episcopū sine crimine esse, sicut dei dispensatorem: nō superbū, nō iracūdū, non vinolentum, non percussorē, non turpis lucri cupidum: sed hospitalem, benignū, sobriū, iustum, sanctū, cōtinentē: amplectentē eum qui secundū doctrinam est, fidelē sermonē, vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi etiā inobedientes, vaniloqui & seductores, maximè qui de circūcisione sunt: quos oportet redargui, qui vniuersas domos subuertunt, docētes quæ nō oportet, turpis lucri gratia. Dixit quidā ex illis proprius ipsorum propheta, Cretēses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. Testimonium hoc, verum est. Quam ob causam increpa illos durè, vt sani sint in fide, non attendentes Iudaicis fabulis, & mādatis hominum, auersantium se à veritate. Omnia munda mundis: coinquinatis autem & infidelibus nihil est mundum, sed inquinatæ sunt eorum & mens & conscientia. Confitentur se nosse Deum: factis autem negant, cùm sint abominati & increduli, & ad omne opus bonum reprobi.

Feria.vj. Ex Daniele. Lectio prima.

cap. 2.D RESpondit rex, & dixit Danieli cuius nomen erat Baltassar, Putásne verè potes mihi indicare somniū quod vidi, & interpretationem eius? Et rñdens Daniel corā rege, ait, Mysteriū quod rex interrogat, sapientes magi, & arioli, & aruspices nequeunt indicare regi: sed est Deus in cælo reuelās mysteria, qui indicabit tibi rex Nabùchodonosor, quæ ventura sunt in nouissimis tpibus. Somniū tuū, & visiones capitis tui in cubili tuo, huiuscemodi sunt, Tu rex cogitare cœpisti in stratu tuo quid esset futurū post hæc: & qui reuelat mysteria, ostendit tibi quæ ventura sunt. Mihi quoq; nō in sapiētia quæ est in me plus quàm in cūctis viuentibus sacramētum hoc reuelatū est: sed vt interpretatio regi manifesta fieret, & cogitationes mentis tuæ scires. Tu rex videbas, & ecce quasi statua vna grandis: statua illa magna, & statura sublimis stabat cōtra te, & intuitus eius erat terribilis. Huius statuæ caput, ex auro optimo erat: pectus autem & brachia, de argēto: porrò venter & femora ex ære. Tibiæ autē, ferreæ. Pedum quædam pars erat ferrea, quędam autem fictilis. Videbas ita, donec abscissus est lapis de monte sine manibus: & percussit statuam in pedibus eius ferreis & fictilibus, & comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter ferrum, testa, æs, argentum & aurū, & redacta quasi in fauillam æstiuæ areæ, quæ rapta sunt vento: nullusq; locus inuentus est eis: lapis aūt qui percusserat statuam, factus est mons magnus: & impleuit vniuersam terram. hoc est somnium. Interpretationē quoque eius dicemus coram te, rex.

Ex Epistola Ad Titum. Lectio prima.

TV autē loquere quæ decēt sanā doctrinam. Senes, vt sobrij sint, pudici, prudētes, sani in fide, in dilectione, in patientia. Anus similiter, in habitu sancto, non criminatrices, non multo vino seruientes: bene docētes, vt prudētiam doceant adolescentulas, vt viros suos ament, filios suos diligāt, prudentes, castas, sobrias, domus curā habētes, benignas, subditas viris suis, vt non blaspohemetur verbū Dei, Iuuenes similiter hortare vt sobrij sint. In omnibus teipsum præbe exemplum bonorum operū, in doctrina, in integritate, in grauitate: verbum sanū, irreprehēsibile, vt is qui ex aduerso est vereatur, nihil habens malum dicere de nobis. Seruos dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicētes: non fraudātes, sed in omnibus fidem bonā ostendentes: doctrinā saluatoris nostri Dei ornēt in omnibus. Apparuit enī gratia Dei saluatoris nostri omnibus hominibus: erudiens nos, vt abnegātes impietatē & secularia desyderia, sobriè, & iustè, & piè viuamus in hoc seculo, expectantes beatam cap. 2.A

ſpem & aduentum gloriæ magni Dei & ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti, qui dedit ſemetipſum pro nobis vt nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret ſibi populum acceptabilem, ſectatorem bonorum operũ. Hæc loquere & exhortare: & argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.

Sabbato, Ex Daniele. Lectio prima.

cap. 2. F TV rex regum es: & Deus cæli regnum & fortitudinem & imperium & gloriã dedit tibi: & omnia in quibus habitant filij hominum & beſtiæ agri, volucres quoq; cæli dedit in manu tua, & ſub ditione tua vniuerſa conſtituit, tu es ergo caput aureũ. Et poſt te conſurget regnũ aliud minus te: & regnũ tertium aliud æreum, quod imperabit vniuerſæ terræ: & regnũ quartum erit velut ferreũ. Quomodo ferrum comminuit & domat omnia: ſic comminuet & conteret omnia hæc. Porrò quia vidiſti pedum & digitorũ partẽ teſteam figuli, & partem ferream: regnũ diuiſum erit, quod tamẽ de plãtario ferri orietur, ſecundum quòd vidiſti ferrũ miſtum teſtę ex luto. Et digitos pedũ ex parte ferreos & ex parte fictiles: ex parte regnum erit ſolidũ, & ex parte contritum. Quod autẽ vidiſti ferrũ miſtum teſtæ ex luto: commiſcebuntur quidẽ humano ſemine, ſed non adhærebunt ſibi, ſicuti ferrũ miſceri nõ poteſt teſtæ. In diebus autem regnorum illorũ ſuſcitabit Deus cæli regnum quod in æternũ nõ diſſipabitur, & regnũ eius alteri populo nõ tradetur: cõminuet autem & cõſumet vniuerſa regna hæc: & ipſum ſtabit in æternũ. Secundũ quod vidiſti, quòd de monte abſciſſus eſt lapis ſine manibus, & comminuit teſtam, & ferrũ, & æs, & argentum, & aurũ, Deus magnus oſtẽdit regi, quæ ventura ſunt poſtea. & verum eſt ſomnium, & fidelis interpretatio eius. Tunc rex Nabuchodonoſor cecidit in faciem ſuam, & Danielem adorauit: & hoſtias, & incẽſum præcepit vt ſarificarent ei. Loquens ergo rex, ait Danieli, Verè Deus veſter, Deus Deorum eſt, & dominus regũ, reuelans myſteria: quoniã tu potuiſti aperire hoc ſacramentum.

Ex Epiſtola beati Pauli ad Titum, Lect. ij.

cap. 3. A ADmone illos principibus & poteſtatibus ſubditos eſſe, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos eſſe, neminẽ blaſphemare, non litigioſos eſſe, ſed modeſtos: omnem oſtendentes mãſuetudinẽ ad omnes homines. Eramus enim aliquando & nos inſipientes, increduli, errantes, ſeruientes deſiderijs & voluptatibus varijs, in malitia & inuidia agentes, odibiles, odientes inuicem. Cùm autem benignitas & humanitas apparuit ſaluatoris noſtri Dei: non ex operibus iuſtitiæ quæ fecimus nos, ſed ſecundum ſuam miſericordiam ſaluos nos fecit per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus ſancti, quem effudit in nos abundè, per Ieſum Chriſtũ ſaluatorem noſtrũ: vt iuſtificati gratia ipſius, hæredes ſimus ſecundum ſpem, vitæ æternæ. Fidelis ſermo eſt: & de his volo te confirmare: vt curẽt bonis operibus præeſſe, qui credũt Deo. Hæc ſunt bona & vtilia hominibus. Stultas autem quæſtiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis deuita. Sunt eñ inutiles & vanæ. Hæreticum hominẽ poſt vnã & ſecũdã correptionem deuita: ſciens quia ſubuerſus eſt qui eiuſmodi eſt, & delinquit, cũ ſit proprio iudicio condẽnatus. Cùm miſero ad te Artemã aut Tychicum, feſtina ad me venire Nicopolin: ibi eñ ſtatui hyemare. Zenam legiſperitum & Apollo ſolicitè præmitte, vt nihil illis deſit. Diſcant autem & noſtri bonis operibus præeſſe ad vſus neceſſarios: vt non ſint infructuoſi. Salutant te, qui mecum ſunt omnes. Saluta eos qui nos amant in fide. Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

Dominica. xxiij. poſt Pentecoſtẽ. Liber Tobiæ. Lectio prima.

cap. 1. A TObias ex tribu & ciuitate Nephthali, quæ eſt in ſuperioribus Galilææ ſupra Naaſſon, poſt viã quæ ducit ad occidentem, in ſiniſtro habens ciuitatẽ Sephet: cùm captus eſſet in diebus Salmanaſar regis Aſſyriorum, in captiuitate tamẽ poſitus, viã veritatis non deſeruit, ita vt oĩa quæ habere poterat, quotidie concaptiuis fratribus, qui erant ex eius genere, impertiret. Cũq; eſſet iunior omnibus in tribu Nepthali, nihil tñ puerile

geſsit in opere. Deniq; cùm irent omnes ad vitulos aureos, quos Ieroboã fecerat rex Iſraël, hic ſolus fugiebat conſortia omnium: & pergebat in Ieruſalem ad templum dñi, & ibi adorabat dñm deum Iſraël, omnia primitiua ſua, & decimas ſuas fideliter offerens, ita vt in tertio anno proſelytis & aduenis miniſtraret omnẽ decimationẽ. Hæc & his ſimilia ſecundũ legem dei puerulus obſeruabat. Cùm verò factus fuiſſet vir, accepit vxorem Annã de tribu ſua: genuitq́; ex ea filium, nomen ſuũ imponẽs ei, quem ab infantia timere Deum docuit, & abſtinere ab omni peccato. Igitur dũ per captiuitatẽ deueniſſet cũ vxore ſua & filio in ciuitatẽ Niniuem, cum omni tribu ſua: & cũ omnes ederent ex cibis Gentiliũ, iſte cuſtodiuit animam ſuã, & nunquam cõtaminatus eſt in eſcis eorum. Et quoniam memor fuit Dñi in toto corde ſuo, dedit illi Deus gratiam in conſpectu Salmanaſar regis: & dedit illi poteſtatẽ quocũq; vellet ire, habẽs libertatem quæcũq; facere voluiſſet. Pergebat ergo per oẽs qui erant in captiuitate, & monita ſalutis dabat eis. Cũ autẽ veniſſet in Rages ciuitatẽ Medorum, & ex his quibus honoratus fuerat à rege, habuiſſet decẽ talenta argenti, & cùm in multa turba generis ſui Gabellum egentem videret qui erat ex tribu eius, ſub chirographo dedit illi memoratum pondus argenti.

Epiſtola prima Beati Petri Apoſtoli.
Lectio ſecunda.

cap. 1. A Petrus apoſtolus Ieſu Chriſti electis aduenis diſperſionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Aſiæ, & Bithyniæ, ſecundum præſcientiã Dei patris, in ſanctificationem ſpiritus, in obedientiã & aſperſionem ſanguinis Ieſu Chriſti: gratia vobis & pax multiplicetur. Benedictus Deus, & pater domini noſtri Ieſu Chriſti, qui ſecundum miſericordiã ſuã magnã regenerauit nos in ſpem viuam, per reſurrectionem Ieſu Chriſti ex mortuis, in hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarceſsibilem conſeruatam in cælis in vobis, qui in virtute Dei cuſtodimini per fidẽ, in ſalutem, paratam reuelari in tẽpore nouiſsimo. In quo exultatis, modicũ nunc ſi oportet contriſtari in varijs tentationibus: vt probatio veſtræ fidei multo pretioſior auro (quod per ignẽ probatur) inueniatur in laudẽ & gloriã & honorẽ in reuelatione Ieſu Chriſti: quẽ cùm nõ videritis, diligitis, in quẽ nunc quoq; non videtes creditis: credẽtes autem exultatis lætitia inenarrabili & glorificata, reportãtes finem fidei veſtræ, ſalutẽ animarũ veſtrarũ, de qua ſalute exquiſierũt atq; ſcrutati ſunt prophetæ, qui de futura in vobis gratia prophetauerũt, ſcrutantes in quod vel quale tempus ſignificaret in eis ſpiritus Chriſti: prænuntians eas, quæ in Chriſto ſunt, paſsiones, & poſteriores glorias: quibus reuelatũ eſt quòd non ſibimetipſis, nobis autem miniſtrabant ea quæ nunc nuntiata ſunt vobis per eos qui euangelizauerunt vobis, Spiritu ſancto miſſo de cælo, in quem deſyderant angeli proſpicere.

Secundum Matthæum.
Lectio tertia.

IN illo tempore: Loquente Ieſu ad turbas, ecce princeps vnus acceſsit & adorabat eum dicens, Filia mea modò defuncta eſt. Et reliqua. cap. 9.

Homilia ſancti Hieronymi preſbyteri.

OCtauum ſignum eſt, in quo princeps ſuſcitari poſtulat filiã ſuam, nolens de myſterio veræ Circunciſionis excludi. Sed ſubintrauit mulier ſanguine fluens, & octauo ſanatur loco: vt principis filia de hoc excluſa numero veniat ad nonum: iuxta illud quod in pſalmis dicitur, Aethiopia præueniet manus eius Deo. Et, Cùm intrauerit plenitudo gentium, tunc omnis Iſraël ſaluus erit. Et ecce mulier, quæ ſanguinis fluxũ patiebatur duodecim annis, acceſsit retro, & tetigit fimbriam veſtimenti eius. In euangelio ſecundum Lucam ſcribitur, quòd principis filia duodecim annos haberet ætatis. Nota ergo quòd eo tempore hæc mulier, id eſt, gentium populus cœpit ægrotare, quo gens Iudæorum crediderat. Niſi enim ex cõparatione virtutũ, vitium non oſtenditur. Hæc autẽ mulier ſanguine fluens, non in domo, nõ in vrbe accedit ad Dominum: quia iuxta legem, vrbibus excludebatur: ſed in itinere ambulã

te dño. Vt dũ pergit ad aliam, alia curaretur: vnde dicunt & apostoli, Vobis quidẽ oportebat prædicari verbũ Dei. sed quoniam vos iudicastis indignos salute, transgredimur ad Gentes. Dicebat eñ intra se, Si tetigero tantùm vestimentum eius, saluꝰ ero. Oratio.

Absolue quæsumus dñe tuorũ delicta populorũ: & à peccatorum nostrorum nexibus, quæ pro nostra fragilitate contraximus, tua benignitate liberemur: Per do.

Feria secũda. Ex Tobia. Lectio prima.

cap. Post multũ verò tẽporis mortuo Salmanasar rege, cũ regnaret Sennacherib filius eius ꝓ eo, et filios Israël exosos haberet
1. C in conspectu suo, Tobias quotidie pergebat per omnẽ cognationẽ suam, et consolabatur eos, diuidebatq; vnicuiq;, prout poterat, de facultatibus suis. Esurientes alebat, nudisq; vestimenta præbebat, et mortuis atq; occisis sepulturam solicitus exhibebat. Deniq; cùm reuersus esset rex Sennacherib fugiens à Iudæa plagã, quam circa eũ fecerat Deus propter blasphemiam suã, et iratus multos occideret ex filijs Israël, Tobias sepeliebat corpora eorũ. At vbi nuntiatum est regi, iussit eũ occidi, et tulit omnem substantiam eius. Tobias verò cũ filio suo, et cum vxore fugiens, nudus latuit, quia multi diligebant eum. Post dies verò quadragintaquinq; occiderunt regem filij ipsius, et reuersus est Tobias in domum suam, omnisq; facultas eius restituta est ei. Post hæc verò cũ esset dies
cap. festus domini, et factum esset prandium bo-
2. num in domo Tobiæ, dixit filio suo, Vade,
A et adduc aliquos de tribu nostra timentes Deum, vt epulentur nobiscũ. Cumq; abijsset, reuersus nuntiauit vnũ ex filijs Israël iugulatum iacere in platea. Statimq; exiliens de accubitu suo, relinquens prandium, ieiunus peruenit ad corpus: tollensq; illud portauit ad domum suam occultè, vt dum sol occubuisset, cautè sepeliret eum. Cumq; occultasset corpus, manducauit panem cum luctu et tremore, memorans illum sermonem, quem dixit dominus per Amos prophetam, Dies festi vestri conuertentur in lamentationem, et luctum. Cùm verò sol occubuisset, abijt, & sepeliuit eum.

Ex Epistola prima Beati Petri Apostoli. Lectio secunda.

Propter quod, succincti lumbos men- cap.
tis vestræ, sobrij, perfectè sperate in eã 1.
quæ offertur vobis, gratiam, in reuelatione C
Iesu Christi quasi filij obedientiæ, nõ configurati prioribus ignorantiæ vestræ desiderijs: sed secundum eum qui vocauit vos, sanctum, et & ipsi in omni cõuersatione sancti sitis: quoniam scriptũ est, Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum. Et si patrẽ inuocatis eũ qui sine acceptione personarũ iudicat secundum vniuscuiusq; opus: in timore, incolatus vestri tẽpore conuersamini. Scientes quòd non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conuersatione paternæ traditionis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi & incontaminati, prçcogniti quidẽ ante mundi constitutionẽ, manifestati autem nouissimis tẽporibus propter vos qui per ipsum fideles estis in Deo qui suscitauit eũ à mortuis, & dedit ei gloriã: vt fides vestra & spes esset in Deo. Animas vestras castificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde inuicẽ diligite attentius: renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbũ Dei viui & permanentis in æternum, q̃a omnis caro vt fœnũ: & omnis gloria eius tãq; flos fœni. exaruit fœnũ: & flos eius decidit. Verbũ autẽ dñi manet in æternũ. hoc est autẽ verbũ quod euangelizatũ est in vobis.

Feria tertia, Ex Tobia. Lectio prima.

Arguebant autẽ eũ omnes ꝓximi eius,
dicentes, Iam huius rei causa interfici cap.
iussus es, & vix effugisti mortis imperium, & 2.
iterum sepelis mortuos? Sed Tobias plus ti- B
mens Deum quàm regem, rapiebat corpora occisorum, & occultabat in domo sua, & medijs noctibus sepeliebat ea. Contigit autem, vt quadã die fatigatus à sepultura, veniens in domum suã, iactasset se iuxta parietem, & obdormisset: & ex nido hirundinũ dormienti illi, calida stercora inciderent super oculos eius, fieretq; cæcus. Hanc autẽ tentationem ideo permisit Dominus euenire illi, vt po-

steris daretur exemplũ patientiæ eius, sicut & sancti Iob. Nam cùm ab infantia sua semper Deũ timuerit, & mandata eius custodierit, nõ est contristatus cõtra Deũ, quòd plaga cæcitatis euenerit ei: sed immobilis in Dei timore permansit, agens gratias Deo omnibus diebus vitæ suæ. Nam sicut beato Iob insultabant reges: ita isti parentes, & cognati eius irridebant vitã eius, dicentes, Vbi est spes tua pro qua eleemosynas, & sepulturas faciebas? Tobias verò increpabat eos, dicẽs, Nolite ita loqui, quoniam filij sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quàm Deus daturus est his, qui fidem suam nũquàm mutãt ab eo. Anna verò vxor eius ibat ad opus textrinũ quotidie: & de labore manuum suarum victum, quem consequi poterat, deferebat. Vnde factũ est, vt hœdum caprarũ accipiens detulisset domi. Cuius cùm vocem balantis vir eius audisset, dixit, Videte ne fortè furtiuus sit: reddite eum dominis suis, quia nõ licet nobis aut edere ex furto aliquid, aut contingere. Ad hæc vxor eius irata, respondit, Manifestè vana facta est spes tua, & eleemosynæ tuæ modò apparuerũt. Atq; his, & alijs huiuscemodi verbis exprobrabat ei.

Ex Epistola prima beati Petri Apostoli. Lectio secunda.

cap. 2. A DEponẽtes igitur omnem malitiam, & omnem dolũ, & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, sicut modò geniti infantes, rationale & sine dolo lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem. si tamen gustastis quoniam dulcis est Dñs. Ad quem accedentes, lapidem viuũ, ab hominibus quidem reprobatũ, à Deo autẽ electũ & honorificatum, & ipsi tanquam lapides viui superædificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerentes spirituales hostias, acceptabiles Deo per Iesum Christum. Propter quod continet scriptura, Ecce pono in Sion lapidem summum angularẽ, probatũ, electũ, pretiosum, & qui crediderit in eum, non confundetur. Vobis igitur honor credentibus. nõ credentibus autem, lapis quẽ reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: & lapis offensionis & petra scandali, his qui offendunt verbo, nec credunt in quo & positi sunt. Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: vt virtutes annuntietis eius qui de tenebris vos vocauit, in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus Dei: nũc aũt populus Dei. qui non consequuti misericordiam: nũc autem misericordiã cõsequuti.

Feria quarta, Ex Tobia. Lectio prima.

TVnc Tobias ingemuit, & cœpit orare cum lachrymis, dicens, Iustus es Domine, & omnia iudicia tua vera sunt: & omnes viæ tuæ misericordia, & veritas, & iudicium. cap. 3. A Et nunc Domine memor esto mei, & ne vindictam sumas de peccatis meis, neque reminiscaris delicta mea, vel parentum meorum. Quoniam non obediuimus præceptis tuis, ideo traditi sumus in direptionẽ & captiuitatem, & mortem, & in fabulam, & in improperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos. Et nunc domine magna iudicia tua, quia non egimus secundum præcepta tua, & non ambulauimus synceriter corã te. Et nũc domine secũdũ voluntatem tuã fac mecũ, & præcipe in pace recipi spiritum meũ. Expedit enĩ mihi mori magis quàm viuere. Eadem itaq; die contigit, vt Sara filia Raguelis in Rages ciuitate Medorum, & ipsa audiret improperium ab vna ex ancillis patris sui quoniam tradita fuerat septem viris: & dæmoniũ nomine Asmodeus occiderat eos mox vt ingressi fuissent ad eam. Ergo cùm pro culpa sua increparet puellam, respondit ei, dicens, Amplius ex te non videamus filium, aut filiam super terram, interfectrix virorũ tuorum. Nunquid & occidere me vis, sicut etiam occidisti septem viros? Ad hãc vocẽ perrexit in superius cubiculum domus suæ: & tribus diebus, & tribus noctibus non mãducauit, neque bibit: sed in oratione persistẽs, cum lachrymis deprecabatur Deũ, vt ab isto improperio liberaret eam.

Ex Epistola prima beati Petri Apostoli. Lectio secunda.

CHarissimi, obsecro vos tanquam aduenas & peregrinos abstinere vos à carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus cap. 2. C

est:vt iudicētur quidē secundum homines in carne,viuant autē secundum Deum in spiritu.Omnium aūt finis appropinquauit.Esto te itaq; prudētes:& vigilate in orationibus. Ante omnia autem,mutuā in vobismetipsis charitatē continuam habentes:quia charitas operit multitudinē peccatorum. Hospitales inuicem,Sine murmuratione.Vnusquisq; sicut accepit gratiā,in alterutrum illā administrantes:sicut boni dispēsatores multiformis gratiæ Dei.Si qs loquitur:tanquā sermones dei.Si qs ministrat:tanquā ex virtute,quam administrat Deus.vt in omnibus honorificetur Deus,per Iesum Christum:cui est gloria & imperiū in secula seculorum,amē.Charissimi, nolite peregrinari in feruore qui ad tentationē vobis fit,quasi noui aliqd vobis contingat:sed cōicantes Christi passionibus, gaudete:vt & in reuelatiōe gloriæ eius gaudeatis exultantes.Si exprobramini in nomine Christi,beati eritis: qm̄ quod est honoris,gloriæ,& virtutis Dei, & qui est eius spiritus:sup vos requiescit.Nemo autē vestrum patiatur vt homicida, aut fur, aut maledicus,aut alienorū appetitor.Si autē vt Christianus:nō erubescat.Glorificet autē Deum in isto nomine.qm̄ tempus est, vt incipiat iudiciū à domo dei.Si autem primū à nobis: quis finis eorum,qui nō credūt Dei euangelio?Et si iustus quidem vix saluabitur:impius & peccator vbi parebunt?Itaq; & hi qui patiuntur secundū voluntatē Dei:fideli creatori commendēt animas suas in benefactis.

Sabbato,Ex Tobia. Lectio prima.

cap. 4. D INdico etiam tibi fili mi dedisse me decem talenta argēti,dū adhuc infantulus esses, Gabelo,in Rages ciuitate Medorū,& chirographū eius apud me habeo: & ideo perquire quomodo ad eū peruenias, & recipias ab eo supra memoratū pondus argēti,& restituas ei chirographū suū. Noli timere fili mi,pauperē qdē vitā gerimus,sed multa bona habebimus si timuerimus Deū,& recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene.

cap. 5. A Tunc respondit Tobias patri suo,& dixit,Omnia quæcunq; præcepisti mihi faciam pater.Quomodo autē pecuniam hāc requiram,ignoro.Ille me nescit,& ego eum ignoro:quod signum dabo ei?Sed neq; viam,per quā pergatur illuc,aliquādo cognoui.Tunc pater suus respondit illi,& dixit, Chirographum quidē illius apud me habeo:quod dum illi ostēderis,statim restituet.Sed perge nūc, & inquire tibi aliquem fidelem virum,qui eat tecum salua mercede sua:dum adhuc viuo, vt recipias eam.Tunc egressus Tobias inuenit iuuenē splendidū,stantē,præcinctum, & quasi paratū ad ambulandum. Et ignorans quod angelus Dei esset,salutauit eum,& dixit,Vnde te habemus bone iuuenis? Et ille respondit,Ex filijs Israël.Et Tobias dixit ei, Nosti viam quæ ducit in regionē Medorū? Cui rn̄dit. Noui,& omnia itinera eius frequenter ambulaui,& mansi apud Gabelum fratrem nostrū,qui moratur in Rages ciuitate Medorū,quæ posita est in monte Ecbatanis. Cui Tobias ait, Sustine me obsecro, donec hæc ipsa nuntiem patri meo.

Ex Epistola prima beati Petri apostoli. Lectio secunda.

SEniores ergo, qui in vobis sunt, obsecro, consenior & testis Christi passionum,qui & eius quæ in futuro reuelāda est, gloriæ communicator: Pascite,qui in vobis est,gregem Dei,prouidentes non coactè,sed spontaneè secundū Deum:neq; turpis lucri gratia,sed voluntariè:neq; vt dominantes in cleris,sed forma facti gregis ex animo.Et cū apparuerit princeps pastorū,percipietis immarcessibilē gloriæ coronā.Similiter adolescentes subditi estote senioribus.Omnes em̄ inuicē humilitatē insinuate.Quia Deus superbis resistit:humilibus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tēpore visitationis:omnem solicitudinē vestram proijcientes in eum,qm̄ ipsi cura est de vobis.Sobrij estote,& vigilate:quia aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit,quærens quem deuoret. Cui resistite fortes in fide: scientes eandem passionē ei quæ in mundo est,vestræ fraternitati fieri.Deus autē omnis gratiæ,qui vocauit nos in æternā suam gloriā in Christo Iesu,modicum passos ipse perficiet, confir- cap. 5. A

mabit,solidabitq́. Ipsi gloria,& imperium, in secula seculorum,amen. Per Syluanum fidelem fratrẽ vobis,vt arbitror,breuiter scripsi:obsecrans,& contestans hanc esse veram gratiam Dei,in qua & statis. Salutat vos ecclesia,quæ est in Babylone,coelecta:& Marcus filius meus. Salutate inuicem in osculo sancto. Gratia vobis omnibus qui estis in Christo Iesu.Amen.

Dominica.xxiiij.post Pentecosten. Notandũ quòd hæc Dominica est quinta Vaganti.tamen ponitur hîc,& non cum alijs Vagantibus:quia ferè semper legitur post Pẽteco.in hoc loco,& rarissimè ante Septuagesimam,vt suprà dictum fuit.

Liber Iudith. Lectio prima.

cap. 1.A ARphaxad itaq; rex Medorũ subiugauerat multas gẽtes imperio suo,& ipse ædificauit ciuitatẽ potẽtissimam,quã appellauit Ecbathanis. Ex lapidibus quadratis,& sectis fecit muros eius,in altitudinẽ cubitorũ septuaginta,& in latitudinẽ cubitorum triginta:turres verò eius posuit in altitudinem cubitorum cẽtum.Per quadrũ verò earum latus vtrũq; vicenorum pedũ spatio tẽdebatur.posuitq́; portas eius in altitudinem turriũ.Et gloriabatur quasi potens in potẽtia exercitus sui,& in gloria quadrigarũ suarum. Anno igitur duodecimo regni sui,Nabuchodonosor rex Assyriorũ,qui regnabat in Niniue ciuitate magna,pugnauit contra Arphaxad:& obtulit eũ in campo magno,qui appellatur Ragau,circa Euphratem,& Tigrin,& Iadason in cãpo Erioch regis Elicorũ.Tũc exaltatũ est regnum Nabuchodonosor,& cor eius eleuatum est:& misit ad omnes,qui habitabant in Cilicia,& Damasco,& Libano:& ad gẽtes quæ sunt in Carmelo,& Cedar,& inhabitantes Galilæam,in cãpo magno Esdrelon:& ad omnes q erant in Samaria,& trans flumẽ Iordanem,vsq; ad Ierusalem,& omnem terram Iesse,quousq; perueniatur ad mõtes Aethiopiæ. Ad hos omnes misit nuntios Nabuchodonosor rex Assyriorum,qui omnes vno animo contradixerunt,& remiserunt eos vacuos,& sine honore abiecerunt.Tunc indignatus Nabuchodonosor rex ad omnem terram illam,iurauit per thronum & regnum suum,quòd defenderet se de omnibus regionibus his.

Epistola Beati Petri Apostoli Secunda.
Lectio secunda.

SImon Petrus,seruus & apostolus Iesu Christi:ijs qui coæqualẽ nobiscũ sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri & saluatoris Iesu Christi,Gratia vobis & pax adimpleatur in cognitiõe Dei,& Christi Iesu domini nostri:quo modo omnia vobis diuinæ virtutis suæ,quæ ad vitam & pietatem,donata sunt,per cognitionẽ eius qui vocauit nos ꝓpria gloria & virtute,per quæ maxima & pretiosa nobis promissa donauit:vt per hoc efficiamini diuinæ consortes naturę,fugientes eius quæ in mũdo est,cõcupiscentiæ corruptionẽ.Vos autẽ curam omnẽ subinferentes,ministrate in fide vestra virtutẽ,in virtute autẽ,scientiã,in sciẽtia autẽ,abstinentiam,in abstinẽtia autem,patientiã,in patientia autẽ,pietatẽ,in pietate autem,amorẽ fraternitatis,in amore autem fraternitatis,charitatem. Hæc enim si vobiscũ assint,& superent:non vacuos,nec sine fructu vos constituent in dñi nostri Iesu Christi cognitione.Cui enim non præsto sunt hæc:cæcus est,& manu tẽtans,obliuionẽ accipiens purgationis veterũ suorũ delictorũ. Quapropter fratres magis satagite,vt per bona opa certã vestrã vocationẽ & electionem faciatis:hæc em faciẽtes,nõ peccabitis aliqñ.Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in æternũ regnũ domini,& Saluatoris nostri Iesu Christi.Propter quod incipiã vos semper cõmonere de his:& quidẽ scienter & confirmatos vos in præsenti veritate.Iustũ autẽ arbitror,q̃diu sum in hoc tabernaculo,suscitare vos in commonitione:certus q velox est depositio tabernaculi mei secundum quod & dñs noster Iesus Christus significauit mihi.

cap. 1.A

Secundum Matthæum. Lectio tertia.

IN illo tempore:Dixit Iesus discipulis suis, cap. 24.
Cũ videritis abominationem desolationis quæ dicta est à Daniele propheta stantem in loco sancto:qui legit intelligat.Et reliqua.

Homilia sancti Hieronymi presbyteri.

QVando ad intelligentiã prouocamur, mysticũ mõstratur esse quod dictum est. Legimus autẽ in Daniele hoc modo, Et in dimidio hebdomadis, auferetur sacrificiũ & libamina: & in templo, abominatio desolationum erit, vsq; ad comsummationem tẽporis: & cõsummatio dabitur super solitudinem. De hoc & apostolus loquitur, quòd homo iniquitatis & aduersarius eleuandus sit, contra omne quod dicitur Deus, & colitur: ita vt audeat stare in templo Dei, & ostendere q; ipse sit Deus: cuius aduentus secundum operationem satanæ destruat eos: & ad solitudinem redigat, qui se susceperint. Potest autẽ simpliciter aut de antichristo accipi: aut de imagine Cæsaris, quam Pilatus posuit in templo: aut de Adriani equestri statua, quæ in ipso sancto sanctorũ loco vsq; in præsentẽ diẽ stetit. Abominatio quoq; secundũ veterẽ scripturam idolũ nuncupatur. Et iccirco additur desolationis: quòd in desolato templo atq; destructo, idolum positum sit. Oratio.

EXcita quesumus dñe tuorũ fideliũ voluntates: vt diuini operis fructum propensius exequentes, pietatis tuæ remedia maiora percipiant: Per dominum.

Feria secunda, Ex Iudith. Lectio prima.

cap. 2. A ANno tertiodecimo Nabuchodonosor regis, vicesima & secunda die mensis primi, factũ est verbũ in domo Nabuchodonosor regis Assyriorũ, vt defenderet se. Vocauitq; oẽs maiores natu, omnesq; duces, & bellatores suos, & habuit cum eis mysterium cõsilij sui. Dixitq; cogitationẽ suã in eo esse, vt oẽm terrã suo subiugaret imperio. Quod dictũ cũ placuisset omnibus, vocauit Nabuchodonosor rex Holofernẽ principem militiæ suæ, & dixit ei, Egredere aduersum omne regnũ occidentis: & cõtra eos præcipue qui contempserũt imperiũ meũ. Non parcet oculus tuus vlli regno, oẽmq; vrbẽ munitã, subiugabis mihi. Tunc Holofernes vocauit duces, & magistratus virtutis Assyriorũ: & dinumerauit viros in expeditionẽ, sicut præcepit ei rex, centum viginti millia peditũ pugnatorum, & equites sagittarios duodecim millia. Omnenq; expeditionẽ suã fecit præire in multitudine innumerabiliũ camelorũ, cum his quæ exercitibus sufficerent copiosè: boũ quoq; armẽta, gregesq; ouiũ, quorũ nõ erat numerus. Frumẽtum ex omni Syria in trãsitu suo parari cõstituit. Aurũ verò & argẽtũ, de domo regis assumpsit multũ nimis.

Ex Epistola Beati Petri Apostoli secũda.
Lectio secunda.

DAbo autẽ operam & frequẽter habere vos post obitũ meũ vt horũ memoriã faciatis. Nõ eñi doctas fabulas sequuti, notã fecimus vobis dñi nostri Iesu Christi virtutem & præsentiã: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim à Deo patre honorem & gloriã, voce delapsa ad eum huiuscemodi à magnifica gloria, Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui, ipsum audite. Et hãc vocem nos audiuimus de cælo allatam, cùm essemus cũ ipso in monte sancto. Et habemus firmiorẽ propheticũ sermonem, cui benefacitis attendentes quasi lucernæ lucẽti in loco caliginoso, donec dies illucescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris: hoc primũ intelligẽtes quòd omnis prophetia scripturæ, propria interpretatione nõ fit. Non enim volũtate humana allata est aliqñ prophetia: sed Spiritu sctõ inspirati, loquuti sunt sancti Dei homines. Fuerunt verò & pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erũt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis, & eum, qui emit eos, dñm negãt: superducentes sibi celerẽ perditionẽ. Et multi sequentur eorũ luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur: & in auaritia fictis verbis de vobis negotiabuntur. Quibus iudiciũ iam olim non cessat: & perditio eorũ non dormitat. Si eñi Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudẽtibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudiciũ reseruari: & originali mũdo non pepercit, sed octauũ Noẽ iustitiæ præconem custodiuit, diluuiũ mundo impiorum inducens, & ciuitates Sodomorũ & Gomorrhæorum in cinerẽ redigẽs, euersione damnauit, exemplum eorũ qui impiè acturi sunt ponens: & iustum Lot oppressum à nefandorum iniuria ac luxuriosa conuersatione eripuit.

Aspectu enim & auditu iustus erat: habitans apud eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant.

Feria tertia Liber Esther. Lectio prima.

cap. 1. A IN diebus Assueri, qui regnauit ab India vsq; Aethiopiã super cẽtũ viginti septem prouincias: qñ sedit in solio regni sui, Susan ciuitas regni eius exordiũ fuit. Tertio igitur anno imperij sui, fecerat grande cõuiuiũ cũctis principibus, & pueris suis fortissimis Persarum, & Medorum inclytis, & præfectis prouinciarũ corã se, vt ostẽderet diuitias gloriæ regni sui, ac magnitudinẽ, atq; iactantiam potentiæ suæ multo tẽpore, cẽtum videlicet & octoginta diebus. Cumq; implerent dies cõuiuij, inuitauit omnem populũ: qui inuentus est in Susan à maximo vsq; ad minimum: & iussit septẽ diebus cõuiuium præparari in vestibulo horti, & nemoris, quod regio cultu, & manu consitum erat. Et pendebãt ex omni parte tentoria aërei coloris, & charpasini, ac hyacinthini, sustentata funibus byssinis, atq; purpureis, q eburneis circulis inserti erant, & columnis marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque aurei & argẽtei sup paui mentũ, smaragdino, & pario stratum lapide dispositi erant: quod mira varietate pictura decorabat. Bibebant aũt qui inuitati erãt, aureis poculis, & alijs atq; alijs vasis cibi inferebantur. Vinum quoque, vt magnificentia regia dignũ erat, abundans, & præcipuũ ponebatur. Nec erat q nolentes cogeret ad bibendũ: sed sicut rex statuerat, præponens mensis singulos de principibus suis, vt sumeret vnusquisq; quod vellet. Vasthi quoq; regina fecit conuiuium fœminarũ in palatio, vbi rex Assuerus manere consueuerat.

Ex Epistola secunda Petri aposto. Lect. ij.

cap. 2. A NOuit Dñs pios de tentatione eripere, iniquos verò in diem iudicij reseruare cruciãdos: magis autem eos qui post carnẽ in cõcupiscentia immunditiæ ambulãt, dñationeq; cõtemnunt, audaces, sibi placẽtes: sectas non metuũt introducere, blasphemãtes: vbi angeli, fortitudine & virtute cùm sint maiores, non portant aduersum se execrabile iudicium. Hi verò velut irrationalia pecora, naturaliter in captionẽ, & in perniciem, in his quæ ignorant blasphemantes in corruptione sua peribunt, percipiẽtes mercedẽ iniustitiæ, voluptatem existimantes, diei delicias, coinquinationes & maculæ: delicijs affluentes, in cõuiuijs suis luxuriantes vobiscũ, oculos habẽtes plenos adulterij, & incessabilis delicti, pellicientes animas instabiles, cor exercitatũ auaritia habentes, maledictionis filij: derelinquẽtes rectam viam errauerũt, sequuti viã Balaã ex Bosor, qui mercedem iniquitatis amauit. correptionem verò habuit suæ vesaniæ, subiugale mutum animal, in hoĩs voce loquens, prohibuit pphetæ insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua, & nebulæ turbinibus exagitatæ: qbus caligo tenebrarum reseruatur. Superba eñ vanitatis loquentes, pelliciunt in desyderijs carnis luxuriæ, eos q paulùlum effugiunt, qui in errore cõuersantur: libertatẽ illis promittentes, cùm ipsi serui sint corruptionis. A quo eñ quis superatus est, huius & seruus est. Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione domini nostri & saluatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius eñ erat illis non cognoscere viam iustitiæ, quàm post agnitionem retrorsum conuerti ab eo, quod illis traditũ est sancto mandato. Contigit enim eis illud veri prouerbij, Canis reuersus ad suum vomitum: &, Sus lota in volutabro luti.

Feria quarta, Ex Esther, Lect. prima.

ITaq; die septimo, cùm rex esset hilarior, & post nimiam potationem incaluisset cap. 1. C
mero, præcepit Maumam, & Bazatha, & Harbona, & Bagatha & Abgatha, & Zethar, & Charchas, septem eunuchis, qui in conspectu eius ministrabant, vt introducerent reginam Vasthi coram rege posito super caput eius diademate, vt ostenderet cunctis populis, & principibus pulchritudinem illius: erat enim pulchra valde. Quæ renuit, & ad regis imperium, quod per eunuchos mãdauerat, venire cõtempsit. Vnde iratus rex, & nimio furore succensus, interrogauit sapientes, qui ex more regio semp ei aderant, & illorum faciebat cuncta cõsilio, scientiũ le:

ges, ac iura maiorum(erãt autẽ primi,& pro ximi, Charsena, & Sethar,& Admatha, & Tharsis & Mares, & Marsana, & Manucham, septem duces Persarũ,atq; Medorũ,q videbant faciẽ regis,& primi post eũ residere soliti erant)cui sententiæ Vasthi regina sub iaceret,quæ Assueri regis imperiũ,quod per eunuchos mandauerat,facere noluisset. Rñditq; Manucham audiẽte rege,atq; pricipibus,Non solũ regem læsit regina Vasthi,sed & oẽs populos,& principes,qui sunt in cunctis ꝓuincijs regis Assueri. Egredietur eñ sermo reginæ ad oẽs mulieres,vt cõtemnant viros suos, & dicant,Rex Assuerus iussit vt regina Vasthi intraret ad eum,& illa noluit. Atq; hoc exẽplo oẽs principũ cõiuges Persarũ atq; Medorum paruipẽdẽt imperia maritorum,vnde regis iusta est indignatio.Si ergo tibi placet, egrediatur edictũ à facie tua, & scribatur iuxta legẽ Persarũ atq; Medorum,quã præteriri illicitũ est,vt nequaquã regina Vasthi ingrediatur ad regẽ,sed regnum illius, altera, quæ melior est illa, accipiat.Et hoc in omne(qđ latissimũ est)ꝓuinciarũ tuarũ diuulget imperiũ,vt cũctæ vxores,tã maiorũ q̃ minorũ,deferãt maritis suis honorẽ.

Ex Epistola secunda Petri aposto. Lect.ij.

cap. 3.A Hanc ecce vobis charissimi secundã scribo epistolam,in quibus vestrã excito in cõmonitionẽ,syncerã mentem: vt memores sitis eorum quæ prædixi,verborũ à sanctis ꝓphetis,& apostolorum vestrorũ præceptorũ dñi & saluatoris: hoc primùm sciẽtes, quòd venient in nouissimis diebus in deceptione illusores,iuxta proprias concupiscentias ambulantes, dicentes,vbi est promissio aut aduentus eius? ex quo eñ patres dormierunt, omnia sic perseuerant ab initio creaturæ. Latet eñ eos hoc volẽtes,quòd cæli erãt prius, & terra,de aqua & per aquã consistens Dei verbo: per quæ ille tũc mundus aqua inundatus perijt. Cæli autem qui nunc sunt,& terra,eodẽ verbo repositi sunt,igni reseruati in diem iudicij perditionis impiorum hominũ. Vnum verò hoc non lateat vos charissimi, quòd vnus dies apud Dñm sicut mille anni, & mille anni sicut dies vnus. Non tardat Dñs promissionem suam,sicut quidam existimant,sed patienter agit ꝓpter vos,nolens aliquos perire,sed oẽs ad pœnitentiam reuerti. Adueniet autem dies dñi vt fur: in quo cæli magno impetu transient,elemẽta verò calore soluẽtur:terra autem,& quæ in ipsa sunt, opera exurẽtur. Cũ igitur hæc omnia dissoluẽda sint: quales oportet vos esse in sanctis conuersationibus & pietatibus, expectantes & properãtes in aduentũ diei dñi, per quem cæli ardẽtes soluentur,& elemẽta ignis ardore tabescent. Nouos verò cælos & nouã terram & ꝓmissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. Propter quod, charissimi, hæc expectãtes,satagite immaculati & inuiolati ei inueniri in pace: & domini nostri longanimitatem,salutẽ arbitremini,sicut & charissimus frater noster Paulus,secũdum datã sibi sapientiã scripsit vobis: sicut & in omnibus epistolis,loquẽs in eis de his,in quib⁹ sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles deprauãt,sicut & cæteras scripturas,ad suã ipsorũ perditionẽ. Vos igitur fratres, præsciẽtes, custodite ne insipiẽtiũ errore traducti excidatis à ꝓpria firmitate: crescite verò in gratia & in cognitiõe domini nostri, & saluatoris Iesu Christi. Ipsi gloria & nunc & in diem æternitatis. Amen.

Feria quinta Liber Iob. Lect. prima. cap. 1.A

Vir erat in terra Hus,nomine Iob: & erat vir ille simplex & rectus, ac timens deum, & recedens à malo. Natiq; sunt ei septem filij, & tres filiæ. Et fuit possessio eius septem millia ouium, & tria millia camelorum, quingenta quoque iuga boum, & quingentæ asinæ, ac familia multa nimis: eratq; vir ille magnus inter omnes oriẽtales. Et ibãt filij eius, & faciebant conuiuia per domos, vnusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas,vt comederent, & biberent cùm eis. Cumq; in orbem transissent dies conuiuij, mittebat ad eos Iob. & sanctificabat illos: consurgensq; diluculo, offerebat holocausta per singulos. Dicebat enim, Ne fortè peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Iob cunctis die-

bus. Quadam autem die, cùm venissent filij dei, & assisterent coram dño, affuit inter eos etiam satan. Cui dixit dñs, Vnde venis? Qui respõdens, ait, Circumiui terrã, & perambulaui eã. Dixitq; dñs ad eum, Nunquid considerasti seruum meũ Iob, quòd non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus, ac timens deũ, & recedẽs à malo? Cui respõdens satan, ait, Nunquid Iob frustra timet Deũ? Nonne tu vallasti eum, ac domum eius, vniuersamq; substantiã eius per circumitũ? operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra? Sed extende paululũ manum tuam, & tãge cuncta quę possidet, nisi in faciem benedixerit tibi. Dixit ergo dominus ad satan, Ecce, vniuersa quę habet, in manu tua sunt, tantũ in eũ ne extendas manum tuã. Egressusq; est satã à facie domini.

Apoca. Beati Ioannis Aposto. Lect. ij.

cap. 1. A APocalypsis Iesu Christi quã dedit illi Deus, palã facere seruis suis quę oportet fieri citò: & significauit, mittẽs per angelum suũ seruo suo Ioanni, qui testimonium perhibuit verbo Dei, & testimonium Iesu Christi, quæcũq; vidit. Beatus q legit & audit verba ꝓphetiæ huius: & seruat ea quę in ea scripta sunt. Tempus eñ propè est. Ioannes septem ecclesijs quę sunt in Asia, Gratia vobis & pax ab eo qui est, & qui erat, & qui venturus est, & à septẽ spiritibus q in cõspectu throni eius sunt, & à Iesu Christo q est testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps regũ terræ, qui dilexit nos & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo, & fecit nos regnum & sacerdotes Deo & patri suo, ipsi gloria & imperium, in secula seculorum, Amen. Ecce venit cũ nubibus, & videbit eũ omnis oculus, & qui eũ pupugerunt. Et plangent se super eũ omnes tribus terrę. etiam, Amen. Ego sum α & ω, principium & finis, dicit dominus Deus, qui est, & qui erat, & qui venturus est omnipotens.

Feria sexta, Ex Iob. Lectio prima.

cap. 1. C CVm aũt quadã die filij & filiæ eius comederent, & biberẽt vinũ in domo fratris sui primogeniti, nũtius venit ad Iob, qui diceret, Boues arabant, & asinę pascebantur iuxta eos, et irruerũt Sabæi, tulerũtq; omnia, & pueros percusserunt gladio: & euasi ego solus, vt nuntiarẽ tibi. Cũq; adhuc ille loqueretur, venit alter, & dixit, Ignis Dei cecidit è cælo, & tactas oues puerosq; consumpsit: & effugi ego solus, vt nuntiarem tibi. Sed & illo adhuc loquẽte venit alius, & dixit, Chaldæi fecerũt tres turmas, & inuaserunt camelos, & tulerũt eos, necnõ & pueros percusserũt gladio: & ego fugi solus, vt nũtiarẽ tibi. Adhuc loquebat̃ ille, & ecce alius intrauit, & dixit, Filijs tuis & filiabus vescentibus & bibẽtibus vinũ in domo fratris sui primogeniti, repẽtè vẽtus vehemẽs irruit à regiõe deserti, & concussit quatuor angulos domus, quæ corruẽs oppressit liberos tuos, & mortui sunt: & effugi ego solus, vt nuntiarẽ tibi. Tũc surrexit Iob, & scidit vestimenta sua, & tonso capite corruens in terram, adorauit, & dixit; Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Dominus dedit, Dñs abstulit: sicut domino placuit, ita factum est: sit nomen domini benedictũ. In omnibus his non peccauit Iob, neq; stultum quid contra Deum loquutus est.

Ex Apocalypsi. Lectio prima.

EGo Ioannes frater vester & particeps in tribulatiõe, & regno, & patiẽtia in Christo Iesu, fui in insula, quæ appellat̃ Patmos, ꝓpter verbũ Dei & testimoniũ Iesu. Fui in spiritu in dñica die: & audiui post me vocem magnã tãq; tubæ dicentis, Quod vides, scribe in libro: & mitte septẽ ecclesijs quę sunt in Asia, Epheso, & Smyrnæ, & Pergamo, & Thyatiræ, & Sardis, & Philadelphiæ, & Laodiceæ. Et conuersus sum, vt viderẽ vocẽ q̃ loq̃bat̃ mecũ. Et cõuersus vidi septẽ cãdelabra aurea: & in medio septẽ candelabrorum aureorũ similẽ filio hominis, vestitũ podere, & præcinctum ad mamillas zona aurea. Caput autẽ eius et capilli erant candidi, tãq; lana alba, et tanquã nix. et oculi eius tanquam flamma ignis: et pedes eius similes aurichalco velut in camino ardenti. Et vox illius tãq; vox aquarũ multarum: et habebat in dextera sua stellas septem. Et de ore eius gladius vtraq; ꝑte acutus exibat, et facies eius sicut cap. 1. C

sol lucet in virtute sua. Et cùm vidissem eũ, cecidi ad pedes eius tanquam mortuus. Et posuit dexteram suam super me:dicens, Noli timere: Ego sum primus et nouissimus, et viuus,et fui mortuus,et ecce sum viuens in secula seculorum:et habeo claues mortis et inferni. Scribe ergo quæ vidisti,et quæ sunt,et quæ oportet fieri post hæc.Sacramẽtum septem stellarum,quas vidisti in dextera mea,et septem candelabra aurea:septem stellæ,angeli sunt septem ecclesiarum: et candelabra septem,septem ecclesiæ sunt.

Sabbato,Ex Iob. Lectio prima.

cap. 2.A F Actum est autem,cùm quadam die venissent filij Dei,et starent coram domino,venisset quoque satan inter eos,et staret in conspectu eius,vt diceret dominus ad satan,Vnde venis? Qui respondens ait,Circũiui terram,et perambulaui eam. Et dixit dominus ad satan, Nunquid consyderasti seruum meum Iob,quòd non sit ei similis in terra,vir simplex et rectus,ac timens Deum,et recedens à malo,et adhuc retinens innocentiam? Tu autem commouisti me aduersus eum,vt affligerem eum frustra. Cui respondens satan,ait,Pellẽ pro pelle,et cuncta quæ habet homo,dabit pro anima sua: alioquin mitte manum tuam,et tange os eius et carnem,et tunc videbis quòd in faciem benedicat tibi. Dixit ergo dominus ad satan,Ecce, in manu tua est,verumtamen animam illius serua. Egressus igitur satan à facie Domini, percussit Iob vlcere pessimo,à plãta pedis vsque ad verticem eius,qui testa saniem radebat,sedens in sterquilinio. Dixit autem illi
cap. 6.F vxor sua,Adhuc tu permanes in simplicitate tua? benedic Deo,et morere. Qui ait ad illam,Quasi vna de stultis loquuta es. Si bona suscepimus de manu dei,mala quare non sustineamus? In omnibus his non peccauit Iob labijs suis. Igitur audientes tres amici Iob omne malum quod accidisset ei, venerunt singuli de loco suo, Eliphaz Themanites, & Baldad Suhites, & Sophar Naamathites. Condixerant enim vt pariter venientes visitarent eum, & consolarentur. Cũq́ eleuassent procul oculos suos,nõ cognouerunt eum: & exclamantes plorauerunt, scissisq́ vestibus sparserunt puluerem super caput suum in cælũ. Et sederunt cum eo in terra,septem diebus & septem noctibus:& nemo loquebatur ei verbum. Videbant enim dolorem esse vehementem.

Ex Apocalypsi Beati Ioannis Apostoli. Lectio secunda.

E T angelo Ephesi ecclesiæ scribe, Hec dicit qui tenet septem stellas in dextera sua,qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum,Scio opera tua,& laborem,& patientiam tuam:& quòd non potes sustinere malos,& tentasti eos qui se dicunt apostolos esse,& non sunt,& inuenisti eos mendaces:& patientiam habes,& sustinuisti propter nomen meum,& non defecisti. Sed habeo aduersum te pauca,quòd charitatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque vnde excideris:& age pœnitentiam,&prima opera fac. Sin autem veniam tibi citò,& mouebo cãdelabrum tuum de loco suo,nisi pœnitentiam egeris. Sed hoc habes,quia odisti facta Nicolaitarum,quæ & ego odi. Qui habet aurem,audiat quid spiritus dicat ecclesijs. Vincenti dabo edere de ligno vitæ,quod est in paradiso Dei mei. Et angelo Smyrnæ ecclesiæ scribe,Hæc dicit primus & nouissim⁹, qui fuit mortuus,& viuit,Scio tribulationem tuam & paupertatem tuam,sed diues es: & blasphemaris ab his qui se dicunt Iudæos esse,& non sunt,sed sunt synagôga satanæ. Nihil horum timeas quæ passurus es. Ecce missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem vt tentemini: & habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis vsque ad mortem:& dabo tibi coronam vitæ.

cap. 2.A

Sanctorum Historiæ ex probatis

AVTHORIBVS,

summatim decerptæ.

IANVARIVS.

Circuncisio Christi duplex maius ad Vespe. Hymnus. Christe redēptor. &c. vt in die natiuitatis. Antipho. Propter nimiā charitatē, qua dilexit nos Deus, filiū suū misit in similitudinē carnis peccati, halle. halle. Oratio.

DEus, qui salutis æternæ beatæ Mariæ virginitate fœcunda humano generi præmia præstitisti, tribue quæsumus: vt ipsam pro nobis intercedere sentiamus, per quā meruimus autorē vitæ suscipere dn̄m nostrū Iesum Christū filiū tuū, qui, &c. Et non fit commemoratio de alijs octa. Ad matuti. Inuitato.

Die 1. Christus natus est nobis, venite adoremus. ps. Venite. &c. Deinde. Inuitat. Christus natus est nobis. &c. Hymnus, A solis ortus cardine. &c. vt in die Natiuitatis Aña. O admirabile cōmerciū, creator generis humani animatū corp⁹ sumēs, de virgine nasci dignatus est, & procedens homo sine semine largitus est nobis suam deitatem.

Lectio tertia ex capite secundo Lucæ.

ET postquā cōsummati sunt dies octo, vt circunciderετur puer: vocatum est nomen eius, Iesus. quod vocatum est ab angelo, prius quàm in vtero conciperetur.

Ex sermone sancti Bernardi.

MAgnum & mirabile sacramētum. Circunciditur puer, & vocatur Iesus. Quid sibi vult ista connexio? Circuncisio nempe magis saluandi, quàm saluatoris esse videtur: & saluatorem circuncidere decet, magis quàm circuncidi. Sed agnosce mediatorē Dei, & hominum, qui ab ipso natiuitatis suæ exordio diuinis humana sociat, ima summis. Nascitur ex muliere: sed cui fœcūditatis fructus sic accedat, vt nō decidat flos virginitatis. Pannis inuoluitur, sed panni ipsi angelicis laudibus honorantur. Absconditur in præsepio, sed proditur radiante stella de cælo. Sic & circuncisio veritatem susceptæ probat humanitatis, & nomen quod est super omne nomen gloriam indicat maiestatis. Circunciditur tanquam verus Abrahæ filius, Iesus vocatur tanquam filius Dei.

Ad Laudes Antiphona.

Mirabile mysterium declaratur, hodie innouātur naturæ, Deus homo factus est, id quod fuit permāsit, & quod nō erat assumpsit, nō commixtionem passus nec diuisionē. Oro. Deus qui salutis. &c. vt supra.

Ad Vesperas Hymnus.

Christe redēptor. vt supra. Antiphona. Magnū hæreditatis mysterium, templū dei factus est vterus nesciens virū, non est pollutus ex ea carnē assumēs, omnes gētes venient dicentes, Gloria tibi domine. Oratio. Deus qui. vt supra. Deinde pro commemoratione octauæ sancti Stephani, Antipho. Stephan⁹ autē plen⁹ gratia & fortitudine faciebat prodigia, & signa magna in popl'o. oro.

OMnipotēs sempiterne Deus, qui primitias martyrum in beati Leuitæ Stephani sanguine dedicasti: tribue quæsumus, vt pro nobis intercessor existat, qui pro suis etiam persequutoribus exorauit dominū nostrum Iesum Christū filiū tuū, qui tecū, &c. Et nō fit commemoratio de alijs octauis.

In octaua sancti Stephani, Inuitatorium, hymni, antiphonæ, & tertia lectio dicuntur sicut in die sancti Stephani. Oratio. Omnipotens, vt supra. & est notandum quòd in Laudibus post prædictam orationē dicūtur etiam orationes sancti Ioānis & Innocētiū. Vesperæ dicuntur de sancto Stephano, & post eius orationem pro cōmemoratione octauæ sancti Ioannis dicitur Antiphona. Iste est Ioannes qui supra pectus domini in cœna recubuit, beatus apostolus cui reuelata sunt secreta cęlestia. Oro. Ecclesiā tuā, vt supra in eius festo. & nō fit cōmemoratio de Innocētib⁹ Die 2.

In octa. sancti Ioānis inui. hymni, añæ, tertia
Die lect. & oro q̄r ſicut in ei⁹ feſto, & in laudib⁹
3. poſt orōnē ſancti Ioā. dicit̄ etiā oro Innocē-
tiū. Veſpe. dñr de ſancto Ioā. et poſt ei⁹ oro
nē ꝑ cōme. octauæ Innocentiū dicit̄ antiph.
Hi ſunt q cū mulieribus nō ſunt coinqnati,
virgines enim ſunt, & ſequuntur agnū quo-
cunq; ierit. Orō. Deus cuius hodierna &c.
Die vt in eorum feſto. In octaua Innocentium
4 inuitato. hymni, añ. tertia lec. & Oratio dicū
Die tur ſicut in eorum feſto. In Vigilia Epipha-
5. niæ. Inuitatorium, hymni, añæ & Orō dicū-
tur ſicut in die Circunciſionis, ſiue incidat in
Dominica ſiue in alio quocunq; die.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

cap. IN illo tempore, Defuncto Herode ecce
2. Angelus dñi apparuit in ſomnis Ioſeph
in Aegypto dicens, Surge & accipe puerū &
matrem eius, & vade in terrā Iſraēl. defuncti
ſunt eñ qui quærebāt animā pueri, Et reli.

Homilia ſancti Hieronymi preſbyteri.

EX hoc loco intelligimus nō ſolū Hero-
dē, ſed & ſacerdotes & Scribas eodē tpe
necē Dñi fuiſſe meditatos, Qui ſurgēs acce-
pit puerum, & matrē eius. Nō dixit, accepit fi
liū ſuū et vxorē ſuā: ſed, puerū & matrē eius:
quaſi nutritius, nō maritus. Audiēs aūt q̄ Ar
chelaus regnaret in Iudæa ꝑ Herode patre
ſuo, timuit illò ire. Multi propter ignorantiā
hiſtoriȩ labūtur errore, putātes eūdē eſſe He
rodē à quo in paſsiōe ſua dñs irridet̄, & q nūc
mortuus eſſe refert̄. Ergo Herodes ille q cū
Pilato poſtea amicitias fecit, hui⁹ Herodis fi
lius eſt, frater Archelai. Quē & ipſum Tybe
rius Cæſar Lugdunū, quæ Galliarū eſt ciui-
tas, relegauit: fratrē q; eius Herodē ſucceſſo
rem regni fecit. Lege Ioſephi hiſtoriā. Et ve-
niēs habitauit in ciuitate q̄ vocat̄ Nazareth:
vt adimpleret̄ qđ dictū eſt ꝑ prophetas. Qm̄
Nazaræus vocabit̄. Si fixū de ſcripturis po-
ſuiſſet exēplum, nūq; diceret q̄d dictū eſt ꝑ ꝓ
phetas: ſed ſimpliciter, q̄d dictū eſt ꝑ ꝓphetā.
Nūc aūt pluraliter prophetas vocans, oſten-
dit ſe non verbà de ſcripturis ſumpſiſſe, ſed
ſenſum. Nazaræus eñ ſanctus interpreta-
tur. Sanctum autem dominum futurum o-
mnis ſcriptura commemorat.

EPIPHANIA DOMINI, duplex maius, Ad Veſperas,

Hymnus.

HErodes hoſtis impie, Chriſtū ve
nire quid times? Nō eripit mor
talia, Qui regna dat cæleſtia.
Ibāt magi, quam viderant, Stel-
lam ſequentes præuiam.
Lumen requirunt lumine: Deum fatentur
munere.
Lauacra puri gurgitis Cæleſtis agnus atti-
git: Peccata, quæ non detulit, Nos abluen-
do ſuſtulit.
Nouum genus potentiæ: Aquæ rubeſcunt
hydriæ. Vinum q; iuſſa fundere, Mutauit vn
da originem.
Gloria tibi dñe, Qui apparuiſti hodie Cum
prē, & ſancto ſpū in ſempiterna ſecula, Amē.
Et ſic terminātur hymni in omnibus ho-
ris per totam octauā. Antipho. Magi viden-
tes ſtellam dixerunt ad inuicem, Hoc ſignū
magni regis eſt, eamus, & inquiramus eum,
& offeramus ei munera, aurum, thus, & myr
ram, halleluia, halleluia. Oratio.
DEus, qui hodierna die vnigenitū tuum
Gentibus ſtella duce reuelaſti: conce-
de propitius, vt qui iam te ex fide cognoui-
mus, vſque ad contemplandam ſpeciem tuæ
celſitudinis perducamur: Per eundem. &c.
Ad matutinum Inuitatorium. Die
Chriſtus apparuit nobis, venite adoremus. 6.
Hymnus, Hoſtis Hero. vt ſuprà, antiph. Re
ges Tharſis & inſulæ munera offerent reges
Arabū, & Saba dona adducēt, halle. hallelu.
Notandum quod hodie omittuntur pri-
ma, & ſecunda lectiones occurrentes in Dñi
cali, & loco earum leguntur infraſcriptæ.

Prima Lectio ex Iſaia.

OMnes ſitientes venite ad aquas: & qui cap.
non habetis argentū, properate, emite 55.
& comedite. Venite, emite abſq; argento, &
abſq; vlla cōmutatione vinum, & lac. Quare
appēditis argentum nō in panibus, & laborē
veſtrū nō in ſaturitate? Audite audiētes me,
& comedite bonū, & delectabitur in craſsi-
tudine anima veſtra. Inclinate aurem ve-
ſtram, & venite ad me; audite, & viuet anima
veſtra,

vestra,& feriam vobiscũ pactũ sempiternũ, misericordias Dauid fideles. Ecce, testẽ populis dedi eũ, ducẽ ac præceptorẽ gentibus. Ecce, gentem quã nesciebas, vocabis: & gentes quæ te non cognouerunt, ad te current propter dñm Deũ tuũ, & sanctum Israël: qa glorificauit te. Quærite dñm dum inueniri potest, inuocate eũ dum prope est. Derelinquat impius viam suã, & vir iniquus cogitationes suas. & reuertatur ad dñm, & miserebitur eius, & ad Deũ nostrũ, qm multus est ad ignoscendũ. Surge, illuminare Ierusalem

cap. 60. quia venit lumen tuum, & gloria Dñi super te orta est. Quia ecce tenebræ operient terram, & caligo populos: super te aũt orietur dñs, & gloria eius in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splẽdore ortus tui. Leua in circũitu oculos tuos, & vide: oẽs isti congregati sunt: venerunt tibi. Filij tui de longe venient, & filiæ tuæ de latere surgẽt. Tunc videbis & afflues, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum, quando cõuersa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te, dromedarij Madian, & Epha: oẽs de Saba venient, aurum & thus deferẽtes, & laudem Domino annuntiantes.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

cap. 2. CVm natus esset Iesus in Bethelehẽ Iudæ in diebus Herodis regis. ecce Magi ab oriente venerunt Ierosolymam, dicẽtes: Vbi est qui natus est rex Iudæorum? vidimus em̃ stellam eius in oriente, & venimus adorare eum. Audiẽs aũt Herodes rex, turbatus es, & omnis Ierosolyma cum illo. Et cõgregans oẽs principes sacerdotum & Scribas populi, sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei, In Bethlehẽ Iudæ. Sic enim scriptum est per prophetam, Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaq̃ minima es in principibus Iuda: ex te enim exiet dux qui regat populum meũ Israël. Tũc Herodes clàm vocatis magis diligenter didicit ab eis tempus stellæ quæ apparuit eis. & mittens illos in Bethlehem, dixit, Ite, & interrogate diligenter de puero. & cùm inueneritis, renuntiate mihi, vt & ego veniens adorem eum. Qui cùm audissent regẽ, abierũt, & ecce stella quã viderant in oriente, antecedebat eos, vsquedum veniens staret suprà vbi erat puer. Videtes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum, inuenerũt puerum cum Maria matre eius. & procidentes adorauerũt eũ: & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus & myrrham. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodẽ, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

Homilia sancti Gregorij papæ. Lect. iij.

SIcut ex lectione euangelica fratres audistis, cæli rege nato rex terræ turbatus est, quia nimirũ terrena altitudo confundit cùm celsitudo cælestis aperitur. Sed quærendum nobis est: quidnã sit q̃ redẽptore nato pastoribus in Iudæa Angelus apparuit: atq̃ ad adorandum hunc ab oriente Magos nõ Angelus, sed stella perduxit? Quia videlicet Iudæis tanquam ratione vtentibus rationale animal, id est Angelus prædicare debuit. Gentiles verò quia vti ratiõe nesciebant, ad cognoscendum dominum, non per vocem sed per signa perducũtur. Vnde & per Paulum dicitur, Linguæ in signũ sunt nõ fidelibus, sed infidelibus: prophetiæ aũt non infidelibus, sed fidelibus. Quia & illis prophetię tanquam fidelibus non infidelibus: & istis signa tanquam infidelibus non fidelibus data sunt. Et notandum quòd redẽptorẽ nostrũ cũ iam perfectæ esset ætatis eisdẽ gentibus apostoli prædicant: eumq̃ paruulũ, & necdũ per humani corporis officiũ loquẽtem, stella gentibus denuntiat: & quia nimirum ratiõis ordo poscebat, vt loquentẽ Dñm loquentes nobis prædicatores innotescerẽt, & necdũ loquentem elemẽta muta prædicarẽt. Sed in omnibus signis quæ vel nascente Dño, vel moriente monstrata sunt, considerãdum nobis est, quanta fuerit in quorũdam Iudæorũ corde duritia, quæ hunc nec per prophetiæ donũ, nec per miracula agnouerũt. Omnia quippe elementa authorẽ suũ venisse testata sunt. Vt em̃ de his quodã vsu humano loquar, Deum hũc cæli esse cognouerũt: quia protinus stellam miserunt. Mare cognouit,

quia sub plantis eius se calcabile præbuit. Terra cognouit, quia eo moriēte cōtremuit Sol cognouit, quia lucis suæ radios abscōdit. Saxa & parietes agnouerūt, quia tempore mortis suæ scissa sunt. Infernus agnouit, q̄a hos, quos tenebat, mortuos reddidit. Et tamē hūc quē deū oīa insensibilia elemēta senserūt, adhuc infideliū Iudæorū corda Deum esse minime cognoscūt, & duriora saxis scindi ad pœnitētiā nolūt, eūq; confiteri abnegant, quē elemēta (vt diximus) aut signis aut scissionibus Deum clamant. Ad Laudes Aña. Ante luciferū genitus, & ante secula Dñs saluator noster hodie mūdo apparuit, halleluia, halleluia. Ad Vesperas hymnus. Hostis Herodes. vt suprà Aña. Tribus miraculis ornatum diē sanctū colimus: Hodie stella magos duxit ad præsepiū: hodie vinum ex aqua factū est ad nuptias: hodie à Ioāne in Iordane Christus baptizari voluit, vt saluaret nos, halleluia. Hæc antiph. dicitur ad Vesperas infra octa. Notādū q̄ cuilibet diei per totā octauā assignatur propria tertia lectio, tñ cū inciderit Dñica infra octauā Epiphanię omittitur tertia lectio de octa. & legitur de dñica infra octa. vt ibi inuenies.

Die septima de octaua Epiphaniæ.
Ex Homilia sancti Grego. papæ. Lect. iij.

die 7. QVi etiam ad dānationis suæ culmē eū quem natū despiciunt, nasciturū lōgè antè præscierunt. Et non solùm quia nasceretur nouerāt, sed etiā vbi nasceretur. Nam ab Herode requisiti, locum natiuitatis eius exprimūt, quem scripturæ authoritate didicerunt. Et testimonium p̄ferunt, quòd Bethlehē honorari natiuitate noui ducis ostenditur: vt ipsa eorū scientia & illis fieret ad testimonium damnatiōis, & nobis ad adiutorium credulitatis. Quos profectò bene Isaac, cum Iacob filiū suum benediceret, designauit. Qui & caligantibus oculis & p̄phetās, in præsenti filium suū non vidit: cui tamē multa in posterum præuidit. Quia nimirū Iudaicus populus prophetiæ spiritu plenus & cæcus eū de quo multa in futuro prædixit, in præsenti positum nō agnouit. Sed natiuitate regis nostri cognita, Herodes ad callida argumenta conuertitur, ne terreno regno priuaretur. Renuntiari sibi vbi puer inueniretur postulat: adorare se velle simulat: vt quasi hunc si inuenire possit extinguat. Sed quanta est humana malitia cōtra cōsiliū diuinitatis? Scriptum quippe est, Non est sapientia, non est prudentia, non est consiliū contra Dominum.

Die octaua de octaua Epiphaniæ.
Sermo sancti Augustini episcopi. Lect. iij.

Die 8 AD partum virginis adorandum magi ab oriēte venerūt. Hūc diē hodie celebramus: huic debitum solennitati sermonem persoluimus. Illis dies iste primus illuxit: anniuersaria nobis festiuitas redit. Illi erāt primitiæ gentium: nos populi gētiū. Nobis hoc lingua nūtiauit apostolorum: stella illis tāq; lingua cælorum. Et nobis ijdē apostoli tāq; alij cęli enarrauerunt gloriam Dei. Cur eñ non agnoscamus eos cælos, qui facti sunt sedes Dei? Sicut scriptum est, Anima iusti sedes est sapientiæ. Per hos enim cælos, ille cælorum fabricator & habitator intonuit: quo tonitruo mūdus tremuit, & ecce iam credit. magnum sacramentum. In præsepe tunc iacebat: & magos ab oriente adducebat. Abscondebatur in stabulo, & agnoscebatur in cælo: vt agnitus in cęlo, manifestaretur in stabulo. Et appellatur Epiphania dies iste, q̄d Latinè manifestatio dici pōt, simul eius celsitudinem humilitatēq; cōmēdās: vt qui in aperto cælo sydereis signis monstrabatur, in angusto diuersorio quesitus inueniretur. Inualidusq; in infantilibus mēbris inuolutus in pānis, adoraretur à magis, timeret à malis.

Die nona. de octaua Epiphaniæ.
Sermo sancti Augustini episcopi.
Lectio tertia.

NVper celebrauimus diem quo ex Iudæis Dñs natus est: hodie celebramus die 9. quo à Gentibus adoratus est. Q̄m salus ex Iudæis est: sed hæc salus vsq; ad fines terræ. Nam, & illo die pastores adorauerūt: hodie magi. Illis angeli: istis autem stella nuntiauit. Vtriq; de cælo didicerunt, cùm regē cæli in terra viderūt: vt esset gloria in excelsis deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

Ipse est enim pax nostra, qui fecit vtraque vnũ. Iam hic infans natus atq; annuntiatus ostenditur lapis ille angularis. Iam in ipso primordio natiuitatis apparuit, duos ex diuerso parietes in se copulare iam cœpit: pastores à Iudæa, Magos ab oriẽte perducens, vt duos conderet in se in vnũ nouum hominem, faciens pacem. Pacem his qui longè, & pacem his qui propè. Ideoq; illi ipso die de proximo venientes, de longiquo isti hodie peruenientes, duos dies celebrandos posteris signauerunt: vnam tamen lucem mundi vtriq; viderunt. Sed hodie de istis loquendũ est, quos de remotis terræ partibus fides duxit ad Christum.

die 10. Die decima. de octaua Epiphaniæ.

Sermo sancti Leonis papæ. Lectio. iij.

CElebrato proximo die quo intemerata virginitas humani generis edidit saluatorem: Epiphaniæ nobis dilectissimi venerãda festiuitas dat perseuerantiã gaudiorũ: vt inter cognatarũ solennitatũ vicina sacramenta, exultationis vigor & feruor fidei nõ tepescat. Ad omnium enim hominũ spectat salutem, q; infantia saluatoris ac mediatoris Dei & hominũ iam vniuerso declarabatur mundo, cùm adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quãuis enim Israëliticam gentem & ipsius gentis vnã familiã delegisset, de qua naturã humanitatis assumeret: noluit tñ intra maternæ habitationis angustias ortus sui latere primordia: Sed mox ab omnibus voluit agnosci, qui dignatus est pro omnibus nasci. Tribus igitur Magis in regione orientis stella nouæ claritatis apparuit, quæ illustrior cæteris pulchriorq; syderibus: facilè in se intuentiũ oculos animosq; cõuerteret, vt cõfestim aduerteretur nõ esse otiosum quod tam insolitum videbatur.

die 11. Die vndecima. de octaua Epiphaniæ.

Ex sermone sancti Leonis papæ. Lect. iij.

DEdit ergo aspicientibus intellectum qui prestitit signũ: & quod fecit intelligi, fecit inquiri. & se inueniendum obtulit requisitus. Sequuntur tres viri superni luminis ductũ: & præuij fulgoris indiciũ intenta contẽplatione comitãtes, ad agnitionẽ veritatis gratiæ splendore ducũtur, qui humano sensu signatũ sibi regis ortum æstimauerunt in ciuitate regia esse quærendũ. Sed qui serui susceperat formã, & nõ iudicare venerat, sed iudicari: Bethlehem prælegit natiuitati, Ierosolymã passioni. Herodes verum audiens Iudæorũ principẽ natũ, successorẽ suspicatus expauit. Et molitus necẽ salutis authori, falsum spopondit obsequiũ. Quàm felix foret si Magorũ imitaretur fidem: & cõuerteret ad religionem quod disponebat ad fraudem. O cæca stultæ æmulationis impietas, quæ perturbandũ putas diuinũ tuo furore cõsiliũ. Dñs mundi tẽporale non quærit regnũ, qui præstat æternũ. Quid incõmutabilẽ dispositarũ rerũ ordinẽ vertere; & alienum facinus præoccupare conaris? Mors Christi nõ est tẽporis tui. Antè condẽdũ est Euãgelium: antè pdicãdũ est dei regnũ: antè sanitates donãdę: antè sũt faciẽda miracula.

Aduertendũ q; quãdo Epiphania dñi inciderit in Dominica, tunc in sabbato sequẽti omittenda est sequens tertia lectio, & loco eius legẽdũ Euãgeliũ, Cũ factus esset Iesus. cũ homilia, vt inuenies in Dominica tertia post Aduentum.

Die duodecima. de octaua Epiphaniæ. die 12.

Sermo sancti Leonis papæ. Lectio. iij.

IVstum & rationabile, dilectissimi, & veræ pietatis obsequiũ est in diebus qui diuinæ opera misericordiæ protestantur, toto corde gaudere, & honorificè ea quæ ad salutem nostram gesta sunt, celebrare. Vocante nos ad hanc deuotionẽ ipsa recurrentiũ temporũ lege, quæ nobis post diem in quo coæternus patri filius Dei natus ex virgine est, breui interuallo Epiphaniæ intulit festum, ex apparitione dñi consecratũ. In quo magnũ fidei nostræ præsidiũ prouidentia diuina cõstituit: vt dum solẽni veneratione recolit adorata in exordijs suis, saluatoris infantia, p ipsa originalia documẽta pbaretur, veri hominis in Christo orta natura. Hoc est enim quod iustificat impios: hoc est quod ex peccatoribus facit sanctos, si in vno eodemq; Dño Iesu Christo & vera deitas, & vera credatur humanitas. Deitas, qua an-

te omnia secula in forma Dei æqualis est patri: humanitas, qua in nouissimis diebus in forma serui vnitus est homini. Ad roborandam ergo hanc fidem, qua contra oēs præmuniebamur errores, ex magno factū est diuinæ pietatis consilio: vt gens in longinqua orientalis plagæ regione consistēs, quę spectandorum syderum arte pollebat, signum nati pueri, qui super omnem Israël esset regnaturus, acciperet.

Hodie in Vesper. dicitur Aña assignata ad primas vesperas. Octaua epiphanię duplex.

Secundum Ioannem. Lectio tertia.

die 13. IN illo tempore: Vidit Ioannes Iesum venientē ad se, & ait, Ecce agnus Dei, ecce

cap. 1. qui tollit peccata mundi. Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episcopi.

NEmo sibi arroget & dicat quia ipse auferat peccata mūdi. Iā intendite cōtra quos superbos intendebat Ioannes digitum. Nondū erant nati hæretici, & demonstrabātur: iam intēdebat contra illos. Cōtra illos clamabat tunc à fluuio, cōtra quos modò clamat ex Euangelio. Venit Iesus. Et q̄d dicit ille? Ecce agnus Dei. Si agnus innocens, & Ioannes agnus, an nō & ipse innocens? Sed quis innocens, aut quantū innocens? oēs ex illa radice veniūt, & ex illa propagine, de qua cantat gemens Dauid, Ego in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis mater mea in vtero me aluit. Solus ergo ille agnus qui non sic venit. Non eñ in iniquitate conceptus est, qui non de mortalitate conceptus est: nec eum in peccatis mater eius in vtero aluit, quē virgo concepit, virgo peperit: quia fide concepit, fide suscepit. Ergo ecce agnus Dei. Non habet iste traducē de Adā. Carnem tantū assumpsit de Adam: peccatū nō assumpsit. Qui nō assumpsit de massa nostra peccatū, ipse est qui tollit peccatum nostrū: ecce agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi. Nostis quia quidā homines dicunt aliquando, Nos tollimus peccata hominibus, quia sancti sumus. Si eñ non fuerit sanctus qui baptizat, quomodo tollit peccatū alterius, cū sit ille homo plenus peccato? Contra istas disputationes verba nostra nō dicamus, hunc legamus, Ecce agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi.

Basilius episcopus confessor. Lectio .iij.

BAsilius Cappadox genere, Cæsareæ primùm in sua regiōe, deinde Athenis eruditus, in eā magnitudinē omnis generis doctrinarū euasit, cum egregia sanctitate: vt inde magni cognomen inuenerit. Reuersus igitur in patriā cū magna omnium expectatione Cæsareā vocatur: vt morū, ac pietatis institutor, moderatorq́ esset: præsulisq́ Eusebij adiutor: cui morienti in episcopatu successit. In quo sic Valentis Imperatoris Arriani sibi infesti tractauit animum sanctitate, & consequētibus signis: vt cùm se vellet in exiliū mittere, sententiā mutare coegerit. Sella eñ, qua gestandus erat Valens, subitò confracta & dissoluta est. Cūq́ de more exilij multa scripturus esset, perficere nō valuit, calamo nihil atramenti reddēte. Cūq́ secundus, & tertius calamus hoc pertulisset, & adhuc legem impiam firmare contenderet, commota est eius dextera, eāq́ subitò tremor inuasit. Tunc eius animo terrore impleto, ambabus manibus chartā rupit. Et quæ nox data est Basilio ad deliberādum, eadē vxor imperatoris, velut tortoribus tradita, cruciat̄. Filius verò, qui eis erat vnicus, extinctus paternę impietatis creditur exoluisse supplicia. Erat autem Basilius in victu, & cultu abstinentissimus: vna tm̄ tunica se amiciebat, humi cubitabat, totis sæpe noctibus vigilabat, omnis expers libidinis tota vita perseuerauit. Primus omniū cœnobia excogitauit: & ritū illū monachorum antiquum atq́ agrestem, ad formulam religioni propiorem reduxit. Scripsit multa sanctissimè, & eloquentissimè: nemo eñ sacra volumina (vt testatur Gregorius Nazianzenus, qui vitā eius conscripsit) nec eloquentius eo, nec verius, nec vberius enarrauit. Obijt autem corpore iam per abstinentiam consumpto: cùm ossibus ac pelle tantū superstes esset Calendis Ianuarij.

Martina virgo. Lectio tertia.

MArtina virgo Romana ex nobili & patritia familia Christianæ pietatis die 15.

(Margin beside Basilius: die 14.)

egregia cultrix, & ab inunte ætate sacris literis dedita, & erudita, dum sequitur Euangelicã doctrinã: suarũ facultarũ magnã partẽ pauperibus distribuit. Quam ob rẽ facta rea quòd relicto deorũ cultu seruiret nouæ religioni, ab Alexandro Imperatore Apollini sacrificare iubetur, nisi mallet supplicia mortéq; subire. Cùm igitur in fide Christi perstaret, equuleo suspensa ferreis vngulis exaratur, & sic cruciata in carcerẽ cõijcitur, si fortè sententiam mutaret. Sed postridie rursus dijs immolare iussa, & perinde cõtẽpto principis impio iussu, sæuissimè torquetur, mamillis ferro laniatis, rursusq; in carcerem retruditur. Paucis verò diebus interiectis, desperata mutatione sẽtẽtiæ, in publicis spectaculis obiecta est immanibus bestijs, quarum nulla virginem inuasit, aut quoquo modo læsit. Tunc verò iussu Imperatoris extra vrbem educta, & in Christiana cõfessione & pietate constantissimè perseuerãs capite plectitur Calẽdis Ianuarij. Cuius corpus sepulturæ datũ est à sctõ Callisto papa.

Marcellus papa martyr Lectio.iij.

die 16. MArcellus patria Romanus à Constãtino & Galerio vsq; ad Mazentium gessit põtificatũ. Huius hortatu Priscilla & Lucina matronæ Romanæ adductæ sunt, altera vt cœmeterium suis sumptibus via Salaria construeret, altera vt ecclesiam Dei hæredẽ suorum bonorum institueret. Titulos quinque & viginti in vrbe Roma idẽ disposuit, quasi diœceses ad cõmoditatem baptismi, & eorum qui ad fidẽ Christi ex gentibus quotidie veniebant, & ad martyrũ sepulturas. Quibus rebus iratus Mazẽtius Lucina relegata, ipsum minis impellere conatur, vt se pontificatu abdicaret, atq; nomẽ Christianum deponeret. In quo cùm se ab eo negligi animaduerteret, ipsum in viuaria ad curã publicarũ bestiarũ dãnauit. Ex quo loco nec orationes ille, nec ieiunia prætermittẽs, parochias etiam epistolis, quando aliter non licebat, multos annos gubernauit. Demũ ex fœda illa, atque incõmoda habitatiõe, pedore & situ cõfectus obijt, eiusq; sanctissimum corpus in cœmeterio Priscillæ via Salaria sepelitur xvij. Calend. Februa. Sedit autem annos quinq;, mẽses sex, dies vnũ & viginti.

Oratio.

PReces populi tui quæsumus Dñe clemẽter exaudi, vt beati Marcelli martyris tui, atq; pontificis meritis adiuuemur, cuius passione lætamur. Per dominum. &c.

Antonius abbas duplex minus. Lectio.iij.

ANtonius in Aegypto nobilis genere natus. Cõstantini magni tẽpore cùm intrans ecclesiam, vt solebat, audisset illud Euãgelij. Si vis perfectus esse, vẽde oĩa, quæ habes, & da pauperibus: velut ea sibi tunc peculiariter dicta interpretatus, omnibus suis possessionibus distractis, pretium distribuit pauperibus, ipséq; in vastã Aegypti solitudinem recessit. Vbi quã plurimos annos incredibili parsimonia & sanctitate vitã gessit vix humanam, sæpe à dæmonibus ipsi sanctimoniam inuidentibus varijs imaginibus infestatus, quos ipse ope diuina fretus tã cõstanter spernebat, vt cõuicijs etiã & maledictis persequeretur, exprobrans illis imbecillitatẽ in eos, quos diuina gratia nõ destituisset. Itaque tanto iam terrori dęmõibus erat sæpe à se deuictis, vt multi per Aegyptum ab illis agitati nomine Antonij super ipsos inuocato liberarentur. Huic Constantinus Imperator se, & filios per literas cõmendauit, vt pro eis Dño supplicaret. Ita miraculis clarus annum agens vltra cẽtesimũ à vita migrauit decimosexto calendas Februarij. die 17.

Prisca virgo martyr. Lectio.iij.

PRisca nobilis Romana decimotertio ætatis suæ anno quòd Christianæ fidei esset accusata, iussu Claudij Imperatoris ad templum Apollinis ducitur, vt dijs immolaret: quod cùm facere recusaret, alapis cæsa in carcerẽ truditur. Educta postridie cùm in Christi cõfessiõe nihilo minus persisteret, flagellis verberata, feruenti adipe toto corpore perungitur, ac rursus in carcerẽ retruditur. Die tertia in amphiteatrum ꝓducta exponitur immanissimo leoni, qui ad pedes eius mansuetus se proiecit. Tunc in ergastulo virgo reclusa triduo inedia maceraṫ. Deinde equuleo suspẽsa, & vngulis ferreis exa- die 18.

rata in rogum mittitur: à quo tamen diuina ope incolumis euasit. Tādē extra vrbē educta capitis abscisione martyrio coronatur. Cuius corpus à Christianis sublatū via Ostiensi milliario ab vrbe x. sepelitur xv. Calendas Februarij.

die 19. Telesphorus papa martyr. Lectio. iij.

TElesphorus natione Græcus Antonino Imperatore pontifex factus, constituit vt proximè ante Pascha ieiunium Quadragesimę obseruaretur: vtq; in natali Christi tres Missæ celebrarentur. Prima, media nocte, cùm Christus est natus in Bethlehē. Secunda, in aurora, qñ à pastoribus est cognitus. Postrema, circa eam horam qua redēptionis humanæ mysterium agebatur. Item, vt ante sacrificiū caneretur, Gloria in excelsis Deo. Ordinationibus quatuor mēse Decembri habitis presbyteros xv. Diaconos xvij. Episcopos xiij. creauit. Cùm aūt sedisset annos xj. menses iij. dies xxij. martyrio coronatus est, ac in Vaticano sepultus Nonis Ianuarij.

die 20. Fabianus papa, & Sebastianus martyres duplex minus. Oratio.

INfirmitatem nostrā respice omnipotēs Deus: & quia pondus propriæ actionis grauat, beatorum martyrum tuorū Fabiani & Sebastiani, intercessio gloriosa nos protegat. Per dominum. &c. Lectio. iij.

FAbianus patria Romanus à Gordiāo & Philippo ad Decium Imperatorem pontifex ecclesiæ præfuit. Hic septem diaconis regiōes diuisit, qui à notarijs res martyrum gestas scribentibus, colligerent: Statuitq;, vt singulis annis in die Cœnæ Dñi Chrisma renouaretur, ac vetus cōbureret in ecclesia. Huius tempore orta est hæresis Nouatij Romanæ ecclesiæ presbyteri, negantis apostatas etiam pœnitētes ab ecclesia recepi debere. Sed cōgregato Romæ cōcilio sexaginta epōrū, totidemq; presbyterorum cum diaconis compluribus hæc hæresis Nouatiana damnata fuit, & cùm alijs error quoq; Helchesatarū asserētiū nō esse criminosum in tormentis Christū voce tenus ab eo negari, qui corde ipsum confiteret. Fabianus deniq; xiij. calend. Februarij martyrio coronatus in cœmeterio Callisti, via Appia sepelitur, cùm sedisset annos xiiij. menses xj. dies xj. Sebastianus ciuis Mediolanēsis, sed Narbonæ ortus, vel vt alij tradunt oriūdus, vir nobilis, & Imperatori Diocletiano charus, primæq; cohortis ductor, multos Christianorū in tormētis deficiētes tā fortiter & sanctè in fide cōfirmauit, vt martyriū cōstāter subierint. Quorū fuere Marcus, & Marcellianus fratres, qui Romæ in domo Nicostrati vincti asseruabantur: cuius Nicostrati vxor Zoe, exorāte Deum Sebastiano vocē ante sex annos per morbū amissam recepit. Quibus rebus cognitis Diocletianus Sebastianum ad se vocat, & grauissimè increpatū omni ratiōe à fide conatur auertere. Sed hoc frustra tētato, iubet eū stipite alligatū à sagittarijs configi. Frequētibus igit sagittis confixus cùm omnibus aut pernecatus, aut protinus moriturus crederet, tñ consequēti nocte ab Hyrene sancta matrona sepeliēdi gratia sublatus viuus reperit, & ope diuina breui est in domo illius in pristinā valetudinē restitutus. Itaq; paulo pòst factus obuiam Diocletiano, ad rei miraculū attonito, liberè cœpit impietatem & sæuitiā in Christianos improperare. Tūc verò iussu eiusdē Imperatoris tandiu virgis cæsus est, donec animam exhalauit. Eius verò corpus in cloacā deiectum Lucinæ opera, cui Sebastianus p somnium visus, & vbi suum corpus esset, & vbi condi vellet demonstrauit. ad Cathacūbas sepultum est: vbi templum extat eiusdem nomine dicatum. Passus est autem Romæ xiij. Calend. Februarij.

Sebastianus.

Agnes virgo martyr duplex minus. Orō. die. 21.

OMnipotens sempiterne Deus, qui infirma mundi eligis, vt fortia quæque confundas, concede propitius, vt qui beatæ Agnetis martyris tuæ solēnia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per dominū.

Lectio tertia.

AGnes virgo Romana claris parētibus orta, cū ab vrbis præfecti filio amore flagrante in cōiugē magnis pollicitis, & contētiōe peteret, oībus spretis in ea respōsiōe

perstitit, se ab amatore Christo fuisse occupatã, ipsiq; soli se datã fidẽ præstare oportere. Ita cũ neq; blãditijs, neq; minis cõmoueretur à Symphronio prępofito, nec iussa Deæ Vestæ sacrificare paruisset, vestibus spoliata præeunte præcone in lupanar ducta est, vbi cæleste lumẽ sic eam circunfulsit, vt à nemine videri posset. Cũq; præfecti filius virgini insultaturus intrasset, confestim exanimis iacuit: q mox orõne virginis suscitatus, egressusq; in publicũ clamare cœpit, Tẽpla deorũ esse dæmonũ domicilia, & solũ Christianorũ verũ esse Deũ. Quo miraculo templorũ pontificibus cõmotis, ac virginem magam esse clamitantibus, Symphronius licet iã Agnẽ libẽter absolueret, timẽs tñ pontificum calumniã causam virginis cognoscẽdã Aspasio vicario cõmisit. Hic aũt in conspectu omniũ rogũ accendi, & in eum virginem ꝑtrudi iussit. Quo facto flammis diuisis ipsa in medio illæsa permansit, & ignis circunstãtes exurebat, qui tñ ad orationẽ virginis statim extinctus est. Tunc Aspasius ira cõcitatus iussit eã decollari. Et sic martyrio coronata ad spõsum Christũ emigrauit duodecimo Calẽd. Februa. Parẽtes aũt eius corpus abstulerũt, & via Numentana in prædiolo suo nõ lõge ab vrbe sepelierunt. Quibus in sepulchro cũ fletu, & lamẽtatione assidentibus frequẽti virginũ cœtu circũsepta, candida, & refulgens, Agnes apparuit, hortataq; est illos, vt pijs lachrymis finem imponerẽt, quãdoquidẽ ipsa in cælũ sublata, vberrimum ferret sui martyrij præmiũ. Igitur fama sanctitatis eius vbiq; dispersa, quotquot credentes ad sepulchrũ eius venissent, à quacunq; infirmitate sanabantur.

Die 22. Vincentius & Anastasius mar. Lectio.iij.

VIncentius Oschæ natus, qđ oppidum est Hispaniæ citerioris, ab ineũte ætate studio literarũ deditus, & sacris literis eruditus, à Valerio Cæsaraugustano epo, cui blesa lingua erat, munus iniunctũ prædicandi Euãgeliũ ꝑ ipso sanctissimẽ, & cõstanter obibat. Quo cognito Decianus prouinciæ præses in persequutiõe Diocletiani & Maximiani capi eum iubet Cæsaraugustæ, cum Valeniano, & vinctũ ad se Valentiam deduci, vbi propter fidei cõstantiam verberibus primũ vsq; ad tortorum lassitudinem cæsus est: deinde in equuleo ferreis vnguibus exaratus, postremò in craticula prunis subiectis impositus, & ferreis pectinibus altẽ impressis excarnificatus: quæ cùm inuicto animo pertulisset, in carcerẽ retruditur, vbi paulo pòst spiritũ ad martyrij coronã accipiendam emisit vndecimo Calend. Februarij. Quo die martyrium quoq; celebratur Anastasij natione Persæ: qui Heraclio imperatore cùm Ierosolymam, & loca sancta visisset extra castellum Bethsalem cum sexaginta Christianis, qui à Cæsarea Palestinæ ipsum fuerant sequuti, iussu regis Cosdroæ fuit strangulatus.

Oratio.

ADesto Domine supplicationibus nostris, vt qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognoscimus, beatorum martyrum tuorum Vincentij & Anastasij intercessione liberemur. Per dominum nostrum.

Alfonsus Archiepiscopus cõfes. Lect.iij. Die 23.

ALfonsus, qui & Ilefonsus ab alijs dicitur, nobili genere Toleti natus liberalium disciplinarũ sacrarumq; literarũ studio deditus, Eugenij Toletani, Isodoriq; Hispalẽsis præsulũ, sanctorum doctissimorũq; virorũ monitis, atq; præceptis morum sanctitatẽ egregiã, & singularẽ cum pietate doctrinam est adeptus. Itaq; primum factus monachus in Agaliensi monasterio, breui propter virtutũ præstantiã abbas est à monachis delectus. Deinde mortuo Eugenio cleri populiq; Toletani magno cõsensu sufficitur in episcopatu. Quod munus mira prudentia, & sanctitate administrauit. Hæreticos quosdam qui in Hispania hæresin Heluidinã tollentẽ perpetuam Mariæ Dei genitricis virginitatẽ, disseminabant, doctissimẽ cõfutauit, ab Hispaniaq; depulit. Quã disputationem explicauit libro quem inscripsit de Mariæ virginitate, rem miraculo cõfirmãte. Cùm enim Alfonsus ad preces matutinas in ecclesiam nocte descenderet, comites eis in ecclesiæ limine fulgore quodam repentino deterriti, retrocesserũt. Ille verò

intrepidus ad arã progressus virginẽ ipsam vidit,& adorauit,ab eademq́ vestem,qua in sacrificijs vteretur accepit. Obijt autẽ anno sui episcopatus sanctissime gesti circiter decimo,& sepultus fuit in Basilica Leocadiæ.

die Timotheus episcopus martyr. Lectio.iij.

24. TImotheus Lystris oppido Lyaconiæ natus ex Iudæa matre, & patre Gentili,Christianæ religiõis cultor erat,cũ Paulus in ea loca peruenit. Qui motus Timothei sanctitate,& optima fama qua idem inter Christianos illius tractus celebrabatᷣ, asciuit ipsum sociũ & comitẽ suæ peregrinationis. Ac ne offenderentur qui ex Iudaismo cõuersi fuerant ad Christũ,Timotheũq́ nouerant filiũ esse patris Gẽtilis,ipsum circũcidit:quod licebat,adhuc nondũ satis Euãgelio promulgato. Cũ aũt peruenissent Ephesum,ibidem Timotheus à Paulo relictus est, vt ecclesiã doctrina,exemploq́ iuuaret. Ad hunc Paulus vt doctrina,qua præsentem instituerat,absentem quoq́ confirmaret,duas epistolas scripsit,alterã à Laodicea,alterã ab vrbe Roma. Postremò Timotheus cũ in festo celeberrimo Dianæ populũ ab impio sacrificio conaretur auertere,lapidibus obrutus est à furẽte populo,vnde penè mortuus sublatus à Christianis, & ad montem vrbi vicinũ eductus spiritũ emisit nono cal. Feb.

Conuersio Pauli duplex maius.

Ad Vesperas. Hymnus.

DOctor egregie Paule mores instrue, Et mente polum nos transferre satage: Donec perfectum largiatur plenius, Euacuato quod ex parte gerimus.

Sit trinitati sempiterna gloria, Honor, potestas, atq́ iubilatio: In vnitate,cui manet imperium, Ex tunc,& modò,ꝑ æterna secula. Amen. Antipho. Vade Anania,& quære Saulum,ecce eñi orat,quia vas electionis est mihi,vt portet nomen meum corã Gentibus & regibus,& filijs Israël. Oratio.

DEus qui vniuersum mundum beati Pauli apostoli prædicatione docuisti: da nobis quesumus, vt qui eius hodie conuersionem colimus, per eius ad te exempla gradiamur. Per do.

Ad Matutinum Inuitatorium. die

Laudemus Deum nostrum in conuersione 25. doctoris gentium. Hymnus. Doctor egregie,vt suprà Aña. Mihi viuere Christus est,& mori lucrũ:gloriari me oportet in cruce Dñi nostri Iesu Christi. Lectio tertia.

PAulus,qui antea Saulus, Giscalis oppido Iudææ ortus Beniamina tribu, patria à Romanis bello capta,cùm parentibus Tarsum,quę Ciliciæ est,migrauit. Mox Ierosolymis operas dedit Gamalieli Mosaicæ legis peritissimo, Stephani martyrio interfuit,acceptisq́ à Iudæorũ pontifice literis, vt eos velut impios insectaretur, qui Christum Nazarenum Dei filiũ assererent: quum Damascũ pergeret,subita lux obiter in speciem fulguris eũ occupauit,ad terrãq́ pauore deiectus,vocem audiuit velut increpantis,Saule, Saule, quid me persequeris? Ille torporre,&metu pressus, Quis(inquit) es? Vbi verò Iesum esse Nazarenum audiuit,cuius ipse nomen insectaretur,subita religione tactus venerabundus petijt,quid iuberet se facere. Pergeret porrò ire responsum est:fore,vt quum Damascum venisset, ibi audiret,quid facto opus esset. Stabãt eius comites miraculo rei attoniti,cæterũ Saulũ se ægrè attollentẽ per manus in vrbẽ deducunt. Fuit ille triduũ Damasci nihil videns. Occurrit illuc Ananias cælesti oraculo iussus ad eum ire,(erat is vnus ex Christi discipulis)ad cuius accessum confestim lux Saulo restituta est. Doctusq́ ab illo,quòd à deo optimo maximo electus esset ad Christianũ dogma propagandũ,paucis diebus, quibus Damasci fuit cum discipulis humiliter versatus,Christumq́ Nazarenum Dei filium asserere exorsus,cõfestim in se omniũ oculos vertit. Mirari subitã in homine mutationem Iudæi, mirari vim dicendi,extemporalemq́ facultatem,nec erat in synagoga,qui disputanti illi resisteret. acceperat eñ Spiritum sanctum. Mox Damasco profectus, Christi nomen longè lateq́ prædicatione propagauit.

Ad Laudes. Antiphona.

Libẽter gloriabor in infirmitatibus meis,vt

inhabitet in me virtus Christi. Ad Vespas Hym. Doctor egregie, vt supra Aña. Sãcte Paule apostole, pdicator veritatis, & doctor gẽtiũ, intercede p nobis ad Deũ, q te elegit.

die 26. Polycarpus episcopus martyr. Lectio. iij.

POlycarpus Ioannis apostoli discipulus, & ab eo Smyrnæ episcopus præfectus, probatissimis fuit moribus, & ingenti doctrina, cuius magistros habuerat nonnullos apostolorum. Hinc propter quasdam de die Paschæ cõtentiones Romã venit, tempore Anacleti papæ, vbi multos à Valentini & Marcionis hæresi ad rectam fidem reuocauit, rebusq; cũ Anacleto cõpositis Smyrnã rediijt. Ibiq; per aliquot annos ecclesia sanctissimè administrata, Marci Aurelij persequutiõe in Christianos per totã Asiam sæuiente, accusatus, & comprehensus, cùm ad tribunal procõsulis se Christianũ esse constanti animo profiteretur, nec posset minis deterreri, vniuersa multitudine Gentiliũ, & Iudæorũ id clamoribus efflagitãte, à procõsule damnatur, vt viuus igne cõbureretur. Sed in rogum vinctis post tergum manibus iniectus, permanebat illæsus. Flamma enim in modum cameræ curuata quasi velum nauis vento sinuãte corpus martyris tegebat, potius quàm adurebat. Quo animaduerso sceleris ministri corpus, cui flãmæ pepercerant, iubẽt gladio à carnifice transfodi. Quo facto beatissimi martyris spiritus vinculis corporis solutus ad Deum euolauit. Passus est autem annum agẽs lxxxvj. septimo Calendas Februarij.

Ioannes Chrysostomus episcopus, confessor. Lectio tertia.

Die 27. IOannes Chrysostomus Antiochiæ natus, cũ esset liberalibus artibus eruditus, relictis forensibus & secularibus studijs, quibus ab ineunte ætate vacauerat, totum se sacrarum literarum studio tradidit. Ergo à Meletio Antiochiæ episcopo lector & diaconus, & ab Euagrio illius successore sacerdos ordinatus, tum doctrinæ, tum sanctitatis nomine, omniũ voce celebrabatur. Qua fama motus Archadius Imperator ipsum ex Antiochia accersiri iubet, vt Nectario Cõstantinopolitano episcopo mortuo succedat. Suscepto autem episcopatu cùm vitia clericorum partim exẽplo, partim etiam verbis, & legitimis pœnis insectaretur, magnam ipsorũ in se inuidiã cõcitauit. Eudoxiæ quoq; Augustæ ob Seuerianum Gabaliensem episcopũ, à se tanquã hæreticũ vrbe pulsum, magnum odiũ incurrit: erat eñ Seuerianus Eudoxiæ intimus & familiaris, quam obrem eadẽ cõtra Ioannẽ quorũdam episcoporum cõcilium cogendum curauit, ad quod velut hostile cùm Ioannes vocatus ire recusasset, damnatus est, & in exiliũ missus: sed paulo post coorta in vrbe ob id magna seditiõe, ab exilio reuocatus est. Cui redeunti populus cũ magna gratulatione frequentissimus occurrit. Deinde cùm in diuæ Sophiæ foro ante Augustæ argenteã imaginem ludos agi vetuisset, rursus irata Eudoxia, quasi factũ id fuisset in suã contumeliam, dat operã, vt Ioannes ab inimicis episcopis vrbe pellatur, Ad quod synodo coacta, hoc modo prætenta causa, quòd post priorẽ depositionem sine cõcilij decreto in sede resedisset, damnatus iterum mittitur in exilium. A quo dum iubente papa Innocentio ex concilij, quod Romæ coẽgerat, decreto reuerteretur, mortuus est multis calamitatibus propter ecclesiã, & morũ correptionem exhaustis: multisq; libris mira doctrina, & eloquentia sanctitateq; conscriptis. Obijt autem xviij. Calend. Octob. Quo die vehemens grando Cõstantinopolis suburbanis, magnum detrimentum inuexit. Quod creditum est euenisse propter iniustam Ioannis damnationem: & eam opinionem cõfirmauit mors Augustæ post xix. diem sequuta. Itaq; postea corpus ei⁹ Theodosius Archadij filius Constantinopolim transferendum, ac religiosè sepeliẽdum curauit sexto Calendas Februarij.

Lucianus presbyt. martyr. Lectio tertia. Die 28.

MAximi Imperatoris persequutiõe in Christianos per vniuersam propemodũ Asiã, præsertim Antiochiæ sæuiẽte, Lucianus presbyter Antiochensis cõtinentia, & eruditione singulari, vita, & studijs sem-

per martyr cõprehensus est. Cumq; ad tribunal fuisset constitutus, increpatus à iudice, q vir prudens sequeretur sectã, cuius non posset reddere ratione: data sibi facultate dicendi, tam eloquẽter, sapienterq; de fide disseruit, vt iam inciperet astantibus, suã disciplinã persuadere. Quo iudex animaduerso, iubet eũ in carcerem retrudi, & ibi absq; populi tumultu necari. Sepultus est aũt Helenopoli Bithyniæ, quã vrbem, cũ prius Drepana vocaretur in honorẽ prefati martyris, Constantinus Imperator instaurauit, & ex nomine Helenæ matris nuncupauit. Passus est autem septimo Idus Ianuarij.

die 29. Paulus primus eremita. Lectio .iij.

PAulus, à quo primùm eremus habitari cœpta est, ex Thebaide Aegypti vrbe oriundus, literis Græcis, & Aegyptijs apprimè eruditus, parentibus amissis cũ esset annorũ xvj. Decio Imperatore in Christianos sæuiente, in solitudinẽ secessit. Vbi (authore Hieronymo, qui vitã eius cõscripsit) ad saxei montis radices speluncã, quam vetus palma, & fons limpidissimus exornabat ad vitam peragendam elegit, palma eadem obsonium, & indumentũ suggerente. Cùm aũt centum tredecim annorum esset, à beato Antonio nonagenario in illa solitudine inuisitur. Quibus inter se iocundissimè colloquentibus, coruus panem integrum ante ipsos deposuit. Tunc Paulus, Sexaginta (inquit) anni sunt, quibus dimidiatũ semper panem accipio, nunc ad aduentũ tuũ militibus suis Christus duplicauit annonam. Tunc ad marginẽ nitidissimi fontis cõsidentes, facta oratione, pane & aqua refecti, nocte peruigiles traduxerũt. Postridie Antonius cùm Pauli mortẽ instare ipso prædicente cognouisset, lachrymans ad monasterium suũ reuertitur, relaturus palliũ, quod ipsi dederat Athanasius, ad Pauli corpus inuoluendum, vt ab ipso fuerat rogatus. Rediẽs autẽ vidit inter angelorũ cateruas eius animam niueo candore fulgentẽ in sublime cõscendere, & statim cum gemitu & lachrymis exclamat, Cur me Paule deseris? cur insalutatus abis? & accurrẽs in speluncã cadauer inuenit genibus cõplicatis, erecta ceruice, extensis in altũ manibus oranti simile. Quod cùm mœstissimus obuoluisset pallio, nec quo terram foderet, haberet, ecce duo leones ex interiori parte solitudinis venientes, vnius hominis capacem locum effodẽre. Vbi humano corpore, ac tumulo composito, tunicã Pauli ex palmarũ folijs contextã secum deferens Antonius ad monasteriũ suũ reuersus est.

Iginius papa martyr. Lectio.iij. die 30.

IGinius papa, natione Græcus, patria Atheniẽsis Antonino Pio Imperatore põtifex factus clericorũ ordinẽ prudenter per gradus distribuit, instituitq;, ne templa sine celebratiõe dedicarentur, neve augerentur numero, aut diminuerentur inconsulto metropolitano, vel epõ. Itẽ, ne tigna, reliquaq; tẽplorum materia in prophanos vsus cõuerterentur. Propterea, vt vnus saltẽ patrinus, vnaq; matrina infantibus adsint in baptismo. Postremò de ecclesia Dei optimè meritus, cũ mense Decẽbri, ordinatiões ter habuisset, creassetq; presbyteros xv. diaconos v. epos sex, martyrio coronatus in Vaticano monte sepelitur iij. Idus Ianuarij, cùm sedisset annos iiij. menses tres, dies quatuor.

Hilarius episcopus cõfess. Lectio tertia. die 31.

HIlarius natione Gallus propter ingentem eius doctrinæ, ac sanctitatis opinionẽ magno totius populi consensu Pictauorũ, in regiõe Aquitaniæ eps creatur, quo munere sanctissimè fungens Arrianam hæresim tum tẽporis vigentẽ insectatus est. Factiõe Saturnini Arelatensis episcopi de synodo Bitterrensi in Phrygiã relegatus, multos libros contra hæreticos cõfecit. Duodecim, aduersus Arrianos. Et item librum aduersus Valentẽ, & Vrsatium, historiam Ariminensis, & Seleutiensis synodi continẽtẽ, & alium cõtra Dioscorum, præter alia multa opera. Qui diu vexatus hæreticorũ persequutione, cùm apud Cõstantinopolim librum pro se Cõstãtio Imperatori porrexisset, ipsius voluntate in Galliam rediuit, quæ prouincia Hilario authore dolum Arrianæ perfidiæ damnauit. Claruit etiam multis miraculis: quorum illud in primis refertur, in-

fantem sine baptismate mortuũ vitæ ac matri ab ipso fuisse restitutum. Post varia igitur certamina ob fidem suscepta sanctitate, ac doctrina clarus, Idibus Ianuarij migrauit ad Dominum.

F E B R V A R I V S.

Ignatius episcopus martyr. Lectio. iij.

die 1. IGnatius Antiochiæ post Petrum tertius episcopatum sortitus Traiani tẽpore accusatus quòd Christianus esset, ad bestias damnatur Romam mittendus. Quò cùm à Syria vinctus deportaretur, oẽs Asiæ ciuitates, ad quas appulisset euangelicis cohortationibus edocebat: remotiores etiã epistolis erudiens. In quarum vna, quam Smyrnæ dum apud Polycarpũ diuersaretur, ad Romanos scripsit: inter cætera hęc de sua dãnatione refert. O salutares bestias quæ præparantur mihi. Quando venient? quãdo emittentur? quãdo eis frui licebit carnibus meis? quas & ego opto acriores parari, ne fortè (vt in nonnullis fecerunt) timeant contingere corpus meum. Nunc incipio discipulus esse Christi. Ignes, cruces, bestiæ, discerptiones membrorũ, ac totius corporis pœnæ, & omnia in me vnũ supplicia diaboli arte quęsita cumulentur, dummodo Iesum Christũ merear adipisci. Romam igitur perductus, & bestijs expositus, cùm iam à leonibus discerperetur, ardore martyrij moriẽs in hæc verba prorupit, Frumentum ego sum Dei. Bestiarum dentibus molor & subigor, vt panis mundus efficiar Christo. Passus est aũt Calend. Febr. anno vndecimo Traiani.

Purificatio Mariæ virginis duplex ma.

Ad Vesperas Hymnus. Aue maris stella. &c. Aña. Senex puerũ portabat, puer autẽ senẽ regebat, quẽ virgo peperit, & post partũ virgo pmãsit, ipsũ, quẽ genuit, adorauit.

Oratio.

OMnipotẽs sempiternæ Deꝰ maiestatẽ tuã supplices exoramus: vt sicut vnigenitus tuus hodierna die cũ nrã carnis substantia in tẽplo est præsentatꝰ, ita nos facias purificatis tibi mẽtibus præsentari. Per eũdẽ

die 2. do. Ad Matutinum inuitatorium.

Ecce venit ad templũ sanctũ suũ dominator Dominus: gaude & lætare Sion occurrens Deo tuo. ps. Venite &c. Gloria patri &c. Inuitatorium. Ecce venit ad. Hymnus. O gloriosa dña. &c. Aña. Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

IN illo tempore: postquã impleti sunt dies purgationis Mariæ secũdũ legem Moysi: tulerũt illum in Ierusalẽ, vt sisterẽt eũ dño sicut scriptũ est in lege Domini. Et reliqua. cap. 2.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

ET ecce homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon: & homo iste iustus, & timoratꝰ, expectãs redẽptionẽ Israël. Nõ solũ ab angelis & ꝓphetis, à parẽtibus & pastoribus, sed etiã à senioribus & iustis, generatio Dñi accepit testimoniũ. Oĩs ætas & vterqꝫ sexus, venturorũ miraculorũ fidẽ astruũt. Virgo generat, sterilis parit, mutus loquit̃. Elisabet prophetat: Magus adorat: vtero clausus Ioãnes exultat: vidua confitetur: iustus expectat. Et bene iustus, quia nõ suã, sed populi gratiã requirebat: cupiẽs ipse corporeæ vinculis fragilitatis absolui: sed expectãs videre ꝓmissum. Sciebat eñ quia beati oculi qui viderent Christum Dñi. Et accepit eũ in manibus suis: & benedixit Deũ, & dixit, Nũc (inquit) Domine dimitte seruũ tuũ in pace. Videte iustum, velut corporea mole inclusum, velle absolui: vt sic posit esse cum Christo. Dissolui enim & esse cum Christo multo melius est. Qui vult ergo dimitti, veniat in templum, veniat in Ierusalẽ, expectet Christum dñm, accipiat in manibus verbũ Domini, cõplectatur velut quibusdam fidei suæ brachijs: tunc dimittetur, vt non videat mortem qui viderit vitam.

Ad Laudes. Antiphona.

Cùm inducerent puerũ Iesum parẽtes eius, accepit eum Simeõ in vlnas suas, & bñdixit deũ dicens, Nũc dimittis seruũ tuũ in pace. Ad Vesperas. Hymnus. Aue maris stella. Antiphona. Hodie beata virgo Maria puerum Iesum præsentauit in templo, & Simeõ repletus Spiritu Sancto accepit eum in vlnas suas, & benedixit eum in æternum.

Blasius episcopus mart. Lectio tertia. die 3.

BLasius cũ Sebastæ,quæ ciuitas est Cappadociæ, sanctimonia polleret, electus est à Christianis eiusdem ciuitatis episcopus Diocletiano Imperatore. Sed persequutiõe in Christianos inualescente in spelũcam Argei vicini mõtis confugit,ibiq; tandiu latuit, donec ab Agricolai præsidis militibus in eo monte venantibus est repertus. Cuius præsidis iussu captus,& in vincula coniectus est, atq; inde multos ægrotãtes,qui ad ipsum afferebantur, sanauit. Et in his puerum iã cõclamatum,spina strãguiante, quæ transuersa in gutture ipsius inhæserat. Productus autẽ Blasius ad præsidẽ semel & iterum,cùm dijs sacrificare renuisset,primùm virgis cæsus est, deinde ferreis pectinibus in equuleo laniatus,postremò capite plexus martyrio coronatur tertio Nonas Februarij.

die 4. Phileas eps,& Philoromus martyres.
Lectio Tertia.

PHileas nobili loco natus, Thmuis vrbe Aegypti egregiè liberalibus disciplinis eruditus, & magnis honoribus in republica Romana functus, cùm se totum ad veram Christi philosophiam traduxisset, propter multa documenta, & ingentem sanctitatis eius opinionem,magno suorũ ciuiũ cõsensu episcopus efficitur. Quo munere per annos aliquot sanctißimè functus,demũ sub Diocletiano imperatore in vincula coniectus est: vbi egregium librũ de laudibus martyrum conscripsit. Qui fletibus propinquis,ac miserabiliter deprecantibus ne se liberosq; suos, & familiam perditum iret,nullos se propinquos habere respõdit, nisi apostolos & martyres Dei. Ita cũ neq; horum,neque præsidis monitis à pio instituto reuocari potuisset, capitali sententia dãnatur cũ Philoromo centurione. Qui conãtibus & iudice,& propinquis à vera pietate Phileã summouere exclamauerat, Quid frustra constantiam fortissimi viri tentatis? Cur eũ cogitis negare deũ, vt hominibus obsequatur? Quomodo potest terrenis lachrymis flecti,cuius oculi cęlestem iam gloriam cõtuentur? Itaq; à turba furente cõphęsus iussu pręsidis martyrio vnà cum Philea coronatur, pridie Nonas Februarij.

Agatha Virgo martyr Lectio tertia. Die 5.

DEcio Imperatore Quintianus Siciliæ præses captus amore nobilis atq; egregia forma virginis Agathæ in vrbe Catana, cùm ipsam Christianam esse, & sanctæ pudicitiæ cognouisset,capi eam iubet prætenta superstitionis causa. Ipsamq; Aphrodisiæ cuidam septẽ filiarũ meretricũ matri & lenæ turpi cõsuetudine deprauandam tradit. Sed post diem trigesimũ,cùm Agatha meretriciã turpitudinem multò magis exosa sanctior ac in virtute constãtior persistere nuntiaretur, produci eandem ad se Quintianus, optareq; iubet, dijs ne sacrificare mallet, an supplicia ingentia subire? Quæ cùm nullis supplicijs à fide Christi se posse summoueri respõdisset, alapis vehementer cæsa in carcerẽ truditur. Ac postridie cũ eodem animo perseueraret, in equuleo cruciatur, torta primùm,ac deinde abscissa mamilla. Quo patientißimè tolerato,post diẽ quartum acutis testulis,& substratis carbonibus imponitur,ac volutatur. Hoc dum fieret,magnus terræ motus vrbẽ cõcussit,quo paries corruens Siluinũ & Falconiũ præsidis domesticos oppresit. Itaque ciues timore perculsi magno clamore in Quintianum, damnata eius in virginem sæuitia, concitantur. Tũc verò Agatha in carcerẽ retrudi iubetur,quò cùm esset semimortua reducta, Deum vt sua animã reciperet precata,ex hac vita migrauit Nonis Februarij.

Oratio.

DEus, qui inter cætera potentiæ tuæ miracula etiam in sexu fragili victoriam martyrij contulisti: concede propitius,vt cuius natalitia colimus, per eius ad te exempla gradiamur, Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum: Qui tecum viuit & regnat. In vnitate spiritu sancti deus per oĩa.

Adauctus & socij marty. Lectio iij. die 7.

TEmpore Diocletiani & Maximiani Imperatorum sæuiente in Christianos persequutione ciuitas quædam Phrygiæ,quæ publice & magna ciuium omnium cõsensu Christi fidem profitebatur,cùm nulla ratiõe adduci posset,vt deos alienos adoraret,obsessa ab ĩpiorũ exercitu,vniuersa sine vllo sexus,

aut ætatis discrimine incenditur, tanta impiorum crudeli[illegible]te, vt nullus omnino ciuis huic vrbis calamitati supfuerit. Cuius beati numerosiq́; martyrij simul ab vniuersa ciuitate suscepti, author & dux extitit vir pietate, & religione, magnitudineq́; animi clarus, Adauctus Italus natione. Qui multis honoribus reipublicæ fūctus, tūc quoq́; publicū munus in illa vrbe administrabat. Huius em̄ in cōfessione Christi cōstātiā oīs populus sequutus est, eoq́; duce clarissimi martyrij palmam adeptus vij. Idus Februarij.

Cointha virgo martyr. Lectio.iij.

die 8. ALexandriæ Decio Imperatore tanta in Christianos ꝑsequutio exorta est, vt nullū fidelibus iter nec die, nec nocte pateret. Nā quicunque à furente populo cōprehēsus esset, indicta causa vel pedibus trahebatur ad mortem, vel igni succendebatur. Cùm igitur dæmonum stimulis exagitatum vulgus nihil aliud, quàm piorum sanguinem sitiret, Cointham virginē nobilem correptā, & Deos adorare recusantem, imo potius execrantem, vinctis pedibus per oēs vrbis plateas trahūt, fœdoq́; & horrido supplicij genere discerpūt, sexto Idus Februarij

Apollonia virgo mart. Lectio.iij.

die 9. APollonia virgo in vrbe Alexandrina sæuiente in Christianos tēpore Decij Imperatoris persequutione, cū iam in senili ætate à furente populo correpta, & ad idola perducta adorare recusasset, dētes ei primū effossi sunt oēs, deinde congestis lignis incensoq́; rogo cōbusturos se minātur carnifices viuā, nisi Christū detestata, deos alienos adoraret. At illa in fide Christi cōstantissimè perseuerans, crudelissimā mortē subire maluit, q̄ à vera pietate discedere. Itaq́; corpore sæuissimis flammis assumpto, inuictus spiritus in cælum ad martyrij coronam euolauit v. Idus Februa.

Cathedra Petri apostoli duplex minus
Ad Vesperas Hymnus.

QVodcunq́; vinclis super terram strinxerit, Erit in astris religatū fortiter: Et quod resoluit in terris arbitrio, Erit solutū sup cæli radiū: In fine mūdi iudex erit sclī.

Gloria patri per immensa secula, Sit tibi nate deus, & imperium, Honor, potestas, sanctoq́; spiritui, Sit trinitati salus indiuidua, Per nfinita seculorum secula. Amen.

Añ. Tu es pastor ouiū, princeps apostolorū tibi traditæ sunt claues regni cælorū. Oro.

DEus, q beato Petro apostolo tuo collatis clauibus regni cælestis animas ligandi, atq́; soluendi pontificiū tradidisti: cōcede, vt intercessiōis eius auxilio à peccatorū nostrorū nexibus liberemur: Qui viuis.

Ad Matutinum Inuitatorium.

Tu es pastor ouiū, princeps apostolorū, tibi tradidit Deus claues regni cælorū. ps. Venite &c. Gloria pri. &c. Deinde Tu es pastor ouium. die 22.

Hymnus.

IAm bone pastor Petre Clemens accipe Vota precantū, & peccati vincula Resolue tibi potestate tradita, Qua cunctis cælum verbo claudis, aperis.

Sit trinitati sempiterna gloria, Honor, potestas, atq́; iubilatio, In vnitate cui manet imperiū, Ex nunc & modo per æterna secula. Amen. Aña. Tu es Petrus, & super hāc petrā ædificabo ecclesiam meam. Lectio.iij.

CAthedra summi pontificatus, cuius hodie festū celebramus, promissa est Petro, cùm Christus ei dixit, vt habetur Matthei sextodecimo capite, Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petrā ædificabo ecclesiā meā: & portæ inferi nō præualebūt aduersus eā. Et tibi dabo claues regni cælorum. Et quodcūq́; ligaueris super terrā, erit ligatū & in cælis, & quodcunq́; solueris super terrā, erit solutū & in cælis. His igit̄ verbis Christus cathedram summi sacerdotij Petro pollicitus antequā pateretur, eandem tradidit post resurrectionē: cū ter ipsi suum gregē pascendū cōmēdaret. De quo sic scripsit Ioannes, Dixit Simoni Petro Iesus, Simon Iona diligis me plus his? Dixit ei, Etiā Dñe, tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. Dicit ei iterū, Simon Iona diligis me? Ait illi, Etiam Dñe, tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. Dicit ei tertiò, Simon Iona amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertiò amas me.

Et dixit ei, Pasce oues meas. Petrus igitur post ascensionem Christi ad patrẽ, cùm Põtum, Galatiam, Bithyniam, & Cappadociã peragrasset fidem Christi prædicãdo, & sermonem miraculis confirmando, Antiochiã reuersus est: ibiq; Cathedram, hoc est sedem apostolicã, fixit, tenuitq; septem annos, donec iussu dei (vt verbis vtar Marcelli papæ & martyris) eã transtulit Romam, immobilemq; locauit: vt ad cõmoditatem Christianorum & religiõis augmentũ sedes summi sacerdotij & ecclesiæ caput esset in ea potissimũ vrbe, quæ principatũ orbis obtineat.

Ad Laudes. Antiphona.

Quodcũq; ligaueris sup terrã, erit ligatũ & in cælis: & quodcunq; solueris sup terrã, erit solutum & in cælis, dicit Dñs Simoni Petro.

Ad Vesperas. Hymnus. Quodcunq; &c. Añ a. Dũ esset summus põtifex terrena nõ metuit, sed ad cælestia regna gloriosus migrauit.

die 24. Mathias apostolus duplex maius. Notandum q in anno bissextili hoc festum celebraĩ die vicesimaquinta Februarij, vt supradictũ est in regulis generalibus. Oratio.

Deus, qui beatũ Mathiã Apostolorum tuorum collegio sociasti, tribue quesumus, vt eius interuẽtiõe tuæ circa nos pietatis semper viscera sentiamus. Per do. &c.

Lectio tertia.

Mathias de numero septuaginta discipulorũ ascitus est in Apostolatũ in locum Iudæ proditoris. Nam post Christi ad patrem ascensum, Petrus Apostolus in medio discipulorum Christi circiter cxx. consistens, Oportet (inquit) viri fratres impleri scripturã, quam prædixit spiritus sanctus per os Dauid de Iuda, qui fuit dux eorũ qui cõprehenderũt Iesum: qui cõnumeratus erat in nobis, & sortitus est sortem ministerij huius. Et hic quidẽ possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius: & diffusa sunt omnia viscera eius. Et notũ factum est omnibus habitantibus Ierusalem: ita vt appellaretur ager ille lingua eorũ Haceldema, hoc est ager sanguinis. Scriptũ est enim in libro psalmorum, Fiat commoratio eorũ deserta, & non sit qui inhabitet in ea, Et episcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt cõgregati in omni tempore, quo intrauit & exiuit inter nos Dñs Iesus, incipiens à baptismate Ioannis, vsq; in diem, qua assumptus est à nobis, testem resurrectionis eius nobiscũ fieri vnũ ex istis. Et statuerũt duos, Ioseph, qui vocatur Barsabas, & cognominatus est iustus: & Mathiã. Atq; orantes dixerũt, Tu dñe qui corda nosti omniũ, ostende quẽ elegeris ex his duobus vnũ, accipere locum ministerij huius, & Apostolatus de quo præuaricatus est Iudas, vt abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis: & cecidit sors super Mathiam, & annumeratus est cum vndecim apostolis. Mathias igitur (vt quidam tradunt) cùm in Macedonia primũ, deinde in Iudæa verbum Dei latissimè disseminasset, multosq; prædicatione, & consequentibus signis ad Christi fidem conuertisset, à Iudæis id ægrè ferentibus, comprehensus, lapidibus penè obrutus est, ac postremò securi percussus sexto Calendas Martij.

Iulianus & Eunus martyr. Lectio.iij. die 27.

Ineunte principatum Decio Imperatore tam vehementer in Christianos sæuitum est, vt iuxta verbum Dñi scandalizarentur propemodũ etiã iusti. Cũ igitur Alexãdriæ suppliciorũ immanitate quidam perterriti fidem negassent, pleriq; tamen spiritu dñi cõfirmati, admiranda martyrij sui spectacula præbuerunt. In primisq; Iulianus venerabilis senex podagra laborans, vt neq; incedere posset, neq; stare, qui cum duobus ministris Christianis, à quibus sella portabatur ad iudicẽ cõstitutus, nullis minis potuit nec ipse nec alter ministrorum Eunus nomine à vera pietate & Christi confessione deterreri. Perseuerantes ergo iubentur camelis imponi, per totam vrbem circunduci, & flagris hinc inde populo spectante vsq; ad mortem laniari. Et sic martyrio coronati sunt tertio Calend. Martij.

MARTIVS.

Emetherius, Celedonius & Asterius martyres. Lectio tertia. die 3.

Emeterius EMetherius & Celedonius apud Legionem Hispaniæ ciuitatem exurgēte persequutionis procella ob Christi fidem plurimis tormentis afflicti Calagurriū inde perducti sunt, atqꝫ ibi capitis abscissione martyrij palmam sunt consequuti.

Asterius. ASterius patria Romanus ordinis senatorij, illustris familia gloriaqꝫ rerū gestarū fuit: sed Christiana pietate & magnis in virtute Christi miraculis editis clarior. Quorum illud inprimis memoratur apud Cæsaream Philippi, in radice montis Panij vbi oritur Iordanis fluuius veteri gētis illius instituto immolabatur, solenni quadam victima, quæ dæmonis præstigijs repente sublata, in cælū efferri credebatur. Cui spectaculo cū forte Asterius interesset, & oēs videret attonitos specie miraculi, publicū errorē miseratus, Deum fusis lachrimis exorauit, vt prestigias diabolicas detegeret. Itaqꝫ protinus victima flumine deferri cunctis astantibus conspecta est, ac mentes ipsorum errore ꝑniciosо liberatæ. Hic cùm in vrbe Cæsarea Palæstinæ martyrio interfuisset beati militis Marini, corpusqꝫ illius humeris ad sepulturam efferret, abstractus ab infideli populo in fide constans glorioso martyrio coronatur quinto Non. Martij, Valeriano & Gallieno imperatoribus.

die 4. Lucius papa martyr. Lectio .iij.

LVcius patria Romanus Gallo, Volusiano, Gallieno, & Valeriano Imperatoribus pontificatum gessit. Quorū tēporibus tanta in Christianos sæuitia exorta est, vt paucę ipsorum domus, nedū ciuitates aut prouinciæ fuerint eius calamitatis expertes. Hic igitur Romam mortuo Volusiano, à quo relegatus fuerat, reuersus, constituit vt bini presbyteri ac terni diaconi episcopum vbiqꝫ comitarentur, testes videlicet eius vitæ, actionumqꝫ futuri. Ordinatiōibus sacris ter mēse decembri habitis presbyteros. iiij. diacones. iiij. episcopos septem creauit. Demum iubēte Valeriano acerrimo Christiani nominis hoste, martyriū passus, in cœmeterio Callisti sepultus est quarto Nō. Martij. Cùm sedisset annos tres, mēses tres. Qui Valerianus meritas suæ impietatis pœnas mox dedit: nam paulo post Christianum nomē ab ipso vexari cœptum, in bello Persico victus est viuusqꝫ venit in hostium potestatem. Apud quos tā miserabiliter in turpissima seruitute vixit, vt quoties Pacorus Persarum rex equum ascenderet velut scabello dorso eius vteretur.

Thomas confessor. Lectio .iij.

THomas vir doctrina & sanctitate clarus Aquini natus loco illustri ex comitum familia patria vastata à Conrado imperatore, relictus est à profugis parentibus in cœnobio Casinensi monachis commendatus. Vbi aliquandiu literis studuit, ac religioni. Deinde monachus prædicatorum ordinis factus, Alberto Magno præceptori operam dedit in conuentu Coloniensi. Eoqꝫ ꝓcessit eruditionis indefessa cura, & ingenij magnitudine, vt facilè principatum obtinuerit in gymnasio Parisiensi. Vbi philosophiā, theologiamqꝫ docuit, cum maxima sua laude. Tot libros de philosophia ac theologia doctissimè conscripsit, vt longum sit enumerare. Quorum summā theologicā, quatuor libris adhibita etiā quadam lima, senex cōplexus est. Romā verò accersitus ab Vrbano papa spretis dignitatibus, quæ vltrò ipsi à pontifice offerebantur, nulli rei præterquā lectioni, & scriptioni vacabat. Qui etiam viuens miraculis claruit. Sed iussus à pontifice Gregorio x. Lugdunum ad cōcilium, quod ibi cogebatur, cōtendere, dum profectionē pararet febri correptus ad monasteriū Fossam nouam appellatū, emigrauit ad dñm anno Christi nati M. cclxxiiij. Nō. Martij, suæ verò ætatis quinquagesimo. Quē postmodùm Ioānes papa vigesimus secūdus sanctorum confessorum numero aggregauit. die 7.

Quadraginta milites martyres. Lect. iij.

APud Sebasten Armeniæ minoris vrbem tēpore Licinij Imperatoris, præside Agricolao quadraginta milites Christiani cōprehensi, post vincula & cruciatus custodibus impositis: in stagnum missi sunt instante bruma, vt aqua nocturno frigore concrescente, constricta ipsorum corpo- die. 8

ra dirumperentur, apposito tamen balneo, quo pateret effugium, siquis eorum à cõfessione Christi discessisset. Itaq; vnus frigoris vehementiam non ferens, negato Christo ad balneum cõfugit. Sed cùm primum attigit calorẽ, expirauit. Quo perspecto cæteri gratia Christi recreati, in dei laudes erupe runt. Circa horam verò tertiam noctis resplenduit velut sol lumẽ super eos, & glacies dissoluta est. Custodibus autem somno grauatis solus custodiæ præfectus vigilabat, qui audiens orantes, miratusque lucem, ac glaciem resolutam: vidit super eos coronas descendentes numero triginta nouem. Tunc verò miraculo commotus, expergefactis socijs proiecit vestimenta in facies eorum, & exiliuit in stagnum clamore se Christianum esse professus. Cùm aũt illuxisset, & extracti fere oẽs essent exanimes igne cõbusti sunt, ac cineres in fluuium proiecti, vt per omnẽ creaturã eorũ trãsiret certamẽ, vt verè possint vocem illam vsurpare, Transiuimus per ignem & aquã, & eduxisti nos in refrigeriũ. Passi sunt aũt septimo Idus martij. Oro.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt qui gloriosos martyres fortes in sua confessione cognouimus: pios apud te in nostra intercessione sentiamus. Per dominũ.

Gregorius papa cõfes. duplex minus. Oro.

die. 12. DEus, qui animæ famuli tui Gregorij æternæ beatitudinis præmia cõtulisti: concede propitius, vt qui peccatorum nostrorum põdere premimur, eius apud te precibus subleuemur. Per dominũ. Lectio. iij.

GRegorius patria Romanus ex ordine senatorio magno omniũ consensu inuitus etiã cũ monachus esset atq; leuita pontifex creatur anno dñi Dc.xix. Qui sic vixit, vt clarissimum exẽplũ reliquerit successoribus suis vel morum sanctitatis, vel diligẽtiæ in rebus agendis, vel doctrinæ, quam varijs scriptis ostendit, quæ multa & præclata posteritati reliquit. Hic instituit vt Kyrie eleyson nouies in ecclesia caneretur. Itẽ vt cantaretur Halleluia, præterquàm à septuagesima vsq; ad Pascha. Idẽ in canone redegit illud, Diesq; nostros in tua pace disponas. Necnon supplicationes maiores, quas Græci litanias vocant: & stationum magnã partem instituit. Ab hoc probis doctisq; viris ad prædicandum euãgeliũ missis, Angli fidem Christi integrè publico consensu acceperunt. Eiusdem potissimum opera Gotthi ad catholicam fidem ex Arriana secta rediere. Hic paternã domũ in monasteriũ conuertit, vbi pauperes peregrinos alebat. Obijt anno sui pontificatus. xiij. mẽse. vj. quarto Idus Martias, sepultusq; est in basilica btĩ Petri.

Ioseph confessor duplex minus. Oratio.

COncede quæsumus omnipotens deus, vt beati Ioseph vnigeniti tui matris sponsi intercessione, ab omnibus aduersitatibus liberemur. Per eundem dominum.

Ex homilia sancti Bernardi super Missus est. Lectio tertia.

MIssus est angelus Gabriel à Deo in ciuitatẽ Galileæ cui nomẽ Nazareth, die 19. ad virginem despõsatã viro cui nomen erat Ioseph. Virũ nominat, nõ quia maritus, sed quia homo virtutis erat, vel potius quia iuxta alium euãgelistã nõ vir simpliciter, sed vir eius dictus est. Meritò eñ appellatur, quòd necessariò putatur. Debuit igitur vir eius appellari, quia necesse fuit & putari, sicut & pater Saluatoris non quidẽ esse, sed dici meruit vt putaretur esse, dicẽte hoc ipso Euangelista, Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta vt putabatur filius Ioseph. Nec vir ergo matris, nec filij pater extitit, quanuis certa (vt dictũ est) & necessaria dispensatione vtrunq; ad tempus & appellatus sit & putatus: cõijce tamẽ ex hac appellatione qua licet dispensatoria meruit honorari à Deo, vt pater Dei, & dictus, & creditus sit. Conijce & ex proprio vocabulo, qđ augmentum nõ dubitans interpretari, quis & qualis fuerit homo iste Ioseph, simul & memento magni illius quondam patriarchę venditi in Aegypto, & scito ipsius istũ non solùm vocabulum fuisse sortitum, sed & castimoniam adeptum, innocentiam assequutum, & gratiam. Siquidem ille Ioseph fraterna ex inuidia venditus & ductus in Aegyptum Christi venditionem præfigurauit.

Iste

Iſte Ioſeph Herodianam inuidiam fugiens Chriſtũ in Aegyptũ portauit. Ille dño ſuo fidẽ ſeruans Dñæ noluit cõmiſceri. Iſte dominam ſuam dñi ſui matrẽ virginẽ agnoſcẽs, & ipſe continens fideliter cuſtodiuit.

die 21. Benedictus abbas duplex mi. Lect. iij.

BEnedictus ex Nurſia ciuitate claris parẽtibus ortus, & Romæ liberalibus diſciplinis eruditus, ab ipſa infantia Chriſtum egregia pietate coluit, & miraculis claruit. Quod vt faceret expeditius in ſolitudinem & ſpecum quandã profundã, ad locũ qui dicitur Sublacus, ſeceſsit. Vbi triennio latuit cunctis hominibus incognitus, præter Romanum monachum, qui ei neceſſaria ſubminiſtrabat. In qua ſolitudine cùm die quodam diabolica tentatione ardore libidinis vrerẽ, ſe in ſpinis & vepribus nudũ volutauit, donec cruentus & laceratus tentationẽ ſuperaret. Deinde vocat⁹ à quibuſdã monachis vt ipſorũ monaſterio præeſſet, quidã ipſorũ diſſoluti cùm paulò ſeuerius ab eo tractaretur, ipſum venenato vino necare cõſtituerunt. Quod cũ ei in poculo vitreo porrigerẽt, ille rẽ diuinitus agnoſcẽs, ſolo ſigno crucis manu facto, vas intactũ mirabiliter cõfregit. Et dimiſſo monaſterio ad ſolitudinem remeauit. Quò cùm multi diſcipuli conueniſſent, duodecim monaſteria conſtruxit, quæ optimis inſtitutis, exẽplo ſanctitatis, multis etiam ſequẽtibus ſignis & miraculis fundauit: monachorũq; regulã prudẽtiſſimè ac luculẽter ſcripſit. Obijt autẽ diem ſuũ, quẽ multo antè præcognouit, duodecimo Calẽdas Aprilis.

Annuntiatio Mariæ virginis, dup. ma.

die 25 Ad Veſperas. Hym. Aña.

MIſſus eſt Gabriel angelus ad Mariã virginem deſponſatã Ioſeph. Oro. Deus q de beatæ Mariæ virgi. vte.

Ad matuti. Inui. Aue Maria grã. pſalmus. Venite &c. Gloria patri, &c. deinde Aue Maria &c. Hym. Quem terra. Aña. Spiritusſanctus in te deſcendet Maria, & virtus altiſsimi obumbrabit tibi.

Lectio tertia. Miſſus eſt Angelus Gabriel.

Ad Laudes Antiphona.

Ne timeas Maria, inueniſti enim gratiam apud Dñm: ecce concipies, & paries filiũ. Halleluia. Ad Veſperas Hymnus Aue maris ſtella. Antiphona. Ecce ancilla Domini fiat mihi ſecundum verbum tuum.

Supradicta inuenies in officio eiuſdẽ virginis pro Sabbatis Aduentus aſsignato. die. 4.

APRILIS.

Iſidorus epiſcopus confeſſor. Lectio. iij.

ISidorus natiõe Hiſpanus ex noua Carthagine, cui pater ipſius Seuerianus dominabatur, à ſanctis viris Leandro archiepiſcopo Hiſpalenſi, & Fulgentio epiſcopo Aſtigitano, fratribus ſuis ſanctè & liberaliter in ſtudio literarum educatus eſt, & ingẽtem doctrinam Latinè, Græcè, atq; Hebraicè cum magna nominis claritate conſequutus. Hic adoleſcens adhuc hæreſim Arrianam, quæ gẽtem Gothorum Hiſpaniæ latiſsimè dominantem penitus iampridẽ inuaſerat, tam cõſtanter palàm arguebat, vt propè fuerit vt ab Arrianis necaretur. Sed cohibitus, à Leandro hunc ſibi ſucceſſorem fore præſagiente, & vt ſe cõmodiori tempori reſeruaret admonitus, indignationem temperauit. Igitur Leandro vita functo, Iſidorus magno regis & populi conſenſu, in Hiſpalenſi archiepiſcopatu ſufficiẽ. Quam electionem ſanctus Gregorius papa confirmauit, eiq; pallium miſit in Hiſpaniam. Fuit autem Iſidori tanta doctrinæ ac ſanctitatis opinio, vt coacto concilio generali, vltrò fuerit à pontifice maximo vocatus, vbi mirum eſt, quantum ponderis & authoritatis habuerit in ſingulis rebus Iſidori ſententia apud pontificem, & omnes prælatos. Reuerſus autem in Hiſpaniam, cùm ſuam mortem & Hiſpaniæ vaſtationem à Saracenis publicè prædixiſſet, migrauit è vita pridie nonas Aprilis, Anno Chriſti ſexcẽteſimo vigeſimo ſecundo, ſepultusq; fuit Hiſpali, Vnde poſteà translatus eſt in vrbem Legionem à Fernando rege Legioneñ. qui hoc ab Eneto Saraceno Hiſpali regnante magnis precibus & præmijs impetrauit. Cuius nomine templum ædificatum eſt Legione, vbi ſepultus miraculis clarus colitur magna populi religione.

Xystus papa martyr. Lectio.iij.

die 6. XYstus papa, qui patria Romanus fuit, ecclesiæ præfuit ab Adriani imperatoris tempore, vsq; ad Verum & Anniculum consules. Qui curã præcipuã (vt par erat) rei diuinæ gerens, constituit, ne quis præter ministros sacrorũ, mysteria & vasa sacra cõtingeret, præsertim fœmina. Itẽ vetuit lege, Ne, quod sacerdotes corporale vocant, ex alio, quã ex lineo panno, eoq; purissimo fieret. Huius fuit institutũ, ne episcopus, q ad sedẽ apostolicam fuisset ob aliquam causam, siue controuersiã vocatus, ad ecclesiã suam prius reuerteretur, q̃ literis apostolicis, vel formatis plene fuisset instructus, atque purgatus, vt postq; fuisset domum reuersus, cognoscerent vicini, quemadmodum Romæ ipsius, aliorumq; causa discussa fuisset. Vtq; in Missa cãtaretur, Sanctus, sanctus dominus Deus sabaoth. Xystus deniq; vbi ordinationes ter mẽse Decembri habuisset, martyrio coronatus in vaticano octauo Idus Aprilis sepelitur, cùm sedisset annos.x. menses tres, dies xxj.

Leo primus papa cõfessor. Lect.iij.

die 11. LEo papa natione Tuscus, patre Quintiano, eo tẽpore pontificatũ gessit, quo Attila rex Hunnorũ flagellum Dei appellatus, Aquileiã primò in Italiæ limite positã, post lõgã trienniũ obsessionẽ captã diripuit, atq; incendit. Vnde Romam infestis signis progredienti, & copias, qua Mintius Padũ influit, traiicere parãti, Leo pontifex vir sanctissimus occurrit, & ne vltrà pgrederetur ope diuina mirabiliter persuasit. Attila enim non tam Leonis oratione se ab instituto reuocatum esse incusantibus amicis testatus est, quàm duorum virorum authoritate, qui loquẽte Leone, sibi visi essent strictis gladiis necem, nisi paruisset, intentantes. Hi autem Petrus & Paulus apl̃i fuisse crediti sunt. Ita factum est, vt Attila in Pannoniã exercitũ reduceret, Leo Romã cũ magno triumpho rediret. Vbi totus ad confirmandã, tuẽdãq; catholicam fidẽ cõuertitur: quæ tum potissimùm à multis hæreticis impugnabatur, præcipueà Nestorianis, & Eutychianis, qui in concilio Chalcedonensi tũc celebrato dãnati sunt. Vbi & Manichæorum libri fuerunt incensi. Interim verò cùm Vandali Romã diripuissent, ac tẽpla spoliassent: vrbis ac tẽplorum reparationi mirũ in modũ intentus, multis præclarissimisq; rebus gestis morit̃, & in Petri Basilica sepelitur tertio Idus Aprilis, cùm sedisset annos vnum & viginti, mensem vnum, dies xiij.

Iustinus philosophus martyr. Lectio.iij.

IVstinus Neapoli natus, in Palæsthina philosophus fuit Platonicus. Qui factus Christianus plurima studiorũ suorũ monumenta pro fide Christiana posteritati reliquit. Et in his apologeticũ librũ ꝓ Christianis ad Antoniũ Pium, & alterũ ad successorẽ huius Antoninum Verum. Item duos libros contra paganos. Hic cũ in vrbe Roma frequenter pro fide Christi disputasset, & Crescente quendã Cynicum (moribus & professione verè canẽ) multa in Christianos cõuicia iactantẽ sæpè redarguisset, ab eodẽ accusatus, quòd Christianus esset, capiteq; dãnatus martyrio coronat̃. Quod ita futurũ martyr ipse prædixerat in defensione secũda, quã pro Christianis ediderat. Passus est autem imperantibus Marco Aurelio Vero & Antonino eius filio Idibus Aprilis. die 13.

Tyburtius & Valerianus ac Maximus martyres. Lectio tertia.

VAlerianus genere Romanus, & idem nobilissimus tempore Marci Aurelij Antonini imperaroris Cæciliam sibi æquẽ nobilissimam accepit vxorem, cuius impulsu atq; precibus (erat eñ ab ineunte ætate fidẽ edocta) ad Christianã religionẽ reiectis idolis cõuersus est, & à sancto Vrbano papa baptizatus. Quem Tyburtius eius germanus imitatus, àb eodem Pontifice baptizat̃. Almachius igitur præfectus, & Christianorum sæuissimus hostis, cùm hos esse Christianos, & patrimoniũ iã omne pauperibus erogasse cognouisset, eosdẽ ad se vocat, & acriter increpat. Et post longã de fide Christi, deq; cultu idolorum disputationem inter ipsos vltro citroq; habitam, ad Iouis simulachrũ eosdem deduci iubet aut sacrificaturos, aut Die 14.

aliquo mortis genere quàm immanissimè interituros. Illi verò in confessione Christi perstantes, & paratam sibi & fidelibus gloriam prædicantes, mortẽ impietati prætulerunt. Itaq; extra vrbẽ educti, ad quartum lapidem xviij. Calend. Maij cum summa fidei constantia trucidantur. Quam demiratus Maximus vir nobilis, qui horũ decollationi præfuit, cum nonnullis fatel litũ cõuersus est, & propter Christi confessionem oẽs vsq; ad necem plumbatis cæsi, eoq; supplicij genere martyrio coronati sunt, & ad Dñm inuictissimi commigrarunt. Oratio.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt qui sanctorũ martyrum tuorũ Tyburtij, Valeriani & Maximi solennia colimus, eorũ etiam virtutes imitemur. Per do.

Apollonius Senator martyr. Lectio.iij.

die 18. APollonius Romanæ vrbis senator nõ solũ opibus, sed liberalibus etiam disciplinis, ac morũ integritate clarus, ad Christum conuersus Lucio Aurelio Commodo imperatore, Christianæ pietatis egregius cultor fuit, cùm iam persequutio sublata esse videretur, lege promulgata, Ne Christiani quærerentur ad pœnã, sed oblati duntaxat punirentur, pœna etiam mortis delatoribus proposita. In ea igitur Christianorum tranquillitate Apollonius à seruo proditus, & apud Perenniũ iudicem accusatus, fidei suæ rationem reddere iubetur, sumpta pœna legitima de seruo delatore. Cùm ergo insigne volumen in defensionem Christianæ fidæi à se cõpositum in senatu publicè legisset, senatusconsulto damnatus est: & pro Christi constanti confessione capite trũcatus. xiiij. Cal. Maij. Lex enim erat, Ne Christiani facti rei absq; Christi abnegatione dimitterentur.

Caius papa martyr. Lectio tertia.

Die 22. CAius papa natione Dalmata ordines distinxit, quibus gradatim ad episcopatum ascenderetur. Quorum primum tenet Ostiarius, alterum Lector, tum Exorcista, sequitur Acolytus, Subdiaconus, Diaconus, presbyter, Episcopus. Idem cõstituit, Ne cui prophano sacris initiatum, nec pagano vel hæretico liceret Christianum hominem in iudicium vocare. Item vt nemo episcopum, aut clericum apud seculares iudices accusaret. Postremò orta in Christianos tempore Diocletiani persequutione maxima, cùm in subterraneis locis diu vitans impiorum furorem latuisset; captus à persequutoribus vnà cum Gabinio fratre, eiusq; filia Susanna, martyrio coronatur x. Calend. Maij, & in cœmeterio Callisti via Appia sepelitur, cùm sedisset annos xj. menses iiij. dies xij.

Marcus Euangelista duplex maius. Ad Vesperas & Matut. Hymni, Anti. & Inuita. dicuntur de communi Apostolorũ. Oro.

DEus, qui beatum Marcum Euangelistam tuum euangelicæ prædicationis gratia sublimasti, tribue quesumus eius nos semper & eruditione proficere, & oratione defendi. Per Dominũ nostrum Iesum Christum filium tuum.

Lectio tertia.

MArcus discipulus & interpres Petri quemadmodum Petrum referentem audierat, rogatus Romæ à fratribus breue scripsit euangelium. Quod cùm Petrus audisset, probauit: & ecclesiæ legẽdum sua authoritate edidit, vt testatur Clemẽs presbyter ecclesiæ Alexandrinæ. Marcus igitur assumpto, quod scripserat, euangelio perrexit in Aegyptum: & primus Alexandriæ Christum annuntians, constituit ecclesiam tanta doctrina, & vitæ continentia, vt oẽs sectatores Christi ad exemplum sui cogeret. Tandem cùm ecclesiam à se optimè constitutam octo annos sanctissimè rexisset, ibidem mortuus est, & sepultus vij. Calendas Maij, octauo Neronis anno. Corpus autem eius post aliquot ætates Venetias trãslatum est.

(Die 25. in the margin beside the first lines of this Lectio)

Cletus & Marcellinus papæ martyres. Lectio tertia.

Die 26. CLetus patria Romanus tempore Vespasini adhortante Clemente pontificatum suscepit inuitus. Qui cùm nihil, qđ ad ecclesiam Dei augendam pertinere arbitrareť prætermisisset, creatis (vt præceperat

Petrus (xxv. presbyteris, ac ecclesia optime cõstituta, Domitiano imperatore martyrio coronatur, & in vaticano sepelitur sexto Cal. Maij, cũ sedisset annos xij. mẽsem j. dies xj.

MArcellinus põtifex patria Romanus in persequutione Diocletiani & Maximiani sæuissima minis perterritus simulachra deorum adorauit. Sed non multò pòst magna pœnitentia ductus, Sinuessam (vbi cõcilium clxxx. Episcoporum coactum erat) squallidus & cilicio indutus peruenit, seq́ ab eis petit pro inconstantia & scelere commisso pœnis meritis puniri. Cæterũ à nemine dãnatus est, cunctis acclamantibus eadem animi infirmitate Petrum deliquisse, qui veniam à Deo similibus lachrymis fuisset assequutus. Tunc Romã reuersus Diocletianũ adit, & quòd se scelestissimè ad tantum nefas impulisset increpat, eius dãnans impietatẽ. Quibus ille iratus, iubet ipm cũ alijs Christi fidelibus abstrahi ad supplicium sexto Caled. Maij. Quorũ occisorũ corpora xxxvj. dies iussu eiusdẽ iacuerunt insepulta, donec Marcellus admonitus in somnijs à beato Petro, eadem condidit in cœmeterio Priscillæ. Sedit autem Marcellinus annos nouem, menses duos, dies sedecim.

Die 29. Petrus martyr ordinis predicatorũ Lec. iij.

PEtrus martyr patria Veronensis ordinis Prædicatorũ, doctor eximius & catholicæ fidei acerrimus defensor, tanquã rosa de spinis ortus est, parẽtibus hæreticis hæreticorum mirabilis insectator. Itaq́ & in adolescentia sua mundum, parentesq́ relinquens ordinẽ prædicatorum ingressus est, in quo triginta annis laudabilẽ vitã perduxit. Cùm igitur à Cumis profectus Mediolanũ contenderet, missus à pontifice contra Manichæos anno Christi M.cclij. tertio Cal. Maij ab hæreticis interceptus, & occisus martyrij coronam adeptus est. Quo multa post mortẽ edente miracula plurimi hæreticorum ad gremium ecclesiæ rediere. Quam ob rem ab Innocentio papa quarto catalogo sanctorum martyrum consequuto anno adscriptus est.

MAIVS.

Festum sanctorum apostolorum Philippi & Iacobi duplex ma. Ad Vesperas Aña.

Domine ostende nobis patrem: & sufficit nobis. Halleluia.

Oratio.

DEus, qui nos annua apostolorũ tuorum Philippi & Iacobi solẽnitate lætificas, præsta quæsumus, vt quorũ gaudemus meritis, instruamur exẽplis. p do.

Die 1. Ad Matutinum Antiphona.

Tanto tempore vobiscũ sum: & non cognouistis me. Philippe, qui videt me, videt & patrem meũ, Halleluia.

Lectio tertia.

IAcobus apostolus cognomento iustus frater domini vocatus Mariæ Cleophæ filius, sanctus fuit ab ineunte ætate, victu & cultu frugalissimus. Qui statim post Christi ascensionẽ Ierosolymorum episcopus ab apostolis constitutus, eã ecclesiam annis triginta summa cũ laude rexit. Rogatus autẽ à Iudæis vt in die paschæ, quũ plurima turba conuenire solebat, ex loco sublimi ad populũ cõcionaretur: & à cultu Iesu, quem per errorẽ multi sequerentur, oratione & autoritate sua populares auerteret, pinnã templi conscendit. Vbi magna Iudæorũ Gẽtiliũq́ astante multitudine, à Scribis & Pharisæis quid ipsi de Christo videretur alta voce rogatus, respondit, Quid me interrogatis de filio hominis? Ecce ipse sedet in cælo à dextris summæ virtutis. Et ipse venturus est in nubibus cæli. Quo sermone audito, Scribæ & Pharisæi cõclamãt, Proh, iustus etiam errauit. Ascenderuntq́, & præcipitarũt eũ, & lapidibus obruere cœperũt. Ille verò cõuersus, & super genua procumbens, quæ illi ob assiduum orandi vsum in camelorũ speciem occalluerãt, pro ipsis orabat, donec vecte fullonis capite comminuto spiritũ emisit Calendis Maij. Quo in loco prope templum est sepultus.

PHilippus apostolus quum annos circiter viginti euangelium in Scythia prædicasset, omnemq́ ferè gentem illam ad veræ pietatis cultum traduxisset, ab infidelibus tractus ad Martis statuam, vt sacrificaret: draco inde repentè extitit, qui pontificis filium certo impetu adortus, lætaliter percus-

ſit, & mox duos tribunos, ac multi prætereà ab eo afflati, confeſtim in peſtiferum languorem inciderunt. Philippus autem perculſam multitudinem affatus, Si quæ vobis dixero (inquit) ſedulò curabitis, polliceor futurum, vt male affecti ad priſtinam valetudinem, & qui mortui ſunt diuina virtute ad vitam reuocentur: peſtiferq; ſerpens ſtatim abigatur. Et rogantibus qd opus eſſet facto, Ite (inquit) & dæmonis huius, quem colitis ſimulacrum deijcite, locumq; vnde illud demoliti fueritis, ſigno crucis inſignite: idq; in Chriſti Nazareni memoriã mecum ſupplices adorate. Faceſſunt Scythæ piũ opus, quo rite procurato, & qui defuncti fuerant reuixere, & pernicioſa peſtis illa procul diſcuſſa eſt, neq; vnq; poſtea viſus draco. His Philippus, multisq; alijs rebus diuinitus geſtis, quum Hieropolim Phrygiæ ciuitatem veniſſet, ab Hebionitis cruci affixus & lapidibus obrutus eſt Cal. Maij.

Ad Laudes Antiphona.

Ego ſum via, veritas, & vita: nemo venit ad patrẽ niſi per me. Halleluia. Ad Veſperas. Añа. Si manſeritis in me, & verba mea in vobis manſerint: quodcunq; petieritis, fiet vobis, Halleluia, Halleluia, Halleluia

Athanaſius epiſcopus cõfeſſor.

Lectio tertia.

die 2. Athanaſius epiſcopus vir omni virtutum genere & doctrina clariſsimus, veræq; religionis ꝓpugnator egregius, fuit natione Aegyptius Alexandriæ ortus. Qui ab Alexandro epiſcopo Alexãdrino presbyter factus, ipſum ſequutus eſt ad concilium Nicænum. Vbi cùm Arrium vehementer repreſsiſſet, maximum in ſe odium Arrianorum concitauit. A quibus poſtquã eidem Alexandro in epiſcopatu ſucceſsit, difficile dictu eſt quot inſidias, quotq; incommoda paſſus fuerit. Quorum nonnulla recenſebimus. Coacto apud Tyrum concilio epiſcoporum magna ex parte Arrianorũ muliercula quædã ab eis ſubornata eſt, quæ Athanaſium accuſaret, quòd à ſe hoſpitio ſuſceptus, illata vi pudicitiam eius violaſſet. Introduci ad hæc iubetur Athanaſius, cùm quo ingreſſus eſt Timotheus presbyter ſuus. Cumq; mulier ea quę edocta fuerat peroraſſet, Timotheus Athanaſium ſe eſſe ſimulans: Egòne (inquit) mulier apud te aliquando ſum diuerſatus, aut vim tibi, vt aſſeris, intuli? Tunc illa procaciter Timotheum obiurgans, Tu (inquit) mihi vim feciſti. Tu commaculaſti caſtitatem meam, & ad iudices conuerſa quæ diceret vera eſſe iurare cœpit, ignorans videlicet, eum à quo vim ſe perpeſſam mentitura ſubijciebatur. Et ſic cum riſu ſimul & indignatione muliercula reiecta eſt à iudicibus, & Athanaſius liberatus. Aliud deinde intentatum eſt crimen. Arſenius Athanaſij lector timens eiuſdem Athanaſij, quem offenderat caſtigationem, apud Arrianum quendam latitabat. Qua occaſione vtẽtes aduerſarij humanum brachium loculo delatum oſtentabant, quod ex Arſenij corpore ab Athanaſio abſciſſum eſſe in magicæ artis vſum, criminabantur. Arſenius autem dolis cognitis, ſiue eum humanitatis cõtemplatio, ſiue diuina perpulit prouidentia, clam per noctis ſilentia euadens, Tyrum ad Athanaſium ſe contulit. Quo in concilium præter ſpem omnium producto, & vtrũque brachium illæſum oſtendente, inimicorum ſcelus perſpicuè detectum eſt. At non propterea Arriani quieuere, ſed multò maiore odio Athanaſium proſequebantur, cuncta ab eo magicis artibus facta eſſe calumniantes. Itaque horum inſidias fugiens, & Conſtantij imperatoris, qui fauebat Arrianis, iram pertimeſcens, magna parte orbis peragrata, ſex continuos annos in ſicca ciſterna ſine ſolis aſpectu latuit, amico ei quodam neceſſaria clàm ſuppeditante. Poſtremò inde egreſſus ad Conſtantis partes profugus abſceſsit, quo adnitente ſedem ſuam recepit. Cæterùm poſtea Conſtante mortuo, rurſus in Galliam aufugiens, exulauit apud Treuiros. Vnde Alexandriam reuerſus, cũ poſtea imperatoris Iuliani apoſtatæ iuſſu ad necem quæreretur, per fluuium nauicula fugiens, ex induſtria in occurſum ſe inſequentium recurrit. A quibus interrogati qui cùm eo erant, quid de Athanaſio acce-

pissent: non longe ipsum euntem se vidisse respōderunt. Atq; ita illis in diuersum festinātibus Athanasius euasit. Qui non multò pòst Alexandriam rediens, alia suborta tempestate quatuor mensibus in paterno sepulchro delituit: tandem his permultisq; aliis periculis diuina ope liberatus, Alexandriæ mortuus est miraculis clarus, cùm eam sedem sex & quadraginta annos per varia certamina rexisset, multaq; opera doctissimè composuisset.

Inuentio sanctæ Crucis duplex maius.

Ad Vesperas Hymnus.

LVstris sex qui iam peractis, tempus implēs corporis: Se volente natus ad hoc Passioni deditus, Agnus in cruce leuatur, Immolandus stipite.

Hic acetum, fel, arundo, Sputa, claui, lancea Mite corpus perforatur, Sāguis, vnda profluit, Terra, pontus, astra, mūdus, Quo lauantur flumine.

Crux fidelis inter omnes Arbor vna nobilis, Nulla sylua talem profert Fronde, flore, germine: Dulce lignū, dulces clauos, Dulce pondus sustinet.

Flecte ramos arbor alta, Tensa laxa viscera, Et rigor lentescat ille, Quem dedit natiuitas: Vt superni membra regis Miti tēdas stipite.

Sola digna tu fuisti Ferre secli pretiū, Atq; portum præparare Nauta mūdo naufrago, Quē sacer cruor pūxit Fusus agni corpore.

Gloria, & honor Deo Vsq;quo altissimo, Vnà patri, filioq; Indyto paracleto, Cui laus est, & potestas Per immēsa secula. Am̄.

Antiphona. O crux splendidior cunctis astris, quæ sola fuisti digna portare talentum mundi, dulce lignum, dulces clauos, dulcia ferens podera, salua præsentem cateruam in tuis hodie laudibus cōgregatam, Halleluia, halleluia, halleluia. Oratio.

DEus, qui in præclara salutiferæ Crucis inuentione passionis tuæ miracula suscitasti: concede, vt vitalis ligni pretio æternæ vitæ suffragia consequamur. Qui viuis &c.

Ad Matutinum Inuitatorium.

Christum regem crucifixum, venite adoremus. Halleluia. Psalmus. Venite &c. Glia patri &c. deinde Inuitatorium. Christum regem &c. Hymnus. Lustris sex. vt suprà

die 3.

Antiphona. Inuentæ crucis festa recolimus, cuius præconiū per vniuersum orbē micāti lumine fulget, Halleluia. Lectio tertia.

HElena Constantini mater mulier religione & pietate insigni, diuinarum rerum studio nocturnoq; visu impulsa Ierosolymam petiit, vt dominicā quæreret Crucem, vnde humana salus pependisset. Vbi autem hæc defossa erat, ibi ex industria fuerat Veneris simulachrum constitutum ab impiis fidei persequutoribus, vt omne dominicæ passionis monumentum aboleretur. Et si quis Christianus eo loco Christum adoraret, Venerem videretur adorare. Cæterùm simulachro inde deiecto, locoq; ruderibus purgato, Crux reperta est: & cum ea duæ aliæ quibus affixi fuerant duo latrones. Sed obturbabat reperti muneris lætitiam vniuscuiusq; Crucis indiscreta proprietas. Aderat quidem & titulus ille, qui Hebraicè, Græcè, & Latinè à Pilato fuerat conscriptus, sed nec ipse satis euidenter Dominici prodebat signa patibuli. Diuino autem miraculo mox consequuto, omnis prorsus ambiguitas sublata est. Cùm enim Macarius Ierosolimitanus Episcopus fusis ad Deum precibus vt id reuelaret, frustra duas nobili cuidam fœminæ longa ægritudine confectæ & iam propè defunctæ admouisset: admota tertia repentè adapertis oculis mulier consurrexit, & stabilitate virium recepta alacrior multò, quàm cùm sana fuerat, tota domo discurrere, & magnificare Dei potentiam cœpit. Helena igitur euidenti indicio voti compos facta templum, vbi crucem repererat, magnificè construxit. Ibiq; partem Crucis reliquit thecis argenteis conclusam: partem filio detulit. Cuius pars posteà reposita fuit Romæ in æde Sessoriana, quæ sanctæ Crucis in Ierusalem nuncupata est. Attulit etiam clauos tres, quibus Christi corpus fuerat affixū. Quorum vno Constantinus pro amuleto in co-

no galeæ vſus eſt. Alterum deiecit in mare ad fœdam tempeſtatem compeſcendam. Reliquum inſeruit bellatoris equi fræno, veterem prophetiam adimplens: olim enim ſic Zacharias propheta clamauerat, Erit quod ſuper frænum equi eſt ſanctum Domino. Qui Cōſtantinus legem tulit, ne quis deinceps ſupplicio crucis afficeretur. Ita res quæ antea mortalibus probro fuerat, venerationi eſſe cœpit.

Ad Laudes Antiphona.

Hæc eſt arbor digniſsima, in qua ſalutis auctor propria morte mortem omnium ſuperauit, Halleluia.

Die 5. Ad Veſperas, Hymnus, Antiphona, & oratio vt ſupra in primis Veſperis.

Alexander papa mar. Lect. ij.

ALexander patria Romanus, qui Adriani imperatoris tempore pontificatum geſsit, in memoriam paſsionis Chriſti in ſacrificio addidit, Qui pridie quàm pateretur. Vſque ad illum locum, Hoc eſt corpus meum. Idem inſtituit, vt aqua benedicta admixto ſale in templis & cubiculis ad fugandos dæmones retineretur. Vtq; in cōſecratione ſanguinis & corporis Chriſti vinum aqua miſceretur, ad ſignificandā Chriſti & eccleſiæ coniunctionem. Paniſq; azymus non fermentatus conſecraretur. Cùm autem ordinationibus ter menſe Decembri habitis, presbyteros v. diaconos iij. epiſcopos quinq; per diuerſa loca creaſſet, martyrio coronatus cum Euentio & Theodoro diaconis via Nomentana vbi interfectus fuit vij. ab vrbe milliario ſepelitur v. nonas Maij. Sedit autem annos x. menſes vij. dies duos.

Die 6. Ioannes ante portam Latinam duplex minus. Ad Veſper. & Matuti. Hymnus, Antiphonæ, & Inuitat. de communi Apoſtolorum. Oratio.

DEus, qui conſpicis, quia nos vndique mala noſtra perturbant: præſta quæſumus, vt beati Ioannis apoſtoli tui & euangeliſte interceſsio glorioſa nos protegat. Per Dominū noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum: Qui tecum viuit & regnat.

Lectio tertia.

IOannes apoſtolus dilectiſsimus Chriſto, poſt Ipſius aſcenſionem maximo ſtudio: magniſq; miraculis Chriſtianam pietatem propagauit. Huius enim & Petri prædicatione poſt claudum ſanatum ad portam templi Specioſam appellatam, quinq; millia hominum vno die conuerſa ſunt ad fidem. Iidemq; duo poſt Stephani martyrium in Samariam, quæ Philippo prædicante baptiſmum acceperat, peruenerunt, eandemq; in fide confirmarunt, & per ipſorum manus impoſitionem Spiritus ſanctus in baptizatorum corda deſcendit. In diuiſione autem orbis terræ Ioanni obtigit Aſia prouincia. Cuius eccleſias cùm ſapientiſsime à ſe fundatas ſanctiſsime moderaretur, captus fuit in perſequutione Domitiani in vrbe Epheſo. Vnde Romam adductus, cùm à Chriſti fide auerti non poſſet, in eadem vrbe Roma (vt Tertullianus eſt autor) in dolium feruentis olei demerſus eſt. Sed cùm incolumis inde euaſiſſet, relegatus eſt in Patmū inſulam, vbi Apocalypſim conſcripſit. Poſt mortem verò Diomitiani, cuius acta omnia fuerunt à ſenatu reſciſſa, Epheſum reuerſus, Druſianam magnæ in Chriſtum pietatis fœminam paulo antè defunctam, ſpectante populo ad vitam diuina ope reuocauit. Quo miraculo multi ſunt ad Chriſti fidem conuerſi.

Apparitio ſancti Michaelis.

In hoc feſto Hymni, Antiphonæ, Inuitatorium, Tertia lectio, & Oratio dicuntur ſicut in alio feſto eius in menſe Septembri. Die 8.

Gregorius Nazianzenus epiſcopus confeſſor. Lectio tertia. Die 9.

GRegorius qui ex ſingulari rerum diuinarum doctrina Theologi cognomen inuenit, natus eſt in Capadocia, ſed Athenis educatus, ac eruditus omni philoſophia: vnde in patriam reuerſus factus eſt Eps primùm Saſimorū, deinde Nazianzenus, vt refert Hieronymus, qui hoc præceptore ſe profitetur ſacras ſcripturas explanare didiciſſe. Tum Cōſtātinopolim translatus,

vbi populum erudiendo infectum hęreticorum veneno tantũ profecit, vt tunc primũ sibi populares Christiani esse viderentur au tore Gregorio, qui multò etiam magis exẽplo q̃ sermone mores hominum instituebat. Sed cùm cœptum esset à nonnullis virtuti eius inuideri seditiosè molientibus, vt eiecto Gregorio Episcopus alter sufficeretur, ille re cognita, absit (inquit) vt sim ego causa seditionis: si ꝑpter me exorta est tẽpestas, tollite me, & proijcite in mare, vt vos iactari desinatis. Reuertitur igitur in Nazianzenã ecclesiã: quam cũ diu sanctissimè gubernasset, iam affecta ætate ipse sibi successorẽ elegit, & se virtutũ, diuinarumq́ rerũ contemplationi, sacrarumq́ literarum studio dedit. Quo in genere Græcè multa scitu dignissima partim carmine, partim prosa oratione sanctè ac elegantissimè conscripsit ruri vitã monachi agens. In quibus studijs ab hac vita migrauit Theodosio imperatore.

die 14 Victor & Corona martyr. Lectio tertia.

Victor miles Antonino imperatore in Syria passus est. Productus eñ ad tribunal iudicis Sebastiani, cùm dijs immolare contemneret, immaniter cruciatur. Nã primùm digitis malleo confractis in fornacem ardentẽ missus est, nec tamen à flamma læsus. Deinde veneno sumpto nihilo magis ab eo lęditur. Quo miraculo victus artifex, qui venenum porrexerat, relictis idolis ad Christũ conuersus est. Tum Victor feruenti oleo perfunditur, atq́ oculis priuatur. Postremò capitis obtrũcatione martyrium cõsummauit. Cuius exemplo mota fœmina quædã Corona nomine, cùm ingenti voce Christũ clamaret, & se Christianam esse fateretur, ab eodẽ iudice comprehensa, duabus proximis palmis vi magna hincinde curuatis, manus & pedes distringitur, laxatisq́ & in diuersum reductis discerpitur: & sic palmis dissecta, martyrij palmam est consequuta pridie Idus Maij.

Die 19. Potentiana virgo. Lectio tertia.

Potentiana virgo Pudentis Romani ciuis filia cũ miro amore coleret christianam religionẽ, orbata parentibus cũ sorore sua Praxede assiduè ieiunijs & orationibus vacans omne patrimonium sibi ex hæreditate relictum vendidit & pauperibus distribuit. Huius opera à Pio Romano pontifice tota ipsius familia ad Christũ conuersa est: baptizatiq́ sunt vtriusque sexus numero xcvj. Et cùm Antoninus, Pius imperator edicto publico sanxisset, vt Christiani priuatis sacrificijs contenti à publicis abstinerent: Pius pontifex vnà cum Christianis in domo Potẽtianæ sacra faciebat. Quos oẽs virgo mira religione & comitate recipiebat: & necessaria eis subministrabat. His igitur virgo, ac talibus virtutis, & pietatis operibus diu functa, migrauit ad Dñm, & iuxta patrem suum sepulta est via Salaria in cœmeterio Priscillæ xiiij. Calend. Iunij.

Bernardinus confessor. Lectio tertia. die 20.

Bernardinus natiõe Italus Senis in Hetruria nobilibus parentibus, & diuitibus ortus, tam venerabilis erat à puero innata quadam honestate, & vitiorũ odio, vt adolescentibus eius æqualibus si fortè in eos lasciuũ aliquem sermonem conferentes incidisset, sola pręsentia silẽtiũ imponeret, his verbis inter se commouentibus, Bernardinus adest. Tanta erat huius in pauperes Christi benignitas, vt sæpe illis prandium sibi paratum distribuerit. Cũ aũt magna peste, quæ totã Italiam inuasit Senis vehementissimè sæuiret, & relicto xenodochio illo celebri à cunctis ministris ægrotantes miserabiliter conflictarẽtur, Bernardinus ægrotorum curã in flore iuuẽtutis cũ omniũ admiratione simul & miseratione propter ingẽs periculum, suscepit. Deinde omni substantia pauperibus distributa, beati Francisci religionẽ suscepit, & totã ferme Italiam prædicans Euangelium Christi lustrauit, multaq́ in nomine Iesu signa, & miracula fecit. Tres episcopatus sibi oblatos recusauit. Tandem vita per omnem ætatem sanctissimè gesta migrauit ad Dominum in vrbe Aquila, vbi sepultus est honorificè. Posteà verò à Nicolao quinto catalogo sanctorum adscriptus est, xiij. Calendas Iunij.

Die 25. Vrbanus papa martyr. Lectio.iij.

VRbanus patria Romanus Aurelio Antonino imperatore pontificatum adeptus, multos sanctitatis exemplo & doctrina singulari ad fidem traduxit. Et in his Valerianũ beatæ Cæciliæ sponsum, & Tyburtium eiusdẽ Valeriani fratrẽ, qui postea martyriũ constanti animo pertulerunt. Hic probato consilio, superioris tẽporis Episcoporum, & fideliũ quibus commodius visum erat, vt possessiones attribuerẽtur ecclesijs, q̃ vt venderentur, quẽadmodũ fiebat initio nascentis ecclesiæ, sic scripsit de bonis ipsis ecclesiasticis, quorum decet dispẽsatores esse Episcopos, & clericos. Non ergo debent, inquit, in alijs vsibus q̃ ecclesiasticis, & prædictorum Christianorũ fratrũ id est clericorũ, vel indigentiũ conuerti, quia vota sunt fidelium, & pretia peccatorũ, ac patrimonia pauperũ, atq; ad prædictũ opus explendum Dño traditæ. Demum cùm sedisset annos quatuor, menses decẽ, dies xij. martyrio coronatus est, & in cœmeterio Prętextati, via Tyburtina sepultus viij. Cal. Iunij. Oratio.

DA quæsumus omnipotens Deus, vt qui beati Vrbani martyris tui atq; põtificis solennia colimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur. Per Dominum.

Die 30. Felix papa martyr. Lectio.iij.

FElix patria Romanus Aureliano imperatore pontificatũ adeptus est. Hic instituit vt martyrũ memoria singulis annis sacrificijs celebraretur. Nec nisi in loco sacro Missa perageretur, prætereq; cogente necessitate. Templumq; iussit, si de cõsecratione ipsius dubitaretur, denuo consecrari. neque em̃ iteratũ videri debere dictabat, quod factũ esse nesciretur. Postremò cũ mense Decẽbri presbyteros nouem, diaconos quinq;, Episcopos quinq; creasset, martyrio coronatus via Aurelia sepelitur tertio Calend. Iunij in Basilica quam ipse condiderat, atq; dicauerat, Sedit autem annos quatuor, mẽses tres, dies quindecim.

Die 1. IVNIVS.

Pamphilus presbyter martyr.

Lectio tertia.

PAmphilus presbyter Cæsariensis tanto diuinorũ voluminum amore flagrauit, vt celeberrimã bibliotecham vndiq; summo studio cõquisitis libris Cæsareæ cõstruxerit: magnãq; partẽ Origenis operum sua manu descripserit. Quæ Hieronymus se vidisse, ac habuisse, ingentiq; cupiditate quasi thesaurum aliquẽ seruasse, testatur. Scripsit nonnulla, quibus insignem doctrinã, & magnã vitæ sanctimoniã posteris manifestam, ac testatã reliquit. Demũ post beata studia, & multos pro ecclesia Dei, ac gloria nominis Christiani exhaustos labores, apud Cæsaream Palesthinæ pro fide Christi in persequutione Maximini Imperatoris Calendis Iunij martyrio coronatus est.

Marcellinus & Petrus mart. Lectio. iij. Die 2.

TEmporibus Diocletiani Imperatoris Romæ Petrus exorcista iussu Sereni iudicis pro Christi nomine in carcerẽ coniectus Paulinã Artemij carceris custodis filiam ab immundo spiritu liberauit, ipsumq; Artemiũ cũ cõiuge & filia, ac tota domo & plerisq; vicinis, qui ad miraculũ cõuenerãt, ad Christum cõuertit, & hos oẽs Marcellinus presbyter baptizauit. Quo nuntiato Serenus Marcellinũ & Petrũ ad se productos, multis minis ab incœpto deterrere tentauit. Cui cũ Marcellinus Christiana libertate ad oĩa responderet: pugnis eũ cõtusum separat à Petro, nudũq; in carcerẽ testis vitreis perstratũ trudi iubet sine cibo, & sine lumine. Petrus itidẽ alio in loco arctissimis vinculis cõstringitur. Sed diu cruciati cũ fortiores in dies, atq; in Christi cõfessione cõstãtiores inuenirẽtur, extra vrbẽ educti, quarto Non. Iunij capite plexi martyrio coronãtur. Lucilla verò matrona Christiana ipsorũ corpora vehiculo delata noctu in via Labicana tertio ab vrbe milliario sepeliuit.

Barnabas aposto. duplex maius. Oratio.

DEus, qui nos beati Barnabæ apostoli tui meritis & intercessiõe lætificas: cõcede ꝓpitius, vt q̃ eius beneficia poscimus, dono tuæ gratiæ cõsequamur. Lectio.iij.

IOsephus, qui cognominatus est Barnabas, natiõe Cyprius ad Christianum do- Die 11.

gma gentibus cũ Paulo prędicandũ in apostolatũ extra duodecim assumptus est. Hic agrũ, quẽ habebat, vẽdidit, & attulit pretiũ, & posuit ante pedes Apostolorũ. Qui cùm missus à Ierosolymitana Ecclesia euangelizandi gratia Antiochiam peruenisset, vbi Græcorũ aliquot crediderãt, vidissetq; gratiã Dei, gauisus est, & hortabaẽ oẽs in proposito cordis permanere in Dño, quia erat vir bonus, & Spiritu sancto ac fide plenus: & apposita est multa turba in Dño. Profectus inde Tarsum, vt quęreret Saulũ, perduxit ipsum Antiochiã, & annũ totũ cõuersati sunt ibi in Ecclesia, & docuerunt turbam multã, ita vt cognominarẽtur primùm Antiochiæ discipuli, Christiani. Qui discipuli, prout quisq; habebat, proposuerũt in ministeriũ mittere habitantibus in Iudæa fratribus: quod & fecerũt, mittẽtes ad seniores ꝑ manus Barnabæ & Sauli. Qui expleto ministerio reuersi sunt à Ierosolymis assumpto Ioãne, qui cognominatus est Marcus. Erãt aũt in Ecclesia, quę erat Antiochiæ, ꝓphetæ & doctores, in quibus Barnabas & Saulus. Ministrantibus aũt illis dño & ieiunantibus dixit spiritus sanctus, Segregate mihi Saulũ & Barnabã in opus ad quod assumpsi eos. Tũc ieiunãtes & orãtes, imponentesq; eis manus, dimiserunt illos. Et ipsi quidẽ missi à Spiritu sancto, abierunt Seleucã, & inde Cyprũ: multasq; prætereà vrbes ac regiones cũ magno prędicationis ꝓfectu ꝑagrarũt. Postremò Barnabas à Paulo discedẽs ad Cyprũ nauigauit assumpto Marco. Vbi circa septimũ Neronis annũ, martyrij coronam est adeptus iij. Idus Iunij.

Die 13. Antonius confessor. Lectio .iij.

ANtonius natiõe Hispanus Vlysipone natus cũ adolescens adhuc esset, canonicus regularis, audito martyrio quorũdam monachorum ex ordine sancti Francisci ad Marochiũ Mauritaniæ vrbẽ occisorum, eundẽ ordinem sancti Francisci professus, & à prelatis obtenta copia, martyrij cupidus, Saracenis prędicaturus nauim ascendit, sed Deo aliter ordinante vi tempestatis prohibitus est. Cæterũ vt consanguineorũ & amicorum impedimenta vitaret, in Italiam venit. Qui cũ aliquando iussu pontificis Romæ peregrinis multarũ nationũ prædicaret, varijs linguis loquutus, & ab omnibus intellectus esse traditur. Itaq; sermonẽ ipsius Dño signis confirmante, quasdã hæreses in Italia confutauit, factiones diremit, & inimicos reconciliauit. Tandẽ plenus sanctitate & miraculis clarus Patauij moritur Idibus Iunij: & in ecclesia nomine ipsius fabricata egregio tumulo sepultus est: & à Gregorio nono statim in sanctorum confessorum consortium relatus.

Marcus & Marcellianus. Mart. Lectio .iij. Die 18.

MArcus & Marcellianus f̃res Romæ Diocletiano Imperatore pro Christi fide in vincula coniecti sunt ab vrbis præfecto Chromãtio ad mortemq; damnati, nisi ante diẽ trigesimum ad cultum deorum redijssent. Ad quos cum Tranquillinus pater, & mater Martia, & pleriq; cognatorũ ventitarent vt ipsos ab incœpto seducerent, à beato Sebastiano confirmati in fide perstiterunt. Qui Sebastianus non solùm horũ sanctorum parentes, sed Chromantiũ quoque ad Christi fidẽ cõuertit. Quã ob rem Chromantius magistratu ab imperatore priuatus, in exilium missus est. Cui succedens Fabianus, Marcum & Marcellianũ deorum cultum aspernantes, post diutinam carceris afflictionem, ad stipitẽ alligari, pedesq; clauis configi iussit. Sed hunc cruciatũ cùm die ac nocte magno animo Christũ laudantes pertulissent, latera transfixi lanceis, martyrij palmam sunt adepti. Quorum corpora à Christianis ablata noctu in via Ardeatina ad decimumquartum Calendas Iulij sepeliuntur. Oratio.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus: vt qui sanctorũ martyrum tuorũ Marci & Marcelliani natalitia colimus, à cunctis malis imminentibus eorum intercessionibus liberemur. Per dominum.

Geruasius, & Protasius marty. Lectio .iij.

GEruasius & Protasius fratres patrem habuerunt Vitalem, qui Rauennæ, & matrẽ Valeriam quæ Mediolani pro Chri- Die 19.

sti fide martyriū tulerunt. Parentum igitur pietatem & fidē æmulātes post ipsorū mortem iuxta consilium euāgelicum oēs suas facultates pauperibus distribuerunt, & seruos quos habebant libertate donarunt. Quibus rebus & singulari vitæ sanctitate commoti Gentiliū sacerdotes Christianæ religioni infesti, magnum in ipsos odium atq; inuidiam conceperunt. Cùm ergo per id tēpus Astasius comes in bellum proficisceretur hanc nefariam rationē pios fratres è medio tollēdi sacerdotes iniuerūt, vt Astasio, velut diuinitus admoniti, persuaderēt, negatam ipsi esse decreto deorū victoriam, nisi Geruasiū & Protasium à Christi fide desistere, ipsisq; dijs sacrificare cōpelleret. Quod cùm Astasius ab ipsis nec precibus impetrare, nec minis extorquere potuisset, eodē iubente Geruasius plumbatis tandiu cæsus est, donec spiritum emisit: Protasius verò fustibus primùm sæuissimè verberatus postremò capite truncatus est. Quorū corpora Philippus quidam vir religiosus ac pius clàm sustulit, & in sua domo sepeliuit. Vbi cùm diu latuissent, ab Ambrosio Episcopo Mediolanēsi diuinitus admonito inuenta sunt, & cum magna populi veneratione in honestissimo & sacro loco reposita. Passi sunt autē Mediolani xiij. Calendas Iulij. Aduertendum est singulis annis in indice supra posito fol. 209. an in die sancti Ioannis vel infra eius octauam interponenda sit aliqua ex Dñicis Vagantibus. Natiuitas Ioannis Baptistæ duplex maius. Ad Vesperas Hymnus.

Vt queāt laxis resonare fibris, Mira gestorū famuli tuorū, Solue polluti labij reatum, Sancte Ioannes.

Nuntius celso veniens olympo, Te patri magnum fore nasciturum, Nomen & vitæ seriem gerendæ. Ordine promit.

Ille promissi dubius superni, perdidit promptæ modulos loquelæ, Sed reformasti genitus peremptæ Organa vocis.

Ventris obstruso recubans cubili, Senseras regem thalamo manentem, Hinc parens nati meritis vterq;, Abdita pandit.

Gloria patri, genitæq; proli, & tibi compar vtriusq; semper, Spiritus alme Deus vnus omni tempore secli. Amen. Antiphona. Ioānes est nomē ei⁹, vinū & sicerā nō bibet, & multi in natiuitate eius gaudebūt. Orō.

Deus qui presentem diem honorabilē nobis in beati Ioannis natiuitate fecisti, da populis tuis spiritualium gratiam gaudiorum: & omnium fidelium mentes dirige in viam salutis æternæ. Per dominū nostrū.

Ad Matutinum Inuitatorium. Regem præcursoris dñm venite adorem⁹. Hymn.

Antra deserti teneris sub annis, Ciuiū turmas fugiens petisti, Ne leui saltem maculare vitam, Famine posses. die 24.

Præbuit hyrtum tegimen camelus, Artubus sacris, strophiū bidentes, Cui latex haustum, sociata pastum, Mella locustis.

Cæteri tantùm cecinere vatum, Corde præsago iubar affuturum, Tu quidem mūdi scelus auferentem, Indice prodis.

Non fuit vasti spatium per orbis, Sanctior quisquam genitus Ioanne, Qui nefas secli meruit lauantem, Tingere lymphis.

Gloria. Antipho. Priusquam te formarem in vtero noui te: & antequam progredereris sanctificaui te. Lectio tertia.

Zacharias sacerdos vir iustus, & egregia in Deum pietate, vxorem habuit Elisabeth parem sibi & moribus, & sanctitate, sterilem tamen. Itaque iā ambo senes in orbitate cum magno filiorum desiderio degebant. Sed cùm Zacharias tempore Heredis Iudææ regis templum ingressus ad sacrificandū incensum apponeret, apparuit ei Angelus ad dexterā altaris, turbatoq;, & timenti ait, Ne timeas Zacharia, qm̄ exaudita est deprecatio tua: vxor Elizabeth pariet tibi filium: & vocabis nomen eius Ioannem. Nec solùm vos. sed multi præterea ob ipsius ortum gaudebunt. Erit enim magnus corā Domino: vinum & sicerā nō bibet, & Spiritu sancto replebit in vtero ipso matris suæ, & multos filiorum Israël ad dominum conuertet: & ipse precedet illum. Respōdit Zacharias. Vnde hoc sciā, qui senex sum, & vxorem habeo senem? Et Angelus, Ego (inquit) sum Gabriel, missus, vt hæc tibi nūtia-

rem: & quia mihi non credidisti, mutus eris donec quae nuntiaui, fiant. Egressus igitur Zacharias ad plebem extra templum expectantem, & moram eius admirantem, loqui non poterat: quo cognitum fuit ipsum visionem vidisse. Cùm igitur peracti sofficij diebus in domum suam redijsset, concepit Elisabeth, quod sexto post mense idem Angelus nuntiauit Mariae dicens, Ecce Elisabeth cognata tua concepit filium in senectute. Itaq; Elisabeth videns Mariã salutandi se, visendiq; gratia domũ ipsius ingressam, exclamauit, Benedictus fructus ventris tui. Et illud, Exultauit gaudio infans in vtero meo. Cũ autem peperisset: & octauo die de nomine nati cõsultaretur: Zacharias interrogatus, cùm loqui non posset: scripsit, Ioãnes est nomen eius. Et post haec vocem recepit, qua domino quotidie gratias agebat.

Ad Laudes Antiphona.

Dominus ab vtero vocauit me, de ventre matris meae recordatus est nominis mei.

Ad Vesperas Hymnus. Vt queant laxis. Antiphona. Puer qui natus est nobis plusquã propheta est: hic est enim de quo saluator ait, Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne baptista.

die 25. Die. 25. de octaua sancti Ioãnis. Tertia lect.

Sermo sancti Augustini episcopi.

POst illum sacrosanctum domini natalis diem nullius hominis natiuitatem legimus celebrari nisi solam Ioãnis Baptistę. In alijs sanctis & electis Dei nouimus illum diem coli quo illos post consummationẽ laborũ, & deuictum triunphatumq; mũdũ, in perpetuas aeternitates praesens haec vita parturijt. In alijs consummata vltimi diei merita celebrantur: in hoc etiam prima die ipsa Ioannis initia consecrantur. Pro hac absq; dubio causa, quia per hunc Dominus aduẽtũ suum ne subitò insperatũ homines nõ agnoscerẽt, voluit esse testatum. Ioãnes aũt figura fuit veteris testamenti, & in se pertulit formam legis, & ideo praenuntiat saluatorem venturum: sicut lex gratiam praecucurrit. Quod aũt nondũ natus de secreto materni vteri prophetauit, & expers lucis iam testis est veritatis: hoc est intelligẽdum quòd latẽs sub velamine literae & carne, & redẽptorem mũdo spiritu praedicauit, & nobis dñm deũ nostrũ quasi de quodã legis vtero proclamauit. Ergo quia Iudaei errauerunt à ventre, id est à lege quae Christo grauida erat, errauerunt à ventre, loquuti sunt falsa, ideo hic venit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lumine.

Ioannes & Paulus matyres. die 26.

Oratio.

QVaesumus omnipotens Deus, vt nos geminata laetitia hodiernę festiuitatis excipiat, quae de beatorum Ioannis & Pauli glorificatione procedit, quos eadẽ fides & passio verè fecit esse germanos. Per.

Lectio tertia.

IOannes & Paulus fratres Christianae religiõis colẽtissimi, domestici fuerunt Cõstantiae filiae Constantini magni. Sed cũ Iulianus apostata imperium excepisset, factus certior hos ex magnis facultatibus, quas illis Cõstãtia reliquerat, pauperes alere, occasionẽ captabat eosdẽ spoliãdi. Iubet igitur eos suis domesticis adscribi, non dubitans illos conditionem religionis gratia recusaturos. Negantibus igitur illis eius se fore domesticos, aut comites, qui à Christiana pietate defecisset, spatium decẽ dierum praescribit, quo vel imperata facerent, & Ioui sacrificarent, vel se certae morti pararent. Ipsi verò accepta conditione bonam partem suarum facultarum pauperibus praescripto tpe distribuerunt. Decima die Terẽtianus praefectus praetoriae cohortis missus, eos inuenit orãtes, à quo quid statuissent rogati, cũ se pro vera religiõe morti paratos esse respõdissent: ille post tertiam noctis horã in domo ipsorum, ne fieret tumult', capite trũcauit, ac secretò sepeliuit, rumorq; per vrbẽ ab interfectoribus sparsus increbuit Ioannem & Paulũ in exiliũ fuisse missos: sed res annũtiata est à daemonibus, qui corpora quorũdã obsidebãt. A quibus daemonibus cũ Terẽtiani filius vexaretur, ductus ad martyrum sepulchrũ liberatus est: eoq; miraculo idẽ & pater ad fidẽ xpi cõuersi sunt, & res tota patefacta. Passi

sunt autem Romæ sexto Cal. Iulij.

die 27. Die 27. de octa. sancti Ioannis baptistę.
Lectio tertia ex sermone sancti Augustini episcopi.

QVod autē Ioannes in carcere constitutus ad Christum discipulos suos destinauit: lex ad euangelia transmisit. Quæ lex iuxta typum Ioannis quasi ignorantiæ clauso carcere, in obscuro & in occulto iacebat: Iudaicæ cæcitatis sensus intra literam tenebatur inclusus. De hoc beatus euangelista proloquitur. Ille erat lucerna ardens & lucens, adeò quod spiritus sancti igne succensa, mundo ignorantiæ nocte possesso, lumē salutis ostenderet: & quasi inter densissimas delictorū tenebras, splendidissimum iustitiæ solē lucis suæ radio præmonstraret, de seipso dicens, Ego vox clamantis in deserto. Videamus in quo deserto, id est in gentiū populo. Vacua em̄ timore Dei pectora, & spiritu sancto arentia, deserto squallentis eremi cōparantur. Desertus em̄ hic mūdus ab omni cultura fidei & timoris Dei: & peccatorum spinis obsitus squallebat, tanquam ager incultus, & penitus nullā bonorū operum fœcunditatem obtulerat, nullū imbrē gratiæ spiritualis exceperat.

die 28. Die 28. de octa. sancti Ioannis Baptistæ.
Lectio tertia ex sermone sancti Augustini episcopi.

MIttitur beatus Ioānes qui cū prophetica atq; apostolica prædicatiōe annūtiando pœnitentiā quasi rudē cāpum proscinderet, fœcūdaret, & excoleret, diuiniq; verbi seminibus impleret, & ad maturā frugē, id est ad regenerationis gratiā prępararet. Nam illud quantæ gloriæ est, q; Zachariæ sacerdoti seni, & Elisabeth sterili à Gabriele, id est ab angelo illo prænuntiatur, à quo Mariæ domini natiuitas nuntiatur, & quasi ex aliquo similis dño præmittitur filius sterilis ante filiū virginis, nescio qđ maius miraculū ipsa nouitate declarans. Insperata prole sterilitas muneratur: quia nouo partu erat ditāda virginitas. Præmittit̄ ante Iesum Christum Ioānes quasi testamentum vetus ante nouū, vt dies diei eructet verbū, & sacramentorū obscura profunditas euidētioribus nouæ doctrinæ mysterijs reuelet̄.

Petrus & Paulus apostoli duplex ma.
Ad Vesperas. Hymnus.

AVrea luce & decore roseo, Lux lucis omne perfudisti seculū, Decorans cælos inclyto martyrio, Hac sacra die, quæ dat reis veniam.
Ianitor cæli doctor orbis pariter, Iudices secli, vera mundi lumina, Per crucē alter, alter ense triumphans, Vitæ senatum laureati possident.
Sit trinitati sempiterna gloria, Honor, potestas, atque iubilatio In vnitate cui manet imperiū, Ex tunc & modò per æterna secula. Amen. Antiphona. Tu es pastor ouiū, princeps apostolorū, tibi traditæ sunt claues regni cælorum. Oratio.

DEus qui hodiernā diem apostolorum tuorū Petri & Pauli martyrio consecrasti: da ecclesiæ tuæ eorum in omnibus sequi præceptum, per quos religionis sumpsit exordium. Per dominum.

Et nō fit cōmemoratio de sancto Ioāne vsq; ad Vespas cōmemorationis sc̄ti Pauli.
Ad Matutinum Inuitato. & Hymn. de communi Apostolorum Antiphona.

Tu es Petrus, & super hanc petrā ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Lectio tertia. Die 29.

PEtrus princeps apostolorum, cui Christus ascensurus ad patrē suū gregē pascendū, id est suā ecclesiā gubernandā ter cōmendauit, cùm multa post Christi ascensum cū apostolis cōfecisset, quæ ad cōstituendam & propagandā fidē pertinerent, cæteris per orbē dispersis ad prædicandū ipse sibi sedem Antiochiā elegit. Sed post episcopatū Antiochensis ecclesiæ, & prædicationē dispersionis eorū qui de circūcisiōe crediderant in Ponto, Galatia: Cappadocia, Asia, & Bithynia secundo Claudij anno admonitus à spiritu sancto Romā migrauit ad cōuincendū Simonē magū, & verā fidē enuntiādū, in eaq; vrbe, quæ caput orbis erat, ecclesiā moderandum. Simonis ergo disiectis tenebris, fraudibusq; cōuictis à Petro, lumen verbi

Dei Romã & Italiã eodẽ authore multùm illustrauerat, cũ Paulus vinctus Romam deportatẽ secũdo Neronis anno, postquã euangelium cum in Syria, Asia, tum præcipuè in Græcia & finitimis regionibus vsq; ad Illyriam prædicasset. Cuius aduentu, & opera magna veræ pietatis & fidei accessio facta est in vrbe Roma & Italia, occiduisq; regionibus. Sed vltimo Neronis anno sæuiente in Christianos persequutione, Petrus & Paulus capti, morti traduntur eodem die, id est tertio Calend. Iulij. Petrus enim cruci affixus est capite ad terrã verso: quod sic fieri impetrauit, asserens se indignum esse, qui eodem modo, quo suus Dñs, crucifigeretur: Paulus verò capite truncatus, cuius corpus in via Ostiensi sepultum est, Petri verò in Vaticano. Ad Laudes. Aña. Quodcunq; ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunq; solueris super terram, erit solutum & in cælis.

Ad Vesperas hymnus. Aurea luce. vt supra Aña. Hodie Simõ Petrus ascẽdit crucis patibulũ: Halleluia, Hodie clauicularius regni gaudẽs migrauit ad Christũ. Hodie Paulus apostolus lumẽ orbis terræ inclinato capite pro Christi noie martyrio coronatus est.

Et non fit cõmemoratio de festo sequẽti, quia vespe. hodiernæ sunt cõmunes vtriq; apostolorum. Commemoratio Pauli dupl. mi. Ad Matutinum Inuita. & Hymnus de Communi Apostolorum. Antiphona.

Die 30.

Qui operatus est Petro in apostolatu, operatus est & mihi inter gẽtes: & cognouerũt gratiã, q̃ data est mihi à Christo Dño. lc. iij.

PAulus extra numerum duodecim, apostolus nõ ab hominibus, nec per hominem, sed per Iesum Christum & Deum patrem, quũ esset in ecclesia Antiochiæ, vbi aderant prophetæ & doctores, & in his Barnabas & Simon, qui vocabatẽ Niger, & Lucius Cyrenensis, & Manahem, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, ministrantibus illis dño, & ieiunantibus dixit spiritus sanctus, Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunãtes, & orantes, imponentesq; eis manus dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi à spiritu sancto abierunt Seleuciam, & inde nauigauerunt Cyprum, & quum venissent Salaminam, prædicabant verbũ Dei in synagôgis Iudæorum. Habebant aũt & Ioannẽ in ministerio. Et quum perambulassent vniuersam insulã vsq; ad Paphũ, inuenerunt quendam virum magum pseudoprophetam Iudæum, cui nomen erat Barieu, cum procõsule Sergio Paulo viro prudente. Hic accersitis Barnaba & Paulo, desyderabat audire verbum Dei. Resistebat autem illis Elymas magus, quærens auertere proconsulem à fide. Saulus autem qui & Paulus repletus spiritu sancto intuẽs in eũ dixit, O plene omni dolo & omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis iustitiæ, non desinis subuertere vias Dñi rectas. Et nunc ecce manus dñi super te, & eris cæcus, nõ videns solẽ vsq; ad tempus. Et confestim cecidit in eum caligo & tenebræ, & circũiens quærebat qui sibi manũ daret. Quo viso proconsul credidit, & conuersus est. Profectus verò Paulus à Papho iuncto sibi Barnaba multisq; vrbibus peragratis, cùm Ierosolymã venisset, Petrus, Iacobusq;, & Ioannes videntes gratiam Dei, quæ data erat ei, dexteras societatis dederũt ipsi & Barnabæ, vt hi gẽtibus, ipsi verò circuncisis prædicarent euangelium. Vnde digressus postq; innumeros labores hausisset, multaq; pericula euasisset, per varias mundi plagas Christianum dogma longè lateq; propagãdo, anno à Christi passione xxxvij. qui fuit imperij Neronis xiiij. eodẽ die quo Petrus Romæ martyrio coronatus est: sepultus in via Ostiensi, vbi posteà fuit illi magnificum templũ erectum. Scripsit aũt nouem ad septem ecclesias epistolas. Præterea ad discipulos suos Timotheum, Titum, & Philemonẽ iiij. ad Hebræos vnam. oẽs simul numero xiiij. Ad Laudes Aña. Bonũ certamẽ certaui, cursum cõsummaui, fidẽ seruaui: iõ reposita est mihi corona iustitiæ. Oro.

DEus qui multitudinẽ gẽtiũ beati Pauli apostoli p̃dicatiõe docuisti: da nobis q̃s, vt cuius natalitia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per. Ad vesp. hymn.

Doctor egregie Paule mores instrue: Et mente polū nos transferre satage: Donec perfectum largiatur plenius, Euacuato quod ex parte gerimus. Sit Trinitati sempiterna gloria, Honor, potestas, atq̄ iubilatio, In vnitate cui manet imperiū Ex nūc & modò ꝑ æterna secula. Amē. Aña. Gloriosi prīcipes terræ quō in vita sua dilexerunt se, ita & in morte non sunt separati. Oro. Deꝰ q̄ hodiernā diē, &c. vt suprà dein de ꝓ cōmemo. octa. sctī Ioā. bapt. Aña. Elisabet Zachariæ magnū virū genuit Ioannē baptistā præcursorē Dñi. Oro. Deus q̄ presentem diē, &c. vt supra in eius festo.

IVLIVS.

die 2. Octaua natiuitatis sancti Ioā. Bapt. dup. mi. Ad matuti. Inuit. & hymn. vt in eius festo. Aña. Ipse præibit ante illum in spiritu, & virtute Eliæ, parare Dño plebem perfectā.

Lectio tertia. Secundum Lucam.

ELisabeth impletum est tempus pariendi, & peperit filium. Et audierunt vicini & cognati eius, q̄a magnificauit dñs misericordiā suā cū illa: & cōgratulabant̄ ei. Et reliq.

Homilia sancti Ambrosij episcopi.

PEperit ergo filium Elisabeth, & cogratulabantur vicini. Habet sanctorū editio lætitiā plurimorū, q̄a cōmune est bonū. Iustitia em̄ cōmunis est virtus. Et ideo in ortu iusti futuræ vitæ insigne præmittitur: & grā sequuturæ virtutis exultatiōe vicinorū præfiguratæ signat̄. Pulchrè autē tēpus quo fuit in vtero ꝓpheta memoratur, ne Mariæ p̄sentia taceatur. Sed tēpus siletur infantiæ, eo quòd præsētia Dñi mrīs in vtero roboratur, q̄ infantiæ impedimēta nesciuit. Et ideo in euāgelio nihil super eo legimus, nisi ortū eius & oraculum, exultationem in vtero, & vocem in deserto. Neq̄ enim vllam infantię sensit ætatem, qui supra naturam, supra ætatem, in vtero situs matris à mēsura perfectæ cœpit ætatis plenitudinis Christi. Et rñdit mater eius, & dixit, Non, sed vocabitur Ioannes. Et respōderūt ad illam, Nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Innuebant ergo patri eius quē vellet vocari eū: & accepit pugillarē, & scripsit dicēs, Ioannes est nomē eius. Et mirati sunt oēs. Cōtinuò aūt soluta est lingua eius, & apertū est os eius: & loquebatur benedicens deū. Mirè sanctus euāgelista prætermittēdū non putauit quòd plurimi infantē patris nomine Zachariā appellandū putauere, vt aduertas matri nō nomē alicuius displicuisse degeneris: sed id sancto infusum spiritu, quod ab angelo antè Zachariæ fuerat prænūtiatū. Ad Laudes Aña. Innuebāt patri eius quē vellet vocari eū: & scripsit dicēs, Ioānes est nomen eiꝰ. Notādum q̄ hodie in Laudibus post orationem sancti Ioā. dicitur Oratio Deus qui hodiernam diē. &c. pro cōmemoratiōe apostolorum, & similiter faciēdum est infra octauā visitationis virginis in Laudibus & Vespe. vsq̄ ad octauā ipsorum apostolorū, tamen hodie in Vesperis & die crastina per totum diē nō fit cōmemoratio de apostolis. Visitatio Mariæ virginis ad Elisabeth dup. ma. Ad Vesperas Hymn. Aue maris stella. &c. Aña. Hodie Ioānes spiritu sancto repletus dominū, quē verbis laudare non potuit, corporis obsequio recognouit: beata Elisabeth, quam mater domini visitauit, vt Ioannes in vtero suo spiritum sanctificatiōis accipiens præcursoris officiū inchoaret. Oro.

OMnipotens semiterne deus, qui ex abundantia charitatis beatam Mariā tuo filio fœcundatam ad salutationem Elisabeth inspirasti: præsta quæsumus, vt per eius visitationē donis cælestibus repleamur, & ab omnibus aduersitatibus eruamur. Per eundem dominum nostrum &c.

Ad Matutinum inuitatorium.

Visitationem virginis Mariæ celebremus: Christum eius filium adoremus dominum. die 2.
Psalmus Venite &c. Gloria p. &c. Deinde Inuitato Visitationē virginis &c. Hymnꝰ. O gloriosa Domina. Antiphona. Repletus spiritu sancto Ioannes nondum seipsum sentiens virginis matris præsensit aduentum.

Lectio. iij. ex Cap. j. Lucæ.

EXurgens autem Maria in diebus illis, cap. 1. C
abijt in montana cū festinatione in ciuitatem Iuda: & intrauit in domum Zachariæ, & salutauit Elizabeth. Et factum est:

vt audiuit salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta est spiritu sancto Elisabeth: & exclamauit voce magna, & dixit, Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi vt veniat mater Dñi mei ad me? Ecce enim vt facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo. & beata quæ credidisti: qm̃ perficietur ea quæ dicta sunt tibi à dño.

Ad Laudes Antiphona.

Aduenīēte quæ Christū gestabat in vtero, Ioānes exiliēs in occursum ei⁹ gestiuit erūpere. Ad Vesp as Hymnus. Aue maris stella, Aña. Beata sterilis, quæ præcursorē domini senio ingrauescēte concepit: beatior virgo, quæ deum atque hominē genuit. Vtraq; miraculum sentit, & mysteriū recognoscit. Sed Elisabeth suū vertit in præconia visitantis: Maria vtrunque refert in gloriā cōditoris.

die 3. Die tertia de octaua visitationis. Lectio tertia ex Homilia sancti Ambrosij episcopi.

Consuētudum est enim quia superior venit ad inferiorē, vt inferior adiuuetur. Maria ad Elisabeth, Christus ad Ioannem. Deniq; etiā postea vt sanctificaret baptismū Ioannis, dñs venit ad baptismū. Citò quoq; in aduentu Mariæ, præsentiæ dominicæ beneficia declarantur. Simul autem vt audiuit salutationē Mariæ Elisabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta est spiritu sancto Elisabeth: & exclamauit voce magna, & dixit ad Mariam, Bñdicta tu inter mulieres: & benedictus fructus ventris tui. Vide distinctionē, singulorūq; verborū proprietates. Vocē prior audiuit Elisabeth: sed Ioannes prior gratiam sensit. Illa naturæ ordinē audiuit: iste exultauit ratione mysterij. Illa Mariæ, iste Dñi sensit aduentum: fœmina mulieris, & pignus pignoris. Istæ gratiā loquuntur: illi intus operantur, pietatisq; mysterium maternis adoriuntur profectibus: duplicíq; miraculo prophetant matres spiritu paruulorum. Exultauit infans in vtero: mater repleta est. Non prius mater repleta quàm filius: sed cùm filius repletus esset spiritu sancto, repleuit & matrem. Exultauit Ioannes: exultauit & Mariæ spiritus: exultante Ioanne repletur Elisabeth. Mariā tamen non repleri spiritu, sed spiritū eius exultare cognouimus.

Die quarta de octa. Visitationis. Ex eadē Homilia sancti Ambrosij. Lectio iij. die 4.

Incomprehensibilis enim incomprehensibiliter operabatur in matre: & illa post conceptum repletur: ista ante conceptum. Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui: & vnde hoc mihi vt veniat mater Domini mei ad me? Nouit sermonem suum spiritus sanctus, nec vnquam obliuiscitur: & prophetiæ non solùm rerum complentur miraculis, sed etiam proprietate verborū. Quis est iste fructus ventris, nisi ille de quo dictum est, Ecce hæreditas domini filij merces fructus ventris? Hæc hæreditas domini filij sunt, qui merces sunt fructus illius, qui de Mariæ ventre processit. Ipse fructus ventris est flos radicis: de quo bene prophetauit Isaias dicens, Exiet virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. Radix enim est familia Iudęorum: virga Maria: flos Mariæ Christus: qui veluti bonæ arboris fructus, nostræ virtutis processu nunc floret, nunc fructificat in nobis, nunc re diuina corporis resurrectione reparatur. Et vnde hoc mihi. vt veniat mater Domini mei ad me? Non quasi ignorans dicit. Scit enim esse spiritus sancti grariā & operationem, vt mater prophetæ à matre Dñi ad profectum sui pignoris salutetur, sed quasi hoc non humani meriti, sed diuinæ gratiæ munus esse cognoscat.

Die quinta de octa. Visitationis. ex eadē Homilia sancti Ambrosij. Lectio tertia.

die 5. Non vsitata hæc officia fœminarū sūt, vt veniat mater Dñi mei ad me. Miraculum sentio: cognosco mysteriū: mater Dñi verbo fœta, deo plena est. Ecce enim vt facta est vox salutatiōis tuæ in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo: & beata quæ credidisti. Vides non dubitasse Mariam, sed credidisse: & ideo fructum fidei consequutam. Beata (inquit) quæ credidisti. Sed & vos beati qui audistis & credidistis.

distis: quæcunq; enim crediderit anima, & cōcipit & generat Dei verbū, & opera eius agnoscit. Sit in singulis Mariæ anima, vt magnificet dñm. Sit in singulis Mariæ spiritus, vt exultet in dño. Si secundum carnem vna mater est Christi: secūdum fidem tamē omnium fructus est Christus Iesus. Omnis em̄ anima accepit Dei verbum: si tamen immaculata & immunis à vitijs, & intemerato pudore eius castimoniam custodiuit.

Hodie vespe. dñr de oct. aposto. Et non fit cōme. de Visita. in his vesp. nec die crastina. hymn. de communi aposto. Antiphona. Petrus apostol⁹, & Paulus doctor gētiū, ipsi nos docuerūt legē tuā dñe. Hæc antiph. etiā dicitur in secundis vesperis. Oratio.

DEus cuius dextera beatū Petrū ambulantem in fluctibus ne mergeretur, erexit, & coapostolum eius Paulum tertiò naufragātem de profūdo pelagi liberauit: exaudi nos propitius & cōcede, vt amborū meritis æternitatis gloriā consequamur. Qui vi.

Die 6 Octaua aposto. Petri, & Pauli duplex min⁹ Hodie oīa dñr de cōi apost. præter. iij. lecti. & Orone. iij. lectio. Sermo sācti Leo. papę.

OMnium quidem sanctorum solennitatum, dilectissimi, totus mundus est particeps: & vni⁹ fidei pietas exigit, vt quicquid pro salute vniuersorum gestum recolitur, cōmunibus vtique gaudijs celebretur. Veruntamen hodierna festiuitas præter illā reuerētiam, quā toto terrarū orbe ꝓmeruit, speciali & propria nostræ vrbis exultatione venerāda est: vt vbi præcipuorū apostolorū glorificatus est exitus, ibi in die martyrij eorum sit lætitiæ principatus. Isti em̄ sunt viri, per quos tibi euangelium Christi, Roma, resplenduit: & quæ eras magistra erroris, discipula facta es veritatis. Isti sunt sancti patres tui veriq; pastores, qui te regnis cælestibus inserēdam, multò melius, multoq; fœlicius cōdiderūt, quā illi quorū studio prima mœnium tuorum fundamenta locata sunt: è quibus is qui tibi nomen dedit, fraterna te cæde fœdauit. Isti sunt enim qui te in hanc gloriam prouexerunt, vt sis gens sancta, populus electus, ciuitas sacerdotalis & regia: per sacram beati Petri sedē caput totius orbis effecta, latius præsides religione diuina, quàm dominatione terrena. Quāuis enim multis aucta victorijs ius imperij tui terra mariq; distenditur, minus tamen est quod tibi bellicus labor subdidit, quàm quod pax Christiana subiecit. Oratio. Deus cuius dexte &c: vt supra. Die. vij. de octaua Visitatiōis. Ex sermōe sancti Ambro. Lec. iij.

BEatissima virgo Dei genitrix Maria à suis primordijs Dño consecrata, propter beneficia eius inaudita, exhibita populo inuocanti, oēs in necessitate constituti ad eam confugiunt, tanquā ad singulare remedium, vbi magnū subsidium non sufficit requisitū. Disponit nāq; oīa inferiora sua sapientia, prouidētia & industria propulsata. Ipsa enim ex abundantia gatiæ sibi datæ est cura curarū, cùm sit visitatrix, nutrix, genitrixq; bonorū. Gaudet aūt Deus & lætatur per secula quando reginæ cæli cuncta debitè sunt subiecta. Vbi enim est gubernatrix prouida cælicæ & terrenæ potestatis? In Maria. Vbi mater misericordiæ, & impetratrix veniæ? In Maria. Vbi mediatrix ad deū pro crimine? In Maria. Vbi reparatrix sperandæ gratiæ? In Maria. Vbi mater militātis ecclesiæ? In Maria. Vbi aduocata seculi? In Maria. Ipsa siquidem est aduocata mundi, patrona peculij, visitatio periculi, spes salutis populi Christiani. Ipsa miserorum miseratio, afflictorum releuatio, desolatorum cōsolatio, peccatorum visitatio, discordantiū reintegratio cum triumpho. (Die 7.)

Die. viij de octaua Visitatio. Lectio tertia. Sermo venerabilis Bedæ presbyteri.

BEata dei genitrix virgo semper Maria templum Dñi, sacrarium spiritus sancti: cùm ab angelo salutata fuisset, seq; prole grauidam cognosceret, confestim in montana perrexit, portans à quo portabatur. Et apertè post visionem angeli beata dei genitrix in montana subijt: quæ gustata suauitate supernorum ciuium, humilitatis se gressibus ad alta virtutum trāstulit. Intrat ergo domum Zachariæ, atq; Elisabeth, quā seruum ac præcursorē Dñi pariturā nouerat, (Die 8.)

salutat: non quasi dubia de oraculo quod acceperat, sed vt gratulatura de dono qđ conseruam accepisse didicerat. Non vt verbū angeli mulieris attestatione probaret, sed vt mulieri prouectæ ætatis virgo iuuēcula ministerium sedula impenderet. Vt aūt audiuit salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta est spiritu sctō Elisabeth. Aperiente os suū ad salutandum beata Maria, repleta est mox spiritu sancto Elisabeth, repletus est & Ioannes, atq; vno eodemq; spiritu ambo edocti. Illa salutantē quæ esset agnouit: & vt matrem dñi sui debita cum benedictione venerata est: iste ipm esse dominum, qui vtero virginis portaretur, intellexit.

Hodie in Vespe. dicitur antiph. assignata ad primas vesperas. Octaua visitatiōis duplex minus. Lect. iij. ex eodē sermōe Bedæ.

Die 9. REpleta est ergo spiritu sancto Elisabeth, & exclamauit voce magna. Rectè voce magna exclamauit, quia magna dei cognouit dona. Et rectè voce magna, quia illum, quem vbique præsentem nouerat, etiam adesse sentiebat. Magna etenim voce, non tam clamosa, quā deuota intelligendū est. Neque ēm modicę vocis deuotionis deū laudare valebat, quæ spiritu sancto plena flagrabat: quæ & illū in vtero gestabat quo inter natis mulierū nemo maior est. Eum etenim aduenisse gaudebat, qui conceptus ex carne virginis filius altissimi vocaret & esset. Exclamauit aūt & dixit, Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Non solùm benedicta inter mulieres: sed inter mulieres benedictus maiori benedictione specialiter insignis. Benedictus fructus ventris tui. Ne ipse generali more benedictus sanctorū: sed sicut Apostolus ait, Quorū patres ex quibus Christus secundū carnē: qui est super omnia deus benedictus in secula.

Die 10. Septem fratres martyres. Lectio. iij.

CRescente rabie persequutiōis in Christianos septem fratres Romæ sub Antonino Pio martyrio coronati sunt. Cū ēm delatum fuisset ad Cæsarem ab his Deos blasphemari, Christi fide palam confitentibus, datum est negotium Publio præfecto, vt eorum causam iudicaret. Qui primò blādis verbis, deinde terroribus ac minis instat, vt abnegato Christo dijs sacrificarēt. Felicitas autem eorum mater constantia plusquā virili, si Christū, inqt, ò iudex nosses, eiusq; magnitudinē intelligeres, ac diuinitatem, desisteres haud dubiè pios homines à religiōe ipsius oratione impia subducere. Qui enim Christianis maledicit, deo maledicit in cordibus eorum habitanti. Et ad filios cōuersa, ipsos vt neq; cruciatus perhorrescant, neq; mortem propter fidē in Christū recusent, adhortatur. Igitur iratus iudex, ad filiosq; conuersus, cū videret eos in fide immobiles permanere, nec promissiōis, nec minis à sententia reuocari, in carcerem eos trudi, & Cęsari rei ordinem exponit. Ille verò iubet omnes morti tradi. Prim⁹ igitur eorū Ianuarius plumbatis cæsus expirauit. Felix deinde, & Philippus fustibus necantur. Siluanus præcipitio. Alexāder cum alijs duobus capite truncatur vj. Idus Iulij. Mater item quarto pòst mēse gladio pcussa martyrij palmā adepta est. Quam Gregorius octies martyrem appellat. Passa est enim septies in septē filijs, & demum in corpore proprio.

Pius papa confessor. Lectio. iij.

PIus natione Italus, patria Aquileiēsis, imperatore Marco Antonino Vero pontifex factus est. Hic pœnam statuit ijs, qui negligenter Christi corpus aut sanguinem attrectarent: Pœnitentiā (inquiens) agant xl. diebus, quorum negligentia in terram aliquid deciderit, si super altare tribus diebus, si sup lintheū quatuor, si in aliud lintheum nouem diebus. Vbicunq; ceciderit, si recipi potest, lambatur: sin aliter aut lauet, aut radatur: lotum & rasum aut cōburatur, aut in sacrariū reponatur. Demū vbi ex ordinationibus quinque mense Decembri habitis presbyteros xix. diaconos xxj. episcopos x. creasset, moritur & in Vaticano sepelit v. Idus Iulij, cùm sedisset ānos xj. mēses iiij. dies tres. Anacletus pap. mar. Lect. iij.

ANacletus papa natione Græcus patria Atheniensis. Traiani temporibus,

Clementi suffectus, vt honestis institutis homines ecclesiasticos formaret, lege vetuit, ne episcopus à paucioribus quàm à tribus episcopis initiaretur. Ac vt clerici publicè, nō priuatim ad sacros ordines asciscerētur. Omnibus quoque fidelibus præcepit, vt peracta consecratione cōmmunicarēt, recusantes aūt ab ecclesijs eijcerētur. Hic etiā loca, vbi seorsum martyres sepelirentur, designauit. Per id tempus mirū in modū augescente re Christiana, Traianus metuens ne quid detrimenti imperium Romanum inde caperet, tertiam persequutionem in Christianos cōcessit. Qua cùm permulti alij, tum in primis ipse Anacletus martyrio coronatur tertio Idus Iulij. Sedit autem annos nouem, menses duos, dies decem.

Die 14. Processus, & Martinianus. Lectio.iij.

QVo tēpore Romę Petrus & Paulus in vinculis in Tarpeio monte tenebātur, duo ex custodibus Processus & Martinianus apostolorum verbis & miraculis cū alijs quadragintanouem ad fidem Christi conuersi sunt, & fonte diuinitus ex quodam saxo in ipso carcere manante baptizati. A quibus apostoli relaxati, abire si vellent ex carcere permissi sunt. Quod vbi nuntiatum est Paulino militum præfecto, Processum & Martinianum ad se accersitos verbis grauissimis ob acceptam religionem castigat, & ab ea cunctis rationibus reuocare conatur. Sed cùm nihil proficeret, indignatus se ab eisdē contēni, iubet ipsorū ora saxo vehementer contundi, dentesque cōminui. Deinde cū Iouem adorare iussi cōstanter renuissent, in equuleo suspensi, fustibus sæuissimè cæduntur, & admotis flāmis aduruntur, vnā vocē emittentes, Sit nomen dñi benedictū. Vehementer igit̄ cruciati, & in Christi fide persistētes, in eundē carcerē detruduntur, & paucis pòst diebus extra vrbem educti, in via Aurelia capite trūcant̄. Quorū corpora Lucina ī predio suo sexto nonas Iulij sepeliuit.

Die 15. Bonauentura Cardinalis confes. Lect.iij.

SAnctus Bonauentura natiōe Thuscus in oppido Balneo regio nobili genere natus, anno suæ ætatis circiter vigesimosecundo religionē beati Francisci suscepit. Et studio literarū deditus Alexandro de Ales præceptore tantum profecit, vt septimo susceptæ religionis anno in gymnasio Parisiensi publicè librū sentētiarum interpretaretur, vir summæ māsuetudinis, ac sanctitatis. Anno verò xiij. quam susceperat religionem, creatus est totius ordinis minister generalis. Quod munus sapienter administrā=do, summā est laudē consequutus, nō solùm doctrinæ & sanctimoniæ, sed etiā ingenij & dexteritatis. Qua fama ductus Gregorius papa xj. Cardinalē ipsum & Epm Albanensem creauit. Multa hic opera doctissimè cōscripsit, quæ longum esset recensere, in primisque eruditissima cōmentaria in iiij. li. sententiarum. Obijt autem Lug. tertiò idus Iulij, claruitque miraculis. Quamobrem à Xysto papa quarto anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo secundo, inter sanctos est relatus.

Symphorosa cum septē filijs mar. Lect.iij.

TYbure Symphorosa matrona sanctissima vxor fuit Getuli martyris, ex quo septē filios ad martyrium videlicet procreauit, Crescentiū, Iulianū, Nemesiū, Primitiuum, Iustinū, Stacteum, Eugeniū: cum quibus in persequutione Adriani capta est, propter Christianæ fidei professionē, omnesque multis affecti supplicijs, vt à vera pietate discederent. In qua cū immobiles permansissent, Symphorosa in præterfluētē fluuiū saxo ad collū appenso, præcipitata est, & interēpta: eiusque corpus ab Eugenio ipsius fratre sepulturæ datū. Postridie verò q fuit xv. cal. Augusti septē fratres singulis stipitibus alligati sunt. Et Crescēs per guttur ferro trāsfixus, Iulianus per pectus, Nemesius per cor, Primitiuus per vmbilicū, Iustinus membratim dissectus est, Stacteus multis lanceis confixus, Eugenius à pectore in partes inferiores scissus. Ipsorum aūt corpora in fossam quandam præaltam deiecta sunt in via Tyburtina milliario nono. Die 18.

Praxedis virgo. Lectio.iij.

PRaxedis virgo venerabilis Prudentis Romani filia, amissis parentibus tanta Die 21.

cura & constantia Christianorum commoditatibus inseruiebat, vt multos sanctorum pauperum suis opibus aleret, aliorum necessitatibus quoad poterat prouideret. Exorta verò Christianorũ sub Marco Antonino imperatore persequutione, exæstuãs virgo beata non destitit fideles omni ratiõe fouere. Itaq; alios domi occultabat, aliĵs necessaria submittebat, alios ad fidei cõstantiã hortabatur. Martyrum corpora mira solicitudine collecta, sepeliebat. Tantam igitur Christianorum stragem, cùm sine summo dolore ferre non posset, precata Deum vt se tantis è malis eriperet exaudita est. Et egregię suæ pietatis atq; laborum præmia perceptura, migrauit ad Dñm duodecimo calendas Augusti. Cuius corpus Pastor presbyter iuxta patrem & sororem Potentianam, in cœmeterio Priscillæ via Salaria sepeliuit.

Maria Magdalena duplex minus. Ad Vesperas. Hymnus.

NArdi Maria pistici Sumpsit libram mox optimi, vnxit beatos Dñi pedes rigando lachrymis.
Honor, decus, imperiũ, Sit trinitati vnicæ, Patri, nato, paracleto per infinita secula. Amen. Añа. Maria vnxit pedes Iesu, & extersit capillis suis: & domus impleta est ex odore vnguenti. Oratio.

BEatæ Mariæ Magdalenæ quæsumus Dñe suffragiĵs adiuuemur: cuius precibus exoratus, quatriduanum fratrem viuum ab inferis resuscitasti: Qui viuis.

Die 22 Ad Matutinum Inuitatorium.

Laudemus Deũ nostrũ in cõfessione beatæ Mariæ Magdalenæ. Hymn⁹. Nardi. vt supra. Añа. Ornatum mũdi contẽpsi propter amorem dñi mei Iesu Christi. Lectio. iiĵ.

EX mulieribus quæ Christum egregia pietate coluisse in historia euangelica referuntur, Maria Magdalena in primis celebratur, de qua tamen non parua est doctissimorum & grauissimorũ virorum controuersia, quibusdam res aliquas gestas, de quibus est in euangelio, ad vnam mulierem referentibus, aliĵs ad plures. Vt cũq; sit, traditum est à maioribus Mariam Magdalenam Lazari, Marthæq; sororẽ cum ipsis & Maximino aliĵsq; sanctis hominibus post Christi ascensionem, naui in qua sine velis & remis fuerant à Iudæis, & naufragio perirent, impositi, ope diuina Massiliam tandem applicuisse, eandemq; potissimùm Massiliensibus & vicinis populis euangelium prædicasse, & plerisq; ad fidem Christi conuersis in præaltum montẽ secessisse, ibiq; solitariam vitam multos annos transegisse, in frequenti tamen angelorum consuetudine, à quibus iam moritura in ecclesiã vrbis Aquensis, cuius erat Episcopus sanctus Maximinus, deportata fuerit, vbi accepta eucharistia migrauerit ad Dñm vndecimo calend. Augusti multis editis miraculis, quæ longũ esset recensere. Ad Laudes Añа. Ista est speciosa inter filias Ierusalẽ. Ad Vesperas. Hymn. Nardi. vt supra Antip. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Die 25.

Iacobus apostolus duplex maius. Oratio.

ESto domine plebi tuæ sanctificator & custos: vt Apostoli tui Iacobi munita præsidiĵs, & conuersatione tibi placeat, & secura mente deseruiat. Per dominum.

Lectio tertia.

IAcobus apostolus Zebedęi filius natione Galilæus inter primos apostolos à Christo vocatus fuit cum Ioanne fratre. Qui relictis retibus, quæ tunc fortè reficiebãt, & patre Zebedæo ipsum Iesum sequuti sunt. Hic est vnus ex tribus apostolis dilectissimis, quos Christus testes esse voluit suæ transfigurationis. Et quos solos sequi se permisit domum ingressurus Iairi archisynagôgi, ad filiam ipsius à morte reuocandam. Hunc, & Ioannem fratrẽ tam dilectos esse Christo eorũ mater intelligebat, vt non dubitauerit ab ipso petere, vt cùm esset in suo regno alterũ à dextris collocaret, alterũ à sinistris. Hic igitur Iacobus post Christi ascensum quũ fidẽ ipsius per Iudæam & Samariã mirabiliter prædicando propagasset, plurimosq; & in his Hermogenẽ hæreticũ ad verũ dei cultũ cõuertisset, Hispaniã adiĵsse, & ibi euangelium prædicasse author est Isidorus. Vnde Ierosolymã reuersus ab He-

rode gladio percussus, primus apostolorum martyrio coronatꝰ est. Qui dũ ad supplíciũ duceretur, oblatũ paralyticũ in via sanauit, eoq; miraculo Iosiam, qui se vinctum ad Herodem traxerat, conuertit, & martyrij participem effecit. Postea vero ipsius apostoli corpus Compostellam translatum est.

Die 26 Anna mater virginis dup. minus. Oratio.

DEus, qui beatæ Annæ tantam gratiã donare dignatus es, vt beatissimã matrẽ tuã in glorioso vtero portare mererẽt: da nobis quæsumus, per intercessionem matris & filiæ, tuæ propitiationis abundantiã: vt quarũ memoriã pio amore cõplectimur, earum precibus ad cælestem Ierusalẽ peruenire valeamus: Qui viuis &c.

Inuitat. hym. & antiph. dñr de cõmuni vnius sanctæ nec virgi. nec marty. Lect. iij.

ANna virginis dei genitricis mater Gaziri filia ex tribu Iuda in Bethlehem oppido Iudeæ nata, Ioachimi fuit vxor, q & ipse ex eadem tribu Galilæus erat ex Nazareth, ambo ex stirpe regia sanctorũq; patrũ, ipsi sancti atq; iusti, vt decebat parentes futuros virginis, quæ Christũ erat progenitura. Sed quanq; in charitate maritali sanctissime degerent, diu tamen optatissima prole caruerunt, donec post annum vigesimũ, cõceptu & ortu sacratissimæ virginis Mariæ felicissimo, sterilitatis macula deleta, cõpotes facti sunt longissimi desyderij. Migrauit autem ad dominum vij. Cal. Augusti, cuius corpus conditum est in Bethlehem in paterna sepultura.

Die 29 Martha virgo. Lectio tertia.

MArtha Christi hospita Mariæ & Lazari soror; post Christi ascensum ad patrem à Iudæis in persequutione Christianorũ cũ fratre & sorore, & Marcilla pedisse qua, & item Maximino, à quo tota domus fuerat baptizata, cõprehenditur. Et hi oẽs cũ alijs cõpluribus Christianis in naui quadam imponuntur. Quæ nauis velis, remis, clauoq; spoliata, mari cõmittitur, vt oẽs facto naufragio perirent. Cæterũ Deo gubernante Massiliam incolumis applicuit. Quo miraculo & dictorum sanctorũ prædicatiõe Massiliẽses primùm, deinde vicini populi ad fidẽ Christi cõuersi sunt. Martha igitur cũ Massiliæ omnium in se animos propter eximiam sanctitatẽ cõuertisset, cũ multis honestissimis mulieribus in monasterio, quod ipsa curauit ædificandum sanctissimè vixit, mortẽq; obijt multò ante à se præcognitã, & miraculis illustratã iiij. cal. Augusti. Oratio.

OMnipotens clementissime Deus, cuius filius in æde beatæ Marthę hospitari dignatus est: quæsumus vt eius meritis, quæ illum placidè suscepit, in æde polorum misericorditer hospitari valeamus. Per eundem Dominum.

Nemesius & Lucilla martyres

Lectio tertia.

VAleriano, & Gallieno imperatoribus Nemesius tribunus militũ, & Lucilla eius filia Romæ à sancto Stephano papa ad fidem Christi cõuersi, & baptizati sunt. Nemesius verò paulò pòst ab eodem diaconus ordinatus mira pietate Christum eiusq; fidẽ colebat. Is cùm aliquando Maximus & Valerianus consules via Appia, qua ipe trãsibat in templo Martis sacrificarẽt, sacrificiũ abominatus Deum orare cœpit, vt vanitatẽ superstitionis illorũ aliquo signo declararet: statimq; Maximus à dæmone correptus exclamare cœpit, se vehementer à Nemesio torqueri. Egressi verò ministri, cũ eũ orantẽ offendissent, varijs cõtumelijs affectũ in templum pertraxere, ad cuius præsentiã statim Maximus expirauit. Tunc Valerianus, qui rem magicis artibus patratã putabat, ira percitus, Nemesiũ innumeris supplicijs tortum cũ Lucilla filia in carcerem trudit. Post tertium verò diem educti, Lucilla primùm via Appia ante templum Martis, vbi Maximus interierat, spectante patre decollatur. Deinde Nemesius inter viam Appiam, & Latinam itidem capite plexus martyrio coronatur octauo Calendas Augusti. Quorũ corpora idem sanctus Stephanus Papa via Latina non longè ab vrbe sepeliuit.

Die 31.

A V G V S T V S.

Vincula sancti Petri duplex minus. Ad Vesperas, Hymnus.

PEtrus beatus cathenarũ laqueos Chriſto iubente rupit mirabiliter: Cuſtos ouilis, & doctor eccleſiæ, Paſtorq; gregis, cõſeruator ouiũ Arcet luporũ truculẽtã rabiẽ Gloria Deo per immẽſa ſecula: Sit tibi nate decus & imperium, Honor, poteſtas, ſanctoq; ſpiritui, Sit trinitati ſalus indiuidua, Per infinita ſeculorum ſecula. Amen.

Antiphona. Herodes rex appoſuit vt apprehẽderet & Petrũ, quẽ miſit in carcerẽ volẽs poſt Paſcha producere eũ populo. Oratio.

DEus qui beatum Petrum apoſtolum à vinculis abſolutum illæſum abire feciſti noſtrorum quæſumus abſolue vincula peccatorum, & omnia mala à nobis propitiatus exclude. Per dñm &c. Ad Matutinum Inuitator. Regem apoſtolorum. &c. Hym. vt ſuprà in Veſp. Aña. Petrus quidẽ ſeruabatᷣ in carcere: & orõ fiebat ſine intermiſsiõe ab eccleſia ad Deũ ꝓ eo. Lectio. iij.

CVm Herodes occidiſſet Iacobũ fratrẽ Ioannis animaduertens id eſſe gratũ Iudæis, apprehẽdit quoq; Petrum. Erãt autem, vt eſt in actis apoſtolorum dies azymorum, tradiditq; quatuor quaternionibus militum ad cuſtodiendum, volens poſt Paſcha producere eum populo. Et Petrus quidẽ ſeruabatᷣ in carcere. Oratio autẽ fiebat ſine intermiſsiõe ab eccleſia ad Deũ pro eo. Cùm autẽ producturus eum eſſet Herodes, in ipſa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus catenis duabus: & cuſtodes ante oſtium cuſtodiebãt carcerem. Et ecce, Angelus domini aſtitit, & lumẽ refulſit in habitaculo, percuſſoq; latere Petri excitauit eum, dicens, ſurge velociter. Et ceciderũt catenæ de manibus eius. Et dixit Angelus ad eum, Pręcingere, & calcea te caligas tuas. Et fecit ſic: & dicit illi, Circunda tibi veſtimentum tuum, & ſequere me. Et exiens ſequebatur eum, & neſciebat quia verũ eſt, quod fiebat per Angelum, ſed exiſtimabat ſe viſum videre. Tranſeuntes aũt primã & ſecundam cuſtodiam, venerunt ad portã Ferream quæ ducit ad ciuitatẽ, quæ vltro aperta eſt eis. Et exeuntes proceſſerunt vicum vnum; & cõtinuò diſceſsit Angelus ab eo. Et petrus ad ſe reuerſus, dixit, Nunc ſcio verè quòd miſit dñs Angelũ ſuum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudæorũ. Conſideranſq; venit ad domum Marię matris Ioãnis, qui cognominatus eſt Marcus, vbi erant multi cõgregati, & orantes. Ad laudes Antiph. Miſit dñs angelũ ſuũ, & liberauit me de manu Herodis, halleluia. Ad Veſp. Hym. vt ſuprà. Aña. Solue iubẽte deo terrarũ Petre catenas, q̄ facis vt pateãt cæleſtia regna beatis.

Stephanus papa martyr. Lect. iij.

STephanus patria Romanus Valeriani & Gallieni imperatorũ tempore ſummo pontificatui præfectus, inſtituit vt ſacerdotes & leuitæ nuſquã ſacris veſtibus vterenᷣ, niſi in eccleſia & ſacris peragendis. Quæ (inquit) nec ab alijs debent cõtingi, aut ꝑferri, niſi à ſacratis hominibus, ne vltio quæ Balſazarẽ percuſſit, ſuper hæc trãſgrediẽtibus, & talia præſumentibus veniat diuina. Sed cùm multos ſermone & exemplo ad fidem conuertiſſet, ad templum Martis vt ſacrificaret ab infidelibus abſtractus, conſtanti animo recuſauit. Quã ob rem capite truncatus eſt, ac ſepultus via Appia in cœmeterio Calliſti quarto nonas Auguſti: cùm ſediſſet annos ſeptẽ, mẽſes quinq;, dies duos. Die 2.

Inuentio ſancti Stephani protomartyris.

In hoc feſto omnia dicuntur de cõmuni vnius martyris, præter tertiam lectionem, & orationem. Lectio iij. Die 3

STephani ꝓtomartyris, Gamalielis Pauli præceptoris, Nicodemi, & Abibonis corpora quę diu in obſcuro, ac deſpecto loco ſepulta iacuerant inuenta ſunt haud procul Ieroſolymis Honorio imperatore per reuelationem factam presbytero cuidã Luciano. Cui Gamaliel veneranda ſenis ſpecie in ſomnis apparuit, & locum vbi indecẽter iacebat monſtrauit, præcepitq; vt Ioannẽ Ieroſolymitanũ Antiſtitem adiret, daretq; operam, vt eorum corpora honeſtiore conderentur loco. Qua viſione exterritus Lucianus Ioanni Antiſtiti reuelationem exponit. Adhibitis igitur alijs finitimarum vrbiũ Epiſcopis, & presbyteris ad locum mõſtra-

tum pergunt. Tunc effoſſa humo, loculos diſtinctos inueniunt, ex quibus mira fragrãtia, & ſuauiſsimus odor diffundebatur. Cùm igitur ingens hominum multitudo vndiq; miraculo commota eò concurriſſet, multi, qui varijs languoribus conflictati venerãt, ſani & incolumes diſceſſerunt. Tandẽ ſanctorum corpora cum ſumma celebritate in ſanctam eccleſiam Sion illata honeſto ibi loco condita fuerunt. Oratio.

DA nobis quæſumus Domine imitari quod colimus, vt diſcamus & inimicos diligere: quia eius inuentionem celebramus, qui nouit etiam pro perſequutoribus exorare Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum: Qui tecum viuit.

Sanctæ Mariæ ad niues duplex maius.

Ad Veſperas Hymnus. Aue maris ſtella. Aña Sãcta Maria ſuccurre miſeris, iuua puſillanimes, refoue debiles, ora pro pplo, interueni pro clero, intercede pro deuoto fœmino ſexu: ſentiãt omnes tuũ iuuamẽ, quicũq; celebrãt tuã ſanctam feſtiuitatem. Oro.

DEus, qui virginalẽ aulam beatæ Mariæ virginis, in qua habitares, eligere dignatus es, da quæſumus, vt ſua nos defenſione munitos, iucundos ſuæ facias intereſſe commemorationi: Qui viuis &c.

Die 5. Ad Matutinum Inuitatorium.

Sancta Maria dei genitrix virgo intercede pro nobis. Hymn᷒. Ogłioſa dña &c. Aña. Beata es Maria, quæ credidiſti: perficiẽt in te quæ dicta ſunt tibi à domino, halleluia. Lectio.iij.

ROmæ Liberio pontifice anteq; vllũ in vrbe templum Virginis matris nomine dicatum eſſet, Ioannes patricius Romanus morum honeſtate & generis nobilitate, atq; opibus præſtans, cui vxor erat moribus & conditione par, cùm orbitatem filiorum dolenter ferret, nec diu cogitanti idoneus quiſquam occurreret, quem ſuarum opum hæredem relinqueret, eademq; ſolicitudo vxorem fatigaret, ambo aſsiduis precibus à beata virgine Maria contẽdebant, vt vel ſe prolis compotes efficeret, vel quem potiſsimum hæredem inſtituere commodiſſimum & honeſtiſsimum eſſet, indicaret. Exorata igitur pijs precibus mitiſsima virgine, nocte nonarum Auguſti, quo tẽpore ſolent vrbem æſtiui calores infeſtare, pars eius montis vrbis, qui dicitur Eſquiliȩ, plurima niue conſperſa eſt, Deo voluntati matris annuẽte. Eademq; nocte Ioanni eiuſq; vxori ſeorſum virgo mater viſa eſt niuem demiſſam referre, ipſosq; iubere vt in eo loco, quem nix occupaſſet, templum ſuis ſumptibus ædificarẽt, quod nomine Mariæ virginis dicaretur, quæ ad hunc modum vellet hæres ab ipſis relinqui. Hanc viſionem cùm Ioãnes ad Liberium pontificem retuliſſet, idem ſibi viſum contigiſſe Pontifex affeuerauit, eademq; nuntiata & imperata: proinde monita diuina non eſſe negligenda. Cum magna igitur & ſolenni pompa ad locum niuis pontifex cum frequenti populo proceſsit, & locũ templo deſignauit, qđ illorũ, quos diximus, impenſis magnificè conſtructum ſanctæ Mariæ maioris nuncupatur.

Ad Laudes Antiphona.

Beatã me dicent omnes generationes, quia ancillam humilem reſpexit Deus.

Veſperæ dicuntur de Transfiguratione, & fit commemoratio de beata virgine per orationem tantùm. Transfiguratio Domini duplex maius.

Ad Veſperas Hymnus.

GAude mater pietatis in valle gementium, Pro ducatu dignitatis Chriſti regis omnium: Quo dilecta prædotaris in culmine montium.

Vbi patres præcellẽtes in mortali corpore Admirantur aſsiſtentes de tam grandi munere: Diuinum numen cernentes, increato lumine.

Genitori, genitoq; laus, & iubilatio: Salus, honor, virtus quoq; ſit, & bñdictio: Procedẽti ab vtroq; cõpar ſit laudatio. Amẽ. Añ. Aſſumpſit Ieſus Petrũ, & Iacobũ, & Ioãnẽ fratrẽ eius, & duxit eos in mõtem excelſum ſeorſum, & trãsfigurat᷒ eſt ante eos. Oro.

DEus, qui fidei ſacramenta in vnigeniti tui glorioſa Transfiguratione patrum teſtimonio roboraſti; & adoptionem

filiorum perfectam voce delapsa in nube lucida mirabiliter præsignasti: concede propitius, vt ipsius regis gloriæ nos cohæredes efficias, & eiusdem gloriæ tribuas esse consortes. Per eundem dominum nostrum.

Die 6. Ad Matutinum Inuitatorium.

Summum regem gloriæ Christum adoremus. Hymnus.

EXultet laudibus sacrata cōcio, Cæli agminibus iuncta tripudio Pro verbi glīa qua splēdēt omnia, Terra, pōtus, & æthera.
Promissum pāditur fratrū de medio, Patris cùm labitur vox de fastigio, Dicens hūc filiū doctorem cælicum Audituq; dignisimum.
Te trina deitas, vnaq; poscimus, Sic nos tu visita, sicut te colimus: Per tuas semitas duc nos quò tendimus Ad lucem, quam inhabitas. Amen. Aña. Et ecce apparuerunt eis Moyses, & Elias loquentes cum Iesu.

Lectio tertia ex capitulo xvii. Matthæi.

cap. 17. ET post dies sex, assumpsit Iesus Petrū & Iacobum & Ioannem fratrem eius,
A & duxit illos in montem excelsum seorsum: & transfiguratus est ante eos. Et resplēduit facies eius sicut sol: vestimenta aūt eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes. Respondens aūt Petrus, dixit ad Iesum, Domine, bonū est nos hîc esse: si vis, faciamus hîc tria tabernacula, tibi vnū, & Moysi vnum, & Eliæ vnum. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbrabat eos. Et ecce vox de nube, dicens, Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui: ipsum audite. Et audientes discipuli, ceciderunt in faciē suam, & timuerunt valde. Et accesit Iesus, & tetigit eos: dixitq; eis, Surgite, & nolite timere. Leuantes autē oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Iesum. Et descendentibus illis de monte præcepit illis Iesus, dicens, Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis à mortuis resurgat. Ad Laudes Aña. Et ecce vox de nube dicens, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite, halleluia. Ad Vesperas Hymn. Gaude mater. vt supra Aña. Et audientes discipuli ceciderunt in faciē suam, & timuerūt valde, & accesit Iesus, & tetigit eos, dixitq; eis, Surgite, & nolite timere, halleluia.

Dominicus confessor duplex mi. Oratio. Die 7.

DEus, qui ecclesiam tuā beati Dominici cōfessoris tui, illuminare dignatus es meritis & doctrinis, concede, vt eius intercesione temporalibus non destituatur auxilijs, & spiritualibus semper proficiat incrementis. Per dominum. Lectio tertia.

DOminicus natione Hispanus, vir sanctitate & doctrina clarus, ordinis prædicatorū author Calaroga Oxomensis diœcesis oppido natus est, patre Felice, matre vero Ioanna. Quæ facta grauida in somnis visa sibi est vtero se gestare catulū cū facula ori inserta, qua egressus ex vtero totū mundum incenderet. Qua videlicet re portendebatur puerū esse conceptum, qui splendore suæ doctrinæ totum mundum illustraret, & prædicationibus ad rectè viuendū inflāmaret, vt res ipsa declarauit. Hoc enim præstitit tum per se, tum etiam per ordinē prædicatorum, quē ipse condidit: cùm prius in Ecclesia Oxomensi fuisset canonicus regularis. Huius viri sanctitas & doctrina plurimum enituit in extirpandis hæresibus perniciosis, quæ ad Tolosam pullularant, septēnio consumpto in eo labore. Quibus rebus ductus Innocentius tertius papa institutum ab eo ordinē authoritate apostolica approbauit, & paulo post itidē Honorius tertius confirmauit. Dñicus igitur cū multa monasteria per orbem erigendi author fuisset, miraculisq; claruisset, & multas regiones docendo & prædicando lustrasset: anno Christi nati M. ccxxiij. Bononiæ (quæ vrbs est Italiæ celebris) nonis Augusti à vita migrauit. Quem posteà Gregorius nonus retulit in numerum sanctorum ob edita miracula, & vitam sanctisimè gestam.

Xystus secundus papa martyr. Lect. iij.

XYstus secundus papa, natione Græcus, patria Athenieñ. ex philosopho Die 9.
Christi discipulus factus, sæuiente adhuc Deciana & Valeriana persequutione, sedit annos duos, menses x. dies v. & xx. Qui accusatus q; Christi fidem contra principū

decreta prædicaret, captusq́; ad Martis trahitur templum, proposita, nisi Marti sacrificaret, capitali pœna, quam tamen ipse constanti animo impietati prætulit. Cùm igitur ad supplicium duceretur, interpellãti se Laurentio & dicenti, Quò progrederis sine filio pater? quò sacerdos optime sine ministro properas? Respondit, Non ego te desero fili. Maiora manẽt te pro Christi fide certamina: post triduum me sequeris, sacerdotem leuita. Interim si quid in thesauris habes, pauperibus distribue. Eodem igitur die cum Xysto diaconi sex interficiuntur, Felicissimus, Agapetus, Ianuarius, Magnus, Innocentius. Stephanus. Sepultus est autem Xystus in cœmeterio Callisti, via Appia vij. Idus Augusti.

Inspiciendum est nunc in indice suprà fol. 290. posito, an in die sancti Laurentij, vel infra eius octauam, sit interponenda aliqua ex dominicis vagantibus.

Laurentius martyr duplex maius. Ad Vesperas. Hymn. Deus tuorũ. vt in cõmuni. Aña. Leuita Laurẽtius bonũ opus operatus est, q per signũ crucis cæcos illuminauit, & thesauros ecclesiæ dedit pauperib⁹. Orõ.

DA nobis quæsumus omnipotẽs Deus vitiorum nostrorum flammas extinguere: qui beato Laurentio tribuisti tormẽtorum suorum incendia superare: Per do.

Die 10. Ad Matutinum Inuitatorium.

Beatus Laurentius Christi martyr triũphat coronatus in cælis: venite adoremus Christũ Dñm. Hymnus. Martyr dei. vt in cõmuni. Aña. Quò progrederis sine filio pater: quò sacerdos sancte sine ministro properas? Nõ ego te desero fili: maiora te manent pro Christi fide certamina. Lectio tertia.

SAeuiente adhuc Valeriana in Christianos persequutione, quæ fuit post Neronem octaua, cùm Laurentius natione Hispanus, Xystum papam martyrem, cuius erat pietatis charissimus discipulus, in vincula coniectum visitaret, iussus ab eo est, vt pauperibus primo quoq; tempore distribueret thesauros ecclesiæ quos haberet. Quod Laurentius diligenter exequutus, cùm Xystum videret ad martyrium abstrahi, pòst eũ clamabat, Quò pater abis sine filio? quò sacerdos sine leuita? Xystus autẽ bono cum animo esse iubet: nã fore vt se post triduum sequeretur. Laurentius autem à Parthemio tribuno vocatus, iussusq́; thesauros ecclesiæ demõstrare, se postridie facturũ pollicetur. Et postero die (vt testatur sanctus Ambrosius) pauperes adduxit. Interrogatusq́; vbi essent thesauri, quos ꝓmisisset, ostẽdit pauperes, dicens, Hi sunt thesauri ecclesiæ. Tũc verò in carcerem coniectus, cuius præfectus erat Hippolytus, non cessabat prędicatione ac miraculis editis Christi fidem propagare. Nam Lucilio cuidam, qui plorando in carcere fuerat obcæcatus, credenti, visum promisit, ac per baptismum restituit. Hippolytumq́; ipsum cum xix. eius familiæ hominibus ad Christum conuertit. Productus aũt vt thesauros proderet, ipsorumq́; redderet ratione: quod factũ erat exposuit, seq́; pauprribus, Xysti mandatum, & Christi doctrinam sequutum, distribuisse. Tunc verò simul propter distributos thesauros, simul propter Christi confessionem, scorpionibus primùm, deinde virgis, tum plumbatis flagellis sæuissimè cæditur. Quibus patientissimè toleratis cùm à fide Christi non posset auerti, ferreæ craticulæ alligatus, ardentibus prunis imponitur, & lento igne constantissimus in fide torretur, donec spiritũ emisit, quarto idus Augusti. Cuius corpus circa vrbem in via Tiburtina Hippolytus curauit sepeliendum, in prædio Cyriacæ viduæ, quam ille à diuturno morbo liberauerat.

Ad Laudes Antiphona.

In craticula te Deũ non negaui, & ad ignem applicatus te Christũ cõfessus sum: probasti cor meũ, & visitasti nocte: igne me examinasti, & nõ est inuẽta in me iniquitas. Ad Vesperas. Hymn⁹. Deus tuorũ. vt suprà Aña. Beatus Laurentius dum in craticula superpositus vreretur ad impijssimũ tyrannum dixit, Assatũ est iam, versa & manduca: nã facultates ecclesiæ, quas requiris: in cælestes thesauros manus pauperum reportauerũt. Die

Die xj. de octaua sancti Laurẽtij. Tertia 11.

lect. Sermo sancti Augustini episcopi.

CVm oẽs beatos martyres, quos nobis tradidit antiquitas, honorificentia digna veneremur: precipue tamẽ beatum Laurentium martyrem debemus tota deuotiõe suscipere. Maiorem eñ affectum ibi debeo, vbi credulitatem meã cogit cõtemplatio, q̃ vbi fidẽ meam hortatur opinio. Maiorẽ inquam affectũ illic debeo, vbi per ea quæ vidi, compellor deuotione credere etiam illa quæ non vidi. Nam & cùm audio aliquanta, quæ mihi impossibilia videntur, cœpi ea credere potuisse fieri, dum similia facta esse cõspexi. Et ideo temporibus nostris passi hanc nobis prestiterunt gratiam, vt fidem præteritam confirmarent. Supradictũ igitur beatum virum tota debemus deuotione suscipere. Primùm quia pretiosum sanguinẽ suũ propter Dominum tradidit: deinde q̃ prerogatiuam nobis apud Dominũ nostrum nõ minimam contulit: ostendens qualis debeat esse Christiani fides, de cuius consortio existere martyres merẽtur. Tertiò q̃ idem tam sanctæ conuersationis fuerit, vt coronam martyrij tempore pacis inuenerit. Sed cùm infideles tanta sanctitate beatum Laurentiũ pro Christi nomine vidissent certare, errores q̃ eorũ manifestos rationabili castigatione conuincere: tunc illi inebriati furore rapuerunt eum, & cæde crudelissima sauciauerunt, & beati viri corpus flammis in craticula tradiderunt. Verè beatum corpus, qđ non ad pœnam funestus ignis, vel tormenta mortis à fide Christi immutauerunt, sed ad requiẽ æternã sancta religio coronauit.

Die 12 Clara virgo duplex minus.

CLara virgo sanctissima nobili loco nata Assisij (quod oppidum est in Vmbria) instituta, disciplinam q̃ beati Francisci sui ciuis sequuta, relictis mundanis opibus, collegium instituit pauperum & religiosarum fœminarum, cum quibus recessit in ecclesiam beati Damiani. Vbi mirabili parsimonia & sanctitate vitam quadraginta duorũ annorũ peregit multis etiam editis miraculis. Quorũ illud silentio nõ prætéribimus, Quod cùm tẽpore Federici imperatoris, Saraceni, qui Italiam inuaserant, Assisiũ obsiderent, & ipsum virginũ monasteriũ opugnarent. Clara licet ægrotans ad portam se iubet deportari in hostium cõspectum cum capsula qua sacramentũ eucharistiæ continebatur: vbi hanc cum lachrymis orationẽ effudit, Ne tradas dñe bestijs animas cõfitentes tibi, & custodi famulas tuas, quas pretioso sanguine redemisti. Cui vox de cælo reddita est, Ego vos semper custodiam. Itaq̃ Saraceni subito terrore quodam perculsi, obsidionem soluunt: & qui muros ascenderant, cæcitate percusi, deciderunt. Paulò verò pòst morbo ingrauescente decem & septem diebus sine vllo cibo peractis migrauit ad dñm pridie idus Augusti, tempore Innocentij iiij. Qui ægrotantem inuisit, & eucharistiam est impartitus. Quam Alexander iiij. anno Dñi M. cc. lv. retulit in numerum sanctarum virginum.

Die xiij. de octaua sancti Laurentij. Tertia lectio ex sermone sancti Augustini. Die 13.

HAec ergo tota causa passionis est fratres propter quam morti addictus est sanctus vir: vt sui similes esse cæteros hortaretur. Nam exhortatio illa intantum profecit, vt illo à seculo recedente, fides eius regionis ipsius loca vniuersa peruaserit. Ita Christus, vbi tũc in beato martyre suo Laurẽtio persequutionẽ passus est, nũc illic plurimũ Christianorũ exultet in populis. Sufficere nobis debent ad profectũ salutis nostræ martyrum exẽpla sanctorũ: qui ꝓpter adipiscendam cælestẽ coronam omnibus se mandatis dominicis subdiderunt. Et ita cũctis se vinxerunt legibus saluatoris, vt propter antè actam vitam mererentur ad hanc martyrij gloriã peruenire. Non enim illo tẽpore tantum perfecerunt preceptũ domini, quo confessionis suppliciũ pertulerunt: sed necesse fuit illos prius secundum euangeliũ vixisse: vt Christi passionibus participarẽt. Necesse inquam erat vt initia bona fierent, quorum finis est optimus subsequutus: & martyres eos nõ solũ fuisse cùm passi sunt, sed etiam martyres Christi fuisse cùm viuerent. Martyr enim Græce, Latinè testis di-

citur. Igitur quotiescunque bonis actibus mãdatum Christi facimus, toties Christo testimonium perhibemus.

Die xiiij. de octa. sancti Laurentij. Tertia lectio ex alio sermone sancti August.

Die 14. IGitur sanctum martyrem Laurentium grano sinapis possumus cõparare, qui diuersis attritus passionibus, per totum orbẽ gratia meruit sui fragrare martyrij. Qui ante constitutus in corpore erat humilis, ignotus, & vilis, posteaquã vexatus, laceratus, exustus est, vniuersis per totum mundũ ecclesijs odorem suæ nobilitatis infudit. Recte igitur huic comparatio copulatur. Siquidẽ granum sinapis cũ teritur accẽditur, Laurẽtius cùm patitur inflammatur. Illud feruor attritionis suæ mouet, hic ignẽ plurima vexatione suspirat. Sinapis (inquam) in vasculo calido decoquitur, Laurentius in craticula flammarum igne torretur. Ardebat itaque extrinsecus beatus Laurentius martyr, tyrãni sæuientis incendijs, sed maior illum intrinsecus Christi amoris flamma torrebat. Et quamuis rex improbus ligna subijceret, incendia maiora supponeret, tamẽ sanctus Laurentius has flammas fidei calore nõ sentit, & dum Christi præcepta cogitat, frigidũ est illi omne quod patitur. Nec enim potest in visceribus igniũ tormẽta sentire, qui sensibus paradisi refrigeria possidebat.

Aduerte an in die Assumptionis virginis, vel infra eius octauam sit interponenda aliqua ex Vagantibus.

Assumptio Mariæ Virginis dup. maius. Ad Vesperas. Hymnus. Aue maris stella. Antiphona. Virgo prudẽtissima quò progrederis, quasi aurora valde rutilans filia Sion, tota formosa, & suauis es, pulchra vt Luna, electa vt Sol. Oratio.

FAmulorum tuorum quæsumus domine delictis ignosce: vt qui tibi placere de actibus nostris nõ valemus genitricis filij tui Domini nostri intercessione saluemur. Per eũdem dominum nostrũ.

Et nõ fit cõmemo. de sctõ Laurentio in his Vesperis. nec die crastina. Ad Matu. Inuit. Venite adoremus regem regũ, cuius virgo mater hodie assumpta est ad cælum. psalmus Venite &c. Gloria patri &c. Deinde Inuitatoriũ, Venite adoremus regem regũ &c. Hymn9. O gloriosa dña. Aña. Exaltata est sancta de genitrix super choros angelorum ad cælestia regna.

Lectio tertia ex sermone beati Bernardi.

VIrgo hodie gloriosa cælos ascendens, supernorum gaudia ciuium copiosis sine dubio cumulauit augmentis. Hæc est enim cuius salutationis vox & ipsos exultare facit in gaudio, quos materna adhuc viscera claudunt. Quòd si paruuli necdũ nati anima liquefacta est vt Maria loquuta est, quid putamus quænam illa fuerit cælestium exultatio, cùm vocem & audire, & videre faciẽ, & beata eius frui præsentia meruerunt? Nobis verò charissimi, quæ in eius assumptione solenntiatis occasio? quæ causa lætitiæ? quæ materia gaudiorum? Mariæ præsentia totus illustratur orbis, adeò vt ipsa iam cælestis patria clarius rutilet virgineæ lampadis irradiata fulgore. Meritò proinde resonat in excelsis gratiarum actio, & vox laudis. Sed plãgẽdum nobis potius quàm plaudẽdum esse videtur. Quãtum enim de eius præsentia cælum exultat, nunquid non consequens est vt tantũ lugeat hic noster inferior mundus eius absentiam? Cesset tamen querela nostra: quia nec nobis hîc est manẽs ciuitas: sed eam inquirimus, ad quam hodie Maria benedicta peruenit. In quam si cõscripti ciues sumus, dignum profectò est etiam in exilio, etiam super flumina Babylonis, eius nos recordari, eius communicare gaudijs, eius participare lætitiam: maximeque eã, quæ tã copioso impetu lætificat hodie ciuitatem Dei: vt sentiamus & ipsi stillicidia stillãtia sup terrã.

Ad Laudes Antiphona. Assumpta est Maria in cælum, gaudent angeli, laudantes benedicũt Dñm. Ad Vespe. Hym Aue maris stella Aña. Maria virgo cælos ascendit, gaudete qa cum Christo regnat in ęternũ. Die xvj. de octa. Assumptiõis. Tertia lect. ex eodem sermone sancti Bernardi.

PRæcessit nos regina nostra, præcessit, & tam gloriosè suscepta est, vt fiduciali

ter ſequantur dominam ſeruuli clamantes, Trahe nos poſt te: in odorẽ vnguentorum tuorũ curremus. Aduocatã præmiſit peregrinatio noſtra, quę tanquam iudicis mater, & mater miſericordiæ ſuppliciter & efficaci ter ſalutis noſtræ negotia pertractabit. Pretioſum hodie munus terra noſtra direxit in cælum, vt dando, & accipiẽdo felici amicitiarum fœdere copulentur humana diuinis, terrena cæleſtibus, ima ſummis. Illo ẽm aſcendit fructus terræ ſublimis, vnde data optima, & dona perfecta deſcendunt. Aſcẽdens ergo in altũ virgo beata, dabit ipſa quoq; dona hominibus. Quidni daret? Siquidem nec facultas ei deeſſe poterit, nec voluntas. Regina cælorum eſt, miſericors eſt. Deniq; mater eſt vnigeniti filij Dei. Nihil enim ſic poteſt poteſtatis eius, ſeu pietatis magnitudinẽ commendare.

Hodie Veſperæ dicuntur de ſancto Laurentio, & dicitur ãna aſsignata ei ad primas Veſp. die aũt craſtina oĩa ſicut in eius feſto, præter lectiones, & fit cõmemoratio de octaua beatæ virginis, per Orationem tãtùm.

Die 17. Die 17. de octaua ſancti Lauren. dup. mi. Tertia lectio. Sermo ſancti Auguſti. epiſ.

Beatiſsimi Laurentij martyris, cuius natalem hodie celebramus, paſsionẽ noſ ſe vos credo, & quãta in perſequutione pertulerit, dilectionem veſtrã ſcire poſſe nõ dubito. Tanta ẽm eius martyrij gloria extitit, vt paſsiõe ſua mũdum illuminauerit vniuerſum. Illuminauit mundũ planè Laurẽtius eo lumine: quo ipſe accẽſus eſt, & flammis, quas ipſe pertulit, omniũ Chriſtianorũ corda calefecit. Quis ẽm hoc exẽplo nolit pro Chriſto ardere cũ Laurẽtio, vt poſsit à Chriſto cum Laurentio coronari? Quis nolit ad horã ſuſtinere Laurẽtij ignem, vt ęternũ gehennæ non patiatur incendiũ? Beati igitur Laurẽtij exẽplo prouocamur ad martyriũ, accendimur ad fidem, incaleſcimus ad deuotionẽ: & ſi nobis perſequutoris flãma deeſt, fidei tamẽ flãma nõ deeſt. Nõ ardemus q̃dẽ corpore pro Chriſto, ſed ardemus affectu. Non ſubijcit mihi perſequutor ignẽ, ſed ſuggerit mihi ignem deſiderium ſaluatoris.

Die xviij. de octaua Aſſumptionis, Tertia lectio, Sermo ſcti Hieronymi presbyte.

Cogitis me ò Paula & Euſtochiũ, imò charitas Chriſti me compellit, qui vobis dudũ tractatibus loqui cõſueuerã, vt nouo loquendi genere ſanctis, quæ vobiſcum degunt, virginibus, Latino vtens eloquio, exhortationis gratia, ſermonẽ faciam de aſſumptione beatæ & glorioſæ ſemperq; virginis Mariæ, more eorum qui declamatoriè in eccleſijs ſolent loqui ad populum: quod vtiq; genus docendi nondum attigerã. Sed quia negare nequeo, quicquid iniungitis, nimia veſtra victus dilectione, experiar quæ hortamini, affectu infantiũ, more balbutientium, qui quæcũq; audierint fari geſtiunt, cũ necdũ poſsint ad plenũ verba formare, maximè quia ꝓpter ſimpliciores quoſq; id me depromere cõpellitis: vt habeat ſanctum collegium veſtrũ ſermone Latino, quibus ſe occupent laudibus ex eadẽ die, quibuſve diuinis vacent lectionibus. Præſertim cùm & eadem in multis feſtiuitatibus multorum ſanctorũ patrũ ſtudia miro cuderint eloquio: quæ de hac quidẽ vberius vbique in ſcripturis diuinis prædicata leguntur. Die 18.

Die 19. de octaua Aſſumptionis, Tertia lectio ex eodẽ ſermone beati Hieronymi.

Quid enim aliud ſonant euangelia, niſi naſcẽtem dominum ex Maria virgine, & omnia eius incrementa, quouſque fuit in mundo, duntaxat diuinis efferunt præconijs? Porrò ab exordio ſancti euangelij Gabrielem archangelum colloquẽtem Mariæ audiſtis: & deinceps reliqua omnia plenius legiſtis. Ad præſepe quoq; ò Paula te teſte, nato puero, multitudinem Angelorum inter crepundia noui partus, & querelas neſcij ploratus, pro feſcenninis gloria in excelſis Deo, & in terra, pax hominibus bonæ voluntatis cantantem audiſti, & radiantem ſtellam vidiſti. Paſtoribus inſuper euangelizantibus credidiſti: magos præterea tria deferentes munera in viſione beatis oculis conſpexiſti. Ipſa eadem munera bene intelligendo, votis omnibus inde Deo obtuliſti. Nam & cum eiſdem magis Die 19

Deum puerum in preſepio adoraſti. Sed forte cõqueſta me delatorem, ꝙ te prodiderim clamabis. Ad quod ego, Si celatũ eſſe volebas teſte cõſcientia, mihi narrare ante præſepium, vbi plurimũ lachrymata es non debueras. Quod (vt verum fatear) Chriſti prçconia, etiã ſi voluero adiuratus, neque tuas laudes omnino tacere queo.

Die 20. Die 20. de octaua Aſſump. Tertia lectio ex eodem ſermone. S. Hiero.

IDcirco tuæ te interrogent filiæ, quas lacte nutris: tu ea melius reſerabis, quæ ne ſcio ſi per ſpeciem aliquã certe, aut in ſpiritu vidiſti. Vnde vos, ô filiæ, pulſate matrem precibus: pulſate ad oſtium inuitantis amici, ſi quo modo tandem vobis aperiantur quæ ſunt reſerata matri. Verũtamen de his quid plura dicã? Omnia ſaluatoris geſta & beatæ Mariæ obſequia, necnon & actus vitæ ex euangelio didiciſtis. Et nunc quid ſupereſt, vt ab aliquo doctore requiratis. De aſſumptione tamẽ eius qualiter aſſumpta eſt, quia id veſtra depoſcit intentio, præſentia abſens ſcribere vobis curaui, quæ abſentia præſens deuotus obtuli: vt habeat ſanctum collegiũ veſtrũ, in die tantæ ſolẽnnitatis munus Latini ſermonis, in quo diſcat tenera infantia lactis experiri dulcedinẽ, & de exiguis eximia cogitare, qualiter fauente Deo per ſingulos annos tota hæc dies expendatur in laudẽ, & cũ gaudio celebretur: ne forte ſi venerit veſtris in manibus illud apocriphum de tranſitu eiuſdẽ virginis, dubia pro certis recipiatis: qđ multi Latinorũ pietatis amore ſtudio legendi, charius amplectunt, prçſertim cùm ex his nihil aliud experiri poteſt pro certo, niſi quòd hodierna die glorioſa migrauit à corpore.

Die 21. Die xxj. de octa. Aſſumptio. Tertia lectio ex eodem ſermone. S. Hiero.

MOnſtratur aũt ſepulchrũ eius cernentibus nobis vſq; ad præſens in vallis Ioſaphat medio: quæ vallis eſt inter montẽ Sion & montẽ Oliueti poſita: quam & tu ô Paula oculis aſpexiſti. Vbi in eius honore fabricata eſt eccleſia miro lapideo tabulatu: in qua ſepulta fuiſſe, vt ſcire poteſtis, ab omnibus ibidẽ habitantibus prædicatur, ſed nunc vacuũ eſſe mauſoleũ cernẽtibus oſtenditur. Hæc idcirco dixerim: quia multi noſtrorũ dubitant, vtrũ aſſumpta fuerit ſimul cũ corpore, an abierit relicto corpe. Quomodo aũt vel quo tẽpore, aut à quibus perſonis ſanctiſsimũ corpus eius inde ablatum fuerit, vel vbi tranſpoſitũ, vtrum ve reſurrexerit, neſcitur. quãuis nonnulli aſtruere velint eam iam reſuſcitatã, & beata cum Chriſto immortalitate in cæleſtibus veſtiri. Qđ & de beato Ioãne euangeliſta eius miniſtro, cui virgini à Chriſto virgo cõmiſſa eſt, plurimi aſſeuerant: quia in ſepulcro eius (vt fertur) non niſi manna inuenitur, quod & ſcaturire cernitur. Veruntamen quid horũ verius cenſeatur, ambigimus. Melius tamen Deo totum, cui nihil impoſsibile eſt, committimus, quã aliquid temere diffinire velimus authoritate noſtra, quod nõ probamus. Sicut & de his qui cum Dño (teſte euangelio) ſurrexiſſe creduntur.

Hodie in Veſperis dicitur antiphona aſſignata ad primas Veſperas.

Die xxij. octa. Aſſump. duplex minus. Tertia lectio ex eodem ſermone. S. Hiero. Die 22.

SEd vtrum redierint in terræ puluerem, an non, certum non habemus: niſi quòd legimus ꝙ multa corpora ſanctorũ, qui dormierant, ſurrexerũt, ac venerunt in ſanctam ciuitatem, ſcilicet Ieruſalem, & apparuerunt multis. De quibus profectò nonnulli doctorũ ſenſerũt etiam, & in ſuis reliquerunt ſcriptis, ꝙ etiã in illis perpetua completa ſit reſurrectio. Fatentur eñ ꝙ veri teſtes non eſſent, niſi & eorum reſurrectio vera eſſet. Vnde & beatus Petrus dixiſſe legitur, cùm de Dauid loqueretur in teſtimonium. Et ſepulchrũ (inquit) eius apud nos eſt: quaſi non ſit auſus dicere, ꝙ ipſe aut corpus eius apud nos eſt: ſed tantũ ſepulchrũ in quo conditus fuerat. Hinc aiunt reſurrexiſſe & ipſum cũ cæteris ſanctis, & ideo vacuum remanſiſſe mauſoleũ, vti nũc hoc beatæ Mariæ cernitur. Quod ſanè factũ & de alijs quibuslibet locis ſcripturarũ affirmare conanť, ꝙ hi iã cum Chriſto regnẽt in æterna ſocietate reſuſcita-

ti. Quod qa Deo nihil est impossibile, nec nos de beata Maria factũ abnuimus: quãq̃ propter cautelã salua fide pio magis desiderio opinari oporteat, q̃ inconsulte diffinire quod sine periculo nescitur.

Die 23.

Bernardus abbas.

BErnardus Fontanis (quod castellũ est in Burgundia) honestis parentibus natus tẽpore Eugenij papæ tertij tam caste & sancte pueritiã adolescentiamq̃ traduxit, vt sæpe à mulieribus propter egregiã eius pulchritudinẽ solicitatus, nunq̃ peccato & carni acquieuerit. Quin vt has tẽtationes effugeret, viginti duos annos natus Cisterciensis ordinis monachus factus, vigilijs & orationibus mirifice deditus, in nimia paupertate vitã sanctissime pduxit. Ab omni ambitione tã alienus, vt Ianuẽsem & Mediolanensem epatus sibi oblatos constãtissime recusauerit, tãto se munere indignũ esse professus. Hic multa opera egregia composuit, doctrina præditus infusa magis diuinitus, q̃ humanitus parta. Tandem anno suæ ætatis sexagesimotertio graui morbo correptus, monachis assistẽtibus charitatẽ, humilitatẽ, ac patiẽtiã iure testamenti relinquens multis miraculis clarus à vita migrauit xiij. calen. Septemb. Notãdũ, q festũ sancti Bartholomæi licet extra vrbẽ Romã cõmuniter celebret die 24. Tamẽ in ea celebratur die 25. ideo Romæ die 24. nisi fuerit dñica aut sabbatũ fiat officiũ de scõ Ludouico, licet anteponat, & die 25. celebrabit festũ. s. Bartholomæi. Bartholomæus apost. dup. ma. Oro.

Die 24.

OMnipotens sempiterne deus, qui huius diei venerandã sanctamq̃ lætitiã in beati apostoli tui Bartholomęi festiuitate tribuisti: da ecclesiæ tuæ quæsumus & amare quod credidit, & prædicare quod docuit. Per dñm. Lectio tertia.

BArtholomæus Apostolus natiõe Galilæus in ea diuisione orbis terrarũ, qua apostoli totius Christiani mysterij certissimi testes inter se prouincias, vt Christi doctrinã prædicarent, partiti sunt. Lycaoniam sortitus, in Indiam vsq̃ penetrauit, & euangeliũ iuxta Matthęi traditionẽ, in Indorum sermonẽ conuertit, & latissime prædicauit. Quumq̃ prouinciã suam bene atq̃ vtiliter administrasset, cõpluribus ad Christi fidem conuersis, multa pro Christo Iesu supplicia interim passus, in Armeniã maiorem venit. Ibiq̃ Palemoniũ regẽ cũ coniuge & xij. ciuitatibus ad Christi cultũ traduxit. Multisq̃ miraculis editis ad postremum à Palemonij fratre, pontificũ, qui dęmonibus seruiebant suasu interficitur, pelle prius detracta, vt atrocius expẽderet supplicium. Atq̃ hoc quidem martyrij genere, ad cælum spiritus eius euolauit ix. calend. Septemb. Corpus aũt in Albano Armenię vrbe conditũ, multo pòst tẽpore ad Lyparã Siliciæ adiacentẽ insulã, delatũ est. Inde Beneuẽtũ circa annũ Christi Dcccviij. translatũ. Hinc postea Romã, vbi egregia populi veneratione colitur,

Zepherinus papa martyr. die 26.

ZEpherinus patria Romanus, qui Seueri Imperatoris tẽpore põtifex creatus est, rebus diuinis magis quàm humanis intentus, de iudicio secretorũ peccatorũ sic scripsit, De occultis alieni cordis temere iudicare, peccatũ est. Et eũ, cuius non videntur opera nisi bona, iniquũ est ex suspicione reprehẽdere, cùm eorum, quæ hominibus sunt incognita solus deus iudex sit. Item de ordinationibus sic instituit. Ordinationes (inqt) presbyterorũ & leuitarũ tẽpore cõgruo, & multis coram astantibus solenniter agite, & probabiles ac doctos viros ad hoc opus prouehite. Idem præterea instituit, vt oẽs Christiani cũ ad pubertatis annos peruenissent, singulis annis in solenni die Paschæ publice cõmunicarent. Cũ aũt sedisset annos nouẽ, mẽses septẽ, dies decẽ in persequutione Antonini martyrio coronatus est, & sepultus in via Appia non longe à cœmeterio Callisti septimo Calend. Septemb.

Augustinus eps cõfess. dup. mi. Oratio.

ADesto supplicationibus nostris oĩpotens Deus: & quibus fiduciã sperãdæ pietatis indulges, intercedẽte beato Augustino confessore tuo atq̃ pontifice, consuetæ misericordiæ tribue benignus effectum. Per Dominum. Lectio tertia. Die 28.

AVguſtinus Tagaſtæ (quod eſt oppidum in Africa) honeſtis parentibus ortus, omniũ fere ſuorũ æqualium doctiſsimus, ſed in adoleſcentia Chriſtianæ religioni alienus, Mediolanum contendit. Vbi cũ ſanctum Ambroſiũ ad populum de religiõe concionantem frequenter audiſſet, priuatis quoque colloquijs eius eruditus, & cõuerſus trigeſimo ſuæ ætatis anno, ab eodẽ fuit baptizatus. Vnde reuerſus in Africã, chriſtianiſsime ac ſanctiſsime viuens à Valerio viro ſancto Hipponenſi Epõ presbyter factus, monaſterium cõdidit religioſorũ hominum, quos pia doctrina & præceptis apoſtolicis inſtituebat. Et cùm per id tẽpus Manichæoruum hæreſis, in qua ipſe fuerat, multũ inualuiſſet, acerrime in eã cũ Fortunato hæreſiarcha complures dies diſputauit, eũdẽq; conuicit. Quibus rebus ductus Valerius eps, Auguſtinum in ſocietatẽ ſui Epatus aſciuit. Qua cura ſuſcepta, Auguſtinus tanto ſtudio cuiuſq; generis hæreticos inſectatus eſt, vt partim ſermone, partim libris editis, totã Africã à Manichæorum, Donatiſtarũ, Pelagianorumq; erroribus, expurgauerit. Scripſit libros innumerabiles, ad religionẽ & ſacrarũ ſcripturarũ expoſitionẽ pertinẽtes, tanta doctrina & pietate, vt nullus neq; Græcorũ, neq; Latinorũ Chriſtianã philoſophiã magis illuſtrauerit. In quo ſtudio, cũ annũ ageret ætatis ſeptuageſimũſextũ à vita migrauit, v. Calend. Septẽbris, anno Chriſti nati cccc.xxx. idq; Hipponi Vandalis eã vrbem obſidentibus. Decollatio ſancti Ioãnis Baptiſtæ, du. ma. Ad veſp. Hymnus. Deꝰ tuorum. vt in cõi vniꝰ mr. Aña. Ioannes Baptiſta arguebat Herodẽ ꝑpter Herodiadẽ, quã tulerat fratri ſuo viuẽti vxorẽ. Oro.

Die 29. SAncti Ioãnis Baptiſtæ, & martyris tui quæſumus dñe veneranda feſtiuitas, ſalutaris auxilij nobis præſtet effectũ. Per. d. Ad matuti. Inuita. & hym. de cõi vnius martyr. Aña. Miſit Herodes rex manus, ac tenuit Ioãnẽ, & vinxit eũ in carcerẽ: quia metuebat eum propter Herodiadẽ. Lect. iij.

IOannes filius Zachariæ cùm factũ eſſet verbum dñi ſuper ipſum in deſerto, indutus veſtimento ex pilis camelorum, & zona pellicea, venit in regionẽ, quã interluit Iordanis, vbi Chriſtus ab eo baptizatus eſt, prædicans baptiſmum pœnitentiæ, & remiſsionẽ peccatorũ. Exiſtimãte aũt populo, ꝙ ipſe eſſet Chriſtus, dixit Ioannes, Ego quidem aqua baptizo vos, veniet aũt fortior me, cuius non ſum dignus ſoluere corrigiã calceamenti: ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto, & igne. Herodes aũt tetrarcha correptꝰ ab illo, cùm propter eius alia ſcelera, tum quia Herodiade vxore fratris ſui per adulterium abutebatur, cõiecit ipſum in vincula. Vnde ſuos ipſe diſcipulos miſit ad Ieſum, qui interrogarẽt, eſſet ne ille, qui vẽturus eſſet, an expectaretur alius. Chriſtus aũt coram ipſis multis ægrotãtibus curatis, iubet eos quæ vidiſſent, Ioanni renuntiare. Et his abeũtibus multa in laudem Ioãnis præfatus, adiecit, Dico vobis, Maior inter natos mulierũ ꝓpheta Ioãne Baptiſta nõ eſt. Cũ aũt dies natalis Herodis agerẽt, & Herodiadis filia tripudians placuiſſet Herodi, iuſſa eſt ab eo, quicquid vellet, optare, dato iureiurando ſe nihil ei negaturũ. Illa verò à matre ſubornata, caput Ioannis in diſco ſibi dari popoſcit. Herodes igitur partim propter iuſiurãdũ, quanq; iuſtius erat temere datũ nõ præſtare, partim ne his ꝗ aderãt leuiter negare videretur, qđ ipſum fuit ſumma leuitas, puellæ annuit optatis, abſciſumq; Ioannis in carcere caput ꝓtinus eſt allatũ in diſco, & puellæ datũ. Quod illa ſtatim tradidit Herodiadi matri. Corpus autẽ eius diſcipuli ſepelierunt. Ad Laudes Antiphona. Puellæ ſaltanti imperauit mater, nihil aliud petas niſi caput Ioãnis. Ad veſperas. Hym. Deus tuorum. Aña. Miſſo Herodes ſpiculatore præcepit amputari caput Ioãnis in carcere: quo audito diſcipuli eius venerunt, & tulerunt corpus eius, & poſuerunt illud in monumento.

SEPTEMBER.

SEraphia virgo Antiochẽſis, cũ Adriano imperatore, Romam veniſſet, in domo beatæ Sabinæ diuerſata eſt, eãdemq; ad Die 3. fidẽ Chriſti cõuertit. Quamobrẽ à præſide

Beryllo comprehensa, ad deorumque sacrificium producta, negauit se alteri quàm Christo sacrificium oblaturam, affirmans se ob perpetuam virginitatem: quam ei vouerat templum Dei viui factam. Tunc præses: vt amissa pudicitia templum Dei esse desineret, duobus eam salacibus iuuenibus cõstuprandam tradit. Qui obscuriore cubiculo inclusam, cùm circa primam noctis horam aggredi pararent, orante virgine subito lumine circunfulsi, quasi exanimes membris omnibus resolutis in terrã prostrati, tota nocte iacuerũt, donec præsidis rogatu fuerunt à virgine oratione fusa postera die suis viribus restituti: & quæ sibi contigerant præsidi narrauerũt. Sed cùm is cuncta magicis artibus tribueret, adductam sibi virginem, & vestibus spoliatam, incensis facibus aduri iussit. Quod cùm alacri animo illa tolerasset, fustibus diu cæsa, & trans arcum Faustini ducta, ibidem decollata est. Eius autem corpus beata Sabina in eodem loco sepeliuit tertio nonas Septembris.

Aduertendum nunc in indice post Pentecostẽ posito an in die natiuitatis Virginis, vel infra eius octauam interponenda sit aliqua ex Dñicis Vagantibus Natiuitas Mariæ virginis duplex maius. ad Vesp. hymn. Aue maris stella. Aña. Gloriosę viginis Mariæ ortũ dignissimũ recolamus, quæ & genitricis dignitatẽ, obtinuit, & virginalẽ pudicitiam non amisit. Oratio

Famulis tuis quesumus dñe cælestis gratiæ munus impertire: vt quibus beatæ Virginis partus extitit salutis exordium, natiuitatis eius votiua solennitas pacis tribuat incremẽtũ. Per. d. Ad Matutinũ. Inuitato. Natiuitatem virginis Mariæ celebremus, Christũ eius filiũ adoremus dñm. Hymnus. O gloriosa. Aña. Regali ex progenie Maria exorta refulget, cuius precib⁹ nos adiuuari mente, & spiritu deuotissime poscimus.

Lectio tertia.

Maria virgo Christi mater patrem habuit Ioachimum ciuem Nazareth vrbis Galilææ, & matrẽ Annã ex oppido Bethlehẽ, ambos ex tribu Iudæ ex more Iudęorũ qbus ex sua cuique tribu vxorẽ ducere legitimũ erat & cõsuetũ. Ioachimus igitur & Anna assidua & mirabili religiõe Deũ colẽtes, tripartitã habebãt suorũ bonorum rationẽ Vnã eñ partẽ pauperibus, alterã tẽplo ei⁹que ministris dicauerant: tertia se suamque familiam alebant. Sed in iustitia, pace & gaudio perseuerãtes, vnus tñ dolor sterilitatis angebat, nulla prole post annũ matrimonij vigesimũ procreata, quod turpe & infamiæ loco inter Iudęos habebat. Itaque Ioachimus cũ in festo Encæniorũ Ierosolymã adorãdi gratia venisset, velletque supplex ad altare Dei munus offerre, repulsus est ab Isachare sacerdote cũ ignominia, quasi indignus esset ob longã sterilitatẽ, q more patrũ & fœcũdorũ hominũ ad eũ locũ accederet. Qua repulsa mœstissimus Ioachimus, nec ferens præ pudore suorũ ciuiũ cõspectũ, ad caulas secessit. Cui post aliquot dies cũ pastoribus cõmorãti, & precibus assiduis à Deo contendenti, vt eã à se ignominiam depelleret, angelus se ostendit, & bono animo ipsum esse iubens, preces eius auditas esse à Deo renuntiauit, filiamque procreandã, quæ Saræ, & Rachelis prolem ministerij magnitudine superaret. Qua spe erectus lætusque Ioachimus domum repetẽs, vxori obuiauit, quæ cùm ei quoque apparuisset angelus, eademque nuntiasset: plena spe & gaudio ad marito congratulandum properabat. Salutant igitur inter se cum maxima lætitia, & visa Deique promissum conferentes, domum reuertuntur. Concepit igit Anna diuino munere, sextoque Id. Septẽb. Mariam peperit, quæ vt Eua maritũ ad peccatum alliciens, causa fuit mortiferæ seruitutis humãi generis, sic ipsa genito Christo redẽptiõis salutaris. Ad Lau. Aña. Natiuitatẽ hodiernam perpetuæ virginis genitricis Dei Mariæ solẽniter celebremus, qua celsitudo throni processit, halleluia. Ad Vesperas Hymnus. Aue maris stella. Aña Natiuitas tua dei genitrix virgo gaudium annũtiauit vniuerso mundo: ex te enim ortus est sol iustitiæ Christus Deus noster, qui soluẽs maledictionem dedit bñdictionẽ: & cõfundens mortẽ, donauit nobis vitã sempiternã.

Die

Die ix. de octaua natiuitatis. Tertia lectio ex canti. Cantico.

die 9. cap. 1. A OSculetur me osculo oris sui: quia meliora sunt vbera tua vino: fragrantia vnguẽtis optimis. Oleũ effusum nomẽ tuũ: ideo adolescentulæ dilexerũt te. Trahe me: post te curremus (in odorem vnguentorum tuorum.) Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimus & lætabimur in te, memores vberum tuorũ super vinũ. Recti diligũt te. Nigra sum, sed formosa filia Ierusalẽ, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. Nolite me cõsiderare quòd fusca sim, quia decolorauit me sol. Filij matris meæ pugnauerunt contra me: posuerunt me custodẽ in vineis. vineam meam non custodiui. Indica mihi quem diligit anima mea, vbi pascas, vbi cubes in meridie: ne vagari incipiã post greges sodalium tuorum. Si ignoras te ô pulchra inter mulieres, egredere, & abi post vestigia gregum tuorum, & pasce hœdos tuos iuxta tabernacula pastorum. Equitatui meo in curribus Pharaõis assimilaui te amica mea. Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis: collũ tuum sicut monilia. Murenulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento. Dum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum.

Die x. de octa. Natiuitatis Tertia lectio ex cantic. cantic.

Die 10. FAsciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea cõmorabitur. Botrus cypri dilectus meus mihi, in vineis Engaddi. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce, tu pulchra, oculi tui columbarum. Ecce tu pulcher es dilecte mi, & decorus. Lectulus noster floridus, tigna domorum nostrarũ cedrina laqueari, nostra cypressina. Ego flos
cap. 2. A campi, & lilium conuallium. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna syluarũ, sic dilectus meus inter filios. Sub vmbra illius quem desideraueram, sedi: & fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in cellam vinariã, ordinauit in me charitatem. Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo. Læua eius sub capite meo, & dextra illius amplexabitur me. Adiuro vos filiæ Ierusalem per capreas, ceruosq; camporum, ne suscitetis, neq; euigilare faciatis dilectam, quoadusq; ipsa velit. Vos dilecti mei, Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles. Similis est dilectus meus capreæ hinnuloq; ceruorum. Et iste stat post parietem nostrũ, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos.

Die xj. de octa. Natiuitatis. Tertia lectio ex canti. cantic. Die 11.

EN dilectus meus loquitur mihi, Surge, propera amica mea, columba mea, for- cap.
mosa mea, & veni. Iam enim hyems trãsijt, 2. C
imber abijt, & recessit. Flores apparuerunt in terra, tempus putationis aduenit: vox turturis audita est in terra nostra: ficus protulit grossos suos, vineæ florentes dederunt odorem suum. Surge amica mea, speciosa mea, & veni: columba mea in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ. Ostende mihi faciem tuam: sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis, & facies tua decora. Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas: nam vinea nostra floruit. Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ. Reuertere: similis esto dilecte mi capreæ, hinnuloq; ceruorum super mõtes Bethel. In lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea: quæsiui illum, & non inueni. Surgam, & circuibo ciuitatem: per vicos & cap.
plateas quæram quẽ diligit anima mea: quæ 3. A
siui illum, & non inueni.

Die xij. de octa. Natiuitatis. Lectio. iij. ex cantic. canticorum.

INuenerunt me vigiles, qui custodiunt ciuitatem, Num quem diligit anima mea Die
vidistis? Paululum cùm pertransissem eos, 12.
inueni quẽ diligit anima mea: tenui eũ, nec cap.
dimittam, donec introducã illum in domum 3. B
matris meę: & in cubiculum genitricis meæ. Adiuro vos filiæ Ierusalẽ per capreas, ceruosq; camporum, ne suscitetis, neq; euigilare faciatis dilectã, donec ipsa velit. Quæ est ista quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris, &

vniuersi pulueris pigmentarij? En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi. Vniuscuiusq; ensis super femur suũ ꝓpter timores nocturnos. Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani.

Die xiij. de octaua. Natiuitatis. Lectio tertia ex cantic. canticorum.

Die 13. cap. 4. B

TOta pulchra es amica mea, & macula non est in te. Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni: coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir, & Hermõ, de cubilibus leonum, de montibus pardorũ. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorũ, & in vno crine colli tui. Quã pulchræ sunt mammæ tuæ soror mea sponsa: pulchriora sunt vbera tua vino, & odor vnguentorum tuorum super omnia aromata. Fauus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub lingua tua: & odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Hortus cõclusus, soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus. Emissiones tuæ paradisus malorum punicorum, cum pomorum fructibus. Cypri cum nardo, nardus & crocus, fistula, & cinamomum cũ vniuersis lignis Libani, myrrha & aloë cum omnibus primis vnguentis. Fons hortorum, puteus aquarum viuentium.

Exaltatio sanctæ Crucis duplex maius. Ad Vesperas Hym. Lustris sex. &c. vt in eius inuentione iij. Maij Antiphona. Nobile lignũ exaltatur, Christi fides rutilat, dum Crux ab omnibus veneratur. Oro.

DEus qui nos hodierna die exaltatiõis sanctæ crucis annua solennitate lætificas: præsta quæsumus, vt cuius mysteriũ in terra cognouimus, ei⁹ redẽptiõis prẽmia in cælo mereamur Per do. Et nõ fit cõmemoratio de natiuitate virginis vsq; ad vesperas diei crastinæ. Ad Matu. Inuita. Christũ regẽ ꝓ nobis in cruce exaltatũ, venite adoremus. ps. Venite. &c. Glĩa pa. &c. deinde. Inuita. xp̃m regẽ. &c. Hymn⁹. Lustris sex. &c. Antiphona. Sacra crux extollitur, virga regia erigitur, in qua saluator triumphauit.

Lectio tertia.

CVm extremis Phocæ imperatoris temporibus Cosdroas Persarum rex imperij Romani prouincias inuasisset, & Ierosolyma capta, multisq; ibi Christianorũ millibus occisis, partẽ dominicæ crucis in Caluariæ loco ab Helena cõstitutam, in Persidem transtulisset. Aegyptus deinde atq; Africa Persarum armis cessissent, Heraclius qui Phocæ successit, magnis affectus cladibus pacem à Cosdroa petiuit, hanc cum magno Romani imperij dedecore accepturus. Cæterùm cùm à barbaro hoste victorijs insolẽte nullam impetraret, Christi numine ieiunijs & supplicationibus propitio, exercitum cõparauit. Cum quo in hostem profectus, tres Cosdroæ duces cum magnis exercitibus tribus prælijs (diuina ope) superauit. His autem cladibus fractus Cosdroas dum fugã vltra Tigrim parat, Medarsem filium regni consortem declarauit. Quam contumeliam Syrochius maior natu filius non ferens, patri fratriq; necem, quam paulò pòst ex fuga retractis intulit, molitur: pacemq; & paternum regnũ impetrat ab Heraclio quibusdã acceptis conditionibus. Quarũ ea fuit in primis, vt crucem dominicã restitueret. Heraclius igitur crucis lignum, post annos quatuordecim quàm venerat in potestatẽ barbarorum, receptum, secũ deferens, Ierosolymam reuertitur. Quam vrbem ingressus, in solennissima pompa crucem ipsam circũtulit, & suis humeris ad Caluariæ mõtem portauit. sicut illam Christus per eandem viam portauerat. Miraculo aũt datum est, quòd vt erat auro & gemmis cultus substitit ante portam, quæ in Caluariæ locum foras ducebat: & quò magis exire conabatur, eò immobilior permanebat. Nam sibi videbatur diuinitus exitu prohiberi. Cumq; omnes stupor eius rei teneret, Zacharias Ierosolymitanus antistes, qui eius lateri hærebat, imperatorem ipsum admonuit, videret ne parum Christum imitaretur in ferenda cruce, triũphali nitens cultu, cùm ille nudis pedibus, atq; humiliter tulisset. Tunc Heraclius relicto cultu, quo ornatus erat, vestẽ plebeiam sumpsit, calceosq; detraxit, atq; ita sine os-

fensa confecit reliquũ viæ. Vbi verò ad Caluariæ locum est ventum, ibi crucem statuit, vnde fuerat à Persis sublata. Quã ob rẽ statutum est, vt crucis exaltatio annua festiuitate celebraretur. Ad Laudes Aña Super oĩa ligna cedrorum tu sola excelsior, in qua vita mundi pependit, in qua Christus triumphauit, & mors mortẽ superauit in æternũ. Ad Vesperas. Hymnus. Lustris sex qui. vt supra Aña. O crux bñdicta, quæ sola fuisti digna portare regẽ cælorum, & dñm, halle.

Post Orationẽ exaltationis pro commemoratione octauæ natiuit. dicitur eius aña assignata ad primas vespe. cũ eius oratione.

Die xv. octa. Natiuitat. duplex minus.

Die 15. Tertia lect. Sermo sancti August. episcopi.

ADest nobis, dilectissimi, optatus dies beatæ ac venerabilis semper virginis Mariæ. Ideo cũ summa exultatiõe gaudeat terra nostra tantæ virginis illustrata natali. Hæc est enim flos campi, de qua ortum est pretiosum lilium conuallium, per cuius partum mutatur natura protoplaustorum, qua deletur & culpa. Præcisum est in ea illud Euæ infelicitatis eulogium, de qua dicitur, In tristitia paries filios: quia ista in lætitia dominum parturiuit. Eua enim luxit, ista exultauit. Eua lachrymas, Maria gaudiũ in ventre portauit: quia illa peccatorẽ, ista edidit innocentem. Virgo quippe genuit, quia virgo cõcepit. Inuiolata peperit, quia in cõspectu libido non fuit. Vtrobiq; miraculum. Et sine corruptione grauida, & in partu virgo puerpera. Aue (inquit Angelus ad eam) gratia plena, Dominus tecum. Impleta est ergo Maria gratia, & Eua euacuata est à culpa. Maledictio Euæ, in benedictionem mutatur Mariæ. Aue, gratia plena, Dominus tecum. Tecum Dominus in corde, tecum in ventre, tecum in vtero, tecum in auxilio. Gratulare beata virgo: Christus rex ex solio suo venit in vterum tuum. Ex sinu patris, in vterũ dignatus est descẽdere mrĩs.

Die 16 Petrus, Dorotheus & Gorgonius martyres. Lectio tertia.

PEtrus, Dorotheus, & Gorgonius Diocletiani imperatoris cubicularij fuere. Quorum Petrus cùm de martyrio cuiusdã viri, qui Nicomediæ, vbi hæc gesta sunt, edicta imperatorũ aduersus Christianos in foro pendentia discerpserat, multa liberius loqueretur, captus dijs immolare iubetur. Quo recusato appensus tam crudeliter flagris cæditur, vt cõcisa pelle carnes etiam laniarentur. Quo supplicio cùm nihil à Christi cõfessione retraheretur, nudatas carnes aceto, & sale perfunditur: cumq; hoc etiam constãter tolerasset, in craticula prunis substrata, lento igni cruciatur, carnificibus eum subinde versantibus, donec cõsumptis igni carnibus, inuictum spiritum in fide lætus exhalauit. Quo spectaculo permoti Dorotheus, & Gorgonius Diocletianum cum summa cõstantia & libertate his verbis alloquũtur, Cur Imperator punis in Petro mẽtis sententiam, quæ nobis est cum illo communis? Cur in illo crimẽ ducitur, quod nos itidem confitemur? Hęc nobis fides, hic cultus, hæc communis sententia. Quos ille cõprehensos similibus supplicijs affectos, ad vltimũ laqueo iussit appensos necari quinto Idus Septembris.

Cornelius papa & Cyprianus episcopus martyres. Lectio. iij. Die 17

COrnelius patria Romanus, pontificatum gessit tempore Decij Imperatoris. Hic cùm Lucina matrona sanctissima beatorum Petri & Pauli corpora à Cathacumbis, vbi minus tuta esse videbantur, clàm extulit. Quorum Paulum Lucina in prædio suo via Ostiensi non longè à loco vbi fuerat occisus, Petrum verò Cornelius non longè à loco vbi fuerat cruci affixus reposuerunt. Decius autem cognito ꝙ Cornelius multos ad fidem Christi conuerteret, Centũcellas eũ misit in exiliũ. Vbi Cyprianus Carthaginiensis Episcopus ipsum per literas consolatus est. Sed hoc intellecto Decius missionem & remissionem literarum malignè interpretatus, Cornelium reuocauit, quasi reũ læsæ maiestatis, ipsumq; plumbatis cædi, ac deinde ad Martis simulachrũ adorãdũ duci iubet. Qđ cũ facere cõstantissimè recusaret xviij. cal. octob. capite trũca-

tus à beata Lucina cum quibuſdam clericis noctu ſepelitur in arenario prædij ſui nõ lõge à cœmeterio Calliſti. Sedit autem annos duos, menſes duos, dies tres.

CYprianus natione Apher Chriſtianus factus omnes ſuas facultates pauperibus diſtribuit. Deinde presbyter, nec multò poſt Epiſcopus Carthaginenſis creatus, plurima ſanctitatis documenta præbuit, & doctrinæ ſingularis monumenta poſteris reliquit. Imperatore Valeriano accuſatus, quòd Chriſtum coleret, à Paterno proconſule, cùm ab inſtituto flecti non poſſet, in exiliũ miſſus eſt. Vnde regreſſus procõſule defuncto, rurſum apud Galerium Maximum, qui Paterno ſucceſſerat accuſatus, inuicto animo in vnius veri Dei, Chriſtiq; confeſsione perſeuerans, obtruncatus martyrio coronatur xviij. Calend. Octobr.

Matthæus apoſtolus duplex maius. Ad Veſperas. Oratio.

cap. 21. BEati apoſtoli, & euangeliſtæ Matthæi Domine precibus adiuuemur: vt quod poſsibilitas noſtra non obtinet, eius nobis interceſsione donetur. Per do. Lectio. iij.

MAtthæus, qui & Leui dicebat, ex publicano factus eſt Apoſtolus. Nam cùm in vrbe Galilææ Capharnao ad telonium ſederet, à Chriſto prætereunte vocatus, ipſum eſt ſequutus, quem cum diſcipulis hoſpitio ſuſcepit. Poſt eius verò reſurrectionẽ Matthæus dum pararet in Aethiopiam proficiſci ad prædicandum gentibus illis euangelium, patria, hoc eſt, Hebraica lingua euangelium, quod in Iudęa prædicauerat, ſcripſit. Profectus igitur in Aethiopiam, quam prouinciam fuerat ſortitus, verbum Domini ſequentibus ſignis latiſsimè diſſeminauit. Et regio puero è morte ad vitam (ope diuina) reuocato, regem patrem cũ vxore & vniuerſa prouincia ad Chriſti fidẽ conuertit. Cui regi defuncto cùm Hirtacus quidam in regno ſucceſsiſſet, eiusq; filiam Iphigeniam ſibi vellet matrimonio copulare: Matthæus, quo authore virginitatem illa vouerat, vt in ſancto virginitatis propoſito perſiſteret, eandem hortabatur, Itaq; virginem conſtanter ſuis votis obſiſtere moleſtiſsimè ferens Hirtacus, Matthæum, quem eius conſilij authorem eſſe ſciebat, ad altare ſacra facientem gladio confodi iuſsit. Et ſic apoſtoli, & euangeliſtæ martyrisq; coronã adeptus Matthęus, ad Chriſtum, beatamq; vitam migrauit xj. Calend. Octobris.

Mauricius cum ſocijs martyr. Lectio. iij. Die 22.

CVm Maximianus Imperator exercitum, quem ingentem ex varijs nationibus cõfectum, trans alpes induxerat, dijs ſacrificare in Sedunorum finibus (qui populi ſunt in Gallia) iuſsiſſet, Thebanorum legio, quę à Thebis Aegyptijs miſſa fuerat, à reliquo agmine, ne impijs ſacrificijs intereſſet, diſceſsit. Quo animaduerſo Maximianus denuntiatum eis mittit, vt ſi ſe ſaluos eſſe velint, protinus in caſtra redeant ad ſacrificia. Illi ſe Chriſtianos eſſe reſpondẽt, & à talibus ſacrificijs religione, à qua minimè ſibi eſſet diſcedendum, prohiberi: proinde precari imperatorem, ne, quod ipſis nefas eſſet, imperaret. Tunc Maximianus maiorem iram odio, quod in Chriſtianos gerebat, ſuggerẽte, Thebanos, qui numero erãt ad ſex millia ſexcenti ſexaginta ſex, immiſſo exercitu pœnas dare iubet, decimo quoq; trucidato. Quam pœnam ſemel & iterum Chriſtiani ſubire, & quidem libenter maluerunt authore Mauricio, quàm impia imperata facere. Poſtremò Maximiano nõ ferente Chriſtianorum conſtantiam, vniuerſi à reliquo exercitu illius imperio conciduntur. Et ſic Thebanorum legio ad cæleſtem militiam commigrauit decimo calend. Octobr. Oratio.

ANnue quæſumus omnipotens deus, vt ſanctorum martyrum tuorũ Mauricij & ſociorum eius, nos lætificet feſtiua ſolennitas: & quorum ſuffragijs nitimur, eorum natalitijs gloriemur. Per dñm.

Linus papa martyr, Lectio. iij. Die 23.

LInus papa natione Thuſcus, ab vltimo Neronis anno vſq; ad Veſpaſiani tempora pontificatum primus poſt Petrum geſsit, hortante ad id humilitatis gratia Clemẽte, qui quartus à Petro præfuit eccleſiæ.

Quamuis enim ipse à Petro sibi successor fuisset destinatus, ne tamen videretur ambitiosè agere, Lino primùm cessit, deinde Cleto. Linus igitur cùm Dei ecclesiam sanctissimè moderaretur, instituit, ne qua mulier nisi velato capite templum ingrederetur. Idemq; res gestas beati Petri, præsertim cōtra Simonem magum, diligēter perscripsit. Tanta erat huius viri sanctitas & fides, vt non solùm dæmones fugaret, sed mortuos etiam in vitam reduceret. Sed hominum cæcitate, cordisq; duritia, factum est, vt à Saturnino consule, cuius filiam à dæmonibus liberauerat, capitali supplicio ob Christi fidem afficeretur. Sepultus est autem iuxta beati Petri corpus nono calend. Octobris. cùm sedisset annos. xj. menses iij. dies xij.

Cosmas & Damianus marty. Lectio. iij.

Die 27 COsmas & Damianus fratres in Aegęa vrbe Arabiæ nati, quamquā erāt arte medicinæ docti, magis tñ Christi virtute sanabāt oēs infirmitates. Quod audiēs Lysias præses Diocletiano & Maximiano imperatoribus, adduci eos ad se iubet. Qui cùm ab eo interrogati nomina, patriam, & religionē incūtanctèr exposuissent, manus pedesq; vincti, quoniam dijs sacrificare recusauerāt, immanissimè torquentur. Sed cùm videren tur cruciatus negligere, iussu præsidis, vt erant ligati in mare deturbantur. Diuino tamen munere solutis vinculis è pelago sunt incolumes egressi. Præses autē hoc magicis artibus ascribens, iubet eos in carcerē trudi, ac postridie eductos in magnum rogum immitti. In quo cùm illæsi nihilo secius permansissent, post innumera supplicia capitis obtruncatione martyrio sunt coronati, & ibidem à Christianis sepulti quinto calendas Octobr. Processu verò temporis Romam translati, in ecclesia ipsorum nomine dicata reconduntur. Oratio.

PRæsta quæsumus omnipotens deus, vt qui sanctorum martyrum tuorum Cosmæ & Damiani natalitia colimus, à cunctis malis imminētibus eorum intercessionibus liberemur. Per dominum nostrum.

Dedicatio Michaelis archangeli duplex maius. Ad Vesperas Hymnus.

TIbi Christe splendor patris, Vita, virtus cordium In conspectu angelorum, Votis, voce psallimus: Alternantes concrepando Melos damus vocibus.

Collaudamus venerantes Omnes cæli milites: Sed præcipuè primatem Cælestis exercitus Michaëlem in virtute Conterentem Zabulum.

Quo custode procul pelle Rex Christe pijssime Omne nefas inimici, Mundo corde. & corpore Paradiso redde tuo Nos sola clementia.

Gloriam patri melodis Personemus vocibus, Gloriam Christo canamus, Gloriam paracleto, Qui trinus & vnus deus Extat ante secula. Amen. Antiphona. Dum sacrum mysterium cerneret Ioānes, Michael archangelus tuba cecinit, Ignosce domine Deus noster qui aperis librum, & soluis signacula eius, Halleluia. Oratio.

DEus qui miro ordine angelorū ministeria, hominumquè dispensas: concede propitius, vt quibus tibi ministrantibus in cælo semper assistitur, ab his in terra vita nostra muniatur. Per domi. Ad Matutinū. Inuitatorium. Regem archāgelorum Dominum, venite adoremus. Hymnus.

CHriste sanctorum decus angelorum, Rector humani generis, & author Nobis æternum tribue benignus Scandere cælum. Die 29.

Angelum pacis Michaël ad istam Cælitus mitti rogitamus aulam, Nobis vt crebrò veniente crescant Prospera cuncta.

Angelus fortis Gabriel, vt hostē Pellat antiquum, volitet ab alto, Sæpius templum veniens ad istud Visere nostrum.

Angelum nobis, medicum salutis Mitte de cælis Raphael, vt omnes Sanet ægrotos, pariterq; nostros Dirigat actus.

Hinc dei nostri genitrix Maria, Totus & nobis chorus angelorum Semper assistat, simul & beata Concio tota.

Prębet hoc nobis deitas beata Patris, ac nati, pariterq; sancti Spiritus, cuius reboat in omni Gloria mundo, Amen.

Antiphona. Concussum est mare, & contremuit terra vbi archangelus Michael descendebat de cælo. Lectio tertia.

QVoniam hodie festum Michaëlis archāgeli celebramus, nō erit ab re pauca de ordinibus præstantiaq; angelorum commemorare, quos Deus initio mundi creauit nulla infectos prauitate, licet ipsorum quidam ex omnibus ordinibus sua culpa cum principe diabolo corruerint. Angelorum igitur, qui in officio perstātes fuerunt in gratia confirmati, tres omnino esse hierarchias grauissimis sanctorum voluminum, & authorum testimonijs accepimus, supremam scilicet, mediam, & infimā, quarum singulæ ternos ordines contineāt: suprema Seraphinos, Cherubinos, & Thronos: media dominationes, principatus, & potestates. infima virtutes, archangelos, & qui angeli propriore vocabulo, quod est alioquin omnibus commune nominantur. Conficitur autem vnusquisq; ordo præstātia & similitudine muneris, & gratiæ, qua quidam angelorum conueniunt inter se. Nā licet cuncta gratiarum munera omnes acceperint, alia tamen alijs largius tributa sunt. Itaq; Seraphini appellantur, qui cæteris charitate præstant, Cherubini, qui sapientia, ac cæteri eodem modo. Sed quāq; angeli quò superiores sunt, hoc rarius à deo in ministerium aliquod mittantur (tutelares ēm quorum cuiusq; fidei singuli homines committuntur ex infimo ordine sunt) tamen ex omni ordine quādoq; mitti testatur Paulus, qui omnes (inquit) sunt administratorij spiritus in ministerium missi. Itaq; Michaëlē, qui nunc princeps ecclesiæ dicitur esse, vt olim synagôgæ, licet tum angelus, tum archangelus nominetur, esse tamen supremę hierarchiæ existimarunt viri nonnulli sacrarum literarum eruditissimi, authore Daniele, qui Michaëlem vnum esse dicit de primis principibus. Michaëlis igitur festum, quod viij. Idus Maij celebratur, ab eius apparitione, & quòd tertio calend. Octobr. ab eius basilicæ dedicatione nomē accepit, quæ ipsi fuit dedicata in antro ad cacumen Gargani montis Apuliæ, qui procurrit in Adriaticum mare. Quo in loco propter multa & magna edita miracula cum ab alijs populis religiosè colitur Michaël, tum maximè ab accolis Sypūtinis, qui se patrocinio eius sæpe adiutor esse profitentur. Ad Laudes Antiphona. Factum est silentium in cælo dum draco committeret bellum, & Michael pugnauit cum eo, & fecit victoriam. Ad Vesp. Hym. Tibi Christe vt suprà Aña. Princeps gloriosissime Michael archangele esto memor nostri, & vbiq; semper precare pro nobis filium Dei, halleluia, halleluia.

Post Orationem sancti Michaëlis, pro cōmemoratiōe sancti Hieronymi dicitur aña. O doctor optime, ecclesiæ sanctæ lumē, beate Hieronyme diuinæ legis amator deprecare pro nobis filium Dei. Oratio.

DEus qui ecclesiæ tuæ in exponendis sacris scripturis beatum Hieronymum confessorem tuum doctorem gloriosum elegisti: præsta quæsumus, vt eiusdem pijs suffragantibus meritis, quod ore simul & opere docuit, te adiuuante exercere valeamus. Per dominum nostrum.

Hieronymus presbyter cōfessor duplex minus. Lectio tertia.

HIeronymus Constantino imperatore anno ab orbe redēpto cccxxxj. in oppido Stridone (quod est in Pannoniæ Dalmatiæq; confinio) Christianis parentibus ortus, puer admodùm Romam missus est liberalibus studijs erudiendus. Vbi Donato in grammaticis præceptore, & (vt quidam volunt) Victorino in rhetoricis vsus, Græcas ac Latinas literas felicissimè didicit. Cùm autem ætate processisset Aristotelicam, Platonicam, Stoicam ac cæterorum omniū philosophiam attigit. Galliam deinde discendi gratia perlustrauit: vnde Romam reuersus est, atq; inde in Syriam profectus. Qua itidem magna ex parte discendi studio peragrata in vastam eremum, quę Syros ab Agarenis disterminat, secessit. Vbi quatuor annos ab hominum frequentia semotus, cū solo deo librisq; suis commercium habens, adolecentiæ lapsus lachrymarum imbre dilue-

Die 30.

bat. Et contractas per ætatis incuriã sordes laborũ asperitate detergebat. Inedia denique ac vigilijs, & incredibili austeritate, rebellantem carnem & subinde repullulantem ætatis lasciuiam coërcens, corpus spiritui seruire docebat. Visebatur tamen in ea solitudine nonnunquam ab amicis, & vicinos monachos ipse inuisebat. Hebraici sermonis difficultatem indefesso labore peruicit. Cuius non solùm intelligentiã, sed & peculiarem sonum, ac vernaculũ stridorem est assequutus: vsus ad eam rem doctissimis Hebræorum, quos ingenti mercede conducebat, marsupiũ exhauriens vt pectus eruditione locupletaret. Nec his contentus Chaldaicã item linguam est aggressus, quam tamen hactenus modo sequutus est, vt intelligere posset verius quàm sonare. Gregorium Nazianzenum præceptorem suum ipse appellat, & hoc interpretante se sacras didicisse literas testat. Cùm igitur ingenti iam doctrina, & sanctitate clarus haberetur, Romam reuocatus presbyter factus est. Vbi cùm probatissimæ vitæ exemplo mores hominum castigaret, inprimisque clericorum crimina constanter argueret, nõ ferẽs ipsorum inuidiam, ex vrbe iterum profectus, Syriã repetijt, & Bethlehem iuxta præsepe, quod infantem Christum exceperat, venturæ senectuti sedem delegit. Vbi cùm pijs doctisque viris in monasterio, quod Paula matrona sancta condiderat, sanctissimam vitam multis egit annis. Libros cõplures scripsit. Vetus testamentũ ad veritatem Hebraicam transtulit. Nouum autèm reddidit Græcæ fidei. Multa præter ea Græcorũ opera Latinitate donauit. Tandem vitæ cursu sanctissimè peracto multis miraculis clarus in eodem oppido Bethlehem migrauit ad dominum, pridie calend. Octobr. anno Christi nati ccccxxij. suæ verò ætatis nonagesimoprimo.

OCTOBER.

Die 4. Franciscus confessor dup. minus. Oratio.

DEus, qui ecclesiam tuam beati Francisci meritis fœtu nouæ prolis amplificas, tribue nobis ex eius imitatione terrena despicere, & cælestium donorum semper participatione gaudere. Per do. Lectio. iij.

FRanciscus natione Italus Asisij natus (quod oppidũ est in Vmbria) vir fuit religiosissimus euangelicę perfectionis sectator: floruitque Innocentio papa tertio. Nam cùm adolescens mercaturã exercuisset, non tamen abijt post aurum, nec sperauit in pecunię thesauris. Sed ad Christum cõuersus, cùm audisset in ecclesia illud euangelicum, Qui nõ renuntiauerit omnibus, quæ possidet, non potest esse meus discipulus: cuncta quæ ad manum habuit, pauperibus erogauit, cætera patri suo, idipsum postulanti, hęreditario iure coram Episcopo tradidit. Deinde vt normam sequeretur, quam Christus dedit apostolis, dum eos mitteret ad prædicandũ, distributa pecunia, calceamenta deposuit, & vnica contentus tunica, vt quatenus liceret, Christum imitaretur, duodecim sibi socios asciuit. Atque ad ęmulationẽ euangelicæ perfectionis, ordinem monasticum, qui Minorum appellatur, instituit. Romamque venit circa annũ à Christo nato M.cc.viij. quem papa visione diuina præmonitus benignè recepit, regulamque, & institutũ ab eo viuẽdi ordinem confirmauit. Dimissis ergo quoquò versus fratribus, qui verbũ dei seminarent, ipse in Syriã nauigauit, à Soldanoque fuit benignè receptus. Sublata tamẽ prædicãdi facultate, coactus fuit in patriam redire. Cui bienniũ ante obitũ cũ xl. dies ieiunasset in mõte Aluernæ in festo exaltationis Crucis oranti apparuit Seraph crucifixus, qui in manibus & pedibus ipsius stigmata plagarũ Christi mirabiliter impressit. Quibus insignitus summæ admiratiõi cũctis intuẽtibus veneratiõique fuit. Tãdẽ btũs Franciscus plenus bonis opibus & grã apud Asisium morit iiij. Nõ. Octob. Quem Gregorius nonus cognitis eius miraculis catalogo sctõrũ adscripsit. Marcus papa cõfes. Lect. iij.

Die 7. MArcus patria Romanus magni Constantini tempore pontifex factus, instituit, vt Episcopus Ostiẽsis, à quo Romanus pontifex consecratur, pallio vteretur. Præterea, vt diebus solennibus statim post Euangelium, Symbolum iuxta declara-

tionem Nicæni concilij à clero & populo, magna voce decantaretur. Duas ecclesias Romæ cõdidit, vnam via Ardeatina, alterā intra vrbem. Quas Constantinus magnis muneribus exornauit, & auxit. Postremò cum ex sacris ordinibus, bis mense Decembri habitis, presbyteros xxv. diacones vj. episcopos viij. creasset, moritur, ac in cœmeterio Balbinæ sepelitur, cùm sedisset annos ij. menses viij. dies xx. Oratio.

EXaudi domine preces nostras: & intercedente beato Marco confessore tuo atq; pontifice supplicationes nostras placatus intende. Per dñm nostrum.

Die 9. Dionysius, Rusticus, Eleutherius martyres. Lectio. iij.

DIonysius patria Atheniensis, vir patricius & areopagita, quo nomine illius ciuitatis senatores appellabantur, traditur eo die, quo Christus crucifixus est, animaduerso solis præter ordinem naturæ defectu, cùm esset vir excellens omni doctrina, coram multis exclamasse, Aut Deus naturæ patitur, aut mundi machina dissoluitur. Cùm autē Paulus Athenas venisset, & ductus esset in Areopagum, vt rationem eius doctrinæ redderet, quam predicabat, in medio senatus mirabiliter de vera pietate & resurrectione Christi ac mortuorũ disseruit. Qua oratione cùm alios, tũ in primis Dionysium conuertit, eumq; constituit Episcopum Atheniensis ecclesiæ. Posteaverò cùm Romam venisset Dionysius, vt Petrum videret & Paulum, quos audierat in vincula coniectos esse, aliquanto post tempore missus est à Clemente, in Galliam, ad prædicandum euangelium, quem sequuti sunt Rusticus presbyter, & Eleutherius diaconus, vsq; ad vrbem Parisiorum. Vbi cùm multos ad fidem Christi conuertisset, in persequutione Domitiani capti Dionysius & socij à Fescenino præfecto vehementer loris flagellati sunt. Sed cùm non possent auocari à Christiana pietate, postridie Dionysius in craticula ferrea igne supposito imponitur, & multis deinde supplicijs afficitur. Quibus superatis idem Dionysius nonagesimo ętatis suæ anno cum socijs similiter cruciatis, capite truncatur septimo idus Octobris. Qui Dionysius suum caput sustulisse, & manibus per longum spatium portasse me moratur. Scripsit autem mirabili quadam doctrina librum de cælesti Hierarchia, & alterum de diuinis nominibus. Itē de mystica theologia, & alia nonnulla. Oratio.

DEus qui hodierna die beatum Dionysium martyrem tuum virtute constantiæ in passione roborasti, quiq; illi ad prædicandum gentibus gloriam tuam Rusticum & Eleutherium sociare dignatus es, tribue nobis quæsumus ex eorum imitatione pro amore tuo prospera mundi despicere, & nulla eius aduersa formidare. Per dñm.

Callistus papa martyr. Lectio tertia.

Die 14. CAllistus põtifex patria Romanus vsq; ad Seueri tempora peruenit. Hic ieiunium quod ter in anno celebrabatur, per quatuor tēpora vt fieret, decreuit. Vt sicut annus per quatuor voluitur tempora, sic nos quaternum solenne agamus ieiunium per quatuor anni tempora. Quibus temporibus postea institutum est, vt fieret sacrorum ordinum initiatio, quę antea Decēbri duntaxat mense fieri consueuerat. Cœmeterium quoq; de suo nomine condidit via Appia, in loco vbi multorum martyrum cineres antea repositi fuerant. Postremò vbi ex ordinationibus mense Decembri quinquies habitis presbyteros xvj. diacones iiij. episcopos viij. creasset, martyrio coronatus est, ac sepultus in cœmeterio Calopodij via Aurelia iij. ab vrbe lapide, pridie Idus Octobris. cùm sedisset annos sex, menses decem, dies decem.

Die 18. Lucas euangelista duplex maius. Ad vesper. & matuti. Hym. Antiph. & Inuitato. de communi apostolorum. Oratio.

INterueniat pro nobis quæsumus Domine sanctus tuus Lucas euangelista, qui crucis mortificationem iugiter in suo corpore pro tui nominis honore portauit. Per Dominum nostrum. Lect. iij.

LVcas medicus Antiochensis, sectator Pauli fuit, ac omnis eius peregrinatio-

nis comes. Scripsit euangelium, de quo idem Paulus, Misimus (inquit) cum illo fratrem, cuius laus est in euangelio per omnes ecclesias. Aliud quoque edidit volumẽ egregium, quod inscribitur Apostolorum Acta. Cuius historia vsque ad biennium Romæ commorantis Pauli peruenit, hoc est vsque ad quartum Neronis annum. Quidam suspicantur, quotiescunque in epistolis suis Paulus dicit, iuxta euangelium meum, Lucę significare volumen. Quanquam Lucas non solùm ab apostolo Paulo, qui cum Domino in carne non fuerat, sed à cæteris etiã Apostolis euangelium didicisse, ipse quoque in voluminis sui principio declarat, dicens, Sicut tradiderunt nobis, qui à principio ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermonis. Igitur euangelium sicut audierat, scripsit. Acta verò apostolorum, sicut viderat, composuit. Vixit octoginta quatuor annos vxorẽ non habens. Sepultus est Constantinopoli, ad quam vrbem vigesimo Constantij anno ossa eius cum reliquijs Andreæ apostoli trãslata sunt ex Achaia.

Die 19. Ptolomæus & Lucius martyres. Lect. iij.

ALexandrię Marco Aurelio Vero & Antonino filio imperatoribus, cùm pudicam ac Christianam vxorem infidelis & scelestus maritus, nec à proposito Christiano deterrere, nec ream coram iudice cõuincere posse consideret, in exitum Ptolomæi, quem ille magistrum religionis habuerat, conuersus, centurioni amico persuasit, vt illum an Christianus esset percontaretur. A quo rogatus Ptolomæus sine cunctatione Christianum se esse respondit. Quam ob rem in vincula coniectus, diuque carceris situ & squallore confectus, ad Vrbicij iudicis tribunal producitur. Vbi Christianam pietatem pari constantia cum multa Christi laudatione professus, capitali sententia damnatur. Hanc Ptolomæi præcipitem damnationem Lucius qui aderat indignè ferens, liberius cœpit temeritatem iudicis increpare. A quo interrogatus an ipse quoque Christianus esset, cùm id planè asseuerasset, simili sententia damnatur. Tunc Lucius, Gratias (inquit) ago tibi Vrbici, quod me à sæuissimis dominis asseris, ad optimumque patrem & regem omnium Deum remittis. Et sic cum Ptolomæo Lucius interfectus martyrio coronatur xiiij. Calend. Nouembr.

Die 22. Hilarion Abbas. Lectio. iij.

HIlarion Abbas in vico Tabatha prope Gazan Palesthinæ vrbem ortus, ex parentibus gentilibus Christianus ipse vt rosa de spinis effloruit. Qui Alexãdriam missus, atque breui grammaticam edoctus, & Christianus effectus, ecclesiam assiduè frequentabat. Quo tempore cùm Antonij nomen esset per totam Aegyptum celeberrimum, videndi eum studio incensus ad eremum contendit. Et cum illo duobus mensibus versatus, ipsius vitæ rationem, ac morum grauitatem diligenter consyderauit. Reuersusque ad patriam totum patrimoniũ sibi à defunctis parentibus relictum pauperibus largitus est. Et adhuc adolescens xv. annorum ad eremum reuertitur. Vbi cellula structa paulo ampliore quàm vt caperet eius corpusculum, sacco indutus, ad xxj. ætatis suæ annum, teste Hieronymo, qui vitam eius literis mandauit, tanta abstinentia corpus afflixit, vt quindenis modo caricis vno quoque die post solis occasum vesceretur, & super humum iuncis duntaxat stratam, ad vltimum vitæ diem, somno reficeretur. Hic demum orationi & psalmodiæ semper intentus, post incredibilem carnis macerationem, & continua ieiunia octogesimum natus annum, sanctitate & miraculis clarus, migrauit ad Dominum xij. Cal. Nouemb.

Die 26. Euaristus papa martyr. Lectio. iij.

EVaristus papa natione Græcus patre Iudæo Traiani tempore præfuit ecclesiæ. Hic, vt Damasus testatur, titulos in vrbe Roma presbyteris diuisit, & septem diaconos statuit, qui custodirent episcopum prædicantem, ne aut ipse ab insidiatoribus quoquo modo infestetur, aut lædatur à suis, aut verba diuina detrahendo, aut insidiando polluantur vel despiciantur. Idem constituit, ne plebis in Episcopum accusatio admitteretur. Ordinationes ter habuit mense

Decembri, quibus presbyteros vj. diaconos ij. episcopos per diuersa loca v. creauit. Postremò cùm sedisset annos ix. menses x. dies ij. anno vltimo Traiani martyrio coronatus est, ac sepultus in Vaticano vij. calẽd. Nouembr.

Die 28. Simon & Iudas apostoli, dup. maius. Orõ.

DEus, qui nos per beatos Apostolos tuos Simonem & Iudam, ad agnitionem tui nominis venire tribuisti: da nobis eorum gloriam sempiternam & proficiendo celebrare, & celebrando proficere. Per dominum nostrum. Lectio. iij.

SImon qui & Simeon Zelotes zelo domini feruens accepit Aegypti principatum, & post Iacobum Iustum cathedram tenuit Ierosolymorum. Cui ecclesiæ cùm multis annis præfuisset, Atticus consularis Traiani tempore cognito quòd esset generis Dauid, & Christianus, multis eum supplicijs affecit. Quibus mira patientia toleratis ad crucem damnatur, iussus vt quem vita coleret, eius exitum morte quoq; imitaretur. Itaque cruci affixus est, cùm cxx. annos natus esset, cunctis admirãtibus in corpore tam senili, tam robustum animum ad ferenda supplicia perstitisse.

IVdas Iacobi frater in Mesopotamia, ac interioribus Põti euangelizans, feras & indomitas gentes, sancto dogmate mitigauit, & fidei diuinitate subiugauit. Cuius extat vna parua epistola, quæ inter catholicas nominatur.

Marcellus martyr. Lectio. iij.

Die 29. MArcellus natiõe Hispanus, patria Legionensis, cùm à vita militari, quam multis annis Centurio gesserat, discessisset, vt vera religione accepta, Christo commodius inseruiret, Diocletiano & Maximiano imperatoribus accusatus est eo nomine apud præfectum Fortunatum. Cui se tanquam militiæ desertorem, & cultorem nouæ superstitionis incusanti, clara voce se Christianum esse respondit: & Christo malle, quàm terrenis principibus militare. Quo respõso Fortunatus ira succensus, vinctum eum Tingin oppidum Mauritaniæ ad Agricolanum præsidem mittit: eiq; per literas Marcelli causam exponit. Qua cognita, Agricolanus cõfitentẽ Marcellũ, & in fide Christi perseuerantem capite damnauit. Occisusq; est iiij. Calend. Nouembris. Cuius mortem duodecim eius filij suscepto martyrio diuersis in locis æmulati esse memorant.

Aduertendum est nunc in indice post Penteco. posito an in festo omnium sanctorum interponenda sit aliqua ex Dominicis Vagant.

NOVEMBER.

Festum Omnium sanctorum duplex ma.

Ad Vesperas Hymnus.

CHriste redemptor omnium Conserua tuos famulos: Beatæ semper virginis Placatus sanctis precibus.

Beata quoq; agmina Cælestium spirituum, Præterita, præsentia, Futura mala pellite.

Vates æterni iudicis, Apostoliq; Domini, Suppliciter exposcimus, Saluari vestris precibus.

Martyres Dei inclyti, Confessoresq; lucidi, Vestris orationibus Nos ferte in cælestibus.

Chori sanctarum virginum, Monachorumq; omnium, Simul cum sanctis omnibus Consortes Christi facite.

Gentem auferte perfidam Credentium de finibus: Vt Christo laudes debitas Persoluamus alacriter.

Gloria patri ingenito, Eiusq; vnigenito, Vnà cum sancto Spiritu In sempiterna secula. Amen. Antiphona.

Angeli, archangeli, throni, dominationes, principatus, potestates, virtutes, cherubim atq; seraphim, patriarchæ, prophetæ, sancti legis doctores, apostoli, omnes Christi martyres, sancti confessores, virgines domini, anachoritæ, sanctiq; oẽs intercedite pro nobis. Oratio.

OMnipotẽs sempiterne Deus, qui nos omnium sanctorum tuorum merita sub vna tribuisti celebritate venerari: quæsumus, vt desyderatam nobis tuæ propitiationis abundantiam multiplicatis interces-

foribus largiaris. Per dñm nostrum &c.
Ad Matutinum Inuitatorium.

Die 1. Regem regũ Dominũ venite adoremus: qa ipse est corona sanctorũ omniũ. Hym.

IEsu saluator seculi Redemptis ope subueni, & pia Dei genitrix salutem posce miseris.

Coetus omnes angelici, Patriarcharum cunei, Et prophetarum merita Nobis precentur veniam.

Baptista Christi præuius, Et clauiger æthereus, Cum cæteris apostolis Nos soluãt nexu criminis.

Chorus sacratus martyrum, Confessio sacerdotum, Et virginalis castitas Nos à peccatis abluant.

Monachorũ suffragia, Omnesq; ciues cælici Annuant votis supplicum, Et vitæ poscant præmium.

Laus, honor, virtus, gloria Deo patri, & filio, Sancto simul paracleto In seculorũ secula. Amen. Antiphona.

Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus stantes ante thronum.

Lectio tertia. Sermo sancti Augustini epi.

HOdie, dilectissimi, omnium sanctorũ sub vna solennitatis lætitia celebramus festiuitatem, quorum societate cælum exultat, quorum patrociniis terra lætatur, quorum triumphis ecclesia sancta coronatur, quorum confessio quantò in passione fortior, tantò est clarior in honore: quia dũ creuit pugna, creuit & pugnantium gloria: & martyrij triumphus multiplici passionum genere adornatur: per quę grauiora tormẽta, gratiora fuere & præmia: dumq; catholica mater ecclesia per totum orbem longè lateq; diffusa, in ipso capite suo Christo Iesu edocta: contumelias crucis, & mortem didicit non timere, magis magisq; roborata est non resistendo, sed perferendo. Vniuersos autem quos agmine inclyto carcer pœnalis inclusit, pari & simili calore virtutis ad gerendum certamen gloria triumphalis inspirauit. O verè beata mater ecclesia, quam sic honore diuinæ dignationis illuminat, quam vincentium gloriosus martyrum sanguis exornat, quam inuiolatæ confessionis candida induit virginitas. Floribus eius nec rosæ, nec lilia desunt. Certent nunc, charissimi, singuli ad vtrosq; honores amplissimas accipere dignitatum coronas, vel de virginitate candidas, vel de passione purpureas. In cælestibus castris pax, & acies habent flores suos, quibus milites Christi coronãtur. Dei enim ineffabilis & immensa bonitas etiam hoc prouidet, vt laborum quidem tempus & agonis non extenderet, nec longum faceret aut æternum, sed breue, & vt ita dicam, momentaneum, vt in hac breui, & exigua vita agones essent & labores: in illa verò, quæ æterna est, corona & præmia meritorum, vt labores quidem citò finirentur, meritorum verò præmia sine fine durarent.

Ad Laudes Antiphona.

Te gloriosus apostolorũ chor9, Te Prophetarũ laudabilis numerus, Te martyrũ cãdidatus laudat exercitus: Te oẽs sancti & electi voce confitentur vnanimes, beata trinitas vnus deus.

Ad vesperas. Hymnus.

Christe redemptor. &c. Aña. O quàm gloriosum est regnum, in quo cum Christo gaudent omnes sancti, amicti stolis albis sequũtur agnum quocunq; ierit.

Hodie post vesper. diei dicũtur vespe. defunctorũ, nisi sit sabbatũ, nã tũc vespe. defũctorũ dicũtur die Dñica post Vesper. diei.

Die ij. de octaua omnium Sanctorum. Die 2.

Lectio tertia.

LEgimus in ecclesiasticis historijs quòd sanctus Bonifacius, qui quartus à beato Gregorio Romanæ vrbis Episcopatum tenebat, suis precibus à Phoca Cæsare impetrauit donari ecclesiæ Christi templum Romæ, quod ab antiquis Pantheon anteà vocabatur, quia hoc quasi simulachrum omnium videretur esse Deorum. In quo eliminata omni spurcitia fecit ecclesiam sanctæ Dei genitricis atque omnium martyrum Christi: vt exclusa multitudine dæmoniorum, multitudo ibi sanctorum à

fidelibus in memoria haberetur: & plebs vniuersa in capite calendarum Nouembrium, sicut in die Natalis Dñi, ad ecclesiam in honore omnium sanctorum consecratam conueniret: ibiq; missarum solennitate à præsule sedis apostolicę celebrata, omnibusq; rite perfectis, vnusquisq; in sua cum gaudio remearet. Nos ergo fratres charissimi in omnium primordijs sanctorum nominare & laudare & glorificare condecet eum qui cũctos condidit sanctos, per quem facta sunt omnia: per quem cuncta subsistunt elementa: cuius maiestas nec incipit nec desinit in seculum vt merito omnis principium ac finis creaturæ nominetur.

Notandũ quòd hodie præter officiũ diei dicitur etiam Matutinum cum suis Laudibus pro defunctis, nisi sit dominica. nã tunc matutinum defunctorum dicitur die Lunę.

Die iij. de octaua omniũ sanctorũ. Lect. iij.

Die 3. BEata dei genitrix & semper virgo Maria, templum domini sacrarium spiritus sancti, virgo ante partum, virgo post partũ, præsentis diei solennitatis cum suis virginibus expers nullo modo credenda est: quæ dei populum faciẽdo monebat spernere perituri luxus seculi: à lenocinio mortalis naturæ declinare, carnis pudicitiam cum virginitatis honore intra cordis hospitia obseruare: eamq; omnium virtutum reginã fructum salutis perpetuæ, sociam esse angelorum suis affirmabat exemplis: ita vt innumerabilis vtriusq; sexus multitudo, eius sequeretur vestigia.

Die iiij. de octaua omniũ sanctorũ. Lect. iij.

Die 4. QVi superna cælorũ regna spiritibus angelicis ad laudem & gloriam atque honorem sui nominis ac maiestatis in perpetuum miro ordine collocauit, Deus est. De quibus plura loqui pertimescimus, quia soli Deo scire est quomodo vel quemadmodum eorũ nobis inuisibilis absq; contagione seu diminutione in sola sui puritate consistat natura. Sed tamen nouẽ esse angelorum ordines ad dei iudicia ac ministeria cõplẽda, testante sacro eloquio cognouimus. His omnibus, fratres charissimi, tam decoris ac Deo dilectis angelorum agminibus huius diei solennitatem credimus esse consecratam. Sed ecce dum cælestium ciuiũ secreta rimamur, supra modũ nostræ fragilitatis digressi sumus. Taceamus interim de secretis cælestibus: sed ante oculos conditoris tergamus peccatorũ maculas: vt ad eos, de quibus loquimur, peruenire valeamus.

Die v. de octa. omnium sanctorũ Lectio. iij.

Die 5. ADhuc tamen aliquid de hac tam pulchra ac præclara festiuitate loqui incipiamus quæ non solùm (vt prædiximus) angelorum spiritibus, verũetiam sanctis omnibus, qui in terra sunt ab exordio mũdi procreati, honorabiliter prædita consistit. Ex quibus fuerunt patriarchæ viri religiosi in vita sua patres prophetarum & apostolorũ, quorũ memoria nõ relinquetur, & nomen eorum manet in æternũ. Hic athletæ dei electus cõcordat duodenus apostolorum numerus, quos à primis miraculorum virtutibus, ad cõponendum nouæ fidei fundamentum, erigendumq; adhuc tenerę statũ ecclesiæ prouidentia diuina ex omnibus, quos capiebat mundus, elegit: vt in omnem terram sonus eorũ prædicationis exiret, & in fines orbis terræ eorum procederent verba.

Die vj. de octa. omnium sanctorũ. Lect. iij.

HIs subiectum est triumphale martyrũ nomen, qui per diuersa tormentorum genera Christi passionem nõ lacescentibus præcordiorũ mentibus imitabantur, alij ferro perẽpti: alij flãmis exusti: alij flagris verberati: alij vectibus perforati: alij cruciati patibulo: alij demersi pelagi periculo: alij viui decoriati: alij vinculis mancipati: alij linguis priuati: alij lapidibus obruti: alij frigore afflicti: alij fame cruciati: alij verò trũcatis manibus, siue cæteris cæsis membris, spectaculum cõtumeliæ in populis nudi propter nomen Domini portantes. die 6

Die vij. de octa. omnium sanctorũ. Lect. iij.

Die 7. CHristi verò sacerdotibus atq; doctoribus siue cõfessoribus huius festiuitatẽ diei non ignotam esse credimus: qui corda fidelium spiritualiter quasi imbribus irrigant cælestibus: vt feliciter proferre immar

cessibilem bonorum operũ possint fructũ. Qui talenta sibi credita nõ solùm reddere, verumetiam cùm vsura sine fraude ampliare procurauerunt: quia bonũ quod per gratiam spiritus sancti intelligẽdo didicere, non sibi tãtummodo, sed & alijs subiectorũ mentibus profuturum secundum apostolicum preceptum, arguendo, obsecrando, increpãdo, curamq; faciendo, inserere nitebantur.

Die 8. Hodie in vesperis dicenda est antiphona assignata ad primas vesperas. Die viij. Octaua omnium sanctorum duplex minus Tertia lectio ex Apocalypsi.

cap. 7. C

VIdi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, stantes ante thronum, & in conspectu agni, amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum, & clamabant voce magna, dicentes, Salus Deo nostro qui sedet super thronum, & agno. Et omnes angeli stabant in circuitu throni & seniorum, & quatuor animalium: & ceciderunt in conspectu throni in facies suas, & adorauerunt Deum, dicentes, Amẽ. Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo Deo nostro in secula seculorum. Amen. Et respondit vnus de senioribus: & dixit mihi, Hi qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? & vnde venerũt? Et dixi illi, Domine mi, tu scis. Et dixit mihi, Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine agni, ideo sunt ante thronum Dei, & seruiunt ei die ac nocte in tẽplo eius: & qui sedet in throno, habitabit super illos: non esurient, neque sitient amplius, nec cadet super illos sol, neq; vllus æstus: quoniam agnus qui in medio throni est, reget illos, & deducet eos ad vitæ fontes aquarũ, & absterget Deus omnẽ lachrymam ab oculis eorum.

Hodie vesperæ dicuntur de octaua, quibus finitis pro commemoratione dedicationis dicuntur Antiphona & Oratio infrascriptæ. Antiph. Hæc est domus Dei, in qua inuocabitur nomẽ eius: de qua scriptum est: Et erit nomẽ meũ ibi, dicit dominus. Orõ.

DEus qui nobis per singulos annos huius sancti templi tui consecrationis reparas diem, & sanctis semper mysterijs repræsentas incolumes: exaudi preces populi tui, & præsta vt quisquis hoc templum beneficia petiturus ingreditur, cuncta se impetrasse lætetur: Per Dominum nostrum.

Dedicatio Basilicæ Saluatoris duplex minus. Ad Matutinum Inuitatorium. Die 9.

Domum Dei decet sanctitudo: spõsum eius Christum adoremus in ea. Hymnus.

ANgularis fundamentum Lapis Christus missus est, Qui compage parietis in vtroq; nectitur: Quem Sion sancta suscepit, In quo credens permanet.

Omnis illa Deo sacra, Et dilecta ciuitas Plena modulis in laude, Et canore iubilo Trinum Deum, vnicũq; Cum fauore prædicat.

Hoc in tẽplo summe Deus Exoratus adueni, Et clemente bonitate Precum vota suscipe: Largam benedictionem Hîc infunde iugiter.

Hîc promereantur omnes Petita acquirere, Et adepta possidere Cum sanctis perenniter: Paradisum introire Translati in requiem.

Gloria, & honor Deo Vsquequo.

Antiphona. Domus mea domus orationis vocabitur. Lectio. iij.

QVanquàm veterum scriptorũ monumentis, & Pauli etiam epistolis constet, ipsis quoq; apostolicis tẽporibus loca publica fuisse, quæ tum oratoria, tum ecclesiæ dicerentur, vbi populus Christianus, quæ ad religionem & fidem Christi pertinerent, doceretur, & corpus domini sumeretur, tamen Syluester papa ritum instituit consecrationis altarium & ecclesiarum, quem nunc etiam tenet ecclesia Romana, dicato & consecrato templo, Lateranensi nuncupato. Quod Constantinus Imperator magnificè instruxerat, multisq; donis ornauerat, & prouentibus dotauerat. Quæ dedicatio facta est v. idus Nouembris. Hic quoq; pontifex xiiij. cal. Decembris Petri apostolorum principis Basilicam dedicauit, & conse-

crauit. Quam idem imperator in Vaticano non longè ab Apollinis templo ædificauit, ornauit, & dotauit magnificis muneribus, & prouentibus magnis. Tanta enim fuit pietas in Christum atq; fides huius imperatoris, vt non solùm has, de quibus diximus, Basilicas, sed multas præterea magnificè ædificauerit, censibusq; dotauerit. Et in his Pauli Basilicam in via Ostiensi, Basilicam sanctæ crucis in Ierusalem in atrio Sessoriano, Basilicam sancti Laurentij extra muros in agro Veranio super arenariũ cryptæ. Ad hæc in via Labicana inter duas lauros Basilicam Marcellini presbyteri, & Petri exorcistæ, vt cæteræ taceantur, quæ iussu eiusdẽ optimi imperatoris, in alijs vrbibus fuerunt ædificatæ. Cuius exemplo multas postea pij Christiani per orbem ædificarunt, & cõsecrarunt. Ad Laudes Antiphona. Bene fundata est domus Domini supra firmam petram. Ad Vesperas Hymnus.

VRbs beata Ierusalem Dicta pacis visio, Quæ construitur in cælis Viuis ex lapidibus, Et angelis coronata, Vt sponsata comite.

Noua veniens è cælo Nuptiali thalamo Præparata vt sponsata Copuletur dño: Plateæ, & muri eius Ex auro purissimo.

Portæ nitent margaritis Aditis patentibus: Et virtute meritorũ Illuc introducitur Oĩs, qui ob Christi nomen Hîc in mũdo premit.

Tunsionibus, pressuris Expoliti lapides Suis coaptantur locis Per manum artificis, Disponuntur permansuri Sacris ædificijs.

Gloria, & honor Deo Vsquequo altissimo, Vnà patri filioq; Inclyto paracleto, Cui laus est, & potestas Per immensa secula. Amen. Antiphona O quàm metuendus est locus iste, verè nõ est hîc aliud nisi domus dei, & porta cæli.

Triphon & socij martyr. Lectio.iij.

Die 10. AD Saxoniam in vico Absado Decio imperatore in Christianos sæuiente Triphon à persequutoribus comprehensus, cùm sacrificare renueret, & fidẽ Christi palàm profiteretur, equuleo appensus primùm ferreis vngulis exaratur, deinde clauis ignitis confixus, pedes, & fustibus cæsus admotis lampadibus comburitur. Cuius tolerantiam, constantiamq; demiratus Respicius tribunus ad fidem Christi conuersus est, ipsamq; cœpit apertè profiteri, statimq; captus cum Triphone cruciatur. Deinde ambo ad templum abstrahuntur, vt Ioui sacrificarent: sed orante Triphone, cùm idolum corruisset, virgo quædam Nympha nomine miraculo commota, fideq; suffusa, Iesum Deum verum esse proclamare cœpit. Tunc verò iussu præsidis sancti martyres vnà cũ Nympha virgine plumbatis crudeliter cæsi, nouissimè trucidantur iiij. idus Noucbr.

Martinus episcopus confessor duplex minus. Oratio.

DEus, qui conspicis, quia ex nulla nostra virtute subsistimus: concede propitius, vt intercessione beati Martini confessoris tui, atq; pontificis, cõtra omnia aduersa muniamur. Per dñm nostrum.

Ad Matutinum Inuitatorium. Die 11.

Laudemus Deum nostrum in confessione beati Martini. Lectio.iij.

MArtinus Sabariæ natus (quod oppidum est Pannoniæ) cũ esset annorum decem inuitis parentibus ad ecclesiam confugit, seq; catechumenum fieri postulauit. Quintodecimo verò ætatis anno, se vitę militari dedit. Quam primùm sub Constantino gessit, deinde sub Iuliano. Hic cùm nihil præter arma, & vnam vestem possideret, pauperi nudo Christi nomine, eleemosynã ab se miserabiliter petenti in porta Ambianensi, dimidium chlamydis gladio diuisæ tribuit, reliqua parte ad se tegendum reseruata. Qui nocte consequuta Christum vidit dimidiata veste, quam is pauperi dederat, indutum, & dicentem, Martinus catechumenus hac me veste contexit. Natus verò annos duodeuiginti, baptismum excepit, relictaque militia ad sanctum Hilarium Pictauieñ. Episcopum perrexit: à quo est acolitus ordinatus. Demum ad Episcopatum Turoneñ. ecclesię ascitus monasteriũ ædificauit, vbi cum lxxx. fratribus sanctissimè degens miraculis claruit. Tandem febri cor-

reptus cum aſsidua oratione Chriſtum, vt
ſe reciperet, precaretur, diſcipulis acclaman
tibus, Cur nos pater deſeris? cur nos miſe
ros derelinquis? conclamauit, Domine, ſi ad
huc populo tuo ſum neceſſarius, nō recuſo
laborē, fiat volūtas tua. Et dū hæc loqueret̃,
beatā animā efflauit, terio idus Nouembris.

Martinus papa martyr.

Lectio. tertia.

Die 12. MArtinus papa natione Italus, patria
Tudertinus initio ſui pontificatus le
gatos Conſtantinopolim miſit ad Paulum
patriarcham hæreticum, ſi poſſet eum ad ſa-
nitatem reuocare. Ille verò tantum abfuit,
vt pōtificis adhortationibus obtemperaret,
vt abuſus Conſtantij imperatoris itidem hę
retici autoritate, legatos pōtificios in diuer-
ſas inſulas relegauerit. Quare cōmotus (vt
par erat) Martinus, cl. Epiſcoporum Ro-
ma coacta ſynodo Paulum patriarcham ana
themate deteſtatus, dānauit. tūc Cōſtanti⁹
Olympium Exarchum in Italiam mittit, eiq́
mandat, vt Monothelitarum ſectam per o-
mnem Italiam diſſeminaret, daretq́ operā,
vt Martinum papam aut interficeret, aut
captum ad ſe perducendum curaret. A quo
Olympio cùm Romam perueniſſet, lictor
immiſſus q̃ Martinū in baſilica ſanctæ Ma-
riæ maioris caperet, aut occideret repugnā-
tem, Dei miraculo, ſubita cæcitate corripi-
tur. Et ſic diſcrimen tunc Martinus euaſit.
Sed paulò poſt Conſtantius, magnis calami
tatibus in imperio acceptis nihilo melior fa-
ctus Theodorum Calliopam Romā ad faci
nus peragendum mittit. A quo Martinus
dolo captus, Conſtantinopolim mittitur.
Vnde poſteà in Cherſoneſum Pōti relega-
tus, calamitatibus & inopia confectus, pridie
idus Nouembris moritur ibidem pontifica-
tus ſui anno ſexto, menſe primo, die xxvj.

Die 14. Vitalis, & Agricola martyres.

Lectio tertia.

VItalis & Agricola, quorum martyriū
ſanctus Ambroſius ſcripſit, Bono-
niæ Diocletiano & Maximiano imperato-
ribus propterea quòd Chriſtum prædicarēt
comprehenſi, & morte affecti ſunt. Erat
autem Vitalis ſeruus Agricolæ, nunc verò
conſors & martyrij ſocius. qui Vitalis, cùm
vrgentibus perſequutoribus, vt Chriſtum
negæret hoc amplius eiuſdem fidem profite
retur, plurimis varijsq́ tormētis cruciatus,
quæ libenti ac inuicto animo pertulit, fuſa
oratione migrauit ad dominum. Agricola
deinde, cuius mors ſi fortè mutaret ſenten-
tiam, dilata erat, cùm nollet aquieſcere per-
ſequutoribus, cruci affixus, martyrio coro-
natur, pridie nonas Nouembr. Quorū cor
pora condita ad Iudæorum ſepulchra, poſt
aliquot annos à beato Ambroſio in eadem
vrbe ſunt cum ſoleni pompa ad honeſtio-
rem, ſacrumq́ locum translata.

Dedicatio baſilicæ Petri & Pauli duplex Die 13.
minus. Ad Veſperas. Hym. Vrbs beata.
Antiphona. Hæc eſt domus dei. Oratio.
Deus qui nobis. &c. vt in dedicatione baſi-
licæ Saluatoris, & ſimiliter ad Matuti. Lau-
des & Veſpe. dicūtur inuita. hym. antipho-
næ. Tertia lectio & oratio vt in dicto feſto.

Pontianus papa martyr. Lectio tertia. Die 19.

POntianus patria Romanus pontifex
factus eſt anno Chriſti nati cc. & xlv.
tempore Alexandri imperatoris. Qui quā-
q́ imaginē Chriſti domi habuerit, eiq́ tem-
plum ædificare, ac inter deos referre volue-
rit, tamē idolorū ſacrificulis efflagitantibus
Pontianū in Sardiniā inſulam cum Philippo
presbytero relegauit. Vbi multas calamita-
tes, & grauiora tormenta pro Chriſti fide
paſſus, moritur xiij. calend. Decēbr. Cuius
corpus poſtea à Fabiano pontifice Romam
cum magna veneratione, ac totius cleri ſup-
plicationibus reportatum eſt: ac ſepultum
via Appia in cœmeterio Calliſti. Vixit au-
tem in Pontificatu annos nouem, menſes
quinq́, dies duos.

Eliſabeth vidua. Lectio tertia.

ELiſabeth regis Pannoniæ filia à teneris Die 20.
annis ſanctè ac religioſè vixit, & nupta
Ludouico Lanthgrauio viro Turingiæ no-
biliſsimo tam caſtè, ac piè deum colebat, vt
ſuo exemplo maritum ad ſanctitatem ac vi-
tæ perfectionem induxerit, orationi aſsiduè
vacans, pauperumq́ indigentijs liberaliter

ſubueniens. Mortuo verò marito xenodochium maximum conſtruxit ad pauperes ægrotantes alendos, & curãdos, quibus nõ ſolùm neceſſaria ſubminiſtrabat, ſed ipſamet ſanioſis etiam vlceribus admouebat medicamenta: igitur patrimonio partim his in rebus abſumpto, partim à conſanguineis demortui mariti ſubtracto, in pauperiem redacta, manibus tamen quod egenis tribueret, quæritabat, atq; his operibus intenta, vitam ſanctiſsimè tranſegit, tandem febre aſſumpta ad cæleſtia regna migrauit multis miraculis clara.

Præſentatio Mariæ virginis dup. minus. In hoc feſto hymni & añæ dicuntur vt in eius natiuita. mutato in aña, nomine natiui. in nomen Præſentationis. Oratio.

DEus qui ſanctam tuam genitricem tabernaculum ſancti ſpiritus poſt triennium in templo Dei præſentari voluiſti: præſta quæſumus, vt qui eius præſentationis feſta recolimus, ipſius interceſsiõe ad templũ, qui Chriſtus eſt, in cæleſti gloria præſentari mereamur: Qui viuis & reg.

Die 21. Ad Matutinum Inuita. Præſentationẽ virginis Mariæ celebremus: Chriſtũ eius filiũ adorem⁹ dñm. ps. Veni. &c. Glĩa pri &c. Deinde Inuita. præſenta. virgi. &c. Le. iij.

BEata virgo Maria, quæ peperit mũdi redemptorem, vt erat etiam antequã in lucẽ ederetur, plena gratia, ac peccati oĩs immunis, ſic in omni ætate præbebat magna documenta inſitæ virtutis & gratiæ. Præſentata igitur quaſi mulier iam ætatis prouectæ in templo ſupplex dominum adorabat, ac in Dei laudibus conſtantiſsimè perſeuerabat: cõueniẽtibus videlicet initijs vitã inſtituẽs, qualis eã decebat, quæ filiũ Dei ſupueniente ſpiritu ſancto virgo eſſet parituta.

Cæcilia virgo martyr. Lectio tertia.

Die 22. CAecilia virgo Romæ nobiliſsimis parẽtibus orta in fide Chriſti optimè inſtructa, ſuam Deo virginitatem conſecrauit. Quæ Marco Aurelio Antonio imperatore, cùm inuita Valeriano deſpõſata fuiſſet, ipſa nuptiarum nocte ſponſum alloquitur affirmans ſe angelum Dei amatorem habere, qui corpus ſuum nimio zelo impollutum cuſtodiret. Proinde caueret, ne quid in ſe committeret, quo iram diuinam irritaret. Quibus motus Valerianus non auſus eam contingere, libenter ſe angelum viſurum reſpondit. Et affirmante Cæcilia hoc ſine baptiſmo non licere, ad Vrbanum papam inter martyrum ſepulchra latitantẽ peruenit: ab eoq; baptizatur. reuerſus autem Cæciliam orantem inuenit, & angelum cum ea forma decorem humanum excedẽte. A quo ex magno timore confirmatus, impetrauit, vt Tyburtium quoque fratrem ſuum chariſſimum ad fidem conuertendũ curaret. Qui Tyburtius ſancto ſpiritu afflatus, fratre & Cæcilia authoribus ab eodem Vrbano baptizatur. Cuius rei Almachius vrbis præfectus certior factus, Tyburtium & Valerianum comprehendi iubet. Cũq; ue immolare iuſsi contemnerent, plũbatis cæſos affecit martyrio, ac protinus facultates eorum exquirens, Cæciliam comprehendit. A qua cùm omnes pauperibus diſtributas eſſe cognoſceret, vehementer commotus, eã in domum ſuam abſtractam flãmis balnearibus concremari iubet. Sed cùm illæſa permaneret, miſit carnificem. qui tertio ictu caput eius amputare non valens, ſeminecem reliquit. Sed paulò poſt decimo calendas Decembris, cũ palma martyrij migrauit ad dominum. Eius autem corpus ſanctus Vrbanus ſepeliuit. Et domum eiuſdem eccleſiam nomine ipſius nũcupatam cõſecrauit. Orõ.

DEus, qui nos ãnua beatæ Cæciliæ martyris tuæ ſolennitate lætificas: da, vt quam veneramur officio, etiam piæ conuerſationis ſequamur exemplo. Per dominum. Die 23.

Clemens papa martyr. Lect. iij.

CLemens patria Romanus de regione Cælij montis imperatoris Domitiani tempore, quartus poſt Petrum Romanæ eccleſiæ pontifex creatus eſt. Quanquàm enim Petrus hunc ſibi proximum ſucceſſorem eſſe voluiſſet, ipſe tamen vſus ſingulari quadam modeſtia, Linum & Cletũ ſponte ſibi in honore pontificio prætulit. Cùm autem pietate, religione, ac doctrina multos

ad fidem Christi conuertisset, iussu Traiani imperatoris, in insulam deportatus est, in qua duo millia Christianorum ad secanda marmora damnatorum inuenit. Cumque ibi aquæ penuria laboraretur (à sexto enim milliario petebatur) Clemens collem haud lõgè positum, conscendens, agnum vidit sub cuius dextro pede fons aquæ dulcis munere diuino scaturiebat, Qua recreati sunt oẽs, & multi ad fidem Christi conuersi. Sed hoc magis irritatus Traianus misit, qui Clementem in mare alligata ad collum anchora deijcerent. Quo facto sanctissimum corpus nõ ita multò pòst ad litus delatum est: & ibidem sepultum extructo templo, vbi fons diuinitus emanauerat nono Cal. Decemb. anno tertio Traiani. Sedit annos nouem, menses duos, dies decem.

Oratio.

Deus, qui nos annua beati Clementis martyris tui, atque pontificis solennitate lætificas: concede propitius, vt cuius natalitia colimus, virtutem quoque passionis imitemur. Per dñm nostrum.

Chrysogonus martyr.

Lectio tertia.

Die 24. Chrysogonus Diocletiani imperatoris iussu, ꝓpterea quòd esset Christianus Romæ iam biennium vinculis premebatur, sancta Anastasia ipsi & multis alijs Christianis alimenta suggerẽte, Cùm Diocletianus ex Aquileia Romã scripsit, vt cæteris Christianis, qui vincti custodiebantur, interfectis, Chrysogonus ad se remitteretur. Aquileiam igitur delatus Cæsari præfecturas & magnos honores sibi, si deos adoraret pollicenti, respondit, vnum Deũ mẽte colo, veneror, & adoro: ista deorũ simulachra, tãquam malorum dæmonum sedes execror, & abominor. Tunc imperatoris iussu ad locum, cui nomen erat Aquę gradatæ, ductus, ibidem decollatus est viij. Calen. Decembr. Cuius corpus in mare proiectum, & postea in possessione, quę dicitur Ad saltum, à Zoilo presbytero inuentum, in domo sua sepultum est.

Oratio.

Adesto Domine supplicationibus nostris: vt qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognoscimus, beati Chrysogoni martyris tui intercessiõe liberemur. per do.

Catharina virgo martyr dup. mi. Oratio. Die 25.

Deus, qui dedisti legem Moysi in summitate montis Sinai, & in eodem loco per sanctos angelos tuos corpus beatæ Catharinæ virginis & martyris tuæ mirabiliter collocasti: præsta quæsumus, vt eius meritis & intercessione ad mõtem, qui Christus est, peruenire valeamus. Per eundẽ dominum nostrum.

Lectio tertia.

Catharina virgo Alexãdrina claris natalibus orta, liberalibus disciplinis ab ineunte ætate, & sanctis moribus instituta, in eam sanctitatis & doctrinæ magnitudinẽ euasit, vt annos nata decem & octo doctissimos etiam viros & grauissimos superaret: tanto studio flagrans Christianæ pietatis, vt cùm Maxentij sæuitia multos Christianorũ ad supplicia & necem abstrahi animaduerteret, non dubitauerit ipsum adire, eidemque immanitatem impietatemque grauissimis & doctissimis verbis improperare. Cuius sapiẽtiam & constantiam demiratus Maxentius asseruari eam iubet, & ex varijs regionibus viros doctissimos conuocari, magno præmio proposito siquis Catharinam conuicisset, & à religione Christianorum auertisset. Quod longè secus euenit. Habita enim longa cùm quinquaginta, qui conuenerant, doctissimis philosophis disputatione, omnes superatos ad Christi fidẽ conuertit: & sic in fide confirmauit, vt pro ea mori nõ dubitauerint. Tũc Maxentius ad blanditias conuersus magnis pollicitatiõibus Catharinam aggreditur. Quas cùm virgo repudiasset, plũbatis scuticis crudelissimè cæsa in carcerem obscurissimũ detruditur, & vndecim diebus cõtinuis fame, & siti cruciata, ad gladiorũ rotam extrahitur excarnificãda. Rota autẽ cõtinuò ad ipsius preces cõfracta & comminuta est. Quo miraculo multi sunt ad Christi fidem conuersi. Sed cùm hæc omnia supplicia magno animo diuina ope superasset, iubente Maxentio, cuius erat obstinatus animus, capite plectitur ad vij. Calendas Decembris. Eius autem corpus in Sina-

monte Arabiæ ministerio angelorum conditum est.

Petrus episcopus martyr. Lectio.iij.

Die 26 PEtrus Alexandrinæ vrbis Episcopus Theonæ integerrimo viro successit, vir omni virtute cumulatus. Qui per vniuersam Aegyptum, velut Lucifer quidam effulsit. Duodecim annos Episcopatum illius vrbis administrauit, tres ante persequutionẽ, quæ Maximino imperatore ad orientem exorta est, reliquos in ipsa, diuersis tentationum generibus agitatus. Cumq; semper in omni agone persequutionum positus magnum faceret in virtute & sanctitate profectum, vtilitati atq; instructioni ecclesiæ constantissimè inseruiebat. Cùm igitur in omnẽ sacerdotij curã diebus ac noctibus insudasset, nono persequutionis anno, Episcopatus verò sui decimo, sexto Calend. Decẽbris, eiusdem Maximini tempore martyrij coronã capitis obtruncatione promeruit.

Saturninus & Sisinnius marty.

Lectio tertia.

Die 29 ROmæ sub Maximino Imperatore Saturninus & Sisinnius diaconus inter alios Christi seruos ad fodiẽdam arenã ædificandis thermis Diocletianis damnati sunt, licet esset ea ætate Saturninus, ea per senectutem sarcinam ferre non valens, à Sisinnio iuuaretur. Quorum cùm sanctitas & fides inter cæteros Christianos polleret, ambo Lauditio præfecto traditi, in carcerẽ sunt coniecti, vbi multos gentiles ad se venientes fidem docuerunt, & ad Christum conuerterunt. Deniq; post multos dies vincti catenis, ac nudis pedibus educti, ad tripodem sacrificare iubentur. At clamante Saturnino, Cõterat Dominus idola gentium: soluta tripode, duo milites Papias & Maurus, in Christum crediderunt. Qui paulopost fuerunt martyrio coronati. Demum Saturninus & Sisinnius post multos cruciatus iussu præsidis in viam Nomẽtanã abstracti secundo ab vrbe milliario capite truncati martyrij palmam sunt consequuti. Quorum corpora Tharson & Ioannes via Salaria in prædio suo sepelierunt tertio calendas Decembris.

Andreas aposto. duplex ma. Ad vesper. Hym. de communi apostolorum. Antiph. Vnus ex duobus qui sequuti sunt Dñm, erat Andreas frater Simonis Petri, halleluia.

Oratio.

MAiestatem tuam Domine suppliciter exoramus: vt sicut ecclesię tuæ beatus Andreas apostolus extitit prædicator & rector, ita apud te sit pro nobis perpetuus intercessor. Per dñm. Ad Matut. Inuitat. & hymni de cõmuni apostolorũ. Añа. Doctor bonus, & amicus Dei Andreas ducitur ad crucẽ, quam à lõge aspiciens dixit, Salue crux, suscipe discipulum eius, qui pepẽdit in te magister meus Christus. Lectio.iij. Die 30.

ANdreas Petri frater, in Bethsaida ortus Galilææ vico, piscatoriam artem cum fratre exercebat, & tunc piscabantur in litore Galilææ, quũ Christus præteriẽs, hos omnium primos vocauit, dicens, Venite post me, & faciam vos piscatores hominum. Ad quam vocem nullo alio miraculo adducti, relictis rhetibus, sequuti sunt eum. Post passionem verò & resurrectionẽ Christi, Andreas cùm in Scythia Europæ, quæ ipsi prouincia ad Christi doctrinam dissemi nandam obtigerat, multis miraculis editis plurimos ad verum Dei cultum perduxisset, in Græciam venit: multisq; ad fidẽ Christi conuersis Aegeam proconsulem ad Patras vrbem prædicationibus suis obsistentem, Christianosq; dijs sacrificare cogentẽ, liberrimè cœpit increpare: quòd qui iudex hominum haberi vellet, Christum Deum atq; omnium iudicem à dæmonibus elusus non agnosceret. Cui Aegeas iratus respondit, Desineret Christum iactare, cui similia verba nihil profuissent, quo minus à Iudæis crucifigeretur. Et Andream multa in laudẽ Christi, sponte sua pro genere humano crucifixi dicere incipientem, vana & impia oratione interpellatum, iubet in carcerem detrudi. Vnde ab irato in Aegeam populo eductus esset, nisi ipse animos popularium compescuisset, rogans ne se martyrij desyderatissima corona fraudarent. Igitur paulopost in tribunal productum

quum Aegeas in proposito constantissime perseuerantem, & crucis mysterium maxime extollentem, sibique suam impietatem libera voce exprobrantem videret, in crucem eum tolli, & Christi mortem imitari iussit. Adductus igitur Andreas ad locum martyrij cùm multa prius in crucis laudem exclamando dixisset, pridie calendas Decembris in crucem actus, Christi mortem imitatus est, nisi quòd neque manus, neque pedes eius clauis sunt affixi, sed fune ligati, vt diutinus desyderata morte cruciaretur.

Ad Laudes. Antiphona.

O bona crux, quæ decorem & pulchritudinē de membris Domini suscepisti, accipe me ab hominibus, & redde me magistro meo: vt per te me recipiat, qui per te me redemit.

Ad Vesperas Hymnus. de communi, vt suprà. Antiphona.

Cùm peruenisset beatus Andreas ad locum vbi crux parata erat, exclamauit dicēs, O bona crux, diu desyderata, & iā concupiscenti animo præparata: securus & gaudens venio ad te: ita & tu exultās suscipe me discipulum eius q pepēdit in te magister meus Xp̄s.

DECEMBER.

Die 2. Bibiana virgo martyr. Lectio. iij.

Bibiana virgo beatorum martyrū Fausti & Drafosæ filia, cùm parentum exempla sequuta singulari pietate ac fide Christum coleret, & eius præcepta ingenti studio seruaret, seseque ad euangelicæ doctrinæ normam effingere summopere contenderet, à Iuliano imperatore atrocissimo Christianorum hoste comprehensa, ac Fausto præsidi tradita est. Sed hic cùm eam ad idolis sacrificandum compellere aggrederetur, ab eadem est ad fidem conuersus, statimque martyrium constanti animo subiuit. At beata virgo à Iuliano deos adorare iussa, vnum Deum conditorem, moderatoremque rerum omnium adorandum afferebat. Quam ob rem tandiu plumbatis cæsa est, donec corpusculo miserabiliter cruciato, spiritum emisit, postridie Calendas Decembris. Eius autem corpus à Ioanne presbytero Romæ iuxta palatium Licinianum sepultū est.

Nicolaus episcopus confessor duplex minus. Die 6.

Oratio.

Deus qui beatum Nicolaum pontificem tuum innumeris decorasti miraculis: tribue quæsumus, vt eius meritis & precibus à gehennæ incendijs liberemur. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum.

Lectio tertia.

Nicolaus illustri loco Pataræ natus, quod oppidum est in Lycia, orbatus in adolescentia vtroque parente, omnes suas facultates pauperibus distribuit. Cuius illud persanctè & benignè factum in primis memoratur. Quòd cùm quidam eius ciuis ex diuite pauperrimus factus, tres filias iā viro maturas non valens præ inopia matrimonio collocare, statuisset prostituere, Nicolaus re cognita, quadam nocte per fenestram tantum pecuniarum clàm proiecit in domum illius, quantum doti vnius filiarum abundè sufficeret. Quod cùm iterum, & tertiò fecisset, tres honestissimæ virgines dotibus acceptis honestis viris in matrimoniū datæ sunt. His & talibus virtutum officijs, cùm magna suæ sanctitatis præbuisset documenta, Myram oppidum eiusdem prouinciæ à Deo videlicet admonitus contendit, eo potissimùm tempore, quo eius episcopus obierat. Vbi cùm prouinciales episcopi de eligēdo episcopo consultarent, diuinitus admoniti sunt, vt eum eligerent, qui postridie mane Nicolaus nomine primus ecclesiam ingrederetur. Quod cùm accidisset Nicolao, comprehensus ab obseruantibus magno cunctorum cōsensu episcopus creatur. Quod munus, tam religiosè, tam sanctè, prudenterque gessit, vt omnis virtutis ac pietatis clarissimum fuerit exemplum, maximumque sui desyderium vniuersę Lyciæ moriens ætate senili octauo Idus Decembr. reliquerit. Vbi multis etiam miraculis claruisse memoratur.

Ambrosius episcopus confessor duplex minus. Oratio. Die 7.

Deus, qui populo tuo æternæ salutis beatū Ambrosium ministrū tribuisti:

præsta quæsumus, vt quem doctorem vitæ habuimus in terris, intercessorẽ habere mereamur in cælis. Per dominũ. Lectio. iij.

AMbrosius Mediolanẽsis antistes Ambrosio patre ciue Romano Galliã administrante, natus est. Cuius in ore dormiẽtis in cunis examen apum præstantiam viri portendens consedisse memoratur. Sed Romæ liberalibus disciplinis eruditus, ob ingenij eius acumen, & solertiam, à Probo præfecto, vt Liguriam gubernaret, missus, Mediolanum venit. Vbi mortuo Auxentio Epo Arriano, cùm populus in electione præsulis dissideret, & ipse seditiõis sedandæ studio ad ecclesiam perrexisset, subita totius populi voce Ambrosium Episcopum acclamantis, incredibili & catholicorũ & Arrianorum cõsensu pontifex eligitur. Quod onus & si diu subire recusauerit, tamen Valentiniano imperatore electionẽ libẽter approbante, nõ potuit populi simul ac imperatoris desyderio & voluntati resistere. Suscepto igitur Episcopatu, ea vitæ sanctimonia, ac morum integritate, authoritateq; munus obiuit, vt Theodosius imperator, quo iubẽte propter magistratus occisos Thessalonica ciuitas fuerat occidione cæsa, Mediolani Ambrosio se ingressu ecclesiæ prohibenti, & commissum scelus magna cum libertate improperanti, paruerit, & publicè pœnitentiam egerit ab eodẽ iniunctã. Demum post multos exhaustos labores pro Christi ecclesia, post multa librorum volumina sanctè & sapienter cõscripta, pietate ac miraculis clarus, quieuit in dño pridie nõ. Aprilis anno Christi nati ccclxxx. Cuius festum ab ecclesia celebratur vij. Idus Decembris, quo die Episcopus creatus est.

Conceptio virginis duplex maius. Ad Vesperas Hymnus. Aue maris stella. &c. Antiphona. Sicut liliũ inter spinas, sic amica mea inter filias Adæ, halleluia. Oratio.

DEus, qui per immaculatam virginis conceptionem dignum filio tuo habitaculum præparasti: præsta quæsumus, vt sicut eam ab omni labe præseruasti, ita nos quoq; mundos eius intercessione ad te peruenire concedas. Per eundem dñm.

Ad Matutinum Inuitatorium. Immaculatã conceptionẽ virginis Mariæ celebremus, Christũ eius præseruatorẽ adoremus dominum. ps. Venite &c. Gloria patri &c. Deinde Inuit. Immaculatam. Hymnus. O glĩosa dña. &c. Añ. Tota pulchra es Maria, & macula originalis non est in te, halleluia.

Tertia lectio ex dictis sanctorum. Augustin.

MAgnifica illum qui te ab omni peccato reseruauit: quis enim, inquit, dicere poterit, sine peccato sum natus: aut, mũdus sum ab omni iniquitate, dicere audebit: nisi illa virgo prudentissima animatũ templum Dei excelsi: quam Deus sic elegit & præelegit ante mundi constitutionem, vt sancta & immaculata mater Dei filia ab æterno reseruata, incorrupta ab omni labe peccati.

Hilarius. O virgo benedicta super omnes fœminas: quæ angelos vincis puritate: quæ omnes sanctos superas pietate.

Cyprianus. O virgo iusta & omni iustitia plenissima, cuius conceptio singularis.

Basilius. O Maria, tu candoris & decoris forma, cui in terris non est æqualis, nec in cælis ianua.

Augustinus. O mater Domini, sicut in prima fœmina abundauit delictum, ita & in te superabundauit omnis plenitudo gratiæ: & ideo super omnes ignara delicti.

Idem. Charitas fecisti, vt non solùm Maria non peccaret, sed nec peccatum cogitare potuit: & super cunctos reseruasti ab omni labe peccati.

Origenes. Quæ neq; serpẽtis persuasione decepta, nec ei⁹ venenosis afflatibus infecta.

Ambrosius. Hæc est virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex venialis culpæ fuit.

Cyrillus. Post filiũ temerariũ est in Maria virgine ponere culpam aliquam, vel peccatum.

Bernardus. Caro virginis ex Adam sumpta, maculas Adæ non admisit.

Thomas. Maria ab omni peccato originali & actuali immunis fuit.

Dominicus. Sicut primus Adam fuit ex

terra virgine, & nunquam maledicta forma tus, ita decuit in secundo Adam fieri.

Ad Laudes Antiphona.

Quàm pulchra es amica mea, columba mea, immaculata mea: odor vestimẽtorum tuorũ super omnia aromata, halleluia.

Ad Vesperas. hymnus.

Aue maris stella. Añа. Quàm pulchri sunt gressus tui filia principis: collum tuum sicut turris eburnea: oculi tui diuini, & comæ capi tis tui sicut purpura regis: quàm pulchra es, & quàm decora charissima, Halleluia.

Melchiades papa martyr.

Lect. tertia.

Die 10. MElchiades papa natione Apher, Maxentij, Licinij, & Maximini tempori bus ecclesiæ præfuit. Hic instituit, vt neque die dominico neq; quinta feria ieiunaretur, quoniam hos dies pagani quasi sacros ieiunijs celebrarent. Multa quoq; constituit ad oblationes faciendas pertinentia, eò quòd Manichæorum hæresis tunc maximè in vrbe Roma inualescebat. Quibus peractis Maximini iussu martyrio coronat⁹, via Appia sepelitur, in Callisti cœmeterio quarto Idus Decembris. Cum ex sacris ordinibus semel habitis presbyteros septem, diaconos sex, episcopos duodecim creasset. Sedit aũt annos quatuor, menses septem, dies nouẽ.

Damasus papa confessor.

Lectio tertia.

Die 11. DAmasus papa natione Hispanus, qui Iuliani imperatoris tempore præfuit ecclesiæ, in publico concilio adulterij causam dixit, & innocens absolutus est, Concordio atq; Callisto diaconis accusatoribus damnatis, qui falsum crimen detulerant, lataq; lege, vt in posterum falsi criminis delatores pœnam talionis subirent. Hic otio literario delectatus res gestas omnium superiorum pontificum libro, quem ad Hieronymum misit, memoriæ prodidit. Templa & cultum diuinum auxit. Basilicas duas condidit, alteram in honorẽ diui Laurentij, non longe à Theatro Pompeiano, quam fundis, domibusq; dotatam, magnis quoque muneribus exornauit, alteram via Ardeatina ad Cathacumbas. Dedicauit & Platoniam, vbi corpora Petri & Pauli aliquando iacuerant, versibus quoque elegantibus corpora ibi sepulta celebrauit. Ipse prætereà instituit, vt psalmi in ecclesia alternatim canerentur, & in fine cuiusque diceretur, Gloria patri, & Filio, & Spiritui sancto. Vtque in principio Missæ confesѕio diceretur, quẽ admodum & hodie fit. Hic primus interpretationi Hieronymi sacræ scripturæ authoritatem dedit. Cùm autem sedisset annos xix. menses .iij. dies .xj. moritur .iij. Idus Decembris, ac sepelitur via Ardeatina cum matre & sorore in Basilica, quàm ipse condiderat.

Oratio.

EXaudi Domine preces nostras: & interueniente beato Damaso confessore tuo atque pontifice, supplicationes nostras placatus intende: Per dominum nostrum.

Lucia virgo martyr duplex minus.

Lectio tertia.

Die 13. LVcia virgo Syracusana nobilis generis & egregiæ ab infantia pietatis, cum matre Eutitia, quæ fluxum sanguinis patiebatur, religionis gratia Catanam, vbi sanctæ Agathæ corpus magna Siculorum veneratione colitur, peruenit, & fusis ad Agathæ sepulchrum precibus, hac intercedente impetrauit à Deo, vt Eutitiam sanaret. Tũc Lucia matrem multis precibus exorat, vt facultates quas sibi dare constituerat nomine dotis, cùm se cuidam iuueni despondisset, sibi suo arbitratu collocãdas traderet. Cùm igitur Syracusas redijssent, Lucia omnes suas facultates vendidit, & pecunias pauperibus distribuit. Quod vbi sponsus eius resciuit, factum ægerrimè ferens, ad vrbis præfectum Paschasium defert Luciam Christianam esse, ac superstitioni seruientem, bona sua dissipasse. Paschasius autem cùm nulla ratione potuisset eam à vera pietate, ad idolorũ cultum auertere, multis & magnis tormentis cruciatam, iubet guttur gladio transfigi. Sed hoc vulnere accepto virgo non ante amisit vocem, nec spiritum emisit, quàm diuinitus aliqua futura prædiceret, & in his ecclesiæ tranquillitatem futu-

rā post Maximiani & Diocletiani tempora in quibus passa est, Idib. Deceb. Eius autem corpus Syracusis conditum est, & longo post tempore cōstantinopolim translatum, & hinc postremò Venetias.

Thomas apostolus duplex maius. Oratio.

Die 21 DA nobis quesumus domine beati Apostoli tui Thomæ solēnitatibus gloriari: vt eius semper & patrocinijs subleuemur, & fidem cōgrua deuotione sectemur: Per dominum nostrum.

Lectio tertia.

THomas, qui & Didimus appellatur, natione Galilæus fuit de numero duodecim apostolorū. Huic Christū à mortuis surrexisse dubitāti, nec cæteris apostolis, quib⁹ ipso absente apparuerat, eum surrexisse cōfirmātibus, credenti, Christus ipse tractādū se prębuit. Ingressus em̄ foribus clausis huic professo se nō crediturū, nisi digitū in vulnera clauorū, & manū in lanceæ plagam inseruisset, in medio apostolorum cōsistēs dixit, Infer huc digitū tuū, & vide manus meas: & affer manū tuā, & mitte in latus meū, noliq́ incredulus esse. Quo facto respondēs Thomas, Tu es (inquit) Dn̄s meus, & Deus meus. Itaq́ sua dubitatione magnum indubitatæ fidei testimonium posteris crediturís reliquit. Quos beatos fore tūc Christus testat⁹ est his verbis, Quia vidisti me Thoma credidisti, beati q̄ nō viderūt, & crediderūt. Post Christi verò ad patrē ascēsum Thomas multū de Christiana pietate meritus, quā in Medos, Persas, Hircanos, Brachmanas & Indorū gētē, lōgè lateq́ ꝑpagauit, in interna gētiū prædicatiōe delatus, multis editis miraculis ab eis, q̄ lucē veritatis infensę oderāt, primùm est candētibus laminis adustus, deinde ad fornacem iniectus, postremò lanceis cōfossus, occubuit in Indiæ vrbe Calaminia, ibidemq́ sepultus est. xij. calē. Ianuarij.

Die 24 Vigilia natiuitatis Domini etiā si incidat in sabbato aut in Dominica quarta Aduentus semper agitur officium de vigilia. Et dicitur ad Matutinum Inuitatorium.

Hodie scietis quia veniet Dominus, & mane videbitis gloriam eius. Psalmus. Venite &c. Gloria patri &c. deinde Inuitato. Hodie scietis &c. Hymnus. de Aduētu videlicet, Vox clamantis. &c. Antiphona. Crastina die delebitur iniquitas terræ, & regnabit super nos saluator mūdi, Halelluia.

Tertia lectio secundum Matthæum.

CVm ēsset despōsata mater Iesu Maria Ioseph, antequàm conuenirent, inuēta est in vtero habēs de spiritu sancto. Et reliq.

Homilia Origenis.

QVę fuit necessitas vt desponsata esset Maria Ioseph, nisi ꝓpterea quatenus hoc sacramentum diabolo celaretur? Et ille malignus fraudis commenta aduersus despōsatam virginem nulla penitus inuenisset? Vel ideo desponsata fuerat Ioseph, vt nato infanti vel ipsi Mariæ curam videretur gerere Ioseph, siue in Aegyptū iens, vel inde denuo rediens. Ideo despōsata fuit Ioseph: non tamen in cōcupiscentia iuncta. Mater (inquit) eius: mater immaculata: mater incorrupta, mater intacta. Mater (inquit) eius. Cuius eius? Mater dei vnigeniti, domini & regis omnium, plasmatoris & creatoris cunctorū. Illius qui in cælis est sine matre, & in terra est sine patre. Ipsius q̄ in cęlis secūdū diuinitatem in sinu est patris, & in terris secundum corporis susceptionem in sinu est matris. O magnæ admirationis gratia, ò inenarrabilis suauitas: ò ineffabile magnumq́ sacramentum. Ipsa eadē virgo, ipsa & mater domini, ipsa & genitrix, ipsa & eius ancilla, plasmatio eius ipsa quæ genuit. Quis vnquam audiuit ista? quis vidit talia? Et quis hoc excogitare potuit, vt mater virgo esset? intacta generaret? quæ & virgo permansit & generauit? Sicut em̄ quondam rubus cōburi videbatur, & ignis eum non tangebat: & sicut tres pueri in camino ignis inclusi habebantur, & tamē eos non lædebat incendium, nec odor fumi erat in eis: vel quemadmodum Danieli intra lacū leonum incluso, claustris non apertis allatū est prandium ab Abachuc, ita & hæc virgo sancta genuit Dominum, sed intacta permāsit: genuit infantem, &, vt dictum est, virgo permansit.

Ad Laudes Antiphona.
Lauda, & lætare filia Sion: quia ecce ego venio, & habitabo in medio tui, hall'a. Oratio.
DEus, qui nos redemptionis nostræ annua expectatione lætificas: præsta, vt vnigenitum tuum, quem redemptorē læti suscipimus, venientem quoque iudicem securi videamus Dominū nostrum Iesum Christum filium tuum: Qui tecum viuit & regnat in vnitate spiritus sancti Deus per omnia secula seculorum. Amen.

NATIVITAS DOMINI

nostri Iesu Christi duplex maius.
Ad Vesperas. Hymnus.

CHriste redemptor omnium Ex patre patris vnice Solus ante principium natus ineffabiliter.
Tu lumen, tu splendor patris, Tu spes perennis omnium, Intende quas fundunt preces, Tui per orbem famuli.
Memēto salutis author, Quòd nrī quondam corporis, Ex illibata virgine Nascendo formam sumpseris.
Sic præsens testatur dies, Currens per anni circulum, Quòd solus à sede patris Mundi salus adueneris.
Hunc cælum, terra, hūc mare, Hūc omne, quod in eis est Authorem aduētus tui Laudans exultat cantico.
Nos quoque qui sancto tuo Redempti sanguine sumus, Ob diem natalis tui Hymnū nouum concinimus.
Gloria tibi domine, Qui natus es de virgine, Cum patre & sancto spiritu In sempiterna secula. Amen.
Notandum quòd in omnibus horis in fine omnium hymnorum, tam de natiuitate. quàm de aliis festis vsque ad Epiphaniā dicit. Gloria tibi dn̄e, Qui natus es. &c. Añа Cōpleti sunt dies Mariæ, vt pareret filiū suum primogenitum, Halleluia, Halleluia. Orõ.
COncede quæsumus omnipotēs Deus, vt nos vnigeniti tui noua per carnem natiuitas liberet, quos sub peccati iugo vetusta seruitus tenet; Per eundem Dominum.

Ad Matutinum Inuitatorium. Die 25.
Christus natus est nobis, venite adoremus. ps. Venite &c. Gloria patri &c. Deinde Inuitatorium. Christus natus &c. Hymn⁹.
A Solis ortus cardine Ad vsque terræ limitem Christum canamus principē, Natum Maria virgine.
Beatus author seculi Seruile corp⁹ induit, Vt carne carnē liberans, Ne perderet quos condidit.
Castæ parentis viscera Cælestis intrat gratia Venter puellæ baiulat Secreta, quæ non nouerat.
Domus pudici pectoris, Templum repentē fit Dei: Intacta nesciens virum, Verbo cōcepit filium.
Enixa est puerpera, Quem Gabriel prædixerat: Quem matris aulo gestiens Clausus Ioannes senserat.
Fœno iacere pertulit, Præsepe non abhorruit: paruoque lacte pastus est, Per quem nec ales esurit.
Gaudet chorus cælestium, Et angeli canūt Deo, Palamque fit pastoribus Pastor creator omnium.
Gl'ia tibi dn̄e, Qui natus es. Añа Dn̄s dixit ad me. Filius meus es tu, ego hodie genui te.
Notandum quòd hodie omittuntur prima & ii. lectiones occurrentes in Dominicali, & loco earum leguntur infrascriptæ.
Ex Isaia. Lectio prima.
PRimo tempore alleuiata est terra Zabulon & terra Nephthali, & nouissimò aggrauata est via maris trans Iordanē Galilææ gentium. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnā: habitantibus in regione vmbræ mortis lux orta est eis. Multiplicasti gentem, non magnificasti lætitiam. Lætabuntur coram te, sicut qui lætantur in messe, sicut exultant victores capta præda, quando diuidunt spolia. Iugum enim oneris eius, & virgam humeri eius, & sceptrum exactoris eius superasti, sicut in die Madiam. Quia omnis violēta prædatio cum tumultu, & vestimentum mistum sanguine, erit in combustionem & cibus ignis. Paruulus enī natus est nobis, & filius datus cap. 9. A

est nobis: & factus est principatus super humerum eius: & vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater futuri seculi, princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium, & pacis non erit finis. Super solium Dauid, & super regnum eius sedebit: vt confirmet illud, & corroboret in iudicio & iustitia amodo & vsque in sempiternum.
cap. 40. A Consolamini, consolamini popule meus, dicit Deus vester. Loquimini ad cor Ierusalem, & aduocate eam, quoniam completa est malitia eius, dimissa est iniquitas illius. Suscepit de manu domini duplicia pro omnibus peccatis suis.
cap. 52. Consurge, consurge, induere fortitudine tua Sion: induere vestimentis gloriæ tuæ Ierusalem ciuitas sancti, quia non adijciet vltrà vt pertranseat per te incircuncisus & immundus. Excutere de puluere, consurge, sede Ierusalē. Solue vincula colli tui captiua filia Sion: quia hæc dicit dominus, Gratis venundati estis, & sine argento redimemini.

Secunda Lectio secundum Lucam.

cap. 2. A Factum est autē in diebus illis exijt edictum à Cesare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis. Hæc descripto prima, facta est à præside Syriæ Cyrino. Et ibant omnes vt profiterentur singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem & Ioseph à Galilæa de ciuitate Nazareth, in Iudæam, in ciuitatem Dauid, quæ vocatur Bethlehem, eò quòd esset de domo & familia Dauid, vt profiteretur cū Maria desponsata sibi vxore, prægnante. Factum est autem: cùm essent ibi, impleti sunt dies vt pareret. Et peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præsepio: quia non erat ei locus in diuersorio. Et pastores erant in regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce Angelus Domini stetit iuxta illos, & claritas Dei circunfulsit illos, & timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus, Nolite timere: ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate Dauid. Et hoc vobis signum, Inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio. Et subitò facta est cum angelo multitudo militiæ cælestis, laudantium Deum & dicentium, Gloria in altissimis deo: & in terra, pax hominibus bonæ voluntatis. Et factum est: vt discesserunt ab eis angeli in cælum, pastores loquebantur adinuicem, Transeamus vsque Bethlehem, & videamus hoc verbum quod factum est, quod fecit Dominus & ostendit nobis. Et venerunt festinantes: & inuenerunt Mariam & Ioseph, & infantem positum in præsepio. Videntes autē cognouerunt de verbo quod dictū erat illis de puero hoc. Et omnes qui audierant mirati sunt, & de his quæ dicta erāt à pastoribus ad ipsos. Maria autem cōseruabat omnia verba hæc conferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores, glorificantes & laudantes deum in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad illos.

Lectio tertia, sermo sancti Leonis papæ.

Saluator noster, dilectissimi, hodie natus est: gaudeamus. Neque enim fas est locū esse tristitiæ, vbi natalis est vitæ. Quæ consumpto mortalitatis timore ingerit nobis de promissa æternitate lætitiam. Nemo ab huius alacritatis participatione secernitur. Vna cunctis lætitiæ communis est ratio: quia Dominus noster peccati mortisque destructor, sicut nullum à reatu liberum reperit, ita liberandis omnibus venit. Exultet sanctus, quia appropinquat ad palmā. Gaudeat peccator, quia inuitatur ad veniam. Animetur gentilis, quia vocatur ad vitam. Dei nanque filius secundum plenitudinem temporis, quam diuini consilij inscrutabilis altitudo disposuit, reconciliandam authori suo naturā generis sumpsit humani: vt inuentor mortis diabolus per ipsam, qua vicerat, vinceretur. In quo conflictu pro nobis inito magnò & mirabili æquitatis iure certatum est. Dum omnipotens Dominus cum sæuissimo hoste non in sua maiestate, sed in nostra humilitate congreditur, Obij-

ciens ei eandem formam, eandemq́ naturam: mortalitatis quidē nostræ participem, sed peccati totius expertem.

Ad Laudes Antiphona.

Exortum est in tenebris lumen rectis, misericors, & miserator, & iustus Dominus.

Ad vesperas Hymnus.

Christe redemptor. vt supra. Aña. Hodie Christus natus est, hodie saluator apparuit: hodie in terra canūt angeli: lætātur archāgeli. Hodie exultāt iusti, dicētes, Glŕia in excelsis deo. Halľa, Halleluia. Oro. Cōcede quę sumus. vt supra. Deinde ꝓ cōmemoratione sc̄ti Stephani. Aña. Stephanus autē plenus gratia & fortitudi ne faciebat prodigia, & signa magna in populo. Oremus. Oratio.

DA nobis quesumus Domine imitari quod colimus: vt discamus & inimicos diligere: quia eius natalitia celebramus, qui nouit etiam pro persequutoribus exorare Dominū nostrum Iesum Christum filiū tuum: Qui tecum viuit & regnat in vnita.

Die 26. Stephanus protomartyr. duplex maius.

Ad Matutinum Inuitatorium.

Christum natum qui beatum hodie coronauit Stephanum venite adoremus.

Hymnus. Martyr dei. &c. vt in communi vnius martyris. Antip. Ecce video cælos apertos, & Iesum stantem à dextris dei.

Lectio tertia.

STephanus vnus ex septem diaconis, qui propter fidem & sapientiam fuerunt ab apostolis erecti, plenus gratia & fortitudine edebat coram populo magna miracula. Contra quem cùm synagogæ, que dicebatur Libertinorum & Cyrenensium ac Alexandrinorum, & eorum qui ex Cilicia venerant & Asia, quidā disputare cœpissent, nec eius sapientiæ ac spiritui, qui loquebatur obsistere possent, subornarunt quosdā, qui se dicerent Stephanum audisse, cùm verba blasphemiæ in Deum ac Mosen protulisset. Itaq́ plebe, ac senioribus, & Scribis concitatis, concursuq́ facto in Stephanum manus iniȷciunt, ipsumq́ ad concilium abstrahunt, submissis falsis testibus, qui dicerent ipsum in locum sanctum & in legem solitum esse continenter male loqui, & affirmare Iesum Nazarenum locum illum esse demoliturum, & mores, quos Moses tradidisset, mutaturum. Rogatus igitur à principe sacerdotum vtrum vera essent, quæ ipsi obiȷcerentur, longe repetita narratiōe, multa de figuris veteris testamenti, quæ venturum Christum significabant, multa etiam de Iudæorum inueterata perfidia, & peruicacia, ac prophetarū persequutione disseruit. Quibus audientes illi magnopere cruciabantur. Spectans porrò in cælum, Ecce (ait) video cælos apertos, & filium hominis stantem à dextris virtutis Dei. Illi verò exclamantes voce magna comprimebant aures suas, & eum impetu facto extra vrbem eiecerunt, & lapidibus obruebant inuocantem & dicentē, Domine Iesu, suscipe spiritum meū. Postremò cùm genibus flexis clamasset voce magna, Domine, ne statuas illis hoc peccatum, migrauit ad Dominum.

Ad Laudes Antiphona.

Lapidabant Stephanū inuocantē, & dicētē, Domine Iesu suscipe spiritum meū, & ne statuas illis hoc peccatū. Oro. Da nobis quesumus. vt supra. Deinde ꝓ cōmemoratiōe natiuitatis dicitur. Oremus. Oratio. Cōcede quæsumus. &c. Ad Vesperas Hymnus. Deus tuorum. Antiph. Sepelierunt autem Stephanū viri timorati, & fecerunt planctū magnum super eum. Oro. Da nobis. Dein de pro cōmemoratione sancti Ioānis Aña. Iste est Ioannes, qui supra pectus Domini in cœna recubuit. Beatus apostolus, cui reuelata sunt secreta cælestia. Oremus. Oratio.

ECclesiam tuam Dn̄e benignus illustra: vt beati Ioannis apostoli tui & euāgelistæ illuminata doctrinis, ad dona perueniat sempiterna: Per do.

Deinde fit commemoratio de natiuitate. vt supra in laudibus.

Ioan. apostolus & euāgelista dup. maius. Die 27.

Ad Matutinum Inuitato. & Hymnus. de Communi apostolo. Antiphona.

Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, & scimus, quia verum est testimonium eius.

Lectio tertia.

IOannes Apoſtolus & euangeliſta, qui cum Iacobo fratre Chriſtum ſe vocantem relictis retibus & patre Zebedæo ſequutus eſt, mira charitate Chriſtum dilexit, eſtq; ab ipſo maximè omnium diſcipulorũ dilectus. Hunc enim Chriſtus ſuæ transfigurationi voluit cum Petro & Iacobo fratre intereſſe, & cum eiſdem ſe comitari ad Iairi archiſynagògi filiam ſanandam ingredientem. idemq; cum Petro miſſus eſt, vt illi Paſcha pararẽt. in eaq; poſtrema cœna in ſinu domini recubuit, & ſolus eſt auſus eundem de proditoris nomine percontari. Et quod eſt omnium maximum mutuæ dilectionis argumentum, Chriſtus cùm penderet in cruce huic potiſsimum matrem ſuam commendauit: ad eam enim conuerſus. Mulier (inquit) ecce filius tuus. & ad illũ, Ecce mater tua. Hic quoq; primus omniũ apoſtolorum poſt reſurrectionem ad monumentũ peruenit. Idem cæteris euangeliȷ̃s approbatis ad aſſerendam Chriſti diuinitatem cõtra Hebionitas hæreticos, ſcripſit euangelium vltimus omnium in Aſia. Cùm autẽ in perſequutione Domitiani Epheſi captus, & Romæ (vt Tertullianus eſt author) in dolium feruentis olei deiectus, incolumis euaſiſſet, in Patmon inſulam relegatus eſt, vbi Apocalypſin conſcripſit. Vnde reductus Epheſum, (actis Domitiani poſt eius mortem à ſenatu reſciſsis) Druſianam inſignire ligione mulierem nuper defunctam in Chriſti Nazareni nomine ad vitam reuocauit. quo miraculo multos ad veram fidem conuertit, ibiq; vſq; ad Traianũ principem perſeuerans, eccleſias Aſiæ à ſe fundatas ſanctiſsime rexit. Tandẽ ſenio cõfectus ſexageſimooctauo poſt paſsionem Domini anno, ſuæ verò ætatis nonageſimonono ſtructũ ſibi apud Epheſum ſepulchrũ viuẽs ſubiȷ̃t. Tum ſplendor tumulo circunfuſus, loci hominiſq; aſpectum circunſtantibus ademit, quo poſtmodùm remittẽte inane apparuit conditorium, nec ipſe poſt ad tempus eſt in terris viſus. Ad Laudes. Antiphona. Sũt de hìc ſtãtibus, ꝗ nõ guſtabũt mortẽ, donec videãt filiũ hominis in regno ſuo. Orõ. Eccleſiã tuam. &c. Deinde pro cõmemoratiõe Nati. &. s. Stephani dicitur. Oremus. Oratio. Concede. &c. Orõ. Da nobis. &c. Ad Veſperas Hym[9]. Exultet cælum. vt in cõmuni apoſto. Añа. Exiȷ̃t ſermo inter fratres, quòd diſcipulus ille nõ moritur: & non dixit Ieſus, nõ morit̃. Sed, ſi eum volo manere donec veniã. Orõ. Eccleſiã. &c. Deinde pro cõmemoratione Innocentium. Antip. Hi ſunt qui cùm mulieribus non ſunt coinquinati. virgines eñ ſunt: & ſequũtur agnũ quocunque ierit. Oratio.

DEus cuius hodierna die præconium Innocentes martyres non loquendo, ſed moriendo confeſsi ſunt: omnia in nobis vitiorũ mala mortifica: vt fidem tuam, quã lingua noſtra loquitur, etiam moribus vita fateatur: Per do. Deinde fit cõmemoratio de natiuita. &. s. Stepha. vt ſuprà in laudib[9]. Innocentes martyres. dupl. minus. Ad matuti. Inuita. & Hym. de Communi plurimorum martyrum. Antiph. Herodes iratus occidit multos pueros in Bethlehem Iudæ in ciuitate Dauid. Die 28.

Lectio tertia. Ex capitulo. iȷ̃. Matthæi. cap. 2.

ANgelus Domini apparuit in ſomnis Ioſeph, dicens, Surge, & accipe puerum & matrem eis, & fuge in Aegyptum: B & eſto ibi vſque dum dicam tibi. Futurum eſt enim vt Herodes quærat puerum ad perdendum eum. Qui conſurgens accepit puerum & matrem eius nocte: & ſeceſsit in Aegyptum. Et erat ibi vſq; ad obitum Herodis: vt adimpleretur quod dictum eſt à domino per prophetam dicentẽ, Ex Aegypto vocaui filium meum. Tunc Herodes vidẽs quoniã illuſus eſſet à Magis, iratus eſt valde: & mittẽs occidit omnes pueros qui erãt in Bethlehem, & in omnibus finibus eius, à bimatu & infra, ſecundum tempus quod exquiſierat à Magis. Tunc adimpletum eſt quod dictum eſt per Ieremiam prophetam dicentem, Vox in Rama audita eſt, ploratus & vlulatus multus, Rachel plorans filios ſuos, & noluit conſolari, quia non ſunt.

Ad Laudes Antiphona. Vox in Rama audita eſt, ploratus & vlulatus mul-

tus, Rachel plorãs filios suos. Oro. Deus cu ius. &c. Deinde pro commemoratiõe natiuit. s. Stepha. &. s. Ioan. dicitur. Oremus, Oratio. Concede. Oratio. Da nobis. Oro. Ecclesiam tuã. Ad Vesperas. Hymnus de Communi plurimorum martyrum. Antip. Innocẽtes ꝓ christo infantes occisi sunt, ab iniquo rege lactentes interfecti sunt: ipsum sequũtur agnũ sine macula, & dicũt semꝑ, Gloria tibi domine. Oro. Deus cuius. &c. Deinde fit commemoratio de Natiuit. s. Stepha. s. Ioannis, vt supra in Laudibus.

Notandũ quod licet festa. s. Thomæ Cãtuarien. &. s. Syluestri sint simplicia, tamen si aliquod eorum inciderit in dominica, officium fit de festo, & nihil de Dominica.

Thomas archieps Canturieñ. martyr.

Lectio tertia.

Die 28. THomas natione Anglus suscepto Archiepiscopatu Cantuarieñ. vt in cancellariæ muneribus obeũdis strenuè se gesserat, sic in ecclesia administranda fortem & constantem animũ præstitit. Nam cùm rex Henricus coacta Synodo, leges quasdã ferre moliretur dignitati, & commodis ecclesiæ perniciosas, tam sanctè & constanter se conatibus eius opposuit, vt nullis neq; pollicitationibus, neq; minis potuerit deterreri. Itaque missus est ipse in exilium, & tota eius cognatio regno excedere iussa, cunctorum bonis publicatis. Sexto autem anno papa & Gallorum rege intercedẽtibus ab exilio cum ingenti totius regni gratulatiõe reuocatur, magno tamen scelere atque fraude regis. Qui dolens sacrilegos suos conatus Thomæ sanctitate ad nihilum recidisse, violata fide mittit armatorum manum, qui eum in sua ecclesia trucidarent. Quibus ille aduenientibus portas ecclesiæ, quas clerici ad obsistendum clauserant, patefecit, seq; intrepidum obtulit iugulandum: hoc duntaxat precatus, ne suorum quisquam læderetur. In me (inquit) vnum tela conuertite. non enim recuso pro Dei ecclesia mortem oppetere. Itaque flexis genibus Deum adorans, gladijs impiorum confossus occubuit quarto Calend. Ianuarij. Cuius corpus in eadem ecclesia cõditũ est magnificentissimo sepulchro.

Oratio.

DEus, pro cuius ecclesia gloriosus pontifex Thomas gladijs impiorum occubuit: præsta quæsumus, vt omnes qui eius implorant auxilium, petitionis suæ salutarẽ consequantur effectum: Per dominum no.

In Laudibus & Vesperis pro commemoratione Natiuit. sancti Stepha. sancti Ioan. sanctorum Innocentium dicitur. Oremus. Deinde dicũtur eorum orationes. & sic fieri debet vsque ad Circuncisionem.

Die. xxx. Inuitatorium Hymnus. & Antiphona dicuntur de natiuitate.

Tertia Lectio. Secundum Lucam. Die 30

IN illo tempore: Erant Ioseph & Maria mater Iesu mirantes super his quæ dicebãtur de illo. Et reliqua.

Homilia Origenis.

COngregemus in vnum ea quæ in ortu Iesu dicta scriptaq; sunt de eo: & tunc scire poterimus singula quæque digna esse miraculo. Quamobrem mirabatur & pater (Sic enim appellatus est Ioseph, qa nutritor eius fuit.) Mirabatur & mater, super omnibus, quæ dicebantur de eo. Quænam ergo sunt de paruulo Iesu dicta? Pastores erãt in regione illa, vigilantes & obseruantes custodias noctis. Venit angelus sub ipsa hora natiuitatis Iesu, & ait ad eos, Ite, & inuenietis infantem inuolutum pannis, & positum in præsepio. Necdum angelus verba finierat: & ecce multitudo cælestis exercitus laudare cœpit & benedicere Deum. Cùm hoc pastores trepidi perspexissent, & angelus recessit ab eis, dixerũt ad se inuicem. Eamus vsq; Bthelehem, & videamus hoc factum quod dominus ostendit nobis. Venerunt, & inuenerunt paruulum. Tam illi quàm pastores quæ facta fuerant mirabantur. Super hoc, & de Simeone scribitur, quod rumorem auxerit, & miraculi vel magna pars fuerit. Tenuit enim puerũ in brachijs suis: & ait, Nunc dimittis seruum tuum domine, secundum verbum tuum in pace, Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Fastigiũ, &, (vt ita dicam) culmen super his quæ

iactabantur de Iesu: & pater & mater illius, mirabantur. Sermo Simeonis fuit. Non em̃ suffecit ei tenere paruulum, & ea quæ de semetipso sunt proloqui, sed benedixit patri illius & matri. Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, dirige actus nostros in beneplacito tuo: vt in nomine dilecti filij tui mereamur bonis operibus abũdare: Per eundem dominum.

Die 31. Siluester papa confessor.

Lectio tertia.

SYluester patria Romanus ad summum pontificatum electus est Constantino imperatore, qui Constantinus Christianæ religionis tã studiosus fuit, vt nõ alio quàm crucis signo in bellis vteretur. quod instante pugna, qua Maxentium tyrannum deuicit, ex lumine factum ipse & exercitus viderat cælo sereno circa meridiem sole declinãte, his verbis inscriptum, Constãtine in hoc vice. authore Sozomeno in tripartita historia: qui Eusebium testari refert se Constantinum eundem audiuisse cùm id palàm multis referret, & iureiurando confirmaret. Quam occasionem nactus Syluester, relicto Soracte Monte, quò fuerat à tyrannis relegatus, Romam venit, Constantinumq́ꝫ bene iam in Christianos animatum promptiorem reddidit, ad optimè de ecclesia Dei merendũ. Longum vtiqꝫ esset recẽsere, quæ & quanta ad cultum dei pertinentia optimus imperator eius suasu fecerit. Constitutiones autem Syluestri præcipue fuerunt, vt chrisma ab episcopo tantùm consecraretur. Vt baptizatum chrismate liniat presbyter instante morte. Vt clericus in curia causas ne agat, néve ante iudicem seculare causam dicat. Diaconus in ecclesia celebrandi causa dalmatica induatur, & palla linostima læua eius tegatur. Cùm autem in pontificatu annos viginti tres, menses decẽ, dies vndecim sanctissimè vixisset, mortuus in cœmeterio Priscillę via Salaria sepelitur pridie calendas Ianuarij.

Commune Sanctorum.

Notandum q Inuitatoria, Hymni, Antiphonæ, tertiæ lectiones, & Orationes infrascriptorum Communiũ dicuntur quãdo celebratur aliquod festum, cui nihil est proprium assignatum, & si alicui aliquid fuerit assignatum, quod defuerit petendum est ex infrascriptis Communibus.

Notãdum præterea, q si in aliqua regione, aut ciuitate inciderit festum alicuius sancti, eius regiõis, aut ciuitatis patroni, & non fuerit de contentis in Calendario huius Breuiarij, celebrabit apud ipsos, eo die quo hactenus celebrari consueuit, & officium fiet vt in infrascriptis communibus. Si autem eo die inciderit in Calendario aliud festum simplex, fiet cõmemoratio de eo ad Primam: si verò fuerit duplex, trãsferatur, quemadmodum hactenus ipsi transferri consueuerunt. Aduertendum insuper quòd licet in quibusdam Communibus assignentur duæ Tertiæ lectiones, non tamen sunt ambæ legendæ, sed altera tantùm, quam quisq; maluerit. Item notandum q in Communibus in quibus vna tantùm assignatur Antiphona Ad Vespe. illa dicenda est in vtrisq; Vespe. quando celebratur aliquod festum duplex, & similiter faciendum de Hymno, si dictum festum habet vtrasq; Vespe. vt in regulis generalibus. Cõmune Apostolorũ & Euãgelistarum. Ad Vesperas. Hymnus.

Exultet cælũ laudibus, Resultet terra gaudijs: Apostolorum gloriã Sacra canunt solennia.

Vos secli iusti iudices, Et vera mundi lumina, Votis precamur cordium, Audite preces supplicum.

Qui cælum verbo clauditis, Serasq; eius soluitis: Nos à peccatis omnibus Soluite iussu quæsumus.

Quorum præcepto subditur Salus, & languor omnium, Sanate ægros moribus, Nos reddentes virtutibus.

Vt cùm iudex aduenerit Christus in fine seculi, Nos sempiterni gaudij Faciat esse compotes.

Deo patri sit gloria, Eiusq; soli filio Cum spiritu paracleto Et nunc & in perpetuum. Amen. Aña. In omnem terrã exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Ad Matut. Inuita. Regem apostolorũ dñm venite adoremus. ps. Venite. Gloria patri. Inuitato. Regem apostolorum. Hymnus.

Aeterna Christi munera Apostolorũ gloriã Laudes canentes debitas Lætis canamus mentibus.

Ecclesiarum principes, Belli triũphales duces, Cælestis aulæ milites, & vera mundi lumina.

Deuota sanctorum fides, Inuicta spes credentium. Perfecta Christi charitas, Mundi triumphat principem.

In his paterna gloria, In his voluntas Spũs, Exultat in his filius, Cælũ repletur gaudio.

Te nunc redemptor quæsumus, Vt ipsorũ cõsortio Iungas precantes seruulos In sempiterna secula. Amen. Aña. Constitues eos principes super omnem terram, memores erunt nominis tui Domine.

Ad Laudes Aña. Vos qui reliquistis oĩa, & sequuti estis me, centuplum accipietis, & vitam æternam possidebitis. Ad Vesperas. Aña. Tradent enim vos in concilijs, & in synagogis suis flagellabunt vos: & ante reges, & præsides ducemini propter me in testimonium illis, & gentibus.

Commune vnius martyris. Ad Matutinum Inuitatorium. Regem martyrum Dominum venite adoremus. Hymnus.

Martyr Dei, qui vnicum Patris, sequẽdo filium Victis triumphãs hostibus, Victor fruens cælestibus.

Tui precatus munere Nostrum reatum dilue, Arcens mali contagium, Vitæ remouẽs tædium.

Soluta sunt iã vincula Tui sacrati corporis, Nos solue vinclis seculi Amore filij Dei.

Deo patri sit gloria &c. Antiphona. Qui me cõfessus fuerit corã hominibus, cõfi

tebor & ego eum coram patre meo.

Lectio tertia. Sermo sancti Augustini.

TRiumphalis beati martyris N. dies hodie nobis anniuersaria celebritate recurrit, cuius glorificationi sicut congaudet ecclesia, sic eius proponit sequẽda vestigia. Si enim compatimur, & cõglorificabimur. In cuius glorioso agone duo nobis præcipuè consyderanda sunt, indurata videlicet tortoris sæuitia, & martyris inuicta patientia. Sæuitia tortoris, vt eam detestemur: Patientia martyris, vt eam imitemur. Coronata itaq; est beati martyris patientia, mancipata est æternis cruciatibus tortoris incorrecta malitia. Hoc attendens in agone suo gloriosus Christi athleta N. non exhorruit carcerem, ad imitationem capitis sui tolerauit probra, sustulit irrisiones, flagella non timuit: & quot ante mortẽ pro Christo pertulit supplicia, tot ei de se obtulit sacrificia. Quod eñ propinante apostolo biberat, altè retinebat: quia non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriã, quæ reuelabitur in nobis.

Alia tertia Lectio secundum Lucam.

cap. 14. IN illo tempore, Dixit Iesus turbis. Si quis venit ad me, & nõ odit patrem suũ, & matrẽ, & vxorẽ, & filios, & fratres & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus. Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij papæ.

IPsi si consideremus, fratres charissimi, quæ & quanta sunt quæ nobis ꝓmittunt in cælis, vilescunt animo omnia quæ habentur in terris. Terrena naq; substantia supernæ fœlicitati cõparata, pondus est, non subsidium. Temporalis vita æternæ vitæ comparata, mors est potius dicenda ꝙ vita. Ipse eñ quotidianus defectus corruptionis, quid est aliud quàm quædam prolixitas mortis? Quæ autem lingua dicere, vel quis intellectus capere sufficit illa supernæ ciuitatis quãta sint gaudia? angelorum choris interesse, cum beatissimis spiritibus gloriæ conditoris assistere, præsentem Dei vultum cernere, incircunscriptum lumẽ videre, nullo mortis metu affici, incorruptionis perpetuæ munere lætari? Sed ad hæc audita inardescit animus: iamq; illic cupit assistere, vbi se sperat sine fine gaudere. Sed ad magna præmia peruenire non potest, nisi per magnos labores. Vnde Paulus egregius prædicator dicit, Nõ coronabitur, nisi qui legitimè certauerit. Delectet igitur mentem magnitudo præmiorum: sed non deterreat certamen laborum.

Ad Laudes Antiphona.

Iste sanctus pro lege Dei sui certauit vsq; ad mortẽ, & à verbis impiorũ nõ timuit: fundatus enim erat supra firmam petram. Oratio.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt intercedente beato N. martyre tuo à cunctis aduersitatibus liberemur in corpore, & à prauis cogitationibus mundemur in mente. Per dominum nostrum.

Si fuerit martyr & pontifex. Oratio.

INfirmitatem nostram respice omnipotens Deus, & quia põdus propriæ actionis grauat, beati N. martyris tui, atq; pontificis intercessio gloriosa nos protegat. Per.

Ad Vesperas. Hymnus.

DEus tuorum militum Sors, & corona, præmium, Laudes canentes martyris Absolue nexu criminis.
Hic nẽpe mũdi gaudia, Et blãdimẽta noxia, Caduca rite deputans, Peruenit ad cælestia.
Pœnas cucurrit fortiter, Et sustulit viriliter, Pro te effundens sanguinem Aeterna dona possidet.
Ob hoc precatu supplici Te poscimus pijssime, In hoc triũpho martyris Dimitte noxam seruulis.
Laus, & perennis gloria Deo patri, & filio, Sancto simul paracleto In sempiterna secula. Amen. Antiphona.

Qui vult venire post me abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.

Commune plurimorum martyrum. Ad Matutinum Inuitatorium.

Regem martyrum Dominum venite adoremus. ps. Venite. Gloria patri. Inuitatorium. Regem martyrum. Hymnus.

AEterna Christi munera, Et martyrũ victorias Laudes canentes debitas,

Lætis canamus mentibus.

Terrore victo sæculi, Pœnisq; spretis corporis, Mortis sacræ compēdio vitam beatã possident.

Traduntur igni martyres, Et bestiarum dentibus, Armata sæuit vngulis Tortoris insani manus.

Nudata pendent viscera, Sanguis sacratus funditur, Sed permanent immobiles Vitæ perennis gratia.

Te nunc redemptor quæsumus, Vt martyrum consortio iungas precantes seruulos In sempiterna secula. Amen. Antiphona. Tanquam aurũ in fornace probauit electos dominus, & quasi holocausta accepit eos in æternum.

Lectio tertia.

NAtalem hodie, dilectissimi, celebramus sanctorum martyrum N. & N. qui contemnentes sceleratorum iussa principum, modò coronantur & accipiunt palmam laborum: quia fundati erant supra firmam petram, id est Christum. De talibus & huiusmodi apostolus mente compunctus ingemiscens ait, Sancti ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt. Circuierunt in melotis & in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti: quibus dignus non erat mundus. Et beatus Gregorius in expositione cuiusdam euangelij. Ecce (inquit) electi Dei carnem domant, spiritum roborant, dæmonibus imperant, virtutibus coruscant, præsentia despiciunt, æternam patriam vocibus moribusq; prædicant. Eam etiam moriendo diligunt: atq; ad illam, per tormenta attingũt. Occidi possunt, & flecti nequeunt. Et si coram hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate plena est. In paucis vexati, in multis bene disponentur: quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se. Tanquam aurum in fornace probauit illos: & quasi holocausta hostiæ accepit illos.

Alia tertia lectio. Sermo sancti Augustini episcopi.

QVotiescunque, fratres charissimi, sanctorũ martyrũ solennia celebramus, ita ipsis intercedentbus expectamus à Domino consequi temporalia beneficia: vt ipsos martyres imitando accipere mereamur æterna. Ab eis enim sanctorum martyrum in veritate festiua gaudia celebrantur, qui ipsorum martyrum exempla sequuntur. Solennitates enim martyrum exhortationes martyriorũ sunt: vt imitari non pigeat, quod celebrare delectat. Sed nos volumus gaudere cum sanctis, & tribulationes mundi nolumus sustinere cum illis. Qui enim sanctos martyres, vel inquantum potuerit, noluerit imitari, ad eorum beatitũdinem non poterit peruenire. Sic & Apostolus Paulus prędicat dicens, Si fuerimus socij passionum, erimus & consolationum. Et Dominus in Euangelio, Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Recusat esse in corpore, qui odium non vult sustinere cum capite. Sed dicit aliquis, Et quis est qui possit beatorum martyrum vestigia sequi? Huic ergo respondeo. Quia non solùm martyes, sed & ipsum Dominum cum ipsius adiutorio, si volumus, possumus imitari.

Ad Laudes Antiphona.

Istorum est enim regnum cælorum, qui cõtempserunt vitam mundi, & peruenerunt ad præmia regni, & lauerunt stolas suas in sanguine agni. Oratio.

DEus, qui nos annua sanctorum martyrum tuorum N. & N. solennitate lætificas: concede propitius, vt quorum gaudemus meritis, accēdamur exemplis. Per domi.

Si fuerint martyres pontifices. Oratio.

BEatorum martyrum pariterq; pontificum N. & N. nos quæsumus Domine festa tueantur, & eorum commendet oratio veneranda. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum.

Ad Vesperas. Hymnus.

REx gloriose martyrum, corona confitentium, Qui respuentes terrena Perducis ad cælestia.

Aurem benignã protinus Appone nostris

vocibus Trophæa sacra pangimus, Ignosce quod delinquimus.

Tu vincis in martyribus Parcendo confessoribus: Tu vince nostra crimina, Donādo indulgentiam.

Deo patri sit gloria &c. Antiphona. Gaudēt in cælis animæ sanctorū, q Christi vestigia sunt sequuti, & quia pro eius amore sanguinem suum fuderunt, ideo cum Christo exultant sine fine.

Notandum quòd si simul celebrantur sanctus & sancta martyres, officium fit de Communi plurimorum martyrum.

Commune confessoris pontificis. Ad Matutinum Inuitatorium Regem confessorum Dñm venite adoremus. ps Venite &c Gloria patri &c. Inuitatoriū. Regem confessorum &c. Hymnus.

Iesu redemptor omnium, Perpes corona præsulum, In hac die clemētius Nostris faueto precibus.

Tui sacri qua nominis Cōfessor almus claruit: Huic celebrat annua Deuota plebs solennia.

Qui ritè mundi gaudia Huius caduca respuens: Cum angelis cælestibus Lætus potitur præmijs.

Huius benign⁹ annue Nobis sequi vestigia: Hui⁹ pcatu seruulis Dimitte noxā criminis.

Sit Christe rex pijssime Tibi patriq; gloria Cum spiritu paracleto, Et nunc, & in perpetuum, Amen. Antiphona. Ecce sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo, & inuentus est iustus.

Tertia Lect. ex Sermone sancti Ambrosij.

AD sancti ac beatissimi patris nostri N cuius hodie festa celebramus, laudes addidisse, aliquid decerpsisse est: cùm siquidem virtutum eius gratia non sermonibus exponenda sit, sed operibus comprobanda. Cùm enim dicat scriptura diuina. Gloria patris est filius sapiens: quantæ huius sunt gloriæ, qui tantorum filiorum sapientia & deuotione lætatur? In Christo enim Iesu per euangelium ipse nos genuit. Quicquid igitur in sancta plebe hac potest esse virtutis & gratiæ, de hoc quasi de quodam lucidissimo fonte omnium riuulorum hæc puritas emanauit. Etenim quia castitatis pollebat vigore, quia abstinentiæ gloriabatur angustijs, quia blādimentis erat præditus lenitatis, omnium ciuiū in deū prouocauit affectū. Quia pontificis administratione fulgebat, plures è discipulis reliquit, sui sacerdotij successores. Bene ergo & congruè in hac die quam nobis beati patris nostri N. huius ad paradisum transitus exultabilem reddidit, præsentis psalmi versiculum decantauimus, In memoria æterna erit iustus. Dignè enim in memoriam vertitur hominum, qui ad gaudiū trāsijt angelorum. Qui iam gratiā Christi clarificatus inuenit: quia mundi gloriam non quæsiuit: cauēs illud quod dicit sermo diuinus, Ne laudaueris hominē in vita sua: tanquam si diceret, Lauda post vitam: magnifica post consummationem.

Alia tertia lectio ex Ecclesiastic.

ECce sacerdos magnus, q in diebus suis placuit Deo, & inuentus est iustus, & in tempore iracundie factus est recōciliatio. Non est inuētus similis illi, qui cōseruaret legem excelsi, Ideo iureiurando fecit illū dñs, crescere in plebem suā. Benedictionē omniū gentium dedit illi, & testamētū suū cōfirmauit super caput eius: Cognouit eū in benedictionibus suis, conseruauit illi misericordiā suam, & inuenit gratiā corā oculis dñi. Magnificauit eū in cōspectu regnū, & dedit illi coronā gloriæ. Stauit illi testamentum sempiternum, & dedit illi sacerdotiū magnū, & beatificauit illū in gloria. Fungi sacerdotio, & habere laudē in nomine ipsius, & offerre illi incensum dignum in odorem suauitatis.

Ad laudes Aña. Euge serue bone, & fidelis: quia in pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, dicit dominus. Oratio.

DA quæsumus omnipotens Deus, vt beati N. cōfessoris tui atq; pontificis veneranda solennitas & deuotionem nobis augeat, & salutem. Per dominum.

Ad Vesperas Hymnus.

ISte confessor Dñi sacratus, Festa plebs cuius celebrat per orbem, Hodie lætus meruit secreta Scandere cæli.

Qui

Qui pius, prudens, humilis, pudicus, Sobrius, castus fuit & quietus, Vita dum præsens vegetauit eius Corporis artus.
Ad sacrum cuius tumulũ frequenter Membra languentum modò sanitati, Quolibet morbo fuerint grauata Restituuntur.
Vnde nũc noster chorus in honorẽ Ipsius hymnum canit hunc libenter, Vt pijs eius meritis iuuemur Omne per æuum.
Sit salus illi, decus, atq; virtus, Qui supra cæli residẽs cacumẽ, Totius mũdi machinã gubernat Trinus & vnus. Amen. Aña. Sacerdos & põtifex, & virtutum opifex: pastor bone in populo, ora pro nobis Dñm.
Si fuerit summus pontifex. Aña. Dũ esset summus pontifex, terrena non metuit, sed ad cælestia regna gloriosus migrauit.
Infrascripta aña dicenda est in Vesp. sanctorum Gregorij, Ambrosij. Augustini, & Hieronymi. Antiphona. O doctor optime, ecclesiæ sanctæ lumen beate N. diuinæ legis amator, deprecare ꝑ nobis filiũ Dei. Commune confessoris non pontificis. Ad Matutiuum Inuitatorium. Regẽ confessorum dñm venite adoremus. psalm⁹. Venite &c. gloria patri &c. Inuita. Regẽ cõfes. Hym.
IEsu corona celsior, Et veritas sublimior, Qui confitenti seruulo Reddis perenne præmium.
Da supplicanti cœtui Obtẽtu huius optimi Remissionẽ criminũ Rũpẽdo nexũ vinculi.
Anni recurso tempore Dies illuxit lumine, Quo sanctus hic de corpore Polum migrauit præpotens.
Proinde te pijssime Precamur omnes supplices, Vt huius almi gratia Nobis remittas debita.
Gloria patri Dño, Gloria vnigenito, Vnà cũ scto spiritu In sempiterna secula. Amen.
Antiphona. Similabo eum viro sapiẽti, qui ædificauit domum suam supra petram.

Lectio iiij. Sermo sancti Bernardi.

GAudete in Domino dilectissimi, qui inter continua suæ pietatis beneficia indulsit beatum N. mundo, cuius multi saluarentur exemplo. Iterum dico gaudete, quòd sublatus de medio appropiauit Deo, vt multò plures eius intercessione saluẽtur. Habet ex hominibus, cui hominum peccata donet misericors, & miserator dominus. Habet tempus, & locum intercedendi pius, & misericors aduocatus, & quidem locum quietum, & tempus feriatum. In terris visus est, vt esset exemplo, in cælum leuatus est, vt sit patrocinio. Hic informauit ad vitam, illic inuitat ad gloriam. Factus est mediator ad regnum, qui fuit incitator ad opus. Bonus mediator, qui sibi iam postulãs nihil, totum in nos transferre desyderat, & supplicãtis affectum, & supplicationis fructũ. Quid enim quærat sibi, qui nullius eget? Dominus conseruat eum, & viuificat eum, & beatum facit eum in gloria. Nihil illi deerit, in loco pascuæ collocato. Hæc dies gloriosæ migrationis eius, dies lætitiæ cordis eius, exultemus, & lætemur in ea.

Ad Laudes Antiphona.

Domine quinque talenta tradidisti mihi, ecce, alia quinque superlucratus sum.

Si fuerit Abbas. Oratio.

INtercessio nos quæsumus Domine beati N. abbatis commendet: vt quod nostris meritis non valemus, eius patrocinio assequamur. Per Dñm nostrum.

Si fuerit confessor tantùm. Oratio.

DEus, qui nos beati N. confessoris tui annua solemnitate lætificas, concede propitius, vt cuius natalitia colimus, etiam actiones imitemur. Per dominum nostrum.

Ad Vesperas. Hymnus.

Iste confessor Dñi sacratus, &c. vt suprà in confessore ponti. Aña. Hic vir despiciens mundum, & terrena, triumphans diuitias, cælo condidit ore, & manu. Commune Virginum. Ad matuti. Inuitatoriũ Regẽ virginum Dominum venite adoremus. Psalmus. Venite &c. gloria při &c. Inuitatorium Regẽ Virginum &c.

Hymnus ad Matutinum.

VIrginis proles, opifexq; matris, Virgo quem gestit, peperitq; virgo, Virginis festũ canimus trophæũ Accipe votũ.
Hæc tua virgo duplici beata Sorte dum gestit fragilem domare Corporis sexũ, domuit

cruentum Corpore seclum.

Vnde nec mortem, nec amica mortis Sæua pœnarum genera pauescens, Sanguine fuso meruit secreta Scandere cæli.

Huius obtentu Deus alme nostris Parce iam culpis vitia remittens, Quò tibi puri resonemus almum Pectoris hymnum.

Gloria patri genitæq; proli, Et tibi compar vtriusq; semper spiritus alme Deus vnus omni tempore secli. Amen.

Pro vna virgine. Antiphona.

Hæc est virgo sapiens, & vna de numero prudentum.

Pro pluribus Virginibus Antiphona.

Prudẽtes virgines aptate vestras lampades, ecce sponsus venit, exite obuiam ei.

Lectio tertia secundum Matthæum.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc, Simile est regnum cælorum decem virginibus, quæ accipientes lampades suas exierunt obuiam sponso & sponsæ. Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij papæ.

SAepe vos, fratres charissimi, admoneo praua opera fugere, mundi huius inquinamenta deuitare. Sed hodierna sancti euãgelij lectione compellor dicere, vt bona quæ agitis cum magna cautela teneatis: ne per hoc quod à vobis rectum geritur, fauor aut humana gratia reqratur. Ne appetitus laudis subrepat: & quod foris ostenditur, intus à mercede euacuetur. Ecce enim redemptoris voce decem virgines, & omnes dicũtur virgines, & tamen intra beatitudinis ianuã non omnes receptæ sunt. Quia earum quædam dum de virginitate sua gloriam foris expetunt, in vasis suis oleum habere noluerunt. Sed prius quærendum nobis est quid sit cælorum regnum: aut cur decem virginibus comparetur: quæ etiam virgines prudẽtes, & fatuæ dicantur. Cùm enim cælorum regnum constat, quia reproborum nullus ingreditur, etiam fatuis virginibus cur simile esse perhibetur? Sed sciendum nobis est, quòd sæpe in sacro eloquio regnum cælorum præsentis temporis ecclesia dicitur: de quo in alio loco Dñs dicit, Mittet filius hominis angelos suos, & colliget de regno eius omnia scãdala. Neq; enim in illo regno beatitudinis, in quo pax summa est, inueniri scandala poterunt, quæ colligãtur.

Alia tertia lectio, Ex Ecclesiastico.

COnfitebor tibi Domine rex, & collaudabo te Deum saluatorem meum. Cõfitebor nomini tuo, quoniam adiutor & protector factus es mihi, & liberasti corpus meum à perditione, à laqueo linguæ iniquæ, & à labijs operantium mendacium, & in conspectu astantium factus es mihi adiutor. Et liberasti me secundum multitudinẽ misericordiæ nominis tui à rugiẽtibus præparatis ad escam, de manibus quærentium animam meam, & de portis tribulationum quæ circundederunt me: à pressura flammæ, quæ circundedit me, & in medio ignis non sum æstuata. De altitudine ventris inferi, & à lingua coinquinata, & à verbo mẽdacij, à rege iniquo, & à lingua iniusta liberasti me. Laudabit vsque ad mortem anima mea dominum: quoniam eruis sustinentes te, & liberas eos de manu angustiæ domine Deus noster. cap. vlti. A

Ad Laudes pro vna virgine. Antiphona.

Hæc est virgo sapiens, quam Dominus vigilantem inuenit.

Pro pluribus. Antiphona.

Adducentur regi virgines post eam, proximæ eius offerentur tibi.

Oratio.

INdulgentiam nobis quæsumus domine beata N. virgo & martyr imploret, quę tibi grata semper extitit & merito castitatis, & tuæ professione virtutis. Per dominum.

Si fuerit virgo tantùm. Oratio.

EXaudi nos Deus salutaris noster: vt sicut de beatæ N. festiuitate gaudemus: ita piæ deuotionis erudiamur affectu. Per dominum.

Pro pluribus. Oratio.

DA nobis, quæsumus Domine Deus noster, sanctorum virginum & martyrum tuorum N. & N. palmas incessabili veneratione venerari: vt quas digna mẽte non possumus celebrare, humilibus saltẽ frequentemus obsequijs. Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum.

Notandum quod si fuerint virgines tantùm, & non martyres omittuntur in prædicta oratione, & martyrum.

Ad Vesperas Hymnus.

IEsu corona virginum, Quem mater illa concipit, Quæ sola virgo parturit, Hæc vota clemens accipe.

Qui pascis inter lilia Septus coronis virginum Spōsas decorās gloria, Sponsisque reddens prēmia.

Quocunque pergis virgines sequuntur, atque laudibus post te canentes cursitant, Hymnosque dulces personant.

Te deprecamur largius, Nostris adauge mentibus, Nescire prorsus omnia Corruptionis vulnera.

Laus, honor, virtus, gloria Deo patri & filio, Sancto simul paracleto In seculorum secula. Amen.

Pro vna virgine. Antiphona.

Veni sponsa Christi, accipe coronam, quam tibi Dominus præparauit in æternum.

Pro pluribus. Antiphona.

Gloriosæ virgines venite, accipite coronas, quas Dn̄s præparauit vobis in æternum.

Commune sanctæ nec virginis nec martyris, Item martyris tantùm.

Ad Matutinum. Inuitatorium.

Laudemus Deum nostrum in confessione beatæ N. ps Venite. Gloria pa. Inuitato. Laudemus Dominum.

HVius obtētu Deus alme nostris Parce iam culpis vitia remittens, Quo tibi puri resonemus almū Pectoris hymnū.

Gloria patri, genitæque proli, Et tibi compar vtriusque semper Spiritus alme Deus vnus omni Tēpore secli. Amen. An̄a. Hæc est, quæ nesciuit thorum in delicto, habebit fructum in respectione animarum sanctarum.

Tertia lectio, Ex ecclesiastico.

DOmine Deus meus, Exaltasti super terrā habitationem meā, & pro morte defluente deprecata sum, Inuocaui Dn̄m patrem Domini mei, vt nō derelinquat me in die tribulationis meæ, & in tempore superborum sine adiutorio. Laudabo nomen tuum assiduè, & collaudabo illud in confessione, & exaudita est oratio mea, & liberasti me de perditione, & eruisti me de tempore iniquo. Propterea confitebor tibi, & laudem dicam nomini tuo dn̄e Deus noster. cap. vlti. B

Ad Laudes. Antiphona.

Ista est speciosa inter filias Ierusalem. Orō.

EXaudi nos Deus salutaris noster, vt sicut de beatæ N. festiuitate gaudemus, ita piæ deuotionis erudiamur affectu. Per dominum nostrum.

Ad Vesperas. Hymnus. Huius obtētu. vt suprà Antiphona. In odorem vnguētorum tuorum currimus, adolescentulæ dilexerunt te nimis.

Officium Beatæ Virginis Mariæ.

Notãdum q in omnibus sabbatis totius anni fit officium de beata virgine modo infrascripto, præterquàm in sabbatis Quadragesimæ, & in sabbatis occurrentibus quando fit officium de aliqua octaua, & in sabbatis in quibus inciderit aliquod festũ duplex, excipitur etiam sabbatum in quo inciderit vigilia Natiuitatis dñi aut vigilia Epipha.

Notandum præterea quòd festa simplicia in sabbatis occurrentia, etiam si habuerint propriam lectionem omittuntur, & fit tantùm cõmemoratio de eis in fine primæ, vt supra in Dominica prima Aduentus explicatum est. Et similiter omittuntur tertiæ lectiones occurrentes in Calendario ex epistolis. Sciendum est autem quòd in singulis horis omnia dicuntur vt in alijs diebus, præter infrascripta.

In Aduentu. Ad Matutinum. Inuitat.

Aue Maria gratia plena. Dñs tecũ. ps. Venite Gloria pri. Inuit. Aue Maria. Hymn⁹.

Quem terra, pontus, æthera Colunt, adorant, prædicant, Trinam regentẽ machinam Claustrum Mariæ baiulat.

Cui luna, sol, & omnia Deseruiũt per tẽpora, Perfusa cæli gratia Gestãt puellę viscera.

Beata mater munere, Cuius supernus artifex, Mundũ pugillo cõtinens, Ventris sub arca clausus est.

Beata cæli nuncio, Fœcũda sancto spiritu, Desyderatus gentibus cuius per aluum fusus est.

Maria mater gratiæ, Mater misericordiæ, Tu nos ab hoste protege, Et hora mortis suscipe.

Gloria tibi Dñe, Qui natus es de virgine, Cum patre, & sancto spiritu In sempiterna secula. Amẽ. Aña. Angelus Dñi nũtiauit Mariæ: & cõcepit de spũ sctõ, Halleluia.

Ad tertiam lectionem Benedictio.

Per virginem matrẽ concedat nobis dominus salutem & pacem. ℞. Amen.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

cap. 1. A Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatẽ Galilææ, cui nomen Nazareth ad virginẽ despõsatam viro, cui nomẽ erat Ioseph de domo Dauid, & nomen virginis Maria. Et ingressus angelus ad eã dixit, Aue gratia plena, Dñs tecum, benedicta tu in mulieribus. Quæ cùm audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutatio: & ait Angelus ei, Ne timeas Maria: inuenisti eñ gratiã apud deũ. Ecce concipies in vtero, & paries filium: & vocabis nomen eius Iesum. Hic erit magnus, & filius altißimi vocabitur. Et dabit illi Dñs Deus sedem Dauid patris eius: & regnabit in domo Iacob in æternum: & regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad Angelum, Quomodo fiet istud, quoniã virum non cognosco? Et respondens angelus dixit ei, Spiritus sanctus superueniet in te: & virtus altißimi obũbrabit tibi. Ideoq & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filiũ in senectute sua: & hic mensis sextus est illi, quæ vocatur sterilis: quia non erit impoßibile apud Deũ omne verbum. Dixit aũt Maria, Ecce ancilla Dñi, Fiat mihi secũdũ verbũ tuũ. Post tertiam lect. semp dicit Te deum laudamus, te Mariã Virginẽ confitemur. &c. Ad Lau. Añ. Spũs sanct⁹ in te descẽdet Maria: ne timeas, habebis in vtero filiũ Dei, halleluia. Oratio.

Deus, q de beatę Marię virginis vtero, verbũ tuũ angelo nũtiãte carnẽ suscipere voluisti: pręsta supplicibus tuis, vt q vere eã genitricẽ dei credimus, eius apud te intercessiõibus adiuuemur. Per eundẽ. &c.

Ad Vesperas Hymnus.

Aue maris stella, Dei mater alma: Atq semper virgo, Felix cæli porta.

Sumẽs illud aue Gabrielis ore, Funda nos in pace, Mutans nomen Euę.

Solue vincla reis, profer lumen cæcis: Mala nostra pelle, Bona cuncta posce.

Monstra te esse matrem, Sumat per te preces, Qui pro nobis natus, Tulit esse tuus.

Virgo singularis, Inter omnes mitis, Nos culpis solutos Mites fac, & castos.

Vitam præsta puram, Iter para tutum: vt videntes Iesum, Semper collætemur.

Sit laus Deo patri, Summo Christo decus,

Spiritui sancto trinus honor vnus. Amen. Antiphona. Ecce ancilla Domini: fiat mihi secundum verbum tuum.

Post Aduentum reliquo anni tempore, Ad Matutinum Inuitatorium.

Aue Maria gratia plena Dñs tecũ. psalmus Venite &c. gloria patri &c. deinde Inuitatorium Aue maria &c. Hymnus.

O Gloriosa dña, Excelsa supra sydera, Qui te creauit, ꝓuide, Lactasti sacro vbere.

Quod Eua tristis abstulit, Tu reddis almo germine: Intrent vt astra flebiles, Cæli fenestra facta es.

Tu regis alti ianua, Et porta lucis fulgida: Vitã datã ꝑ virginẽ, Gẽtes redẽptę plaudite.

Maria mater gratiæ, Mater misericordiæ, Tu nos ab hoste protege, Et hora mortis suscipe.

Gloria tibi Domine, Qui natus es de virgine, Cum patre, & sancto spiritu In sempiterna secula. Amen. Aña. Benedicta tu in mulieribus: & bñdictus fructus ventris tui.

Ad tertiã lectionem Benedictio. Per virginẽ matrẽ. vt supra. Tertia lectio legenda est vna ex infrascriptis secũdũ varietatem temporum. Post octauam Epiphaniæ vsq; ad quadragesimã dicitur vna ex duabus ꝓximè infrascriptis quam quisque maluerit. Ex Ecclesiastico.

cap. 24. C. IN omnibus requiem quæsiui, & in hæreditate Domini morabor. Tũc præcepit, & dixit mihi creator omnium: & qui creauit me requieuit in tabernaculo meo, & dixit mihi, In Iacob inhabita, & in Israël hæreditare, & in electis meis mitte radices. Ab initio & ante secula creata sum, & vsq; ad futurum seculũ non desinã: & in habitatiõe sancta coram ipso ministraui. Et sic in Sion firmata sum, & in ciuitate sanctificata similiter requieui, & in Ierusalem potestas mea. Et radicaui in populo honorificato, & in partes Dei mei hæreditas illius, & in plenitudine sanctorum detentio mea. Qasi cedrus exaltata sum in Libano, & quasi cypressus in monte Sion. Quasi palma exaltata sum in Cades, & quasi plantatio rosæ in Iericho. Quasi oliua speciosa in campis, & quasi platanus exaltata sum iuxta aquam in plateis. Sicut cinamomum, & balsamũ. aromatizans odorem dedi: quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris.

Alia tertia lectio ex Ecclesiastico. cap. 24. C.

EGo quasi vitis fructificaui suauitatem odoris: & flores mei fructus honoris & honestatis. Ego mater pulchræ dilectionis, & timoris, & magnitudinis, & sanctæ spei. In me gratia omnis viæ & veritatis, in me omnis spes vitæ & virtutis. Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis adimplemini. Spiritus enim meus super mel dulcis, & hęreditas mea super mel & fauum. Memoria mea in generatione seculorum. Qui edunt me, adhuc esurient: & qui bibunt me, adhuc sitiẽt. Qui audit me, non confundetur, & qui operantur in me, non peccabunt. Qui elucidant me, vitam æternam habebunt.

Post octauam Paschæ vsque ad finem mensis Maij.

Tertia lectio Ex Sermone sancti Augusti.

O Beata Maria, quis tibi dignè valeat iura gratiarum, ac laudum præconia rependere, quæ singulari tuo assensu mundo succurristi perdito? Quas tibi laudes fragilitas humani generis persoluat, quæ solo tuo cõmercio recuperandi aditum inuenit? Accipe itaque quascunq; exiles, quascũque meritis tuis impares gratiarum actiones, & cùm susceperis vota, culpas nostras orando excusa. Admitte nostras preces intra sacrarium exauditionis, & reporta nobis antidotum reconciliationis. Sit per te excusabile, quod per te ingerimus, fiat impetrabile, qđ fida mente poscimus. Accipe quod offerimus, redona quod rogamus, excusa quod timemus: quia tu es spes vnica peccatorũ: per te speramus veniam delictorum, & in te beatissima nostrorũ est expectatio præmiorũ. Sancta Maria succurre miseris, iuua pusillanimes, refoue flebiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto fœmineo sexu. Sentiant omnes tuum iuuamẽ quicunq; celebrant tuum cõmemorationẽ.

In mensibus Iunij & Iulij. Tertia lectio Ex sermone sancti Bernardi.

ADuertistis fratres quam virgo regia ipsa est via, per quam saluator aduenit, procedens ex ipsius vtero tanquam sponsus de thalamo suo. Tenentes ergo hanc viam studeamus, dilectissimi, ad ipsum per eam ascendere, qui per ipsam ad nos descendit, per eam venire in gratiam ipsius, qui per eam in nostram miseriam venit. Per te accessum habeamus ad filium o benedicta inuentrix gratiæ, genitrix vitæ, mater salutis, vt per te nos suscipiat, qui per te datus est nobis. Excuset apud ipsum integritas tua culpam nostræ corruptionis, & humilitas Deo grata nostræ veniam impetret vanitatis: copiosa charitas tua nostrorum cooperiat multitudinem peccatorum, & fœcunditas gloriosa fœcunditatem nobis conferat meritorum. Domina nostra, mediatrix nostra, aduocata nostra tuo filio nos reconcilia, tuo filio nos commenda, tuo nos filio repræsenta. Fac o benedicta, per gratiam, quam inuenisti, per prærogatiuam, quam meruisti: per misericordiam, quam peperisti, vt qui te mediante fieri dignatus est particeps infirmitatis, & miseriæ nostræ, te quoque intercedente participes faciat nos gloriæ, & beatitudinis suæ Iesus Christus filius tuus Dominus noster, qui est super omnia benedictus in secula. Amen.

In mense Augusto. Tertia lectio, Ex sermone sancti Augustini.

LOquamur aliquid fratres in laudibus sacratissimæ virginis Mariæ. Sed quid nos tantilli, quid actione pusilli, quid in eius laudibus referemus? Cum & si omnium nostrûm membra verterentur in linguas, eam laudare sufficeret nullus? Altior cælo est de qua loquimur, abysso profundior, cui laudes dicere conamur. Hæc est enim, quæ sola meruit mater & sponsa vocari. Hæc primæ matris damna resoluit. Hæc homini perdito, redemptionem adduxit. Mater enim generis nostri pœnam intulit mundo, genitrix Domini nostri salutem edidit mundo. Auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria. Eua occidendo obfuit, Maria viuificando profuit. Illa percussit, ista sanauit. Hæc enim mirabili, atque inæstimabili modo omnium rerum & suum peperit saluatorem. Quæ hæc virgo tam sancta, ad quam venire dignaretur Spiritus sanctus? Quæ tam speciosa, vt eam Deus sibi eligeret sponsam? Quæ tam casta, vt esse posset virgo post partum? Hæc est Dei templum, fons ille signatus, & porta in domo Dei clausa. Ad hanc nanque spiritus sanctus descendit, hanc virtus altissimi obumbrauit. Hæc est immaculata coitu, fœcunda partu, virgo lactans, angelorum & hominum cibum nutriens. Merito nanque beata singulari a nobis præconio extollitur, quæ singulare commercium mundo præbuit. Denique tantum se ad cæli fastigia subleuauit, vt verbum in principio apud Deum de superna cæli arce susciperet. O felix Maria, & omni laude dignissima. O virgo dei genitrix gloriosa. O sublimis puerpera, cuius visceribus author cæli, terræque committitur.

In mense Septemb. Tertia lectio, Sermo sancti Bernardi.

SIgnum magnum apparuit in cælo: mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim. Vehementer quidem nobis, dilectissimi, vir vnus & mulier vna nocuere: sed gratias Deo per vnum, nihilo minus virum, & per mulierem vnam omnia restaurantur: nec sine magno fœnore gratiarum. Neque enim sicut delictum, ita & donum: sed excedit damni æstimationem beneficij magnitudo. Sic nimirum prudentissimus & clementissimus artifex, quod quassatum fuerat non confregit, sed vtilius omnino refecit: vt videlicet nobis nouum formaret Adam ex veteri, & Euam transfunderet in Mariam. Et quidem sufficere poterat Christus, siquidem & nunc omnis sufficientia nostra ex eo est: sed nobis bonum non erat esse hominem solum. Congruum magis, vt adesset nostræ reparationi sexus vterque, quorum corruptioni neuter defuisset. Fidelis plane & potens mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus: sed diuinam in eo reuerentur homines maiestatem. Opus est enim mediatore ad meditatorem istum: nec alter nobis vtilior quam Maria. crude-

lis nimirum Eua, per quã serpens antiquus pestiferum etiam ipsi viro virus infudit: sed fidelis Maria, quæ salutis antidotũ & viris & mulieribus propinauit. Illa enĩ ministra seductionis, hæc propitiationis. Illa suggessit præuaricationem, hæc iniecit redemptionem.

In mense Octobri. Tertia lectio, Ex eodem sermone S. Bernardi.

AMplectamur Mariæ vestigia, fratres mei, & deuotissima supplicatione beatis illius pedibus prouoluamur. Teneamus eam: nec dimittamus donec benedixerit nobis. Potens est enim. Nempe vellus est medium inter rorem & aream: mulier inter solem & lunam: Maria inter Christum & ecclesiam constituta. Sed fortè miraris non tã vellus opertum rore, quàm amictã sole mulierem. Magna siquidẽ familiaritas: sed mira omnino vicinitas solis & mulieris. Quomodo enim in tam vehementi feruore tam fragilis natura subsistit? Meritò quidẽ admiraris Moses sancte, & curiosius desyderas intueri. Veruntamen solue calceamẽta de pedibus tuis: & inuolucra pone carnaliũ cogitationum, si accedere concupiscis. Vado (inquit) & videbo visionem hãc magnã. Magna planè visio, rubus ardens sine combustiõe, magnum signum: mulier illæsa manens amicta sole. Non est rubi natura opertum vndiq; flammis, manere nihilominus incombustum: non mulieris potentia vt sustineat solis amictum. Non est virtutis humanæ, sed nec angelicæ quidem: sublimior quædam necessaria est. Spiritus sanctus (inquit) superueniet in te. Et tanquam respondeat illa, Quoniã spiritus est Deus: & deus noster ignis consumens est. Virtus (ait) non mea, non tua: sed altissimi obumbrabit tibi. Nihil itaq; mirum si sub tali obumbraculo, talis etiam à muliere sustineatur amictus.

In mẽse Nouẽbri vsq; ad Aduentũ. Tertia lectio, Ex eodẽ sermone S. Bernardi.

MIhi sanè singularis rutilat fulgor: primò quidem in Mariæ generatione: secundò in angelica visitatiõe: tertiò in spiritus superuentione, quartò in filij Dei inenarrabili conceptione, Sic & in his quoque syderum planè irradiat decus, q; virginitatis primiceria, q; sine coruptione fœcunda, quod sine grauamine grauida, quod sine dolore puerpera. Nihilominus etiam speciali quodam splendore in Maria coruscant mãsuetudo pudoris, deuotio humilitatis, magnanimitas credulitatis, martyrium cordis. Vestræ quidẽ sedulitatis erit, singula quæq; diligentius intueri. Nos interim satisfecisse videbimur, si breuiter ea potuerimus demonstrare. Quod ergo sydereũ micat in generatione Mariæ? Planè quod ex regibus orta, quod ex semine Abrahæ, quod generosa ex stirpe Dauid: si id parũ videtur, adde quod generationi illi ob singulare priuilegium sanctitatis, diuinitus noscitur esse concessa, quod longè ante eisdem patribus cælitus repromissa, quod mysticis præfigurata miraculis, quod oraculis prænuntiata propheticis. Hanc enim sacerdotalis virga dum sine radice floruit: hanc Gedeonis vellus dum in medio siccæ areæ maduit: hanc in Ezechielis visione orientalis porta quæ nulli vnquam patuit, præsignabat. Hãc denique præ cæteris Isaias nunc virgam de radice Iesse orituram promittebat, nunc euidentius virginem parituram. Meritò signũ hoc magnum in cælo apparuisse scribitur, quod tãto antè de cælo noscitur fuisse promissum. Dominus (ait) ipse dabit vobis signum, Ecce virgo cõcipiet. Magnum profectò signum dedit: quia & magnus ipse qui dedit.

Ad Laudes Antiphona.

Beata Dei genitrix Maria, virgo perpetua, tẽplum dñi, sacrarium spiritus sancti, sola sine exẽplo placuisti domino nostro Iesu Christo, ora pro pplo, interueni ꝓ clero, intercede pro deuoto fœmineo sexu. Oratio.

BEatæ, & gloriosæ, semperq; virginis Mariæ quæsumus dñe intercessio gloriosa nos protegat, & ad vitã perducat æternam. Per dñm. Ad Vesperas Hymn⁹. Aue maris stella. &c. vt suprà. Añа. Beeta mater, & innupta virgo gloriosa regina mundi, intercede pro nobis ad Dominum.

CANTICVM SANctorum Ambrosij & Augustini transmutatum in laudē gloriosæ Virginis Mariæ dicendū in Officio Sabbatino post Lectiones.

E matrem Dei laudamus, te Mariā virginem confitemur.

Te æterni patris spōsam, omnis terra veneratur.

Tibi omnes angeli, & archangeli, tibi oēs principatus, humiliati seruiunt.

Tibi omnes potestates, & supernæ virtutes, tibi oēs cælorū dominationes obediūt.

Tibi omēs Throni, Cherubin, & seraphin, exultantes assistunt.

Te cuncta angelica creatura, delectabili voce, proclamat.

Sancta. Sancta. Sancta Maria, mater Dei, & virgo.

Pleni sunt cæli & terra, maiestatis gloriæ, fructus ventris tui.

Te gloriosus apostolorum chorus, creatoris matrem, collaudat.

Te laudabilis numerus prophetarum virginem Deum parituram, prædixerat.

Te martyrum cœtus, beatorum Christi genitricem glorificat.

Te gloriosus exercitus confessorum, totius trinitatis, templum appellat.

Te amabilis chorea, virginum sanctarum, tuæ virginitatis & humilitatis exemplum prædicat.

Te tota cælestis curia, cælorum reginā, honorat.

Te per vniuersum mundum, sancta ecclesia, inuocando, celebrat matrem, diuinæ maiestatis.

Venerandam te verā, regis cælestis puerperam, te sanctam quoq;, dulcem & piam.

Tu angelorum dn̄a, tu paradisi ianua, tu scala regni cælestis, tu regis gloriæ thalamus.

Tu archa pietatis & gratiæ, tu vena es misericordie.

Tu refugium peccatoris, tu es mater saluatoris.

Tu ad liberandum exulem hominem, Dei filium suscepisti, in vterum.

Tu cum filio tuo sedes, in gloriam patris.

Tu ipsum pro nobis roga, O domina, qui nos ad iudicandum, est venturus.

Te ergo poscimus seruulis tuis subueni, qui precioso sanguine filij tui, redempti sumus.

AEterna fac pia virgo Maria, cum seruis tuis gloria, præmiari.

Salua nos populum seruorum tuorum domina, vt simus participes hæreditatis tuæ.

Et rege nos, & extolle nos, vsq; in æternū.

Per singulos dies, O domina Maria, te salutamus.

Et laudare te cupimus in æternum, deuota mente & voce.

Dignare dulcis Maria, nūc & semper sine delicto nos conseruare.

Miserere nostri pia, miserere nostri.

Fiat misericordia tua magna nobiscū, quia Maria in te confidimus.

In te dulcis Maria speramus, vt nos defendas in æternum.

SEPTEM PSALMI Pœnitentiales.

Notādum q̄ infrascripti septē Psalmi cū Litania & Orationibus dicuntur in Feria quarta Cinerū, & in quibusdā sextis Ferijs Quadragesimæ: vt in eis adnotaт. Añа. Ne reminiscaris dn̄e delicta nr̄a, vel parētū nostrorū, neq; vindictā sumas de peccatis nr̄is.

Psal. Domine ne in furore. folio. 18.
Psal. Beati, quorū remissæ sunt. folio. 14.
Psal. Domine ne in furore. folio. 29.
Psal. Miserere mei Deus folio. 29.
Psal. Domine exaudi orationē. folio. 25.
Psal. De profundis clamaui. folio. 36.
Psal. Dn̄e exaudi orationem. folio. 11.

Kyrie eleyson. Christe eleyson. Christe audi nos. Christe exaudi nos.
Pater de cælis Deus, Miserere nobis.
Fili redēptor mūdi Deus, Miserere nobis.
Spiritus sancte Deus, Miserere nobis.
Sancta Trinitas vnus Deus, Miserere nobis.
Sancta Maria ora.

Sancta Dei genitrix ora.
Sancta virgo virginum ora.
Sancte Michaël ora.
Sancte Gabriel ora.
Sancte Raphael ora.
Omnes sancti Angeli & Archangeli orate pro nobis.
Omnes sancti beatorum spirituum ordines orate. orate.
Sancte Ioannes Baptista ora.
Omnes sancti patriarchæ & prophetæ orate pro nobis.
Sancte Petre. ora.
Sancte Paule ora.
Sancte Andrea ora.
Sancte Iacobe ora.
Sancte Ioannes ora.
Sancte Iacobe ora.
Sancte Philippe ora.
Sancte Thoma ora.
Sancte Bartholomæe ora.
Sancte Matthæe ora.
Sancte Simon ora.
Sancte Thaddæe ora.
Sancte Mathia ora.
Sancte Barnaba ora.
Sancte Luca ora.
Sancte Marce ora.
Omnes sancti apostoli, & euangelistę, orate pro nobis.
Omnes sancti discipuli Domini, orate pro nobis.
Omnes sancti Innocẽtes, orate pro nobis.
Sancte Stephane ora.
Sancte Laurenti ora.
Sancte Vincenti ora.
Sancte Fabiane ora.
Sancte Sebastiane ora.
Sancti Ioannes & Paule, orate pro nobis.
Sancti Cosma & Damiane, orate pro nobis.
Sancti Geruasi & Prothasi, orate pro nobis.
Omnes sancti martyres orate.
Sancte Syluester ora.
Sancte Gregori ora.
Sancte Augustine ora.
Sancte Ambrosi ora.
Sancte Hieronyme ora.
Sancte Martine ora.
Sancte Nicolae ora.
Omnes sancti pontifices & confessores, orate pro nobis.
Omnes sancti doctores, orate.
Sancte Antoni ora.
Sancte Benedicte ora.
Sancte Francisce ora.
Sancte Dominice ora.
Sancte Bernarde ora.
Omnes sancti Monachi, & Eremitæ, orate pro nobis.
Omnes sancti sacerdotes, & leuitæ, orate pro nobis.
Sancta Maria Magdalena, ora pro nobis.
Sancta agnes ora.
Sancta Lucia ora.
Sancta Cæcilia ora.
Sancta Agatha ora.
Sancta Catharina ora.
Sancta Barbara. ora.
Omnes sanctæ virgines & viduæ, orate pro nobis.
Omnes sancti & sanctæ Dei, intercedite pro nobis.
Propitius esto, parce nobis Domine.
Propitius esto, exaudi nos Domine.
Ab omni malo, libera nos Domine.
Ab omni peccato, libera nos Domine.
Ab ira tua, libera nos Domine.
A subitanea & improuisa morte, libera nos Domine.
Ab insidijs diaboli, libera nos Domine.
Ab ira, & odio, & omni mala voluntate, libera nos Domine.
A spiritu fornicationis, libera nos domine.
A fulgure & tempestate, libera nos dñe.
A morte perpetua, libera nos dñe.
Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ, libera nos Domine.
Per aduentum tuum, libera nos dñe.
Per natiuitatem tuam, libera nos domine.
Per baptismum & sanctum ieiuniũ tuum, libera nos Domine.
Per crucẽ & paßionẽ tuã, libera nos Dñe.

Per mortem,& sepulturam tuã,libera nos Domine.
Per sanctam resurrectionem tuam, libera nos Domine.
Per admirabilem ascensionem tuam,libera nos Domine.
Per aduentum spiritus sancti paracleti,libera nos domine.
In die iudicij,libera nos domine.
Peccatores,te rogamus audi nos.
Vt nobis parcas,te rogamus audi nos.
Vt nobis indulgeas, te rogamus audi nos.
Vt ad veram pœnitentiam nos perducere digneris,te rogamus audi nos.
Vt ecclesiam tuam sanctam regere,& conseruare digneris,te rogamus audi nos.
Vt donum apostolicum, & omnes ecclesiasticos ordines,in sancta religione conseruare digneris,te rogamus audi nos.
Vt inimicos sanctæ Dei ecclesiæ humiliare digneris,te rogamus audi nos.
Vt regibus,& principibus Christianis pacem & veram cõcordiam donare digneris,te rogamus audi nos.
Vt cuncto populo Christiano pacem & vnitatem largiri digneris,te rogamus audi nos.
Vt nosmetipsos in tuo sancto seruitio confortare & conseruare digneris, te rogamus audi nos.
Vt mentes nostras ad cælestia desideria erigas,te rogamus audi nos.
Vt omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas,te roga.audi nos.
Vt animas nostras,fratrum, propinquorũ, & benefactorum nostrorum ab æterna damnatiõe eripias,te rogamus audi nos.
Vt fructus terræ dare,& conseruare digneris,te rogamus audi nos.
Vt omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris,te rogamus audi nos.
Vt nos exaudire digneris,te rogamus audi nos.
Fili Dei,te rogamus audi nos. ter dicit
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,parce nobis domine.
Agnus dei,qui tollis peccata mundi,exaudi nos domine.
Agnus Dei,qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
Christe audi nos. Christe exaudi nos. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. Et ne nos. ℟. Sed libera nos à malo. Psalmus.69.

Deus in adiutorium meum intẽde:domine ad adiuuandum me festina.
Confundantur,& reuereantur,qui quærũt animam meam.
Auertantur retrorsum,& erubescant,qui volunt mihi mala.
Auertantur statim erubescentes: qui dicũt mihi,Euge euge.
Exultent,& lætẽtur in eo omnes,qui quærunt te,& dicant semper,magnificetur dñs, qui diligunt salutare tuum.
Ego verò egenus,& paup sum:Deus adiu ua me.
Adiutor meus,& liberator meus es tu:domine ne moreris.
Gloria patri & filio. Sicut erat in princ.
℣. Saluos fac seruos tuos. ℟. Deus meus sperãtes in te. ℣. Esto nobis Domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil proficiat inimicus in nobis. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis. ℣. Dñe non secundum peccata nr̃a facias nobis. ℟. Neque secũdum iniquitates nr̃as retribuas nobis. ℣. Oremus pro põtifice nr̃o. ℟. Dñs conseruet eũ,& viuificet eũ,& beatũ faciat eũ in terra,& nõ tradat eũ in aĩam inimicorũ eius. ℣. Oremus pro benefactoribus nr̃is. ℟. Retribuere dignare dñe omnibus nobis bona faciẽtibus propter nomẽ tuum vitã æternam Amen. ℣. Oremus pro fidelibus defunctis. ℟. Requiẽ æternã dona eis dñe:& lux perpetua luceat eis. ℣. Requiescãt in pace. ℟. Amen. ℣. Pro fratribus nr̃is absentibus. ℟. Saluos fac seruos tuos Deus meus sperantes in te. ℣. Mitte eis domine auxiliũ de sancto. ℟. Et de Sion tuere eos. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat.
Oremus. Oratio.

DEus cui proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram: & nos, & omnes famulos tuos quos delictorũ cathena constringit, miseratio tuę pietatis absoluat.

Oratio.

EXaudi quæsumus domine supplicum preces, & confitentium tibi parce peccatis: vt pariter nobis indulgentiam tribuas benignus, & pacem.

Alia oratio.

INeffabilem nobis dñe misericordiã tuam clemẽter ostende: vt simul nos & à peccatis omnibus exuas, & à pœnis, quas pro his meremur, eripias. Oratio.

DEus, qui culpa offenderis, pœnitentia placaris: preces populi tui supplicãtis propitius respice: & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris meremur, auerte.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus miserere famuli tui papæ nostri, & dirige eũ secundum tuam clemẽtiam in viam salutis æternæ: vt te donante tibi placita cupiat, & tota virtute proficiat.

Oratio.

DEus à quo sancta desyderia, recta consilia, & iusta sunt opera: da seruis tuis illam quam mundus dare non potest, pacẽ: vt & corda nostra mandatis tuis dedita, & hostium sublata formidine, tẽpora sint tua protectione tranquilla. Oratio.

VRe igne sancti spiritus renes nostros, & cor nostrum domine: vt tibi casto corpore seruiamus, & mundo corde placeamus. Oratio.

FIdelium deus omnium conditor, & redemptor, animabus famulorum, famularumq́ tuarum remissionem cunctorũ tribue peccatorum: vt indulgentiam quã semper optauerunt, pijs supplicationibus consequantur. Oratio.

ACtiones nostras quæsumus Domine aspirãdo præueni, & adiuuando prosequere: vt cuncta nostra oratio, & operatio à te semper incipiat, & per te cœpta finiatur. Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui viuorum dominaris simul, & mortuorum, omniumq́ misereris, quos tuos fide & opere futuros esse prænoscis: te supplices exoramus: vt pro quibus effundere preces decreuimus, quosque vel præsens seculum adhuc in carne retinet, vel futurum iam exutos corpore suscepit, intercedentibus omnibus sanctis tuis pietatis tuæ clementia omnium delictorum suorum veniam consequantur. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum, viuit, & regnat in vnitate spiritus sancti Deus per omnia secula seculorum. Responsorium. Amen. Versus. Benedicamus Domino. ℟. Deo gratias. ℣. Fideliũ animæ per misericordiam Dei requiescant in pace. ℟. Amẽ.

Officium defunctorum.

Sciendum quòd officium defunctorum dicitur tantum in crastino omnium sanctorum, & in quibusdam sextis Ferijs Quadragesimæ, vt suis locis adnotatur. Aduertendum tamen quod in crastino omnium sanctorum dicuntur Vesperæ cum Matutino & Laudib9 vt ibi videbis, & in sextis Ferijs prædictis dicuntur etiam Vesperæ, & Matutinum cum suis Laudibus. Notandum præterea quòd Antiphonæ dicũtur integrę in principio, & in fine, quemadmodum in festis duplicibus.

Vesperæ omnibus alijs prætermissis absolutè incipiũtur ab antiphona infrascripta. Antiphona. Collocet eos dominus cum principibus populi sui. Deinde dicuntur tres infrascripti psalmi. Dilexi quoniam. fol. 10. Ad Dominum cũ tribularer. fol. 21. De profundis. fol. 36. quibus adiungitur canticum Magnificat fol. 6. Sciendum est autem quòd in officio defunctorum in fine cuiuslibet psalmi dicitur vers. Requiem æternam dona eis Domine. Responsoriũ. Et lux perpetua luceat eis. finito cãtico Magnificat. repetitũ Antiphona suprascripta. Deinde dicitur Pater noster. ℣. Et ne nos. ℟. Sed libera nos. ℣. A porta inferi. ℟. Erue Dñe animas eorũ. vers. Dñe exaudi. Responsio. Et clamor meus ad te veniat.

Posteà dicuntur tres infrascriptæ orationes sub vna terminatione. Oratio.

DEus, qui inter apostolicos sacerdotes famulos tuos pontificali seu sacerdotali fecisti dignitate vigere, præsta quæsumus, vt eorum quoque perpetuo aggregētur consortio. Oratio.

DEus veniæ largitor, & humanæ salutis amator, quæsumus clementiam tuā, vt nostræ congregatiōis fratres, qui ex hoc seculo transierunt, beata Maria semper virgine intercedente cum oībus sanctis tuis, ad perpetuæ beatitudinis consortium peruenire concedas. Oratio.

FIdeliū de⁹ omniū cōditor, & redēptor, animabus famulorū famularūq; tuarū remissionē cunctorū tribue peccatorum, vt indulgentiā, quam semper optauerunt, pijs supplicationibus consequantur: Qui viuis & regnas cū Deo patre in vnitate spūs sancti deus. Per oīa. ℣. Requiē. &c ℟. Et lux perpetua. ℣. Requiescant in pace. ℟. Amē.

Matutinum absolutè incipit ab inuitatorio infrascripto. Inuitat. Regem cui omnia viuunt, venite adoremus. Deinde dicitur psalmus. Venite exultemus. &c. quo finito cum Requiē æternam. &c. repetitur Inuit. Deinde statim dicitur antiphona.

Audiui vocem de cælo dicentem mihi, Beati mortui qui in Domino moriuntur.

Posteà dicuntur tres psalmi infrascripti. Verba mea. fol. 13. psal. 5. Domine ne in furore. fol. 18. Quēmadmodum desiderat. fol. 19. Finitis psal. repetitur antiphona. Audiui vocē &c. & statim dicitur Pater noster. Deinde tres infrascriptæ lectiones incipiuntur absolutè sine benedictionibus, & sine Tu autem. Lectio prima, Ex capitulo 19. Iob prophetæ.

cap. 19 C PElli meæ consumptis carnibus adhæsit os meum: & derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me. Quare persequimini me sicut Deus, & carnibus meis saturamini? Quis mihi tribuat vt scribantur sermones mei? Quis mihi det vt exarentur in libro stylo ferreo, & plumbi lamina, vel celte sculpantur in silice? Scio enim quòd redemptor meus viuit, & in nouissimo die de tera surrecturus sum. Et rursum circundabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum. Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non alius. Reposita est hæc spes mea in sinu meo.

Deinde dicitur ℟. Qui Lazarum resuscitasti à monumento fœtidum, Tu eis Domine dona requiem & locum indulgentiæ. ℣. Qui venturus es iudicare viuos & mortuos & seculum per ignem. Tu eis domine.

Lectio ij. Ex capitulo quinto Ioannis.

AMen amē dico vobis, quia qui verbū meum audit, & credit ei qui misit me, habet vitam æternam, & in iudicium nō venit: sed trāsit à morte in vitam. Amen amē dico vobis, quia venit hora & nūc est, quando mortui audient vocem filij Dei: & qui audierint, viuent. Sicut enim pater habet vitam in semetipso: sic dedit & filio habere vitam in semetipso, & potestatem dedit ei iudicium facere. Quia filius hominis est, nolite mirari hoc: quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem filij Dei: & procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerūt, in resurrectionem iudicij. ℟. Requiem æternam dona eis Dñe, Et lux perpetua luceat eis. ℣. Animæ eorum in bonis demorentur, & semen eorum hæreditet terram. Et lux. cap. 5. E

Lectio tertia Ex cap. 15. Epistolæ primæ Pauli ad Corinthios.

ECce mysteriū vobis dico. Omnes quidem resurgemus: sed non omnes immutabimur. In momento, in ictu oculi, in nouissima tuba (canet enim tuba) & mortui resurgent incorrupti: & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc, iuduere incorruptionem, & mortale hoc, induere immortalitatem. Cùm autem mortale hoc induerit immortalitatem: tunc fiet sermo qui scriptus est, Absorpta est mors in victoria. Vbi est mors victoria tua? Vbi est mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis peccatum est, virtus verò peccati, lex. Deo autem cap. 15. I

gratias qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrũ Iesum Christum. Respõso. Libera me Dñe de morte æterna in die illa tremẽda quando cæli mouẽdi sunt, & terra. Dũ veneris iudicare seculum per ignem. ℣. Dies illa dies iræ, calamitatis & miseriæ, dies magna, & amara valde. Dum veneris, iudicare seculum per ignem.

Finitis lectionibus cum suis responsorijs statim dicitur absolute Ad Laudes Antip. Ne tradas bestijs animas cõfitentes tibi, & animas pauperũ tuorum ne obliuiscaris in finem.

Postea dicuntur psalmi. Psalmus 50. Miserere mei. fol. 29. Te decet hymnus. Deus. fol. 19. Ego dixi in. fol. 13. Canticum. Benedictus Dominus. fol. 3.

Deinde repetitur Antiphona, & post eã dicitur Pater noster qui es in cælis. &c. cum precibus & orationibus vt suprà in Vesperis.

IOSVE I.

Non recedat Volumen Legis huius ab ore tuo, ſed meditaberis in eo diebus ac noctibus.

Index Chartarum.

a b c d e f g h ABCDEFGHIKL MNOPQRSTVXYZ. aa bb cc dd ee ff gg hh ii.

Omnes ſunt Quaterniones.

præter a, & h, qui ſunt duerni, & c, qui eſt ternus.

Lugduni,

APVD THEOBALDVM PAGANVM.

M. D. XLVI.